

The European Agricultural Fund for Rural Development:
Europe investing in rural areas

Programul Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014 - 2020

CCI	2014RO06RDNP001
Tipul programului	Program de dezvoltare rurală
Țară	România
Regiune	RO - National
Perioada de programare	2014 - 2022
Autoritatea de gestionare	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) - Direcția Generală de Dezvoltare Rurală (AM PNDR)
Versiunea	18.1
Statutul versiunii	Trimis
Ultima dată de modificare	25/03/2024 - 16:24:11 CET

Cuprins

1. TITLUL PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE RURALĂ	12
1.1. Modificare.....	12
1.1.1. Tip de modificare R.1305/2013	12
1.1.2. Amendament care urmărește să modifice informațiile furnizate în cadrul AP	12
1.1.3. Amendamentul este legat de articolul 4 alineatul (2) al treilea paragraf din Regulamentul (UE) nr. 808/2014 (fără a lua în calcul limitele stabilite în respectivul articol)	12
1.1.4. Consultarea Comitetului de monitorizare [articolul 49 alineatul (3) din Regulamentul 1303/2013]	12
1.1.5. Descrierea modificării - articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 808/2014.....	13
2. STATUL MEMBRU SAU REGIUNEA ADMINISTRATIVĂ	28
2.1. Zona geografică acoperită prin program.....	28
2.2. Clasificarea regiunii	28
3. EVALUARE EX-ANTE.....	30
3.1. Descriere a procesului, inclusiv plasarea în timp a principalelor evenimente, rapoarte intermediare, în ceea ce privește principalele etape ale dezvoltării PDR.	30
3.2. Tabel structurat care conține recomandările evaluării ex ante și modul în care acestea au fost abordate.....	31
3.2.1. 001. Indicatorii comuni.....	35
3.2.2. 002. Indicatorii comuni.....	35
3.2.3. 003. Indicatorii comuni.....	36
3.2.4. 004. Indicatorii comuni.....	37
3.2.5. 005. Indicatorii comuni.....	37
3.2.6. 006. Indicatorii comuni.....	38
3.2.7. 007. Indicatorii adiționali.....	38
3.2.8. 008. Indicatorii adiționali.....	39
3.2.9. 009. Indicatorii adiționali.....	39
3.2.10. 010. Indicatorii adiționali.....	39
3.2.11. 011. Evidențele care susțin analiza SWOT	40
3.2.12. 012. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	41
3.2.13. 013. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	41
3.2.14. 014. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	42
3.2.15. 015. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	42
3.2.16. 016. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	43
3.2.17. 017. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	44
3.2.18. 018. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	45
3.2.19. 019. Analiza SWOT în perspectiva SEA.....	45
3.2.20. 020. Analiza SWOT în perspectiva SEA.....	46
3.2.21. 021. Analiza SWOT în perspectiva SEA.....	46

3.2.22. 022. Analiza SWOT în perspectiva SEA	47
3.2.23. 023. Conexiunea cu analiza SWOT	47
3.2.24. 024. Formularea corectă a nevoilor	48
3.2.25. 025. Strategia	48
3.2.26. 026. Strategia	49
3.2.27. 027. Strategia	49
3.2.28. 028. Strategia	50
3.2.29. 029. Măsuri	50
3.2.30. 030. Măsuri	51
3.2.31. 031. Măsuri	51
3.2.32. 032. Analiza și evaluarea gradului de integrare în PDR al principiului egalității de șanse și nediscriminării	52
3.2.33. 033. Conexiunea cu analiza SWOT	52
3.2.34. 034. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității	53
3.2.35. 035. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității	54
3.2.36. 036. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității	54
3.2.37. 037. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității	55
3.2.38. 038. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității	55
3.2.39. 039. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității	56
3.2.40. 040. Analiza contribuției Rețelei Rurale la implementarea politicii rurale și la buna guvernare în zonele rurale.....	56
3.2.41. 041. Plan indicatori	57
3.2.42. 042. Plan indicatori	57
3.2.43. 043. Plan indicatori	58
3.2.44. 044. Plan Indicatori	58
3.2.45. 045. Plan Indicatori	59
3.2.46. 046. Analiza Planului de evaluare	59
3.2.47. 047. Analiza Planului de evaluare	60
3.2.48. 048. Resurse umane	60
3.2.49. 049. Resurse umane	61
3.2.50. 050. Resurse umane	61
3.2.51. 051. Resurse umane	62
3.2.52. 052. Resurse umane	63
3.2.53. 053. Analiza gradului de adecvare al sub-programelor tematice.....	64
3.2.54. 054. Analiza gradului de adecvare al sub-programelor tematice.....	64
3.2.55. 055. Strategia	64
3.2.56. 056. Raportul final preliminar.....	65

3.2.57. 057. Măsura 4.....	66
3.2.58. 058. Măsura 6.....	67
3.2.59. 059. Măsura 7.....	67
3.2.60. 060. Măsura 8.....	68
3.2.61. 061. Măsura 16.....	68
3.2.62. 062. Măsura Leader	69
3.2.63. 063. Rețeaua Rurală	69
3.2.64. 064. Sub-program tematic - SWOT și Nevoi.....	70
3.2.65. 065. Sub-program tematic - SWOT și Nevoi.....	71
3.2.66. 066. Analiza Planului de Evaluare.....	72
3.2.67. 067. Resurse umane	72
3.3. Raport de evaluare ex-ante.....	73
4. SWOT ȘI IDENTIFICAREA NEVOILOR.....	74
4.1. SWOT	74
4.1.1. Descriere generală cuprinzătoare a situației actuale a zonei vizate de program, pe baza indicatorilor contextuali comuni și specifici programului și pe baza altor informații calitative actualizate	74
4.1.2. Puncte tari identificate în zona vizată de program.....	93
4.1.3. Puncte slabe identificate în zona vizată de program.....	95
4.1.4. Oportunitățile identificate în zona vizată de program.....	97
4.1.5. Amenințări identificate în zona vizată de program.....	99
4.1.6. Indicatori comuni de context	102
4.1.7. Indicatori contextuali specifici programului.....	110
4.2. evaluarea nevoilor.....	119
4.2.1. 001. Cunoștințe adecvate în rândul fermierilor.....	123
4.2.2. 002. Servicii de consiliere și consultanță agricolă adecvate și de calitate	124
4.2.3. 003. Adaptarea activităților de cercetare și a rezultatelor cercetării la nevoile fermierilor și procesatorilor	125
4.2.4. 004. Nivel adecvat de capital și tehnologie pentru realizarea de activități agricole moderne	126
4.2.5. 005. Modernizarea sectorului de procesare a produselor agricole și adaptarea acestuia la standardele UE.....	127
4.2.6. 006. Reîntinerirea generațiilor de fermieri.....	128
4.2.7. 007. Restructurarea și modernizarea fermelor mici, în ferme orientate către piață.....	128
4.2.8. 008. Înființarea de grupuri și cooperative de producători.....	129
4.2.9. 009. Lanțuri alimentare integrate.....	130
4.2.10. 010. Managementul riscului în agricultură și acțiuni de prevenire și refacere a potențialului agricol	131
4.2.11. 011. Acces facil la instrumente financiare adecvate pentru fermieri, procesatori, a micilor antreprenori din zonele rurale.....	132
4.2.12. 012. Menținerea diversității biologice și a valorii de mediu a terenurilor agricole și forestiere	133
4.2.13. 013. Susținerea unui management eficient și durabil al pădurilor.....	134

4.2.14. 014. Creșterea suprafețelor împădurite	134
4.2.15. 015. Menținerea și îmbunătățirea resurselor de apă.....	135
4.2.16. 016. Protecția și îmbunătățirea resurselor de sol	136
4.2.17. 017. Adaptarea la efectele schimbărilor climatice.....	136
4.2.18. 018. Nivel redus de emisii GES din sectorul agricol și tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon	137
4.2.19. 019. Reducerea gradului de sărăcie și a riscului de excluziune socială.....	138
4.2.20. 020. Infrastructura de bază și servicii adecvate în zonele rurale	139
4.2.21. 021. Creșterea și diversificarea numărului de locuri de muncă în zonele rurale	139
4.2.22. 022. Patrimoniu local conservat.....	140
4.2.23. 023. Dezvoltare locală prin abordarea LEADER	141
4.2.24. 024. Îmbunătățirea colaborării între actorii din mediul rural.....	141
4.2.25. 025. Accesul la infrastructura modernă TIC.....	143
4.2.26. 026. Modernizarea infrastructurii de învățământ agricol.....	144
4.2.27. 027. Asigurarea unor condiții superioare de bunăstare a animalelor în fermele de suine și păsări	144
5. DESCRIEREA STRATEGIEI.....	147
5.1. O justificare a nevoilor selectate pentru a fi abordate prin programul de dezvoltare rurală, precum și alegerea obiectivelor, priorităților, domeniilor prioritare și stabilirea obiectivului pe baza probelor din SWOT și a evaluării nevoilor. Dacă este relevant, o justificare a subprogramelor tematice incluse în program. Justificarea va trebui, în special, să demonstreze cerințele menționate la articolul 8 alineatul (1) litera (c) punctele (i) și (iv) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013	147
5.2. Combinarea și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală pentru fiecare arie de intervenție, inclusiv justificarea alocărilor financiare pentru măsuri și caracterul adecvat al resurselor financiare în raport cu țintele stabilite, în conformitate cu articolul 8 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013. Combinarea măsurilor incluse în logica de intervenție se bazează pe dovezi rezultate din analiza SWOT și pe justificarea și stabilirea unei ordini a priorităților în privința nevoilor menționate la punctul 5.1.....	156
5.2.1. P1: Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, silvicultură și zonele rurale	156
5.2.2. P2: Creșterea viabilității fermelor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor;	158
5.2.3. P3: Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv a sectoarelor de prelucrare și comercializare a produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură	161
5.2.4. P4: Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor legate de agricultură și silvicultură	163
5.2.5. P5: Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic	166
5.2.6. P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale	169

5.3. O descriere a modului în care vor fi abordate obiectivele transversale, inclusiv cerințele specifice menționate la articolul 8 alineatul (1) litera (c) punctul (v) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013.....	173
5.4. Un tabel recapitulativ cu logica de intervenție care să indice prioritățile și domeniile prioritare selectate pentru PDR, obiectivele cuantificate, precum și combinația de măsuri care urmează a fi utilizate pentru realizarea lor, inclusiv cheltuielile planificate (generat automat din informațiile prevăzute la punctele 5.2 și 11).....	178
5.5. O descriere a capacității consultative necesare asigurării unui nivel adecvat de sprijin și consiliere în privința cerințelor de reglementare și a acțiunilor legate de inovare, în scopul demonstrării măsurilor luate în conformitate cu articolul 8 alineatul (1) litera (c) punctul (vi) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013.....	181
6. EVALUAREA CONDIȚIONALITĂȚILOR EX-ANTE.....	184
6.1. Informații suplimentare.....	184
6.2. Condiționalități ex-ante.....	185
6.2.1. Lista acțiunilor care urmează a fi întreprinse pentru condiționalitățile ex ante generale	203
6.2.2. Lista acțiunilor care urmează a fi întreprinse pentru condiționalitățile ex-ante legate de priorități	207
7. DESCRIEREA CADRULUI DE PERFORMANȚĂ	209
7.1. Indicatori	209
7.1.1. P2: Creșterea viabilității fermelor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor;	213
7.1.2. P3: Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv a sectoarelor de prelucrare și comercializare a produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură	213
7.1.3. P4: Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor legate de agricultură și silvicultură	214
7.1.4. P5: Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic	214
7.1.5. P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale	215
7.2. Indicatori alternativi.....	217
7.2.1. P3: Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv a sectoarelor de prelucrare și comercializare a produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură	218
7.2.2. P4: Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor legate de agricultură și silvicultură	219
7.2.3. P5: Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic	219
7.2.4. P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale	220
7.3. Rezervă	221
8. DESCRIEREA MĂSURILOR SELECTATE.....	222

8.1. Descrierea condițiilor generale aplicate mai multor măsuri, inclusiv, dacă este relevant, definirea zonei rurale, valorile de referință, ecocondiționalitatea, utilizarea preconizată a instrumentelor financiare, utilizarea preconizată a avansurilor și dispozițiile comune referitoare la investiții, inclusiv dispozițiile de la articolele 45 și 46 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013	222
8.2. Descriere pe măsură	234
8.2.1. M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14).....	234
8.2.2. M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15)	256
8.2.3. M04 - Investiții în active fizice (articolul 17).....	267
8.2.4. M05 Refacerea potențialului de producție agricolă afectat de dezastre naturale și de evenimente catastrofale și instituirea unor măsuri de prevenire corespunzătoare (articolul 18)	340
8.2.5. M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19).....	349
8.2.6. M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20).....	391
8.2.7. M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26).....	412
8.2.8. M09 - Înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură (articolul 27)	434
8.2.9. M10 - Agromediu și climă (articolul 28).....	448
8.2.10. M 11 - Agricultură ecologică (articolul 29).....	585
8.2.11. M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (articolul 31)	609
8.2.12. M14 - Bunăstarea animalelor (articolul 33).....	636
8.2.13. M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34).....	673
8.2.14. M16 - Cooperare (articolul 35)	691
8.2.15. M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36).....	722
8.2.16. M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)	735
8.2.17. M21 - Sprijin temporar cu caracter excepțional acordat fermierilor și IMM-urilor care au fost afectați în mod deosebit de criza COVID-19 (articolul 39b).....	772
9. PLAN DE EVALUARE	782
9.1. Obiective și scop	782
9.2. Guvernanță și coordonare	782
9.3. Subiecte și activități de evaluare.....	786
9.4. Date și informații	788
9.5. Planificare	790
9.6. Comunicare	793
9.7. Resurse.....	794
10. PLAN DE FINANȚARE	796
10.1. Contribuții anuale ale FEADR (EUR)	796
10.2. Rata unică a contribuției din FEADR pentru toate măsurile, defalcată în funcție de tipul de regiune, astfel cum se menționează la articolul 59 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013	799

10.3. Defalcare în funcție de măsură sau de tipul de operațiune cu o rată specifică a contribuției FEADR (în EUR pentru perioada totală cuprinsă 2014-2022).....	800
10.3.1. M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14).....	800
10.3.2. M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15).....	804
10.3.3. M04 - Investiții în active fizice (articolul 17).....	806
10.3.4. M05 Refacerea potențialului de producție agricolă afectat de dezastre naturale și de evenimente catastrofale și instituirea unor măsuri de prevenire corespunzătoare (articolul 18).....	809
10.3.5. M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19).....	811
10.3.6. M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20).....	815
10.3.7. M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26).....	817
10.3.8. M09 - Înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură (articolul 27).....	819
10.3.9. M10 - Agromediu și climă (articolul 28).....	822
10.3.10. M 11 - Agricultură ecologică (articolul 29).....	824
10.3.11. M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (articolul 31).....	826
10.3.12. M14 - Bunăstarea animalelor (articolul 33).....	828
10.3.13. M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34).....	830
10.3.14. M16 - Cooperare (articolul 35).....	832
10.3.15. M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36).....	835
10.3.16. M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013).....	838
10.3.17. M20 - Asistență tehnică pentru statele membre (articolele 51-54).....	841
10.3.18. M21 - Sprijin temporar cu caracter excepțional acordat fermierilor și IMM-urilor care au fost afectați în mod deosebit de criza COVID-19 (articolul 39b).....	843
10.4. Defalcare indicativă pe măsură pentru fiecare subprogram.....	845
11. PLAN DE INDICATORI.....	847
11.1. Plan de indicatori.....	847
11.1.1. P1: Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, silvicultură și zonele rurale.....	847
11.1.2. P2: Creșterea viabilității fermelor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor;.....	850
11.1.3. P3: Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv a sectoarelor de prelucrare și comercializare a produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură.....	854
11.1.4. P4: Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor legate de agricultură și silvicultură....	858
11.1.5. P5: Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic.....	862
11.1.6. P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale.....	867

11.2. Prezentare generală a producției planificate și a cheltuielilor planificate pe măsură și pe zonă de interes (generate automat).....	872
11.3. Efecte secundare: identificarea contribuțiilor potențiale ale măsurilor/submăsurilor de dezvoltare rurală programate în temeiul unei anumite arii de intervenție la alte arii de intervenție/obiective.	876
11.4. tabel pentru a arăta modul în care sprijinul mediu măsuri/scheme sunt programate pentru a atinge unul sau mai multe obiective de mediu/climatici.....	878
11.4.1. Terenuri agricole.....	878
11.4.2. zonele forestiere.....	883
11.5. Țintă și realizare specifice programului.....	884
12. FINANȚARE NAȚIONALĂ SUPLIMENTARĂ	887
12.1. M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14).....	887
12.2. M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15)	888
12.3. M04 - Investiții în active fizice (articolul 17).....	888
12.4. M05 Refacerea potențialului de producție agricolă afectat de dezastre naturale și de evenimente catastrofale și instituirea unor măsuri de prevenire corespunzătoare (articolul 18)	888
12.5. M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19).....	888
12.6. M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20).....	888
12.7. M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26).....	889
12.8. M09 - Înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură (articolul 27)	889
12.9. M10 - Agromediu și climă (articolul 28).....	889
12.10. M 11 - Agricultură ecologică (articolul 29).....	889
12.11. M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (articolul 31)	889
12.12. M14 - Bunăstarea animalelor (articolul 33).....	889
12.13. M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34).....	890
12.14. M16 - Cooperare (articolul 35).....	890
12.15. M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36).....	890
12.16. M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)	890
12.17. M20 - Asistență tehnică pentru statele membre (articolele 51-54).....	890
12.18. M21 - Sprijin temporar cu caracter excepțional acordat fermierilor și IMM-urilor care au fost afectați în mod deosebit de criza COVID-19 (articolul 39b).....	890
13. ELEMENTELE NECESARE PENTRU EVALUAREA AJUTOARELOR DE STAT	892
13.1. M04 - Investiții în active fizice (articolul 17).....	893
13.2. M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19).....	894
13.3. M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26).....	895
13.4. M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34).....	895

13.5. M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)	896
14. INFORMAȚII PRIVIND COMPLEMENTARITATEA	897
14.1. Descrierea mijloacelor pentru realizarea complementarității și a coerenței:	897
14.1.1. Alte instrumente ale Uniunii și, în special, cu fondurile ESI și cu pilonul 1, inclusiv cu ecologizarea, precum și cu alte instrumente ale politicii agricole comune.....	897
14.1.2. Dacă un stat membru a ales să prezinte un program național și un set de programe regionale, astfel cum se menționează la articolul 6 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, cu informațiile privind complementaritatea între acestea.....	905
14.2. Dacă este relevant, informații privind complementaritatea cu alte instrumente ale Uniunii, inclusiv LIFE	905
15. DISPOZIȚIILE DE IMPLEMENTARE A PROGRAMULUI	908
15.1. Desemnarea de către statul membru a tuturor autorităților menționate la articolul 65 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, precum și o descriere sumară a structurii de management și de control ale programului solicitate în temeiul articolul 55 alineatul (3) litera (i) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 și măsurile în temeiul articolului 74 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013.....	908
15.1.1. Autorități	908
15.1.2. Descriere sumară a structurii de gestionare și de control a programului și modalitățile de examinare independentă a reclamațiilor	908
15.2. Componenta preconizată a comitetului de monitorizare	912
15.3. Dispoziții prin care să se asigure publicitatea programului, inclusiv prin intermediul rețelei rurale naționale, făcând referire la Strategia de informare și de publicitate menționate la articolul 13 din Regulamentul (UE) nr. 808/2014.....	914
15.4. Descrierea mecanismelor menite a asigura coerența în ceea ce privește strategiile de dezvoltare locală implementate în cadrul LEADER, activitățile preconizate în cadrul măsurii de cooperare menționate la articolul 35 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, măsura referitoare la serviciile de bază și la reînnoirea satelor în zonele rurale menționată la articolul 20 din regulamentul respectiv, precum și alte fonduri ESI.....	918
15.5. Descrierea acțiunilor care vizează reducerea sarcinii administrative pentru beneficiari, menționate la articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013	921
15.6. Descrierea modului de utilizare a asistenței tehnice, inclusiv a acțiunilor legate de pregătirea, gestionarea, monitorizarea, evaluarea, informarea și controlul programului și de implementarea acestuia, precum și a activităților referitoare la perioadele de programare precedente sau ulterioare menționate la articolul 59 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013	922
16. LISTĂ DE ACȚIUNI CARE SĂ IMPLICE PARTENERII	927
16.1. a. Nivel tehnic - Constituirea Comitetului Consultativ Tematic pentru Dezvoltare Rurală Agricultură și Pescuit CCT DRAP	927
16.1.1. Subiectul consultării corespunzătoare.....	927
16.1.2. Sinteza rezultatelor.....	927
16.2. b. Constituirea Grupurilor de Lucru la nivel tehnic.....	928
16.2.1. Subiectul consultării corespunzătoare.....	928
16.2.2. Sinteza rezultatelor.....	929
16.3. c. Nivel non-tehnic: Conferințe naționale – 2 întâlniri/Conferințe regionale – 7 întâlniri	930

16.3.1. Subiectul consultării corespunzătoare.....	930
16.3.2. Sinteza rezultatelor.....	930
16.4. d. Informarea și consultarea beneficiarilor – Call Center: contactarea beneficiarilor PNDR 2007-2013 și ai potențialilor beneficiari ai PNDR 2014-2020.....	931
16.4.1. Subiectul consultării corespunzătoare.....	931
16.4.2. Sinteza rezultatelor.....	931
16.5. e. Site-ul MADR: http://www.madr.ro/ro/programare-2014-2020-pndr.html	931
16.5.1. Subiectul consultării corespunzătoare.....	931
16.5.2. Sinteza rezultatelor.....	931
16.6. (Opțional) explicații sau informații suplimentare pentru completarea listei de acțiuni.....	932
17. REȚEA RURALĂ NAȚIONALĂ.....	934
17.1. Procedura și calendarul înființării rețelei rurale naționale (denumită în continuare NRN).....	934
17.2. Organizarea planificată a rețelei, mai exact a modului în care vor fi implicate organizațiile și administrațiile active în domeniul dezvoltării rurale, inclusiv partenerii, menționați la articolul 54 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, și a modului în care vor fi facilitate activitățile în rețea.....	935
17.3. O descriere sumară a principalelor categorii de acțiuni care urmează să fie întreprinse de către rețeaua rurală națională în conformitate cu obiectivele programului	937
17.4. Resursele disponibile pentru înființarea și funcționarea rețelei rurale naționale.....	938
18. O EVALUARE EX ANTE A POSIBILITĂȚII DE A VERIFICA, CONTROLA ȘI A RISCULUI DE EROARE	940
18.1. Declarație a Autorității de Management și a agenției de plăți privind posibilitățile de a verifica și de a controla măsurile sprijinite din cadrul PDR	940
18.2. Declarație a organismului independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile de implementarea programului, care să confirme caracterul adecvat și precis al calculării costurilor standard, a costurilor suplimentare și a pierderilor de venit.....	941
19. DISPOZIȚII TRANZITORII.....	960
19.1. Descrierea condiției tranzitorii pe măsură	960
19.2. Tabel indicativ de raportare	963
20. SUBPROGRAME TEMATICE	965
Documente	966

1. TITLUL PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE RURALĂ

Programul Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014 - 2020

1.1. Modificare

1.1.1. Tip de modificare R.1305/2013

c. Decizie - articolul 11 litera (b)

1.1.2. Amendament care urmărește să modifice informațiile furnizate în cadrul AP

1.1.3. Amendamentul este legat de articolul 4 alineatul (2) al treilea paragraf din Regulamentul (UE) nr. 808/2014 (fără a lua în calcul limitele stabilite în respectivul articol)

1.1.4. Consultarea Comitetului de monitorizare [articolul 49 alineatul (3) din Regulamentul 1303/2013]

1.1.4.1. Data

21-02-2024

1.1.4.2. Avizul comitetului de monitorizare

În baza prevederilor art. 6 lit. d) și art. 10 alin. (1) lit. b) și alin. (4) din Regulamentul de Organizare și Funcționare a Comitetului de Monitorizare pentru PNDR 2014-2020, a fost transmisă membrilor CM, în data de 14 februarie 2024, spre consultare în procedură scrisă, propunerea AM cu privire la propunerile de modificare a Programului Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020.

În urma transmiterii în procedură scrisă a propunerii de modificare a PNDR 2014-2020 s-au primit observații din partea Comisiei Europene, în calitate de observator.

Precizăm că din partea membrilor Comitetului de Monitorizare nu s-au primit observații cu privire la propunerea AM PNDR.

Conform prevederilor art. 10 din Regulamentul de Organizare și Funcționare a Comitetului de Monitorizare pentru PNDR 2014-2020, se consideră că membri CM au avizat tacit în data de 21.02.2024 propunerea AM PNDR, fiind îndeplinite astfel condițiile de avizare a propunerii de modificare a Programului Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020.

1.1.5. Descrierea modificării - articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 808/2014

1.1.5.1. A. Modificarea capitolului 8.2 - fișa submăsurii 4.1

1.1.5.1.1. Motivele și/sau problemele de implementare care justifică modificarea

Modificarea de la secțiunea *Sume și rate de sprijin* prin completarea cu o valoare distinctă a sprijinului public per proiect în cazul achizițiilor simple de utilaje agricole, constă în stabilirea unei sume majorate la 1 mil. euro sprijin public/proiect pentru culturile de sfeclă de zahăr.

Modificarea vine din nevoia de impulsione a sectorului sfeclei de zahăr, complementar cu sprijinul acordat în prezent prin PS, PD 16 - Sprijinul cuplat pentru venit – Sfeclă de zahăr. De asemenea, aceasta este justificată de costul ridicat al mașinilor și utilajelor agricole specifice utilizate în tehnologia acestei culturi, în special cele dedicate recoltării.

Totodată, secțiunea *”Descrierea tipului de operațiuni”* a fost completată în sensul clarificării eligibilității achiziției de utilaje agricole inclusiv pentru sectorul pomicol. Pentru coerență, la *Principiul accesului la finanțare în sensul prioritizării solicitanților care nu au beneficiat de finanțare în perioada de programare 2014 – 2020 prin PNDR sM 4.1 și măsura similară din 19.2* din cadrul secțiunii *”Principii de selecție”* a fost introdusă trimiterea și la solicitanții care au beneficiat de sprijin în cadrul submăsurii 4.1a.

1.1.5.1.2. Efectele estimate ale modificării

Modificarea, din perspectiva lansării unei noi sesiuni sM4.1, va avea ca efecte adaptarea unui număr cât mai mare de ferme la noile cerințe ce derivă din condiționalitățile de mediu și climă impuse de noua PAC, printr-o dotare tehnică adecvată, menținerea producției de sfeclă de zahăr, creșterea competitivității exploatațiilor, o mai bună adaptare a fermierilor la exigențele de mediu și climă impuse de noua politică agricolă comună și obținerea unei rate crescute de absorbție a fondurilor la nivelul programului.

1.1.5.1.3. Impactul schimbării asupra indicatorilor

Impactul asupra indicatorilor se reflecta în cap. 11

1.1.5.1.4. Legătura dintre modificare și AP

N/A

1.1.5.2. B. Modificarea capitolului 10 - Plan financiar

1.1.5.2.1. Motivele și/sau problemele de implementare care justifică modificarea

Capitolul **10.3 Defalcare pe măsură** a înregistrat următoarele modificări ca urmare a propunerii de realocare a fondurilor:

M04: Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 - Main: DI2A a crescut de la 1.380,79 mil. euro la 1.543,38 mil. euro în vederea lansării unei noi sesiuni în cadrul sM4.1 care are drept obiectiv finanțarea de achiziții simple.

În contextul suplimentării bugetului aferent sM 4.1 pe baza disponibilului existent la nivelul programului, va fi lansat un ultim apel de proiecte pentru componenta de achiziții simple de utilaje agricole (P 4.1.1) ca alternativă pentru o rapidă utilizare a fondurilor disponibile din program având în vedere termenul scurt de implementare (sfârșitul anului 2025). Totodată tipologia de proiecte vizate va asigura creșterea numărului de ferme sprijinite care se vor dota cu mașini și echipamente agricole performante și va determina o contribuție sporită la optimizarea proceselor în agricultură pentru a răspunde mai bine noilor exigențe privind condițiile de mediu și climă impuse fermierilor în activitatea lor agricolă. De asemenea, sprijinul va facilita accesul fermierilor la tehnologii/echipamente adaptate cerințelor actuale de bune practice agricole, de tipul low-tillage, no-tillage etc.

Redistribuirea provine de la:

- M1, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Art. 59(4)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013, DI2B, sM1.1: 0,49 mil. euro;
- M1, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Art. 59(4)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013, P4, sM1.1: 0,02 mil. euro;
- M1, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Art. 59(4)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013, DI3A, sM1.2: 0,01 mil. euro;
- M1, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Art. 59(4)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013, DI3B, sM1.2: 0,005 mil. euro;
- M1, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Art. 59(4)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013, DI5D, sM1.2: 0,04 mil. euro;
- M2, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Main, DI3A, sM2.1: 0,57 mil. euro;
- M4, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Main, DI3A, sM4.2: 13,40 mil. euro;
- M4, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Main, DI6A, sM4.2a: 2,83 mil. euro;
- M4, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Main, DI2C+, sM4.3: 3,60 mil. euro;
- M4, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Main, DI5A, sM4.3: 37,30 mil. euro;
- M5, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Main, DI3B, sM5.1: 0,67 mil. euro;

- M7, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Main, DI6B, sM7.2 și sM7.6: 90,70 mil. euro;
- M9, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Art. 59(4)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013, DI3A, sM9.1 și sM9.1a: 3,48 mil. euro;
- M16, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Art. 59(4)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013, DI3A, sM16.1, sM16.1a, sM16.4 și sM16.4a: 9,48 mil. euro.

De asemenea, la suplimentarea alocării sM4.1, DI2A, va contribui și realocarea unor sume deja încadrate în DI2A, așa cum se regăsește mai jos:

- M4, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Main, DI2A, sM4.1a: 4,15 mil. euro;
- M4, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Main, DI2A, sM4.3: 3,70 mil. euro.

Sumele propuse a fi realocate provin din economiile acumulate în timp, în principal în cadrul submăsurilor care implică investiții complexe, de durată. Raportat la alocările totale și specificul acestor submăsuri, în contextul economic actual, la nivel global considerăm că sumele dezangajate pe parcursul implementării pe care le propunem spre realocare, sunt într-o marjă care nu conduce la dezechilibre în finanțarea și realizarea diferitelor obiective de la nivel de Program.

Am avut în vedere și corelarea cu perioada de eligibilitate a cheltuielilor FEADR, precum și cu demararea implementării PS PAC 2023-2027.

Referitor la diminuarea bugetului măsurilor încadrate în Prioritatea 1 - Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, silvicultură și zonele rurale (M1, M2 și M16), este important de menționat faptul că în anul 2024 a fost demarată intervenția privind transferul de cunoștințe aferentă Planului Strategic, iar prin programele naționale sunt sprijinite în mod complementar acțiuni de formare profesională și consiliere. Totodată, intervențiile de consiliere și cooperare aferente Planului Strategic sunt în curs de pregătire în vederea lansării în acest an. În mod complementar, RNDR s-a focusat pe o serie de întâlniri în vederea diseminării rezultatelor și importanței grupurilor operaționale realizate prin PNDR (măsură pilot pentru RO în perioada 2014-2020), astfel încât acestea să poată genera un mai mare interes din partea fermierilor și a diversilor parteneri prin intervenția ce se va lansa prin Planul Strategic.

Prin urmare, având în vedere faptul că anul 2024 este dedicat concentrării efortului în a demara în condiții optime intervențiile aferente Planului Strategic, similare celor încadrate în Prioritatea 1 - Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură din PNDR, în vederea unei implementări eficiente și eficace, lansarea unor sesiuni în măsurile aferente priorității 1 din PNDR în anul 2024, nu poate reprezenta o ipoteză care poate genera rezultate și determina atingerea obiectivele scontate, corelat și cu termenul de eligibilitate al cheltuielilor, respectiv anul 2025.

Referitor la diminuarea bugetului măsurilor de infrastructură din cadrul M04 și M07, precizăm următoarele:

În cadrul celei de-a 14-a modificări a PNDR 2014-2020 (din anul 2022), în contextul crizei provocate de conflictul militar din regiunea Mării Negre care a afectat piața construcțiilor din întreaga Uniune Europeană, a fost propusă suplimentarea disponibilului total la nivelul acelor măsuri/sub-măsuri a căror beneficiari au desfășurat achizițiile în baza procedurii de achiziție publică (M4 și M7), concomitent cu majorarea cu maximum 25% a plafonului maximal al sprijinului nerambursabil acordat.

Fiind vorba de situații excepționale și greu de prevăzut, creșterea de preț nu a putut fi avută în vedere de către ofertanți la data depunerii ofertelor, iar în lipsa acordării posibilității de ajustare a contractelor,

exista posibilitatea apariției unui blocaj în procesul de implementare a proiectelor, precum și afectarea serioasă a indicatorilor pentru program pe care România le are de îndeplinit în cadrul politicii de programare 2014-2020.

În acest context prin măsurile întreprinse s-a realizat o reechilibrare contractuală în cadrul contractelor de achiziție publică aferente proiectelor de investiții finanțate din fonduri europene nerambursabile, afectate în mod serios de creșterile semnificative ale costurilor, fiind astfel evitată blocarea implementării proiectelor de infrastructură.

Măsurile de realocare și creștere a valorii sprijinului nerambursabil, prevăzute în cadrul celei de-a 14-a modificări a PNDR, nu a avut impact asupra indicatorilor, numărul contractelor nefiind mărit, sumele suplimentare realocate către măsuri/sub-măsuri, fiind utilizate exclusiv în cadrul contractelor deja existente.

Comparativ cu estimarea inițială, unde s-a prevăzut un necesar de actualizare a unui număr de aproximativ 1.350 de proiecte, din implementare s-a putut observa că un număr mai mic de contracte au fost majorate, în conformitate cu ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 64 din 9 mai 2022 privind ajustarea prețurilor și a valorii devizelor generale în cadrul proiectelor finanțate din fonduri externe nerambursabile.

Tipicul derulării procesului de decontare al sumelor solicitate prin OUG 64/2022 este unul care prevede o decontare etapizată.

Inițial, rezerva de implementare pentru reechilibrarea contractelor se constituie în procent de până la 23% din valoarea restului de executat a contractului de achiziție și poate fi utilizată numai pentru plata diferențelor de preț aferente ajustării prețului contractelor de achiziție.

Apoi, pe parcursul derulării contractelor, rezerva de implementare destinată plății ajustărilor de preț se poate suplimenta cu procente de până la 15% din valoarea restului de executat a contractului de achiziție, determinat inițial, doar după utilizarea unui procent de 75% din valoarea eligibilă a rezervei inițiale.

Între momentul intrării în vigoare al OUG 64 (momentul la care a fost estimată valoarea necesară pentru acoperirea ajustării) și aplicarea acesteia, o mare parte dintre proiecte au fost finalizate și astfel beneficiarii nu au mai solicitat ajustarea, iar pentru proiectele aflate în derulare, beneficiarii au renunțat să mai solicite aceste sume.

Este de amintit faptul că solicitările au vizat resturi de executat mult mai mici decât cele avute în vedere în momentul estimării necesarului, deoarece diferența de timp dintre momentul intrării în vigoare al OUG 64 și aplicarea acesteia pentru submăsurile din cadrul PNDR a condus la diminuarea restului de executat și implicit a valorii sumei pentru ajustare.

Având în vedere faptul că încă există contracte în derulare pentru care a fost solicitată această ajustare, suma rezultată din majorările contractuale conform OUG 64 nu reprezintă valoarea finală necesară pentru majorarea tuturor contractelor aflate în derulare.

Cu toate acestea, din estimările realizate la nivelul Agenției de plăți, suma necesară pentru încheiere contractelor este mai mică decât cea existentă în momentul de față la nivelul măsurilor/sub-măsurilor al căror plafon se propune a fi diminuat, iar păstrarea în continuare a acestui disponibil financiar, prezintă riscul neutilizării fondurilor și implicit al dezangajării acestora. Diminuarea bugetului total la nivelul

măsurilor/sub-măsurilor de unde se propune a fi transferate fonduri nu va avea impact la nivelul indicatorilor fizici (număr de operațiuni finanțate).

M6: Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Art. 59(4)(ea) Reg. (UE) nr 1305/2013 (EURI)NGEU – Art. 59 (4)(a) Reg. (UE) nr. 1305/2013, DI2B, sM6.1 a crescut de la 107,7 mil. euro la 126,6 mil. euro, pentru finanțarea proiectelor eligibile rămăse fără finanțare din sesiunea organizată în 2021, din fonduri EURI.

Redistribuirea provine de la:

- M6, Art. 59(4)(ea) Reg. (UE) nr 1305/2013 (EURI)NGEU – Main, DI2A, sM6.3: 0,31 mil. euro;
- M6, Art. 59(4)(ea) Reg. (UE) nr 1305/2013 (EURI)NGEU – Main, DI5C, sM6.4: 0,42 mil. euro;
- M6, Art. 59(4)(ea) Reg. (UE) nr 1305/2013 (EURI)NGEU – Main, DI6A, sM6.2 și sM6.4: 4,9 mil. euro;
- M16, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Art. 59(4)(ea) Reg. (UE) nr 1305/2013 (EURI)NGEU – Art. 59 (4)(a) Reg. (UE) nr. 1305/2013, DI3A, sM16.4 și sM16.4a: 13,3 mil. euro.

Realocarea a avut în vedere rezultatele sesiunilor finanțate din EURI în 2021, în cadrul sM6.3, sM16.4 și sM16.4a pentru care toate proiectele eligibile au fost finanțate, iar cele cca. 5,3 mil. euro din sM6.2 și sM6.4 provin din economiile înregistrate în implementare.

M17: Art. 59(3)(a) din Reg.(UE) nr. 1305/2013 – Main, DI3B, sM17.1, a crescut de la 55,66 mil. euro la 84,32 mil. euro, pentru a finanța toate cererile eligibile depuse în sesiunea 2023 și a asigura bugetul pentru o nouă sesiune de depunere în 2024.

Redistribuirea provine de la:

- M6, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Main, DI2A, sM6.3: 2,4 mil. euro;
- M6, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Main, DI5C, sM6.4: 0,72 mil. euro;
- M6, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Main, DI6A, sM6.2 și sM6.4: 4,29 mil. euro;
- M6, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Art. 59(4)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013, DI2B, sM6.1: 16,00 mil. euro;
- M19, Art. 59(3)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013 – Art. 59(4)(a) Reg. (UE) nr 1305/2013, DI6B, sM19.3: 5,25 mil. euro.

Sumele propuse a fi realocate provin din economiile acumulate pe parcursul implementării proiectelor finanțate în cadrul acestor măsuri.

Capitolul 10.4 Defalcare indicativă pe măsură pentru fiecare subprogram a înregistrat următoarele modificări ca urmare a propunerii de realocare a fondurilor:

- M04 - Investiții în active fizice (art. 17) - a scăzut de la 314,6 mil. euro la 307,7 mil. euro, redistribuire de la sM4.1a și sM4.2a către sM4.1.
- M09 - Înființarea grupurilor de producători (art. 27) - a scăzut de la 2,86 mil. euro la 2,78 mil. euro, redistribuire de la sM9.1a către sM4.1.
- M16 - Cooperare (art .35) - a scăzut de la 20,9 mil. euro la 13,23 mil. euro, redistribuire de la sM16.1a și sM16.4a către sM4.1 și de la sM16.4a către sM6.1.

1.1.5.2.2. Efectele estimate ale modificării

Efectele estimate ale acestei modificări sunt: asigurarea continuității sprijinului acordat prin măsura 17 și finanțarea tuturor cererilor eligibile depuse în ultima sesiune organizată în 2023, evitarea dezangajării fondurilor neutilizate din cadrul submăsurilor pentru care nu mai este posibilă organizarea de sesiuni sau finanțarea de proiecte prin mecanismul de “selectare a proiectelor eligibile fără finanțare rezultate în urma finalizării ultimei sesiuni de depunere”, precum și alocarea unor resurse financiare suplimentare din care să se finanțeze o parte din tinerii fermieri ale caror proiecte au fost declarate eligibile fără finanțare în sesiunea organizată din fonduri EURI în 2021.

Efectele modificării, din perspectiva lansării unei noi sesiuni sM4.1, se vor reflecta într-o mai bună adaptarea a fermierilor la exigentele de mediu și climă impuse de noua politică agricolă comună, precum și obținerea unei rate crescute de absorbție a fondurilor la nivelul programului.

1.1.5.2.3. Impactul schimbării asupra indicatorilor

Urmare a suplimentării/diminuării alocărilor din planul financiar, indicatorii stabiliți la nivel de domeniu de intervenție în cap. 11 PNDR „Planul de indicatori”, precum și cap. 7 „Cadrul de Performanță”, vor suferi modificări care vor reflecta noile sume propuse în cap. 10 "Planul de finanțare".

1.1.5.2.4. Legătura dintre modificare și AP

N/A

1.1.5.3. C. Modificarea capitolului 11 - Plan de indicatori

1.1.5.3.1. Motivele și/sau problemele de implementare care justifică modificarea

Având în propunerile de realocări de la nivelul capitolului 10 Planul financiar, capitolul 11 va suferi următoarele modificări:

Capitolul 11.1 „Plan de indicatori”:

DI 1A) Încurajarea inovării, a cooperării și a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale

Indicatori de realizare planificați:

- Cheltuieli publice totale (1.1 - 1.3) M1 au scăzut de la 6,27 mil. euro la 5,63 mil. euro urmare alocării economiilor de 0,64 mil. euro către sM4.1.

- Cheltuieli publice totale (2.1 - 2.3) M2 au scăzut de la 3,67 mil. euro la 2,99 mil. euro urmare alocării economiilor 0,68 mil. euro către sM4.1.

- Cheltuieli publice totale (16.1 - 16.9) M16 au scăzut de la 81,36 mil. euro la 57,45 mil. euro urmare alocării economiilor de 13,3 mil. euro din fondurile EURI către sM6.1 și 10,61 mil. euro către sM4.1.

Indicatori țintă: în urma modificării indicatorilor de realizare planificați, indicatorul țintă T1 s-a modificat astfel:

- T1: procentajul cheltuielilor în temeiul articolelor 14, 15 și 35 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 în raport cu cheltuielile totale pentru PDR (aria de intervenție 1A) a scăzut de la 0,72% la 0,52%, modificarea a fost efectuată automat de sistem pe baza alocărilor revizuite.

- Cheltuielile publice totale aferente DI1A au scăzut de la 91,30 mil. euro la 66,08 mil. euro.

- Cheltuielile publice totale aferente PDR au crescut de la 12.698,96 mil. euro la 12.701,80 mil. euro, având în vedere că sumele FEADR au fost realocate din măsuri care implicau o rată FEADR mai mare către măsuri cu o rată FEADR mai mică, raportat la alocarea publică.

DI 1B) Consolidarea legăturilor dintre agricultură, producția alimentară și silvicultură, pe de o parte, și cercetare și inovare, pe de altă parte, inclusiv în scopul unei gestionări mai bune a mediului și al unei performanțe de mediu îmbunătățite.

Indicatori de realizare planificați:

- Numărul de alte forme de operațiuni de cooperare (grupări, rețele/grupuri, proiecte-pilot...) (16.2-16.9) a scăzut de la 387 la 337, modificarea a fost efectuată urmare realocării a 13,3 mil. euro din fondurile EURI aferente sM16.4 și 16.4a către sM6.1. Din alocarea de 36,7 mil. euro EURI ramasă în anvelopa sM16.4 și 16.4a se vor sprijini cca. 150 de operațiuni (scaderea numărului de operațiuni de la 200 la 150, s-a făcut proporțional cu scaderea alocării EURI de la 50 mil. euro la 36,7 mil. euro).

Indicatori țintă: indicatorul țintă T2: Numărul total de operațiuni de cooperare sprijinite în cadrul măsurii de cooperare [articolul 35 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013] (grupuri, rețele/clustere, proiecte pilot...) (aria de intervenție 1B) nu s-a modificat.

DI 2A) Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea sporirii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole

Indicatori de realizare planificați:

- Numărul de exploatații care beneficiază de ajutor pentru investiții în exploatațiile agricole (4.1) a crescut de la 4.372 beneficiari la 4.822 beneficiari ca efect al suplimentării bugetului urmare realocării către sM4.1.

- Cheltuieli publice totale EUR M04 (sM4.3) au scăzut de la 192,96 mil. euro la 188,63 mil. euro, urmare a realocării economiilor de 4,33 mil. euro către sM4.1;

- Investiții totale în EUR (publice + private) M04 au crescut de la 2.005,29 mil. euro la 2.280,94 mil. euro, urmare a realocărilor către sM4.1;
- Cheltuieli publice totale EUR M04 (sM4.1) au crescut de la 1.446,77 mil. euro la 1.645,65 mil. euro, pe baza modificărilor de la nivelul sM4.1 (creștere alocare) și 4.1a (scadere alocare);
- Cheltuieli publice totale EUR M04 au crescut de la 1.639,73 mil. euro la 1.834,27 mil. euro, pe baza modificărilor de la nivelul sM4.1, sM4.1a și sM4.3 - Infrastructura de acces agricolă.
- Investiții totale în EUR (publice + private) M06 au scăzut de la 330,80 mil. euro la 327,69 mil. euro;
- Cheltuieli publice totale EUR M06 au scăzut de la 330,80 mil. euro la 327,69 mil. euro, urmare a realocării economiilor de 2,8 mil. euro de la sM6.3 către sM17.1 și 0,31 mil. euro de la sM6.3 EURI către sM6.1 EURI;

Indicatori țintă: în urma modificării indicatorilor de realizare planificați, indicatorul țintă T4 s-a modificat astfel:

- T4: procentajul exploatațiilor agricole cu sprijin prin PDR pentru investiții în restructurare sau modernizare (aria de intervenție 2A) a crescut de la 0,11 la 0,12 (din cauza creșterii indicatorului de output de la nivelul sM4.1).

DI 2B) Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special, a reînnoirii generațiilor

Indicatori de realizare planificați:

- Totalul cheltuielilor publice pentru formare profesională (1.1) au scăzut de la 1,93 mil. euro la 1,38 mil. euro, urmare a realocării economiilor de 0,55 mil. euro către sM4.1.
- Totalul cheltuielilor publice pentru formare profesională (1.1-1.3) au scăzut de la 1,93 mil. euro la 1,38 mil. euro.
- Numărul de beneficiari (exploatații) care beneficiază de ajutor la înființare pentru tinerii agricultori (6.1) a crescut de la 13.925 beneficiari la 14.325 beneficiari, urmare a suplimentării alocării EURI sM6.1 cu 18,92 mil. euro. Din cele 18,92 mil. euro EURI suplimentari se vor sprijini cca. 400 de beneficiari.
- Investiții totale în EUR M06 (publice + private) EURI, Cheltuieli publice totale EUR (6.1) EURI, respectiv Cheltuieli publice totale EUR M06 EURI au crescut de la 107,70 mil. euro la 126,62 mil. euro ca efect al suplimentării bugetului EURI sM6.1 cu 18,92 de mil. euro.
- Investiții totale în EUR M06 (publice + private), Cheltuieli publice totale EUR (6.1), respectiv Cheltuieli publice totale EUR M06 au crescut de la 584,54 mil. euro la 585,97 mil. euro ca efect al combinării suplimentării bugetului sM6.1 (EURI) cu 18,92 de mil. euro cu cel al scăderii bugetului sM6.1 (FEADR) cu 17,5 mil. euro realocați către sM17.1.

Indicatori țintă: în urma modificării indicatorilor de realizare planificați, indicatorul țintă T5 s-a modificat astfel:

T5: procentajul exploatațiilor agricole cu investiții/planuri de afaceri pentru tinerii fermieri sprijinite prin PDR (aria de intervenție 2B) - a crescut de la 0,36% la 0,37%, modificarea se datorează recalculării

indicatorului de output „Numărul de beneficiari (exploatații) care beneficiază de ajutor la înființare pentru tinerii agricultori (sM6.1 EURI)”.

DI 2C+) Îmbunătățirea performanței economice a pădurilor

Indicatori de realizare planificați:

- Investiții totale în EUR (publice + private) M04 au scăzut de la 100,97 mil. euro la 96,70 mil. euro;
- Cheltuieli publice totale EUR M04 (sM4.3) au scăzut de la 100,97 mil. euro la 96,70 mil. euro, urmare a realocării economiilor de 4,3 mil. euro de la sM4.3 silvic către sM4.1.

Indicatori țintă: indicatorul țintă Km de drumuri forestiere realizați prin proiectele finanțate, nu s-a modificat.

DI 3A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor de producători și al organizațiilor interprofesionale

Indicatori de realizare planificați:

- Cheltuieli publice totale (1.1 - 1.3) M1 au scăzut de la 60 mii euro la 48 mii euro urmare realocării economiilor de 12 mii euro către sM4.1.
- Cheltuieli publice totale (2.1 - 2.3) M2 au scăzut de la 3,48 mil. euro la 2,80 mil. euro urmare realocării economiilor de 0,68 mil. euro către sM4.1.
- Investiții totale în EUR (publice + private) M04 au scăzut de la 651,46 mil. euro la 619,33 mil. euro, ca urmare a modificărilor de la nivelul sM4.2;
- Cheltuieli publice totale EUR M04 au scăzut de la 324,41 mil. euro la 308,41 mil. euro, ca urmare a realocării economiilor din sM4.2 către sM4.1;
- Cheltuieli publice totale EUR M09 au scăzut de la 40,04 mil. euro la 36,14 mil. euro, ca urmare a realocării economiilor către sM4.1;
- Numărul de exploatații agricole care participă la cooperare/promovare locală împreună cu participanții din lanțul de aprovizionare (sM16.4) scăzut de la 1.148 la 1.040, modificarea a fost efectuată urmare realocării a 13,3 mil. euro din fondurile EURI aferente sM16.4 și sM16.4a către sM6.1. Din alocarea de 36,7 mil. euro EURI ramasă în anvelopa sM16.4 și sM16.4a se vor sprijini cca. 300 de exploatații (scaderea numărului de exploatații de la 400 la 300, s-a făcut proporțional cu scaderea alocării EURI de la 50 mil. euro la 36,7 mil. euro).
- Cheltuieli publice totale (16.1 - 16.9) M16 au scăzut de la 81,36 mil. euro la 57,45 mil. euro, urmare alocării a 13,3 mil. euro din fondurile EURI către sM6.1 și 10,61 mil. euro către sM4.1.
- Cheltuieli publice totale EUR M14 a fost ajustată pentru a corela cap. 10 Alocarea FEADR cu cap. 11 (modificarea este nesemnificativă).

Indicatori țintă:

T6: procentajul exploatațiilor agricole care primesc sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri/organizații de producători (aria de intervenție 3A) - nu s-a modificat.

DI 3B) Sprijinirea prevenirii și a gestionării riscurilor la nivelul fermelor

Indicatori de realizare planificați:

- Cheltuieli publice totale (1.1 - 1.3) M1 au scăzut de la 60 mii euro la 54 mii euro, urmare realocării economiilor de 6 mii euro către sM4.1.
- Cheltuieli publice totale EUR (5.1), respectiv Cheltuieli publice totale EUR (5.1 - 5.2) au scăzut de la 23,51 mil. euro la 22,71 mil. euro urmare realocării economiilor către sM4.1.
- Cheltuieli publice totale EUR (17.1) au crescut de la 71,93 mil. euro la 106,27 mil. euro, urmare alocării a cca. 34,34 mil. euro în vederea susținerii primelor de asigurare în anul 2024 și finanțării tuturor cererilor eligibile depuse în sesiunea 2023.

Indicatori țintă:

T7: procentajul exploatațiilor care participă la sisteme de gestionare a riscurilor (aria de intervenție 3B) nu s-a modificat având în vedere că, costul polițelor de asigurare a crescut de la o sesiune la alta și de regulă aceiași beneficiari accesează măsura, iar fondurile suplimentare vor asigura continuitatea pentru încă o sesiune.

P4: Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor legate de agricultură și silvicultură

Indicatori de realizare planificați – Agricultură:

- Cheltuieli publice totale (1.1) M1 au scăzut de la 550 mii euro la 530 mii euro, urmare realocării economiilor de 20 mii euro către sM4.1.
- Cheltuieli publice totale EUR M10, M11, M13 au fost ajustate pentru a corela cap. 10 Alocarea FEADR cu cap. 11 (modificările sunt ne semnificative).

Indicatori țintă: nu au fost modificați având în vedere că nu s-au realizat realocări către sau din măsurile de mediu și climă, s-a realizat doar o corelare a alocării publice cu alocarea și soldul FEADR înregistrat la sfârșitul anului 2023.

DI 5A) Eficientizarea utilizării apei în agricultură

Indicatori de realizare planificați:

- Investiții totale în EUR (publice + private) M04 au scăzut de la 481,98 mil. euro la 437,50 mil. euro;
- Cheltuieli publice totale EUR M04 (sM4.3) au scăzut de la 481,98 mil. euro la 437,50 mil. euro, urmare a realocării disponibilului de 44,48 mil. euro de la sM4.3 irigații către sM4.1.

Indicatori țintă: T14 Procentajul terenurilor irigate care trec la utilizarea unui sistem de irigații mai eficient, nu a fost modificat având în vedere că suma realocată de la irigații la achiziții simple în exploatațile agricole, a avut scopul de ajustare a valorii contractelor aflate în implementare, nu de finanțare de proiecte/suprafețe noi.

5C) Facilitarea furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor, a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare, în scopul bioeconomiei

Indicatori de realizare:

- Cheltuieli publice totale EUR (sM6.4) au scăzut de la 27,02 mil. euro la 25,74 mil. euro, din care 0,42 mil. euro fonduri EURI realocate către sM6.1 și 0,85 mil. euro fonduri FEADR realocate către sM17.1.

Indicatori țintă:

T16: Totalul investițiilor în producția de energie din surse regenerabile (EUR) (aria de intervenție 5C) a ramas nemodificat.

DI 5D) Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură

Indicatori de realizare:

- Cheltuieli publice totale (1.1 - 1.3) M1 au scăzut de la 180 mii euro la 129,7 mii euro, urmare realocării economiilor de 50,3 mii euro către sM4.1.

Indicatori țintă:

T17: procentajul de UVM vizate de investiții în gestionarea șeptelului în vederea reducerii emisiilor de GES și/sau de amoniac (aria de intervenție 5D) și T18: procentajul terenurilor agricole care fac obiectul contractelor de gestionare pentru reducerea emisiilor de GES și/sau de amoniac (aria de intervenție 5D) - nu au suferit modificări.

DI 5E) Promovarea conservării și sechestrării carbonului în agricultură și silvicultură – nu a suferit modificări.

DI 6A) Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă.

Indicatori de realizare planificați:

- Investiții totale în EUR (publice + private) M04 au scăzut de la 538,37 mil. euro la 531,54 mil. euro, urmare a modificărilor de la nivelul sM4.2a;
- Cheltuieli publice totale EUR M04 au scăzut de la 268,09 mil. euro la 264,69 mil. euro, urmare realocării economiilor de 3,4 mil. euro de la sM4.2a către sM4.1.
- Investiții totale în EUR (publice + private) M06 au scăzut de la 433,07 mil. euro la 421,44 mil. euro, ca efect al redistribuirii din cadrul sM6.2 și sM6.4 către sM6.1 (fonduri EURI) și sM17.1 (fonduri FEADR);

- Cheltuieli publice totale EUR M06 au scăzut de la 390,26 mil. euro la 379,78 mil. euro, ca efect al redistriburii din cadrul sM6.2 și sM6.4 către sM6.1 (4,89 mil. euro fonduri EURI) și sM17.1 (5,59 mil. euro fonduri FEADR);

Indicatorul țintă T20: Locuri de muncă create în cadrul proiectelor sprijinite (aria de intervenție 6A), nu a suferit modificări.

DI 6B) Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale.

Indicatori de realizare planificați:

- Cheltuieli publice totale EUR M07, au scăzut de la 1.421,2 mil. euro la 1.312,5 mil. euro, urmare a realocării disponibilului de 108,7 mil. euro de la sM7.2 și sM7.6 către sM4.1. Sumele redistribuite provin din alocarea care nu a fost utilizată în cadrul M07 pentru ajustarea valorilor contractelor aflate în implementare.
- Cheltuieli publice totale EUR sM19.3, au scăzut de la 16,97 mil. euro la 11,10 mil. euro, urmare a realocării economiilor de 5,87 mil. euro de la sM19.3 către sM17.1.

Indicatori țintă: T21: Procentajul populației rurale acoperite de strategii de dezvoltare locală, T22: Procentajul populației rurale care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite și T23: Locuri de muncă create în cadrul proiectelor sprijinite (Leader) (aria de intervenție 6B) - nu au suferit modificări.

Capitolul 11.2. Prezentare generală a producției planificate și a cheltuielilor planificate pe măsură și pe zonă de interes este generat automat de SFC2014 în urma efectuării modificărilor în capitolul 11.1.

Capitolul 11.3. Efecte secundare: identificarea contribuțiilor potențiale ale măsurilor/submăsurilor de dezvoltare rurală programate în temeiul unei anumite arii de intervenție la alte arii de intervenție/obiective nu a suferit modificări.

Capitolul 11.4. Tabel pentru a arăta modul în care sprijinul mediu măsuri/scheme sunt programate pentru a atinge unul sau mai multe obiective de mediu/climatici a suferit modificări nesemnificative în coloana „Total cheltuieli (EUR)” pentru M10 – Pachet 1, M11.1 - datorate corelării cu bugetul măsurii ajustat conform cap. 10 Alocarea FEADR.

Capitolul 11.5. Țintă și realizare specifice programului - nu a suferit modificări.

1.1.5.3.2. Efectele estimate ale modificării

Aceasta modificare va avea ca efect asigurarea coerenței la nivelul programului, respectiv a bugetului cu realizările și rezultatele așteptate ale programului.

1.1.5.3.3. Impactul schimbării asupra indicatorilor

Corelarea indicatorilor cu implementarea programului și cu redistribuirea fondurilor generată de suplimentarea/diminuarea alocărilor.

1.1.5.3.4. Legătura dintre modificare și AP

N/A

1.1.5.4. D. Modificarea capitolului 7 - Cadrul de performanță

1.1.5.4.1. Motivele și/sau problemele de implementare care justifică modificarea

Sectiunea indicatori prestabiliti, coloanele Target 2025 și Target valoare absoluta s-au actualizat in mod automat de catre sistem, prin corelare cu datele din capitolul 11 Planul de indicatori. Coloana Ajustări EURI s-a modificat prin editare si actualizare a valorilor EURI în corelare cu capitolul 11 Planul de indicatori.

1.1.5.4.2. Efectele estimate ale modificării

Această modificare va avea ca efect corelarea capitolului 7 „Cadrul de performanță” cu alocările propuse în capitolul 10 „Planul de finanțare” și cu valorile indicatorilor din capitolul 11 „Planul de indicatori”.

1.1.5.4.3. Impactul schimbării asupra indicatorilor

Indicatorii au fost ajustați cu noile valori provenite din realocările propuse.

1.1.5.4.4. Legătura dintre modificare și AP

N/A

1.1.5.5. E. Modificarea capitolului 8.1 Conditii generale - sectiunea Principii de selectie

1.1.5.5.1. Motivele și/sau problemele de implementare care justifică modificarea

Sectiunea Principii de selectie s-a modificat în scopul includerii posibilității finanțării proiectelor eligibile rămase fără finanțare din ultima sesiune organizată, cu utilizarea tuturor resurselor financiare disponibile, inclusiv prin realocarea de fonduri. Textul adăugat ,se regaseste bolduit mai jos.

"În situația în care toate fondurile alocate unei submăsuri/componente/schema au fost scoase la licitație, după finalizarea ultimei sesiuni de depunere a proiectelor pe măsurile din PNDR, disponibilul reprezentat de supracontractare, economiile, rezilierile identificate după lansarea ultimei sesiuni de depunere a proiectelor, **sau realocări**, se va utiliza pentru finanțarea proiectelor eligibile, rămase fără finanțare sau pentru organizarea unei noi sesiuni de depunere.

La încheierea Contractelor de finanțare se va avea în vedere respectarea termenului de plată prevăzut la art. 65 alin. (2) din Regulamentul (UE) nr. 1.303/2013, astfel cum a fost completat de dispozițiile art.2 alin.(2) din Regulamentul (UE) nr. 2220/2020."

1.1.5.5.2. Efectele estimate ale modificării

Finantarea proiectelor eligibile rămase fără finanțare, ca urmare a angajării resurselor disponibile la măsura în cauză prin suplimentarea alocării cu fondurile disponibile identificate la nivelul Programului.

1.1.5.5.3. Impactul schimbării asupra indicatorilor

N/A

1.1.5.5.4. Legătura dintre modificare și AP

N/A

1.1.5.6. F. Actualizarea informațiilor din cap. 13 Elementele necesare pentru evaluarea ajutoarelor de stat

1.1.5.6.1. Motivele și/sau problemele de implementare care justifică modificarea

Având în vedere că legislația europeană aplicabilă ajutoarelor de minimis a fost revizuită, schemele de minimis prevăzute în cap. 13 *Elementele necesare pentru evaluarea ajutoarelor de stat* din PNDR, în vigoare în baza *Regulamentului (UE) nr. 1407/2013 din 18 decembrie 2013 privind aplicarea articolelor*

107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis, vor fi adaptate în vederea corelării cu prevederile noului regulament de minimis, respectiv Regulamentul UE nr. 2831 din 13 decembrie 2023 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis care a intrat în vigoare la 01.01.2024.

Astfel, în textul PNDR a fost revizuit cap. 13 *Elementele necesare pentru evaluarea ajutoarelor de stat*, respectiv:

- Cap 13.1 - M04 - *Investiții în active fizice* (articolul 17) - Schema de ajutor de minimis „Imprumuturi cu partajarea riscului la nivel de portofoliu finanțate din PNDR”;
- Cap.13.2 - M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19);
- Cap. 13.5 - M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)

Totodată, secțiunile din PNDR menționate anterior au fost actualizate cu ultimele acte normative adoptate pentru schemele vizate.

1.1.5.6.2. Efectele estimate ale modificării

Modificarea va avea ca efect actualizarea informațiilor din cap 13 în conformitate cu legislația europeană aplicabilă ajutoarelor de stat revizuită, care a intrat în vigoare la 01.01.2024.

1.1.5.6.3. Impactul schimbării asupra indicatorilor

N/A

1.1.5.6.4. Legătura dintre modificare și AP

N/A

2. STATUL MEMBRU SAU REGIUNEA ADMINISTRATIVĂ

2.1. Zona geografică acoperită prin program

Zone geografice:

RO - National

Descriere:

Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 acoperă întregul teritoriu al României. România este situată în partea de Sud-Est a Europei, la intersecția cu principalele axe de comunicații Nord-Sud și Est-Vest.

Suprafața este de 238.391 km² și cuprinde: 61,3% teren agricol (cca. 14,6 mil. ha, din care 64,2% teren arabil, 32,9 % pășuni și fânețe naturale și 2,7% plantații de pomi și vie); 28,3% păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră; 10,4% suprafața construită a localităților, ape, drumuri, căi ferate și terenuri neproductive (INS Tempo Online, 2012).

Din punct de vedere al mărimii suprafeței sale, România este o țară medie în UE 27 (5,41% din suprafața UE 27). Teritoriul României cuprinde 5 regiuni bio-geografice (stepică, pontică, panonică, continentală și alpină) din cele 11 ale Europei.

Din suprafața totală a țării, circa 87,1% reprezintă spațiul rural (conform definiției din legislația națională) format din comune, ca unități administrativ teritoriale împreună cu satele componente, iar pe acest teritoriu locuia 45,0% din populația României în anul 2012.

Repartizarea pe zone geografice este echilibrată: 33% zona de câmpie (până la 300 m altitudine), 37% zona colinară (300-1000 m) și 30% zona montană (peste 1000 m altitudine).

2.2. Clasificarea regiunii

Descriere:

Conform Nomenclatorului Unităților Teritoriale Statistice (NUTS) structura teritorială a României, asimilabilă NUTS, este:

- NUTS I: România;
- NUTS II: 8 regiuni de dezvoltare, cu o populație medie de 2,67 mil. locuitori pe regiune;
- NUTS III: 42 județe, care reflectă structura administrativ-teritorială a țării;
- NUTS IV: nu se folosește[1], deoarece încă nu s-au realizat asocieri de unități teritoriale;
- NUTS V: 320 municipii și orașe, 2.861 comune cu 12.957 de sate (Anuarul statistic, 2012).

În conformitate cu Articolul 59 din cadrul Regulamentului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din FEADR nr. 1305/2013 șapte dintre cele opt regiuni ale României sunt mai puțin dezvoltate, având produsul intern brut (PIB) pe cap de locuitor sub 75% din PIB-ul mediu al UE-27, excepție făcând regiunea București-Ilfov care înregistra un PIB pe cap de locuitor de 113% din media UE27[2] (încadrare

potrivit Deciziei CE de Implementare 2014/99/UE). Prin urmare, regiunile de dezvoltare Nord-Vest, Centru, Nord-Est, Sud-Est, Sud-Muntenia, Sud-Vest Oltenia și Vest ar putea fi considerate regiuni mai puțin dezvoltate în conformitate cu alineatul 3 litera a) din R. 1305/2013, în timp ce regiunea București-Ilfov se încadrează în litera b) din cadrul aceluiași alineat al articolului 59, respectiv reprezentând o regiune de tranziție.

[1] În România, nivelul NUTS 4, nivelul microregiunilor, nu a fost încă organizat. În general, microregiunile se formează ocazional, pe baza parteneriatului voluntar al unor administrații comunale, în cadrul unor programe sau proiecte.

[2] În conformitate cu Anexa I „Acoperirea ajutoarelor regionale de către statele membre pentru perioada 2014-2020 la „Orientările comunitare privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2014-2020” adoptate de Comisia Europeană (CE) la 28.06.2013, PIB-ul pe cap de locuitor exprimat în Euro PPC/locuitor era în regiunea Nord-Vest - 42, 33%, Centru 45, 00%, Nord-Est – 29,33%, Sud-Est – 37, 67%, Sud-Muntenia 39,33%, Sud-Vest Oltenia – 35,67%, Vest – 52, 00%, în timp ce la nivel de București-Ilfov se înregistra 113,00% - raportat procentual la media UE27.

3. EVALUARE EX-ANTE

3.1. Descriere a procesului, inclusiv plasarea în timp a principalelor evenimente, rapoarte intermediare, în ceea ce privește principalele etape ale dezvoltării PDR.

Conform prevederilor art. 55 din Regulamentul 1303/2013, statele membre efectuează evaluări ex ante în vederea creșterii calității elaborării fiecărui program. Evaluările ex ante sunt sub responsabilitatea autorității însărcinate cu pregătirea programelor.

În aceste condiții, Autoritatea de Management pentru PNDR a lansat, prin măsura de asistență tehnică din PNDR 2007-2013, licitația publică pentru atribuirea contractului "Evaluarea ex ante a programului de dezvoltare rurală aferent perioadei 2014-2020", în urma căreia contractul a fost atribuit asocierii formate din S.C ACZ CONSULTING SRL – leader al asocierii, Iris S.R.L. și T33 S.R.L.

Contractul a fost semnat în data de 13 decembrie 2013, iar întâlnirea de inițiere a proiectului – kick-off meeting s-a desfășurat în data de 13 ianuarie 2014.

Obiectivul general al acestei evaluări este de a aduce valoarea adăugată reală și de a îmbunătăți calitatea Programului Național de Dezvoltare Rurală 2014 și de a furniza judecăți de valoare și recomandări privind aspectele programării, de către experți independenți de cei implicați în programare. Evaluarea ex ante a PNDR 2014-2020 include și evaluarea strategică de mediu (SEA), realizată în conformitate cu cerințele Directivei Europene SEA 2001/42/CE privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programare asupra mediului și ale Hotărârii Guvernului nr. 1076/2004 care transpune prevederile directivei mai sus menționate. Evaluarea Strategică de mediu a fost efectuată de același contractor, respectiv asocieria condusă de SC ACZ CONSULTING.

Astfel, au fost elaborate 3 rapoarte intermediare în care au fost analizate următoarele: analiza SWOT și strategia (Raport Intermediar I), măsuri, indicatori, capacitatea administrativă, teme orizontale și sub-program tematic (Raport Intermediar II), iar Raportul Intermediar III a conținut ca și anexă versiunea preliminară a Raportului final de evaluare ex ante. În data de 1 iulie 2014, evaluatorul ex ante a transmis un raport preliminar de evaluare ex ante care cuprinde și versiunea preliminară a Raportului privind Evaluarea Strategică de Mediu și care este anexă la Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 transmis către serviciile Comisiei Europene în luna iulie 2014.

Raportul final de evaluare ex ante a fost transmis în data de 23 martie 2015, iar Raportul final privind Evaluarea Strategică de Mediu a fost transmis în data de 20 martie 2015.

Analiza evaluatorului acoperă toate capitolele programului și se finalizează cu concluzii și recomandări pentru Autoritatea de Management pentru îmbunătățirea și asigurarea coerenței Programului prezentate în secțiunea 3.2.

3.2. Tabel structurat care conține recomandările evaluării ex ante și modul în care acestea au fost abordate.

Titlul (sau referința) recomandării	Categoria de recomandare	Data
001. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
002. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
003. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
004. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
005. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
006. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
007. Indicatorii adiționali	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
008. Indicatorii adiționali	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
009. Indicatorii adiționali	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
010. Indicatorii adiționali	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
011. Evidențele care susțin analiza SWOT	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
012. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
013. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
014. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
015. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014

016. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
017. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
018. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
019. Analiza SWOT în perspectiva SEA	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
020. Analiza SWOT în perspectiva SEA	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
021. Analiza SWOT în perspectiva SEA	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
022. Analiza SWOT în perspectiva SEA	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
023. Conexiunea cu analiza SWOT	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
024. Formularea corectă a nevoilor	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	07/03/2014
025. Strategia	Construcția logicii de intervenție	10/04/2014
026. Strategia	Construcția logicii de intervenție	10/04/2014
027. Strategia	Construcția logicii de intervenție	10/04/2014
028. Strategia	Construcția logicii de intervenție	10/04/2014
029. Măsuri	Construcția logicii de intervenție	06/06/2014
030. Măsuri	Construcția logicii de intervenție	06/06/2014
031. Măsuri	Construcția logicii de intervenție	06/06/2014
032. Analiza și evaluarea gradului de integrare în PDR al principiului egalității de șanse și nediscriminării	Construcția logicii de intervenție	06/06/2014
033. Conexiunea cu analiza SWOT	Construcția logicii de intervenție	06/06/2014
034. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității	Construcția logicii de intervenție	06/06/2014

035. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității	Construcția logicii de intervenție	06/06/2014
036. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității	Construcția logicii de intervenție	06/06/2014
037. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității	Construcția logicii de intervenție	06/06/2014
038. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității	Construcția logicii de intervenție	06/06/2014
039. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității	Construcția logicii de intervenție	06/06/2014
040. Analiza contribuției Rețelei Rurale la implementarea politicii rurale și la buna guvernare în zonele rurale	Construcția logicii de intervenție	06/06/2014
041. Plan indicatori	Stabilirea de obiective, distribuția alocărilor financiare	06/06/2014
042. Plan indicatori	Stabilirea de obiective, distribuția alocărilor financiare	06/06/2014
043. Plan indicatori	Stabilirea de obiective, distribuția alocărilor financiare	06/06/2014
044. Plan Indicatori	Stabilirea de obiective, distribuția alocărilor financiare	28/06/2014
045. Plan Indicatori	Stabilirea de obiective, distribuția alocărilor financiare	28/06/2014
046. Analiza Planului de evaluare	Dispozițiile de implementare a programului	06/06/2014
047. Analiza Planului de evaluare	Dispozițiile de implementare a programului	06/06/2014

048. Resurse umane	Dispozițiile de implementare a programului	29/06/2014
049. Resurse umane	Dispozițiile de implementare a programului	29/06/2014
050. Resurse umane	Dispozițiile de implementare a programului	29/06/2014
051. Resurse umane	Dispozițiile de implementare a programului	29/06/2014
052. Resurse umane	Dispozițiile de implementare a programului	29/06/2014
053. Analiza gradului de adecvare al sub-programelor tematice	Altele	06/06/2014
054. Analiza gradului de adecvare al sub-programelor tematice	Altele	01/07/2014
055. Strategia	Construcția logicii de intervenție	19/06/2014
056. Raportul final preliminar	Construcția logicii de intervenție	01/07/2014
057. Măsura 4	Recomandări specifice SEA	01/07/2014
058. Măsura 6	Recomandări specifice SEA	01/07/2014
059. Măsura 7	Recomandări specifice SEA	01/07/2014
060. Măsura 8	Recomandări specifice SEA	01/07/2014
061. Măsura 16	Recomandări specifice SEA	01/07/2014
062. Măsura Leader	Recomandări specifice SEA	01/07/2014
063. Rețeaua Rurală	Altele	27/11/2014
064. Sub-program tematic - SWOT și Nevoi	Altele	27/11/2014
065. Sub-program tematic - SWOT și Nevoi	Analiza SWOT, evaluarea necesităților	27/11/2014
066. Analiza Planului de Evaluare	Dispozițiile de implementare a programului	02/12/2014
067. Resurse umane	Dispozițiile de implementare a programului	02/12/2014

3.2.1. 001. Indicatorii comuni

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Următorii indicatori prezintă valori diferite în analiza efectuată: Rata de ocupare a populației pe activitate economică, Populație, Structura pe vârste, Rata șomajului, Suprafață agricolă ocupată de agricultură ecologică, Rata dezvoltării activității independente – rural , Utilizarea directă de energie în industria alimentară.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare neacceptată pentru indicatorii:

- Rata de ocupare a populației pe activitate economică, Populație, Structura pe vârste, Rata șomajului având în vedere că valoarea acestor indicatori va fi generată automat, iar pentru ultimii 3 indicatori în secțiunea 4.1.7 din PNDR sunt furnizați indicatorii adiționali referitori la spațiul rural conform legislației naționale.
- Suprafață agricolă ocupată de agricultură ecologică este neacceptată având în vedere ca valoarea dată este suma dintre suprafața certificată și cea în conversie,
- Rata dezvoltării activității independente – în zona rurală deoarece acest indicator nu se colectează de către INS, fiind utilizată valoarea unui indicator proxy ce reprezintă valorile însumate ale altor indicatori proxy Lucrător pe cont propriu - 31,5% și Lucrător familial neremunerat - 26,4% conform definiției spațiului rural aplicabil PDR Romania,
- Utilizarea directă de energie în industria alimentară deoarece valoarea acestui indicator este conformă cu datele furnizate în cadrul studiului realizat pentru MADR de către Centrul Național de Pregătire în Statistică (CNPAS) în anul 2013, datele provenind din baza de date a INS.

3.2.2. 002. Indicatorii comuni

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Următorii indicatori prezintă valori diferite în analiza efectuată: Suprafața fondului funciar, Suprafața agricolă extensivă utilizată pentru creșterea animalelor, Păduri protejate, Calitatea apei, Păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră (FOWL).

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată pentru indicatorii Suprafața fondului funciar în sensul păstrării datelor furnizate de DG AGRI, Suprafața agricolă extensivă utilizată pentru creșterea animalelor, în sensul utilizării valorii furnizate de DG AGRI dar sub formă de procent (38.9%), Păduri protejate, în sensul utilizării valorii furnizate de DG AGRI la nivelul anului 2005 (pentru acest indicator nu exista date mai recente, utilizându-se, de asemenea, un indicator proxy), Calitatea apei.

Recomandare parțial acceptată pentru indicatorul Păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră (FOWL) în sensul că s-a inclus valoarea din 2012 furnizată de INS, respectiv, 6746906 ha (28,3% din suprafața fondului funciar național – 23839071 ha).

3.2.3. 003. Indicatorii comuni

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Pentru indicatorii Păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră (FOWL) nr. de HA și Suprafața fondului funciar dispunem de valori mai recente.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată pentru indicatorul Păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră (FOWL) nr. de HA în sensul utilizării datelor din 2012 și parțial acceptată pentru indicatorul Suprafața fondului funciar în sensul că din datele furnizate de DG AGRI, categoriile fondului funciar nu coincid cu cele disponibile furnizate de INS. Din acest motiv, în cadrul indicatorului am utilizat datele DG AGRI din 2006, ultimele date disponibile. Mai mult decât atât, pentru a surprinde evoluția diferitelor categorii ale fondului funciar

am utilizat date specifice furnizate de INS, prin intermediul unui indicator proxy (Dinamica structurii fondului funciar).

3.2.4. 004. Indicatorii comuni

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorii *Populație, Teritoriu și PIB/cap de locuitor* trebuie reformulați în sensul particularizării pentru zona rurală.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată pentru indicatorii Populație și Teritoriu aferenți zonei rurale, în sensul că vor fi introduse în CCI valorile indicatorilor adiționali respectivi conform definiției spațiului rural pentru România, deoarece aceste valori au implicații în stabilirea indicatorilor target (populația rurală). De asemenea, în secțiunea 4.1.7 din PNDR sunt furnizați indicatorii adiționali referitor la populație și teritoriu raportat la spațiul rural conform legislației naționale. Recomandare neacceptată pentru indicatorul *PIB/cap de locuitor*, întrucât acest indicator nu este colectat pe baza definiției naționale a zonei rurale.

3.2.5. 005. Indicatorii comuni

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorii *Structura populației ocupate pe sectoare –național și Structura economiei* dispun de surse incorecte.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare neacceptată având în vedere că pentru indicatorul *Structura economiei* –nivel național va fi utilizată valoarea din baza de date DG AGRI, iar pentru indicatorul de la nivel rural nu se colectează date conform definiției spațiului rural specific PDR România. În ceea ce privește indicatorul *Structura populației ocupate pe sectoare* –la nivel național va fi utilizată valoarea furnizată de INS, valoare utilizată și în analiza socio-economică pentru o mai bună coerență iar în secțiunea 4.1.7 din PNDR este furnizat indicatorul adițional referitor la structura populației raportat la spațiul rural conform legislației naționale.

3.2.6. 006. Indicatorii comuni

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Pentru indicatorii *Suprafața fondului funciar, Păduri protejate și Gradul de intensivizare al agriculturii* sursele ar trebuie reverificate.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Sursele au fost reverificate.

3.2.7. 007. Indicatorii adiționali

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorii *Rata de abandon școlar, Instituții de învățământ cu profil agricol și Migrația netă* trebuie raportați la mediul rural.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată pentru primii 2 indicatori, iar cel de-al treilea indicator a fost eliminat din considerente de coerență.

3.2.8. 008. Indicatorii adiționali

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorii *Aria de răspândire a internetului și Infrastructura rutieră* nu definiți în mod clar.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată pentru cel de-al doilea indicator în sensul detalierii tipologiei drumului.

3.2.9. 009. Indicatorii adiționali

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Pentru Indicatorul *Număr ferme în funcție de câmpul de activitate (vegetale, zootehnice, mixte)* denumirea nu este corelată cu valoarea prevăzută care este un procent.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată.

3.2.10. 010. Indicatorii adiționali

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorii *Aplicarea fertilizanților pe sol și Ponderea suprafețelor agricole care contribuie la emisiile nete* trebuie reconstruiți sub forma unui singur indicator cu sub-indicatori în vederea sprijinirii în mod clar a elementelor analizei SWOT.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandarea acceptată în sensul reconstruirii sub forma indicatorului definit de documentul DG AGRI (*Sursele care contribuie la emisiile anuale cumulate de CH4 și N2O provenite din agricultura*).

3.2.11. 011. Evidențele care susțin analiza SWOT

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

Necesitatea ca fiecare element al analizei SWOT să se bazeze pe un indicator comun sau adițional sau să fie susținut de o justificare furnizată de analiza socio-economică. În urma analizei au fost identificate următoarele posibilități:

- a. Elementele ar putea fi redundante, prea generale și prea dificil de dovedit și, prin urmare, ar putea fi șterse. Este cazul, de exemplu, pentru *Creșterea concurenței produselor cu valoare adăugată mare provenite din alte piețe și a presiunii exercitate asupra sectorului de vânzare cu amănuntul*
- b. Elementele pot fi justificate cu o justificare adecvată, care ar putea fi inclusă în analiza socio-economică. Este cazul, de exemplu, pentru *Succes limitat al politicii de stimulare a cooperării între fermieri, reflectat într-un grad scăzut de asociere cu implicații în viabilitatea exploatațiilor*.
- c. Elementele sunt importante și relevante și este esențială identificarea unor date cantitative.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

- a. Recomandare acceptată în sensul că elementul fost eliminat.
- b. Recomandare neacceptată deoarece pentru acest element **există date justificative** referitoare la cooperative și grupuri de producători din Descrierea generală, precum și indicatorul adițional nr. 29 Nr. de cooperative (meșteșugărești, de consum, de credit). Va este reformulat elementul din SWOT referitor la asociere.
- c. Recomandare acceptată - date cantitative furnizate acolo unde a fost posibil.

3.2.12. 012. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

A doua dimensiune a analizei SWOT este mai puțin reprezentată, deoarece nu sunt multe elemente legate de perspectivele de viitor/externe, deși acestea sunt cruciale.

Unele elemente sunt ambigue deoarece acestea ar putea fi interpretate ca o tendință sau ca rezultatul dorit, spre exemplu, *Creșterea valorii adăugate prin diversificarea ofertei de produse din lemn de calitate*.

Unele elemente sunt acțiuni care trebuie întreprinse, spre exemplu, *Crearea de noi IMM-uri cu activități non-agricole, culturale, creative și de cooperare în zonele rurale, pentru crearea de noi locuri de muncă*.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandările au fost acceptate parțial în sensul reanalizării și reformulării elementelor de oportunități conform a ceea ce a sugerat evaluatorul ex ante.

De exemplu elementul *Crearea de noi IMM-uri cu activități non-agricole, culturale, creative și de cooperare în zonele rurale, pentru crearea de noi locuri de muncă* a fost reformulată în sensul *Disponibilitatea unei piețe aflată în plină dezvoltare, atât pe plan intern cât și extern, care ar putea fi exploatată*.

3.2.13. 013. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

Se recomandă a se completa analiza SWOT cu următoarele informații suplimentare:

(Puncte tari) "Patrimoniul cultural material și imaterial și patrimoniul natural bogat și divers". Acest element se referă la două aspecte foarte importante. Acesta se va împărți în:

i. Patrimoniul cultural material și imaterial

ii. Patrimoniu natural bogat și divers

(Puncte tari) "Experiență în actuala perioadă de programare în constituirea de parteneriate public-private la nivel local (GAL)". Ar putea fi reformulat ca: "Conștientizarea și atenția asupra potențialului abordării LEADER acordate la nivel teritorial și confirmate de numărul mare de solicitanți, în 2007-2013" – a se lua în considerare opțiunea de a se muta la "Oportunități"

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Analiza SWOT a fost revizuită n concordanță cu recomandările evaluatorului ex ante.

3.2.14. 014. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

(Oportunități) "Atractivitate a zonelor rurale ce poate crea condiții de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor de bază". Logica este inversă, noua infrastructură asigură atractivitatea. În concluzie, va fi reformulat: "Investițiile în infrastructura de bază și de comunicare asigură un mediu rural mai atractiv."

(Oportunități) "Utilizarea cunoștințelor tradiționale în zonele agricole și rurale pentru dezvoltarea unor activități specifice" – este o formulare prea vagă. Reformulare: "Valoarea neexploatăă a cunoștințelor tradiționale în zonele rurale pentru dezvoltarea unor produse cu valoare adăugată mare, considerând cererea europeană în creștere pentru producția reală și tradițională (producție non-industrială) a alimentelor (băutură și mâncare)".

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Analiza SWOT a fost revizuită n concordanță cu recomandările evaluatorului ex ante.

3.2.15. 015. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

(Oportunitate): "Interesul turiștilor pentru zonele cu resurse culturale și naturale locale" – este o formulare prea vagă. Reformulare: "Creșterea cererii internaționale pentru locații turistice caracterizate de posibilitatea practicării ecoturismului (cu specific cultural și de mediu)".

(Oportunitate): "Finalizarea criteriilor pentru desemnarea destinațiilor ecoturistice în România ca bază pentru dezvoltarea structurilor de primire agroturistice în aceste destinații". Se recomandă inversarea logicii: "Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii turistice, datorită investițiilor aduse de PNDR, în 2007-2013, este o pre-condiție pentru creșterea atractivității și accesibilității spațiului rural."

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Analiza SWOT a fost revizuită în concordanță cu recomandările evaluatorului ex ante.

3.2.16. 016. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

Se recomandă completarea analizei SWOT cu elemente referitoare la experiența din perioada 2007-2013, valorificând informațiile cuprinse în raportările anuale și evaluarea intermediară:

(Puncte tari): performanță relativ bună în implementarea și absorbția aferente măsurilor specifice investițiilor „neproductive”.

(Puncte tari): performanță relativ bună în implementarea și absorbția măsurii privind investiții pentru "servicii de bază pentru populația din mediul rural" conform rezultatelor integrate în evaluarea intermediară.

(Oportunitate): Dezvoltarea de microîntreprinderi pentru obținerea unei surse de venituri alternative, mai ales de către femei, aspect demonstrat de capacitatea lor de a valorifica oportunitățile oferite prin PNDR pentru inițierea de noi afaceri (în special în domeniul turismului); d. (Punct slab): Dificultăți pentru fermele de familie de mici dimensiuni în asigurarea cofinanțării pentru grant-uri, întrucât sistemul bancar de creditare nu acceptă garantarea creditelor cu imobile.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare parțial acceptată, analiza SWOT a fost completată în conformitate cu recomandările evaluatorului ex ante. Propunerea privind completarea analizei SWOT cu punctul tare *performanță relativ bună în implementarea și absorbția aferente măsurilor specifice investițiilor neproductive* nu a fost acceptată deoarece această măsură nu s-a implementat în perioada 2007 - 2013.

3.2.17. 017. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

Se recomandă introducerea următoarelor elemente:

(Amenințare) Inițiere întârziată a activităților aferente Strategiilor de dezvoltare rurală ale GAL-urilor.

(Amenințare): Riscul de dezangajare de fonduri UE din cauza lipsei capacității beneficiarilor locali publici și privați de susținere și realizare a investițiilor productive.

Se recomandă a se completa analiza SWOT cu următoarele informații suplimentare referitoare la elemente suplimentare aferente politicilor UE:

- a. Macroregiunea Dunării din punct de vedere al consolidării capacităților și creșterii eficienței publice
- b. Creșterea eficienței actorilor locali ca rezultat al sprijinului acordat prin intermediul PO DCA
- c. Atenția acordată la nivelul UE proceselor de inovare socială ce integrează diferite tipuri de cunoștințe (producătorii și consumatorii sunt considerați ca fiind surse de informații) în noul program de cercetare (ORIZONT 2020)
- d. Îmbunătățirea infrastructurii de comunicații și accesibilității ca urmare a investițiilor realizate în perioada 2007-2013 prin FEDR

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată, analiza SWOT a fost completată în conformitate cu recomandările evaluatorului ex ante.

În ceea ce privește completarea analizei SWOT cu informații suplimentare referitoare la elementele aferente politicilor UE, această recomandare nu a fost acceptată, având în vedere faptul că informațiile referitoare la politicile UE se pot regăsi și în capitolul 14 din PNDR care reflectă complementaritatea dintre PNDR 2014 – 2020 și alte programe și politici, precum POCA și ORIZONT 2020.

3.2.18. 018. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

1. Se recomandă a se completa analiza SWOT cu alte elemente aferente unor Organizații internaționale:
  - Grad de conștientizare crescut în rândul consumatorilor de la nivel local și internațional cu privire la conexiunea existentă între produsele alimentare, starea mediului și starea de sănătate (FAO: tendință globală)
  - Cererea consumatorilor pentru dezvoltarea educației privind produsele alimentare, sănătatea și de natura (FAO: trend global)
  - Noul rol al femeilor în mediul rural, de asemenea și în calitate de actori economici ca urmare a procesului natural de emancipare (sursă: sondaj și interviuri în cadrul evaluării ex-ante)
2. Pentru a avea un vocabular mai concis și clar este de preferat utilizarea unui limbaj mai standardizat și simplu (nivel scăzut/nivel ridicat, creșterea/scăderea).

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Prima recomandare nu a fost acceptată dat fiind faptul că AM nu consideră că elementele propuse au o influență directă asupra intervențiilor PNDR.

Cea de-a doua recomandare a fost acceptată.

3.2.19. 019. Analiza SWOT în perspectiva SEA

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

Se sugerează ca o analiză de impact asupra calității aerului, cu referire la emisiile de gaze cu efect de seră și o analiza a managementului activelor materiale să fie consemnate în analiza SWOT.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

În analiza SWOT a fost tratat subiectul schimbărilor climatice, în cadrul căruia s-au prezentat informații referitoare la emisiile de gaze cu efect de seră în sectorul agricol.

În cadrul analizei SWOT a fost tratată tema referitoare la managementul deșeurilor, respectiv managementul gunoierului de grajd, de departe principalul furnizor de deșeuri în sectorul agricol.

3.2.20. 020. Analiza SWOT în perspectiva SEA

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

De asemenea, ar trebui considerate și analiza managementului nămolului produs de stațiile de epurare a apelor uzate și a utilizării acestuia în agricultură ca îngrășământ - reciclarea nămolului pe terenuri agricole.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Conform raportului de mediu din 2011, cantitatea de nămol de epurare utilizată în sectorul agricol a fost în anul 2010 de 2376,4 tone, întreaga cantitate primind avizul de mediu pentru utilizare. Având în vedere cantitatea redusă și faptul că utilizarea este strict reglementată, nu considerăm oportun să atingem acest subiect în PNDR, mai ales ca investițiile finanțate din FEADR nu vizează acest aspect.

3.2.21. 021. Analiza SWOT în perspectiva SEA

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

În urma verificării dacă analiza SWOT face referire la evoluția probabilă care ar putea avea loc în cazul în care programul nu a fost pus în aplicare s-a dovedit că o astfel de analiză nu este inclusă în analiza SWOT. Prin urmare, unele amenințări legate de non-punerea în aplicare a PNDR 2014-2020 au fost completate în plus față de amenințările prezentate în analiza SWOT originală.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Considerăm că o astfel de analiză nu face obiectul SWOT, întrucât punctele tari, slabe, oportunitățile și amenințările se raportează la situația existentă la momentul analizei fiind practic baza Strategiei. În plus, referitor la recomandarea ca analiza SWOT să facă referire la evoluția probabilă care ar putea avea loc în cazul în care programul nu ar pus în aplicare, menționăm că aspectele precizate fac obiectul SEA, respectiv prezentarea alternativei „0” (varianta nerealizării planului/programului).

3.2.22. 022. Analiza SWOT în perspectiva SEA

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

Este recomandată adăugarea unor puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări în analiza SWOT. De ex. introducerea amenințării *“Sistemele de irigații sunt într-un stadiu avansat de degradare și nu sunt operaționale”*.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată în sensul includerii/reformulării, în acord cu evaluatorul ex-ante a anumitor propunerilor.

3.2.23. 023. Conexiunea cu analiza SWOT

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei nevoilor

Descrierea recomandării

Pentru nevoile legate de TIC/internet și sprijin financiar pentru fermieri nu am găsit elemente directe ale analizei SWOT care ar putea oferi justificare.

Există 3 nevoi care s-ar putea dovedi neconsistente cu anumite elemente SWOT precum: *Nevoia unui instrument de dezvoltare rurală pentru promovarea de jos în sus a inițiativelor și activităților de dezvoltare de către comunitățile locale, având ca punct de plecare nevoile identificate la nivel local și potențialul endogen neconsistentă cu Experiență în actuala perioadă de programare în ceea ce privește*

dezvoltarea rurală locală bazată pe abordarea de jos în sus, prin constituirea și funcționarea grupurilor de acțiune locală (GAL) – punct tare din analiza SWOT.

Nevoile referitoare la abandonul școlar timpuriu și la infrastructura socială ar trebui susținute de elemente ale analizei SWOT legate în mod specific de aspectele legate de egalitatea de gen și cele privind populația de etnie Romă.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandările au fost acceptate în sensul că au fost reformulate, după caz, nevoile și/sau elemente prevăzute în analiza SWOT, în vederea corelării.

3.2.24. 024. Formularea corectă a nevoilor

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei nevoilor

Descrierea recomandării

Se recomandă reconstruirea semantică a descrierii nevoilor, ținând cont de următoarea structură:

- Decalaje,
- Schimbare prevăzută,
- Sector,
- Grup țintă.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată parțial, în sensul reformulării nevoilor luând în considerare următoarele 2 elemente: concentrarea pe nevoie (decalaj) și rezultatul așteptat.

În ceea ce privește secțiunile *sector*, *grup țintă* nu au fost acceptate având drept argumente următoarele:

- prevederile Ghidului de programare strategică a COM solicită doar descrierea nevoii;
- informațiile adiționale recomandate de evaluator sunt părți componente ale fișei fiecărei măsurii.

3.2.25. 025. Strategia

Categoria de recomandare: Construcția logicii de intervenție

Data: 10/04/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

În urma analizei efectuate a rezultat faptul că Domeniul de Intervenție 6c nu este asociat cu nicio nevoie.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Observație corectă. PNDR 2014-2020 nu va aborda acest domeniu de intervenție.

3.2.26. 026. Strategia

Categoria de recomandare: Construcția logicii de intervenție

Data: 10/04/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Se recomandă oferirea de explicații suplimentare pentru detalierea semnificației și asocierii „nevoie * obiectiv general” în cazul nevoilor 12 și 25.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandarea parțial acceptată. Informațiile din strategie au fost detaliate în sensul asigurării unei mai bune clarități.

3.2.27. 027. Strategia

Categoria de recomandare: Construcția logicii de intervenție

Data: 10/04/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Legăturile interne și potențialele sinergii nu sunt descrise în mod explicit în cadrul PNDR la nivel de Domeniu de Intervenție sau la nivel de prioritate. Se sugerează să se sublinieze mai explicit această coerență internă în cadrul PNDR.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Capitolul de strategie 5.2 a fost revizuit în sensul observațiilor ex-ante, detaliindu-se combinarea măsurilor și potențialor sinergii pentru fiecare domeniu de intervenție în raport cu nevoile identificate.

3.2.28. 028. Strategia

Categoria de recomandare: Construcția logicii de intervenție

Data: 10/04/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Nu întotdeauna PNDR descrie în totalitate interacțiunea sinergică dintre măsuri. Se recomandă detalierea suplimentară a acestui aspect în descrierea măsurilor.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Strategia revizuită surprinde tocmai această parte de coerență internă atât la nivel de domeniu de intervenție cât și sinergiile între domeniile de intervenție și temele orizontale.

3.2.29. 029. Măsuri

Categoria de recomandare: Construcția logicii de intervenție

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

În urma analizei formelor de sprijin propuse în cadrul PNDR 2014-2020, evaluatorii sunt de părere că alocarea financiară pentru măsura 1 nu pare adecvată, având în vedere necesitatea asigurării unei coerențe între importanța măsurii și alocarea financiară.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. S-a suplimentat alocarea aferentă M1 pentru a răspunde mai bine nevoilor de pregătire și activităților de informare. Alocarea suplimentară a luat în calcul și complementaritatea cu serviciile naționale de furnizare de formare profesională, dar și complementaritatea cu FSE.

3.2.30. 030. Măsuri

Categoria de recomandare: Construcția logicii de intervenție

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

La nivelul programului nu este pusă la punct o strategie de simplificare administrativă (de exemplu, cu adoptarea de cost standard sau sumă forfetară). Prin urmare, riscul de timp procedural lung și riscul de angajament din cauza erorilor (și involuntare) sunt foarte ridicate și pot pune în pericol absorbția financiară a PNDR. În prezent, se pare că posibilitatea oferită de noul regulament în utilizarea costurilor simplificate nu este exploatată suficient.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare parțial acceptată. Costurile simplificate vor fi eligibile în cadrul sM 4.1a aferentă subprogramului pomicol, sM4.1 și sM8.1 în condițiile respectării prevederilor art. 62 R(UE) nr. 1305/2013 și art. 67 din R (UE) nr. 1303/2013. Astfel, vor fi utilizate costuri standard pentru costurile legate de reconversia și înființarea plantațiilor (ex: material săditor, lucrări, sistem susținere etc.) pentru sM 4.1a, pentru strugurii de masă în cadrul sM4.1, iar pentru lucrările de înființare a plantațiilor forestiere în cadrul sM 8.1.

3.2.31. 031. Măsuri

Categoria de recomandare: Construcția logicii de intervenție

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Având în vedere contextul actual evaluatorii consideră important, pe de o parte, ca PNDR să se concentreze asupra sistemului de inovare în ansamblul său (relații între Universitate, centre de cercetare, fermieri și întreprinderi agricole), iar pe de altă parte să ofere cadrul pentru experimente sociale în zonele rurale precum servicii comunitare, parteneriate public-private, bunăstare, TIC etc. În ceea ce privește

acest aspect, alocarea financiară pentru măsura 16 pare a fi inadecvată, de vreme ce Grupurile operaționale par a fi adevăratele motoare de schimbare în zonele rurale.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare neacceptată. Deși alocarea financiară pare relativ mică, acesta a avut în vedere accentul pus pe acoperirea costurilor de înființare și funcționare pe baza de proiecte pilot ale potențialelor grupuri operaționale în contextul în care cultura inovării în spațiul rural este insuficient reprezentată. În plus experiența altor state membre a relevat faptul că dezvoltarea de astfel de parteneriate necesită un timp relativ îndelungat și o abordare graduală ceea ce este de așteptat să se întâmple și în cazul RO.

3.2.32. 032. Analiza și evaluarea gradului de integrare în PDR al principiului egalității de șanse și nediscriminării

Categoria de recomandare: Construcția logicii de intervenție

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Se recomandă individualizarea unor soluții inovatoare privind aplicarea principiului egalității de șanse și nediscriminării adecvate în analiza SWOT și descrierea nevoilor.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandarea parțial acceptată. Strategia tratează atât pe domeniul de intervenție 6a cât și 6b acest principiu. În acest sens sunt abordate atât problematicile de egalitate de șanse între mediile rezidențiale cât și categoriile defavorizate ale populației.

3.2.33. 033. Conexiunea cu analiza SWOT

Categoria de recomandare: Construcția logicii de intervenție

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

1. Din analiza nevoilor și a măsurilor s-a constatat faptul că nu întotdeauna este explicată conexiunea măsurilor cu nevoile. Prin urmare, pentru a consolida coerența internă, ar putea fi util să se indice nevoile

specifice care sunt abordate prin intermediul fiecărei măsuri. Se sugerează sintetizarea nevoilor identificate în analiza socio-economică, la începutul descrierii fiecărei măsuri; mai exact, o scurtă referire la nevoie ar putea fi introdusă în sub paragraful "Descrierea generală a măsurii, inclusiv logica de intervenție și contribuția la Domeniul de Intervenție și obiectivele transversale".

2. În ceea ce privește conținutul analizei SWOT, nu sunt individualizate aspectele legate de soluțiile inovatoare.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

1. Recomandare a fost acceptată și este prezentată atât în Strategie cât și la nivelul fiecărei măsuri (lista de nevoi acoperite).

2. Recomandare neacceptată, inovarea fiind unul dintre elementele principale ale abordării LEADER. Totodată, inovarea are o contribuție transversală la obiectivele PNDR, iar accentul pus pe soluțiile inovatoare se regăsește la nivelul fișelor măsurilor.

3.2.34. 034. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității

Categoria de recomandare: Construcția logicii de intervenție

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

S-a considerat că informațiile furnizate privind DLRC sunt foarte generale în ceea ce privește mai multe aspecte importante. Se recomandă completarea Programului cu o descriere mai profundă cu privire la modul în care vor fi abordate aceste aspecte pentru a îmbunătăți calitatea PNDR.

- Suportul de pregătire limitat în a explica modul în care se va acoperi consolidarea capacității actorilor locali.
- Evaluări externe pentru a oferi sprijin în etapa de elaborare sau promovarea unei analize exacte a nevoilor de inovare și a posibilelor motoare de dezvoltare la nivel local.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandarea referitoare la sprijinul pregătitor a fost acceptată, indicându-se detaliat care sunt elementele sprijinului pregătitor și cum se va organiza consolidarea capacității actorilor locali.

De asemenea, în cadrul sub-măsurii 19.1 au fost introduse ca și costuri eligibile și studii ale zonei.

3.2.35. 035. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității

Categoria de recomandare: Construcția logicii de intervenție

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Definirea zonelor este foarte generală;

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare nejustificată. Au fost definite zonele eligibile LEADER și populația zonei conform Reg. nr. 1303/2013 – Art. 33 (6).

3.2.36. 036. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității

Categoria de recomandare: Construcția logicii de intervenție

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Descrierea criteriilor de selecție a GAL-urilor și SDL-urilor se limitează la a defini titlurile principalelor categorii de criterii;

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Criteriile de selecție au fost exemplificate.

3.2.37. 037. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității

Categoria de recomandare: Construcția logicii de intervenție

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Indicatorii specifici legați de principalele provocări nu sunt elaborați.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare nejustificată deoarece fiecare strategie locală va conține indicatori specifici GAL.

3.2.38. 038. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității

Categoria de recomandare: Construcția logicii de intervenție

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

De asemenea, în secțiunea privind calitatea Strategiei, ar putea fi formulate sub-criterii specifice, luând în considerare adoptarea principiului inovării, calitatea structurii GAL, a procesului de decizie și a strategiei, caracteristicile specifice ale abordării LEADER.

În plus, anumite acțiuni referitoare la cooperare ar putea fi îmbunătățite: clarificări cu privire la beneficiari (doar GAL-uri sau chiar și actori locali), diferențierea între sprijinul pentru pregătirea de proiecte de cooperare și sprijinul pentru implementarea unor proiecte concrete de cooperare.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată: principiul inovării a fost detaliat și au fost introduse domenii de intervenție în care se pot încadra acțiunile care răspund nevoilor relevante din teritoriu.

Au fost introduse criteriile de eligibilitate referitor la calitatea structurii GAL - capacitatea administrativă pentru implementarea SDL și referitor la procesul de decizie a strategiei – organizațiile din mediul urban trebuie să reprezinte maximum 25% la nivel decizional și la nivelul total al populației acoperite din teritoriu.

Au fost introduse clarificări referitoare la acțiunile de cooperare.

3.2.39. 039. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității

Categoria de recomandare: Construcția logicii de intervenție

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

De asemenea, rolul GAL-urilor în desfășurarea activităților specifice de evaluare legate de Strategia de dezvoltare locală, ar putea fi specificat într-o manieră mai detaliată (Ce sunt acestea? Care este modalitatea de coordonare aplicată de AM? Care este rolul jucat de evaluatorul independent al RNDR și PNDR?).

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Activitățile GAL-urilor au fost detaliate conform Art. 34 (3) din Regulamentul 1303/2013 și a fost inclusă și efectuarea de activități specifice de evaluare în legătură cu strategia respectivă. De asemenea, au fost detaliate sarcinile AM.

Referitor la evaluatorul independent, după cum am menționat și în Planul de evaluare, AM va iniția din timp toate demersurile necesare pentru contractarea unui 'evaluator permanent' la începutul programului pentru organizarea furnizării de date.

3.2.40. 040. Analiza contribuției Rețelei Rurale la implementarea politicii rurale și la buna guvernare în zonele rurale

Categoria de recomandare: Construcția logicii de intervenție

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Evaluatorul ex ante recomandă să se precizeze faptul că în Planul de Acțiune RNDR:

- va fi explicat modul în care principalele categorii de actori cheie interesați vor fi identificați și implicați.

- va explica modul în care USR va dezvolta o logică de intervenție, cu stabilirea de obiective și indicatori clari și va construi un sistem simplu de monitorizare și auto-evaluare a propriilor sale activități încă de la început.
- va fi prezentat modul în care USR va colecta indicatori și informații (completarea datelor cantitative de bază, cu o evaluare calitativă și studii de caz), pentru a asigura o monitorizare adecvată a activităților.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare parțial acceptată. Capitolul 17 a fost revizuit și detaliat conform recomandărilor ținând cont de limitările de spațiu din SFC și de faptul că Planul de Acțiune al RNDR este un instrument de implementare și nu de programare.

3.2.41. 041. Plan indicatori

Categoria de recomandare: Stabilirea de obiective, distribuția alocațiilor financiare

Data: 06/06/2014

Subiect: Stabilirea targeturilor, distribuția alocațiilor financiare

Descrierea recomandării

Evaluatorul ex ante subliniază necesitatea furnizării unor argumente suplimentare care să susțină valorile stabilite (De ex. valoarea de 60 euro alocată fiecărui participant care va fi format în cadrul FA 3A).

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Planul de indicatori este însoțit de un document explicativ care furnizează informații suplimentare cu privire la aceste valori și metodologia de calcul.

3.2.42. 042. Plan indicatori

Categoria de recomandare: Stabilirea de obiective, distribuția alocațiilor financiare

Data: 06/06/2014

Subiect: Stabilirea targeturilor, distribuția alocațiilor financiare

Descrierea recomandării

Evaluatorul ex ante propune actualizarea valorii de 12710 la 12709 pentru indicatorul *Nr. de beneficiari (tineri fermieri)* care primesc sprijin prin Submăsura 6.1 – FA 2B

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. (ulterior, valoarea de realizare 2023 aferentă indicatorului Număr de beneficiari (tânăr fermier) a fost recalculată datorită reconsiderării valorii medii estimate/proiect în cadrul submăsurii 6.1 (9.367 tineri fermieri).

3.2.43. 043. Plan indicatori

Categoria de recomandare: Stabilirea de obiective, distribuția alocațiilor financiare

Data: 06/06/2014

Subiect: Stabilirea targeturilor, distribuția alocațiilor financiare

Descrierea recomandării

Evaluatorul ex ante a evidențiat că proiectele care primesc sprijin prin măsura LEADER nu contribuie la FA 2A, 2B, 5D etc.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată.

3.2.44. 044. Plan Indicatori

Categoria de recomandare: Stabilirea de obiective, distribuția alocațiilor financiare

Data: 28/06/2014

Subiect: Stabilirea targeturilor, distribuția alocațiilor financiare

Descrierea recomandării

Evaluatorul ex ante propune actualizarea valorii pentru indicatorul *Nr. de ferme care participă la fondul mutual (Măsura 17.2) - FA 3A*, pentru a fi în concordanță cu modificarea legislativă.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată.

3.2.45. 045. Plan Indicatori

Categoria de recomandare: Stabilirea de obiective, distribuția alocațiilor financiare

Data: 28/06/2014

Subiect: Stabilirea targeturilor, distribuția alocațiilor financiare

Descrierea recomandării

Evaluatorul ex ante propune detalierea metodologiei utilizate pentru calcularea indicatorului Nr. de GAL-uri selectate – FA 6B, revizuirea Planului de indicatori și furnizarea unei noi valori pentru proiectele sprijinite în cadrul LEADER.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Detaliile sunt expuse în documentul explicativ.

3.2.46. 046. Analiza Planului de evaluare

Categoria de recomandare: Dispozițiile de implementare a programului

Data: 06/06/2014

Subiect: Acțiuni de implementare

Descrierea recomandării

- a. În "faza de pregătire" (9.3), ar putea fi oportun să se includă, de asemenea, mecanismul de identificare a întrebărilor de evaluare suplimentare prin consultarea părților interesate.
- b. Din interviuri, resursele umane reprezintă principala problemă. În subcapitolul 9.7 trebuie să se ia în considerare acest lucru mai în profunzime. Ar putea fi oportun să se anticipeze un plan specific cu privire la capacitatea de evaluare, care va identifica nevoile importante și va prezenta activitățile întreprinse pentru întărirea resurselor umane și recrutare.
- c. În plus, ar putea fi util să organizeze activități specifice legate de: Ateliere de lucru privind analiza contrafactuală, peer review în cadrul altor AM-uri la nivel european, participarea activă în cadrul Rețelei Europene Rurale de evaluare, colaborarea cu mediul academic (stagiul al doctoranzilor în cadrul MADR).

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

- a. Recomandare acceptată în sensul introducerii în secțiunea privind faza de pregătire a planului de evaluare a "mecanismului de identificare a întrebărilor de evaluare suplimentare prin consultarea părților interesate".
- b. Recomandare acceptată în sensul introducerii în secțiunea "Resurse umane" a unor mențiuni privind elaborarea unui plan specific cu privire la capacitatea de evaluare, care va identifica nevoile importante și va prezenta activitățile întreprinse pentru întărirea resurselor umane și recrutare.
- c. Recomandare acceptată în sensul introducerii în secțiunea "Resurse umane" a unor activități suplimentare necesare pentru întărirea capacității administrative.

3.2.47. 047. Analiza Planului de evaluare

Categoria de recomandare: Dispozițiile de implementare a programului

Data: 06/06/2014

Subiect: Acțiuni de implementare

Descrierea recomandării

- a. Activitatea de "Auto-evaluare" a GAL-urilor va fi gestionată la nivel central în cadrul RNDR. Ar putea fi util să se prevadă pregătirea unui ghid operațional.
- b. Un sprijin mai structurat ar putea veni prin selectarea evaluatorului *in itinere* în stadii incipiente (după cum este sugerat și de către CE). Evaluatorul poate, de asemenea, să sprijine, în colaborare cu RNDR, consolidarea capacității aferentă activităților menționate anterior.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

- a. Recomandare acceptată în sensul introducerii în secțiunea "Grupurile de Acțiune Locală" a unor prevederi referitoare la faptul că RNDR va fi implicată în consolidarea capacității de realizare a acestor acțiuni, prin elaborarea unor ghiduri operaționale de evaluare și prin acțiuni de instruire.
- b. Recomandare acceptată în sensul detalierii mențiunilor referitoare la contractarea unui 'evaluator permanent'.

3.2.48. 048. Resurse umane

Categoria de recomandare: Dispozițiile de implementare a programului

Data: 29/06/2014

Subiect: Acțiuni de implementare

Descrierea recomandării

Având în vedere că multe dintre aspectele referitoare la consolidarea capacității se raportează la nivel național, este necesară o strânsă coordonare cu PODCA. Pentru crearea unei sinergii în acest sector, ar fi utilă încheierea unui protocol de cooperare.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare nejustificată deoarece consolidarea capacității pentru personalul implicat în implementarea FEADR este eligibilă în cadrul măsurii Asistență tehnică din PNDR 2014-2020. În ceea ce privește beneficiarii publici ai PNDR (comune), aceștia reprezintă o categorie de beneficiari eligibili în cadrul PODCA.

3.2.49. 049. Resurse umane

Categoria de recomandare: Dispozițiile de implementare a programului

Data: 29/06/2014

Subiect: Acțiuni de implementare

Descrierea recomandării

Referitor la necesitatea consolidării capacității la nivel intern, este utilă realizarea unei evaluări structurate pentru a planifica o consolidare a resurselor umane și a cunoștințelor managementului intern. Printre acțiunile utile, care au reieșit în urma interviurilor, se numără: sesiuni de lucru între colegi pe tematici specifice (ex. costuri standardizate), schimburi de experiență prin proiecte sectoriale europene și proiecte de cooperare teritorială, concentrarea pe următoarele tematici specifice: achiziții publice, monitorizare și evaluare, experiență practică și proiecte pilot.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Prin Planul de Acțiune pentru implementarea AT se vor avea în vedere astfel de acțiuni pentru consolidarea capacității administrative.

3.2.50. 050. Resurse umane

Categoria de recomandare: Dispozițiile de implementare a programului

Data: 29/06/2014

Subiect: Acțiuni de implementare

Descrierea recomandării

În procedura de achiziții publice pentru anumite activități cum ar fi evaluarea și asistența tehnică ar trebui să fie utilizat criteriul bazat pe calitate, nu pe preț. Deși este dificil și periculos, având în vedere posibilitatea depunerii de contestații se sugerează cu tărie să se aibă în vedere experiența ofertantului mai mult decât prețul cel mai scăzut.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Vom avea în vedere în implementarea măsurii de AT (inclusiv pentru activitățile aferente Planului de Evaluare).

3.2.51. 051. Resurse umane

Categoria de recomandare: Dispozițiile de implementare a programului

Data: 29/06/2014

Subiect: Acțiuni de implementare

Descrierea recomandării

Este necesară elaborarea unui Plan integrat de simplificare pe diferite tematici privind simplificarea. Ar putea fi implementat prin intermediul asistenței tehnice. Unele elemente pot să vizeze:

- a. Lansarea unui apel de selecție în două etape. Prima etapă constă în prezentarea ideii de proiect și a cerințelor minime privind eligibilitatea; selecția se va face pe baza unei eligibilități subiective și analizând valoarea ideii proiectului. În a doua etapă, ofertantul își va defini propunerea și va integra aspectele administrative. Dacă propunerea este validă, proiectul va fi selectat și finanțat.
- b. Utilizarea unui format standard al informațiilor solicitate prin formularul de cerere de finanțare, astfel încât potențialul beneficiar care dorește să depună proiecte să cunoască ce informații trebuie să furnizeze.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare parțial acceptată, în sensul că pentru simplificare se intenționează:

- Solicitarea la depunerea proiectului a unui număr minim de documente simplificate, urmând ca la semnarea contractului să fie solicitate prezentarea autorizațiilor, avizelor și a celorlalte documente necesare investiției,

- Totodată, pentru reducerea poverii administrative vor fi disponibile proiecte model pentru finanțarea anumitor tipuri de investiții realizate prin PNDR.

3.2.52. 052. Resurse umane

Categoria de recomandare: Dispozițiile de implementare a programului

Data: 29/06/2014

Subiect: Acțiuni de implementare

Descrierea recomandării

Este necesară elaborarea unui Plan integrat de simplificare pe diferite tematici privind simplificarea. Ar putea fi implementat prin intermediul asistenței tehnice. Unele elemente pot să vizeze:

- a. Adoptarea de costuri standardizate și sume forfetare (așa cum este deja pentru Măsura 6). Costurile standardizate, o practică deja posibilă pentru FSE în perioada 2007-2013, poate să fie aplicabilă pentru Măsura 1 și 2
- b. Adoptarea unui sistem de indicatori pentru a monitoriza costurile și povara administrativă. Acest instrument este util, asigurând o analiză de cost bazată pe indicatori.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

a. Recomandare parțial acceptată. Costurile simplificate vor fi eligibile în sM 4.1a aferentă STP, sM 4.1 și sM 8.1 în condițiile respectării prevederilor art. 62 R 1305/2013 și art. 67 din R 1303/2013. Vor fi utilizate costuri standard pentru costurile legate de reconversia și înființarea plantațiilor (ex: material săditor, lucrări, sistem susținere etc. pentru sM4.1a, pentru strugurii de masă în cadrul sM4.1 și pentru lucrările de înființare a plantațiilor forestiere.

b. Recomandare acceptată. Simplificările propuse vor fi monitorizate, evaluate și îmbunătățite în mod continuu și la timp, prin următoarele mecanisme:

- monitorizarea modului în care răspunde sistemul privind depunerea on-line și îmbunătățirea acestuia în timp util, astfel încât beneficiarii să poată depune cererile de finanțare în condiții optime,
- actualizarea și completarea periodică a Bazei de date cu prețuri de referință;
- evaluarea anuală a modului de organizare a sesiunilor și a alocărilor disponibile privind nr. de proiecte depuse și timpul de evaluare necesar AFIR în vederea îmbunătățirii modului de organizare a sesiunilor, pentru a limita timpul de decizie de aprobare a proiectelor.

3.2.53. 053. Analiza gradului de adecvare al sub-programelor tematice

Categoria de recomandare: Altele

Data: 06/06/2014

Subiect: Sub-programul pomicol

Descrierea recomandării

Principala deficiență a acestuia este absența unui Plan de indicatori distinct, în conformitate cu prevederile art. 8 (2.c) din Regulamentul nr. 1305/2013.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Planul de indicatori aferent subprogramului pomicol a fost elaborat.

3.2.54. 054. Analiza gradului de adecvare al sub-programelor tematice

Categoria de recomandare: Altele

Data: 01/07/2014

Subiect: Sub-programul pomicol

Descrierea recomandării

Se recomandă introducerea în sub-programul tematic a M2 – Servicii de consiliere.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare neacceptată. Creșterea nivelului de cunoștințe a fermierilor care lucrează în sectorul pomicol va fi adresată într-un mod integrat în cadrul PNDR prin măsurile 1 și 2. De asemenea, prin sub-măsura 7.2 se va acorda sprijin pentru extinderea și modernizarea instituțiilor de învățământ secundar din domeniul agricol, acțiuni care vor asigura viitorilor fermieri creșterea nivelului de cunoștințe și a capacităților de muncă. Prin urmare considerăm că abordarea actuală va avea un efect mai puternic asupra nivelului de cunoștințe ale fermierilor care lucrează în sectorul pomicol decât includerea M2 în sub-programul pomicol.

3.2.55. 055. Strategia

Categoria de recomandare: Construcția logicii de intervenție

Data: 19/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Se constată o lipsă de consistență între FA din Cap. 5 - Strategie și Cap. 8 - Măsuri, astfel:

- a. Măsura 1: FA 1A și 1C sunt menționate în Cap. 5 dar nu și în Cap. 8
- b. Măsura 2: FA 1A este menționată în Cap. 5, dar nu este menționată în Cap. 8.
- c. Măsura 10: A fost adăugată Submăsura 10.2 care contribuie la FA 4A. FA 4B, 5A, 5D și 5E nu apar în Cap. 5, dar apar în Cap. 8. În Cap. 5, FA 5A a fost eliminat din tabel, dar textul indică faptul că FA este prezentă la Măsura 10.
- d. Măsura 11: A fost introdusă Submăsura 11.1; nu este clar dacă există o submăsură 11.2. În Cap. 5 au fost eliminate FA 4A, 4C și 5E care în schimb apar în Cap. 8. FA 4C a fost eliminată din tabel, în schimb textul indică faptul că FA este prezentă la Măsura 11.
- e. Măsura 13: Din Cap. 5 a fost eliminată FA 4A, în timp ce Cap. 8 păstrează mențiunile referitoare la FA 4A și 4C.
- f. Măsura 16: FA 5A este menținută în Cap. 5, dar este eliminată din Cap. 8. În schimb FA 2A și 6A sunt eliminate atât din Cap. 5, cât și din Cap. 8.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

- a. Recomandare acceptată. FA 1A și 1C sunt menționate acum în capitolul 8.
- b. Recomandare acceptată FA 1A este acum menționată și în capitolul 8.
- c. Recomandare acceptată în sensul revizuirii Cap. 8 prin introducerea FA 5A, păstrând doar principalele FA. FA 5A este considerată principală, atât în Cap. 5, cât și în Cap. 8.
- d. Recomandare acceptată în sensul că a fost revizuit Cap. 8 păstrând doar principala FA (4B). Există două sub-măsuri, ambele contribuind la FA 4B.
- e. Recomandare acceptată în sensul că a fost revizuit Cap. 8 păstrând doar principala FA (4C).
- f. Recomandare acceptată în sensul că FA 5A a fost eliminată din Cap. 5 pentru această măsură.

3.2.56. 056. Raportul final preliminar

Categoria de recomandare: Construcția logicii de intervenție

Data: 01/07/2014

Subiect: Raport final preliminar

Descrierea recomandării

- a. Se recomandă introducerea unei scheme de micro-creditare.
- b. Se recomandă realizarea de legături între măsurile care conduc fermierul de la a avea cunoștințe adecvate, la a-și formula propriul plan de afaceri, de la depunerea cererii până la gestionarea ex-post a afacerii. Aceste tipuri de legături au fost realizate deja în 2007-2013 (prin măsurile 141-143).

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

- a. MADR intenționează să pună la dispoziția beneficiarilor PNDR instrumentele financiare necesare pentru asigurarea cofinanțării private. În acest scop, este în curs de elaborare evaluarea ex-ante pentru instrumente financiare, conform prevederilor art. 37, alin. 2 din R (UE) nr. 1303/2013. Rezultatele acestei evaluări vor permite selectarea și adecvarea acelor instrumente financiare care răspund cel mai bine nevoilor pieței țintă. În prezent, în cadrul acestui proces, este analizată oportunitatea introducerii în PNDR a două instrumente financiare: de creditare și de garantare.
- b. Recomandare acceptată. Serviciile de consiliere pentru fermieri, tinerii fermieri, micro-întreprinderi și întreprinderile mici aferente sub-măsurii 2.1 vizează atât elaborarea cât și implementarea planului de afaceri.

3.2.57. 057. Măsura 4

Categoria de recomandare: Recomandări specifice SEA

Data: 01/07/2014

Subiect: Recomandări specifice SEA

Descrierea recomandării

Impactul negativ al activităților de investiții va trebui redus prin aplicarea corectă a normativelor în vigoare referitoare la construcția obiectivelor de investiții, a legislației de mediu relevante, precum și a prevederilor regulamentelor comunitare privind dezvoltarea rurală (de ex. prevederile referitoare la investițiile în sistemele de irigații). Este recomandat ca pentru fiecare activitate în parte ce urmează a fi sprijinită prin această măsură să se acorde o atenție deosebită criteriilor de eligibilitate și de selecție care se referă la respectarea mediului înconjurător.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată în sensul că pentru fiecare activitate în parte ce urmează a fi sprijinită prin această măsură au fost stabilite criteriile de eligibilitate și de selecție care au în vedere respectarea mediului

înconjurător. În același timp, proiectele care necesită evaluarea impactului de mediu vor face obiectul EIA/EA înaintea implementării.

3.2.58. 058. Măsura 6

Categoria de recomandare: Recomandări specifice SEA

Data: 01/07/2014

Subiect: Recomandări specifice SEA

Descrierea recomandării

Există un risc de a afecta negativ mediul prin implementarea neadecvată a unor acțiuni eligibile în cadrul măsurii (de ex.: dezvoltarea necontrolată a turismului, dezvoltarea neadecvată a sectorului de creștere a animalelor care pot fi o sursă de poluare a aerului, resurselor de apă și sol și pot afecta biodiversitatea). Prin urmare, va fi necesar să se evalueze în mod constant diferitele planuri de afaceri în ceea ce privește impactul lor asupra mediului.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată parțial.

Necesitatea eliberării unui aviz de mediu pentru planuri de afaceri este reglementată de legislația națională care prevede situațiile în care e nevoie de acest acord. Cu toate acestea, recomandarea SEA a subliniat necesitatea de evaluare continuă (de exemplu, monitorizarea) a acelor planuri de afaceri a căror implementare ar putea avea un impact potențial asupra mediului. Înainte de implementarea proiectelor, acestea vor fi supuse EIM sau EA în conformitate cu legislația națională. Acest lucru înseamnă că nu toate proiectele sunt supuse evaluării de mediu, ci doar acelea pentru care legislația națională prevede ca obligatorie realizarea EIA / EA.

3.2.59. 059. Măsura 7

Categoria de recomandare: Recomandări specifice SEA

Data: 01/07/2014

Subiect: Recomandări specifice SEA

Descrierea recomandării

Din punct de vedere al mediului, investițiile în infrastructura de bază la scară mică, prin acțiunile propuse, prezintă un risc pentru mediu, în special pentru biodiversitate, ecosisteme și pentru serviciile ecosistemice. Totuși, aceste riscuri, pot fi diminuate printr-o evaluare a impactului asupra mediului a

fiecărei activități sau proiect în parte, și printr-o evaluare adecvată a acestora (în cazul Siturilor Natura 2000), ce va avea ca rezultat măsuri de reducere a impactului asupra mediului.

Pentru dezvoltarea turismului va fi necesar să se evalueze importanța zonei pentru dezvoltarea potențialului de turism și să se armonizeze dezvoltarea turismului cu potențialul zonei. Criteriile de selecție trebuie să confere și o atenție asupra mediul înconjurător.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată în sensul că pentru fiecare activitate în parte ce urmează a fi sprijinită prin această măsură au fost stabilite criteriile de eligibilitate și de selecție care au în vedere respectarea mediului înconjurător. În același timp, proiectele care necesită evaluarea impactului de mediu vor face obiectul EIA/EA înaintea implementării.

3.2.60. 060. Măsura 8

Categoria de recomandare: Recomandări specifice SEA

Data: 01/07/2014

Subiect: Recomandări specifice SEA

Descrierea recomandării

În cazul în care acțiunile se implementează în interiorul Siturilor Natura 2000 este necesară parcurgerea procedurii de EA pentru a stabili dacă prin acțiunea de împădurire se vor aduce modificări asupra statutului de conservare al habitatelor/speciilor pentru care au fost declarate siturile.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Proiectele de împădurire fac obiectul evaluării de mediu (EIA) sau evaluării adecvate (dacă sunt propuse pentru zone incluse în rețeaua Natura 2000). Aprobarea acestora se face numai dacă împădurirea produce efecte compatibile cu obiectivele de conservare a biodiversității în siturile Natura 2000.

3.2.61. 061. Măsura 16

Categoria de recomandare: Recomandări specifice SEA

Data: 01/07/2014

Subiect: Recomandări specifice SEA

Descrierea recomandării

Având în vedere că această măsură poate sprijini și punerea în aplicare a proiectelor de investiții, în astfel de cazuri, este foarte important să se evalueze impactul acestora asupra mediului. În astfel de cazuri, se recomandă utilizarea unor criterii de selecție care vizează protecția mediului.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată în sensul că pentru fiecare activitate în parte ce urmează a fi sprijinită prin această măsură au fost stabilite criteriile de eligibilitate și de selecție care au în vedere respectarea mediului înconjurător.

3.2.62. 062. Măsura Leader

Categoria de recomandare: Recomandări specifice SEA

Data: 01/07/2014

Subiect: Recomandări specifice SEA

Descrierea recomandării

În ceea ce privește măsurile de investiții din cadrul acestei măsuri, acestea pot avea un impact negativ din punct de vedere al mediului. Prin urmare, atunci când se evaluează calitatea strategiei, ar fi necesar să se aibă în vedere criteriile de mediu. În mod similar, atunci când se evaluează calitatea parteneriatului ar fi oportun să se evalueze activitățile parteneriatului care vizează protecția mediului în zona acoperită de parteneriat.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată.

3.2.63. 063. Rețeaua Rurală

Categoria de recomandare: Altele

Data: 27/11/2014

Subiect: Contribuția rețelei la implementarea politicii de dezvoltare rurală și la buna guvernare

Descrierea recomandării

- Modalitatea în care RNDR va contribui la obiectivele politicii de dezvoltare rurală trebuie descrise mai clar și mai detaliat
- Pentru fiecare dintre obiectivele comune, obiectivele specifice rețelei și grupurile de activități ar trebui să fie formulate din punctul de vedere al relevanței adresării nevoilor identificate în context și în analiza SWOT.
- Programul descrie calitățile pe care trebuie să le dețină personalul RNDR. Aceste aspecte sunt utile dar nu sunt suficiente dacă nu luăm în considerare cele 7 grupe de activități ale rețelei așa cum sunt prevăzute în Regulament.
- Programul ar trebui să descrie mai detaliat planul organizațional pentru a descrie cum activitățile rețelei vor fi implementate și cum vor fi dezvoltate și utilizate instrumentele rețelei.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

- Recomandare neacceptată. Aceste obiective nu au putut fi descrise mai detaliat datorită limitelor impuse de SFC.
- Recomandare acceptată parțial. Cap. 17 a fost revizuit și detaliat conform recomandării luând în considerare limitele impuse de SFC și faptul că Planul Multianual de Activitate este un instrument de implementare și nu unul de programare. Fiecare obiectiv comun și additional va fi detaliat în Planul Multianual/Anual de Activitate.
- Recomandare neacceptată. La Cap. 17.1.4 se menționează că prin externalizarea anumitor activități, echipa USR se va asigura că contractorii vor dispune de personal suficient și calificat pentru a îndeplini într-un mod eficient sarcinile rețelei.
- Recomandare neacceptată. În Cap. 17.1.3 se menționează că Planul Multianual de Activitate va acoperi în totalitate obligațiile prevăzute în art. 54 (3) din Reg. nr. 1305/2013 și va include o descriere a modului în care actorii cei mai relevanți vor fi identificați și implicați. Același capitol precizează că pentru primul an vor fi prevăzute activități obligatorii în conformitate cu art. 54 (3), b, paragrafele i-iii-vi și priorități adiționale conform art. 54 (3) paragrafele ii-iii and v.

3.2.64. 064. Sub-program tematic - SWOT și Nevoi

Categoria de recomandare: Altele

Data: 27/11/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

- 1) Unele elemente ale analizei SWOT trebuie reformulate.
- 2) În SWOT trebuie adăugate 2 elemente adiționale.

3) Includerea oportunității Trendul ascendent al consumului de fructe per locuitor în categoria punctelor tari și completarea cu mențiunea că se referă la fructele produse pe piața internă precum și reformularea indicatorului adițional Consumul mediu de fructe.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

1) Recomandare parțial acceptată.

2) Recomandare acceptată în sensul introducerii PT – Creșterea zonei pomicole ecologice și a PS – Reducerea zonei pomicole care aparține formelor asociative în raport cu întreaga suprafață pomicolă.

3) Recomandare neacceptată. AM consideră că acesta nu este un punct tare, deoarece chiar dacă cererea crește consumatorii nu sunt obligați să cumpere fructe produse în România, Aceasta este o oportunitate pentru producătorii locali de a crește cantitatea și calitatea fructelor precum și producția de fructe vândută pe piața internă. De asemenea, indicatorul nu diferențiază între producția internă și cea externă, stabilește doar că, consumul mediu de fructe pe cap de locuitor este în creștere.

3.2.65. 065. Sub-program tematic - SWOT și Nevoi

Categoria de recomandare: Analiza SWOT, evaluarea necesităților

Data: 27/11/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

4 nevoi trebuie reformulate.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare parțial acceptată. Nevoile 1 și 4 au fost reformulate.

Recomandarea referitoare la Nevoia 3 nu a fost acceptată: În cadrul STP înființarea de locuri de muncă și valoarea adăugată sunt obținute prin același instrument (doar prin procesarea produselor agricole) și pentru a nu repeta inutil informația nu este necesară împărțirea nevoii în două nevoi separate.

Recomandarea referitoare la Nevoia 5 nu a fost acceptată: Abordarea aferentă nevoii 5, respectiv unirea nevoii de activități de cercetare-dezvoltare-inovare corelată cu schimbările climatice d.p.d.v al proiectelor

inovative a fost utilizată pentru că STP nu contribuie direct (financiar) la obiectivele de mediu (nu abordează FA de mediu decât secundar). Astfel, în nevoia 5, elementele de mediu sunt abordate secundar, prin intermediul soluțiilor inovative.

3.2.66. 066. Analiza Planului de Evaluare

Categoria de recomandare: Dispozițiile de implementare a programului

Data: 02/12/2014

Subiect: Acțiuni de implementare

Descrierea recomandării

Se sugerează anticiparea revizuirii metodologice în 2015, în scopul de a avea mai mult timp pentru a corela Caietul de Sarcini pentru selectarea evaluatorului independent.

În plus, se sugerează utilizarea Comitetului de Coordonare și a grupurilor tehnice de lucru pentru a identifica întrebări de evaluare specifice.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată în sensul revizuirii informațiilor referitoare la metodologia pentru selectarea evaluatorului independent, precum și a celor referitoare la activitățile care se vor desfășura pentru pregătirea evaluărilor.

3.2.67. 067. Resurse umane

Categoria de recomandare: Dispozițiile de implementare a programului

Data: 02/12/2014

Subiect: Acțiuni de implementare

Descrierea recomandării

Evaluatorul sugerează, de asemenea, să se extindă experimental costul standard pentru M1 și M2. Mai mult, va fi utilă introducerea unei capacități administrative specifice pentru abordarea problemei de simplificare.

Modalitatea de abordare a recomandării sau justificarea motivului pentru care nu a fost luată în considerare

Recomandare partial acceptată pentru M1. În organizarea apelurilor de propuneri de proiecte pentru această măsură, AM va analiza posibilitatea utilizării costurilor standard pentru anumite categorii de cheltuieli.

Referitor la capacitatea administrativă pentru abordarea problemei de simplificare, măsura de Asistență Tehnică prevede acțiuni de întărire a capacității administrative a autorităților responsabile de managementul, implementarea și controlul PNDR pe baza unui Plan de acțiune pentru resurse umane al autorităților beneficiare ale măsurii care va include o analiză a nevoilor, acțiuni de întărire a capacității administrative și de fidelizare a personalului, precum și acțiuni de monitorizare și evaluare a eficienței implementării planului de acțiune.

3.3. Raport de evaluare ex-ante

4. SWOT ȘI IDENTIFICAREA NEVOILOR

4.1. SWOT

4.1.1. Descriere generală cuprinzătoare a situației actuale a zonei vizate de program, pe baza indicatorilor contextuali comuni și specifici programului și pe baza altor informații calitative actualizate

RO dispune de un potențial de dezvoltare important, dar insuficient utilizat. Cu o suprafață totală de 238.391 km² {1} [CI 3] și o populație de 21,356 mil. locuitori (Eurostat 2012) {1} [CI 1], RO este pe locul 7 în UE27 după suprafață (6,0%) și populație (4,25%). Regional se constată o distribuție echilibrată a teritoriului între 6 regiuni (14,33% NV, 14,30% Centru, 15,46% NE, 15% SE, 14,45% S-Muntenia, 12,25% SV-Oltenia, 13,44% V), în timp ce București-Ilfov ocupă doar 0,76% din teritoriul. Pe zone geografice (munte, deal și câmpie) teritoriul RO este repartizat în proporții relativ echilibrate.

Zonele rurale, reprezentative pentru RO, au resurse substanțiale de dezvoltare. În 2012, spațiul rural (cf. def. din cap. 8.1) avea o suprafață de 207 522 km² (87,1%) {3} [A3] și 45,0% din populația RO {2} [A1]. Populația rurală nu este distribuită uniform, având o pondere ridicată în anumite regiuni (S-Muntenia - 58,6%, NE - 56,8% și SV Oltenia - 51,9%) cu cea mai mare densitate, exceptând regiunea București-Ilfov, în regiunea NE (63,24 loc/km²) și densitate redusă în V (26,51 loc/km²) {2} [A4]. Aceste disparități își pun amprenta asupra dezvoltării socio-economice și asupra calității vieții populației rurale.

Populația rurală cunoaște un declin demografic, fiind în continuă scădere și în curs de îmbătrânire. Între 2005-2012, a scăzut cu 65.646 de persoane {2} și conform prognozelor demografice scăderea va continua în ritm moderat, până în 2015, cu un declin accentuat între 2015-2050 {5}.

În zona montană deja marcată de handicapuri naturale, declinul demografic devine și mai accentuat prin renunțarea la activități economice ceea ce a dus la migrația forței de muncă sau la acutizarea fenomenului de sărăcie.

În perioada de referință, la nivel RO, analiza structurii populației pe categorii de vârstă nu arată diferențe semnificative (categoria 0-14 ani a scăzut cu 0,6% ajungând la 15% în 2012, iar 15-64 ani și peste 65 ani au avut un trend ușor ascendent - cu 0,3%, respectiv 0,2%, până la 70%, respectiv 15% în 2012) {1} [CI 2], fenomenul de diminuare și îmbătrânire a populației rurale fiind evident. Categoria 0-14 ani a scăzut (de la 17,8% în 2005 la 16,6% în 2012), iar cea de peste 65 de ani se menține la nivel ridicat (18,7% în 2005 și 18,3% în 2012) {2} [A2].

Situația generală a economiei RO

În planul dezvoltării economice, RO deține o poziție modestă în UE27, ponderea în PIB-ul UE în 2012 fiind de 1%. Chiar dacă după 2010 PIB-ul pe locuitor (€) a înregistrat creșteri, raportat la media UE27 în termeni de PPS/locuitor, reprezintă 49% {1} [CI 8].

Sectorul agricol și economia rurală, în general, are potențial de creștere substanțial, încă insuficient exploatat. Ca urmare și nivelul investițiilor nete în sector a crescut constant începând cu 2010, înregistrând o valoare de 89.866,5 mil lei (20.194,72 mil €) în 2012. {4} Agricultură a generat 6.924,752 mil € valoare adăugată brută (VAB) de 6,01% din totalul VAB. Evoluția distribuției VAB pe sectoare de activitate relevă scăderea continuă a ponderii agriculturii (9,52 % din VAB total în 2005; 6,0% în 2012) în favoarea sectorului secundar (35,90% în 2005; 42,3% în 2012) și terțiar (54,58 % în 2005; 51,6% în 2012). **Deși acest fenomen reflectă un proces de apropiere a structurii economiei RO de cea din**

restul SM, ponderea sectorului agricol rămâne de peste 3 ori mai mare decât în UE27 (1,74% în 2012) {1}[CI 10].

În 2012, **productivitatea muncii** în agricultură, silvicultură și pescuit a fost de 2464 €/persoană ocupată, de aprox. 5 ori mai mică decât media RO (12.527 €/persoană ocupată), iar în sectorul secundar (industrie și construcții) și terțiar, valorile au fost de 1,5 respectiv 1,3 ori mai mari {1}[CI 12].

Dezvoltarea afacerilor la scară mică este sursă importantă de locuri de muncă/obținere de venituri. Dintre IMM-urile active cu profil non-agricol, numai 18,1% figurau în rural în 2011, ce denotă **o pondere redusă a celor implicate în desfășurarea activităților de industrie, servicii și turism rural**. Analiza **IMM-urilor** din rural arată capacitatea redusă de a genera locuri de muncă pentru populație.

Deși în perioada 2005-2011, numărul IMM-urilor cu profil non-agricol din rural a crescut cu 16%, efectele crizei din ultimii trei ani analizați au dus la o scădere cu 7492, ajungând la 77.315 IMM (sector secundar și terțiar) în 2011 {2} [A24]

Cu toate că microîntreprinderile ce desfășurau activități non-agricole în rural au fost sprijinite și prin PNDR 2007-2013 **densitatea IMM-urilor la 1.000 de locuitori** în rural este mai redusă decât la nivel național (9,64 față de 23,66 în anul 2011) {7}[A25].

Privind **infrastructura de turism**, capacitatea de cazare a înregistrat o creștere de 6,13% în 2012 față de 2005, hotelurile deținând 60% din capacitatea totală. Capacitatea de cazare în pensiunile agroturistice a înregistrat o creștere de 59,4% datorată în mare parte, sprijinului acordat prin FEADR. {4} [A 23]. Cu toate acestea, turismul rural nu are un nivel de dezvoltare satisfăcător în calitatea infrastructurii de suport și servicii, în special cele de agrement.

Accesul IMM-urilor la finanțare rămâne problematic. Din punct de vedere al teritorialității, serviciile financiare sunt greu accesibile întreprinderilor din rural și sectorului agricol datorită costurilor de creditare ridicate. În 2012, în agricultură au fost acordate 4,0% din totalul creditelor. Conform evaluării ex-ante a instrumentelor financiare în PNDR 2014-2020, **creditele acordate agricultorilor au fost de 4 ori mai mici, comparativ cu nivelul înregistrat la nivel UE** (281 €/ha teren arabil în RO și 1.203 €/ha teren arabil în UE). Deși au existat mecanisme financiare (scheme de garantare), unii beneficiari ai finanțării PNDR 2007-2013 nu au reușit să acceseze credite pentru investiții. Principala cauză a fost lipsa unui tip de credit adaptat la specificul agriculturii. Cerințele instituțiilor bancare pentru accesarea fondurilor (de ex. pentru garanții), sunt similare oricărei alte companii sau IMM, fiind dificil de îndeplinit. Insuficienta specializare a serviciilor de creditare s-a reflectat direct asupra sistemului de garantare pentru agricultură nefiind utilizat la capacitatea planificată dar și în nivelul limitat de accesare al programului și rata crescută de proiecte reziliate în rândul beneficiarilor selectați.

Reducerea nr. de ateliere de prestări servicii și a unităților cooperăției meșteșugărești a generat comprimarea severă a economiei sociale din rural. La nivelul 2010, din 2017 cooperative 42,5% erau cooperative meșteșugărești ce practicau activități tradiționale (meșteșuguri, artizanat) {4}

Educație și formare profesională

Populația rurală din RO, în 2011, are un **nivel de instruire** scăzut, ponderea cea mai mare a populației între 25 și 64 de ani urmând doar gimnaziul (38,5%). Privind studiile preuniversitare, 22,2%, respectiv 17,4% din populație a urmat o școală profesională, respectiv liceu și 1,6% studii superioare {8} [A10].

Rata abandonului școlar este mult mai ridicată în rural decât în urban, dar și în raport cu nivelul național ce înregistrează, în anul școlar 2011/2012, 4,2% în învățământul liceal și profesional. În rural, rata abandonului școlar din sectorul educațional analizat, atingea 5,3%, cu 1,2% peste rata din urban {2} [A11].

În ultimul deceniu, nr. liceelor agricole, agromontane și veterinare a înregistrat o tendință descendentă (cu 40% - în 2011 - 67 astfel de licee la nivel național și 44 în rural), cea mai drastică scădere fiind în cazul liceelor agricole (cu 52%) {4} [A12]. Scăderea nr. de licee cu profil agricol s-a produs concomitent cu reducerea nr. de absolvenți (cu peste 44% din 2001 până în 2011), în 2011 înregistrându-se un procent de 0,76 % din total absolvenți de liceu la nivel național. Privind situația din rural, la nivelul 2011 doar 1,20% din absolvenți finalizau un liceu agricol {4} [A13]. O evoluție pozitivă a reprezentat-o nr. total de absolvenți de studii superioare cu acest profil, crescând cu 27% față de 2005, ajungând în 2012 la 4397 de absolvenți, o oportunitate pentru întinerirea generațiilor de fermieri cu pregătire adecvată {4}. Atractivitatea scăzută a sectorului agricol și scăderea nr. absolvenților școlilor cu profil agricol sunt factori ce au contribuit la scăderea **nivelului de instruire a managerilor exploatațiilor agricole**.

În RO, formarea profesională pe parcursul întregii vieți se află în stadiu incipient de manifestare, fapt ce reiese din gradul redus de participare la procesul de instruire. Gradul de participare la educație sau instruire al populației cu vârsta între 25-64 ani a fost de 1.4%, în cazul populației rurale acesta fiind și mai scăzut, respectiv de 0,5% {2} [A17]. O situație similară apare și pentru M111 din PNDR 2007-2013 fiind formați până la sfârșitul lui 2013 doar 27.237 de fermieri (beneficiari ai M 112 și 141) din targetul de 92.002 {39}. Rata scăzută de realizare (30%), a fost datorată insuficienței coordonare în implementare cu alte măsuri (în special cu cele pentru care formarea era obligatorie) și gradul ridicat de complexitate al procedurilor de atribuire a contractelor, ce a dus la întâzieri semnificative în implementare.

Structura forței de muncă și ocuparea

Urbanizarea populației active. Dezvoltarea economică a sectorului secundar și terțiar a atras în ultimul deceniu populația activă rurală către zonele urbane, în 2012 fiind cu 11,7% mai mare decât cea din rural (44,6%) {4}.

Deși populația activă din rural înregistrează un trend ușor descendent (cu 1%) între 2005-2012 pe fondul scăderii și îmbătrânirii acesteia, există forță de muncă disponibilă implicată preponderent în agricultura de subsistență și semisubsistență.

Populația ocupată se diminuează la nivel național și în rural. La nivel național, în 2012, rata ocupării, reprezentând gradul de concentrare a populației ocupate în vârstă de 15-64 ani, era de 59,5%, mai mică față de media UE cu 4,7% {1} [CI 5].

Raportat la mediul de rezidență, observăm că în 2012, rata ocupării populației între 15-64 ani în rural (60,7%) este cu 1% mai mare decât cea din urban, ceea ce indică o ocupare insuficientă a forței de muncă din această zonă {2} [A5].

În spațiul rural, se înregistrează o scădere a ratei de ocupare la principala grupă de vârstă, 15-64 ani (61,6% în 2005, comparativ cu 60,7% în 2012) {2} [A5].

În perioada de referință 2005-2012, analiza populației ocupate pe sectoare de activități ale economiei naționale indică scăderea nr. acestora în sectorul primar și secundar (cu 3,2 % în agricultură și 1,7 % în industrie și construcții) și o creștere cu 4,9% în sectorul terțiar {2} [CI 11] .

În spațiul rural, structura populației ocupate indică o pondere mai ridicată în agricultură, de 60,3%, comparativ cu cea din nonagricol (cu 20,1% față de industrie și 19,6 % față de servicii) {2}[A9].

Analizând structura populației ocupate privind statutul profesional, în 2012, lucrătorii pe cont propriu și familiali neremunerați din rural reprezentau 89% din totalul populației încadrate la acest statut profesional, la nivel național. În contextul economiei rurale, ponderea lor este de 57,9% din totalul populației ocupate în rural în 2012, aspect asociat mai curând cu agricultura de subzistență și cu lipsa alternativelor decât cu spiritul antreprenorial {2}[A6].

Șomajul

În contextul în care în 2012 rata șomajului din RO rămâne sub media UE (10,5% în UE27 și 7% în RO) {1} [CI 7] o rată de ocupare mai ridicată în rural arată un șomaj ascuns și subocupare. Rata șomajului în rural este de 5,1% comparativ cu 8,6% în urban. Categoriile cele mai expuse riscului de șomaj sunt tinerii între 15-24 ani. Ponderea șomerilor din această categorie a crescut de la 13,9% în 2005 la 15,9% în 2012 {2} [A7]. Rata șomajului pe termen lung în rural a fost în 2012 de 2,0% {4}.

Calitatea vieții în zonele rurale

În 2011, 40,3 % din populație era expusă riscului de sărăcie și excluziune socială, fiind cu 16,1 pp mai mare decât în UE27 {1}[CI 9]. Aceste diferențe au caracter teritorial, ponderea persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială din rural reprezentând 54,2% (61,9% în 2007) {2} [A8].

Participarea redusă și acces limitat la piața muncii duc la venituri mici, risc ridicat de sărăcie și excluziune socială și la un grad scăzut de informare.

Una dintre cele mai expuse categorii la riscul de excluziune socială este minoritatea romă. Conform Recensământului populației și locuințelor din 2011, 3,09% (621.573) din persoane sunt romi {2} [A32] din care 63% în rural {40}. În 2012, la romii din rural între 15 - 64 ani, se înregistrează o rată de ocupare de 38 %, fiind cu 28 % sub procentul din urban. {2}. Integrarea romilor rămâne o problemă, în special în rural. Totuși, rezultatele implementării strategiei adoptate de RO, încurajarea participării la învățământul superior, facilitarea accesului la servicii de sănătate, creșterea gradului de conștientizare privind discriminarea, au îmbunătățit situația existentă, solicitând atenție prin monitorizarea și implementarea planului de măsuri al "Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor pentru perioada 2012-2020" {47}

În zona rurală veniturile sunt relativ scăzute (în 2011 – 503 €/gospodărie față de 621 €/gospodărie în urban). Ponderea veniturilor (numerar și în natură) din agricultură reprezintă 42% din venitul total brut/gospodărie în rural, iar salariile sunt în jurul procentului de 26% {2} .

De asemenea, existența unor lanțuri de distribuție lungi, care presupun cel puțin 2 intermediari (angrosist și detailist) între fermieri și clienții lor, face ca veniturile fermierilor să fie mai reduse.

Zonele rurale din RO sunt afectate de lipsa sau deficiența infrastructurii, cu impact negativ asupra dezvoltării economice și a calității vieții.

Preponderent, zona montană se confruntă cu o infrastructură precară.

Deși prin cele 295 de proiecte implementate prin M 322 a PNDR 2007-2013 finalizate până în prezent, au fost realizați sau reabilitați 1563,7 km de drum, 1456,11 km de conducte de alimentare apă și 2035,6 km

de canalizare, infrastructura de bază din rural continuă să fie deficitară și insuficient dezvoltată{41}. Din totalitatea drumurilor comunale cu o lungime de 31.639 km -37,8% din totalitatea drumurilor publice, 7% au fost modernizate. 48% sunt pietruite și 29% de pământ, fiind impracticabile în perioadele cu precipitații {9} [A19]. Deși între 2005-2012 lungimea rețelei de distribuție a apei potabile din rural a înregistrat o creștere considerabilă (cu 55,65%), accesul populației la rețea este mai scăzut decât în urban (70,29% localități rurale față de 99% localități urbane). Lungimea rețelei de canalizare a crescut cu 22,68% în perioada analizată, dar nr. de localități rurale beneficiare este cu 75,37% mai scăzut decât cele urbane (21,53% în rural față de 96,90% în urban) {2} [A20].

Principale dificultăți în realizarea proiectelor pentru infrastructura de bază, în special a celor integrate, au fost: complexitatea mare (inclusiv înțelegerea necorespunzătoare a conceptului de proiect integrat), durata mare de execuție, lipsa reglementărilor clare, inclusiv imposibilitatea beneficiarilor de a susține până la final investiția. Pentru realizarea investițiilor a fost necesară obținerea unui nr. mare de autorizații emise de diverse autorități ceea ce a îngreunat implementarea.

Serviciile de bază nu răspund nevoilor populației rurale, iar deficitul condițiilor pentru dezvoltarea spațiului rural din perspectivă socială are un impact negativ asupra dezvoltării economice a zonelor rurale din RO. Infrastructura educațională este insuficientă. Educația antepreșcolară (creșe) și preșcolară (grădinițe) se confruntă cu un deficit major în ceea ce privește infrastructura. Din 295 creșe în 2011, doar 1% se aflau în rural, unde erau înregistrați 45,5% din totalul copiilor cu vârste cuprinse între 0 și 4 ani. Procentul de acoperire a grădinițelor în rural a fost de 7,44 % din totalul RO în anul școlar 2012-2013. {2} [A21].

Identitatea culturală a satului românesc reprezintă o importantă sursă de dezvoltare locală și este caracterizată de un **patrimoniul cultural material** și imaterial divers. În rural, accesul locuitorilor din sate și comune la cultură este limitat, comparativ cu accesul celor din urban. Patrimoniul cultural din rural arată un grad ridicat de degradare ce impune investiții pentru restaurarea acestora.

O parte integrantă a moștenirii culturale în RO o reprezintă așezămintele monahale. Acestea au specifică păstrarea identității și tradiționalității naționale prin practici meșteșugărești, culinare și agricole și prin conservarea stilurilor arhitecturale specifice regiunilor. Din totalul de 18.439 unități de cult din RO, doar 1,5% sunt mănăstiri, 0,4% schituri iar 49,3% din mănăstiri și peste 56% din schituri sunt monumente istorice. O pondere ridicată a acestor obiective se află într-o stare degradată și necesită investiții de restaurare și conservare pentru a menține valoarea lor culturală {29}.

Conservarea biodiversității spațiului rural, păstrarea patrimoniului cultural și perpetuarea tradițiilor, inclusiv a alimentelor tradiționale, în zona rurală este cel mai bine asigurată de micii fermieri, care asigură o balanță între agricultura intensivă, viabilă economic și cea extensivă, mai prietenoasă cu mediul.

Accesul la internet în mediul rural, deși în creștere rămâne limitat. În RO 42% dintre gospodăriile au conexiune la internet și 23% conexiune broadband. Această rată nesatisfăcătoare de penetrare în zonele rurale se datorează veniturilor scăzute, lipsei calculatoarelor în gospodării, condițiilor de acoperire DSL precare. Internetul wireless aproape inexistent. În 2012 **rata de penetrare a internetului în bandă largă** la puncte fixe era de 60,28% în urban și doar 23,47% în rural {14} [A18]. Între 2007-2013 această problemă a fost abordată în special prin proiectul RO-NET și submăsura 322e PNDR 2007-2013, ambele având ca obiectiv principal extinderea accesului la servicii în bandă largă în rural. Până astăzi au fost identificate prin proiectul RO-NET, 783 de localități “zone albe” unde realizarea de investiții în infrastructura de acest tip ar conduce la crearea de valoare adăugată. În cadrul M 322e au fost contractate spre finanțare 56 proiecte în valoare de 9.3 mil €, a căror implementare va duce la asigurarea accesului la internet pentru 16.203 gospodării din 193 de sate, respectiv pentru 41.552 de persoane{41}. Cu toate că

prin PNDR 2007-2013, în cadrul M322e au fost finanțate investițiile de tip broadband, Agenda digitală 2020 previzionează un nivel minim de 30 Mbps față de viteza preconizată anterior de 1-4 Mbps. La finalul semestrului I 2014, din totalul conexiunilor broadband în rural 15,5% reprezintă conexiuni la viteze mai mari sau egale cu 30 Mbps.

La sfârșitul lui 2011, mai puțin de 33% din persoanele din rural utilizaseră măcar o dată un calculator deși 53,9% din gospodării au acces la internet. Una dintre cauzele unui nivel atât de scăzut al indicatorilor de accesare în raport cu infrastructura existentă, este lipsa abilităților necesare (ca efect al gradului scăzut de educație){4}

Deși a început să funcționeze în ultima parte a anului 2011, RNDR și-a demonstrat utilitatea, contribuind la schimbul de informații, cunoaștere și experiențe între cei implicați în dezvoltarea comunităților, privind oportunitățile de finanțare prin PNDR 2007-2013.

Dezvoltare și guvernare locală

LEADER vizează o dezvoltare echilibrată a teritoriilor rurale. În 2012, teritoriul acoperit de GAL-uri este de aprox. 141.398 km² (1.805 comune și 79 de orașe sub 20.000 locuitori) cu circa 58% din populația eligibilă LEADER, respectiv 6,686 mil persoane {12} [A15, A16]. Între 2007-2013 au fost selectate 163 de GAL-uri și până la sfârșitul lui august 2013, semnaseră contracte în cadrul sub-măsurii 431.2 și începuseră implementarea activităților. Cu toate că implementarea LEADER s-a demarat cu întârziere, la 31.01.2015 rata de contractare era de 98,98% din alocarea totală. Cu privire la plăți, în ianuarie 2015 nivelul acestora se situa la 32,78% datorită lipsei de experiență a GAL și a autorităților de implementare.

Analiza sectorului agricol

Utilizarea terenurilor agricole

O particularitate a agriculturii RO este dualitatea modului de gestionare a suprafeței agricole: jumătate din SAU este gestionată de exploatațile agricole de tip comercial, eficiente și competitive, iar cealaltă jumătate revine fermelor de subzistență și semi-subzistență.

În RO, suprafața agricolă utilizată (SAU) este în scădere, tendință manifestată și în UE27. Între 2005- 2010 SAU a scăzut cu 4,3 % (de la 13,9 mil ha la 13,3 mil ha). În structura pe categorii de folosință cea mai mare pondere o dețin terenurile arabile (62,4 %), urmate de pășuni și fânețe (33,9%). SAU - arabil și culturi permanente a scăzut între 2005-2010 cu 6,3% și respectiv cu 8,2%, în timp ce SAU - pășuni și fânețe s-a menținut constantă {1} {10} [CI 18].

În 2013, plantațiile pomicole acopereau 158,6 mii ha (de la 313,4 mii ha în 1990), aprox. 1.2% din SAU. Majoritatea sunt plantații îmbătrânite, cu potențial redus, în declin (52,4% din total) sau abandonate. Suprafața cu plantații pe rod este de 67 mii ha (42,2% din total) și doar 8,54 mii ha plantații tinere (5,4% din total suprafață){24}. Majoritatea sunt exploatate în sistem extensiv (clasic) și doar 31,6% în sistem intensiv și super-intensiv {24}. Capacitatea de depozitare și stocare este insuficientă, nefuncționează sau depășită tehnologic.

Distribuția regională a SAU diferă în funcție de varietatea reliefului și de condițiile socio-economice. SAU are valori ridicate în special în Regiunile V și S iar terenul arabil predominant în SE (16,5%) și S-Muntenia (17,5%). În Centru și NV pășunile și fânețele dețin mai mult de jumătate din SAU (65,6% și respectiv 52,8% {10}). **Suprafața cultivată în ferme ecologice este încă redusă.** În 2012, în RO, doar 2,1% din SAU total a fost cultivată în sistem ecologic, comparativ cu 5,8% în UE 27. Din

cele 288 mii ha, 64,2% (185 mii ha) erau în conversie și doar 35,8% (103 mii ha) certificate. În 2012 față de 2007, suprafețele cultivate ecologic au crescut de peste 2 ori {2} [CI 19].

Modul de organizarea în agricultură

Gradul de organizare a fermierilor în special privind participarea pe piață rămâne în continuare scăzut, existând doar 107 grupuri de producători (GP) recunoscute, majoritatea pentru cereale, respectiv lapte și produse din lapte. În sectorul legume- fructe 21 GP recunoscute preliminar și 6 organizații de producători [A28] {41}.

În sectorul cooperatist la nivelul anului 2011 erau 2566 de cooperative din care 52% în rural. Nr.acestora s-a redus cu aproximativ 24% față de 2005. Cea mai mare scădere au înregistrat-o cooperativele din sectorul primar, ajungând aproape la jumătate, de la 1287 la 717 [A29] {4}

În conformitate cu Strategia națională de agricultură pe termen mediu și lung, sectorul cooperatist agricol este în continuare insuficient dezvoltat comparativ cu cel național, iar tendința este una de reducere. Spre deosebire de cooperativele din EU, cele din RO își desfășoară activitatea în producție și mai puțin în procesare sau marketing, acolo unde ar putea să răspundă unor provocări legate de structura fragmentată din RO.

Din anul 2011 până în anul 2015, numărul unităților procesatoare de produse ecologice a crescut de la 106 ajungând la 156, *diversificându-se astfel și gama sortimentală*. Totuși din numărul total de operatori certificați în sistemul de agricultură ecologică de către organismele de inspecție și certificare la nivelul anului 2015 (12.231), ponderea procesatorilor este doar de 1%.

Lipsa fondurilor și a slabei reprezentări a GP și cooperativelor, nr. mic al spațiilor de depozitare au devenit o problemă majoră. Mai puțin de 20% din necesarul de depozitare și condiționare pentru producția de legume-fructe și circa 40% pentru cartofi generează pierderi importante de venit.

Deși, până 2015, există un nr. de **10 organizații interprofesionale** reprezentative pentru produsele agroalimentare, **5 recunoscute** (1 - cereale și produse derivate din cereale, 1 - struguri, vin, produse pe bază de vin, 1 - carne de pasăre, ouă, 1 - legume-fructe proaspete și procesate, 1 - carne de porc) și **5 în curs de recunoaștere** (zahăr, plante medicinale, produse ecologice, grăsimi vegetale și șroturi furajere, orez), legăturile între fermieri, procesatori și comercianți privind promovarea și comercializarea produselor agroalimentare sunt insuficient dezvoltate.

Dimensiunile fizice și economice ale exploatațiilor agricole

Dimensiunile fizice și economice ale exploatațiilor agricole din RO înregistrează diferențe semnificative față de mediile UE. În 2010, pe teritoriul RO se aflau 32,1% (3.859.040) din totalul exploatațiilor agricole din UE27 (cu 10,0% mai puține față de 2005). Dimensiunea medie a unei exploatații RO (3,4 ha SAU/fermă, în creștere doar cu 0,1 ha SAU/fermă față de 2005) este de 4 ori mai mică decât cea a UE (14,3 ha SAU) {1}, iar gradul de fragmentare este foarte ridicat, suprafața medie a parcelei fiind de 0,45 ha, fiecare fermier deținând în medie 4,8 parcele {23}. Creșterea lentă a dimensiunii medii este cauzată în special de efectele crizei economice din ultimii ani. În cazul RO, forma predominantă de deținere a terenurilor este în proprietate. 89,8% din exploatații dețin în proprietate 60,4% din SAU și 1,7% din exploatații au în arendă 27,4% din SAU {43}. Un decalaj mare față de UE27 există și în cazul dimensiunii economice/exploatație agricolă, de 9,4 ori mai mică în RO (2.700,2 € producție standard (SO)/fermă în RO; 25.450,0 € SO/fermă în UE27 [CI 17] .

Conform RGA 2010, față de 2002, la nivel național modificările structurale nu au fost semnificative. Fermele mici, sub 5 ha, reprezintă 93,1% din totalul exploatațiilor și utilizează 29,7% din SAU. Fermele, peste 50 ha, mult mai puține la număr (21.210), gestionează 52% din SAU.

Pentru cea mai mare parte a exploatațiilor agricole RO înregistrează un nivel scăzut de dezvoltare economică. În categoriile sub 8000 € SO, se încadrează 96,7% din nr. total de ferme, ce reprezintă 43% din fermele din UE27 din această clasă de mărime. Fermele cu dimensiunea economică începând cu 8.000 € SO (în nr. de 127.100 exploatații, adică 3,29% din totalul exploatațiilor din RO) au cele mai mari șanse de îmbunătățire a performanțelor economice, în special prin creșterea nivelului de comercializare a producției proprii. Dintre acestea, categoria 8.000-12.000 € însumează aprox. 61.000 exploatații agricole (aproape 48% din total exploatațiilor peste 8.000 € SO) și reprezintă fermele care au caracter de semi-subsistență și potențial ridicat de orientare către piață. Exploatațiile de dimensiuni medii, (12.000 - 250.000 € SO) reprezentând 50% din total exploatațiilor de peste 8.000 € SO. Acestea reprezintă segmentul important în care există nevoia de investiții pentru depășirea lacunelor legate de dotare și productivitate. Fermele mari de peste 250.000 € SO sunt în nr. de 2.462.

La nivel regional nu există diferențe semnificative față de situația națională. Excepție face Regiunea V care are un nivel superior de dezvoltare a fermelor, atât din punct de vedere al dimensiunii fizice (6,3 ha SAU/unitate) ce depășește cu 2,9 ha SAU media națională/fermă (3,4 ha), cât și al dimensiunii economice (4.096 SO/fermă) {1} [CI 17]. În zona montană se remarcă o pondere crescută a exploatațiilor de mici dimensiuni, conform INS 2010 (din totalul de aprox. 750 mii ferme în zona montană, 69% < 2ha și 22%- 2ha -5ha).

Forma juridică de organizare a exploatațiilor agricole

Conform RGA 2010, 30,6 mii aveau personalitate juridică. Restul de 99,2% erau organizate ca exploatații agricole individuale, persoane fizice autorizate sau întreprinderi familiale fără personalitate juridică {11} {10} [A27]. Doar 15% din proprietăți sunt înregistrate în prezent în Registrul de Carte Funciară, Oficiul de Cadastru. RO este însă, în plin proces de elaborare a unui sistem de înregistrare a proprietăților urmărindu-se creșterea acestui procent.

Structura producției agricole

Conform Strategiei naționale de agricultură pe termen mediu și lung (2014), RO se remarcă prin diversitatea condițiilor pedo-climatice, favorabile pentru obținerea de producții agricole diversificate, calitative și cantitative ce pot acoperi un segment important al cererii interne de produse agro-alimentare și nu numai. În ciuda potențialului considerabil, randamentele din agricultura RO sunt modeste, indicând o utilizare a factorilor de producție cu mult sub valorile optime {44}.

Producția medie de cereale la ha a RO, este în continuare cu 30% sub nivelul UE (2013). Analiza principalelor categorii de culturi, înregistrează cele mai mari diferențe de randamente la secară (RO se situează la 55%, din media UE). Diferența este mare și în cazul grâului (62% din media UE), orzului (64% din media UE) și a porumbului (66% din media UE). Situația relevă lipsa de tehnologii și material biologic adaptate la condițiile pedoclimatice RO {48}.

Suprafețele cultivate cu plante oleaginoase au avut evoluții diferite. Dacă în cazul culturii de floarea soarelui acestea au crescut constant începând cu 2009 (mai lent în ultimii 3 ani), în cazul rapiței au existat fluctuații majore. În contextul unei creșteri a cererii în UE pentru produsele din această grupă, în anul 2013 suprafața cultivată cu rapiță, de 276,6 mii ha, se situa la doar 51% din valoarea înregistrată în 2010. O ușoară tendință de diminuare au înregistrat și suprafețele de soia. Producțiile totale și medii la ha au

oscilat puternic de la un an la altul, în special datorită dependenței agriculturii RO de condițiile climatice {4}.

Suprafețele aferente culturii de cartofi, conform APIA, au scăzut constant în ultimii ani astfel că în 2014 au fost cultivate mai puțin de jumătate (47,5%) față de 2007. Randamentele acestor culturi sunt scăzute, media 2001-2011 situându-se la 54% din media UE 27 {1}.

Suprafața cultivată cu legume s-a diminuat ușor, cu 3%, între 2009-2013 ajungând la 259.029 ha la finalul ultimului an de analiză. Aceeași tendință s-a manifestat și la nivelul suprafețelor sub sere și solarii ce însumează 3780 ha, unde s-a obținut doar 6% din producția de legume. Circa 20% din producție este asigurată de ferme și companii mari, iar 80% de ferme mici. În acest context, imposibilitatea de a asigura o aprovizionare continuă și o calitate constantă și costurile ridicate de producție ce se reflectă în prețurile mari pentru produsele RO, fac ca mare parte din cererea internă (în jur de 65%) să fie în continuare acoperită din importuri {4}.

Creșterea animalelor este un domeniu cu tradiție în RO, fapt confirmat de preponderența fermelor cu profil de creștere a animalelor și mixte (68% din total) {10}. Efectivele de animale au un nivel redus (4,0% din total UE 27, respectiv 5,4 mil UVM), iar nr. acestora a scăzut într-un ritm mai accelerat în RO decât în UE27, în special la bovine și suine {1} [CI 21]. În 2013 comparativ cu 2009 efectivele de bovine au scăzut cu 20%. Producția de lapte și de carne de vită este concentrată în fermele mici și mijlocii și constituie o activitate agricolă desfășurată în mod tradițional în zona montană. Aici se înregistrează în prezent 22% din efectivele de bovine, 19% ovine, 15% caprine ce determină obținerea de produse de înaltă valoare.

Efectivele de porci s-au redus cu 21% în 2013 față de 2009. Până în anul 2016, efectivul total de porcine a continuat să scadă, fiind reprezentat de un număr de 4.752 mii capete din care 4.295 mii capete au beneficiat de condiții superioare de bunăstare ce reprezintă 90,4%, mai mic cu 8,2% față de 2013, din care scroafe și scrofițe de reproducție 365 mii capete (mai mic cu 2,7% față de 2013). În cazul scrofițelor de reproducție în perioada 2009-2013 diminuarea a fost mai drastică, de 33%. Situația s-a reflectat și în producția scăzută de carne până în 2014, chiar dacă cererea nu s-a modificat și RO este una din cele mai mari consumatoare. Producția internă de carne de porc asigură doar 50% din cererea totală din România. Începând cu anul 2015 producția de carne de porc a început să crească și consumul anual de carne de porc a crescut la sfârșitul anului 2015 la 31,4 kg/locuitor, față de 29,1 kg/locuitor în anul 2013. În anul 2016 din producția de carne totală provenită de la cei 5.054 mii capete porci grași, 84 % a provenit din sacrificarea celor 4.222 mii capete care au beneficiat de condiții superioare de bunăstare în exploatațiile cu angajamente în cadrul M 215.

Efectivele de ovine și caprine au înregistrat 3 ani consecutivi de creștere. Dar rămân în continuare cu mult sub valorile înregistrate la începutul anilor '90, iar piața pentru produsele aferente este în plină expansiune. Pentru bovine și păsări nu au existat schimbări semnificative {4}. Producțiile medii (carne și lapte) pentru aceste două specii rămân însă modeste. Cu privire la producțiile medii, RO se situează cu 25% sub nivelul înregistrat în UE 27 pentru carnea de oaie și capră și cu 15% în cazul cărnii de pui. {48}

În anul 2016 efectivul total de păsări a fost în scădere fiind reprezentat de un număr de 76,69 mil. capete, din care 34,15 mil. capete au fost păsări ouătoare. Astfel din totalul de 265 mil. capete păsări livrate pe total țară, 236 mil capete păsări ce provin din exploatațiile autorizate sanitar veterinar au beneficiat de condiții superioare de bunăstare, având o pondere de 89%. Producția de carne de pasăre a crescut, ajungând în anul 2016 la 559 mii tone față de 457 mii tone în anul 2013 și consumul de carne de pasăre a

înregistrat un trend ascendent ajungând la 25,3 kg/locuitor în anul 2015, din care 11,2 kg (44%) provine de la păsări crescute în condiții superioare, față de un consum de 22,1 kg/locuitor în 2014.

Producția de ouă a crescut în anul 2016 ajungând la 7.358 milioane bucăți față de 6.388 milioane bucăți realizate în anul 2013 iar consumul de ouă/locuitor la sfârșitul anului 2015 a fost de 293 bucăți ouă/locuitor

Domeniul apicol este favorizat în RO de condițiile pedoclimatice. În ciuda creșterii numărului de albine începând cu 2000, producția de miere a continuat să fluctueze (1.354.218 stupi {4} 26.678 to. miere în 2013 {45}; Apicultura ecologică este în curs de dezvoltare, 15% din producția totală de miere este ecologică, iar nr. aferent al apicultorilor crescând în numai un an cu peste 5% (2011 față de 2010) {45}.

Există un potențial de dezvoltare la nivelul tinerei generații de apicultori (în 2012, 84% dintre apicultori sunt <51 de ani, iar 33% < 35 de ani){37}. În plus, apicultura și produsele ecologice au fost identificate ca prioritare în Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030.

Practicarea agriculturii cu valoare naturală ridicată generează produse locale importante pentru conservarea naturii, aceste produse ajutând la menținerea peisajelor naturale din zonele rurale, prin continuarea practicilor agricole într-un mod tradițional. Însă respectarea acestor practici conduce la costuri mai mari pentru fermieri, deoarece lucrările manuale necesită un efort mai mare și sunt mai costisitoare decât utilizarea practicilor mecanizate moderne.

Sectorul agricol este expus, mai mult decât alte sectoare, daunelor cauzate potențialului de producție de către dezastre naturale, fenomene climatice nefavorabile și evenimente catastrofale. Susținerea sectorului în astfel de conjuncturi limită poate afecta viabilitatea și competitivitatea exploatațiilor confruntate cu asemenea dezastre sau evenimente. Prin urmare necesitatea unor măsuri de prevenție pentru evitarea degradării potențialului agricol este esențial pentru fermieri și autoritățile care gestionează aceste situații.

Forța de muncă din agricultură

În fermele din RO, în 2010, forța de muncă existentă echivala cu 1,5 mil de Unități Anuale de Muncă (AWU) - 16,7% din total UE 27 {1} [CI 22]. La fel ca în UE 27, în forța de muncă din agricultură predomină bărbații. **Majoritatea fermierilor își lucrează individual terenul (52,9% din total AWU).** Forța de muncă angajată este doar 4,8% din AWU, nivel cu 11,1 pp mai mic decât în UE 27. În 2010, raportul dintre nr. managerilor de ferme < 35 de ani ce revin la un manager de >55 de ani este apropiat de cel al UE (12:100 în RO, față de 14,2:100 în UE 27) și reflectă **gradul de îmbătrânire al forței de muncă din sector, ce se înscrie în tendințele UE.** Acest fenomen se reflectă și în ponderea tinerilor fermieri: 7,27% în totalul managerilor de fermă {1}[CI 23].

În RO, comparativ cu alte state ale UE27, forța de muncă din agricultură este încă supradimensionată. În 2012, în RO peste 28,3% din totalul persoanelor ocupate activau în agricultură, 2,1% în industria alimentară, 2,0% în turism și 0,7%, în sectorul forestier. Doar în cazul agriculturii există diferențe substanțiale față de UE27 (indicatorul UE fiind de 6 ori mai mic); în restul sectoarelor menționate, RO înregistrează valori apropiate {1}[CI 13]. Rata de ocupare în activități agricole, forestiere și piscicole a fost în ultimii 5 ani relativ constantă, în jurul valorii de 29%, cu mult peste media UE (4,6%). În acest context, nu se prefigurează modificări relevante în evoluția dimensiunii forței de muncă pentru perioada imediat următoare {1},{10}. În profil regional, rata de ocupare în activități agricole,

forestiere și piscicole înregistrează cele mai mari valori în Regiunile NE (41,54%) și SV Oltenia (40,09%), unde și caracterul rural este mai pronunțat.

Productivitatea muncii și a factorilor de producție. Există decalaje semnificative între RO și UE27 și în materie de productivitate a muncii în sectorul agricol. Valoarea medie a productivității muncii pentru anii 2010-2012 a fost de 4 ori mai mică decât cea înregistrată în UE 27 (4.328,5 €/AWU, respectiv 14.967,0 €/AWU) {6}. Indicatorul a avut una dintre cele mai scăzute rate de creștere față de restul SM (0,1%) {1} [CI 14]. Diferențe semnificative față de UE au fost legate de intensitatea utilizării forței de muncă în fermă, ca expresie a productivității. AWU/fermă din RO a fost la ½ din media UE 27 (0,4 AWU/fermă față de 0,8 {6}) [CI 17]. În 2010, doar 2,5% dintre manageri au absolvit învățământ agricol (educație de bază sau completă) (față de 7,3% în 2005), cu mult sub nivelul UE de 29,6%, iar 97,5% aveau doar experiență practică agricolă {1} [CI 24]. În sectorul de cercetare agricolă, rezultatele slabe se reflectă și prin ponderea scăzută a IMM-urilor din sectorul agricol ce desfășoară activități de cercetare - dezvoltare, respectiv 1,2% din totalul IMM-urilor ce desfășoară astfel de activități {2} [A31].

Sistemul de cercetare agricolă din coordonarea Academiei de Științe Agricole din RO cu peste 50 de ani în domeniu, este în declin și mai deține doar 60 unități de cercetare dezvoltare și inovare de interes public ce administrează un patrimoniu funciar de cca. 30.000 ha, din care activitatea de cercetare agricolă, reprezintă cca. 90%. În rețeaua de interes public activează cca. 530 de cercetători ce acoperă toată plaja de profesii specifice și conexe domeniului de cercetare agricolă, zootehnică, piscicolă, silvică și de industrie alimentară {38}.

Cât privește sistemul de consultanță în 2012, nr. total de angajați din rețeaua de consultanță publică era de 850 persoane din care 500 în centrele locale de consultanță agricolă și 350 în camerele agricole județene (ambele funcționând în cadrul Consiliilor Județene) {37} [A14]. Aceștia acoperă doar 25% din UAT (raportul optim fiind de 1 consultant/ UAT). În perioada de programare anterioară, acest sistem a fost unul insuficient adaptat la cerințele PAC, al calității și al accesului fermierilor la serviciile de consultanță agricolă. Sprijinul prin intermediul M 143 a vizat un nr. de 15.717 de fermieri beneficiari de servicii de consultanță. Rata scăzută de doar 31,4% de realizare înregistrată la sfârșitul lui 2013, a avut ca principale cauze gradul ridicat de complexitate al procedurilor de atribuire a contractelor dar și o corelare insuficientă cu măsurile a căror beneficiari au fost principalii vizați pentru consultanță {39}.

Contribuția agriculturii la dezvoltarea economiei RO

Ca efect al restructurărilor de producție și a sprijinului comunitar, productivitatea globală a factorilor din agricultură a crescut cu 13% între 2009-2011 față de 2005 {1} [CI 27]. În acest context și venitul sectorului agricol a crescut constant, începând cu 2007 (excepție anul 2011 – atipic), ajungând în 2012 la 1.931,9 €/AWU, respectiv 19,1% din media UE27 {1} [CI 26]. În RO, veniturile fermierilor se situează la 47,1% din venitul mediu pe angajat. La nivelul UE27 ponderea este și mai mică (37,1%). Analizate valoric, veniturile fermierului RO sunt de 4 ori mai mici decât cele ale fermierilor din UE (1,6 €/oră în RO față de 6,3 în UE 27) {6}.

În 2012, VAB (la costul factorilor de producție pe AWU) a fost de 2.169,5 €/AWU, reprezentând doar 17,1% din nivelul UE27. Între 2007-2012 decalajul față de media UE27 a fost aproape același, excepție făcând anul 2011 (23,5%) {1} [CI 25].

Nivelul scăzut al VAB în agricultură a afectat și sumele alocate viitoarelor investiții. Deși, în 2011, 18,9% din VAB din agricultură s-a reîntors în sector sub forma investițiilor, totuși nivelul formării brute de capital fix în agricultură (FBCF) rămâne cu 25% sub media UE {1} [CI 28]. Deși s-au realizat investiții importante în dezvoltarea de noi procese și produse agricole, în special pentru introducerea de

tehnologii și tehnici inovative (20.292 proiecte depuse pe M 121, 123 și 312 PNDR 2007-2013 din care 5.577 contractate, cu o valoare publică totală de 1.757 mil € – la finalul anului 2013) {27}, din volumul total al investițiilor realizate în RO în 2011, doar 3,7% au fost în agricultură, procent menținut și în 2012 {4}.

Toate acestea influențează negativ **gradul de înzestrare tehnică al exploatațiilor agricole**. Dotarea unui agricultor din RO, comparativ cu UE15, este de cca. 25–26 de ori mai mică (350 € în imobilizări corporale/fermier RO față de 9.000–9.200 € în UE15 {5} [A30]. Acest fapt se datorează și dimensiunii fizice și economice reduse a majorității exploatațiilor agricole, lipsei structurilor asociative, dar și sistemul de creditare și garantare deficitar, obținerea creditelor necesare realizării investițiilor și costul ridicat al acestora a reprezentat una dintre problemele majore ale agricultorilor.

Infrastructura de irigații

Lipsa fondurilor a influențat negativ și infrastructura necesară pentru adaptarea agriculturii la schimbările climatice, în condițiile în care agricultura RO este în continuare, dependentă de condițiile meteorologice, ce generează fluctuații mari ale veniturilor fermierilor. **Sistemele de irigații existente sunt, în mare parte, degradate și nefuncționale sau neadaptate la tipologia fermelor și cerințele utilizatorilor. Din cauza ineficienței acestor sisteme, utilizarea și întreținerea lor este costisitoare pentru fermieri.**

Până la această dată, au fost constituite un număr de 473 OUAI și 24 FOIF, a căror suprafață se regăsește în suprafața viabilă economic de 1,8 mil. ha {46}.

În RO, principalii actori ce acționează în sectorul irigațiilor sunt MADR (prin Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare - ANIF) și Federațiile/Organizațiile de Utilizatori ai Apei pentru Irigații FOUAI/OUAI. Un rol secundar îi revine Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice, respectiv Administrației Naționale "Apele Române", care autorizează ANIF și FOUAI, să preia apa din sursă pentru a o livra mai departe către OUAI-uri sau direct către fermieri..

Suprafața agricolă amenajată pentru irigații nu s-a modificat semnificativ în timp, menținându-se aprox 3,1 milioane ha. Suprafața efectiv irigată rămâne însă mică în raport cu nevoia reală (doar 1.2% din SAU în 2012) {4} [CI20]. Astfel, prioritate vor avea investițiile în modernizare și mai puțin în crearea de infrastructură nouă. Conform „Programul Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România”, aprobat prin H.G. nr. 793/26.10.2016 pentru aprobarea Programului național de reabilitare a infrastructurii principale de irigații din România se urmărește reabilitarea infrastructurii principale de irigații, care va duce la creșterea randamentului stațiilor de bază (fixe și plutitoare) și de repompare, eliminarea pierderilor de apă prin infiltrație din canalele de irigații aparținând domeniului public al statului și la eliminarea degradărilor apărute la construcțiile hidrotehnice de pe acestea. În cadrul acestuia, este anexată lista sistemelor de irigații viabile economic propuse pentru reabilitare. Analiza viabilității economice a fost efectuată în cadrul studiului „Actualizarea strategiei investițiilor în sectorul irigațiilor”. S-a identificat o suprafață de 1,8 milioane ha {46} ca fiind acoperită de sisteme de irigații viabile. Din suprafața viabilă de 1,8 mil ha, 619.916 ha reprezintă suprafața irigată în trecutul recent [A45].

Sistemele de irigații din RO sunt deficitare pe mare parte a terenurilor. Absența sau gradul mare de degradare a infrastructurii de irigații a făcut ca, aprox. 48% din suprafața agricolă (7,1 mil ha, în 2006) să fie afectată de secetă (în special Câmpia Română, sudul Moldovei și Dobrogea. Volumul total de apă captat în anul 2012 a fost de 6.490.000 m³ (MMSC – Raport Național Privind Starea Mediului - 2012). Volumul de apă utilizat pentru irigații a crescut cu 52,65%, de la 212.979 mii m³ în 2010, la 325.127 mii m³ în 2012 {2} [CI 39] dar agricultura RO rămâne dependentă de factorii climatici. Efectele negative ale

secetei se reflectă, în principal, în randamentele scăzute înregistrate la principalele culturi (35-60% din potențial).

Industria alimentară

După aderarea la UE **nr. unităților din industria alimentară** a scăzut cu aprox. 13% datorită incapacității de adaptare la standardele UE și lipsei de viabilitate a lanțului de aprovizionare cu materii prime. În 2012 mai funcționau 7.691 de unități (1,6% din totalul IMM-urilor) {4} [A26].

Conformarea la standardele UE de siguranță și calitate a alimentelor a avut impact în industria cărnii și laptelui, unde standardele au fost cele mai severe. {44} Conform situației monitorizate a PNDR 2007-2013, în 2013, din totalul unităților de procesare (în număr de 531) pentru carne roșie, carne de pasăre, lapte și produse lactate și ouă, supuse perioadei de tranziție pentru îndeplinirea standardelor de siguranță alimentară (până la 31.12.2016 în conformitate cu deciziile CE) doar 12,2% au încheiat contract de finanțare pentru investiții necesare îndeplinirii standardelor {41}. În plus, începând cu 2007, prin accesarea FEADR au fost create unități noi, viabile, ce răspund cerințelor pieței comunitare încă de la înființare. De remarcat este și faptul că din ce în ce mai mult, preferințele consumatorilor se îndreaptă către produse din carne de calitate provenind de la animalele de fermă crescute în condiții superioare de bunăstare.

Forța de muncă din industria alimentară înregistra, în 2011, 2,1% (Eurostat) din total populație ocupată, procent mai mic cu 34% decât media UE12 situată la 2,8%. Raportul dintre populația ocupată în agricultură și industria alimentară din RO este de 12:1 (cea mai mare din UE), față de media din UE-12, de 5:1 {6}.

În contextul în care 70% din producția neprelucrată sau prelucrată primar se comercializează pe piața comunitară și extracomunitară (animale vii, cereale, oleaginoase, tutun, grăsimi și uleiuri vegetale) aceasta este o industrie esențială ce pune la dispoziție posibilități variate pentru valorificarea eficientă a diversității materiilor prime. Gradul relativ scăzut de dotare și tehnologiile depășite, în majoritatea unităților, se reflectă în nivelul redus al productivității muncii din sector, în 2010 se situa cu 78% sub media UE (40.785€/persoana în UE27; 9.086,3€/persoană în RO) {1} [CI 16] și în calitatea produselor.

În RO există un potențial încă nevalorificat, de recunoaștere și promovare a mărcilor locale prin includerea acestora în schemele de calitate naționale și UE, din cauza unor probleme cum sunt costurile aderării la schemele de calitate, promovarea deficitară a produselor agroalimentare românești și slaba asociere între producători.

Din anul 2013 până în luna iulie 2016 au fost atestate 509 produse tradiționale, de la 157 operatori economici, ponderea cea mai mare fiind la categoria produselor din carne - 224 atestate.

Deși sunt atestați 157 de operatori/fermieri, numărul acestora este nesemnificativ în comparație cu potențialul existent. În România sunt înregistrate în registrul agricol peste 7,5 milioane de gospodării care pot produce produse care păstrează tradiția și cultura locală.

Având în vedere că aceste produse sunt obținute în exploatații mici și cei ce le produc, transmit din generație în generație aceste metode, mare parte neavând experiență în procedura de înregistrare a produselor tradiționale, este nevoie de sprijinirea lor în cadrul unei măsuri PNDR. Măsura vine în întâmpinarea lor pentru a-i ajuta să producă și să valorifice produsele pe piață.

Fiind un număr semnificativ de exploatații mici/fermieri care produc materii prime, se impune ca pe lângă aceștia să fie implicați și producători care pot valorifica materia primă locală și oferă produsului final un marketing profesional.

Produsele românești valorificate la potențialul lor maxim reprezintă o zestre culturală, care trebuie păstrată.

Pe lângă produsele tradiționale atestate, din anul 2014 până în prezent au fost înregistrate 112 produse atestate conform rețetelor consacrate, ponderea cea mai mare fiind la categoria produselor din carne - 62.

Implementarea unor măsuri de sprijin ar crește numărul fermierilor care ar accesa rețeta consacrată, fiind o oportunitate de a valorifica producția de către retaileri care deja promovează aceste produse de nișă.

Valorificarea acestor produse contribuie la dezvoltarea zonelor rurale, crearea de noi locuri de muncă, creșterea valorii adăugate a produselor agroalimentare prin cultura gastronomică a produselor agroalimentare din mediul rural.

În baza de date DOOR a Uniunii Europene, la începutul lunii iulie 2016 erau înregistrate 1350 de scheme de calitate DOP, IGP, STG din care România are doar 3 produse: două produse IGP (Indicație Geografică Protejată) -

Magiunul de prune Topoloveni - înregistrat în anul 2011 și Salamul de Sibiu - înregistrat în anul 2016 - și un produs DOP (Denumire de Origine Protejată) – Telemeaua de Ibănești, înregistrată în anul 2016.

La Comisia Europeană se află în analiză documentația pentru înregistrarea produsului „Novac afumat din Țara Bârsei” – IGP (depus în martie 2015) și documentația pentru produsul „Cârnați de Pleșcoi”- IGP, înregistrată în baza de date Door a Comisiei Europene în data de 04.07.2016. România are înregistrate 9 băuturi spirtoase Indicații Geografice.

Numărul produselor românești recunoscute la nivel european este nesemnificativ pentru a avea impact asupra pieței, rezultând o nevoie acută de a sprijini obținerea și promovarea unor astfel de produse.

Produsele pentru care se folosește materie primă locală, ca și cele provenite de la animale crescute în condiții superioare de bunăstare, contribuie la dezvoltarea zonelor rurale, crearea de locuri de muncă, creșterea valorii adăugate și a valorii de piață a acestora, conștientizarea consumatorului referitor la calitatea produselor cu tradiție care fac parte din cultura națională, valorificarea zestrei locale, dar și la importanța asigurării siguranței și securității alimentare.

Marketingul ca instrument de comercializare a produselor agroalimentare este un factor determinant al formării preferințelor consumatorului în alegerea produselor.

Participarea redusă a fermierilor și grupurilor de fermieri la schemele de calitate este legată de costurile suplimentare, de angajamente de asociere și de faptul că valorificarea produselor nu asigură recuperarea costurilor de certificare a acestora. Toate acestea constituie un obstacol pentru cei ce aplică în vederea obținerii unei protecții la nivel european.

Sectorul forestier

Suprafața pădurilor, ce cuprinde Fondul forestier național (FFN) și Vegetația forestieră din afara fondului forestier național (VFAFFN) s-a menținut la un nivel relativ constant în timp, în 2012

aceasta era de 6.746.906 ha (6.529.100 ha în FFN și 217.806 ha în VFAN), reprezentând cca. 28,3% din suprafața totală a fondului funciar național, sub media UE de 37,6% {31}{2}}[CI 29], {2}{4} [A 34] . Între 2006 -2012 suprafața FFN a crescut cu 1.6%. Suprafața pădurilor înregistrează fluctuații anuale, datorită scoaterilor sau includerilor unor terenuri din/în FFN și corecțiilor operate prin amenajamentele silvice. Ponderea cea mai mare în suprafața FFN o au pădurile proprietate publică a statului (50,4%), cele în proprietate privată a persoanelor fizice și juridice (32,6%) iar cele proprietate a UAT fiind cca.17% {26}. În UE 27, ponderea pădurilor publice este de cca. 33%, iar a celor private de cca. 67%. Pădurile proprietate privată sunt caracterizate de exploatații mici și fragmentate. Mărimea medie a exploatației forestiere este de aproximativ 2,56 ha/proprietate (cca. 830.000 de proprietari {30}). Conform legislației silvice, administrarea FFN, indiferent de natura proprietății, trebuie să se realizeze prin ocoale silvice. Până în 2011 au fost autorizate și reautorizate 466 structuri de administrare silvică din care 326 ocoale din structura RNP Romsilva (administratorul legal al pădurilor statului) și 140 ocoale silvice private {26}.

Periodic pădurile sunt afectate de acțiunea negativă a unor factori biotici și abiotici. Se estimează că în medie în RO cca. 1 mil. m³ de lemn este doborât anual de acțiunea vântului și a zăpezii, iar cca. 130.000 de ha de păduri din FFN, în principal zonele de câmpie, sunt afectate anual de fenomene de uscare datorate deficitului de apă din sol.

Administrarea eficientă a sectorului forestier întâmpină o serie de impedimente. Rețeaua de drumuri forestiere este slab dezvoltată, densitatea medie a acestora, respectiv de 6,4 m/ha, fiind cu mult sub nivelul altor SM, ce au topografie similară (Austria 36 m/ha, Franța 26 m/ha) {30}. **Productivitatea muncii pentru acest sector rămâne cu 14,7% mai mică decât în UE 27**(media 2008-2009 fost de 8.383.3 €/AWU - RO și 10.086,7 €/AWU, în UE27 {1})[CI 15].

Gestionarea riscurilor în agricultură

Piața asigurărilor agricole din RO funcționează încă de la începutul anilor '90, însă limitat. Suprafața totală asigurată pe piața privată în perioada 2014-2017 este de cca 1,8 milioane ha/an, reprezentând cca 22% din totalul terenului arabil al României, adunând un total de prime brute subscrise de aproximativ 17 milioane EUR/an. Mai mult de 80% din instrumentele de asigurări agricole, privind suprafața asigurată, au fost emise pentru exploatații agricole mari și asociațiile agricole, restul de 20% fiind emise pentru "micii" fermieri (exploatații sub 10 ha). În general, riscurile acoperite vizează grindina, incendiile, efectele directe ale ploilor torențiale, furtuna, înghețul timpuriu de toamnă sau înghețul târziu de primăvară.

Până în decembrie 2009, conform Tratatului de Aderare a RO și BG, s-au aplicat prevederile Legii nr. 381/2009 privind acordarea despăgubirilor în caz de calamități naturale. Acesta a reprezentat un ajutor direct acordat din bugetul național pentru compensarea fermierilor. Din august 2010 până la sfârșitul lui 2014 acest ajutor a fost succedat de o schemă de ajutor de stat implementată prin HG nr. 756/2010 pentru plata primelor de asigurare (70% vegetal și 50% animal).

Analiza de mediu și climă

Mediul natural din RO este într-o stare bună de conservare a resurselor naturale de sol și apă, prin varietatea peisajelor tradiționale și printr-o remarcabilă diversitate biologică. O parte din resurse sunt supuse unor factori de presiune cu efecte asupra valorii de mediu și a potențialului lor productiv, cantitativ și calitativ. Suprafața fondului funciar național, între 2006 – 2012 a înregistrat o ușoară diminuare a suprafeței agricole (cu 0,79%) și o creștere a terenurilor neproductive și degradate (cu 11,6%) {2}{4} [A 34]. În 2010, peste 1,3 mil ha din suprafața agricolă este neutilizată din cauza

precarității factorilor de producție din exploatarea mică, funcționării necorespunzătoare a piețelor agricole, a restricțiilor datorate factorilor naturali (climă, formă de relief, caracteristici edafice etc.), litigiilor dintre proprietari etc. {1} {10} [CI 18]. În 2010 -55%, respectiv 2,49 mil ha pajiști erau utilizate în regim extensiv (reprezentând 18,7% din SAU). Față de 2007, în 2010, suprafața de pajiști utilizată extensiv a crescut cu cca. 24% {1} {10} [CI 18]{2}[A 35].

Biodiversitate și ecosisteme

RO este una dintre cele mai importante țări din UE în ceea ce privește diversitatea biologică. În RO se regăsesc cele mai multe regiuni bio-geografice la nivelul UE, respectiv 5 din cele 9 existente, cu următoarea dispunere: continentală (53% din suprafața țării), alpină (23%), stepică (17%), panonică (6%) și pontică (1%) {13}.

În 2011, siturile Natura 2000 ocupau 5.406.718 ha, 22,7% din fondul funciar (locul 7 în UE-27), din care SPA (Directiva Păsări) - 3.554.250 ha și SCI (Directiva Habitare) - 3.995.251 ha (Există o zonă mixtă, în care SPA se suprapune cu SCI). 12,5% din SAU și 38,4 % din suprafața FFN se regăsește în siturile Natura 2000 {1} {2} [CI 34]. Siturile Natura 2000 se administrează în baza principiilor dezvoltării durabile, pentru găsirea unor soluții care să permită desfășurarea activităților economice simultan cu conservarea biodiversității. Conform datelor furnizate de MMSC, la jumătatea lui 2014 existau 10 Planuri de management aprobate pentru cele 383 zone SCI și 148 SPA. Pentru asigurarea măsurilor speciale de protecție și conservare „in situ” a bunurilor patrimoniului natural, pe lângă sistemul de gestionare instituit prin desemnarea siturilor Natura 2000, RO are un sistem de arii naturale protejate funcțional, cu o suprafață semnificativă (în anul 2012: rezervații ale biosferei – 664.446 ha; parcuri naționale – 316.782 ha; parcuri naturale - 772.810 ha; rezervații științifice, monumente ale naturii, rezervații naturale – 387.387 ha; zone umede de importanță internațională – 804.497 ha) {4}.

În RO au fost identificate un nr. de 783 tipuri de habitate, din care: 196 habitate pajiști, 206 forestiere, 135 specifice celorlalte tipuri de terenuri agricole, 13 habitate de coastă, 143 specifice zonelor umede și 90 specifice dunelor și zonelor stâncoase.

Terenuri agricole cu înaltă valoare naturală (habitate și specii)

RO deține una din resursele cele mai bogate de terenuri agricole ce pot fi clasificate cu înaltă valoare naturală (locul 5 în UE-27 cu o suprafață de 5.221.251 ha) {6}. O contribuție ridicată la menținerea biodiversității în RO o au suprafețele de pajiști cu înaltă valoare naturală (HNV) ce, în 2010 acopereau o suprafață de cca. 2,79 mil ha {2}, reprezentând 21 % din SAU [CI 37]. În această categorie erau încadrate pajiștile permanente, precum și livezile tradiționale extensive (incluse în zonele eligibile HNV în RO din 2012) ce prezintă o înaltă valoare naturală, peisajele mozaicate incluzând pajiști, arbori, arbuști și parcele agricole de dimensiuni mici cultivate extensiv în care biodiversitatea, inclusiv fauna sălbatică, este ridicată sau pajiștile aflate în vecinătatea pădurilor. Conform rezultatelor studiilor ({13} {32}) referitoare la valoarea conservativă a habitatelor de pajiști naturale și seminaturale din zona montană s-a constatat că pentru cca. 50 % din habitate sunt necesare măsuri de conservare {2} [CI 36] [A40].

Ecosistemele și peisajele HNV sunt amenințate de abandonul activităților agricole, de transformarea lor în terenuri arabile și de intervenții cu efecte negative. Între 2008 - 2012, fermierii au fost compensați pentru conservarea biodiversității în zonele HNV pentru o suprafață de cca. 1.1 mil ha {12} din suprafața eligibilă de 2,179 ha. Suprafața HNV eligibilă în urma redeseinării zonelor din cadrul măsurii de agro-mediu și climă pentru 2014-2020 este de cca. 2 mil ha.

Diversitatea ecosistemelor/habitatelor naturale este completată de diversitatea speciilor. În RO, în zonele reprezentative pentru speciile prioritare de păsări sălbatice desemnate ca SPA sunt prezente păsări cu pondere importantă din populația totală la nivel UE – 27, cum ar fi *Lanius minor* (cca. 97%), *Falco vespertinus* (cca. 58%), *Crex crex* (cca. 28%) etc., iar în unele dintre SPA sunt prezente și păsări periclitare, vulnerabile sau rare, fiind amenințate de scăderea numărului de exemplare. Suprafața pajiștilor permanente situate în aceste zone este de peste 156 mii ha (*Crex crex*) și de cca. 410 mii ha (*Lanius minor* și *Falco vespertinus*). Suprafața de teren arabil situat pe teritoriul IBA's (Important Bird Areas) din zonele reprezentative pentru gâsca cu gât roșu (*Branta ruficollis*) este de cca. 926 mii ha.

Din cele 54 de specii de păsări specifice terenurilor agricole la nivel UE, în RO au fost evaluate cantitativ și calitativ 20 de specii dar și speciile prioritare din măsura de agro-mediu {19}{17}. Valoarea de referință pentru calcularea indexului populațiilor de păsări specifice terenurilor agricole a fost calculată pentru prima dată în anul 2010 (considerat anul de bază) aceasta fiind de 100 {17} [CI 35]. În 2007-2013 au fost alocate fonduri FEADR prin M 214 pentru conservarea speciilor prioritare, în 2012 acestea acoperind o suprafață de cca. 85.000 ha {12}. Pajiștile permanente din zona Clujului și în județul Suceava sunt importante pentru conservarea speciilor prioritare de fluturi *Maculinea* sp., suprafața eligibilă fiind de cca. 23.000 ha. Implementarea angajamentelor din 2007-2013 încheiate în cadrul M 214- P7 se continuă pe 3.600 ha. În plus, implementarea M10 vine în sprijinul acțiunilor de protecție a speciilor și habitatelor, acoperind o pondere ridicată a siturilor Natura 2000 desemnate în RO.

În sectorul agricol, Catalogul oficial al soiurilor de plante de cultură din RO include 2.118 soiuri (anul 2008){21}.

Rase în pericol de abandon.

Populațiile de animale de fermă din rase autohtone (indigene) adaptate la condițiile locale este în scădere, conducând la pericolul consangvinizării și la deriva genetică. Pe baza dinamicii efectivelor de femele adulte de reproducție din rase autohtone, înregistrate în registre genealogice ale raselor, ANZ a identificat 21 rase locale, din cele 29 rase autohtone, din 5 specii în pericol de abandon utilizate în agricultură, aflate în diferite grade de risc (anul 2014). Deși potențialul genetic autohton este ridicat, programele elaborate și implementate până acum au fost insuficiente pentru abordarea acestei provocări.

Biodiversitatea ecosistemelor forestiere

Conform sistemului românesc de clasificare, pădurile cu funcții speciale de protecție, dețin 53,3% din suprafața totală a FFN, din care: 43% pentru protecția solului; 31% pentru protecția apelor; 11% pentru recreere; 10% cu funcții științifice de ocrotire a genofondului și ecofondului forestier; 5% pentru protecție contra factorilor climatici și industriali {4} {26} [A 38]. Factorii naturali și umani generează apariția unor fenomene de risc, precum incendiile. În 2007, 2529 ha padure erau afectate de incendii și 373 ha în 2008 [A 41]

Zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (zone defavorizate)

Aceste zone au o pondere însemnată în suprafața totală a RO cu caracteristici nefavorabile de mediu, ca urmare a unor factori bio-fizici (climatici, edafici, relief) ce limitează activitatea agricolă uzuală prin obținerea de producții reduse, scurtarea perioadei de vegetație, creșterea costurilor de producție etc. Conform R(CE) nr.1257/1999, în 2010, 30,7% din SAU era încadrată ca zonă defavorizată, împărțită în: zone montane (18,3%); zone semnificativ defavorizate (1,2%); zone defavorizate de condiții naturale specifice (11,2%) {1} {2}. Ponderea ridicată a suprafețelor HNV sau a altor zone importante pentru

conservarea speciilor prioritare sau a habitatelor importante, în zonele defavorizate (ex. ZM este acoperită în proporție de peste 90% de HNV) susțin importanța lor pentru mediu. În urma redefinirii zonelor defavorizate conform R(UE) 1305/2013, ce se aplică din 2015, zonele care se confruntă cu constrângeri naturale vor acoperi cca. 50,0 % din SAU, din care, zonele montane defavorizate cca. 15,4% din SAU, zonele care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative cca. 33,3% din SAU și zonele care se confruntă cu constrângeri specifice cca. 1,3% din SAU [CI 32].

Resursele de apă

Resursele de apă dulce ale RO sunt reduse și distribuite neuniform, RO fiind în categoria țărilor cu resurse sărace de apă. Rețeaua hidrografică este de 78.905 km și volumul râurilor interioare de 40 miliarde m³ {4}, cantitatea medie de apă/locuitor fiind de 2.100 m³ apă/loc/an, jumătate din media EU (4.230 m³ apă/loc/an). Acest potențial nu ține cont și de potențialul hidrologic al Dunării (62% din total RO), deoarece se poate exploata economic doar parțial (20-30 km³/an), din cauza costurilor mari de pompare și alți factori ce îngreunează gestionarea. Strategia și politica națională în domeniul gospodăririi apelor vizează o politică de gospodărire durabilă a apelor conform directivelor UE cu următoarele obiective specifice:

- Îmbunătățirea stării apelor de suprafață și a celor subterane prin implementarea planurilor de management ale bazinelor hidrografice în vigoare, conform Directivei Cadru Apă a UE;
- Implementarea Strategiei Naționale de Management al Riscului la Inundații și realizarea măsurilor specifice, conform Directivei Inundații;
- Elaborarea Schemelor Directoare de Amenajare a Bazinelor Hidrografice pentru folosințele de apă, pentru diminuarea efectelor negative ale fenomenelor naturale;
- Implementarea Planului de protecție și reabilitare a țărmului românesc al Mării Negre, inclusiv implementarea prevederilor Master Planului — Protecția și reabilitarea zonei costiere;
- Întărirea parteneriatului transfrontalier și internațional, pentru monitorizarea stadiului de implementare al înțelegerilor internaționale și promovării de proiecte comune.

RO a elaborat în 2009 și implementat în 2012 Planul Național de Management, împreună cu 11 Planuri de management ale bazinelor / spațiilor hidrografice în baza DCA.

De asemenea, RO a elaborat Planul național de management aferent porțiunii din bazinul hidrografic internațional al Dunării pe teritoriul RO {33}. Conform planului, 97,4% din suprafața RO face parte din districtul hidrografic internațional al Dunării (DHID), reprezentând 29% din suprafața acestuia. Partea RO a DHID cuprinde 11 sub-bazine hidrografice.

O mare parte din suprafața agricolă a RO resimte repercusiunile secetei, ale rezervelor de apă insuficiente.

Calitatea apelor din punct de vedere chimic este moderată, bună și foarte bună. Doar pentru 2% din acestea s-a indicat o stare ecologică slabă sau proastă, 91,6% au fost evaluate în 2010 ca având o calitate bună privind poluarea cu nitrați, circa 8,4% având o calitate moderată, evaluările indicând că nu au fost identificate o calitate scăzută a acestora. În privința calității apelor subterane, 84,4% au o calitate ridicată, 6,7% moderată și 8,9% scăzută {1} [CI 40].

În privința zonelor vulnerabile la nitrați, de la prima desemnare (2003) s-a înregistrat creștere de la 8,64% din total RO, la 57,7% în 2008. În 2013 RO a decis aplicarea programului național de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole. Faptul că cca. 80% din animale: bovine, ovine, porcine, păsări se găsesc în gospodării individuale, ce nu sunt condiționate de obținerea

acordului de mediu și nu au facilități de stocare a gunoiului de grajd, constituie factor de risc nu doar pentru poluarea punctiformă a apei ci și pentru creșterea nivelului de emisii GES.

În RO, presiunea exercitată asupra solului și apei de fertilizanți și pesticide este scăzută, dar utilizarea fertilizanților chimici în agricultură are o tendință de creștere în 2012 cu 13% față de 2007 (INS) {4} [A 39].

Ca efect al practicilor agricole de utilizare a input-urilor agro-chimice, între 2005-2008, RO a înregistrat un surplus în bilanțul azotului (ca sursa difuză de poluare) de 6,8kg/ha, în timp ce fosforul din sol a fost deficitar (-1,3kg/ha) {1} [CI 40].

RO dispune de soluri de bună calitate amenințate de fenomene negative. Potențialul de producție al terenurilor agricole stabilit pe baza notelor de bonitare le grupează în 5 clase de calitate, cls. I cuprinzând terenurile de cea mai bună calitate. Cea mai mare suprafață a arabilului din RO se încadrează în cls. II și III. Eroziunea solului prin acțiunea apei este una dintre cele mai mari probleme, afectând 769.400 ha (5,6% din suprafața agricolă, aproape de media UE27 - 6%), din care 95% sunt terenuri arabile {1} [CI 42]. În 2006, eroziunea solului prin acțiunea apei avea o valoare de 2,6 to/ha/an, cu 0,6% sub media UE27 - 2,76 to/ha/an {1} [CI 42]. Între 2005 - 2012 suprafața amenajată pentru combaterea eroziunii solului a crescut de la 2.281.995 ha la 2.286.221 ha {4} [A42]. Fenomenele de deșertificare afectează cca. 2,9 mil ha terenuri agricole, în principal în zonele de S și SE.

Consumul de energie și eficiența

Consumul total de energie în agricultură și silvicultură a înregistrat un trend crescător între 2007 – 2011 (de la 260 kTOE la 433 kTOE), în timp ce, consumul de energie în industria alimentară a scăzut cu aprox. 22% (de la 722 kTOE în 2007 la 564 kTOE în 2011) {2} [CI44]. Conform strategiei energetice a RO, așa cum este precizat și în AP potențialul de eficiență energetică în sectoarele agricol și forestier este de 2,5%. Eficiența energetică în agricultură se obține în principal prin investiții în modernizarea echipamentelor de irigații.

Energia regenerabilă

Până în 2020, RO trebuie să dețină o pondere a energiei din SER în consumul final brut de energie de 24%, biomasa acoperind cca. 50% din potențialul de SER al RO {16}. Producția și utilizarea energiei din surse regenerabile din agricultură (SER) sunt scăzute, doar 2,5% din producția totală în RO a provenit în 2011 din agricultură, comparativ cu 9,8% în UE27. În schimb, cca. 69,1% din SER la nivel național în 2011 a provenit din sectorul forestier, comparativ cu 48,3% la nivelul UE 27 {6} [CI 43]. Între 2009 - 2011, producția de energie verde provenită din agricultură și silvicultură a scăzut cu 6,8% (de la 3.864 kTOE la 3.601 kTOE) {6} [CI 43]. RO dispune de varietate de SER, dar capacitatea de valorificare este redusă ca urmare a limitărilor tehnologice, a eficienței economice și a restricțiilor de mediu {16}.

Emisiile GES din agricultură și activitățile rurale

Emisiile GES din agricultură sunt reduse înregistrând o scădere de 6,4% în 2011 (18.941,5 Gg echivalent CO₂) față de 2007 (20.236,9 Gg echivalent CO₂) și de 48,4% față de referință - 1990, cu nivel scăzut comparativ cu celelalte SM (locul 24 la nivelul UE-27 la emisii GES/ha de SAU). Ponderea GES din agricultură (incluzând emisiile/sechestrarea carbonului din/în solurile terenurilor cultivate și pajiștilor) în total emisiilor este de 16,2% în 2011 {34} [CI 45]. Motivele ce au dus la scăderea substanțială față de 1990 sunt: diminuarea efectivelor de animale, scăderea suprafețelor cu orez, scăderea randamentului/ ha la culturile de câmp și scăderea volumului utilizat de fertilizanți pe bază de azot. Sursele ce au contribuit

în 2011 la emisiile anuale cumulate de GES din agricultură sunt: fertilizanți pe terenurile agricole (47,9 %), fermentarea enterică (41,6 %), arderea reziduurilor din agricultură (0,9%), cultivarea orezului (0,1%) și managementul gunoierului de grajd (9,5%) {34} [A33]. Efectele schimbărilor climatice sunt resimțite în RO, existând o tendință de creștere a temperaturilor și scădere a nivelului precipitațiilor în ultimii ani. Primele 5 cele mai călduroase și mai secetoase luni iulie din ultimii 61 de ani au fost înregistrate în ultimele 2 decenii {36}.

Calitatea aerului

Conform raportului național privind starea mediului, analiza tendințelor în evoluția măsurărilor indicatorilor se constată menținerea calității aerului înconjurător sub valorile limită pentru protecția sănătății umane.

În RO „calitatea aerului” este reglementată prin Legea 104/15.06.2011 privind calitatea aerului ce transpune Directiva 2008/50/CE. Prin Sistemul Național de Evaluare și Gestionare Integrată a Calității Aerului se asigură cadrul de cooperare a autorităților și instituțiilor cu competențe în domeniu în scopul evaluării și gestionării calității aerului înconjurător, pe teritoriul RO și informarea populației și organismelor europene și internaționale privind calitatea aerului. Acesta cuprinde, ca părți integrante, Sistemul Național de Monitorizare a Calității Aerului și Sistemul Național de Inventariere a Emisiilor de Poluanți Atmosferici. Datele de calitate a aerului pot fi obținute prin Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului.

În privința emisiilor de amoniac (NH₃), se constată o reducere cu 22% (de la 201,9 to în 2007 la 157,8 to în 2012), activitățile agricole generând 91,2% din aceste emisii în 2007 și 88% în 2012. Emisiile de pulberi înregistrează în 2012 un nivel de 128.033 to, reprezentând o ușoară creștere (de 0,1%) din 2007. Cu toate acestea, ponderea sectorului agricol în aceste emisii a scăzut semnificativ, de la 5,5% în 2007 (7040 to) la 4,6% în 2012 (5944 to) [A43]. Emisiile de oxizi de azot calculate în 2012, sunt scăzute față de 2005, iar valorile din ardere în sectorul rezidențial erau 7,81%.

4.1.2. Puncte tari identificate în zona vizată de program

Situația socio-economică a mediului rural

- Pondere ridicată a zonelor rurale în cadrul teritoriului național;
- Patrimoniu cultural și natural bogat și divers;
- Performanțe relativ bune în aplicarea și implementarea măsurii „Servicii de bază în zonele rurale” PNDR 2007-2013;
- Pondere ridicată a populației active în mediul rural.

Nivel sectorial

- Suprafață agricolă semnificativă cu o pondere mare a terenului arabil;
- Jumătate din suprafața agricolă este utilizată în exploatații comerciale mari, orientate către piață;
- Bună asimilare a tehnologiilor inovative la nivelul fermelor comerciale mari;
- Materii prime agricole și non-agricole de calitate;
- Tendință de creștere a sectorului de produse ecologice;

- Gamă variată de alimente tradiționale de calitate înregistrate la nivel național;
- Mare diversitate a resurselor naturale și a produselor locale;
- Interes ridicat al tinerilor pentru sectorul apicol;
- Existența unui cadru adecvat de reglementare și a unui sistem de planificare în sectorul forestier cu largă acoperire;
- Tradiție puternică în activitatea de cercetare-dezvoltare în domeniul agricol și silvic;
- Număr în creștere de absolvenți ai universităților cu profil agricol precum și a celor de științe complementare domeniului agricol și silvic;
- Sistem de siguranță alimentară reglementat și care contribuie la respectarea standardelor minime obligatorii pentru alimente;
- Experiențe pilot în dezvoltarea de produse locale alimentare și non-alimentare de calitate;
- Pondere mare la nivel național a animalelor deținute la nivelul exploatațiilor comerciale de creștere a păsărilor și suinelor;
- Calitatea produselor și siguranța alimentelor de origine animală sunt în strânsă corelație cu nivelul bunăstării animalelor de la care provin, lanțul de producție alimentară bazându-se pe o sănătate mai bună a animalelor, îngrijire foarte bună a animalelor, utilizarea minimă a medicamentelor, prin aceasta asigurându-se o creștere a încrederii consumatorilor în produsele fermelor românești de creștere a porcilor și păsărilor;
- Pondere mare a exploatațiilor comerciale de creștere a porcilor de 90,4% și păsărilor de 84% care aplică în prezent standarde îmbunătățite de bunăstare a animalelor, având fluxurile tehnologice adaptate pentru continuarea acestor practici;
- Orientarea preferințelor consumatorilor către produse obținute în urma aplicării unor condiții superioare de bunăstare (așa cum reiese din studiul COM privind „Atitudinile europenilor față de bunăstarea animalelor” din noiembrie - decembrie 2015):
  - 82% din cetățenii UE consideră că trebuie asigurate condiții de bunăstare animalelor,
  - 94% din europeni sunt de părere că trebuie asigurată bunăstarea animalelor în ferme mai mult decât până la nivelul anului 2015,
  - 3 din 5 respondenți din România consideră că trebuie asigurate condiții de bunăstare animalelor în ferme prin modul cum sunt tratate animalele, oferindu-le o viață mai bună pe durata creșterii acestora,
  - 28% din respondenții din România consideră că bunăstarea animalelor contribuie la obținerea de produse de o calitate mai bună.

Mediu și climă

- Pondere ridicată a terenurilor agricole și forestiere generatoare de servicii ecosistemice caracterizate printr-o mare diversitate biologică, inclusiv suprafețe agricole semnificative cu înaltă valoare naturală (HNV) gestionate în mod tradițional, care contribuie la conservarea biodiversității;
- Existența unor rase adaptate la condițiile locale;
- Pondere ridicată de acoperire a zonelor importante din punct de vedere al protecției mediului (arii naturale protejate, situri Natura 2000) din perspectiva managementului durabil al terenurilor agricole și forestiere;
- Resurse naturale aflate în general în stare bună de conservare;
- Utilizarea redusă a inputurilor agro-chimice (fertilizanți și pesticide) la nivel național;
- Nivel bun al calității resurselor de apă din punct de vedere chimic și ecologic;
- Suprafață semnificativă a terenurilor agricole aflate sub angajamente de agro-mediu prin care se promovează practici agricole extensive, cu impact redus asupra mediului.;

- Nivelul general scăzut al emisiilor de gaze cu efect de seră în agricultură;
- Pondere ridicată a pădurilor care au fost desemnate a avea funcții de protecție, fiind administrate în baza unor concepte de gestionare durabilă a pădurilor compatibile cu cele recunoscute la nivel european;
- Performanțe bune în aplicarea și implementarea măsurilor de mediu din cadrul PNDR 2014-2020;
- Gamă variată de surse de energie regenerabilă;
- Scăderea impactului din perspectiva poluării apei, solurilor și aerului în urma adoptării unor standarde superioare de bunăstare a animalelor în exploatațile mari de creștere a păsărilor și suinelor, cu rezultat asupra îmbunătățirii mediului și a spațiului rural.

4.1.3. Puncte slabe identificate în zona vizată de program

Situația socio-economică a mediului rural

- Trend demografic negativ - populație rurală în scădere (în special tineri) și în curs de îmbătrânire;
- Slaba dezvoltare a activităților non-agricole și locurilor de muncă generează dependența populației rurale de agricultura de subzistență;
- Nivel scăzut al productivității muncii;
- Nivel scăzut de instruire în zonele rurale;
- Rata crescută de abandon școlar în învățământul liceal și profesional din mediul rural față de rata din mediul urban și media națională;
- Cultură antreprenorială slab dezvoltată, caracterizată de lipsa cunoștințelor manageriale de bază;
- O participare scăzută a rezidenților din zona rurală la programe de instruire pentru dobândirea de noi competențe în activități non agricole;
- Nivel scăzut al venitului pe gospodărie;
- Calitatea slabă a infrastructurii turistice și a serviciilor turistice rurale;
- Infrastructură de bază și servicii rurale de bază slab dezvoltate, inclusiv în zona montană;
- Acces la rețelele de alimentare în sistem centralizat cu apă potabilă și canalizare în zonele rurale, limitat comparativ cu mediul urban;
- Pondere crescută a populației rurale aflată în risc de sărăcie sau de excluziune socială, în special în rândul populației de etnie romă;
- Degradarea așezărilor tradiționale cu valoare culturală și a monumentelor istorice;
- Acces scăzut la resurse financiare pentru micii antreprenori și a noilor inițiative de afaceri în mediul rural;
- Costuri mari ale produselor de creditare;
- Slaba capacitate a GAL-urilor de atingere a obiectivelor din strategiile de dezvoltare locale;
- Nivel scăzut de cunoștințe TIC;
- Conectare limitată la internet în banda largă al populației rurale și, mai ales, conectare limitată la o viteză ridicată (AGU).

Nivel sectorial

- Număr mare de ferme mici (de subzistență și semisubzistență) care utilizează o mare pondere din SAU și o mare parte din forța de muncă;
- Nivel mare de fărâmițare a terenurilor agricole și forestiere;

- Exploatații agricole fragmentate și de dimensiuni reduse în zona montană;
- Procent mare al fermierilor în vârstă;
- Productivitate agricolă scăzută;
- Tendințe de scădere a suprafețelor cultivate cu legume;
- Randamente scăzute la culturile de câmp în raport cu potențialul de producție și variații mari ale productivității în cazul anumitor specii pe suprafețele cultivate;
- Apreciere scăzută pentru serviciile publice de mediu furnizate de fermieri (de ex. peisaj, biodiversitate);
- Programe insuficient adaptate pentru valorificarea potențialului genetic autohton;
- Diminuarea efectivelor de animale și a producțiilor aferente în special bovine și suine;
- Scăderea suprafețelor și îmbătrânirea plantațiilor pomicole;
- Nivel scăzut de pregătire profesională de bază și de competențe profesionale în rândul fermierilor;
- Număr scăzut de programe de pregătire profesională (cursuri ad-hoc și pregătire pe tot parcursul vieții) pentru fermieri;
- Structuri și sisteme slab dezvoltate pentru transferul de cunoștințe și inovare;
- Capacitate redusă a activităților de cercetare, în special a sectorului privat, de a răspunde nevoilor sectorului agro-alimentar;
- Dotări tehnice deficitare și insuficiente în agricultură și silvicultură;
- Dificultăți în adaptarea la tehnologii noi pentru micii fermieri și procesatori;
- Vulnerabilitatea crescută a micilor fermieri din punct de vedere economic;
- Înregistrarea scăzută în registrul de carte funciară a terenurilor agricole;
- Slaba cooperare între fermieri, reflectată într-un grad scăzut de asociere cu implicații în viabilitatea exploatațiilor;
- Procent redus de produse cu valoare adăugată ridicată comercializate ca produse finale;
- Număr limitat al unităților de procesare în zona montană în raport cu potențialul zootehnic;
- Acces redus la sistemul de creditare pentru sectorul agricol;
- Tendința de scădere a unităților de procesare în industria alimentară determinată de slaba capacitate de adaptare la standardele UE și productivitate scăzută;
- Număr redus de produse cu caracteristici tradiționale recunoscute la nivelul UE
- Sisteme de producție colectare și depozitare slab dezvoltate, în special pentru fructe, legume și cartofi;
- Sisteme și servicii inadecvate de gestionare a riscurilor prin care să se aplaneze potențialele riscuri agricole;
- Ponderea suprafeței împădurite este inferioară mediei UE și sub pragul minim recomandat de comunitatea științifică și academică din România;
- O pondere ridicată a suprafețelor agricole situate în zone afectate de constrângeri naturale, caracterizate de productivități reduse ale terenurilor;
- Slaba adaptare a fermelor în gestionarea riscurilor asociate cu condițiile adverse de mediu;
- Slaba organizare și promovare a lanțurilor alimentare integrate și a lanțurilor scurte de aprovizionare în domeniul agroalimentar, inclusiv pe filiera de produs;
- Gradul de accesibilitate al pădurilor este redus ca urmare a unei densități scăzute a rețelei de drumuri forestiere.
- Cantități reduse de produse procesate ecologic.
- Lipsa promovării în rândul consumatorilor a schemelor de calitate și slaba conștientizare a caracteristicilor lor speciale și a avantajelor pe care acestea le oferă;

- Producția de carne de porc, de carne de pasăre și de ouă de consum din România nu acoperă necesarul pentru consum populației la nivel național, iar importurile nu asigură aceeași calitate a produselor din carne de porc și pasăre comparativ cu producția internă;
- Costuri mari asociate aplicării standardelor superioare de bunăstare a animalelor.
- Infrastructura limitată a fermierilor sau a autorităților de a răspunde apariției unor dezastre naturale, evenimente adverse și evenimente catastrofale.

Mediu și climă

- Slaba eficiență economică a practicilor agricole extensive/mixte tradiționale și prietenoase cu mediul
- Nivel redus al biodiversității pe terenuri arabile
- Abandonul activităților agricole datorat în special reducerii numărului de animale pe suprafețele de pajiști naturale și seminaturale situate în zone afectate de constrângeri naturale.
- Gestionarea inadecvată a deșeurilor rezultate din activitățile agricole, în special în fermele de mici dimensiuni.
- Nivelul de disponibilitate și capacitățile aferente serviciilor de consultanță și de instruire sunt inadecvate pentru a putea sprijini numărul potențial de solicitanți pentru măsurile de agromediu și climă
- Insuficienta corelare a sectorului de cercetare agricolă (inclusiv cea relevantă pentru provocările specifice legate de diminuarea efectelor schimbărilor climatice și adaptarea la acestea) cu practica agricolă.
- Număr în scădere de animale din rase adaptate la condițiile locale și care contribuie la diversitatea genetică, datorată, în general, productivității scăzute a animalelor din aceste rase
- Insuficiența personalului angrenat în administrarea schemelor de sprijin adresate utilizării durabile a resurselor naturale, în raport cu complexitatea implementării măsurii de agro-mediu și climă
- Suprafețe agricole extinse afectate de fenomene de degradare a solului (eroziune, alunecări de teren, deșertificare, etc.)
- Sisteme de irigare, în mare parte, degradate și ineficiente
- Nivelul de producere și utilizare a resurselor de energie regenerabilă în sectorul agricol și silvic este scăzut
- Intervențiile frecvente cu lucrări silvotecnice pe suprafețele forestiere, cu impact asupra biodiversității și solului
- Resurse de apă limitate și distribuite inegal, asociate cu creșterea apariției fenomenului de secetă
- Insuficiența sistemelor administrative de gestionare a zonelor Natura 2000.

4.1.4. Oportunitățile identificate în zona vizată de program

Situația socio-economică a mediului rural

- Practici tradiționale insuficient exploatate în zonele rurale ca bază pentru dezvoltarea de produse cu înaltă valoare adăugată;
- Disponibilitatea unei piețe aflată în plină dezvoltare, atât pe plan intern cât și extern, care ar putea fi exploatată;
- Investițiile în infrastructura de bază și servicii vor crește atractivitatea zonelor rurale;

- Revenirea persoanelor care au activat pe piețe de muncă externe și au dobândit cunoștințe și capital necesare dezvoltării de activități economice;
- Accesul populației rurale la programele de învățare pe tot parcursul vieții și de dezvoltare a abilităților antreprenoriale;
- Potențialul tehnologiei informaționale și al mijloacelor media de a sprijini dezvoltarea rurală și a depăși provocările impuse de distanță;
- Creșterea cererii interne și externe pentru zonele în care se practică turismul rural și ecoturismul în zone cu resurse culturale și naturale locale bogate;
- Păstrarea și promovarea identității locale;
- Accesul antreprenorilor la instrumente financiare;
- Consolidarea parteneriatelor ca bază pentru întărirea strategiilor locale care pot facilita inovarea, promovarea cooperării și creșterea economică locală;
- Îmbunătățirea infrastructurii agro-turistice și a celei de agrement pentru consolidarea investițiilor realizate prin PNDR 2007-2013 ca precondiție a atractivității zonelor rurale.

Nivel sectorial

- Parteneriate pentru inovare, creare de baze de cunoștințe și de noi metode în agricultură;
- Servicii de formare și consultanță care să conducă la îmbunătățirea competențelor și a profesionalismului la nivelul unei părți cât mai importante din sectorul agricol;
- Utilizarea marketingului modern pentru creșterea valorii adăugate a produselor
- Sprijin semnificativ pentru investiții din partea UE care să contribuie la modernizarea și restructurarea sectorului agricol, în vedea îmbunătățirii productivității și competitivității;
- Cererea mondială de alimente determinată de creșterea populației, creșterea economică și de urbanizare;
- Interesul generațiilor tinere în a practica activități agricole orientate către piață, în special în domeniul apicol;
- Creșterea cererii pentru produsele agro-alimentare cu valoare adăugată;
- Marjă largă a capacității de producție neexploată, în special la culturile de câmp care să acopere lacunele pieței interne și europene;
- Utilizarea de tehnologii inovative care să asigure un management eficient al resurselor naturale și depășirea riscurilor asociate schimbărilor climatice;
- Lanțuri locale de aprovizionare cu produse agro-alimentare și rețelele de desfacere care să conecteze producătorii și consumatorii, inclusiv să asigure o legătură mai bună între zonele rurale și urbane;
- Dezvoltarea cooperativelor, a grupurilor de producători și a lanțului alimentar integrat, pentru creșterea competitivității, valorii adăugate și a veniturilor;
- Rețea Națională de Dezvoltare Rurală care să faciliteze diseminarea de informații, să încurajeze cooperarea transnațională și inter-regională și asimilarea de cele mai bune practici inovative;
- Utilizarea instrumentelor de gestionare a riscurilor pentru atenuarea riscurilor economice în agricultură;
- Numărul mare de gospodării individuale care cresc animale, având posibilitatea reorientării spre creșterea raselor autohtone;
- Organizații interprofesionale reprezentative pentru produsele agroalimentare;
- Conștientizarea consumatorului european de calitatea produselor cu tradiție care fac parte din cultura națională;
- Creșterea valorii de piață a produselor tradiționale/montane realizate conform schemelor de calitate naționale sau europene și a produselor agroalimentare ecologice;

- Oportunitatea oferită de sprijinul UE prin susținerea aplicării la scară largă a unor standarde superioare de bunăstare a animalelor care să asigure unei ponderi importante la nivel național a efectivelor de porci și păsări condiții de creștere cât mai apropiate de nevoile etologice și fiziologice, precum și o îmbunătățire a stării de sănătate;
- Creșterea consumului de carne de porc, pasăre și ouă la nivel național și creșterea solicitărilor acestor produse la export, în strânsă corelare cu creșterea calității acestor produse;
- Îmbunătățirea calității produselor din carne de porc și pasăre, cu beneficii asupra sănătății consumatorilor și siguranței alimentare;
- Majoritatea consumatorilor au o preferință exprimată asupra produselor provenite de la animale care au beneficiat de condiții îmbunătățite de bunăstare, fiind pregătiți să plătească mai mult pentru produse provenite din fermele unde sunt asigurate condiții superioare de bunăstare a animalelor;
- Creșterea responsabilității agricultorilor din România față de PAC privind furnizarea unor alimente de înaltă calitate, sigure și sănătoase, asigurarea bunăstării animalelor crescute și protejarea mediului și abordarea schimbărilor climatice;
- Creșterea capacității de prevenție și refacere a potențialul agricol afectat de dezastre naturale, fenomene climatice nefavorabile și evenimente catastrofale.

Mediu și climă

- Creșterea gradului de conștientizare a consumatorilor cu privire la legătura dintre alimente, mediu și sănătate;
- Atractivitatea zonelor rurale (în special a zonelor HNV, Natura 2000), în perspectiva creșterii investițiilor în serviciile publice de mediu;
- Atractivitatea zonelor rurale din perspectiva disponibilității și calității bune a resurselor naturale (biodiversitate, apă, sol, peisaj);
- Oportunitatea oferită de sprijinul UE pentru conservarea biodiversității, peisajelor, precum și a resurselor naturale valoroase;
- Oportunitatea creată de sprijinul UE pentru măsuri care să conducă la reducerea concentrației de gaze cu efect de seră din atmosferă și adaptarea la efectele schimbărilor climatice (împăduriri, management al gunoiului de grajd, etc.);
- Punerea în aplicare în continuare a obiectivelor europene și naționale de mediu în ceea ce privește calitatea aerului, solului, apei și biodiversitatea;
- Accesul la scară largă la tehnologii de producere a energiei din surse regenerabile;
- Susținerea crescândă a politicilor publice pentru gestionarea durabilă a resurselor naturale.

4.1.5. Amenințări identificate în zona vizată de program

Situația socio-economică a mediului rural

- Scăderea populației rurale, în special în rândul tinerilor și al persoanelor calificate, îndeosebi în zonele afectate de constrângeri naturale și sociale
- Adâncirea disparităților dintre zonele rurale și urbane, din perspectiva calității vieții
- Dezvoltarea limitată a oportunităților alternative de ocupare, contribuie la menținerea unui nivel crescut în sectorul agricol Pierderi materiale și umane cauzate de vulnerabilitatea comunităților

rurale în fața manifestării, din ce în ce mai frecvente, a efectelor schimbărilor climatice și a fenomenelor meteorologice extreme

- Alterarea și pierderea moștenirii culturale și a tradițiilor rurale
- Întârzierea depunerii de proiecte de către potențialii beneficiari identificați în cadrul strategiilor de dezvoltare locală ai unui GAL
- Capacitate și experiență scăzută a parteneriatelor locale în implementarea strategiilor de dezvoltare locală
- Riscul dezangajării fondurilor din cauza capacității limitate a autorităților publice și potențialilor beneficiari privați de a realiza investiții
- Riscul producerii de dezastru naturale, evenimente adverse și evenimente catastrofale.

Nivel sectorial

- Scădere continuă a capacității de cercetare în sectorul agro-alimentar. Menținerea unui grad ridicat de disociere a activităților de cercetare de latură aplicativă și cererea din piață;
- Neadaptarea capacității serviciilor de consultanță, din punct de vedere cantitativ și calitativ, la nevoile fermierilor;
- Volatilitatea în creștere a prețurilor pentru produse agricole;
- Desființarea cotelor de lapte ale UE în 2015 poate genera o presiune mai mare asupra micilor producători și procesatori;
- Creșterea ponderii suprafețelor ocupate de livezile îmbătrânite, slab productive;
- Destabilizarea pieței lemnului și afectarea sănătății ecosistemelor forestiere, ca urmare a manifestării fenomenelor climatice extreme cu frecvență și intensitate crescută (secetă, vânt puternic, viituri etc.), cauzate de schimbările climatice;
- Menținerea unui grad mare de fărâmițare a exploatațiilor agricole, cu implicații în performanța globală la nivelul fermelor;
- Creșterea prețurilor la energie și inputuri;
- Costuri ridicate de procesare a produselor agroalimentare produse conform schemelor de calitate;
- Imposibilitatea de a susține financiar în fermele de creștere a porcilor și păsărilor a unor standarde de bunăstare a animalelor cât mai apropiate de nevoile etologice și fiziologice ale acestor specii, care depășesc în unele cazuri nivelul stabilit de standardele obligatorii;
- Incapacitatea exploatațiilor de creștere a porcilor și păsărilor de a implementa standarde superioare de bunăstare a animalelor și de a concura pe piața comună în lipsa unor măsuri compensatorii;
- Intensificarea problemelor de sănătate a animalelor și creșterea consumului de medicamente în tehnologiile de creștere a porcilor și păsărilor, în lipsa aplicării unor standarde superioare de bunăstare a animalelor, care induce riscuri din perspectiva sănătății populației și siguranței alimentare;
- Preferința consumatorilor la produse sănătoase și cu o calitate superioară se poate diminua în cazul unei creșteri a prețului produselor din carne de porc și pasăre.
- Întrucât România poate produce doar 50% din necesarul de carne de porc și pasăre iar restul se asigură din importuri ce pot proveni din state care nu asigură nici condițiile minime de bunăstare limitează posibilitatea de a asigura consumatorilor români produse de calitate superioară;
- Impactul cauzat de dezastru naturale, fenomene climatice nefavorabile și evenimente catastrofale.

Mediu și climă

- Creșterea impactului negativ asupra mediului al activităților agricole ca rezultat al intensivizării agriculturii (în special pe terenurile agricole cele mai productive)
- Abandonul activităților agricole, cu influențe negative în conservarea biodiversității, calitatea solului, starea peisajelor, în special în zonele afectate de constrângeri naturale
- Pierderea resurselor genetice asociate raselor locale în pericol de abandon
- Accentuarea efectelor negative, în special asupra resurselor de apă, rezultate în urma utilizării unor tehnologii neperformante sau neadaptate condițiilor locale
- Schimbarea condițiilor climatice poate conduce la creșterea atacurilor de dăunători și boli, precum și la scăderea productivității naturale a terenurilor agricole și forestiere
- Riscul poluării punctiforme a apei, eutrofizării habitatelor umede și a creșterii emisiilor de GES, ca urmare a creșterii numărului de animale din gospodăriile individuale și a numărului redus de facilități și echipamente de gestionare a gunoierului de grajd
- Manifestarea accentuată a fenomenelor de degradare a solului în lipsa extinderii suprafețelor împădurite în zonele cu risc ridicat
- Manifestarea accentuată a fenomenelor asociate schimbărilor climatice în lipsa dezvoltării sistemelor de perdele forestiere

4.1.6. Indicatori comuni de context

I Situația socio-economică și rurală					
1 Populație					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	Locuitori	21.355.849	2012 p	21.355.849	2012
Comment: <i>Valoarea calculata pentru populatia totala este la nivelul anului 2012.</i>					
rural	% din total	45	2012 p	45,1	2013
Comment: <i>indicatorul a fost adaptat la definiția naționala specifică programului</i>					
intermediar	% din total	0	2012 p	43,5	2013
urban	% din total	55	2012 p	11,3	2013
definiția specifică a zonelor rurale utilizată pentru obiective T21; T22 și T24 (dacă este relevant)	% din total				
2 Structura pe vârste					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total < 15 ani	% din totalul populației	15	2012 p	15,7	2013
total 15-64 de ani	% din totalul populației	70	2012 p	68	2013
total > 64 de ani	% din totalul populației	15	2012 p	16,3	2013
rural < 15 ani	% din totalul populației	15,6	2012 p	16,7	2013
rural 15-64 de ani	% din totalul populației	68,7	2012 p	66,3	2013
rural > 64 de ani	% din totalul populației	15,7	2012 p	17	2013
3 Teritoriu					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	Km2	238.391	2012	238.391	2013
rural	% din suprafața totală	59,8	2012	59,8	2013
intermediar	% din suprafața totală	39,4	2012	39,4	2013
urban	% din suprafața totală	0,8	2012	0,8	2013
4 Densitatea populației					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	Locuitori / km2	93	2011	93	2011
rural	Locuitori / km2	71,3	2011	66,1	2013
5 Rata ocupării forței de muncă					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total > -64 de ani	%	59,5	2012	59,7	2013
bărbați (15-64 ani)	%	66,5	2012	66,8	2013
femei (15-64 ani)	%	52,6	2012	52,6	2013
* rurale (slab populate) (15-64 de ani)	%	60,2	2012	60,4	2013
total (20-64 ani)	%	63,8	2012	63,9	2013
bărbați (20-64 de ani)	%	71,4	2012	71,6	2013
femei (20-64 de ani)	%	56,3	2012	56,2	2013
6 Ponderea activităților independente					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat

total (15-64 de ani)	%	18,1	2012	18	2013
7 Rata șomajului					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total (15-74 de ani)	%	7	2012	7,3	2013
tineri (15-24 de ani)	%	22,7	2012	23,6	2013
* rurale (slab populate) (15-74 de ani)	%	5	2012	5,1	2013
tineri (15-24 de ani)	%	15,4	2012	16,4	2013
8 PIB pe cap de locuitor					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	Indice SPC (UE- 27 = 100)	49	2012	54	2013
* rural	Indice SPC (UE- 27 = 100)	33	2010	34	2013
9 Rata de sărăcie					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	% din totalul populației	40,3	2011	41,7	2012
* rurale (slab populate)	% din totalul populației	47,4	2011	54,8	2012
10 Structura economiei (VAB)					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	milioane EUR	115.220,5	2012	124.753,2	2013
primar	% din total	6	2012	6,4	2013
secundar	% din total	42,3	2012	43,4	2013
terțiar	% din total	51,6	2012	50,2	2013
rural	% din total	32,7	2010	37,3	2013
intermediar	% din total	42,1	2010	34,7	2013
urban	% din total	25,1	2010	28	2013
11 Structura angajărilor					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	1000 persoane	9.197,9	2012	9.190	2013
primar	% din total	30,6	2012	30	2013
secundar	% din total	28,7	2012	28,8	2013
terțiar	% din total	40,8	2012	41,3	2013
rural	% din total	41,8	2012	52,5	2013
intermediar	% din total	46,2	2010	32,9	2013
urban	% din total	12	2010	14,7	2013
12 Productivitatea muncii pe sectoare economice					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	EUR/persoană	12.526,8	2012	13.575	2013
primar	EUR/persoană	2.464	2012	2.893	2013
secundar	EUR/persoană	18.497,3	2012	20.504	2013
terțiar	EUR/persoană	15,9	2012	16,5	2013
rural	EUR/persoană	9.460,8	2010	10.529	2013
intermediar	EUR/persoană	11.034,7	2010	15.642	2013
urban	EUR/persoană	25.164,9	2010	28.295	2013

II Agricultură/analiză sectorială

13 Ocuparea forței de muncă pe activitate economică

Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	1000 persoane	9.262,8	2012	9.247,4	2013
agricultură	1000 persoane	2.619,1	2012	2.573,8	2013
agricultură	% din total	28,3	2012	27,8	2013
silvicultură	1000 persoane	61,5	2012	58,8	2013
silvicultură	% din total	0,7	2012	0,6	2013
industria alimentară	1000 persoane	191,7	2012	207,6	2013
industria alimentară	% din total	2,1	2012	2,2	2013
turism	1000 persoane	185,9	2012	194,3	2013
turism	% din total	2	2012	2,1	2013

14 Productivitatea muncii în agricultură

Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	EUR/UAM	4.328,5	2010 - 2012	5.012,3	2013

15 Productivitatea muncii în sectorul forestier

Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	EUR/UAM	8.383,3	2008 - 2009	10.954,7	2013

16 Productivitatea muncii în industria alimentară

Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	EUR/persoană	9.086,3	2010	7.386	2013

17 Exploatații agricole (ferme)

Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	Nr.	3.859.040	2010	3.629.660	2013
dimensiunea fermei < 2 ha	Nr.	2.866.440	2010	2.589.920	2013
dimensiunea fermei 2-4,9 ha	Nr.	727.390	2010	691.260	2013
dimensiunea fermei 5-9,9 ha	Nr.	182.440	2010	193.870	2013
dimensiunea fermei 10-19,9 ha	Nr.	43.610	2010	49.650	2013
dimensiunea fermei 20-29,9 ha	Nr.	9.730	2010	10.260	2013
dimensiunea fermei 30-49,9 ha	Nr.	8.210	2010	8.470	2013
dimensiunea fermei 50-99,9 ha	Nr.	7.480	2010	7.260	2013
dimensiunea fermei >100 ha	Nr.	13.730	2010	13.080	2013
dimensiunea economică a fermei <2 000 Producție standard (PS)	Nr.	2.816.460	2010	2.437.160	2013
dimensiunea economică a fermei 2 000 - 3 999 PS	Nr.	602.470	2010	577.640	2013
dimensiunea economică a fermei 4 000 - 7 999 PS	Nr.	313.000	2010	375.280	2013
dimensiunea economică a fermei 8 000 - 14 999 PS	Nr.	78.460	2010	114.280	2013
dimensiunea economică a fermei 15 000 - 24 999 PS	Nr.	22.240	2010	33.830	2013

dimensiunea economică a fermei 25 000 - 49 999 PS	Nr.	13.370	2010	19	2013
dimensiunea economică a fermei 50 000 - 99 999 PS	Nr.	6.450	2010	7.830	2013
dimensiunea economică a fermei 100 000 - 249 999 PS	Nr.	4.120	2010	5.000	2013
dimensiunea economică a fermei 250 000 - 499 999 PS	Nr.	1.450	2010	2.100	2013
dimensiunea economică a fermei > 500 000 PS	Nr.	1.010	2010	1.470	2013
dimensiune fizică medie	ha SAU/exploatație	3,4	2010	3,6	2013
dimensiune economică medie	EUR de PS/exploatație	2.700,23	2010	3.303	2013
dimensiune medie în unități de forță de muncă (persoane)	Persoane/exploatație	1,9	2010	1,8	2013
dimensiune medie în unități de forță de muncă (AWU)	UAM/exploatație	0,4	2010	0,4	2013
18 Terenuri agricole					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
SAU totală	ha	13.306.130	2010	13.055.850	2013
arabil	% din SAU totală	62,4	2010	62,8	2013
pajiști permanente și fânețe	% din SAU totală	33,9	2010	34,5	2013
culturi permanente	% din SAU totală	2,3	2010	2,3	2013
19 Suprafața agricolă inclusă în agricultura ecologică					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
certIFICATE	ha SAU	103.093	2012	138.125	2013
în conversie	ha SAU	185.168	2012	148.771	2013
Comment: Actualizata la nivel 7.06.2017 conform datelor EUROSTAT.					
Parte din suprafața agricolă utilizată (certificată și în conversie)	% din SAU totală	2,1	2012	2,1	2012
20 Terenuri irigate					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	ha	133.460	2010	152.840	2013
cota de SAU	% din SAU totală	1	2010	1,2	2013
21 Unități vită mare					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	SIU	5.444.180	2010	4.975.310	2013
22 Forța de muncă agricolă					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total forță de muncă agricolă regulată	persoane	7.156.930	2010	6.577.930	2013
total forță de muncă agricolă regulată	UAM	1.501.000	2010	1.451.870	2013
23 Structura pe vârste a administratorilor de ferme					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
număr total de administratori de ferme	Nr.	3.859.040	2010	3.629.660	2013
cotă de < 35 de ani	% din totalul administratorilor	7,3	2010	4,7	2013

raport <35 / >= 55 de ani	Numărul de administratori tineri la 100 de administratori în vârstă	12	2010	7,4	2013
24 Pregătirea agricolă a administratorilor de ferme					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
pondere a totalului de administratori cu pregătire de bază și completă în domeniul agriculturii	% din total	2,5	2010	3,6	2013
pondere a administratorilor în vârstă de < 35 de ani cu pregătire de bază și completă în domeniul agriculturii	% din total	2,9	2010	6,8	2013
25 Venit al factorului agricol					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	EUR/UAM	2.169,5	2012	3.574,4	2013
total (indice)	Indice 2005 = 100	113,3	2012	111,5	2013
26 Venit al întreprinderilor agricole					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
Nivelul de trai al agricultorilor	EUR/UAM	1.931,9	2012	3.675	2013
Nivelul de trai al agricultorilor ca pondere din nivelul de trai al persoanelor angajate în alte sectoare	%	47,1	2012	65,4	2013
27 Factor de productivitate totală în agricultură					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total (indice)	Indice 2005 = 100	113	2009 - 2011	139	2013
28 Formare brută de capital fix în agricultură					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
FBCF	milioane EUR	1.499,54	2011	1.309,7	2013
cota de VAB în agricultură	% din VAB în agricultură	18,9	2011	16,4	2013
29 Păduri și alte terenuri împădurite (PATI) (000)					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	1 000 ha	6.747,9	2012	6.951	2015
Comment: <i>In datele UE nu exista valoarea calculata pentru anul 2013.</i>					
cota suprafeței totale a terenurilor	% din suprafața totală a terenurilor	28,3	2012	29,2	2015
30 Infrastructura turistică					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
număr de locuri în unități de cazare colective	Capacitate de cazare	278.503	2011	291.244	2013
rural	% din total	31,3	2011	22,8	2013
intermediar	% din total	61,1	2011	33,1	2013
urban	% din total	7,6	2011	44,1	2013

III Mediu/climă					
31 Acoperirea terenurilor					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
ponderea terenurilor agricole	% din suprafața totală	56,8	2006	57,1	2012
ponderea pășunilor și fânețelor naturale	% din suprafața totală	1,3	2006	2,5	2012
ponderea terenurilor forestiere	% din suprafața totală	29,4	2006	30,2	2012
ponderea terenului de tranziție împădurit cu arbuști	% din suprafața totală	2,4	2006	1,5	2012
ponderea terenurilor naturale	% din suprafața totală	1,9	2006	1,7	2012
ponderea terenurilor artificiale	% din suprafața totală	6,3	2006	5,3	2012
ponderea altor zone	% din suprafața totală	1,9	2006	1,7	2012
32 Zonele care se confruntă cu constrângeri naturale					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	% din SAU totală	50,1	2015		
zone muntoase	% din SAU totală	15,4	2015		
altele	% din SAU totală	33,2	2015		
specifică	% din SAU totală	1,3	2015		
33 Intensitate agricolă					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
intensitate redusă	% din SAU totală	71,5	2007	80,1	2013
intensitate medie	% din SAU totală	22,5	2007	16,4	2013
intensitate ridicată	% din SAU totală	6	2007	3,6	2013
pășunat	% din SAU totală	38,9	2010	39,1	2013
34 Zone incluse în Natura 2000					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
cotă din teritoriu	% din teritoriu	22,7	2011	22,6	2015
ponderea SAU (inclusiv pășuni și fânețe naturale)	% din SAU	12,5	2011	12,6	2014
cota din suprafața totală a pădurilor	% din suprafața forestieră	38,4	2011	38,3	2014
35 Indicele privind pășările domestice (IPD)					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total (indice)	Indice 2000 = 100	100	2010	97	2015
<p>Comment: Valoarea de referință a indexului a fost calculată pentru prima dată în anul 2010 (considerat anul de bază) de Societatea Ornitologică Română, aceasta fiind de 100. O valoare actualizată a indexului va fi furnizată până la finalul anului 2015. Așa cum rezulta din datele pentru anul 2016 în care rezultatele se refera la anul 2015 valoarea de referință a indexului încă nu a fost calculată pentru anul 2014.</p>					
36 Stadiul de conservare a habitatelor agricole (pășuni și fânețe)					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
favorabil	% din evaluările de habitate			85,7	2007 - 2012
nefavorabil – neadecvat	% din evaluările de habitate	NA		11,4	2007 - 2012

nefavorabil – rău	% din evaluările de habitate	NA		2,9	2007 - 2012
necunoscut	% din evaluările de habitate	NA		0	2007 - 2012
37 Agricultură în zone cu valoare naturală importantă					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	% din SAU totală	15,1	2013	14,8	2014
<p>Comment: Inițial s-a calculat utilizând 2 surse de date pt cei 2 indicatori care contribuie la calcularea indicatorului (SAU la nivel național și suprafața acoperită cu pășiți din zonele eligibile aferente P1, aferentă blocurilor fizice din LPIS pt anul 2014). Pentru utilizarea unor date omogene, indicatorul a fost recalculat pt anul 2014 pe baza informațiilor din LPIS. Astfel, SAU calculat de INS a fost înlocuit cu suprafața la nivel național a blocurilor fizice din LPIS pt anul 2014.</p>					
38 Zonă forestieră protejată					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
clasa 1.1	% din suprafața ZFOL	NA			
clasa 1.2	% din suprafața ZFOL	NA			
clasa 1.3	% din suprafața ZFOL	NA			
clasa 2	% din suprafața ZFOL	44,4	2011		
39 Captarea apei în agricultură					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total	1 000 m3	325.127	2012	343	2013
40 Calitatea apei					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
Eventual excedent de azot pe terenuri agricole	kg N/ha/an	6,8	2005 - 2008	4	2013
Eventual excedent de fosfor pe terenuri agricole	kg P/ha/an	-1,3	2005 - 2008	-2	2013
Nitrați în apa dulce - Ape de suprafață: Calitate ridicată	% din siturile de monitorizare	91,6	2010	91,5	2012
Nitrați în apa dulce - Ape de suprafață: Calitate moderată	% din siturile de monitorizare	8,4	2010	7,6	2012
Nitrați în apa dulce - Ape de suprafață: Calitate slabă	% din siturile de monitorizare	0	2010	0,8	2012
Nitrați în apa dulce - Ape subterane: Calitate ridicată	% din siturile de monitorizare	84,4	2010	82,7	2012
Nitrați în apa dulce - Ape subterane: Calitate moderată	% din siturile de monitorizare	6,7	2010	10,3	2012
Nitrați în apa dulce - Ape subterane: Calitate slabă	% din siturile de monitorizare	8,9	2010	7	2012
41 Materia organică din sol din terenurile arabile					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
Estimări totale ale conținutului de carbon organic	megatone	NA	2010	879,7	2012
Conținut mediu de carbon organic	g kg-1	NA			
42 Eroziunea solului cauzată de apă					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat

Rata pierderii de terenuri prin eroziune provocată de apă	tone/ha/an	2,6	2006	2,9	2012
suprafața agricolă afectată	1 000 ha	769,4	2006 - 2007	1.373,2	2012
suprafața agricolă afectată	% din suprafața agricolă	5,6	2006 - 2007	9,7	2012
43 Producția de energie regenerabilă care provine din agricultură și din sectorul forestier					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
din agricultură	kilotone	124,9	2011	177,1	2013
din silvicultură	kilotone	3.476	2011	3.656,7	2013
44 Consumul de energie în agricultură, silvicultură și industria alimentară					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
agricultură și silvicultură	kilotone	432	2011	456,7	2013
utilizare pe ha (agricultură și silvicultură)	kg de echivalent de ulei la hectar de SAU	20,9	2011	22,3	2013
industria alimentară	kilotone	564	2011	529	2013
45 Emisii de gaze cu efect de seră provenind din agricultură					
Denumirea indicatorului	Unitate	Valoare	Anul	Valoare actualizată	An actualizat
total agricultură (CH4 și N2O și emisii/ieșiri din sol)	1 000 t de echivalent CO2	15.874,6	2011	14.745	2013
ponderea din emisiile totale de GES	% din totalul emisiilor nete	16,2	2011	17,1	2013

4.1.7. Indicatori contextuali specifici programului

Sectorul	Codul	Denumirea indicatorului	Valoare	Unitate	Anul
III Mediu/climă	Cantitatea de îngrășăminte chimice și pesticide aplicate pe terenuri agricole	Cantitatea de îngrășăminte chimice	437972	tone substanță activă	2012
Comment: <i>Tempo-online-serii date, INS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Rata de penetrare a internetului în bandă largă la puncte fixe, la 100 gospodării	Rural	23.47	%	2012
Comment: <i>ANCOM, Raport de date statistice privind serviciile de comunicații electronice, semestrul I, 2012</i>					
III Mediu/climă	Păduri incendiate	Total	373	Ha	2008
Comment: <i>Eurostat</i>					
I Situația socio-economică și rurală	IMM-uri	Secundar din care rural	92222	No.	2011
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Infrastructura rutieră (drumuri comunale)	Total	31639	Km	2011
Comment: <i>Lungimea căilor de transport</i>					
III Mediu/climă	Dinamica structurii fondului funciar	Dinamica FFN	1.6	%	2012
Comment: <i>Calculule după Tempo-online-serii date, INS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Nivel de instruire al populației rurale (25-64 ani)	Învățământ universitar	1.6	%	2011
Comment: <i>Situația socio-economică din România 2010 – 2011, INS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Structura pe vârste - rural	15-64 ani	65.1	%	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Densitate IMM	Național	23.66	Nr. IMM/1000 pers.	2011
Comment: <i>INS, REGIS- Registrul statistic al întreprinderilor</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Densitate IMM	Rural	9.64	Nr. IMM/1000 pers.	2011
Comment: <i>INS, REGIS- Registrul statistic al întreprinderilor</i>					
III Mediu/climă	Sursele care contribuie la emisiile anuale cumulate de CH4 și N2O provenite din agricultura	Cultivarea orezului	0.1	%	2011
Comment: <i>EEA GHG viewer</i>					
II Agricultură/analiză sectorială	Nr. de cooperative	Rural	1326	No.	2011
Comment: <i>Tempo Online –serii de date, INS</i>					

II Agricultură/analiză sectorială	Structura pe vârste a plantațiilor pomicole	> 25 Ani	73.8	%	2013
Comment: <i>Date administrative MADR, Direcția Generală Politici Agricole și Sectoriale</i>					
II Agricultură/analiză sectorială	Forme asociative	Total	236	No.	2014
Comment: <i>MADR</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Rata de penetrare a internetului în bandă largă la puncte fixe, la 100 gospodării	Urban	60.28	%	2012
Comment: <i>ANCOM, Raport de date statistice privind serviciile de comunicații electronice, semestrul I, 2012</i>					
II Agricultură/analiză sectorială	Dotarea tehnică a fermelor	Total	350	EUR/fermier	2013
Comment: <i>Cadrul Național Strategic Rural. Comisia Prezidențială pentru politici publice de dezvoltare a agriculturii, București 2013</i>					
III Mediu/climă	Sursele care contribuie la emisiile anuale cumulate de CH4 și N2O provenite din agricultura	Soluri agricole	47.9	%	2011
Comment: <i>EEA GHG viewer</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Structura populației ocupate pe sectoare-rural	Secundar	20.1	%	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
III Mediu/climă	Cantitatea de îngrășăminte chimice și pesticide aplicate pe terenuri agricole	Cantitatea de pesticide	6419	tone substanță activă	2012
Comment: <i>Tempo-online-serii date, INS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Structura populației ocupate pe sectoare-rural	Terțiar	19.6	%	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Formare continuă – gradul de participare la procesul educațional sau de instruire al populației între 25-64 ani	Rural	0.5	%	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Nivel de instruire al populației rurale (25-64 ani)	Învățământ primar	17.3	%	2011
Comment: <i>Situația socio-economică din România 2010 – 2011, INS</i>					
III Mediu/climă	Sursele care contribuie la emisiile anuale cumulate de CH4 și N2O provenite din agricultura	Managementul gunoiului de grajd	9.5	%	2011
Comment: <i>EEA GHG viewer</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Structura pe vârste - rural	≥ 65 ani	18.3	%	2012

Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
II Agricultură/analiză sectorială	Forme asociative	Organizații de producători	6	No.	2014
Comment: <i>MADR</i>					
I Situația socio-economică și rurală	IMM-uri	Primar din care rural	15124	No.	2011
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
II Agricultură/analiză sectorială	Forme asociative	Organizații de producători	6	No.	2014
Comment: <i>MADR</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Suprafața acoperită de GAL-uri	Total	141398	Km2	2012
Comment: <i>Raportul de progrese al PNDR 2012, MADR</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Nivel de instruire al populației rurale (25-64 ani)	Învățământ post-universitar	3	%	2011
Comment: <i>Situația socio-economică din România 2010 – 2011, INS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Rata șomajului 15-24 ani	Rural	15.9	%	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
II Agricultură/analiză sectorială	Număr de IMM-uri care inovează	Din nr. total de IMM-uri	1.2	%	2011
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
III Mediu/climă	Sursele care contribuie la emisiile anuale cumulate de CH4 și N2O provenite din agricultura	Arderea resturilor vegetale	0.9	%	2011
Comment: <i>EEA GHG viewer</i>					
III Mediu/climă	Suprafața amenajată pentru combaterea eroziunii solului	Total	2286221	Ha	2012
Comment: <i>Tempo-online-serii date, INS</i>					
III Mediu/climă	Valoarea conservativă a habitatelor de pajiști permanente din zona montană	Nr. de habitate cu valoare conservativă foarte mare	2	No.	2011
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Rata sărăciei	Rural	54.2	%	2011
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
II Agricultură/analiză sectorială	Structura pe vârste a plantațiilor pomicole	10-25 ani	18.7	%	2013
Comment: <i>Date administrative MADR, Direcția Generală Politici Agricole și Sectoriale</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Populația	Rural	45	%	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					

I Situația socio-economică și rurală	Populația de etnie romă	Total	621573	No.	2012
Comment: <i>Recensământul populației</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Formare continuă – gradul de participare la procesul educațional sau de instruire al populației între 25-64 ani	Național	1.4	%	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
III Mediu/climă	Sursele care contribuie la emisiile anuale cumulate de CH4 și N2O provenite din agricultura	Fermentarea enterică	41.6	%	2011
Comment: <i>EEA GHG viewer</i>					
III Mediu/climă	Suprafața de pajiști utilizate extensiv	Total	2.49	mil. ha	2010
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Nivel de instruire al populației rurale (25-64 ani)	Învățământ gimnazial	38.5	%	2011
Comment: <i>Situația socio-economică din România 2010 – 2011, INS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Nivel de instruire al populației rurale (25-64 ani)	Școala profesională	22.2	%	2011
Comment: <i>Situația socio-economică din România 2010 – 2011, INS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Infrastructura turism național	Rural (pensiuni agroturistice) - Nr. locuri de cazare existente	9	%	2012
Comment: <i>Tempo-online-serii date, INS</i>					
III Mediu/climă	Total exploatații agricole	Total	3859040	No.	2010
Comment: <i>Eurostat</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Rata de abandon școlar în învățământul liceal și profesional	Rural	5.3	%	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Teritoriu	Rural	207522	Km2	2012
Comment: <i>INS – cercetare statistică a fondului funciar</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Populația din teritoriile GAL	Total	6686000	No.	2012
Comment: <i>Raportul de progrese al PNDR 2012, MADR</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Infrastructura turism național	Rural (pensiuni agroturistice) - Nr. structuri primire	5821	No.	2012
Comment: <i>Tempo-online-serii date, INS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	IMM-uri	Total/Sectoare	444155	No.	2011

Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Acces la serviciile de sănătate	Dispensare medicale în rural	14	No.	2011
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Rata dezvoltării activității independente	Lucrător familial neremunerat - rural	26.4	%	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Rata de ocupare a populației cu vârste între 15-64 ani	Rural	60.7	%	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	IMM-uri	Terțiar din care rural	336809	No.	2011
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
II Agricultură/analiză sectorială	Nr. de cooperative	Sectorul terțiar	1404	No.	2011
Comment: <i>Tempo Online –serii de date, INS</i>					
II Agricultură/analiză sectorială	Situația fermelor în funcție de forma juridică	Fără statut juridic	99.2	%	2010
Comment: <i>Recensământul General Agricol 2010, INS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Absolvenți din instituțiile de învățământ cu profil agricol (agricultură, agromontan și veterinar)	Național	0.76	%	2011
Comment: <i>Tempo-online-serii date, INS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Structura pe vârste - rural	< 15 ani	16.6	%	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Instituții de învățământ cu profil agricol	Total	67	No.	2011
Comment: <i>Tempo Online – serii de data INS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Absolvenți din instituțiile de învățământ cu profil agricol (agricultură, agromontan și veterinar)	Rural	1.2	%	2011
Comment: <i>Tempo-online-serii date, INS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Infrastructura de apă/ apă uzată în zona rurală	Rețea canalizare	5189.1	Km	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
III Mediu/climă	Valoarea conservativă a habitatelor de pajiști permanente din zona montană	Nr. de habitate cu valoare conservativă redusă	24	No.	2011
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					

I Situația socio-economică și rurală	Infrastructura de învățământ preșcolar / antepreșcolar în zona rurală	Creșe	0.7	% din total	2011
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
II Agricultură/analiză sectorială	Suprafață totală livezi	Total	158632.57	Ha	2013
Comment: <i>Date administrative MADR , Direcția Generală Politici Agricole și Sectoriale</i>					
II Agricultură/analiză sectorială	Forme asociative	Grupuri de producători	107	No.	2014
Comment: <i>MADR</i>					
II Agricultură/analiză sectorială	Forme asociative	Grupuri de producatori recunoscute preliminar	23	No.	2014
Comment: <i>MADR</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Rata șomajului	Total - Rural	5.1	%	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Infrastructura turism național	Rural (pensuni agroturistice) - Nr. locuri de cazare existente	301109	No.	2012
Comment: <i>Tempo-online-serii date, INS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Infrastructura turism național	Rural (pensuni agroturistice) - Nr.structuri primire	27453	No.	2012
Comment: <i>Tempo-online-serii date, INS</i>					
III Mediu/climă	Dinamica structurii fondului funciar	Dinamica terenurilor neproductive și degradate	11.16	%	2012
Comment: <i>Calculare după Studiu CNPS</i>					
III Mediu/climă	Categoriile de protecție a Pădurilor din FFN	Protecția terenurilor și solurilor	1494731	Ha	2011
Comment: <i>% Suprafața din FFN cu funcții prioritare de protecție = 43%</i>					
<i>Tempo-online-serii date, INS - Raport privind starea pădurilor în anul 2011</i>					
III Mediu/climă	Categoriile de protecție a Pădurilor din FFN	Păduri constituite ca arii protejate și de interes științific	347612	Ha	2011
Comment: <i>% Suprafața din FFN cu funcții prioritare de protecție = 10%</i>					
<i>Tempo-online-serii date, INS - Raport privind starea pădurilor în anul 2011</i>					
III Mediu/climă	Categoriile de protecție a Pădurilor din FFN	Paduri cu functii de recreere	382373	Ha	2011
Comment: <i>% Suprafața din FFN cu funcții prioritare de protecție = 11%</i>					
<i>Tempo-online-serii date, INS - Raport privind starea pădurilor în anul 2011</i>					

I Situația socio-economică și rurală	Infrastructura de învățământ preșcolar / antepreșcolar în zona rurală	Grădinițe	7.44	% din total	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
II Agricultură/analiză sectorială	IMM in industria alimentara	Total	7691	No.	2012
Comment: <i>Tempo-online-serii date, INS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Infrastructura de apă/ apă uzată în zona rurală	Rețea distribuție apă potabilă	40619.1	Km	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Nivel de instruire al populației rurale (25-64 ani)	Liceu	17.4	%	2011
Comment: <i>Situația socio-economică din România 2010 – 2011, INS</i>					
II Agricultură/analiză sectorială	Nr. de cooperative	Sectorul secundar	445	No.	2011
Comment: <i>Tempo Online –serii de date, INS</i>					
II Agricultură/analiză sectorială	Situația fermelor în funcție de forma juridică	Cu statut juridic	0.8	%	2010
Comment: <i>Recensământul General Agricol 2010, INS</i>					
III Mediu/climă	Dinamica structurii fondului funciar	Dinamica fondului forestier național (FFN) și a vegetație forestiere din afara FFN	-0.12	%	2012
Comment: <i>Calculare după INS, Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Acces la serviciile de sănătate	Număr de locuitori/doctor în rural	1722	No.	2011
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Structura populației ocupate pe sectoare-rural	Primar	60.3	%	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
III Mediu/climă	Dinamica structurii fondului funciar	Dinamica suprafeței artificiale	7.1	%	2012
Comment: <i>Calculare după Studiu CNPS</i>					
II Agricultură/analiză sectorială	Structura pe vârste a plantațiilor pomicole	1-10 ani	7.5	%	2013
Comment: <i>Date administrative MADR, Direcția Generală Politici Agricole și Sectoriale</i>					
III Mediu/climă	Dinamica structurii fondului funciar	Dinamica suprafeței agricole	-0.79	%	2012
Comment: <i>Calculare după Studiu CNPS</i>					
III Mediu/climă	Categoriile de protecție a Pădurilor din FFN	Suprafața din fondul forestier național cu funcții prioritare de protecție	3476119	Ha	2011

Comment: % din suprafața FFN = 53,3%					
<i>Tempo-online-serii date, INS - Raport privind starea pădurilor în anul 2011</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Rata dezvoltării activității independente	Lucrător pe cont propriu - rural	31.5	%	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
III Mediu/climă	Categoriile de protecție a Pădurilor din FFN	Protecția împotriva factorilor daunatori	173805	Ha	2011
Comment: % Suprafața din FFN cu funcții prioritare de protecție = 5%					
<i>Tempo-online-serii date, INS - Raport privind starea pădurilor în anul 2011</i>					
III Mediu/climă	Categoriile de protecție a Pădurilor din FFN	Protecția apelor	1077597	Ha	2011
Comment: % Suprafața din FFN cu funcții prioritare de protecție = 31%					
<i>Tempo-online-serii date, INS - Raport privind starea pădurilor în anul 2011</i>					
III Mediu/climă	Valoarea conservativă a habitatelor de pajiști permanente din zona montană	Nr. de habitate cu valoare conservativă moderată	9	No.	2011
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
II Agricultură/analiză sectorială	Nr. de cooperative	Total	2566	No.	2011
Comment: <i>Tempo Online –serii de date, INS</i>					
III Mediu/climă	Dinamica structurii fondului funciar	Dinamica suprafețelor ocupate cu ape și bălți	-0.6	%	2012
Comment: <i>Calculare după Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Instituții de învățământ cu profil agricol	Rural	44	No.	2011
Comment: <i>Tempo Online – serii de data INS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Densitatea populației	Rural	46.4	%	2011
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Rata de abandon școlar în învățământul liceal și profesional	Național	4.2	%	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
III Mediu/climă	Emisii în sectorul agricol	Pulberi	5944	Tone	2012
Comment: <i>Eurostat</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Număr de consultanți publici în agricultură	Total	850	No.	2012
Comment: <i>Date administrative MADR, Direcția Generală Industrie Alimentară</i>					

II Agricultură/analiză sectorială	Nr. de cooperative	Sectorul primar	717	No.	2011
Comment: <i>Tempo Online –serii de date, INS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Acces la serviciile de sănătate	Dispensare medicale	187	No.	2011
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
I Situația socio-economică și rurală	Structura populației ocupate	Rural	45.22	%	2012
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
III Mediu/climă	Valoarea conservativă a habitatelor de pajiști permanente din zona montană	Nr. de habitate cu valoare conservativă mare	12	No.	2011
Comment: <i>Studiu CNPS</i>					
III Mediu/climă	Emisii în sectorul agricol	Amoniac	138.9	Tone	2012
Comment: <i>Eurostat</i>					

4.2. evaluarea nevoilor

Titlul (sau referința) operațiunii	P1			P2			P3		P4			P5					P6			Obiective transversale		
	1A	1B	1C	2A	2B	2C+	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C	Mediu	Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea	Inovare
001. Cunoștințe adecvate în rândul fermierilor	X		X	X	X		X	X	X	X	X	X			X					X	X	X
002. Servicii de consiliere și consultanță agricolă adecvate și de calitate	X			X	X		X										X			X	X	X
003. Adaptarea activităților de cercetare și a rezultatelor cercetării la nevoile fermierilor și procesatorilor	X	X					X													X	X	X
004. Nivel adecvat de capital și tehnologie pentru realizarea de activități agricole moderne				X											X					X		X
005. Modernizarea sectorului de procesare a produselor agricole și adaptarea							X										X			X		X

acestua la standardele UE																						
006. Reținerea generațiilor de fermieri					X															X	X	X
007. Restructurarea și modernizarea fermelor mici, în ferme orientate către piață				X																X	X	
008. Înființarea de grupuri și cooperative de producători							X										X					X
009. Lanțuri alimentare integrate	X	X					X															X
010. Managementul riscului în agricultură și acțiuni de prevenire și refacere a potențialului agricol								X													X	X
011. Acces facil la instrumente financiare adecvate pentru fermieri, procesatori, a micilor antreprenori din zonele rurale				X			X									X						
012. Menținerea diversității biologice și a valorii de mediu a terenurilor									X	X	X									X	X	X

agricole și forestiere																				
013. Susținerea unui management eficient și durabil al pădurilor						X												X	X	
014. Creșterea suprafețelor împădurite													X					X	X	
015. Menținerea și îmbunătățirea resurselor de apă								X										X	X	
016. Protecția și îmbunătățirea resurselor de sol									X									X	X	
017. Adaptarea la efectele schimbărilor climatice										X				X				X	X	
018. Nivel redus de emisii GES din sectorul agricol și tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon								X				X	X	X				X	X	
019. Reducerea gradului de sărăcie și a riscului de excluziune socială															X	X				X
020. Infrastructura de bază și servicii adecvate în zonele rurale																X		X	X	

021. Creșterea și diversificarea numărului de locuri de muncă în zonele rurale																		X			X			X	
022. Patrimoniu local conservat																			X			X			X
023. Dezvoltare locală prin abordarea LEADER																			X			X		X	X
024. Îmbunătățirea colaborării între actorii din mediul rural	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X					X
025. Accesul la infrastructura modernă TIC																			X			X		X	X
026. Modernizarea infrastructurii de învățământ agricol																			X						
027. Asigurarea unor condiții superioare de bunăstare a animalelor în fermele de suine și păsări								X			X													X	X

4.2.1. 001. Cunoștințe adecvate în rândul fermierilor

Priorități/domenii de interes

- 1A) Încurajarea inovării, a cooperării și a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale
- 1C) Încurajarea învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în sectoarele agricol și forestier
- 2A) Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea sporirii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole
- 2B) Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special, a reînnoirii generațiilor
- 3A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor de producători și al organizațiilor interprofesionale
- 3B) Sprijinirea prevenirii și a gestionării riscurilor la nivelul fermelor
- 4A) Refacerea, conservarea și dezvoltarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000 și în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice, a activităților agricole de mare valoare naturală, precum și a stării peisajelor europene;
- 4B) Îmbunătățirea gestionării apelor, inclusiv a gestionării îngrășămintelor și a pesticidelor;
- 4C) Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului
- 5A) Eficientizarea utilizării apei în agricultură
- 5D) Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură

Obiective transversale

- Mediu
- Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea
- Inovare

Descriere

Majoritatea fermierilor din România, în special cei ce dețin exploatații de dimensiuni mici și mijlocii, nu dispun de cunoștințe adecvate în domeniul metodelor de management, al tehnologiilor și standardelor moderne de producție, în special în sectorul zootehnic și horticul, axându-se preponderent pe experiența practică tradițională. De asemenea, nivelul de conștientizare, cunoștințe și abilități a acestora cu privire la metode moderne și inovative de procesare și marketing al produselor agricole, inclusiv în contextul lanțurilor scurte de aprovizionare, este insuficient pentru a putea răspunde cererii pieței și a îndeplini standardele la nivel european. În plus, aceștia nu dețin suficiente cunoștințe cu privire la practicile de mediu care conduc la conservarea biodiversității și protecția resurselor de sol, un management eficient al apei și nu dețin informații privind practicile agricole care contribuie la o mai bună adaptare la efectele schimbărilor climatice în zonele cu risc și la reducerea emisiilor de GES și amoniac. Evoluția în sectorul agro-alimentar din România necesită un nivel ridicat de instruire tehnică, economică și de management al

afacerii la nivel de fermă, pentru a îndeplini cu succes standardele UE (siguranță alimentară, sănătatea animalelor, norme de mediu, etc.) și de a face față unui mediu concurențial.

Îmbunătățirea nivelului de cunoștințe și aptitudini a fermierilor va contribui la restructurarea/modernizarea fermelor (de dimensiuni mici și mijlocii), diversificarea gamei de produse, orientarea către piață a fermelor mici, adoptarea de tehnologii inovative și bune practici, în special de către fermierii tineri și crearea de lanțuri scurte de aprovizionare. De asemenea, va fi încurajat managementul sustenabil al resurselor naturale și adaptarea la schimbările climatice.

4.2.2. 002. Servicii de consiliere și consultanță agricolă adecvate și de calitate

Priorități/domenii de interes

- 1A) Încurajarea inovării, a cooperării și a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale
- 2A) Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea sporirii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole
- 2B) Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special, a reînnoirii generațiilor
- 3A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor de producători și al organizațiilor interprofesionale
- 6A) Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă;

Obiective transversale

- Mediu
- Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea
- Inovare

Descriere

Serviciile de consultanță agricolă din RO sunt insuficiente și nu răspund cerințelor pieței. Situația afectează în special tinerii fermieri care vor să se instaleze ca șefi de exploatație, care au un potențial mai mare de dezvoltare și micii fermieri. Ei au nevoie de acces la servicii de consultanță de calitate și adaptate cerințelor lor cu privire la dezvoltarea planurilor de afaceri, fermei, inovare, adaptarea la standarde și la cerințele pieței, orientarea spre piață, crearea de forme asociative, promovarea antreprenoriatului. Exploatațiile agricole necesită servicii de consultanță care să le sprijine în îmbunătățirea activităților agricole din punct de vedere al performanțelor economice și din punct de vedere al practicilor de mediu care aduc beneficii biodiversității, solului și apei și care contribuie la o mai bună adaptare la efectele schimbărilor climatice în zonele cu risc și la reducerea emisiilor de GES și amoniac. Nevoile specifice, generate în principal de fragmentarea excesivă a exploatațiilor agricole și de lipsa formelor asociative, au perpetuat fenomenul de dualitate a fermelor mici și a fermelor comerciale, cu nevoi diferite de servicii de

consultanță. În plus, populația din mediul rural are nevoie de consultanță specifică cu privire la inițierea de activități economice în mediul rural, în domenii non-agricole.

Furnizarea de consiliere specifică pentru fermierii tineri și mici urmărește creșterea gradului de penetrare pe piață a micilor fermieri, creșterea viabilității economice a exploatațiilor conduse de fermierii tineri dar și la diversificarea activităților la nivel de fermă, cu efecte ulterioare asupra competitivității exploatațiilor. Consilierea pe aspecte particulare ale procesului de constituire și dezvoltare a formelor asociative va stimula formarea grupurilor de producători și îi va ajuta în fazele de dezvoltare efectivă și de implementare a proiectelor de investiții. Consultanța acordată inițierii de noi afaceri la scară mică în mediul rural va contribui la stimularea spiritului antreprenorial și la dezvoltarea economică a zonelor rurale. În plus, consultanța acordată va urmări promovarea unui management sustenabil al resurselor naturale, adaptarea la efectele schimbărilor climatice și reducerea emisiilor GES și amoniac și conformarea la obligațiile specifice măsurilor PNDR.

4.2.3. 003. Adaptarea activităților de cercetare și a rezultatelor cercetării la nevoile fermierilor și procesatorilor

Priorități/domenii de interes

- 1A) Încurajarea inovării, a cooperării și a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale
- 1B) Consolidarea legăturilor dintre agricultură, producția alimentară și silvicultură, pe de o parte, și cercetare și inovare, pe de altă parte, inclusiv în scopul unei gestionări mai bune a mediului și al unei performanțe de mediu îmbunătățite
- 3A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor de producători și al organizațiilor interprofesionale

Obiective transversale

- Mediu
- Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea
- Inovare

Descriere

În România, sectorul de cercetare-inovare nu este suficient de adaptat nevoilor specifice ale fermierilor, și procesatorilor. Problemele structurale ale agriculturii din România, provocările referitoare la protecția mediului, efectele schimbărilor climatice și gradul scăzut de adaptare la cerințele pieței sunt aspecte ce mențin un decalaj ridicat între cerințele pieței, în contextul schimbărilor climatice și al impactului asupra protecției mediului și posibilitățile reale de producție și procesare și comercializare. Colaborarea modestă între fermieri și actorii ce promovează cercetarea-inovarea a condus la limitarea transferului de cercetare-inovare dinspre furnizorii de CDI către fermieri pe problematici punctuale. Este astfel necesar ca fermierii, consultanții, unitățile de cercetare și alte părți interesate, să conlucreze la identificarea soluțiilor inovative la problemele specifice cu care se confruntă sectorul, cum ar fi folosirea practicilor prietenoase cu mediul, optimizarea utilizării resurselor și factorilor de producție. Implementarea de tehnologii și

procese inovatoare, dezvoltate și sprijinite prin activități de cercetare-inovare, identificate de fermieri și care găsesc în furnizorul de cercetare, dezvoltare inovare un partener în abordarea problematicilor sale, va genera efecte socio-economice și de mediu pozitive, precum: creșterea producției, dezvoltarea și promovarea de produse alimentare de calitate, stimularea creării de lanțuri scurte de aprovizionare, scăderea consumului de combustibil și îmbunătățirea condițiilor de lucru ale fermierilor.

Colaborarea dintre fermieri, mediul de afaceri și cercetători pentru inițiative de cercetare prin intermediul grupurilor operaționale este importantă în special pentru sectorul pomicol, întrucât restructurarea și modernizarea acestui sector necesită atât noi soiuri, cât și noi tehnici de management.

4.2.4. 004. Nivel adecvat de capital și tehnologie pentru realizarea de activități agricole moderne

Priorități/domenii de interes

- 2A) Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea sporirii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole
- 5D) Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură

Obiective transversale

- Mediu
- Inovare

Descriere

Agricultura RO are un nivel insuficient de dotare cu utilaje/echipamente, uzate fizic/moral cu impact negativ în productivitate. Mulți fermieri, inclusiv cei din zona montană, au sistemele de producție bazate pe o mecanizare învechită, de calitate slabă și clădiri/facilități de depozitare inadecvate. Activele corporale nu sunt adaptate condițiilor de producție, mai ales în perioadele de vârf. Multe ferme au dificultăți în adoptarea de noi tehnologii din cauza mijloacelor financiare proprii insuficiente și accesului redus la finanțare. Fermele mici și mijlocii, au nevoie de sprijin pentru a valorifica potențialul și a deveni competitive. Au nevoie de investiții în modernizare și construcții de facilități, echipamente, mașini, spații post-recoltare și condiționare, sisteme de sortare, calibrare, mijloace de producție, etc. Există nevoia prioritizării sub-sectoarelor agricole cu tendințe de diminuare a efectivelor, în special bovine și suine, pentru că RO este tradițional consumatoare de carne, iar potențialul de creștere economică poate fi exploatat în aceste sectoare, dar și în sectorul păsări, unde producția se confruntă cu competitivitate în creștere. Sectorul culturilor de câmp are randament sub potențialul agricol. Fermele mari au deficit semnificativ legat de aplicarea ultimelor tehnici și tehnologii ce permit o dezvoltare competitivă cu impact redus asupra mediului. Abordând aceste nevoi, fermele vor îmbunătăți eficiența costurilor și productivitatea muncii, diversifica veniturile și standardele – inclusiv cele de protecția mediului, igiena, bunăstarea animalelor.

Abordarea nevoilor fermelor zootehnice pentru îmbunătățirea accesului la instalații și echipamente adecvate privind managementul gunoierului de grajd, le va permite îmbunătățirea standardelor și reducerea emisiilor GES. Fermele vor fi încurajate să utilizeze tehnologii pentru un bun management al solului/apelor, vor fi adaptate la efectele schimbărilor climatice în contextul tendințelor de scădere a suprafețelor

cultivate cu legume și fluctuațiilor majore pentru anumite specii. Va exista o orientare mai bună către sisteme de irigații performante ce contribuie la eficiența utilizării apei, dotări/echipamente care duc la scăderea consumului de energie și echipamente de producție/utilizare a energiei regenerabile în ferme.

4.2.5. 005. Modernizarea sectorului de procesare a produselor agricole și adaptarea acestuia la standardele UE

Priorități/domenii de interes

- 3A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor de producători și al organizațiilor interprofesionale
- 6A) Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă;

Obiective transversale

- Mediu
- Inovare

Descriere

În România, sectorul de procesare a produselor agricole are nevoie de investiții pentru crearea de capacități noi de procesare, de echipamente și tehnologii modernizate, de fluxuri tehnologice care să permită respectarea noilor standarde comunitare și îmbunătățirea productivității. De asemenea, pentru a absorbi o parte din forța de muncă excedentară din agricultura de (semi)subzistență și pentru a valorifica potențialul de creștere al sectorului agro-alimentar, este nevoie de crearea de locuri de muncă în acest sector. Aceste nevoi evidențiază faptul că industria alimentară din România încă are decalaje semnificative în ceea ce privește valoarea adăugată a produselor agricole în raport cu capacitatea de producție a produselor agricole autohtone.

Astfel este necesară concentrarea sprijinului pe acele produse agro-alimentare pentru care oferta internă este relativ redusă comparativ cu potențialul existent. În mod specific nevoia de investiții în spații de producție și tehnologii moderne, dezvoltarea de noi produse, aplicarea practicilor și tehnologiilor inovative este mare în industria laptelui și a produselor lactate (îndeosebi în zona montană), în procesarea produselor horticole, în industria cărnii, dar și a produselor cu înaltă valoare adăugată. Progresele ce vor fi realizate în aceste domenii vor crește numărul unităților noi de procesare care respectă standardele UE (siguranță alimentară și trasabilitate) și ponderea pe piață a produselor autohtone cu valoare adăugată, vor echilibra nevoia de procesare în raport cu producția internă cu efecte pozitive asupra balanței comerciale. Crearea de noi unități de procesare va avea ca efect direct crearea de locuri de muncă contribuind la promovarea ocupării forței de muncă și la reducerea decalajului între cerere și ofertă. De asemenea, unitățile de procesare își vor putea eficientiza activitatea prin reducerea consumului de energie și prin producerea și utilizarea energiei regenerabile în propriile unități.

4.2.6. 006. Reîntinerirea generațiilor de fermieri

Priorități/domenii de interes

- 2B) Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special, a reînnoirii generațiilor

Obiective transversale

- Mediu
- Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea
- Inovare

Descriere

Sectorul agricol se confruntă cu un grad ridicat de îmbătrânire în rândul proprietarilor și managerilor de ferme. Această stare generează un efect negativ asupra nivelului de dezvoltare, modernizare și implicit competitivitate și asupra bunelor practici de mediu în cadrul fermelor. Fermele gestionate de fermierii în vârstă, prezintă de cele mai multe ori o slabă orientare spre piață, o slabă adoptare a tehnicilor și tehnologiilor moderne și implementare a standardelor comunitare, dar și o deschidere limitată spre restructurare, divesificare, menținând astfel un decalaj crescut în raport cu posibilitatea de creștere a competitivității. Există nevoia de prioritizare a instalării tănărului fermier în următoarele sub-sectoare: apicol, ovine și caprine, care au în continuare potențial de creștere dar pentru care sunt mai potrivite investițiile la scară mică, inclusiv creșterea valorii producției proprii comercializate. Sectorul bovine necesită susținere, dat fiind declinul cu care se confruntă, conform analizei socio-economice din care rezultă și nevoia de sprijin pentru sectorul vegetal în special legume, inclusiv material semincer și săditor - conform analizei sectorului pomicol. Nevoia de atenuare și adaptare la schimbările climatice prin utilizarea de resurse regenerabile, scăderea emisiilor de dioxid de carbon și conștientizarea efectelor negative ale abandonării terenurilor agricole asupra dezvoltării economice a zonelor rurale sunt aspecte ce au perspectivă limitată în rândul fermierilor mai în vârstă.

RO are nevoie de un număr mai mare de tineri fermieri, în special în zona montană, care să preia managementul fermelor, inclusiv deja existente, să îmbunătățească productivitatea fermelor și să crească accesul pe piață al acestora.

Creșterea semnificativă a ponderii proprietarilor/managerilor tineri de exploatații agricole cu un nivel adecvat de cunoștințe, va conduce la îmbunătățirea capacității tehnice și a potențialului de inovare, va genera un management sustenabil prin îmbunătățirea performanței globale a exploatațiilor și o mai bună integrare a acestora pe piață. Tinerii fermieri vor putea să investească și în alte active corporale precum teren agricol, construcții, echipamente, utilaje, facilități de post-recoltare, mijloace de producție, etc.

4.2.7. 007. Restructurarea și modernizarea fermelor mici, în ferme orientate către piață

Priorități/domenii de interes

- 2A) Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea sporirii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole

Obiective transversale

- Mediu
- Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea

Descriere

În România există un număr mare de ferme mici, de subzistență și semi-subzistență, care utilizează o parte semnificativă a suprafeței agricole. La momentul de față, unele exploatații datorită dimensiunii economice sunt vulnerabile, multe dintre acestea au perspective limitate de a-și îmbunătăți performanța economică și de a se îndrepta către piață. Aceste ferme au o productivitate scăzută, o dotare tehnică deficitară, sunt de cele mai multe ori afectate de un grad ridicat de fragmentate, aplică practici agricole tradiționale cu eficiență economică slabă și, astfel, întâmpină dificultăți în procesul de adaptare la noile tehnologii. Prin urmare, fermele mici, cu precădere cele din zona montană, au nevoie de un sprijin conjugat atât pentru realizarea de mici investiții, dar și de sprijin în elaborarea și dezvoltarea unui plan de afaceri pentru a se orienta pe piață și, a-și îmbunătăți managementul fermei. De asemenea, micile exploatații zootenice au nevoie de sprijin pentru a investi în facilități individuale de depozitare a gunoierului de grajd pentru a se alinia cerințelor minime obligatorii de mediu. De asemenea, este nevoie de modernizarea fermelor de subzistență și semi-subzistență prin încurajarea acestora de a se asocia sub formă de cooperative sau grupuri de producători.

Fermierii cu parcele agricole fragmentate au nevoie de sprijin pentru a-și comasa parcelele pentru a ajuta la îmbunătățirea eficienței și randamentului exploatațiilor agricole, atât din punct de vedere al productivității cât și al protecției mediului. Comasarea va permite un acces mai bun și o mai bună eficiență a utilajelor, îmbunătățirea opțiunilor de producție ale exploatației și managementului, va contribui la o piață funciară operațională și va îmbunătăți viabilitatea generală a exploatațiilor.

Abordarea acestei nevoi specifice României va asigura noi oportunități pentru facilitarea restructurării fermelor, integrarea fermelor mici pe piață, creșterea producției.

Acest sprijin va crea premisele ulterioare îmbunătățirii performanțelor economice prin modernizarea fermelor mici prin investiții în active fizice.

4.2.8. 008. Înființarea de grupuri și cooperative de producători

Priorități/domenii de interes

- 3A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor de producători și al organizațiilor interprofesionale
- 6B) Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale

Obiective transversale

- Inovare

Descriere

Fermierii români, în special micii fermieri, sunt încă reticenți în fața conceptului de cooperare, în ciuda avantajului reciproc al unei astfel de cooperări.

De aceea, este necesară o abordare a acestui concept de cooperare mai intensă atât sectorial cât și local între fermieri, în cadrul grupurilor de producători, pentru a-și îmbunătăți și adapta producția la cerințele pieței (inclusiv pentru aspecte legate de aprovizionare, cantitate și calitate) și pentru a-și comercializa produsele împreună (inclusiv prin lanțuri scurte de aprovizionare). Este necesar sprijin specializat pentru a informa și stimula fermierii să se implice în aceste structuri/grupuri și pentru a le face să funcționeze eficient, în beneficiul membrilor. Această nevoie ar trebui să fie abordată inclusiv printr-o politică fiscală care să stimuleze înființarea și funcționarea de forme asociative în agricultură. Nevoile menționate mai sus există în toate sectoarele agricole, inclusiv și în sectorul pomicol caracterizat de lipsa asociațiilor, ceea ce contribuie, de asemenea, la nivelul slab de competitivitate al producătorilor primari.

Prin asociere în activitățile de afaceri, fermierii își vor consolida puterea de negociere, pot cumpăra echipamente agricole, tehnologii și alte inputuri agricole la prețuri convenabile, pot avea acces mai ușor la credite și pot introduce inovații și idei noi de management. Grupurile de producători pot juca un rol important în rezolvarea problemelor de management cu care se confruntă fermele și în construirea de mijloace de creștere a venitului acestora. Sprijinul pentru înființarea de grupuri de producători în sectorul pomicol va contribui la reducerea dezavantajelor structurale și la consolidarea poziției pe piața a fermierilor din acest subsector.

4.2.9. 009. Lanțuri alimentare integrate

Priorități/domenii de interes

- 1A) Încurajarea inovării, a cooperării și a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale
- 1B) Consolidarea legăturilor dintre agricultură, producția alimentară și silvicultură, pe de o parte, și cercetare și inovare, pe de altă parte, inclusiv în scopul unei gestionări mai bune a mediului și al unei performanțe de mediu îmbunătățite
- 3A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor de producători și al organizațiilor interprofesionale

Obiective transversale

- Inovare

Descriere

Existența și promovarea de lanțuri alimentare integrate, la nivelul fermei, cunoaște în prezent un decalaj major în termeni de metode de organizare și promovare care să permită fermierului creșterea valorii adăugate a producției sale prin integrarea producției de materie primă cu procesarea și comercializarea și o relație cât mai directă cu consumatorul. Nevoile de creare și promovare a lanțurilor alimentare sunt complexe, iar complexitatea acestora este dată chiar de necesitatea unui sprijin concentrat pe întreg lanțul valoric dar și nevoia de acompaniere a acestora cu informare și promovare dar și de cooperarea fermierilor în cadrul formelor asociative. În prezent, toate aceste elemente privesc individual sau potențial, dar nevoia majoră survine în integrarea acestora în cadru organizat cu sprijin concentrat.

S-a identificat necesitatea facilitării legăturilor între producători, procesatori și comercianți în vederea unei mai bune valorificări și promovări a produselor, în special prin acțiuni de marketing și cercetare de piață.

Competitivitatea producătorilor primari va fi îmbunătățită printr-o mai bună integrare a acestora în cadrul lanțului agroalimentar prin scheme de calitate. Folosirea sistemelor de calitate asigură valoare adăugată produselor agroalimentare, creștere economică și crearea de locuri de muncă. Comercializarea unui produs certificat pe piața garantează atât calitatea cât și autenticitatea sa.

Astfel, pentru realizarea unor produse de înaltă calitate, fermierii acordă o atenție sporită materiei prime utilizate, tehnicile de producție și prelucrare sunt îmbunătățite și respectă standardele de calitate.

Acest sprijin, pentru dezvoltarea lanțului alimentar integrat, inclusiv pe filiera de produs, va permite fermierilor din RO să își diversifice și își crească sursele de venit, pentru a dezvolta legături durabile cu consumatorii, promovând rolul important deținut de agricultură. În contextul unor experiențe pilot în dezvoltarea de produse locale de calitate și a existenței de materii prime de calitate, crearea de lanțuri alimentare integrate va deschide oportunități de piață pentru fermieri și alți actori din mediul rural, pentru diversificarea gamei de produse, promovarea și vânzarea produselor pe piețele locale sau aproape de sursa de producție, fie individual, fie în comun.

4.2.10. 010. Managementul riscului în agricultură și acțiuni de prevenire și refacere a potențialului agricol

Priorități/domenii de interes

- 3B) Sprijinirea prevenirii și a gestionării riscurilor la nivelul fermelor

Obiective transversale

- Mediu
- Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea

Descriere

În România, în general, resursele naturale sunt în stare bună, însă sistemele de management al riscului și serviciile prin care riscurile climatice și sanitare potențiale pot fi aplanate sunt insuficiente. Chiar și fermele comerciale au, în mare parte, o bază de active insuficientă și sunt inadecvat dotate pentru a face față riscurilor climatice, evenimentelor climatice nefavorabile sau a evenimentelor catastrofice.

Este necesar ca fermierii să gestioneze mai bine riscul în cadrul propriei afaceri, deoarece pe termen mediu și lung se preconizează un impact mare al schimbărilor climatice asupra producției primare. Posibile riscuri sunt cele de scădere a activității economice cauzate de incidente de mediu, dezastre naturale și efectele schimbărilor climatice (precum inundații persistente, alunecări de teren, eroziune, pagube cauzate de furtuni, secetă, focare de boli, lipsa accesului la resurse de apă).

De asemenea fermierii și autoritățile responsabile trebuie să prevină și să reducă posibilele dezastre, evenimente climatice adverse și evenimente catastrofice.

În situația existenței de sisteme și fonduri de sprijin pentru gestionarea și aplanarea implicațiilor economice ale acestor riscuri, fermierii ar minimiza efectele evenimentelor catastrofice, schimbărilor climatice, care pot afecta producția, viabilitate generală a afacerii și siguranța gospodăriei și asigurarea surselor de hrană și de venit.

În mod similar existența de instrumente de sprijin pentru prevenție în domeniul producției agricole conduce la creșterea biosecurității fermelor și la reducerea riscului de abandon a activității prin refacerea potențialului agricol al fermelor.

4.2.11. 011. Acces facil la instrumente financiare adecvate pentru fermieri, procesatori, a micilor antreprenori din zonele rurale

Priorități/domenii de interes

- 2A) Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea sporirii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole
- 3A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor de producători și al organizațiilor interprofesionale
- 6A) Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă;

Obiective transversale

Descriere

Fermierii și întreprinderile non-agricole din spațiul rural au nevoie de acces facil la surse de finanțare (inclusiv din punctul de vedere al costurilor, al perioadei de rambursare și al garanțiilor) pentru a investi în afacerile lor. Situația este cu totul diferită în momentul de față, deoarece în România instrumentele financiare sunt mai puțin accesibile întreprinderilor din zonele rurale (în special celor nou înființate) și sectorului agricol în general. În ciuda mecanismelor financiare stabilite în cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013, problema accesului la împrumuturile bancare este în continuare una dificilă în principal, din cauza lipsei garanțiilor, dar și a politicii de creditare extrem de prudente a bancilor comerciale față de sectorul agricol și IMM-urile din rural.

Îmbunătățirea accesului la sursele de finanțare ar sprijini fermele în procesul de modernizare și de orientare mai intensă înspre piață, inclusiv de participare la lanțuri scurte de aprovizionare, în procesul de

achiziționare mai competitivă a input-urilor, de diversificare a producției și de îmbunătățire a operațiunilor și a viabilității generale. Instrumentele financiare sunt importante în mod specific atunci când fermele încep proiecte de dezvoltare rurală precum și în cazul inițiativelor antreprenoriale în spațiul rural care necesită co-finanțare, având în vedere dificultatea acestor categorii de beneficiari de a-și asigura cofinanțarea privată datorită nivelului scăzut de lichidități la care se adaugă lipsa garanțiilor necesare pentru accesarea împrumuturilor.

4.2.12. 012. Menținerea diversității biologice și a valorii de mediu a terenurilor agricole și forestiere

Priorități/domenii de interes

- 4A) Refacerea, conservarea și dezvoltarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000 și în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice, a activităților agricole de mare valoare naturală, precum și a stării peisajelor europene;
- 4C) Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului
- 5A) Eficientizarea utilizării apei în agricultură

Obiective transversale

- Mediu
- Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea
- Inovare

Descriere

Mediul natural din RO se caracterizează, în general, printr-o stare bună de conservare a resurselor naturale de sol și apă, prin varietatea peisajelor tradiționale și o remarcabilă diversitate biologică. Cu toate acestea, riscul intensivizării și abandonării activităților agricole, exercită o presiune ridicată asupra biodiversității.

Este necesară încurajarea fermierilor pentru a deservi societatea ca întreg, prin continuarea practicării activităților agricole prietenoase cu mediul, promovarea practicilor agricole tradiționale, extensive, pe pajiști și livezi tradiționale (HNV, pajiști importante pentru păsări, pajiști importante pentru fluturi) și a practicilor bazate pe o utilizare redusă a inputurilor, cu efecte benefice asupra mediului, pe pajiști și pe terenuri arabile (ex. culturi verzi, adaptarea la efectele schimbărilor climatice, terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru găscă cu gât roșu), menținându-se în același timp peisajul și caracteristicile sale, calitatea resurselor naturale, inclusiv calitatea solului și încurajarea utilizării în agricultură a raselor locale de animale în pericol de abandon.

Pentru acoperirea acestor nevoi, fermierii trebuie sprijiniți să aplice metode de producție agricolă compatibile cu protecția și îmbunătățirea calității mediului, ce implică pierderi de venit și costuri suplimentare, față de metodele convenționale de producție agricolă. Pentru îmbunătățirea condițiilor de mediu specifice ecosistemelor forestiere, în completarea măsurilor de protecție a mediului prevăzute de legislația națională, este necesară aplicarea unor măsuri restrictive a intervențiilor silvotehnice, care presupun pierderi de venit pentru care deținătorii de păduri trebuie să fie compensați.

Măsurile menționate au ca scop, conservarea speciilor sălbatice și habitatelor naturale pe terenurile agricole și forestiere, inclusiv pe terenurile agricole cu înaltă valoare naturală și la menținerea și creșterea valorii naturale a acestora. Se urmărește menținerea raselor locale de animale în pericol de abandon. Astfel, se va asigura dezvoltarea durabilă a sectoarelor agricol și forestier, răspunzând cererii din ce în ce mai mari a societății pentru servicii de mediu și totodată promovând produsele tradiționale și diversificarea activităților prin turism durabil.

4.2.13. 013. Susținerea unui management eficient și durabil al pădurilor

Priorități/domenii de interes

- 2C+) Îmbunătățirea performanței economice a pădurilor

Obiective transversale

- Mediu
- Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea

Descriere

Pădurile din România, indiferent de natura proprietății, sunt administrate în baza unor concepte de gestionare durabilă compatibile cu cele recunoscute la nivel european, printr-un cadru de reglementare și un sistem de planificare unitar la nivel național. Acest cadru este orientat în mod deosebit către asigurarea funcțiilor de protecție pe care pădurile le îndeplinesc. Cu toate acestea, gestionarea resurselor forestiere din punct de vedere al producției este îngreunată de gradul scăzut de accesibilizare al pădurilor, precum și de dotarea tehnică insuficientă, învechită și puțin diversificată a firmelor care activează în domeniul forestier.

Astfel, este necesară sprijinirea diferiților actori din sectorul forestier pentru modernizarea și construirea de drumuri forestiere. De asemenea, trebuie încurajată utilizarea practicilor tradiționale în activitatea de exploatare forestieră, cu impact redus asupra factorilor de mediu.

Prin creșterea accesibilizării pădurilor se urmărește îmbunătățirea condițiilor pentru executarea lucrărilor silviculturale, prevenirea și stingerea incendiilor și pentru exploatarea pădurilor în condiții ecologice și de rentabilitate. Utilizarea practicilor tradiționale, va avea impact pozitiv asupra mediului, prin reducerea nivelului de degradare a solului, de poluare a aerului și apelor, prin reducerea emisiilor de GES și a consumului de energie.

4.2.14. 014. Creșterea suprafețelor împădurite

Priorități/domenii de interes

- 5E) Promovarea conservării și sechestrării carbonului în agricultură și silvicultură

Obiective transversale

- Mediu
- Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea

Descriere

În România, ponderea suprafeței împădurite este mai mică decât media UE și sub pragul minim recomandat de comunitatea științifică națională pentru România. Totodată, suprafețele împădurite sunt repartizate în mod inegal pe principalele forme de relief, astfel că, în zona de câmpie, afectată în mod deosebit de schimbările climatice, se regăsesc numai 11% din totalul suprafeței împădurite. De asemenea, în zonele de deal și munte, pe terenurile agricole și neagricole, se manifestă fenomene de degradare a solului și inundații.

Creșterea suprafețelor împădurite și dezvoltarea de sisteme de perdele forestiere constituie o necesitate din perspectiva îndeplinirii obiectivelor globale și naționale cu privire la reducerea emisiilor de CO₂ și adaptarea la efectele schimbărilor climatice, precum și a obiectivelor de reducere a degradării solului, a atenuării riscului la inundații și a reducerii efectelor negative ale viiturilor. Pe lângă acestea, împădurirea terenurilor agricole și neagricole va contribui la creșterea biodiversității locale, prin refacerea habitatelor și ecosistemelor și crearea de zone de tranziție propice dezvoltării populațiilor de insecte, păsări și mamifere. Prin funcțiile de natură ecologică, socială și economică, pădurile furnizează și alte bunuri și servicii pentru societate, cum ar fi produsele lemnoase și nelemnoase, spațiu de recreere, înfrumusețarea peisajului.

4.2.15. 015. Menținerea și îmbunătățirea resurselor de apă

Priorități/domenii de interes

- 4B) Îmbunătățirea gestionării apelor, inclusiv a gestionării îngrășămintelor și a pesticidelor;

Obiective transversale

- Mediu
- Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea

Descriere

Cea mai mare parte a resurselor de apă în România se încadrează în clase de calitate bună și foarte bună. Deși agricultura nu reprezintă, în prezent, un factor poluator major al apelor de suprafață și subterane (cu fertilizanți, pesticide, nitrați și nitriți), pe fondul cererii din ce în ce mai ridicate de produse alimentare, presiunea intensivizării agriculturii va reprezenta un risc important pentru creșterea poluării apelor, asociat și cu aplicarea inadecvată a tehnologiilor agricole.

În acest sens, este necesară menținerea unui nivel redus de poluare a apelor din surse agricole, prin promovarea unor practici și facilități agricole cu impact redus asupra calității apei.

Aplicarea de practici specifice agriculturii ecologice prin care se interzice utilizarea celor mai multe îngrășăminte și produse de protecție a plantelor are ca scop creșterea calitatii apelor. În plus, aplicarea de

practici agricole extensive și gestionarea adecvată a gunoii de grajd, contribuie la menținerea și îmbunătățirea calității apelor.

4.2.16. 016. Protecția și îmbunătățirea resurselor de sol

Priorități/domenii de interes

- 4C) Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului

Obiective transversale

- Mediu
- Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea

Descriere

În ciuda stării bune, în general, a resurselor naturale, a tendinței de creștere a suprafeței pe care se practică agricultura ecologică, a ponderii ridicate a suprafețelor gestionate în mod durabil, care promovează agricultura extensivă cu impact scăzut asupra mediului, în România există mari suprafețe agricole afectate de diverse fenomene de degradare a solului.

Manifestarea din ce în ce mai frecventă a fenomenelor climatice extreme, abandonarea activităților agricole, intensificarea activităților agricole în anumite zone, precum și utilizarea unor tehnologii inadecvate pe terenurile agricole și forestiere, cresc riscul de degradare a solului prin: eroziunea cauzată de apă și de vânt, salinizare/alcalinizare, compactarea solului, reducerea biodiversității solului și reducerea materiei organice. În unele regiuni, aceste amenințări contribuie din ce în ce mai mult la un risc de scădere a productivității și chiar de marginalizare a suprafețelor agricole și abandonare a activităților agricole.

Pentru reducerea riscului de degradare a solului este necesară încurajarea fermierilor și a deținătorilor de păduri în vederea aplicării de practici de management care asigură protecția resurselor de sol și continuării activităților agricole în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice, precum și încurajarea acestora în vederea utilizării de tehnologii cu impact redus asupra solului.

Un prim set de măsuri importante pentru protecția solului este cel al normelor privind ecocondiționalitatea, a căror aplicare în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice reprezintă, în sine, continuarea activităților agricole. De asemenea, promovarea măsurilor de gestionare a terenurilor, care depășesc standardele minime de întreținere a terenului, va contribui suplimentar la reducerea proceselor de degradare a solului. În plus, aplicarea de metode specifice agriculturii ecologice, precum și împădurirea terenurilor agricole afectate de diverse fenomene de degradare, pot veni în sprijinul protecției resurselor de sol.

4.2.17. 017. Adaptarea la efectele schimbărilor climatice

Priorități/domenii de interes

- 5A) Eficientizarea utilizării apei în agricultură
- 5E) Promovarea conservării și sechestrării carbonului în agricultură și silvicultură

Obiective transversale

- Mediu
- Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea

Descriere

În contextul scenariilor climatice pe termen mediu și lung, conform cărora se așteaptă creșteri ale temperaturii medii anuale, se vor amplifica fenomenele climatice extreme (secetă, inundații etc.). În plus, infrastructura de irigații existentă în România este depășită din punct de vedere al eficienței utilizării resurselor. Modificarea condițiilor climatice poate conduce la creșterea incidenței atacurilor dăunătorilor și bolilor și la reducerea productivității naturale a terenurilor agricole și forestiere.

În vederea adaptării la efectele schimbărilor climatice și îmbunătățirea rezilienței mediului la acestea, este necesară înființarea, extinderea și/sau modernizarea instalațiilor eficiente de irigații, promovarea de tehnologii și practici noi de management agricol pentru gestionarea fenomenului de creștere al incidenței atacurilor dăunătorilor și bolilor, adoptarea de măsuri pentru managementul riscului, înființarea de perdele forestiere de protecție a câmpului și informarea fermierilor cu privire la cele mai bune practici agricole, spre exemplu cu privire la soiurile utilizate sau consumul de apă.

Aceste acțiuni urmăresc atenuarea efectelor secetelor excesive și a manifestării atacurilor dăunătorilor și a bolilor ameliorarea climatului local, acoperirea pierderilor cauzate de vulnerabilitatea comunităților rurale față de efectele schimbărilor climatice, precum și eficientizarea utilizării resurselor de apă dulce.

4.2.18. 018. Nivel redus de emisii GES din sectorul agricol și tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon

Priorități/domenii de interes

- 4C) Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului
- 5C) Facilitarea furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor, a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare, în scopul bioeconomiei
- 5D) Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură
- 5E) Promovarea conservării și sechestrării carbonului în agricultură și silvicultură

Obiective transversale

- Mediu
- Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea

Descriere

Emisiile de gaze cu efect de seră din agricultură au scăzut cu 53% din 1989. Această reducere a emisiilor este asociată cu declinul economic al agriculturii din 1989, inclusiv cu numărul redus de animale și cu folosirea scăzută a fertilizanților minerali. Cu toate acestea, emisiile de gaze cu efect de seră provenite din depozitarea și aplicarea în teren a gunoii de grajd sunt în continuare foarte ridicate din cauza facilităților inadecvate de depozitare și din cauza echipamentelor învechite folosite pentru aplicarea în teren.

Cu toate că RO dispune de o varietate de surse de energie regenerabilă, totuși producția și utilizarea energiei din surse regenerabile în sectorul agricol sunt încă scăzute. Valorificarea resurselor regenerabile este redusă ca urmare a limitărilor tehnologice, a ineficienței economice și a restricțiilor de mediu.

Pentru a menține un nivel scăzut al emisiilor de gaze cu efect de seră din agricultură, este necesară sprijinirea fermierilor pentru a menține solul acoperit, a utiliza tehnici de management al terenului care contribuie la menținerea carbonului în sol, precum și pentru crearea de facilități și utilizarea de echipamente moderne pentru depozitarea și aplicarea gunoii de grajd, inclusiv încurajarea producției și utilizării energiei regenerabile. De asemenea, creșterea suprafețelor împădurite pentru creșterea sechestrării carbonului și dezvoltarea de sisteme de perdele forestiere de protecție constituie o necesitate din perspectiva îndeplinirii obiectivelor globale cu privire la reducerea emisiilor de CO₂ și adaptarea la efectele schimbărilor climatice.

Aceste acțiuni urmăresc menținerea unui nivel scăzut al emisiilor de gaze cu efect de seră din agricultură.

4.2.19. 019. Reducerea gradului de sărăcie și a riscului de excluziune socială

Priorități/domenii de interes

- 6A) Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă;
- 6B) Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale

Obiective transversale

- Inovare

Descriere

În zonele rurale din România există o serie de decalaje majore în ceea ce privește calitatea vieții în mediul rural. Acestea se reflectă prin prisma tuturor componentelor sale socio-economice: economie rurală, servicii, formare și educație (rată ridicată de abandon școlar), capacitate administrativă, potențial demografic, sănătate, cultură, etc.

Astfel în mod specific, mediul rural este caracterizat de decalaje importante față de mediul urban în ceea ce privește serviciile de bază, oportunități de angajare și antreprenoriat, guvernarea locală, acces la credite pentru investiții. Aceste disparități generează nevoia de scăderea riscului de sărăcie și excluziune socială în rândul populației rurale cât și în rândul minorității romă a cărei risc de sărăcie este ridicat.

Totodată este din ce în ce mai evidentă nevoia unei abordări locale integrate, participative, de jos în sus, pentru a dezvolta comunitățile rurale cu posibilitatea de a identifica nevoile locale și a găsi soluții viabile și inovatoare pe care o abordare convențională de sus în jos nu o poate realiza.

Astfel, nevoia de a facilita creșterea accesului la locuri de muncă, antreprenariat, sănătate, educație, cultură, generare de venituri alternative, și creșterea calității a vieții în mediul rural, va fi acoperită prin măsuri de dezvoltare rurală adecvate.

4.2.20. 020. Infrastructura de bază și servicii adecvate în zonele rurale

Priorități/domenii de interes

- 6B) Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale

Obiective transversale

- Mediu
- Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea

Descriere

Infrastructura și serviciile de bază în comunitățile rurale, inclusiv din zonele montane, sunt neadecvate atât din punct de vedere al calității dar mai cu seamă a funcționalității acestora. Acestea reprezintă principalele elemente care mențin un decalaj accentuat între zonele rurale și zonele urbane din România și cu atât mai mult, o piedică în calea egalității de șanse și a dezvoltării socio-economice a zonelor rurale.

Astfel dezvoltarea și modernizarea de sisteme de apă/apă uzată adaptată la standarde, rețele de drumuri de interes local, pentru îmbunătățirea conectivității, servicii de sănătate, reprezintă nevoi de bază pentru populația rurală. Accesul limitat la acestea este reflectat într-un grad redus de atractivitate a spațiului rural atât pentru antreprenori dar și pentru tinerii din aceste zone. Deficiențele ce decurg dintr-o infrastructură locală slab dezvoltată determină de asemenea decalaje de accesibilizare a formelor educaționale.

O infrastructură de bază îmbunătățită, va crea condiții de viață adecvate, o dezvoltare și revitalizare a economiei rurale asigurând totodată accesul la sănătate, servicii sociale dar și educație.

În mod specific o infrastructură de apă/apă uzată în sistem centralizat va îmbunătăți accesul la apă potabilă și va crește condițiile de igienă, în timp ce drumurile locale îmbunătățite vor spori accesul la toate celelalte servicii.

4.2.21. 021. Creșterea și diversificarea numărului de locuri de muncă în zonele rurale

Priorități/domenii de interes

- 6A) Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă;

Obiective transversale

- Mediu
- Inovare

Descriere

În prezent, în România, oportunitățile de angajare sunt reduse, în special în sectorul non-agricol. Populația din zonele rurale depinde în principal de activitățile agricole acestea oferindu-le condiții de viață de subzistență. Decalajul dintre mediul rural și cel urban este redat de nivelul scăzut de venituri și de rata de angajare. Nevoia obținerii de venituri suplimentare pentru populația ocupată în agricultura de subzistență și semisubzistență este absolut necesară, mai ales în contextul tendinței de depopulare. Totodată nevoia de stimulare a antreprenoriatului în mediul rural este ridicată și este în rezonanță cu nevoia de creștere a valorificării potențialului comunităților rurale din perspectiva pesiajului, culturii, activităților tradiționale dar și a resurselor locale.

Dezvoltarea activităților afacerilor la scară mică de către fermieri și alții în domenii non-agricole poate contribui la obținerea de locuri de muncă și venituri suplimentare și la menținerea populației în mediul rural.

4.2.22. 022. Patrimoniul local conservat

Priorități/domenii de interes

- 6B) Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale

Obiective transversale

- Mediu
- Inovare

Descriere

Caracterizate de o capacitate slabă de a dezvolta și implementa în mod eficient proiecte de dezvoltare locală sustenabilă, de o calitate slabă a infrastructurii turistice, de degradarea așezămintelor tradiționale cu valoare culturală și a monumentelor istorice, satele românești cu o bogată moștenire au nevoie de o mai bună organizare pentru a asigura conservarea resurselor culturale unice și utilizarea acestora în scopul dezvoltării socio-economice.

Tradițiile rurale, etno-folclorice, culturale, ecologice, gastronomice și caracteristicile locale de mediu, în special în zona montană, sunt insuficient valorificate pentru dezvoltarea turismului, pentru crearea de locuri de muncă, pentru generarea de venit și pentru asigurarea unui impact pozitiv asupra sentimentului de demnitate și mândrie al comunităților locale.

Sprijinul acordat în cadrul unui proces integrat și echilibrat de dezvoltare teritorială, inclusiv prin intermediul strategiilor de dezvoltare locală, va conduce la păstrarea și conservarea patrimoniului local, iar acțiunile de marketing aferente pot genera valoarea adăugată pentru produsele autohtone.

Prin acțiuni inovative de punere în valoare a patrimoniului local se poate realiza, de asemenea, creșterea atractivității zonelor rurale, atât pentru populația rurală cât și pentru turiști. O mai bună recunoaștere și protecție a moștenirii culturale și naturale ar duce la intensificarea gradului de identificare al populației rurale cu zonele în care trăiesc și a dorinței acestora de a rămâne în spațiul rural, diminuând astfel dorința de a emigra către zonele urbane.

4.2.23. 023. Dezvoltare locală prin abordarea LEADER

Priorități/domenii de interes

- 6B) Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale

Obiective transversale

- Mediu
- Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea
- Inovare

Descriere

Este necesară promovarea dezvoltării locale prin instrumentul LEADER pentru promovarea de jos în sus a inițiativelor și activităților de dezvoltare de către comunitățile locale, având ca punct de plecare nevoile și potențialul endogen, identificate la nivel local. Nevoia de dezvoltare într-o manieră integrată și inovativă a problematicilor de importanță locală, de dezvoltare echilibrată a comunităților locale este vitală pentru accelerarea evoluției structurale a acestor comunități.

De asemenea, nevoia întăririi guvernantei locale în termeni de capacitate de gestionare trebuie să fie sporită, ca actorii interesați din zonele rurale să fie mai bine informați și stimulați în legătură cu posibilitatea de a se implica în mai mare măsură în procesul de dezvoltare a propriilor comunități locale.

Implicarea actorilor locali în dezvoltarea zonelor în care activează, va contribui la realizarea unei dezvoltări dinamice sprijinită de o strategie de dezvoltare locală elaborată și implementată local și administrată de reprezentanți ai GAL.

Inovarea în cadrul abordării LEADER va conduce la adaptarea nevoilor la cerințele contextului local.

4.2.24. 024. Îmbunătățirea colaborării între actorii din mediul rural

Priorități/domenii de interes

- 1A) Încurajarea inovării, a cooperării și a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale
- 1B) Consolidarea legăturilor dintre agricultură, producția alimentară și silvicultură, pe de o parte, și cercetare și inovare, pe de altă parte, inclusiv în scopul unei gestionări mai bune a mediului și al unei performanțe de mediu îmbunătățite

- 1C) Încurajarea învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în sectoarele agricol și forestier
- 2A) Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea sporirii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole
- 2B) Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special, a reînnoirii generațiilor
- 2C+) Îmbunătățirea performanței economice a pădurilor
- 3A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor de producători și al organizațiilor interprofesionale
- 3B) Sprijinirea prevenirii și a gestionării riscurilor la nivelul fermelor
- 4A) Refacerea, conservarea și dezvoltarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000 și în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice, a activităților agricole de mare valoare naturală, precum și a stării peisajelor europene;
- 4B) Îmbunătățirea gestionării apelor, inclusiv a gestionării îngrășămintelor și a pesticidelor;
- 4C) Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului
- 5A) Eficientizarea utilizării apei în agricultură
- 5B) Eficientizarea utilizării energiei în sectorul agroalimentar
- 5C) Facilitarea furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor, a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare, în scopul bioeconomiei
- 5D) Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură
- 5E) Promovarea conservării și sechestrării carbonului în agricultură și silvicultură
- 6A) Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă;
- 6B) Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale
- 6C) Sporirea accesibilității, a utilizării și a calității tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC) în zonele rurale

Obiective transversale

- Inovare

Descriere

Implementarea cu succes a PNDR 2014-2020 nu va depinde numai de existența sprijinului financiar, implementarea unor măsuri bine structurate ci și de diseminarea informațiilor, a modelelor de succes, a metodelor și practicilor inovative pentru proiecte care să promoveze dezvoltarea afacerilor rurale și a comunităților rurale într-o abordare coerentă. Astfel, este necesară îmbunătățirea cooperării într-o gamă largă de actori (autorități publice, commune, fermieri, ONG-uri, etc.) care sunt interesați și pot contribui la dezvoltarea zonelor rurale din România. Rețeaua națională de dezvoltare rurală prin specificul

activităților desfășurate ar trebui să acopere această nevoie stringentă, existentă la nivelul tuturor actorilor implicați în dezvoltarea rurală.

O rețea de dezvoltare rurală consolidată va asigura interconectarea actorilor locali, diseminarea cunoștințelor și noilor metode inovative și animarea actorilor comunităților locale, lucruri esențiale pentru un spațiu rural activ.

4.2.25. 025. Accesul la infrastructura modernă TIC

Priorități/domenii de interes

- 6B) Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale

Obiective transversale

- Mediu
- Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea
- Inovare

Descriere

În prezent există o conectivitate slabă la internet în bandă largă în zonele rurale, atât în ceea ce privește acoperirea cât și viteza (acces redus la viteză broadband) cauzată atât de lipsa unei infrastructuri moderne TIC cât și de veniturile slabe ale populației rurale care se confruntă, implicit, cu un nivel scăzut de aptitudini TIC .

Există necesitatea dezvoltării unei rețele de comunicații în zonele rurale, inclusiv a unor servicii de internet în bandă largă în principalele puncte de interes precum centre comunale, librării, administrații locale, care să permită îmbunătățirea informării, un schimb mai bun de cunoștințe și o inovare intensificată în ferme și în exploatațile forestiere.

Modernizarea infrastructurii TIC și a serviciilor de comunicații în comunitățile locale va facilita o participare mai intensă a populației din spațiul rural la procesul de creștere economică, ducând astfel la reducerea disparităților legate de calitatea serviciilor dintre zonele rurale și centrele urbane.

Prin intermediul unei astfel de infrastructuri precum și a acțiunilor conexe, spațiul rural va deveni mai atractiv pentru dezvoltarea socio-economică, inclusiv pentru inițierea și consolidarea afacerilor, pentru crearea de parteneriate pentru inovare în sensul facilitării schimbului de informații și a creării unei baze de cunoștințe comune, pentru activități de comunicații, analiză și planificare strategică, coeziune socială (instaurarea interesului social și a grupurilor culturale), pentru servicii de sănătate și de învățământ, on line.etc. Astfel, este posibilă diminuarea tendinței de scădere a populației rurale, în special a tinerilor și a persoanelor cu diferite specializări care vor fi motivați să rămână în spațiul rural în contextul îmbunătățirii condițiilor de viață.

4.2.26. 026. Modernizarea infrastructurii de învățământ agricol

Priorități/domenii de interes

- 6B) Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale

Obiective transversale

Descriere

În zonele rurale din România, infrastructura pentru învățământul agricol este insuficient dezvoltată pentru acoperirea nevoilor de predare și punere în practică a cunoștințelor agricole. Migrația tinerilor din mediul rural este un fenomen generat de gradul limitat de oportunități pentru tânăra generație de a se dezvolta pe plan profesional în zonele rurale. Printre cauzele migrației tinerilor din mediul rural către mediul urban se numără și nivelul scăzut de atractivitate al spațiului rural din punct de vedere socio-economic, precum și nivelul scăzut al abilităților dobândite prin educație.

De asemenea, gradul încă redus de educație în domeniul agricol (în ciuda trendului crescător al absolvenților de școli cu profil agricol) este provocat inclusiv de lipsa sau proasta calitate a facilităților în acest sector. Aceasta cauzează un management neperformant al fermelor și implicit, contribuie la adâncirea gradului de sărăcie în mediul rural.

Nevoia creșterii profesionalismului în sectorul agricol depinde de o bună educație și de oferirea serviciilor de training, cu o curiculă educativă adaptate specificului rural precum științele agricole. Astfel, abordarea nevoii legate de o educație adaptată și adecvată în domeniul agricol, va conduce la stabilizarea tinerilor în mediul rural și creșterea competitivității a sectorului agricol.

Prin îmbunătățirea infrastructurii de învățământ agricol se poate construi o bază solidă pentru furnizarea de cunoștințe și de servicii adecvate care să asigure educația viitoarei generații din domeniul agricol. Prin urmare, investițiile în infrastructura de învățământ agricol ar putea reprezenta o soluție pentru formarea de noi generații de tineri bine pregătiți care să răspundă nevoilor de dezvoltare al sectorului agro-alimentar.

4.2.27. 027. Asigurarea unor condiții superioare de bunăstare a animalelor în fermele de suine și păsări

Priorități/domenii de interes

- 3A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor de producători și al organizațiilor interprofesionale
- 4B) Îmbunătățirea gestionării apelor, inclusiv a gestionării îngrășămintelor și a pesticidelor;
- 5D) Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură

Obiective transversale

- Mediu
- Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea

Descriere

În România, sprijinul privind bunăstarea animalelor a fost introdus în PNDR 2007-2013 prin M.215 – plăți privind bunăstarea animalelor. Gradul ridicat de accesare a M.215 a condus la necesitatea deschiderii în perioada 2012-2014 a trei sesiuni de deschidere a angajamentelor pentru sectorul porcine și două sesiuni pentru sectorul păsări, astfel că față de 452 exploatații în anul 2012 la demararea implementării măsurii, un număr total de 626 exploatații de creștere a porcilor și păsărilor au avut angajamente în derulare.

Începând cu anul 2012 prin angajamentele privind bunăstarea animalelor încheiate în cadrul Măsurii 215 au beneficiat de condiții superioare de bunăstare 16.853.284 capete porci grași, 267.091 capete scrofițe și 465.926 capete scroafe, respectiv 17.586.301 capete suine, iar din categoria păsări 970.805.552 capete, respectiv 930.879.333 capete pui de carne, 5.891.513 capete pui de curcă, 28.867.067 capete găini ouătoare și 5.167.639 capete găini de reproducție rase grele.

Din data de 30 iunie 2014 (ultima sesiune de depunere cereri de sprijin-M.215) au fost înființate, modernizate și autorizate sanitar veterinar un număr de 25 de exploatații de creștere a porcilor cu o capacitate de cca. 160.000 capete/an, 20 de exploatații de creștere a puilor de carne cu o capacitate de cca. 15.000.000 capete/an, 7 exploatații de creștere a găinilor pentru ouă de consum cu o capacitate de cca. 1.500.000 capete/an și 3 exploatații de reproducție rase grele cu o capacitate de cca. 300.000 capete/an. Pe fondul noilor tendințe ale pieței și ale preferințelor consumatorilor, acestea pot să asigure condiții superioare de bunăstare a animalelor, contribuind la garantarea îmbunătățirii condițiilor de creștere și a sănătății animalelor, reducerea impactului de mediu (asupra factorilor de mediu apă, sol și aer), creșterea siguranței și siguranței alimentare, îmbunătățirea calității produselor din carne de porc și pasăre, dar și la menținerea și crearea de locuri de muncă în mediul rural.

Impactul aplicării fiecărui standard superior de bunăstare a animalelor în cadrul M.215 este evidențiat de o serie de lucrări și publicații de specialitate, dar și de studii realizate de ANSVSA, fiind descris pe larg în secțiunea justificativă a M.14.

Fermierii au fost interesați în a face investiții din surse proprii sau atrase, cu scopul de a depăși standardele minime obligatorii și de a aplica standardele superioare de bunăstarea animalelor, în ultimii ani fiind perfecționate sistemele de aplicare, monitorizare și control în ferme pentru atingerea parametrilor superiori privind condițiile de creștere a animalelor (densitate, lumină, micro-climat, noxe, apa de adăpare, zona de odihnă) în corelare cu adaptarea măsurilor tehnologice și a fluxurilor de producție.

Atât temele de larg interes mediatizate în perioada actuală privind protecția mediului, dar și promovarea conceptelor implicate de aplicarea standardelor superioare de bunăstare a animalelor a condus și la o mai bună conștientizarea de către consumatori a faptului că prosperitatea și sănătatea lor depind de calitatea factorilor naturali ai mediului în care trăiesc și de siguranța alimentelor pe care le consumă și care sunt în strânsă corelație cu nivelul bunăstării animalelor de la care provin.

Pentru aceasta este necesară susținerea în continuare a standardelor superioare de bunăstare față de standardele minime obligatorii, care să vizeze asigurarea unei densități mai reduse de animale în spațiile de cazare, asigurarea unor condiții de micro-climat care să îmbunătățească calitatea aerului în spațiile de creștere din perspectiva conținutului de noxe (pulberi, amoniac și diacid de carbon) și îmbunătățirea condițiilor zonei de odihnă.

În acest context a fost identificată nevoia continuării și pe perioada de aplicare a PNDR 2014-2020 a susținerii în exploatațiile de creștere a porcilor și păsărilor a măsurilor care vizează acoperirea costurilor

suplimentare și a pierderilor de venituri pentru asigurarea unor condiții cât mai apropiate de nevoile etologice și fiziologice ale animalelor, care depășesc măsurile tehnologice obligatorii și standardele minime obligatorii și care să contribuie în continuare la menținerea unui grad ridicat de sănătate a animalelor, dar să asigure și premisele necesare pentru asigurarea siguranței și securității alimentare, rezultatul final fiind garantarea sănătății populației.

5. DESCRIEREA STRATEGIEI

5.1. O justificare a nevoilor selectate pentru a fi abordate prin programul de dezvoltare rurală, precum și alegerea obiectivelor, priorităților, domeniilor prioritare și stabilirea obiectivului pe baza probelor din SWOT și a evaluării nevoilor. Dacă este relevant, o justificare a subprogramelor tematice incluse în program. Justificarea va trebui, în special, să demonstreze cerințele menționate la articolul 8 alineatul (1) litera (c) punctele (i) și (iv) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

RO întâmpină dificultăți în atingerea potențialului socio-economic al sectorului agro-alimentar și zonelor rurale. Analiza SWOT identifică provocări ale agriculturii și spațiului rural caracterizate de: structura duală a exploatațiilor, productivitate agricolă redusă, populație numeroasă în agricultura de (semi)subzistență cu nivel scăzut de pregătire agricolă și antreprenorială, pondere scăzută a produselor agroalimentare cu valoare adăugată, procent ridicat al fermierilor în vârstă, dotări deficitare la nivelul exploatațiilor, acces la servicii de bază și infrastructură sub nivelul zonelor urbane, dezvoltare insuficientă a economiei rurale nonagricole cu efecte la nivel de ocupare, pondere mare a populației cu risc de sărăcie și excluziune socială, riscuri climatice și de mediu ce reprezintă o amenințare pentru aceste zone și pentru potențialul de dezvoltare.

PNDR 2014 2020 reprezintă o oportunitate de abordare a punctelor slabe, prin consolidarea punctelor tari și utilizarea oportunităților, în baza lecțiilor învățate și progreselor PNDR 2007 2013. Acestea au vizat modernizarea exploatațiilor și a unităților de procesare agro-alimentare, întinerirea generațiilor de fermieri, practici și investiții prietenoase cu mediul, economii locale diversificate și dezvoltare a infrastructurii locale, dar insuficiente raportate la nevoile identificate. Din 2007, au fost puse bazele utilizării durabile a terenurilor agricole și forestiere, creându-se premisele menținerii și conservării patrimoniului natural rural.

În acest context, PNDR acordă importanță zonelor montane și fermelor de familie pentru a asigura atât continuitate și durabilitate în spațiul rural, cât și producerea de bunuri publice, dar și în scopul de a preîntâmpina tendințele de abandon și de migrație a populației.

De asemenea pentru perioada de tranziție 2021-2022 prin Instrumentul de redresare al Uniunii Europene (EURI), în baza Regulamentului (UE) 2020/2094 al Consiliului din 14 decembrie 2020, se au în vedere o serie de măsuri de redresare economică rezistentă, durabilă și digitală care să contracareze totodată efectele generate de pandemie COVID. Aceste măsuri cât și domeniul de intervenție adresat sunt identificate în următorul subcapitol.

PNDR 2014 2020 continuă eforturile pentru dezvoltarea rurală, prin următoarele obiective strategice:

i) restructurarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole; ii) gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice; iii) diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale, conform AP. Obiectivele sunt în concordanță cu Strategia națională de dezvoltare a sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung 2020 2030 ce vizează: i) accelerarea tranziției structurale spre o agricultură viabilă economic concomitent cu practici agricole prietenoase cu mediul și ii) creșterea gradului de acoperire a consumului de alimente din producția internă și redobândirea statutului de exportator agroalimentar net iii) limitarea amprentei de carbon a agriculturii și promovarea agriculturii rezistente la schimbări climatice iv) îmbunătățirea standardelor de viață în zonele rurale v) dezvoltarea parteneriatelor pentru educație/consiliere, TIC, CDI și îmbunătățirea performanței administrației agricole.

Obiectivele PNDR concordă cu prioritățile PAC și Strategia Europa 2020 cu accent pe creșterea competitivității și diversificarea locurilor de muncă în rural. Măsurile propuse pentru atingerea obiectivelor, se subordonează principiilor și obiectivelor stabilite în convențiile internaționale aferente, legislația UE/națională, pentru conservarea biodiversității, habitatelor naturale și speciilor de faună și floră sălbatică, protecției împotriva poluării cu nitrați, managementul apelor, utilizării pesticidelor, menținerii calității aerului și solului, precum și reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) și adaptării la efectele schimbărilor climatice.

Îndeplinirea obiectivelor se va realiza în 2014-2020 prin **cele 6 priorități (P)** ale UE din cadrul R.(UE)1305/2013 (Fig. 5.1-1 - Priorități și OT din AP).

Prioritățile transpuse prin domenii de intervenție (D.I.) facilitează și realizarea obiectivelor transversale privind inovarea, protecția mediului, atenuarea efectelor schimbărilor climatice și adaptare la acestea.

Urmare SWOT și identificării nevoilor au fost selectate toate cele 27 de nevoi la care va răspunde PNDR 2014-2020. Acestea vor fi soluționate prin intermediul a 17 DI – 16 din cele 18 ale UE, plus DI național adițional 2C, privind îmbunătățirea performanțelor economice în sectorul forestier.

DI 5B și 6C nu au fost selectate, deoarece PNDR contribuie secundar la eficientizarea utilizării energiei și investițiile TIC. Acestea reprezintă interes pentru fondurile regionale prin POR și competitivității prin POC. Sprijinul TIC prin FEADR vizează LEADER, programat la DI 6B.

P1 contribuie transversal prin DI 1A, B, C. Intervențiile prin P1 duc la reducerea decalajelor de cunoștințe, informații și servicii de consiliere pentru fermieri, corelarea cercetării cu practica și conectarea actorilor rurali, la nivel de cultură antreprenorială și în privința dependenței de activități agricole. Va fi abordată nevoia de reducere a decalajelor de cunoștințe și informații a fermierilor în general, și practici de mediu benefice biodiversității și ecosistemelor, solului și apei pentru adaptarea la efectele schimbărilor climatice și la reducerea GES și amoniacului. Interconectarea actorilor rurali, împreună cu P1 și facilitarea schimbului de cunoștințe va fi sprijinită prin RNDR N. 1-3, 12, 15-18, 24.

Nevoile abordate prin **P 2-6** sunt:

i) Obiectivul de restructurare și creștere a viabilității exploatațiilor agricole (Fig. 5.1 - i)

Creșterea competitivității agriculturii, silviculturii și sectorului alimentar, este esențială pentru dezvoltarea economică rurală și crearea de locuri de muncă, fiind elementul central al acestei strategii. Există potențial pentru creșterea productivității, integrarea facilă pe piață a fermierilor, satisfacerea cererii de produse cu valoare adăugată și modernizarea sectorului de procesare. Se urmărește creșterea competitivității sectorului pomicol, aflat în declin de 25 de ani, prin prisma suprafețelor cultivate și productivității, căruia i se va adresa un subprogram tematic dedicat, destinat eliminării problemelor structurale ce afectează competitivitatea, plasarea pe piața de fructe proaspete sau materia primă pentru procesare. Sprijinul permite identificarea nevoilor specifice, în urma analizei sectorului, zonarea intervenției, adresarea eficientă a acestora pe tot lanțul producție – procesare - comercializare și sporirea interesului beneficiarilor prin conștientizarea oportunităților oferite. Acest lucru va fi realizat și prin măsuri de protecția mediului care vor proteja și menține totodată și starea ecologică a zonelor agricole.

Obiectivul i) PNDR 2014-2020 va răspunde N 1-13 și N 27 selectate, prin P2, P3 și prioritatea orizontală P1 astfel:

- **P2** prin DI **2A, B, C** va duce la reducerea decalajelor de capital și tehnologie în fermă; promovarea fermelor restructurate, modernizate și orientate către piață; acces facil

la instrumente financiare, generații tinere de fermieri, susținerea managementului durabil al pădurilor (N 4, 6, 7, 11, 13)

- **P3** prin **DI 3A, B** va duce la reducerea decalajelor de modernizare și productivitate în sectorul agro-alimentar, promovarea de noi unități de procesare adaptate la standardele UE, sprijinirea grupurilor de producători și integrarea fermierilor și activităților de procesare în lanțurile scurte de aprovizionare, încurajarea aplicării standardelor superioare de bunăstare a porcilor și păsărilor și gestionarea riscului în agricultură (N 5, 8, 9, 10, 27)

P 1, 2 și 3 și DI aferente asigură abordarea nevoilor selectate.

Datorită nivelului slab de dotare, polarizarea excesivă a exploatațiilor și accesul dificil la investiții, abordarea N 4, 6, 7 și 11 concentrează intervenția prin modernizarea sectorului agricol, a fermelor mici, mijlocii și de familie, asigurând consolidarea structurală prin creșterea productivității, calității materiei prime și adaptării la cerințele pieței și standardelor UE. Crearea de oportunități pentru cooperative dă posibilitatea fermelor mici și mijlocii să se asocieze pentru producție și comercializare în comun și să atingă economii de scală. Atenție va fi acordată și instalării tinerilor fermieri și restructurării fermelor mici și mijlocii.

Pentru scăderea vulnerabilității la efectele negative ale fenomenelor climatice, sanitare și de mediu, se va asigura accesul fermierilor la sisteme de gestionare a riscurilor.

Creșterea ponderii de produse procesate și comercializate pe piață, inclusiv cu înaltă valoare adăugată, va fi asigurată prin N 5, 8, 9. Dezvoltarea de forme asociative pentru comercializare în comun reduce deficiențele legate de volumul redus și fragmentarea ofertei de produse a fermelor mici și mijlocii, consolidându-le poziția pe piață.

În contextul scăderii nr. unităților de procesare și a nevoii de conformare cu standardele UE a tinerilor și micilor fermieri, sprijinirea investițiilor de modernizare va duce la creșterea ofertei de produse agro-alimentare locale, generând valoare adăugată cu efecte pozitive asupra balanței comerciale. Stimularea creării de lanțuri alimentare, inclusiv pe filiera de produs, va deschide oportunități de piață și va consolida legăturile dintre producători și consumatori.

Pe fondul necesității de adaptare a tehnologiilor de creștere a porcilor și păsărilor pentru o mai bună apropiere față de nevoile etologice și fiziologice ale animalelor, cu scopul îmbunătățirii condițiilor de creștere, a sănătății acestora, dar și pentru consolidarea siguranței și securității alimentare și garantarea sănătății populației, este necesară stimularea aplicării la scară largă a unor standarde superioare de bunăstare a animalelor. Aceasta vine și pe fondul creșterii interesului consumatorilor pentru produse provenite din carne de porc și pasăre crescute în condiții superioare de bunăstare, exitând o preferință pentru o calitate superioară a acestor produse.

Nivelul scăzut de instruire și slaba capacitate managerială a tinerilor și fermelor mici vor fi ameliorate prin servicii de instruire și consiliere pentru îmbunătățirea productivității, creșterii valorii adăugate și managementul riscurilor. Lipsa de adaptare a cercetării la nevoile sectorului agro-alimentar va fi abordată prin crearea de grupuri operaționale (GO) formate din actori relevanți.

Astfel, **sprijinul prin PNDR va viza:**

- Înființarea, extinderea și modernizarea dotărilor la nivel de fermă (clădiri, drumuri de acces, irigații, facilități de depozitare, comercializare și procesare, inclusiv în contextul lanțurilor alimentare, etc
- Investiții în procesare, comercializare, depozitare, condiționare, etc

- Restructurarea fermelor, în special cele mici și întinerirea generațiilor de fermieri
- Gestionarea riscurilor în sectorul agricol
- Acoperirea costurilor suplimentare și a pierderilor de venituri pentru implementarea unor standarde de bunăstare și protecție a animalelor bazate pe aplicarea unor măsuri care să conducă la depășirea standardelor minime obligatorii
- Activități de consiliere și formare în domeniul agro-alimentar, managementul resurselor naturale și adaptarea la standarde

ii) Gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice (Fig. 5.1 - ii)

Gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice sunt esențiale în abordarea obiectivelor transversale de protecție a mediului, atenuarea efectelor schimbărilor climatice și adaptarea la acestea. Acțiunile promovate prin PNDR legate de protecția mediului și schimbările climatice vor contribui la atingerea obiectivelor și țintelor politicilor UE/naționale referitoare la conservarea biodiversității și a ecosistemelor, protecția solului și a apei și reducerea emisiilor GES și amoniac și adaptarea la efectele schimbărilor climatice. PNDR 2014-2020 propune menținerea valorii naturale înalte și stare bună a resurselor prin promovarea utilizării durabile ce contribuie la obiectivul național de menținere a unui nivel redus de emisii GES în sectorul agricol și adaptare la efectele schimbărilor climatice.

Amenințările cu care se confruntă mediul natural, pentru evitarea cărora se propun măsuri în PNDR, vizează riscurile asociate schimbărilor climatice, manifestate prin apariția fenomenelor extreme, abandonarea terenurilor în anumite zone, intensificarea activităților agricole în altele, și poluarea din surse agricole.

Obiectivul ii) PNDR 2014-2020 va fi atins prin abordarea P1, P4 și P5, ce răspund N 1, 2, 12-18 selectate astfel:

- Abordarea **P4** prin DI **4A, B, C** va duce la conservarea diversității biologice pe terenurile agricole și forestiere, protecția și îmbunătățirea resurselor de apă și sol (N 12, 13, 15, 16, 18);
- Abordarea **P5** prin DI **5A, C, D, E** va duce la eficientizarea utilizării apei în agricultură, creșterea producției și utilizării de energie verde, reducerea emisiilor GES din agricultură, promovarea sechestrării și conservării carbonului și adaptarea la efectele schimbărilor climatice (N 12, 14, 17, 18).

Prin abordarea N12 va fi încurajată menținerea unor practici agricole extensive, cu inputuri și impact redus asupra factorilor de mediu, la scară largă. Pe termen scurt și mediu, se asigură consistența cu strategiile UE și naționale de conservare a speciilor importante (inclusiv menținerea raselor locale în pericol de abandon) și a habitatelor prioritare, menținerea biodiversității pe terenurile agricole, în siturile Natura 2000, chiar în lipsa planurilor de management. Pentru asigurarea unui sprijin adecvat pentru proprietarii de terenuri în ariile protejate, se urmărește implementarea M Natura 2000, pe baza unei analize comparative între măsurile obligatorii și voluntare (agro-mediu) cu luarea în considerare a nr. și calității planurilor de management aprobate și puse în aplicare și a resurselor financiare implicate. Se urmărește atingerea obiectivului de creștere a contribuției agriculturii și silviculturii la menținerea și sporirea biodiversității din Strategia aferentă UE pentru 2020. Aceasta are o deosebită importanță, în contextul intensivizării activităților agricole. Prin N16 se va promova continuarea utilizării terenurilor din zone neatractive pentru agricultură și aflate în risc de abandon, pentru menținerea peisajelor tradiționale rurale și a managementului durabil al resurselor naturale, în special a solului. Menținerea și îmbunătățirea resurselor de apă de calitate N15 va fi urmărită prin promovarea de practici extensive, specifice agriculturii ecologice și promovarea managementului adecvat al gnoaiului de grajd, contribuind la

atingerea obiectivelor Directivelor Nitrați, Cadru Apă și Pesticide. Extinderea zonelor forestiere și sprijinirea rolului multifuncțional al pădurilor, prin împădurire și limitarea lucrărilor silvotehnice, va răspunde nevoilor identificate pentru P 4 (N12, N13, N16) și a P 5 (N14). Pentru abordarea nevoilor privind schimbările climatice și calitatea aerului P5 se impun practici agricole ce conduc la adaptarea la schimbările climatice N17, promovarea managementului adecvat al gunoiului de grajd și reducerea inputurilor N18, eficientizarea utilizării apei în agricultură în acord cu Planurile de management ale bazinelor hidrografice N17 sau promovarea producerii și utilizării energiei verzi N18. Abordarea acestor nevoi contribuie și la gestionarea riscului de inundații P4, P5.

Pentru a răspunde interesului în creștere a societății pentru servicii de mediu sprijinul PNDR va viza:

- încurajarea deținătorilor de terenuri să adopte sau să mențină practici extensive, de menținere a zonelor cu înaltă valoare naturală (HNV), zonelor importante pentru specii sălbatice de păsări și fluturi, practici agricole bazate pe reducerea inputurilor, pentru protecția solului (antierozionale) și a apei (pentru reducerea poluării cu nitrați proveniți din agricultură) sau de adaptare la efectele schimbărilor climatice
- încurajarea continuării activității agricole, în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale și alte constrângeri specifice
- încurajarea adoptării sau menținerii agriculturii ecologice
- încurajarea împăduririi terenurilor agricole și non-agricole
- încurajarea adoptării practicilor de gestionare durabilă a pădurilor, pentru conservarea biodiversității și protecției solului
- investiții în utilaje, echipamente și facilități pentru îmbunătățirea gestionării gunoiului de grajd și reducerii emisiilor de amoniac în ferme zootehnice
- accesarea serviciilor de consiliere și transfer de cunoștințe legate de protecția mediului, managementul durabil al resurselor naturale, reducerea emisiilor și adaptarea la efectele schimbărilor climatice

iii) Diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale (Fig. 5.1 - iii)

Zonele rurale au un important rol socio-economic în RO reprezentând o mare pondere din suprafața totală de zone locuite de aproape jumătate din populația țării. Acestea pot beneficia de dezvoltarea mediului de afaceri și pot oferi noi locuri de muncă pentru populația activă.

Obiectivul iii) PNDR 2014-2020 va răspunde nevoilor selectate prin P6, respectiv prioritatea orizontală P1, astfel:

- **P6 prin DI 6A, B** va duce la reducerea decalajelor legate de: gradul de sărăcie și risc de excluziune socială, locuri de muncă, infrastructură de bază și servicii, infrastructură de învățământ agricol; conservarea patrimoniului local și dezvoltare locală și nivel de calitate a vieții în mediul rural (N.5, 11, 19-23, 25, 26).

Abordarea N19-23 sprijină schimbarea structurii ocupaționale prin stimularea unei economii care să ofere oportunități de diversificare a veniturilor și reducerea gradului de sărăcie. Aceasta conduce la șanse egale între populația rurală și urbană prin condiții de viață adecvate, inclusiv pentru educație, servicii de sănătate și sociale.

Creare de noi microîntreprinderi și întreprinderi mici va genera noi locuri de muncă și absorbția forței excedentare din agricultură. Înființarea unor întreprinderi neagricole, sau dezvoltarea celor existente,

inclusiv turism rural, dar și menținerea moștenirii culturale și naturale vor spori atractivitatea în rural, diminuând astfel tendința locuitorilor de a emigra către urban.

LEADER contribuie la rezolvarea nevoile specifice comunităților locale, iar investițiile în infrastructură modernă TIC presupun abordarea N 25. N 26 conduce la o bază solidă pentru furnizarea de cunoștințe și servicii adecvate viitoare generațiilor din agricultură pentru a răspunde nevoilor de dezvoltare a sectorului agro-alimentar.

Astfel, **sprijinul prin PNDR va viza:**

- Investiții în microîntreprinderi și întreprinderi mici non agricole în rural;
- Îmbunătățirea infrastructurii locale, educaționale și sociale, sisteme de alimentare cu apă, canalizare, drumuri locale;
- Restaurarea și conservarea patrimoniului cultural;
- Strategii generate la nivel local, pentru dezvoltare prin abordări integrate;
- Servicii de consiliere pentru dezvoltarea afacerilor în spațiul rural.

Măsurile ce contribuie la abordarea nevoilor stabilite în cadrul P 2-6 vor fi susținute în mod sinergic de măsurile-suport stabilite sub DI din cadrul P1.

În urma evaluării ex ante privind necesitatea și oportunitatea aplicării de IF, îndeplinirea obiectivelor PNDR va fi susținută de facilitarea accesului la finanțare prin IF de creditare cu partajarea riscului. Prin acest IF, instituțiile finanțatoare vor putea accesa contribuții din Program care vor fi completate cu fonduri proprii pentru a le pune la dispoziția destinatarilor finali sub formă de credite. Sprijinul va fi orientat către măsurile de investiții în ferme, unități de procesare și microîntreprinderi și întreprinderi mici non-agricole din zonele rurale.

Prioritatea 1: Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale	Prioritatea 2: Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovative și a gestionării durabile a pădurilor	Prioritatea 3: Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură	Prioritatea 4: Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură	Prioritatea 5: Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și reziliență la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic	Prioritatea 6: Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltare economică în zonele rurale
OT1 Consolidarea cercetării, a dezvoltării tehnologice și a inovării OT10 Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții	OT3 Îmbunătățirea competitivității IMM-urilor, a sectorului agricol (în cazul FEADR) și a sectorului pescuitului și acvaculturii (în cazul FEPAM)		OT5 Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor legate de acestea și a gestionării		OT8 Promovarea ocupării forței de muncă și sprijinirea mobilității profesionale OT9 Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei OT2 Îmbunătățirea accesului la tehnologiile informației și comunicațiilor, a utilizării și a calității acestora (contribuție indirectă)
			OT6 Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor	OT4 Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele	

Fig. 5.1 - 1 - Cele 6 priorități ale UE și Obiectivele Tematice din Acordul de Parteneriat al României la care va contribui FEADR

i) Obiectivul de restructurare si creștere a viabilității exploatațiilor agricole

Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovative și a gestionării durabile a pădurilor (P2)

Nevoi selectate

N.4 Nivel adecvat de capital și tehnologie pentru realizarea de activități agricole moderne;
N.6 Reîntinerirea generațiilor de fermieri;
N.7 Restructurarea, consolidarea și modernizarea fermelor mici, în ferme orientate către piață;
N.11 Acces facil la instrumente financiare adecvate pentru fermieri, procesatori, a micilor antreprenori din zonele rurale;
N.13 Susținerea unui management eficient și durabil al pădurilor.

Contribuie la OT3

Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură (P3)

Nevoi selectate

N.5 Modernizarea sectorului de procesare a produselor agricole și adaptarea acestuia la standardele UE;
N.8 Înființarea de grupuri și cooperative de producători;
N.9 Lanțuri alimentare integrate;
N.10 Managementul riscului în agricultură;
N.11 Acces facil la instrumente financiare adecvate pentru fermieri, procesatori, a micilor antreprenori din zonele rurale.
N.27 Asigurarea unor condiții superioare de bunăstare a animalelor în fermele de suine și păsări

Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale (P1)

Nevoi selectate

N.1 Cunoștințe adecvate în rândul fermierilor;
N.2 Servicii de consiliere și consultanță agricolă adecvate și de calitate;
N.3 Adaptarea activităților de cercetare și a rezultatelor cercetării la nevoile fermierilor, și procesatorilor;
N.24 Îmbunătățirea colaborării între actorii din mediul rural.

Contribuie la OT1

Fig. 5.1 - i

ii) Gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice

<p><i>Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale (P1)</i></p>	<p><i>Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură (P4)</i></p>	<p><i>Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezilientă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic (P5)</i></p>
<p>Nevoi selectate</p>	<p>Nevoi selectate</p>	<p>Nevoi selectate</p>
<p>N.1 Cunoștințe adecvate în rândul fermierilor;</p> <p>N.2 Servicii de consiliere și consultanță agricolă adecvate și de calitate;</p> <p>N.3 Adaptarea activităților de cercetare și a rezultatelor cercetării la nevoile fermierilor, și procesatorilor;</p> <p>N.24 Îmbunătățirea colaborării între actorii din mediul rural.</p>	<p>N.12 Menținerea diversității biologice și a valorii de mediu a terenurilor agricole și forestiere;</p> <p>N.13 Susținerea unui management eficient și durabil al pădurilor;</p> <p>N.15 Menținerea și îmbunătățirea resurselor de apă;</p> <p>N.16 Protecția și îmbunătățirea resurselor de sol;</p> <p>N.18 Nivel redus de emisii GES din sectorul agricol și tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon.</p>	<p>N.12 Menținerea diversității biologice și a valorii de mediu a terenurilor agricole și forestiere;</p> <p>N.14 Creșterea suprafețelor împădurite;</p> <p>N.17 Adaptarea la efectele schimbărilor climatice;</p> <p>N.18 Nivel redus de emisii GES din sectorul agricol și tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon.</p>
<p><u>Contribuie la OT1</u></p>	<p><u>Legatura cu OT5 si OT6</u></p>	<p><u>Contribuie la OT4 si OT5</u></p>

Fig. 5.1 - ii

iii) Diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale

Promovarea incluziunii sociale, Încurajarea transferului de cunoștințe și a reducerea sărăciei și dezvoltare inovării în agricultură, în silvicultură și în economică în zonele rurale (P6) zonele rurale (P1)

Nevoi selectate

N.5 Modernizarea sectorului de procesare a produselor agricole și adaptarea acestuia la standardele UE;

N.11 Acces facil la instrumente financiare adecvate pentru fermieri, procesatori, a micilor antreprenori din zonele rurale;

N.19 Reducerea gradului de sărăcie și a riscului de excluziune socială;

N.20 Infrastructura de bază și servicii adecvate în zonele rurale;

N.21 Creșterea și diversificarea numărului de locuri de muncă în zonele rurale;

N.22 Patrimoniul local conservat;

N.23 Dezvoltare locală prin abordarea LEADER;

N.25 Accesul la infrastructura modernă TIC;

N.26 Modernizarea infrastructurii de învățământ agricol.

Contribuie la OT8 și OT9;
Contribuie indirect la OT2

Nevoi selectate

N.2 Servicii de consiliere și consultanță agricolă adecvate și de calitate;

N.3 Adaptarea activităților de cercetare și a rezultatelor cercetării la nevoile fermierilor și procesatorilor;

N.24 Îmbunătățirea colaborării între actorii din mediul rural.

Contribuie la OT10

Fig. 5.1 - iii

5.2. Combinarea și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală pentru fiecare arie de intervenție, inclusiv justificarea alocărilor financiare pentru măsuri și caracterul adecvat al resurselor financiare în raport cu țintele stabilite, în conformitate cu articolul 8 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013. Combinarea măsurilor incluse în logica de intervenție se bazează pe dovezi rezultate din analiza SWOT și pe justificarea și stabilirea unei ordini a priorităților în privința nevoilor menționate la punctul 5.1

5.2.1. P1: Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, silvicultură și zonele rurale

5.2.1.1. 1A) *Încurajarea inovării, a cooperării și a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale*

5.2.1.1.1. Selecția măsurilor de dezvoltare rurală

- M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)
- M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15)
- M16 - Cooperare (articolul 35)

5.2.1.1.2. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Conform SWOT, populația rurală din RO are un nivel scăzut de informare și inovare, fenomen reflectat mai ales în rândul fermierilor mici și mijlocii. Situația se accentuează în contextul unor programe de pregătire profesională insuficiente și capacității serviciilor de consiliere și inițiativelor de cercetare-inovare neadaptate fermierilor. Lipsa lanțurilor scurte accentuează legăturile deficitare dintre producători și consumatori fiind întretinută de o slabă promovare și organizare.

Pentru *încurajarea inovării, a cooperării și a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale*, sunt stabilite măsurile M01, M02 și M16.

Formarea profesională va sprijini măsurile de restructurare și modernizare a exploatațiilor în vederea creșterii competitivității, productivității și protecției mediului. SM 1.2 va sprijini încurajarea inovării și consolidării cunoștințelor fermierilor în teme de interes, metode și practici inovative și în practici ce conduc la protecția mediului și adaptarea la schimbările climatice. Prin SM 1.2, fermierii vor avea acces la cunoștințe și informații pentru un management mai bun al riscurilor la care sunt expuse exploatațiile.

Serviciile de consiliere vor însoți sprijinul acordat restructurării și modernizării exploatațiilor, reînnoirii generațiilor de fermieri, diversificării activităților economice din mediul rural și organizării lanțului agro-alimentar prin consilierea și introducerea în planurile de dezvoltare a afacerilor de metode și practici noi. Vor fi consiliați și fermierii ce își asumă angajamente de agro-mediul și agricultură ecologică. Facilitarea accesului fermierilor la lanțul valoric și promovarea cooperării va fi sprijinită prin SM 16.4 și 16.4a pentru sectorul pomicol. Încurajarea inovării în sectorul agro-alimentar și a creării unei baze de cunoștințe va fi susținută prin SM 16.1. prin diseminarea rezultatelor grupurilor operaționale (16.1a va viza în special sectorul pomicol).

Înființarea RNDR prin asistență tehnică, va crește gradul de informare al actorilor din sectorul agro-alimentar și mediul rural prin activități de diseminare precum conferințe, seminarii, newslettere, etc.

Alegerea și combinarea acestor măsuri vor completa sprijinul public național de formare profesională și consiliere și va promova utilizarea metodelor și tehnicilor inovative.

5.2.1.2. 1B) Consolidarea legăturilor dintre agricultură, producția alimentară și silvicultură, pe de o parte, și cercetare și inovare, pe de altă parte, inclusiv în scopul unei gestionări mai bune a mediului și al unei performanțe de mediu îmbunătățite

5.2.1.2.1. Selecția măsurilor de dezvoltare rurală

- M16 - Cooperare (articolul 35)

5.2.1.2.2. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

În România, activitățile de cercetare-inovare nu sunt suficient adaptate la nevoile sectorului agro-alimentar. În plus, există o slabă diseminare a rezultatelor cercetării în rândul fermierilor și silvicultorilor ca urmare a canalelor și legăturilor insuficient dezvoltate între cercetare și practică. Aceste dificultăți au un impact negativ asupra productivității și competitivității, inclusiv în contextul performanței de mediu.

În vederea *consolidării legăturilor dintre agricultură, producția alimentară și silvicultură, pe de o parte, și cercetare și inovare, pe de altă parte, inclusiv în scopul unei gestionări mai bune a mediului și al unei performanțe de mediu îmbunătățite*, este programată M16.

Pentru dezvoltarea de proiecte pilot, noi produse, practici, procese și tehnologii inovatoare în sectoarele agricol, alimentar și forestier, vor fi stimulate crearea și consolidarea interacțiunilor dintre cercetători, fermieri, proprietari de păduri, procesatori, prin intermediul submăsurii 16.1 care va acorda sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale pentru dezvoltarea de proiecte pilot, noi produse, practici, procese și tehnologii în sectoarele agricol, agro-alimentar și forestier.

5.2.1.3. 1C) Încurajarea învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în sectoarele agricol și forestier

5.2.1.3.1. Selecția măsurilor de dezvoltare rurală

- M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)

5.2.1.3.2. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Conform analizei SWOT, populația rurală din România are un nivel scăzut de instruire, iar majoritatea fermierilor și mai ales managerii exploatațiilor mici și mijlocii, nu au competențe suficiente în contextul nevoii de performanță în agricultură. Această situație se accentuează în contextul unor programe adecvate de pregătire profesională insuficiente și a unei capacități a serviciilor de consiliere și inițiative de

cercetare-inovare neadaptate la cerințele fermierilor. Lipsa lanțurilor scurte accentuează legăturile deficitare dintre producători și consumatori și este întreținută de o slabă promovare și organizare.

În vederea încurajării învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în sectorul agricol a fost programată M01.

Formarea profesională va sprijini măsurile de restructurare și modernizare a exploatațiilor în vederea creșterii competitivității și productivității. De asemenea, aceste acțiuni, precum și cele de informare (SM 1.1 și 1.2), vor sprijini un management bun al exploatațiilor conduse de tinerii fermieri, fermierii mici și cei de familie și adoptarea de practici prietenoase cu mediul. Prin SM 1.2, fermierii vor avea acces la cunoștințe și informații pentru un management mai bun al riscurilor la care sunt expuse exploatațiile.

5.2.2. P2: Creșterea viabilității fermelor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor;

5.2.2.1. 2A) Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea sporirii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole

5.2.2.1.1. Selecția măsurilor de dezvoltare rurală

- M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)
- M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)
- M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)
- M21 - Sprijin temporar cu caracter excepțional acordat fermierilor și IMM-urilor care au fost afectați în mod deosebit de criza COVID-19 (articolul 39b)

5.2.2.1.2. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Slaba orientare către piață a fermelor mici/mijlocii, nivelul inadecvat de dotare/adaptare a producției la piață, nivelul redus al cunoștințelor și accesul scăzut la consiliere sunt obstacole pt. competitivitate.

Îmbunătățirea performanței economice a tuturor fermelor și facilitarea restructurării/modernizării fermelor este realizată prin M 1, 2, 4 și 6.

Raportat la nevoi, resursele DI vizează M 4/6, urmărind investiții structurale costisitoare pt. îndeplinirea standardelor de mediu, igienă, producție. Alocarea raportată la indicatorii țintă este adecvată și justificată în Anexa planului de indicatori.

Creșterea performanței, în special a fermelor din montan, de familie și medii, ferme din forme asociative, va fi sprijinită prin sM 4.1 și 6.3, cu aplicarea măsurilor de protecție a mediului.

sM 4.1 vizează sectoarele prioritare din analiză: suine, bovine, păsări, culturi de câmp, legumicultură în spații protejate și producerea de material săditor. Principiul asocierii este abordat sinergic contribuind la

consolidarea poziției pe piață a fermelor mici/mijlocii. Sinergic, la restructurarea/creșterea competitivității fermelor contribuie sM 1.2.

sM 6.3 contribuie la restructurarea/integrarea și orientarea fermelor mici pe piață și prin îmbunătățirea performanței/comercializarea producției.

Intervențiile pretabile fermelor mici, prin structura acestora vor prioritiza sectoarele bovine, apicultură, ovine și caprine, legumicultură, pomicultură, producerea de sămânță și material săditor.

Sprijinul pentru cedarea permanentă a exploatațiilor în schimbul unei plăți unice va consolida și comasa exploatațiile agricole prin sM 6.5.

O abordare integrată a pomiculturii presupune investiții în modernizare, procesare, reconversie.

Accesul la sursele de finanțare reprezintă o condiție pentru dezvoltarea activității economice în agricultură și în rural. Astfel, vor fi create IF pentru sprijin în cadrul sM 4.1 și 4.1a.

Alegerea și combinarea acestor măsuri sub DI 2A duce la restructurarea/modernizarea fermelor, creșterea orientării pe piață și consolidarea fermelor mici, restructurarea/consolidarea fermelor de familie și creșterea competitivității fermelor medii prin sinergii.

Pentru submăsura 6.3 se va acorda sprijin prin Instrumentul de redresare al Uniunii Europene (EURI), în baza Regulamentului (UE) 2020/2094 al Consiliului din 14 decembrie 2020, promovand astfel obiectivele de redresare economică și durabilă și contracarând totodată efectele generate de criza COVID 19.

5.2.2.2. 2B) Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special, a reînnoirii generațiilor

5.2.2.2.1. Selecția măsurilor de dezvoltare rurală

- M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)
- M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15)
- M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)

5.2.2.2.2. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Creșterea performanței și competitivității sectorului agricol din RO este legată de reținerea generațiilor în exploatațiile agricole. Există un nivel înalt de îmbătrânire a proprietarilor și managerilor fermelor și reticență în a ceda aceste exploatații, agricultura fiind de cele mai multe ori principala sursă de venit. Aceasta are efect negativ asupra modernizării, competitivității și aplicării bunelor practici de mediu ale fermelor deoarece fermierii în vârstă sunt, în general, mai puțin înclinați către inovare, investiții în tehnologii noi și eficientizarea producției.

Pentru facilitarea reînnoirii generațiilor de fermieri, sunt programate M01, M02 și M06.

Raportat la nevoi, resursele acestui DI sunt concentrate majoritar în intervențiile M06, pentru acoperirea costurilor cu instalarea tinerilor fermieri și a investițiilor prevăzute de aceștia prin planurile de afaceri pentru atingerea obiectivelor vizate. Alocarea financiară raportată la indicatorii țintă este adecvată și justificată în Anexa explicativă a planului de indicatori.

Pentru susținerea formării unei noi generații de fermieri, SM6.1 va viza furnizarea de lichidități pentru a-i sprijini în implementarea planurilor de afaceri pentru dezvoltarea fermelor, ceea ce ar putea include investiții pentru modernizarea exploatațiilor și utilizarea eficientă a resurselor, conformarea cu cerințele de protecția mediului și eficiența utilizării resurselor, igiena și bunăstarea animalelor, siguranța la locul de muncă. Așa cum s-a identificat și la nivelul nevoilor se va acorda prioritate, comasării exploatațiilor agricole și anumitor sectoare prioritare (bovine, apicultură, ovine, caprine, legumicultură, pomicultură, material săditor, producție sămânță) activități pretabile pentru ferme de dimensiuni relativ reduse.

Sinergic, se va sprijini elaborarea de planuri de afaceri realiste și adaptate la nevoile tinerilor fermieri prin M02. M01 va contribui la consolidarea cunoștințelor tinerilor fermieri în sectorul agro-alimentar, pentru dezvoltarea activităților în fermă și pentru a practica o agricultură prietenoasă față de mediu și climă.

Alegerea și combinarea acestor măsuri va crea acele sinergii necesare reînnoirii generației și utilizării cunoștințelor și abilităților tinerilor fermieri în scopul creșterii competitivității.

Pentru submăsura 6.1 se va acorda sprijin prin Instrumentul de redresare al Uniunii Europene (EURI), în baza Regulamentului (UE) 2020/2094 al Consiliului din 14 decembrie 2020, promovând astfel obiectivele de redresare economică și durabilă și contracarând totodată efectele generate de criza COVID 19.

5.2.2.3. 2C+) *Îmbunătățirea performanței economice a pădurilor*

5.2.2.3.1. Selecția măsurilor de dezvoltare rurală

- M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)

5.2.2.3.2. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Gestionarea resurselor agricole și forestiere este îngreunată de gradul scăzut de accesibilizare al fermelor și pădurilor și dotare tehnică inadecvată.

Creșterea performanței și competitivității sectorului forestier din România este strâns legată de gradul de accesibilizare la suprafețele forestiere. Există un nivel ridicat de fragmentare și un număr crescut de proprietăți forestiere de mici dimensiuni, fapt ce conduce la o administrare ineficientă a acestora. Totodată, o problemă majoră în gestionarea eficientă a sectorului este slaba dezvoltare a rețelei de drumuri forestiere, mult sub nivelul altor țări europene cu topografie similară.

Pentru **facilitarea accesibilizării exploatațiilor forestiere**, este programată M04.

Date fiind nevoile identificate, resursele bugetare ale acestui domeniu de intervenție sunt concentrate în intervențiile măsurii 4, pentru acoperirea costurilor cu dezvoltarea și adaptarea infrastructurii forestiere. Alocarea financiară în raport cu indicatorii țintă considerăm a fi adecvată, fiind justificată în Anexa explicativă a planului de indicatori.

În vederea accesibilizării fondului forestier, pentru eficientizarea exploatărilor forestiere și reducerea eroziunii solului (ca urmare a distanțelor lungi de colectare a lemnului), SM 4.3 va viza investiții pentru înființarea, extinderea și modernizarea căilor de acces în cadrul fondului forestier.

5.2.3. P3: Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv a sectoarelor de prelucrare și comercializare a produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură

5.2.3.1. 3A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor de producători și al organizațiilor interprofesionale

5.2.3.1.1. Selecția măsurilor de dezvoltare rurală

- M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)
- M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15)
- M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)
- M09 - Înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură (articolul 27)
- M14 - Bunăstarea animalelor (articolul 33)
- M16 - Cooperare (articolul 35)

5.2.3.1.2. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Competitivitatea agroalimentară este legată de integrarea în lanțul valoric. Fermele, în special cele mici, au dificultăți în integrarea pe piață și asigurarea standardelor obligatorii. Unitățile de procesare resimt uzura echipamentelor, lipsa spațiilor de producție și conformarea cu regulile de igienă.

Creșterea competitivității fermierilor printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agro-alimentar, inclusiv prin organizațiile interprofesionale, este realizată prin M 1, 2, 4, 9, 14 și 16. Tot în acest scop, vor fi create IF.

Resursele DI sunt concentrate în intervențiile M14 și sM 4.2, dată fiind valoarea angajamentelor deschise între 2007-2013 și a celor implementate în perioada 2018-2020 și investițiilor ce duc la crearea lanțurilor alimentare și creșterea valorii adăugate a produselor. Resursele M16 și 9 sunt necesare înființării și funcționării GO și a lanțurilor scurte. Alocarea financiară raportată la indicatorii țintă este adecvată și justificată în Anexa explicativă a planului de indicatori.

M14 a vizat implementarea angajamentelor tranzitorii încheiate în cadrul M.215 a PNDR 2014-2020, iar începând cu anul 2018 va oferi posibilitatea demarării unor noi angajamente adresate asigurării de standarde superioare de bunăstare a animalelor, răspunzând nevoilor privind asigurarea condițiilor de creștere a animalelor cât mai apropiate de nevoile etologice și fiziologice ale porcilor și păsărilor, îmbunătățirea sănătății animalelor, asigurarea siguranței alimentare și sănătății consumatorilor și asigurarea calității produselor alimentare.

M 9 ajută fermierii să valorifice producția, cu o poziție de negociere mai puternică și să furnizeze procesatorilor materia primă. Sprijinul se completează prin consilierea pentru întocmirea și managementul implementării planului de afaceri pentru înființarea GP (sM 2.1). sM 16.4 și 16.4a vor întări rolul fermelor în lanțul de aprovizionare prin lanțuri scurte. SM 16.1 și 16.1a vor dezvolta proiecte-pilot, noi produse, etc. prin intermediul GO.

Pentru submăsurile 16.4 și 16.4a se va acorda sprijin prin Instrumentul de redresare al Uniunii Europene (EURI), în baza Regulamentului (UE) 2020/2094 al Consiliului din 14 decembrie 2020, promovând astfel obiectivele de redresare economică și durabilă și contracarând totodată efectele generate de criza COVID 19.

Investițiile în dotări de post-recoltare până la procesare și pentru asigurarea calității produselor în contextul respectării standardelor UE vor genera creșterea valorii adăugate (sM 4.2 și 4.2.a). Se va acorda prioritate produselor cu înaltă valoare adăugată și formelor asociative care vizează crearea/modernizarea de unități de colectare, depozitare etc. Fermierii care completează activitățile de producție cu procesarea, vor beneficia de informare prin sM 1.2.

5.2.3.2. 3B) Sprijinirea prevenirii și a gestionării riscurilor la nivelul fermelor

5.2.3.2.1. Selecția măsurilor de dezvoltare rurală

- M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)
- M05 Refacerea potențialului de producție agricolă afectat de dezastră naturale și de evenimente catastrofale și instituirea unor măsuri de prevenire corespunzătoare (articolul 18)
- M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36)

5.2.3.2.2. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

În contextul schimbărilor climatice, a riscurilor cu privire la boli de animale și plante și incidente de mediu, producția primară pe termen mediu și lung este amenințată, putând influența în mod negativ performanța sectorului agro-alimentar. Lipsa cunoștințelor în domeniu și slaba informare cu privire la riscurile existente accentuează vulnerabilitatea producției.

În vederea sprijinirii gestionării și a prevenirii riscurilor la nivelul exploatațiilor, nevoia fermierilor de a avea acces la fonduri de compensare a pierderilor economice generate în acest context va fi abordată cu ajutorul M17 și susținută prin intermediul M01. Prin program vor fi sprijiniți fermierii care participă la schemele de asigurare private în cadrul sub-măsurii 17.1 “Contribuții la primele de asigurare”. În mod practic, acest sprijin va permite fermierilor care au contracte de asigurare private a producției să acceseze

sprijinul prin sub-măsura 17.1 pentru rambursarea unei părți a primei de asigurare. Managementul riscului la nivel de fermă, poate presupune, de asemenea, îmbunătățirea cunoștințelor și informațiilor disponibile. Astfel de activități vor fi sprijinite prin SM 1.2 prin acțiuni de informare.

Acest sprijin trebuie acordat complementar și sinergic și cu măsurile de prevenire pentru reducerea consecințelor posibilelor dezastruri naturale, evenimente castrastrofice prin SM 5.1, măsuri ce pot să contribuie real pentru gestionarea eficientă și eficientă a unor astfel de evenimente.

5.2.4. P4: Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor legate de agricultură și silvicultură

5.2.4.1. 4A) Refacerea, conservarea și dezvoltarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000 și în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice, a activităților agricole de mare valoare naturală, precum și a stării peisajelor europene;

5.2.4.1.1. Măsuri pentru terenurile agricole

- M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)
- M10 - Agromediu și climă (articolul 28)
- M 11 - Agricultură ecologică (articolul 29)
- M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (articolul 31)

5.2.4.1.2. Măsuri pentru terenurile forestiere

- M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34)

5.2.4.1.3. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Pe termen mediu și lung, biodiversitatea este amenințată de o serie de riscuri, cele mai importante fiind reprezentate de intensivizarea activităților agricole, abandonarea raselor locale de animale de fermă în pericol de abandon, dar importante din punct de vedere al conservării resurselor genetice, sau, deși în secundar, abandonarea activităților agricole în zonele mai puțin productive. Tehnologiile performante, specifice agriculturii moderne tind să înlocuiască practicile agricole extensive, tradiționale, datorită randamentului mult mai ridicat.

O atenție deosebită trebuie acordată zonelor cheie pentru unele speciile importante ca indicatori biologici ai calității mediului sau habitatelor prioritare, pentru care vor fi promovate măsuri de management extensiv al terenurilor agricole.

În sectorul forestier, aplicarea unor restricții suplimentare practicilor obligatorii, va avea un impact pozitiv în zonele de liniște create în scopul conservării biodiversității. De asemenea, pe lângă aceste

amenințări de origine antropică, fenomenele asociate schimbărilor climatice pot avea un impact negativ asupra diversității biologice.

Pentru **conservarea diversității biologice pe terenurile agricole și forestiere și menținerea animalelor din rase locale în pericol de abandon**, sunt programate măsuri de tip compensatoriu, respectiv M10 și M15. Consistența angajamentelor de agromediu și climă va putea fi asigurată prin creșterea accesului beneficiarilor la măsuri de transfer de cunoștințe și acțiuni de informare (M01) sau servicii de consiliere (M02).

În raport cu nevoile identificate, resursele bugetare ale acestui DI sunt distribuite în principal pentru acțiunile prevăzute prin M10, inclusiv sumele pentru angajamentele curente pe 5 ani aferente PNDR 2007-2013 care vor contribui de asemenea la obiectivele M10. Sunt alocate resurse bugetare pentru acțiuni de conservare a biodiversității pe terenurile forestiere, prin M15. Indicatorii țintă pentru M10 au fost stabiliți avându-se în vedere, în principal, performanțele în implementarea măsurii de agromediu din perioada de programare anterioară. În cazul M15, stabilirea indicatorilor țintă, a avut în vedere, în principal, suprafețele de fond forestier vizate. Alocarea financiară în cadrul ambelor măsuri a avut în vedere atingerea țintelor stabilite.

Pentru submăsurile 10, 11 se va acorda sprijin prin Instrumentul de redresare al Uniunii Europene (EURI), în baza Regulamentului (UE) 2020/2094 al Consiliului din 14 decembrie 2020, promovând astfel obiectivele de redresare economică, durabilă și contracarând totodată efectele generate de criza COVID 19.

5.2.4.2. 4B) Îmbunătățirea gestionării apelor, inclusiv a gestionării îngrășămintelor și a pesticidelor;

5.2.4.2.1. Măsuri pentru terenurile agricole

- M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)
- M10 - Agromediu și climă (articolul 28)
- M 11 - Agricultură ecologică (articolul 29)
- M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (articolul 31)

5.2.4.2.2. Măsuri pentru terenurile forestiere

- M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34)

5.2.4.2.3. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Cea mai mare parte a resurselor de apă din România se încadrează în clase de calitate bună și foarte bună. Deși agricultura nu reprezintă, în prezent, un factor poluator major al apelor de suprafață și subterane (cu

fertilizanți, pesticide, nitrați și nitriți), presiunea intensivizării agriculturii, asociată cu aplicarea inadecvată a tehnologiilor agricole, ar putea conduce la creșterea riscului poluării apelor.

Pentru **ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrășămintelor și a pesticidelor** pe terenurile agricole sunt programate măsurile M01 și M11.

În raport cu nevoile identificate, resursele bugetare ale acestui domeniu de intervenție sunt distribuite în cea mai mare măsură pentru acțiunile prevăzute prin M11. Indicatorii țintă în cazul M11 au fost stabiliți avându-se în vedere, în principal, performanțele în implementarea pachetului de agricultură ecologică din cadrul măsurii de agromediu din perioada de programare anterioară și rezultatele implementării schemei anterioare de ajutor specific pentru conversia către agricultură ecologică sub Pilonul 1 PAC. Alocarea financiară în cadrul măsurii a avut în vedere atingerea țăntelor stabilite, justificarea acestora regăsindu-se și în Anexa explicativă a planului de indicatori.

Pentru îmbunătățirea cunoștințelor, în vederea aplicării în mod adecvat a practicilor agricole specifice măsurii de agricultură ecologică, fermierii vor beneficia de servicii de formare profesională prin M01.

5.2.4.3. 4C) Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului

5.2.4.3.1. Măsuri pentru terenurile agricole

- M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)
- M10 - Agromediu și climă (articolul 28)
- M11 - Agricultură ecologică (articolul 29)
- M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (articolul 31)

5.2.4.3.2. Măsuri pentru terenurile forestiere

- M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34)

5.2.4.3.3. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Suprafețe largi ale României prezintă limitări naturale ale productivității agricole care conduc la riscul de abandon al activităților agricole, limitări care se datorează unor condiții climatice și biofizice nefavorabile desfășurării în condiții optime a activităților agricole.

Manifestarea din ce în ce mai frecventă a fenomenelor climatice extreme, riscul de abandon al activităților agricole și utilizarea unor tehnologii inadecvate pe terenurile agricole și forestiere pot conduce la degradarea solului prin eroziune, salinizare/alcalinizare, compactare, reducerea biodiversității solului și reducerea materiei organice.

Pentru **prevenirea eroziunii și ameliorarea gestionării solului** pe terenurile agricole și forestiere sunt programate măsuri de tip compensatoriu, respectiv M10, M13 și M15. Aceste măsuri vor fi susținute prin intermediul M01.

Prin compensarea fermierilor pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate ca urmare a aplicării unor condiții speciale de management a solului, respectiv continuarea utilizării de culturi verzi, M10 va contribui la ameliorarea gestionării solului. De asemenea, M13 va contribui la ameliorarea gestionării solului prin încurajarea menținerii activităților agricole în zonele eligibile, compensând fermierii pentru dezavantajele întâmpinate în desfășurarea acestor activități, diminuându-se în același timp riscul de abandon al terenurilor agricole.

Totodată, M15 va contribui la prevenirea eroziunii solului pe terenurile forestiere prin promovarea utilizării de tehnologii cu impact redus asupra solului.

Sprijinul acordat serviciilor de formare profesională prin M01 va susține îmbunătățirea cunoștințelor în vederea aplicării în mod adecvat a practicilor agricole necesare protecției solului.

În raport cu nevoile identificate, resursele bugetare ale acestui domeniu de intervenție sunt distribuite în cea mai mare măsură pentru acțiunile prevăzute prin M13. Indicatorii țintă în cazul M13 au fost stabiliți avându-se în vedere, în principal, performanțele în implementarea măsurilor 211 și 212 din perioada de programare anterioară. Alocarea financiară în cadrul măsurii a avut în vedere atingerea țintelor stabilite, justificarea acestora regăsindu-se și în Anexa explicativă a planului de indicatori.

Pentru submăsurile 10, 11 se va acorda sprijin și prin Instrumentul de redresare al Uniunii Europene (EURI), în baza Regulamentului (UE) 2020/2094 al Consiliului din 14 decembrie 2020, promovând astfel obiectivele de redresare economică, durabilă și contracarând totodată efectele generate de criza COVID 19.

5.2.5. P5: Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic

5.2.5.1. 5A) *Eficientizarea utilizării apei în agricultură*

5.2.5.1.1. Selecția măsurilor de dezvoltare rurală

- M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)
- M10 - Agromediu și climă (articolul 28)

5.2.5.1.2. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Datorită scenariilor climatice pe termen mediu/lung și amplificării fenomenelor climatice extreme sunt necesare soluții tehnologice și practici agricole, ce asigură alternative la combaterea secetei prin metode clasice de irigații, pt. adaptarea la schimbările climatice. Sunt probleme cu infrastructura de irigații în mare parte nefuncțională, iar cea funcțională este inefficientă ca și consum de apă, energie și capacitate de irigare.

Eficientizarea utilizării apei în agricultură este realizată prin M4 și M10.

Raportat la nevoi, resursele DI sunt concentrate în intervențiile M4 pentru investițiile complexe ale infr. secundare de irigații și cerințelor ce decurg din utilizarea eficientă a resurselor de apă. Resurse vor fi alocate M10, ce are în vedere în zonele eligibile identificate, promovarea de practici agricole adaptate la schimbările climatice.

Bugetul M10 urmărește atingerea țintelor pentru pachetul privind adaptarea la schimbările climatice, justificarea acestora fiind în Anexa explicativă a PI. Pentru M4, alocarea financiară raportată la indicatorii țintă este adecvată și justificată în aceeași anexă.

Modernizarea infr. de irigații și promovarea de practici agricole durabile contribuie la eficientizarea utilizării apei în agricultură și la adaptarea la schimbările climatice. Sunt vizate investiții în infr. secundară de irigații conforme cu Programul Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România, ce respectă planul de management al bazinului hidrografic, ce contribuie la economisirea apei și scăderea costurilor asociate consumului de apă. Adoptarea de practici agricole adaptate la schimbările climatice, bazate pe utilizarea unor soiuri de plante adaptate la variabilitatea climei și fenomenelor extreme, asigură pe termen lung adaptarea practicilor agricole aplicate în ferme și o mai bună utilizare a inputurilor, în lipsa sistemelor de irigații la scară largă.

5.2.5.2. 5B) Eficientizarea utilizării energiei în sectorul agroalimentar

5.2.5.2.1. Selecția măsurilor de dezvoltare rurală

5.2.5.2.2. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Nu a fost selectat.

5.2.5.3. 5C) Facilitarea furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor, a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare, în scopul bioeconomiei

5.2.5.3.1. Selecția măsurilor de dezvoltare rurală

- M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)

5.2.5.3.2. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

În contextul tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon, producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile constituie una din modalitățile de reducere a emisiilor de GES. România deține o gamă

variata de resurse de energie regenerabila care pot fi valorificate in cadrul actiunilor propuse in proiectele de dezvoltare rurala prevazute in PNDR.

Furnizarea și utilizarea surselor regenerabile de energie va fi susținută prin M06 – SM 6.4.

Resursele bugetare alocate acestui domeniu de intervenție sunt concentrate exclusiv în intervențiile SM6.4, pentru sprijinirea dezvoltării la scară mică în domeniul producerii de combustibil din biomasă. Relevanța alocării financiare în raport cu indicatorii țintă este justificată în Anexa explicativă a planului de indicatori.

Aceasta va oferi sprijin pentru microintreprinderi și intreprinderi mici din spațiul rural în scopul producerii de combustibili din biomasă în scopul furnizării către piață a surselor regenerabile de energie. M4 (SM 4.1. și 4.2 vor avea de asemenea, o contribuție secundară, deoarece proiectele de investiții pot fi sprijinite în cazul producției de energie din surse regenerabile pentru utilizare în ferme sau în unitați de procesare ca o componentă a unui proiect mai larg de investiții.

5.2.5.4. 5D) Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură

5.2.5.4.1. Selecția măsurilor de dezvoltare rurală

- M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)
- M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)

5.2.5.4.2. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

În România, deși nivelul emisiilor de GES și amoniac provenite din agricultură s-a redus în ultimii ani, sunt necesare eforturi pentru menținerea unui nivel scăzut al acestora, pe măsură ce investițiile și producția agro-alimentară din sector vor crește. Cu toate acestea, emisiile de GES și amoniac din sectorul zootehnic sunt în continuare ridicate din cauza facilităților inadecvate de depozitare a gunoiului de grajd și a echipamentelor învechite folosite pentru aplicare în teren a acestuia.

Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură va fi susținută prin SM 4.1 care va sprijini investițiile în facilități și echipamente moderne pentru managementul gunoiului de grajd, precum și prin M01.

Resursele bugetare alocate acestui domeniu de intervenție sunt concentrate majoritar în intervențiile SM 4.1, pentru sprijinirea înființării și dezvoltării de ferme zootehnice ce impun investiții specifice în managementul adecvat al gunoiului de grajd. Alocarea financiară în raport cu indicatorii țintă considerăm a fi adecvată, fiind justificată în Anexa explicativă a planului de indicatori.

Pentru asigurarea unei implementări eficiente a sprijinului descris mai sus, în tematicile informărilor realizate prin măsura de transfer de cunoștințe vor fi incluse și subiecte privind metode și practici agricole care să contribuie la reducerea emisiilor GES (SM 1.2).

5.2.5.5. 5E) Promovarea conservării și sechestrării carbonului în agricultură și silvicultură

5.2.5.5.1. Selecția măsurilor de dezvoltare rurală

- M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)

5.2.5.5.2. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Pentru a contribui la obiectivul global de reducere a emisiilor de GES, România, pe lângă alte măsuri pe care le adresează acestui domeniu, va implementa și o măsură dedicată sechestrării carbonului, respectiv M08, sub-măsura de împădurire și crearea de suprafețe împădurite.

Resursele bugetare alocate acestui domeniu de intervenție sunt concentrate exclusiv în intervențiile SM 8.1, în vederea reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră prin stocarea carbonului atmosferic în biomasa noilor plantații forestiere. Alocarea financiară în raport cu indicatorii țintă considerăm a fi adecvată, fiind justificată în Anexa explicativă a planului de indicatori.

5.2.6. P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale

5.2.6.1. 6A) Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă;

5.2.6.1.1. Selecția măsurilor de dezvoltare rurală

- M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)
- M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)

5.2.6.1.2. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Conform SWOT, zonele rurale au dificultăți privind riscul de excluziune socială, nr redus al locurilor de muncă, gradul ridicat de sărăcie, accesul scăzut la finanțare, slabele abilități antreprenoriale ale populației rurale, etc.

Obiectivele DI 6A sunt realizate prin M 4 și 6.

Resursele acestui DI sunt concentrate în intervențiile sM 4.2, pt înființarea de noi unități procesatoare pt produse agroalimentare, ce necesită investiții consistente raportat la cerințele obligatorii și care vor genera locuri de muncă în rural. Vor fi alocate resurse pt M 6, pt înființarea și dezvoltarea de mici afaceri nonagricole rurale. Alocarea raportată la indicatorii țintă este adecvată și justificată în Anexa planului de indicatori.

Un rol important în acest DI îl are diversificarea activităților din rural și crearea de alternative de venit ce vor fi stimulate prin sM 6.2/6.4. Sprijinul va fi acordat pe baza unui plan de afaceri și va fi direcționat către înființarea de noi activități nonagricole în scopul creării de locuri de muncă (sM 6.2).

Sprijinul se va axa pe activități de producție, meșteșugărești, agroturistice și prestarea de servicii. Pt crearea de venituri alternative, fermierii/membrii familiei acestora vor fi încurajați să își diversifice activitatea către sectorul nonagricol.

SM 6.4 va viza stimularea mediului de afaceri rural, în special privind crearea de activități productive (inclusiv în sectoare cu potențial de creștere) și furnizarea de servicii primare pt populație.

Pentru facilitarea accesului la finanțare, microîntreprinderile și întreprinderile mici nonagricole vor avea acces la IF.

Măsurile, atât la nivel de investiții pt întreprinderi, cât și cele suport, vor asigura sinergic un nivel de viață mai ridicat, creșterea gradului de incluziune pe piața muncii, dezvoltarea economică în rural.

Accesul la finanțare reprezintă o condiție pt. dezvoltarea activităților economice în rural. Astfel, vor fi create IF pt. sprijin în cadrul sM 6.4.

Alegerea și combinarea acestor măsuri crează sinergiile prin care structura ocupațională a populației rurale va tinde să se echilibreze, va crește condițiile de viață a populației rurale, conducând la o revitalizare a economiei rurale.

Pentru submăsurile 6.2 și 6.4 se va acorda sprijin și prin Instrumentul de redresare al Uniunii Europene (EURI), în baza Regulamentului (UE) 2020/2094 al Consiliului din 14 decembrie 2020, promovând astfel obiectivele de redresare economică, durabilă și contracarând totodată efectele generate de criza COVID 19.

5.2.6.2. 6B) *Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale*

5.2.6.2.1. Selecția măsurilor de dezvoltare rurală

- M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20)
- M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)

5.2.6.2.2. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

SWOT arată că zonele rurale au decalaje față de zonele urbane privind infrastructura, serviciile și calitatea vieții. Satele au o bogată moștenire culturală insuficient exploatată. Aceste provocări sunt amplificate de slaba implicare a comunităților locale în dezvoltarea zonelor rurale.

Obiectivele DI 6B sunt realizate prin M07 și M19.

Alocarea acestui DI va fi concentrată în intervențiile M07, investițiile pentru dezvoltarea infrastructurii de bază în zonele rurale, în special pentru apă/apă uzată, decurgând din angajamentele asumate de RO pe Directiva Cadru Apă. Alocarea M19 va prevedea acțiuni la scară mică complementare celor din M07, dar importante pentru dezvoltarea locală.

Alocarea financiară raportată la indicatorii țintă este adecvată și justificată în Anexa explicativă a planului de indicatori.

Dezvoltarea infrastructurii rurale, a serviciilor de bază și protejarea patrimoniului cultural local va fi realizată prin SM 7.2 și 7.6, cu accent pe angajamentele de țară pentru investiții în infrastructura de apă/apă uzată, înființarea/modernizarea drumurilor de interes local pentru a asigura conectivitatea populației și sporirea potențialului local de dezvoltare economică. Investițiile în infrastructura educațională ante și preșcolară, socială, vor completa investițiile prioritare și vor conduce dezvoltarea echilibrată a spațiului rural.

Investițiile în patrimoniul local și așezămintele culturale/monahale vor avea impact pozitiv asupra conservării și promovării specificului local și pot contribui la dezvoltarea economică inclusiv turismului rural. LEADER va aduce valoare adăugată prin implementarea SDL în contextul nevoilor locale și proiectelor inovative, spre exemplu îmbunătățirea utilizării și accesul la infrastructura TIC. O sumă specifică va fi alocată pentru investiții în TIC dacă sunt identificate ca o prioritate în SDL. LEADER va încuraja comunitățile rurale în valorificarea și promovarea resurselor, tradițiilor și va oferi șanse egale pentru locuitorii mediului rural.

LEADER va acoperi decalajele dintre rural și urban, păstrându-se identitatea locală și stimulându-se coagularea intereselor comunității.

Alegerea și combinarea acestor măsuri va crea sinergii puternice la nivelul DI 6B potențând legăturile între infrastructură, servicii de bază și dezvoltare locală.

Pentru submăsurile 19.1 și 19.4 se va acorda sprijin și prin Instrumentul de redresare al Uniunii Europene (EURI), în baza Regulamentului (UE) 2020/2094 al Consiliului din 14 decembrie 2020, promovând astfel obiectivele de redresare economică, durabilă și contracarând totodată efectele generate de criza COVID 19.

5.2.6.3. 6C) Sporirea accesibilității, a utilizării și a calității tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC) în zonele rurale

5.2.6.3.1. Selecția măsurilor de dezvoltare rurală

5.2.6.3.2. Combinația și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Nu a fost selectat.

5.3. O descriere a modului în care vor fi abordate obiectivele transversale, inclusiv cerințele specifice menționate la articolul 8 alineatul (1) litera (c) punctul (v) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013.

Secțiunea prezintă contribuția PNDR 2014-2020 la cele 3 obiective transversale: inovarea, mediul și atenuarea și adaptarea la schimbările climatice, ce sprijină cele 6 priorități de dezvoltare rurală și realizarea unei creșteri inteligente, sustenabile și inclusiv, conf. cu Strategia Europa 2020.

Sprijinul pentru **inovare**/dezvoltare, utilizarea și transferul de “idei noi ce funcționează în practică” a fost o prioritate cheie pentru dezvoltarea rurală. Există 5 zone principale ale sprijinului permanent pentru inovare în PNDR:

1. Inovarea rămâne principiul cheie al **LEADER** și pe măsură ce abordarea este dezvoltată sprijinul, pentru o gamă largă de acțiuni inovatoare, bazate pe nevoile comunității va fi consolidat. LEADER va încuraja promovarea la nivelul SDL a proiectelor, cu accent pe identificarea de soluții inovatoare la nivel local;

2. O altă inițiativă ascendentă – **PEI-AGRI** – va fi implementată pentru promovarea proiectelor ce vizează dezvoltarea de produse, practici, procese și tehnologii noi/inovatoare în sectorul agricol/forestier cu accent pe consolidarea transferului de tehnologie și informații de la știință la practică. **M16** va sprijini înființarea și funcționarea GO ce reunesc fermieri/silvicultori și alți actori relevanți (cercetători, consultanți, ONG-uri, etc.) ce vor implementa proiecte care să dezvolte și să testeze soluții practice/viabile la problemele specifice cu care se confruntă agricultura și silvicultura.

3. Inovarea este strâns legată de transferul de cunoștințe și de schimbul de informații. **M01** și **M02** stimulează inovarea, încurajând fermierii și întreprinderile din spațiul rural să adopte soluții inovatoare prin: sesiuni de formare dedicate, activități de informare.

4. Conf. Art. 54(2) al R (UE) nr.1305/2013, **RNDR** va viza în 2014-2020 “încurajarea inovării în agricultură, producția agro-alimentară, silvicultura și zonele rurale”. Aceasta se va realiza prin:

- Facilitarea schimburilor tematice și analitice pentru diferite aspecte ale inovării;
- Instruirea și interconectarea GAL-urilor pentru inovare, inclusiv sprijin pentru cooperarea inter-teritorială și transnațională
- Căutarea de parteneri pentru GO;
- Activități de interconectare cu accent pe inovare;
- Publicitate și informare cu privire la PEI-AGRI;
- Sprijin pentru diseminarea și partajarea rezultatelor din proiectele implementate de GO;
- Participare și contribuție la activitățile rețelei PEI-AGRI la nivel UE.

5. Până acum, inovarea a fost un principiu general ce a influențat selectarea și elaborarea unor sub-măsuri dedicate în PNDR. Se anticipează că **SM 16.4** va conduce la formarea de structuri noi și alternative ale actorilor din mediul rural, sub forma lanțurilor scurte de aprovizionare, ce reunesc inclusiv ONG-uri și autorități locale.

Protecția, conservarea și utilizarea responsabilă a resurselor de mediu trebuie să fie integrate din toate punctele de vedere în PNDR 2014-2020, să asigure o gamă largă de servicii de mediu (biodiversitate, peisaje, sol, apă și aer) printr-o serie extinsă de mecanisme, și să evite riscul unui impact negativ. Abordarea adoptată poate fi rezumată:

1. *Legătura cu strategiile/convențiile naționale/UE/internaționale pe mediu* – Măsurile adresate atingerii obiectivelor de protecție a mediului și de atenuare a schimbărilor climatice și de adaptare la acestea din PNDR 2014-2020 se subordonează principiilor și obiectivelor stabilite prin convențiile internaționale și directivele UE adresate conservării biodiversității (Convenția privind diversitatea biologică de la Rio de Janeiro, Strategia Biodiversității 2020 a UE, Directiva 92/43/CEE, Directiva 2009/147/CE) și managementului durabil al resurselor naturale (Strategia UE privind adaptarea la schimbările climatice, Directiva 2000/60/CE, Directiva 91/676/CEE, Directiva 128/2009/EC, Directiva 2008/50/EC), Directiva 81/2001/CE și Protocolul de la Göteborg din perspectiva cărora RO deține un rol activ prin asumarea strategiilor naționale specifice (ex. Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a RO Orizonturi 2013-2020-2030, Strategia Națională și Planul de acțiune pentru conservarea biodiversității 2010-2020, Strategia Națională privind Schimbările Climatice 2013-2020, Programul de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole, Planului național de acțiune privind diminuarea riscurilor asociate utilizării produselor de protecție a plantelor (PNA).

2. *Conformitatea deplină și complementaritatea cu cadrul de reglementare de bază din legislația privind protecția mediului* – Legislația relevantă de mediu este menționată în secțiunile specifice din PNDR 2014-2020 iar condiționalitățile ex-ante de mediu sunt respectate. Activitățile minime, eco-condiționalitatea (GAEC/SMR) și componentele legate de înverzire din cadrul Pilonului 1 (plăți directe), cerințele minime relevante pentru utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor, și practicile uzuale sunt luate integral în considerare privind plățile compensatorii relevante. În toate cazurile, proiectele sprijinite prin PNDR vor fi implementate cu respectarea prevederilor legislației în vigoare pentru protecția mediului și gestionarea resurselor naturale, aceasta fiind certificată prin obținerea acordurilor/avizelor necesare din partea autorităților competente.

3. *Pentru atenuarea efectelor schimbărilor climatice și adaptarea la acestea și pentru reducerea problemelor legate de mediu* s-a alocat aproximativ 40% din bugetul FEADR, conform Art. 59 (6) din R (UE) nr. 1305/2013, măsurilor: M4, 8, 10, 11, 13, 15.

4. *Consolidarea și implementarea măsurilor ce vizează direct asigurarea de servicii de mediu* - **M10** și **M11** sunt măsuri cheie ce vor viza direct protecția, conservarea și utilizarea responsabilă a biodiversității, solului/apelor pe terenurile agricole, prin menținerea practicilor agricole tradiționale extensive, reducerea semnificativă a utilizării inputurilor agrochimice, conservarea resurselor genetice animale din rase locale în pericol de abandon și introducerea/menținerea practicilor de gestionare a exploatațiilor agricole ecologice.

- **M10** continuă să susțină conservarea biodiversității pe terenurile agricole, inclusiv prin sprijinirea conceptului important al agriculturii HNV, fiind îmbunătățită cu acțiuni adiționale dedicate conservării biodiversității ce vor contribui la implementarea directivelor păsări și habitate în zonele Natura 2000. Deși măsura plăți Natura 2000, în baza art.30 din R (UE) nr.1305/2013, nu va fi implementată în perioada imediat următoare, în principal datorită numărului foarte mic de planuri de management aprobate (10 PM aprobate la jumătatea anului 2014), M10 se adresează unor suprafețe semnificative cuprinse în zonele Natura 2000 prin angajamente voluntare ale fermierilor. În prezent P3 acoperă 44% din suprafața totală a SPA-urilor și 28% din suprafața totală a SCI-urilor desemnate la nivel național. Zonele eligibile pentru P7 acoperă peste 19% din suprafața SPA-urilor și 14,19 % din suprafața SCI-urilor desemnate în RO. Cerințele de management din M10 sunt conf. cu cerințele de protecție a speciilor și menținere a habitatelor. P4 contribuie, la atingerea obiectivelor DCA referitoare la siguranța unei stări bune ecologice și chimice a apelor și la atingerea obiectivelor directive nitrați.
- **M11** va continua susținerea aplicării practicilor agricole ecologice prin sprijinul acordat pentru menținerea certificării, dar va contribui și la încurajarea fermierilor să includă în activitatea lor

practici agricole specifice agriculturii prin sprijinul acordat pentru conversia la agricultura ecologică. Se va asigura protecția resurselor de apă împotriva poluării din surse agricole și conservarea biodiversității, protecția solului și reducerea emisiilor din activitățile agricole.

- **M13** va contribui la protecția factorilor de mediu locali (biodiversitatea, solul sau peisajele) și menținerea viabilității zonelor rurale prin reducerea fenomenului de abandon al activităților agricole. Utilizarea de practici benefice pentru protecția solului în lucrările de exploatare forestieră și reducerea numărului de intervenții silviculturale, promovate prin **M15**, vor susține conservarea biodiversității și protecția resurselor de sol pe terenurile forestiere. Cerința impusă beneficiarilor **M10** și **M11** de a demonstra că dețin cunoștințe/informații sau beneficiază de expertiza tehnică necesare pentru implementarea angajamentelor, cu privire la cerințele de bază și cerințele specifice, va contribui la atingerea obiectivelor de protecție a mediului.

5. *Implementarea măsurilor care sprijină indirect furnizarea de servicii de mediu* – multe alte măsuri vor asigura un sprijin mai puțin axat (la fel de important) pe utilizarea durabilă a resurselor de mediu în 2014-2020.

Printre acestea, sunt:

M01 – dezvoltarea competențelor/cunoștințelor de management al mediului în rândul fermierilor.

M04 – investițiile pentru tehnologii noi și eficiente de reducere a poluării și a eroziunii solului, modernizarea echipamentelor de irigații în fermă și a infrastructurii secundare de irigații, producția și utilizarea energiei din surse de energie regenerabilă în ferme.

M07 – investițiile de creare, extindere și îmbunătățire a infrastructurii de apă/apă uzată și reducerea poluării cursurilor de apă cauzată de deșeurile de la locuințele din mediul rural.

M08 – beneficii potențiale pentru protejarea biodiversității, reducerea eroziunii solului și îmbunătățirea calității apei.

M14 – angajamentele privind aplicarea standardelor superioare de bunăstare a animalelor aduc beneficii din perspectiva reducerii poluării resurselor de apă și a solului și reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură.

M16 – sprijin potențial pentru GO pentru dezvoltarea de proiecte pilot, noi tehnologii și practici inovatoare care să adreseze probleme specifice de management al mediului.

6. *Evitarea impactului negativ asupra mediului ca urmare a unor investiții inadecvate și a altor acțiuni* – investițiile în clădiri și echipamente noi prin **M04** trebuie să respecte procedurile naționale de evaluare a impactului de mediu, unde sunt aplicabile și în cazul specific al echipamentelor pentru irigații, trebuie să se respecte și condițiile din Art. 46, R nr. 1305/2013 privind utilizarea eficientă a apei și prevederile relevante din legislația națională care transpun prevederile DCA.

Schimbările climatice sunt o provocare pentru agricultură, silvicultură și sectorul de dezvoltare rurală din RO. Agricultură este o sursă de GES și se așteaptă să contribuie la obiectivele de atenuare a schimbărilor climatice din cadrul Strategiei Europa 2020. Sectorul este extrem de vulnerabil la impactul schimbărilor climatice de vreme ce capacitatea zonelor rurale de a asigura o aprovizionare adecvată de alimente, de a furniza servicii de mediu, de a sprijini creșterea economică și de a oferi un mediu de trai în condiții de siguranță pentru comunitățile rurale *depinde direct* de condițiile climatice favorabile.

Abordarea generală în cazul atenuării schimbărilor climatice și adaptării la acestea, ca obiectiv orizontal în PNDR 2014-2020, cuprinde:

1. Implementarea măsurilor pentru atenuarea efectelor schimbărilor climatice:

M01 – rol important în creșterea nivelului de conștientizare a importanței schimbărilor climatice și promovarea transferului de cunoștințe și informații pentru utilizarea resurselor sustenabile ce pot contribui la atenuarea schimbărilor climatice de către fermieri și alți actori rurali.

M04 sprijină următoarele categorii de investiții în tehnologii/instalații relevante pentru reducerea emisiilor GES:

- Facilități, echipamente moderne de depozitare, împrăștiere a gunoiului de grajd;
- echipamente pentru producția și utilizarea surselor de energie regenerabilă în fermă, inclusiv eficientizarea energiei;
- producția și utilizarea de energie din surse regenerabile în unitățile de procesare agro-alimentare și eficiență energetică;

M06 - sprijină investițiile în producția de combustibili din biomasă.

M08 - sprijină împădurirea terenurilor agricole/neagricole, promovându-se astfel creșterea sechestrării carbonului.

M11- plăți compensatorii pentru conversia și/sau menținerea agriculturii ecologice este în general, benefică pentru reducerea emisiilor GES prin reducerea inputurilor (cum ar fi îngrășăminte sintetice și pesticide) și reducerea emisiilor de oxizi de azot.

2. Implementarea măsurilor pentru adaptarea la schimbările climatice :

M01 - rol important în creșterea nivelului de conștientizare cu privire la schimbările climatice în rândul fermierilor și a altor actori rurali, inclusiv un accent specific pe orientarea acestora către i) adaptarea afacerilor la condițiile de climă în continuă schimbare experimentate în RO, și ii) utilizarea acțiunilor de adaptare la climă din PNDR 2014-2020.

M04 – sprijină investițiile în tehnologie/instalații relevante pentru adaptarea la schimbările climatice, inclusiv stabilirea, extinderea și/sau modernizarea echipamentului de depozitare a apei la nivelul fermei, și în infrastructură/echipament de irigații mai eficient(ă).

M08 – sprijin pentru împădurire ce crește foarte mult capacitatea de adaptare la schimbările climatice în zonele fara păduri.

M10 – include pachetul pilot 5 care oferă sprijin pentru tehnologiile adecvate și practicile de management în fermă în zonele selectate ca fiind ‘critice’ fiind sensibile la efectele schimbărilor climatice și la riscul de deșertificare.

M16 – instrument important pentru sprijinirea proiectelor pilot orientate către fermier pe tematici de climă relevante, tehnologii eficiente pentru apă, selectarea unor specii rezistente la secetă, dezvoltarea rotațiilor alternative și tehnicilor de management al solului, etc.

M17 – cadrul pentru stabilirea sistemului de asigurări agricole pentru compensarea împotriva pierderilor economice cauzate de fenomene climatice nefavorabile sau de infestare cu dăunători.

5.4. Un tabel recapitulativ cu logica de intervenție care să indice prioritățile și domeniile prioritare selectate pentru PDR, obiectivele cuantificate, precum și combinația de măsuri care urmează a fi utilizate pentru realizarea lor, inclusiv cheltuielile planificate (generat automat din informațiile prevăzute la punctele 5.2 și 11)

Prioritate 1				
Domeniu de interes	Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025	Cheltuieli planificate	Combi-nația măsurilor
1A	T1: procentajul cheltuielilor în temeiul articolelor 14, 15 și 35 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 în raport cu cheltuielile totale pentru PDR (aria de intervenție 1A)	0,52%		M01, M02, M16
1B	T2: Numărul total de operațiuni de cooperare sprijinite în cadrul măsurii de cooperare [articolul 35 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013] (grupuri, rețele/clustere, proiecte pilot...) (aria de intervenție 1B)	423,00		M16
1C	T3: Numărul total al participanților formați în conformitate cu articolul 14 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (aria de intervenție 1C)	19.960,00		M01
Prioritate 2				
Domeniu de interes	Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025	Cheltuieli planificate	Combi-nația măsurilor
2A	T4: procentajul exploatațiilor agricole cu sprijin prin PDR pentru investiții în restructurare sau modernizare (aria de intervenție 2A)	0,12%	2.343.925.750,74	M01, M04, M06, M21
	Procentajul de ferme de dimensiuni medii sprijinite prin PDR pentru investiții în restructurare sau modernizare (%)	4,75%		
	Procentajul de ferme de dimensiuni mici sprijinite prin PDR pentru investiții în restructurare sau modernizare (%)	4,10%		
2B	T5: procentajul exploatațiilor agricole cu investiții/planuri de afaceri pentru tinerii fermieri sprijinite prin PDR (aria de intervenție 2B)	0,37%	587.543.091,51	M01, M02, M06
	Procentajul de ferme de dimensiuni cuprinse între 12 000 - 50 000 PS sprijinite prin PDR pentru investiții pentru tinerii fermieri (%)	25,75%		
2C+	Km de drumuri forestiere realizați prin proiectele finanțate (Număr)	909,00	96.695.118,70	M04
Prioritate 3				
Domeniu de interes	Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025	Cheltuieli planificate	Combi-nația măsurilor
3A	T6: procentajul exploatațiilor agricole care primesc sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri/organizații de	0,06%	1.426.089.807,51	M01, M02, M04, M09, M14, M16

	producători (aria de intervenție 3A)			
3B	T7: procentajul exploatațiilor care participă la sisteme de gestionare a riscurilor (aria de intervenție 3B)	0,14%	129.037.622,30	M01, M05, M17
Prioritate 4				
Domeniu de interes	Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025	Cheltuieli planificate	Combinația măsurilor
4A (agri)	T9: procentajul terenurilor agricole care fac obiectul contractelor de gestionare pentru sprijinirea biodiversității și/sau a peisajelor (aria de intervenție 4A)	11,02%	3.950.540.720,84	M01, M10, M11, M13
4B (agri)	T10: procentajul terenurilor agricole care fac obiectul contractelor de gestionare pentru îmbunătățirea gestionării apei (aria de intervenție 4B)	12,87%		
4C (agri)	T12: procentajul terenurilor agricole care fac obiectul contractelor de gestionare pentru îmbunătățirea gestionării solului și/sau pentru prevenirea eroziunii solului (aria de intervenție 4C)	4,97%		
4A (forestry)	T8: procentajul pădurilor/al altor suprafețe împădurite care fac obiectul unor contracte de gestionare pentru sprijinirea biodiversității (aria de intervenție 4A)	18,75%	115.147.753,81	M15
4B (forestry)				
4C (forestry)	T13: procentajul terenurilor forestiere care fac obiectul contractelor de gestionare pentru îmbunătățirea gestionării solului și/sau pentru prevenirea eroziunii solului (aria de intervenție 4C)	0,84%		
Prioritate 5				
Domeniu de interes	Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025	Cheltuieli planificate	Combinația măsurilor
5A	T14: procentajul terenurilor irigate care trec la utilizarea unui sistem de irigații mai eficient (aria de intervenție 5A)	294,28%	437.500.718,78	M04, M10
	Procentajul terenurilor viabile pentru irigații care trec la utilizarea unui sistem de irigații mai eficient (%)	63,35%		
5C	T16: Totalul investițiilor în producția de energie din surse regenerabile (EUR) (aria de intervenție 5C)	30.016.687,00	25.741.018,15	M06
5D	T17: procentajul de UVM vizate de investiții în gestionarea șeptelului în vederea reducerii emisiilor de GES și/sau de amoniac (aria de intervenție 5D)	4,15%	586.160.488,18	M01, M04
	T18: procentajul terenurilor agricole care fac obiectul contractelor de gestionare pentru reducerea emisiilor de GES și/sau de amoniac (aria de intervenție 5D)	10,35%		
5E	T19: procentajul terenurilor agricole și forestiere care fac obiectul contractelor de gestionare care contribuie la sechestrarea și	0,81%	12.762.235,72	M08

	conservarea carbonului (aria de intervenție 5E)			
Prioritate 6				
Domeniu de interes	Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025	Cheltuieli planificate	Combi-nația măsurilor
6A	T20: Locuri de muncă create în cadrul proiectelor sprijinite (aria de intervenție 6A)	21.940,00	644.463.870,74	M04, M06
6B	T21: procentajul populației rurale vizate de strategiile de dezvoltare locală (aria de intervenție 6B)	100,00%	2.072.256.346,49	M07, M19
	T22: procentajul populației rurale care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite (aria de intervenție 6B)	42,87%		
	T23: Locuri de muncă create în cadrul proiectelor sprijinite (Leader) (aria de intervenție 6B)	4.300,00		

5.5. O descriere a capacității consultative necesare asigurării unui nivel adecvat de sprijin și consiliere în privința cerințelor de reglementare și a acțiunilor legate de inovare, în scopul demonstrării măsurilor luate în conformitate cu articolul 8 alineatul (1) litera (c) punctul (vi) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013.

Un sistem de consultanță agricolă funcțional și eficient este un element important pentru dezvoltarea agriculturii și zonelor rurale din România. În perioada de programare 2014-2020, acțiunile de consultanță și informare furnizate prin sistemul public național de consiliere agricolă joacă un rol esențial în implementarea cu succes a Politicii Agricole Comune (PAC) în general, dar și în completarea acțiunilor pe care PNDR 2014-2020 intervine.

Sistemul public de consiliere agricolă din România are scopul de a-i ajuta pe fermieri să înțeleagă mai bine și să îndeplinească cerințele de bază obligatorii ale UE pentru mediu, sănătate publică și bunăstare animală și GAEC și SMR așa cum sunt stabilite în art. 93 și Anexa II din R (UE) nr. 1306/2013.

Sistemul de consultanță actual vine în sprijinul fermierilor pentru a-i ajuta să respecte obligațiile de la nivelul exploatației agricole rezultate din cerințele de reglementare în materie de gestionare, dar și consultanță specifică cu privire la tehnici și tehnologii de producție.

În completarea serviciilor publice asigurate prin sistemul național vor funcționa serviciile de consiliere implementate prin intermediul PNDR, după selectarea furnizorilor de servicii de consultanță și vor viza modernizarea fermei, consolidarea competitivității, integrarea sectorială, asocierea și lanțurile scurte de aprovizionare, inovarea, orientarea către piață și promovarea antreprenorialului în zonele rurale, aspecte (din planurile de afaceri) legate de aplicarea anumitor cerințe de mediu care trebuie respectate de fermieri (cum ar fi cele impuse de Directiva cadru privind apa), precum și implementarea angajamentelor ncheiate pentru măsurilor de mediu și climă (agro-mediu, agricultură ecologică).

Furnizarea de servicii de consultanță în România

Serviciul public consultanță agricolă oferă servicii de consultanță precum furnizarea, transferul tehnologic, informarea și pregătirea profesională în domeniul agriculturii. Coordonarea tehnică și metodologică a acestui serviciu național se face în cadrul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale prin Compartimentul de Consultanță, Extensie și Formare Profesională.

La nivel teritorial, serviciul național de consultanță agricolă funcționează în toate cele 41 de județe, în cadrul consiliilor județene, iar la nivel local (NUTS5) în aproximativ 450 de centre locale care asigură legături directe cu fermierii. Serviciul are 850 de consilieri specializați în agricultură și domenii de dezvoltare rurală conexe, inclusiv îmbunătățiri tehnologice și acțiuni inovatoare. Acest serviciu oferă consultanță gratuită fermierilor ținând cont de nevoile lor specifice.

Serviciul de consultanță publică funcționează conform Legii 329/2009 și Hotărârii de Guvern 1609/2009. Acesta vizează în special fermele mici și mijlocii, fermele de familie, care sunt înregistrate la agenția de plăți (APIA) (peste 1 milion de fermieri) precum și micro-întreprinderile din mediul rural.

Aceștia beneficiază periodic de formare și instruire adecvate legate de GAEC, SMR, cerințe minime privind utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor, Codul de bune practici agricole etc.

Pe lângă aceste programe de instruire și consultanță, serviciul public de consultanță prin consultanți specializați oferă servicii individuale de consultanță pentru fermieri în ceea ce privește tehnici și tehnologii de producție și de creștere a animalelor, agricultura ecologică și produse tradiționale.

Pe lângă serviciul de consultanță publică, există peste 360 de furnizori de servicii de consultanță privați înregistrați la Registrul Comerțului din România, majoritatea fiind implicați în elaborarea proiectelor pe bază de onorarii pentru fermele mari, întreprinderi, companii și asociații. În plus, există numeroase companii private care promovează și furnizează consultanță tehnică privind inputurile agricole, de exemplu semințe și material săditor, material de reproducere, etc.

Atribuțiile sectorului public cât și ale sectorului privat sunt stabilite și bine formulate în legislația actuală în sensul că, sectorul public se orientează cu precădere către categoriile de fermieri mici și mijlocii, cu ponderea cea mai mare în agricultura românească (80%) care nu au putere financiară să asigure contravaloarea serviciilor, în timp ce sectorul de consultanță privat se adresează unei categorii restrânse de fermieri care pot suporta costurile serviciilor, în special pentru întocmirea de proiecte pentru întreprinderi, asociații și societăți agricole de dimensiuni mari.

Consolidarea capacității furnizorilor publici de servicii de consiliere agricolă

În anul 2010, coordonarea sistemului public de consultanță, informare și formare profesională a fost preluată de MADR prin Compartimentul de Consultanță, Extensie și Formare Profesională, în vederea tranziției către un sistem de Camere Agricole de tip public-privat. Având în vedere interesul scăzut al fermierilor pentru aceasta abordare, reforma acestor servicii nu a fost încă finalizată. Prin urmare, serviciul public descris anterior funcționează la parametrii normali, nefiind afectat de reformele în curs.

Instruirea și consolidarea capacității personalului din serviciul de consultanță publică se desfășoară conform noilor regulamente și cerințe ale PAC 2014-2020. În acest sens anual există un plan de instruire al consultanților din cadrul sistemului public, aprobat la nivel de MADR. De exemplu, temele din planul de formare a consultaților pentru anul 2014 cuprind următoarele:

- Instruirea consultanților cu privire la noile modificări aduse GAEC, SMR, cu privire la cerințele minime de utilizare a îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor, codul de bune practici agricole, etc.
- Instruirea consultanților cu privire la măsurile PNDR, regulamentele și noile cerințe acoperite de PAC.

Un protocol semnat în luna mai 2014 între Agențiile de Plăți și MADR va completa sprijinul public gratuit prin serviciile furnizate de Camerele Agricole prin Birourile Agricole Integrate (BAI) formate din reprezentanții Agențiilor de Plăți.

BAI vor facilita accesul fermierilor la informații despre FEAGA, SAPS (Schema de plată unică pe suprafață), PNDR și GAEC și vor acoperi 10 județe principale (Alba, Argeș, Constanța, Dolj, Hunedoara, Iași, Maramureș, Olt, Satu Mare, Timiș). În plus, BAI vor funcționa ca o platformă de cooperare dintre fermieri și grupurile de fermieri, furnizorii de consultanță, agențiile de plăți și autoritățile locale.

Rețeaua Rurală Națională (RNR), inclusiv sediile sale regionale, va funcționa ca centre importante de informare pentru actorii locali și vor completa celelalte surse menționate mai sus. RNR va informa în mod specific beneficiarii PNDR și va facilita activitățile inovatoare, inclusiv crearea de legături între fermieri/silvicultori și cercetători, consultanți și alți actori (grupuri operaționale PEI).

In plus, anual, angajatii Autoritatii de Management si ai AFIE beneficiaza de cursuri de instruire atat in cadrul Planului Anual de Formare al Functionarilor Publici din MADR, cat si prin Planul Anual de Formare finantat prin Asistenta Tehnica.

6. EVALUAREA CONDIȚIONALITĂȚILOR EX-ANTE

6.1. Informații suplimentare

(1) Directiva 2010/31/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 2010 privind performanța energetică a clădirilor (JO L 153, 18.6.2010, p. 13).

(2) Directiva 2012/27/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 privind eficiența energetică, de modificare a Directivelor 2009/125/CE și 2010/30/UE și de abrogare a Directivelor 2004/8/CE și 2006/32/CE (JO L 315, 14.11.2012, p. 1).

(3) Directiva 2006/32/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2006 privind eficiența energetică la utilizatorii finali și serviciile energetice și de abrogare a Directivei 93/76/CEE a Consiliului (JO L 114, 27.4.2006, p. 64).

(4) Directiva 2009/28/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, de modificare și ulterior de abrogare a Directivelor 2001/77/CE și 2003/30/CE (JO L 140, 5.6.2009, p. 16).

6.2. Condiționalități ex-ante

Condiționalitate ex ante aplicabilă la nivel național	Condiționalitate ex ante aplicabilă îndeplinită: Da/Nu/Parțial	Evaluarea îndeplinirii acestei condiții	Priorități/domenii de interes	Măsuri
P3.1) Prevenirea și gestionarea riscurilor: existența evaluărilor naționale sau regionale ale riscurilor pentru gestionarea dezastrelor, luând în considerare adaptarea la schimbările climatice	no	Nu	3B	M17
P4.1) Bune condiții agricole și de mediu (GAEC): sunt stabilite la nivel național standarde privind bunele condiții agricole și de mediu ale terenurilor, menționate în titlul VI capitolul 1 din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013	yes	Da	P4	M10, M11, M13
P4.2) Cerințe minime privind utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor: sunt definite la nivel național cerințe minime privind utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor, menționate în titlul III capitolul 1 articolul 28 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013	yes	Da	P4	M11, M10
P4.3) Alte standarde relevante la nivel național: sunt definite standarde obligatorii relevante la nivel național, în sensul titlului III capitolul 1 articolul 28 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013	yes	Da	P4	M10, M11
P5.2) Sectorul apei: existența (a) a unei politici tarifare privind apele care prevede stimulente corespunzătoare pentru ca utilizatorii să utilizeze eficient resursele de apă și (b) a unei contribuții adecvate a diferitelor utilizări ale apei pentru recuperarea costurilor serviciilor legate de utilizarea apei la o rată stabilită de planul adoptat de gestionare a bazinelor hidrografice pentru investiții sprijinite prin diferite programe.	no	Nu	5A	M16, M04
P5.3) Energie regenerabilă: au fost efectuate acțiuni de promovare a producției și distribuției de energie din surse regenerabile.	yes	Da	5C	M04, M06, M19, M16
G1) Combaterea discriminării: existența unei capacități administrative pentru punerea în aplicare și aplicarea legislației antidiscriminare a Uniunii și a politicii în materie de fonduri ESI.	yes	Da	6B	M19, M01, M16, M02
G2) Egalitatea de gen: existența unei capacități administrative pentru punerea în aplicare și aplicarea legislației Uniunii privind egalitatea de gen și a politicii în materie de fonduri ESI.	yes	Da	6B, 6A	M07, M01, M19, M02, M06, M16
G3) Dizabilitate: existența capacității administrative pentru punerea în aplicare și aplicarea Convenției Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (UNCPRD) în domeniul fondurilor ESI în conformitate cu Decizia 2010/48/CE a Consiliului.	yes	Da	6B, 6A	M16, M06, M19, M07

G4) Achiziții publice: existența unor măsuri de aplicare eficace a dreptului Uniunii din domeniul achizițiilor publice în ceea ce privește fondurile ESL.	no	Nu	2A, 5A, 5B, 5C, 6B, 2C+	M01, M02, M19, M04, M07, M16
G5) Ajutoare de stat: existența unor măsuri de aplicare eficace a normelor Uniunii din domeniul ajutoarelor de stat în ceea ce privește fondurile ESL.	partially	Parțial	P4, 5E, 1B, 5C, 2C+, 3A, 6A, 1A, 3B, 6B	M08, M04, M06, M17, M15, M19, M16, M07
G6) Legislația de mediu privind evaluarea impactului asupra mediului (Environmental Impact Assessment - EIA) și evaluarea strategică de mediu (Strategic Environmental Assessment - SEA) Existența unor măsuri de aplicare eficace a legislației Uniunii din domeniul mediului referitoare la EIA și SEA.	partially	Parțial	P4, 5C, 3A, 5E, 5A, 5D, 6A, 2A, 2C+	M10, M16, M13, M06, M07, M15, M04, M08, M11
G7) Sisteme statistice și indicatori de rezultat: existența unei baze statistice necesare pentru a efectua evaluări ale eficacității și impactului programelor. Existența unui sistem de indicatori de rezultat necesari pentru selectarea acțiunilor care contribuie în modul cel mai eficient la obținerea rezultatelor dorite, monitorizarea progreselor înregistrate în obținerea rezultatelor și efectuarea evaluării impactului.	yes	Da	P4, 1C, 5D, 6A, 5E, 2C+, 5C, 1B, 6B, 1A, 3A, 5A, 2B, 2A, 3B	M17, M11, M13, M14, M09, M04, M19, M16, M10, M08, M01, M02, M06, M15, M07

Condiționalitate ex ante aplicabilă la nivel național	Criterii	Criteriile îndeplinite (Da/Nu)	Referință (dacă sunt îndeplinite) [trimitere la strategii, acte legislative sau alte documente relevante]	Evaluarea îndeplinirii acestei condiții
P3.1) Prevenirea și gestionarea riscurilor: existența evaluărilor naționale sau regionale ale riscurilor pentru gestionarea dezastrelor, luând în considerare adaptarea la schimbările climatice	P3.1.a) Efectuarea unei evaluări naționale sau regionale a riscurilor care să includă următoarele elemente: O descriere a procesului, metodologiei, metodelor și datelor nesensibile utilizate la evaluarea riscurilor, precum și a criteriilor bazate pe riscuri pentru prioritizarea investițiilor;	No		
	P3.1.b) Efectuarea unei evaluări naționale sau regionale a riscurilor care să includă următoarele elemente: Descriere a scenariilor de risc unic și de riscuri multiple;	No		
	P3.1.c) Efectuarea unei evaluări naționale sau regionale a riscurilor care să includă următoarele elemente: Ține seama, după caz, de strategiile naționale de adaptare la schimbările climatice.	No		
P4.1) Bune condiții agricole și de mediu (GAEC): sunt stabilite la nivel național standarde privind bunele condiții agricole și de mediu ale terenurilor, menționate în titlul VI capitolul 1 din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013	P4.1.a) standardele privind GAEC sunt definite în legislația națională și specificate în programe	Yes	<p>Ordinul comun nr. 30/147/2010 al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale și al ministrului mediului și pădurilor pentru aprobarea bunelor condiții agricole și de mediu în România</p> <p>http://www.apia.org.ro/files/pages_files/Ghid_eco-cond_pt_2014_19_mai.pdf</p>	<p>Standardele GAEC sunt definite în România încă din 2007, prin Ordinul comun al ministrului agriculturii, pădurilor și dezvoltării rurale și al ministrului mediului și gospodăririi apelor nr. 791/1.381/2006 pentru definirea bunelor condiții agricole și de mediu în România în România și Ordinul comun nr. 15/56/2008 al ministrului agriculturii, pădurilor și dezvoltării rurale și al ministrului mediului și dezvoltării durabile pentru adoptarea măsurilor privind bunele condiții agricole și de mediu în România.</p> <p>Actele normative menționate mai sus implementează regulamentul 1782/2003 al Consiliului de stabilire a normelor comune pentru schemele de sprijin direct în cadrul politicii agricole comune și de stabilire a anumitor scheme de sprijin pentru agricultori (cu privire la bunele condiții agricole și de mediu)</p> <p>Prevederile Regulamentului 73/2009 au fost transpuse prin Ordinul comun nr. 30/147/2010 al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale și al ministrului mediului și pădurilor privind aprobarea GAEC în România, cu ultimele modificări.</p> <p>Ultimele modificări au fost introduse prin Ordinul comun nr. 36/888/2012 al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale și a ministrului mediului și pădurilor prin introducerea unui</p>

				<p>nou standard obligatoriu GAEC 12 și Ordinul comun nr. 212/361/2014 prin introducerea GAEC 13.</p> <p>În prezent este în curs de elaborare un proiect de Ordin comun pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în România (MADR/MMAP nr. 352/636/2015, urmează a fi aprobat la nivelul ANSVSA) prin care se definesc toate normele privind ecocondiționalitatea (standarde GAEC și cerințe SMR) în conformitate cu prevederile art. 93 și 94 din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, în baza cadrului stabilit în anexa II la acest regulament.</p> <p>Cerințele și standardele obligatorii pentru fermieri în materie, aplicabile în perioada 2014-2020 sunt similare cu cele din legislația actuală.</p>
<p>P4.2) Cerințe minime privind utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor: sunt definite la nivel național cerințe minime privind utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor, menționate în titlul III capitolul 1 articolul 28 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013</p>	<p>P4.2.a) Sunt specificate în programe cerințele minime privind utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor, menționate în titlul III capitolul 1 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013;</p>	<p>Yes</p>	<p>Codul de bune practici agricole pentru protecția apelor față de poluarea cu nitrați din sursele agricole, aprobat prin Ordinul comun nr. 1182/1270/2005 al Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor și al Ministerului Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale -</p> <p>HG nr. 1559/2004 cu privire la procedura de aprobare a produselor de protecție a plantelor pentru plasarea pe piață și utilizarea acestora în România, cu modificările ulterioare</p> <p>OG nr. 4/1995 cu privire la producția, comercializarea și folosirea protecției plantelor față de boli, dăunători și buruieni în agricultură și silvicultură</p> <p>art. 28 și 55 din Regulamentul nr. 1107/2009 privind plasarea pe piață a produselor de protecție a plantelor și de abrogare a Directivelor Consiliului 79/117/CEE și 91/414/CEE</p> <p>Art. 27, alineatul (1), litera e) a OG nr. 4/1995 cu privire la producția, comercializarea și folosirea produselor de protecție a plantelor față de boli, dăunători și buruieni în agricultură și silvicultură.</p>	<p>Codul de bune practici agricole pentru protecția apelor față de poluarea cu nitrați din sursele agricole, aprobat prin Ordinul nr. 1182/1270/2005 al ministrului mediului și gospodăririi apelor și al ministerului agriculturii, pădurilor și dezvoltării rurale este în curs de modificare pentru a fi în conformitate cu Programul de acțiune pentru protecția apelor față de poluarea cu nitrați din surse agricole aprobat prin Decizia nr. 221.983/GC/12.06.2013 a Comisiei pentru implementarea Planului de Acțiune pentru protecția apelor față de poluarea cu nitrați din surse agricole, conform art. 6 alin. (1) din HG nr. 964/2000.</p> <p>Gestionarea integrată a dăunătorilor (IPM) este asigurată prin obligațiile legale din legislația națională, aplicabilă fermierilor. Aceste obligații legale care constituie cerințe de bază pentru M10 și M11 sunt corelate cu principiile enunțate de anexa III a Directivei 2009/128.</p> <p>România a transpus Directiva UE 2009/128 / CE privind utilizarea durabilă a pesticidelor. În conformitate cu OG nr. 34/2012 pentru stabilirea cadrului instituțional de acțiune în scopul utilizării durabile a pesticidelor</p>

				pe Teritoriul Romaniei, care a transpus directiva, principiile de management integrat al organismelor dăunătoare sunt considerate voluntare. În ceea ce privește principiul 2: în conformitate cu legislația națională, monitorizarea dăunătorilor este responsabilitatea autorităților naționale (Agenția Fitosanitară). În ceea ce privește principiul 8: utilizatorii profesioniști de pesticide ar trebui să țină evidența pesticidelor folosite.
P4.3) Alte standarde relevante la nivel național: sunt definite standarde obligatorii relevante la nivel național, în sensul titlului III capitolul 1 articolul 28 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013	P4.3.a) Standardele obligatorii relevante la nivel național sunt specificate în programe	Yes	<p>Ordinul nr. 187/2.155/42/2011 al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale, al ministrului mediului și pădurilor și al președintelui Autorității Naționale Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor care aprobă cerințele statutare de management (SMR) pentru mediu și identificarea și înregistrarea animalelor în scheme și măsuri pentru fermieri din România, cu modificările ulterioare</p> <p>Ordinul comun nr. 496/1632/65/2013 al MADR/MESC/ANSVSA</p> <p>Ordinul MADR nr.765/2009 pentru aprobarea normei privind animalele de reproducție din specia bovine</p> <p>Ordinul MAPDR nr.20/2006 pentru aprobarea normei privind animalele de reproducție din speciile ovine și caprine, cu modificările și completările ulterioare</p> <p>Legea nr.389/2005, cu modificările și completările ulterioare</p> <p>Ordinul MAPDR nr. 13/2006 pentru aprobarea normei privind animalele de reproducție din specia porcine, cu modificările și completările ulterioare</p> <p>OUG nr.113/2002 privind identificarea și înregistrarea bovinelor în România</p> <p>OUG nr.23/2010 privind identificarea și înregistrarea suinelor, ovinelor și caprinelor, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative</p> <p>Legea zootehniei nr. 72/2002, cu modificările și completările ulterioare</p> <p>HG nr.1156/2013 pentru aprobarea Programului acțiunilor de supraveghere, prevenire, control și eradicare a bolilor la animale, a celor transmisibile de la animale la om, protecția animalelor și protecția mediului, de identificare și înregistrare a bovinelor, suinelor, ecvideelor, ovinelor și caprinelor,</p>	<p>România a început implementarea SMR-urilor din 2012 prin Ordinul nr. 187/2.155/42/2011 al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale, al ministrului mediului și pădurilor și al președintelui Autorității Naționale Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor care aprobă cerințele statutare de management (SMR) pentru mediu și identificarea și înregistrarea animalelor în scheme și măsuri pentru fermieri din România, cu modificările ulterioare.</p> <p>În prezent este în curs de elaborare un proiect de Ordin comun pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în România (MADR/MMAP nr. 352/636/2015, urmează a fi aprobat și la nivelul ANSVSA) prin care se definesc toate normele privind ecocondiționalitatea (standarde GAEC și cerințe SMR) în conformitate cu prevederile art. 93 și 94 din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, în baza cadrului stabilit în anexa II la acest regulament.</p> <p>Cerințele și standardele obligatorii pentru fermieri în materie, aplicabile în perioada 2014-2020 sunt similare cu cele din legislația actuală.</p> <p>Alte cerințe naționale relevante:</p> <p>1. Obligația ca animalele să fie din rasă pură înscrise în registrul genealogic al rasei respective - secțiunea principală:</p> <p>- BOVINE: conform art. 1 lit. a și b din Ordinul MADR nr.765/2009</p>

				<p>- OVINE și CAPRINE: art. 2 lit. a și b din Ordinul MAPDR nr.20/2006 - ECVIDEE: art. 6 lit. a din Legea nr.389/2005, - PORCINE: art. 1 lit. a și c din Ordinul MAPDR nr. 13/2006</p> <p>2. Obligația identificării animalelor:</p> <p>- BOVINE: conform art. 1 lit. a din OUG nr.113/2002 - OVINE și CAPRINE: art. 1 lit. a din OUG nr.23/2010 - ECVIDEE: art. 19 alin (1) din Legea zootehniei nr. 72/2002,</p> <p>- PORCINE: art. 1 lit. a din OUG nr.23/2010</p> <p>3. Obligația ca animalele să fie cuprinse în Programul acțiunilor de supraveghere, prevenire, control și eradicare a bolilor la animale, a celor transmisibile de la animale la om, protecția animalelor și protecția mediului, de identificare și înregistrare a bovinelor, suinelor, ecvideelor, ovinelor și caprinelor, aprobat prin HG nr.1156/2013.</p>
<p>P5.2) Sectorul apei: existența (a) a unei politici tarifare privind apele care prevede stimulente corespunzătoare pentru ca utilizatorii să utilizeze eficient resursele de apă și (b) a unei contribuții adecvate a diferitelor utilizări ale apei pentru recuperarea costurilor serviciilor legate de utilizarea apei la o rată stabilită de planul adoptat de gestionare a bazinelor hidrografice pentru investiții sprijinite prin diferite programe.</p>	<p>P5.2.a) În sectoarele sprijinite de FEADR, un stat membru asigură contribuția diferitelor utilizări ale apei la recuperarea costurilor serviciilor de utilizare a apei, pe sector, în conformitate cu articolul 9 alineatul (1) prima liniuță din Directiva-cadru privind apa, ținând seama, după caz, de efectele sociale, de mediu și economice ale recuperării, precum și de condițiile geografice și climatice ale regiunii/regiunilor afectate.</p>	No		<p>Legea nr. 241/2006 a serviciului de alimentare cu apă și de canalizare</p> <p>Hotărârea Guvernului nr. 1202/2010 privind actualizarea cuantumului contribuțiilor specifice de gospodărire a resurselor de apă</p> <p>Ordinul MADR nr. 120/2011 pentru aprobarea Normelor metodologice privind calculul și plata tarifelor pentru serviciile de îmbunătățiri funciare</p> <p>Contribuția utilizării apei la recuperarea costurilor serviciilor de apă este reglementată prin art. 80-82 din Legea Apelor nr. 107/1996, care a transpus art. 9 din DCA 2000/60/EC. Astfel, au fost stabilite contribuții specifice în managementul apei pentru utilizarea acesteia, ținând cont de categoria de resurse de apă și de diferiții utilizatori de apă. Contribuția stabilită pentru utilizatorii de apă ține seama de efectele de mediu, economice și sociale, precum și de condițiile geografice și climatice specifice.</p> <p>Pentru a încuraja o utilizare eficientă a resurselor de apă, prin Legea Apelor s-a instituit un sistem de bonificații care se acordă utilizatorilor de apă care</p>

				<p>demonstrează, constant, o grijă deosebită pentru folosirea rațională și pentru protecția calității apelor, evacuând constant, odată cu apele uzate epurate, substanțe impurificatoare cu concentrații și în cantități mai mici decât cele înscrise în autorizația de gospodărire a apelor. De asemenea, penalitățile se aplică acelor utilizatori de apă la care se constată abateri de la prevederile reglementate atât pentru depășirea cantităților de apă utilizate, cât și a concentrațiilor și cantităților de substanțe impurificatoare evacuate în resursele de apă.</p> <p>În cadrul procesului de elaborare a celui de a 2-lea Plan de Management al Bazinelor Hidrografice (PMBH) va fi realizată o analiză privind identificarea externalităților ca parte componentă a costurilor de mediu precum și a eventualei impact asupra resursei de apă, în baza metodologiilor recomandate de Comisia Europeană.</p> <p>De asemenea, pe baza Ordinului MADR nr. 120/2011 sunt stabilite tarifele de îmbunătățiri funciare pentru a asigura o exploatare echitabilă a amenajărilor de îmbunătățiri funciare, a sistemelor de irigare sau de desecare și drenaj și lucrări de drenaj și a lucrărilor de apărare împotriva inundațiilor sau de combatere a eroziunii solului pentru a proteja interesele tuturor beneficiarilor, pentru a preveni utilizarea ineficientă a apei, excesul de umiditate, eroziune și poluare</p>
P5.3) Energie regenerabilă: au fost efectuate acțiuni de promovare a producției și distribuției de energie din surse regenerabile.	<p>P5.3.a) Există scheme de sprijin transparente, priorități privind accesul la rețea sau acces garantat și prioritate pentru expediere, precum și norme standardizate privind suportarea separată și în comun a costurilor adaptărilor tehnice care au fost făcute publice, în conformitate cu articolul 14 alineatul (1), articolul 16 alineatele (2) și (3) din Directiva 2009/28/CE;</p>	Yes	<p>Site-ul Autorității Naționale pentru Reglementare în Domeniul Energiei conține informații despre sistemul de promovare , piața certificatelor verzi, garanții, cadrul legal</p> <p>http://www.anre.ro/informatii.php?id=388:</p> <p>Legea nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie, republicată</p> <p>HG nr. 90/2008 pentru aprobarea Regulamentului privind racordarea utilizatorilor la rețelele electrice de interes public</p>	<p>Operatorii de sisteme de transport și operatorii de sisteme de distribuție garantează transportul și distribuția energiei electrice produse din surse regenerabile, cu acces prioritar.</p>
	<p>P5.3.b) Un stat membru a adoptat un plan național de acțiune în domeniul energiei regenerabile, în conformitate cu articolul 4 din Directiva 2009/28/CE.</p>	Yes	<p>Planul Național de Acțiune în Domeniul Energiei din Surse Regenerabile (PNAER)</p> <p>http://www.minind.ro/energie/PNAER_final.pdf</p>	<p>Planul Național de Acțiune în Domeniul Energiei din Surse Regenerabile (PNAER) adoptat prin Memorandumul guvernamental din 2010 – secțiunea dedicată agriculturii și dezvoltării rurale: paginile 16, 38, 82-84, 173-186 și 198.</p>

<p>G1) Combaterea discriminării: existența unei capacități administrative pentru punerea în aplicare și aplicarea legislației antidiscriminare a Uniunii și a politicii în materie de fonduri ESI.</p>	<p>G1.a) Măsuri în conformitate cu cadrul instituțional și juridic al statelor membre pentru implicarea organismelor responsabile pentru promovarea unui tratament egal pentru toate persoanele pe tot parcursul pregătirii și realizării programelor, inclusiv furnizarea de consiliere privind egalitatea în activitățile conexe fondurilor ESI;</p>	<p>Yes</p>	<p>HG nr. 1194/2001 privind organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării</p> <p>http://www.madr.ro/ro/programare-2014-2020-pndr/comitet-consultativ-tematic/componenta.html</p> <p>http://www.madr.ro/programare-2014-2020-pndr/comitet-consultativ-tematic/grupuri-de-lucru.html</p> <p>http://www.madr.ro/docs/dezvoltare-rurala/programare-2014-2020/comitet-monitorizare-2014-2020/componenta-CM-PNDR-2014-2020.pdf</p>	<p>HG nr. 1194/2001 este actul normativ național care reglementează organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD). În conformitate cu art 2 alin (1) lit f. din această hotărâre. CNCD este organismul național de egalitate, autoritate de stat în domeniul discriminării, autonomă, independentă, cu personalitate juridică, aflată sub control parlamentar și totodată garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării, în conformitate cu legislația internă în vigoare și cu documentele internaționale la care România este parte.</p> <p>S-a elaborat un proiect al documentului-cadru pentru consultarea și, respectiv, implicarea organismelor responsabile de antidiscriminare și un proiect de protocol între CNCD și AM-uri, documentul aflându-se în proces de consultare între organismele responsabile de implementarea programelor și CNCD..</p> <p>În contextul procesului de elaborare al PNDR 2014-2020 s-au inițiat o serie de activități consultative cu reprezentanți ai autorităților competente naționale și locale, societății civile, precum și cu alți parteneri economici și sociali. Astfel, în baza Memorandumului aprobat la nivel de Guvern, a fost constituit Comitetul Consultativ Tematic pentru Dezvoltare Rurală, Agricultură și Pescuit (CCT DRAP) cu grupuri de lucru tematice, ca structuri partenoriale cu rol consultativ în stabilirea și prioritizarea investițiilor finanțate din PNDR 2014-2020, din care au făcut parte și Agenția Națională pentru Romi (ANR) - CCT DRAP, Fundația pentru Incluziune și Coeziune Socială, Asociația Națională a Femeilor din Mediul Rural - din cadrul GL Dezvoltare economică în spațiul rural, GL LEADER..</p> <p>La constituirea Comitetului de Monitorizare aferent perioadei 2014-2020, AM PNDR a avut în vedere implicarea unei structuri responsabile cu promovarea antidiscriminării, respectiv Agenția Națională pentru Romi.</p>
	<p>G1.b) Măsuri pentru formarea personalului autorităților implicat în gestionarea și controlul fondurilor ESI în domeniul</p>	<p>Yes</p>	<p>http://www.cncd.org.ro/noutati/Comunicate-de-presa/Lansarea-proiectului-Formare-in-domeniul-antidiscriminarii-egalitatii-de-gen-si-al-drepturilor-persoanelor-cu-dizabilitati-212</p>	<p>CNCD implementează Contractul de finanțare nr. 1.3.174 din 14.05.2014 pentru proiectul</p>

	legislației și politicilor antidiscriminare ale UE.		http://www.fonduri-ue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/Informativ/anunturi/06.08.2014/Anunt.MFE.06.08.2014.pdf	„Formare în domeniul antidiscriminării, egalității de gen și al drepturilor persoanelor cu dizabilități”, adresat angajaților din Autoritățile de Management, Organismele Intermediare, Autoritatea de Audit, Autoritatea de Certificare și Plăți și Ministerul Fondurilor Europene”. Cursurile vor fi continuate până la finalul anului 2015. Până în prezent s-au desfășurat cursuri pentru modulul 1 antidiscriminare, fiind instruite 346 persoane, din care 12 persoane din cadrul AM PNDR
G2) Egalitatea de gen: existența unei capacități administrative pentru punerea în aplicare și aplicarea legislației Uniunii privind egalitatea de gen și a politicii în materie de fonduri ESI.	G2.a) Măsuri în conformitate cu cadrul instituțional și juridic al statelor membre pentru implicarea organismelor responsabile pentru promovarea egalității de gen pe tot parcursul pregătirii și realizării programelor, inclusiv furnizarea de consiliere privind egalitatea de gen în activitățile conexe fondurilor ESI.	Yes	www.mmuncii.ro/j33/index.php/ro/2014-domenii/egalitate-de-sanse-intre-femei-si-barbati/1849-legislatia-in-domeniul-egalitatii-de-sanse-intre-femei-si-barbati http://www.madr.ro/ro/programare-2014-2020-pndr/comitet-consultativ-tematic/componenta.html http://www.madr.ro/programare-2014-2020-pndr/comitet-consultativ-tematic/grupuri-de-lucru.html	<p>Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice este membru în Comitele de monitorizare ale programelor operaționale 2007-2013, inclusive al CM PNDR 2007-2013. Conform art 4, lit c, punctul 3 din HG nr. 344/2014 privind organizarea și funcționarea MMFPSPV, acesta are atributii privind elaborarea și aplicarea politicilor și planurilor naționale de acțiune ale Guvernului în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați.</p> <p>De asemenea, s-a elaborat un proiect al documentului-cadru pentru consultarea și, respectiv, implicarea organismelor responsabile de antidiscriminare și un proiect de protocol între CNCD și AM-uri, documentul aflându-se în proces de consultare între organismele responsabile de implementarea programelor și CNCD.</p> <p>Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării este organismul național de egalitate, autoritate de stat în domeniul discriminării, autonomă, independentă, cu personalitate juridică, aflată sub control parlamentar și totodată garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării, în conformitate cu legislația internă în vigoare și cu documentele internaționale la care România este parte.</p> <p>Promovarea și integrarea aspectelor referitoare la egalitatea de gen în procesul de elaborare a PNDR 2014-2020 a fost asigurată prin implicarea activă în reuniunile CCT DRAP a Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (MMFPSPV), dar și a Asociației Naționale a Femeilor din Mediul Rural în Grupul de Lucru Dezvoltare Economică.</p>

	G2.b) Măsuri pentru formarea personalului autorităților implicat în gestionarea și controlul fondurilor ESI în domeniul legislației și politicilor Uniunii în materie de egalitate de gen și de integrare a dimensiunii de gen.	Yes		CNCD implementează Contractul de finanțare nr. 1.3.174 din 14.05.2014 pentru proiectul „Formare în domeniul antidiscriminării, egalității de gen și al drepturilor persoanelor cu dizabilități”, adresat angajaților din Autoritățile de Management, Organismele Intermediare, Autoritatea de Audit, Autoritatea de Certificare și Plăți și Ministerul Fondurilor Europene” Cursurile vor fi continue până la finalul anului 2015. Până în prezent s-au făcut cursuri pentru modulul 1 privind antidiscriminarea, fiind instruite 346 persoane, din care 12 persoane din cadrul AM PNDR. În luna februarie 2015 a fost demarată organizarea modulului 2 al proiectului care vizează instruirea privind egalitatea de șanse între femei și bărbați.
G3) Dizabilitate: existența capacității administrative pentru punerea în aplicare și aplicarea Convenției Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (UNCRPD) în domeniul fondurilor ESI în conformitate cu Decizia 2010/48/CE a Consiliului.	G3.a) Măsuri în conformitate cu cadrul instituțional și juridic al statelor membre pentru consultarea și implicarea organismelor responsabile pentru protecția drepturilor persoanelor cu handicap sau a organizațiilor reprezentative ale persoanelor cu handicap sau a altor părți interesante relevante pe tot parcursul pregătirii și realizării programelor.	Yes	http://www.cncd.org.ro/legislatic/ http://www.madr.ro/ro/programare-2014-2020-pndr/comitet-consultativ-tematic/componenta.html	<p>MMFPSPV este membru în Comitetele de monitorizare ale programelor operaționale 2007-2013, inclusive în cadrul CM PNDR.</p> <p>Conform art.4 litera i) pct 1 din HG 344/2014, MMFPSPV elaborează, coordonează și monitorizează implementarea strategiei naționale în domeniul handicapului și a planului național de acțiune.</p> <p>La nivelul Comitetului de Monitorizare pentru PNDR 2014-2020 (CM) potrivit Regulamentului de Organizare și Funcționare, pentru asigurarea eficienței activității CM, se vor constitui grupuri tehnice de lucru pe domenii specifice. În acest moment procesul de constituire a Grupurilor de Lucru este în derulare și, în funcție de domeniul de activitate al acestora, vor fi cooptați și CNCD și Agenția Națională pentru Persoanele cu Dizabilități din subordinea MMFPSPV.</p> <p>De asemenea, s-a elaborat un proiect al documentului-cadru pentru consultarea și, respectiv, implicarea organismelor responsabile de antidiscriminare și un proiect de protocol între MMFPSPV, CNCD și AM-uri, documentul aflându-se în proces de consultare între organismele responsabile de implementarea programelor și CNCD.</p> <p>În conformitate cu art 2 lit. f din HG nr. 1194/2001, CNCD are atribuții privind urmărirea aplicării și respectării, de către</p>

				<p>autoritățile publice, persoanele juridice și persoanele fizice, a dispozițiilor normative ce privesc prevenirea, sancționarea și eliminarea tuturor formelor de discriminare.</p> <p>Promovarea drepturilor persoanelor cu handicap în procesul de elaborare al PNDR 2014-2020 a fost asigurată prin implicarea activă în reuniunile CCT DRAP a Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (MMFPSPV). Prin atribuțiile sale în domeniul implementării legislației în domeniul protecției speciale și a promovării drepturilor persoanelor cu handicap, MMFPSPV se asigură că procesul de pregătire și realizare a PNDR 2014-2020 respectă și promovează drepturile persoanelor cu dizabilități.</p>
	<p>G3.b) Măsuri pentru formarea personalului autorităților implicat în gestionarea și controlul fondurilor ESI în domeniul legislației aplicabile a Uniunii și în domeniul legislației și politicilor naționale privind persoanele cu handicap, inclusiv în ceea ce privește aplicarea practică a UNCRPD, reflectată în legislația Uniunii și cea națională, după caz.</p>	Yes	<p>http://www.fonduri-ue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/Informativ/anunturi/06.08.2014/Anunt.MFE.06.08.2014.pdf</p>	<p>Se implementează Contractul de finanțare nr. 1.3.174 din 14.05.2014 pentru proiectul „Formare în domeniul antidiscriminării, egalității de gen și al drepturilor persoanelor cu dizabilități”, adresat angajaților din Autoritățile de Management, Organismele Intermediare, Autoritatea de Audit, Autoritatea de Certificare și Plăți și Ministerul Fondurilor Europene” Rezultate așteptate. Cursurile vor fi continue până la finalul anului 2015. Până în prezent s-au organizat cursuri în domeniul antidiscriminare, fiind instruite 346 persoane din care 12 persoane din cadrul AM PNDR. În prezent se derulează modulul 2 al proiectului, iar ulterior va fi organizat și modulul 3 care vizează instruirea privind drepturile persoanelor cu dizabilități.</p>
	<p>G3.c) Măsuri pentru asigurarea monitorizării aplicării articolului 9 din UNCRPD în legătură cu fondurile ESI pe tot parcursul pregătirii și realizării programelor.</p>	Yes	<p>Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap LEGE nr. 221/2010 pentru ratificarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități</p>	<p>Conform art. 2 din Legea nr. 221/2010 de ratificare a CDPD, MMFPSPV prin DPPD, este autoritate de coordonare pentru implementarea Convenției.</p> <p>Aplicarea art. 9 UNCRPD este realizată prin Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități,</p> <p>Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială are reprezentare teritorială și atribuții de inspecție privind sistemul național de asistență socială și participă la monitorizarea implementării art. 9 din UNCRPD pe parcursul</p>

				<p>pregătirii și implementării programelor.</p> <p>Legislația românească garantează drepturi egale pentru cetățeni în scopul participării fără discriminare la viața economică și socială, inclusiv în procesul de evaluare/selecție/implementare a proiectelor finanțate în cadrul PO.</p>
G4) Achiziții publice: existența unor măsuri de aplicare eficiente a dreptului Uniunii din domeniul achizițiilor publice în ceea ce privește fondurile ESI.	G4.a) Măsuri pentru aplicarea eficientă a normelor Uniunii din domeniul achizițiilor publice prin intermediul unor mecanisme adecvate.	No		<p>Directivile UE în materie de achiziții publice au fost transpuse în legislația națională prin OUG nr. 34/2006, HG nr. 925/2006, legislație de nivel terțiar.</p> <p>ANAP realizează verificări ex-ante ale documentației de atribuire și realizează verificări în timp real ale procedurilor de achiziții publice.</p> <p>De asemenea, AM PNDR deține personal cu responsabilități specifice care se ocupă de verificarea procedurilor de achiziții publice.</p> <p>Pentru îmbunătățirea procedurilor de achiziții publice, este necesară continuarea demersurilor pentru consolidarea cadrului legal și instituțional în acest domeniu, motiv pentru care acest criteriu nu este considerat îndeplinit.</p>
	G4.b) Măsuri de asigurare a procedurilor transparente de atribuire a contractelor.	No		<p>OUG nr. 34/2006 care reglementează domeniul achizițiilor publice stabilește principiile care stau la baza atribuirii contractelor de achiziții publice: nediscriminarea, tratamentul egal; recunoașterea reciprocă; transparența, proporționalitatea; eficiența utilizării fondurilor publice și asumarea răspunderii.</p> <p>Verificările ex-ante realizate de ANAP asigură îndrumare pentru autoritățile contractante.</p> <p>Redactarea documentelor de licitație și evaluarea de oferte se face de către Autoritatea contractantă cu respectarea legislației terțiare, evitându-se apariția situațiilor identificate de către Comisia Europeană/AA.</p> <p>SEAP este actualizat constant conform modificărilor legislative și este gestionat de MSI, acesta conținând toate invitațiile pentru depunerea de oferte cu o valoare estimată mai mică decât pragul specificat în directivele UE</p>

				<p>Pentru achizițiile directe cu o valoare mai mare de 5000 € sunt trimise notificări în sistem de către autoritățile contractante.</p> <p>www.e-licitatie.ro</p>
	G4.c) Modalitățile de formare și de difuzare a informațiilor pentru personalul implicat în implementarea fondurilor ESI.	No		<p>În perioada septembrie-octombrie 2014 personalul AM PNDR a participat la sesiuni de formare în domeniul achizițiilor publice, fiind inclusiv prezentate succint noile prevederi europene. Aceste sesiuni de instruire au fost derulate în cadrul contractului de asistență tehnică pentru pregătirea perioadei de programare în domeniul dezvoltării rurale 2014-2020.</p> <p>Pentru consolidarea capacității administrative a personalului implicat în implementarea fondurilor ESI, sunt necesare acțiuni de formare suplimentare în materia achizițiilor publice.</p>
	G4.d) Măsuri de asigurare a capacității administrative de punere în aplicare și aplicare a normelor Uniunii din domeniul achizițiilor publice.	No		<p>Agencia Națională pentru Achiziții Publice (ANAP) are un rol fundamental în elaborarea, promovarea și aplicarea politicii de achiziții publice.</p> <p>Ministerul Fondurilor Europene a elaborat un Ghid privind principalele riscuri în domeniul achizițiilor publice. Ghidul se bazează pe recomandările Comisiei Europene emise în urma misiunilor de audit. Acest ghid ajută beneficiarii să evite greșelile în acest domeniu.</p> <p>În prezent este în vigoare o documentație standardizată pentru proiectele de infrastructură (sectorul mediului și al transportului), folosită de către Autoritățile Contractante.</p> <p>http://www.anrmap.ro/documente</p>
G5) Ajutoare de stat: existența unor măsuri de aplicare eficiente a normelor Uniunii din domeniul ajutoarelor de stat în ceea ce privește fondurile ESI.	G5.a) Măsuri referitoare la aplicarea eficiente a normelor Uniunii privind ajutoarele de stat.	No		<p>Având în vedere actuala legislație în domeniul ajutorului de stat, această condiționalitate ar trebui să fie considerate îndeplinite, însă, din cauza noilor cerințe din regulamentul de minimis, criteriul este considerat doar parțial îndeplinit. Acest regulament prevede că, începând din ianuarie 2016 cumularea ajutorului de minimis ar trebui să se facă prin intermediul unei baze de date. Prin urmare, Consiliul Concurenței a demarat procedura</p>

				<p>în vederea implementării unei noi baze de date în care ajutorul de stat va fi înregistrat în momentul în care este efectiv acordat. Această bază de date va permite atât Consiliului Concurenței, cât și furnizorilor să verifice ex ante eligibilitatea beneficiarilor de ajutor de stat/ajutor de minimis, inclusiv să verifice regulile de cumul sau respectarea principiului "Deggendorf".</p> <p>Noua bază de date va fi dezvoltată în cadrul unui proiect finanțat prin POAT și se prevede a fi operațională la sfârșitul anului 2015</p> <p>Experții Consiliului Concurenței asista permanent experții din cadrul autorităților furnizoare (inclusiv cele de acordare a fondurilor europene), în elaborarea de noi scheme de ajutor de stat. Furnizorul / administratorul schemei de fiecare are responsabilitatea principală de monitorizare a ajutoarelor de stat acordate și respectarea principiului "Deggendorf".</p> <p>Suplimentar Consiliul Concurenței primește în fiecare an, rapoarte cu privire la ajutoarele acordate în România. Datele sunt agregate și incluse în rapoarte. În cazul în care se constată neregularități, Consiliul Concurenței va solicita furnizorilor / administratorilor să recupereze orice sumă de bani acordată fără respectarea regulilor.</p>
	G5.b) Modalitățile de formare și de difuzare a informațiilor pentru personalul implicat în implementarea fondurilor ESI.	Yes	<p>www.renascc.eu</p> <p>www.ajutordestat.ro</p> <p>www.ajutordestat.eu</p>	<p>A fost dezvoltat și actualizat în permanență un site specializat privind ajutorul de stat.</p> <p>În perioada septembrie-octombrie 2014 personalul AM PNDR a participat la sesiuni de formare în domeniul ajutorului de stat, inclusiv în sectoarele agricol, forestier și zonele rurale. Aceste sesiuni de instruire au fost derulate în cadrul contractului de asistență tehnică pentru pregătirea perioadei de programare în domeniul dezvoltării rurale 2014-2020.</p> <p>Având în vedere complexitatea și specializarea componentei de ajutoare de stat în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale, MADR va continua să întreprindă activități de formare și informare a personalului</p>

				<p>implicat în implementarea FEADR.</p> <p>Activitățile de training vor fi realizate cu sprijinul Consiliului Concurenței (Rețeaua Națională de Ajutor de Stat), precum și cu ajutorul Agenției Naționale a Funcționarilor Politici.</p> <p>Experții Consiliului Concurenței asistă permanent experții din cadrul autorităților furnizoare (inclusiv cele de acordare a fondurilor europene), în elaborarea de noi scheme de ajutor de stat.</p>
	<p>G5.c) Măsuri de asigurare a capacității administrative de punere în aplicare și aplicarea normelor Uniunii din domeniul ajutoarelor de stat.</p>	<p>Yes</p>	<p>www.renascc.eu</p> <p>www.ajutordestat.ro</p> <p>www.ajutordestat.eu</p>	<p>Din ianuarie 2007 legislația UE în material ajutorului de stat este aplicabilă și României.</p> <p>Consiliul Concurenței (CC) este organismul central care asigura la nivel național respectarea regulilor ajutorului de stat potrivit OUG nr. 77/2014 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat, precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996 . Totodată, CC ofera asistenta din punct de vedere legal și practic privind aplicabilitatea legislației ajutorului de stat în programele operaționale. Consiliul Concurenței deține capacitatea administrative ca să își exercite atribuțiile în materie de ajutor de stat asigurat atât din buget național, cât și european.</p> <p>Regulile procedurale naționale sunt prevăzute de OUG nr. 117/2006 și, în conformitate cu acestea, toate schemele de ajutor de stat exceptate și notificabile trebuie să fie evaluate de către Consiliul Concurenței, înainte de a fi trimise la Comisia Europeană.</p> <p>Consiliul Concurenței este membru în Comitetul Consultativ Tematic pentru Dezvoltare Rurală, Agricultură și Pescuit, structură partenerială în procesul de elaborare a PNDR 2014-2020.</p> <p>La nivelul MADR, Direcția Generală de Managementul Resurselor Umane și Juridic prin Direcția Juridică monitorizează concordanța legislației naționale cu normativele europene în domeniul ajutoarelor de stat. În plus, Direcția Generală Afaceri</p>

				Europene și Relații Internaționale asigură coordonarea cu departamentele specializate din Comisia Europeană în materie de ajutoare de stat din sectorul agricol La nivel național, Consiliul Concurenței a luat inițiativa implementării unei baze de date pentru ajutoarele de stat acordate în România pentru evitarea cumulării.	
G6) Legislația de mediu privind evaluarea impactului asupra mediului (Environmental Impact Assessment - EIA) și evaluarea strategică de mediu (Strategic Environmental Assessment - SEA) Existența unor măsuri de aplicare eficace a legislației Uniunii din domeniul mediului referitoare la EIA și SEA.	G6.a) Măsuri referitoare la aplicarea eficace a Directivei 2011/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului (EIA) și a Directivei 2001/42/CE a Parlamentului European și a Consiliului (SEA).	Yes	<p>HG nr. 445/2009 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului</p> <p>HG nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe</p> <p>Ordinul MMP, MAI, MADR și MDRT nr. 135/76/84/1284/2010 și HG nr. 1000/2012.</p> <p>Ordinul MAPM nr. 864/2002 pentru aprobarea Procedurii de evaluare a impactului asupra mediului în context transfrontieră și de participare a publicului la luarea deciziei în cazul proiectelor cu impact transfrontieră.</p> <p>Ordinul MAPM nr. 863/2002 privind aprobarea ghidurilor metodologice aplicabile etapelor procedurii-cadru de evaluare a impactului asupra mediului</p> <p>Ordinul ministrului mediului nr. 1026/2009 privind aprobarea condițiilor de elaborare a raportului de mediu, raportului privind impactul asupra mediului, bilanțului de mediu, raportului de amplasament, raportului de securitate și studiului de evaluare adecvată</p>	<p>România a transpus Directivele SEA/EIA prin: HG nr. 445/2009 și HG nr. 1076/2004.</p> <p>Din punct de vedere instituțional, procedura EIA/SEA este aplicată unitar la nivelul MMAP, ANPM, agențiile județene de protecția mediului, conform competențelor ce decurg din Ordinul comun al MMP, MAI, MADR și MDRT nr. 135/76/84/1284/2010 și HG nr. 1000/2012.</p> <p>Cadrul legal va fi permanent actualizat.</p>	
	G6.b) Măsuri de formare profesională și difuzare de informații pentru personalul care participă la punerea în aplicare a directivelor privind EIA și SEA.	No			<p>România aplică un sistem de difuzare și schimb de informații pentru personalul implicat în punerea în aplicare a Directivei EIM și a Directivei ESM. Pe site-urile MMAP și ANPM au fost publicate informații cu privire la punerea în aplicare a Directivei EIM și a Directivei ESM.</p> <p>În perioada 2014-2020, formarea autorităților de mediu se va desfășura pe baza strategiei și planului pentru formarea personalului implicat în punerea în aplicare a EIM și ESM la toate nivelurile relevante. Formarea se va desfășura în două etape: 2014-2016 și 2017-2020, folosind fonduri din perioadele de programare 2007-2013 și 2014-2020.</p>
	G6.c) Măsuri de asigurare a unei capacități administrative suficiente.	Yes		<p>Există documente care pot fi considerate instrumente utile în desfășurarea activităților EIA/SEA (ghiduri, proceduri):</p> <ul style="list-style-type: none"> Ghiduri privind infrastructura: http://www.anpm.ro/ghiduri_cia-54776 Ghiduri sectoriale: http://www.anpm.ro/articole/avizul_de_mediu-85 	Atât la nivel național, cât și județean există structuri specializate în domeniul implementării EIA/SEA (Agenția Națională pentru Protecția Mediului și structurile teritoriale) care dețin suficient personal

			<ul style="list-style-type: none"> • Ordinul nr. 19/2010 pentru aprobarea ghidului metodologic pentru evaluarea conform Directivei Habitate: http://www.mmediu.ro/protectia_mediului/legislatie_orizontala/legislatia_specifica/Evaluarea-adevata.pdf • Ordinul nr. 117/2006 privind aprobarea manualului de proceduri de aplicare a evaluării de mediu pentru planuri și programme: http://www.mmediu.ro/legislatie/acte_normative/legislatie_orizontala/04sea.pdf <p>Ordinul MMP, MAI, MADR și MDRT nr. 135/76/84/1284/2010</p> <p>HG nr. 1000/2012</p> <p>HG nr. 445/2009,</p> <p>Ordinul ministrului mediului nr. 1026/2009</p> <p>Ordinul ministrului apelor și protecției mediului nr. 863/2002</p>	<p>calificat pentru demararea activităților specifice, conform competențelor ce decurg din Ordinul ministrului nr. 135/2010 și HG nr. 1000/2012.</p> <p>Legislația specifică include elemente care contribuie la asigurarea informației utilizate în procedura EIA/SEA, precum: HG nr. 445/2009, Ordinul ministrului mediului nr. 1026/2009 și</p> <p>Ordinul ministrului apelor și protecției mediului nr. 863/2002</p>
G7) Sisteme statistice și indicatori de rezultat: existența unei baze statistice necesare pentru a efectua evaluări ale eficacității și impactului programelor. Existența unui sistem de indicatori de rezultat necesari pentru selectarea acțiunilor care contribuie în modul cel mai eficient la obținerea rezultatelor dorite, monitorizarea progreselor înregistrate în obținerea rezultatelor și efectuarea evaluării impactului.	G7.a) Existența unor măsuri privind colectarea și agregarea rapidă a datelor statistice, cu următoarele elemente: identificarea surselor și mecanismelor de asigurare a validării statistice.	Yes	Sistemul Comun de Monitorizare și Evaluare elaborat de Comisia Europeană împreună cu Statele Membre.	<p>Conform Anexei 1, Partea 4 din Regulamentul UE nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a Reg. 1305/2013, acest criteriu este deja îndeplinit.</p> <p>Sistemul Comun de Monitorizare și Evaluare elaborat de Comisia Europeană împreună cu Statele Membre conține elementele prevăzute la art. 14 din Regulamentul UE nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a Reg. 1305/2013.</p>
	G7.b) Existența unor măsuri privind colectarea și agregarea rapidă a datelor statistice, cu următoarele elemente: măsuri de publicare și de disponibilitate publică a datelor agregate.	Yes	Sistemul Comun de Monitorizare și Evaluare elaborat de Comisia Europeană împreună cu Statele Membre.	<p>Conform Anexei 1, Partea 4 din Regulamentul UE nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a Reg. 1305/2013, acest criteriu este deja îndeplinit.</p> <p>Sistemul Comun de Monitorizare și Evaluare elaborat de Comisia Europeană împreună cu Statele Membre conține elementele prevăzute la art. 14 din Regulamentul UE nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a Reg. 1305/2013.</p>
	G7.c) Un sistem eficient de indicatori de rezultat care să includă: selectarea indicatorilor de rezultat pentru fiecare program care să ofere informații cu privire la motivele pentru care au fost selectate acțiunile politice finanțate prin program	Yes	Sistemul Comun de Monitorizare și Evaluare elaborat de Comisia Europeană împreună cu Statele Membre.	<p>Conform Anexei 1, Partea 4 din Regulamentul UE nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a Reg. 1305/2013, acest criteriu este deja îndeplinit.</p> <p>Sistemul Comun de Monitorizare și Evaluare elaborat de Comisia Europeană împreună cu Statele Membre conține elementele prevăzute la art. 14 din Regulamentul UE nr. 808/2014</p>

				de stabilire a normelor de aplicare a Reg. 1305/2013.
	G7.d) Un sistem eficient de indicatori de rezultat care să includă: stabilirea de ținte pentru acești indicatori	Yes	Sistemul Comun de Monitorizare și Evaluare elaborat de Comisia Europeană împreună cu Statele Membre.	Conform Anexei 1, Partea 4 din Regulamentul UE nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a Reg. 1305/2013, acest criteriu este deja îndeplinit. Sistemul Comun de Monitorizare și Evaluare elaborat de Comisia Europeană împreună cu Statele Membre conține elementele prevăzute la art. 14 din Regulamentul UE nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a Reg. 1305/2013.
	G7.e) Un sistem eficient de indicatori de rezultat care să includă: robustețea și validarea statistică, claritatea interpretării normative, capacitatea de reacție la politică, colectarea în timp util a datelor	Yes	Sistemul Comun de Monitorizare și Evaluare elaborat de Comisia Europeană împreună cu Statele Membre.	Conform Anexei 1, Partea 4 din Regulamentul UE nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a Reg. 1305/2013, acest criteriu este deja îndeplinit. Sistemul Comun de Monitorizare și Evaluare elaborat de Comisia Europeană împreună cu Statele Membre conține elementele prevăzute la art. 14 din Regulamentul UE nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a Reg. 1305/2013.
	G7.f) Proceduri pentru a se asigura că toate operațiunile finanțate prin program adoptă un sistem eficace de indicatori.	Yes	Sistemul Comun de Monitorizare și Evaluare elaborat de Comisia Europeană împreună cu Statele Membre.	Conform Anexei 1, Partea 4 din Regulamentul UE nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a Reg. 1305/2013, acest criteriu este deja îndeplinit. Sistemul Comun de Monitorizare și Evaluare elaborat de Comisia Europeană împreună cu Statele Membre conține elementele prevăzute la art. 14 din Regulamentul UE nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a Reg. 1305/2013.

6.2.1. Lista acțiunilor care urmează a fi întreprinse pentru condiționalitățile ex ante generale

Condiționalitate ex ante aplicabilă la nivel național	Criteriile neîndeplinite	Action to be taken	Deadline	Bodies responsible for fulfillment
<p>G4) Achiziții publice: existența unor măsuri de aplicare eficace a dreptului Uniunii din domeniul achizițiilor publice în ceea ce privește fondurile ESF.</p>	<p>G4.a) Măsuri pentru aplicarea eficace a normelor Uniunii din domeniul achizițiilor publice prin intermediul unor mecanisme adecvate.</p>	<p>Pilonul I al Strategiei: Calitatea cadrului legislativ, inclusiv evaluarea opțiunilor de transpunere a noilor directive în legislația națională</p> <p>A: Adoptarea noului cadru legislativ în materie de achiziții publice, prin transpunerea Directivelor UE în domeniu, adoptarea legii privind sistemul remediilor și a legislației secundare aferente</p> <p>B: Pregătirea și aplicarea unei metodologii de evaluare a impactului înainte de modificarea legilor din domeniul achizițiilor publice</p> <p>C: Implementarea măsurilor operaționale de corectare și prevenire a consecvențelor legislative</p> <p>D: Dezvoltarea și implementarea unui ghid online care va determina o schimbare de paradigmă la nivelul întregului sistem de achiziții publice</p> <p>Pilonul 5 al Strategiei - Funcțiile de monitorizare și supervizare ale sistemului de achiziții publice din România.</p> <p>Planul de acțiune detaliat pentru îndeplinirea condiționalității ex ante pe achizițiile publice este prevăzut în anexa Cap. 6.</p>	<p>31-12-2016</p>	<p>Agencia Națională pentru Achiziții Publice AADR</p>
	<p>G4.b) Măsuri de asigurare a procedurilor transparente de atribuire a contractelor.</p>	<p>Pilonul 3 al Strategiei - Regularitatea și calitatea procesului de achiziții publice</p> <p>A: Dezvoltarea controlului intern</p> <p>B: Eficientizarea controlului extern ex-ante</p> <p>C: Îmbunătățirea și extindere sistemelor pentru a preveni conflictele de interese</p> <p>D: Eficientizarea controlului Curtii de Conturi</p>	<p>31-12-2016</p>	<p>Secretariatul General al Guvernului Ministerul Finanțelor Publice ANAP CNADNR ANI Administrația Națională Apele Române Curtea de Conturi</p>

	<p>G4.c) Modalitățile de formare și de difuzare a informațiilor pentru personalul implicat în implementarea fondurilor ESI.</p>	<p>Piloulul 4 al Strategiei - Capacitatea autorităților contractante, cu accent pe profesionalizare și aspecte de integritate</p> <p>B. Soluționarea deficiențelor din implementare cu scopul de a sprijini pregătirea și implementarea viitoarelor contracte de achiziții publice</p> <p>C. Profesionalizarea responsabililor de achiziții, precum și stabilirea unui sistem de stimulente pentru specialiștii în achiziții</p> <p>D. Achiziții centralizate pentru administrația centrală pentru anumite categorii de achiziții publice</p> <p>E. Utilizarea unităților centralizate de achiziții publice (UCA) de către autoritățile contractante din cadrul unei administrații sau de către autoritățile contractante dintr-o zonă geografică</p> <p>F. Sporirea capacității autorităților contractante în utilizarea procedurilor on-line</p> <p>G. Reducerea asimetriilor informaționale</p> <p>H. Realizarea unui studiu de fezabilitate pentru a evalua oportunitatea listei operatorilor economici autorizați, ca proiect pilot pentru sectorul construcției de drumuri și autostrăzi</p>	<p>31-12-2016</p>	<p>Ministerul Finanțelor Publice, MDRAP MMAP ANAP AADR</p>
	<p>G4.d) Măsuri de asigurare a capacității administrative de punere în aplicare și aplicare a normelor Uniunii din domeniul achizițiilor publice.</p>	<p>Pilonul 2 al Strategiei Coerența generală și eficiența CADRULUI INSTITUȚIONAL</p> <p>A. Consolidarea politicii de achiziții publice la nivel guvernamental central</p> <p>B. Asigurarea unei abordări echilibrate și trans-sectoriale în promovarea politicii de achiziții publice</p> <p>C. Aplicarea unui mecanism de cooperare inter-instituțională</p> <p>D. Reforma și consolidarea funcției de help-desk în cadrul sistemului de achiziții publice</p> <p>E. Asigurarea unui sistem de remedii îmbunătățit și eficient</p>	<p>31-12-2016</p>	<p>Ministerul Finanțelor Publice, Agenția Națională pentru Achiziții Publice CNSC CSM</p>

<p>G5) Ajutoare de stat: existența unor măsuri de aplicare eficace a normelor Uniunii din domeniul ajutoarelor de stat în ceea ce privește fondurile ESI.</p>	<p>G5.a) Măsuri referitoare la aplicarea eficace a normelor Uniunii privind ajutoarele de stat.</p>	<p>Elaborarea unei baze de date care permite verificarea ex ante a eligibilității beneficiarilor pentru acordarea ajutoarelor de stat/ajutoarelor de minimis, constând în:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Încheiere Protocol de cooperare între Consiliul Concurenței, Ministerul Fondurilor Europene și Serviciul de Telecomunicații Speciale pentru crearea, utilizarea și dezvoltarea/modificarea ulterioară a bazei de date (inclusiv modificarea legislației naționale privind ajutorul de stat). - Procedura de achiziție de echipament și licențe informatice - Achiziționarea echipamentului. - Încărcarea datelor din SMIS ca parte a etapei de testare - Actualizarea bazei de date în timp real (inclusiv importul de date din SMIS în timp real). - Modificarea legislației naționale privind ajutorul de stat pentru a introduce obligația ca inițiatorii/concedenții ajutorului de stat să folosească baza de date. 	<p>31-12-2015</p>	<p>Consiliul Concurenței</p>
<p>G6) Legislația de mediu privind evaluarea impactului asupra mediului (Environmental Impact Assessment - EIA) și evaluarea strategică de mediu (Strategic Environmental Assessment - SEA) Existența unor măsuri de aplicare eficace a legislației Uniunii din domeniul mediului referitoare la EIA și SEA.</p>	<p>G6.b) Măsuri de formare profesională și difuzare de informații pentru personalul care participă la punerea în aplicare a directivelor privind EIA și SEA.</p>	<p>Pentru perioada 2014-2020 formarea autorităților competente și implicate în punerea în aplicare a Directivelor EIM/ESM la toate nivelurile relevante va fi realizată pe baza strategiei și planului elaborat prin asistența JASPERS.</p> <p>Strategia și planul cuprind 2 cicluri: 2014 - 2016 și 2017 - 2020</p> <p>- Fiecare ciclu va fi organizat în două etape:</p> <ul style="list-style-type: none"> • formarea EIA: 15 sesiuni, 3 zile pentru fiecare sesiune; • formarea SEA: 15 sesiuni, 2 zile pentru fiecare sesiune. <p>De asemenea, în perioada imediat următoare se are în vedere identificarea unor noi domenii pentru care pot fi necesare ghiduri și instrumente metodologice similare ghidurilor Jaspers, pentru realizarea EIA.</p>	<p>31-12-2016</p>	<p>Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor</p>

		Planul de acțiune detaliat pentru îndeplinirea acestui criteriu privind SEA este prevăzut în anexa la Cap. 6.		
--	--	---	--	--

6.2.2. Lista acțiunilor care urmează a fi întreprinse pentru condiționalitățile ex-ante legate de priorități

Condiționalitate ex ante aplicabilă la nivel național	Criteriile neîndeplinite	Action to be taken	Deadline	Bodies responsible for fulfillment
<p>P3.1) Prevenirea și gestionarea riscurilor: existența evaluărilor naționale sau regionale ale riscurilor pentru gestionarea dezastrelor, luând în considerare adaptarea la schimbările climatice</p>	<p>P3.1.a) Efectuarea unei evaluări naționale sau regionale a riscurilor care să includă următoarele elemente: O descriere a procesului, metodologiei, metodelor și datelor nesensibile utilizate la evaluarea riscurilor, precum și a criteriilor bazate pe riscuri pentru prioritizarea investițiilor;</p>	<p>Evaluarea principalelor riscuri în RO se va face în cadrul unui proiect de asistență tehnică. În conformitate cu HG nr. 2288/2004, au fost identificate instituțiile cu responsabilități în prevenirea și managementul riscului.</p> <p>Evaluarea principalelor riscuri în RO se va face în cadrul unui GL pentru evaluarea Riscurilor la nivel național (GLERN), sprijinit prin asistență tehnică, care are reprezentanți ai tuturor autorităților administrației publice centrale care au în gestiune tipuri de risc, reprezentanți ai mediului academic/universitar și instituții de cercetare în domeniu. Pentru operaționalizarea GL, va fi elaborat și aprobat un cadru legal.</p> <p>Evaluarea riscurilor se va face pe baza unei metodologii, în conformitate cu Ghidul CE de evaluare și de cartografiere a riscului și va lua în considerare toate cele 3 categorii de impact (uman; economic și de mediu; politic și social), precum și aspectele transfrontieră. De asemenea, evaluarea va asigura o prioritizare a investițiilor</p>	<p>30-11-2016</p>	<p>Ministerul Administrației și Internelor - Inspectoratul General pentru Situații de Urgență</p>
	<p>P3.1.b) Efectuarea unei evaluări naționale sau regionale a riscurilor care să includă următoarele elemente: Descriere a scenariilor de risc unic și de riscuri multiple;</p>	<p>Potrivit Acordului de Parteneriat (pct. 717), sprijinul acordat din fondurile comunitare se va limita doar pentru riscurile a căror evaluare a fost deja demarată. După finalizarea evaluării, vor fi elaborate scenarii de risc unic și risc multiplu. De asemenea, evaluarea va furniza o analiză a scenariilor.</p>	<p>30-11-2016</p>	<p>Ministerul Administrației și Internelor - Inspectoratul General pentru Situații de Urgență</p>
	<p>P3.1.c) Efectuarea unei evaluări naționale sau regionale a riscurilor care să includă următoarele elemente: Ține seama, după caz, de strategiile naționale de adaptare la schimbările climatice.</p>	<p>Strategia națională de adaptare la schimbările climatice va fi luată în considerare pentru prioritizarea investițiilor ce se adresează riscurilor specifice, asigurând reziliența la dezastrele naturale și dezvoltarea unui sistem de management al dezastrelor.</p>	<p>30-11-2016</p>	<p>Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor Ministerul Afacerilor Interne – Inspectoratul General pentru Situații de Urgență</p>

		<p>Strategia națională de adaptare la schimbările climatice a fost aprobată prin HG nr. 529/2013 și se adresează impactului acestora asupra sănătății, agriculturii și pădurilor, biodiversității, ecosistemelor, apelor, zonelor marine și de coastă, infrastructurii și construcțiilor și componentei de adaptare.</p> <p>http://www.mmediu.ro/beta/wp-content/uploads/2013/10/2013-10-01_SNSC.pdf</p> <p>O detaliere extinsă a acțiunilor sectoriale va fi realizată prin Planul Național de Acțiuni privind Schimbările Climatice, a cărui pregătire a demarat în trim. II, 2014, ca parte a unui proiect de AT aflat în derulare.</p> <p>Planul de acțiune detaliat pentru îndeplinirea condiționalității ex ante pe prevenirea și gestionarea riscurilor este în anexa la Cap. 6.</p>		
<p>P5.2) Sectorul apei: existența (a) a unei politici tarifare privind apele care prevede stimulente corespunzătoare pentru ca utilizatorii să utilizeze eficient resursele de apă și (b) a unei contribuții adecvate a diferitelor utilizări ale apei pentru recuperarea costurilor serviciilor legate de utilizarea apei la o rată stabilită de planul adoptat de gestionare a bazinelor hidrografice pentru investiții sprijinite prin diferite programe.</p>	<p>P5.2.a) În sectoarele sprijinite de FEADR, un stat membru asigură contribuția diferitelor utilizări ale apei la recuperarea costurilor serviciilor de utilizare a apei, pe sector, în conformitate cu articolul 9 alineatul (1) prima liniuță din Directiva-cadru privind apa, ținând seama, după caz, de efectele sociale, de mediu și economice ale recuperării, precum și de condițiile geografice și climatice ale regiunii/regiunilor afectate.</p>	<p>Analiza recuperării costurilor pentru serviciile de apă a fost îndeplinită în primele PMBH, costurile serviciilor de apă fiind recuperate conform art. 9 Directiva Cadru Apă.</p> <p>Prevederi privind recuperarea costurilor se regăsesc în Legea 241/2006 a serviciului de alimentare cu apă și de canalizare și HG 1202/2010 privind actualizarea cuantumului contribuțiilor specifice de gospodărire a resurselor de apă.</p> <p>Și Master Planurile pentru investițiile de apă/apă uzată au un capitol privind analiza economică, fiind luate în considerare accesibilitatea populației privind prețul apei, efectele economice ale recuperării costurilor serviciilor de apă și condițiile geografice specifice.</p> <p>Reactualizare celor 11 PMBH va cuprinde o analiză privind identificarea externalităților ca parte componentă a costurilor de mediu precum și a impactului asupra resursei de apă. PMBH vor include și o evaluare a costurilor poluării difuze, pe baza unei metodologii ce va fi finalizată până la 30.06.2015.</p>	22-12-2015	Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor

7. DESCRIEREA CADRULUI DE PERFORMANȚĂ

7.1. Indicatori

Prioritate	Applicable	Indicatorul și unitatea de măsură, dacă este cazul	Țintă 2025 (a)	Plăți suplimentare de ajustare (b)	Ajustare EURI (C)	Valoarea absolută a țintei (A-B-C)
P2: Creșterea viabilității fermelor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor;	X	Numărul exploatațiilor agricole cu sprijin prin PDR pentru investiții în restructurare sau modernizare (aria de intervenție 2A) + exploatații cu investiții/planuri de afaceri pentru tinerii fermieri sprijinite prin PDR (aria de intervenție 2B)	19.147,00		2.325,00	16.822,00
	X	Totalul cheltuielilor publice P2 (EUR)	3.028.163.960,95		210.467.122,00	2.817.696.838,95
P3: Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv a sectoarelor de prelucrare și comercializare a produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării	X	Totalul cheltuielilor publice P3 (EUR)	1.555.127.429,81		36.709.000,00	1.518.418.429,81
		Numărul exploatațiilor agricole sprijinite care primesc sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri de	2.138,00		300,00	1.838,00

riscurilor în agricultură		producători (aria de intervenție 3A)				
		Numărul exploatațiilor agricole care participă la sisteme de gestionare a riscurilor (aria de intervenție 3B)	5.300,00			5.300,00
P4: Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor legate de agricultură și silvicultură	X	Totalul cheltuielilor publice P4 (EUR)	4.065.688.474,65		249.410.058,00	3.816.278.416,65
		Terenuri agricole care fac obiectul contractelor de gestionare care contribuie la biodiversitate (ha) (aria de intervenție 4A) + îmbunătățirea gestionării apei (ha) (aria de intervenție 4B) + îmbunătățirea gestionării solului și/sau prevenirea eroziunii solului (ha) (aria de intervenție 4C)	1.612.075,00		830.000,00	782.075,00
P5: Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii	X	Totalul cheltuielilor publice P5 (EUR)	1.062.164.460,83		24.429.000,00	1.037.735.460,83
		Terenurile agricole și forestiere care fac obiectul contractelor	364.445,00			364.445,00

reducere de carbon și rezistență la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic		de gestionare care vizează promovarea sechestrării/conservării carbonului (ha) (aria de intervenție 5E) + terenurile agricole care fac obiectul contractelor de gestionare care vizează reducerea emisiilor de GES și/sau de amoniac (ha) (aria de intervenție 5D) + terenuri irigate care trec la un sistem de irigații mai eficient (ha) (aria de intervenție 5A)				
		Numărul operațiunilor de investiții în economisirea energiei și eficiența energetică (aria de intervenție 5B) + în producția de energie din surse regenerabile (aria de intervenție 5C)	146,00		139,00	7,00
P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale	X	Cheltuieli publice totale EUR P6 (EUR)	2.716.720.217,23		148.257.000,00	2.568.463.217,23
		Numărul operațiunilor sprijinite care vizează îmbunătățirea serviciilor și a infrastructurilor de	1.634,00			1.634,00

		bază în zonele rurale (ariile de intervenție 6B și 6C)				
	X	Populația vizată de GAL (aria de intervenție 6B)	9.610.132,00			9.610.132,00

7.1.1. P2: Creșterea viabilității fermelor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor;

7.1.1.1. Numărul exploatațiilor agricole cu sprijin prin PDR pentru investiții în restructurare sau modernizare (aria de intervenție 2A) + exploatații cu investiții/planuri de afaceri pentru tinerii fermieri sprijinite prin PDR (aria de intervenție 2B)

Applicable: Da

Țintă 2025 (a): 19.147,00

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C): 2.325,00

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 16.822,00

7.1.1.2. Totalul cheltuielilor publice P2 (EUR)

Applicable: Da

Țintă 2025 (a): 3.028.163.960,95

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C): 210.467.122,00

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 2.817.696.838,95

7.1.2. P3: Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv a sectoarelor de prelucrare și comercializare a produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură

7.1.2.1. Totalul cheltuielilor publice P3 (EUR)

Applicable: Da

Țintă 2025 (a): 1.555.127.429,81

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C): 36.709.000,00

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 1.518.418.429,81

7.1.2.2. Numărul exploatațiilor agricole sprijinite care primesc sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri de producători (aria de intervenție 3A)

Applicable: Nu

Țintă 2025 (a): 2.138,00

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C): 300,00

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 1.838,00

7.1.2.3. Numărul exploatațiilor agricole care participă la sisteme de gestionare a riscurilor (aria de intervenție 3B)

Applicable: Nu

Țintă 2025 (a): 5.300,00

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C):

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 5.300,00

7.1.3. P4: Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor legate de agricultură și silvicultură

7.1.3.1. Totalul cheltuielilor publice P4 (EUR)

Applicable: Da

Țintă 2025 (a): 4.065.688.474,65

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C): 249.410.058,00

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 3.816.278.416,65

7.1.3.2. Terenuri agricole care fac obiectul contractelor de gestionare care contribuie la biodiversitate (ha) (aria de intervenție 4A) + îmbunătățirea gestionării apei (ha) (aria de intervenție 4B) + îmbunătățirea gestionării solului și/sau prevenirea eroziunii solului (ha) (aria de intervenție 4C)

Applicable: Nu

Țintă 2025 (a): 1.612.075,00

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C): 830.000,00

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 782.075,00

7.1.4. P5: Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic

7.1.4.1. Totalul cheltuielilor publice P5 (EUR)

Applicable: Da

Țintă 2025 (a): 1.062.164.460,83

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C): 24.429.000,00

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 1.037.735.460,83

7.1.4.2. Terenurile agricole și forestiere care fac obiectul contractelor de gestionare care vizează promovarea sechestrării/conservării carbonului (ha) (aria de intervenție 5E) + terenurile agricole care fac obiectul contractelor de gestionare care vizează reducerea emisiilor de GES și/sau de amoniac (ha) (aria

de intervenție 5D) + terenuri irigate care trec la un sistem de irigații mai eficient (ha) (aria de intervenție 5A)

Applicable: Nu

Țintă 2025 (a): 364.445,00

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C):

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 364.445,00

7.1.4.3. Numărul operațiunilor de investiții în economisirea energiei și eficiența energetică (aria de intervenție 5B) + în producția de energie din surse regenerabile (aria de intervenție 5C)

Applicable: Nu

Țintă 2025 (a): 146,00

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C): 139,00

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 7,00

7.1.5. P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale

7.1.5.1. Cheltuieli publice totale EUR P6 (EUR)

Applicable: Da

Țintă 2025 (a): 2.716.720.217,23

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C): 148.257.000,00

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 2.568.463.217,23

7.1.5.2. Numărul operațiunilor sprijinite care vizează îmbunătățirea serviciilor și a infrastructurilor de bază în zonele rurale (ariile de intervenție 6B și 6C)

Applicable: Nu

Țintă 2025 (a): 1.634,00

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C):

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 1.634,00

7.1.5.3. Populația vizată de GAL (aria de intervenție 6B)

Applicable: Da

Țintă 2025 (a): 9.610.132,00

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C):

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 9.610.132,00

7.2. Indicatori alternativi

Prioritate	Applicable	Indicatorul și unitatea de măsură, dacă este cazul	Țintă 2025 (a)	Plăți suplimentare de ajustare (b)	Ajustare EURI (C)	Valoarea absolută a țintei (A-B-C)
P3: Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv a sectoarelor de prelucrare și comercializare a produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură	X	Numărul de beneficiari sprijinți pentru bunăstarea animalelor	549,00			549,00
	X	Numărul de operațiuni sprijinite prin submăsura 4.2	412,00			412,00
P4: Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor legate de agricultură și silvicultură	X	Terenuri agricole care fac obiectul contractelor de gestionare care contribuie la biodiversitate (aria de intervenție 4A) + îmbunătățirea gestionării apei (aria de intervenție 4B) + îmbunătățirea gestionării solului și/sau prevenirea eroziunii solului + terenuri agricole care fac obiectul contractelor de plăți ANC (aria de intervenție 4C)”	6.811.075,00			6.811.075,00

P5: Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic	X	Numărul de operațiuni sprijinite prin submăsura 4.1 (de exemplu, stocarea gunoiului de grajd, tratarea gunoiului de grajd)	660,00			660,00
	X	Suprafața (ha) vizată de investiții în vederea economisirii de apă (de exemplu, un număr mai mare de sisteme de irigații eficiente) - KIS	362.745,00			362.745,00
P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale	X	Numărul de operațiuni contractate pentru a îmbunătăți serviciile de bază și infrastructura în zonele rurale (P6B și P6C) - KIS	1.634,00			1.634,00

7.2.1. P3: Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv a sectoarelor de prelucrare și comercializare a produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură

7.2.1.1. Numărul de beneficiari sprijinți pentru bunăstarea animalelor

Applicable: Da

Țintă 2025 (a): 549,00

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C):

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 549,00

7.2.1.2. Numărul de operațiuni sprijinite prin submăsura 4.2

Applicable: Da

Țintă 2025 (a): 412,00

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C):

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 412,00

7.2.2. P4: Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor legate de agricultură și silvicultură

7.2.2.1. Terenuri agricole care fac obiectul contractelor de gestionare care contribuie la biodiversitate (aria de intervenție 4A) + îmbunătățirea gestionării apei (aria de intervenție 4B) + îmbunătățirea gestionării solului și/sau prevenirea eroziunii solului + terenuri agricole care fac obiectul contractelor de plăți ANC (aria de intervenție 4C)''

Applicable: Da

Țintă 2025 (a): 6.811.075,00

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C):

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 6.811.075,00

7.2.3. P5: Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic

7.2.3.1. Numărul de operațiuni sprijinite prin submăsura 4.1 (de exemplu, stocarea gunoiului de grajd, tratarea gunoiului de grajd)

Applicable: Da

Țintă 2025 (a): 660,00

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C):

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 660,00

7.2.3.2. *Suprafața (ha) vizată de investiții în vederea economisirii de apă (de exemplu, un număr mai mare de sisteme de irigații eficiente) - KIS*

Applicable: Da

Țintă 2025 (a): 362.745,00

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C):

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 362.745,00

7.2.4. P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale

7.2.4.1. *Numărul de operațiuni contractate pentru a îmbunătăți serviciile de bază și infrastructura în zonele rurale (P6B și P6C) - KIS*

Applicable: Da

Țintă 2025 (a): 1.634,00

Plăți suplimentare de ajustare (b):

Ajustare EURI (C):

Valoarea absolută a țintei (A-B-C): 1.634,00

7.3. Rezervă

Prioritate	Rezerva de performanță (EUR)
P2: Creșterea viabilității fermelor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor;	105.025.373,00
P3: Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv a sectoarelor de prelucrare și comercializare a produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură	54.845.097,00
P4: Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor legate de agricultură și silvicultură	167.808.990,00
P5: Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic	34.713.530,00
P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale	118.546.814,12
Total	480.939.804,12

8. DESCRIEREA MĂSURILOR SELECTATE

8.1. Descrierea condițiilor generale aplicate mai multor măsuri, inclusiv, dacă este relevant, definirea zonei rurale, valorile de referință, ecocondiționalitatea, utilizarea preconizată a instrumentelor financiare, utilizarea preconizată a avansurilor și dispozițiile comune referitoare la investiții, inclusiv dispozițiile de la articolele 45 și 46 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Aria de aplicabilitate a măsurilor și sub-măsurilor

În funcție de specific, aria de aplicabilitate menționată în fișele tehnice ale măsurilor și sub-măsurilor din cadrul PNDR 2014-2020 poate fi :

- întregul teritoriu al RO (UAT LAU2 – municipii, orașe și comune): M1, M2, M4, M5, sM6.1, sM6.3, sM6.5, M8.1, M9, M10, M11, M13, M14, M15, M16, M17, M21.
- spațiul rural (definit ca totalitatea comunelor la nivel de UAT, comuna fiind cea mai mică UAT, nivel NUTS 5) pt sM6.2, sM6.4, M7 din PNDR.

Administrativ, teritoriul RO este reprezentat de 320 localități în zona urbană și 2861 de comune în rural. Având în vedere legislația națională - L nr. 350/2001 *privind amenajarea teritoriului și urbanismul* și L nr. 351/2001 *privind aprobarea Planului național de planificare teritorială*, spațiul rural este reprezentat de totalitatea comunelor cu satele componente;

- spațiul rural pentru M19, LEADER (definit în mod specific ca fiind format din UAT-comune și UAT- orașe mici cu o populație de maxim 20.000 locuitori)
- UAT încadrate în zonele eligibile aplicabile M10, M13, sM4.1a, sM4.2a, sM9a și sM16.4a.

Specificații pentru beneficiari și definiții relevante aplicabile mai multor măsuri:

Beneficiarii fondurilor nerambursabile sunt menționați în fișele măsurilor și sub-măsurilor din PNDR 2014-2020 cu respectarea prevederilor R. nr. 1305/2013, cu modificările și completările ulterioare.

Definiții relevante aplicabile:

a. Activitate agricolă, conform cu prevederile art. 4(1)(c) din R nr. 1307/2013 și ale OUG nr.3/2015 *pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020 și pentru modificarea art. 2 din L nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură*, înseamnă după caz:

- producția, creșterea sau cultivarea de produse agricole, inclusiv recoltarea, mulgerea, reproducerea animalelor și deținerea acestora în scopuri agricole:
  - o menținerea unei suprafețe agricole într-o stare care o face adecvată pentru pășunat sau pentru cultivare, fără nici o acțiune pregătitoare care depășește cadrul metodelor și al utilajelor agricole uzuale, cu respectarea normelor de ecocondiționalitate, sau
  - o efectuarea unei activități minime pe suprafețele agricole menținute în mod obișnuit într-o stare adecvată pentru pășunat sau pentru cultivare, pe terenul arabil prin îndepărtarea vegetației prin lucrări de cosit sau discuit sau prin erbicidare cel puțin o dată pe an, iar pe pajiștile permanente, prin pășunat cu asigurarea echivalentului unei încărcături minime de 0,3 UVM/ha cu animalele pe care le exploatează sau un cosit anual, în conformitate cu prevederile legislației specifice în

domeniul pajiștilor. În cazul pajiștilor permanente, situate la altitudini de peste 1800 m, menținute în mod natural într-o stare adecvată pentru pășunat, activitatea minimă constă în pășunat cu asigurarea unei încărcături minime de 0,3 UVM/ha cu animalele pe care le exploatează.

o în cazul viilor și livezilor activitatea agricolă minimă presupune cel puțin o tăiere anuală de întreținere și cel puțin o cosire anuală a ierbii dintre rânduri sau o lucrare anuală de întreținere a solului.

Începând cu anul 2021, pentru perioada de tranziție, activitatea agricolă este definită prin OUG nr. 11/2021 astfel:

a) producția, creșterea sau cultivarea de produse agricole, inclusiv recoltarea, mulgerea, reproducerea animalelor și deținerea acestora în scopuri agricole;

b) menținerea unei suprafețe agricole într-o stare care o face adecvată pentru pășunat sau pentru cultivare, fără nicio acțiune pregătitoare care depășește cadrul metodelor și al utilajelor agricole uzuale, prin efectuarea, a cel puțin unei activități anuale, după caz:

(i) lucrări pentru îndepărtarea speciilor de plante ierboase și lemnoase, considerate vegetație invazivă sau dăunătoare pe terenul agricol;

(ii) lucrări superficiale pe terenul arabil, fără răsturnarea brazdei;

(iii) nivelarea mușuroaielor, eliminarea resturilor vegetale uscate și a pietrelor, înlăturarea excesului de apă pe pajiștile permanente;

(iv) lucrări pentru menținerea plantațiilor de pomi fructiferi și a viței-de-vie în condiții vegetative bune și o lucrare superficială de discuit sau cosit sau o altă lucrare specifică pe terenul ocupat cu culturi permanente.sau

c) efectuarea unei activități minime pe suprafețele agricole, menținute în mod natural într-o stare adecvată pentru pășunat sau pentru cultivare, după caz, prin:

(i) recoltarea vegetației prin lucrări de cosit cel puțin o dată pe an pe terenul arabil;

(ii) pășunat, cu asigurarea unei încărcături minime de 0,3 UVM/ha în perioada de pășunat cu animalele pe care fermierul le deține, sau recoltarea vegetației prin cel puțin un cosit anual pe pajiștile permanente. În cazul pajiștilor permanente situate la altitudini de peste 1.800 m, menținute în mod natural într-o stare adecvată pentru pășunat, activitatea minimă constă în pășunat, cu asigurarea unei încărcături minime de 0,3 UVM/ha, în perioada de pășunat, cu animalele pe care fermierul le deține.

b. Silvicultura - o ramură a economiei forestiere care cuprinde cultura, amenajarea, protecția și exploatarea patrimoniului forestier, asigurând materia primă pentru industria forestieră;

c. Sprijin pentru investiții - sprijinul public comunitar și național acordat ca finanțare nerambursabilă și/sau prin instrumente financiare;

d. Prelucrarea produselor agricole - orice operațiune efectuată asupra unui produs agricol care are drept rezultat un produs care este de asemenea un produs agricol, cu excepția activităților desfășurate în cadrul fermelor care sunt necesare în vederea pregătirii unui produs animal sau vegetal pentru prima

vânzare. Sprijinul FEADR poate fi extins și pentru procesarea și comercializarea produselor agricole finale care au ca rezultat produse non-Anexa I, cu condiția notificării ca ajutor de stat;

e. Comercializarea produselor agricole - deținerea sau expunerea unui produs agricol în vederea vânzării, a punerii în vânzare, a livrării sau a oricărei alte forme de introducere pe piață, cu excepția primei vânzări de către un producător primar către revânzătorii sau prelucrătorii și a oricărei alte activități de pregătire a produsului pentru această primă vânzare; o vânzare efectuată de un producător primar către consumatorii finali este considerată comercializare de produse agricole în cazul în care se desfășoară în spații separate, rezervate acestei activități;

f. Fermieri - persoane fizice sau juridice (de drept public sau privat) sau un grup de persoane fizice sau juridice, indiferent de statutul juridic pe care un astfel de grup și membrii săi îl dețin în temeiul legislației naționale, a cărui exploatare se situează pe teritoriul RO și care desfășoară o activitate agricolă;

g. Fermieri activi – definiția fermierului, stabilită prin legislația națională, în baza prevederilor art.9 al R. (UE) nr.1307/2013;

h. Ferma mică – exploatarea agricolă având dimensiunea economică între 4.000 -11.999 SO (valoarea producției standard);

i. Ferma de dimensiune medie (mijlocie) - exploatarea agricolă având dimensiunea economică între 12.000 – 250.000 SO (valoarea producției standard);

j. Ferma de familie - exploatarea agricolă aparținând întreprinderii familiale sau persoanei juridice ai cărei asociați sunt exclusiv membri ai aceleiași familii. Dimensiunea economică a fermei de familie este cuprinsă între 4.000-100.000 SO. Prin membrii aceleiași familii se înțelege soțul/soția și rudele până la gradul III inclusiv.

Condițiile specifice legate de beneficiari și alte definiții specifice sunt descrise în fișele măsurilor/submăsurilor.

Publicarea anuală ex-post a beneficiarilor de finanțare din PNDR se va face în conformitate cu art.111 din R. (UE) nr.1306/2013.

Conform art.113 din R. (UE) nr.1306/2013 beneficiarii vor fi informați asupra publicării datelor în conformitate cu art. 111 și prelucrării datelor de către organisme de audit și de investigare ale Uniunii și ale statelor membre, în vederea protejării intereselor financiare ale Uniunii. În conformitate cu cerințele Directivei 95/46/CE, în cazul datelor cu caracter personal, statele membre informează beneficiarii cu privire la drepturile care le revin în temeiul normelor privind protecția datelor și cu privire la procedurile aplicabile pentru exercitarea acestor drepturi.

Pentru măsurile care au prevăzute alte angajamente (altele decât condițiile de eligibilitate) sau cerințe ale planului de afaceri, neîndeplinirea acestora va conduce la retragerea parțială sau totală a sprijinului, proporțional cu neîndeplinirea angajamentelor, stabilită prin procedurile interne în conformitate cu art. 35 pct. (2) in Reg.(UE) nr. 640/2014.

Dispoziții privind eligibilitatea cheltuielilor

Cheltuieli eligibile generale vor respecta prevederile din:

- **R. (UE) nr. 1305/2013** - art. 45 privind investițiile, art. 46 privind investițiile în irigații, art. 60 privind eligibilitatea cheltuielilor, în mod specific prevederile cu privire la eligibilitatea cheltuielilor în cazul unor dezastre naturale, art. 61 privind cheltuielile eligibile;
- **R. delegat (UE) nr. 807/2014** de completare a R.(UE) nr. 1305/2013 – art. 13 privind investițiile;
- **R. (UE) nr. 1303/2013** – art. 6 privind conformitatea cu dreptul Uniunii și legislația națională, Titlul IV Instrumente financiare al R. 1303/2013 (art. 37 privind instrumentele financiare, art. 42 privind eligibilitatea cheltuielilor la închidere) și Cap. III al Titlului VII al R. 1303/2013 (art. 65 privind eligibilitatea, art. 66 privind formele de sprijin, art. 67 privind tipuri de granturi și de asistență rambursabilă, art. 68 privind finanțarea forfetară pentru costuri indirecte și costuri cu personalul cu privire la granturile și asistența rambursabilă, art. 69 privind normele specifice de eligibilitate pentru granturi și asistență rambursabilă, art. 70 privind eligibilitatea operațiunilor în funcție de localizare, art. 71 privind caracterul durabil al operațiunilor).
- **R. (UE) nr. 2220/2020** – art. 2, alin. 2, privind aplicarea în continuare a R (UE) nr. 1303/2013 în ceea ce privește FEADR, art. 3 privind eligibilitatea anumitor tipuri de cheltuieli pe durata perioadei de tranziție, art. 6 privind dispozițiile tranzitorii referitoare la dezvoltarea rurală, art. 7 privind modificarea Regulamentului (UE) nr. 1305/2013;
- **R. (UE) nr. 2094/2020** de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19.
- **R (UE) nr. 73/2021** de modificare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR).

Costurile generale, conform art 45, alin 2 litera c) a R.(UE) nr. 1305/2013, ocazionate de cheltuielile cu construcția sau renovarea de bunuri imobile și achiziționarea sau cumpărarea prin leasing de mașini și echipamente noi, în limita valorii pe piață a activului precum onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, onorariile pentru consiliere privind durabilitatea economică și de mediu, inclusiv studiile de fezabilitate, vor fi realizate în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții-montaj, și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd simpla achiziție, în cazul sprijinului acordat prin granturi.

De asemenea, conform art 45 (2) (d) sunt eligibile, următoarele investiții intangibile: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci.

Cheltuielile eligibile privind investițiile specifice fiecărei măsuri vor fi prevăzute în subcapitolul 8.2. Detalierea cheltuielilor eligibile specifice măsurilor va fi prezentată în cadrul național legislativ de implementare.

Cheltuielile eligibile pentru sprijinul acordat prin intermediul instrumentelor financiare sunt detaliate în fișele măsurilor vizate.

Având în vedere situația excepțională de criză provocată de pandemia COVID-19, modificările PNDR pentru adoptarea unor măsuri de atenuare a acestor efecte negative se vor realiza în conformitate cu prevederile art 60(1) din Regulamentul nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare, **cheltuielile fiind eligibile de la data producerii evenimentului**, respectiv data declarării stării de urgență la nivel național.

Toate investițiile sprijinite vor fi supuse evaluării de mediu din perspectiva efectelor negative potențiale asupra mediului, în conformitate cu prevederilor legale în vigoare (în conformitate cu *art. 45 (1) din R.*

(UE) 1305/2013, Legea nr. 292 din 3 decembrie 2018 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului.

Detalii suplimentare referitoare la procedura de evaluare a impactului asupra mediului pentru proiectele finanțate din FEADR sunt prevăzute ca anexa la Cap. 8.1 din PNDR, cu scop informativ.

Costuri standard

Costurile standard vor fi eligibile în condițiile respectării prevederilor art. 62, R. (UE) nr. 1305/2013 și art. 67 din R.(UE) nr. 1303/2013, după cum urmează:

- pentru sM 1.1 vor fi introduse costuri unitare standard.
- pentru sM 4.1a) aferentă subprogramului pomicol, vor fi utilizate doar pentru costurile legate de reconversia și înființarea plantațiilor (ex: material săditor, lucrări, sistem susținere etc.).
- pentru sM 8.1 costuri standard necesare proiectării, instalării și conducerii plantației forestiere și acoperirii pierderilor de venit agricol.

De asemenea, pe baza evaluării costurilor standard evaluate prin metodologiile de calcul se acordă plăți compensatorii de dezvoltare rurală prevăzute de M.10, M.11, M.13, M14 și M.15.

Contribuția în natură

Contribuția în natură va fi eligibilă doar pentru sM 4.1a) aferentă subprogramului pomicol în condițiile respectării prevederilor art. 61(3) din R. (UE) nr.1305/2013 și art. 69 din R. (UE) nr. 1303/2013. Cuantumul acestor costuri va fi considerat parte de cofinanțare privată a beneficiarului.

Contribuția în natură nu este eligibilă în cadrul instrumentelor financiare.

Dreptul de folosință

Contractele care conferă dreptul de folosință asupra clădirilor și a terenurilor trebuie încheiate astfel:

- pentru o perioadă de cel puțin 10 ani începând cu anul depunerii cererii de finanțare în cazul clădirilor asupra cărora se intervine cu investiții de modernizare/extindere și a terenurilor pe care se vor realiza investiții ce presupun lucrări de construcții montaj,
- pentru o perioadă egală cu perioada de implementare și monitorizare a proiectelor, începând cu anul depunerii cererii de finanțare în cazul clădirilor asupra cărora se intervine cu modernizări/extinderi și a terenurilor pe care se vor realiza proiecte ce presupun lucrări de construcții montaj în cazul sM 6.1, 6.2 și 6.3.
- pentru o perioadă de 20 ani începând cu anul depunerii cererii de finanțare în cazul sM 6.5,
- pentru o perioadă de cel puțin 10 ani începând cu anul depunerii cererii de finanțare în cazul sM 4.1 pentru terenul agricol aferent plantațiilor de viță de vie pentru struguri de masă existente/nou înființate și a altor plantații,
- pentru o perioadă de minimum 15 ani începând cu anul depunerii cererii de finanțare în cazul reconversiei și înființării plantațiilor pomicole (SPT), cu excepția pepinierelor, culturilor de câpșun, zmeur, mur, coacăz și agriș unde perioada minimă este de 10 ani.

Beneficiarii măsurilor de agromediu și climă trebuie să facă dovada dreptului de utilizare a terenului pe o perioadă cel puțin egală cu cea a angajamentelor.

Plățile în avans

În conformitate cu art. 42, art. 45 și art 63 din R. (UE) nr. 1305/2013, RO optează pentru includerea în PNDR 2014-2020, a facilității ca beneficiarii sprijinului pentru investiții, cât și GAL-urile să poată solicita plata unui avans de până la 50% din ajutorul public acordat de către agențiile de plăți competente. Plata avansurilor este condiționată de constituirea unei garanții bancare corespunzătoare sau a unei garanții echivalente procentului de 100 % din valoarea avansului. Măsurile pentru care beneficiarii vor putea solicita acordarea de plăți în avans sunt: M 4 (inclusiv STP), sM 5.1, sM 6.4, M 7, M16 (inclusiv STP), sM 19.2, sM 19.4.

Măsurile de plăți compensatorii pe suprafață pentru care se pot acorda avansuri, în conformitate cu prevederile art. 75 al R.(UE) nr.1306/2013, sunt: sM.8.1 – cu excepția costurilor de înființare, M.10, M.11, M.13, M.14 și M.15.

Principiile de selecție

PNDR 2014-2020 include la Cap. 8 „*Descrierea măsurilor selectate*” principii ce se vor utiliza în stabilirea criteriilor de selecție pentru proiecte și SDL-uri, având în vedere obiectivele relevante. Descrierea principiilor de selecție are un caracter general, dar suficient pentru a reflecta ce vizează sprijinul financiar, cine sunt potențialii beneficiari/grupuri de beneficiari și permite elaborarea ulterioară a criteriilor de selecție specifice fiecărei măsuri în parte.

AM stabilește, în consultare cu Comitetul de Monitorizare, criteriile de selecție care permit ierarhizarea cererilor de finanțare astfel încât sprijinul financiar să fie canalizat către proiectele care corespund cu necesitățile identificate, cu analiza SWOT și cu obiectivele stabilite în PNDR. Criteriilor de selecție li se va asocia un anumit punctaj conform importanței lor, permițând derularea corespunzătoare a activității de evaluare/ selectare.

Criteriile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă, cu respectarea art. 49 al R.(UE) nr. 1305/2013 privind tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în acord cu prioritățile UE pentru dezvoltare rurală. Anumite criterii de selecție au fost elaborate în baza unor studii de specialitate realizate și asumate de către MADR.

Selecția proiectelor/cererilor de finanțare va urma o procedură transparentă și bine documentată, realizată pe baza criteriilor de selecție stabilite și a regulilor prezentate mai jos. Selecția proiectelor/aplicațiilor se aplică pentru M 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 15,16, 19.1 și 19.3 cu luarea în considerare a principiului proporționalității privind dimensiunea operațiunii.

În cazuri excepționale pentru M1 și M2 selecția beneficiarilor se va putea realiza și prin aplicarea procedurii de achiziții publice, reglementată prin legislația națională.

Selecția proiectelor/cererilor de finanțare pentru M 4, 5, 6 și 7 va fi organizată pe baza următoarelor principii aplicabile la nivel de sM/componenta/schema:

- Organizarea uneia sau mai multor sesiuni continue de depunere a proiectelor/cererilor de finanțare cu o alocare financiară raportată la o perioadă predefinită, cu selecție lunară/trimestrială;
- Alocarea financiară predefinită poate conține și suma rezultată din aplicarea procentului de supracontractare care poate fi luat în considerare în parte;
- Prioritate în evaluare/selecție pentru proiectele cu punctajul cel mai mare la începutul sesiunii;
- Respectarea pragului minim pe parcursul sesiunii.

Pe perioada de tranziție, selecția proiectelor/cererilor de finanțare este organizată pe baza următoarelor principii aplicabile la nivel de sM/componentă/alocare distinctă/schema:

- Organizarea uneia sau mai multor sesiuni continue de depunere a proiectelor/cererilor de finanțare, cu o alocare financiară raportată la o perioadă predefinită, cu selecție conform pragurilor de calitate prestabilite;
- Alocarea financiară predefinită poate conține și suma rezultată din aplicarea procentului de supracontractare (cu excepția alocărilor provenite din fonduri EURI) care poate fi luat în considerare în parte;
- Alocarea financiară neutilizată, la închiderea sesiunii de depunere, în cadrul unei/unor componente a/ale submăsurii poate fi redirecționată pentru selectarea proiectelor eligibile depuse în cadrul altor componente ale aceleasi submăsuri (cu același domeniu de intervenție) cu respectarea principiului transparenței;
- Prioritate în evaluare/selecție pentru proiectele cu punctajul cel mai mare, raportat la pragul de calitate prestabilit;
- Selectarea pentru finanțare doar a proiectelor al căror punctaj total este superior sau cel puțin egal cu pragul minim pe parcursul sesiunii.

În situația în care toate fondurile alocate unei submăsuri/componente/schema au fost scoase la licitație, după finalizarea ultimei sesiuni de depunere a proiectelor pe măsurile din PNDR, disponibilul reprezentat de supracontractare, economiile, rezilierile identificate după lansarea ultimei sesiuni de depunere a proiectelor, sau realocări, se va utiliza pentru finanțarea proiectelor eligibile, rămase fără finanțare sau pentru organizarea unei noi sesiuni de depunere.

La încheierea Contractelor de finanțare se va avea în vedere respectarea termenului de plată prevăzut la art. 65 alin. (2) din Regulamentul (UE) nr. 1.303/2013, astfel cum a fost completat de dispozițiile art.2 alin.(2) din Regulamentul (UE) nr. 2220/2020.

În cazul M9 și M16, selecția proiectelor va fi organizată pe baza următoarelor principii:

- Organizarea uneia sau mai multor sesiuni pe an, cu o alocare financiară raportată la o perioadă predefinită;
- Respectarea pragului minim pe parcursul sesiunii.

În situația în care toate fondurile alocate măsurilor 9 și 16 au fost scoase la licitație, după finalizarea evaluării aferente ultimei sesiuni de depunere a proiectelor, disponibilul reprezentat de realocări/economii după lansarea ultimei sesiuni de depunere a proiectelor va fi utilizat pentru finanțarea proiectelor eligibile, rămase fără finanțare sau pentru organizarea unei noi sesiuni de depunere.

În ceea ce privește M1, sesiunile de depunere se vor organiza pe teme de formare profesională stabilite de AM.

În ceea ce privește M8, numărul sesiunilor de depunere a cererilor de sprijin, precum și bugetul alocat, vor fi stabilite de AM cu consultarea Comitetului de Monitorizare.

În ceea ce privește M15, va fi o singură perioadă de depunere a cererilor de sprijin și semnare a angajamentelor, stabilită de AM.

Pentru sub-măsura 19.1, **în perioada de programare 2014-2020**, va fi organizată o singură sesiune de selecție a proiectelor cu o durată limitată, care va fi o etapă preliminară selecției SDL. **Pentru următoarea perioadă de programare, va fi organizată o sesiune de selecție a proiectelor pentru**

finanțarea elaborării viitoarelor strategii din fondurile de tranziție. Selecția SDL se va realiza în baza unei proceduri de selecție specifice aplicată la nivelul AM. Pentru sub-măsura 19.2 procesul de selecție va intra în atribuțiile GAL-urilor, pe baza unor principii similare și este descrisă la subcapitolul 8.2.

În vederea respectării cheltuielilor planificate în cadrul măsurilor, submăsurilor și domeniilor de intervenție, autoritățile române vor organiza sesiuni de proiecte ținând cont de această distribuire a cheltuielilor. Astfel se va asigura coerența între planul financiar, planul de indicatori și cadrul de performanță.

Cheltuieli neeligibile generale aplicabile mai multor/ tuturor măsurilor în funcție de tipul de sprijin acordat:

- cheltuielile cu achiziționarea de bunuri și echipamente "second hand";
- cheltuieli efectuate înainte de semnarea contractului de finanțare a proiectului cu excepția:
- costurilor generale definite la art 45, alin 2 litera c) a R (UE) nr. 1305/2013 care pot fi realizate înainte de depunerea cererii de finanțare pentru grant
- cheltuielilor necesare implementării proiectelor care presupun și înființare/reconversie plantații pomicole în cadrul sM 4.1a care pot fi realizate după depunerea cererii de finanțare, conform art. 60 (2) din R 1305/2013
- cheltuielilor aferente etapei I a sM 16.1 și 16.1a care pot fi realizate după depunerea cererii de finanțare, conform art. 60 (2) din R 1305/2013
- cheltuielilor în cazul unor dezastre naturale, în conformitate cu art. 60(1)
- cheltuielilor aferente plății primei de asigurare în cazul sM 17.1 care pot fi realizate înainte de depunerea cererii de sprijin
- cheltuieli cu achiziția mijloacelor de transport pentru uz personal și pentru transport persoane, exceptând mijloacele de transport utilizate de echipa GAL, conform mențiunilor din cadrul sM 19.4, precum și a celor menționate în capitolul asistență tehnică;
- cheltuieli efectuate înainte de depunerea solicitării de sprijin prin instrumente financiare, cu excepția costurilor generale definite la art 45, alin 2 litera c) a R (UE) nr. 1305/2013 în cazul operațiunilor de investiții din cadrul măsurilor care intră sub incidența articolului 42 din TFUE;
- cheltuieli cu investițiile ce fac obiectul dublei finanțări care vizează aceleași costuri eligibile;
- cheltuieli în conformitate cu art. 69, alin (3) din R (UE) nr. 1303/2013 și anume:
  - a. dobânzi debitoare, cu excepția celor referitoare la granturi acordate sub forma unei subvenții pentru dobândă sau a unei subvenții pentru comisioanele de garantare;
  - b. achiziționarea de terenuri construite și neconstruite, cu excepția celor din cadrul sM 6.1, sM 6.2 și sM 6.3 și a instrumentelor financiare în limita stabilită în art. 4 (1) din Reg. nr. 480/2014;
  - c. taxa pe valoarea adăugată, cu excepția cazului în care aceasta nu se poate recupera în temeiul legislației naționale privind TVA-ul sau eligibilă conform a prevederilor specifice pentru instrumente financiare;
- în cazul contractelor de leasing, celelalte costuri legate de contractele de leasing, cum ar fi marja locatorului, costurile de refinanțare a dobânzilor, cheltuielile generale și cheltuielile de asigurare.

Cheltuielile neeligibile privind investițiile specifice fiecărei măsuri vor fi prevăzute în subcapitolul 8.2. Detalierea cheltuielilor neeligibile specifice măsurilor va fi prezentată în cadrul național legislativ de implementare.

Instrumente financiare

Având în vedere nevoile de finanțare ale fermierilor și ale antreprenorilor din zonele rurale, precum și persistența, în perioada de programare 2007-2013, a dificultăților legate de accesul la servicii financiare în vederea asigurării cofinanțării private necesare implementării proiectelor FEADR, PNDR va pune la dispoziția beneficiarilor privați instrumente financiare (IF) adecvate.

În acest scop, la nivelul MADR a fost realizată, în anul 2014, o evaluare ex-ante a IF, de către un consultant extern conform prevederilor art. 37, alin. 2 din R. (UE) nr. 1303/2013, pentru a evalua elementele de eșec ale pieței, situațiile de sub-investire și pentru a identifica nivelul estimat, natura nevoilor de investiții precum și cele mai potrivite IF pentru a veni în întâmpinarea acestora.

Evaluarea ex-ante a identificat nevoia de implementare a IF la nivel național, sub responsabilitatea Autorității de Management, în concordanță cu art. 38(1) (b) și 38(3) (b) ale R. (UE) nr. 1303/2013.

În urma rezultatelor evaluării ex-ante a IF, cele două IF recomandate pentru a răspunde nevoilor beneficiarilor Programului sunt:

- un instrument de garantare specific FEADR, în vederea acoperirii riscului de credit la nivelul împrumuturilor individuale;
- un instrument de creditare cu partajarea riscului care combină resursele publice cu cele ale intermediarilor financiari pentru a asigura finanțarea destinatarilor finali.

În baza ultimelor analize la nivelul ministerului și rezultatelor obținute în urma actualizării evaluării ex-ante întreprinse în 2016, MADR a decis să implementeze un instrument de creditare cu partajarea riscului din FEADR, sprijinul sub forma garanțiilor urmând să fie furnizat pe baza resurselor de la bugetul de stat provenite din perioada precedentă 2007-2013 în urma închiderii schemelor de garantare. Instrumentul financiar va lua forma unui fond de creditare cu scopul îmbunătățirii accesului la finanțare al destinatarilor finali prin suplimentarea capitalului intermediarilor financiari (instituțiilor finanțatoare) din resursele PNDR.

Măsurile în cadrul cărora va fi disponibil sprijinul prin instrumente financiare sunt:

- M 4 „Investiții în active fizice”- sM 4.1 „Investiții în exploatații agricole”, și sM 4.2 „Investiții pentru procesarea/ marketingul produselor agricole”;
- sM 4.1a și 4.2a din cadrul sub-programului tematic pentru pomicultură;
- sM6.4 „Investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole”;
- Proiectele cu finanțare din LEADER care răspund la obiectivele submăsurilor prezentate mai sus.

Pentru implementarea instrumentului de creditare, România a analizat posibilitatea de a contribui în cadrul unui instrument financiar instituit la nivelul Uniunii, motivul pentru care nu a fost aleasă această variantă de implementare fiind menționat în Evaluarea ex-ante pentru IF.

Sumele indicative din FEADR alocate pentru a furniza sprijin prin IF sunt cuprinse în planul de finanțare din Capitolul 10. Plata contribuțiilor în cadrul IF se va face conform acordurilor de finanțare semnate.

Implementarea IF se va realiza în conformitate cu prevederile art. 38, alin 4, lit b) i) din Regulamentul nr. 1303/2013 coroborat cu prevederile art 7 din Regulamentul delegat nr. 480/2014 în ceea ce privește selectarea intermediarilor financiari.

Responsabilitățile entităților implicate. Modalitățile de alocare a sumelor către beneficiarii IF, relația acestora cu MADR și AFIR precum și termenii și condițiile de implementare a IF vor fi reglementate prin acorduri de finanțare, întocmite în conformitate cu Anexa IV a R. (UE) nr. 1303/2013, incluzând cerințele specifice cuprinse în art. 6 al R. Delegat (UE) nr. 480/2014. IF vor fi gestionate ca blocuri financiare distincte de către instituțiile financiare responsabile de implementare acestea urmând a evidenția în contabilitate distinct cheltuielile administrative aferente IF.

Descrierea instrumentului financiar de creditare cu partajarea riscului. În urma semnării Acordului de finanțare dintre autoritatea contractantă și beneficiarul instrumentului, aceasta va angaja fonduri din PNDR pentru instrumentul de creditare cu partajarea riscului, în tranșe, conform fondurilor alocate, în concordanță cu Art. 41 din Regulamentul nr. 1303/2013.

Caracteristicile instrumentului de creditare cu partajarea riscului, rezultate în urma analizelor și actualizării evaluării ex-ante, sunt următoarele:

- va putea fi accesat atât pentru cofinanțarea proiectelor de investiții cât și pentru acordarea de credite de sine stătătoare;
- valoarea creditului pentru cofinanțarea grantului va fi în limita cheltuielilor eligibile ale proiectului (exclusiv pentru partea de cofinanțare privată); în cazul creditelor de sine stătătoare, valoarea creditului va fi de maximum 1 mil. euro (sau echivalent lei), iar în cazul creditelor de sine stătătoare pentru finanțarea fondului de rulment acordate IMM-urilor afectate de criza sanitară provocată de COVID-19 valoarea maximă a creditului va fi de 200.000 euro (sau echivalent lei).
- rata de partajare a riscurilor va fi de maximum 70%. Pierderile și recuperările care rezultă din activitatea de creditare vor fi atribuite instituțiilor financiare și fondurilor aferente PNDR proporțional cu rata de partajare a riscului (pari-passu și pro-rata);
- în cazul combinării cu grantul, decizia intermediarului financiar de acordare a creditului va fi independentă de decizia de finanțare a agenției de plăți, astfel un proiect declarat neeligibil pentru grant pe parcursul perioadei de implementare nu va atrage după sine exigibilitatea creditului de cofinanțare;
- alocarea financiară pentru instrument nu va fi separată pe măsuri și/sau pe tipuri de sprijin (credite de sine stătătoare și IF combinat cu grant) pentru a permite o flexibilitate a instrumentului și reglarea în funcție de cerere.

În conformitate cu acordul de finanțare, Intermediarii financiari vor crea un portofoliu de credite noi adresate beneficiarilor eligibili conform prevederilor submăsurilor 4.1, 4.1a, 4.2, 4.2a și 6.4 din Capitolul 8.2 din PNDR, inclusiv beneficiarilor LEADER ale căror proiecte contribuie la realizarea obiectivelor sub-măsurilor menționate anterior.

Politica de creditare a Intermediarilor financiari adresată destinatarilor finali va avea în vedere îndeplinirea următoarelor condiții (lista nu este exhaustivă):

- Creditele acordate prin IF vor respecta condițiile de eligibilitate stabilite în cadrul fișelor sub-măsurilor și cele rezultate din condițiile de finanțare stabilite de intermediarii financiari;
- Creditele pot acoperi inclusiv fondul de rulment în condițiile art. 45, alin (5) al Reg. nr. 1305/2013, putând fi acordate dacă investiția este sprijinită prin FEADR, fie prin intermediul

granturilor, fie al instrumentelor financiare. Intensitatea maximă a sprijinului prevăzută în Reg. nr. 1305/2013 va fi respectată atât la nivelul nivelului investiției propriu-zise cât și la nivelul întregului proiect (investiția suplimentată de fondul de rulment);

- Pentru IMM-urile afectate de criza sanitară provocată de pandemia de COVID-19, creditele pot acoperi fondul de rulment în condițiile prevăzute la art 25a (11) din Regulamentul nr. 1303/2013, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 558/2020;
- Dobânda aferentă contribuției intermediarilor financiare la contractele de credit acordate va fi stabilită de către aceștia, având în vedere condițiile pieței și normele de creditare proprii și va fi inclusă în Acordul de finanțare constituind criteriu esențial în cadrul procedurii de selecție a instituțiilor financiare. Comisiunile percepute de către Intermediarii financiare pentru implementarea instrumentului vor face de asemenea obiectul procedurii de selecție;
- Dobânda globală aplicabilă întregii valori a creditului acordat fiecărui destinatar final va reflecta, proporțional cu rata de partajare a riscurilor, nivelul ratelor dobânzilor aferente Intermediarilor financiare și contribuției PNDR. Pentru contribuția PNDR nu se percep dobânzi la nivelul destinatarilor finali.

Pe perioada funcționării instrumentului de creditare cu partajarea riscului, fondurile returnate la expirarea contractelor de creditare și pe parcursul rambursării principalului vor fi reutilizate de Intermediarii financiare pentru acordarea de noi împrumuturi beneficiarilor eligibili.

Costurile și comisioanele de management ale IF vor respecta prevederile art. 13 din Regulamentul Delegat nr. 480/2013.

Perioada de eligibilitate a IF va fi până la 31 decembrie 2025. Cheltuielile eligibile la închiderea programului vor fi determinate în conformitate cu art. 42 al R. (UE) nr. 1303/2013.

Autoritatea de Management transmite Comisiei, anual, un raport specific privind implementarea IF, anexă la raportul anual de implementare, în conformitate cu art. 46 al R. (UE) nr. 1303/2013.

Specificații privind eco-condiționalitatea și nivelul de referință relevant

Eco-condiționalitatea (Cross-compliance)

Conform prevederilor art. 92 al R.(UE) nr. 1306/2013, beneficiarii măsurilor prevăzute la art. 21(1)(a) (M8.1), 28 (M10), 29 (M11), 31 (M13), 33(M14) și 34 (M15) ale R. (UE) nr. 1305/2013 trebuie să aplice la nivelul întregii ferme standardele de eco-condiționalitate, care includ bunele condiții agricole și de mediu (GAEC) și cerințele legale în materie de gestionare (SMR). Standardele de eco-condiționalitate aplicate începând cu anul 2015 sunt cele stabilite prin Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în RO, cu modificările ulterioare, care transpune prevederile Titlului VI - Cap. 1 al R.(UE) nr. 1306/2013.

Nivelul de referință relevant (baseline)

Conform art. 28(3) și 29(2) ale R (UE) nr. 1305/2013, cerințele de bază pentru plățile acordate în cadrul angajamentelor de agro-mediu și climă și a celor pentru agricultură ecologică, constituie nivelul minim obligatoriu neremunerat, fiind constituite din:

- standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din R. (UE) nr. 1306/2013;

- criteriile relevante și activitățile minime stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din R. (UE) nr. 1307/2013;
- cerințele minime relevante pentru utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor prevăzute de legislația națională;
- alte cerințe obligatorii relevante prevăzute în legislația națională.

Standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din R. (UE) nr. 1306/2013 sunt stabilite în RO prin legislația națională, respectiv Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în RO (cu modificările ulterioare).

De asemenea, criteriile relevante și activitățile minime stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din R. (UE) nr. 1307/2013 sunt stabilite în RO prin OUG nr.3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020 și prin OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022.

Cerințele minime relevante privind utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor au fost prevăzute de legislația națională (Ordin comun MMAP, MADR nr. 333/165/2021 privind aprobarea Codului de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole, precum și a Programului de acțiune pentru pretecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole, OG nr. 4/1995 privind fabricarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar pentru combaterea bolilor, dăunătorilor și buruienilor în agricultură și silvicultură, HG 1559/2004 privind procedura de omologare a produselor de protecție a plantelor în vederea plasării pe piață și a utilizării lor pe teritoriul RO, Ordinul 1378/1071/2010 pentru modificarea și completarea Reg. privind organizarea și funcționarea Comisiei interministeriale pentru autorizarea îngrășămintelor în vederea înscrierii în lista îngrășămintelor autorizate cu mențiunea RO-ÎNGRĂȘĂMÂNT, pentru utilizarea și comercializarea în RO– acte normative cu modificările și completările ulterioare).

RO a transpus Directiva UE 128/2008 privind Utilizarea Durabilă a Pesticidelor. În conformitate cu OG 34/2012 care a transpus Directiva principiile de management integrat al organismelor dăunătoare sunt considerate voluntare. În ceea ce privește principiul 2, monitorizarea dăunătorilor este sub responsabilitatea autorității naționale (Agenția Fitosanitară), iar în ceea ce privește principiul 8 utilizatorii profesioniști de pesticide ar trebui să țină evidența pesticidelor utilizate.

Alte cerințe relevante obligatorii prevăzute de legislația națională în cazul M11 este Ordinul nr. 1253/2013 pentru aprobarea regulilor privind înregistrarea operatorilor în agricultura ecologică. Pentru pachetul 8 al M10 o serie de acte legislative prezentate în cadrul fișei măsurii prevăd alte cerințe relevante obligatorii specifice fiecărei specii de animale, referitoare la identificarea și înregistrarea animalelor în registrul genealogic.

În ceea ce privește M15, Codul silvic, legislația silvică subsecventă, precum și sistemul de norme tehnice silvice, economice și juridice care alcătuiesc regimul silvic cuprind **cerințele obligatorii relevante** prevăzute de legea națională a pădurilor sau de dreptul intern relevant. În cadrul măsurii sunt prezentate cerințe specifice cu cea mai mare relevanță pentru cele două pachete.

Combinarea angajamentelor și evitarea dublei finanțări sau a supracompensării în cazul combinării angajamentelor

Posibilitățile de combinare a măsurilor de mediu și climă sau pachetelor din cadrul acestora (M.8.1 și M15, sau M.10.1, M.11 și M.13), pentru cazurile în care acestea sunt complementare și compatibile sunt prevăzute în fișele tehnice ale măsurilor. Metodologiile de calcul asigură evitarea dublei finanțări sau a supracompensării în cazul combinării diferitelor măsuri sau pachete. Lista combinațiilor permise a diverselor angajamente și măsuri este prezentată în anexa la Cap. 8.1 din PNDR - combinare angajamente M.10, M.11, M.13.

În plus, evitarea dublei finanțări cu plățile acordate prin Pilonul I pentru practicile agricole benefice pentru mediu și climă (cerințele de înverzire) este asigurată prin metodologia de calcul a plăților compensatorii acordate prin M10 și M11. Astfel, pentru asigurarea că orice risc privind dubla finanțare este exclus, calculul costurilor suplimentare și a pierderilor de venit pentru plățile compensatorii a luat în considerare practicile de înverzire obligatorii, acolo unde a fost cazul. De asemenea, a fost avută în vedere demarcarea dintre măsurile de agromediu și climă și standardele de eco-condiționalitate.

Transferul între piloni

RO a optat pentru transferul din Pilonul I către Pilonul II a sumei de 112,3 mil euro. Acest transfer va fi utilizat pentru sub-măsura 6.5 *Schema pentru micii fermieri*. Transferul a fost notificat în august 2014 și aprobat prin R delegat nr. 1378/2014.

8.2. Descriere pe măsură

8.2.1. M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)

8.2.1.1. *Temei juridic*

Articolul 14 din Regulamentul (UE) Nr. 1305/2013

Articolul 6 și 14 din Regulamentul de implementare (UE) nr. 808/2014

Articolul 5 și 8 din Regulamentul delegat (UE) nr.807/2014

8.2.1.2. *Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la arile de intervenție și la obiectivele transversale*

Majoritatea fermierilor din România, în special cei care dețin exploatații de dimensiuni mici și mijlocii, nu dispun de cunoștințe adecvate în domeniul metodelor de management, al tehnologiilor și standardelor moderne de producție, în special în sectorul zootehnic și horticol, axându-se preponderent pe experiența de practică tradițională. De asemenea, nivelul de conștientizare, cunoștințe și abilități al acestora cu privire la metode moderne și inovative de procesare și marketing ale produselor agricole, inclusiv în contextul lanțurilor scurte de aprovizionare, este insuficient pentru a putea răspunde cererii pieței și a îndeplini standardele la nivel european. În plus, aceștia nu dețin de suficiente cunoștințe cu privire la practicile de mediu care aduc beneficii biodiversității, solului și apei și nu dețin informații privind practicile agricole care contribuie la o mai bună adaptare la efectele schimbărilor climatice în zonele cu

risc și la reducerea emisiilor de GES. Evoluția în sectorul agro-alimentar din România necesită pentru micii procesatori un nivel ridicat de informare tehnică, economică și de management al afacerii pentru a îndeplini cu succes standardele UE (siguranță alimentară, sănătatea animalelor, norme de mediu, etc.) și de a face față unui mediu concurențial.

Este nevoie de o capacitate sporită de a accesa cunoștințe și informații în cadrul lanțului alimentar, inclusiv prin acțiuni de diseminare a informațiilor.

Acțiunile privind transferul de cunoștințe și acțiuni de informare vizează acompanierea măsurilor de creștere a competitivității și diversificării din agricultură și a necesității restructurării și modernizării sectorului agricol, a încurajării afacerilor orientate spre piață, procesarea și comercializarea produselor agricole, a sporirii cerințelor pentru o gamă largă și diversificată de aptitudini economico-financiare și de management cât și a celor legate de îndeplinirea obiectivului gestionării durabile a terenurilor și protecției mediului, aplicarea de tehnologii și practici prietenoase cu mediul, bunelor practici de producție agricolă, precum și de utilizare a energiei regenerabile, a aplicării soluțiilor tehnologice și practicilor agricole, care să asigure alternative la combaterea secetei prin metodele de irigații.

Evoluția și specializarea agriculturii necesită un sprijin adecvat de formare profesională tehnică și economică, precum și o capacitate mai mare de acces la cunoștințe și informații, inclusiv sub forma diseminării de informații.

Transferul de cunoștințe și acțiunile de informare vor fi adaptate la nevoile grupurilor țintă. Prin urmare, trebuie sprijinite în egală măsură, formarea profesională și dobândirea de competențe, activitățile demonstrative și acțiunile de informare, care vor contribui la crearea și implementarea unui management eficient al exploatațiilor și adoptarea de practici prietenoase cu mediul.

Cunoștințele și informațiile dobândite prin transferul de cunoștințe și acțiunile de informare vor permite fermierilor și micilor procesatori, să-și sporească gradul de competitivitate, să utilizeze tehnologii și procese inovative, să utilizeze mai eficient resursele, să îmbunătățească performanțele de mediu.

De asemenea, vor permite fermierilor și micilor procesatori să dobândească cunoștințe pentru o mai bună gestionare a riscurilor la care sunt supuse exploatațiile agricole, prin adoptarea de tehnologii de producție adecvate, acțiuni de prevenire a riscurilor, precum și accesarea sistemelor de asigurări și a beneficiilor constituirii în fonduri mutuale pentru agricultură în vederea compensării pierderilor legate de evenimentele climatice adverse sau boli ale plantelor și animalelor, la inițiativa privată a fermierilor, în perspectiva implementării acestuia în perioada următoare de programare.

Legătura măsurii cu nevoile

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri va contribui la satisfacerea nevoilor privind: Cunoștințe adecvate în rândul fermierilor (001), Adaptarea activităților de cercetare și a rezultatelor cercetării la nevoile fermierilor și procesatorilor (003), Lanțuri alimentare integrate (009).

Pentru a răspunde nevoilor identificate, prin măsura 01 - „Transfer de cunoștințe și acțiuni de informare” sprijinul se va acorda în două direcții: 1) formare profesională și dobândire de competențe și 2) acțiuni de informare și activități demonstrative. Astfel, se propune implementarea a două sub-măsuri.

Contribuția măsurii la DI:

DI 1A- „Încurajarea inovării, a cooperării și a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale”;

Sprijinul acordat prin acțiunile de informare, precum și acțiunile de formare profesională va ajuta la transferul de cunoștințe, promovarea cooperării și aplicarea unor tehnici inovative în cadrul lanțurilor alimentare, inclusiv diseminarea rezultatelor obținute în urma activităților depuse în grupurile operaționale. Aceste acțiuni vor contribui la măsurile de restructurare și modernizare a exploatațiilor în vederea creșterii competitivității și productivității precum și adaptarea la efectele schimbărilor climatice. Totodată, fermierii vor avea acces la cunoștințe și informații pentru un management bun al riscurilor climatice și alte riscuri la care sunt expuse exploatațiile.

DI 1C - *„Încurajarea învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în sectoarele agricol și forestier”;*

Sprijinul acordat prin acțiunile de informare va asigura faptul că fermierii vor avea acces la informații și cunoștințe care vor contribui la dezvoltarea abilităților în sectorul agricol, adoptarea de practici agricole prietenoase cu mediul, gestionarea riscurilor la care sunt expuse exploatațiile, care vor asigura un management eficient și profesionist al exploatațiilor.

Asigurarea cursurilor de formare profesională va contribui la actualizarea competențelor profesionale în sectorul agricol și agroalimentar românesc și la dobândirea de abilități orientate către practicarea unui management tehnologic și economic eficient la nivelul exploatațiilor, adoptarea de practici prietenoase cu mediul.

DI 2A - *„Îmbunătățirea performanței economice a tuturor fermelor și facilitarea restructurării și modernizării fermelor, în special în vederea creșterii participării și orientării către piață, cât și a diversificării agricole”;*

Sprijinul acordat prin acțiunile de informare și activitățile demonstrative va asigura fermierilor informații asupra posibilităților de îmbunătățire a eficienței activității și diversificarea producției prin tehnici și tehnologii inovative pentru asigurarea participării și orientării către piață.

Acțiunile de formare profesională vor fi orientate pentru a asigura dezvoltarea abilităților și competențelor necesare în vederea îmbunătățirii performanței și a viabilității fermelor pentru o mai bună integrare pe piață precum și pentru îmbunătățirea cunoștințelor de management.

DI 2B - *„Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și în special, a reînnoirii generațiilor”;*

Sprijinul acordat prin acțiunile de formare profesională va contribui la instruirea specifică pentru tinerii fermieri în vederea îmbunătățirii nivelului de cunoștințe agricole pentru îmbunătățirea performanțelor generale ale fermelor în care sunt instalați.

DI 3A - *„Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, promovarea pe piețele locale a circuitelor scurte de aprovizionare, grupurilor de producători și a organizațiilor interprofesionale”;*

Sprijinul acordat prin acțiunile de informare va facilita accesul fermierilor (inclusiv grupurile și organizațiile de producători) și micilor procesatori la informații actualizate, atât prin prezentarea unor materiale informative, cât și prin efectuarea de vizite în cadrul unor investiții de succes, prin prezentarea modelelor practice ale modului în care pot îmbunătăți calitatea produselor, adăuga valoare produselor, dezvolta lanțurile scurte de aprovizionare și grupurile de producători.

DI 3B- *„Sprijinirea gestionării și a prevenirii riscurilor la nivelul exploatațiilor”;*

Sprijinul acordat prin acțiuni de informare sau activități demonstrative va contribui la accesul fermierilor la informații cu privire la managementul riscului precum metode de producție pentru minimizarea sau gestionarea riscurilor asociate cu fenomenele climatice nefavorabile, bolile plantelor sau animalelor tehnologii și practici agricole adaptate condițiilor climatice, acțiuni preventive pentru evitarea apariției unor focare de boli, în vederea minimizării acestuia la nivel de fermă. De asemenea, vor fi prezentate informații cu privire la posibilitățile și beneficiile oferite de aderarea și contribuția la fondul mutual, în vederea compensării financiare a eventualelor pierderi suferite în urma producerii unor fenomene climatice nefavorabile sau a unor boli ale animalelor și plantelor, în perspectiva implementării acestuia, în etapa următoare de programare.

DI 4A - *„Refacerea, conservarea și dezvoltarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000, în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice și în cadrul activităților agricole de mare valoare naturală, precum și a stării peisajelor europene”;*

Sprijinul acordat prin acțiuni de informare, precum și prin acțiuni de formare profesională și dobândire de competențe va contribui la corecta implementare a angajamentelor de agromediu și climă, din perspectiva impactului așteptat, prin participarea fermierilor la respectivele acțiuni.

DI 4B - *„Ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrășămintelor și a pesticidelor”;*

Sprijinul acordat prin participarea la acțiuni de informare și activități demonstrative precum și acțiuni de formare profesională fermierii va contribui la îmbunătățirea cunoștințelor fermierilor în vederea aplicării în mod adecvat a practicilor specifice agriculturii ecologice.

Pentru ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrășămintelor și a pesticidelor pe terenurile agricole sunt programate măsuri de conversie la practicile și metodele specifice agriculturii ecologice și de menținere a acestora.

DI 4C - *„Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului”;*

Sprijinul acordat prin acțiunile de informare va contribui la îmbunătățirea cunoștințelor fermierilor privind aplicarea bunelor practici în agricultură care conduc la combaterea fenomenelor de degradare a solului (eroziunea cauzată de ape și de vânt, salinizare/alcalinizare, compactarea solului, scăderea biodiversității solului și scăderea materiei organice, etc.).

Adoptarea practicilor de agromediu ce vizează conservarea solului este necesară și va fi asigurată prin sprijinirea de acțiuni de formare profesională și dobândirea de competențe.

DI 5D - *„Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură”.*

Sprijinul acordat prin acțiuni de informare, dar și prin acțiuni de formare profesională și dobândire de competențe va completa sprijinul pentru investiții care promovează utilizarea redusă a inputurilor și a lucrărilor mecanizate, practici care protejează solul, precum și tehnici adecvate de management al gunoiului de grajd.

Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură va fi susținută prin investiții în active fizice, respectiv în tehnologii eficiente de reducere a poluării și respectarea standardelor, inclusiv respectarea legislației de mediu.

Efecte secundare:

Măsura 01 este programată direct sub DI indicate mai sus. Suplimentar se așteaptă ca aceasta măsură să contribuie indirect la obiectivele **DI 6 A**.

Contribuția la temele orizontale

Mediu și climă

Un rol deosebit de important în înțelegerea și asumarea de către fermieri a angajamentelor privind protecția mediului, inclusiv protejarea biodiversității, precum și a acțiunilor de adaptare la efectele schimbărilor climatice și de reducere a concentrației de GES din atmosferă (limitarea emisiilor din agricultură, generate de activități cheie precum producția animalieră și utilizarea îngrășămintelor, cât și intensificarea activității de sechestrare a carbonului) îl deține transferul de informații și cunoștințe, formarea și dobândirea de aptitudini.

Transferul de cunoștințe joacă un rol deosebit de important în înțelegerea și asumarea de către fermieri a angajamentelor privind protejarea biodiversității atât în zonele Natura 2000 și HNV, cât și în afara acestora, managementul sustenabil al terenurilor agricole, cât și corelarea și crearea de sinergii cu cerințele prevăzute prin pachetul de înverzire și eco-condiționalitatea din cadrul plăților directe (Pilonul I al PAC). Aplicarea cunoștințelor dobândite de fermieri prin transferul de cunoștințe vor contribui atât la atingerea obiectivelor PNDR în ceea ce privește protecția mediului, cât și a celor prevăzute în strategiile naționale sau europene care vizează gestionarea durabilă a resurselor (biodiversitate, apă, sol).

O componentă extrem de importantă a transferului de informații și cunoștințe, formării și dobândirii de aptitudini trebuie să se concentreze și asupra acțiunilor de adaptare la efectele schimbărilor climatice și de reducere a concentrației de GES din atmosferă, prin promovarea de practici și tehnologii care urmăresc sechestrarea de carbon, adoptarea de culturi rezistente la secetă, metode de anvelopare a clădirilor, identificarea de surse de energie regenerabilă care să conducă la limitarea emisiilor din agricultură, generate de activități-cheie precum producția animalieră și utilizarea îngrășămintelor, atât la nivel de fermă, unități agricole de mari dimensiuni sau chiar la nivelul comunității. Încurajarea activităților demonstrative și de informare în cadrul fermelor vizează un transfer mai elocvent și o deschidere a fermierilor de a adopta noi practici ce contribuie la o mai bună protejare a mediului și adaptare la schimbările climatice.

Inovare

Acțiunile de formare profesională și de informare care vor fi finanțate prin această măsură au un rol important în dobândirea de cunoștințe, competențe și concepte noi în rândul fermierilor și a persoanelor active în domeniul agro-alimentar. De asemenea, activitățile demonstrative le permit acestora să aibă contact cu echipamente și utilaje moderne, tehnologii inovatoare, să beneficieze de transfer de practici noi etc. Cursurile de formare și sesiunile demonstrative pot stimula inovarea inclusiv prin cooptarea de practicieni inovatori care pot acționa ca factori de diseminare pentru fermierii din jur. De asemenea, interacțiunile de grup, schimburile de experiență, practicile și ideile pot acționa ca un catalizator pentru procesul de inovare. Prin expunerea la noi idei, metode și principii, prin interacțiune și învățare, fermierii devin mai bine pregătiți, mai receptivi la noi idei și concepte și mai înclinați să aplice tehnologii și practici inovatoare în domeniul lor de activitate.

Transferul de cunoștințe și informarea au un rol extrem de important în cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014-2020 deoarece acestea sprijină inovarea și facilitează

dezvoltarea, folosirea și transferul de idei, produse sau tehnologii noi pentru a îmbunătăți sistemele de producție, produsele și serviciile.

8.2.1.3. Domeniul de aplicare, nivelul sprijinului, beneficiarii eligibili și, dacă este relevant, metodologia de calcul al cuantumului ratei sprijinului, cu defalcare în funcție de submăsură și/sau tipul operațiunii în cazul în care este necesar. Pentru fiecare tip de operațiune, specificarea costurilor eligibile, a condițiilor de eligibilitate, a cuantumurilor și a ratelor de sprijin aplicabile și a principiilor în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție

8.2.1.3.1. 1.1 Sprijin pentru formarea profesională și dobândirea de competențe

Submăsură:

- 1.1 - sprijin pentru formarea profesională, precum și a acțiunilor pentru dobândirea de competențe

8.2.1.3.1.1. Descrierea tipului operațiunii

Scopul submăsurii:

În cadrul acestei sub-măsuri se urmărește îmbunătățirea competențelor și cunoștințelor de bază precum și diseminarea/asimilarea rezultatelor cercetării și inovării, prin acțiuni de formare profesională și dobândire de cunoștințe în rândul fermierilor (în special tineri fermieri care vor beneficia de sprijin prin sub-măsura 6.1, fermieri care activează în ferme mici și care vor beneficia de sprijin prin sub-măsura 6.3 și beneficiari ai măsurii de agromediu și climă - măsura 10).

Scopul sprijinului acordat prin sub-măsură este de a contribui la:

- Îmbunătățirea cunoștințelor tehnice și economice, specifice pentru practicarea și gestionarea activităților în domeniul agricol și agroalimentar ale fermierilor, precum și a managementului general al fermei. Ca rezultat se așteaptă ca tinerii fermieri care vor beneficia de sprijin prin sub-măsura 6.1, fermieri care activează în ferme mici și care vor beneficia de sprijin prin sub-măsura 6.3, să pună în practică tehnici și tehnologii agricole, inclusiv rezultatele cercetării.
- Dobândirea și îmbunătățirea cunoștințelor și competențelor privind aspectele de mediu, schimbări climatice, gestionarea eficientă a resurselor naturale, precum și implementarea angajamentelor de agromediu și climă și agricultură ecologică. Ca rezultat se așteaptă ca beneficiarii măsurilor de agro-mediu și climă să-și însușească metode de producție compatibile cu întreținerea și ameliorarea peisajului, respectiv protecția mediului respectarea condițiilor de eco-condiționalitate și adaptarea la efectele schimbărilor climatice și reducerea concentrației de GES din atmosferă.

Operațiuni sprijinite

Sub-măsura sprijină cursurile de formare profesională de scurtă durată (ex: inițiere, perfecționare), cu perioade diferențiate de pregătire, în funcție de nivelul de pregătire al beneficiarilor finali, precum și de tematica programului de formare profesională.

Programele de formare profesională :

- Îmbunătățirea cunoștințelor fermierilor în scopul practicării de tehnici și tehnologii agricole și inovative, inclusiv ca urmare a rezultatelor cercetării în special tineri fermieri care vor beneficia de sprijin prin sub-măsura 6.1, fermieri care activează în ferme mici și care vor beneficia de sprijin prin sub-măsura 6.3 -32 ore maximum .
- Îmbunătățirea cunoștințelor legate de standarde comunitare la nivelul fermei, gestionarea gunoiului de grajd, îmbunătățirea calității producției - în special tineri fermieri care vor beneficia de sprijin prin sub-măsura 6.1- 24 ore maximum
- Diversificarea activităților în exploatațiile agricole - în special tineri fermieri care vor beneficia de sprijin prin sub-măsura 6.1, fermieri care activează în ferme mici și care vor beneficia de sprijin prin sub-măsura 6.3- 24 ore maximum
- Dobândirea și îmbunătățirea cunoștințelor privind managementul durabil al terenurilor agricole, însușirea cunoștințelor privind implementarea angajamentelor de agro-mediu și climă și agricultura ecologică, care să vizeze cel puțin aspectele legate de completarea și depunerea angajamentelor și cererilor de plată, măsurile de management aplicabile la nivelul fermei, necesare pentru conformarea la cerințele de bază și la cerințele specifice ale angajamentelor, precum și însușirea de metode de producție compatibile cu întreținerea și ameliorarea peisajului, respectiv protecția mediului și adaptarea la efectele schimbărilor climatice și reducerea concentrației de GES din atmosferă - în special beneficiari ai măsurii de agromediu și climă - măsura 10 - 40 ore maximum
- Managementul general al fermei (contabilitate, marketing, cunoștințe TIC, etc) - în special tineri fermieri care vor beneficia de sprijin prin sub-măsura 6.1, fermieri care activează în ferme mici și care vor beneficia de sprijin prin sub-măsura 6.3 – 40 de ore maximum

Procesul de selecție a beneficiarilor (furnizorii de formare profesională) se realizează de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, prin AM PNDR și constă în evaluarea și selecția proiectelor depuse în cadrul apelurilor de propuneri de proiecte (pentru granturi). În cazuri excepționale, care vor fi definite în documentele naționale de implementare a măsurii, evaluarea și selecția beneficiarilor poate fi realizată, pe baza unei proceduri elaborate de către AM PNDR, în conformitate cu legislația privind atribuirea contractelor de achiziție publică, armonizată cu legislația comunitară privind achizițiile publice.

Nevoile de formare profesională, identificate în urma consultărilor cu asociațiile profesionale din sectorul agricol/agroalimentar, inclusiv ONG-uri sau rezultate din studii realizate la nivel național, precum și fondurile necesare pentru acoperirea acestora vor fi cuprinse într-un program anual elaborat de către AM PNDR, care va fi utilizat pentru elaborarea apelurilor de proiecte sau elaborării documentației achizițiilor publice.

Măsura se poate implementa și prin utilizarea costurilor unitare standard specifice submăsurii 1.1.

8.2.1.3.1.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite/costuri unitare standard.

8.2.1.3.1.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

R (UE) Nr. 1336/2013 de modificare a Directivelor 2004/17/CE, 2004/18/CE și 2009/81/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului în ceea ce privește pragurile de aplicare pentru procedurile de atribuire a contractelor de achiziții

Legislație Națională:

Legea nr. 98/2016, privind achizițiile publice

Hotărârea de Guvern (HG) nr. 395/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor referitoare la atribuirea contractului de achiziție publică/acordului-cadru din Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice

Legea Nr. 31/1990 privind societățile comerciale cu modificările și completările ulterioare

Ordonanța de Guvern Nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații modificările și completările ulterioare

Ordonanță de Urgență a Guvernului (OUG) Nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale modificările și completările ulterioare

Legea Nr. 1/2011 a educației naționale modificările și completările ulterioare

Ordonanța de Guvern (OG) Nr. 8 din 23 ianuarie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale

Alte acte normative aplicabile în domeniul fiscal

8.2.1.3.1.4. Beneficiari

- Entități publice sau private care activează în domeniul formării profesionale a adulților și care îndeplinesc criteriile de eligibilitate și de selecție.

Participarea în cadrul acțiunilor de formare profesională și dobândire de cunoștințe este gratuită.

8.2.1.3.1.5. Costuri eligibile

Cheltuielile eligibile sunt:

- Onorariile prestatorului (inclusiv salarii, cazare, masă și transport);
- Cheltuieli pentru derularea acțiunilor, după cum urmează:
  - o cazare, diurnă și transport participanți, după caz;

- o materiale didactice și consumabile;
- o închirierea de echipamente necesare;
- o închirierea de spații pentru susținerea acțiunilor de formare.

Alte cheltuieli strict legate de implementarea acțiunilor de formare profesională (exemplu: cheltuieli pentru închiriere, costurile utilităților aferente spațiului în care se desfășoară managementul de proiect acolo unde se justifică).

Costurile vor fi incluse în costul unitar standard acordat în conformitate cu art. 14 (6) al Regulamentului 1305/2013.

Cheltuieli neeligibile:

- costurile legate de cursuri de formare profesională care fac parte din programul de educație sau sisteme de învățământ secundar și superior;
- costurile legate de cursuri de formare profesională finanțate prin alte programe;
- costurile cu investițiile.

Toate cheltuielile trebuie să fie rezonabile, justificate și să corespundă principiilor unei bune gestionări financiare, în special din punct de vedere al raportului preț-calitate.

8.2.1.3.1.6. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul se încadrează în categoria de beneficiari eligibili;
- Solicitantul este persoană juridică, constituită în conformitate cu legislația în vigoare în România;
- Solicitantul are prevăzut în obiectul de activitate activități specifice domeniului de formare profesională;
- Solicitantul dispune de personal calificat, propriu sau cooptat;
- Solicitantul dovedește experiență anterioară relevantă în proiecte de formare profesională;
- Solicitantul dispune de capacitate tehnică și financiară necesare derulării activităților specifice de formare;
- Solicitantul nu este în stare de faliment ori lichidare;
- Solicitantul și-a îndeplinit obligațiile de plată a impozitelor, taxelor și contribuțiilor de asigurări sociale către bugetul de stat;
- În situația de excepție, când ofertantul este selectat prin procedură de achiziție publică este necesar ca acesta să îndeplinească condițiile prevăzute de legislația specifică, în vigoare.

Proiectul propus spre finanțare/oferta trebuie să fie în concordanță cu operațiunile sprijinite prin fișa măsurii.

Condițiile de eligibilitate vor fi detaliate în documentele naționale de implementare a măsurii/proceduri de achiziție publică.

8.2.1.3.1.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

Principiile de selecție sunt definite, în scopul de a selecta beneficiarii, care ar putea pune în aplicare mai bine măsura după cum urmează:

- Principiul nivelului calitativ și tehnic cu privire la curricula cursului, experiența și/sau calificarea trainerilor;
- Principiul implementării eficiente și accelerate a proiectului/contractului de formare profesională;
- Principiul parteneriatului cu asociații reprezentative la nivel național și instituții de învățământ și/sau instituții de cercetare dezvoltare, în cadrul lansării propunerilor de proiecte;
- Principiul tematicii și al grupului țintă care presupune adaptarea și detalierea tematicii generale stabilite la nevoile grupului țintă dintr-un anumit teritoriu în funcție de aria de cuprindere zonală a proiectului/procedurii de achiziție publică (națională, regională, județeană);
- Principiul eficienței utilizării fondurilor.

În cazul utilizării costurilor unitare standard se va aplica următorul principiu de selecție:

- Principiul nivelului calitativ și tehnic cu privire la curricula cursului, experiența și/sau calificarea trainerilor;

Principiile de selecție vor fi detaliate ulterior în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.1.3.1.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei sub-măsuri este de 100% din totalul cheltuielilor eligibile.

Alocarea financiară a sub-măsurii 1.1 „Sprijin pentru formarea profesională și dobândirea de competențe” este de 70% din alocarea totală a măsurii.

8.2.1.3.1.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.1.3.1.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

-

8.2.1.3.1.9.2. Măsuri de atenuare

-

8.2.1.3.1.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

-

8.2.1.3.1.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Metodologia de calcul a costului unitar standard

Pentru calculul costului unitar standard au fost avute în vedere următoarele elemente de cost, în conformitate cu cheltuielile eligibile legate de pregătirea și desfășurarea acțiunilor de formare profesională stabilite prin PNDR 2014-2020:

- Onorarii, cazare, masă și transport pentru experții din echipa de proiect (expert formator, manager proiect, personal administrativ);
- Cazare și diurna pentru cursanți;
- Cheltuieli de transport pentru cursanți;
- Materiale didactice și consumabile;
- Închirierea de echipamente specifice pentru implementarea proiectului;
- Închirierea de spații adecvate pentru desfășurarea acțiunilor de formare profesională;
- Alte cheltuieli legate de implementarea acțiunilor de formare profesională.

Durata cursului este de 8 ore pe zi.

Următoarele surse au fost utilizate pentru determinarea costului standard unitar:

- date istorice privind măsura de formare profesională PNDR 2007-2013. Datele au fost furnizate de către AFIR conform proiectelor implementate în perioada de programare 2007-2013, pentru categoriile de cheltuieli eligibile decontate furnizorilor de formare de către AFIR: onorariile experților formatori, manageri de proiect, materiale didactice și consumabile, sală de conferințe cu asigurarea logisticii necesare;

În perioada de programare 2007-2013 prin PNDR au fost finanțate proiecte de servicii de formare profesională, în cadrul Măsurii 111- Formare profesională, pentru care au fost decontate de către AFIR categorii de cheltuieli eligibile similare celor prevăzute în actuala perioadă de programare (22 de proiecte), precum și proiecte de servicii de formare profesională finanțate prin Măsura 4.1 din Axa 4 LEADER. Această din urmă sursă de date a fost utilizată pentru stabilirea costurilor standard privind utilizarea materialelor didactice, consumabile, sală de conferințe cu asigurarea logisticii necesare deoarece actuala abordare a unui proiect de formare profesională este similară proiectelor formate finanțate prin Axa 4 LEADER.

- cercetare de piață în cele 8 regiuni, în funcție de categoria de încadrare a locului de cazare (hotel/pensiune): serviciile de cazare și masă;
- cercetare de piață privind tariful de transport.

Pornind de la aceste aspecte, au fost identificate 2 variante de cost unitar standard:

- **Cost unitar standard tip A**, care include: expert formator, manager proiect, diurna, consumabile si material support, sala de conferinta cu asigurarea logisticii necesare, alte cheltuieli.
- **Cost unitar standard tip B**, care include: expert formator, manager proiect, diurna, cazare, transport, consumabile si material support, sala de conferinta cu asigurarea logisticii necesare, alte cheltuieli.

Modalitatea de calcul a costului unitar standard (CUS)

Costul unitar standard a fost determinat în Euro/ pe beneficiar final/zi, considerând un număr de 25 de cursanți pe grupa de formare.

A fost utilizat un curs mediu leu/euro de 4,45 lei/euro.

Calcularea elementelor de cost:

- **Cost unitar standard Expert formator**

Informațiile privind onorariile/salariile aferente experților formatori au fost centralizate și s-a calculat media aritmetică a onorariilor/salariilor stabilite în cadrul acestor proiecte.

- **Cost unitar standard Manager proiect**

Pentru această categorie de costuri s-au extras prețurile din dosarele cererilor de plată în baza eşantioanelor de verificare, aferente Sub-măsurii 4.1 Axa 4 LEADER, în cadrul PNDR 2007 – 2013, pe categorii de cheltuieli.

S-au luat în calcul 18 proiecte și s-a calculat media aritmetică pentru fiecare categorie de cheltuieli, raportat la numărul de proiecte în care au fost identificate respectivele categorii de cheltuieli.

- **Cost unitar standard cazare**

Pentru această categorie de costuri au fost identificate 20 de oferte de preț pentru cazare/cursanți/noapte în cameră single la hoteluri sau pensiuni de 3 stele. Au fost preluate 2-3 oferte de preț din fiecare dintre cele 8 regiuni ale țării. A fost calculată media aritmetică a acestor prețuri

- **Cost unitar standard sală de conferințe cu asigurarea logisticii necesare**

S-au luat în calcul aceleași 18 proiecte și s-a calculat media aritmetică pentru fiecare categorie de cheltuieli raportat la numărul de proiecte în care au fost identificate respectivele categorii de cheltuieli.

Cost unitar standard diurna

Pentru această categorie de costuri, au fost luate în calcul oferte primite de la un număr de 12 ofertanți din toate zonele țării.

Costul unitar standard a fost stabilit ca medie aritmetică a ofertelor primite

• **Cost unitar standard consumabile si materiale suport**

S-au luat în calcul 18 proiecte și s-a calculat media aritmetică pentru fiecare categorie de cheltuieli, raportat la numărul de proiecte în care au fost identificate respectivele categorii de cheltuieli.

Pentru determinarea costului unitar standard tip A s-a însumat media aritmetică a costurilor unitare standard determinate pentru expert formator, manager proiect, diurna, consumabile si material support, sala de conferinta cu asigurarea logisticii necesare, la care s-a adaugat rata forfetară de 15% din suma dintre Cost unitar standard Expert formator și Cost unitar standard Manager proiect.

Pentru determinarea costului unitar standard tip B s-a însumat media aritmetică a costurilor unitare standard determinate pentru expert formator, manager proiect, diurna, cazare, consumabile si material support, sala de conferinta cu asigurarea logisticii necesare, la care s-a adaugat rata forfetară de 15% din suma dintre Cost unitar standard Expert formator și Cost unitar standard Manager proiect și costul unitar standard pentru transport calculat prin raportare la costul unui abonament lunar CFR (https://www.cfrcalatori.ro/images/pdf/tarifeintern/valabile01ianuarie2017/abonamente_lunare_01.01.2017.pdf) pentru o distanță de maxim 300 km.

Metodologia privind determinarea costului unitar standard, Submăsura 1.1 – „Sprijin pentru formarea profesională, precum și a acțiunilor pentru dobândirea de competențe” a fost supusă analizei în vederea verificării *caracterului adecvat și precizia calculelor prezentate de către MDRAPFE care prin adresa nr. 273441/17.05.2017 a confirmat caracterul adecvat și precizia calculelor.*

8.2.1.3.1.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea capacităților adecvate ale organismelor care furnizează servicii de transfer de cunoștințe pentru a-și îndeplini sarcinile sub formă de personal calificat și de formare periodică

Definiția capacităților corespunzătoare pentru calificarea personalului și abilitățile de formare, calificări și abilități:

- Studii universitare obținute cu diplomă de licență într-o specializare convergentă cu tematica cursului;
- Parcurgerea de către experții formatori, cel puțin o data la 3 ani, în funcție de specificul tematicii a unei forme de instruire în domeniul respectiv.

Specificarea calificărilor minime ale organismelor ce furnizează transfer de cunoștințe.

Organismele care furnizează transfer de cunoștințe trebuie să îndeplinească minim condițiile menționate la capitolul criterii de eligibilitate.

Definirea duratei și a conținutului schemelor de schimb în cadrul exploatațiilor și al pădurilor, precum și al vizitelor în exploatații și în păduri, menționate la articolul 3 din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014

-

8.2.1.3.2. 1.2 Sprijin pentru activități demonstrative și de informare

Submăsură:

- 1.2 - sprijin pentru activități demonstrative și acțiuni de informare

8.2.1.3.2.1. Descrierea tipului operațiunii

Scopul sub-măsurii:

În cadrul acestei sub-măsurii se urmărește îmbunătățirea cunoștințelor de bază în rândul fermierilor/micilor procesatori care activează în sectorul agroalimentar prin extinderea domeniului de aplicare și sprijinirea altor acțiuni pe termen scurt, cum ar fi activitățile demonstrative și acțiunile de informare.

Scopul sprijinului este de a contribui la:

- Creșterea nivelului de conștientizare al persoanelor angajate în sectoarele agricol și alimentar, cu privire la domenii specifice în care își desfășoară activitatea precum și protecția mediului sau alte domenii de interes general. Ca rezultat se așteaptă înțelegerea obiectivelor PNDR 2014-2020.
- Creșterea gradului de informare a fermierilor privind bolile plantelor sau animalelor, tehnologii și practici agricole adaptate condițiilor climatice, acțiuni preventive pentru evitarea apariției unor focare de boli, în vederea minimizării acestora la nivel de fermă, posibilitatea introducerii de noi tehnologii inovative, aplicarea unor metode corespunzătoare de gestionare a riscurilor, dezvoltarea unor capacități inovative în lanțul agroalimentar.
- Informarea privind beneficiile accesării și contribuției fermierilor la fonduri mutuale. Ca rezultat se așteaptă conștientizarea importanței coagulării inițiativei private a fermierilor în vederea constituirii fondurilor mutuale, precum și a aderării la acestea în vederea restaurării potențialului de producție și pentru a compensa pierderile de venit. Managementul riscului la nivel de fermă presupune îmbunătățirea cunoștințelor și informațiilor disponibile pentru minimizarea riscului.

Operațiuni/Acțiuni eligibile pentru suport:

- **activități demonstrative:** se vor realiza prin sesiuni practice care vizează:
  - metode noi de protecție a culturilor sau tehnici specifice de producție, de ex: conservarea biodiversității sau adaptarea la schimbările climatice. Activitatea poate avea loc într-o fermă sau în alte locații, cum ar fi: centre de cercetare, expoziții, târguri de profil, etc., iar beneficiarii pot fi în special fermieri care vor beneficia de sprijin prin măsura de agricultură ecologică (măsura 11), fermieri care își prevăd în cadrul proiectului investiții în echipamente și irigații prin sub-măsura 4.1, 4.3 (membrii OUAİ care implementează proiecte de irigații, inclusiv metode și tehnici de producție care conduc la eficientizarea consumului de apă și la combaterea schimbărilor climatice).
  - vizite la nivelul fermelor în scopul constientizării fermierilor cu privire la măsurile minime de biosecuritate și norme sanitare veterinare.
- **acțiuni de informare:** activități de difuzare a informațiilor cu privire la:
  - agricultură, protecția mediului (ex. conservarea biodiversității pe pajiștile HNV sau pajiști importante pentru specii importante de păsări și fluturi, protecția solului și apei pe terenuri arabile, conservarea biodiversității pe terenuri arabile), schimbări climatice (inclusiv adaptarea practicilor agricole la efectele schimbărilor climatice), sectorul agro-alimentar, în scopul de a conștientiza grupul țintă asupra cunoștințelor relevante pentru activitatea desfășurată la locul de muncă; îmbunătățirea competitivității prin adăugarea de valoare

produselor, dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare, instrumente de gestionare a riscurilor. Participanții pot fi fermieri, grupuri de producători (sub-măsura 9.1), fermieri din cadrul parteneriatelor constituite în vederea implementării sub-măsurii 16.4, potențiali participanți la fondurile mutuale sau la alte sisteme de gestionare a riscurilor, micii procesatori din categoria microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici, din industria agro-alimentară (sub-măsura 4.2), fermieri care activează în ferme mici și care vor beneficia de sprijin prin sub-măsura 6.3 .

- Identificarea unor soluții tehnologice și practici agricole, care să asigure alternative la combaterea secetei prin metodele de irigații și care să contracareze efectele secetei , ale schimbărilor climatice, practici și metode agricole care să permită fermierilor un management eficient al resurselor de apă la nivelul exploatațiilor și în consecință, o mai bună rezistență la impactul schimbărilor climatice în special fermieri care își prevăd în cadrul proiectului investiții în echipamente și irigații prin sub-măsura 4.1, membrii OUAİ care implementează proiecte în cadrul sub-măsurii 4.3.
- Prevenirea apariției unor focare de boli, în vederea minimizării acestora la nivel de fermă, măsuri minime de biosecuritate și norme sanitare veterinare pentru fermieri.

Procesul de selecție a beneficiarilor se realizează de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și constă în evaluarea și selecția proiectelor depuse în cadrul apelului de propuneri de proiecte. În cazuri excepționale, care vor fi definite în cadrul național de implementare, evaluarea și selecția beneficiarilor poate fi realizată pe baza unei proceduri elaborate de – AM pentru PNDR în conformitate cu legislația privind atribuirea contractelor de achiziție publică, complet armonizată cu legislația comunitară privind achizițiile publice.

Nevoile de informare și acțiunile demonstrative, identificate în urma consultărilor cu asociațiile profesionale din sectorul agricol/agroalimentar, inclusiv ONG-uri sau rezultate din studii realizate la nivel național, precum și fondurile necesare pentru acoperirea acestora vor fi cuprinse într-un program anual elaborat de AM pentru PNDR, care vor fi utilizate pentru elaborarea apelurilor de proiecte sau elaborării documentației achizițiilor publice.

8.2.1.3.2.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite.

8.2.1.3.2.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

R (UE) Nr. 1336/2013 de modificare a Directivelor 2004/17/CE, 2004/18/CE și 2009/81/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului în ceea ce privește pragurile de aplicare pentru procedurile de atribuire a contractelor de achiziții

Legislație Națională:

Legea nr. 98/2016, privind achizițiile publice

Hotărârea de Guvern (HG) nr. 395/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor referitoare la atribuirea contractului de achiziție publică/acordului-cadru din Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice

Legea Nr. 31/1990 privind societățile comerciale cu modificările și completările ulterioare

Ordonanța de Guvern (OG) Nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații modificările și completările ulterioare

Ordonanță de Urgență a Guvernului (OUG) Nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale modificările și completările ulterioare

Legea Nr. 1/2011 a educației naționale modificările și completările ulterioare

Ordonanța de Guvern (OG) Nr. 8 din 23 ianuarie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale

Alte acte normative aplicabile în domeniul fiscal

8.2.1.3.2.4. Beneficiari

- Entități publice și/sau private care au în obiectul de activitate activități de informare/demonstrative și/sau diseminare.

Participarea în cadrul acțiunilor de informare și activităților demonstrative este gratuită.

8.2.1.3.2.5. Costuri eligibile

- Onorariile prestatorului (inclusiv salariile, cazare, masă și transport);
- Cheltuieli pentru derularea acțiunilor, după cum urmează:
  - cazare, diurnă și transport participanți, după caz;
  - materiale didactice și consumabile;
  - materiale de informare și promovare;
  - închirierea de echipamente necesare;
  - închirierea de spații pentru susținerea acțiunilor de informare și activităților demonstrative.
- Alte cheltuieli strict legate de implementarea acțiunilor de informare și activităților demonstrative.

Toate aceste cheltuieli trebuie să fie rezonabile, justificate și să corespundă principiilor unei bune gestionări financiare, în special din punct de vedere al raportului preț-calitate.

Cheltuieli neeligibile:

- Investițiile în cadrul proiectelor demonstrative/alte investiții.
- Cheltuieli care nu servesc exclusiv acțiunilor de informare și activităților demonstrative.

8.2.1.3.2.6. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul se încadrează în categoria de beneficiari eligibili;
- Solicitantul este persoană juridică constituită în conformitate cu legislația în vigoare în România;
- Solicitantul are prevăzut în obiectul de activitate activități specifice domeniului;
- Solicitantul dispune de personal calificat, propriu sau cooptat în domeniile corespunzătoare tematicilor prevăzute.
- Solicitantul dispune de capacitate tehnică și financiară necesară derulării activităților specifice de informare;
- Solicitantul dovedește experiență similară anterioară în proiecte de informare/demonstrative și/sau diseminare;
- Solicitantul nu este în stare de faliment ori lichidare;
- Solicitantul și-a îndeplinit obligațiile de plată a impozitelor, taxelor și contribuțiilor de asigurări sociale către bugetul de stat;
- În situația de excepție, când ofertantul este selectat prin procedură de achiziție publică este necesar ca acesta să îndeplinească condițiile prevăzute de legislația specifică, în vigoare.

Proiectul propus spre finanțare/oferta trebuie să fie în concordanță cu operațiunile sprijinite prin fișa măsurii.

Criteriile de eligibilitate vor fi detaliate în documentele naționale de implementare/proceduri de achiziție publică.

8.2.1.3.2.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

Criteriile de selecție sunt definite, în scopul de a selecta beneficiarii, care ar putea pune în aplicare mai bine măsura, după cum urmează:

- Principiul nivelului calitativ și tehnic cu privire la tematica acțiunii, experiența și/sau calificarea personalului;
- Principiul parteneriatului cu asociații reprezentative la nivel național și instituții de învățământ și/sau instituții de cercetare dezvoltare;
- Principiul tematicii și al grupului țintă care presupune adaptarea și detalierea tematicii generale stabilite la nevoile grupului țintă dintr-un anumit teritoriu în funcție de aria de cuprindere zonală a proiectului/procedurii de achiziție publică (națională, regională, județeană);
- Principiul implementării eficiente și accelerate a proiectului/contractului;
- Principiul eficienței utilizării fondurilor.

Principiile de selecție vor fi detaliate ulterior în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.1.3.2.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei sub-măsuri este de 100% din totalul cheltuielilor eligibile.

Alocarea financiară a submăsurii 1.2 „Sprijin pentru acțiuni de informare și activități demonstrative ” este de 30% din alocarea totală a sub-măsurii.

8.2.1.3.2.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.1.3.2.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

-

8.2.1.3.2.9.2. Măsuri de atenuare

-

8.2.1.3.2.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

-

8.2.1.3.2.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

8.2.1.3.2.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea capacităților adecvate ale organismelor care furnizează servicii de transfer de cunoștințe pentru a-și îndeplini sarcinile sub formă de personal calificat și de formare periodică

Definiția capacităților corespunzătoare pentru calificarea personalului, calificări și abilități:

- Studii universitare obținute cu diplomă de licență într-o specializare convergentă cu tematica informării;
- Parcurgerea de către experți, cel puțin o dată la 3 ani, în funcție de specificul tematicii a unei forme de instruire în domeniul respectiv.

Specificarea calificărilor minime ale organismelor care furnizează acțiuni de informare și activități demonstrative:

Organismele care furnizează acțiuni de informare și activități demonstrative trebuie să îndeplinească minim condițiile menționate la criteriile de eligibilitate.

Definirea duratei și a conținutului schemelor de schimb în cadrul exploatațiilor și al pădurilor, precum și al vizitelor în exploatații și în păduri, menționate la articolul 3 din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014

-

8.2.1.4. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.1.4.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Având în vedere faptul că măsura se adresează beneficiarilor publici și/sau privați, în perioada de programare 2014-2020, a căror selectare se face prin apeluri de propuneri de proiecte și numai în cazuri excepționale prin proceduri de achiziție publică, se estimează că pot exista o serie de riscuri specifice dintre care enumerăm:

- Personal insuficient pentru derularea simultană a mai multor apeluri de propuneri de proiecte/proceduri de achiziție publică, problemă întâmpinată în perioada 2007 – 2013;
- Riscul de neasigurare a instruirii generat de termenul îndelungat de derulare a etapelor de evaluare și selecție aferente apelurilor de propuneri de proiecte/procedurilor de achiziție publică, cauzat de numărul mare de proiecte depuse raportat la personalul implicat în procesul de evaluare și selecție/eventuale contestații în cadrul procedurilor de achiziție publică;
- Lipsa unei baze de date care să conțină toate datele de identificare ale fermierilor/baze de date neactualizate identificați ca potențiali beneficiari finali eligibili;
- Rezonabilitate prețuri: riscul unor costuri peste nivelul normal.

8.2.1.4.2. Măsuri de atenuare

Dintre măsurile luate și cele avute în vedere pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor, menționăm:

- Îmbunătățirea pregătirii profesionale în domeniul evaluării propunerilor de proiecte /achizițiilor publice, a personalului implicat în activitatea de formare profesională/acțiuni de informare;
- Consolidarea transparenței în cadrul apelurilor de proiecte/procedurilor de achiziție publică pre- și post- acordare finanțare;
- Monitorizare și evaluare prin folosirea unor instrumente specifice, cum ar fi: rapoarte periodice de activitate; verificare pe teren/observare directă a activității furnizorului de transfer de cunoștințe și acțiuni de informare; completarea unor chestionare de către fermierii instruiți privind calitatea serviciului furnizat; analiza documentelor întocmite/elaborate (rapoarte, recomandări etc. în funcție de tematica sesiunii de instruire/informare) în cadrul proiectului/activității desfășurate etc;
- Asigurarea unei monitorizări sistematice și eficiente a executării contractelor în vederea unei mai bune corelări cu cererile de plată.
- Corelarea inițierii apelurilor de proiecte/procedurilor de achiziție publică cu numărul de personal implicat în activitatea de evaluare și selecție a proiectelor/derularea procedurilor de achiziție;

- Planificarea de apeluri de proiecte/proceduri de achiziție publică organizate la nivel regional/județean de valoare mai mică pentru a preîntâmpina riscul de neasigurare a instruirii,
- Protocoale/ schimburi de date cu alte instituții, sistem informatic de interconectare cu alte instituții;
- Introducerea unor condiții suplimentare referitoare la evidențele înregistrate în baza de date pentru furnizorii de formare.
- Introducerea unui sistem pentru verificarea rezonabilității prețurilor
- Valoarea proiectului va fi stabilită proporțional cu durata și nivelul (aria teritorială, grupul țintă, tematică) la care acesta se va implementa (național, regional sau județean).
- Valoarea unui proiect va fi calculată prin raportare la rezultatele unor studii de piață privind costurile aplicate de operatorii din piață privind derularea unor cursuri de formare profesională/acțiuni de informare/activități demonstrative dar și a valorii altor proiecte/contracte de finanțare/contracte de servicii similare finalizate în perioada de programare 2007-2013.

8.2.1.4.3. Evaluarea globală a măsurii;

Măsura creează premisele îndeplinirii priorităților menționate în strategie contribuind la îndeplinirea tuturor domeniilor de intervenție vizate ca măsură transversală cu contribuții la diferite domenii de intervenție.

Măsura asigură o dezvoltare echilibrată și durabilă în elaborarea PNDR și sunt identificate mecanismele care să asigure o demarcare și complementaritate corespunzătoare între intervențiile FEADR și alte fonduri în domeniul de intervenție acoperit de măsura.

De asemenea, măsura vizează tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management și Agenția de Plăți pe baza experienței din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii atât prin prisma efectivei asigurări a sprijinului de pregătire profesională/acțiuni de informare/activități demonstrative cât și îmbunătățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

8.2.1.5. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

8.2.1.6. Informații suplimentare specifice măsurii

Definirea capacităților adecvate ale organismelor care furnizează servicii de transfer de cunoștințe pentru a-și îndeplini sarcinile sub formă de personal calificat și de formare periodică

-

Definirea duratei și a conținutului schemelor de schimb în cadrul exploatațiilor și al pădurilor, precum și al vizitelor în exploatații și în păduri, menționate la articolul 3 din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014

-

8.2.1.7. Alte observații importante relevante pentru înțelegerea și punerea în aplicare a măsurii

Selecția furnizorilor de formare profesională și utilizarea costurilor unitare standard

Autoritatea Contractantă va organiza selecția furnizorilor de formare profesională care doresc să se înscrie în sistemul informatic de costuri unitare standard, în baza unor criterii de selecție stabilite.

Potențialii beneficiari ai cursurilor de formare profesională vor lua la cunoștință prin mijloace de informare (afisare pe site-ul MADR și AFIR, presa locală, structuri de specialitate din teritoriu, etc.) care sunt furnizorii selectați, domeniile de formare ale acestora (în concordanță cu prevederile din fișa măsurii 01), putând alege astfel cursul pe care doresc să îl efectueze.

După etapa de selecție, furnizorii de formare vor depune o cerere de finanțare la AFIR, care va conține informații cu privire la numărul estimat al fermierilor ce vor fi constituiți în grupe de instruire /locațiile de instruire/durata cursului/tematica cursului.

După evaluarea acestora, furnizorii de formare vor primi din partea AFIR un username și o parolă pentru recrutarea cursanților, în cadrul sistemului informatic de gestiune,

În urma acestui demers, furnizorul de formare profesională va avea acces la bazele de date APIA și AFIR care conțin potențialii beneficiari, putând alcațui astfel grupe de cursanți în vederea instruirii acestora pe tematica propusă în cererea de finanțare.

În momentul constituirii uneia sau a mai multor grupe de cursanți, furnizorul va notifica AFIR cu privire la numărul efectiv al cursanților și va încheia, un contract de finanțare cu AFIR a cărei valoare va fi egală cu produsul dintre numărul de cursanți și costul unitar standard /cursant.

Pe perioada desfășurării cursurilor, AFIR va verifica modul de implementare al acestora.

După efectuarea cursului de formare profesională, furnizorul va putea depune la AFIR, cu raport de activitate privind desfășurarea sesiunilor de formare ce va include și numărul efectiv de participanți la curs, pentru care poate solicita finanțare.

După aprobarea Raportului de activitate, furnizorul de formare va solicita plata la AFIR în vederea decontării, cheltuielilor, în cuantum-ul valoric obținut în baza costului standard raportat la numărul de cursanți la numărul de cursanți raportați și la durata cursului/costului unitar standard aferent numărului de cursanți raportați.

8.2.2. M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15)

8.2.2.1. *Temei juridic*

Art. 15 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013;

Art. 7 din Regulamentul de implementare (UE) nr. 808/2014;

Art. 5 și 8 din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014.

8.2.2.2. *Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la arile de intervenție și la obiectivele transversale*

Dezvoltarea capitalului uman influențează puternic competitivitatea. Aceasta este o temă transversală pentru abordarea nevoilor legate de competitivitate, determinate de ponderea mare a populației ocupate în agricultură, dar care are un nivel de instruire scăzut, pe de o parte, precum și de necesitatea de calificare a acestora, pe de altă parte. Nevoile prioritare pentru dezvoltarea capitalului uman au fost exprimate în analiza SWOT în trei direcții prioritare: servicii de consiliere, formare profesională și o mai bună integrare a rezultatelor cercetării.

Ponderea populației ocupate în agricultură a fost ridicată, în timp ce nivelul de pregătire este încă scăzut; numărul de persoane care au absolvit sau urmează a absolvi învățământul tehnologic agricol este de asemenea redus, la toate nivelurile de învățământ. Prin urmare, potențialul uman activ în agricultură și industria agro-alimentară, evident, trebuie să fie adaptat prin furnizarea de servicii de consiliere individuale.

În contextul elaborării suportului acordat beneficiarilor finali în vederea inițierii și dezvoltării afacerii vor fi acoperite elemente specifice, precum:

- evaluarea individuală a fermei și măsurile care se impun pentru creșterea competitivității;
- elaborarea și implementarea planurilor de afaceri;
- integrarea sectorială, promovarea inovației și orientarea către piață, agricultura ecologică;
- rolul și avantajele asocierii în scopul creșterii competitivității la nivelul afacerii;
- promovarea spiritului antreprenorial;
- gestionarea și / sau respectarea standardelor pentru bunele condiții agricole și de mediu, agricultura ecologică/bio, culturi, tehnici de producție cu valoare adăugată mare;
- soluții la nivel de fermă de atenuare a efectelor schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, biodiversitate, protecția apei;
- managementul riscului în ferme legat de condițiile meteorologice nefavorabile, infestări cu dăunători, boli ale plantelor și animalelor;
- aplicarea legislației obligatorii (ex.: fiscal-contabilă, privind avize de funcționare, asigurări sociale, etc.) din domeniu, precum și aplicarea unor planuri de marketing;
- alte teme de consiliere specifice și considerate ca fiind necesare.

În prezent, serviciile de consiliere agricolă din România sunt insuficiente și nu răspund cerințelor pieței în special pentru următoarele categorii: tinerii și micii fermieri, micii procesatori, cooperativele agricole și

grupurile de producători, beneficiari angajamentelor de climă și mediu și agricultură ecologică, microintreprinderi și întreprinderi mici non-agricole din mediul rural.

Lipsa de servicii de consiliere agricolă afectează în special tinerii fermieri care doresc să se instaleze în calitate de șefi de exploatație, precum și micii fermieri. Aceștia au nevoie de acces la servicii de consiliere de calitate și adaptate cerințelor lor cu privire la dezvoltarea fermei, adaptarea la standarde și la cerințele pieței, orientarea spre piață, crearea de forme asociative, promovarea antreprenoriatului, diversificarea activităților la nivel de fermă și inovarea.

Pentru micii procesatori, această măsură oferă servicii specifice de consiliere care conduc la îmbunătățirea competitivității întregii activități de procesare a produselor agricole și dezvoltarea cooperării și inovării. Sunt necesare în special servicii de consiliere care au ca scop identificarea de soluții individuale destinate îmbunătățirii producției, performanțelor de muncă, eficienței și proceselor la nivelul întreprinderilor mici și micro-întreprinderilor. Toate aceste aspecte contribuie la ameliorarea rezultatelor și menținerea acestora la nivelul pieței.

Având în vedere nevoile specifice, generate în principal de fragmentarea excesivă a exploatațiilor agricole și de lipsa formelor asociative sunt necesare servicii de consiliere adaptate, pentru încurajarea asocierii și îmbunătățirea performanțelor economice și de mediu. În acest scop, se va promova necesitatea înființării/consolidării/dezvoltării cooperativelor și grupurilor de producători.

Beneficiarii angajamentelor de climă și mediu și agricultură ecologică (AECM) au nevoie de servicii de consiliere care să vizeze cel puțin aspectele legate de completarea și depunerea angajamentelor și cererilor de plată, măsurile de management aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerințele de bază și la cerințele specifice ale angajamentelor.

Prin urmare, această măsură va completa nevoia de servicii gratuite oferite de sistemul public de consiliere, în special pentru fermele mici și mijlocii, tinerii fermieri, cooperative și grupuri de producători precum și micii întreprinzători din mediul rural, potențiali beneficiari ai măsurilor de investiții în PNDR 2014-2020, care nu au resursele de a achiziționa serviciile necesare private, prestate contra cost de sistemul privat. Serviciile de consiliere se acordă în scopul inițierii și dezvoltării afacerii, inclusiv pentru pregătirea și implementarea planului de afaceri.

Legătura măsurii cu nevoile

Pentru a răspunde nevoilor identificate, sprijinul în cadrul măsurii 02 - "Servicii de consiliere, servicii de gestionare a exploatațiilor agricole și servicii de înlocuire în exploatație" va fi acordat sub o singură sub-măsură: **servicii de consiliere pentru fermieri, tineri fermieri, micro-întreprinderi și întreprinderi mici din zonele rurale**. Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri va contribui la satisfacerea nevoilor privind Servicii de consiliere (003).

Contribuția măsurii la domeniile de intervenție:

DI 1A - Încurajarea inovării, a cooperării și a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale.

Sprijinul acordat prin submăsura 2.1 va însoți sprijinul acordat restructurării și modernizării exploatațiilor, diversificării activităților economice din mediul rural și organizarea lanțului agro-alimentar prin consilierea și introducerea în planurile de dezvoltare a afacerilor de metode și practici noi.

DI 2B - *Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special a reînnoirii generațiilor.*

Sprrijinul acordat prin submăsura 2.1 tinerilor fermieri va asigura servicii de consiliere individuală referitoare la acordarea de sprijin tehnic (planuri de afaceri pentru instalare) privind rezultatele activităților de cercetare din domeniul tehnologic, economic, de protecție a mediului, de adaptare la schimbările climatice. Tinerii fermieri vor putea participa la acțiuni de cooperare pentru lanțuri scurte de aprovizionare.

DI 3A - *Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar.*

Sprrijinul acordat prin submăsura 2.1 va fi acordat fermierilor care au nevoie de consiliere, atât din punct de vedere al constituirii și organizării lor în cooperative și grupuri de producători, cât și cooperativelor și grupurilor de producători existente din punct de vedere tehnic (acces la consiliere în domeniul tehnologic, economic, de protecție a mediului, de adaptare la schimbările climatice și la acțiuni de cooperare în cadrul lanțurilor scurte de aprovizionare). De asemenea, se va asigura consiliere pentru înființarea și dezvoltarea formelor asociative ale fermierilor.

Efecte secundare

Măsura 02 este programată direct sub domeniile de intervenție indicate mai sus. În plus, este de așteptat că măsura va contribui în mod indirect la crearea de noi locuri de muncă precum și la următoarele domenii de intervenție în atingerea obiectivelor specifice ale programului: **1C** - încurajarea învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în sectoarele agricol și forestier, **3B** - gestionarea riscurilor în agricultură și **5C, 5D** - Sprijinirea eficientă a resurselor și tranziția către o economie cu emisii scăzute și rezistentă la schimbările climatice în agricultură, produse alimentare.

Contribuția la temele orizontale

Mediu și climă

Consilierea are un rol central în transmiterea de cunoștințe, idei și bune practici către fermieri. Prin rolul lor de intermediari între cercetare și practică, consultanții pot face accesibile unui public mai larg ultimele informații de mediu și climă. Măsura de consiliere este cu atât mai importantă pentru sectorul agro-alimentar din România, cu cât transferul de cunoștințe dintre lumea academică și producția agricolă este deficitar și nu se bazează pe un proces sistematic de comunicare și diseminare. Ca beneficiari de servicii de consiliere profesionale și de calitate, tinerii fermieri și fermierii care activează în ferme mici, precum și microîntreprinderi și întreprinderile mici, vor avea acces la cele mai noi informații de bune practici agricole, practici pentru industria alimentară prietenoase cu mediul și tehnici inovative pentru atenuarea schimbărilor climatice. De asemenea, prin încurajarea asocierii, cooperativele sau grupurile de producători vor fi mai pregătite să facă față concurenței, pieței și adaptării la schimbările climatice.

Inovare

Consilierea va avea un rol determinant și în dezvoltarea afacerilor non-agricole din spațiul rural prin stimularea capacității de inovare și a abilităților antreprenoriale, precum și prin facilitarea practicilor agricole inovatoare.

8.2.2.3. Domeniul de aplicare, nivelul sprijinului, beneficiarii eligibili și, dacă este relevant, metodologia de calcul al cuantumului ratei sprijinului, cu defalcare în funcție de submăsură și/sau tipul operațiunii în cazul în care este necesar. Pentru fiecare tip de operațiune, specificarea costurilor eligibile, a condițiilor de eligibilitate, a cuantumurilor și a ratelor de sprijin aplicabile și a principiilor în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție

8.2.2.3.1. 2.1 Servicii de consiliere pentru fermieri, tinerii fermieri, microîntreprinderi și întreprinderile mici

Submăsură:

- 2.1 - sprijin pentru ajutorul în vederea beneficiarii de utilizarea serviciilor de consiliere

8.2.2.3.1.1. Descrierea tipului operațiunii

Submăsura are ca scop:

- Facilitarea prin servicii de consiliere acordate tinerilor fermieri și a micilor fermieri pentru pregătirea planului de afaceri și gestionarea implementării acestuia în vederea dezvoltării exploatației agricole pentru a se orienta spre piață și pentru a-și îmbunătăți managementul în contextul respectării standardelor comunitare. Ca rezultat se așteaptă, în special, accesarea sub-măsurilor 6.1 și 6.3.
- Asigurarea serviciilor de consiliere pentru înființarea și dezvoltarea formelor asociative ale fermierilor. Rezultatul va fi reducerea gradului de fărâmițare și creșterea dimensiunii exploatațiilor agricole, precum și creșterea competitivității la nivelul afacerii.
- Consilierea beneficiarilor care au angajamente de agro-mediu, agricultură ecologică (M10, M11). Acest lucru va facilita asigurarea premiselor pentru punerea în aplicare a practicilor agricole care contribuie în comun la asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale (biodiversitate, sol, apă), precum și reducerea emisiilor de GES și amoniac din agricultură. În același timp, promovarea unor metode de producție corespunzătoare va oferi o mai bună adaptare a efectelor schimbărilor climatice, manifestate din ce în ce mai des de manifestări extreme ale fenomenelor. Prin furnizarea de competențe necesare pentru punerea în aplicare și a angajamentelor, prin accesul la serviciile de consiliere, se așteaptă ca beneficiarii măsurii să asigure premisele pentru atingerea obiectivelor și pentru a maximiza impactul efortului bugetar pentru agro-mediu și a angajamentelor climatice.
- Consiliere pentru reorientarea calitativă a producției, aplicarea practicilor de producție competitive, respectarea standardelor comunitare, dar și dobândirea de cunoștințe necesare pentru a administra o exploatație, în special pentru beneficiarii ai sub-măsurilor 4.1 și 4.2. Ca rezultat se așteaptă ca exploatațiile agricole să devină viabile din punct de vedere economic și al performanțelor legate de mediu și climă.
- Consilierea beneficiarilor privind managementul riscului precum metode de producție pentru minimizarea sau gestionarea riscurilor asociate cu fenomenele climatice nefavorabile, bolile plantelor sau animalelor tehnologii și practici agricole adaptate condițiilor climatice, acțiuni preventive pentru evitarea apariției unor focare de boli, în vederea minimizării acestora la nivel de fermă.

Operațiuni sprijinite

- activități de consiliere privind modernizarea exploatațiilor, consolidarea competitivității, integrarea sectorială, inovarea și orientarea spre piață, precum și promovarea antreprenoriatului;

- îndeplinirea standardelor naționale și comunitare, inclusiv standarde de siguranță la locul de muncă sau standarde de siguranță legate de fermă;
- întocmirea și managementul implementării planului de afaceri, inclusiv tratarea aspectelor legate de protecția mediului, pentru:
  - ferme mici;
  - instalarea tinerilor fermieri.
- inițierea și/sau dezvoltarea activităților non agricole pentru micro-întreprinderi și întreprinderi mici din spațiul rural;
- activități de consiliere și animare pentru înființarea și dezvoltarea cooperativelor agricole și grupurilor de producători;
- activități de consiliere pentru beneficiarii măsurii de agromediu și climă precum și agricultura ecologică inclusiv pentru îndeplinirea standardelor de eco-condiționalitate stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013;
- activități de consiliere privind obligațiile la nivel de exploatație care rezultă din cerințele de reglementare în management (SMR) și / sau din standardele pentru bunele condiții agricole și de mediu în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013;
- activități de consiliere privind cerințele rezultate din punerea în aplicare a art. 55 din Regulamentul (CE) nr 1107/2009, în special respectarea principiilor generale ale gestionării integrate a dăunătorilor, menționate la art. 14 din Directiva 2009/128 / CE;
- consiliere privind încurajarea investițiilor ce vizează eficientizarea/economisirea consumului de apă, utilizarea energiei regenerabile în sectorul agroalimentar, prelucrarea deșeurilor, a reziduurilor precum și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac în agricultură;
- consiliere asupra investițiilor în industria de procesare care vor viza reducerea impactului asupra mediului prin încurajarea de noi metode de depozitare a producției agroalimentare în scopul creșterii siguranței alimentare, prin realizarea de produse adaptate mai bine cerințelor pieței, aplicarea unor metode de utilizare a deșeurilor și de epurare a apei pentru protejarea mediului precum și cerințelor rezultate din punerea în aplicare a art. 11 (3) din Directiva-cadru privind apa.
- activități de consiliere privind prevenirea și combaterea pestei porcine africane, precum și privind gestionarea riscurilor la nivelul fermei.

Serviciile de consiliere sunt oferite gratuit fermierilor.

Procesul de selecție a beneficiarilor (furnizorii de servicii de consiliere) se realizează de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, prin AM PNDR și constă în evaluarea și selecția proiectelor depuse în cadrul apelurilor de propuneri de proiecte. În cazuri excepționale, care vor fi definite în cadrul național de implementare, evaluarea și selecția beneficiarilor poate fi realizată pe baza unei proceduri elaborate de – AM pentru PNDR în conformitate cu legislația privind atribuirea contractelor de achiziție publică, complet armonizată cu legislația comunitară privind achizițiile publice.

Pentru asigurarea unor servicii de calitate, procedura de selecție pentru potențialii furnizori de servicii va fi elaborată în așa fel încât, aceștia să poată furniza servicii de consiliere într-o arie geografică specificată (de exemplu regiune/județ) și pentru un anumit tip de serviciu de consiliere (de exemplu numai pentru întocmirea planurilor de afaceri, sau pentru întocmirea cererilor pentru măsurile de agro-mediu, etc).

Nevoile de consiliere identificate în urma consultărilor cu asociațiile profesionale din sectorul agricol/agroalimentar, inclusiv ONG-uri, sau rezultate din studii realizate la nivel național, precum și fondurile necesare pentru acoperirea acestora vor fi cuprinse într-un program anual elaborat de DGDR – AM pentru PNDR, care va fi utilizat pentru elaborarea apelurilor de proiecte.

8.2.2.3.1.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Rambursarea costurile eligibile suportate și plătite.

8.2.2.3.1.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

Regulamentul (UE) nr. 1336/2013 de modificare a Directivelor 2004/17/CE, 2004/18/CE și 2009/81/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului în ceea ce privește pragurile de aplicare pentru procedurile de atribuire a contractelor de achiziții.

Art 13 (2) din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului.

Legislație Națională:

Legea nr. 98/2016, privind achizițiile publice

Hotărârea de Guvern (HG) nr. 395/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor referitoare la atribuirea contractului de achiziție publică/acordului-cadru din Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice

Legea nr. 31 din 16 noiembrie 1990 privind societățile comerciale;

Ordonanța Guvernului (OG) nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații;

Ordonanță de Urgență (OUG) nr. 44 din 16 aprilie 2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale;

Legea nr. 566/2004 a cooperăției agricole cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției cu modificările și completările ulterioare;

Ordonanța Guvernului (OG) nr. 37/2005 privind recunoașterea și funcționarea grupurilor și organizațiilor de producători, pentru comercializarea produselor agricole și silvice;

Ordonanța Guvernului (OG) nr. 8 din 23 ianuarie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale;

Legea nr. 346 din 14 iulie 2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii cu modificările și completările ulterioare;

8.2.2.3.1.4. Beneficiari

- Furnizori de servicii de consiliere care sunt entități publice și/sau private înființate conform legislației în vigoare.

8.2.2.3.1.5. Costuri eligibile

Cheltuielile eligibile sunt:

- Cheltuieli cu onorariile prestatorului (inclusiv salarii, cazare, masă și transport);
- Cheltuielile pentru închirierea spațiilor și/sau costurile utilităților aferente spațiilor unde este prestat serviciul de consiliere;
- Alte cheltuieli justificate care sunt legate de serviciile de consiliere furnizate.

Nu sunt eligibile:

- Cheltuielile de investiții;
- Cheltuielile care nu servesc exclusiv serviciilor de consultanță furnizate în cadrul submăsurii;
- Cheltuieli ce depășesc plafoanele maxime stabilite.

Toate aceste cheltuieli trebuie să fie justificate și să corespundă principiilor unei bune gestionări financiare, în special din punct de vedere al raportului preț-calitate.

8.2.2.3.1.6. Condiții de eligibilitate

Condițiile de eligibilitate pentru furnizorii de servicii de consiliere :

- se încadrează în categoria de beneficiarilor eligibili;
- au prevăzut în obiectul de activitate activități specifice serviciilor de consiliere;
- demonstrează experiență anterioară în furnizarea de servicii de consiliere similare;
- nu sunt în stare de faliment ori lichidare;
- și-au îndeplinit obligațiile de plată a impozitelor, taxelor și contribuțiilor de asigurări sociale către bugetul de stat;
- demonstrează că posedă sau dispun de resurse tehnice, financiare și personal calificat pentru realizarea activităților de consiliere specifice.

Alte angajamente pentru furnizorii de servicii de consultanță:

- resursele tehnice și umane vor trebui să fie asigurate pe întreaga perioadă de implementare nu doar în momentul selectării beneficiarilor;

- vor ține o evidență clară și exactă a domeniilor de consiliere și a beneficiarilor acestora, în scopul de a se asigura că suma maximă este în cuantum de 1.500 euro/beneficiar.

Condițiile de eligibilitate vor fi detaliate în documentele naționale de implementare.

8.2.2.3.1.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

- Principiul tematicii și al grupului țintă care presupune adaptarea și detalierea tematicii generale stabilite la nevoile grupului țintă dintr-un anumit teritoriu în funcție de aria de cuprindere zonală a proiectului (națională, regională, județeană);
- Principiul eficienței utilizării fondurilor;
- Principiul implementării eficiente și accelerate a contractului de servicii de consiliere;
- Principiul calității propunerii de proiect.

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.2.3.1.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public acordat în cadrul acestei măsuri este de 100% din totalul cheltuielilor eligibile.

Sprijinul acordat în cadrul măsurii nu poate depăși suma maximă eligibilă prevăzută de anexa II din Regulamentul (UE) 1305/2013 în cuantum de 1.500 euro/beneficiar pe o perioadă de 3 ani.

8.2.2.3.1.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.2.3.1.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

-

8.2.2.3.1.9.2. Măsuri de atenuare

-

8.2.2.3.1.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

-

8.2.2.3.1.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplica.

8.2.2.3.1.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Principii generale pentru asigurarea resurselor corespunzătoare, și anume personal calificat care beneficiază de formare periodică, precum și experiență consultativă și fiabilitate în ceea ce privește domeniul de consiliere. Identificarea elementelor care vor fi acoperite de consiliere

-

8.2.2.4. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.2.4.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Având în vedere faptul că măsura se adresează beneficiarilor publici și/sau privați, a căror selectare se face preponderent prin apeluri de propuneri de proiecte, se estimează că pot exista o serie de riscuri specifice dintre care enumerăm:

- Personal insuficient la nivelul AM pentru derularea simultană a mai multor apeluri de propuneri de proiecte/ proceduri de achiziție publică;
- Riscul de neasigurare a serviciilor de consiliere generat de termenul îndelungat de derulare a etapelor de evaluare și selecție aferente apelurilor de propuneri de proiecte, cauzat de numărul mare de proiecte depuse raportat la personalul implicat în procesul de evaluare și selecție/eventuale contestații în cadrul apelurilor de proiecte;
- Lipsa unei baze de date care să conțină toate datele de identificare ale fermierilor/baze de date neactualizate cu fermieri identificați ca potențiali beneficiari finali eligibili;
- Rezonabilitatea costurilor: riscul unor costuri peste nivelul normal.

8.2.2.4.2. Măsuri de atenuare

Dintre măsurile luate și cele avute în vedere pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor, menționăm:

- Îmbunătățirea pregătirii profesionale în domeniul evaluării propunerilor de proiecte a personalului;
- Consolidarea transparenței pentru apelurile de proiecte pre- și post- acordare a finanțării;
- Monitorizare și evaluare prin folosirea unor instrumente specifice, cum ar fi: rapoarte periodice de activitate; verificare pe teren/observare directă a activității de consiliere; completarea unor chestionare de către fermierii consiliați privind calitatea serviciului furnizat; analiza documentelor întocmite/elaborate (rapoarte, recomandări etc. în funcție de tematica supusă serviciului de consiliere) în cadrul proiectului/activității desfășurate etc;
- Asigurarea unei monitorizări sistematice și eficiente a executării contractelor în vederea unei mai bune corelări cu cererile de plată.

- Corelarea inițierii apelurilor de proiecte cu numărul de personal implicat în activitatea de evaluare și selecție a proiectelor;
- Planificarea de apeluri de proiecte organizate la nivel regional/județean pentru a preîntâmpina eventuale riscuri;
- Protocoale/ schimburi de date cu alte instituții, sistem informatic de interconectare cu alte instituții;
- Introducerea unor condiții suplimentare referitoare la evidențele înregistrate în baza de date pentru furnizorii de consiliere.
- Introducerea unui sistem pentru verificarea rezonabilității prețurilor
- Valoarea proiectului va fi stabilită proporțional cu durata și nivelul (aria teritorială, grupul țintă, tip de consiliere) la care acesta se va implementa (național, regional sau județean);

Procedura de atribuire a contractelor de consiliere ține cont de valoarea estimată a proiectului, valoare calculată conform prevederilor legale, respectiv prin raportare la rezultatele unor studii de piață privind costurile aplicate de operatorii din piață privind derularea unor servicii de consiliere dar și a valorii altor contracte de servicii de consiliere finalizate în cadrul de programare 2007-2013. Urmare calculării valorii estimate se va calcula și costul unitar pe proiect. Valoarea costului unitar se va limita la o sumă până la 1500 euro/serviciu/beneficiar/3 ani.

8.2.2.4.3. Evaluarea globală a măsurii;

Măsura creează premisele îndeplinirii priorităților menționate în strategie contribuind la îndeplinirea tuturor domeniilor de intervenție vizate ca măsură transversală cu contribuții la diferite domenii de intervenție.

Măsura asigură o dezvoltare echilibrată și durabilă în elaborarea PNDR și sunt identificate mecanismele care să asigure o demarcare și complementaritate corespunzătoare între intervențiile FEADR și alte fonduri în domeniul de intervenție acoperit de măsură.

De asemenea, măsura vizează tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

În urma analizei realizate de autoritatea de management și agenția de plăți pe baza experienței din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

8.2.2.5. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

8.2.2.6. *Informații suplimentare specifice măsurii*

Principii generale pentru asigurarea resurselor corespunzătoare, și anume personal calificat care beneficiază de formare periodică, precum și experiență consultativă și fiabilitate în ceea ce privește domeniul de consiliere. Identificarea elementelor care vor fi acoperite de consiliere

Principii generale care să asigure resursele adecvate de desfășurare, în condiții normale, a activității de consiliere, concretizate în calificarea și experiența personalului care desfășoară aceste activități.

- Organismele ce furnizează consilierea trebuie să îndeplinească minim condițiile menționate ca și criterii de eligibilitate.
- Parcurgerea de către experții consultanți, cel puțin o dată la 3 ani, în funcție de specificul consilierii a unei forme de instruire în domeniul respectiv.

8.2.2.7. *Alte observații importante relevante pentru înțelegerea și punerea în aplicare a măsurii*

-

8.2.3. M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)

8.2.3.1. Temei juridic

Articolul 17, Art. 45, Art. 46 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013,

Articolul 13 Regulamentul Delegat (UE) nr.807/2014

8.2.3.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la ariile de intervenție și la obiectivele transversale

Așa cum reiese din Acordul de Parteneriat și din analiza SWOT, există o serie de nevoi pentru investiții în active fizice în agricultură și în sectorul de prelucrare a produselor alimentare în România, în scopul de a moderniza și îmbunătăți productivitatea și competitivitatea în sectorul agro-alimentar, cum ar fi:

- înzestrarea tehnică a fermelor, precum echipamente, mașini și utilaje performante, sisteme eficiente de irigare la nivelul fermei (tehnologii de irigare la nivelul fermei care să conducă la economisirea apei),
- stimularea cultivării și depozitării de legume–fructe (soiuri autohtone, adaptate condițiilor pedoclimatice, construcții, spații protejate de cultivare a legumelor), a culturilor de câmp (soiuri autohtone), creșterii efectivelor de animale (suine, bovine și păsări) și valorificarea raselor autohtone.
- investiții necesare diversificării activităților agricole din cadrul exploatațiilor și adăugarea de plus valoare produselor agricole,
- stimularea asocierii și a investițiilor care deservește formele asociative ale fermierilor,
- investiții pentru a promova utilizarea eficientă a resurselor și a calității aerului, inclusiv producția de energie regenerabilă pentru utilizare proprie, precum și pentru reducerea emisiilor de GES și amoniac din agricultură.
- dezvoltarea și adaptarea infrastructurii agricole și forestiere

Gradul relativ scăzut de dotare și tehnologiile depășite utilizate în majoritatea exploatațiilor agricole și a unităților de profil, se reflectă în nivelul redus al productivității muncii din sector și în calitatea produselor. Prin urmare, se impune introducerea de tehnologii noi, moderne și prietenoase cu mediul (acoperite de secțiunea privind contribuția măsurii la DI menționat mai jos) care să contribuie la creșterea nivelului global de performanță al exploatațiilor. Accentul va fi pus, în special, pe exploatațiile de dimensiuni medii, cu potențial de creștere și de a deveni competitive prin investiții.

Măsura poate oferi, de asemenea, o soluție de dezvoltare a exploatațiilor agricole din zona montană în vederea diminuării riscului de abandon a terenurilor agricole în această zonă și a altor riscuri economice și sociale care pot apărea și conduce, ulterior, la dezechilibre semnificative. În zona montană, fermele mici și mijlocii reprezintă un procent important din totalul exploatațiilor existente evidențiind, astfel, o tipologie semnificativă a exploatațiilor agricole. Majoritatea acestora este reprezentată de ferme familiale de tip mixt (vegetal și animal), iar activitatea productivă se îmbină cu viața familială. Sprijinul poate viza atât dotări tehnice privind inventarul agricol și de procesare la nivelul fermei, cât și diversificarea activităților din cadrul exploatațiilor și facilitarea accesului la piețele locale.

Totodată, sprijinul acordat prin intermediul măsurii pe perioada de tranziție va viza înființarea, extinderea și/sau modernizarea, dotarea unităților de procesare plante proteaginoase, precum și dezvoltarea și

modernizarea capacităților de procesare pentru alte produse decât plantele proteaginoase, dar și a rețelilor locale de colectare, recepție, depozitare, condiționare, sortare.

De asemenea, este nevoie de o mai bună integrare a producătorilor agroalimentari pe piață în vederea facilitării legăturilor dintre producătorii primari, procesatori și comercianți asigurând o accesibilitate crescută a consumatorilor la produse agroalimentare, creșterea competitivității sectorului agro-alimentar și pentru a distribui profitul tuturor actorilor implicați, astfel încât fermierii să nu fie defavorizați în relațiile cu procesatorii și comercianții. Pentru producătorii mai mici, accentul va fi pus pe stimularea asocierii și accesarea sprijinului pentru investiții colective în interesul membrilor, în timp ce pentru marii actori este nevoie de investiții în modernizare și în conformitatea cu noile cerințe UE, cu accent pe sectoarele care oferă cea mai mare valoare adăugată și înregistrează cerere pe piață, conducând astfel și la o echilibrare a balanței comerciale pentru produsele deficitare pentru care există cerere din partea consumatorilor.

Cooperativele și grupurile de producatori au un rol important în mai buna corelare dintre ofertă și cerințele de piață și în furnizarea unei eficiențe mărite prin marketing comun al produselor produse de către membrii acestora, în special în cazul fermelor mici. De aceea, acestea vor fi încurajate și prioritizate în a realiza investiții pentru dezvoltare și în interesul membrilor. Astfel va fi abordată într-un mod coerent problematica consolidării și restructurării fermelor de mici dimensiuni putând astfel, prin intermediul cooperativelor, a grupurilor de producatori și a organizațiilor de producători, să poată beneficia de sprijin pentru a acționa împreună pentru o mai bună integrare pe piață.

Totodată, promovarea investițiilor în integrarea producției cu procesarea la nivelul fermei (cum ar fi procesarea la nivel de fermă și adăgarea de plus valoare produselor agricole) va asigura creșterea viabilității economice a acestora și crearea de venituri adiționale pentru fermieri.

De asemenea există o gamă variată de potențiale resurse de producție a energiei regenerabile din agricultură (resturile vegetale rezultate în urma recoltării produselor agricole sau deșeurile rezultate din creșterea animalelor), însă nivelul de utilizare și valorificare este redus ca urmare a limitărilor tehnologice, a eficienței economice și a restricțiilor de mediu. Aceste resurse alături de celelalte resurse regenerabile (energia solara, eoliana, geotermală etc), pot fi folosite pentru a obține energie regenerabilă care să fie utilizată în propriul proces productiv al fermelor sau unităților procesatoare, contribuind, în acest fel, la reducerea costurilor cu energia (electricitatea și agentul termic) și pentru a contribui la eforturile de dezvoltare a unei economii cu emisii reduse de carbon.

Metodele inadecvate de gestionare a gunoiului de grajd de către fermele zootehnice constituie un important factor de risc nu doar pentru emisiile de gaze cu efect de seră (GES) și amoniac, dar și pentru poluarea apei. Pentru a atenua nivelul actual al emisiilor de gaze cu efect de seră și amoniac din agricultură, în contextul intensivizării durabile a agriculturii, există nevoia de a sprijini investițiile în managementul gunoiului de grajd. De asemenea, există nevoia de a reduce emisiile utilajelor folosite în agricultură, utilizarea unor tehnologiilor și echipamente care să asigure un bun management al utilizării îngrășămintelor, precum și aplicarea unor bune practici de gestionare a solului.

Va fi acordată o atenție specială proiectelor ce vizează aspecte de calitate precum cele de mediu, managementul riscului, experiența solicitantului, eficiența utilizării fondurilor, perioada mai scurtă de implementare, accesul la finanțare al solicitanților care nu au mai beneficiat de fonduri în ultimii ani etc.

De asemenea pe fondul declinului major din ultima perioadă al cultivării în spații protejate a legumelor, precum și a declinului pieței românești de produse locale, în ciuda unui climat favorabil pentru producția lor, investițiile care prevăd astfel de culturi vor fi de asemenea prioritizate.

În ceea ce privește sectorul pomicol, analiza socio-economică evidențiază o serie de aspecte care impun necesitatea restructurării și realizării de investiții în acest sector. Acestea sunt necesare pentru ameliorarea nivelului global de performanță al exploatațiilor agricole.

Din analiza asupra situației plantațiilor pomicole pe baza criteriilor privind evoluția suprafeței ocupate, rata de înlocuire și înființare, vârsta și potențialul de producție s-a constatat nevoia realizării de investiții pentru refacerea suprafețelor pomicole prin înființarea de plantații noi și prin reconversia plantațiilor existente, în scopul creșterii competitivității sectorului.

Pentru a putea asigura necesarul de material săditor, de calitate, adaptat la condițiile pedoclimatice din România, este nevoie de creșterea suprafețelor ocupate de pepinierele pomicole și de diversificarea speciilor și soiurilor cultivate.

La nivelul exploatațiilor pomicole se regăsesc dotări tehnologice uzate fizic și moral, aspect ce se reflectă negativ în productivitatea, profitabilitatea, competitivitatea acestor exploatații și asupra mediului și climei. Lipsa resurselor pentru realizarea de investiții face ca plantațiile existente să aibă acces redus la echipamente moderne pentru cultivare, întreținere și recoltare. Pentru a valorifica potențialul acestor exploatații sunt necesare investiții de modernizare, precum construcții, echipamente, utilaje, etc. Astfel, se va îmbunătăți eficiența costurilor, diversificarea venitului prin promovarea procesării la nivel de ferma, creșterea productivității muncii și atingerea standardelor de calitate.

Investitiile în unitățile de procesare de la nivelul fermelor pomicole vor conduce la creșterea valorii adăugate a produselor agricole și creării de locuri de muncă în producția primară de fructe și în industria de procesare a fructelor, domeniu în care România are tradiție și potențial, dar care din cauza fragmentării exploatațiilor agricole și investițiilor reduse a înregistrat un declin important în ultimele două decenii.

În scopul creșterii competitivității sectorului și abordării fragmentării exploatațiilor pomicole sunt prioritizate exploatațiile agricole mici, formele asociative din sectorul pomicol, tinerii și fermierii cu studii în domeniul agricol.

Crearea de noi locuri de muncă în perioada de tranziție va fi avută în vedere prin stimularea înființării de unități de procesare a plantelor proteaginoase, diminuând totodată deficitul produselor obținute din procesarea acestora și contribuind la satisfacerea cererii pe piața internă și internațională.. De asemenea, modernizarea și dezvoltarea unităților procesatoare existente va contribui la îmbunătățirea productivității muncii și creșterea valorii adăugate a produselor agricole..

În ceea ce privește sectorul pomicol, procesarea producției primare conduce la creșterea ponderii de produse procesate cu valoare adăugată mare și poate crea locuri de muncă pentru diverse categorii ale populației, dispunând de largi posibilități pentru valorificarea eficientă atât a materiilor prime cât și a resurselor umane. Această ramură este insuficient dezvoltată având nevoie de investiții în scopul creșterii eficienței economice și a productivității, ce constau în modernizarea/construcția/achiziția de spații de producție și tehnologii moderne, sisteme de colectare, sortare, calibrare, depozitare, condiționare, ambalare, comercializare, dar și în dezvoltarea de noi produse și mărci locale.

De asemenea, susținerea acțiunilor de marketing și de îmbunătățire a planificării strategice a afacerilor și a managementului resurselor conduce la creșterea eficienței economice și a productivității.

Luând în considerare nivelul ridicat de fragmentare al exploatațiilor pomicole și nevoia de creștere a valorii adăugate a produselor din acest sector, prin intermediul sub-masurii 4.2a sunt prioritizate formele asociative, lanțurile alimentare integrate și produsele de calitate, cu valoare adăugată mare.

Având în vedere cele menționate anterior, în cadrul acestei măsuri, în contextul STP, vor fi sprijinite investiții în exploatațile pomicole, dar și în înființarea și modernizarea unităților de procesare a fructelor.

Atât investițiile în exploatațile pomicole cât și cele în unitățile de procesare a fructelor se adresează doar speciilor perene prezentate în capitolul 20 al PNDR, Anexa I a STP, fig.18.

Fragmentarea excesivă a proprietăților și exploatațiilor agricole și forestiere a făcut ca infrastructura ce deservea sistemele agricole și forestiere (rețeaua de drumuri de acces, sistemele de îmbunătățiri funciare și irigații, sistemele de prevenire a inundațiilor, etc.) concepute în cea mai mare măsură în perioada economiei planificate, să nu mai corespundă noilor structuri de exploatare rezultate (ex.: amenajările pentru irigații, investițiile cu potențial de economisire a apei, precum depozitarea apei sau drumurile de acces).

În ceea ce privește accesibilizarea fondului forestier, nivelul țintă presupune o creștere cu cel puțin 50% a densității medii actuale, adică de la 6,4 m/ha la aprox. 9 m/ha. Pentru eficientizarea exploataților forestiere și reducerea eroziunii solului (ca urmare a distanțelor lungi de colectare a lemnului) este necesar ca distanța medie de colectare a lemnului să nu depășească 1,2 km, ceea ce corespunde unei densități medii de drumuri forestiere de 8-9 m/ha.

Schimbările climatice au impact asupra resurselor de apă existente, în special în mediul rural. Având în vedere slaba adaptare a infrastructurii existente la noile structuri agricole și forestiere, sectoarele rămân vulnerabile la condițiile climatice (alternanță secetă și inundații frecvente), cu efecte economice semnificative asupra viabilității economice a fermelor. Această problemă devine mult mai acută în contextul încălzirii globale.

Conform Anexei nr. 2 – la Programul Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România aprobat prin H.G. nr. 793/26.10.2016 pentru aprobarea Programului național de reabilitare a infrastructurii principale de irigații din România aproximativ 1,8 milioane de hectare sunt viabile din punct de vedere economic. Evaluarea sistemelor a avut în vedere mai mulți factori: gradul de utilizare al sistemului, gradul de acoperire al asociațiilor utilizatorilor de apă, index-ul de ariditate și costurile de irigare.

Cu toate că suprafața amenajată pentru irigații nu a scăzut, suprafața irigată efectiv diferă de la an la an, din diferite cauze, cum ar fi: condițiile meteo, lipsa capitalului pentru investiții în modernizarea infrastructurii secundare de irigații și lipsa tehnologiilor noi care să conducă la îmbunătățirea eficienței energetice și reducerea pierderilor de apă precum și costul apei din cauza liberalizării prețurilor energiei electrice pentru irigații.

Investițiile în modernizarea sistemelor de irigare sunt necesare pentru a îmbunătăți eficiența acestor sisteme (pierderi de apă reduse, îmbunătățirea eficienței energetice), pentru a reduce dependența producției agricole de condițiile meteorologice, pentru a mări competitivitatea agricultorilor, precum și pentru a ajuta sectorul să facă față provocărilor pe termen lung generate de schimbările climatice.

Legătura măsurii cu nevoile:

Sprijinul acordat prin această măsură va contribui la rezolvarea nevoilor "Nivel adecvat de capital și tehnologie pentru realizarea de activități agricole moderne" (004), „Modernizarea sectorului de procesare a produselor agricole și adaptarea acestuia la standardele UE” (005), „Lanțuri alimentare integrate” (009), „Adaptarea la efectele schimbărilor climatice” (017), „Nivel redus de emisii GES și amoniac din sectorul agricol și tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon” (018), precum și la „Susținerea unui

management eficient și durabil al pădurilor” (013), așa cum sunt identificate în secțiunea 4.2 a programului.

De asemenea, în contextul STP, sprijinul acordat prin această măsură, va contribui la abordarea următoarelor nevoi: Creșterea suprafețelor ocupate de plantații pomicole și de pepiniere, întinerirea plantațiilor existente și diversificarea gamei sortimentale de fructe (001), Ferme pomicole competitive (002), Produse cu valoare adăugată mare și locuri de muncă în arealele pomicole (003), Acces facil la instrumente financiare adecvate pentru fermieri, microintreprinderile și intreprinderile mici din arealele pomicole (006) așa cum sunt identificate în secțiunea 4.2 a TSP.

Pentru a răspunde nevoilor identificate, operațiunile vor fi desfășurate în cadrul a cinci sub-măsuri:

- investiții în exploatații agricole, sM4.1,
- investiții în exploatații pomicole, sM4.1a,
- sprijin pentru investiții în procesarea/marketing produselor agricole, sM4.2,
- sprijin pentru investiții în procesarea/marketing produselor din sectorul pomicol, sM4.2a,
- investiții pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii agricole și silvice, sM4.3.

Contribuția măsurii la domeniile de intervenție

DI 2A *Îmbunătățirea performanței economice a tuturor fermelor și facilitarea restructurării și modernizării fermelor, în special în vederea creșterii participării și orientării către piață, cât și a diversificării agricole*

Sprijinul acordat prin sub-măsura 4.1 vizează investiții care să conducă la creșterea nivelului de dotare tehnică al exploatațiilor cu potențial în implementarea proiectelor de investiții viabile, care să asigure continuarea procesului de modernizare al exploatațiilor agricole prin modernizarea construcțiilor fermei, echipamentelor și utilajelor tehnice (inclusiv a instalațiilor de irigații performante la nivelul fermei, îmbunătățirea calității activelor), adoptarea standardelor comunitare, scăderea consumului de energie și care să vizeze diversificarea producției agricole pentru a îmbunătăți viabilitatea economică a exploatației agricole.

De asemenea, sprijinul prin acesta submăsură conduce la creșterea competitivității și viabilității exploatațiilor pomicole atât prin investiții precum echipamente, utilaje, echipamente de irigații în fermă și procesare la nivelul fermei cât și prin investiții ce conduc la creșterea suprafeței ocupate cu plantații pomicole și/sau la reconversia plantațiilor existente (de exemplu: înființarea de noi plantații și/sau replantarea cu soiuri noi, mai productive și mai bine adaptate).

Sprijinul acordat prin sub-măsura 4.3. - îmbunătățirea accesibilității exploatațiilor agricole și silvice prin modernizarea și adaptarea căilor de acces va avea un efect pozitiv asupra competitivității exploatațiilor, asigurând o bună aprovizionare și un acces mai facil către consumatori și piețele de desfacere.

DI 2C *Îmbunătățirea performanței economice a pădurilor*

Sprijinul acordat prin sub-măsura 4.3. - îmbunătățirea accesibilității exploatațiilor silvice prin modernizarea și adaptarea căilor de acces va avea un efect pozitiv prin îmbunătățirea condițiilor pentru executarea lucrărilor silviculturale, prevenirea și stingerea incendiilor și pentru exploatarea pădurilor în condiții ecologice și de rentabilitate.

DI 3A *Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, creșterea valorii adăugate a produselor*

agricole, promovarea pe piețele locale, a circuitelor scurte de aprovizionare, grupurilor de producători și a organizațiilor interprofesionale

Sprijinul acordat prin sub-măsura 4.2 prin investiții individuale și/sau colective va conduce la dezvoltarea și modernizarea unor capacități de procesare și de comercializare a produselor agricole, respectarea standardelor comunitare, incluzând tehnologii moderne, inovații și idei noi, precum și facilități pentru creșterea eficienței și productivității întreprinderilor și a valorii adăugate a produselor agricole. Se vor putea realiza facilități de depozitare și ambalare, sisteme de management al calității, sisteme prietenoase cu mediul, etichetare, promovare și marketing.

Sprijinul acordat prin acesta sub-măsura va contribui la stimularea comercializării produselor și la o mai bună integrare a fermierilor pe piață prin sprijinul acordat pentru modernizarea și extinderea sistemelor de colectare și condiționare și a unităților de procesare pentru fructe proaspete și produse obținute din fructe, coroborate cu activități de marketing și cu creșterea calității produselor.

DI 5A *Eficientizarea utilizării apei în agricultură;*

Sprijinul acordat prin submăsura 4.3 prin investiții în modernizarea infrastructurii secundare de irigații vor promova tehnologii noi, moderne vor contribui la economisirea apei în agricultura și scăderea costurilor determinate de consumul apei.

DI 5D *Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură.*

Sprijinul acordat prin submăsura 4.1 prin investiții în fermele zootehnice, va determina atingerea unui nivel adecvat de dotare și facilități moderne pentru depozitarea și aplicarea gunoiului de grajd și a nămolului de epurare, facilități de biogaz, utilaje folosite în agricultura pentru reducerea amprentei GES și amoniac, precum și tehnologii care contribuie la susținerea unei economii cu un nivel scăzut de carbon.

DI 6A *Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici și a creării de locuri de muncă*

Sprijinul acordat prin sub-masurile 4.2 și 4.2a va contribui la crearea de noi unități de procesare a plantelor proteaginoase, dar și a unităților de procesare a fructelor, acțiuni ce vor avea ca efect direct crearea de locuri de muncă contribuind astfel la promovarea ocupării forței de muncă.

Efecte secundare

Măsura 4 este direct programată sub domeniile de intervenție indicate anterior. În plus, este de așteptat că măsura să contribuie indirect la obiectivele aferente domeniilor de intervenție: **3A** prin stimularea unei mai bune integrări a producătorilor agricoli pe piață, precum și prin stimularea asocierii acestora și accesarea sprijinului pentru investiții colective în interesul membrilor, **5A** prin investițiile în echipamentele/sistemele de irigații, inclusiv facilități de depozitare a apei, realizate la nivelul fermelor, **5B** prin investiții pentru îmbunătățirea eficienței energetice la nivelul fermei și în industria agroalimentară și **5C** prin producerea și utilizarea în scop propriu a energiei regenerabile la nivelul fermelor și unităților procesatoare.

În contextul STP, măsura 4 este programată direct sub domeniile de intervenție indicate anterior (2A, 3A, 6A). În plus, este de așteptat ca măsura să contribuie indirect la obiectivele aferente domeniilor de intervenție 4C și 5E, în principal prin înființarea plantațiilor pomicole, dar și prin reconversia plantațiilor imbatranite.

De asemenea, măsura contribuie indirect (in contextul STP) la obiectivele aferente domeniilor de intervenție 5A (prin sprijinirea utilizării echipamentelor performante de irigații la nivel de ferma) precum și la 5B, 5C, 5D prin promovarea utilizării resurselor de energie regenerabile la nivelul fermelor și unităților de procesare, modernizarea instalațiilor de depozitare și condiționare învechite, modernizarea parcului de mașini și utilaje și prin reducerea cantitatilor de fertilizanți pe bază de azot utilizate.

Contribuția la temele orizontale

Mediu și clima

În cadrul acestei măsuri se vor încuraja investițiile ce vizează eficientizarea/economisirea consumului de apă, utilizarea energiei regenerabile în sectorul agroalimentar, prelucrarea deșeurilor, a reziduurilor precum și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac în agricultură, inclusiv în sectorul pomicol. Investițiile în modernizarea sistemelor de irigații vor fi realizate în conformitate cu prevederile planurilor de management ale bazinelor hidrografice potrivit Directivei Cadru Apă, asigurând contorizarea și eficientizarea consumului de apă și energie.

Investițiile în industria de procesare vor viza reducerea amprentei asupra mediului prin încurajarea de noi metode de păstrare a producției agroalimentare, pentru creșterea siguranței alimentare, produse adaptate mai bine cerințelor pieței, metode de utilizare a deșeurilor și de epurare a apei pentru protejarea mediului, anveloparea clădirilor.

Inovare

Sprajinul pentru realizarea de investiții în active fizice inovative în domeniul producției agricole, a procesării și a infrastructurii agricole și silvice va ameliora performanța economică a exploatațiilor, inclusiv pomicole și va conduce la obținerea de produse procesate cu înaltă valoare. În agricultură, sprijinul va viza îndeosebi folosirea de soiuri de plante mai bine adaptate la secetă, rase de animale mai productive, tehnologii eficiente și moderne, instalații inovatoare. În sectorul de procesare al produselor agro-alimentare, vor fi încurajate acele tehnologii și echipamente cu un caracter inovator, care vor conduce la utilizarea, la o scară mai largă, a tehnologiilor moderne.

8.2.3.3. Domeniul de aplicare, nivelul sprijinului, beneficiarii eligibili și, dacă este relevant, metodologia de calcul al cuantumului ratei sprijinului, cu defalcare în funcție de submăsură și/sau tipul operațiunii în cazul în care este necesar. Pentru fiecare tip de operațiune, specificarea costurilor eligibile, a condițiilor de eligibilitate, a cuantumurilor și a ratelor de sprijin aplicabile și a principiilor în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție

8.2.3.3.1. 4.1 Investiții în exploatații agricole

Submăsură:

- 4.1 - sprijin pentru investiții în exploatații agricole

8.2.3.3.1.1. Descrierea tipului operațiunii

În cadrul acestei sub-măsuri vor fi sprijinite investițiile orientate spre creșterea competitivității exploatațiilor agricole, prin dotarea cu utilaje și echipamente performante în raport cu structura agricolă actuală, inclusiv pentru sectorul pomicol, precum și investițiile pentru modernizarea fermelor (prioritate

va fi acordată celor de familie și de dimensiuni medii și asocierilor de ferme mici și medii) și îmbunătățirea calității activelor fixe.

De asemenea, în cadrul acestei sub-măsuri, se vor acorda granturi pentru procesarea la nivelul fermei a produselor agricole, pentru care o combinație a elementelor atât din sub-măsura 4.1 cât și 4.2 (pe baza art. 17 (1) și 17 (1) (a) (b) este relevantă.

Deși la nivel individual, în cazul granturilor, sunt eligibile exploatațiile agricole cu dimensiunea economică de peste 8.000 € SO, prin intermediul formelor asociative, sprijinul poate fi accesat de toate exploatațiile agricole, chiar dacă acestea au o dimensiune economică sub 8.000 € SO.

În cazul granturilor, sprijinul va prioritiza fermele de familie, fermele de dimensiuni medii (adică exploatațiile agricole având dimensiunea economică între 8.000 – 250.000 euro € SO valoarea producției standard) și formele asociative ale fermelor de mici dimensiuni și medii cu scopul stimulării consolidării exploatațiilor agricole și asocierii acestora.

În cazul sprijinului oferit prin IF, intermediarii financiari vor selecta beneficiarii (destinatarii finali) în baza criteriilor economico-financiare incluse în politica de creditare pentru a asigura viabilitatea economică a investiției.

Scopul sprijinului acordat prin sub-măsură, va contribui la:

1. Îmbunătățirea performanțelor generale ale exploatațiilor agricole prin creșterea competitivității activității agricole, a diversificării activităților agricole și creșterii calității produselor obținute;
2. Restructurarea exploatațiilor de dimensiuni mici și medii și transformarea acestora în exploatații comerciale precum și încurajarea dezvoltării formelor asociative;
3. Respectarea standardelor comunitare aplicabile tuturor tipurilor de investiții;
4. Creșterea valorii adăugate a produselor agricole prin procesarea produselor la nivelul fermei.

Operațiuni/Acțiuni eligibile pentru sprijin:

P 4.1.1 – Achiziții simple de utilaje agricole și/sau irigații, drenaj, desecare la nivelul fermei (vegetal)

- Extinderea și/sau modernizarea fermelor vegetale prin achiziția de utilaje agricole;
- Înființarea și/sau modernizarea instalațiilor pentru irigații, drenaj, desecare la nivel de fermă;
- Investiții necorporale: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci în conformitate cu la art 45 (2) (d) din Reg. 1305/2013, ca și componentă secundară a proiectului.

P 4.1.2 - P4.1.3 - Condiționare și procesare în fermă și marketing - modernizare exploatație (vegetal și zootehnic, exceptând legumicultura și cartofii)

- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea unităților de condiționare a produselor agricole la nivel de fermă;
- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea unităților de procesare a produselor agricole la nivel de fermă (doar ca o componentă secundară a proiectului);

- Înființarea/dezvoltarea componentei de comercializare (magazine la poarta fermei, rulote alimentare etc), doar ca o componentă secundară a proiectului;
- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea căilor de acces în cadrul fermei, inclusiv a utilităților și racordărilor, doar ca o componentă secundară a proiectului;
- Investiții în producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile, cu excepția biomasei, (solară, eoliană, cea produsă cu ajutorul pompelor de căldură, geotermală) în cadrul fermei, iar energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu (doar ca o componentă secundară a proiectului);
- Investiții în instalații pentru producerea de energie electrică și/sau termică, prin utilizarea biomasei (din deșeuri/produse secundare rezultate din activitatea agricolă și/ sau forestieră atât din ferma proprie cât și din afara fermei iar energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu (doar ca o componentă secundară a proiectului);
- Investiții necorporale: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci în conformitate cu la art 45 (2) (d) din Reg. 1305/2013 (doar ca o componentă secundară a proiectului).

P 4.1.4 - Tineri fermieri - achizitie utilaje

- Modernizarea fermelor vegetale și zootehnice prin achiziția de utilaje de către tinerii fermieri care au finalizat implementarea planului de afaceri în cadrul submăsurii 6.1, de către tinerii care au primit sprijin prin programul derulat de Agenția Domeniilor Statului (conform legislației în vigoare) program prin intermediul căruia au beneficiat de teren cu destinație agricolă din domeniul public/privat al statului în arendă sau concesiune și de către tinerii care s-au instalat cu cel mult 5 ani înaintea depunerii cererii de sprijin pentru această submasură.
- Investiții necorporale: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci în conformitate cu la art 45 (2) (d) din Reg. 1305/2013 (doar ca o componentă secundară a proiectului).

P 4.1.5 - P4.1.6 - Investiții în zootehnie (producție primară, condiționare și marketing) – NATIONAL, respectiv MONTAN

- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea fermelor zootehnice, inclusiv introducerea de tehnologii eficiente de reducerea emisiilor poluării și respectarea standardelor Uniunii care vor deveni obligatorii pentru exploatații în viitorul apropiat, și cele pentru depozitarea/gestionarea adecvată a gunoiului de grajd;
- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea unităților de condiționare a produselor agricole la nivel de fermă și înființarea/dezvoltarea componentei de comercializare (magazine la poarta fermei, rulote alimentare etc), ca și componentă secundară a proiectului;
- Investiții în înființarea și/sau modernizarea instalațiilor pentru irigații în cadrul fermei, inclusiv facilități de stocare a apei la nivel de fermă, necesare pentru irigarea culturilor utilizate în furajarea animalelor, doar ca o componentă secundară a proiectului.;
- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea căilor de acces în cadrul fermei, inclusiv a utilităților și racordărilor doar ca o componentă secundară a proiectului;

- Investiții în producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile, cu excepția biomasei, (solară, eoliană, cea produsă cu ajutorul pompelor de căldură, geotermală) în cadrul fermei, iar energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu (doar ca o componentă secundară a proiectului.);
- Investiții în instalații pentru producerea de energie electrică și/sau termică, prin utilizarea biomasei (din deșeuri/produse secundare rezultate din activitatea agricolă și/ sau forestieră atât din ferma proprie cât și din afara fermei iar energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu (doar ca o componentă secundară a proiectului);
- Investiții necorporale: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci în conformitate cu la art 45 (2) (d) din Reg. 1305/2013 (doar ca o componentă secundară a proiectului);
- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea fermelor zootehnice prin achiziția de utilaje agricole necesare pentru culturile utilizate în furajarea animalelor, doar ca o componentă secundară a proiectului.

P 4.1.7 - Legume (inclusiv în spații protejate) și cartofi (producție primară, condiționare și marketing) – înființare, extindere, modernizare

- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea, inclusiv dotarea tehnică a fermelor de legume și/sau cartofi;
- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea unităților de condiționare, în vederea creșterii valorii adăugate a produselor, inclusiv marketingul produselor, doar ca o componentă secundară a proiectului;
- Investiții în înființarea și/sau modernizarea instalațiilor pentru irigații în cadrul fermei, inclusiv facilități de stocare a apei la nivel de fermă, doar ca o componentă secundară a proiectului;
- Înființarea și/sau modernizarea căilor de acces în cadrul fermei, inclusiv a utilităților și racordărilor, doar ca o componentă secundară a proiectului;
- Investiții în producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile, cu excepția biomasei, (solară, eoliană, cea produsă cu ajutorul pompelor de căldură, geotermală) în cadrul fermei, iar energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu (doar ca o componentă secundară a proiectului);
- Investiții în instalații pentru producerea de energie electrică și/sau termică, prin utilizarea biomasei (din deșeuri/produse secundare rezultate din activitatea agricolă și/ sau forestieră atât din ferma proprie cât și din afara fermei iar energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu (doar ca o componentă secundară a proiectului);
- Investiții necorporale: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci în conformitate cu la art 45 (2) (d) din Reg. 1305/2013, doar ca o componentă secundară a proiectului.

P 4.1.8 - Condiționare, procesare și marketing - legume, cartofi - modernizare exploatație

- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea unităților de condiționare a legumelor și cartofilor la nivel de fermă;
- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea unităților de procesare a legumelor și cartofilor la nivel de fermă (doar ca o componentă secundară a proiectului);

- Înființarea/dezvoltarea componentei de comercializare (magazine la poarta fermei, rulote alimentare etc), doar ca o componentă secundară a proiectului;
- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea căilor de acces în cadrul fermei, inclusiv a utilităților și racordărilor doar ca o componentă secundară a proiectului.
- Investiții în producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile, cu excepția biomasei, (solară, eoliană, cea produsă cu ajutorul pompelor de căldură, geotermală) în cadrul fermei, iar energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu (doar ca o componentă secundară a proiectului);
- Investiții în instalații pentru producerea de energie electrică și/sau termică, prin utilizarea biomasei (din deșeuri/produse secundare rezultate din activitatea agricolă și/ sau forestieră atât din ferma proprie cât și din afara fermei iar energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu (doar ca o componentă secundară a proiectului);
- Investiții necorporale: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci în conformitate cu la art 45 (2) (d) din Reg. 1305/2013 (doar ca o componentă secundară a proiectului).

8.2.3.3.1.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi și instrumente financiare

- Rambursare costurilor eligibile suportate și plătite efectiv.
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art 63 ale R. 1305/2013.
- Instrument financiar conform condițiilor detaliate în cap. 8.1

8.2.3.3.1.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UER (UE) 2020/2220 al parlamentului european și al consiliului din 23 decembrie 2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022;

R (UE) nr. 73/2021 de modificare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR)

R (UE) Nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale

privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a R (UE) nr. 1083/2006 al Consiliului;

R (UE) Nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a R (UE) nr. 637/2008 al Consiliului și a R (UE) nr. 73/2009 al Consiliului;

Recomandarea 2003/361/CE din 6 mai 2003 privind definirea micro-întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii;

R (UE) nr. 1242/2008 de stabilire a unei tipologii comunitare pentru exploatații agricole;

Comunicarea Comisiei nr. 2008/C155/02 cu privire la aplicarea art. 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub formă de garanții;

Comunicarea Comisiei nr. 2008/C14/02 cu privire la revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de actualizare;

Planurile de management ale bazinelor râurilor stabilite în acord cu DCA cu completările și modificările ulterioare.

Legislație națională

Legea cooperăției agricole nr. 566/2004 cu completările și modificările ulterioare, pentru beneficiarii cooperative agricole,

Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției, cu completările și modificările ulterioare, pentru beneficiarii societăți cooperative agricole,

Ordonanța Guvernului nr. 37/2005 privind recunoașterea și funcționarea grupurilor și organizațiilor de producători, pentru comercializarea produselor agricole și silvice, cu completările și modificările ulterioare, pentru beneficiarii Grupuri de producători).

Ordinul nr. 119/2014 pentru aprobarea Normelor de igienă și sănătate publică privind mediul de viață al populației cu modificările și completările ulterioare,

Ordinul 10/2008 privind aprobarea Normei sanitare veterinare care stabilește procedura pentru marcarea și certificarea sanitară veterinară a cărnii proaspete și marcarea produselor de origine animală destinate consumului uman cu modificările și completările ulterioare,

Ordinul 111/2008 privind aprobarea Normei sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor privind procedura de înregistrare sanitară veterinară și pentru siguranța alimentelor a activităților de obținere și de vânzare directă și/sau cu amănuntul a produselor alimentare de origine animală sau nonanimală, precum și a activităților de producție, procesare, depozitare, transport și comercializare a produselor alimentare de origine nonanimală cu modificările și completările ulterioare,

Ordin 57 din 2010 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind procedura de autorizare sanitară veterinară a unităților care produc, procesează, depozitează, transportă și/sau distribuie produse de origine animală cu modificările și completările ulterioare.

LEGE nr. 226 din 17 noiembrie 2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 268/2001 privind privatizarea societăților comerciale ce dețin în administrare terenuri proprietate publică și privată a statului cu destinație agricolă și înființarea Agenției Domeniilor Statului;

HOTĂRÂRE nr. 811 din 24 septembrie 2020 privind modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 626/2001 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 268/2001 privind privatizarea societăților comerciale ce dețin în administrare terenuri proprietate publică și privată a statului cu destinație agricolă și înființarea Agenției Domeniilor Statului.

8.2.3.3.1.4. Beneficiari

- fermieri, cu excepția persoanelor fizice neautorizate;
- cooperative agricole și societățile cooperative agricole,
- grupuri și organizații de producători constituite în baza legislației naționale în vigoare și recunoscute de MADR care deservește interesele membrilor

8.2.3.3.1.5. Categoriile generale de destinatari finali

8.2.3.3.1.6. Costuri eligibile

Cheltuieli eligibile specifice* globale*:**

Cheltuielile eligibile vor respecta prevederile art. 45 și 46 din R (UE) nr. 1305/2013 și art. 13 din R Delegat (UE) nr. 807/2014 și R 73/2020 și se referă la:

- Cheltuieli cu construcția, extinderea, modernizarea și dotarea construcțiilor destinate condiționării și procesării din cadrul fermei, destinate activității productive, amenajarea și dotarea spațiilor de desfacere și comercializare, cheltuieli de marketing,
- Achiziționarea, inclusiv prin leasing, de mijloace de transport compacte, frigorifice, inclusiv remorci și semiremorci specializate, precum și magazine la poarta fermei în care se comercializează produsele proprii, Anexa I la TFUE, sau rulote alimentare;
- Cheltuieli cu construcția, extinderea, modernizarea și dotarea construcțiilor destinate fermelor zootehnice **și a celor legumicole și de cartofi**, inclusiv construcția, modernizarea și achiziția de echipamente pentru managementul gunoiului de grajd și a dejecțiilor;
- Cheltuieli cu înființarea și/sau modernizarea căilor de acces în cadrul fermei, inclusiv a utilităților și racordărilor ca și componentă secundară.
- Cheltuieli cu înființarea și/sau modernizarea instalațiilor pentru irigații, drenaj, desecare în cadrul fermei, inclusiv facilități de stocare a apei la nivel de fermă;
- Achiziționarea, inclusiv prin leasing de mașini/utilaje și echipamente noi, în limita valorii de piață a bunului.
- Cheltuieli determinate de conformarea cu standardele comunitare în cazul tinerilor fermieri în conformitate cu art 17 (5) și investiții determinate de conformare cu noile standarde** (prevăzute

în secțiunea ”Lista noilor cerințe impuse de legislația Uniunii”) în cazul modernizării exploatațiilor agricole conform art. 17 (6);

- Cheltuieli cu instalații pentru producerea de energie electrică și/sau termică din surse regenerabile, doar ca o componentă secundară a proiectului.
- Cheltuieli cu achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci în conformitate cu la art 45 (2) (d) din Reg. 1305/2013.

Suplimentar, în cazul sprijinului acordat prin instrument financiar, cheltuielile eligibile pot include:

- fondul de rulment în condițiile art. 45 (5) din Regulamentul nr. 1305/2013;
- TVA, în condițiile prevăzute la art. 37 (11) din Reg. (UE) nr. 1303/2013;
- achiziția de terenuri neconstruite și terenuri construite (atunci când obiectivul principal îl reprezintă achiziția terenului) în condițiile art. 4 (1) din Reg. (UE) nr. 480/2014, respectiv în limita a 10% din contribuția Programului plătită destinatarului final prin instrumentul financiar,
- achiziția de construcții legate direct de activitatea agricolă desfășurată,
- achiziția de animale, de plante anuale, precum și plantarea acestora;
- mijloace de transport marfa necesare pentru desfășurarea activității agricole;
- în contextul măsurilor excepționale de gestionare a crizei determinate de pandemia COVID-19, sprijinul acordat prin instrumentul financiar poate acoperi și creditele de sine stătătoare pentru finanțarea fondului de rulment.

*Cheltuielile eligibile generale sunt prevăzute în capitolul 8.1.

**Cheltuielile vor fi eligibile începând cu momentul apariției de noi standard aplicabile exploatațiilor agricole.

*** Acestea sunt eligibile pentru un anumit pachet prezentat în cadrul secțiunii **Acțiuni/operațiuni eligibile**, în funcție de operațiunile/acțiunile conținute de pachetul respectiv

Cheltuieli neeligibile specifice*:**

- Achiziția de clădiri, cu excepția cazului în care sprijinul este acordat exclusiv prin instrument financiar;
- Construcția și modernizarea locuinței;
- Achiziția de drepturi de producție agricolă, de drepturi la plată, animale, plante anuale și plantarea acestora din urmă, cu excepția sprijinului acordat exclusiv prin instrument financiar;
- Cheltuielile generate de investițiile în culturi energetice din specii forestiere cu ciclu scurt de producție (inclusiv cheltuielile cu achiziționarea materialului săditor și lucrările aferente înființării acestor culturi);
- Cheltuielile cu întreținerea culturilor agricole, cu excepția sprijinului acordat pentru finanțarea fondului de rulment prin instrument financiar în condițiile art. 45 (5) din Regulamentul nr. 1305/2013 sau 25a (11) din Regulamentul nr 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare;
- Adaptarea la standardele UE în cazul tinerilor fermieri în conformitate cu art 17 (5) și investițiile în exploatarea viticole, în cazul sprijinului acordat exclusiv prin instrument financiar;
- Cheltuielile pentru care organizațiile de producători au aplicat PO aferent FEGA.

- Cheltuielile cu mijloacele de transport specializate și remorcile și autoremorcile specializate în cadrul pachetelor **P 4.1.1** – Achiziții simple de utilaje agricole și/sau irigații, drenaj, desecare la nivelul fermei (vegetal) și **P 4.1.4** - Tineri fermieri - achiziție utilaje

***Cheltuielile neeligibile generale sunt prevăzute în capitolul 8.1.

8.2.3.3.1.7. Categoriile generale de costuri eligibile

8.2.3.3.1.8. Condiții de eligibilitate

În cazul granturilor:

Condiții de eligibilitate comune:

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Investiția trebuie să se realizeze în cadrul unei ferme cu o dimensiune economică de minimum 8.000 € SO; iar în cazul tinerilor fermieri care au finalizat implementarea planului de afaceri în cadrul SM 6.1, tinerilor care s-au instalat cu cel mult 5 ani înainte depunerii cererii de sprijin pentru aceasta submasură sau care au primit sprijin prin programul derulat de Agenția Domeniilor Statului (conform legislației în vigoare) dimensiunea minimă trebuie să fie de 12 000 euro SO și nu trebuie să depășească 100.000 euro SO;
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin una din acțiunile eligibile prevăzute prin sub măsură;
- Solicitantul trebuie să demonstreze asigurarea cofinanțării investiției;
- Viabilitatea economică a investiției trebuie să fie demonstrată în baza documentației tehnico-economice;
- Investiția trebuie să respecte, la momentul depunerii, Planul Urbanistic Zonal, dacă acest aspect este menționat în certificatul de urbanism ;
- Solicitantul va demonstra, la momentul depunerii proiectului, că a demarat procedura de evaluare de mediu, iar dacă este necesară evaluarea impactului de mediu, procedura de evaluare va fi finalizată înainte de demararea investiției, în conformitate cu legislația în vigoare menționată în cap. 8.1;
- În cazul proiectelor de procesare peste 70% din produsele agricole primare care sunt supuse procesării, ca materie primă de bază, trebuie să provină din exploatarea agricolă proprie și / sau din exploatarea membrilor (în cazul formelor asociative).
- În cazul în care proiectul de investiții prevede și investiții în amenajări și/sau echipamente de irigații la nivelul fermei acestea sunt eligibile doar dacă sunt respectate condițiile specifice menționate în secțiunea ”Alte aspecte relevante pentru înțelegerea măsurii.
- Investițiile necesare adaptării la standardele UE, aplicabile producției agricole realizate de tinerii fermieri care se instalează pentru prima dată într-o exploatare agricolă se vor realiza în termen de maxim 24 de luni de la data instalării (conform art 17, alin. 5 din R(UE) nr.1305/2013);
- Investițiile necesare adaptării la noi cerințe impuse fermierilor de legislația europeană se vor realiza în termen de 12 luni de la data la care aceste cerințe au devenit obligatorii pentru exploatarea agricolă (conform art 17, alin. 6 din R(UE) nr.1305/2013);
- Investițiile în instalații al căror scop principal este producerea de energie electrică, prin utilizarea biomasei, trebuie să respecte prevederile art. 13 (d) din R.807/2014, prin demonstrarea utilizării unui procent minim de energie termică de 10%,
- Investiția va respecta legislația în vigoare (menționată la capitolul Trimiteri la alte acte legislative) din domeniul: sănătății publice, sanitar-veterinar și de siguranță alimentară;

- Solicitantul va demonstra că profitul mediu anual (ca medie a ultimilor trei ani fiscali) nu depășește de 4 ori valoarea sprijinului solicitat;
- În cazul procesării și comercializării la nivel de fermă materia primă procesată va fi produs agricol (conform Anexei I la Tratat) și produsul rezultat va fi doar produs Anexa I la Tratat.
- În cazul proiectelor din aria de aplicabilitate a ITI Delta Dunării, solicitantul va prezenta avizul de conformitate cu obiectivele SIDD DD.

Alte angajamente:

- Solicitantul nu va reduce dimensiunea economică prevăzută la depunerea cererii de finanțare a exploatației agricole pe durata de execuție a contractului cu mai mult de 15%. Cu toate acestea, dimensiunea economică a exploatației agricole nu va scădea, în nicio situație, sub pragul minim de 8.000 SO stabilit prin condițiile de eligibilitate, iar în cazul tinerilor fermieri care au finalizat implementarea planului de afaceri în cadrul SM 6.1, tinerilor care s-au instalat cu cel mult 5 ani înaintea depunerii cererii de sprijin pentru aceasta submasură sau care au primit sprijin prin programul derulat de Agenția Domeniilor Statului (conform legislației în vigoare) nu va scădea sub pragul minim de 12.000 € SO.

În cazul sprijinului oferit prin instrument financiar, condițiile de eligibilitate aplicabile vor fi următoarele :

- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin una din acțiunile eligibile prevăzute prin sub – măsură;
- În toate cazurile în care proiectul de investiții prevede și investiții în sisteme/echipamente de irigații la nivelul fermei, acestea sunt eligibile doar dacă sunt respectate condițiile specifice menționate în secțiunea ”Alte aspecte relevante pentru înțelegerea măsurii.”
- Investițiile în instalații al căror scop principal este producerea de energie electrică, prin utilizarea biomasei, trebuie să respecte prevederile art. 13 (d) din R.807/2014, prin demonstrarea utilizării unui procent minim de energie termică de 10%,
- În cazul procesării la nivel de fermă materia primă procesată va fi produs agricol (conform Anexei I la Tratat) și produsul rezultat va fi doar produs Anexa I la Tratat.

În contextul măsurilor excepționale de gestionare a crizei determinate de pandemia COVID-19, sprijinul acordat prin instrumentul financiar poate acoperi fondul de rulment cu respectarea următoarelor condiții:

- solicitantul este un IMM care desfășoară activități sprijinite prin sub-măsură; în acest scop, cifra de afaceri netă aferentă anului 2019 provenită din aceste activități reprezintă peste 50% din cifra de afaceri netă a IMM-ului;
- solicitantul estimează / a înregistrat o scădere a cifrei de afaceri nete în anul 2020 și 2021, comparativ cu anul 2019 de peste 25%. În acest scop, solicitantul prezintă o declarație pe proprie răspundere privind cifra de afaceri netă înregistrată/estimată în anul 2020 și 2021, față de anul 2019 însoțită de situațiile financiare sau alte documente relevante solicitate de intermediarii financiari pentru a le permite acestora să realizeze o evaluare privind reducerea estimată/înregistrată de solicitant;
- solicitantul prezintă o declarație pe proprie răspundere că nu a mai beneficiat de alte forme de sprijin publice naționale și/sau ale UE derulate pentru a răspunde impactului pandemiei COVID-19 pentru aceleași cheltuieli eligibile;
- valoarea maximă a creditului este de 200.000 euro;

- solicitantul / beneficiarul nu trebuie să prezinte un plan de afaceri nou sau actualizat ori documente și dovezi echivalente care să permită verificarea faptului că sprijinul furnizat prin instrumente financiare a fost utilizat în scopul preconizat, ca parte din documentele justificative;
- creditul este acordat până la data de 31 iulie 2022;

În cazul sprijinului oferit prin IF (de sine stătător sau combinat cu grant), condițiile de eligibilitate vor fi completate de cele care rezultă din politica de creditare a intermediarilor financiari.

8.2.3.3.1.9. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În cazul granturilor:

- Principiul dimensiunii exploatației care vizează exploatațiile de familie și de dimensiuni medii;
- Principiul potențialului agricol al zonei care vizează zonele cu potențial determinate în baza studiilor de specialitate;
- Principiul asocierii fermierilor;
- **Maturitatea proiectului** în sensul documentației aduse la depunere și a **sustenabilității proiectului** din perspectiva aspectelor de mediu și managementul riscului
- **Maturitatea solicitantului în sesul vechimii în desfășurarea activității și vechimea întreprinderii**
- **Principiul accesului la finanțare** în sensul prioritizării solicitanților care nu au beneficiat de finanțare în perioada de programare 2014 – 2020 prin PNDR sM 4.1 / 4.1a și măsura similară din 19.2
- Principiul nivelului de calificare în domeniul agricol al managerului exploatației agricole;
- Principiul produsului cu înaltă valoare adăugată (ex. produse care participă la scheme de calitate recunoscute la nivel național, european)
- Principiul economiei de apă pentru proiectele care prevăd investiții de modernizare a sistemelor de irigații la nivel de fermă, prin prioritizarea investițiilor care conduc la economii cât mai mari de apă.

Principiile de selecție se vor aplica în funcție de pretabilitatea lor pe fiecare componentă în parte și vor fi detaliate suplimentar în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al R(UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

De asemenea, principiile de selecție vor asigura dezvoltarea echilibrată a agriculturii din România, ponderea criteriilor de selecție realizându-se în funcție de evoluția programului și nivelul de dezvoltare al sectoarelor prioritare identificate în strategia programului.

În cazul sprijinului oferit prin IF (de sine stătător sau combinat cu grant):

Destinatarii finali care vor beneficia de sprijin prin instrumentul financiar de creditare vor fi selectați de către intermediarii financiari care implementează instrumentul financiar în baza criteriilor economico-financiare cuprinse în condițiile de creditare proprii pentru asigurarea viabilității economice a proiectelor de investiții finanțate.

8.2.3.3.1.10. Nivelul maxim al sprijinului

8.2.3.3.1.11. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

În cazul granturilor (inclusiv dacă sunt combinate cu IF)

I. Pentru fermele vegetale cu dim. economică între 8000 euro SO pana la 250.000 euro SO pentru vegetal și 500.000 euro SO pentru sector zootehnic

Rata **sprijinului public nerambursabil** va fi de **50%** din totalul cheltuielilor eligibile și nu va depăși:

- achiziții simple și /sau irigații, drenaj, desecare la nivel de fermă (inclusiv tineri fermieri) – 350.000 Euro/1.000.000 euro pentru culturile de sfeclă de zahăr
- condiționare, procesare și marketing la nivelul fermei, inclusiv legume și cartof – 1.000.000 Euro
- ferme zootehnice (producție primară, inclusiv condiționare) - 1.000.000 Euro
- legume și cartofi (producție primară, conditionare și marketing) – 600.000 Euro
- legume în spații protejate (producție primară, conditionare și marketing) – 1.000 000 Euro

II. Pentru fermele vegetale cu dim. economică între 250 000 și 500.000 euro SO pentru vegetal și fermele zootehnice având dim. economică între 500.000 euro SO și 1 mil euro SO

Rata **sprijinului public nerambursabil** va fi de **50%** din totalul cheltuielilor eligibile și nu va depăși:

- achiziții simple și/sau irigații, drenaj, desecare la nivel de fermă – 400.000 Euro/1.000.000 euro pentru culturile de sfeclă de zahăr
- condiționare, procesare și marketing la nivelul fermei, inclusiv legume și cartof – 1.000.000 Euro
- ferme zootehnice (producție primară, inclusiv condiționare) - 1.500.000 Euro
- legume și cartofi (producție primară, conditionare și marketing) – 700.000 Euro
- legume în spații protejate (producție primară, conditionare și marketing) – 1.500 000 Euro

III. Pentru fermele vegetale cu dim. economică peste 500.000 euro SO pentru sectorul vegetal respectiv peste 1 000 000 euro SO pentru sectroul zootehnic

Rata **sprijinului public nerambursabil** va fi de **30%** și nu va depăși:

- achiziții simple și/sau irigații, drenaj, desecare la nivel de fermă – 400.000 Euro/1.000.000 euro pentru culturile de sfeclă de zahăr
- condiționare, procesare și marketing la nivelul fermei, inclusiv legume și cartof – 1.000.000 Euro
- ferme zootehnice (producție primară, inclusiv conditionare) - 1.500.000 Euro
- legume și cartofi (producție primară, conditionare și marketing) – 800.000 Euro
- legume în spații protejate (producție primară, conditionare și marketing) – 1.500 000 Euro

Pentru cooperative, grupuri de producători și organizații de producători – rata sprijinului public nerambursabil va fi de **50%** și nu va depăși 1.500.000 € indiferent de tipul investiției și de dimensiunea fermei;

Intensitatea se va putea majora cu 20 pp suplimentare, dar rata sprijinului combinat nu poate depăși 70% pentru fermele din categoria I și 90% pentru formele asociative în cazul:

- Investițiilor realizate de tineri fermieri, cu vârsta până la 40 de ani, inclusiv, la data depunerii cererii de finanțare, **așa cum sunt definiți la art. 2 al R 1305/2013 sau cei care s-au stabilit în cei 5 ani anteriori solicitării sprijinului, conform anexei II a R 1305 (nu se aplică formelor asociative)**
- Investițiilor legate de operațiunile prevăzute la art. 28 și art. 29 din R nr. 1305/2013
- Investiții în zone care se confruntă cu constrângeri naturale și cu alte constrângeri specifice, menționate la art. 32 R nr. 1305/2013.
- Investiții colective **(se aplică formelor asociative)**

În cazul combinării IF cu grant, va fi respectată rata maximă a intensității sprijinului aplicabilă proiectului/beneficiarului în cauză conform PNDR prin deducerea echivalentului subvenție brută (ESB) aferent creditului din valoarea grantului. Excepție fac fermele din sectorul vegetal cu dimensiunea economică peste 500.000 euro SO și cele din sectorul zootehnic cu dimensiunea economică peste 1.000.000 euro SO pentru care sprijinul combinat (ESB și grant) poate ajunge până la 50% în condițiile respectării punctului III menționat anterior. În cazul în care un beneficiar solicita sprijin exclusiv prin intermediul IF pentru un nou proiect de investiții, intensitatea sprijinului nu va fi cumulată cu cea aferentă investiției prin grant (indiferent dacă acesta din urmă e combinat cu IF sau nu).

În cazul sprijinului prin grant, intensitatea sprijinului stabilită în funcție de dimensiunea economică a fermei nu este influențată, pe parcursul implementării proiectului, în cazul în care beneficiarul dispune de un alt sprijin oferit exclusiv prin instrumentul financiar.

Sprijin exclusiv prin intermediul IF:

- ESB al creditului acordat prin IF va respecta rata standard a sprijinului public în cadrul submăsurii, respectiv 50% din totalul cheltuielilor eligibile, cu excepția creditelor pentru finanțarea fondului de rulment acordate IMM-urilor afectate de criza sanitară provocată de COVID-19.

În cazul proiectelor care includ activități de procesare și/sau marketing la nivelul fermei, rata sprijinului aplicabilă întregului proiect este cea specifică sM 4.1 conform Anexei II la R. 1305/2013 cu condiția ca investiția să vizeze propriile produse agricole, iar aceste activități să reprezinte mai puțin de 50% din valoarea eligibilă a proiectului. Această prevedere se aplică și cooperativelor agricole și GP care realizează astfel de investiții pentru membrii săi fermieri.

În situația în care nu sunt îndeplinite condițiile de mai sus, investiția în procesare și/sau marketing va respecta prevederile aferente sM 4.2.

8.2.3.3.1.12. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.3.3.1.12.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile generale sunt identificate și menționate în secțiunea aplicabilă Măsurii 4. În ceea ce privește riscurile identificate specifice Submăsurii 4.1 menționăm:

Riscul creării de condiții artificiale pentru obținerea unei rate de sprijin mai mare prin introducerea în cadrul proiectului a unor componente/acțiuni /activități doar în scopul primirii

unor avantaje suplimentare din punct de vedere al ratei sprijinului sau criteriilor de selecție, decontarea unor cheltuieli mai mari decât costurile reale ale investiției, încălcarea criteriilor de eligibilitate datorate nerespectării proiectului tehnic prin schimbarea soluției tehnice în cazul proiectelor de construcții-montaj.

8.2.3.3.1.12.2. Măsuri de atenuare

În vederea reducerii riscurilor specifice identificate se vor întreprinde următoarele acțiuni:

- se vor detalia verificările și metodologia specifică acolo unde este cazul, spre exemplu vor fi efectuate verificări privind acordarea punctajului/avantajului financiar pe principiul proportionalității;
- realizarea mai multor verificări legate de implementarea proiectului tehnic și implicarea entităților responsabile ale statului;
- introducerea unei sistem pentru verificarea rezonabilității costuri la nivelul Agenției de Plăți prin crearea bazei de date cu prețuri de referință pentru achiziții simple de mașini și utilaje.

8.2.3.3.1.12.3. Evaluarea globală a măsurii;

-

8.2.3.3.1.13. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

-

8.2.3.3.1.14. Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea investițiilor neproductive

Nu se aplică.

Definirea investițiilor colective

Investiții realizate de către cooperative, grupuri și organizații de producători sau de parteneriate sprijinite prin intermediul M16, legate de asigurarea cooperării între producători/membri, prin promovarea unor investiții în facilități comune, mai eficiente și profitabile, cum sunt: echipamente, infrastructură și altele.

Aceste investiții vor deservi interesul membrilor din cadrul cooperativelor, grupurilor și organizațiilor de producători sau parteneriatelor sprijinite prin intermediul M16.

Definirea proiectelor integrate

-

Definirea și identificarea zonelor Natura 2000 eligibile și a altor zone cu mare valoare naturală eligibile

Nu se aplică.

Descrierea direcționării sprijinului spre ferme în conformitate cu analiza SWOT efectuată în legătură cu prioritatea menționată la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

În cazul granturilor exploatațiile agricole vizate pentru sprijin, prin această sub-măsură au o dimensiune economică minimă de 8.000 SO (valoare producție standard) potențial viabile pentru investiții, fiind prioritizate exploatațiile agricole de dimensiuni medii și asocieri ale fermierilor, care dețin exploații de dimensiuni mici și/sau medii, în cooperative sau grupurilor de producători cu scopul stimulării comasării și consolidării exploatațiilor de mici dimensiuni.

Astfel se va stimula restructurarea exploatațiilor și creșterea competitivității. Sprijinul pentru restructurarea și modernizarea (sM 4.1.) va fi direcționat în principal către sectoarele identificate ca sectoarele prioritare în cadrul analizei și anume zootehnie legumicultura și cartof (inclusiv producția de material săditor) și va fi de asemenea orientat în funcție de potențialul agricol al zonei.

Lista noilor cerințe impuse de legislația Uniunii, pentru respectarea cărora se poate acorda sprijin în temeiul articolului 17 alineatul (6) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Îndeplinirea cerințelor Programului de Acțiuni pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole 2013

Legislația UE

Directiva 91/676/CEE privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole

Legislația națională

HG 964/2000, cu modificările și completările ulterioare

Decizia nr. 221.983/GC/12.06.2013

Data la care standardul devine obligatoriu

12 iunie 2017

Data la care se încheie perioada de grație

12 iunie 2018

Tipuri de investiții

Investiții în construcții, echipamente, utilaje și mijloace de transport specializate necesare asigurării unui management durabil al gunoiului de grajd și a altor dejecții animale care să asigure protecția apelor împotriva poluării cu nitrați.

Justificare referitoare la necesitatea sprijinului pentru standardele comunitare nou introduse

Având în vedere stadiul implementării Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole, existența unor vulnerabilități la poluarea cu nitrați din surse agricole prin Decizia Comisiei nr. 221.983/GC/12.06.2013 pentru aplicarea planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole, Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice și Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale au aprobat Programul de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, cu o perioadă de valabilitate de 4 ani de la data aprobării, până la 12 iunie 2017.

Anterior prezentului Program de acțiune, vechiul program (aprobat prin Decizia 21130/DC/14.10.2010) stabilea ca toate fermele având între 8 -100 UVM din zonele prevăzute în O 1552 /743/2008 să-și prevadă facilități minime obligatorii de gestionare a gunoiului de grajd. Termenul prevăzut de acest program ca dată la care standardul devine obligatoriu (14.10.2010) a beneficiat de o prelungire în cazul fermelor care solicitau sprijin FEADR de încă 36 luni calendaristice (2013). Astfel, investițiile de conformare nu mai sunt eligibile pentru exploatațile având între 8 -100 UVM din ZVN conform ordinului amintit.

Prin noul program din 2013 s-a extins aplicarea măsurilor de protecție a apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole de la ZVN stabilite anterior (aprox. 58% din suprafața țării) la nivelul întregului teritoriu al României, pentru toți fermierii care dețin sau administrează exploatații agricole și pentru administrațiile publice locale ale comunelor, orașelor și municipiilor pe teritoriul cărora există exploatații agricole.

Sprijinul vizat prin această măsură va contribui la îndeplinirea obiectivelor din Programul de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole prin susținerea investițiilor pentru management durabil al gunoiului de grajd și a altor dejecții animale care să asigure protecția apelor împotriva poluării cu nitrați și va fi acordat până la încheierea perioadei de grație (12 iunie 2018) permisă de R 1305/2013.

Astfel, în contextul noului Program de acțiune 2013, vor fi eligibile investițiile de conformare la cerințele acestui program pentru toate exploatațile din celelalte zone altele decât cele desemnate anterior prin O 1552 /743/2008 și doar pentru exploatațile agricole care dețin mai puțin de 8 UVM și sunt situate în ZVN desemnate prin Ordinul comun MM /MADR nr. 1552 /743/2008, cu completările și modificările ulterioare. De asemenea, se aplică derogarea prevăzută de art. 17(5) din Reg. 1305/2013 conform căreia tinerii fermierii pot beneficia de sprijin necesar conformării cu Programului de acțiuni 2013, indiferent de zona din care provin sau de numărul de animale.

Dacă sunt relevante, standardele minime pentru eficiența energetică menționate la articolul 13 litera (c) din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014

Având în vedere că la nivel național nu există standarde minime în materie de eficiență energetică, nu se aplică prevederile art. 13 c) pentru investițiile în infrastructura de producere și utilizare a energiei din surse regenerabile;

Dacă este relevantă, definirea pragurilor menționate la articolul 13 litera (e) din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014

Având în vedere că nu sunt susținute investițiile de producere a bioenergiei/biocombustibili din culturi agricole menționate la art. 13(e), nu este necesară stabilirea pragului cerut conform art. 13(e), deoarece exploatațiile agricole vor obține această bioenergie doar din deșeuri/produse secundare rezultate din propria activitate agricolă; prin urmare acest prag este stabilit la nivel zero.

8.2.3.3.2. 4.1a Investiții în exploatații pomicole

Submăsură:

- 4.1 - sprijin pentru investiții în exploatații agricole

8.2.3.3.2.1. Descrierea tipului operațiunii

În cadrul acestei sub-măsuri, se va acorda sprijin și pentru procesarea la nivelul fermei a produselor agricole din sectorul pomicol, pentru care o combinație a elementelor atât din sub-măsura 4.1 cât și 4.2 (pe baza art. 17 (1) (a) și (b) este relevantă,).

Exploatațiile vizate pentru acordarea de granturi prin sub-măsura 4.1a au o dimensiune economică minimă de 4.000 € SO în cazul reconversiei și înființării plantațiilor pomicole și o dimensiune minimă a suprafețelor pomicole deținute/utilizate de 4000 € SO în cazul achizițiilor simple.

Sprijinul va fi acordat în cadrul a trei componente cu alocare distinctă după cum urmează:

- a) înființare/extindere/modernizare plantație/pepinieră inclusiv condiționare și marketing (ca și componentă secundară);
- b) depozitare, condiționare și procesare (procesarea ca și componentă secundară), modernizare exploatație;
- c) utilaje recoltare (modernizare exploatație)

În cazul sprijinului oferit prin IF, intermediarii financiari vor selecta beneficiarii (destinatarii finali) în baza criteriilor economico-financiare incluse în politica de creditare, pentru a asigura viabilitatea economică a investiției.

Scopul investițiilor sprijinite în cadrul acestei sub-măsuri este creșterea competitivității exploatațiilor pomicole prin dotarea cu utilaje și echipamente, înființarea, modernizarea și/sau extinderea unităților de procesare, înființarea de plantații pomicole, reconversia plantațiilor existente și creșterea suprafețelor ocupate de pepinierele pomicole.

Sprijinul acordat prin această sub-măsură va contribui la:

- creșterea competitivității, diversificarea producției, creșterea calității produselor obținute și îmbunătățirea performanței generale a exploatațiilor pomicole;
- creșterea valorii adăugate a produselor prin sprijinirea procesării* fructelor la nivel fermă și a comercializării* directe a produselor obținute;
- dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare;
- eficientizarea costurilor de producție și protejarea mediului prin promovarea producerii și utilizării energiei din surse regenerabile în cadrul fermei, reducerea consumului de energie, promovarea utilizării agriculturii de precizie etc.

Operațiuni/Acțiuni eligibile pentru sprijin:

- Investiții în înființarea și modernizarea fermelor pomicole, inclusiv în înființarea și reconversia plantațiilor pomicole, modernizarea parcului de mașini și utilaje agricole, condiționare;

- Investiții în înființarea și modernizarea pepinierelor pomicole, inclusiv în creșterea suprafețelor ocupate de material săditor;
- Inființarea și modernizarea unităților de condiționare, procesare, la nivelul fermelor și investiții în vederea comercializării, precum magazinele la poarta fermei sau rulotele alimentare prin care vor fi comercializate exclusiv propriile produse agricole, (procesarea/comercializarea doar ca și componente secundare la nivelul proiectului);
- Investiții în producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile, cu excepția biomasei (solară, eoliană, cea produsă cu ajutorul pompelor de căldură, geotermală) în cadrul fermei, ca și componentă secundară în cadrul unui proiect de investiții sprijinit prin grant, iar energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu;
- Investiții în instalații pentru producerea de energie electrică și/sau termică, prin utilizarea biomasei (din deșeuri/produse secundare rezultate din activitatea agricolă și/sau forestieră, atât din ferma proprie cât și din afara fermei), ca și componentă secundară în cadrul unui proiect de investiții sprijinit prin grant, iar energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu;
- Înființarea și/sau modernizarea căilor de acces în cadrul fermei, inclusiv utilități și racordări;
- Investiții în scopul îndeplinirii standardelor comunitare în cazul tinerilor fermieri în conformitate cu art 17 (5) al Reg. 1305/2013 în care sprijinul poate fi acordat pe o perioadă maximă de 24 luni de la momentul instalării;
- Investiții necorporale: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci în conformitate cu la art 45 (2) (d) din Reg. 1305/2013.

Operațiuni/Acțiuni neeligibile pentru sprijin:

- Achiziția de drepturi de producție agricolă, de drepturi la plată, animale, plante anuale și plantarea acestora din urmă;
- Achiziția de clădiri, cu excepția cazului în care sprijinul este acordat prin instrument financiar;
- Obținerea de bauturi alcoolice.

* Se aplică definițiile pentru prelucrare (procesare) și comercializare (marketing) din Orientările Uniunii Europene privind ajutoarele de stat în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale pentru perioada 2014-2020.

8.2.3.3.2.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi și instrumente financiare

- rambursarea costurilor eligibile suportate și platite efectiv;
- plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art 63 ale R 1305/2013;
- costuri standard și contribuția în natură*, în cazul înființării / reconversiei plantațiilor pomicole și înființării de pepiniere pomicole;
- Instrument financiar conform condițiilor detaliate în cap. 8.1

* Se vor lua în calcul, costurile standard totale/ha aferente Anexei la fișa măsurii cât și cele detaliate/ha în Cadrul Național de Implementare, în funcție de investiția propusă prin proiect.

8.2.3.3.2.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE *

R (UE) Nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a R (UE) nr. 1083/2006 al Consiliului

R (UE) Nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a R (UE) nr. 637/2008 al Consiliului și a R (UE) nr. 73/2009 al Consiliului **Recomandarea 2003/361/CE** din 6 mai 2003 privind definirea micro-întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii

R (UE) nr. 1242/2008 de stabilire a unei tipologii comunitare pentru exploatații agricole.

R Parlamentului European și al Consiliului (UE) nr. 178/2002 din 28 ianuarie 2002 care stabilește principiile generale și cerințele legii alimentelor, Autoritatea Europeană pentru Siguranța Alimentelor și procedurile privind siguranța alimentelor

R (UE) nr. 852/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind igiena produselor alimentare

R (UE) nr. 2073/2005 al Comisiei din 15 noiembrie 2005 privind criteriile microbiologice pentru produsele alimentare

R (UE) nr. 1881 din 19 decembrie 2006 de stabilire a nivelurilor maxime pentru anumiți contaminanți din produsele alimentare

R (UE) nr. 1333/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2008 privind aditivii alimentari

Comunicarea Comisiei nr. 2008/C155/02 cu privire la aplicarea art. 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub formă de garanții;

Comunicarea Comisiei nr. 2008/C14/02 cu privire la revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de actualizare.

R (UE) 2020/2220 al parlamentului european și al consiliului din 23 decembrie 2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022

* cu modificările și completările ulterioare.

Legislație Națională

Ordonanța nr. 37/ 2005 privind recunoașterea și funcționarea grupurilor și organizațiilor de producători, pentru comercializarea produselor agricole și silvice cu completările și modificările ulterioare.

Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției cu completările și modificările ulterioare;

Legea nr. 566/2004 a cooperăției cu completările și modificările ulterioare.

HG 445/2009 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului cu modificările și completările ulterioare.

Ordinul nr. 135 privind aprobarea Metodologiei de aplicare a evaluării impactului asupra mediului pentru proiecte publice și private cu completările și modificările ulterioare.

Ordinul președintelui Autorității Naționale Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor nr. 111/2008 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor, cu modificările și completările ulterioare;

Ordinul nr. 119/2014 pentru aprobarea Normelor de igienă și sănătate publică privind mediul de viață al populației cu modificările și completările ulterioare.

Hotărâre nr. 226/2015 privind stabilirea cadrului general de implementare a măsurilor programului național de dezvoltare rurală cofinanțate din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și de la bugetul de stat, cu modificările și completările ulterioare;

8.2.3.3.2.4. Beneficiari

- fermieri, cu excepția persoanelor fizice neautorizate;
- organizații și grupuri de producători și cooperative (societățile cooperative agricole și cooperativele agricole, constituite în baza legislației naționale în vigoare (prezentată în secțiunea Trimiteri la alte acte legislative).

8.2.3.3.2.5. Categoriile generale de destinatari finali

8.2.3.3.2.6. Costuri eligibile

Cheltuieli eligibile specifice*:

1. Reconvertirea plantațiilor existente, inclusiv costurile pentru defrișare, materiale de plantare, sisteme de susținere, pregătirea solului, lucrări de plantare, sisteme de protecție pentru grindină și ploaie, echipamente de irigații la nivelul exploatațiilor;

2. Înființarea de plantații pomicole, inclusiv costurile pentru materiale de plantare, sisteme de susținere, pregătirea solului, lucrări de plantare, sisteme de protecție pentru grindină și ploaie;

3. Înființarea și modernizarea pepinierelor pentru producerea de material de înmulțire și material de plantare fructifer inclusiv costurile pentru materiale de plantare, sisteme de susținere, pregătirea solului, lucrări de plantare, plase antigrindină etc.;
4. Înființarea, extinderea și/sau modernizarea sistemelor de depozitare, condiționare și ambalare și a unităților de procesare la nivelul exploatației.
5. Achiziționarea, inclusiv prin leasing, de mașini/utilaje și echipamente noi, în limita valorii de piață a bunului respectiv;
6. Achiziționarea, inclusiv prin leasing, de mijloace de transport compacte, frigorifice, în scopul comercializării produselor în cadrul lanțurilor scurte;
7. Amenajarea, construcția, dotarea spațiilor de desfacere din cadrul exploatației și alte activități de marketing (de exemplu: rulote alimentare);
8. Investiții care vizează îmbunătățirea performanțelor de mediu ale exploatațiilor pomicole (creșterea eficienței energetice a clădirilor, achiziționarea de instalații de producere a energiei regenerabile la nivelul exploatației);
9. Împrejmuirea suprafețelor pe care se realizează investiția;
10. Completarea golurilor cu puieți în plantațiile de pomi și arbuști (replantare);
11. Conformarea cu standardele Uniunii Europene, în cazul menționat în art. 17 (5), din R. 1305/2013;
12. Achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci în conformitate cu la art 45 (2) (d) din Reg. 1305/2013;
13. Utilități și racordări aferente operațiunilor sprijinite prin submăsură

Suplimentar, în cazul sprijinului acordat prin instrument financiar, cheltuielile eligibile pot include:

- fondul de rulment în condițiile art 45 (5) din Regulamentul nr. 1305/2013;
- TVA, în condițiile prevăzute la art. 37 (11) din Reg. (UE) nr. 1303/2013;
- achiziția de terenuri neconstruite și terenuri construite (atunci când obiectivul principal îl reprezintă achiziția terenului) în condițiile art. 4 (1) din Reg. (UE) nr. 480/2014, respectiv în limita a 10% din contribuția Programului plătită destinatarului final prin instrumentul financiar;
- achiziția de construcții legate direct de activitatea agricolă desfășurată;
- mijloace de transport marfa necesare pentru desfășurarea activității agricole;
- în contextul măsurilor excepționale de gestionare a crizei determinate de pandemia COVID-19, sprijinul acordat prin instrumentul financiar poate acoperi și creditele de sine stătătoare pentru finanțarea fondului de rulment.

Investițiile prevăzute la punctele 1, 2, 3, 9 și 10 ce vizează speciile pomicole eligibile prin intermediul acestei submăsuri, se vor face pe baza costurilor standard și a contribuției în natură, cu excepția drumurilor de exploatare, a serelor, solarilor, tunelurilor și macrotunelurilor. În cazul drumurilor de exploatare, a serelor, solarilor, tunelurilor, macrotunelurilor și a oricăror alte operațiuni pentru care nu există costuri standard, se va aplica procedura de achiziții bunuri și servicii a Agenției pentru Finanțarea Investițiilor Rurale.

*Cheltuielile eligibile generale sunt prevăzute și în capitolul 8.1.

Cheltuieli neeligibile specifice**:

- Cheltuieli cu lucrarile de întreținere a plantațiilor, cu excepția sprijinului acordat pentru finanțarea fondului de rulment prin instrument financiar în condițiile art 45 (5) din Regulamentul nr. 1305/2013 și art 25a (11) din Regulamentul nr 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare;
- Adaptarea la standardele UE, în cazul tinerilor fermieri în conformitate cu art. 17 (5), în cazul sprijinului acordat prin instrument financiar;
- Cheltuielile pentru care organizațiile de producători au aplicat PO aferent FEAGA, dacă este cazul.

**Cheltuielile neeligibile generale sunt prevăzute în capitolul 8.1.

8.2.3.3.2.7. Categoriile generale de costuri eligibile

8.2.3.3.2.8. Condiții de eligibilitate

În cazul granturilor :

1. Solicitantul să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili
2. Investiția să se încadreze în cel puțin una din acțiunile/operațiunile eligibile prevăzute prin SM
3. Solicitantul să demonstreze capacitatea de asigurare a cofinanțării investiției
4. Viabilitatea economică a investiției să fie demonstrată în baza documentației tehnico economice
5. Investiția va respecta cerințele privind conformarea cu standarde impuse de legislația națională și UE (cf secțiunii **Trimiteri la alte acte legislative** și cap 8.1), din domeniul sănătății publice, sanitar-veterinar și de siguranță alimentară;
6. Solicitantul va demonstra, la momentul depunerii proiectului, că a demarat procedura de evaluare de mediu, iar dacă este necesară evaluarea impactului de mediu, procedura de evaluare va fi finalizată înainte de demararea investiției, în conformitate cu legislația în vigoare menționată în cap. 8.1;
7. Investiția trebuie realizată doar în UAT-urile prezente în anexa din Cadrul Național de Implementare aferentă STP și să respecte zonarea speciilor din anexa menționată anterior, exceptând culturile în sere și solarii, plantațiile de goji și dud și pepinierele
8. În cazul înființării și/sau reconversiei solicitantul trebuie să utilizeze, doar material fructifer din categoria biologică certificat sau dintr-o categorie superioară;
9. Pentru pepiniere solicitantul se angajează că materialul rezultat va fi material fructifer sau de înmulțire din categoria biologică certificat sau dintr-o categorie superioară;
10. Exploatarea trebuie să respecte dimensiunile economice viabile:
  - Dimensiunea minimă a suprafețelor pomicole, inclusiv pepiniere pomicole, deținute în proprietate sau folosință de o exploatare agricolă trebuie să fie de min 4000 € SO în cazul investițiilor simple
  - Pentru investițiile care presupun reconversie/ înființare plantații pomicole/ producerea de material de înmulțire/ material de plantare fructifer dimensiunea economică a exploatarei agricole trebuie să fie de min 4000 € SO

11. Suprafața înființată/replantată prevăzută prin proiect trebuie să fie echivalentă cu minimum 3000 euro SO pentru toate speciile și sistemele de cultură, inclusiv pepiniere.
12. Contribuția în natură este eligibilă doar cu respectarea condițiilor din art 69 (1) R 1303/2013
13. Dacă proiectul prevede și investiții în sisteme/echipamente de irigații la nivelul fermei, acestea sunt eligibile doar cu respectarea condițiilor din secțiunea **Alte aspecte relevante pentru înțelegerea măsurii**
14. În cazul procesării la nivelul fermei atât materia primă procesată cât și rezultatul procesării trebuie să fie incluse în Anexa I la TFUE. În cazul comercializării, vor fi sprijinite doar produse incluse în Anexa I la TFUE.
15. Investițiile în procesarea la nivelul fermei sunt eligibile ca și componentă secundară, în scopul adăugării de plus valoare la nivel de fermă, iar minim 70% din materia primă procesată trebuie să provină din exploatarea proprie și / sau din exploatarea membrilor (în cazul formelor asociative), doar împreună cu investiții în modernizarea/dezvoltarea fermei (dezvoltarea producției agricole primare);
16. Investițiile în înființarea și/sau modernizarea sistemelor/echipamentelor de irigații și în producerea energiei din surse regenerabile în cadrul fermei sunt eligibile cu condiția ca acestea să reprezinte o componentă secundară într-un proiect ce are ca scop modernizarea/dezvoltarea fermei (dezvoltarea producției agricole primare);
17. Investițiile în instalații al căror scop principal este producerea de energie electrică, prin utilizarea biomasei, trebuie să respecte art 13 (d) din R 807/2014, prin demonstrarea utilizării unui procent minim de energie termică de 10%,
18. Solicitantul va demonstra că profitul mediu anual (ca medie a ultimilor 3 ani fiscali) nu depășește de 4 ori sprijinul solicitat
19. Investițiile necesare adaptării la standardele UE, aplicabile producției agricole realizate de tinerii fermieri care se instalează pentru prima dată într-o exploatare agricolă se vor realiza în termen de max 24 luni de la data instalării (cf art 17 (5) din R 1305/2013)
20. În cazul proiectelor din aria de aplicabilitate a ITI Delta Dunării, solicitantul va prezenta avizul de conformitate cu obiectivele SIDD DD.

Alte angajamente: solicitantul nu va reduce dimensiunea economică prevăzută la depunerea cererii de finanțare a exploatarea agricole pe toată durata de execuție a contractului cu mai mult de 15%. Prin excepție, în cazul pepinierei marja de fluctuație de maximum 15% a dimensiunii economice poate fi mai mare. Cu toate acestea, dimensiunea economică a exploatarea agricole nu va scădea, în nicio situație, sub pragul min de 4.000 SO stabilit prin condițiile de eligibilitate.

În cazul sprijinului oferit prin IF, vor fi aplicate condițiile de eligibilitate nr. 2, 7, 13, 14, 17, de mai sus.

În contextul măsurilor excepționale de gestionare a crizei determinate de pandemia COVID-19, sprijinul acordat prin instrumentul financiar poate acoperi fondul de rulment cu respectarea următoarelor condiții:

- solicitantul este un IMM care desfășoară activități sprijinite prin sub-măsură; în acest scop, cifra de afaceri netă aferentă anului 2019 provenită din aceste activități reprezintă peste 50% din cifra de afaceri netă IMM-ului;
- solicitantul estimează / a înregistrat o scădere a cifrei de afaceri nete în anul 2020 și 2021, comparativ cu anul 2019 de peste 25%. În acest scop, solicitantul prezintă o declarație pe proprie răspundere privind cifra de afaceri netă înregistrată/estimată în anul 2020 și 2021, față de anul 2019 însoțită de situațiile financiare sau alte documente relevante solicitate de intermediarii financiari pentru a le permite acestora să realizeze o evaluare privind reducerea estimată/înregistrată de solicitant;

- solicitantul prezintă o declarație pe proprie răspundere că nu a mai beneficiat de alte forme de sprijin publice naționale și/sau ale UE derulate pentru a răspunde impactului pandemiei COVID-19 pentru aceleași cheltuieli eligibile;
- valoarea maximă a creditului este de 200.000 euro;
- solicitantul / beneficiarul nu trebuie să prezinte **un plan de afaceri** nou sau actualizat ori documente și dovezi echivalente care să permită verificarea faptului că sprijinul furnizat prin instrumente financiare a fost utilizat în scopul preconizat, ca parte din documentele justificative;
- creditul este acordat până la data de 31 iulie 2022;

În cazul sprijinului oferit numai prin IF sau prin IF combinat cu grant, condițiile de eligibilitate vor fi completate de cele care rezultă din politica de creditare a intermediarilor financiari.

8.2.3.3.2.9. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În cazul granturilor:

- Principiul dimensiunii (ferme mici și medii la momentul solicitării sprijinului)*;
- **Principiul maturității proiectului** în sensul documentației aduse la depunere, și a **sustenabilității proiectului** din perspectiva aspectelor de mediu și managementul riscului;
- Maturitatea solicitantului în sesul vechimii în desfășurarea activității și vechimea întreprinderii;
- Principiul asocierii (investițiile realizate de organizațiile de producători, grupurile de producători, cooperative și de membrii lor);
- Principiul proprietății (exploatațiile agricole care dețin în proprietate sau administrare, în cazul entităților publice cu personalitate juridică, terenurile și plantațiile pomicole supuse reconversiei și /sau terenul pe care se face înființarea de plantații pomicole);
- Principiul nivelului de calificare (studii superioare în domeniul proiectului; studii medii în domeniul proiectului);
- Principiul vârstei (tinerii de până la 40 ani, inclusiv);
- Principiul înființării și sau reconversiei (investiții care presupun înființare inclusiv pepiniere și/ sau reconversie);
- Principiul accesului la finanțare în sensul prioritizării solicitanților care nu au beneficiat de fonduri europene pentru dezvoltarea exploatației în PNDR 2014-2020 prin 4.1a și 19.2;
- Principiul economiei de apă pentru proiectele care prevăd investiții de modernizare a sistemelor de irigații la nivel de fermă, prin prioritizarea investițiilor care conduc la economii cât mai mari de apă.

* În cazul formelor asociative se va avea în vedere numărul de membri care se încadrează în ferme mici și medii.

Principiile de selecție se vor aplica în funcție de pretabilitatea lor pe fiecare componentă în parte și vor fi detaliate suplimentar în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al R (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

De asemenea, principiile de selecție vor asigura dezvoltarea echilibrată a agriculturii din România, ponderea criteriilor de selecție realizându-se în funcție de evoluția și strategia programului.

În cazul sprijinului oferit prin IF (de sine stătător sau combinat cu granturi):

Destinatarii finali care vor beneficia de sprijin prin instrumentul financiar de creditare vor fi selectați de către intermediarii financiari în baza criteriilor economico-financiare cuprinse în condițiile de creditare proprii pentru asigurarea viabilității economice a proiectelor de investiții finanțate.

8.2.3.3.2.10. Nivelul maxim al sprijinului

--

8.2.3.3.2.11. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Valoarea sprijinului

Ferme mici (4000-11999 euro SO)

- 100.000 – achiziții simple, inclusiv utilaje recoltare
- 450.000 euro - proiecte complexe

Ferme medii (12000-250000 euro SO)

- 200.000 euro - achiziții simple, inclusiv utilaje recoltare
- 1.500.000 euro - proiecte complexe

Ferme mari (peste 250000 euro SO), ferme care obțin material de înmulțire și plantare fructifer și forme asociative

- 300.000 - achiziții simple, inclusiv utilaje recoltare
- 1.500.000 euro - proiecte complexe

Intensitatea sprijinului

- intensitatea este de **50% din totalul cheltuielilor eligibile**

Pentru fermele mici, medii și pentru obținerea de material de înmulțire și material de plantare fructifer intensitatea se va putea majora, cu 20 de pp, însă rata maximă a sprijinului combinat nu poate depăși 70%, pt:

- Investiții realizate de tinerii fermieri, de până la 40 de ani, inclusiv, la data depunerii CF (cf art 2 R 1305 sau care s-au instalat în ultimii 5 ani anterior solicitării sprijinului, cf Anexei II a R 1305/2013)*
- Investiții legate de operațiunile prevăzute la art 28 și art 29 din R 1305/2013
- Zone care se confruntă cu constrângeri naturale și cu alte constrângeri specifice, cf. art. 32

Pentru fermele mari intensitatea este de 50%.

În cazul formelor asociative intensitatea se va putea majora, cu câte 20 de pp, însă rata maximă a sprijinului combinat nu poate depăși 90%, pentru:

- Investiții colective
- Investiții legate de operațiunile prevăzute la art 28 și art 29 din R 1305/2013
- Zone care se confruntă cu constrângeri naturale și cu alte constrângeri specifice, menționate la art 32

În cazul combinării IF cu grant, va fi respectată rata maximă a intensității aplicabilă proiectului/beneficiarului în cauză conform PNDR prin deducerea echivalentului subvenție brută (ESB) aferent creditului din valoarea grantului. În cazul în care un beneficiar solicita sprijin exclusiv prin intermediul IF pentru un nou proiect de investiții, intensitatea sprijinului nu va fi cumulată cu cea aferentă investiției prin grant (indiferent dacă acesta din urmă e combinat cu IF sau nu).

În cazul sprijinului prin grant, intensitatea sprijinului stabilită în funcție de dimensiunea economică a fermei nu este influențată, pe parcursul implementării proiectului, în cazul în care beneficiarul dispune de un alt sprijin oferit exclusiv prin instrumentul financiar.

În cazul proiectelor care includ activități de procesare și/sau marketing la nivelul fermei, rata sprijinului aplicabilă întregului proiect este cea specifică sM 4.1a conform Anexei II la R. 1305/2013 cu condiția ca investiția să vizeze propriile produse pomicole, iar aceste activități să reprezinte mai puțin de 50% din valoarea eligibilă a proiectului. Această prevedere se aplică și cooperativelor agricole, grupurilor și organizațiilor de producători care realizează astfel de investiții pentru membrii săi fermieri.

În situația în care nu sunt îndeplinite condițiile de mai sus, investiția în procesare și/sau marketing va respecta prevederile aferente sM 4.2a, referitoare la intensitatea sprijinului.

În cazul granturilor, costurile eligibile per ha de plantație pomicolă se vor baza pe valorile costurilor standard. Valoarea eligibilă a proiectului va respecta plafoanele maxime și intensitățile sprijinului.

Contribuția privată a beneficiarului poate fi reprezentată de contribuția în natură sub forma lucrărilor în regie proprie, evaluate, de asemenea, pe baza costurilor standard pt lucrări.

Sprijinul se va acorda sub forma costurilor standard și a contribuției în natură doar pt operațiunile detaliate în anexa atașată acestei secțiuni. Metodologia de calcul este detaliată în tabelul cu valori pentru costuri standard și contribuția în natură.

În cazul sprijinului numai prin intermediul IF:

- ESB al creditului acordat prin IF de creditare va respecta rata standard a sprijinului public în cadrul sM, respectiv 50% din totalul cheltuielilor eligibile cu excepția creditelor pentru finanțarea fondului de rulment acordate IMM-urilor afectate de criza sanitară provocată de COVID-19.

Valori pentru costuri standard ¹ și contribuție în natură pentru investițiile în pomicultură

I. Valori elemente comune (aplicabile tuturor speciilor)

Nr. crt.	Specificare	Cost standard (Euro/ha)		Contribuție în natură (Euro/ha)	
1	Proiectare, analize sol, asistență tehnică, avizare proiect	739		-	
2	Pregătirea terenului	1.000		850	
3	Defrișare plantație*	1.019		866,15	
4	Echiptament de irigare localizată	3.989		-	
5	Instalare echipament irigare localizată	750		637,50	
6	Echiptament de fertirigare localizată**	4.425		-	
7	Instalare echipament de fertirigare	806		685,10	
	Specificare	Cost standard (Euro/ml perimetru)		Cost standard (Euro/ml perimetru)	
8	Sisteme de împrejmuire	11		-	
9	Instalare sistem de împrejmuire	3,50		2,97	
	Specificare	Cost standard (Euro/ha) pentru densitățile:		Contribuție în natură (Euro/ha) pentru densitățile:	
		intensiv	superintensiv	intensiv	superintensiv
10	Sistem de susținere	7.901	8.861	-	-
11	Tutori	1.347	2.521	-	-
12	Instalare sistem de susținere	2.875	3.170	-	-
	Specificare	Cost standard (Euro/ha) pentru densitățile:		Contribuție în natură (Euro/ha) pentru densitățile:	
		intensiv	superintensiv	intensiv	superintensiv
13	Sistem plasă antigrindină	20.183	20.225	-	-
14	Instalare plasă antigrindină***	5.708	5.760	-	-

II. Valori elemente comune (aplicabile speciei cireș)

Nr. crt.	Specificare	Cost standard (Euro/ha) pentru densitățile:		Contribuție în natură (Euro/ha) pentru densitățile:	
		intensiv	superintensiv	intensiv	superintensiv
15	Sistem prelată antiplăoie	43.691	47.440	-	-
16	Instalare prelată antiplăoie****	12.896	13.703	-	-

*Defrișarea nu se aplică culturii căpsunului și pepinierelor pomicele;

**Echiptamentul de fertirigare include echiptamentul de irigare, respectiv instalarea lui;

***include sistemul de susținere;

****include sistemul plasă antigrindină.

II. Valori elemente specifice pomi și arbuști fructiferi (doar pentru culturile realizate în câmp)

Nr. crt.	Specificare	Cost standard (Euro/ha)			Contribuție în natură (Euro/ha)		
		clasic	intensiv	superintensiv	clasic	intensiv	superintensiv
1	Fertilizare și dezinfectare sol, • măr, păr, gutui, prun, cais, cireș, vișin, piersic, nectarin, coacăz, agriș, trandafir de petale, <i>din care:</i> - lucrări manuale și mecanice		1.720		1.462		
	- materiale		611		519,35		
	- scarificare		557		473,45		
	- scarificare		552		469,20		
	• zmeur, mur cu ghimpi, mur fără ghimpi, <i>Lonicera caerulea</i> , scoruș negru <i>din care:</i> - lucrări manuale și mecanice		1.638		1.392,30		
	- materiale		611		519,35		
	- scarificare		475		403,75		
	- scarificare		552		469,20		

¹ Se vor lua în calcul, costurile standard totale/ha aferente Anexei la fișa măsurii cât și cele detaliate/ha în Cadru Național de Implementare, în funcție de investiția propusă prin proiect.

	• măceș, cătină, soc, goji (<i>L. barbarum</i>), goji (<i>L. chinense</i>), <i>din care</i> : - lucrări manuale și mecanice - materiale - scarificare	1.522			1.293,70		
	• corn, migdal, dud, nuc, <i>din care</i> : - lucrări manuale și mecanice - materiale - scarificare	1.144			972,40		
	• alun, <i>din care</i> : - lucrări manuale și mecanice - materiale - scarificare	1.441	1.720	1.224,85	1.462		
	• castan comestibil, <i>din care</i> : - lucrări manuale și mecanice - materiale - scarificare	481	481	408,85	408,85		
	• afîn, <i>din care</i> : - lucrări manuale și mecanice - materiale - scarificare, amestec turbă, repartizat amestec pe bilon etc.	111	278	94,35	236,30		
		552	552	469,20	469,20		
		1.144	1.311	972,40	1.114,35		
		481	481	408,85	408,85		
		111	278	94,35	236,30		
		552	552	469,20	469,20		
		-	15.214	15.509	12931,9	13.182,65	
			2.567	2.862	2181,95	2432,7	
			557	557	473,45	473,45	
			12.090	12.090	10276,5	10276,5	
	Specificare	Cost standard (Euro/plantă)		Contribuție în natură (Euro/plantă)			
2.	Material săditor pentru plantat, • măr, păr • gutui • prun, cais • cireș • vișin, piersic, nectarin • nuc • alun • castan comestibil • coacăz, agriș, trandafir de petale • afîn • zmeur • mur cu ghimpi, mur fără ghimpi, măceș • <i>Lonicera caerulea</i> , cătină, soc, scoruș • corn • migdal • goji (<i>L. barbarum</i>), goji (<i>L. chinense</i>) • dud	5,29			4,50		
		5,47			4,65		
		6,05			5,14		
		8,92			7,58		
		6,83			5,80		
		19,17			16,30		
		4,34			3,69		
		11,00			9,35		
		1,44			1,22		
		2,61			2,22		
		1,10			0,93		
		1,40			1,19		
		1,64			1,39		
		5,50			4,67		
		7,00			5,95		
		3,00			2,55		
		4,50			3,82		
	Specificare	Cost standard (Euro/ha)			Contribuție în natură (Euro/ha)		
		clasic	intensiv	supaintensiv	clasic	intensiv	supaintensiv
3.	Plantat pomi (lucrare completă), <i>din care</i> : • măr, păr • gutui • prun, cais, cireș, vișin, piersic, nectarin • nuc • alun • castan comestibil • coacăz, agriș, trandafir de petale • afîn • zmeur • mur cu ghimpi • <i>Lonicera caerulea</i> • măceș • cătină, soc • scoruș negru • corn	1,68	1,66	1,63	1,428	1,411	1,385
		1,68	1,66	1,66	1,428	1,411	1,411
		1,68	1,65	1,66	1,428	1,402	1,411
		1,90	1,82	1,73	1,615	1,547	1,471
		1,70	1,68	1,66	1,445	1,428	1,411
		1,82	1,82	1,70	1,547	1,547	1,445
		-	0,39	0,39	-	0,331	0,331
		-	0,38	0,38	-	0,323	0,323
		-	0,38	0,38	-	0,323	0,323
		-	0,39	0,38	-	0,331	0,323
		-	0,39	0,41	-	0,332	0,349
		0,41	0,40	0,39	0,349	0,340	0,332
		0,41	0,40	0,40	0,349	0,340	0,340
		0,41	0,41	0,39	0,349	0,349	0,332
		1,68	1,65	1,64	1,428	1,403	1,394

Valori pentru costuri standard și contribuție în natură pentru investițiile în pomicultură (2)

• migdal	1,74	1,70	1,68	1,479	1,445	1,428
• mur fără ghimpi	-	0,40	0,39	-	0,34	0,33
• goji (<i>L. barbarum</i>), goji (<i>L. chinense</i>)	-	0,39	0,39	-	0,33	0,33
• dud	1,74	1,68	1,65	1,479	1,428	1,403
- lucrări mecanice și manuale:						
• măr, păr, gutui, prun, cais, cireș, vișin, piersic, nectarin	1,57	1,57	1,57	1,334	1,334	1,334
• nuc, alun, castan comestibil, corn, migdal, dud	1,57	1,57	1,57	1,335	1,335	1,335
• coacăz, agriș, trandafir de petale, afin, zmeur, mur cu ghimpi, mur fără ghimpi, goji (<i>L. barbarum</i>), goji (<i>L. chinense</i>)	-	0,33	0,33	-	0,28	0,28
• <i>Lonicera caerulea</i>	-	0,33	0,33	-	0,281	0,281
• măceș, cătină, soc, scoruș negru	0,33	0,33	0,33	0,281	0,281	0,281
- materiale:						
• măr, păr	0,11	0,09	0,06	0,094	0,077	0,051
• gutui	0,11	0,09	0,09	0,094	0,077	0,077
• prun, cais, cireș, vișin, piersic, nectarin	0,11	0,08	0,09	0,094	0,068	0,077
• nuc	0,33	0,25	0,16	0,28	0,212	0,136
• alun	0,13	0,11	0,09	0,110	0,093	0,076
• castan comestibil	0,25	0,25	0,13	0,212	0,212	0,110
• coacăz, agriș, trandafir de petale	-	0,06	0,06	-	0,051	0,051
• afin, zmeur	-	0,05	0,05	-	0,043	0,043
• mur cu ghimpi	-	0,06	0,05	-	0,051	0,043
• <i>Lonicera caerulea</i>	-	0,06	0,08	-	0,051	0,068
• măceș	0,08	0,07	0,06	0,068	0,059	0,051
• cătină, soc	0,08	0,07	0,07	0,068	0,059	0,059
• scoruș negru	0,08	0,08	0,06	0,068	0,068	0,051
• corn	0,11	0,08	0,07	0,093	0,068	0,059
• migdal	0,17	0,13	0,11	0,144	0,11	0,093
• mur fără ghimpi	-	0,07	0,06	-	0,06	0,05
• goji (<i>L. barbarum</i>), goji (<i>L. chinense</i>)	-	0,06	0,06	-	0,05	0,05
• dud	0,17	0,11	0,08	0,144	0,093	0,068

III. Valori elemente specifice câpsun (doar pentru culturile realizate în câmp)

Nr. crt.	Specificare	Cost standard (Euro/ha)		Contribuție în natură (Euro/ha)	
		intensiv	superintensiv	intensiv	superintensiv
1	Fertilizare și dezinfectare sol, din care:	2.428	2.518	2.063,80	2.140,3
	- lucrări manuale și mecanice	222	222	188,7	188,7
	- materiale	627	627	532,95	532,95
	- bilonat, marcat loc plantare, pozat folie	1.579	1.669	1.342,15	1.418,65
2	Material săditor pentru plantat	7.400	9.000	6.290	7.650
3	Plantat (lucrare completă)	1.460	1.772	1.241	1.506,2

IV. Valori elemente specifice pepiniera pomicolă câmpul I (doar pentru pepinierele realizate în câmp)

Nr. crt.	Specificare	Cost standard (Euro/ha)	Contribuție în natură (Euro/ha)
1	Fertilizare și dezinfectare sol, din care:	1.196	1.016,6
	- lucrări manuale și mecanice	343	291,55
	- materiale	577	490,45
	- scarificare	276	234,60
2	Material biologic (portaltoi, ramuri altoi)	-	-
2.a	Portaltoi generativi și vegetativi (excepție cireș)	17.500	14.875
2.b	Portaltoi vegetativi cireș	75.000	63.750
3	Plantat portaltoi (lucrare completă)	2.683	2.280,55
4	Altoit (lucrare completă), din care:	7.792	6.623,20
	- lucrări manuale și mecanice	6.883	5.580,55
	- materiale	909	772,65

Valori pentru costuri standard și contribuție în natură pentru investițiile în pomicultură (3)

8.2.3.3.2.12. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.3.3.2.12.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile generale sunt identificate și menționate în secțiunea aplicabilă Măsurii 4.

În ceea ce privește riscurile specifice submăsurii 4.1a menționăm:

- riscul creării de condiții artificiale pentru obținerea unei rate de sprijin mai mare prin introducerea în cadrul proiectului a unor componente/acțiuni /activități doar în scopul primirii unor avantaje suplimentare din punct de vedere al ratei sprijinului sau criteriilor de selecție;
- decontarea unor cheltuieli mai mari decât costurile reale ale investiției;
- încălcarea criteriilor de eligibilitate datorate nerespectării proiectului tehnic prin schimbarea soluției tehnice în cazul proiectelor de construcții-montaj.

8.2.3.3.2.12.2. Măsuri de atenuare

În vederea reducerii riscurilor specifice identificate se vor întreprinde următoarele acțiuni:

- Se vor detalia verificările și metodologia specifică acolo unde este cazul, spre exemplu vor fi efectuate verificări privind acordarea punctajului/avantajului financiar pe principiul proportionalității;
- Introducerea sistemului de plată pe baza costurilor standard în cazul înființării și reconversiei plantațiilor pomicole, cu respectarea articolului 62 (2)/1305/2013.
- Introducerea unei sistem pentru verificarea rezonabilității costurilor la nivelul Agenției de Plăți prin crearea bazei de date cu prețuri de referință pentru achiziții simple de mașini și utilaje.
- Realizarea mai multor verificări legate de implementarea proiectului tehnic și implicarea entităților responsabile ale statului.

8.2.3.3.2.12.3. Evaluarea globală a măsurii;

Evaluarea globală a măsurii este menționată în secțiunea aplicabilă Măsurii 4.

8.2.3.3.2.13. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Metodologia de calcul a costurilor standard utilizate pentru lucrările de înființare și reconversie a plantațiilor pomicole a fost realizată prin expertiza ICEADR București, asociat al ICDP Mărcineni. La baza costurilor standard au stat devizele tehnologice întocmite pentru fiecare specie și sistem de cultură, pe verigi tehnologice și categorii de costuri (lucrări mecanice, lucrări manuale, material biologic, alte materiale).

La lucrarile mecanice a fost utilizat ca etalon ha.a.n (hectar arătură normală). În baza normativelor existente toate lucrările mecanice au fost transformate în ha.a.n.

- **Pentru lucrările manuale** au fost utilizate tarife practicate pe piața liberă, pe trei categorii, funcție de complexitatea lucrărilor executate.
- **Prețurile utilizate pentru materialul biologic din categoria certificat** sunt compatibile cu cele de pe piața UE și au fost preluate din piața concurențială.
- **Preturile pentru alte categorii de material:** îngrășăminte, minerale, pesticide, dezinfectant, picheți, apă pentru irigat, etc. au fost preluate din piața concurențială, inclusiv prin oferte de la firme de profil.
- **Pentru lucrările de investiții (sistem de susținere, sistem de irigații, sistem antigrindină, sistem antiploaie)** au fost cerute mai multe oferte la firmele de profil și au fost selectate costurile cele mai mici.
- **Pentru lucrările de împrejmuire,** au fost utilizate costuri minimale, astfel încât să poată fi efectuată protecția împotriva animalelor sălbatice (căprioare, porci mistreți, iepuri).

Pentru calcularea costurilor standard au fost utilizate atât date prezente în normativele naționale în vigoare în anul 2021 cât și oferte de la firmele de profil/date colectate din piața liberă în anul 2021.

În cadrul capitolului 18 sunt prezentate documentele emise de organisme independente care **certifică metodologia și calculele costurilor standard**, în conformitate cu prevederile art. 62 din Regulamentul (UE) 1305/2013.

8.2.3.3.2.14. Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea investițiilor neproductive

Nu se aplică.

Definirea investițiilor colective

Investiții realizate de către cooperative, grupuri și organizații de producători sau de parteneriate sprijinite prin intermediul M16, legate de asigurarea cooperării între producători/membri, prin promovarea unor investiții în facilități comune, mai eficiente și profitabile, cum sunt: echipamente, infrastructură și altele .

Aceste investiții vor deservi interesul membrilor din cadrul cooperativelor, grupurilor și organizațiilor de producători sau parteneriatelor sprijinite prin intermediul M16.

Definirea proiectelor integrate

NA

Definirea și identificarea zonelor Natura 2000 eligibile și a altor zone cu mare valoare naturală eligibile

Nu se aplică.

Descrierea direcționării sprijinului spre ferme în conformitate cu analiza SWOT efectuată în legătură cu prioritatea menționată la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Exploatațiile agricole vizate pentru acordarea de granturi, prin această sub-măsură au o dimensiune economică minimă de 4.000 € SO în cazul reconversiei și înființării plantațiilor pomicole și o dimensiune minimă a suprafețelor pomicole deținute/utilizate de 4000 € SO în cazul achizițiilor simple. În scopul creșterii competitivității sectorului și abordării fragmentării exploatațiilor pomicole sunt prioritizate exploatațiile agricole mici și medii, formele asociative din sectorul pomicol, tinerii și fermierii cu studii în domeniul agricol.

Lista noilor cerințe impuse de legislația Uniunii, pentru respectarea cărora se poate acorda sprijin în temeiul articolului 17 alineatul (6) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Nu se aplică.

Dacă sunt relevante, standardele minime pentru eficiența energetică menționate la articolul 13 litera (c) din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014

Având în vedere că la nivel național nu există standarde minime în materie de eficiență energetică, nu se aplică prevederile art. 13 c) pentru investițiile în infrastructura de producere și utilizare a energiei din surse regenerabile;

Dacă este relevantă, definirea pragurilor menționate la articolul 13 litera (e) din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014

Având în vedere că nu sunt susținute investițiile de producere a bioenergiei/biocombustibili din culturi agricole menționate la art. 13(e), nu este necesară stabilirea pragului cerut conform art. 13(e), deoarece exploatațiile agricole vor obține această bioenergie doar din deșeuri/produse secundare rezultate din propria activitate agricolă;

8.2.3.3.3. 4.2 Sprijin pentru investiții în procesarea/ marketingul produselor agricole

Submăsură:

- 4.2 - sprijin pentru investiții în prelucrare/comercializare și/sau dezvoltare de produse agricole

8.2.3.3.3.1. Descrierea tipului operațiunii

Sprijinul prin această sub-măsură se acordă întreprinderilor care realizează investiții corporale și necorporale pentru procesarea și marketingul* produselor agricole cuprinse în Anexa I la Tratatul de Instituire a Comunității Europene (TFUE), cu excepția produselor pescărești, pentru:

- înființarea, extinderea și / sau modernizarea unităților de procesare, inclusiv a componentelor de colectare, depozitare, condiționare, comercializare pentru plantele proteaginoase;
- extinderea și/sau modernizarea unităților de procesare, inclusiv a componentelor de colectare, depozitare, condiționare, comercializare pentru alte tipuri de materii prime;
- introducerea de noi tehnologii pentru dezvoltarea de noi produse și procese;
- aplicarea măsurilor de protecția mediului inclusiv scăderea consumului de energie și a emisiilor GES;
- promovarea investițiilor pentru producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile;
- creșterea numărului de locuri de muncă.

Sprijinul va fi acordat în cadrul a două componente cu alocare distinctă după cum urmează:

- a) sM4.2 "Sprijin pentru investiții în procesarea/ marketingul produselor agricole" (modernizare)
- b) sM4.2 "Sprijin pentru investiții în procesarea/ marketingul produselor agricole" - investitii noi SOIA/PROTEICE (investiții noi, extindere și modernizare)

Rezultatul procesării produsului agricol trebuie să fie produs Anexa I.

În ceea ce privește sprijinul prin instrumente financiare acordat în cadrul acestei submăsuri, acesta se va acorda potrivit prevederilor art. 17, alin 1, lit (b).

*Se aplică definițiile pentru prelucrare (procesare) produse agricole și comercializare produse agricole (marketing) din Orientările Uniunii Europene privind ajutoarele de stat în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale pentru perioada 2014-2020 din JO nr.C 204/2014, detaliate în capitolul 8.1

Operațiuni/Actiuni eligibile pentru suport:

Sprijinul va fi acordat pentru:

Investiții în active corporale din sectorul agro-alimentar pentru:

- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea, dotarea unităților de procesare plante proteaginoase ca materie primă de bază, inclusiv investiții privind colectarea materiei prime, depozitarea materiei prime/produselor finite, marketingul produselor (ex. etichetare, ambalare), precum și investiții pentru comercializarea produselor doar ca o componentă secundară a proiectului;
- Extinderea și/sau modernizarea, dotarea unităților de procesare pentru alte produse decât plantele proteaginoase, inclusiv investiții privind colectarea materiei prime, depozitarea materiei

prime/produselor finite marketingul produselor (ex. etichetare, ambalare), precum și investiții pentru comercializarea produselor, doar ca o componentă secundară a proiectului;

- Extinderea și/sau modernizarea de rețele locale de colectare, recepție, depozitare, condiționare, sortare și capacități de ambalare, comercializare;
- Îmbunătățirea controlului intern al calității și conformarea cu noile standarde impuse de legislația europeană pentru prelucrarea și comercializarea produselor agro-alimentare;
- Producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile (solară, eoliană, valorificarea energetică a biomasei, geotermală), a energiei produsă cu ajutorul pompelor de căldură, în cadrul unității în care se desfășoară o activitate eligibilă prin submăsură, exclusiv pentru consumul propriu, doar ca o componentă secundară a proiectului ;
- Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor în care se desfășoară o activitate eligibilă în cadrul submăsurii, doar ca o componentă secundară a proiectului.

Investiții în active necorporale pentru:

- Organizarea și implementarea sistemelor de management a calității și de siguranță alimentară, dacă sunt în legătură cu investițiile corporale ale proiectului;
- Achiziționarea de tehnologii (know-how), patente și licențe pentru pregătirea implementării proiectului;
- Achiziționarea de software, identificat ca necesar în documentația tehnico-economică a proiectului.

În ceea ce privește sprijinul prin instrumente financiare acordat în cadrul acestei submăsurii, acesta se va acorda potrivit prevederilor art. 17, alin 1, lit (b).

Acțiuni neeligibile

- Producția de biocombustibili și peleți pentru comercializare;
- Investițiile pentru unități de ecarisaj;
- Producția și comercializarea produselor viticole sprijinite prin *Programul Național de Sprijin al României în sectorul vitivinicol 2014-2018*, cu modificările și completările ulterioare și *Programul Național de Sprijin al României în sectorul vitivinicol 2019-2023*, cu modificările și completările ulterioare;
- Procesarea produselor pescărești;
- Colectarea, conditionarea, procesarea, comercializarea exclusivă a fructelor și produselor din fructe

8.2.3.3.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi și instrumente financiare

- rambursare costurile eligibile suportate și plătite efectiv,
- plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art 63 ale R 1305/2014,
- instrument financiar conform condițiilor detaliate în cap. 8.1

8.2.3.3.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

R (UE) nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Rui (UE) nr. 1083/2006 al Consiliului

Recomandarea 2003/361/CE din 6 mai 2003 privind definirea micro-întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii.

R (UE) nr. 852/2004 privind igiena produselor alimentare cu modificările și completările ulterioare,

R (UE) nr. 853/2004 de stabilire a unor norme specifice de igienă care se aplică alimentelor de origine animală cu modificările și completările ulterioare;

R (UE) nr. 854/2004 de stabilire a normelor specifice de organizare a controalelor oficiale privind produsele de origine animală destinate consumului uman cu modificările și completările ulterioare

R (UE) nr. 882/2004 privind controalele oficiale efectuate pentru a asigura verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate animală și de bunăstare a animalelor cu modificările și completările ulterioare,

R (UE) nr. 178/2002 de stabilire a principiilor și a cerințelor generale ale legislației alimentare, de instituire a Autorității Europene pentru Siguranța Alimentară și de stabilire a procedurilor în domeniul siguranței produselor alimentare cu modificările și completările ulterioare. **Comunicarea Comisiei nr. 2008/C155/02** cu privire la aplicarea art. 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub formă de garanții;

Comunicarea Comisiei nr. 2008/C14/02 cu privire la revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de actualizare,

R (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022

R (UE) nr. 73/2021 de modificare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR)

Legea nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii cu completările și modificările ulterioare,

Legea 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu completările și modificările ulterioare

OUG 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale cu modificările și completările ulterioare,

Legea nr. 566/2004 a cooperatiei cu completările și modificările ulterioare,

Ordonanța nr. 37/ 2005 privind recunoașterea și funcționarea grupurilor și organizațiilor de producători, pentru comercializarea produselor agricole și silvice cu completările și modificările ulterioare,

Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperației, cu modificările și completările ulterioare

Ordinul nr. 119/2014 pentru aprobarea Normelor de igienă și sănătate publică privind mediul de viață al populației cu modificările și completările ulterioare

Ordinul 10/2008 privind aprobarea Normei sanitare veterinare care stabilește procedura pentru marcarea și certificarea sanitară veterinară a cărnii proaspete și marcarea produselor de origine animală destinate consumului uman cu modificările și completările ulterioare

Ordinul 111/2008 privind aprobarea Normei sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor privind procedura de înregistrare sanitară veterinară și pentru siguranța alimentelor a activităților de obținere și de vânzare directă și/sau cu amănuntul a produselor alimentare de origine animală sau nonanimală, precum și a activităților de producție, procesare, depozitare, transport și comercializare a produselor alimentare de origine nonanimală cu modificările și completările ulterioare.

Ordin 57 din 2010 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind procedura de autorizare sanitară veterinară a unităților care produc, procesează, depozitează, transportă și/sau distribuie produse de origine animală cu modificările și completările ulterioare.

8.2.3.3.4. Beneficiari

Întreprinderi definite conform legislației naționale în vigoare (menționată în secțiunea Trimiteri la alte acte legislative), inclusiv forme asociative (grupuri și organizații de producători și cooperative).

8.2.3.3.5. Categoriile generale de destinatari finali

8.2.3.3.6. Costuri eligibile

Cheltuieli eligibile specifice *:

- Construcția și dotarea clădirilor unităților de procesare inclusiv pentru componentele de colectare, conditionare, depozitare în cazul investițiilor noi și de extindere/modernizare care vizează plantele proteaginoase;

- Construcția și dotarea clădirilor unităților de procesare, inclusiv pentru componentele de colectare, condiționare, depozitare în cazul –investițiilor de extindere și modernizare care vizează alte tipuri de produse decât plantele proteaginoase;
- Achiziționarea, inclusiv în leasing de utilaje noi, instalații, echipamente și mijloace de transport specializate în scopul colectării materiei prime și/sau comercializării produselor agro-alimentare;
- Cheltuieli generate de extinderea și/sau modernizarea de rețele locale de colectare, recepție, depozitare, condiționare, sortare și capacități de ambalare comercializare;
- Cheltuieli generate de îmbunătățirea controlului intern al calității și conformarea cu noile standarde** impuse de legislația europeană pentru procesarea și comercializarea produselor agro-alimentare;
- Cheltuieli aferente marketingului produselor obținute (ex. etichetare, ambalare);
- Cheltuieli aferente comercializării produselor;
- Cheltuieli generate de investițiile în producerea de energie regenerabilă, eficiență energetică, precum și alte investiții care contribuie la reducerea emisiilor de GES;
- Cheltuieli generate de investițiile în active necorporale.

*Cheltuielile eligibile generale sunt prevăzute în secțiunea 8.1.

**Cheltuielile vor fi eligibile începând cu momentul apariției de noi standarde în domeniul agro-alimentar, înainte să devină obligatorii pentru unitatea de procesare.

Suplimentar, în cazul sprijinului acordat prin instrument financiar, cheltuielile eligibile pot include:

- fondul de rulment în condițiile art. 45 (5) din Regulamentul nr. 1305/2013;
- TVA, în condițiile prevăzute la art. 37 (11) din Reg. (UE) nr. 1303/2013;
- achiziția de terenuri neconstruite și terenuri construite (atunci când obiectivul principal îl reprezintă achiziția terenului) în condițiile art. 4 (1) din Reg. (UE) nr. 480/2014 respectiv în limita a 10% din contribuția Programului plătită destinatarului final prin instrumentul financiar,
- achiziția de construcții legate direct de activitatea desfășurată;
- achiziția de instalații al căror scop principal este producerea de energie electrică din biomasa, cu respectarea prevederilor art 13 (d) din Regulamentul nr. 807/2014;
- mijloace de transport marfa necesare pentru desfășurarea activității unității de procesare;
- în contextul măsurilor excepționale de gestionare a crizei determinate de pandemia COVID-19, sprijinul acordat prin instrumentul financiar poate acoperi și creditele de sine stătătoare pentru finanțarea fondului de rulment.

Cheltuieli neeligibile* specifice:

- Cheltuieli generate de investițiile neeligibile;
- Achiziționarea de clădiri, cu excepția cazului în care sprijinul este acordat exclusiv prin instrument financiar.

*Cheltuielile neeligibile generale sunt prevăzute în capitolul 8.1.

8.2.3.3.3.7. Categoriile generale de costuri eligibile

8.2.3.3.8. Condiții de eligibilitate

În cazul granturilor:

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin una din acțiunile/operațiunile eligibile prevăzute prin sub - măsură;
- Investiția trebuie să respecte, la momentul depunerii, Planul Urbanistic Zonal, dacă acest aspect este menționat în certificatul de urbanism;
- Sprijinul va fi limitat la investiții în procesarea produselor agricole incluse în lista cuprinsă în Anexa I la TFUE în scopul obținerii de produse Anexa I; în ceea ce privește IF combinat cu grant sunt eligibile exclusiv investițiile în scopul obținerii de produse Anexa I;
- Investițiile în instalații al căror scop principal este producerea de energie electrică prin utilizarea biomasei trebuie să respecte prevederile art. 13 (d) din R.807/2014, prin demonstrarea utilizării unui procent minim de energie termică de 10%;
- Solicitantul trebuie să demonstreze capacitatea de asigurare a cofinanțării investiției;
- Viabilitatea economică a investiției trebuie să fie demonstrată în baza prezentării documentației tehnico-economice;
- Solicitantul nu trebuie să fie în dificultate, în conformitate cu legislația în vigoare;
- Solicitantul va demonstra, la momentul depunerii proiectului, că a demarat procedura de evaluare a impactului preconizat asupra mediului, iar dacă este necesară evaluarea impactului asupra mediului, procedura de evaluare va fi finalizată înainte de demararea investiției , în conformitate cu legislația în vigoare menționată în cap. 8.1;
- Investiția va respecta prevederile legislației în vigoare din domeniul sănătate publică, sanitar-veterinar și siguranță alimentară;
- Solicitantul va demonstra ca profitul mediu anual (ca medie a ultimilor trei ani fiscali) nu depășește de 4 ori valoarea sprijinului solicitat.
- În cazul proiectelor din aria de aplicabilitate a ITI Delta Dunării, solicitantul va prezenta avizul de conformitate cu obiectivele SIDD DD.

În cazul sprijinului oferit prin instrument financiar:

- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin una din acțiunile/operațiunile eligibile prevăzute prin sub – măsură;

În contextul măsurilor excepționale de gestionare a crizei determinate de pandemia COVID-19, sprijinul acordat prin instrumentul financiar poate acoperi fondul de rulment cu respectarea următoarelor condiții:

- solicitantul este un IMM care desfășoară activități sprijinite prin sub-măsură (conform listei de coduri CAEN eligibile); în acest scop, cifra de afaceri netă aferentă anului 2019 provenită din aceste activități reprezintă peste 50% din veniturile IMM-ului;
- solicitantul estimează / a înregistrat o scădere a cifrei de afaceri nete în anul 2020 și 2021, comparativ cu anul 2019 de peste 25%. În acest scop, solicitantul prezintă o declarație pe proprie răspundere privind cifra de afaceri netă înregistrată/estimată în anul 2020 și 2021, față de anul 2019 însoțit de situațiile financiare sau alte documente relevante solicitate de intermediarii financiari pentru a le permite acestora să realizeze o evaluare privind reducerea estimată/înregistrată de solicitant;

- solicitantul prezintă o declarație pe proprie răspundere că nu a mai beneficiat de alte forme de sprijin publice naționale și/sau ale UE derulate pentru a răspunde impactului pandemiei COVID-19 pentru aceleași cheltuieli eligibile;
- valoarea maximă a creditului este de 200.000 euro;
- solicitantul / beneficiarul nu trebuie să prezinte un plan de afaceri nou sau actualizat ori documente și dovezi echivalente care să permită verificarea faptului că sprijinul furnizat prin instrumente financiare a fost utilizat în scopul preconizat, ca parte din documentele justificative;
  - creditul este acordat până la data de 31 iulie 2022;

În cazul sprijinului oferit prin IF sau prin IF combinat cu grant, condițiile de eligibilitate vor fi completate de cele care rezultă din politica de creditare a intermediarilor financiari.

8.2.3.3.3.9. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În cazul granturilor:

- Principiul produsului cu înaltă valoare adăugată (ex. produse care participă la scheme de calitate recunoscute la nivel național, european etc);
- Principiul sectorului prioritar în sensul prioritizării sectoarelor cu deficit conform balanței comerciale (procesare carne, produse lactate, procesare cereale, colectare, depozitare/procesare legume, cartofi, procesare plante proteaginoase);
- Principiul maturității proiectului în sensul disponibilității la depunerea proiectului a autorizațiilor /avizelor care să permită demararea acestuia, precum și a sustenabilității proiectului din perspectiva aspectelor de mediu;
- Principiul maturității solicitantului în sensul vechimii întreprinderii și a vechimii în desfășurarea activității;
- Principiul accesului la finanțare în sensul prioritizării solicitanților care nu au beneficiat de fonduri europene pentru dezvoltarea activității eligibile din PNDR 2014-2020 prin sM 4.2 și a celor similare eligibile prin sM 19.2.
- Principiul asocierii în cadrul cooperativelor sau a grupurilor și organizațiilor de producători

Principiile de selecție se vor aplica în funcție de pretabilitatea lor pe fiecare componentă în parte și vor fi detaliate suplimentar în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al R (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

De asemenea, principiile de selecție vor asigura dezvoltarea echilibrată a agriculturii din România, ponderea criteriilor de selecție realizându-se în funcție de evoluția programului și în concordanță cu strategia programului.

În cazul sprijinului oferit prin IF (sine stătător sau combinat cu grant):

Destinatarii finali care vor beneficia de sprijin prin instrumentul financiar de creditare vor fi selectați de către intermediarii financiari în baza criteriilor economico-financiare cuprinse în condițiile de creditare proprii pentru asigurarea viabilității economice a proiectelor de investiții finanțate.

8.2.3.3.3.10. Nivelul maxim al sprijinului

8.2.3.3.3.11. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

În cazul granturilor (inclusiv dacă sunt combinate cu IF)

Rata sprijinului public nerambursabil va fi de **50% din totalul cheltuielilor eligibile** pentru IMM-uri și forme asociative și **40%** pentru alte întreprinderi și nu va depăși:

pentru microintreprinderi și întreprinderi mici

- 800.000 euro/proiect pentru investițiile noi permise în cadrul fișei
- 600.000 euro/proiect pentru celelalte investiții;

pentru întreprinderi mijlocii

- 1.200.000 euro/proiect pentru investițiile noi permise în cadrul fișei
- 1000.000 euro/ proiect pentru celelalte investiții

pentru alte întreprinderi și forme asociative

- 1.500.000 euro pentru investițiile noi permise în cadrul fișei
- 1.200.000 euro pentru celelalte investiții

În cazul investițiilor colective intensitatea sprijinului poate crește cu 20 puncte procentuale.

În cazul combinării IF cu grantul, va fi respectată rata maximă a intensității sprijinului aplicabilă proiectului/beneficiarului în cauză conform PNDR prin deducerea echivalentului subvenție brută aferent creditului din valoarea grantului. În cazul în care un beneficiar solicită sprijin exclusiv prin intermediul IF pentru un nou proiect de investiții, intensitatea sprijinului nu va fi cumulată cu cea aferentă investiției prin grant (indiferent dacă acesta din urmă e combinat cu IF sau nu).

Sprijin numai prin intermediul instrumentului financiar:

- echivalentul subvenție brută al creditului acordat prin instrumentul financiar va respecta rata standard a sprijinului public în cadrul submăsurii, respectiv 50% din totalul cheltuielilor eligibile (cu excepția creditelor pentru finanțarea fondului de rulment acordate IMM-urilor afectate de criza sanitară provocată de COVID-19) și/sau regulile de ajutor de stat aplicabile.

8.2.3.3.3.12. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.3.3.3.12.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile generale sunt identificate și menționate în secțiunea aplicabilă Măsurii 4.

În ceea ce privește riscurile identificate specifice Submăsurii 4.2 menționăm: dubla finanțare în cadrul submasurii 4.1 și 4.2 a proiectelor care vizează operațiuni de prelucrare a produselor agricole.

8.2.3.3.12.2. Măsuri de atenuare

În vederea reducerii riscului specific identificat a fost stabilită demarcarea între cele două submăsuri în care este sprijinită operațiunea de prelucrare a produselor agricole.

8.2.3.3.12.3. Evaluarea globală a măsurii;

-

8.2.3.3.13. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

8.2.3.3.14. Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea investițiilor neproductive

Nu se aplică.

Definirea investițiilor colective

Investiții realizate de către cooperative, grupuri și organizații de producători sau de parteneriate sprijinite prin intermediul M16, legate de asigurarea cooperării între producători/membri, prin promovarea unor investiții în facilități comune, mai eficiente și profitabile, cum sunt: echipamente, infrastructură și altele .

Aceste investiții vor deservi interesul membrilor din cadrul cooperativelor, grupurilor și organizațiilor de producători sau parteneriatelor sprijinite prin intermediul M16.

Definirea proiectelor integrate

-

Definirea și identificarea zonelor Natura 2000 eligibile și a altor zone cu mare valoare naturală eligibile

Nu se aplică.

Descrierea direcționării sprijinului spre ferme în conformitate cu analiza SWOT efectuată în legătură cu prioritatea menționată la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Nu se aplică.

Lista noilor cerințe impuse de legislația Uniunii, pentru respectarea cărora se poate acorda sprijin în temeiul articolului 17 alineatul (6) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Nu se aplică.

Dacă sunt relevante, standardele minime pentru eficiența energetică menționate la articolul 13 litera (c) din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014

Având în vedere că la nivel național nu există standarde minime în materie de eficiență energetică, nu se aplică prevederile art. 13 c) pentru investițiile în infrastructura de producere și utilizare a energiei din surse regenerabile.

Dacă este relevantă, definirea pragurilor menționate la articolul 13 litera (e) din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014

Având în vedere că nu sunt susținute investițiile de producere a bioenergiei/biocombustibililor din culturi agricole, menționate la art. 13(e), nu este necesară stabilirea pragului cerut conform art. 13(e).

8.2.3.3.4. 4.2a Investiții în procesarea/marketingul produselor din sectorul pomicol

Submăsură:

- 4.2 - sprijin pentru investiții în prelucrare/comercializare și/sau dezvoltare de produse agricole

8.2.3.3.4.1. Descrierea tipului operațiunii

În cadrul acestei sub-măsuri sprijinul se acordă întreprinderilor pentru investiții corporale și necorporale pentru procesarea fructelor și marketingul produselor din fructe pentru:

- modernizarea și crearea de unități de procesare și comercializare*;
- introducerea de noi tehnologii pentru dezvoltarea de noi produse și procese tehnologice;
- creșterea valorii adăugate a produselor din sectorul pomicol;
- îmbunătățirea controlului intern al calității;
- creșterea numărului de locuri de muncă;
- aplicarea măsurilor de protecția mediului inclusiv scăderea consumului de energie și a emisiilor de GES.

*Se aplică definițiile pentru prelucrare (procesare) și comercializare (marketing) din Orientările Uniunii Europene privind ajutoarele de stat în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale pentru perioada 2014-2020, detaliate în capitolul 8.1.

Operatiuni/actiuni eligibile pentru sprijin

- Investiții în active corporale din sectorul de procesare a produselor provenite din sectorul pomicol pentru:
  - înființarea, extinderea și/sau modernizarea unităților ce procesează materie primă provenită din sectorul pomicol menționată în Anexa I de la TFUE ;
  - înființarea, extinderea și/sau modernizarea de rețele locale de colectare, recepție, depozitare, condiționare, sortare și ambalare;
  - producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile (solară, eoliană, valorificarea energetică a biomasei, geotermală), a energiei produsă cu ajutorul pompelor de căldură, în cadrul unității în care se desfășoară o activitate eligibilă prin submăsură, exclusiv pentru consumul propriu, doar ca o componentă secundară a proiectului;
  - Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor în care se desfășoară o activitate eligibilă în cadrul submăsurii, doar ca o componentă secundară a proiectului ;
  - Echipamente/utilaje cu un consum redus de energie, precum și alte investiții care contribuie la reducerea emisiilor de GES, necesare pentru desfășurarea activității proprii eligibile prin submăsură.
  - Extinderea și/sau modernizarea și dotarea unităților de procesare, inclusiv investiții privind marketingul produselor, precum și investiții pentru comercializarea produselor, doar ca o componentă secundară a proiectului;
- Investiții în active necorporale pentru:
  - organizarea și implementarea sistemelor de management a calității și de siguranță alimentară, dacă sunt în legătură cu investițiile corporale ale proiectului;
  - achiziționarea de tehnologii (know-how), patente și licențe pentru pregătirea implementării proiectului;

- achiziționarea de software, identificat ca necesar în documentația tehnico-economică a proiectului.

În ceea ce privește sprijinul prin instrumente financiare acordat în cadrul acestei submasuri, acesta se va acorda potrivit prevederilor art. 17, alin 1, lit (b).

Operațiuni/actiuni neeligibile pentru sprijin

- Achiziția de clădiri, cu excepția cazului în care sprijinul este acordat exclusiv prin instrument financiar;
- Producerea de biocombustibili și peleți pentru comercializare .

Rezultatul procesării produsului agricol poate fi atât produs Anexa I cât și produs neinclus în lista cuprinsă în Anexa I la TFUE (non-Anexa I). În situația în care creșterea valorii adăugate a produselor agricole implică obținerea de produse non-Anexa I, vor fi sprijinite numai activitățile precizate în schema de ajutor de stat în conformitate cu regulamentele aplicabile ajutoarelor de stat și numai de la data intrării în vigoare a acesteia.

Totodată, operațiunile/acțiunile eligibile pentru sprijin, tipul sprijinului, beneficiarii, costurile eligibile, condiții de eligibilitate, principiile de selecție specifice activităților ce presupun obținerea de produse non-Anexa I vor fi prezentate în schema de ajutor de stat și detaliate în cadrul național legislativ de implementare.

Pentru produsele non-Anexa I care vor fi acoperite de schema de ajutor de stat la care se face referire în capitolul 13, condițiile ajutorului de stat vor fi aplicate atunci când sunt mai restrictive decât condițiile din PNDR. Beneficiarii vor fi informați în această privință în cadrul național de implementare.

În ceea ce privește sprijinul prin instrumente financiare acordat în cadrul acestei submasuri, acesta se va acorda potrivit prevederilor art. 17, alin 1, lit (b).

8.2.3.3.4.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi și instrumente financiare

- rambursarea costurilor eligibile, suportate și platite efectiv;
- plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art 63 ale R 1305/2014;
- Instrument financiar conform condițiilor detaliate în cap. 8.1.

8.2.3.3.4.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Recomandarea 2003/361/CE din 6 mai 2003 privind definirea micro-întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii.

R (UE) nr. 651/2014 (numit în continuare GBER) al Comisiei din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.

R (UE) nr. 1407/2013 al Comisiei privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, ajutoarele de minimis

R Parlamentului European și al Consiliului (UE) nr. 178/2002 din 28 ianuarie 2002 care stabilește principiile generale și cerințele legii alimentelor, Autoritatea Europeană pentru Siguranța Alimentelor și procedurile privind siguranța alimentelor, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 31/1, 01.02.2002.

R (UE) nr. 852/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind igiena produselor alimentare, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 139, 30.04.2004.

R (UE) nr. 2073/2005 al Comisiei din 15 noiembrie 2005 privind criteriile microbiologice pentru produsele alimentare, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 338, 22.12.2005.

R (UE) nr. 1881 din 19 decembrie 2006 de stabilire a nivelurilor maxime pentru anumiți contaminanți din produsele alimentare, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 364 din 20.12.2006.

R (UE) nr. 1333/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2008 privind aditivii alimentari, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 354/16 din data de 31.12.2008.

Comunicarea Comisiei nr. 2008/C155/02 cu privire la aplicarea art. 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub formă de garanții;

Comunicarea Comisiei nr. 2008/C14/02 cu privire la revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de actualizare.

R (UE) nr. 2220/2020 al parlamentului european și al consiliului din 23 decembrie 2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022;

REGULAMENTUL DE PUNERE ÎN APLICARE (UE) 2021/73 AL COMISIEI din 26 ianuarie 2021 de modificare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală FEADR;

Legislație Națională

Legea nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii cu completările și modificările ulterioare

OUG 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale cu modificările și completările ulterioare.

Ordonanța nr. 37/ 2005 privind recunoașterea și funcționarea grupurilor și organizațiilor de producători, pentru comercializarea produselor agricole și silvice cu completările și modificările ulterioare.

Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției cu completările și modificările ulterioare.

Legea nr. 566/2004 a cooperatiei cu completările și modificările ulterioare.

Norme de mediu

HG 445/2009 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului cu modificările și completările ulterioare.

Ordinul nr. 135 din 10 februarie 2010 privind aprobarea Metodologiei de aplicare a evaluării impactului asupra mediului pentru proiecte publice și private cu modificările și completările ulterioare.

Norme de siguranță alimentară, igienă și sănătate publică

Ordinul nr. 119/2014 pentru aprobarea Normelor de igienă și sănătate publică privind mediul de viață al populației cu modificările și completările ulterioare.

Ordinul 111/2008 privind aprobarea Normei sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor privind procedura de înregistrare sanitară veterinară și pentru siguranța alimentelor a activităților de obținere și de vânzare directă și/sau cu amănuntul a produselor alimentare de origine animală sau nonanimală, precum și a activităților de producție, procesare, depozitare, transport și comercializare a produselor alimentare de origine nonanimală cu modificările și completările ulterioare.

8.2.3.3.4.4. Beneficiari

- Întreprinderi, definite conform legislației naționale în vigoare (prezentată în secțiunea Trimiteri la alte acte legislative).
- Grupurile și organizațiile de producători de producători, cooperativele, definite conform legislației naționale în vigoare (prezentată în secțiunea Trimiteri la alte acte legislative), cu condiția ca investițiile realizate să deservească interesele propriilor membri.

8.2.3.3.4.5. Categoriile generale de destinatari finali

8.2.3.3.4.6. Costuri eligibile

Cheltuieli eligibile specifice*:

- Înființarea, extinderea și modernizarea unităților ce colectează, condiționează și/ procesează materie primă provenită din sectorul pomicol menționată în Anexa I de la TFUE, inclusiv pentru producerea bauturilor alcoolice; în cazul grantului necombinat cu IF, rezultatul procesării poate fi și un produs non Anexa I la TFUE.

- Achiziționarea, inclusiv în leasing, de utilaje noi, instalații, echipamente și mijloace de transport specializate în scopul colectării materiei prime.
- Achiziționarea, inclusiv în leasing, de mijloace de transport specializate în scopul comercializării produselor din fructe în cadrul lanțurilor scurte.
- Cheltuieli generate de investițiile în producerea de energie regenerabilă pentru uz propriu** și/sau, eficiență energetică, sisteme de economisire a apei și în tehnologii de eliminare a deșeurilor în unitatea proprie, precum și alte investiții care contribuie la reducerea emisiilor de GES;
- Cheltuieli generate de îmbunătățirea controlului intern al calității și conformarea cu noile standarde*** impuse de legislația europeană pentru prelucrarea și comercializarea produselor agro-alimentare.
- Cheltuieli cu activități de marketing .
- Cheltuieli aferente comercializării produselor;
- Cheltuieli generate de investițiile în active necorporale.

*Cheltuielile eligibile generale sunt prevăzute și în capitolul 8.1.

**Sunt eligibile doar investițiile în producerea de energie regenerabilă solară, eoliană, geotermală și cea produsă cu ajutorul pompelor de căldură, destinată consumului propriu.

***Cheltuielile vor fi eligibile începând cu momentul apariției de noi standarde în domeniul agro-alimentar, înainte de a deveni obligatorii pentru întreprinderea procesatoare.

Suplimentar, în cazul sprijinului acordat prin instrument financiar, cheltuielile eligibile pot include:

- fondul de rulment în condițiile art. 45 (5) din Regulamentul nr. 1305/2013;
- TVA, în condițiile prevăzute la art. 37 (11) din Reg. (UE) nr. 1303/2013;
- achiziția de terenuri neconstruite și terenuri construite (atunci când obiectul principal îl reprezintă achiziția de teren) în condițiile art. 4 (1) din Reg. (UE) nr. 480/2014 respectiv în limita a 10% din contribuția Programului plătită destinatarului final prin instrumentul financiar,
- achiziția de construcții legate direct de activitatea agricolă desfășurată;
- achiziția de instalații al căror scop principal este producerea de energie electrică din biomasa, cu respectarea prevederilor art 13 (d) din Regulamentul nr. 807/2014;
- mijloace de transport marfa necesare pentru desfășurarea activității unității de procesare.
- în contextul măsurilor excepționale de gestionare a crizei determinate de pandemia COVID-19, sprijinul acordat prin instrumentul financiar poate acoperi și creditele de sine stătătoare pentru finanțarea fondului de rulment.

Cheltuielile neeligibile generale sunt prevăzute în capitolul 8.1.

8.2.3.3.4.7. Categoriile generale de costuri eligibile

8.2.3.3.4.8. Condiții de eligibilitate

În cazul granturilor:

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili.
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin una din acțiunile/operațiunile eligibile prevăzute prin sub - măsură;
- Investiția trebuie să respecte, la momentul depunerii, Planul Urbanistic Zonal (PUZ) dacă acest aspect este menționat în certificatul de urbanism;
- Viabilitatea economică a investiției trebuie să fie demonstrată în baza prezentării documentației tehnico-economice.
- Solicitantul trebuie să demonstreze capacitatea de asigurare a cofinanțării investiției.
- Solicitantul nu trebuie să fie în dificultate, în conformitate cu legislația în vigoare (prezentată în secțiunea Trimiteri la alte acte legislative).
- Investiția trebuie făcută doar în unitățile teritoriale administrative prezente în anexa din Cadrul Național de Implementare aferentă STP, exceptând procesarea căpșunilor și a speciilor cultivate în sere și solarii.
- Investiția va respecta prevederile legislației naționale și europene privind normele de siguranță alimentară, sănătate publică și sanitar veterinar (prezente în secțiunea Trimiteri la alte acte legislative).
- Solicitantul va demonstra, la momentul depunerii proiectului, că a demarat procedura de evaluare a impactului preconizat asupra mediului, iar dacă este necesară evaluarea impactului de mediu, procedura de evaluare va fi finalizată înainte de demararea investiției, în conformitate cu legislația în vigoare menționată în cap. 8.1;
- Sprijinul va fi limitat la investiții în procesarea produselor agricole incluse în lista cuprinsă în Anexa I la TFUE în scopul obținerii de produse Anexa I și non-Anexa I. În ceea ce privește IF combinat cu grant sunt eligibile exclusiv investițiile în scopul obținerii de produse Anexa I;
- Solicitantul va demonstra ca profitul mediu anual (ca medie a ultimilor trei ani fiscali) nu depășește de 4 ori valoarea sprijinului solicitat.
- În cazul proiectelor din aria de aplicabilitate a ITI Delta Dunării, solicitantul va prezenta avizul de conformitate cu obiectivele SIDD DD;

În cazul sprijinului oferit prin instrument financiar:

- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin una din acțiunile/operațiunile eligibile prevăzute prin sub – măsură;
- Investiția trebuie făcută doar în unitățile teritoriale administrative prezente în anexa din Cadrul Național de Implementare aferentă STP, exceptând procesarea căpșunilor și a speciilor cultivate în sere și solarii.

În contextul măsurilor excepționale de gestionare a crizei determinate de pandemia COVID-19, sprijinul acordat prin instrumentul financiar poate acoperi fondul de rulment cu respectarea următoarelor condiții:

- solicitantul este un IMM care desfășoară activități sprijinite prin sub-măsură (conform listei de coduri CAEN eligibile); în acest scop, cifra de afaceri netă aferentă anului 2019 provenită din aceste activități reprezintă peste 50% din cifra de afaceri netă a IMM-ului;
- solicitantul estimează / a înregistrat o scădere a cifrei de afaceri nete în anul 2020 și 2021, comparativ cu anul 2019 de peste 25%. În acest scop, solicitantul prezintă o declarație pe proprie răspundere privind cifra de afaceri netă înregistrată/estimată în anul 2020 și 2021, față de anul 2019 însoțită de situațiile financiare sau alte documente relevante solicitate de intermediarii financiari pentru a le permite acestora să realizeze o evaluare privind reducerea estimată/înregistrată de solicitant;

- solicitantul prezintă o declarație pe proprie răspundere că nu a mai beneficiat de alte forme de sprijin publice naționale și/sau ale UE derulate pentru a răspunde impactului pandemiei COVID-19 pentru aceleași cheltuieli eligibile;
- valoarea maximă a creditului este de 200.000 euro;
- solicitantul / beneficiarul nu trebuie să prezinte un plan de afaceri nou sau actualizat ori documente și dovezi echivalente care să permită verificarea faptului că sprijinul furnizat prin instrumente financiare a fost utilizat în scopul preconizat, ca parte din documentele justificative;
- creditul este acordat până la data de 31 iulie 2022;

În cazul sprijinului furnizat numai prin IF sau prin IF combinat cu grant, condițiile de eligibilitate vor fi completate de criteriile rezultate din politicile de creditare ale intermediarilor financiari.

8.2.3.3.4.9. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În cazul granturilor:

- Principiul produselor cu valoare adăugată mare (provenite din zone HNV, scheme de calitate naționale și europene);
- Principiul maturității proiectului în sensul disponibilității la depunerea proiectului a autorizațiilor /avizelor care să permită demararea acestuia;
- Principiul maturității solicitantului în sensul vechimii întreprinderii și a vechimii în desfășurarea activității;
- Principiul accesului la finanțare în sensul prioritizării solicitanților care nu au beneficiat de fonduri europene pentru dezvoltarea activității eligibile din PNDR 2014-2020 prin sM 4.2a și a celor similare eligibile prin sM 19.2
- Principiul asocierii (investițiile realizate de grupurile și organizațiile de producători și cooperative).

Principiile de selecție vor fi detaliate suplimentar în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al R (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

De asemenea, principiile de selecție vor asigura dezvoltarea echilibrată a agriculturii din România, ponderea criteriilor de selecție realizându-se în funcție de evoluția programului și nivelul de dezvoltare al sectoarelor. prioritare identificate în strategia programului.

În cazul sprijinului oferit prin IF (de sine stătător sau combinat cu grant):

Destinatarii finali care vor beneficia de sprijin prin instrumentul financiar de creditare vor fi selectați de către intermediarii financiari în baza criteriilor economico-financiare cuprinse în condițiile de creditare proprii pentru asigurarea viabilității economice a proiectelor de investiții finanțate.

8.2.3.3.4.10. Nivelul maxim al sprijinului

8.2.3.3.4.11. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

În cazul granturilor (inclusiv dacă sunt combinate cu IF)

Întreprinderi micro și mici*

Intensitatea sprijinului este de **50% din totalul cheltuielilor eligibile**, fără a depăși **800000 euro**.

Întreprinderi mijlocii*

- Intensitatea sprijinului este de **50% din totalul cheltuielilor eligibile**, fără a depăși **1.100.000 euro**.

Întreprinderi mari*

- Intensitatea sprijinului este de **40% din totalul cheltuielilor eligibile**, fără a depăși **1.500.000 euro**.

*inclusiv producerea de băuturi alcoolice

În toate cazurile de mai sus, intensitatea sprijinului nerambursabil se va putea majora cu **20 de puncte procentuale** în cazul investițiilor colective.

În cazul combinării IF cu grantul, va fi respectată rata maximă a intensității sprijinului aplicabilă proiectului/beneficiarului în cauză prin deducerea echivalentului subvenției brută aferent creditului din valoarea grantului. În cazul în care un beneficiar solicită sprijin exclusiv prin intermediul IF pentru un nou proiect de investiții, intensitatea sprijinului nu va fi cumulată cu cea aferentă investiției prin grant (indiferent dacă acesta din urmă e combinat cu IF sau nu).

În cazul investițiilor sprijinite prin schema de ajutor de stat, intensitatea sprijinului nerambursabil va respecta prevederile Reg. 651/2014 al Comisiei de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat și va fi detaliată în cadrul schemei de ajutor de stat.

În cazul costurilor generale finanțate prin schema de minimis, sprijinul nerambursabil va respecta prevederile Reg. 1407/2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, ajutoarele de minimis.

În cazul schemelor menționate, sprijinul cumulativ nu va depăși intensitatea maximă și valoarea sprijinului nerambursabil indicate în această sub-măsură.

În cazul sprijinului exclusiv prin intermediul instrumentului financiar:

- echivalentul subvenției brută al creditului acordat prin instrumentul financiar va respecta rata standard a sprijinului public în cadrul submăsurii, respectiv 50% din totalul cheltuielilor eligibile cu excepția creditelor pentru finanțarea fondului de rulment acordate IMM-urilor afectate de criza sanitară provocată de COVID-19 și/sau regulile de ajutor de stat aplicabile.

8.2.3.3.4.12. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.3.3.4.12.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile generale sunt identificate și menționate în secțiunea aplicabilă Măsurii 4.

În ceea ce privește riscurile identificate specifice Submăsurii 4.2a menționăm:

- Dubla finanțare în cadrul submăsurii 4.1a și 4.2a a proiectelor care vizează operațiuni de prelucrare a produselor din sectorul pomicol.

8.2.3.3.4.12.2. Măsuri de atenuare

În vederea reducerii riscului specific identificat a fost stabilită demarcarea între cele două submăsuri în care este sprijinită operațiunea de prelucrare a produselor agricole.

8.2.3.3.4.12.3. Evaluarea globală a măsurii;

Evaluarea generală a măsurii este menționată în secțiunea aplicabilă Măsurii 4.

8.2.3.3.4.13. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

8.2.3.3.4.14. Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea investițiilor neproductive

Nu se aplică.

Definirea investițiilor colective

Investiții realizate de către cooperative, grupuri și organizații de producători sau de parteneriate sprijinite prin intermediul M16, legate de asigurarea cooperării între producători/membri, prin promovarea unor investiții în facilități comune, mai eficiente și profitabile, cum sunt: echipamente, infrastructură și altele .

Aceste investiții vor deservi interesul membrilor din cadrul cooperativelor, grupurilor și organizațiilor de producători sau parteneriatelor sprijinite prin intermediul M16

Definirea proiectelor integrate

-

Definirea și identificarea zonelor Natura 2000 eligibile și a altor zone cu mare valoare naturală eligibile

Nu se aplică.

Descrierea direcționării sprijinului spre ferme în conformitate cu analiza SWOT efectuată în legătură cu prioritatea menționată la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Nu se aplică, sub-măsura 4.2 contribuie la prioritățile 3 și 6.

Lista noilor cerințe impuse de legislația Uniunii, pentru respectarea cărora se poate acorda sprijin în temeiul articolului 17 alineatul (6) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Nu se aplică.

Dacă sunt relevante, standardele minime pentru eficiența energetică menționate la articolul 13 litera (c) din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014

Având în vedere că la nivel național nu există standarde minime în materie de eficiență energetică, nu se aplică prevederile art. 13 c) pentru investițiile în infrastructura de producere și utilizare a energiei din surse regenerabile.

Dacă este relevantă, definirea pragurilor menționate la articolul 13 litera (e) din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014

Având în vedere că nu sunt susținute investițiile de producere a bioenergiei/biocombustibililor din culturi agricole, menționate la art. 13(e), nu este necesară stabilirea pragului cerut conform art. 13(e).

8.2.3.3.5. 4.3 Investiții pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii agricole și silvice

Submăsură:

- 4.3 - sprijin pentru investiții în infrastructură legate de dezvoltarea, modernizarea și adaptarea sectoarelor agricol și forestier

8.2.3.3.5.1. Descrierea tipului operațiunii

Procesul de reformă al sectorului agricol și forestier trebuie să includă și măsuri de restructurare a modului de administrare și utilizare a infrastructurii de acces. Adaptarea infrastructurii la noua structură agricolă și forestieră, precum și folosirea eficientă a infrastructurii utilizabile reclamă investiții, în special, pentru modernizare și dezvoltare. Secetele, inundațiile și alte amenințări legate de schimbările climatice au un impact semnificativ asupra stabilității producției și a securității alimentare naționale, iar lipsa unei infrastructuri adecvate contribuie la limitarea oportunităților de dezvoltare economică în pofida existenței potențialului din agricultură.

În vederea adaptării la efectele schimbărilor climatice și pentru protecția mediului și din motive de competitivitate, este necesară modernizarea instalațiilor de irigații, care să asigure utilizarea eficientă a apei, prin folosirea de tehnologii noi care să conducă la o reducere reală a consumului de apă la nivelul investiției, precum și pentru a se reduce presiunea asupra corpurilor de apă de suprafață.

Investițiile pentru infrastructura de irigații vor viza atât modernizarea sistemelor funcționale/utilizate în trecutul recent definit de România ca perioada 2007- 2016, cât și a celor care au ca rezultat o mărire netă a suprafeței irigate.

Pentru asigurarea unei bune implementări a acestor prevederi, la depunerea proiectelor se va atașa adeverința eliberată de către Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare (ANIF) prin care se va certifica faptul că sistemul a fost activ în trecutul recent. Suprafața cumulată a adeverințelor eliberate nu va depăși maximul de 619.916 ha.

Investițiile care conduc la mărirea netă a suprafeței irigate, se vor putea realiza ulterior finalizării de către autoritățile responsabile cu gestionarea bazinelor hidrografice a unui studiu (conform art. 46, alin. 5 din Reg. 1305/2013) privind impactul cumulat al proiectelor asupra bazinului/bazinelor hidrografice din care se face alimentarea pentru aceste suprafețe.

Astfel, prin prezenta sub-măsură sunt vizate investiții pentru modernizarea infrastructurii care se regăsește identificată în anexa „**Analiza viabilității economice a sistemelor de irigații**” din cadrul „*Programului Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România*” aprobată prin H.G. nr. 793/26.10.2016 pentru aprobarea Programului național de reabilitare a infrastructurii principale de irigații din România, care prevede o suprafață de 1,8 milioane ha, acoperită cu sistemele de irigații viabile din punct de vedere economic.

România va realiza un studiu (sau va identifica o alternativă corespunzătoare), după 3 ani de la aprobarea programului pentru a identifica date relevante și cartografierea suprafețelor irigate la nivel de NUTS2 care vor sta la baza viitorului proces de fine tuning al M13, realizându-se astfel legătura cu infrastructura de irigații modernizată prin M04. Studiul va evalua și monitoriza potențialul global și impactul actual al infrastructurii de irigații sprijinite prin FEADR asupra corpurilor de apă ce servesc drept sursă pentru irigații.

Modernizarea infrastructurii viabile din punct de vedere economic ,va conduce la funcționare sistemelor in parametrii calitativi superiori si va asigura astfel eficienta utilizării apei si impact redus asupra mediului.

Sectoarele agricol și forestier rămân vulnerabile condițiilor climatice (alternarea situațiilor de secetă cu inundațiile frecvente), cu efecte economice negative însemnate asupra viabilității economice a fermelor. În contextul încălzirii globale, această problemă devine tot mai acută.

Sprijinul prin această sub-măsură se acordă pentru:

Agricol

- Înființare, extindere și modernizare a infrastructurii agricole de acces către ferme;

Silvic

- Înființare, extindere și modernizare a căilor de acces în cadrul fondului forestier;

Irigații

- Modernizarea infrastructurii existente de irigații.

Pentru produsele non-Anexa I care vor fi acoperite de schema de ajutor de stat la care se face referire în capitolul 13, condițiile ajutorului de stat vor fi aplicate atunci când sunt mai restrictive decât condițiile din PNDR. Beneficiarii vor fi informați în această privință în cadrul național de implementare.

Operațiuni/Acțiuni eligibile pentru suport:

Sprijinul va fi acordat pentru:

- **Investiții în active corporale pentru:**

- Construcția, extinderea și/sau modernizarea drumurilor de acces agricole către ferme (căi de acces din afara exploatațiilor agricole);
- Construcția, extinderea și/sau modernizarea drumurilor forestiere;
- Modernizarea infrastructurii secundare de irigații, clădirilor aferente stațiilor de pompare/ repompare/ punere sub presiune și/sau racordarea la utilități, inclusiv construcția/modernizarea bazinelor de colectare și stocare a apei de irigat.

- **Investiții în active necorporale:**

Costurile generale ocazionate de cheltuielile cu construcția sau renovarea de bunuri imobile și achiziționarea sau cumpărarea prin leasing de mașini și echipamente noi, în limita valorii pe piață a activului precum onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, onorariile pentru consiliere privind durabilitatea economică și de mediu, inclusiv studiile de fezabilitate, vor fi realizate în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții - montaj, și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd simpla achiziție.

8.2.3.3.5.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv;
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art 63 ale R (UE) nr. 1305/2014.

8.2.3.3.5.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Regulamentul (UE) nr. 702/2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale ca fiind compatibile cu Piața internă, în aplicarea art. 107 și 108 din TFUE

Legislație Națională

HG nr. 445/2009 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului;

Ordinul nr. 135 din 10 februarie 2010 privind aprobarea Metodologiei de aplicare a evaluării impactului asupra mediului pentru proiecte publice și private;

Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale – Republicată, cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale – Republicată, cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor legii fondului funciar nr. 18/1991 și al legii nr. 169/1997;

OUG nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderi individuale și întreprinderi familiale, cu modificările și completările ulterioare;

HG nr. 229/2009 - privind reorganizarea Regiei Naționale a Pădurilor - Romsilva și aprobarea R de organizare și funcționare;

Legea nr. 46/2008 - Codul silvic, cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr. 138/2004 a îmbunătățirilor funciare, cu modificările și completările ulterioare;

H.G. nr. 793/2016 pentru aprobarea Programului național de reabilitare a infrastructurii principale de irigații din România

”**Managementul bazinelor hidrografice** stabilit în conformitate cu Directiva cadru privind apa – Directiva 2000/60/CE”, cu modificările și completările ulterioare.

8.2.3.3.5.4. Beneficiari

Agricol

- Unități administrativ teritoriale și/sau asociații ale acestora constituite conform legislației naționale în vigoare.

Silvic

- Persoane juridice de drept privat/alte forme de organizare proprietari de pădure și/sau asociațiile acestora conform legislației în vigoare;
- Unități administrativ teritoriale și/sau asociații ale acestora, proprietari de pădure, conform legislației în vigoare;
- Administratorul fondului forestier proprietate publică a statului conform legislației în vigoare.

Irigații

- Organizații/federații ale utilizatorilor de apă înființate în conformitate cu legislația în vigoare, constituite din proprietari/utilizatori de terenuri agricole.

8.2.3.3.5.5. Costuri eligibile

Cheltuieli eligibile specifice*:

- Construcția, extinderea și/sau modernizarea drumurilor agricole către ferme (căi de acces din afara exploatațiilor agricole);
- Construcția, extinderea și/sau modernizarea drumurilor forestiere;
- Modernizarea infrastructurii secundare de irigații, clădirilor aferente stațiilor de pompare/repompare/punere sub presiune și/sau racordarea la utilități, sisteme de contorizare a apei, inclusiv construcția/modernizarea bazinelor de colectare și stocare a apei de irigat.

*Cheltuielile eligibile generale sunt prevăzute în secțiunea 8.1.

Cheltuieli neeligibile specifice*:

- Costurile cu întreținerea, reparațiile și exploatarea investiției realizate;
- Costuri privind închirierea de mașini, utilaje, instalații și echipamente;
- Costuri operaționale inclusiv costuri de întreținere și chirie.

*Cheltuielile neeligibile generale sunt prevăzute în capitolul 8.1.

8.2.3.3.5.6. Condiții de eligibilitate

Condiții comune aplicabile tuturor tipurilor de sprijin:

- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de sprijin prevăzute prin sub-măsură;
- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;

- Investiția va fi precedată de o evaluare a impactului preconizat asupra mediului dacă aceasta poate avea efecte negative asupra mediului, în conformitate cu legislația în vigoare, menționată în cap. 8.1;
- Solicitantul se angajează să asigure funcționarea la parametri proiectați și întreținerea investiției, pe o perioadă de minim 5 ani, de la ultima tranșă de plată.
- În cazul proiectelor din aria de aplicabilitate a ITI Delta Dunării, solicitantul va prezenta avizul de conformitate cu obiectivele SIDD DD.

Condiții specifice fiecărui tip de sprijin:

Infrastructura de acces agricolă

- Solicitanții trebuie să facă dovada proprietății/administrării terenului pe care se realizează investiția;
- Investiția trebuie să fie racordată la un drum existent.

Infrastructura de acces silvică

- Solicitantul investițiilor trebuie să facă dovada proprietății asupra terenului/administrării în cazul domeniului public al statului;
- Solicitantul trebuie să facă dovada faptului că investiția se regăsește în amenajamentul silvic, iar în cazul modernizării drumului forestier, acesta să se regăsească în inventarul deținătorului.

Infrastructura de irigații

- Investiția este în conformitate cu planurile de gestionare a bazinelor hidrografice aferente Directivei Cadru Apa pentru suprafețele vizate și cu programul relevant de măsuri, dacă este cazul;
- Investiția prevede contorizarea apei;
- Investiția vizează o suprafață identificată ca viabilă în Programul Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România;
- Solicitantul să facă dovada deținerii în folosință a terenului/activului fizic aferent investiției, iar în cazul în care terenul se află în proprietatea statului, să prezinte acordul administratorului acestuia pentru realizarea investiției;
- Sistemul de irigații prevăzut prin proiect trebuie să fie racordat la o infrastructură principală funcțională

Condiții suplimentare pentru infrastructura de irigații:

A. Pentru investițiile de modernizare a sistemelor de irigații active în trecutul recent::

- Proiectele de modernizare sunt eligibile dacă instalațiile de irigat sau elemente ale infrastructurii de irigații supuse modernizării fac parte dintr-un sistem de irigații care a fost activ în trecutul recent (2007-2016);
- În cazul în care corpul de apă subterană sau de suprafață este considerat satisfăcător în planul de management al bazinului hidrografic, posibilele economii de apă identificate în urma unei evaluări ex-ante trebuie să fie de minim 5% față de parametri tehnici/infrastructura existentă, cu excepția investițiilor care afectează numai eficiența energetică sau a celor în vederea creării unui rezervor

sau a celor în vederea utilizării apei reciclate care nu afectează corpuri de apă subterană sau de suprafață;

- În cazul în care investiția afectează corpuri de apă subterană sau de suprafață care sunt identificate în planul de management al bazinului hidrografic ca fiind nesatisfăcătoare din punct de vedere al cantității de apă, investiția trebuie să asigure o reducere efectivă a utilizării apei de cel puțin 50% din potențialul economiei de apă, posibil a fi realizat prin investiție, cu excepția investițiilor care afectează numai eficiența energetică sau a celor în vederea creării unui rezervor sau a celor în vederea utilizării apei reciclate care nu afectează corpuri de apă subterană sau de suprafață;

B. Pentru investițiile care au ca rezultat mărirea netă a suprafeței irigate:

- Starea corpului de apă nu a fost identificată ca nesatisfăcătoare în planul corespunzător de management al bazinului hidrografic din motive legate de cantitatea de apă

și

- Analiza de mediu realizată sau aprobată de către autoritatea competentă arată că nu va exista niciun efect negativ semnificativ asupra mediului; o astfel de analiză se poate referi și la grupuri de exploatații.

8.2.3.3.5.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

Infrastructura de acces agricolă

- Principiul scopului multiplu al obiectivului investiției (ex: acces pentru mai mulți agenți economici, acces la rute alternative sau permiterea preluării traficului realizat de mașinile agricole de pe anumite artere rutiere, scop agroturistic etc.);
- Principiul suprafețelor agricole deservite;
- Principiul complementarității cu subprogramul pomicol.

Infrastructura de acces silvică

- Principiul accesibilizării zonelor forestiere prin investiții noi;
- Principiul suprafeței de fond forestier deservită.

Infrastructura de irigații

- Principiul complementarității cu investiții pentru modernizare sisteme de irigații în aval;
- Principiul economiei de apă;
- Principiul alimentării direct de la sursă sau în sistem gravitațional;
- Principiul suprafețelor deservite.

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al R (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și directionarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

De asemenea, principiile de selecție vor asigura dezvoltarea echilibrată a agriculturii din România, ponderea criteriilor de selecție realizându-se în funcție de evoluția programului și dezvoltarea sectoarelor prioritare în concordanță cu strategia programului.

8.2.3.3.5.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil

Rata sprijinului public nerambursabil va fi de **100% din totalul cheltuielilor eligibile**, și nu va depăși:

- **1.000.000 Euro/proiect** pentru sistemele de irigații aferente stațiilor de punere sub presiune și drumurile agricole de acces;
- **1.500.000 Euro/proiect** pentru amenajarea sistemelor de irigații aferente stațiilor de pompare și repompare precum și drumurilor forestiere.

Valoarea maximă a sprijinului poate fi majorată cu maximum 25%, până la valoarea maximă indicată mai jos, exclusiv în cazul contractelor de finanțare care aplică procedura de achiziții publice, cu condiția justificării necesității ajustării prețului și a valorii devizelor generale, conform legislației naționale.

- **1.250.000 Euro/proiect** pentru sistemele de irigații aferente stațiilor de punere sub presiune și drumurile agricole de acces.

În cazul investițiilor necesare dezvoltării, modernizării sau adaptării infrastructurii silvice sprijinite prin schema de ajutor de stat, intensitatea sprijinului nerambursabil va respecta prevederile Regulamentului (UE) nr. 702/2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale ca fiind compatibile cu Piața internă, în aplicarea art. 107 și 108 din TFUE.

8.2.3.3.5.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.3.3.5.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

- Riscurile generale sunt identificate și menționate în secțiunea aplicabilă Măsurii 4. În ceea ce privește riscurile identificate specifice Submăsurii 4.3: acestea sunt legate de procedurile de licitație neadecvate pentru beneficiarii publici și potențial impact negativ al investițiilor în infrastructura de irigații asupra mediului.

8.2.3.3.5.9.2. Măsuri de atenuare

În vederea reducerii riscurilor specifice identificate, se vor avea în vedere:

- Elaborarea documentațiilor standard de către AFIR pentru a fi utilizate de către beneficiarii publici. Astfel, vor fi realizate formate de documentații de atribuire în care cerințele de calificare și factorii de evaluare și proporționalitate vor fi predeterminate. Pentru beneficiarii privați se revizuiesc procedurile referitoare la achiziții în sensul clarificării elementelor necesare în documentațiile de atribuire, publicarea acestora în sistemul informatic pentru o mai bună

informare cu privire la cerințele procedurii de achiziție. Respectarea lor din partea solicitanților și prin urmare verificarea acestora de către AFIR va asigura punerea în aplicare a principiilor economicității, eficienței, eficacității, transparenței. AFIR va asigura elaborarea unor proceduri adecvate ale căror prevederi să asigure conformitatea cu această cerință.

- Pentru asigurarea conformității investițiilor cu cerințele de mediu, Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice, prin structurile abilitate, va evalua proiectele din perspectiva impactului asupra mediului și va elibera documentele corespunzătoare conform legislației în vigoare.

8.2.3.3.5.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

-

8.2.3.3.5.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplica.

8.2.3.3.5.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea investițiilor neproductive

Nu se aplică.

Definirea investițiilor colective

Nu se aplică.

Definirea proiectelor integrate

Nu se aplică.

Definirea și identificarea zonelor Natura 2000 eligibile și a altor zone cu mare valoare naturală eligibile

Nu se aplică.

Descrierea direcționării sprijinului spre ferme în conformitate cu analiza SWOT efectuată în legătură cu prioritatea menționată la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Nu se aplică.

Lista noilor cerințe impuse de legislația Uniunii, pentru respectarea cărora se poate acorda sprijin în temeiul articolului 17 alineatul (6) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Nu se aplică.

Dacă sunt relevante, standardele minime pentru eficiența energetică menționate la articolul 13 litera (c) din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014

-

Dacă este relevantă, definirea pragurilor menționate la articolul 13 litera (e) din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014

-

8.2.3.4. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.3.4.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

- Riscurile generale identificate pentru implementarea Măsurii 4 vizează următoarele aspecte: rezonabilitatea costurilor pentru achiziția de echipamente și lucrări de construcții, instalații, proceduri inadecvate de verificare și control, proceduri neclare și ambigue sau aplicarea incorectă a prevederilor acestora, existența unui sistem birocratic cu efecte negative asupra eficienței și eficacității implementării proiectului, încadrarea incorectă a solicitanților în categoria beneficiarilor eligibili, neadaptarea sistemelor informatice la fluxurile procedurale sau actualizarea cu întârziere a acestora, verificări insuficiente pentru identificarea acelor condiții/atenționări ce pot conduce la crearea de avantaje necuvenite (condiții artificiale), insuficiența pregătirii personalului pentru efectuarea verificărilor și controalelor în derulare și ex-post, lipsa echipamentelor necesare efectuării verificărilor, lipsa cofinanțării investiției din partea beneficiarului, nivel redus de informare al solicitanților.
- Dificultăți în a verifica reducerea utilizării apei/economiile eficiente de apă pentru proiectele care implică sprijin pentru irigații atât la nivel de fermă (sM 4.1) cât și în afara fermelor (sM 4.3).

8.2.3.4.2. Măsuri de atenuare

În vederea îmbunătățirii implementării măsurii și reducerii riscurilor sunt planificate următoarele măsuri corespondente riscurilor identificate:

- introducerea unei sistem pentru verificarea rezonabilității costuri la nivelul Agenției de Plăți prin crearea bazei de date cu prețuri de referință pentru achiziții simple de mașini și utilaje;

- elaborarea de proceduri clare și detaliate și eficientizarea sistemelor de control în toate fazele de verificare a unui proiect prin: elaborarea de proceduri cu fișe de verificare pentru toate acțiunile ce concură la plata unui proiect evaluare, selectare, contractare, achizitii și autorizare plăți, eșantioane de supraveghere a structurilor teritoriale și delegate, controlul on the spot, sistemul de contestatii care permite o verificare a modului de aplicare a procedurilor, controale prin eșantion atat in perioada de implementare a proiectelor cât si ex-post;
- realizarea mai multor verificări legate de implementarea proiectelor în corelare cu etapele de implementare a proiectelor;
- în cazul irigațiilor verificarea economiilor de apă se va face pe baza contorizării consumului de apă din cadrul noii instalații/infrastructuri în raport cu parametri tehnici ai instalației/infrastructurii inițiale;
- depunerea on-line a proiectelor, simplificarea documentațiilor depuse de beneficiari, verificarea autorizațiilor, avizelor, documentațiilor tehnice după etapa de selecție a proiectelor înainte de etapa de contractare, renunțarea la documentele justificative care pot fi accesate în bazele de date ale entităților responsabile;
- definirea clară a beneficiarilor în cadrul national de implementare conform prevederilor programului și verificarea încadrării acestora conform legislației naționale prin încheiere de protocoale și acorduri cu entitățile responsabile în scopul verificării corectitudinii informațiilor furnizate;
- sistemul IT existent la nivelul Agenției de Plăți se va actualiza și optimiza cu noile fluxuri administrative și măsurile PNDR 2014-2020 și vor fi introduse chei de control precum: codul beneficiarului, denumire beneficiar, cod SIRUTA, titlu proiect;
- elaborarea în cadrul national de implementare a unei secțiuni distincte privind verificarea acelor condiții care pot conduce la accesarea unor rate de sprijin mai mari, respectiv obținerea de avantaje materiale necuvenite (condiții artificiale);
- efectuarea unei evaluări la nivelul organismelor care au atribuții în managementul și controlul implementării programului pentru stabilirea nivelului de cunoștințe și a expertizei personalului pentru o perioadă de 1-5 ani;
- elaborarea unui plan de acțiune privind pregătirea profesională și specializarea personalului implicat;
- stabilirea necesarului de echipamente pentru verificare în funcție de tipologia investiției și includerea acestora într-un plan de achiziții;
- acordarea de facilități în vederea accesului la instrumente financiare, solicitarea unor documente justificative în etapele premergătoare contractării prin care să dovedească posibilitatea cofinanțării (ex: extras de cont, scrisoare de garanție bancară, contract de deschidere a unei linii de creditare);
- informarea solicitanților cu privire la eligibilitatea cheltuielilor și la alte elemente esențiale ale măsurii prin ghiduri, pliante, site-uri web și acțiuni de informare.

8.2.3.4.3. Evaluarea globală a măsurii;

Posibilitatea de verificare și control a măsurii se bazează pe recomandările misiunilor de audit și pe îmbunătățirea procedurilor de lucru ale Agenției de Plăți.

În perioada 2007-2013, principalele probleme identificate au fost determinate de procedurile de achiziții private și crearea de condiții artificiale.

În baza protocolului încheiat între Ministerul Justiției/ ONRC și APDRP, s-a acordat acces gratuit pentru utilizatori din cadrul APDRP la datele aferente firmelor înregistrate în registrul comerțului prin serviciul RECOM online și s-au modificat procedurile APDRP, în scopul întăririi controalelor și verificării statutului de IMM.

Referitor la crearea de condiții artificiale, au fost incluse elemente de verificare și prevenirea condițiilor care au determinat crearea de situații artificiale. Totodată, au fost eliminate: criteriile de selecție care au condus la crearea de condiții artificiale, ca de exemplu numărul de locuri de muncă create/valoare, crearea de avantaje diferite pentru aceleași costuri eligibile la nivelul diverselor măsuri (ex. intensitatea sprijinului).

În urma analizei realizate de AM și AFIR, pe baza experienței din perioada 2007-2013 se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii prin îmbunătățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale UE.

8.2.3.5. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

8.2.3.6. Informații suplimentare specifice măsurii

Definirea investițiilor neproductive

-

Definirea investițiilor colective

-

Definirea proiectelor integrate

-

Definirea și identificarea zonelor Natura 2000 eligibile și a altor zone cu mare valoare naturală eligibile

-

Descrierea direcționării sprijinului spre ferme în conformitate cu analiza SWOT efectuată în legătură cu prioritatea menționată la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

Lista noilor cerințe impuse de legislația Uniunii, pentru respectarea cărora se poate acorda sprijin în temeiul articolului 17 alineatul (6) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

Dacă sunt relevante, standardele minime pentru eficiența energetică menționate la articolul 13 litera (c) din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014

-

Dacă este relevantă, definirea pragurilor menționate la articolul 13 litera (e) din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014

-

8.2.3.7. Alte observații importante relevante pentru înțelegerea și punerea în aplicare a măsurii

Definiție fermă de familie în contextul PNDR

Exploatarea agricolă aparținând întreprinderii familiale sau persoanei juridice ai cărei asociați sunt exclusiv membri ai aceleiași familii. Dimensiunea economică a fermei de familie este cuprinsă între 4.000-100.000 € SO. Prin membrii aceleiași familii se înțelege soțul/soția și rudele până la gradul III inclusiv.

Definiție fermă mică

Exploatarea agricolă având dimensiunea economică între 4.000 -11.999 € SO (valoarea producției standard).

Definiție fermă de dimensiune medie

Exploatarea agricolă având dimensiunea economică între 12.000 – 250.000 € SO (valoarea producției standard).

Definiție fermă mare

Exploatarea agricolă având dimensiunea economică > 250.000 € SO (valoarea producției standard).

Lanțul alimentar integrat reprezintă succesiunea de etape și operații din cadrul aceleiași unități implicate în producerea, procesarea, distribuția, depozitarea și manipularea produselor agro-alimentare de la producția primară până la comercializare.

Diferențele dintre acțiunile sprijinite prin intermediul sub-măsurii 4.1 (inclusiv 4.1a din STP) și cele sprijinite prin sub-măsura 4.2 (inclusiv 4.2a din STP) sunt:

- proiectele sprijinite în cadrul sub-masurilor 4.1 și 4.1a care vizează și investiții de prelucrare/comercializare produse agricole, vor conține, ca și componentă majoritară, investiția în producția agricolă primară (>50% din valoarea eligibilă a proiectului).
- prin intermediul sub-masurilor 4.2 și 4.2a sunt eligibile investițiile de prelucrare și/sau comercializare (inclusiv colectarea, sortarea, depozitarea), fără posibilitatea de a investi și în producția agricolă primară.

Condiții aplicabile investițiilor în sisteme/echipamente de irigații la nivel de fermă:

I. În toate cazurile, investiția este eligibilă doar dacă :

- Investiția este în conformitate cu planurile de gestionare a bazinelor hidrografice din cadrul Directivei cadru Apă pentru suprafețele vizate și cu programul relevant de măsuri, dacă este cazul;
- Investiția prevede contorizarea apei;

II. În plus:

Pentru îmbunătățirea/modernizarea unei instalații de irigare existente, dacă **corpul de apă subterană sau de suprafață este satisfăcător**, conform avizului autorității competente, investiția propusă este evaluată ex-ante ca oferind potențiale economii de apă cu valoare minimă de 5% în conformitate cu parametrii tehnici ai instalației existente;

- dacă corpul de apă **subterană sau de suprafață este nesatisfăcător**, conform avizului autorității competente, investiția asigură reducerea efectivă a folosirii apei la nivelul investiției și de asemenea a volumului total de apă utilizat în exploatație, care se ridică la cel puțin 50 % din potențialul economiei de apă posibil a fi realizat la nivelul investiției.

Pentru investiții care duc la o creștere netă a suprafețelor irigate, investiția este eligibilă dacă:

- analiza de mediu, realizată sau aprobată de autoritatea competentă arată că nu va exista nici un impact negativ semnificativ asupra mediului de pe urma investiției. Această analiză se poate referi atât la exploatații individuale cât și la un grup de exploatații;
- **corpul de apă subterană sau de suprafață este satisfăcător**, conform avizului autorității competente (deține aprobarea administrației Naționale „Apele Romane” prin structurile sale teritoriale).
- **În cazul creșterii nete a suprafețelor irigate acolo unde corpul de apă subterană sau de suprafață este nesatisfăcător**, investiția este **eligibilă doar** dacă:
- investiția este combinată cu o investiție într-o instalație de irigație existentă sau cu un element al infrastructurii de irigații evaluate ex ante ca asigurând posibile economii de apă cu valoare minimă de 5 %, în conformitate cu parametrii tehnici ai instalației sau ai infrastructurii existente

și

- asigură o reducere efectivă a utilizării apei, la nivelul global al investiției, care se ridică la cel puțin 50 % din potențialul economiei de apă posibil a fi realizat cu ajutorul investiției în instalația de irigație sau în elementul infrastructurii existente;

8.2.4. M05 Refacerea potențialului de producție agricolă afectat de dezastre naturale și de evenimente catastrofale și instituirea unor măsuri de prevenire corespunzătoare (articolul 18)

8.2.4.1. *Temei juridic*

Articolul 18, din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

8.2.4.2. *Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la arile de intervenție și la obiectivele transversale*

Descrierea generală a măsurii:

Agricultura este unul dintre sectoarele economiei care este extrem de vulnerabil și poate fi afectat în mod semnificativ de schimbările climatice și de apariția incidentelor biotice sau abiotice care pot duce la distorsiuni grave în producția agricolă cu importante daune economice.

În contextul acțiunii unor astfel de dezastre și catastrofe naturale, România are nevoie de îmbunătățirea sistemelor de biosecuritate la nivelul fermelor, dar și de diminuarea timpilor de reacție din partea autorităților competente, prin întărirea capacității operaționale la nivelul acestora.

Gradul relativ scăzut de dotare cu instalații de dezinsecție și dezinsecție utilizate în majoritatea exploatațiilor cu nivel de biosecuritate scăzut, lipsa unor facilități de protecție pentru evitarea contactului animalelor sălbatice cu animalele domestice din cadrul acestor exploatații agricole, reprezintă factori din teren care favorizează apariția și extinderea epizootiilor. Mai mult decât atât, producția agricolă primară reprezintă principalul segment al lanțului agro-alimentar afectat de astfel de epizootii, cu impact major negativ asupra asigurării securității alimentare.

În acest sens, trebuie vizate și exploatațiile agricole cu nivel de biosecuritate ridicat, în contextul refacerii potențialului agricol al României.

De asemenea, România are o suprafață semnificativă forestieră și de fond cinegetic, în care sunt prezente populații importante de animale sălbatice, printre care și porcii mistreți, care sunt purtători de viruși generatori de epizootii ce pun în pericol potențialul agricol.

Având în vedere impactul generat de o astfel de epizootie coroborat cu specificitățile geografice ale României, este necesară întărirea capacității logistice a laboratoarelor de analiză cu atribuții în domeniul sanitar-veterinar în scopul prevenirii și combaterii unor astfel de epizootii.

Prin urmare, este necesară sprijinirea acțiunilor care întăresc securitatea fermelor împotriva efectelor evenimentelor extreme și a incidentelor biotice sau abiotice ca urmare a evenimentelor catastrofale și dezastrilor naturale.

În acest sens este esențial efortul conjugat atât al autorităților publice cu atribuții în gestionarea acestor fenomene cât și al fermierilor sau asociațiilor acestora.

Din perspectiva tipologiei de ferme vizate de această măsură, au fost identificate 3 tipologii având în vedere nivelul de biosecuritate și riscurile asociate, respectiv:

1. **Nivelul I** de biosecuritate denumite gospodării (0-5 capete);
2. **Nivelul II** de biosecuritate denumite ferme intermediare (6-30 capete);
3. **Nivelul III** de biosecuritate denumite ferme cu nivel de biosecuritate ridicat (peste 30 capete).

Pentru a răspunde nevoilor identificate, operațiunile vor fi desfășurate în cadrul unei sub-măsuri, având ca scop sprijinirea:

a. acțiunilor preventive pentru limitarea răspândirii pestei porcine africane și măsuri care să conducă la reducerea consecințelor dezastrului;

Legătura măsurii cu nevoile:

Sprijinul acordat prin această măsură va contribui la prevenirea și limitarea răspândirii pestei porcine africane (PPA).

Contribuția măsurii la domeniile de intervenție

Prin urmare, aceste intervenții răspund **DI 3B** - *Sprijinirea gestionării și a prevenirii riscurilor la nivelul exploatațiilor.*

În plan secundar intervențiile propuse contribuie la: **DI 2A** *Îmbunătățirea performanței economice a tuturor fermelor și facilitarea restructurării și modernizării fermelor, în special în vederea creșterii participării și orientării către piață, cât și a diversificării agricole și* **DI 3A** *Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, creșterea valorii adăugate a produselor agricole, promovarea pe piețele locale, a circuitelor scurte de aprovizionare, grupurilor de producători și a organizațiilor interprofesionale.*

8.2.4.3. *Domeniul de aplicare, nivelul sprijinului, beneficiarii eligibili și, dacă este relevant, metodologia de calcul al cuantumului ratei sprijinului, cu defalcare în funcție de submăsură și/sau tipul operațiunii în cazul în care este necesar. Pentru fiecare tip de operațiune, specificarea costurilor eligibile, a condițiilor de eligibilitate, a cuantumurilor și a ratelor de sprijin aplicabile și a principiilor în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție*

8.2.4.3.1. sM 5.1 Sprijin pentru investiții în acțiuni preventive menite să reducă consecințele dezastrului naturale, evenimentelor adverse și evenimentelor catastrofale

Submăsură:

- 5.1 - sprijin pentru investițiile în măsuri preventive destinate să reducă efectele dezastrului naturale, ale fenomenelor climatice nefavorabile și ale evenimentelor catastrofale probabile

8.2.4.3.1.1. Descrierea tipului operațiunii

În cadrul acestei sub-măsuri vor fi sprijinite acțiunile pentru prevenirea și limitarea răspândirii pestei porcine africane.

Sprijinul acordat prin sub-măsură va contribui la:

- Creșterea capacității operaționale de prevenire a apariției epizootiilor și combaterea acestora, inclusiv prin diminuarea timpului de reacție din partea autorităților;
- Reducerea efectelor dezastrelor naturale, evenimentelor adverse și evenimentelor catastrofale asupra potențialului de producție agricolă;

Operațiuni/Acțiuni eligibile pentru sprijin:

- Investiții în instalații de dezinfectare și dezinsecție;
- Investiții în creșterea capacității operaționale pentru reducerea timpilor de diagnostic prin dotarea laboratoarelor și achiziția de mijloace de transport a probelor;
- Achiziționarea de camere frigorifice pentru depozitarea temporară a animalelor sălbatice ucise până la primirea rezultatelor probelor prelevate;
- Investiții în instalații, echipamente și infrastructura sanitară și garduri de protecție, inclusiv repelenți, în cadrul fermelor, pentru asigurarea biosecurității;

8.2.4.3.1.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv.
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art 63 ale R.(UE) 1305/2014.

8.2.4.3.1.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Regulamentul (UE) Nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a R (UE) nr. 1083/2006 al Consiliului

Legislație națională

- **Legea cooperăției agricole nr. 566/2004** cu completările și modificările ulterioare, pentru beneficiarii cooperative agricole;
- **Legea nr. 1/2005** privind organizarea și funcționarea cooperăției, cu completările și modificările ulterioare, pentru beneficiarii societăți cooperative agricole;
- **Ordonanța Guvernului nr. 37/2005** privind recunoașterea și funcționarea grupurilor și organizațiilor de producători, pentru comercializarea produselor agricole și silvice, cu completările și modificările ulterioare, pentru beneficiarii Grupuri de producători);
- **Ordinul 538/2019** pentru stabilirea dimensiunilor și a tipurilor de exploatații de suine pe teritoriul României;
- **Ordinul 20/2018** pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind condițiile de biosecuritate în exploatațiile de suine;
- **Ordinul nr. 99/2006** pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind controlul pestei porcine africane;
- **Ordinul nr. 67/2012** privind condițiile sanitar-veterinar care trebuie respectate la mișcarea suinelor vii pe teritoriul României și pentru modificarea unor norme sanitare veterinare;
- Programul de monitorizare, control și eradicarea PPA;
- Programul de eradicare a pestei porcine pentru populația de porci mistreți din Romania;

8.2.4.3.1.4. Beneficiari

Entități publice cu atribuții în domeniu sanitar-veterinar, autorități publice care au în administrare punctele de trecere a frontierei, autorități publice care au în administrare drumurile publice și administratori/gestionari publici ai fondurilor cinegetice;

Entități private:

- fermieri, cu excepția persoanelor fizice neautorizate;
- cooperative (cooperativele agricole și societățile cooperative agricole), grupuri de producători, constituite în baza legislației naționale în vigoare care deservește interesele membrilor;

8.2.4.3.1.5. Costuri eligibile

Cheltuieli eligibile* specifice:

1. Pentru entitățile publice:

Cheltuieli tangibile, după cum urmează:

- Cheltuieli cu achiziția de instalații de dezinsecție și dezinsecție;
- Cheltuieli cu achiziția de echipamente și instrumentar de determinare și diagnostic;
- Cheltuieli cu achiziția de mijloace specializate de transport a probelor;
- Cheltuieli cu achiziția de camere frigorifice pentru depozitarea temporară a animalelor sălbatice ucise până la primirea rezultatelor probelor prelevate

- Cheltuieli cu racordarea la utilități, după caz, respectiv racordarea la sistemele centralizate (de exemplu: energie, apă) sau cheltuieli cu alte echipamente mobile, cum ar fi generatorul pentru curent electric;

Pentru toate instalațiile și echipamentele sunt eligibile, inclusiv cheltuielile cu montajul și punerea în funcțiune.

Cheltuieli intangibile, după cum urmează:

- Cheltuieli cu achiziția sau dezvoltarea de software;
- Cheltuieli cu achiziția de licențe;
- Cheltuieli cu acreditarea laboratoarelor.

2. Pentru entități private:

Cheltuieli tangibile, după cum urmează:

- Cheltuieli cu achiziția de instalații de dezinsecție și dezinsecție;
- Cheltuieli cu achiziția de instalații, echipamente pentru asigurarea biosecurității și infrastructură sanitară (de ex.: construcția și dotarea filtrului cu grup sanitar și dușuri, vestiare, etc.) în cadrul fermelor;
- Cheltuieli cu construcția de garduri de protecție, inclusiv achiziția de repelenți și construcția aferentă, pentru evitarea contactului porcilor domestici cu porcii mistreți;
- Cheltuieli cu racordarea la utilități, după caz, respectiv racordarea la sistemele centralizate (de exemplu: energie, apă) sau cheltuieli cu alte echipamente mobile, cum ar fi generatorul pentru curent electric;

Pentru toate instalațiile și echipamentele sunt eligibile, inclusiv cheltuielile cu montajul și punerea în funcțiune.

* Cheltuielile eligibile generale sunt prevăzute în capitolul 8.1.

În conformitate cu art. 60 din Reg. 1305/2013, sunt eligibile cheltuielile efectuate începând cu data producerii epizootiei.

Cheltuieli neeligibile* specifice:

- Achiziția de clădiri;
- Construcția și modernizarea locuinței;
- Nu se acordă sprijin în cadrul acestei măsuri pentru pierderile de venit rezultate ca urmare a efectelor dezastrilor naturale, evenimentelor adverse și evenimentelor catastrofale

*Cheltuielile neeligibile generale sunt prevăzute în capitolul 8.1.

8.2.4.3.1.6. Condiții de eligibilitate

Pentru beneficiari entități publice:

1. Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;

2. Angajamentul solicitantului că va menține investiția pe întreaga perioadă de monitorizare conform art. 71 alin.1 din Regulamentul nr. 1303/2013;
3. Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată;
4. Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de sprijin prevăzute prin submăsură;
5. Solicitantul să demonstreze necesitatea și oportunitatea investiției;
6. Investiția va fi precedată de o evaluare a impactului preconizat asupra mediului dacă aceasta poate avea efecte negative asupra mediului, în conformitate cu legislația în vigoare;
7. Solicitantul trebuie să demonstreze că există o legătură între investiție și potențialul de producție.

Pentru beneficiari privați- fermieri și grupuri de fermieri:

1. Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
2. Angajamentul solicitantului că va menține investiția pe întreaga perioadă de monitorizare conform art. 71 alin. 1 din Regulamentul nr. 1303/2013;
3. Investiția trebuie să se realizeze în zonele desemnate ca fiind contaminate sau în pericol de a fi contaminate cu pesta porcină africană;
4. Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de sprijin prevăzute prin submăsură;
5. Solicitantul va demonstra viabilitatea economică a investiției, prin documentația tehnico-economică;
6. Investiția va fi precedată de o evaluare a impactului preconizat asupra mediului dacă aceasta poate avea efecte negative asupra mediului, în conformitate cu legislația în vigoare.

8.2.4.3.1.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

Pentru beneficiari entități publice:

- Principiul prioritizării tipului de investiție;
- Principiul prioritizării investițiilor realizate în zonele cu cel mai mare risc.

Pentru beneficiari privați – fermieri și grupuri de fermieri:

- Principiul nivelului de biosecuritate la nivelul fermelor în sensul prioritizării fermelor cu biosecuritate scăzută;
- Principiul prioritizării investițiilor în funcție de riscul de contaminare.

Principiile de selecție vor fi detaliate suplimentar în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al R(UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.4.3.1.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

În cazul entităților publice

Rata **sprijinului public nerambursabil** va fi de:

- **80 %** din totalul cheltuielilor eligibile;
- **100%** din totalul cheltuielilor eligibile, numai în cazul în care sunt îndeplinite cumulativ condițiile:

a) Există o legătură între investiție și potențialul de producție;

b) Autoritatea publică acționează în numele diferiților fermieri și se demonstrează caracterul colectiv al investiției.

și nu va depăși:

- Pentru investiții în creșterea capacității operaționale a laboratoarelor, prin dotarea acestora și achiziția de mijloace de transport a probelor - o valoare de **100.000 euro/proiect**;
- Pentru investiții în instalații de dezinfectare și dezinsecție – o valoare de **30.000 euro/proiect**;
- Pentru investiții în achiziționarea de camere frigorifice pentru depozitarea temporară a animalelor sălbatice ucise – o valoare de **20.000 euro/proiect**.

În cazul entităților private - fermieri și grupuri de fermieri

Rata **sprijinului public nerambursabil** va fi de:

- **80%** pentru fermierii individuali, din totalul cheltuielilor eligibile
- **100%** pentru grupuri de fermieri

și nu va depăși 250.000 euro/proiect pentru investiții în instalații, echipamente pentru asigurarea biosecurității și infrastructură sanitară (de ex.: construcția și dotarea filtrului cu grup sanitar și dușuri, vestiare, etc.) în cadrul fermelor.

8.2.4.3.1.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.4.3.1.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

--

8.2.4.3.1.9.2. Măsuri de atenuare

--

8.2.4.3.1.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

--

8.2.4.3.1.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

-

8.2.4.3.1.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

8.2.4.4. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.4.4.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

- Riscurile generale identificate pentru implementarea Măsurii 5 vizează următoarele aspecte: rezonabilitatea costurilor pentru achiziția de echipamente, instalații, proceduri inadecvate de verificare și control, proceduri neclare și ambigue sau aplicarea incorectă a prevederilor acestora, existența unui sistem birocratic cu efecte negative asupra eficienței și eficacității implementării proiectelor, neadaptarea sistemelor informatice la fluxurile procedurale sau actualizarea cu întârziere a acestora, insuficiența pregătirii personalului pentru efectuarea verificărilor și controalelor, lipsa echipamentelor necesare efectuării verificărilor, nivel redus de informare al solicitanților.

8.2.4.4.2. Măsuri de atenuare

În vederea îmbunătățirii implementării măsurii și reducerii riscurilor sunt planificate următoarele măsuri corespondente riscurilor identificate:

- introducerea unei sistem pentru verificarea rezonabilității costuri la nivelul Agenției de Plăți prin extinderea/completarea Bazei de date cu prețuri de referință pentru achiziții simple de: echipamente, instalații de dezinsecție și dezinsecție, sau prin prezentarea de oferte atunci când bunurile nu se regasesc în Baza de date, garduri de protecție, repelenți și achiziția de animale. Pentru entitățile publice se aplică procedura de achiziție publică, conform legii, iar în evaluare se pot aduce oferte de preț dacă bunurile nu se regasesc în Baza de date cu prețuri de referință.
- elaborarea de proceduri clare și detaliate și eficientizarea sistemelor de control în toate fazele de verificare a unui proiect prin: elaborarea de proceduri cu fișe de verificare pentru toate acțiunile ce concură la plata unui proiect, evaluare, selectare, contractare, achiziții și autorizare plăți, eșantioane de supraveghere a structurilor teritoriale și delegate, sistemul de contestații care permite o verificare a modului de aplicare a procedurilor, controale prin eșantion atât în perioada de implementare a proiectelor cât și ex-post;
- realizarea mai multor verificări legate de implementarea proiectelor în corelare cu etapele de implementare a proiectelor;

- simplificarea documentațiilor depuse de beneficiari, verificarea autorizațiilor, avizelor, documentațiilor tehnice după etapa de selecție a proiectelor înainte de etapa de contractare;
- definirea clară a beneficiarilor în cadrul național de implementare conform prevederilor programului și verificarea încadrării acestora conform legislației naționale prin încheiere de protocoale și acorduri cu entitățile responsabile în scopul verificării corectitudinii informațiilor furnizate;
- sistemul IT existent la nivelul Agenției de Plăți se va actualiza și optimiza cu noile fluxuri administrative și măsurile PNDR 2014-2020 și vor fi introduse chei de control precum: codul beneficiarului, denumire beneficiar, cod SIRUTA, titlu proiect;
- elaborarea unui plan de acțiune privind pregătirea profesională și specializarea personalului implicat;
- stabilirea necesarului de echipamente pentru verificare în funcție de tipologia investiției și includerea acestora într-un plan de achiziții;

8.2.4.4.3. Evaluarea globală a măsurii;

-

8.2.4.5. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

-

8.2.4.6. Informații suplimentare specifice măsurii

8.2.4.7. Alte observații importante relevante pentru înțelegerea și punerea în aplicare a măsurii

8.2.5. M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)

8.2.5.1. Temei juridic

Articolul 19, Regulamentul (UE) nr. 1305/2013;

Articolul 8, Anexa I și Anexa II, Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 808/2014;

Articolele 2 și 5, Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014.

8.2.5.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la arile de intervenție și la obiectivele transversale

Ca urmare a priorității identificate în Acordul de Parteneriat, respectiv "acțiuni pentru facilitarea reînnoirii generațiilor, inclusiv încurajarea tinerilor fermieri cu competențe adecvate", în analiza SWOT s-au identificat câteva nevoi pentru dezvoltarea exploatațiilor și întreprinderilor agricole care să fie acoperite prin intermediul acestei măsuri. Principalul scop al măsurii este acela de a promova crearea și dezvoltarea unor noi activități economice în zonele rurale din România, atât pentru anumite categorii de afaceri în domeniul agricol, cât și pentru diversificarea activităților în general, dincolo de diversificarea activităților cu profil agricol.

Există nevoi care vizează:

- reînnoirea generațiilor șefilor exploatațiilor agricole care dețin competențe adecvate (inclusiv în managementul afacerilor), dat fiind numărul insuficient de tineri fermieri din agricultura din România, din cauza factorilor socio-economici și fenomenului de îmbătrânire a fermierilor, ceea ce pe termen mediu și lung poate afecta performanțele sectorului agricol;
- creșterea interesului generațiilor de tineri de a se dezvolta din punct de vedere profesional în zonele rurale, dat fiind fenomenul de scădere și îmbătrânire a populației rurale; 12.987 de fermieri au fost sprijiniți prin PNDR 2007-2013 (M112- Instalarea tinerilor fermieri). Chiar dacă foarte mulți tineri fermieri au fost sprijiniți în perioada de programare 2007-2013, în unele cazuri aceștia au avut reședința permanentă în alte unități teritoriale-administrative (UAT) și, prin urmare, gestionarea exploatațiilor localizate în UAT diferite față de cele de rezidență a tinerilor fermieri a prezentat dificultăți, în comparație cu restul cazurilor. Este posibil să se diminueze tendința de scădere a populației din mediul rural, în special a tinerilor și a persoanelor care dețin diferite competențe prin motivarea acestora de a locui în zonele rurale, datorita îmbunătățirii condițiilor de trai, dar și prin stimularea tinerilor fermieri ca reședința și activitatea de lucru a acestora să fie în apropierea exploatației gestionate;
- restructurarea, consolidarea și dezvoltarea fermelor mici pentru a fi orientate către piață;
- luând în considerare caracterul sezonier extins al activităților agricole, devin obiective importante: promovarea antreprenorialului și a ocupării forței de muncă, reducerea fluctuației sezoniere a locurilor de muncă. Diversificarea economică prevede o creștere a ocupării forței de muncă și a veniturilor gospodăriilor agricole, contribuind la un mai bun echilibru teritorial socio-economic și la o dezvoltare durabilă în zonele rurale;
- un sprijin național și comunitar susținut este necesar pentru dezvoltarea activităților non-agricole care să conducă la crearea de locuri de muncă, creșterea veniturilor populației rurale și reducerea

disparităților dintre rural și urban, având în vedere lipsa de capital în zonele rurale, precum și cunoștințele reduse în managementul afacerilor într-un alt domeniu decât agricultura.

În România, majoritatea fermelor individuale se caracterizează printr-o putere economică redusă și sunt orientate, cu preponderență, spre autoconsum. Deschiderea acestora către piață este relativ redusă, atât în ceea ce privește output-urile, cât și input-urile necesare. Aceste ferme se caracterizează printr-o structură de producție foarte diversificată, determinată de necesitățile gospodăriei, precum și printr-o dotare tehnică redusă și necorespunzătoare, ceea ce împiedică creșterea productivității și obținerea unui surplus de produse destinate vânzării.

Totodată, având în vedere contextul situației actuale de încetinire economică, condițiile economice dificile și accesul limitat la capital – așa cum s-a identificat în analiza SWOT - precum și faptul că Acordul de Parteneriat susține strategia națională pentru agricultură care vizează inclusiv dezvoltarea fermelor mici și mijlocii, precum și încurajarea inovării și a transferului tehnologic, este necesar un sprijin dedicat dezvoltării fermelor mici orientate spre piață. În acest context, există 427.074 ferme cu dimensiunea economică între 4.000 - 50.000 € SO în România, care sunt evaluate ca având potențial de a dezvolta afaceri agricole viabile la nivelul pieței, dacă sunt sprijinite.

Prin dezvoltarea planurilor de afaceri pentru fermele de mici dimensiuni, care necesită valori de sprijin relativ scăzute, sub-măsurile dedicate atât tinerilor fermieri, cât și fermelor mici pot oferi sprijin adecvat pentru a susține aceste sectoare.

Zona montană din România se confruntă cu un grad accentuat de îmbătrânire a populației, cu efecte în managementul și orientarea spre piață a fermelor care sunt preponderent de dimensiuni mici și orientate spre creșterea animalelor. Aceste aspecte au condus la o scădere constantă a numărului de animale, generând un impact major asupra calității pășunilor și fânețelor. Astfel, sub-pășunatul și ne-întreținerea pajiștilor conduc la reducerea volumului de îngrășămintă organice, consecințele fiind resimțite la nivelul calității pășunilor.

Măsura poate oferi, de asemenea, o soluție de dezvoltare a exploatațiilor agricole din zona montană în vederea diminuării riscului de abandon a terenurilor agricole în această zonă și a altor riscuri economice și sociale care pot apărea și conduce, ulterior, la dezechilibre semnificative. Fermele mici și mijlocii reprezintă un procent important din totalul exploatațiilor existente în zonele montane, evidențiind astfel, o tipologie semnificativă a exploatațiilor agricole. Majoritatea acestora este reprezentată de ferme familiale care au ca principală activitate creșterea animalelor (bovine, ovine, caprine), iar activitatea productivă se îmbină cu viața familială.

De asemenea, transferul definitiv al întregii exploatații unui alt fermier în schimbul unor plăți anuale va consolida exploatațiile agricole, dat fiind faptul că jumătate din SAU este gestionată de ferme comerciale, eficiente și competitive, și cealaltă jumătate reprezintă ferme de subzistență și semi-subzistență. Prin adresarea acestei nevoi specifice pentru România, se vor furniza noi oportunități pentru facilitarea restructurării și integrării fermelor de mici dimensiuni pe piață.

Zonele rurale joacă un rol socio-economic important în România deoarece acestea reprezintă mare parte din suprafața totală a României, fiind locuite de aproape jumătate din populație. Prin sub-măsurile care vizează dezvoltarea activităților non-agricole în mediul rural, aceste zone ar putea beneficia de o bună dezvoltare a afacerilor care ar conduce la reducerea sărăciei existente în zonele rurale. Sprijinirea creării și dezvoltării microîntreprinderilor și întreprinderilor mici în domenii non-agricole va crea noi locuri de muncă în zonele rurale și va conduce la absorbția surplusului forței de muncă din sectorul agricol. Stimularea activităților de producție, serviciilor de agro-turism, sanitar-veterinare și medicale va crește

gradul de atractivitate al zonelor rurale, reducând astfel tendința rezidenților de a migra spre mediul urban în căutarea unor noi oportunități socio-economice.

Eligibilitatea din cadrul M6 (cu excepția sub-măsurii 6.5) este limitată la persoane fizice autorizate și persoane juridice, conform legislației naționale (Ordonanța 44/2008 și Legea 346/2004); în cazul sprijinului acordat microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici, persoanele fizice neautorizate nu sunt incluse ca potențiali beneficiari.

Legătura măsurii cu nevoile

Sprijinul din cadrul acestei măsuri va adresa nevoile următoare: “Nivel adecvat de capital și tehnologie pentru realizarea de activități agricole moderne”(004), “Modernizarea sectorului de procesare a produselor agricole și adaptarea acestuia la standardele UE”(005), “Reîntinerirea generațiilor de fermieri”(006), “Restructurarea, consolidarea și modernizarea fermelor mici, în ferme orientate către piață”(007), “Menținerea diversității biologice și a valorii de mediu a terenurilor agricole și forestiere”(012), “Nivel redus de emisii GES din sectorul agricol și tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon”(018), “Reducerea gradului de sărăcie și a riscului de excluziune socială” (019), “Infrastructura de bază și servicii adecvate în zonele rurale” (020), “Creșterea și diversificarea numărului de locuri de muncă în zonele rurale” (021), așa cum sunt identificate în secțiunea 4.2 a programului.

Pentru a răspunde nevoilor identificate, operațiunile vor fi desfășurate în cadrul a cinci sub-măsuri:

- sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri, sM6.1,
- sprijin pentru înființarea de activități neagricole în zonele rurale, sM.6.2,
- sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici, sM6.3,
- investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole, sM6.4,
- schema pentru micii fermieri, sM6.5.

Contribuția măsurii la domeniile de intervenție

DI 2A *Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea creșterii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole*

Sprijinul acordat prin sub-măsura 6.3 este direcționat către îmbunătățirea accesului la mijloace de producție de calitate (îngrășăminte, protecția culturilor, servicii veterinare, etc.) și asigurarea dotării necesare în scopul adaptării la standarde, eficientizării costurilor și creșterii veniturilor. De asemenea, va fi sprijinită diversificarea producției agricole în scopul comercializării și aprovizionării piețelor locale.

Sprijinul acordat prin sub-măsura 6.5 vine în completarea efortului de restructurare a sectorului agricol contribuind, în acest fel, la comasarea exploatațiilor agricole și la reducerea gradului de fragmentare a exploatațiilor.

DI 2B *Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special, a reînnoirii generațiilor*

Sprijinul prin sub-măsura 6.1 se acordă tinerilor fermieri pregătiți adecvat, care se stabilesc pentru prima dată într-o exploatație agricolă în calitate de șefi ai exploatației, cu scopul de întinerire a generațiilor de fermieri și de creștere a gradului de competitivitate a exploatațiilor agricole. Sprijinul va acoperi, inclusiv, investițiile necesare pentru conformarea la standardele UE referitoare la producția agricolă și normele de

securitate a muncii, precum și creșterea eficienței activității agricole prin diversificarea producției și promovarea inovării.

DI 5C *Facilitarea furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor și a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare, în scopul bioeconomiei*

Sprijinul acordat prin sub-măsura 6.4 vizează (printre altele) investiții în producția de biocombustibil (peleți) din biomasă, încurajându-se, în acest fel, utilizarea surselor regenerabile de energie.

DI 6A *Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă*

Sprijinul acordat prin sub-măsura 6.2 va contribui la promovarea diversificării activităților către noi activități non-agricole în cadrul gospodăriilor agricole, a microîntreprinderilor și întreprinderilor mici și, implicit, prin crearea de locuri de muncă, obținerea de venituri alternative pentru populația din mediul rural și reducerea gradului de dependență față de sectorul agricol.

Sprijinul acordat prin sub-măsura 6.4 vizează fermele existente, microîntreprinderile și întreprinderile mici existente care dezvoltă activități non-agricole productive, precum și diverse servicii ce vor contribui la diversificarea activităților în mediul rural și la crearea de locuri de muncă.

Efecte secundare

Măsura 6 este programată direct în cadrul domeniilor de intervenție menționate mai sus. De asemenea, măsura poate contribui indirect la obiectivele domeniului de intervenție 3A, prin stimularea unei mai bune integrări a producătorilor agricoli pe piață și prin promovarea lanțurilor scurte de aprovizionare, precum și încurajarea producției de alimente de calitate.

Contribuția la temele orizontale

Mediu și climă

“Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor” va contribui la prevenirea abandonului terenurilor agricole prin sprijinirea tinerilor fermieri, inclusiv în vederea îndeplinirii statutului de fermieri activi, a cerințelor privind eco-condiționalitatea și măsurilor de înverzire, conducând la o activitate agricolă sustenabilă. De asemenea, măsura promovează investițiile pentru producerea și utilizarea energiei regenerabile, prelucrarea deșeurilor, a reziduurilor, precum și a celor pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac în agricultură. Sprijinul vizează, totodată, adaptarea fermelor mici la schimbările climatice și reducerea vulnerabilității acestora prin adoptarea unor culturi rezistente la schimbări climatice și minima intervenție asupra solului, economisirea apei în agricultură, adoptarea de surse de încălzire bazate pe biomasă, reducerea emisiilor de amoniac prin investiții în fermă.

Totodată, sprijinul acordat fermierilor, microîntreprinderilor și întreprinderilor mici pentru producția și utilizarea surselor regenerabile de energie, în special, prin utilizarea biomasei în cadrul submăsurii ce vizează dezvoltarea activităților non-agricole contribuie la reducerea efectelor schimbărilor climatice. Activitățile de agroturism sprijinite vor viza practicarea unui turism responsabil care să evite degradarea zonelor naturale sensibile și, mai mult decât atât, promovarea acestora, contribuind inclusiv la promovarea biodiversității și generarea de venituri pentru locuitorii mediului rural.

Inovare

Încurajarea instalării tinerilor fermieri ca manageri de exploatații agricole va facilita procesele inovatoare în sectorul agro-alimentar, tinerii fermieri fiind mai deschiși să aplice tehnologii și procese noi. De asemenea, tinerii fermierii au un rol important în diseminarea de bune practici, idei și concepte noi, deoarece au acces mai facil la informații noi, inovatoare. Sprijinul acordat exploatațiilor agricole de mici dimensiuni va facilita accesul acestora pe piață, și adoptarea unor tehnici și metode noi și unor tehnologii inovatoare, etc.

Diversificarea activităților economice în zonele rurale va deschide noi oportunități și posibilități pentru adoptarea de metode noi și utilizarea de tehnologii inovatoare, sporind astfel atractivitatea satelor românești.

8.2.5.3. Domeniul de aplicare, nivelul sprijinului, beneficiarii eligibili și, dacă este relevant, metodologia de calcul al cuantumului ratei sprijinului, cu defalcare în funcție de submăsură și/sau tipul operațiunii în cazul în care este necesar. Pentru fiecare tip de operațiune, specificarea costurilor eligibile, a condițiilor de eligibilitate, a cuantumurilor și a ratelor de sprijin aplicabile și a principiilor în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție

8.2.5.3.1. 6.1 Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri

Submăsură:

- 6.1 - ajutor la înființarea de societăți pentru tinerii fermieri

8.2.5.3.1.1. Descrierea tipului operațiunii

În cadrul acestei sub-măsuri se va acorda sprijin prin Instrumentul de redresare al Uniunii Europene (EURI), în baza Regulamentului (UE) 2020/2094 al Consiliului din 14 decembrie 2020. Astfel această sub-măsură deschide o cale către o redresare economică rezistentă, durabilă și digitală prin instalarea tinerilor fermieri. În cadrul planurilor de afaceri vor fi prioritizate și promovate practicarea agriculturii ecologice, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră din agricultură prin practicarea unui management corect al gunoiului de grajd, reducerea utilizării pesticidelor prin practicarea agriculturii de precizie și evident a culturilor ecologice.

În cadrul acestei sub-măsuri se va sprijini instalarea pentru prima dată a tinerilor fermieri, ca șefi/manageri ai unei exploatații agricole.

Instalarea ca tânăr fermier este un proces care implică realizarea unor etape, așa cum este descris mai jos. Acest proces trebuie să fi început și să fie încă în curs de desfășurare în momentul în care tânărul fermier depune cererea de finanțare pentru accesarea sprijinului acordat prin intermediul acestei sub-măsuri.

- Înregistrarea tânărului fermier ca micro-întreprindere/întreprindere mică cu maximum 24 de luni înainte de depunerea cererii de finanțare (între timp, fermierul pregătește planul de afaceri, organizează activitățile administrative, achiziționarea bunurilor pentru noua întreprindere, etc.); Acest pas trebuie să fie încheiat înainte de depunerea cererii de finanțare pentru această sub-măsură;
- Depunerea formularului de cerere de finanțare împreună cu planul de afaceri (documentele justificative legate de baza materială cu activele deținute la momentul depunerii cererii de finanțare);

- Instalarea tânărului fermier este considerată finalizată la momentul implementării corecte a planului de afaceri.

Sprrijinul acordat va contribui la îmbunătățirea managementului, la creșterea competitivității sectorului agricol și va susține procesul de modernizare, precum și conformitatea cu cerințele de protecție a mediului, igienă și bunăstarea animalelor și siguranța la locul de muncă conducând în același timp la contracararea efectelor crizei provocate de COVID-19.

Sprrijinul financiar va fi acordat pe baza unui plan de afaceri pentru dezvoltarea exploatației. Măsura va crea posibilitatea tinerilor fermieri rezidenți, cu un minim de cunoștințe de bază, să se instaleze ca șefi/manageri ai exploatației.

Intervenția prin această sub-măsură va conduce la creșterea numărului de tineri fermieri care încep pentru prima dată o activitate agricolă ca șefi/manageri de exploatație, și, prin urmare, să devină competitivi și să își sporească gradul de orientare spre parteneriate. Îmbătrânirea forței de muncă în sector, precum și declinul demografic din zonele rurale arată necesitatea prezenței populației tinere în zonele rurale în contextul îmbunătățirii performanțelor economice ale exploatațiilor agricole. Prin urmare, este necesar să se stabilească un nivel de sprijin optim pentru a încuraja tinerii să acceseze această sub-măsură, ținând cont și de costurile foarte ridicate pentru crearea unei întreprinderi agricole viabile de minimum 12.000 € SO.

Această sub-măsură vizează încurajarea familiilor tinere din mediul rural de a se stabili în mediul rural ceea ce va crea un efect pozitiv asupra economiei naționale în general.

8.2.5.3.1.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprrijin la instalare: sprijinul va fi acordat sub formă de sumă forfetară pentru implementarea obiectivelor prevăzute în planul de afaceri pentru a facilita tânărului fermier începerea activităților agricole.

8.2.5.3.1.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 decembrie 2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022, de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 228/2013, și (UE) nr. 229/2013, și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022;

REGULAMENTUL (UE) 2020/2094 AL CONSILIULUI din 14 decembrie 2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19

R (UE) nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a R (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a R (CE) nr. 73/2009 al Consiliului;

Recomandarea 2003/361/CE din 6 mai 2003 privind definirea micro-întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii;

R (CE) nr. 1242/2008 de stabilire a unei tipologii comunitare pentru exploatații agricole;

R (UE) nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime;

Actul Delegat (UE) nr. 480/2014 de completare a R (UE) nr. 1303/2013;

R (UE) nr. 215/2014 al Comisiei de completare a R (UE) nr. 1303/2013.

Legislație Națională

Legea nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii cu modificările și completările ulterioare;

Ordonanță de urgență nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale cu modificările și completările ulterioare;

Ordonanța Guvernului nr. 8/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale cu modificările și completările ulterioare.

Ordonanța Guvernului nr. 129/2000 privind formarea profesională a adulților, aprobată cu modificări și completări prin **Legea nr. 375/2002**, **Ordonanța Guvernului nr.76/2004**, cu modificările și completările ulterioare.

8.2.5.3.1.4. Beneficiari

- **tânărul fermier** așa cum este definit în art. 2 din R(UE) nr. 1305/2013*, care se instalează ca unic șef al exploatației agricole;
- **persoană juridică cu mai mulți acționari** unde un tânăr fermier, așa cum este definit în art. 2 din R(UE) nr. 1305/2013 se instalează și exercită un control efectiv pe termen lung în ceea ce privește deciziile referitoare la gestionare, la beneficii și la riscurile financiare legate de exploatație și deține cel puțin 50%+1 din acțiuni.

*Art. 2 (1) n -,tânăr fermier” înseamnă o persoană cu vârsta de până la 40 de ani la momentul depunerii cererii, care deține competențele și calificările profesionale adecvate și care se stabilește pentru prima dată într-o exploatație agricolă ca șef al respectivei exploatații

8.2.5.3.1.5. Costuri eligibile

Srijinul se acordă în vederea facilitării stabilirii tînărului fermier în baza Planului de Afaceri (PA). Toate cheltuielile propuse în PA, inclusiv capitalul de lucru și activitățile relevante pentru implementarea corectă a **PA aprobat** pot fi eligibile, indiferent de natura acestora.

8.2.5.3.1.6. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria microîntreprinderilor și întreprinderilor mici;
- Solicitantul deține o exploatație agricolă cu dimensiunea economică cuprinsă între 12.000 și 50.000 S.O. (valoare producție standard);
- Solicitantul prezintă un plan de afaceri;
- Solicitantul deține competențe și aptitudini profesionale, îndeplinind cel puțin una dintre următoarele condiții:
  - studii medii/superioare în domeniul agricol/veterinar/economie agrară;
  - cunoștințe în domeniul agricol / veterinar/economie agrară dobândite prin participarea la programe de instruire

sau

- angajamentul de a dobândi competențele profesionale adecvate până la solicitarea celei de-a doua tranșe de plată;
- În cazul sectorului pomicol, vor fi luate în considerare pentru srijin doar speciile eligibile și suprafețele incluse în Anexa din Cadrul Național de Implementare aferentă STP. Nu se supun zonării din anexa aferentă STP culturile în sere și solarii și pepinierele.
- Implementarea planului de afaceri trebuie să înceapă în termen de cel mult șase luni de la data deciziei de acordare a srijinului;
- Solicitantul se angajează să devină fermier activ în termen de maximum 18 luni de la data instalării;
- În cazul proiectelor din aria de aplicabilitate a ITI Delta Dunării, solicitantul va prezenta avizul de conformitate cu obiectivele SIDD DD.

Alte angajamente

- Înaintea solicitării celei de-a doua tranșe de plată, solicitantul face dovada creșterii performanțelor economice ale exploatației, prin comercializarea producției proprii în procent de minimum 20 % din valoarea primei tranșe de plată (cerința va fi verificată în momentul finalizării implementării planului de afaceri);
- În cazul în care exploatația agricolă vizează creșterea animalelor, planul de afaceri va prevedea în mod obligatoriu amenajări de gestionare a gunoiului de grajd, conform normelor de mediu (cerința va fi verificată în momentul finalizării implementării planului de afaceri).
- Solicitantul nu va reduce dimensiunea economică prevăzută la depunerea cererii de finanțare a exploatației agricole pe durata de execuție a contractului cu mai mult de 15%. Prin excepție, în cazul pepinierele marja de fluctuație de maximum 15% a dimensiunii economice poate fi mai mare. Cu toate acestea, dimensiunea economică a exploatației agricole nu va scădea, în nicio situație, sub pragul minim de 12.000 SO stabilit prin condițiile de eligibilitate.

8.2.5.3.1.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

- Principiul comasării exploatațiilor, având în vedere numărul exploatațiilor preluate integral;
- Principiul nivelului de calificare în domeniul agricol/ veterinar/ economie agrară;
- Principiul potențialului agricol care vizează zonele cu potențial determinate în baza studiilor de specialitate;
- Principiul integrării în cadrul planurilor de afaceri a activităților de protecție a mediului și utilizare eficientă a resurselor precum gestionarea eficientă a gunoiului de grajd, agricultură de precizie etc.;
- Principiul integrării în cadrul planurilor de afaceri a construirii și modernizării clădiri cu destinație agro-alimentară, achiziției de echipamente în vederea creșterii performanței economice a exploatației;
- Principiul apartenenței la o formă asociativă cu rol economic (cooperativă, grup sau organizație de producători).

Principiile de selecție vor fi detaliate suplimentar în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al R(UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

De asemenea, principiile de selecție vor asigura dezvoltarea echilibrată a agriculturii din România, ponderea criteriilor de selecție realizându-se în funcție de evoluția programului și nivelul de dezvoltare al sectoarelor prioritare identificate în strategia programului.

8.2.5.3.1.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil se acordă pentru o perioadă de maxim trei ani și este de:

- **70 000 de euro** pentru exploatațiile care integrează în planul de afaceri operațiuni de condiționare-procesare sau agricultura ecologică pentru exploatațiile între **30.000 € SO și 50.000 € SO**;
- **60 000 de euro** pentru exploatațiile care integrează în planul de afaceri operațiuni de condiționare-procesare sau agricultura ecologică pentru exploatațiile **12.000 € SO și 29.999 € SO**;
- **50.000 de euro** pentru exploatațiile între **30.000 € SO și 50.000 € SO**;
- **40.000 de euro** pentru exploatațiile între **12.000 € SO și 29.999 € SO**.

Sprijinul pentru instalarea tinerilor fermieri se va acorda sub formă de primă în două tranșe, astfel:

- 75% din cuantumul sprijinului la semnarea deciziei de finanțare;
- 25% din cuantumul sprijinului se va acorda în funcție de implementarea corectă a planului de afaceri, până la 31 dec. 2025 fără a depăși trei ani de la semnarea deciziei de finanțare.

Implementarea planului de afaceri se va realiza până la data de 30 septembrie 2025, verificarea finală și ultima plată nu vor depăși data de 31 decembrie 2025.

Acordarea sprijinului va fi proporțională cu gradul de îndeplinire a planului de afaceri.

8.2.5.3.1.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.5.3.1.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile generale sunt identificate și menționate în secțiunea corespunzătoare a M6.

În ceea ce privește riscurile specifice identificate în cadrul sM 6.1, trebuie menționate:

- Riscul neîndeplinirii criteriilor legate de începerea implementării planului de afaceri în termen de șase luni de la momentul contactării;
- Riscul gestionării afacerii agricole dintr-o localitate aflată la distanță față de exploatație, ceea ce afectează capacitatea fermierului de a o gestiona adecvat;
- Riscul înlocuirii persoanei responsabile cu gestionarea, beneficiile și deciziile de risc financiar în cazul în care un solicitant care are statut de persoană juridică cu mai mulți acționari și unde un tânăr fermier, așa cum este definit în articolul 2 din R(UE) nr. 1305/2013, trebuie să aibă un control efectiv pe întreaga durată a angajamentului în ceea ce privește deciziile referitoare la gestionare, la beneficii și la riscurile financiare;
- Riscul depășirii termenului de implementare a planului de afaceri (30 septembrie 2025).

8.2.5.3.1.9.2. Măsuri de atenuare

Acțiunile care vor fi întreprinse pentru a îmbunătăți implementarea sub-măsurii și a reduce riscurile sunt:

- Crearea unui avertisment în sistemul IT înainte de începerea termenului de șase luni legat de implementarea planului de afaceri pentru a evita problemele care se pot crea prin nerespectarea planului de afaceri;
- Realizarea unor verificări periodice a implementării proiectului și a etapelor de implementare a proiectului și respectarea condițiilor privind domiciliul și locul de muncă din proximitatea exploatației gestionate care beneficiază de sprijin;
- În cazul întreprinderilor comerciale cu mai mulți acționari, unde se instalează tânărul fermier, așa cum este definit în art. 2 din R (UE) nr. 1305/2013, care deține majoritatea acțiunilor, unde există riscul unei modificări în structura acționariatului în timpul angajamentului, verificarea se va realiza prin prezentarea Registrului Unic al Acționarilor din cadrul întreprinderii agricole care dovedește cota de acționariat deținută de fiecare acționar și verificarea periodică a acestuia.

8.2.5.3.1.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

-

8.2.5.3.1.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

8.2.5.3.1.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea fermelor mici menționate la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Nu se aplică.

Definirea pragurilor inferioare și superioare menționate la articolul 19 alineatul (4) al treilea paragraf din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Exploatații cu dimensiunea cuprinsă între 12.000 € SO și 50.000 € SO (SO conform R 1242/2008).

Condiții specifice privind sprijinul acordat tinerilor fermieri, în cazul în care aceștia nu se stabilesc ca șefi unici al exploatației în conformitate cu articolul 2 alineatele (1) și (2) din [Regulamentul Delegat 807/2014

Aplicabile solicitantului persoană juridică

Asociatul care participă la capital sau managementul persoanei juridice va îndeplini calitatea de tânăr fermier în conformitate cu art. 2 al R (UE) nr. 1305/2013 și va respecta dispozițiile aplicabile atât tânărului fermier care se stabilește în calitate de unic șef al exploatației, cât și tânărului fermier care exercită controlul efectiv asupra persoanei juridice în conformitate cu prevederile din R(UE) nr. 807/2014, art. 2 (1).

În cazul persoanei juridice cu acționariat multiplu, tânărul fermier care urmează a se instala, trebuie să dețină cel puțin 50%+1 din acțiuni, exercitând astfel controlul efectiv pe termen lung asupra persoanei juridice.

Informații privind aplicarea perioadei de grație menționate la articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul delegat nr. 807/2014

Perioada de grație în care tânărul fermier dobândește competențele profesionale adecvate este până la solicitarea celei de-a doua tranșe de plată .

Rezumatul cerințelor planului de afaceri

Planul de afaceri va include cel puțin următoarele:

- Prezentarea situației inițiale a exploatației agricole (de ex: datele solicitantului, aria de cuprindere a activității, forma juridică a solicitantului, abilități profesionale, istoricul întreprinderii agricole, facilități de producție, dotarea exploatației);
- Prezentarea etapelor și obiectivelor propuse pentru dezvoltarea exploatației agricole (de ex. obiectivul general, obiectivele operaționale și suplimentare– planificarea îndeplinirii acestora, riscurile de implementare, standarde și norme europene legate de protecția muncii și de mediu și normele sanitare-veterinare, în cazul exploatațiilor agricole care vizează creșterea de animale, planul de amenajări pentru gestionarea gunoiului de grajd, conform normelor de mediu precum și previziunea bugetului de venituri - cheltuieli);
- Prezentarea detaliată a acțiunilor, inclusiv cele legate de sustenabilitatea mediului și de utilizare eficientă a resurselor, necesare pentru dezvoltarea exploatației agricole, formarea sau consilierea (îmbunătățirea economică propusă a exploatației, planul propus pentru formare și consiliere – pentru a îmbunătăți aptitudinile beneficiarilor și eficacitatea exploatației, restructurarea și diversificarea activităților agricole (evaluarea riscurilor de mediu și planificarea implementării).

Precondiția gestionării eficiente a planului de afaceri este reprezentată de stabilirea domiciliului beneficiarului în UAT în care exploatația este înregistrată, precum și a locului de muncă în același UAT sau zona limitrofă*.

*Detaliile sunt definite în Cadrul Național de Implementare.

Utilizarea posibilității de a combina diferite măsuri prin intermediul unui plan de dezvoltare care să permită accesul tânărului agricultor la aceste măsuri

Nu se aplică:

România nu va folosi posibilitatea de a combina măsuri diferite prin planul de afaceri așa cum este permis prin art. 8 (2) din R. (UE) nr. 808/2014.

Domeniile de diversificare acoperite

Nu se aplică.

8.2.5.3.2. 6.2 Sprijin pentru înființarea de activități neagricole în zone rurale

Submăsură:

- 6.2 - sprijin pentru demararea de afaceri cu activități neagricole în zonele rurale

8.2.5.3.2.1. Descrierea tipului operațiunii

În cadrul acestei sub-măsuri se va acorda sprijin prin Instrumentul de Redresare al Uniunii Europene (EURI), în baza Regulamentului (UE) 2020/2094 al Consiliului din 14 decembrie 2020. Scopul sub-măsurii, acela de a facilita diversificarea prin înființarea și dezvoltarea de microîntreprinderi și întreprinderi mici în sectorul non-agricol din zonele rurale, conduce la dezvoltare economică durabilă, crearea de locuri de muncă și reducerea sărăciei în spațiul rural. Sprijinul va viza crearea de noi activități non-agricole, în special, pentru fermierii de mici dimensiuni sau membrii familiilor lor și în general, pentru micii întreprinzători din mediul rural, promovând dezvoltarea economică și socială în zonele rurale.

De asemenea, contribuind la obiectivele EURI de redresare economică rezilientă, durabilă și digitală care contracarează în același timp efectele crizei provocate de COVID-19 asupra dezvoltării rurale, sunt prioritizate activitățile de digitalizare la nivelul afacerilor, activitățile de protecția mediului, precum și serviciile medicale.

Această submăsură vizează:

- diversificarea economiei rurale prin creșterea numărului de microîntreprinderi și întreprinderi mici în sectorul non-agricol, dezvoltarea serviciilor și crearea de locuri de muncă în spațiul rural;
- încurajarea menținerii și dezvoltării activităților meșteșugărești tradiționale și de producție;
- digitalizarea activităților din mediul rural;
- încurajarea acțiunilor de protecție a mediului

8.2.5.3.2.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprijinul va fi acordat sub formă de sumă forfetară pentru finanțarea de noi activități non-agricole în mediul rural pe baza unui plan de afaceri.

8.2.5.3.2.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Recomandarea 2003/361/CE din 6 mai 2003 privind definirea micro-întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii.

Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 privind aplicarea art. 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene referitor la ajutoarele de minimis, cu modificările ulterioare.

REGULAMENTUL (UE) 2020/2094 AL CONSILIULUI din 14 decembrie 2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19.

Regulamentul (UE) 2220/2020 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din FEADR și din FEAGA în anii 2021 și 2022 și de modificare a Reg. (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Reg. (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022.

Legislație Națională

Ordonanță de Urgență nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale cu modificările și completările ulterioare;

Ordonanța de Urgență nr. 142/2008 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național, cu modificările și completările ulterioare.

Legea nr. 31/1990 societăților, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Legea nr. 346 din 14 iulie 2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, cu modificările și completările ulterioare.

8.2.5.3.2.4. Beneficiari

- Fermieri sau membrii unei gospodării agricole, care își diversifică activitatea prin înființarea unei activități non-agricole în spațiul rural pentru prima dată. Persoanele fizice neautorizate nu sunt eligibile;
- Micro-întreprinderi și întreprinderi mici existente din spațiul rural, care își propun activități non-agricole, pe care pe care nu le-au mai efectuat până la data aplicării pentru sprijin;
- Micro-întreprinderi și întreprinderi mici noi, înființate în anul depunerii aplicației de finanțare sau cu o vechime de maxim 3 ani fiscali, care nu au desfășurat activități până în momentul depunerii acesteia (start-ups);

8.2.5.3.2.5. Costuri eligibile

Costuri eligibile

Sprijinul se acordă pentru activitățile prevăzute pentru îndeplinirea obiectivelor din cadrul Planului de Afaceri (PA). Toate cheltuielile propuse prin PA, inclusiv capital de lucru și capitalizarea întreprinderii și activitățile relevante pentru implementarea corectă a **PA aprobat**, pot fi eligibile, indiferent de natura acestora.

Costuri neeligibile

Nu sunt eligibile cheltuielile cu achiziționarea de utilaje și echipamente agricole aferente activității de prestare de servicii agricole, în conformitate cu Clasificarea Activităților din Economia Națională, precum și producerea și comercializarea produselor din Anexa I din Tratat.

Nu sunt eligibile cheltuielile pentru:

- înființare/modernizare/extindere de agropensiuni.
- înființare/modernizare/extindere de pensiuni, hoteluri.
- înființare/modernizare/extindere structuri de alimentație publică integrate în cadrul structurilor turistice de cazare.

8.2.5.3.2.6. Condiții de eligibilitate

Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul trebuie să prezinte un plan de afaceri;
- Proiectul trebuie să se încadreze în cel puțin unul dintre tipurile de activități sprijinite prin sub-măsură;
- Sediul social și punctul/punctele de lucru trebuie să fie situate în spațiul rural iar activitatea va fi desfășurată în spațiul rural;
- Implementarea planului de afaceri trebuie să înceapă în cel mult 6 luni de la data deciziei de acordare a sprijinului.
- În cazul proiectelor din aria de aplicabilitate a ITI Delta Dunării, solicitantul va prezenta avizul de conformitate cu obiectivele SIDD DD.

Alte angajamente

Înainte de solicitarea celei de-a doua tranșe de plată, solicitantul face dovada:

- desfășurării activităților comerciale prin producția comercializată sau prin activitățile prestate, în procent de minim 30% din valoarea primei tranșe de plată (cerința va fi verificată în momentul finalizării implementării planului de afaceri);

8.2.5.3.2.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

- Principiul diversificării activității agricole a fermierilor/membrilor gospodăriei agricole către activități non agricole;
- Principiul prioritizării activităților de producție;
- Principiul prioritizării serviciilor medicale (inclusiv stomatologice și sanitar - veterinar);
- Principiul prioritizării planurilor de afaceri care au ca obiectiv utilizarea mijloacelor de digitalizare pentru eficientizarea activității;
- Principiul prioritizării planurilor de afaceri care vizează acțiuni de protecția mediului;

- Principiul stimulării activităților turistice (cu excepția înființării/modernizării/extinderii de agropensiuni, pensiuni, hoteluri) și/sau de agrement și/sau unități de alimentație publică în zonele cu potențial turistic ridicat;
- Principiul accesului la finanțare, în sensul prioritizării solicitanților care nu au beneficiat de finanțare în perioada de programare 2014 – 2020 prin PNDR (sM 6.2, 6.4 și măsură similară din 19.2);

Principiile de selecție vor fi detaliate suplimentar în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al R (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.5.3.2.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprrijinul public nerambursabil va respecta prevederile R (CE) nr.1407/2013 cu privire la sprijinul de minimis și nu va depăși **200.000 de euro/beneficiar** pe 3 ani fiscali.

Cuantumul sprijinului este de **50.000 de euro/proiect**, cu posibilitatea majorării sprijinului la valoarea de 70.000 de euro/proiect în cazul activităților de producție.

Sprrijinul pentru înființarea de activități nonagricole în zone rurale se va acorda, sub formă de primă, în două tranșe astfel:

- 70% din cuantumul sprijinului la semnarea deciziei de finanțare;
- 30% din cuantumul sprijinului se va acorda în funcție de implementarea corectă a planului de afaceri.

Perioada de implementare a Planului de Afaceri este de maximum 3 ani și include controlul implementării corecte precum și plata ultimei tranșe.

Cea de-a doua tranșă de plată va fi efectuată până la data de 31 decembrie 2025.

Acordarea sprijinului va fi proporțională cu gradul de îndeplinire a planului de afaceri.

8.2.5.3.2.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.5.3.2.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile generale sunt identificate și menționate în secțiunea corespunzătoare a M6. În ceea ce privește riscurile specifice identificate în cadrul sM 6.2, trebuie menționate:

- Riscul neîndeplinirii obiectivelor stabilite în planul de afaceri;

- Riscul finanțării microîntreprinderilor și întreprinderilor mici existente în spațiul rural, care propun activități non-agricole complementare activității de bază (dezvoltare).

8.2.5.3.2.9.2. Măsuri de atenuare

Acțiunile care vor fi întreprinse pentru a îmbunătăți implementarea sub-măsurii și a reduce riscurile sunt:

- Pentru a evita problemele rezultate din nerespectarea planului de afaceri, a doua tranșă de plată se va realiza după verificarea îndeplinirii obiectivelor din planul de afaceri. În cazul neîndeplinirii, sprijinul va fi recuperat/acordat proporțional cu obiectivele nerealizate;
- Pentru a evita finanțarea unor activități complementare activității de bază, se vor realiza verificări ale codurilor CAEN aferente activităților pentru care se solicită finanțare, precum și ale codurilor CAEN ale activității de bază ale întreprinderii. Vor fi elaborate proceduri clare și detaliate pentru un control eficient în toate fazele implementării.

8.2.5.3.2.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

-

8.2.5.3.2.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

8.2.5.3.2.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea fermelor mici menționate la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Nu se aplică.

Definirea pragurilor inferioare și superioare menționate la articolul 19 alineatul (4) al treilea paragraf din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Nu se aplică.

Condiții specifice privind sprijinul acordat tinerilor fermieri, în cazul în care aceștia nu se stabilesc ca șefi unici al exploatației în conformitate cu articolul 2 alineatele (1) și (2) din [Regulamentul Delegat 807/2014

Nu se aplică.

Informații privind aplicarea perioadei de grație menționate la articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul delegat nr. 807/2014

Nu se aplică.

Rezumatul cerințelor planului de afaceri

Planul de afaceri va include cel puțin următoarele:

- Prezentarea situației economice inițiale a beneficiarului care solicită sprijinul;
- Prezentarea etapelor și obiectivelor propuse pentru dezvoltarea noilor activități ale beneficiarului;
- Prezentarea detaliată a acțiunilor și resurselor aferente (materiale, umane și financiare) necesare pentru dezvoltarea activităților beneficiarului, cum ar fi investițiile, formarea sau consilierea, care să contribuie la dezvoltarea activităților întreprinderii, inclusiv crearea sau dezvoltarea de noi abilități/competențe ale angajaților.

Utilizarea posibilității de a combina diferite măsuri prin intermediul unui plan de dezvoltare care să permită accesul tânărului agricultor la aceste măsuri

Nu se aplică.

Domeniile de diversificare acoperite

Domeniile de diversificare acoperite în cadrul submăsurii sunt:

- Activități de producție (ex: fabricarea produselor textile, îmbrăcăminte, articole de marochinărie, articole de hârtie și carton; fabricarea produselor chimice, farmaceutice; activități de prelucrare a produselor lemnoase; industrie metalurgică, fabricare construcții metalice, mașini, utilaje și echipamente; fabricare produse electrice, electronice, inclusiv producție de combustibil din biomasă, (fabricare de peleți) în vederea comercializării, producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile pentru desfășurarea propriei activități, ca parte integrantă a proiectului etc.);
- Activități meșteșugărești (ex: activități de artizanat și alte activități tradiționale non-agricole (ex: olărit, brodat, prelucrarea manuală a fierului, lânii, lemnului, pielii etc.);
- Activități turistice (ex: structuri de cazare de tip camping, parcuri de rulote, bungalow-uri, servicii turistice de agrement și alimentație publică, inclusiv punct gastronomic local);

- Servicii (ex: medicale, sociale, sanitar-veterinare; reparații mașini, unelte, obiecte casnice; consultanță, contabilitate, juridice, audit; servicii în tehnologia informației și servicii informatice; servicii tehnice, administrative, alte servicii destinate populației din spațiul rural, etc.).

8.2.5.3.3. 6.3 Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici

Submăsură:

- 6.3 - Ajutor pentru începerea activității acordat pentru dezvoltarea fermelor mici

8.2.5.3.3.1. Descrierea tipului operațiunii

În cadrul acestei sub-măsuri se va acorda sprijin prin Instrumentul de redresare al Uniunii Europene (EURI), în baza Regulamentului (UE) 2020/2094 al Consiliului din 14 decembrie 2020. Astfel acesta sub-măsură deschide o cale către o redresare economică rezistentă, durabilă și digitală prin dezvoltarea fermelor mici.

Sprijinul acordat pentru fermele mici existente este un instrument menit să determine, în principal, transformarea structurală și deschiderea spre piață a fermelor mici cu potențial de a deveni întreprinderi agricole viabile, precum și de a crește capacitatea de a identifica noi oportunități de valorificare a producției acestora, conducând la redresare economică, reziliență, contracarând în același timp efectele crizei provocate de COVID-19 asupra acestui segment economic.

În cadrul planurilor de afaceri vor fi prioritizate și promovate activitățile de protecție a mediului și utilizare eficientă a resurselor precum gestionarea eficientă a gunoiului de grajd cât și agricultura de precizie, în vederea protejării solului și a utilizării cât mai eficiente a apei, energiei și inputurilor.

Scopul acestei sub-măsuri este:

- Îmbunătățirea managementului exploatației agricole;
- Creșterea orientării către piață și a veniturilor exploatațiilor agricole de mici dimensiuni.

Fermele mici sunt definite ca fiind exploatații agricole cu o dimensiune economică între 4.000 –11.999 € SO.

8.2.5.3.3.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprijinul va fi acordat sub formă de sumă forfetară pentru implementarea obiectivelor furnizate în planul de afaceri.

8.2.5.3.3.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 decembrie 2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022, de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 228/2013, și (UE) nr. 229/2013, și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentului

(UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022;

REGULAMENTUL (UE) 2020/2094 AL CONSILIULUI din 14 decembrie 2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19R (CE) nr. 1242/2008 de stabilire a unei tipologii comunitare pentru exploatații agricole;

Recomandarea 2003/361/CE din 6 mai 2003 privind definirea micro-întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii;

Legislație Națională

Lege Nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii cu modificările și completările ulterioare;

Ordonanță de urgență nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale cu modificările și completările ulterioare.

Ordin nr. 22/2011 al Ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale privind reorganizarea Registrului fermelor, care devine Registrul unic de identificare, în vederea accesării măsurilor reglementate de Politica Agricolă Comună

8.2.5.3.3.4. Beneficiari

Fermierii care au drept de proprietate și/sau drept de folosință pentru o exploatație agricolă care intră în categoria de fermă mică conform definiției relevante cu excepția persoanelor fizice neautorizate.

8.2.5.3.3.5. Costuri eligibile

Sprijinul se acordă pentru ferma mică, cu scopul de a facilita dezvoltarea fermelor mici pe baza planului de afaceri (PA). Toate cheltuielile propuse în PA, inclusiv capitalul de lucru și activitățile relevante pentru implementarea corectă a **PA aprobat**, pot fi eligibile, indiferent de natura acestora

8.2.5.3.3.6. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria microîntreprinderilor și întreprinderilor mici;
- Solicitantul deține o exploatație agricolă cu dimensiunea economică cuprinsă între 4.000 - 11.999 € SO (valoarea producției standard);
- Exploatația agricolă este înregistrată, conform prevederilor legislative naționale, cu cel puțin 24 de luni înainte de solicitarea sprijinului;
- Solicitantul prezintă un plan de afaceri;
- Solicitantul nu a beneficiat de sprijin anterior prin această sub-măsură din PNDR 2014-2020;

- O exploatare agricolă nu poate primi sprijin decât o singură dată în cadrul acestei sub-măsură prin PNDR 2014-2020, în sensul că exploatarea nu poate fi transferată între doi sau mai mulți fermieri, beneficiari ai sprijinului prin această sub-măsură;
- În cazul sectorului pomicol, vor fi luate în considerare pentru sprijin doar speciile eligibile și suprafețele incluse în Anexa din Cadrul Național de Implementare aferentă STP. Nu se supun zonării din anexa aferentă STP, culturile în sere și solarii și pepinierele.
- Implementarea planului de afaceri trebuie să înceapă în termen de cel mult șase luni de la data deciziei de acordare a sprijinului;
- În cazul proiectelor din aria de aplicabilitate a ITI Delta Dunării, solicitantul va prezenta avizul de conformitate cu obiectivele SIDD DD.

Solicitantul nu va reduce dimensiunea economică prevăzută la depunerea cererii de finanțare a exploatarei agricole pe durata de execuție a contractului cu mai mult de 15%. Prin excepție, în cazul pepinierele marja de fluctuație de maximum 15% a dimensiunii economice poate fi mai mare. Cu toate acestea, dimensiunea economică a exploatarei agricole nu va scădea, în nicio situație, sub pragul minim de 4.000 SO stabilit prin condițiile de eligibilitate

Alte angajamente

- Înaintea solicitării celei de-a doua tranșă de plată, solicitantul face dovada creșterii performanțelor economice ale exploatarei, prin comercializarea producției proprii în procent de minimum 20% din valoarea primei tranșe de plată (cerința va fi verificată în momentul finalizării implementării planului de afaceri);
- În cazul în care exploatarea agricolă vizează creșterea animalelor, planul de afaceri va prevedea obligatoriu platforme de gestionare a gunoiului de grajd, conform normelor de mediu (cerința va fi verificată în momentul finalizării implementării planului de afaceri);
- Solicitantul nu va reduce dimensiunea economică prevăzută la depunerea cererii de finanțare a exploatarei agricole pe durata de execuție a contractului cu mai mult de 15%. Prin excepție, în cazul pepinierele marja de fluctuație de maximum 15% a dimensiunii economice poate fi mai mare. Cu toate acestea, dimensiunea economică a exploatarei agricole nu va scădea, în nicio situație, sub pragul minim de 4.000 SO stabilit prin condițiile de eligibilitate

8.2.5.3.3.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

- Principiul nivelului de calificare în domeniul agricol/ veterinar/ economie agrară;
- Principiul potențialului agricol care vizează zonele cu potențial determinate în baza studiilor de specialitate;
- Principiul integrării în cadrul planurilor de afaceri a activităților de protecție a mediului și utilizare eficientă a resurselor precum gestionarea eficientă a gunoiului de grajd, agricultură de precizie etc.;
- Principiul integrării în cadrul planurilor de afaceri a construirii și modernizării clădirilor cu destinație agro-alimentară, achiziției de echipamente în vederea îmbunătățirii activității exploatarei;

- Principiul apartenenței la o formă asociativă cu rol economic (cooperativă, grup sau organizație de producători).

Principiile de selecție vor fi detaliate suplimentar în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al R(UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

De asemenea, principiile de selecție vor asigura dezvoltarea echilibrată a agriculturii din România, ponderea criteriilor de selecție realizându-se în funcție de evoluția programului și nivelul de dezvoltare al sectoarelor prioritare identificate în strategia programului.

8.2.5.3.3.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil se acordă pentru o perioadă de maximum **trei** ani.

Sprijinul public nerambursabil este de **15.000 de euro** pentru o exploatație agricolă.

Sprijinul pentru dezvoltarea fermelor mici se va acorda sub formă de primă în două tranșe, astfel:

- 75% din cuantumul sprijinului la semnarea deciziei de finanțare;
- 25% din cuantumul sprijinului se va acorda în funcție de implementarea corectă a planului de afaceri, până la 31 decembrie 2025, fără a depăși trei ani de la semnarea deciziei de finanțare.

Implementarea planului de afaceri se va realiza până la data de 30 septembrie 2025, verificarea finală și ultima plată nu vor depăși data de 31 decembrie 2025.

Acordarea sprijinului va fi proporțională cu gradul de îndeplinire a planului de afaceri.

Pentru zona montană, în cadrul sesiunilor de depunere a cererilor de finanțare pentru această sub-măsură, va fi prevăzută o alocare distinctă care va fi comunicată beneficiarilor odată cu publicarea anunțului de lansare a sesiunii.

8.2.5.3.3.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.5.3.3.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile generale sunt identificate și menționate în secțiunea corespunzătoare a Măsurii 6.

În ceea ce privește riscurile specifice identificate în sub măsura 6.3, trebuie menționate:

- Riscul neîndeplinirii obiectivelor asumate prin planul de afaceri;
- Riscul gestionării afacerii agricole dintr-o localitate aflată la distanță față de exploatație, ceea ce afectează capacitatea fermierului de a o gestiona adecvat.

8.2.5.3.3.9.2. Măsuri de atenuare

Acțiunile care vor fi întreprinse pentru îmbunătățirea implementării sub-măsurii și reducerii riscurilor sunt:

- Pentru a evita problemele rezultate din nerespectarea planului de afaceri, la momentul finalizării implementării acestuia, pentru acordarea celei de-a doua tranșe de plată, se va verifica îndeplinirea obiectivelor din planul de afaceri iar sumele acordate necuvenit pentru operațiuni, vor fi recuperate în mod proporțional, prin urmare, beneficiarilor li se va solicita raport de execuție;
- Realizarea unor verificări periodice a implementării proiectului și a etapelor de implementare a proiectului și respectarea angajamentelor privind domiciliul și locul de muncă din proximitatea exploatației gestionate care beneficiază de sprijin

8.2.5.3.3.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

-

8.2.5.3.3.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

8.2.5.3.3.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea fermelor mici menționate la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Exploatație agricolă cu o dimensiune economică între 4.000-11.999 € SO.

Definirea pragurilor inferioare și superioare menționate la articolul 19 alineatul (4) al treilea paragraf din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Exploatații cu dimensiunea cuprinsă între 4.000 S.O. și 11.999 SO (SO conform R 1242/2008).

Condiții specifice privind sprijinul acordat tinerilor fermieri, în cazul în care aceștia nu se stabilesc ca șefi unici al exploatației în conformitate cu articolul 2 alineatele (1) și (2) din [Regulamentul Delegat 807/2014

Nu se aplică.

Informații privind aplicarea perioadei de grație menționate la articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul delegat nr. 807/2014

Nu se aplică.

Rezumatul cerințelor planului de afaceri

Planul de afaceri va include cel puțin următoarele:

- Prezentarea situației inițiale a exploatației agricole (de ex: datele solicitantului, aria de cuprindere a activității, forma juridică a solicitantului, abilități profesionale, istoricul întreprinderii agricole, facilități de producție, dotarea exploatației);
- Prezentarea ținutelor și obiectivelor de etapă propuse pentru dezvoltarea exploatației agricole (de ex: obiectivul general, obiectivele operaționale, suplimentare – planificarea îndeplinirii acestora, riscurile de implementare, standarde și norme europene legate de protecția muncii și de mediu și normele sanitare-veterinare, în cazul exploatațiilor agricole care vizează creșterea de animale, planul de amenajări pentru gestionarea gunoiului de grajd, conform normelor de mediu precum și previziunea bugetului de venituri – cheltuieli);
- Prezentarea detaliată a acțiunilor, inclusiv cele legate de sustenabilitatea mediului și de utilizare eficientă a resurselor, necesare pentru dezvoltarea exploatației agricole, formarea sau consilierea (îmbunătățirea economică propusă a exploatației, planul propus pentru formare și consiliere – pentru a îmbunătăți aptitudinile beneficiarilor și eficacitatea exploatației, restructurarea și diversificarea activităților agricole (evaluarea riscurilor de mediu și planificarea implementării)).

Precondiția gestionării eficiente a planului de afaceri este reprezentată de stabilirea domiciliului beneficiarului în UAT în care exploatația este înregistrată, precum și a locului de muncă în același UAT sau zona limitrofă*.

*Detaliile sunt definite în Cadrul Național de Implementare.

Utilizarea posibilității de a combina diferite măsuri prin intermediul unui plan de dezvoltare care să permită accesul tânărului agricultor la aceste măsuri

-

Domeniile de diversificare acoperite

Nu se aplică.

8.2.5.3.4. 6.4 Investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole

Submăsură:

- 6.4 - sprijin pentru investiții în creare și dezvoltare de activități neagricole

8.2.5.3.4.1. Descrierea tipului operațiunii

În cadrul acestei sub-măsuri se acordă sprijin prin Instrumentul de Redresare al Uniunii Europene (EURI), în baza Regulamentului (UE) 2020/2094 al Consiliului din 14 decembrie 2020 pentru investiții microîntreprinderilor și întreprinderilor mici din mediul rural care creează sau dezvoltă activități non-agricole în zonele rurale.

Scopul sprijinului acordat prin această sub-măsură este de a promova dezvoltarea economică rezilientă, durabilă și digitală în zonele rurale prin creșterea numărului de activități non-agricole desfășurate în zonele rurale, precum și dezvoltarea activităților non-agricole existente, care să conducă la crearea de locuri de muncă, creșterea veniturilor populației rurale și reducerea diferențelor dintre mediul rural și urban. În îndeplinirea acestui deziderat se acordă prioritate activităților de digitalizare la nivelul afacerilor, activităților de protecția mediului, precum și serviciilor medicale. Astfel, se asigură contribuția la obiectivele EURI de redresare economică, care să contracareze efectele crizei provocate de COVID-19 asupra dezvoltării rurale.

De asemenea, sunt vizați fermierii sau membrii gospodăriilor lor agricole care doresc să-și diversifice activitățile economice prin practicarea de activități non-agricole în vederea creșterii veniturilor și creării de alternative ocupaționale.

Sprijinul prin instrument financiar se acordă microîntreprinderilor și întreprinderilor mici din mediul rural selectate de către intermediarii financiari pe baza criteriilor economico-financiare incluse în cadrul politicilor de creditare proprii, de natură să asigure viabilitatea economică a proiectelor de investiții.

Tipuri de operațiuni eligibile:

Investiții pentru producerea și comercializarea produselor non-agricole, cum ar fi:

- fabricarea produselor textile, îmbrăcăminte, articole de marochinărie, articole de hârtie și carton;
- fabricarea produselor chimice, farmaceutice;
- activități de prelucrare a produselor lemnoase;
- industrie metalurgică, fabricare construcții metalice, mașini, utilaje și echipamente;
- fabricare produse electrice, electronice,
- producerea de produse electrice, electronice, metalice, mașini, utilaje și echipamente, producția de carton;

Investiții pentru activități meșteșugărești, cum ar fi:

- Activități de artizanat și alte activități tradiționale non-agricole (olărit, brodat, prelucrarea manuală a fierului, lânii, lemnului, pielii etc.)

Investiții legate de furnizarea de servicii, cum ar fi:

- Servicii medicale, sociale, sanitar-veterinare;
- Servicii de reparații mașini, unelte, obiecte casnice;

- Servicii de consultanță, contabilitate, juridice, audit;
- Activități de servicii în tehnologia informației și servicii informatice;
- Servicii tehnice, administrative, etc;
- Investiții noi pentru infrastructură în unitățile de primire turistică de tipul: parcuri de rulote, camping, bungalow;
- Proiecte de activități de agrement;
- Modernizarea/extinderea unităților de primire turistică de tipul: parcuri de rulote, camping, bungalow și agropensiuni;
- Investiții noi/modernizări/extinderi ale structurilor de alimentație publică inclusiv punctul gastronomic local;

Investiții pentru producția de combustibil din biomasă (ex.: fabricare de peleți și brichete) în vederea comercializării;

Investiții pentru servicii de digitalizare în scopul eficientizării activității pentru care se solicită finanțare;

Investiții care susțin protecția mediului.

Tipuri de operațiuni neeligibile:

- Prestarea de servicii agricole;
- Procesarea și comercializarea produselor prevăzute în Anexa 1 din Tratat;
- Producția de electricitate din biomasă ca și activitate economică

8.2.5.3.4.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi și instrumente financiare

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale R (UE) nr. 1305/2013
- Instrument financiar conform condițiilor detaliate în cap. 8.1

8.2.5.3.4.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Recomandarea 2003/361/CE din 6 mai 2003 privind definirea micro-întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii.

R (UE) nr. 1407/2013 privind aplicarea art. 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene referitor la ajutoarele de minimis, cu modificările ulterioare.

REGULAMENTUL (UE) 2220/2020 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din FEADR și din FEAGA în anii 2021 și 2022 și de modificare a Reg. (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce

privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Reg. (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022.

REGULAMENTUL (UE) 2020/2094 AL CONSILIULUI din 14 decembrie 2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19.

Comunicarea Comisiei nr. 2008/C155/02 cu privire la aplicarea art. 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub formă de garanții;

Comunicarea Comisiei nr. 2008/C14/02 cu privire la revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de actualizare.

Linii directoare comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate

Legislație Națională

Ordonanța de urgență nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale cu modificările și completările ulterioare.

Legea nr. 31/1990 societăților, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Legea nr. 346 din 14 iulie 2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, cu modificările și completările ulterioare.

Ordonanța de Urgență nr. 142/2008 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național, cu modificările și completările ulterioare.

8.2.5.3.4.4. Beneficiari

- micro-întreprinderi și întreprinderi non-agricole mici existente și nou înființate din spațiul rural;
- fermieri sau membrii unor gospodării agricole care își diversifică activitatea de bază agricolă prin dezvoltarea unei activități non-agricole în zona rurală în cadrul întreprinderii deja existente încadrabile în microîntreprinderi și întreprinderi mici, cu excepția persoanelor fizice neautorizate.

8.2.5.3.4.5. Categoriile generale de destinatari finali

8.2.5.3.4.6. Costuri eligibile

Costuri eligibile specifice*:

- Extinderea și/sau modernizarea și dotarea agropensiunilor;
- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea și dotarea structurilor de cazare de tip camping, parc rulote, bungalow-uri;

- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea și dotarea structurilor de alimentație publică;
- Construcția, extinderea și/sau modernizarea și dotarea clădirilor;
- Achiziționarea și costurile de instalare, inclusiv în leasing de utilaje, instalații și echipamente noi;
- Investiții intangibile: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci.

Suplimentar, în cazul sprijinului acordat prin instrument financiar, cheltuielile eligibile pot include:

- fondul de rulment în condițiile art 45 (5) din Regulamentul nr. 1305/2013;
- TVA, în condițiile prevăzute la art. 37 (11) din Reg. (UE) nr. 1303/2013;
- achiziția de terenuri neconstruite și terenuri construite (atunci când obiectivul principal îl reprezintă achiziția de teren) în condițiile art. 4 (1) din Reg. (UE) nr. 480/2014 respectiv în limita a 10% din contribuția Programului plătită destinatarului final prin instrumentul financiar,
- achiziția de construcții legate direct de activitatea non-agricolă desfășurată;
- mijloace de transport marfă sau de transport specializate necesare pentru desfășurarea activității non-agricole finanțate;
- în contextul măsurilor excepționale de gestionare a crizei determinate de pandemia COVID-19, sprijinul acordat prin instrumentul financiar poate acoperi și creditele de sine stătătoare pentru fond de rulment.

*Costuri eligibile generale sunt prevăzute în cap. 8.1.

Costuri neeligibile specifice:

- Cheltuieli specifice de înființare și funcționare a întreprinderilor (obținerea avizelor de funcționare, taxe de autorizare, salarii angajați, costuri administrative, etc.) cu excepția sprijinului acordat prin instrumentul financiar;
- Cheltuieli pentru înființare de agropensiuni, pensiuni și hoteluri, cu excepția sprijinului acordat prin instrumentul financiar.

8.2.5.3.4.7. Categoriile generale de costuri eligibile

--

8.2.5.3.4.8. Condiții de eligibilitate

În cazul granturilor:

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de activități sprijinite prin sub-măsură;
- Localizarea proiectului pentru care se solicită finanțare trebuie să fie în spațiul rural;
- Sediul social al solicitantului trebuie să fie situat în spațiul rural;
- Solicitantul trebuie să demonstreze capacitatea de a asigura cofinanțarea investiției;
- Viabilitatea economică a investiției trebuie să fie demonstrată pe baza prezentării unei documentații tehnico-economice;

- Întreprinderea nu trebuie să fie în dificultate în conformitate cu Liniile directoare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor în dificultate;
- Investiția va fi precedată de o evaluare a impactului preconizat asupra mediului și dacă aceasta poate avea efecte negative asupra mediului, în conformitate cu legislația în vigoare menționată în capitolul 8.1.
- În cazul proiectelor din aria de aplicabilitate a ITI Delta Dunării, solicitantul va prezenta avizul de conformitate cu obiectivele SIDD DD.
- Ultima tranșă de plată va fi efectuată până la data de 31 decembrie 2025.

În cazul sprijinului prin instrument financiar:

- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de activități sprijinite prin sub-măsură (conform listei de coduri CAEN eligibile);
- Localizarea proiectului pentru care se solicită finanțare trebuie să fie în spațiul rural.

În contextul măsurilor excepționale de gestionare a crizei determinate de pandemia COVID-19, sprijinul acordat prin instrumentul financiar poate acoperi fondul de rulment cu respectarea următoarelor condiții:

- solicitantul este o microîntreprindere sau o întreprindere mică din mediul rural care desfășoară activități sprijinite prin sub-măsură (conform listei de coduri CAEN eligibile); în acest scop, cifra de afaceri netă aferentă anului 2019 provenită din aceste activități reprezintă peste 50% din cifra de afaceri netă a microîntreprinderii/întreprinderii mici;
- solicitantul estimează/a înregistrat o scădere a cifrei de afaceri nete în anul 2020 și 2021, comparativ cu anul 2019 de peste 25%. În acest scop, solicitantul prezintă o declarație pe proprie răspundere privind cifra de afaceri netă înregistrată/estimată în anul 2020 și 2021, față de anul 2019 însoțită de situațiile financiare sau alte documente relevante solicitate de intermediarii financiari pentru a le permite acestora să realizeze o evaluare privind reducerea estimată/înregistrată de solicitant;
- solicitantul prezintă o declarație pe proprie răspundere că nu a mai beneficiat de alte forme de sprijin publice naționale și/sau ale UE derulate pentru a răspunde impactului pandemiei COVID-19 pentru aceleași cheltuieli eligibile;
- valoarea maximă a creditului este de 200.000 euro;
- solicitantul/beneficiarul nu trebuie să prezinte un plan de afaceri nou sau actualizat ori documente și dovezi echivalente care să permită verificarea faptului că sprijinul furnizat prin instrumente financiare a fost utilizat în scopul preconizat, ca parte din documentele justificative;
- creditul este acordat până la data de 31 iulie 2022;

În cazul sprijinului furnizat numai prin IF sau prin IF combinat cu grant, condițiile de eligibilitate vor fi completate de criteriile rezultate din politicile de creditare ale intermediarilor financiari.

8.2.5.3.4.9. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În cazul granturilor:

- Principiul diversificării activității agricole a fermelor existente către activități non-agricole;
- Principiul prioritizării serviciilor medicale (inclusiv stomatologice și sanitar-veterinare);
- Principiul prioritizării proiectelor care includ acțiuni de digitalizare pentru eficientizarea activității;

- Principiul prioritizării proiectelor care includ acțiuni de protecția mediului;
- Principiul prioritizării activităților de producție;
- Principiul stimulării activităților turistice și/sau de agrement și/sau unități de alimentație publică desfășurate în zonele cu potențial turistic ridicat;
- Principiul derulării activităților anterioare ca activitate generală de management a firmei, pentru o mai bună gestionare a activității economice;
- Principiul accesului la finanțare – în sensul prioritizării solicitanților care nu au beneficiat de finanțare în perioada de programare 2014 – 2020 prin PNDR (sM 6.2, 6.4 și măsura similară din 19.2);
- Principiul maturității proiectului – în sensul documentației pentru demararea procedurii de evaluare a impactului preconizat asupra mediului, aduse la depunerea cererii de finanțare.

Principiile de selecție vor fi detaliate suplimentar în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al R (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

În cazul sprijinului oferit prin IF (de sine stătător sau combinat cu grant):

Destinatarii finali care vor beneficia de sprijin prin instrumentul financiar de creditare vor fi selectați de intermediarii financiari în baza criteriilor economico-financiare cuprinse în condițiile de creditare proprii pentru asigurarea viabilității economice a proiectelor de investiții finanțate.

8.2.5.3.4.10. Nivelul maxim al sprijinului

8.2.5.3.4.11. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

În cazul granturilor (inclusiv dacă sunt combinate cu IF):

Sprijinul public nerambursabil va respecta prevederile R 1407/2013 cu privire la sprijinul de minimis și nu va depăși **200.000 de euro/beneficiar** pe 3 ani fiscali.

Intensitatea sprijinului public nerambursabil este de 70%.

Intensitatea sprijinului public nerambursabil poate fi de 90%, pentru solicitanții care desfășoară activități de producție.

În cazul combinării IF cu grantul, va fi respectată rata maximă a intensității sprijinului aplicabilă proiectului/beneficiarului în cauză conform PNDR prin deducerea echivalentului subvenție brută din valoarea grantului.

În cazul sprijinului oferit numai prin instrumentului financiar:

- echivalentul subvenție brută al creditului acordat prin instrumentul financiar va respecta prevederile R 1407/2013 cu privire la sprijinul de minimis (maximum **200.000 de euro/beneficiar** pe 3 ani fiscali).

8.2.5.3.4.12. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.5.3.4.12.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile generale sunt identificate și menționate în secțiunea corespunzătoare a M6. În ceea ce privește riscurile specifice identificate în cadrul sM 6.4, trebuie menționate:

- Riscul aplicării incorecte a procedurii de achiziție de către beneficiarii privați;

8.2.5.3.4.12.2. Măsuri de atenuare

Acțiunile care vor fi întreprinse pentru a îmbunătăți implementarea sub-măsurii și a reduce riscurile sunt:

- În ceea ce privește aplicarea defectuoasă a procedurii de achiziție de către beneficiarii privați, s-au modificat procedurile în sensul unei mai bune informări a beneficiarilor (portal pentru publicarea anunțurilor de achiziții pentru beneficiarii privați), a introducerii unor cerințe specifice pentru beneficiarii privați, precum și introducerea unor puncte suplimentare de verificare pentru identificarea ofertelor formale/neautentice.

8.2.5.3.4.12.3. Evaluarea globală a măsurii;

-

8.2.5.3.4.13. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

8.2.5.3.4.14. Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea fermelor mici menționate la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Nu se aplică.

Definirea pragurilor inferioare și superioare menționate la articolul 19 alineatul (4) al treilea paragraf din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Nu se aplică.

--

Condiții specifice privind sprijinul acordat tinerilor fermieri, în cazul în care aceștia nu se stabilesc ca șefi unici al exploatației în conformitate cu articolul 2 alineatele (1) și (2) din [Regulamentul Delegat 807/2014

Nu se aplică.

Informații privind aplicarea perioadei de grație menționate la articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul delegat nr. 807/2014

Nu se aplică.

Rezumatul cerințelor planului de afaceri

Nu se aplică.

Utilizarea posibilității de a combina diferite măsuri prin intermediul unui plan de dezvoltare care să permită accesul tânărului agricultor la aceste măsuri

Nu se aplică.

Domeniile de diversificare acoperite

• Activități de producție (ex: fabricarea produselor textile, îmbrăcăminte, articole de marochinărie, articole de hârtie și carton; fabricarea produselor chimice, farmaceutice; activități de prelucrare a produselor lemnoase; industrie metalurgică, fabricare construcții metalice, mașini, utilaje și echipamente; fabricare produse electrice, electronice, etc.);   • Activități meșteșugărești (ex: activități de artizanat și alte activități tradiționale non-agricole (ex: olărit, brodat, prelucrarea manuală a fierului, lânii, lemnului, pielii etc.);   • Activități turistice: modernizarea/extinderea/dotarea agropensiunilor, înființarea/modernizarea/extinderea/dotarea structurilor de cazare de tip camping, parc rulote, bungalow, servicii turistice de agrement și alimentație publică, inclusiv punctul gastronomic local;

- Furnizarea de servicii sociale, inclusiv construcții, reconstrucții și/sau modernizarea spațiilor și zonelor aferente desfășurării activităților (ex: medicale, sociale, sanitar-veterinare);
- Furnizarea de servicii pentru populație, de ex: reparații mașini, unelte, obiecte casnice; consultanță, contabilitate, juridice, audit; servicii în tehnologia informației și servicii informatice; servicii tehnice, administrative, etc.;
- Fabricarea de peleți și brichete din biomasă.

8.2.5.3.5. 6.5 Schema pentru micii fermieri

Submăsură:

- 6.5 - plăți pentru agricultori eligibile în cadrul schemei pentru micii fermieri care își transferă permanent exploatarea către alt agricultor

8.2.5.3.5.1. Descrierea tipului operațiunii

Sub-măsura asigură sprijin micilor fermieri care au participat la schema pentru micii fermieri din cadrul Pilonului 1 cel puțin un an și care se angajează să transfere definitiv către alt fermier întreaga lor exploatare și drepturile de plată corespunzătoare. Conform datelor APIA din 2011, o estimare a potențialilor beneficiari pentru Schema de Simplificată pentru Micii Fermieri pe Pilonul I, atingea 840.000 fermieri.

Această submăsură are în vedere ca, în plus față de transferurile privind drepturile de proprietate, cedarea terenurilor în mod voluntar de către unii fermieri în favoarea altor fermieri să poată fi realizată și prin cedarea pe termen lung a dreptului de folosință (ex. arendă), în scopul facilitării comasării terenurilor/exploatațiilor și, prin urmare, alături de alte măsuri, a restructurării fermelor.

Sub-măsura ar aborda și problema nivelului foarte ridicat de fragmentare al exploatațiilor agricole din România și ar contribui la creșterea productivității și competitivității.

În același timp, prin intermediul acestei sub-măsuri se vor prioritiza acei fermieri care transferă exploatarea mai mici și, de asemenea, exploatațiile din acele zone unde terenul agricol are un potențial ridicat de producție. Sub-măsura acoperă nevoia de restructurare și de modernizare a fermelor mici și orientarea acestora către piață.

Sub-măsura poate fi activată începând cu anul 2016 astfel încât minimum 1 an, solicitantul să fie beneficiarul al schemei simplificate din cadrul Pilonului 1 conform Titlului V din R (UE) nr. 1307/2013).

8.2.5.3.5.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Plată anuală.

8.2.5.3.5.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

R (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a R (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a R (CE) nr. 73/2009 al Consiliului.

Legislație Națională

Ordonanță de urgență nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015 – 2020 și pentru modificarea art. 2 din legea nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură.

8.2.5.3.5.4. Beneficiari

Fermieri ale căror exploatații îndeplinesc condițiile definiției fermei mici în cadrul schemei simplificate din Pilonul 1 și au aplicat cel puțin un an această schemă, conform Titlului V din R (UE) nr. 1307/2013.

8.2.5.3.5.5. Costuri eligibile

Plățile anuale pentru fermierii eligibili în cadrul schemei pentru micii fermieri care își transferă definitiv exploatația către o altă fermă, conform R (CE) nr. 1307/2013.

Sprrijinul va fi plătit începând cu data transferului până la data de 31.12.2020.

8.2.5.3.5.6. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul a aplicat cel puțin un an schema pentru micii fermieri din Pilonul I
- Solicitantul trebuie să dețină în proprietate exploatația ce urmează a fi transferată;
- Solicitantul se angajează să transfere definitiv* către alt fermier întreaga sa exploatație și drepturile de plată corespunzătoare;
- Contractul de transfer definitiv al terenului, nu poate fi reziliat de nici una din părți, mai devreme de durata minimă de 20 de ani.

*transferul definitiv se poate face atât prin documente care conferă proprietatea bunurilor imobiliare cât și prin arendarea prin contract de arendare pe o perioadă de cel puțin 20 de ani.

8.2.5.3.5.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

- Principiul dimensiunii fermei transferate, prin prioritizarea celor mai mici exploatații;
- Principiul comasării exploatațiilor;
- Principiul potențialului agricol al zonei care vizează zonele cu potențial determinate în baza studiilor de specialitate;
- Principiul dreptului real de proprietate.

Principiile de selecție vor fi detaliate suplimentar în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al R (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

De asemenea, principiile de selecție vor asigura dezvoltarea echilibrată a agriculturii din România, ponderea criteriilor de selecție realizându-se în funcție de evoluția programului și nivelul de dezvoltare al sectoarelor prioritare identificate în strategia programului.

8.2.5.3.5.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Intensitatea sprijinului reprezintă 120% din suma anuală calculată a sprijinului pe care beneficiarul este eligibil să o primească în cadrul în cadrul schemei simplificate din Pilonul 1 conform Titlului V din R (UE) nr. 1307/2013.

8.2.5.3.5.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.5.3.5.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile generale sunt identificate și menționate în secțiunea aplicabilă Măsurii 6.

Riscurile specifice identificate pentru sub-măsura 6.5:

- Riscul nerespectării angajamentelor asumate de beneficiar la încheierea contractului;
- Riscuri legate de transferul terenurilor prin arendă, precum și riscul ce decurge din aceasta legat de monitorizarea pe o perioadă mai mare decât cea prevăzută de Regulament;
- Riscul legat de cadastrarea terenurilor agricole;
- Riscul ca beneficiarii schemei de mici fermieri din cadrul Pilonului I, să nu aplice pentru această măsură.

8.2.5.3.5.9.2. Măsuri de atenuare

Măsurile care vor fi luate în vederea îmbunătățirii implementării măsurii și reducerii riscurilor sunt:

- Verificarea periodică în baza de date APIA a situației exploatației cedate; respectiv recuperarea integrală a valorii sprijinului în condițiile nerespectării angajamentelor asumate;
- Agenția de plată, va controla periodic respectarea de către părțile semnatare a condițiilor contractuale, în vederea evitării creerii de condiții artificiale;
- Agenția de plată se va asigura că în cadrul contractului, este prevăzută o clauză care să nu permită rezilierea acestuia de către părțile semnatare, mai devreme de perioada minimă de 20 de ani;
- În stabilirea principiilor de selecției specifice sub-măsurii a fost luată în vedere stabilirea unor criterii de selecție clare, transparente și verificabile de selecție a beneficiarilor și informarea potențialilor beneficiari asupra acestora. De exemplu, în cazul principiului de selecție privind comasarea exploatațiilor se va urmări dispariția codului de exploatație- a celei preluate- în IACS și registrul agricol;
- Campanii de informare pentru a informa fermierii și a promova transferul exploatațiilor;
- Prioritizarea acelor fermieri care vor transfera exploatațiile cu drept real de proprietate (ex: vânzare) va reduce riscurile existente în cazul transferului prin arendă.

8.2.5.3.5.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

-

8.2.5.3.5.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

8.2.5.3.5.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea fermelor mici menționate la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Nu se aplică.

Definirea pragurilor inferioare și superioare menționate la articolul 19 alineatul (4) al treilea paragraf din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Nu se aplică.

Condiții specifice privind sprijinul acordat tinerilor fermieri, în cazul în care aceștia nu se stabilesc ca șefi unici al exploatației în conformitate cu articolul 2 alineatele (1) și (2) din [Regulamentul Delegat 807/2014

Nu se aplică.

Informații privind aplicarea perioadei de grație menționate la articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul delegat nr. 807/2014

Nu se aplică.

Rezumatul cerințelor planului de afaceri

Nu se aplică.

Utilizarea posibilității de a combina diferite măsuri prin intermediul unui plan de dezvoltare care să permită accesul tânărului agricultor la aceste măsuri

Nu se aplică.

Domeniile de diversificare acoperite

Nu se aplică.

8.2.5.4. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.5.4.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

- Riscurile generale identificate pentru implementarea Măsurii 6 vizează următoarele aspecte:
- Rezonabilitatea costurilor privind achiziționarea de echipamente și lucrări de construcții- montaj, proceduri inadecvate de verificare și control, proceduri neclare și ambigue sau aplicarea inadecvată a prevederilor acestora, existența unui sistem birocratic cu efecte negative asupra eficienței și eficacității implementării proiectului, încadrarea incorectă a solicitanților în categoria beneficiarilor eligibili, neadaptarea sistemelor informatice la fluxurile procedurale sau actualizarea cu întârziere a acestora, verificări insuficiente pentru identificarea acelor condiții/atenționări ce pot conduce la crearea de avantaje necuvenite (condiții artificiale), insuficiența pregătirii personalului pentru efectuarea verificărilor și controalelor în derulare și ex-post, lipsa echipamentelor necesare efectuării verificărilor, lipsa cofinanțării investiției din partea beneficiarului, nivel redus de conștientizare al solicitanților.

8.2.5.4.2. Măsuri de atenuare

Pentru a îmbunătăți implementarea măsurii și a reduce riscurile, pot fi luate în considerare următoarele acțiuni corespunzătoare riscurilor identificate:

- criteriile de selecție și evaluare simple și transparente. Instruire adecvată a personalului Agenției de Plăți, iar procedura de evaluare va fi disponibilă în timp util;
- introducerea sistemului de verificare a rezonabilității costurilor la Agenția de plăți prin crearea unei baze de date cu prețuri de referință pentru simpla achiziționare de utilaje;
- elaborarea unor proceduri clare și detaliate și eficientizarea sistemelor de control clare și detaliate în toate etapele de verificare a unui proiect prin: pregătirea procedurilor cu liste de verificare pentru toate acțiunile care contribuie la plata proiectului - evaluarea, selecția, contractarea, achizițiile și autorizarea plăților, eșantionul de supraveghere al structurilor teritoriale și delegate, controlul la fața locului, sistemul de contestații care permite verificarea aplicării procedurilor, eșantionul de control, atât în timpul perioadei de implementare a proiectului, cât și ex-post;
- realizarea mai multor verificări legate de implementarea proiectului și a etapelor de implementare a proiectului;
- depunerea online a proiectului, simplificarea documentațiilor depuse de beneficiari, verificarea autorizațiilor, avizelor, documentației tehnice după etapa de selecție a proiectelor înainte de etapa de contractare, scutirea de documente justificative care pot fi accesate în baza de date a autorităților responsabile;
- definiții clare ale beneficiarilor în cadrul național de implementare în conformitate cu prevederile PNDR și verificarea clasificării acestora în conformitate cu legislația națională prin finalizarea

acordului și protocoalelor cu entitățile responsabile pentru a verifica corectitudinea informațiilor furnizate;

- sistemul IT actual al Agenției de plăți va fi actualizat și optimizat cu noile fluxuri administrative și măsurile din PNDR 2014-2020 și se vor introduce chei de control, cum ar fi: codul beneficiarului, denumirea beneficiarului, cod SIRUTA, titlul proiectului;
- elaborarea unei secțiuni specifice în cadrul național de implementare cu privire la verificarea acelor condiții care pot conduce la rate de sprijin mai mari, respectiv obținerea unor avantaje materiale inadecvate (condiții artificiale);
- efectuarea unei evaluări la nivelul organismelor cu responsabilități în managementul și controlul programului pentru a evalua nivelul de cunoștințe și expertiza personalului pe o perioadă de 1-5 ani;
- elaborarea unui plan de acțiuni cu privire la formarea profesională și specializarea personalului implicat;
- identificarea nevoilor de echipament pentru verificare pe baza tipului de investiții și includerii acelor nevoi în planul de achiziții;
- informarea solicitanților cu privire la eligibilitatea cheltuielilor și alte elemente esențiale ale măsurii prin ghiduri, pliante, pagini de internet și acțiuni de informare;
- creșterea eficienței sistemelor de control în toate etapele de verificare a proiectului prin verificarea dreptului de proprietate, locului, sursei de finanțare, gradului de rudenie, precum și alte verificări specifice pentru identificarea condițiilor artificiale create pentru sprijin;
- Realizarea unor verificări regulate legate de implementarea proiectelor și etapele de implementare a proiectelor și respectarea angajamentelor din contract.

8.2.5.4.3. Evaluarea globală a măsurii;

Verificabilitatea și controlabilitatea măsurii se bazează pe recomandările misiunilor de audit și îmbunătățirea procedurilor de lucru ale Agenției de Plăți.

În perioada 2007-2013, principalele probleme identificate au fost determinate de procedurile de achiziții private și de crearea unor condiții artificiale.

În baza protocolului încheiat între Ministerul Justiției/ONRC și Agenția de plăți, s-a acordat acces gratuit pentru utilizatorii din cadrul agenției la datele aferente firmelor înregistrate în registrul comerțului prin serviciul RECOM online și s-au modificat procedurile agenției în scopul întăririi controalelor și verificării statutului de micro-întreprindere/întreprindere mică.

În ceea ce privește crearea de condiții artificiale, s-au inclus elemente de verificare și prevenire a condițiilor care au determinat crearea de situații artificiale, printre care menționăm detalierea și clarificarea procedurilor, instruirea personalului pentru verificarea și identificarea condițiilor artificiale.

De asemenea, în ceea ce privește aplicarea defectuoasă a procedurii de achiziție de către beneficiarii privați, s-au modificat procedurile în sensul unei mai bune informări a beneficiarilor (portal pentru publicarea anunțurilor de achiziții pentru beneficiarii privați), a introducerii unor cerințe specifice pentru beneficiarii privați, precum și introducerea unor puncte suplimentare de verificare pentru identificarea ofertelor formale/neautentice.

Astfel, în urma activității de control a măsurii 312 –”*Sprijin pentru crearea și dezvoltarea de microîntreprinderi*” s-au identificat condiții artificiale în cazul achiziționării echipamentelor pentru

prestarea serviciilor agricole. Pentru a evita crearea de condiții artificiale în această situație, codurile CAEN aferente prestării de servicii agricole nu vor fi eligibile pentru finanțare în cadrul acestei submăsuri.

Pe baza experienței din perioada anterioară privind crearea de condiții artificiale de către beneficiari pentru îndeplinirea criteriilor de selecție referitoare la crearea de locuri de muncă și energie regenerabilă, nu s-au prevăzut principii care să vizeze aceste aspecte pentru perioada 2014-2020.

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management și Agenția de plăți pe baza experienței din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlabilitatea măsurii, atât prin prisma pregătirii profesionale, cât și îmbunătățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

8.2.5.5. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

8.2.5.6. Informații suplimentare specifice măsurii

Definirea fermelor mici menționate la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

Definirea pragurilor inferioare și superioare menționate la articolul 19 alineatul (4) al treilea paragraf din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

Condiții specifice privind sprijinul acordat tinerilor fermieri, în cazul în care aceștia nu se stabilesc ca șefi unici al exploatației în conformitate cu articolul 2 alineatele (1) și (2) din [Regulamentul Delegat 807/2014

-

Informații privind aplicarea perioadei de grație menționate la articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul delegat nr. 807/2014

-

Rezumatul cerințelor planului de afaceri

-

Utilizarea posibilității de a combina diferite măsuri prin intermediul unui plan de dezvoltare care să permită accesul tânărului agricultor la aceste măsuri

-

Domeniile de diversificare acoperite

-

8.2.5.7. Alte observații importante relevante pentru înțelegerea și punerea în aplicare a măsurii

Informații relevante pentru sub-măsura 6.2 și 6.4:

Întreprindere nou înființată (start-up) – întreprindere care este înființată în anul depunerii cererii de finanțare sau cu un istoric de maxim 3 ani fiscali dar care nu a înregistrat nicio activitate până în momentul depunerii acesteia.

8.2.6. M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20)

8.2.6.1. Temei juridic

Articolul 20 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013.

8.2.6.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la arile de intervenție și la obiectivele transversale

Zonele rurale din România prezintă o deosebită importanță din punct de vedere economic, social și din punct de vedere al dimensiunii, diversității, resurselor naturale și umane pe care le dețin.

În conformitate cu definiția națională, zona rurală din România cuprinde 2861 comune care acoperă 87,5% din teritoriu și 45% din populație. Dezvoltarea economică și socială durabilă a zonei rurale este indispensabil legată de îmbunătățirea infrastructurii rurale și serviciilor de bază existente. Infrastructura și serviciile de bază neadecvate constituie principalul element care menține decalajul accentuat dintre zonele rurale și zonele urbane din România și care, cu atât mai mult, reprezintă o piedică în calea egalității de șanse și a dezvoltării socio-economice a zonelor rurale. Zonele rurale sunt caracterizate de populație în curs de îmbătrânire și puternică tendință de emigrare, în special a tinerilor.

În acest context, zona montană se distinge comparativ cu alte regiuni prin dezavantaje naturale (altitudine, climă), izolare față de căile de comunicație și piețele de comercializare și prin dezavantaje structurale – grad ridicat de dispersare a gospodăriilor în cadrul unei localități, distanțe mari față de centrele decizionale și administrative, infrastructură de bază insuficient dezvoltată. Din aceste motive se impune dezvoltarea zonei montane prin sprijinirea infrastructurii în cadrul unei alocări dedicate.

În analiza nevoilor au fost identificate următoarele aspecte relevante pentru dezvoltarea spațiului rural românesc:

- dezvoltarea infrastructurii de bază și a serviciilor în zonele rurale;
- crearea de locuri de muncă în mediul rural;
- conservarea moștenirii rurale și a tradițiilor locale;
- reducerea gradului de sărăcie și a riscului de excluziune socială.

După cum se precizează și în Acordul de Parteneriat, aceste nevoi au fost identificate (în cadrul obiectivului tematic 9), astfel că prin intermediul FEADR se urmărește reducerea riscului de sărăcie în zonele rurale prin investiții în infrastructura la scară mică privind drumurile, apă/apă uzată, educație, patrimonial cultural precum și creșterea accesului populației rurale la infrastructura de bază și servicii.

Dezvoltarea infrastructurii de bază

Crearea și modernizarea **infrastructurii rutiere locale și a sistemelor de alimentare cu apă/apă uzată**, constituie elemente de bază pentru comunitatea rurală. Acestea sunt necesare pentru a asigura condiții de sănătate, protecția mediului, accesibilitatea și, în general, condiții optime de trai. Infrastructura asigură, de asemenea, premisele pentru dezvoltarea unei economii rurale competitive.

La nivelul anului 2011, România dispunea de o rețea de drumuri comunale (cu o lungime de 31.639 km) din care 48% erau drumuri pietruite și 29% drumuri de pământ (fiind de multe ori impracticabile în perioadele cu precipitații).

În ceea ce privește accesul la rețelele de distribuție a apei/apoi uzate, acesta rămâne redus în comparație cu mediul urban (astfel pentru rețeaua de distribuție a apei potabile 70,29% față de 99%; iar pentru rețeaua de canalizare 21,53% față de 96,9%).

Chiar dacă în ultimii ani, infrastructura de bază în zonele rurale (drumuri, alimentare cu apă și infrastructura de apă uzată) a fost susținută din fonduri naționale și europene, este încă subdezvoltată împiedicând creșterea economică și ocuparea forței de muncă.

În urma nevoilor identificate, pentru noua perioadă de programare se are în vedere înființarea sau, după caz, îmbunătățirea/extinderea rețelelor de alimentare cu apă/apă uzată/tratare a apei reziduale în vederea respectării angajamentelor de țară în conformitate cu Directiva 91/271/CEE și a rețelei de drumuri de interes local, întrucât acestea, împreună, pot contribui la eforturile comune de asigurare a unei dezvoltări durabile în comunitățile rurale. Sistemele existente de rețele de alimentare cu apă/apă uzată sunt adeseori caracterizate de un management al apelor ineficient, cu un nivel mare de pierderi. Aceste pierderi au ca efecte secundare: consumul suplimentar de energie și apă, deteriorarea calității apei potabile precum și poluarea apelor subterane în cazul rețelei de apă uzată.

Pentru o dezvoltare unitară și coerentă a zonelor rurale și reducerea riscului de finanțare a unor investiții fragmentate, în ceea ce privește infrastructura de drumuri și infrastructura de apă/apă uzată, vor fi prioritizate acele investiții care vin în completarea celor finanțate prin POS Mediu și/sau POIM, precum și a celor care au în vedere conectivitatea drumurilor și rolul multiplu al acestora către diverse căi de transport.

Rezultatul acestor investiții va fi o infrastructură rutieră de interes local și o infrastructură de apă/apă uzată îmbunătățite, care vor contribui la diminuarea tendințelor de declin social și economic și la îmbunătățirea nivelului de trai în zonele rurale.

Infrastructura educațională/socială nu are capacitatea de a susține un nivel decent de educație și îngrijire a copiilor antepreșcolari și școlari.

Facilitățile legate de educația preșcolară (grădinițe) se confruntă cu un deficit major în ceea ce privește infrastructura, astfel că, procentul de acoperire cu grădinițe în mediul rural, era de doar 7,44 % din numărul total de grădinițe înregistrat la nivel național în anul școlar 2012-2013.

În ceea ce privește gradul de instruire al fermierilor, comparativ cu numărul mare de ferme, în România se constată un număr mic de fermieri instruiți, un aspect puternic influențat de scăderea absolvenților de învățământ secundar cu profil agricol. Astfel, numărul unităților de învățământ secundar superior, filiera tehnologică cu profil resurse naturale și protecția mediului și a școlilor profesionale în domeniul agricol a scăzut în ultimii 15 ani cu peste 80%, în 2011 fiind înregistrate în mediul rural 34 unități de învățământ secundar superior, filiera tehnologică cu profil resurse naturale și protecția mediului, acestea nefiind modernizate și dotate corespunzător. Lipsa unei pregătiri de specialitate corespunzătoare, a interesului tinerilor pentru studii medii în domeniul agricol, în contextul intensificării practicării agriculturii în zonele rurale, duc la un management deficitar al exploatațiilor agricole și la adâncirea sărăciei cu care zonele rurale se confruntă deja.

Totodată, infrastructura socială actuală nu are capacitatea de a susține un nivel decent de trai în zonele rurale. Întâlnim un deficit major în ceea ce privește posibilitățile oferite îngrijirii copiilor antepreșcolari,

respectiv un număr scăzut al creșelor existente în rural. Astfel, la nivelul anului 2011 din totalul de 295 creșe, doar 1% se aflau în mediul rural, în contextul în care, din totalul copiilor cu vârste cuprinse între 0 și 4 ani, 45,5% erau înregistrați în mediul rural.

În ceea ce privește facilitățile de tip after-school în mediul rural, accesul școlărilor la activități educaționale în afara curriculei școlare precum și la activități recreative, se constată un deficit substanțial, inegalitățile de șanse între copii de aceeași vârstă din mediul urban și rural sunt multiple și au ca numitor comun atât lipsurile materiale ale familiei cât și accesul precar la servicii de educație și de protecție socială.

Astfel, pentru diminuarea discrepanțelor existente între mediul urban și rural care determină un impact deosebit de negativ și inechitate privind oportunitățile de dezvoltare se impune necesitatea continuării efortului de a sprijini dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale în mediul rural, în vederea facilitării accesului la infrastructura educațională cu profil agricol în zonele rurale precum și a accesului la servicii sociale și de îngrijire a copilului.

Intervențiile în mediul rural în susținerea infrastructurii sociale de tip after-school și a acelei educaționale, de tip grădiniță, contribuie atât la diminuarea discriminării privind accesul pe piața muncii a femeilor, cât și creșterea nivelului de educație a minorităților naționale și a populației rurale, conducând astfel la asigurarea egalității de șanse și evitarea desegregării.

Caracterul neeconomic al utilizării infrastructurii educaționale/sociale nu este afectat, în principiu, de faptul că elevii sau părinții lor sunt nevoiți uneori să plătească taxe de înscriere sau de studii care contribuie la cheltuielile de funcționare ale sistemului. Astfel de contribuții financiare reprezintă adeseori doar o fracțiune din costurile reale ale serviciului și, prin urmare, pot să nu fie considerate drept o remunerație pentru serviciul furnizat. În aceste condiții, prevederile *Comunicării Comisiei 2016/C 262/01 privind noțiunea de ajutor de stat astfel cum este menționată la articolul 107 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene* sunt îndeplinite, iar investițiile în infrastructura de tip creșă, grădiniță, after-school sprijinite prin sub-măsura 7.2 nu intră sub incidența ajutorului de stat.

Investițiile vor fi realizate în conformitate cu strategia de dezvoltare națională/regională/județeană/locală aprobată, corespunzătoare domeniului de investiții și în conformitate cu cerințele pieței forței de muncă agricole, astfel contribuind la incluziunea pe piața muncii și totodată dezvoltare economică.

Investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural respectiv realizarea de investiții pentru conservarea patrimoniului cultural de interes local, de clasă B și modernizarea căminelor culturale din spațiul rural.

Identitatea culturală a satului românesc reprezintă o importantă sursă de dezvoltare locală și este caracterizată de un patrimoniu cultural material și imaterial divers. Pentru a păstra nealterată moștenirea rurală și identitatea națională și pentru a le valorifica pe post de instrument de dezvoltare economică locală, în următoarea perioadă de programare vor fi sprijinite acțiuni de protejare a patrimoniului cultural de interes local, clădiri și monumente de patrimoniu identificate conform Legii 422/2001, în grupa B - monumentele istorice reprezentative pentru patrimoniul cultural local, inclusiv așezăminte monahale.

O parte integrantă a moștenirii culturale o reprezintă și așezămintele monahale. De-a lungul vremii, acestea s-au constituit în centre de acumulare și diseminare a valorilor culturale, prin prezervarea culturii și transmiterea ei generațiilor următoare. Așezămintele monahale din România au ca specific păstrarea identității și tradiționalității naționale prin practicile meșteșugărești, culinare și agricole, dar și prin conservarea stilurilor arhitecturale specifice regiunilor în care sunt construite. Din numărul total de

18.439 al unităților de cult din România, doar 276 (1,5%) sunt mănăstiri, 74 (0,4%) sunt schituri, iar aproape jumătate din mănăstirile din România (49,3%) și peste 56% din schituri sunt monumente istorice.

În plus, determinarea identității socio-culturale necesită luarea în considerare a unor factori cum ar fi educația și accesul la cultură. Astfel, o componentă importantă a vieții sociale este și cea culturală, domeniu care poate contribui la creșterea gradului de atractivitate a satului pentru populația tânără. Având în vedere starea avansată de degradare precum și dotările nesatisfăcătoare, numeroase cămine culturale, deși beneficiază de un sediu propriu, fiind în proprietatea comunelor, nu și-au mai putut desfășura activitatea. Astfel, se impune, modernizarea și dotarea căminelor culturale.

Finanțarea publică a unei activități culturale sau de conservare a patrimoniului accesibil publicului larg în mod gratuit îndeplinește un scop cultural și are un caracter neeconomic. Faptul că vizitatorii unei instituții culturale sau participanții la o activitate culturală sau de conservare a patrimoniului, deschise publicului larg trebuie să plătească o contribuție bănească care acoperă numai o fracțiune din costurile reale nu afectează caracterul neeconomic al activității respective, deoarece această contribuție nu poate fi considerată drept o remunerație veritabilă pentru serviciul furnizat și nu este susceptibilă că ar atrage vizitatori de la oferte similare din alte state membre.

Ținând cont de caracterul special al domeniului culturii și al conservării patrimoniului, anumite activități legate de cultură și conservarea patrimoniului pot fi organizate într-un mod necomercial neavând astfel un caracter economic, finanțarea publică a acestora, prin urmare, nu constituie ajutor de stat. În aceste condiții, prevederile *Comunicării Comisiei 2016/C 262/01 privind noțiunea de ajutor de stat astfel cum este menționată la articolul 107 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene* sunt îndeplinite, iar intervențiile asupra monumentelor din patrimoniul cultural imobil de interes local de clasă B și căminelor culturale din spațiul rural sprijinite prin sub-măsura 7.6 nu intră sub incidența ajutorului de stat.

Legătura măsurii cu nevoile

Sprrijinul acordat în cadrul acestei măsuri va contribui la rezolvarea nevoilor, privind: „*Infrastructură de bază și servicii adecvate în zonele rurale*” (020), „*Patrimoniul local conservat*” (022), „*Modernizarea infrastructurii de învățământ agricol*”(026) și nevoia Infrastructură de bază și servicii adecvate în localitățile rurale din bazinele pomicole (12) identificată în secțiunea 4.2 a Subprogramului Tematic Pomicol (STP).

Pentru a răspunde nevoilor identificate, operațiunile vor fi desfășurate în cadrul a două sub-măsuri:

- investiții în crearea și modernizarea infrastructurii de bază la scară mică în mediul rural, sM7.2;
- investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural în mediul rural, sM7.6;

Contribuția măsurii la domeniile de intervenție

DI 6B - Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale

Sprrijinul acordat prin sub-măsura 7.2, prin investițiile de înființare, extindere și îmbunătățire a infrastructurii rutiere locale din zonele rurale, investiții de înființare, extindere, îmbunătățire a infrastructurii de apă/apă uzată în localitățile rurale din aglomerările între 2.000 - 10 000 l.e., investiții în infrastructura educațională și socială, va contribui la îmbunătățirea condițiilor de trai pentru populația rurală și la stoparea fenomenului de depopulare din mediul rural prin reducerea decalajelor rural-urban.

Sprrijinul acordat prin submăsura 7.6 ce are în vedere susținerea investițiilor de restaurare, conservare și accesibilizare a patrimoniului cultural imobil de interes local, a așezămintelor monahale inclusiv a așezămintelor culturale – cămine culturale, contribuie la punerea în valoare a moștenirii culturale locale, la promovarea turismului rural, conducând astfel la creșterea nivelului de trai în zonele rurale și la o dezvoltare locală durabilă.

Contribuția la temele orizontale

Mediu și climă

În vederea dezvoltării durabile a comunităților rurale, în sensul unei mai bune înțelegeri a asumării angajamentelor de mediu și a provocărilor privind schimbările climatice, investițiile în infrastructură de apă/apă uzată în sistem centralizat, vor contribui la: îmbunătățirea calității apei potabile, reducerea pierderilor de apă din sisteme învechite precum și a poluării cauzate de încărcătura organică biodegradabilă din gospodăriile rurale.

Inovare

Sprrijinul acordat dezvoltării infrastructurii de bază, în special, a celei rutiere, a sistemului de alimentare cu apă și canalizare, este esențial pentru dezvoltarea economică a zonelor rurale. O infrastructură îmbunătățită permite afacerilor din mediul rural să se dezvolte și încurajează spiritul antreprenorial și inovator. De asemenea, existența unei infrastructuri educaționale funcționale permite formarea de generații tinere bine pregătite, deschise spre noi oportunități și capabile să aducă inovații și dezvoltare în zonele rurale.

8.2.6.3. Domeniul de aplicare, nivelul sprrijinului, beneficiarii eligibili și, dacă este relevant, metodologia de calcul al cuantumului ratei sprrijinului, cu defalcare în funcție de submăsură și/sau tipul operațiunii în cazul în care este necesar. Pentru fiecare tip de operațiune, specificarea costurilor eligibile, a condițiilor de eligibilitate, a cuantumurilor și a ratelor de sprrijin aplicabile și a principiilor în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție

8.2.6.3.1. 7.2 Investiții în crearea și modernizarea infrastructurii de bază la scară mică

Submăsură:

- 7.2 - sprrijin pentru investiții în crearea, îmbunătățirea și extinderea tuturor tipurilor de infrastructuri la scară mică, inclusiv investiții în domeniul energiei din surse regenerabile și a sistemelor de economisire a energiei

8.2.6.3.1.1. Descrierea tipului operațiunii

În cadrul acestei submăsuri vor fi sprrijinite investiții pentru îmbunătățirea infrastructurii de bază la scară mică în vederea unei dezvoltări economice durabile și a reducerii sărăciei în spațiul rural.

Scopul sprrijinului acordat prin măsură este pentru creșterea numărului de locuitori din zonele rurale care beneficiază de infrastructură de bază îmbunătățită.

Operațiuni/Actiuni eligibile pentru suport:

a) Investiții în active corporale:

Infrastructură rutieră de interes local și infrastructură de apă/apă uzată:

- construcția, extinderea și/sau modernizarea rețelei publice de apă;
- construcția, extinderea și/sau modernizarea rețelei publice de apă uzată;
- construcția, extinderea și/sau modernizarea rețelei de drumuri de interes local.

Infrastructură educațională:

- înființarea și modernizarea (inclusiv dotarea) grădinițelor, numai a celor din afara incintei școlilor din mediul rural;
- extinderea și modernizarea (inclusiv dotarea) instituțiilor de învățământ secundar superior, filiera tehnologică cu profil resurse naturale și protecția mediului și a școlilor profesionale în domeniul agricol

Infrastructură socială:

- înființarea și modernizarea (inclusiv dotarea) creșelor precum și a infrastructurii de tip after-school, numai a celor din afara incintei școlilor din mediul rural.

b) Investiții în active necorporale:

- costurile generale ocazionate de cheltuielile cu construcția sau renovarea de bunuri imobile și achiziționarea sau cumpărarea prin leasing de mașini și echipamente noi, în limita valorii pe piață a activului precum onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, onorariile pentru consiliere privind durabilitatea economică și de mediu, inclusiv studiile de fezabilitate, vor fi realizate în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții - montaj, și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd simpla achiziție

Acțiuni neeligibile

- Investiții în infrastructura de apă/apă uzată pentru localitățile rurale care intră sub incidența proiectelor regionale finanțate prin POS Mediu;
- Investiții în infrastructura de apă/apă uzată pentru localitățile rurale care fac parte din aglomerări sub 2.000 l.e.;

8.2.6.3.1.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv;
- Plata în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45(4) și art. 63 ale R(UE) nr. 1305/2013.

8.2.6.3.1.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000

Directiva 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane

Directiva 98/83/EC privind calitatea apei destinate consumului uman

R(UE) nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a R (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului

R (UE) nr. 480/2014 de completare a R (UE) nr. 1303/2013

R (UE) nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a R (UE) Nr. 1305/2013

Legislație Națională

Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 privind regimul drumurilor, cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr. 1/2011 a educației naționale, cu modificările și completările ulterioare;

Hotărârea Guvernului nr. 866/2008 privind aprobarea nomenclatoarelor calificărilor profesionale pentru care se asigură pregătirea din învățământul preuniversitar precum și durata de școlarizare;

Legea nr. 263/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea creșelor;

Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale - republicată, cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr 489/2006 privind libertatea religiei și regimul general al cultelor – republicată, cu modificările și completările ulterioare;

Ordonanța nr 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare;

8.2.6.3.1.4. Beneficiari

- Comunele și asociațiile acestora conform legislației naționale în vigoare;
- ONG-uri pentru investiții în infrastructura educațională (grădinițe) și socială (creșe și infrastructură de tip after-school).

8.2.6.3.1.5. Costuri eligibile

Cheltuieli eligibile* specifice

Pentru proiectele privind **infrastructura rutieră de interes local și infrastructura de apă/apă uzată** :

- construcția, extinderea și/sau modernizarea rețelei publice de apă în localități rurale care fac parte din aglomerări între 2.000 - 10.000 l.e.;
- construcția, extinderea și/sau modernizarea rețelei publice de apă uzată în localități rurale care fac parte din aglomerări între 2.000 - 10.000 l.e.;
- construcția, extinderea și/sau modernizarea rețelei de drumuri de interes local.

Pentru proiectele de **infrastructură educațională/socială**:

- înființarea și modernizarea (inclusiv dotarea) grădinițelor, numai a celor din afara incintei școlilor din mediul rural, inclusiv demolarea, în cazul în care expertiza tehnică o recomandă;
- extinderea și modernizarea (inclusiv dotarea) instituțiilor de învățământ secundar superior, filiera tehnologică cu profil resurse naturale și protecția mediului și a școlilor profesionale în domeniul agricol;
- înființarea și modernizarea (inclusiv dotarea) creșelor precum și a infrastructurii de tip after-school, numai a celor din afara incintei școlilor din mediul rural, inclusiv demolarea, în cazul în care expertiza tehnică o recomandă.

*Cheltuielile eligibile generale sunt prevăzute în secțiunea 8.1

Cheltuieli neeligibile* specifice:

- Contribuția în natură;
- Costuri privind închirierea de mașini, utilaje, instalații și echipamente;
- Costuri operaționale inclusiv costuri de întreținere și chirie.

*Cheltuielile neeligibile generale sunt prevăzute în secțiunea 8.1

8.2.6.3.1.6. Condiții de eligibilitate

Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul trebuie să se angajeze să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani de la ultima plată;
- Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de sprijin prevăzute prin submăsură;
- Investiția să se realizeze în spațiul rural;
- Investiția trebuie să fie în corelare cu orice strategie de dezvoltare națională/regională/județeană/locală aprobată, corespunzătoare domeniului de investiții;
- Investiția trebuie să respecte Planul Urbanistic General;
- Investiția trebuie să demonstreze necesitatea, oportunitatea și potențialul economic al acesteia;

- Investiția în infrastructura de apă /apă uzată trebuie să se realizeze în localități rurale care fac parte din aglomerări între 2.000 - 10.000 l.e.;
- Investiția în infrastructura de apă/apă uzată să fie în conformitate cu Master Planurile aprobate pentru apă/apă uzată;
- Proiectul de investiții în infrastructura de apă/apă uzată trebuie să dețină avizul Operatorului Regional ce atestă funcționalitatea sistemului și conformitatea pentru soluția de funcționare;
- Investiția în sistemul de alimentare cu apă trebuie să se realizeze în mod obligatoriu împreună cu rețeaua de apă uzată, dacă aceasta nu există;
- În cazul proiectelor din aria de aplicabilitate a ITI Delta Dunării, solicitantul va prezenta avizul de conformitate cu obiectivele SIDD DD.

Alte angajamente

În situația în care comuna nu este membră a unei ADI de utilitate publică, înființată pentru asigurarea operării serviciului de apă/apă uzată, iar comuna optează pentru cedarea investiției către Operatorul Regional, cu acordul părților, Operatorul Regional va prelua investiția cu toate obligațiile contractuale ale beneficiarului FEADR..

8.2.6.3.1.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

Principii generale

- Principiul prioritizării tipului de investiții în sensul prioritizării investițiilor în infrastructura de apă/apă uzată;
- Principiul gradului de acoperire a populației deservite.

Principii specifice pentru investițiile în drumuri

- Principiul conectivității în vederea asigurării legăturii cu principalele căi rutiere și alte căi de transport;
- Principiul rolului multiplu în sensul accesibilizării agenților economici, a zonelor turistice, a investițiilor sociale, accesibilizarea altor investiții finanțate din fonduri europene.

Principii specifice pentru investițiile în infrastructura de apă/apă uzată

- Principiul prioritizării investițiilor care vin în completarea celor finanțate prin POS Mediu și/ sau POIM.

Principii specifice pentru investițiile în infrastructura aferentă serviciilor educaționale și sociale

- Principiul prioritizării tipului de investiție în funcție de gradul de dezvoltare socio-economică a zonei determinată în baza studiilor de specialitate – *Studiu privind stabilirea potențialului socio-economic de dezvoltare a zonelor rurale* asumat de către MADR;

Principiile de selecție vor fi suplimentar detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al R (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai

bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală

De asemenea, principiile de selecție vor asigura dezvoltarea echilibrată a agriculturii din România, ponderea criteriilor de selecție realizându-se în funcție de evoluția programului și nivelul de dezvoltare al sectoarelor prioritare identificate în strategia programului.

8.2.6.3.1.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Pentru comune:

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi **100% din totalul cheltuielilor eligibile și de până la 100% în cazul proiectelor de apă/apă uzată, sub rezerva aplicării art. 61 din R (UE) nr. 1303/2013** și nu va depăși:

- 1.000.000 Euro/comună, pentru investiții care vizează un singur tip de sprijin (infrastructura de drumuri, apă sau apă uzată);
- 2.500.000 Euro/comună, pentru investiții care vizează înființarea infrastructurii integrate de apă și apă uzată și 1.500.000 euro pentru extinderea acestei infrastructuri;
- 500.000 Euro, pentru proiectele de infrastructură educațională/socială;
- 4.000.000 euro, pentru proiectele colective (ADI din care fac parte comune) (proiecte care vizează mai multe comune) fără a depăși valoarea maximă /comună/tip de sprijin.

Pentru ONG-uri:

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi de **80% din totalul cheltuielilor eligibile** și nu va depăși:

- 200.000 Euro, pentru proiectele de infrastructură educațională/socială.

Valoarea maximă a sprijinului poate fi majorată cu maximum 25%, până la valoarea maximă indicată mai jos, exclusiv în cazul contractelor de finanțare care aplică procedura de achiziții publice, cu condiția justificării necesității ajustării prețului și a valorii devizelor generale, conform legislației naționale.

Pentru comune:

- **1.250.000 Euro/comună**, pentru investiții care vizează un singur tip de sprijin (infrastructura de drumuri, apă sau apă uzată);
- **3.125.000 Euro/comună**, pentru investiții care vizează înființarea infrastructurii integrate de apă și apă uzată și 1.875.000 euro pentru extinderea acestei infrastructuri;
- **625.000 Euro**, pentru proiectele de infrastructură educațională/socială;
- **5.000.000 euro**, pentru proiectele colective (ADI din care fac parte comune) (proiecte care vizează mai multe comune) fără a depăși valoarea maximă /comună/tip de sprijin.

Pentru ONG-uri:

- **250.000 Euro**, pentru proiectele de infrastructură educațională/socială.

Alocarea financiară a submăsurii 7.2. - Investiții în crearea și modernizarea infrastructurii de bază la scară mică este de 85% din alocarea totală a măsurii.

Pentru zona montană, în cadrul sesiunilor de depunere a cererilor de finanțare pentru această sub-măsură, va fi prevăzută o alocare distinctă care va fi comunicată beneficiarilor odată cu publicarea anunțului de lansare a sesiunii.

8.2.6.3.1.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.6.3.1.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

-

8.2.6.3.1.9.2. Măsuri de atenuare

-

8.2.6.3.1.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

-

8.2.6.3.1.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

8.2.6.3.1.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea infrastructurii la scară mică, inclusiv infrastructura turistică la scară mică menționată la articolul 20 alineatul (1) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Infrastructura la scară mică: se definește ca o investiție realizată în infrastructura locală din spațiul rural, clasificată în funcție de domeniu și aplicabilitate, după cum urmează:

- infrastructura rutieră: drumuri de interes local (drumuri comunale, drumuri vicinale, străzi din interiorul localităților) din spațiul rural, definite conform legislației naționale în vigoare;
- infrastructură de apă/apă uzată: rețea publică de apă/apă uzată din localitățile rurale care fac parte din aglomerări între 2.000 - 10 000 locuitori echivalenți (l.e.);
- infrastructura educațională/socială: infrastructura cu impact direct asupra populației din mediul rural pe diverse segmente educaționale (preșcolar-grădinițe, învățământul secundar superior filiera tehnologică cu profil resurse naturale și protecția mediului și școli profesionale în domeniul agricol) și sociale (antepreșcolar-creșe, infrastructură de tip after-school).

Prin sub-măsura 7.2 vor fi sprijinite investițiile în drumurile publice de interes local (drumuri comunale, drumuri vicinale, străzi din interiorul localităților) care aparțin proprietății publice a comunei în timp ce prin sub-măsura 4.3 vor fi sprijinite investițiile pentru drumurile de acces la fermă (drumuri de exploatare).

Dacă este cazul, o derogare specifică pentru a permite sprijinirea unei infrastructuri la scară mai mare pentru investiții în banda largă și în energia din surse regenerabile

Nu se aplică - Prin această sub-măsură nu sunt sprijinite investiții în infrastructura de broadband și investiții pentru producere de energie din surse regenerabile.

Informații privind aplicarea perioadei de grație menționate la articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul delegat nr. 807/2014

Nu se aplică - Prin submăsură nu sunt sprijinite investiții în infrastructura pentru energia din surse regenerabile care consumă sau produc energie.

Standardele minime pentru eficiența energetică menționate la articolul 13 litera (c) din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014

Definirea pragurilor menționate la articolul 13 litera (e) din [AD DR - C(2014)1460]

Nu se aplică - În cadrul submăsurii nu sunt sprijinite investițiile în infrastructura pentru producerea energiei regenerabile folosind bioenergie,.

8.2.6.3.2. 7.6 Investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural

Submăsură:

- 7.6 - sprijin pentru studii și investiții asociate cu întreținerea, refacerea și modernizarea patrimoniului cultural și natural al satelor al peisajelor rurale și al siturilor de înaltă valoare naturală, inclusiv cu aspectele socioeconomice conexe, precum și acțiuni de sensibilizare ecologică

8.2.6.3.2.1. Descrierea tipului operațiunii

Această sub-măsură va oferi sprijin financiar pentru protejarea, prin întreținere, restaurare și modernizare, obiectivelor de patrimoniu cultural de interes local, așezăminte monahale inclusiv a așezămintelor culturale- cămine culturale. Investițiile vor avea un impact pozitiv asupra turismului local și vor ajuta la stimularea dezvoltării mediului de afaceri local.

Sprijinirea conservării patrimoniului local și a tradițiilor are drept scop stimularea activităților de turism rural, precum și menținerea tradițiilor și a moștenirii spirituale contribuind astfel la atractivitatea zonelor rurale.

Operațiuni/Acțiuni eligibile pentru suport:

a) Investiții în active corporale pentru:

- restaurarea, conservarea și dotarea clădirilor/monumentelor din patrimoniul cultural imobil de interes local de clasă B;
- construcția, extinderea și/sau modernizarea drumurilor de acces ale așezămintelor monahale de clasă B;
- restaurarea, conservarea și/sau dotarea așezămintelor monahale de clasă B;
- modernizarea, renovarea și/sau dotarea căminelor culturale.

b) Investiții în active necorporale:

Costurile generale ocazionate de cheltuielile cu construcția sau renovarea de bunuri imobile și achiziționarea sau cumpărarea prin leasing de mașini și echipamente noi, în limita valorii pe piață a activului precum onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, onorariile pentru consiliere privind durabilitatea economică și de mediu, inclusiv studiile de fezabilitate, vor fi realizate în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții - montaj, și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd simpla achiziție.

8.2.6.3.2.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

- Rambursarea cheltuielilor eligibile suportate și plătite efectiv;
- Plata în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale R. (UE) nr.1305/2013.

8.2.6.3.2.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

R(UE) nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a R (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului

R (UE) nr. 480/2014 de completare a R (UE) nr. 1303/2013

R (UE) nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a R (UE) Nr. 1305/2013

Legislație Națională

LEGE nr. 422 din 18 iulie 2001 privind protejarea monumentelor istorice cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale - republicată, cu modificările și completările ulterioare;

Ordonanța nr 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare;

LEGE nr. 489 din 28 decembrie 2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor cu modificările și completările ulterioare;

Ordinul nr. 2260 din 18 aprilie 2008 privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice, cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr. 143/2007 privind înființarea, organizarea și desfășurarea activității așezămintelor culturale, cu modificările și completările ulterioare.

8.2.6.3.2.4. Beneficiari

- Comunele definite conform legislației în vigoare;
- ONG-uri definite conform legislației în vigoare;
- Unități de cult conform legislației în vigoare;
- Persoane fizice autorizate/societăți comerciale care dețin în administrare obiective de patrimoniu cultural de utilitate publică, de clasă B.

8.2.6.3.2.5. Costuri eligibile

Cheltuielile eligibile* specifice:

- restaurarea, conservarea și dotarea clădirilor/monumentelor din patrimoniul cultural imobil de interes local de clasă B;

- construcția, extinderea și/sau modernizarea drumurilor de acces ale așezămintelor monahale de clasă B;
- restaurarea, conservarea și /sau dotarea așezămintelor monahale de clasă B;
- modernizarea, renovarea și/sau dotarea căminelor culturale.

*Cheltuielile eligibile generale sunt prevăzute în secțiunea 8.1

Cheltuieli neeligibile* specifice:

- Contribuția în natură;
- Costuri privind închirierea de mașini, utilaje, instalații și echipamente;
- Costuri operaționale inclusiv costuri de întreținere și chirie.

*Cheltuielile neeligibile generale sunt prevăzute în secțiunea 8.1

8.2.6.3.2.6. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul nu trebuie să fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Investiția trebuie să fie în corelare cu orice strategie de dezvoltare națională/regională/județeană/locală aprobată, corespunzătoare domeniului de investiții;
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de sprijin prevăzute prin măsură;
- Investiția să se realizeze în spațiul rural;
- Introducerea investiției din patrimoniul cultural de clasă B în circuitul turistic, la finalizarea acesteia;
- Solicitantul se angajează să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani, de la ultima plată;
- În cazul proiectelor din aria de aplicabilitate a ITI Delta Dunării, solicitantul va prezenta avizul de conformitate cu obiectivele SIDD DD.

8.2.6.3.2.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

Pentru investițiile de restaurare și conservare a patrimoniului cultural de interes local

- Principiul potențialului turistic, în sensul prioritizării proiectelor în localitățile rurale cu potențial de dezvoltare turistic;
- Principiul valorii culturale în funcție de numărul de activități socio-culturale desfășurate.

Pentru investițiile de modernizare și dotare a căminelor culturale

- Principiul gradului de deservire a populației, inclusiv potențialul turistic al localității rurale;
- Principiul valorii culturale în funcție de numărul de activități socio-culturale desfășurate.

Principiile de selecție vor fi detaliate suplimentar în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al R (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai

bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

De asemenea, principiile de selecție vor asigura dezvoltarea echilibrată a agriculturii din România, ponderea criteriilor de selecție realizându-se în funcție de evoluția programului și nivelul de dezvoltare al sectoarelor prioritare identificate în strategia programului.

8.2.6.3.2.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Pentru comune:

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi **100% din totalul cheltuielilor eligibile** și nu va depăși **500.000 euro**.

Pentru alt tip de beneficiari:

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi de **80% din totalul cheltuielilor eligibile** și nu va depăși **200.000 euro**.

Valoarea maximă a sprijinului poate fi majorată cu maximum 25%, până la valoarea maximă indicată mai jos, exclusiv în cazul contractelor de finanțare care aplică procedura de achiziții publice, cu condiția justificării necesității ajustării prețului și a valorii devizelor generale, conform legislației naționale.

Pentru comune:

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi **100% din totalul cheltuielilor eligibile** și nu va depăși **625.000 euro**.

Pentru alt tip de beneficiari:

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi de **80% din totalul cheltuielilor eligibile** și nu va depăși **250.000 euro**.

Alocarea financiară a submăsurii 7.6. Investițiile asociate cu protejarea patrimoniului cultural reprezintă 15% din alocarea totală a măsurii.

Pentru zona montană, în cadrul sesiunilor de depunere a cererilor de finanțare pentru această sub-măsură, va fi prevăzută o alocare distinctă care va fi comunicată beneficiarilor odată cu publicarea anunțului de lansare a sesiunii.

8.2.6.3.2.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.6.3.2.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

-

8.2.6.3.2.9.2. Măsuri de atenuare

-

8.2.6.3.2.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

-

8.2.6.3.2.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

8.2.6.3.2.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea infrastructurii la scară mică, inclusiv infrastructura turistică la scară mică menționată la articolul 20 alineatul (1) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Nu se aplică.

Dacă este cazul, o derogare specifică pentru a permite sprijinirea unei infrastructuri la scară mai mare pentru investiții în banda largă și în energia din surse regenerabile

Nu se aplică.

Informații privind aplicarea perioadei de grație menționate la articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul delegat nr. 807/2014

Nu se aplică.

Standardele minime pentru eficiența energetică menționate la articolul 13 litera (c) din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014

Definirea pragurilor menționate la articolul 13 litera (e) din [AD DR - C(2014)1460]

Nu se aplică.

8.2.6.4. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.6.4.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

- Riscurile generale identificate pentru implementarea Măsurii 7 vizează următoarele aspecte: proceduri inadecvate de verificare și control precum și aplicarea incorectă a prevederilor acestora, proceduri neadecvate și documentații de atribuire nerelevante pentru eficiența procedurilor de licitație pentru beneficiarii publici și privați precum și posibile întârzieri în lansarea procedurilor de achiziții publice, neaplicarea de sancțiuni în situațiile de întârziere înregistrate în implementarea proiectelor, criteriile de selecție dificil de evaluat pentru o selecție corespunzătoare a solicitanților și un sistemul IT neadecvat;
- Beneficiarii nu respecta legislația aferentă achizițiilor publice.

8.2.6.4.2. Măsuri de atenuare

În vederea îmbunătățirii implementării măsurii și reducerii riscurilor următoarele acțiuni corespunzătoare riscurilor identificate sunt planificate:

- elaborarea de proceduri clare și detaliate și eficientizarea sistemelor de control în toate fazele de verificare a unui proiect prin: elaborarea de proceduri cu fișe de verificare pentru toate acțiunile ce concură la plata unui proiect, evaluare, selectare, contractare, achiziții și autorizare plăți, eșantioane de supraveghere a structurilor teritoriale și delegate, controlul la fața locului, sistemul de contestații care permite o verificare a modului de aplicare a procedurilor, controale prin eșantion atât în perioada de implementare a proiectelor cât și ex-post;
- Implementarea la nivelul procedurilor de achiziții publice derulate în cadrul PNDR a măsurilor prevăzute în planul de acțiune privind condiționalitatea ex-ante referitoare la achizițiile publice prevăzute în anexa capitolului 6 cu accent asupra asigurării cadrului legal și instituțional necesar, a consolidării capacității administrative și a asigurării mecanismelor corespunzătoare de derulare a procedurilor de achiziții publice.
- realizarea mai multor verificări legate de implementarea proiectelor în corelare cu etapele de implementare a proiectelor;
- elaborarea documentațiilor standard de către Agenția de plată pentru a fi utilizate de către beneficiarii publici. Astfel, vor fi realizate formate de documentații de atribuire în care cerințele de calificare și factorii de evaluare și proporționalitate vor fi predeterminate. Pentru beneficiarii privați se revizuiesc procedurile referitoare la achiziții în sensul clarificării elementelor necesare în documentațiile de atribuire, publicarea acestora în sistemul informatic pentru o mai bună informare cu privire la cerințele procedurii de achiziție. Respectarea lor din partea solicitanților și prin urmare verificarea acestora de către Agenția de plată va asigura punerea în aplicare a principiilor economicității, eficienței, eficacității, transparenței. Autoritatea de Management va asigura elaborarea unor proceduri adecvate ale căror prevederi să asigure conformitatea cu această cerință.
- Agenția de plată va verifica criteriile de selecție și de încredințare utilizate de beneficiari înaintea lansării procedurilor de achiziții publice. După anunțul câștigării ofertei, agenția de plată va verifica oferta câștigătoare cât și cele necâștigătoare. Agenția de plată va verifica dacă oferta câștigătoare este cuantificabilă și realistă, mai ales din perspectiva perioadei de execuție. Controalele vor fi întărite cu privire la posibilele legături ale beneficiarilor și furnizorilor de bunuri/servicii prin consultarea Registrului Național al Comerțului (RECOM).

- se vor desfășura campanii de informare pentru beneficiarii FEADR cu privire la iregularități și bune practici de achiziții publice.
- stabilirea unor criterii clare și transparente de selecție a solicitanților în vederea evitării neregulilor și informarea acestora prin intermediul ghidurilor, pliantelor, site-uri web și alte acțiuni
- sistemul IT existent la nivelul Agenției de plată se va actualiza și optimiza cu noile fluxuri administrative și măsurile PNDR 2014-2020 și vor fi introduse chei de control specifice.

8.2.6.4.3. Evaluarea globală a măsurii;

În perioada 2007-2013, principalele probleme identificate în implementarea Măsurii 322 ”*Renovarea, dezvoltarea satelor și îmbunătățirea moștenirii rurale*” au fost legate de:

- procedurile de achiziție publică, respectiv complexitatea acestui proces, fapt ce a condus la întâzieri în implementarea proiectelor, selecția proiectelor
- corelarea tipurilor de investiții pentru proiecte integrate.

Pe baza analizei rezultatelor controlului efectuat asupra măsurii 322, în vederea evitării problemelor întâmpinate, pentru perioada de programare 2014-2020 au fost luate următoarele măsuri:

- au fost revizuite procedurile de achiziții pentru beneficiarii publici în sensul solicitării unor cerințe clare în documentațiile de atribuire, precum și a controalelor efectuate de către AFIR în scopul de a eficientiza procesul de achiziții publice; acțiuni similare au fost întreprinse și pentru beneficiarii privați.
- criteriile de selecție care vor fi detaliate în cadrul legislativ național (ghiduri, proceduri) vor avea o mai mare doză de acuratețe, vor fi mai clare și verificabile;
- a fost eliminată posibilitatea de a aplica proiecte integrate (care să prevadă investiții din mai multe tipuri de operațiuni: ex. infrastructură socială și infrastructură apă/apă uzată) deoarece puteau fi prioritizate proiecte care aveau ca și componentă infrastructura socială fără a fi majoritară la nivel de proiect.

Cu privire la aspectele referitoare la investițiile pentru protejarea patrimoniului cultural de interes local, principala problemă identificată a fost legată de necorelarea punctajului acordat pentru criteriul de selecție referitor la proiectele care promovau investiții în scopul conservării specificului local și a moștenirii culturale, cu valoarea acestui tip de investiții.

Pentru perioada 2014-2020, a fost aleasă o altă abordare, în sensul sprijinirii acestui tip de investiții printr-o submăsură separată, cu o alocare specifică.

Pentru o bună acoperire teritorială din punct de vedere al tipurilor de acțiuni și al potențialilor beneficiari, inclusiv a facilitării accesului acestora la diverse fonduri, iar pe de altă parte pentru asigurarea unui sistem eficient de implementare care să conducă la o bună administrare și în final la o dezvoltare echilibrată și durabilă în elaborarea PNDR, s-a urmărit asigurarea demarcării și complementarității între FEADR și alte fonduri.

De asemenea, măsura vizează tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea sprijinului în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

Măsura 7 creează premisele îndeplinirii priorităților identificate în strategia privind îmbunătățirea infrastructurii la scară mică din mediul rural precum și protejarea patrimoniului și moștenirii culturale din mediul rural.

În urma analizei realizate de AM și Agenția de plată, pe baza experienței dobândite în perioada de programare 2007-2013, se poate concluziona că verificarea și controlul măsurii sunt asigurate atât prin prisma pregătirii profesionale cât și îmbunătățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

8.2.6.5. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

8.2.6.6. Informații suplimentare specifice măsurii

Definirea infrastructurii la scară mică, inclusiv infrastructura turistică la scară mică menționată la articolul 20 alineatul (1) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

Dacă este cazul, o derogare specifică pentru a permite sprijinirea unei infrastructuri la scară mai mare pentru investiții în banda largă și în energia din surse regenerabile

-

Informații privind aplicarea perioadei de grație menționate la articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul delegat nr. 807/2014

-

Standardele minime pentru eficiența energetică menționate la articolul 13 litera (c) din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014

-

Definirea pragurilor menționate la articolul 13 litera (e) din [AD DR - C(2014)1460]

-

8.2.6.7. *Alte observații importante relevante pentru înțelegerea și punerea în aplicare a măsurii*

Modernizare: cuprinde lucrările de construcții-montaj și instalații privind reabilitarea infrastructurii și/sau consolidarea construcțiilor, reutilizarea/dotarea, extinderea (dacă este cazul) aparținând tipurilor de investiții derulate prin măsură, care se realizează pe amplasamentele existente, fără modificarea destinației/funcționalității inițiale.

Patrimoniul cultural imobil de interes local de clasa B este definit în legislația națională (Legea 422/2001) ca fiind reprezentat de monumentele istorice reprezentative pentru patrimoniul cultural local și în cazul în care sunt aflate în proprietate publică, pot fi declarate, potrivit legii, de interes public național sau local, după caz, prin hotărâre a Guvernului inițiată de Ministerul Culturii și Cultelor, respectiv prin hotărâre a consiliilor locale, județene sau a Consiliului General al Municipiului București, cu avizul Ministerului Culturii și Cultelor.

Cămin cultural – instituție înființată în scopul propagării culturii în spațiul rural.

8.2.7. M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)

8.2.7.1. *Temei juridic*

Articolul 21, alin.(1), lit. (a) și Articolul 22 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013;

Articolul 6 din Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014;

Anexa I, Partea 1, secțiunea 8, pct.2, lit. (e) – 7 din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 808/2014.

8.2.7.2. *Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la arile de intervenție și la obiectivele transversale*

Suprafața totală a Fondului Forestier Național (FFN) și a Vegetației Forestiere din Afara Fondului Forestier Național (VF AFFN) s-a menținut la un nivel constant în timp, astfel că la nivelul anului 2012 aceasta era de 6.746.906 ha (INS), reprezentând cca 28.3% din suprafața totală a fondului funciar național, sub media europeană de 37,6%, și sub nivelul optim pentru România identificat de Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice, respectiv 35%.

În comparație cu distribuția proporțională relativ egală a principalelor forme de relief la nivelul fondului funciar național, la nivelul FFN se constată un dezechilibru evident în ceea ce privește repartitia acestora pe principalele forme de relief, cu marea majoritate a pădurilor localizate în zonele de munte (52%) și deal (37%) și cu un deficit pregnant de suprafețe acoperite cu pădure în zona de câmpie (11%). În conformitate cu prevederile Codului Silvic, județele în care suprafața pădurilor reprezintă mai puțin de 16% din suprafața totală a fondului funciar sunt considerate *zone deficitare în păduri*.

Deși una din cele mai importante măsuri din cadrul PNDR în ceea ce privește sechestrarea carbonului și adaptarea la efectele schimbărilor climatice, mai ales în zonele deficitare în păduri, măsura similară implementată prin PNDR 2007-2013 a fost într-o măsură foarte mică accesată. Astfel, la sfârșitul anului 2013 erau contractate 29 de proiecte, cu o valoare publică totală de 2.4 mil. euro, reprezentând cca. 1% din alocarea publică totală inițială de cca. 230 mil. euro. Principala cauză identificată pentru slaba accesare a măsurii fiind nerecunoașterea costurilor reale necesare creării unor păduri cu structuri adaptate condițiilor locale și rezistente la stresul climatic.

Creșterea suprafeței ocupate cu păduri este unul dintre obiectivele Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României, Orizonturi 2013-2020-2030 și Strategiei Naționale a României privind Schimbările Climatice 2013 - 2020, precum și o obligație și prioritate națională definită în cadrul Codului Silvic. Strategia Uniunii Europene pentru păduri și sectorul forestier recunoaște, de asemenea, potențialul de a contribui al pădurilor prin sechestrarea carbonului la obiectivul global de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră.

Împădurirea terenurilor agricole și neagricole este o măsură menită, în principal, să contribuie la reducerea concentrației de gaze cu efect de seră din atmosferă prin captarea CO₂, la reducerea eroziunii solului, creșterea retenției apei în sol, precum și la adaptarea agriculturii din România la schimbările climatice așteptate, caracterizate prin creșterea temperaturilor medii anuale și scăderea volumului de precipitații. Astfel, trupurile de pădure, perdelele sau cordoanele forestiere de protecție nou create pe

terenurile agricole și neagricole, mai ales în zonele de câmpie, vor avea efecte pozitive asupra climatului local, contribuind la combaterea efectelor secetelor excesive, ameliorarea climatului local și a regimului hidric edafic, reducând evaporația și transpirația la nivelul plantelor. În regiunile de munte și deal, crearea de suprafețe împădurite contribuie la reducerea eroziunii solului, îmbunătățirea capacității de retenție a apei și atenuarea riscului la inundații și a efectelor negative ale viiturilor. Pe lângă influența pozitivă asupra condițiilor de climă, pădurile nou create contribuie și la creșterea diversității biologice la nivel local prin refacerea habitatelor și ecosistemelor și crearea de zone de tranziție propice dezvoltării populațiilor de insecte, păsări și mamifere. Prin funcțiile de natură ecologică, socială și economică, pădurile furnizează și alte bunuri și servicii pentru societate, cum ar fi produsele lemnoase și nelemnoase, spațiu de recreere, înfrumusețarea peisajului, care completează raționamentul intervenției prin această măsură.

Gestionarea pădurilor din România se realizează în baza a 11 principii de bază definite de Codul Silvic, care au în vedere respectarea celor șase criterii de gestionare durabilă a pădurilor definite de Conferința Ministerială pentru Protecția Pădurilor în Europa, precum și a celor trei principii directe stabilite la nivel european prin noua strategie a Uniunii Europene pentru păduri și sectorul forestier, acestea constituind, de asemenea, baza noii strategii a silviculturii din România, aflată în faza de definitivare.

În vederea susținerii obiectivelor legate de conservarea biodiversității locale, beneficiarii Măsurii 8, pentru suprafețele de pădure nou înființate, pot aplica pentru sprijinul acordat în baza Măsurii 15 plăți pentru anagajamente de silvomediu, numai după ce ultima lucrare de întreținere prevăzută prin proiectul tehnic a fost executată.

Prin realizarea de trupuri de pădure și perdele forestiere în baza măsurii M08 se asigură condițiile creării de zone de tranziție propice conservării și dezvoltării biodiversității locale, susținută în principal prin trupurile de pădure existente, pentru care sprijinul acordat în baza măsurii M15 contribuie suplimentar la obiectivele de conservare și dezvoltare a biodiversității. În acest fel cele două măsuri (M08 și M15) contribuie în mod sinergic la obiectivul gestionării durabile a ecosistemelor forestiere și conservarea și dezvoltare a biodiversității specifice terenurilor forestiere.

Legătura măsurii cu nevoile identificate

Sprijinul acordat prin această măsură va contribui, în principal, la nevoia de creștere a suprafețelor împădurite (Nevoia 14). Totodată, prin efectele benefice asupra componentelor de mediu locale, măsura se adresează, în mod secundar, nevoilor de protecție și îmbunătățire a resurselor de sol (Nevoia 16), de adaptare la efectele schimbărilor climatice (Nevoia 17), precum și de reducere a nivelului de emisii GES (Nevoia 18).

Pentru a răspunde nevoilor identificate, operațiunile vor fi desfășurate în cadrul unei sub-măsuri:

sM8.1 - Împăduriri și crearea de suprafețe împădurite

Contribuția măsurii la domeniile de intervenție (DI)

DI 5E - Promovarea conservării și a sechestrării carbonului în agricultură și silvicultură

Prin realizarea de trupuri de pădure și perdele forestiere se va promova stocarea carbonului în biomasa vegetală (din sol și de deasupra solului), în materia organică moartă, precum și în sol.

Efecte secundare:

Măsura 8 este direct programată sub domeniul de intervenție indicat anterior. În plus, este de așteptat ca măsura să contribuie indirect la obiectivele aferente domeniilor de intervenție următoare:

DI 4A - Refacerea, conservarea și dezvoltarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000 și în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice, a activităților agricole de mare valoare naturală, precum și a stării peisajelor europene

Trupurile de pădure și perdelele forestiere de protecție nou create vor contribui la creșterea diversității biologice prin refacerea habitatelor și ecosistemelor locale și crearea de zone de tranziție propice dezvoltării populațiilor de insecte, păsări și mamifere.

DI 4B - Ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrășămintelor și a pesticidelor

Crearea de suprafețe împădurite va contribui la ameliorarea regimului hidric, îmbunătățirea capacității de retenție a apei, atenuarea riscului la inundații, precum și la diminuarea efectelor negative ale viiturilor.

DI 4C - Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului

Împăduririle promovate prin Măsura 8 vor contribuie la reducerea eroziunii eoliene a solului, în special în zonele de câmpie, precum și la reducerea eroziunii solului provocată de viituri în zonele de deal și munte.

Contribuția la obiectivele transversale "mediu" și "climă"

Suprafețele forestiere create prin această măsură contribuie în mod direct la reducerea concentrației de gaze cu efect de seră din atmosferă și adaptarea la efectele schimbărilor climatice prin promovarea sechestrării carbonului și a măsurilor de adaptare la efectele schimbărilor climatice (ex. perdele forestiere de protecție), precum și indirect la obiectivele de protecție a mediului prin reducerea eroziunii solului, îmbunătățirea capacității de retenție a apei, precum și prin refacerea biodiversității locale.

8.2.7.3. Domeniul de aplicare, nivelul sprijinului, beneficiarii eligibili și, dacă este relevant, metodologia de calcul al cuantumului ratei sprijinului, cu defalcare în funcție de submăsură și/sau tipul operațiunii în cazul în care este necesar. Pentru fiecare tip de operațiune, specificarea costurilor eligibile, a condițiilor de eligibilitate, a cuantumurilor și a ratelor de sprijin aplicabile și a principiilor în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție

8.2.7.3.1. 8.1 Împăduriri și crearea de suprafețe împădurite

Submăsură:

- 8.1 - sprijin pentru împădurire/crearea de suprafețe împădurite

8.2.7.3.1.1. Descrierea tipului operațiunii

Sprijinul acordat prin această sub-măsură are ca obiectiv creșterea suprafeței ocupate de păduri la nivel național prin promovarea împăduririi suprafețelor agricole și neagricole, contribuind astfel la susținerea sechestrării carbonului, adaptarea la efectele schimbărilor climatice, reducerea eroziunii solului, îmbunătățirea capacității de retenție a apei, precum și la refacerea și conservarea biodiversității locale.

Sprijinul acordat acoperă costurile legate de:

- lucrările de înființare a plantației, inclusiv costurile cu realizarea proiectului tehnic de împădurire și împrejmuirea plantației,
- întreținerea plantațiilor pe o perioadă de maximum 6 ani, conform proiectului tehnic de împădurire,
- efectuarea a maximum două lucrări de îngrijire a arboretelor după închiderea stării de masiv,
- acoperirea pierderilor de venit agricol pentru o perioadă de 12 ani pentru suprafața împădurită.

Lucrările de împădurire (lucrările de înființare, împrejmuire și întreținere) se execută în baza unui proiect tehnic care va respecta *Normele tehnice nr. 1* (în cazul realizării de trupuri de pădure) sau *Normele tehnice nr. 2* (în cazul realizării de perdele forestiere de protecție), precizate în capitolul *Trimiteri la alte acte legislative*, și care va fi elaborat de persoane fizice sau persoane juridice de specialitate atestate de autoritatea națională în domeniul silviculturii pentru proiectarea și/sau executarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare din domeniul silvic.

Formulele și schemele de împădurire vor lua în considerare numai speciile forestiere din *listele speciilor forestiere de arbori și arbuști utilizate în lucrările de împăduriri* prezentate la capitolul *"Informații specifice măsurii"*.

Materialul forestier utilizat la lucrările de împădurire trebuie să respecte prevederile legale în vigoare referitoare la producerea, comercializarea și importul materialelor forestiere de reproducere (precizate în capitolul *Trimiteri la alte acte legislative*).

Lucrările de îngrijire ale arboretelor efectuate după închiderea stării de masiv se vor realiza avându-se în vedere ca indicele de închidere a coronamentului să nu scadă sub valoarea de 0,7. Anii de efectuare a lucrărilor de îngrijire a arboretelor sunt prevăzuți în proiectul tehnic de împădurire.

Lucrările de înființare a plantațiilor forestiere se vor realiza în maximum 2 ani de la data semnării angajamentului. Pentru beneficiarii selectați în cadrul sesiunilor de depunere a cererilor de sprijin 1, 2 și 3, lucrările de înființare a plantațiilor forestiere se vor realiza într-un termen de maximum 3 ani de la data semnării angajamentului.

Plantația forestieră realizată în baza prezentei sub-măsuri va fi menținută pe suprafața care face obiectul proiectului cel puțin pe perioada de implementare a angajamentului, respectând condițiile referitoare la realizarea lucrărilor de împădurire, întreținere a plantațiilor și îngrijire a arboretelor prevăzute de fișa măsurii. Se va avea în vedere ca pe toată perioada cuprinsă între data finalizării ultimei lucrări de întreținere a plantației și data finalizării angajamentului indicele de închidere a coronamentului să nu scadă sub valoarea de 0,7.

În cazul apariției unui eveniment produs de factori biotici sau abiotici până la momentul realizării celei de a doua lucrări de întreținere a plantației, constatat conform prevederilor legale de către autoritățile publice desemnate, dacă pierderile de puieți depășesc pragul de 20%, costurile cu refacerea plantației pot fi acoperite până la maximum 75% din costul standard legat de lucrările pentru înființarea plantației aferente terenurilor agricole. În cazul în care evenimentul produs de factori biotici sau abiotici are loc înainte de efectuarea primei lucrări de întreținere a plantației, costurile de întreținere a plantației din primul an vor fi plătite proporțional cu suprafața plantației neafectată de evenimentul produs de factori biotici sau abiotici. În cazul în care evenimentul produs de factori biotici sau abiotici are loc după efectuarea primei lucrări de întreținere a plantației, dar înainte de efectuarea celei de a doua lucrări de întreținere a plantației, costurile de întreținere a plantației din anul doi vor fi plătite proporțional cu

suprafața plantației neafectată de evenimentul produs de factori biotici sau abiotici. Pentru a fi eligibil pentru acoperirea costurilor cu refacerea plantației beneficiarul va trebui să demonstreze că lucrările inițiale de înființare a plantației au fost planificate și executate în conformitate cu prevederile normelor tehnice nr. 1 sau 2, după caz.

Următoarele categorii de teren nu sunt eligibile pentru sprijin prin această măsură:

- terenuri grevate de sarcini, conform evidențelor cadastrelor locale,
- terenuri care fac obiectul unor litigii,
- terenuri menționate la momentul depunerii aplicației în programe sau planuri naționale sau locale de amenajare a teritoriului ca deserving un interes public major ,
- pajiști naturale permanente, cu excepția celor afectate, conform proiectului tehnic, de fenomene de degradare a solului, și anume: eroziune de suprafață foarte puternică și excesivă, eroziune de adâncime (ogașe, ravene, torenți), alunecări active, prăbușiri, surpări și scurgeri noroioase, prezența aglomerărilor de pietriș, bolovăniș, grohotiș, stâncării și depozite de aluviuni torențiale, sărăturare sau aciditate puternică, prezența nisipurilor mobile),
- terenurile agricole pentru care există angajamente în derulare pentru agro-mediu și climă și agricultură ecologică.

Dacă suprafața de pădure creată în baza schemei este defrișată pe parcursul derulării sau după finalizarea angajamentului, cu excepția situațiilor de forță majoră, aceasta nu va mai putea beneficia de nicio plată acordată pe suprafață agricolă prin intermediul IACS până la vârsta exploatabilității precizată în proiectul tehnic.

Deținătorii de teren agricol și neagricol nu trebuie să facă obiectul altor forme de sprijin din Fondurile ESI sau alte fonduri publice pentru aceeași suprafață de teren pe perioada de acordare a sprijinului în baza sub-măsurii 8.1, cu excepția, după caz, a schemelor de plăți directe (Pilonul I al PAC) sau a plăților compensatorii acordate pe suprafață prin măsurile de dezvoltare rurală pentru care sunt eligibili.

8.2.7.3.1.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprijinul acordat prin această măsură este reprezentat de costuri standard, care se referă la:

- Prima de înființare a plantațiilor forestiere (denumită în cadrul măsurii **Prima 1**), care acoperă și costurile de realizare a proiectului tehnic de împădurire și împrejmuire a plantației.
- Prima anuală acordată pe unitatea de suprafață (denumită în cadrul măsurii **Prima 2**), pentru o perioadă de 12 ani, pentru acoperirea costurilor de întreținere și îngrijire a plantației forestiere și pentru compensarea pierderilor de venit agricol ca urmare a împăduririi.

Deținătorii de terenuri agricole și neagricole proprietate a statului și deținătorii de terenuri agricole și neagricole proprietate a unităților administrativ teritoriale (UAT) sau asociații ale acestora, beneficiază numai de sprijinul acordat în baza *Primei 1*.

Numai deținătorii de terenuri agricole, încadrați în categoria fermierilor activi (fermier activ conform notificării României în baza art.9 din Regulamentul (UE) 1307/2013) la momentul depunerii aplicației,

pot beneficia de compensații pentru acoperirea pierderilor de venit agricol ca urmare a împăduririi terenurilor (componentă a Primei 2).

8.2.7.3.1.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- **Art. 91, alin. (2) și art. 92 din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013** privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor CEE nr. 352/78, CE nr. 165/94, CE nr. 2799/98, CE nr. 814/2000, CE 1290/2005 și CE nr. 485/2008 ale Consiliului,
- **Art.9 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013** de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului CE nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului CE nr. 73/2009 al Consiliului,
- **Orientări privind ajutoarele de stat** pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor nefinanciare aflate în dificultate (2014/C 249/01).

Legislație Națională:

- **Ordinul ministrului apelor, pădurilor și protecției mediului nr. 1648 din 31.10.2000** de aprobare a *Normelor tehnice privind compoziții, scheme și tehnologii de regenerare a pădurilor și de împădurire a terenurilor degradate* (denumite în cadrul măsurii Normele tehnice nr.1);
- **Ordinul ministrului agriculturii, alimentației și pădurilor nr. 636 din 23.12.2002** privind aprobarea *Îndrumărilor tehnice silvice pentru înființarea, îngrijirea și conducerea vegetației forestiere din perdelele forestiere de protecție* (denumite în cadrul măsurii Normele tehnice nr.2);
- **Ordinul ministrului apelor, pădurilor și protecției mediului nr. 1672 din 07.11.2000** privind aprobarea *Normelor tehnice pentru amenajarea pădurilor* (denumite în cadrul măsurii Normele tehnice nr.3),
- **Legea nr. 107 din 15 iunie 2011** privind comercializarea materialelor forestiere de reproducere, cu modificările și completările ulterioare.

8.2.7.3.1.4. Beneficiari

Beneficiarii sprijinului prin această măsură sunt deținătorii publici și privați de teren agricol și neagricol și formele asociative ale acestora.

În cazul terenurilor aflate în proprietatea statului, sprijinul se poate acorda doar dacă autoritatea care gestionează respectivele terenuri este un organism privat sau o unitate administrativ teritorială (UAT) de nivel LAU 2.

8.2.7.3.1.5. Costuri eligibile

Solicitanții vor primi sprijin pentru împădurirea terenurilor agricole și neagricole, constând în cele două tipuri de prime acordate. Costurile eligibile pentru cele două tipuri de prime sunt următoarele:

Costuri eligibile pentru calcularea **Primei 1**:

- Costuri necesare întocmirii proiectului tehnic de împădurire (variabile în funcție de suprafața împădurită, care acoperă cheltuieli efectuate înaintea încheierii angajamentului). Formula de calcul (*formula 1*) a valorii cheltuielilor pentru proiectul tehnic se prezintă mai jos la titlul "*sume și rate de sprijin*",
- Costuri legate de lucrările pentru înființarea plantației (costuri standard pentru cele trei tipuri de forme de relief – câmpie, deal, munte și cele două categorii de teren – agricol, neagricol),
- Costuri cu împrejmuirea plantației.

Costuri eligibile pentru calcularea **Primei 2**:

- Costuri legate de lucrările de întreținere a plantației pentru o perioadă de maximum 6 ani (perioada în care se efectuează lucrările de întreținere a plantației este stabilită în cadrul proiectului tehnic de împădurire) - costuri standard pentru fiecare an de întreținere a plantației și cele trei tipuri de forme de relief (câmpie, deal, munte);
- Costuri necesare realizării lucrărilor de îngrijire a arboretelor efectuate după închiderea stării de masiv (costuri standard pentru două lucrări de îngrijire a arboretelor pe cele trei tipuri de forme de relief – câmpie, deal, munte);
- Compensații pentru acoperirea pierderilor de venit agricol ca urmare a împăduririi terenurilor agricole, acordate pentru o perioadă de 12 ani;

Alte costuri eligibile:

- Costuri pentru refacerea plantației acordate în cazul apariției unui eveniment produs de factori biotici sau abiotici până la momentul realizării celei de a doua lucrări de întreținere a plantației (până la maximum 75% din costul standard legat de lucrările pentru înființarea plantației, dacă pierderile de puieți depășesc pragul de 20%).
- Costuri legate de lucrările de întreținere a plantației pentru anul I sau pentru anul II, după caz, pentru suprafața plantației neafectată de un eveniment produs de factori biotici sau abiotici, în cazul refacerii plantației ca urmare a apariției unui astfel de eveniment.

Costuri neeligibile:

- Înființarea de plantații de arbori din specii forestiere cu ciclu scurt de producție, arbori cu creștere rapidă întrebuințați pentru producerea de energie sau pomi de Crăciun.

8.2.7.3.1.6. Condiții de eligibilitate

- **Terenurile** eligibile sunt cele agricole și cele neagricole (conform definițiilor prevăzute de fișa tehnică a măsurii) situate pe întreg teritoriul național.
- Suprafața terenului propus pentru împădurire în vederea realizării de **perdele forestiere de protecție** va fi de cel puțin 0,5 ha iar suprafața compactă minimă împădurită va fi de cel puțin 0,1 ha.

- Suprafața terenului propus pentru împădurire în vederea realizării de *trupuri de pădure* va fi de cel puțin 1 ha, iar suprafața compactă minimă împădurită va fi de cel puțin 0,5 ha.
- Persoanele aflate în dificultate așa cum sunt definite conform prevederilor *Orientărilor privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor nefinanciare aflate în dificultate* nu sunt eligibile.
- Proiectele de împădurire pe terenurile aflate în siturile Natura 2000 trebuie să corespundă obiectivelor stabilite pentru aceste zone, fiind însoțite de Acord de mediu/Aviz Natura 2000.

8.2.7.3.1.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

Principii privind stabilirea criteriilor de selecție:

- Principiul amplasării terenului (se va acorda prioritate terenurilor propuse pentru împădurire situate în zonele deficitare în păduri, precizate în capitolul ”Alte informații suplimentare specifice măsurii”);
- Principiul mărimii plantației (se va acorda prioritate terenurilor propuse pentru împădurire cu suprafață mai mare);
- Principiul funcției de protecție (se va acorda prioritate realizării de perdele forestiere de protecție);
- Principiul funcției de reabilitare a terenurilor (se va acorda prioritate împădurii terenurilor situate în UAT afectate de fenomene de aridizare, eroziune sau salinizare, în funcție de valorile indicelui de ariditate, gradului de eroziune sau gradului de salinizare);
- Principiul diversității speciilor (se va acorda prioritate lucrărilor de împădurire care propun cel puțin 2 specii de bază în compoziție).

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.7.3.1.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Intensitatea sprijinului public nerambursabil este de 100% din totalul costurilor eligibile.

În cazul apariției unui eveniment produs de factori biotici sau abiotici până la momentul realizării celei de a doua lucrări de întreținere a plantației, constatat conform prevederilor legale de către autoritățile publice desemnate, dacă pierderile de puiți depășesc pragul de 20%, costurile cu refacerea plantației pot fi acoperite până la maximum 75% din costul standard legat de lucrările pentru înființarea plantației. În cazul în care evenimentul produs de factori biotici sau abiotici are loc înainte de efectuarea primei lucrări de întreținere a plantației, costurile de întreținere a plantației din primul an vor fi plătite proporțional cu suprafața plantației neafectată de evenimentul produs de factori biotici sau abiotici. În cazul în care evenimentul produs de factori biotici sau abiotici are loc după efectuarea primei lucrări de întreținere a plantației, dar înainte de efectuarea celei de a doua lucrări de întreținere a plantației, costurile de întreținere a plantației din anul doi vor fi plătite proporțional cu suprafața plantației neafectată de evenimentul produs de factori biotici sau abiotici.

Valoarea maximă a sprijinului public pentru un proiect, care înglobează toate costurile aferente Primelor 1 și 2 care vor fi plătite pe toată durata de aplicare a angajamentului, este de 7.000.000 euro.

Valorile primelor anuale acordate pentru lucrările de împădurire sunt prezentate în Tabelul nr. 8.2.M8.1 de mai jos.

Costul întocmirii proiectului tehnic de împăduriri este calculat în baza formulei 1.

Cost proiectare = VB + n*VM*2%, (denumită în cadrul măsurii *formula 1*)

unde

- VB - costul minim necesar pentru elaborarea unui proiect de împădurire pe suprafața minimă admisă – 1.700 (euro)
- n (ha) – numărul total de hectare propus pentru împădurire în cadrul proiectului
- VM (euro) – costul mediu național de împădurire a unui hectar de teren agricol și neagricol (înființarea și întreținerea plantațiilor) – 17.674 euro

EUR/ha		Terenuri agricole			Terenuri neagricole		
		Câmpie	Deal	Munte	Câmpie	Deal	Munte
Prima 1 (rândul 1+rândul 2 + rândul 3*)							
1	Proiect tehnic	Conform formulei 1	Conform formulei 1	Conform formulei 1	Conform formulei 1	Conform formulei 1	Conform formulei 1
2	Înființare	7591	4559	4745	7977	4784	4970
3	Împrejmuire	3194	3194	3194	3194	3194	3194
Prima 2 (rândul 4...9* + rândul 10...11* + rândul 12*)							
* în funcție de anul de aplicare și/sau de solicitarea beneficiarului							
Lucrări de întreținere (maximum 6 ani)							
4	Întreținere anul 1	2410	2933	1056	2410	2933	1056
5	Întreținere anul 2	4866	3784	2636	4866	3784	2636
6	Întreținere anul 3	3396	2861	2501	3396	2861	2501
7	Întreținere anul 4	1898	1699	223	1898	1699	223
8	Întreținere anul 5	1898	947	223	1898	947	223
9	Întreținere anul 6	1321	947	111	1321	947	111
Lucrări de îngrijire (2 ani)							
10	Îngrijire 1	319	319	389	319	319	389
11	Îngrijire 2	389	389	534	389	389	534
Compensații pentru acoperirea pierderilor de venit agricol (12 ani)**							
12	Marja netă standard	439	439	439	-	-	-

** Suplimentar, beneficiarii pot solicita pentru terenul împădurit eligibil sprijin acordat din Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA) prin schemele de plăți directe pentru care sunt eligibili

Tabel 8.2 M8.1 Valorile primelor anuale acordate pentru lucrările de împădurire

8.2.7.3.1.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.7.3.1.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Posibilitatea de verificare și control a măsurii se bazează pe rezultatele evaluării ex-ante realizate de către AM și Agențiile de Plăți, evaluare care ia în considerare rezultatele controalelor efectuate inclusiv în perioada de programare anterioară, așa cum prevede articolul 62 din Regulamentul (UE) 1305/2013.

În perioada de programare 2014-2020, se estimează că pot exista o serie de riscuri specifice dintre care enumerăm:

- nedeclararea tuturor suprafețelor din cadrul exploatației, unde se solicită acest lucru,
- identificarea corectă a parcelelor agricole și neagricole,
- perioada de depunere a cererilor de plată (depunerea cu întârziere),
- nerespectarea standardelor de eco-condiționalitate la nivelul fermei pentru beneficiarii care trebuie să respecte criteriile,
- stabilirea conformității în ceea ce privește respectarea prevederilor proiectului tehnic de împădurire referitoare la compoziția de împădurire, schema de plantare și a lucrărilor executate verificate,
- stabilirea indicelui de închidere a coronamentului după parcurgerea lucrărilor de îngrijire a arboretelor,
- condiții climatice extreme, precum seceta și temperaturi foarte ridicate vara, în zonele cu deficit mare de suprafața împădurită, care pot influența dezvoltarea plantațiilor.

8.2.7.3.1.9.2. Măsuri de atenuare

Dintre măsurile luate pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor, menționăm:

- identificarea prin mijloace electronice a parcelelor agricole și neagricole,
- promovarea anuală a unor ample campanii de informare a beneficiarilor prin care se diseminează informații legate de derularea corectă a implementării angajamentului,
- definirea de proceduri clare de control al respectării compoziției, schemelor de plantare, indicelui de închidere a coronamentului și a lucrărilor executate verificate, bazat și pe sistemul utilizat de autoritățile din domeniul forestier pentru controlul proiectelor de împăduriri,
- sistemul de sancțiuni dezvoltat pentru măsura de împăduriri și crearea de suprafețe împădurite va trebui să fie unul progresiv, nivelul penalităților aplicate beneficiarilor să fie corelat cu impactul rezultat în urma nerespectării diferitelor cerințe din proiectul tehnic de împăduriri sau prevăzute în fișa măsurii,
- în cazul apariției unui eveniment produs de factori biotici sau abiotici vor fi prevăzute măsuri de refacere a plantațiilor în scopul atingerii obiectivelor vizate.

Respectarea prevederilor angajamentului de către beneficiari va fi verificată prin metode administrative și pe teren, asigurându-se eficacitatea și eficiența acestora prin prevederile procedurale specifice.

Verificările administrative vor viza toate angajamentele aflate în derulare, bazându-se pe informațiile înregistrate în sistemul informatic de gestionare a cererilor de finanțare/plată și pe verificări încrucișate cu alte baze de date relevante (inclusiv IACS și LPIS). Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea și nivelul adecvat al eșantioanelor de control, prin verificări vizuale și documentare care să confirme respectarea prevederilor proiectului tehnic și al fișei măsurii.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor și informarea beneficiarilor, depunerea și administrarea cererilor de plată, analiza de risc și eşantionarea, controlul pe teren și supracontrolul, autorizarea plăților, monitorizarea și raportarea) vor fi elaborate de Agenția de Plăți (sau o altă entitate delegată dacă este cazul) și avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la nivelul Ministerului. În vederea asigurării expertizei tehnice necesare asigurării unor verificări eficiente, pot fi încheiate acorduri de delegare ale unor funcții specifice sau protocoale de colaborare cu instituțiile specializate.

8.2.7.3.1.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management și Agențiile de Plăți pe baza experienței din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât și îmbunătățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

8.2.7.3.1.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Metodologia de calcul a costurilor standard utilizate pentru lucrările de înființare, întreținere și îngrijire a plantațiilor forestiere a fost realizată prin expertiza Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare în Silvicultură "Marin Drăcea" (ICAS) în anul 2014. Datele pentru înființare, întreținere și îngrijire au fost cuantificate pe principalele compoziții de împădurire și zone geografice (câmpie, deal, munte) și au avut în vedere prevederile *Normelor tehnice nr.1, Normelor de timp și producție unificate pentru lucrări din silvicultură*, tarifele orare corespunzătoare valorii manoperei pentru muncitori (medii lunare furnizate de Institutului Național de Statistică (INS) cuprinzând perioada aprilie 2013 - martie 2014, precum și prețurile medii utilizate de Regia Națională a Pădurilor pentru vânzarea de puietri forestieri (media prețurilor pe diverse categorii de puietri, folosindu-se prețurile puietilor forestieri în vigoare în sezonul 2013-2014 la 29 direcții silvice) și pentru executarea lucrărilor de împădurire (media prețurilor utilizate de 12 direcții silvice, conform contractelor în vigoare la data efectuării studiului pe care le au cu terți pentru executarea acestui tip de lucrări). Formulele de împădurire pentru care s-au conceput și calculat devizele estimative sunt cele care apar cu frecvența cea mai mare în *Normele tehnice nr.1*.

Ulterior, prin actualizarea studiului elaborat în anul 2014, în anul 2017 ICAS a determinat costurile standard aferente împrejurii plantației forestiere în baza *Normelor de timp și producție unificate pentru lucrări din silvicultură*, utilizând tarifele orare corespunzătoare valorii manoperei pentru muncitori, furnizate de INS (medii lunare cuprinzând perioada septembrie 2016 - august 2017). Costurile standard de împrejurire a plantațiilor au devenit astfel eligibile în cadrul sub-măsurii 8.1 prin includerea acestora în PNDR 2014-2020 versiunea 6.1.

În anul 2022, ICAS e elaborat un nou studiu prin care au fost actualizate costurile standard de înființare, împrejurire, întreținere și îngrijire a plantațiilor forestiere, utilizând aceeași metodologie de calcul și date actualizate privind tarifele orare corespunzătoare valorii medii a câștigului mediu pe ramura silvicultură pentru o perioadă de trei ani (medii lunare ajustate publicate de Institutului Național de Statistică (INS) cuprinzând perioada noiembrie 2018 - octombrie 2021), precum și prețurile medii utilizate pentru vânzarea de puietri forestieri (costul mediu al puietilor a fost stabilit, pe etaje altitudinale, ca medie a prețurilor furnizate de 11 direcții silvice din cadrul Romsilva și două societăți comerciale în perioada

2019-2021) și pentru executarea lucrărilor de împădurire (medie a prețurilor pe o perioadă de trei ani (2019-2021), prețuri furnizate de către 4 ocoale silvice și 6 direcții silvice din cadrul Romsilva).

Pentru calculul costurilor standard legate de lucrările de înființare a plantației ICAS a utilizat costuri cu pregătirea terenului (cosit, scarificat, arat, discuit, taierea tufisurilor/arbustilor, ș.a.) și costuri cu înființarea plantațiilor (achiziționarea puieților forestieri, pichetarea terenului în vederea împăduririi, plantarea puieților în teren pregătit sau nepregătit, retezarea tulpinii puieților după plantare, lucrări de prevenire și combatere a bolilor și dăunătorilor ș.a).

Formula (*formula 1*) de calcul a costului întocmirii proiectului tehnic de împăduriri a fost propusă de ICAS și ajustată de MADR. Astfel, procentul de 2% din *formula 1* a fost asimilat procentului de 3% din HG 363/2010 *privind aprobarea standardelor de cost pentru obiective de investiții finanțate din fonduri publice*, reprezentând procentul alocat cheltuielilor cu proiectarea și ingineria, din valoarea investiției de bază.

Pentru calculul costurilor standard legate de lucrările de întreținere a plantației ICAS a utilizat costuri ale lucrărilor necesare a fi realizate pentru a asigura reușita plantației atât din punct de vedere al calității cât și al cantității, costuri care includ revizuirea plantației, lucrările de completare, mobilizarea manuală și mecanică a solului, pichetarea terenului în vederea realizării lucrărilor de completare, retezarea tulpinii puieților după plantare, descopleșirea speciilor forestiere de specii ierboase și lemnoase, lucrările de prevenire și combatere a bolilor și dăunătorilor, ș.a.. Lucrările de completare a plantației sunt prevăzute a se executa numai în cadrul lucrărilor de întreținere planificate a se executa în anii 2 și 3. Lucrările de completare au ca scop acoperirea pierderilor naturale de puieți, procentul de completare diferind în funcție de localizarea plantației, respectiv în zona de câmpie, deal sau munte.

Pentru calculul costurilor standard legate de lucrările de îngrijire a arboretelor efectuate după închiderea stării de masiv, ICAS a utilizat costuri cu descopleșirea, degajarea și curățirea arboretelor.

Calculul costurilor standard aferente împrejmuirii plantației forestiere au fost determinate avându-se în vedere perimetrul mediu al unei suprafețe de pădure de 5,3 ha (utilizată în studiul elaborat de ICAS în anul 2017), respectiv 6,34 ha (utilizată în studiul elaborat de ICAS în anul 2022), reprezentând suprafața compactă medie a trupurilor de pădure/perdelor forestiere de protecție din cererile de sprijin aferente primei sesiuni de depunere a cererilor de sprijin în cadrul submăsurii, desfășurată în perioada noiembrie 2016 - martie 2017, în cazul studiului elaborat de ICAS în anul 2017, respectiv sesiunilor 1 -5 în cazul studiului elaborat de ICAS în anul 2022. Perimetrul mediu la ha determinat în cadrul studiului din 2017 aferent suprafeței medii de 5,3 ha a fost de 170 m, iar cel aferent suprafeței medii de 6,34 ha din studiul din 2022 de 190 m. Pentru împrejmuirea plantației s-a optat pentru soluția tehnică de gard format din stâlpi de lemn și sârmă ghimpată.

Metodologia de calculul pentru pierderea de venit agricol aferentă terenului împădurit utilizată în cadrul studiului din anul 2014 a avut la bază datele furnizate de Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului (ICPA).

Valoarea compensației pentru pierderea de venit pentru terenurile agricole determinată în anul 2014 reprezintă **80% din valoarea marjei nete standard**, rezultată prin scăderea din valoarea marjei brute standard medii stabilite la nivel național pentru terenurile arabile (pentru calcul se utilizează doar marjele brute standard medii pentru principalele 7 culturi de câmp ca și pondere în suprafața agricolă cultivată, calculată pentru perioada 2007-2011 - date furnizate de Anuarul Statistic al României), a cheltuielilor fixe legate de combustibili (valori înregistrate în perioada 2008-2012 – informații furnizate de INS) și forța de muncă aferente lucrărilor agricole specifice terenurilor arabile (media anilor 2009-2012 conform Anuarului statistic al României – indicator: *Costul mediu orar al forței de muncă pe salariat pentru*

Activitățile „Agricultură, vânătoare și servicii anexe”). În cadrul metodologiei s-au utilizat date specifice terenurilor arabile deoarece măsura vizează în primul rând împădurirea terenurilor din această categorie. Prioritizarea împăduririi terenurilor arabile în cadrul măsurii se face atât prin intermediul criteriilor de eligibilitate (majoritatea pajiștilor permanente nefiind eligibile) cât și prin cel al criteriilor de selecție (terenurile arabile situându-se în marea majoritate în zonele deficitare în păduri). Pentru evitarea supracompensării, din valoarea calculată a marjei nete standard se deduce valoarea posibilelor venituri pe care beneficiarul le-ar putea avea din efectuarea lucrărilor de îngrijire a arboretelor, apreciate la 20% din valoarea marjei nete standard pe toata perioada de implementare a angajamentului.

În anul 2022, valoarea compensației pentru pierderea de venit pentru terenurile agricole a fost actualizată utilizând o metodologie diferită, fiind elaborată în cadrul MADR, DGDR - AM PNDR, utilizând informațiile din metodologia de calcul a plăților compensatorii pentru Pachetul 10, aplicabil pe terenuri arabile, din *Studiul privind stabilirea cadrului tehnic și a costurilor standard care vor face obiectul intervențiilor privind pachetele de agromediu din Planul Național Strategic 2023-2027, precum și pentru pachetele de agromediu incluse în PNDR 2014 - 2020*, elaborat de Societatea Ornitologică Română în anul 2022 și din metodologia de calcul a plăților compensatorii pentru Pachetul 3, aplicabil pe terenuri forestiere, din *Studiul pentru stabilirea costurilor standard care vor face obiectul intervențiilor privind plățile de silvo-mediu - Pachetul 3*, elaborat de ICAS în anul 2022. Metodologia a luat în calcul veniturilor și cheltuielilor aferente activităților agricole aplicabile pe terenuri arabile și venituri din comercializarea lemnului din lucrările de îngrijire a plantațiilor. Veniturile din activitatea agricolă au fost calculate având în vedere producția medie comercializată a principalelor 3 culturi pe terenuri arabile reprezentative ca suprafață cultivată la nivel național, respectiv porumb, grâu și floarea soarelui. Pentru calcularea cheltuielilor au fost luate în considerare cheltuielile cu lucrările de arat și discuit, cu semințele și lucrările de semănat, cu fertilizantii și lucrările de aplicare, cu pesticidele și lucrările de aplicare și cheltuielile cu lucrările de recoltare. Pentru calculul veniturilor din comercializarea lemnului recoltat în cadrul celei de a doua lucrare de îngrijire s-au luat în considerare volumul mediu la ha obținut din aplicarea acestor lucrări și prețul mediu al unui metru cub de lemn.

Compensația pentru pierderea de venit se acordă numai beneficiarilor care împăduresc terenuri agricole. Pentru terenurile neagricole s-a considerat că nu există o pierdere de venit, acestea nefiind utilizate pentru obținerea de venit din agricultură.

Descrierea metodologiei de calcul a costurilor standard aferente sub-măsurii 8.1 este prezentată în Anexa Cap 8.2 – *Metodologia de calcul a costurilor standard aferente M.8*.

În cadrul capitolului 18 sunt prezentate documentele emise de organismele independente care **certifică calculele costurilor standard**, în conformitate cu prevederile art. 62 din Regulamentul (UE) 1305/2013.

8.2.7.3.1.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea și justificarea dimensiunii exploatației peste care sprijinul va fi condiționat de prezentarea unui plan de gestionare a pădurilor sau a unui instrument echivalent

În conformitate cu prevederile Codului silvic, toate pădurile incluse în FFN, indiferent de mărimea sau forma de proprietate, trebuie să fie gestionate în baza prevederilor amenajamentelor silvice.

Definirea unui „instrument echivalent”

Nu se aplică.

[Împădurire și crearea de suprafețe împădurite] Identificarea speciilor, a suprafețelor și a metodelor care urmează a fi utilizate pentru a se evita împădurirea inadecvată, în conformitate cu articolul 6 litera (a) din Regulamentul delegat nr. 807/2014, inclusiv descrierea condițiilor de mediu și de climă din zonele în care este prevăzută împădurirea, în conformitate cu articolul 6 litera (b) din respectivul regulament

Măsura se va aplica pe întreg teritoriul național.

- Speciile utilizate în cadrul proiectelor tehnice sunt specii adaptate condițiilor locale, utilizate în cadrul formulelor de împădurire menționate în cadrul Normele tehnice nr.1 și nr.2, fiind prezentate la capitolul ”Informații specifice măsurii”.

- Proiectele de împădurire realizate pe terenuri aflate în siturile Natura 2000 trebuie să corespundă obiectivelor stabilite pentru aceste zone. De asemenea, pajiștile naturale permanente, cu excepția celor afectate de fenomene de degradare a solului (conform proiectului tehnic) nu sunt eligibile pentru finanțare, conform precizărilor din fișa măsurii. În același timp, terenurile agricole aflate sub angajamente de agro-mediu și climă și agricultură ecologică nu pot fi împădurite prin această măsură. Totodată, în conformitate cu prevederile HG 445/2009 *privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului* **împădurirea terenurilor pe care nu a existat anterior vegetație forestieră** (cum este cazul terenurilor agricole/neagricole pe care se vor efectua lucrări de împădurire în baza M08) este o activitate supusă procedurii de stabilire a necesității efectuării evaluării impactului asupra mediului. Pentru realizarea etapei de evaluare inițială, titularul proiectului de împăduriri va solicita emiterea acordului de mediu la autoritatea pentru protecția mediului, prin depunerea unei notificări privind intenția de realizare a proiectului. Astfel prin parcurgerea procedurilor de evaluare a impactului asupra mediului, se are în vedere evitarea împăduririi inadecvate a habitatelor sensibile, cum ar fi zonele umede, precum și a efectelor negative asupra zonelor cu valoare ecologică ridicată.

- Prin normele tehnice de împădurire se urmărește crearea de păduri adaptate condițiilor locale de climă și sol. Astfel, la alegerea speciilor se are în vedere realizarea de culturi forestiere corespunzătoare condițiilor staționale, funcțiilor ecologice, sociale și economice atribuite în prealabil. Pentru aceasta, într-o primă etapă se stabilește compoziția-țel optimă de referință pentru fiecare suprafață destinată lucrărilor de împădurire. Prin compoziția-țel optimă de referință se înțelege asocierea și proporția speciilor din cadrul unui arboret, care îmbină în modul cel mai favorabil exigențele ecologice ale speciilor din cele mai valoroase proveniențe, cu cerințele social economice, în momentul final al existenței lui. Ca urmare, prin normele tehnice se solicită ca pentru stabilirea speciilor și a formulelor și tehnologiilor de împădurire, în cadrul fiecărui proiect tehnic de împăduriri să se realizeze o analiză ecosistemică a condițiilor staționale – sol și climă – și a vegetației existente, naturală sau introdusă și chiar a vegetației ierbacee, care să se finalizeze prin întocmirea fișei staționale specifice fiecărui proiect. Aceasta, în cadrul proiectului tehnic de împăduriri, va fi însoțită și de o cartare stațională la scară mare a suprafețelor care urmează a se împăduri. Pentru asigurarea corespondenței între cerințele speciilor forestiere utilizate în lucrările de împădurire și specificul condițiilor naturale, normele tehnice oferă posibilitatea alegerii speciilor, compozițiilor, schemelor și tehnologiile de împădurire dintr-un număr de total de 257 de combinații (Grupe ecologice și Grupe staționale). Astfel, specificitatea ecologică a fiecărei zone care urmează a fi împădurită este reprezentată de una din combinațiile de grupe ecologice sau grupe staționale.

- Până la închiderea stării de masiv și încheierea angajamentului, gestionarea tuturor plantațiilor forestiere se va realiza în baza proiectului tehnic de împădurire. După închiderea stării de masiv modul de

gestionare a pădurii, prevăzut și în proiectul tehnic, trebuie să fie compatibil cu prevederilor Codului silvic și a legislației din domeniul forestier.

[Împădurire și crearea de suprafețe împădurite] Definierea cerințelor de mediu minime menționate la articolul 6 din Regulamentul delegat nr. 807/2014

Prin aplicarea Normelor tehnice nr.1 și nr.2, completată de restricțiile impuse de fișa tehnică a măsurii și reglementările din legislația națională de protecția mediului, cerințele minime de protecția mediului specificate la art.6 punctele (a) – (d) din Regulamentul 807/2014 sunt îndeplinite pentru proiectele sprijinite în cadrul acestei măsuri.

Astfel, pe lângă cele menționate în secțiunea *Împădurirea și crearea de suprafețe împădurite, Identificarea speciilor, a suprafețelor și a metodelor care urmează a fi utilizate pentru a se evita împădurirea inadecvată, în conformitate cu articolul 6 litera (a) din Regulamentul delegat nr. 807/2014, inclusiv descrierea condițiilor de mediu și de climă din zonele în care este prevăzută împădurirea, în conformitate cu articolul 6 litera (b) din respectivul regulament*, referitoare la respectarea cerințelor minime de protecția mediului, prin aplicarea Normelor tehnice nr.1 și nr.2 sunt îndeplinite și cerințelor minime de protecția mediului specificate la art.6 alineatul (c) și alineatul (d) punctului (i), indiferent de suprafața pe care urmează a se realiza lucrările de împăduriri.

[instituirea de sisteme agroforestiere] specificații minime și numărul maxim de arbori care vor fi plantați și, când ajung la maturitate, care trebuie reținute, pe hectar și specii forestiere care urmează să fie utilizate, astfel cum se menționează la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Nu se aplică sub-măsurii 8.1.

[Înființarea de sisteme agroforestiere] Indicarea beneficiilor pentru mediu ale sistemelor sprijinite

Nu se aplică sub-măsurii 8.1.

[Prevenirea și repararea daunelor cauzate de incendiile de pădure, de dezastre naturale și de evenimente catastrofale] Dacă este relevant, lista speciilor de organisme dăunătoare pentru plante care ar putea cauza un dezastru

Nu se aplică sub-măsurii 8.1.

[Prevenirea și repararea daunelor cauzate de incendiile de pădure, de dezastre naturale și de evenimente catastrofale] Identificarea zonelor de pădure clasificate ca prezentând un risc mediu spre ridicat de incendiu forestier pe baza planului de protecție a pădurilor

Nu se aplică sub-măsurii 8.1.

[Prevenirea și repararea daunelor cauzate de incendiile de pădure, de dezastre naturale și de evenimente catastrofale] În cazul acțiunilor preventive referitoare la dăunători și la boli, descrierea producerii unui dezastru relevant, susținută de dovezi științifice

Nu se aplică sub-măsurii 8.1.

[Investiții în ameliorarea rezilienței și a valorii ecologice a ecosistemelor forestiere] Definierea tipurilor de investiții eligibile și a rezultatelor preconizate ale acestora în ceea ce privește mediul și/sau utilitatea lor publică

Nu se aplică sub-măsurii 8.1.

8.2.7.4. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.7.4.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

A se vedea descrierea capitolului similar de la sub-măsura 8.1.

8.2.7.4.2. Măsuri de atenuare

A se vedea descrierea capitolului similar de la sub-măsura 8.1.

8.2.7.4.3. Evaluarea globală a măsurii;

A se vedea descrierea capitolului similar de la sub-măsura 8.1.

8.2.7.5. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

A se vedea descrierea capitolului similar de la sub-măsura 8.1.

8.2.7.6. Informații suplimentare specifice măsurii

Definierea și justificarea dimensiunii exploatației peste care sprijinul va fi condiționat de prezentarea unui plan de gestionare a pădurilor sau a unui instrument echivalent

A se vedea descrierea capitolului similar de la sub-măsura 8.1.

Definirea unui „instrument echivalent”

Nu se aplică.

[Împădurire și crearea de suprafețe împădurite] Identificarea speciilor, a suprafețelor și a metodelor care urmează a fi utilizate pentru a se evita împădurirea inadecvată, în conformitate cu articolul 6 litera (a) din Regulamentul delegat nr. 807/2014, inclusiv descrierea condițiilor de mediu și de climă din zonele în care este prevăzută împădurirea, în conformitate cu articolul 6 litera (b) din respectivul regulament

Speciile forestiere de arbori și arbuști utilizate în lucrările de împăduriri în cadrul măsurii, pentru realizarea de trupuri de pădure sunt:

- Arbori
  - Stejar pedunculat (*Quercus robur*)
  - Stejar pufos (*Quercus pubescens*)
  - Stejar brumăriu (*Quercus pedunculiflora*)
  - Cer (*Quercus cerris*),
  - Gârniță (*Quercus frainetto*)
  - Gorun (*Quercus petraea*)
  - Fag (*Fagus sylvatica*)
  - Pâr sălbatic (*Pirus pyraeaster*)
  - Cireș sălbatic (*Prunus avium*)
  - Măr (*Malus sylvestris*)
  - Nuc comun (*Juglans regia*)
  - Nuc negru (*Juglans nigra*)
  - Mesteacăn (*Betula pendula*)
  - Ulm de câmp (*Ulmus minor*)
  - Ulm de Turkestan (*Ulmus pumila*)
  - Ulm de munte (*Ulmus glabra*)
  - Tei argintiu (*Tilia tomentosa*)
  - Tei de deal (*Tilia cordata*)
  - Tei cu frunza mare (*Tilia platyphyllos*)
  - Anin negru (*Alnus glutinosa*)
  - Anin alb (*Alnus incana*)
  - Mojdrean (*Fraxinus ornus*)
  - Frasin comun (*Fraxinus excelsior*)
  - Frasin cu frunză îngustă (*Fraxinus angustifolia*)
  - Frasin pufos (*Fraxinus pallisiae*)
  - Salcie albă (*Salix alba*)
  - Salcie căprească (*Salix caprea*)
  - Salcie plesnitoare (*Salix fragilis*)
  - Salcâm (*Robinia pseudoacacia*)
  - Glădiță (*Gleditsia triacanthos*)
  - Carpen (*Carpinus betulus*)
  - Cărpiniță (*Carpinus orientalis*)

- Castan (*Castanea sativa*)
- Plop alb (*Populus alba*)
- Plop negru (*Populus nigra*)
- Paltin de câmp (*Acer platanoides*)
- Paltin de munte (*Acer pseudoplatanus*)
- Arțar tăăresc (*Acer tataricum*)
- Jugastru (*Acer campestre*)
- Scoruș (*Sorbus aucuparia*)
- Sorb (*Sorbus torminalis*)
- Molid (*Picea abies*)
- Brad (*Abies alba*)
- Larice (*Larix decidua*)
- Pin silvestru (*Pinus sylvestris*)
- Pin negru (*Pinus nigra*)
- Zâmbru (*Pinus cembra*)
- Ienupăr (*Juniperus communis*)
- Artar american (*Acer negundo*)
- Castan porcesc (*Aesculus hippocastanus*)
- Chiparos de baltă (*Taxodium distichum*)
- Dud (*Morus L. alba (nigra)*)
- Douglas albastru (*Pseudotsuga glauca*)
- Douglas verde (*Pseudotsuga menziesii*)
- Frasin american (*Fraxinus americana*)
- Frasin de baltă (*Fraxinus pennsylvannica*)
- Ienupăr de Virginia (*Juniperus virginiana*)
- Mălin american (*Prunus padus*)
- Pin ponderosa (*Pinus ponderosa*)
- Pin strob (*Pinus strobus*)
- Platan (*Platanus orientalis*)
- Plop alb (*Populus canescens*)
- Plop tremurător (*Populus tremula*)
- Plopi euramerici (*Populus euramericana*)
- Sofora (*Sophora saponica*)
- Stejar de baltă (*Quercus palustris*)
- Stejar roșu (*Quercus rubra*)
- Tuia (*Thuja sp.*)
- Velniș (*Ulmus laevis*)

- Arbuști

- Alun (*Corylus avellana*)
- Alun turcesc (*Corylus colurna*)
- Păducel (*Crataegus monogyna*)
- Corn (*Cornus mas*)
- Coacăz negru (*Ribes nigrum*)
- Măceș (*Rosa canina*)
- Călin (*Viburnum opulus*)
- Liliac (*Syringa vulgaris*)
- Cătină albă (*Hippophae rhamnoides*)
- Lemn câinesc (*Ligustrum vulgare*)
- Scumpie (*Cotinus coggyria*)
- Sălcioară (*Eleagnus angustifolia*)

- Sânger (*Cornus sanguinea*)
- Cătina roșie (*Tamarix ramosissima*)
- Pațachină (*Rhamnus frangula*)
- Jneapăn (*Pinus mugo*)
- Vișin (*Prunus cerasus*)
- Anin verde (*Alnus viridis*)
- Corcoduș (*Prunus cerasifera*)
- Arbore de plută de Amor (*Phellodendron amurense*)
- Salcie de nisipuri (*Salix rosmarinifolia*)
- Vișin turcesc (*Prunus mahaleb*)

Speciile forestiere de arbori și arbuști utilizate în lucrările de împăduriri în cadrul măsurii, pentru realizarea de perdele forestiere de protecție sunt:

- Stejar pedunculat (*Quercus robur*)
- Stejar pufos (*Quercus pubescens*)
- Stejar brumăriu (*Quercus pedunculiflora*)
- Cer (*Quercus cerris*)
- Salcâm (*Robinia pseudoacacia*)
- Glădiță (*Gleditsia triacanthos*)
- Ulm de Turkestan (*Ulmus pumila*)
- Pin negru (*Pinus nigra*)
- Nuc comun (*Juglans regia*)
- Măr (*Malus sylvestris*)
- Paltin de câmp (*Acer platanoides*)
- Paltin de munte (*Acer pseudoplatanus*)
- Tei argintiu (*Tilia tomentosa*)
- Tei de deal (*Tilia cordata*)
- Tei cu frunza mare (*Tilia platyphyllos*)
- Oțetarul roșu (*Rhus typhina*)
- Sălcioară (*Eleagnus angustifolia*)
- Jugastru (*Acer campestre*)
- Arțar tătareșc (*Acer tataricum*)
- Vișinul turcesc (*Prunus mahaleb*)
- Socul negru (*Sambucus nigra*)
- Maclura (*Maclura pomifera*)
- Păducel (*Crataegus monogyna*)
- Sânger (*Cornus sanguinea*)
- Scumpia (*Cotynus coggygia*)
- Liliacul (*Syringa vulgaris*)
- Cătina roșie (*Tamarix ramosissima*)
- Stejar roșu (*Quercus rubra*)
- Plopi euramericani (*Populus euramericana*)
- Mălin american (*Prunus padus*)
- Lemnul câinesc (*Ligustrum vulgare*)
- Caragana (*Caragana arborescens*)

[Împădurire și crearea de suprafețe împădurite] Definiția cerințelor de mediu minime menționate la articolul 6 din Regulamentul delegat nr. 807/2014

A se vedea descrierea capitolului similar de la sub-măsura 8.1.

[instituirea de sisteme agroforestiere] specificații minime și numărul maxim de arbori care vor fi plantați și, când ajung la maturitate, care trebuie reținute, pe hectar și specii forestiere care urmează să fie utilizate, astfel cum se menționează la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Nu se aplică sub-măsura specifică.

[Înființarea de sisteme agroforestiere] Indicarea beneficiilor pentru mediu ale sistemelor sprijinite

Nu se aplică sub-măsura specifică.

[Prevenirea și repararea daunelor cauzate de incendiile de pădure, de dezastre naturale și de evenimente catastrofale] Dacă este relevant, lista speciilor de organisme dăunătoare pentru plante care ar putea cauza un dezastru

Nu se aplică sub-măsura specifică.

[Prevenirea și repararea daunelor cauzate de incendiile de pădure, de dezastre naturale și de evenimente catastrofale] Identificarea zonelor de pădure clasificate ca prezentând un risc mediu spre ridicat de incendiu forestier pe baza planului de protecție a pădurilor

Nu se aplică sub-măsura specifică.

[Prevenirea și repararea daunelor cauzate de incendiile de pădure, de dezastre naturale și de evenimente catastrofale] În cazul acțiunilor preventive referitoare la dăunători și la boli, descrierea producerii unui dezastru relevant, susținută de dovezi științifice

Nu se aplică sub-măsura specifică.

[Investiții în ameliorarea rezilienței și a valorii ecologice a ecosistemelor forestiere] Definiția tipurilor de investiții eligibile și a rezultatelor preconizate ale acestora în ceea ce privește mediul și/sau utilitatea lor publică

Nu se aplică sub-măsura specifică.

8.2.7.7. Alte observații importante relevante pentru înțelegerea și punerea în aplicare a măsurii

Beneficiarii măsurii care sunt eligibili pentru orice componentă a Primei 2 trebuie să respecte normele privind eco-condiționalitatea, prevăzute de Titlul VI al Regulamentului (UE) nr. 1306/2013, stabilite prin legislația națională, pe toate terenurile agricole aparținând exploatației agricole și pe toată perioada angajamentului.

Modificările PNDR 2014 - 2020 - versiunea 6 referitoare la înlocuirea sintagmei ”contract de finanțare” cu cea de ”angajament” și cea referitoare la eligibilitatea terenurilor împădurite prin sub-măsura 8.1 pentru plățile acordate prin schemele de plăți directe din FEAGA, în baza art. 32 alin (2) lit. (b) (ii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/ 2013, se aplică inclusiv beneficiarilor selectați în primele două sesiuni de depunere a a cererilor de sprijin.

Definiții relevante pentru măsura 8. Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor

Terenul agricol reprezintă o suprafață de teren din categoriile de folosință teren arabil, pajiști permanente și culturi permanente, care au fost folosite în scopuri agricole pe parcursul ultimilor 2 ani. Terenul agricol eligibil destinat împăduririi trebuie să fi fost declarat la Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) în urmă cu cel puțin 2 ani (minim 2 campanii integrale de primire a cererilor unice de plată pe suprafață), iar pentru acest teren trebuie să fi fost respectate în această perioadă standardele de eco-condiționalitate relevante.

Terenul neagricol reprezintă o suprafața de teren care nu este utilizată în scop agricol (inclusă în blocurile fizice identificate în LPIS - Land Parcel Identification System) sau care are utilizare agricolă și are categoriile de folosință teren arabil, pajiști permanente și culturi permanente, fiind identificată în LPIS, dar pentru care nu a fost asigurat un nivel minim de întreținere prin respectarea standardelor de eco-condiționalitate relevante pe parcursul ultimilor 2 ani (minim 2 campanii integrale de primire a cererilor unice de plată pe suprafață).

Pădurea reprezintă o suprafață de teren care se întinde pe mai mult de 0,25 ha, cu arbori mai înalți de 5 m și consistența de peste 10%. (Conform definiției din Codul silvic (L46/2008 - art.2 (1)), adaptată prin includerea consistenței de 10% conform R1305/2013 - art.2 (1) (r).

Perdelele forestiere de protecție reprezintă formațiunile cu vegetație forestieră, amplasate la o anumită distanță unele față de altele sau față de un obiectiv cu scopul de a-l proteja împotriva efectelor unor factori dăunători și/sau pentru ameliorarea climatică, economică și estetică-sanitară a terenurilor. În categoria perdelelor de protecție se încadrează și cordoanele forestiere.

Starea de masiv reprezintă stadiul din care o regenerare se poate dezvolta independent, ca urmare a faptului că exemplarele componente ale acesteia realizează o desime care asigură condiționarea lor reciprocă în creștere și dezvoltare, fără a mai fi necesare lucrări de completări și întrețineri.

Amenajamentul silvic reprezintă documentul de bază în gestionarea pădurilor, cu conținut tehnico-organizatoric și economic, fundamentat ecologic, întocmit pe o perioadă de 10 (5) ani și aprobat de autoritatea publică centrală care răspunde pentru silvicultură.

Unitatea de producție și/sau protecție reprezintă suprafața de fond forestier pentru care se elaborează un amenajament silvic.

Zonele deficitare în păduri sunt reprezentate de județele în care suprafața pădurilor reprezintă mai puțin de 16% din suprafața totală. Conform datelor INS zonele (județele) deficitare în păduri sunt:

- Călărași – 4,4% din suprafața totală a județului este acoperită cu păduri
- Teleorman – 5,1%
- Constanța – 5,4%
- Ialomița – 5,9%
- Brăila – 6,0%
- Galați – 9,8%
- Giurgiu – 10,8%
- Olt – 10,9%
- Dolj – 11,5%
- Botoșani – 11,7%
- Tulcea – 12%
- Timiș – 12,5%
- Vaslui – 15,1%
- Ilfov – 15,9%

8.2.8. M09 - Înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură (articolul 27)

8.2.8.1. Temei juridic

Articolul 27 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013

8.2.8.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la arile de intervenție și la obiectivele transversale

Procesul de restituire a terenurilor care a început în 1990 a dus la o pondere mare (92,9%) a fermelor mici (mai puțin de 5 ha), care utilizează 29,7% din SAU, restul fermelor utilizând 70,3% din SAU. Structura duală a agriculturii românești are o mare influență asupra competitivității, viabilității și productivității.

Sprajinul financiar limitat pentru înființarea și funcționarea formelor asociative, precum și reticența și interesul scăzut al producătorilor agricoli de a se asocia, a condus la menținerea acestei structuri duale fără modificări semnificative în ultimii ani.

Dimensiunea medie a unei exploatații românești (3,4 ha SAU/fermă), este de peste 4 ori mai mică decât cea europeană (14,3 ha SAU), iar gradul de fragmentare este unul foarte ridicat, suprafața medie a parcelei fiind de 0.45 ha, fiecare fermier deținând în medie 4.8 parcele (2013).

Această structură, nefavorabilă în principal exploatațiilor agricole mici, precum și cooperarea insuficientă a producătorilor agricoli, a determinat o slabă dezvoltare a sectorului. Creșterea competitivității acestui sector este condiționată de valorificarea pe piață a unor produse agricole corespunzătoare din punct de vedere calitativ și cantitativ.

Adaptarea producției la cerințele pieței poate fi accelerată semnificativ de asocierea producătorilor agricoli, care are drept consecință conștientizarea acestora asupra importanței aplicării unor tehnologii de producție unitare, corespunzătoare solicitărilor procesatorilor sau comerțului cu ridicata.

Deși în PNDR 2007-2013 a existat o măsură 142 „Înființarea grupurilor de producători”, totuși reprezentativitatea lor este foarte scăzută, astfel că în noiembrie 2013 erau recunoscute 149 de grupuri și organizații de producători, fiind selectate pentru finanțare 72 de grupuri de producători pentru, cereale și plante oleaginoase, lapte și produse lactate, carne de porc, carne de pasăre și ouă, carne ovine și caprine, miere și produse din miere etc.

Principalele motive au fost interesul scăzut și nivelul de conștientizare al producătorilor, problemele economice și financiare (lipsa de resurse / credit), precum și aspectele privind pregătirea membrilor grupurilor de producători, consilierea și consultanța pe proiecte.

Cel mai important factor în perioada de programare anterioară, care a avut efecte negative asupra constituirii grupurilor de producători a fost legislația națională (modificarea continuă a legislației în domeniu, impozitarea schimburilor comerciale între membri și grupul de producători).

O serie de acțiuni pentru a aborda aceste constrângeri sunt avute în vedere în scopul îmbunătățirii condițiilor de implementare a măsurii în perioada 2014-2020 (vezi secțiunea "Verificabilitate și control").

În cazul sectorului pomicol, factorul principal ce a condus la declinul sectorului este fărâmițarea excesivă a terenurilor, cu precădere în zona colinară, favorabilă culturilor pomicole.

În contextul problemelor structurale ale sectorului pomicol (dimensiunea mică și fărâmițarea exploatațiilor, numărul mare de exploatații de mici dimensiuni etc.), dar și a efectelor schimbărilor climatice și a gradului redus de adaptare la cerințele pieței, asocierea și cooperarea dintre producători sunt esențiale în ceea ce privește consolidarea puterii de negociere, procurarea utilajelor și tehnologiilor agricole, creșterea gradului de acces la credite, introducerea inovațiilor și a ideilor noi de management.

Obiectivul principal al structurilor de acest tip este valorificarea produselor membrilor, astfel degrevând producătorul de sarcina vânzării producției, ceea ce contribuie direct la o mai bună integrare a producătorilor agroalimentari pe piață și la nivelul lanțurilor scurte de aprovizionare.

Prin aceasta măsură, în contextul STP se va acorda sprijin pentru înființarea grupurilor de producători în scopul asigurării legăturii cu piața, îmbunătățirii și adaptării producției atât la cerințele pieței (incluzând aspectele legate de caracterul cantitativ, calitativ și continuu al aprovizionării, și de siguranță alimentară) cât și la preferințele consumatorilor.

Având în vedere cele menționate anterior, în cadrul acestei măsuri, inclusiv 9a, se va prioritiza asocierea fermelor mici în sectoarele cu un grad mare de fărâmițare a exploatațiilor agricole și obținerea de produse de calitate.

Legătura măsurii cu nevoile

Sprijinul acordat prin această măsură va contribui la rezolvarea nevoilor „Restructurarea, consolidarea și modernizarea fermelor mici, în ferme orientate către piață” (007), „Înființarea de grupuri și cooperative de producători” (008) și „Lanțuri alimentare integrate” (009), așa cum sunt identificate în secțiunea 4.2 a PNDR.

De asemenea, în contextul STP, sprijinul acordat prin această măsură, va contribui la abordarea următoarelor nevoi: „Ferme pomicole competitive” (002) și „Grupuri de producători și cooperarea funcțională a fermierilor și a actorilor din sectorul pomicol” (004), așa cum sunt identificate în secțiunea 4.2 a STP.

Pentru a răspunde nevoilor identificate, operațiunile vor fi desfășurate în cadrul a două sub-măsuri:

- înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură, sM9.1,
- înființarea de grupuri și organizații de producători în sectorul pomicol, sM9.1a.

Contribuția măsurii la domeniile de intervenție

DI 3A *Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, creșterea valorii adăugate a produselor agricole, promovarea pe piețele locale, a circuitelor scurte de aprovizionare, grupurilor de producători și a organizațiilor interprofesionale*

Sprijinul acordat prin sub-măsurile 9 și 9a va încuraja asocierea micilor producători, și poate facilita transformarea fermelor de dimensiuni mici în ferme familiale comerciale. Prin promovarea producției / comercializării în comun, fermierii pot depăși constrângerile cauzate de dimensiunea redusă a exploatațiilor, atunci când fermierii operează în mod individual. Asocierea micilor producători poate îmbunătăți aprovizionarea piețelor locale prin livrarea ritmică a unor cantități de produse agricole de

calitate adaptate cerințelor consumatorilor și va contribui la atingerea unui nivel mai ridicat de competitivitate în domeniul agroalimentar printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar.

De asemenea, asocierea fermierilor din sectorul pomicol va conduce la creșterea competitivității sectorului și va facilita obținerea produselor cu valoare adăugată mare.

Efecte secundare

Măsura 9, inclusiv 9a, este programată direct sub domeniul de intervenție indicat anterior. În plus, este de așteptat ca măsura să contribuie indirect la obiectivele aferente domeniilor de intervenție 1A și 1B (datorită capacității crescute de inovare și transfer de cunoștințe a grupurilor de producători), 2A (prin creșterea puterii de negociere, achiziționarea în comun a input-urilor, facilitarea accesului membrilor la utilaje și tehnologii moderne etc.).

De asemenea, Masura 9 contribuie indirect și la obiectivele aferente domeniilor de intervenție 4B, 4C, 5B, 5C, 5D, 5E prin promovarea practicilor cu un impact redus asupra resurselor de sol și apă, prin investițiile colective care sunt în general mult mai eficiente în ceea ce privește consumul de resurse și care conduc la scăderea emisiilor de substanțe dăunătoare (GES, amoniac etc.), prin creșterea accesului fermierilor la energie din surse regenerabile și prin menținerea plantațiilor pomicole existente sau prin înființarea unor plantații noi.

Contribuția la temele orizontale

Mediu și climă

Prin anagajamentul de asociere a membrilor grupurilor de producători și prin cerințele ce vor fi incluse în planul de afaceri al grupului de producători (de exemplu: respectarea standardelor comunitare de mediu și climă) vor putea fi promovate și respectate bunele practici de mediu, iar realizarea unor investiții colective va putea asigura o eficiență mai mare în ceea ce privește gestionarea apei și a deșeurilor și va facilita utilizarea surselor de energie regenerabilă în folosul membrilor săi.

În ceea ce privește atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, grupurile de producători pot ajuta micile exploatații ale membrilor să contribuie într-o măsură mai mare la atenuarea acestora, prin furnizarea de consultanță, de exemplu cu privire la practici agricole îmbunătățite și adoptarea unor măsuri agronomice practice pentru a spori rezistența sistemelor agricole la inundații și secete, inclusiv prin posibilitatea promovării prin intermediul planului de afaceri a unor investiții colective (gestionarea gunoierului de grajd).

Bunele practici de mediu și managementul eficient al resurselor sunt, de asemenea, fundamentale pentru dezvoltarea sustenabilă a exploatațiilor pomicole.

Grupurile de producători din sectorul pomicol pot avea o contribuție importantă la atenuarea și adaptarea la schimbările climatice prin acțiuni practice pentru a atinge țintele agreate. Acest lucru poate fi descris în planurile de afaceri și poate fi revizuit în mod regulat pentru a ține cont de schimbarea condițiilor inițiale.

De exemplu, o acțiune ce poate fi desfășurată de grupurile de producători și care contribuie la atenuarea și adaptarea la efectele schimbărilor climatice poate fi colectarea deșeurilor vegetale ale membrilor în scopul valorificării directe către producătorii de energie electrică și termică sau procesarea și valorificarea/utilizarea produsului final în folosul membrilor.

În mod complementar, se va asigura îmbunătățirea accesului la acțiunile de informare și diseminare a rezultatelor, serviciile de consultanță, inclusiv la rezultatul activităților de cercetare, printr-un transfer mai bun al rezultatelor cercetării și inovării în sectorul agroalimentar facilitat de către grupurile operaționale din cadrul PEI.

Inovare

Datorită cooperării dintre micii fermieri sunt posibile acțiuni inovative ce nu pot fi realizate în afara unei forme asociative precum dezvoltarea de noi metode de păstrare a producției agroalimentare pentru creșterea siguranței alimentare, de produse adaptate mai bine cerințelor pieței și de metode de utilizare a deșeurilor și de epurare a apei pentru protejarea mediului.

8.2.8.3. Domeniul de aplicare, nivelul sprijinului, beneficiarii eligibili și, dacă este relevant, metodologia de calcul al cuantumului ratei sprijinului, cu defalcare în funcție de submăsură și/sau tipul operațiunii în cazul în care este necesar. Pentru fiecare tip de operațiune, specificarea costurilor eligibile, a condițiilor de eligibilitate, a cuantumurilor și a ratelor de sprijin aplicabile și a principiilor în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție

8.2.8.3.1. 9.1 Înființarea grupurilor de producători în sectorul agricol

Submăsură:

- 9.1 - înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură

8.2.8.3.1.1. Descrierea tipului operațiunii

Domeniul de acțiune al măsurii îl constituie încurajarea înființării și funcționării administrative a grupurilor de producători, recunoscute în conformitate cu prevederile legislației naționale în vigoare, în scopul:

- Îmbunătățirii performanțelor generale și creșterea veniturilor exploatațiilor agricole;
- Unei mai bune integrări pe piață a producătorilor primari prin adaptarea producției acestora la cerințele pieței și comercializarea în comun a producției lor;
- Creării și promovării lanțurilor scurte;
- Respectării standardelor comunitare de mediu și climă, siguranță alimentară etc.

Sprijinul se acordă grupurilor de producători recunoscute conform legislației naționale în vigoare, pentru următoarele categorii: produse agricole, produse horticoale (exceptând grupurile sprijinite prin subprogramul pomicol care acoperă speciile de pomi și arbusti fructiferi din Anexa I a STP), produse de origine animală, mixte.

8.2.8.3.1.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprijin forfetar, degresiv, plătit în transe anuale ,pentru o perioadă care nu poate depăși cinci ani de la data la care grupul de producători a fost recunoscut, acordat în baza unui plan de afaceri.

8.2.8.3.1.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

-

Legislație Națională

Ordonanța nr. 37/2005 privind recunoașterea și funcționarea grupurilor și organizațiilor de producători, pentru comercializarea produselor agricole și silvice aprobată cu modificări și completări **prin Legea nr. 338/2005**, cu completările și modificările ulterioare.

8.2.8.3.1.4. Beneficiari

Grupurile de producători din sectorul agricol (exceptând grupurile sprijinite prin sub-programul pomicol) care se încadrează în definiția IMM-urilor și care au fost recunoscute oficial de către autoritatea competentă înainte de solicitarea sprijinului, dar după 1 ianuarie 2014.

8.2.8.3.1.5. Costuri eligibile

Cheltuielile eligibile sunt cele rezultate din înființarea și funcționarea grupurilor de producători din sectorul agricol, prevăzute în planul de afaceri necesare pentru atingerea obiectivelor propuse.

Cheluieli neeligibile

Nu vor fi eligibile în cadrul acestei măsuri cheltuielile pentru fuzionarea grupurilor de producători existente.

8.2.8.3.1.6. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul prezintă un plan de afaceri care trebuie să detalieze activitățile planificate ale grupului în raport cu una sau mai multe dintre categoriile enumerate mai jos (art. 27 (1) R 1305/2013):
  - adaptarea producției și produselor producătorilor care sunt membri ai acestor grupuri la cerințele pieței;
  - introducerea în comun a produselor pe piață, inclusiv pregătirea pentru vânzare, centralizarea vânzărilor și aprovizionarea cumpărătorilor en gros;
  - stabilirea unor norme comune privind informarea asupra producției, acordând o atenție deosebită recoltării și disponibilității; și

- alte activități care pot fi desfășurate de către grupurile de producători, cum ar fi dezvoltarea competențelor în materie de exploatare și de comercializare, precum și organizarea și facilitarea proceselor de inovare.

Cerințele specifice minime cu privire la conținutul planului de afaceri vor fi detaliate cadrul național de implementare.

8.2.8.3.1.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

- Principiul cooperării (grupurile de producători care fac parte dintr-un Grup Operațional în cadrul PEI);
- Principiul reprezentativității grupurilor (numărul de membri);
- Principiul calității produselor (grupurile care produc, depozitează și comercializează HNV sau produse care participă la scheme de calitate naționale și europene etc.);
- Principiul sectorului prioritar (lapte de bovine, suine, legumicultura, plante tehnice, plante medicinale și aromatice).
- Principiul asocierii exploatațiilor de mici dimensiuni

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor respecta prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii Europene în materie de dezvoltare rurală.

8.2.8.3.1.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil acordat este de 100% din quantumul sprijinului, așa cum este calculat mai jos și nu poate să depășească 10% din valoarea producției comercializate în primii 5 ani și suma maximă de 100.000 euro/an.

Ultima rată se va plăti numai după ce s-a verificat dacă planul de afaceri a fost implementat corect.

În cazul nerespectării planului de afaceri, sprijinul se recuperează proporțional cu obiectivele nerealizate.

8.2.8.3.1.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.8.3.1.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile sunt menționate în secțiunea aplicabilă întregii măsuri 9.

8.2.8.3.1.9.2. Măsuri de atenuare

Acțiunile de reducere a riscurilor sunt menționate în secțiunea aplicabilă întregii măsuri 9.

8.2.8.3.1.9.3. *Evaluarea globală a măsurii;*

Evaluarea generală a măsurii este menționată în secțiunea aplicabilă întregii măsuri 9.

8.2.8.3.1.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Metodologia pentru calcularea sumelor și ratelor de sprijin este descrisă în secțiunea aplicabilă întregii măsuri 9

8.2.8.3.1.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Descrierea procedurii oficiale de recunoaștere a grupurilor și a organizațiilor

Descrierea procedurii oficiale utilizate pentru recunoașterea grupurilor de producători este menționată în secțiunea aplicabilă întregii măsuri 9.

8.2.8.3.2. 9.1a Înființarea grupurilor de producători în sectorul pomicol

Submăsură:

- 9.1 - înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură

8.2.8.3.2.1. Descrierea tipului operațiunii

În cadrul acestei măsuri se va sprijini înființarea grupurilor de producători în sectorul pomicol.

Sprijinului acordat prin măsură, va contribui la:

- Îmbunătățirea performanțelor generale și a veniturilor exploatațiilor pomicole;
- O mai bună integrare pe piață a producătorilor primari prin adaptarea producției acestora la cerințele pieței și comercializarea în comun a producției lor;
- Crearea și promovarea lanțurilor scurte;
- Respectarea standardelor comunitare de mediu și climă, siguranță alimentară etc.;

8.2.8.3.2.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprijin forfetar, degresiv, plătit în transe anuale, pentru o perioadă care nu poate depăși cinci ani de la data la care grupul de producători a fost recunoscut, acordat în baza unui plan de afaceri.

8.2.8.3.2.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

-

Legislație Națională

Ordonanța nr. 37/2005 privind recunoașterea și funcționarea grupurilor și organizațiilor de producători, pentru comercializarea produselor agricole și silvice aprobată cu modificări și completări **prin Legea nr. 338/2005**, cu completările și modificările ulterioare.

8.2.8.3.2.4. Beneficiari

Grupurile de producători din sectorul pomicol care se încadrează în definiția IMM-urilor și care au fost recunoscute oficial de către autoritatea competentă după 1 ianuarie 2014 și înainte de solicitarea sprijinului.

8.2.8.3.2.5. Costuri eligibile

Cheltuielile eligibile sunt cele rezultate din înființarea și funcționarea grupurilor de producători din sectorul pomicol, prevăzute în planul de afaceri.

Cheltuieli neeligibile

Nu vor fi eligibile în cadrul acestei măsuri cheltuielile pentru fuzionarea grupurilor de producători existente.

8.2.8.3.2.6. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul prezintă un plan de afaceri care trebuie să detalieze activitățile planificate ale grupului în raport cu una sau mai multe dintre categoriile enumerate mai jos (art. 27 (1) R 1305/2013):
  - adaptarea producției și produselor producătorilor care sunt membri ai acestor grupuri la cerințele pieței;
  - introducerea în comun a produselor pe piață, inclusiv pregătirea pentru vânzare, centralizarea vânzărilor și aprovizionarea cumpărătorilor en gros;
  - stabilirea unor norme comune privind informarea asupra producției, acordând o atenție deosebită recoltării și disponibilității; și
  - alte activități care pot fi desfășurate de către grupurile de producători, cum ar fi dezvoltarea competențelor în materie de exploatare și de comercializare, precum și organizarea și facilitarea proceselor de inovare.
- Investițiile prevăzute în planul de afaceri vor fi efectuate în UAT prezente în anexa din Cadrul Național de Implementare aferentă STP, cu excepția celor legate de culturile în sere și solarii și pepinierele.

Cerințele specifice minime cu privire la conținutul planului de afaceri vor fi detaliate în cadrul legislativ național de implementare.

8.2.8.3.2.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

- Principiul cooperării (grupurile care fac parte dintr-un Grup Operational în cadrul PEI);
- Principiul reprezentativității grupurilor (numărul de membri);
- Principiul calității produselor (grupurile care produc, depozitează și comercializează produse care participă la scheme de calitate naționale și europene, HNV etc.);
- Principiul asocierii exploatațiilor de mici dimensiuni.

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 “Selecția operațiunilor” al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii Europene în materie de dezvoltare rurală.

8.2.8.3.2.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil acordat este de 100% din cuantumul sprijinului, așa cum este calculat mai jos și nu poate să depășească 10% din valoarea producției comercializate în primii 5 ani și suma maximă de 100.000 euro/an.

Ultima rată se va plăti numai după ce s-a verificat dacă planul de afaceri a fost implementat corect.

În cazul nerespectării planului de afaceri, se recuperează sprijinul, proporțional cu obiectivele nerealizate.

8.2.8.3.2.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.8.3.2.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile sunt menționate în secțiunea aplicabilă întregii măsuri 9.

8.2.8.3.2.9.2. Măsuri de atenuare

Acțiunile de reducere a riscurilor sunt menționate în secțiunea aplicabilă întregii măsuri 9.

8.2.8.3.2.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

Evaluarea generală a măsurii este menționată în secțiunea aplicabilă întregii măsuri 9.

8.2.8.3.2.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Metodologia pentru calcularea sumelor și ratelor de sprijin este descrisă în secțiunea aplicabilă întregii măsuri 9.

8.2.8.3.2.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Descrierea procedurii oficiale de recunoaștere a grupurilor și a organizațiilor

Descrierea procedurii oficiale utilizate pentru recunoașterea grupurilor de producători este menționată în secțiunea aplicabilă întregii măsuri 9.

8.2.8.4. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.8.4.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Având în vedere că spre deosebire de perioada anterioară de programare când a existat sesiune continuă pentru accesarea măsurii, în perioada de programare 2014-2020, pentru o mai bună direcționare a sprijinului, selectarea grupurilor de producători se face în baza unui proces competitiv.

- Se estimează că pot apărea o serie de riscuri specifice precum proceduri inadecvate de verificare și control, încadrarea incorectă a solicitanților în categoria beneficiarilor eligibili, neadaptarea sistemelor informatice ale AP la fluxurile procedurale sau actualizarea cu întârziere a acestora, nivel redus de informare al solicitanților cu efecte directe asupra calitatii planurilor de afaceri și asupra conștientizării beneficiilor aduse de organizarea într-o formă asociativă.
- Alte riscuri importante sunt reprezentate de reticența și interesul scăzut al producătorilor agricoli față de formele asociative, datorită: nivelului de conștientizare (lipsa informațiilor și a experienței în astfel de activități, conștientizarea redusă a fermierilor în ceea ce privește avantajele rezultate dintr-o acțiune comună); aspectelor economice și legislative (insuficiența surselor de finanțare pentru începerea unei activități economice, lipsa de interes a unităților de prelucrare a produselor primare din sectorul agricol pentru a încheia contracte comerciale, modificarea continuă a legislației în domeniu, impozitarea schimburilor comerciale între membrii și grupul de producători); aspectelor privind pregătirea, consilierea și consultanța (gradul diferit de pregătire al persoanelor implicate în formele asociative, precum și înțelegerea diferită a scopurilor și principiilor de funcționare ale acestora, insuficiența serviciilor de consiliere și concentrarea acestora pe aspectul cantitativ și nu pe cel calitativ și economic).

8.2.8.4.2. Măsuri de atenuare

Pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor se vor putea lua următoarele măsuri:

- Stabilirea unor criterii de selecție a beneficiarilor transparente și verificabile și o bună informare a potențialilor beneficiari asupra acestora;
- Actualizarea și optimizarea Sistemului IT existent la nivelul AFIR cu noile fluxuri administrative, în scopul reducerii riscului și îmbunătățirii verificării și controlului măsurii;
- Definirea clară a beneficiarilor în cadrul național legislativ de implementare conform prevederilor programului și verificarea încadrării acestora conform legislației naționale prin încheiere de protocoale și acorduri cu entitățile responsabile (APIA, ONRC etc.) în scopul verificării corectitudinii informațiilor furnizate;
- Informarea solicitanților cu privire la eligibilitatea cheltuielilor, conținutul planului de afaceri și la alte elemente esențiale ale măsurii prin ghiduri, pliante, site-uri web și acțiuni de informare.
- Utilizarea măsurilor de transfer de cunoștințe și consiliere și a acțiunilor de informare în scopul asigurării de sprijin de specialitate pentru informarea și stimularea producătorilor agricoli să se asocieze benevol în grupuri de producători care să funcționeze eficient în beneficiul propriilor membrii.
- Modificarea legislației în domeniu, în scopul facilitării constituirii formelor asociative de acest tip. Modificarile sunt planificate pentru a fi efectuate în anul 2015.
- Elaborarea de proceduri clare și detaliate și eficientizarea sistemelor de control.

8.2.8.4.3. Evaluarea globală a măsurii;

Posibilitatea de verificare și control a măsurii se bazează pe rezultatele evaluării ex-ante realizate de către autoritatea de management și agenția de plăți, luând în considerare rezultatele controalelor efectuate în perioada de programare anterioară în conformitate cu art. 62 din Regulamentul UE 1305/2013.

În urma analizei realizate de autoritatea de management și agenția de plăți pe baza experienței din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii prin îmbunătățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

8.2.8.5. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Sprijinul se acordă ca procent calculat pe baza producției comercializate anual prin intermediul grupului, cu excepția primului an, când se poate plăti grupului de producători un sprijin calculat pe baza valorii medii anuale a producției comercializate de membrii acestuia, în ultimii trei ani înainte de aderarea la grup.

Sprijinul se va acorda ca procent din producția comercializată prin intermediul grupului astfel:

- Anul I - 10%
- Anul II - 8%
- Anul III - 6%
- Anul IV - 5%
- Anul V - 4%

8.2.8.6. Informații suplimentare specifice măsurii

Descrierea procedurii oficiale de recunoaștere a grupurilor și a organizațiilor

Conform legislației naționale în vigoare (Ordonanța nr. 37/2005 cu modificări și completări ulterioare), grupurile sunt recunoscute de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale pe baza următoarelor criterii de recunoaștere:

(1) Criteriile generale de recunoaștere:

- a) să fie constituit din cel puțin 5 membri care au calitatea de producători agricoli;
- b) să dețină un sistem centralizat de contabilitate, facturare, înregistrare și urmărire cantitativă, calitativă și valorică a producției membrilor;

c) să dispună de personal calificat corespunzător grupei de produse și/sau produselor pentru care este recunoscut/ă sau să își prevadă în actul constitutiv ca în primul an de la recunoaștere să dispună de acest personal ori să contracteze servicii de specialitate;

d) să prevadă în actul constitutiv și/sau statut cel puțin următoarele obligații ale membrilor:

1. să aplice deciziile adoptate în cadrul adunării generale, care privesc date tehnice legate de producție și să raporteze datele privind producția și protecția mediului înconjurător;
2. să pună la dispoziția grupului informațiile solicitate referitoare la suprafețele destinate producției, tipul de cultură, cantitățile recoltate și la vânzările directe, în vederea întocmirii statisticilor;
3. să comercializeze un procent minim din producția proprie prin intermediul grupului de producători, după cum urmează:

- (i) 50 % în primul an de la recunoaștere;
- (ii) 55 % în al doilea an de la recunoaștere;
- (iii) 60 % în al treilea an de la recunoaștere;
- (iv) 65 % în al patrulea an de la recunoaștere;
- (v) 75 % începând cu al cincilea an de la recunoaștere

e) să prevadă în actul constitutiv și/sau statut dispoziții privind:

1. procedurile de promovare, adoptare și modificare a deciziilor grupului de producători;
2. reglementările care să permită membrilor să verifice grupul de producători și deciziile adoptate de acesta;
3. regulile de admitere a noilor membri, respectiv durata minimă a calității de membru;
4. regulile de excludere și retragere a membrilor;
5. penalitățile pentru nerespectarea obligațiilor ce le revin membrilor conform actului constitutiv;
6. modalitatea prin care oferă sau se angajează să ofere, în termenul stabilit la lit. c), membrilor săi asistență tehnică de specialitate. Asistența tehnică de specialitate poate fi furnizată de membrii grupului, de angajați ai acestuia sau de terțe persoane calificate, corespunzător grupei de produse și/sau produselor pentru care este recunoscut grupul de producători, și se acordă la cererea membrului/membrilor.

(2) Criteriile specifice de recunoaștere:

a) începând cu anul al doilea de la recunoaștere, grupul de producători trebuie să dovedească prin evidență contabilă, pentru anul anterior, valoarea minimă a producției comercializate în comun, pentru grupa de produse, respectiv produsele pentru care a obținut recunoașterea, stabilită la suma de 30.000 euro echivalent în lei, precum și faptul că cel puțin 51% din această producție provine din producția proprie a membrilor.

--

8.2.8.7. Alte observații importante relevante pentru înțelegerea și punerea în aplicare a măsurii

-

8.2.9. M10 - Agromediu și climă (articolul 28)

8.2.9.1. Temei juridic

Articolul 28 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013

Articolul 11 și Anexa I, Partea I, pct. 8.2 (e) 9 ale Regulamentul (UE) nr. 808/2014

Articolele 7 și 9 ale Regulamentului (UE) nr. 807/2014

8.2.9.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la arile de intervenție și la obiectivele transversale

Descrierea generală a măsurii

Plățile de agro-mediu și climă reprezintă un element cheie necesar integrării problematicii referitoare la protecția mediului în Politica Agricolă Comună. În România, această măsură are ca scop încurajarea fermierilor (utilizatorilor de terenuri agricole) să adopte, pe baze voluntare, practici agricole care să asigure menținerea valorii de mediu a zonelor rurale, menținerea unor habitate specifice terenurilor agricole importante pentru speciile sălbatice prioritare, utilizarea durabilă a resurselor naturale și păstrarea peisajelor tradiționale.

Plățile de agro-mediu sunt necesare pentru a sprijini dezvoltarea durabilă a zonelor rurale și pentru a răspunde cererii din ce în ce mai mari a societății pentru servicii de mediu. Plățile acordate prin această măsură trebuie să încurajeze fermierii să deservească societatea ca întreg prin introducerea sau continuarea aplicării unor metode agricole compatibile cu protecția și îmbunătățirea mediului, a peisajului și caracteristicilor sale, a resurselor naturale, a solului, precum și cu menținerea diversității genetice. Promovarea practicilor agricole tradiționale, extensive, bazate pe o utilizare redusă a inputurilor, este necesară pentru a sprijini dezvoltarea durabilă a zonelor rurale, contribuind la conservarea biodiversității (specii sălbatice și habitatele acestora, rase locale de animale), protecția solului și a apei, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și amoniac, sechestrarea carbonului în biomasă, reducerea riscului de intensificare, dar și la un management durabil al resurselor naturale.

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri va contribui la atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020 în ceea ce privește creșterea durabilă și ale celui de-al VII-lea Program de acțiune pentru mediu, referitoare la practicarea unei agriculturi durabile care să asigure gestionarea durabilă a resurselor naturale. Implementarea măsurii de agro-mediu și climă va contribui, de asemenea, la atingerea obiectivelor strategiilor, politicilor și programelor europene și naționale de conservare a speciilor importante (inclusiv la menținerea raselor locale în pericol de abandon) și a habitatelor prioritare, menținere a biodiversității pe terenurile agricole, în special a celor situate pe teritoriul siturilor Natura 2000, precum și la implementarea Cadrului de acțiune prioritară pentru Natura 2000. Promovarea de practici agricole extensive prin măsura de agro-mediu și climă contribuie, totodată, la atingerea obiectivelor de protecție a apelor precizate în cadrul Directivei Cadru Apă, Directivei nitrați și Directivei privind gestionarea durabilă a pesticidelor, prin reducerea poluării apelor și atenuarea efectelor negative ale viiturilor.

Promovarea practicilor de agricultură extensivă care contribuie la gestionarea durabilă a resurselor naturale, reducerea concentrației de gaze cu efect de seră și amoniac din atmosferă și adaptarea la efectele

schimbărilor climatice se regăsesc printre prioritățile de finanțare prevăzute prin obiectivele tematice 4 Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse, 5 Promovarea adaptării la schimbările climatice și 6 Conservarea și protejarea mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor din cadrul Acordului de Parteneriat.

Prin măsura de agro-mediu și climă vor fi continuate eforturile întreprinse în perioada de programare 2007-2013 în vederea protecției mediului și dezvoltării durabile a zonelor rurale, asigurate prin Măsura 214 - plăți de agro-mediu. Astfel, în perioada de programare 2007-2013, prin Pachetul 1 al Măsurii 214 a fost asigurat un management extensiv al pajiștilor cu Înaltă Valoare Naturală (HNV) pe cca. 1.015.000 ha/an, cu un număr de cca. 184.000 de beneficiari pe an. Prin Pachetul 2 au fost promovate practici agricole tradiționale pe o suprafață de cca. 794.000 ha/an, cu un număr de cca. 144.000 de beneficiari pe an. Managementul extensiv al pajiștilor importante pentru păsări a fost asigurat pe o suprafață de cca. 10.400 ha/an prin varianta 3.1 *Crex crex* a Pachetului 3 și cca. 28.000 ha/an prin varianta 3.2 *Lanius minor* și *Falco vespertinus* a aceluiași pachet, cu un număr de beneficiari pe an de cca. 807, respectiv cca. 512. Înființarea de culturi verzi a fost sprijinită pe o suprafață de cca. 197.000 ha/an, cu un număr de cca. 8000 de beneficiari pe an. Agricultură ecologică a fost sprijinită prin cele cinci variante ale Pachetului 5 (Culturi agricole pe terenuri arabile, Legume, Livezi, Vii și Plante medicinale și aromatice) pe o suprafață totală de cca. 79.000 ha/an și un număr de cca. 800 beneficiari pe an. Managementul extensiv al pajiștilor importante pentru fluturi (*Maculinea* sp.) a fost asigurat prin Pachetul 6, suprafața sprijinită fiind de cca. 3.600 ha/an și un număr de cca. 475 beneficiari pe an. Prin Pachetul 7 a fost asigurat managementul durabil al terenurilor arabile importante ca zone de hrănire pentru gâsca cu gât roșu (*Branta ruficollis*), suprafața sprijinită fiind de cca. 52.000 ha/an și un număr de cca. 639 beneficiari pe an.

Măsura de agro-mediu și climă va crea cadrul necesar aplicării la scară largă a unor metode agricole extensive generale, care să răspundă nevoilor de conservare specifice unui spectru larg de specii sau habitate (ex. cele care se regăsesc în zona HNV). De asemenea, în zonele reprezentative pentru anumite elemente de biodiversitate (ex. specii de fluturi sau pasări salbatice), Măsura 10 propune unele angajamente adaptate specificității etologice, care să asigure atingerea obiectivelor propuse. În plus, unele tipuri de angajamente propuse vor asigura o mai bună gestionare a resurselor naturale, în contextul riscurilor asociate activităților agricole. Astfel, Măsura 10 vizează promovarea următoarelor pachete și variante ale acestor pachete:

- Pachetul 1 – pajiști cu înaltă valoare naturală (HNV)
- Pachetul 2 – practici agricole tradiționale
  - *varianta 2.1 – lucrări manuale pe pajiști permanente utilizate ca fânețe*
  - *varianta 2.2 – lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști permanente utilizate ca fânețe*
- Pachetul 3 – pajiști importante pentru păsări
  - *sub-pachetul 3.1 – Crex crex*
    - *varianta 3.1.1 – lucrări manuale pe pajiști importante pentru Crex crex*
    - *varianta 3.1.2 – lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști importante pentru Crex crex*
  - *sub-pachetul 3.2 – Lanius minor și Falco vespertinus*
    - *varianta 3.2.1 – lucrări manuale pe pajiști importante pentru Lanius minor și Falco vespertinus*
    - *varianta 3.2.2 – lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști importante pentru Lanius minor și Falco vespertinus*
- Pachetul 4 – culturi verzi
- Pachetul 5 – adaptarea la efectele schimbărilor climatice
- Pachetul 6 – pajiști importante pentru fluturi (*Maculinea* sp.)
  - *varianta 6.1 – lucrări manuale pe pajiști importante pentru fluturi (Maculinea sp.)*
  - *varianta 6.2 – lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști importante pentru fluturi (Maculinea sp.)*

- Pachetul 7 – terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru gâsca cu gât roșu (*Branta ruficollis*)
- Pachetul 8 – creșterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abandon
- Pachetul 9 propune 2 sub-pachete, unul aplicat pe terenuri arabile și sub-pachetul aplicat pe pajiși permanente care are 2 variante:
  - sub-pachetul 9.1 – terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru acvila tipătoare mică (*Aquila pomarina*),
  - sub-pachetul 9.2 – pajiști permanente importante ca zone de hrănire pentru acvila tipătoare mică (*Aquila pomarina*)
    - varianta 9.2.1 – lucrări manuale pe pajiști importante pentru acvila tipătoare mică (*Aquila pomarina*),
    - varianta 9.2.2 – lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști importante pentru acvila tipătoare mică (*Aquila pomarina*).
- Pachetul 10 - refugii ecologice pe terenuri arabile pentru speciile de păsări comune asociate terenurilor agricole
- Pachetul 11 - terenuri agricole importante pentru dropie (*Otis tarda*)
  - sub-pachetul 11.1 – terenuri arabile importante pentru dropie (*Otis tarda*)
    - varianta 11.1.1 – conversia terenurilor arabile în pajiști
    - varianta 11.1.2 – zonă de protecție pentru dropie (*Otis tarda*) pe teren arabil
  - sub-pachetul 11.2 – pajiști importante pentru dropie (*Otis tarda*)
    - varianta 11.2.1 – lucrări manuale pe pajiști importante pentru dropie (*Otis tarda*)
    - varianta 11.2.2 – lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști importante pentru dropie (*Otis tarda*)
    - varianta 11.2.3 – lucrări cu utilaje grele pe pajiști importante pentru dropie (*Otis tarda*)

Pachetele Măsurii 10 vor face obiectul unor evaluări, pentru a identifica nevoia de consolidare și/sau diversificare a angajamentelor, din perspectiva contribuției acestora la furnizarea serviciilor de mediu care au ca rezultat protecția diversității biologice (de exemplu prin managementul resurselor naturale pe terenurile arabile utilizate intensiv). Astfel, în situația în care se va considera necesar, o revizuire a Măsurii 10 va face obiectul unei viitoare modificări PNDR 2014-2020. Rezultatul evaluării va fi transmis și discutat cu CE.

Majoritatea pachetelor/variantelor Măsurii 10 se adresează unor zone caracterizate de nevoi specifice în ceea ce privește protecția mediului și gestionarea durabilă a resurselor naturale.

Zonele eligibile selectate pentru implementarea pachetelor-variantelor Măsurii 10 sunt cele prezentate în Figura 8.2.M.10.1-1 – harta P1, P2, P3, P6, P9 și P11 (Pachetele 1, 2, 3, 6, 9 și 11) și în Figura 8.2.M.10.1-2 – harta P5, P7, P9, P10 și P11 (Pachetele 5, 7, 9, 10 și 11). Lista zonelor eligibile pentru Pachetele 1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10 și 11, la nivel UAT LAU2, este conținută de Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13. Pachetele 4 și 8 au aplicabilitate la nivel național.

O amenințare importantă este intensivizarea agriculturii în zonele selectate și o posibilă conversie a terenurilor cu Înaltă Valoare Naturală sau a pajiștilor importante pentru păsări sau pentru fluturi în teren arabil sau pajiști utilizate intensiv. Există unele schimbări care arată potențialul creșterii gradului de intensificare, cele mai vizibile dintre aceste schimbări fiind sporirea utilizării mijloacelor mecanizate pentru efectuarea lucrărilor agricole și creșterea gradului de utilizare a îngrășămintelor chimice și a substanțelor de protecție a plantelor. Nivelul mediu de utilizare a fertilizanților și a substanțelor de protecție a plantelor este încă relativ scăzut, însă este de așteptat ca acesta să crească semnificativ în strânsă corelare cu tendința de creștere a performanței în agricultură. Pe lângă mecanizare, creșterea

utilizării inputurilor ar fi implicit asociată cu scăderea semnificativă a diversității speciilor spontane de plante și a speciilor sălbatice de animale, precum și cu degradarea unor habitate prioritare, așa cum este demonstrat de numeroase studii. Pe de altă parte, este evident riscul de abandon al activităților agricole pe terenurile afectate de condiții restrictive de mediu. Provocarea constă în menținerea acestei bogate resurse - biodiversitatea asociată terenurilor agricole, în fața schimbărilor socio-economice ce sunt așteptate în mediul rural în perioada următoare. Pentru a reuși, este nevoie ca sistemele extensive de agricultură să fie susținute îndeajuns pentru a putea face față competiției atât cu presiunea de adoptare de sisteme agricole intensive cât și într-un context mai larg, cu alte activități economice emergente cu care agricultura se va putea afla în competiție pentru utilizarea terenurilor agricole. Așadar, este necesară încurajarea menținerii sau adoptării unor practici agricole adresate menținerii zonelor HNV și protecției speciilor prioritare, dar și a speciilor comune și habitatelor acestor specii.

Respectarea standardelor de eco-condiționalitate stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013, a standardelor de înverzire și a altor cerințe de bază (ex. activitate agricolă minimă, practici agricole uzuale, cerințe minime de utilizare a îngrășămintelor și pesticidelor) de către beneficiarii măsurii de agro-mediu și climă va putea permite asigurarea premiselor necesare pentru punerea în practică a unor practici agricole superioare acestor standarde, contribuind astfel în mod conjugat la asigurarea unui management durabil al resurselor naturale (biodiversitate, sol, apă), precum și la scăderea emisiilor de GES și amoniac din agricultură. În același timp, promovarea unor metode agricole adecvate, va asigura o mai bună orientare către atingerea obiectivelor și țintelor stabilite pentru calitatea aerului, precum și o mai bună adaptare la efectele schimbărilor climatice, manifestate din ce în ce mai des prin manifestări extreme ale fenomenelor.

Costurile eligibile în cadrul acestei măsuri acoperă doar acele angajamente care depășesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază, constituite din:

- standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013,
- criteriile relevante și activitățile minime stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013,
- cerințele minime relevante pentru utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor prevăzute de legislația națională,
- alte cerințe obligatorii relevante prevăzute în legislația națională.

Fiecare pachet/sub-pachet/variantă a M.10 vizează aplicarea de către beneficiari a unor cerințe specifice care generează costuri suplimentare și/sau pierderi de venituri pentru fermieri și sunt strâns legate de atingerea obiectivelor propuse, dar și a unor cerințe specifice care nu induc costuri suplimentare și/sau pierderi de venituri pentru fermieri, dar care sunt necesare asigurării consistenței angajamentelor. Cerințele specifice care generează costuri suplimentare și/sau pierderi de venituri sunt identificate în secțiunea „Condiții de eligibilitate a fiecărui pachet (P).

Prin asigurarea competențelor necesare implementării angajamentelor, în urma participării la acțiuni de informare, sau cursuri de formare profesională sau prin accesarea serviciilor de consiliere, beneficiarii măsurii vor asigura premisele atingerii obiectivelor stabilite prin implementarea în mod adecvat a angajamentelor asumate. În cadrul Măsurilor 1 și 2 sunt prevăzute acțiuni de formare, activități demonstrative și servicii de consultanță, adresate beneficiarilor Măsurii 10, care vizează promovarea gestionării durabile a terenurilor agricole.

Legătura măsurii cu nevoile identificate

Măsura de agro-mediu și climă se desfășoară pe patru direcții principale, răspunzând nevoilor 12, 15, 16 și 17 identificate în cadrul programului :

- Menținerea și îmbunătățirea biodiversității și a valorii de mediu a suprafețelor agricole (nevoia 12), acțiunea fiind o extindere pentru perioada 2014-2020 a aplicării Pachetelor 1 și 2 din cadrul Măsurii 214 „plăți de agro-mediu” a PNDR 2007-2013, vizându-se în principal zonele cu Înaltă Valoare Naturală, asimilate ponderii ridicate a terenurilor utilizate ca pajiști permanente și livezi tradiționale utilizate extensiv. În plus, includerea unui nou pachet (Pachetul 8) adresat sprijinirii reproducției animalelor de fermă din rase tradiționale, adaptate la condițiile locale de mediu și climă, va contribui la menținerea diversității genetice animale. În același timp, includerea noului Pachet 10 va asigura menținerea unor condiții de mediu favorabile pentru unele specii de păsări comune terenurilor agricole, statusul și evoluția acestora indicând starea globală de conservare și favorabilitate a habitatelor agricole.
- Protejarea unor specii prioritare (nevoia 12) prin continuarea implementării Pachetelor 3, 6 și 7 din cadrul măsurii 214 „plăți de agro-mediu” a PNDR 2007-2013 privind condiții, dar și a noilor Pachete 9 și 11, contribuie la asigurarea condițiilor speciale de management al pajiștilor sau al terenurilor arabile reprezentative pentru speciile prioritare (păsări sau pentru fluturi).
- Protecția solului (nevoia 16) și apei (nevoia 15) prin continuarea aplicării Pachetului 4 - culturi verzi pentru terenul arabil pe întreg teritoriul național, în special în zonele cele mai vulnerabile la eroziune și la alte procese de degradare, inclusiv în zonele afectate de constrângeri naturale.
- Adaptarea la efectele schimbărilor climatice (nevoia 17) prin promovarea în cadrul noului Pachet 5 a unor tehnologii și practici de management adecvate la nivelul fermelor.

Contribuția măsurii la domeniile de intervenție

Implementarea acestor pachete contribuie la:

- Prioritatea 4 - Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură
  - DI 4A - Refacerea, conservarea și dezvoltarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000, în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice și în cadrul activităților agricole de mare valoare naturală, precum și a stării peisajelor europene (Submăsura 10.1 - P1, P2, P3, P6, P7 și, P8, P9, P10 și P11)

Aplicarea de către fermieri a unor practici agricole extensive, atât pe suprafețele de pajiști permanente, cât și pe terenurile arabile, asigură premisele necesare conservării biodiversității. Astfel, stabilirea unor perioade când activitățile agricole nu sunt permise sau a unor zone unde aceste activități sunt limitate, reducerea utilizării îngrășămintelor organice și interzicerea utilizării inputurilor chimice (îngrășăminte și pesticide), precum și încurajarea menținerii în ferme a animalelor din rase locale aflate în pericol de abandon, contribuie pe termen mediu și lung la conservarea biodiversității. De asemenea, selectarea unor zone importante (situri Natura 2000, zone care se confruntă cu constrângeri naturale) pentru implementarea angajamentelor asigură menținerea elementelor importante (specii și habitate).

- DI 4C - Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului (Submăsura 10.1 - P4)

Sprijinul acordat pentru înființarea culturilor verzi pe terenurile arabile asigură protecția solului împotriva eroziunii pe timpul iernii.

- Prioritatea 5 – Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic

- DI 5A – Eficientizarea utilizării apei în agricultură (Submăsura 10.1 - P5)

Încurajarea adoptării unor metode agricole care să asigure scăderea riscului asociat variabilității climei în contextul schimbărilor climatice, asigură o alternativă la utilizarea sistemelor de irigații. Astfel, în zonele cu risc din perspectiva manifestării fenomenelor extreme asociate schimbărilor climatice, fermierii pot opta pentru adaptarea calendarului aplicării lucrărilor agricole, aplicarea unor practici cu impact redus asupra solului și utilizarea unor tipuri de culturi cu precocități diferite, ca alternativa la modernizarea sau extinderea sistemelor de irigații.

Efecte secundare

Măsura 10 contribuie în mod direct la domeniile de intervenție menționate mai sus. În plus se așteaptă ca măsura să contribuie indirect și la obiectivele următoarelor priorități/domenii de intervenții:

- Prioritatea 4 – Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură

- DI 4B – Ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrășămintelor și a pesticidelor (Pachetele 1, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 11)

Reducerea utilizării inputurilor chimice (pesticide și îngrășăminte), precum și promovarea culturilor fixatoare de azot, împreună cu limitarea numărului de animale care utilizează pajiștile permanente, contribuie la reducerea poluării apei.

- DI 4C – Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului (Pachetul 5)

Promovarea unor tehnologii agricole alternative, bazate pe aplicarea unor lucrări minime de pregătire a solului, conduce la prevenirea eroziunii solului.

- Prioritatea 5 – Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic

- DI 5D – Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură (Pachetele 1, 2, 3, 4, 6, 9, 10, 11)

Încurajarea practicilor agricole bazate pe lucrări manuale și evitarea utilizării utilajelor mecanizate, precum și interzicerea aplicării îngrășămintelor chimice și limitarea utilizării îngrășămintelor organice, în același timp cu reducerea numărului de animale pe suprafețele de pajiști permanente contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac provenite din agricultură. De asemenea, prin utilizarea unor culturi cu capacitate ridicată de a fixa azotul în sol, contribuie la atingerea obiectivelor vizate de acest domeniu de intervenție.

- DI 5E – Promovarea conservării și a sechestrării carbonului în agricultură și silvicultură (Pachetul 4)

Încorporarea masei vegetale în sol pe terenurile agricole unde se înființează culturi verzi, contribuie la sechestrarea carbonului.

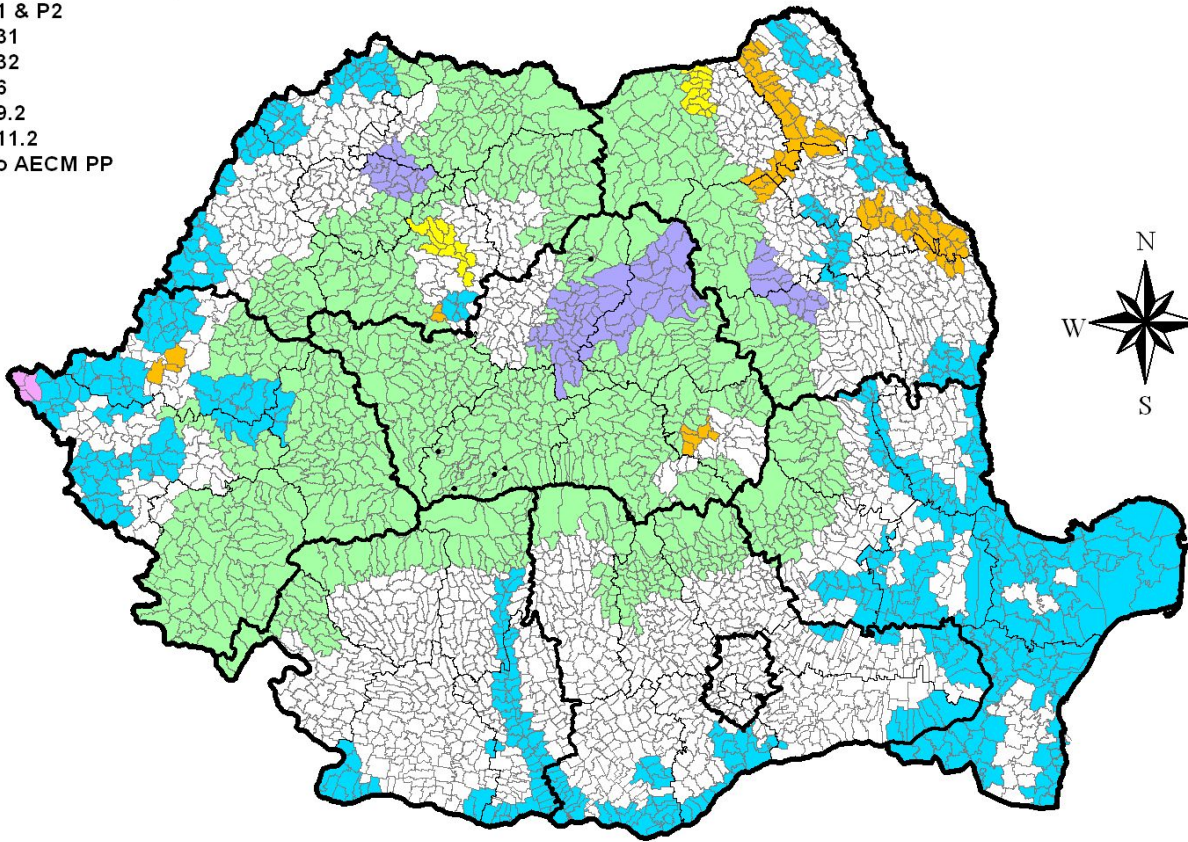
Contribuția la obiectivele transversale

Prin prisma celor prezentate anterior, din perspectiva contribuției Măsurii 10 – agro-mediu și climă la prioritățile și domeniile de intervenție strâns legate de protecția mediului, este evident faptul că sprijinul acordat în cadrul măsurii, în sensul încurajării adoptării practicilor agricole extensive (inclusiv a implementării gestionării integrate a dăunătorilor – IPM), cu impact redus asupra mediului, precum și în sensul menținerii, conservării și dezvoltării diversității genetice, este adresată temelor orizontale privind *Mediul și Clima*.

Resursele suplimentare furnizate de **Instrumentul de redresare al Uniunii Europene** vor fi utilizate pentru finanțarea măsurii în perioada de tranziție, asigurând premisele necesare pentru o redresare economică rezilientă și durabilă, în conformitate cu obiectivele angajamentelor în materie de mediu și climă și cu noile ambiții stabilite în Pactul verde european. Astfel, prin finanțarea din EURI a cererilor de plată depuse în anul 2023 în cadrul angajamentelor M.10, care sunt deosebit de benefice pentru mediu și climă (din perspectiva conservării habitatelor și promovarea unor metode agricole favorabile biodiversității, îmbunătățirii gestionării apei prin reducerea poluării și reducerea riscurilor și a impactului utilizării îngrășămintelor și pesticidelor, conservării solului și îmbunătățirea fertilității solului prin sechestrarea carbonului, reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră din agricultură), se menține nivelul de ambiție în materie de mediu al PNDR.

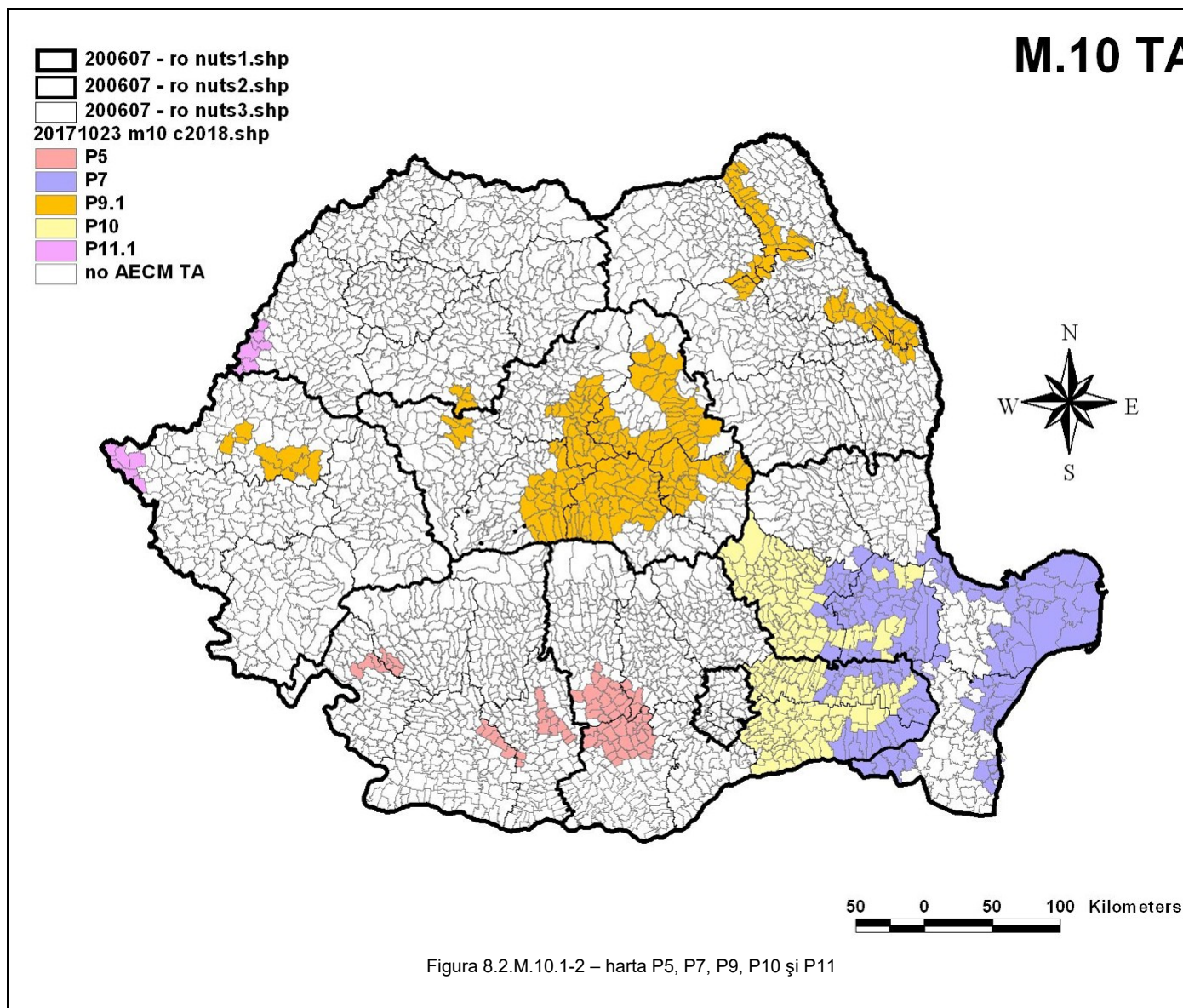
M.10 PP

- 200607 - ro nuts1.shp
- 200607 - ro nuts2.shp
- 200607 - ro nuts3.shp
- 20171023 m10 c2018.shp
- P1 & P2
- P31
- P32
- P6
- P9.2
- P11.2
- no AECM PP

50 0 50 100 Kilometer

Figura 8.2.M.10.1-1 – harta P1, P2, P3, P6, P9 și P11

8.2.9.3. Domeniul de aplicare, nivelul sprijinului, beneficiarii eligibili și, dacă este relevant, metodologia de calcul al cuantumului ratei sprijinului, cu defalcare în funcție de submăsură și/sau tipul operațiunii în cazul în care este necesar. Pentru fiecare tip de operațiune, specificarea costurilor eligibile, a condițiilor de eligibilitate, a cuantumurilor și a ratelor de sprijin aplicabile și a principiilor în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție

8.2.9.3.1. Pachetul 1 – pajiști cu înaltă valoare naturală

Submăsură:

- 10.1 - plăți pentru angajamente privind agromediul și clima

8.2.9.3.1.1. Descrierea tipului operațiunii

România deține una din resursele cele mai bogate de terenuri care pot fi clasificate ca având o **Înaltă Valoare Naturală (High Nature Value – HNV)**, urmare a mării varietăți de specii asociate terenurilor agricole utilizate ca pajiști permanente, prin activități tradiționale de cosit sau pășunat. Ca și în cazul

pajiștilor permanente naturale și semi-naturale, în situația livezilor tradiționale utilizate extensiv, lipsa mecanizării cu utilaje grele și evitarea chimizării alături de aplicarea tehnicilor agricole tradiționale folosite (ce se reduc în fond la un pășunat non-intensiv și la cosit) vor favoriza menținerea integrală a habitatelor respective, a fondului cultural tradițional, a biodiversității precum și a învelișului edafic.

Utilizând criteriile propuse de Forumul European pentru Conservarea Naturii și Pastoralism (European Forum for Nature Conservation and Pastoralism <http://www.efncp.org/policy/indicators-high-nature-value-farming>) pot fi încadrate în această categorie:

- pajiștile naturale și semi-naturale, în special cele din zona montană și colinară,
- livezile tradiționale extensive în care fondul vechilor fânețe se conservă aproape în întregime, făcând din acestea unul dintre cele mai valoroase și mai bine conservate habitate tradiționale din zona carpatică, Transilvania și zona pericarpatică. În plus, aceste livezi tradiționale conservă, în cele mai multe cazuri, soiuri autohtone vechi de pomi fructiferi, care constituie un genofond cultural ancestral, periclitat, ce trebuie păstrat,
- pajiști permanente utilizate extensiv care sunt asociate în general cu o mare diversitate floristică în România, ceea ce asigură implicit marea diversitate faunistică (păsări, insecte, animale mici și mari).

Pentru desemnarea în cadrul PNDR 2007-2013 a unităților administrativ-teritoriale (UAT) de nivel LAU2 (municipii, orașe și comune) care pot fi încadrate ca zone cu Înaltă Valoare Naturală au fost aplicate criteriile bazate pe folosința terenurilor utilizând bazele de date Corine Land Cover și FAO-LCCS. Astfel, o unitate administrativ-teritorială este încadrată ca zonă cu Înaltă Valoare Naturală dacă peste 50% din terenul ei agricol se încadrează în una din condițiile de definire a HNV enumerate mai sus. În desemnarea anterioară suprafața eligibilă de pajiști situate în cele 1.038 UAT încadrate în zonele HNV, a fost de aprox. 2,169 milioane hectare.

În noua desemnare aplicată pentru PNDR 2014-2020, se mențin zonele care au fost eligibile în perioada anterioară de programare, cu excepția unităților administrativ-teritoriale care se suprapun total sau parțial cu cele mai importante situri Natura 2000 ca reprezentativitate pentru speciile de păsări vizate de Pachetul 3 (*Crex crex*, *Lanius minor* și *Falco vespertinus*). Diferențele dintre suprafețele eligibile pentru Pachetul 1 în cele două perioade de programare se datorează așadar faptului că zona eligibilă pentru Pachetul 3 – pajiști importante pentru păsări a fost revizuită pe baza reprezentativității siturilor Natura 2000 pentru cele 3 specii de păsări, astfel încât cele mai importante 4 SPA-uri pentru populațiile de *Crex crex* din România și unul din cele mai importante SPA-uri pentru *Lanius minor* se suprapun pe o parte din zona care a fost eligibilă HNV în perioada 2007-2013. Însă, aplicarea unor cerințe de management mai restrictive în zonele eligibile pentru Pachetul 3, Varianta 3.1 sau Varianta 3.2, nu va avea un impact negativ asupra elementelor specifice HNV, contribuind mai departe la aplicarea unor practici agricole benefice pentru mediu. Astfel, suprafața rezultată a terenurilor agricole utilizate ca pajiști permanente definite ca zone cu înaltă valoare naturală (HNV) este de cca. 2 milioane ha (conform LPIS 2013 – APIA), fiind situată pe teritoriul a 958 unități administrativ-teritoriale.

Trebuie menționat și faptul că o mare parte a zonelor protejate importante din România (atât de interes național, cât și comunitar sau internațional) sunt acoperite (aproximativ 43,38 % din suprafața SPA-urilor și 55,76 % din suprafața SCI-urilor) de zonele cu Înaltă Valoare Naturală (HNV), pachet care deși este focusat pe conservarea speciilor de plante asociate pajiștilor permanente are potențialul de a aduce și o contribuție indirectă la protecția altor specii sălbatice importante sau habitate prioritare. Ca o evaluare de ansamblu, zona eligibilă propusă pentru Pachetele 1 și 2 ale Măsurii de agro-mediu și climă acoperă cca. 51,37 % din suprafața siturilor Natura 2000 desemnate în România.

Impactul rezultat în urma implementării angajamentelor de agro-mediu și climă adaptate gestionării zonelor HNV este recunoscut la scară largă, în special din perspectiva efectelor privind conservarea biodiversității, protecția apelor și solului, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seară din activitățile agricole sau sechestrarea carbonului în biomasă. Dovezi incontestabile în acest sens sunt studiile elaborate de-a lungul timpului (ex. studii elaborate la nivelul Comisiei Europene – http://ec.europa.eu/agriculture/publi/reports/agrienv/rep_en.pdf, studii ale organizațiilor independente - <http://www.efnecp.org>, <http://www.highnaturevaluefarming.org.uk> sau alte publicații de specialitate - “High Nature Value Farming in Europe – 35 European countries – experiences and perspectives”, 2012, ISBN 978-3-89735-657-3).

Distribuția spațială a zonelor eligibile pentru acest pachet este prezentată în Figura 8.2.M.10.1-3 – harta P1 & P2, iar lista zonelor eligibile la nivel UAT LAU2 este conținută de Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13.

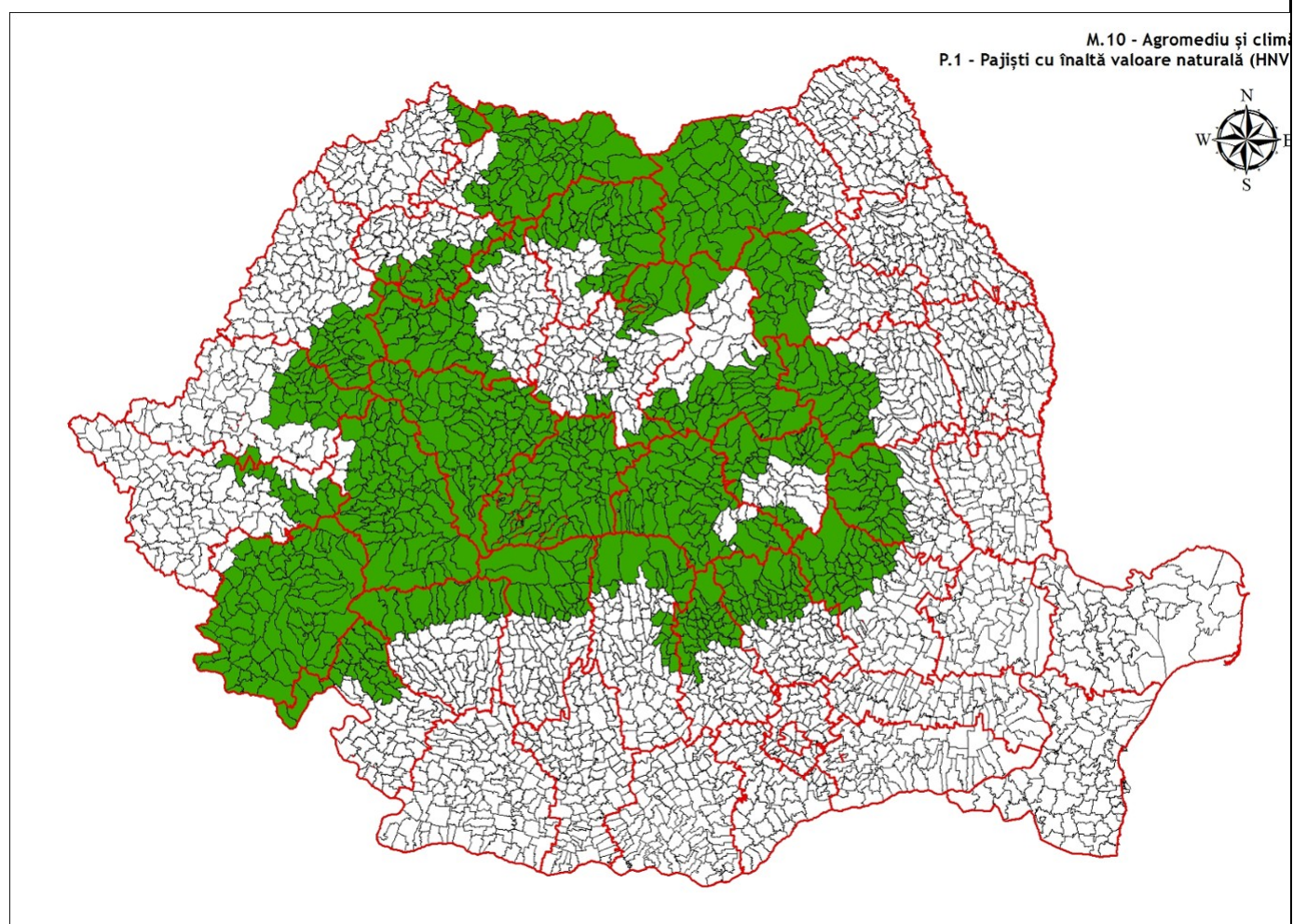

Figura 8.2.M.10.1-3 – harta P1 & P2

8.2.9.3.1.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri este o plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiari. Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă pe unitatea de suprafață (ha).

Sprijinul este acordat în cadrul acestei măsuri în urma încheierii pe o perioadă de 5 ani a unor angajamente voluntare. În perioada de tranziție sprijinul este acordat în urma asumării unor angajamente voluntare, după cum urmează:

- în anul 2021 și 2022 pentru o perioadă de 2 ani,
- în anul 2023 pentru o perioadă de 1 an.

După încheierea perioadei inițiale de 5 ani, angajamentele se pot prelungi anual, până la încheierea perioadei de implementare a PNDR 2014-2020.

8.2.9.3.1.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- Titlul V, Capitolul II și Titlul VI, Capitolul I și II din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului
- Titlul I, articolul 4, Titlul II, Capitolul 1, articolul 9 și Titlul III, Capitolul 3, articolele 43-46 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului
- Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022
- Regulamentul (UE) nr. 2094/2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19

Legislație națională:

- Cadrul Național de Implementare,
- OUG nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- Ordin MADR nr. 45/2021 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 35 alin. (3)

din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,

- Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în România, cu modificările ulterioare,
- OG nr. 4/1995 privind fabricarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar pentru combaterea bolilor, dăunătorilor și buruienilor în agricultură și silvicultură și HG 1559/2004 privind procedura de omologare a produselor de protecție a plantelor în vederea plasării pe piață și a utilizării lor pe teritoriul României,
- Ordin 1378/1071/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Comisiei interministeriale pentru autorizarea îngrășămintelor în vederea înscrierii în lista îngrășămintelor autorizate cu mențiunea RO-ÎNGRĂȘĂMÂNT, pentru utilizarea și comercializarea în România, aprobat prin Ordinul ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului și al ministrului sănătății nr. 6/22/2004,
- Ordin comun MMAP, MADR nr. 333/165/2021 privind aprobarea Codului de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, precum și a Programului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole.

8.2.9.3.1.4. Beneficiari

Fermierii (utilizatori ai terenurilor agricole).

8.2.9.3.1.5. Costuri eligibile

Costurile eligibile în cadrul acestei măsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pentru fiecare pachet/variantă pe baza evaluării costurilor suplimentare și a pierderilor de venituri, care depășesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază, înregistrate de fermieri în urma asumării angajamentelor voluntare de agro-mediu și climă.

Costurile standard nu includ costuri tranzacționale și investiționale.

8.2.9.3.1.6. Condiții de eligibilitate

Suprafața eligibilă:

- Pachetul 1 – terenuri agricole cu înaltă valoare naturală vizează terenurile agricole situate în zonele cu înaltă valoare naturală, delimitate în Program la nivel de unitate administrativ-teritorială (UAT) LAU2, utilizate ca pajiști permanente, precum și suprafețele acoperite cu livezi tradiționale utilizate extensiv ca pajiști prin cosit și/sau pășunat,
- angajamentele în cadrul Pachetului 1 se aplică la nivel de parcelă agricolă, neexistând posibilitatea schimbării parcelelor pe perioada angajamentelor.

Beneficiarul:

- este utilizatorul unei suprafețe agricole localizată pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare și Control (IACS), situată în zonele eligibile și având o categorie de utilizare eligibilă,
- deține o suprafață minimă a fermei de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha,
- se angajează să mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de minimum 5 ani, de la data semnării acestuia; pentru angajamentele noi deschise în 2021 și 2022 se angajează să mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de 2 ani, iar pentru cele deschise în 2023 pentru o perioadă de 1 an,
- se angajează să respecte cerințele de bază relevante și cerințele specifice pachetelor de agro-mediu pentru care aplică,
- se angajează să țină o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu (de bază și specifice la nivelul suprafețelor aflate sub angajament).

Cerințe specifice ale angajamentelor

Cerințele specifice ale Pachetului 1 – pajiști cu înaltă valoare naturală sunt următoarele:

- utilizarea fertilizanților chimici și a pesticidelor este interzisă (P),
- utilizarea tradițională a gunoiului de grajd este permisă până în echivalentul a maxim 40 kg N s.a./ha (1 UVM/ha),
- cositul poate începe doar după data de 1 iulie (pentru terenurile situate în UAT cu altitudini medii mai mari sau egale cu 600 m) sau după data de 15 iunie (pentru terenurile situate în UAT cu altitudini medii mai mici de 600 m) (P),
- pășunatul se efectuează cu maxim 1 UVM pe hectar,
- masa vegetală cosită trebuie adunată de pe suprafața pajiștii aflate sub angajament nu mai târziu de două săptămâni de la efectuarea cositului,
- pajiștile inundate nu vor fi pășunate mai devreme de două săptămâni de la retragerea apelor,
- nu vor fi realizate însămânțări de suprafață sau supraînsămânțări (se pot face însămânțări cu specii din flora locală doar în cazurile când unele suprafețe sunt afectate accidental),
- este interzis aratul sau discuitul pajiștilor existente în cadrul fermelor care au angajamente în derulare,
- beneficiarii țin o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu,
- beneficiarii măsurii vor trebui să facă dovada deținerii competențelor necesare implementării angajamentelor sau se angajează să obțină cunoștințele și informațiile necesare sau să asigure expertiza necesară în domeniul implementării angajamentelor de agro-mediu și climă prin servicii de consiliere sau consultanță, care să vizeze cel puțin aspectele legate de identificarea parcelelor agricole, completarea și depunerea angajamentelor și cererilor de plată, măsurile de management aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerințele de bază și la cerințele specifice ale angajamentelor.

În cazul nerespectării cerințelor specifice ale angajamentelor, se aplică reduceri ale sprijinului acordat, care pot merge în unele cazuri prevăzute de sistemul de sancțiuni aplicabil Măsurii 10 până la excluderea de la plată.

Zonele eligibile pentru Pachetul 1 sunt prezentate în harta conținută de Figura 8.2.M.10.1-3 – harta P1 & P2 și în lista conținută de Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13.

8.2.9.3.1.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În conformitate cu articolul 49(2) din Regulamentul 1305/2013, pentru măsura de agro-mediu și climă nu se aplică criteriile de selecție.

8.2.9.3.1.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Plata compensatorie reprezintă 100% sprijin public nerambursabil.

Plățile compensatorii, calculate sub formă de costuri standard acoperă integral pierderile de venituri și costurile suplimentare estimate, fiind pentru pachetul 1 – pajiști cu înaltă valoare naturală (HNV) de **142 €/ha/an**.

Metodologiile de calcul sunt validate de către un organism independent conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.2.M10.1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P1-P7).

Plățile se pot cumula pe aceeași suprafață agricolă (parcele agricole) cu plățile acordate prin Pachetul 2 - practici agricole tradiționale. Nu sunt posibile alte combinații de pachete pe aceleași parcele, zonele eligibile fiind diferite.

8.2.9.3.1.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.9.3.1.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile specifice identificate sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.1.9.2. Măsuri de atenuare

Măsurile avute în vedere pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.1.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

Precizări privind evaluare globală a măsurii se regăsesc în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.1.10. Informații suplimentare specifice operațiunii

Identificarea și definirea elementelor de referință relevante; acestea trebuie să includă standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, criteriile și activitățile minime relevante stabilite în temeiul articolului 4

alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, cerințele minime relevante referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecția plantelor, precum și alte cerințe obligatorii relevante stabilite în dreptul național

Cerințele de bază sunt descrise la secțiunea aferenta angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Cerințele minime pentru îngrășămintele trebuie să includă, printre altele, codurile de bune practici introduse de Directiva 91/676/CEE pentru exploatarea situată în afara zonelor vulnerabile la nitrați și cerințele privind poluarea cu fosfor; cerințele minime privind utilizarea produselor de protecția plantelor trebuie să includă, printre altele, principiile generale pentru gestionarea integrată a dăunătorilor introduse de Directiva 2009/128/CE a Parlamentului European și a Consiliului, obligația de a deține o autorizație de utilizare a produselor și obligația de a urma cursuri de formare, cerințele referitoare la depozitarea în condiții de siguranță, verificarea echipamentelor destinate răspândirii produselor și norme privind utilizarea pesticidelor în apropierea apelor și a altor situri sensibile, astfel cum sunt stabilite de legislația națională

Cerințele minime referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a substanțelor de protecție a plantelor sunt prezentate la secțiunea specifică cerințelor de bază aplicabile angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Lista raselor locale aflate în pericol de abandon și a resurselor genetice vegetale în pericol de eroziune genetică

Nu este cazul.

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor agronomici, inclusiv descrierea cerințelor de referință, astfel cum se menționează la articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare, pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat și nivelul costurilor de tranzacție; dacă este relevant, metodologia respectivă trebuie să țină cont de ajutoarele acordate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1307/2013, inclusiv de plata pentru practicile agricole benefice pentru climă și pentru mediu, pentru a se exclude dubla finanțare; după caz, metoda de conversie utilizată pentru alte unități în conformitate cu articolul 9 din prezentul regulament

Ca urmare a respectării cerințelor specifice ale Pachetului 1, fermierii suferă o pierdere de venit în comparație cu cei care aplică practicile agricole convenționale. Interzicerea utilizării fertilizanților chimici conduce la o scădere a producției cu 25% iar întârzierea cositului conduce la o pierdere de 33% din valoarea fânului obținut. De asemenea, există diferențe în privința costurilor, fermierii trebuind să lucreze mai mult pentru a combate manual plantele invazive dar în același timp având și unele economii prin neachiziționarea de fertilizanți chimici și pesticide. Stabilirea datelor diferite de cosit, în funcție de altitudine, asigură condiții similare pentru toți beneficiarii Pachetului 1, evitându-se astfel supra sau sub-compensarea. În ansamblu, practica de agro- mediu nu este la fel de profitabilă ca o practică convențională, de aceea se acordă o plată compensatorie.

Metodologia de calcul aplicată pentru P1 al M.10 a făcut în anul 2016 obiectul unei revizuiri pe fondul identificării unei supraestimări a economiilor înregistrate din neutilizarea îngrășămintelor chimice pe pajiștile permanente. Prin actualizarea metodologiei a rezultat o reducere a cantității de îngrășămintele care nu se mai utilizează în practica de agro-mediu față de practica convențională, ținând seama de cantitățile de îngrășămintele organice generate de animalele care pot utiliza pajiștile aflate sub angajamente. Pentru a

evita acordarea unor plăți disproporționate (ex. față de varianta 3.2 a M.10) au fost utilizate praguri diferențiate ale cantității maxime de N s.a. permise în practica convențională, în limitele prevăzute de "Programul de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole".

Metodologia de calcul este validată de către ICPA, în calitate de organism independent, conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.2.M10.1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P1-P7).

8.2.9.3.2. Pachetul 10 - refugii ecologice pe terenuri arabile pentru speciile de păsări comune asociate terenurilor agricole

Submăsură:

8.2.9.3.2.1. Descrierea tipului operațiunii

Obiectivul Pachetului 10 este reprezentat de asigurarea supraviețuirii și a reproducerii în zonele eligibile desemnate în cadrul măsurii a speciilor de păsări comune asociate terenurilor agricole, specii care datorită intensificării agriculturii pierd condițiile optime pentru hrană și cuibărit.

La nivel european, începând cu 1990, populațiile de păsări comune s-au redus cu aproximativ 25% în 25 de țări. Inițial, declinul abrupt al speciilor de păsări comune a fost asociat cu creșterea specializării și a intensității practicilor în unele zone agricole, dar și cu marginalizarea pe scară largă și abandonarea terenurilor în altele. Tendința de declin s-a consolidat de la sfârșitul anilor 1990. Măsurile de conservare adoptate la nivel european în temeiul Directivei Păsări s-au dovedit eficiente în materie de recuperare a populațiilor de păsări amenințate, dar nu și în cazul speciilor de păsări comune pentru care sunt necesare acum mecanisme de recuperare diferite cum ar fi pachete de agro-mediu bine concepute. De a lungul timpului acestea au avut efect la nivel local, inversând declinul populațiilor.

Provocarea constă în implementarea de măsuri de conservare în cadrul politicii de dezvoltare rurală care să ajute populațiile de păsări comune să se recupereze și/sau să se mențină la scară națională.

Tendința populațiilor de păsări comune asociate terenurilor agricole este dată prin calcularea "Indexului populațiilor de păsări specifice terenurilor agricole" (FLBI) utilizat la nivel european. În total au fost alese 39 de specii de păsări care sunt caracteristice acestui habitat la nivelul continentului.

România participă prin colectare și analiză de date la calcularea Indexului la nivel european, dar și național. Terenurile agricole au fost monitorizate pentru prima dată la nivel național în mod corespunzător în anul 2010. Datele obținute din acest an (2010) au fost folosite ca valori de bază (referință) pentru calcularea indicatorului FLBI. Societatea Ornitologică Română și Grupul Milvus colectează date cu începere din 2006 și au continuat și după 2010. Prin metodologia de calculare a "indexului populațiilor de păsări specifice terenurilor agricole din România" au fost alese 20 de specii specifice terenurilor agricole (*Alauda arvensis*, *Corvus frugilegus*, *Coturnix coturnix*, *Miliaria calandra* (*Emberiza calandra*), *Emberiza citrinella*, *Galerida cristata*, *Hirundo rustica*, *Lanius collurio*, *Lanius minor*, *Motacilla flava*, *Passer montanus*, *Perdix perdix*, *Phasianus colchicus*, *Saxicola torquata*, *Saxicola rubetra*, *Streptopelia turtur*, *Sturnus vulgaris*, *Sylvia communis*, *Upupa epops* și *Vanellus vanellus*). Pentru perioada 2010-2015, indicele a fost calculat, în cadrul unui proiect de asistență tehnică finanțat prin PNDR 2007-2013, la valoarea de **97%**. Această valoare reprezintă evoluția populațiilor de păsări comune monitorizate, în perioada de referință analizată în România.

Astfel, din cele 20 de specii, 8 specii au înregistrat declin (moderat – 6 specii sau accentuat – 2 specii), 9 specii au înregistrat o tendință nesigură (este necesară colectarea mai multor date pentru a obține o tendință sigură), 2 specii nu au putut fi evaluate conform indicațiilor de utilizare ale programului TRIM, software de analiză statistică, iar o specie a înregistrat o creștere accentuată. Graficul ce prezintă indexul populațiilor de specii asociate terenurilor agricole pentru perioada 2010-2015 în România, este prezentat în figura de mai jos reprezentând Indexul populațiilor de specii asociate terenurilor agricole pentru perioada 2010-2015.

Ca măsură de prevenire a accentuării tendinței de ușor declin înregistrat în România în perioada 2010-2015 și pentru asigurarea unor zone optime de hrană și cuibărit în terenurile în care se practică o agricultură intensivă este necesară luarea unor măsuri care să ajute la crearea unor insule de habitat

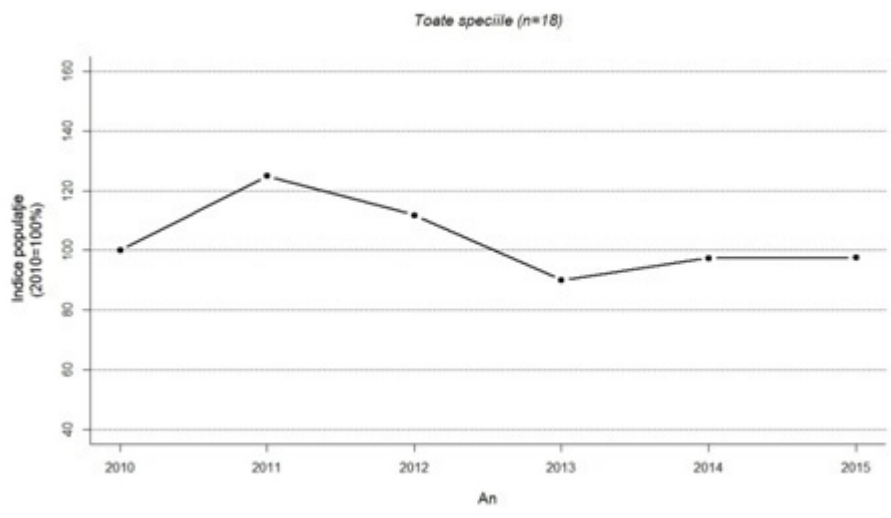
propice (refugii ecologice) pentru aceste specii. Cerințele specifice au fost dezvoltate avându-se în vedere nevoile etologice ale speciilor de păsări comune specifice terenurilor agricole din România, impactul așteptat al aplicării unor scheme de agro-mediu similare, nu atât de targetate pe condițiile specifice caracteristice unei anumite specii periclitată, fiind indicat ex-ante și de o serie de publicații tematice care arată caracterul de specii "umbrelă" al speciilor de păsări comune (<http://www.birdlife.org/sites/default/files/attachments/Farmland%20birds%20and%20agri-environment%20schemes%20in%20the%20new%20Member%20States.pdf>; http://ec.europa.eu/environment/integration/research/newsalert/pdf/AES_impacts_on_agricultural_environment_57si_en.pdf; <https://www.rspb.org.uk/our-work/conservation/projects/monitoring-of-agri-environment-schemes/>). Astfel, există o serie de scheme de agro-mediu implementate în UE care au ca obiectiv principal al angajamentelor asigurarea condițiilor necesare pentru menținerea sau îmbunătățirea statusului populațiilor unor specii comune, specifice terenurilor agricole.

Prin pachetul actual, cu scopul utilizării eficiente a resurselor financiare disponibile, ținând seama și de faptul că acest nou pachet este aplicat în România începând cu anul 2018, au fost selectate zone din unde se practică preponderent agricultura intensivă. Acest pachet are un caracter pilot, urmând ca ulterior să fie evaluate efectele aplicării în raport cu beneficiile obținute în urma aplicării. În urma acestor analize vor fi propuse modalități viitoare de aplicare a angajamentelor de agro-mediu și climă care să fie concentrate pe consolidarea unei tendințe de menținere constantă față de valoarea inițială a indexului populațiilor de specii asociate terenurilor agricole.

Aceste refugii pot fi create prin asigurarea de suprafețe nelucrate pe terenurile arabile pe care se practică uzual o agricultură intensivă. Suprafețele nelucrate fixe pe întreaga durată a angajamentului vor asigura hrană și habitat pentru păsările ce cuibăresc pe sol în sezonul de cuibărit. Suprafețele supuse rotației din punct de vedere al poziției acestora vor oferi o varietate de semințe pentru păsări pe tot parcursul iernii. Astfel, un sistem de suprafețe nelucrate fixe și supuse rotației în cei cinci ani, susținut de limitarea utilizării inputurilor, va asigura beneficii maxime pentru speciile de păsări vizate, dar și pentru viața sălbatică specifică habitatelor agricole în ansamblu.

Astfel, suprafața terenurilor agricole utilizate ca teren arabil este de cca. 779 mii ha (conform LPIS 2017 – APIA), fiind situată pe teritoriul a 179 unități administrativ-teritoriale. Zonele eligibile propuse pentru implementarea pachetului pilot sunt reprezentate de terenurile arabile din Bărăgan.

Distribuția spațială a zonelor eligibile pentru acest pachet este prezentată în Figura 8.2.M.10.1-9 – harta P10, iar lista zonelor eligibile la nivel UAT LAU2 este conținută de Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13.

Indexul populațiilor de specii asociate terenurilor agricole pentru perioada 2010-2015

- 200607 - ro nuts1.shp
- 200607 - ro nuts2.shp
- 200607 - ro nuts3.shp
- 20171023 m10 c2018.shp
- 20171023 m10 c2018.shp
- P10
- no AECM P10

M.10 P10

50 0 50 100 Kilometers

Figura 8.2.M.10.1-9 – harta P10

8.2.9.3.2.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprrijinul acordat în cadrul acestei măsuri este o plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiari. Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă pe unitatea de suprafață (ha).

Sprrijinul este acordat în cadrul acestei măsuri în urma încheierii pe o perioadă de 5 ani a unor angajamente voluntare. În perioada de tranziție (începând cu anul 2021), sprrijinul este acordat în urma asumării unor angajamente voluntare pentru o perioadă de 5 ani. După încheierea perioadei inițiale de 5 ani, angajamentele se pot prelungi anual, până la încheierea perioadei de implementare a PNDR 2014-2020.

8.2.9.3.2.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- Titlul V, Capitolul II și Titlul VI, Capitolul I și II din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului,
- Titlul I, articolul 4, Titlul II, Capitolul 1, articolul 9 și Titlul III, Capitolul 3, articolele 43-46 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului,
- Directiva 128/2009/EC de stabilire a cadrului de acțiune pentru utilizarea durabilă a pesticidelor,
- Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprrijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprrijin pentru anii 2021 și 2022
- Regulamentul (UE) nr. 2094/2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprrijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19.

Legislație națională:

- HG nr. 226/2015 privind stabilirea cadrului general de implementare a măsurilor programului național de dezvoltare rurală cofinanțate din FEADR și de la bugetul de stat,
- OUG nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul 619/2015 privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,

- Ordinul MADR nr. 45/2021 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 35 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în România, cu modificările ulterioare,
- OG nr. 4/1995 privind fabricarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar pentru combaterea bolilor, dăunătorilor și buruienilor în agricultură și silvicultură și HG 1559/2004 privind procedura de omologare a produselor de protecție a plantelor în vederea plasării pe piață și a utilizării lor pe teritoriul României,
- Ordin 1378/1071/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Comisiei interministeriale pentru autorizarea îngrășămintelor în vederea înscrierii în lista îngrășămintelor autorizate cu mențiunea RO-ÎNGRĂȘĂMÂNT, pentru utilizarea și comercializarea în România, aprobat prin Ordinul ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului și al ministrului sănătății nr. 6/22/2004,
- Ordin comun MMAP, MADR nr. 333/165/2021 privind aprobarea Codului de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, precum și a Programului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole.

8.2.9.3.2.4. Beneficiari

Fermierii (utilizatori ai terenurilor agricole).

8.2.9.3.2.5. Costuri eligibile

Costurile eligibile în cadrul acestei măsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pentru fiecare pachet/variantă pe baza evaluării costurilor suplimentare și a pierderilor de venituri, care depășesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază, înregistrate de fermieri în urma asumării angajamentelor voluntare de agro-mediu și climă.

Costurile standard nu includ costuri tranzacționale și investiționale.

8.2.9.3.2.6. Condiții de eligibilitate

Suprafața eligibilă:

- Pachetul 10 – refugii ecologice în terenuri arabile pentru speciile de păsări comune asociate terenurilor agricole vizează terenurile arabile din Bărăgan, delimitate în Program la nivel de UAT LAU2, altele decât cele eligibile pentru P7,
- angajamentele în cadrul P10 se aplică la nivel de parcelă agricolă, neexistând posibilitatea schimbării parcelelor pe perioada angajamentelor.

Beneficiarul:

- este utilizatorul unei suprafețe agricole localizată pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare și Control (IACS), situată în zonele eligibile și având o categorie de utilizare eligibilă,
- deține o suprafață minimă a fermei de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha,
- se angajează să mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de minimum 5 ani, de la data semnării acestuia,
- se angajează să respecte cerințele de bază relevante și cerințele specifice pachetelor de agro-mediu pentru care aplică,
- se angajează să țină o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu (de bază și specifice la nivelul suprafețelor aflate sub angajament).

Cerințe specifice ale angajamentelor

Cerințele specifice ale Pachetului 10 – Refugii ecologice în terenuri arabile pentru speciile de păsări comune asociate terenurilor agricole sunt următoarele:

- minim 30% din suprafața fiecărei parcele aflată sub angajament trebuie să fie necultivată. Procentul de 30% va fi împărțit astfel:
  - o suprafață compactă fixă de minimum 10% din suprafața fiecărei parcele este menținută necultivată timp de 4 ani din perioada angajamentului. Această suprafață va fi doar cosită/pășunată anual după 1 august. În ultimul an de angajament suprafața respectivă va fi arată (P).
  - două suprafețe compacte necultivate, fiecare de minimum 10% din suprafața fiecărei parcele, pot fi mutate de la un an la altul la nivelul parcelei. Suprafețele nelucrate de 10% vor fi înființate pe o perioadă de 1 an, începând cu toamna fiecărui an de angajament. La nivelul acestor suprafețe sunt interzise lucrările agricole pe o perioadă de 1 an, inclusiv arătura de toamnă (P).
- pe cele 3 suprafețe de câte 10% lăsate necultivate în fiecare an nu se vor aplica îngrășăminte chimice sau pesticide (P),
- este interzis aratul sau discuitul pajiștilor existente în cadrul fermelor care au angajamente în derulare,
- beneficiarii țin o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu,
- beneficiarii măsurii vor trebui să facă dovada deținerii competențelor necesare implementării angajamentelor sau se angajează să obțină cunoștințele și informațiile necesare sau să asigure expertiza necesară în domeniul implementării angajamentelor de agro-mediu și climă prin servicii de consiliere sau consultanță, care să vizeze cel puțin aspectele legate de identificarea parcelelor agricole, completarea și depunerea angajamentelor și cererilor de plată, măsurile de management aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerințele de bază și la cerințele specifice ale angajamentelor.

În cazul nerespectării cerințelor specifice ale angajamentelor, se aplică reduceri ale sprijinului acordat, care pot merge în unele cazuri prevăzute de sistemul de sancțiuni aplicabil Măsurii 10 până la excluderea de la plată.

Zonele eligibile pentru Pachetul 10 sunt prezentate în lista conținută de Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13.

8.2.9.3.2.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În conformitate cu articolul 49(2) din Regulamentul 1305/2013, pentru măsura de agro-mediu și climă nu se aplică criteriile de selecție.

8.2.9.3.2.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Plata compensatorie reprezintă 100% sprijin public nerambursabil.

Plățile compensatorii, calculate sub formă de costuri standard acoperă integral pierderile de venituri și costurile suplimentare estimate, fiind pentru Pachetul 10 – **refugii ecologice în terenurile arabile pentru speciile de păsări comune asociate terenurilor agricole – 92 €/ha/an.**

Metodologiile de calcul sunt validate de către un organism independent conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.4.M10.1-3 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P9-P11).

Plățile acordate în cadrul pachetului 10 nu pot fi cumulate cu plățile acordate în cadrul Pachetului 4, datorită cerințelor diferite aplicabile pe timpul iernii pe terenurile arabile.

Nu sunt posibile alte combinații cu pachetele de agro-mediu din cadrul măsurii 10, pe aceleași parcele, zonele eligibile fiind diferite. Acest pachet se poate combina cu pachetele 1, 2 și 5 aferente atât sub-măsurii 11.1 cât și sub-măsurii 11.2.

8.2.9.3.2.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.9.3.2.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile specifice identificate sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.2.9.2. Măsuri de atenuare

Măsurile avute în vedere pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.2.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

Precizări privind evaluare globală a măsurii se regăsesc în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.2.10. Informații suplimentare specifice operațiunii

Identificarea și definirea elementelor de referință relevante; acestea trebuie să includă standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, criteriile și activitățile minime relevante stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, cerințele minime relevante referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecția plantelor, precum și alte cerințe obligatorii relevante stabilite în dreptul național

Cerințele de bază sunt descrise la secțiunea aferenta angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Cerințele minime pentru îngrășămintele trebuie să includă, printre altele, codurile de bune practici introduse de Directiva 91/676/CEE pentru exploatarea situată în afara zonelor vulnerabile la nitrați și cerințele privind poluarea cu fosfor; cerințele minime privind utilizarea produselor de protecția plantelor trebuie să includă, printre altele, principiile generale pentru gestionarea integrată a dăunătorilor introduse de Directiva 2009/128/CE a Parlamentului European și a Consiliului, obligația de a deține o autorizație de utilizare a produselor și obligația de a urma cursuri de formare, cerințele referitoare la depozitarea în condiții de siguranță, verificarea echipamentelor destinate răspândirii produselor și norme privind utilizarea pesticidelor în apropierea apelor și a altor situri sensibile, astfel cum sunt stabilite de legislația națională

Cerințele minime referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a substanțelor de protecție a plantelor sunt prezentate la secțiunea specifică cerințelor de bază aplicabile angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Lista raselor locale aflate în pericol de abandon și a resurselor genetice vegetale în pericol de eroziune genetică

Nu este cazul.

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor agronomici, inclusiv descrierea cerințelor de referință, astfel cum se menționează la articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare, pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat și nivelul costurilor de tranzacție; dacă este relevant, metodologia respectivă trebuie să țină cont de ajutoarele acordate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1307/2013, inclusiv de plata pentru practicile agricole benefice pentru climă și pentru mediu, pentru a se exclude dubla finanțare; după caz, metoda de conversie utilizată pentru alte unități în conformitate cu articolul 9 din prezentul regulament

Ca urmare a respectării cerințelor specifice Pachetului 10, fermierii suferă o pierdere de venit în comparație cu cei care aplică practicile agricole convenționale.

Astfel, ca urmare a lăsării pe fiecare parcelă de teren arabil a 3 suprafețe necultivate, fiecare având minimum 10% din suprafața parcelei respective, fermierul va înregistra timp de 5 ani o pierdere de producție de 20%, iar 4 ani din cei 5 va mai avea o pierdere suplimentară de 10% din producție. Fermierii vor înregistra și economii pe suprafața de 30% lăsată necultivată (timp de 5 ani pe cele 2 suprafețe de câte 10% și timp de 4 ani pe suprafața de 10%), pe aceste suprafețe nerealizându-se lucrările agricole asociate

producției agricole pe teren arabil: arat, grăpat, discuit, semănat, ierbicidat și fertilizat. În același timp, vor fi înregistrate și costuri suplimentare aferente cositului anual (4 ani) al suprafeței de 10%, pregătirii terenului pentru reintroducere în producție (în ultimul an + arat, grăpat, discuit), dar și pentru combaterea plantelor invazive (4 ani din 5 pe suprafața fixă de 10% și 5 ani pentru cele 2 suprafețe variabile de 10%).

În ansamblu, practica de agro-mediu nu este la fel de profitabilă ca o practică convențională, de aceea se acordă o plată compensatorie.

Metodologia de calcul este validată de către ICPA, în calitate de organism independent, conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.4.M10.1-3 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P9-P11).

8.2.9.3.3. Pachetul 11 - terenuri agricole importante pentru dropie (*Otis tarda*)

Submăsură:

8.2.9.3.3.1. Descrierea tipului operațiunii

Conform prevederilor Acordului de Parteneriat, un management adecvat al habitatelor importante pentru speciile de păsări protejate din interiorul Ariilor Speciale de Protecție Avifaunistică (SPA) desemnate în baza Directivei Păsări este necesar a fi promovat prin măsura de agro-mediu și climă. Având în vedere necesitatea de gestionare eficientă a resurselor financiare alocate prin FEADR măsurilor de mediu, fiind necesară o targetare a elementelor cu valoare ridicată din perspectiva conservării resurselor naturale (în special a biodiversității), a fost realizată o desemnare a zonelor importante pentru protecția dropiei (*Otis tarda*), al cărei habitat îl constituie pajiștile permanente și terenurile arabile din două zone cu dimensiuni relativ reduse din vestul țării.

Dropia (*Otis tarda*) este cea mai mare specie de pasăre ca dimensiune din Europa, și în aceleași timp una dintre speciile amenințate pe plan european, încadrată de Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii (IUCN) ca vulnerabilă atât pe continentul european cât și pe plan mondial, datorită reducerii dramatice a populațiilor în ultimele trei generații (din anii '60) (Alonso&Placin, 2010). Este o specie caracteristică de câmpie, care are nevoie de zone deschise, cu vizibilitate bună. În ultimele decenii, din cauza diminuării habitatelor de stepă din Europa, specia a ocupat habitatele reprezentate de terenurile arabile, unde la început a beneficiat de abundența hranei, dar odată cu intensificarea agriculturii populația a intrat într-un declin accentuat (Magaña et all. 2010). După un declin continuu în secolul al XX-lea, specia aparent a dispărut din România ca specie cuibăritoare în jurul anilor '70 - '80, urmând ca populația să revină în cursul ultimelor două decenii (probabil și datorită măsurilor de conservare din Ungaria și Serbia, ultimele populații ale căror arii se suprapun parțial cu teritoriul României). Dat fiind fragilitatea populației din România, și din cauza faptului că, specia folosește în exclusivitate habitate agricole, este imperativ pentru conservarea speciei în România să se implementeze pachete de agro-mediu, dedicate specific conservării acestei specii.

Implementarea unor angajamente de agro-mediu și climă adaptate cerințelor etologice ale speciei *Otis tarda* asigură atingerea obiectivelor de conservare stabilite la nivel comunitar prin: *Planul Internațional de Acțiune pentru populația din Palearticul de Vest al speciei Otis tarda* (Nagy, Szabolcs 2009).

BirdLife International a dezvoltat pentru Comisia Europeană un plan de acțiune pentru conservarea speciei, documentul este intitulat „*Planul Internațional de Acțiune pentru populația de dropie din Palearticul de vest, pentru dropie Otis tarda tarda*”, și poate fi accesat online pe pagina Comisiei Europene (http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/action_plans/docs/otis_tarda.pdf).

Implementarea unor angajamente de agro-mediu și climă adaptate cerințelor etologice pentru specia *Otis tarda* asigură atingerea obiectivelor de conservare stabilite la nivel comunitar prin documentul de mai sus prin care sunt trasate responsabilități pentru fiecare Stat Membru. Documentul identifică cele mai importante amenințări care periclitează specia, dintre acestea cele mai relevante din perspectiva angajamentelor de agro-mediu și climă 2014-2020 sunt următoarele:

- Distrugerea pontelor sau omorârea puilor în urma activităților agricole – în peisajul agricol modern, cea mai importantă amenințare la adresa speciei este distrugerea pontelor și/sau a puilor în cursul lucrărilor agricole, cele mai dăunătoare fiind cositul și lucrările de recoltare a cerealelor. Studiile arată că 30-35% din ponte sunt distruse prin practicarea lucrărilor agricole. Impactul negativ al lucrărilor agricole este diminuat prin metode inovative de cosit sau recoltare, prin

limitarea în timp și spațiu a lucrărilor agricole, asigurarea unor suprafețe neafectate de lucrări, etc.. Pentru specie, o metodă inovativă de cosit și recoltare care dă rezultate, este reprezentată de montarea unui support metalic la contragreutățile din partea din față a tractorului/utilajului folosit pentru cosit, respectiv recoltat diferite culturi. De pe suportul metalic montat atârna o serie de lanțuri metalice, la o distanță de cca. 8 cm unul de celălalt, astfel încât se formează o perdea în fața coasei, care acționează ca un „pieptene” pentru vegetația aflată în lățimea de tăiere a coasei. Perdeaua de lanțuri trebuie montată în așa fel încât, vârful lanțurilor să atingă solul, chiar și în timpul deplasării. Pentru a asigura acest lucru, lanțurile trebuie să fie de o greutate suficientă sau, după nevoie, se vor monta greutăți la capetele acestora. Astfel, dat fiind faptul că, perdeaua de lanțuri se situează cu aproximativ 4 m în fața coasei, la o viteză redusă de deplasare în timpul cositului (max. 10 km/h) animalele sunt speriate și înlăturate din zona de risc a coasei.

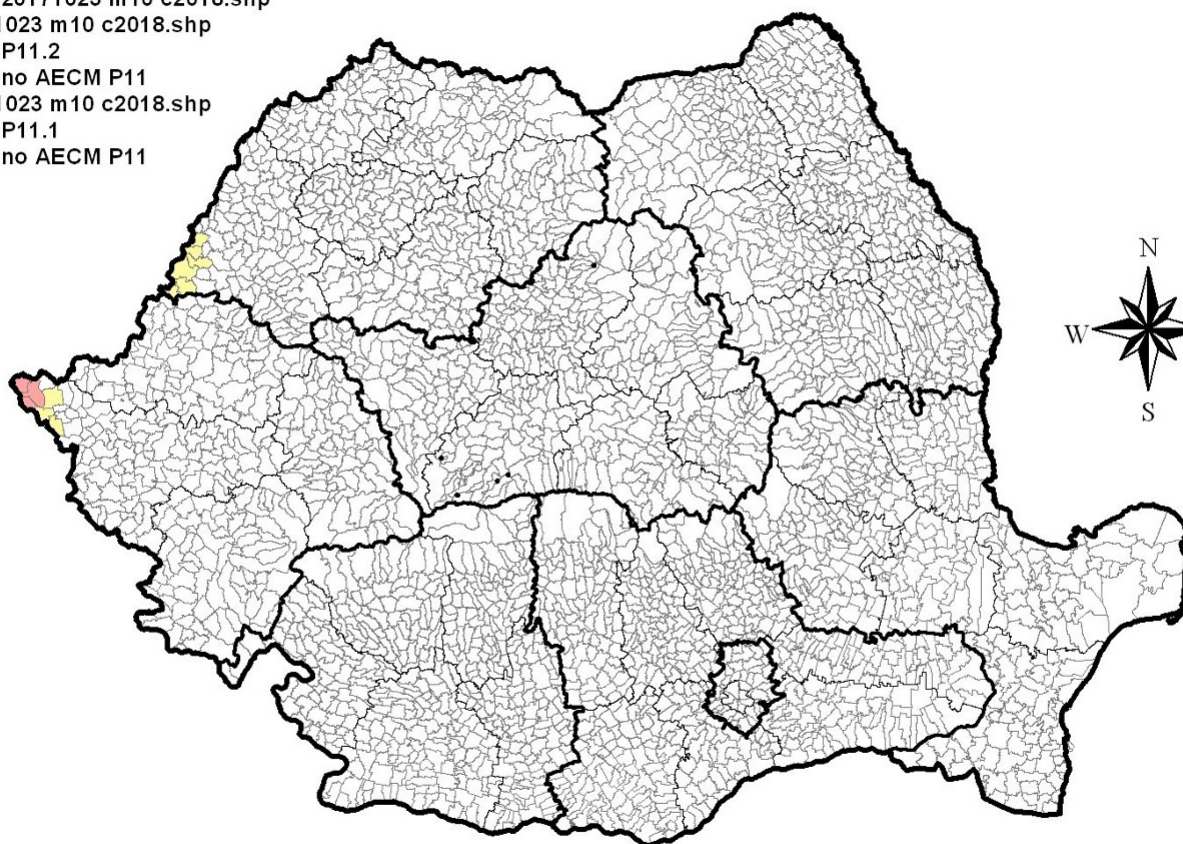
- Mortalitatea ridicată la pui din cauza cantității reduse de nevertebrate – rata de reproducere a dropiei este influențată negativ de reducerea drastică a populațiilor de nevertebrate, care conduce la înfometarea și ulterior moartea puilor. Amenințarea este redusă prin interzicerea sau limitarea folosirii pesticidelor și fertilizanților chimici.
- Mortalitate catastrofică înregistrată în iernile grele – în iernile grele când stratul de zăpadă îngreunează accesul la hrană, populația se dispersează din cartierele tradiționale de iernare. Această dispersie cauzează mortalități de peste 15% la întreaga populație, mortalitate extrem de mare la o specie longevivă ca dropia. Facilitarea accesului la hrană în perioadele cu straturi groase de zăpadă reduce semnificativ impactul negativ al acestui factor periclitant prin menținerea speciei în cartierele tradiționale de iernare.
- Deranjul păsărilor – deranjarea păsărilor în perioada de reproducere și în perioada de creștere a puilor are un efect negativ asupra succesului reproductiv și astfel se reduce viabilitatea populației. Deranjul poate fi redus direct prin limitarea în timp a activităților agricole, respectiv indirect prin introducerea unor practici agricole care să asigure păsărilor locuri de refugiu în timpul sau după implementarea lucrărilor. Combinația celor două abordări reduce semnificativ impactul negativ al deranjului.

Suprafața terenurilor agricole utilizate ca teren arabil este de cca. 109 mii ha (conform LPIS 2017 – APIA), fiind situată pe teritoriul a 12 unități administrativ-teritoriale eligibile pentru P11.1, iar suprafața de pajiști permanente este de cca. 1 mie ha (conform LPIS 2017 – APIA), fiind situată pe teritoriul a 3 din cele 12 unități administrativ-teritoriale eligibile pentru P11.2. Distribuția spațială a zonelor eligibile pentru acest pachet este prezentată în Figura 8.2.M.10.1-10 – harta P11, iar lista zonelor eligibile la nivel UAT LAU2 este conținută de Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13.

Pachetul 11 propune un sub-pachet aplicabil pe suprafețele de terenuri arabile și un sub-pachet aplicat pe suprafețele de pajiști permanente, situate în arealul de repartiție al speciei:

- sub-pachetul 11.1 – terenuri arabile importante pentru dropie (*Otis tarda*)
  - varianta 11.1.1 - conversia terenurilor arabile în pajiște
  - varianta 11.1.2 - zonă de protecție pentru dropie (*Otis tarda*) pe teren arabil
- sub-pachetul 11.2 – pajiști permanente importante pentru dropie (*Otis tarda*)
  - varianta 11.2.1 – lucrări manuale pe pajiști importante pentru dropie (*Otis tarda*),
  - varianta 11.2.2 – lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști importante pentru dropie (*Otis tarda*),
  - varianta 11.2.3 – lucrări cu utilaje grele pe pajiști importante pentru dropie (*Otis tarda*).

- 200607 - ro nuts1.shp
- 200607 - ro nuts2.shp
- 200607 - ro nuts3.shp
- 20171023 m10 c2018.shp
- P11.2
- no AECM P11
- 20171023 m10 c2018.shp
- P11.1
- no AECM P11

50 0 50 100 Kilometers

Figura 8.2.M.10.1-10 – harta P11

8.2.9.3.3.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprrijinul acordat în cadrul acestei măsuri este o plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiari. Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă pe unitatea de suprafață (ha).

Sprrijinul este acordat în cadrul acestei măsuri în urma încheierii pe o perioadă de 5 ani a unor angajamente voluntare. În perioada de tranziție sprrijinul este acordat în urma asumării unor angajamente voluntare, după cum urmează:

- în anul 2021 și 2022 pentru o perioadă de 2 ani,
- în anul 2023 pentru o perioadă de 1 an.

După încheierea perioadei inițiale de 5 ani, angajamentele se pot prelungi anual, până la încheierea perioadei de implementare a PNDR 2014-2020.

8.2.9.3.3.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- Titlul V, Capitolul II și Titlul VI, Capitolul I și II din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului,
- Titlul I, articolul 4, Titlul II, Capitolul 1, articolul 9 și Titlul III, Capitolul 3, articolele 43-46 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului,
- Directiva 128/2009/EC de stabilire a cadrului de acțiune pentru utilizarea durabilă a pesticidelor
- Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022
- Regulamentul (UE) nr. 2094/2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19.

Legislație națională:

- HG nr. 226/2015 privind stabilirea cadrului general de implementare a măsurilor programului național de dezvoltare rurală cofinanțate din FEADR și de la bugetul de stat,
- OUG nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul 619/2015 privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- Ordinul MADR nr. 45/2021 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 35 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în România, cu modificările ulterioare,
- OG nr. 4/1995 privind fabricarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar pentru combaterea bolilor, dăunătorilor și buruienilor în agricultură și silvicultură și HG 1559/2004 privind procedura de omologare a produselor de protecție a plantelor în vederea plasării pe piață și a utilizării lor pe teritoriul României,
- Ordin 1378/1071/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Comisiei interministeriale pentru autorizarea îngrășămintelor în vederea înscrierii în

lista îngrășămintelor autorizate cu mențiunea RO-ÎNGRĂȘĂMÂNT, pentru utilizarea și comercializarea în România, aprobat prin Ordinul ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului și al ministrului sănătății nr. 6/22/2004,

- Ordin comun MMAP, MADR nr. 333/165/2021 privind aprobarea Codului de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, precum și a Programului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole.

8.2.9.3.3.4. Beneficiari

Fermierii (utilizatori ai terenurilor agricole).

8.2.9.3.3.5. Costuri eligibile

Costurile eligibile în cadrul acestei măsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pentru fiecare pachet/variantă pe baza evaluării costurilor suplimentare și a pierderilor de venituri, care depășesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază, înregistrate de fermieri în urma asumării angajamentelor voluntare de agro-mediu și climă.

Costurile standard nu includ costuri tranzacționale și investiționale.

8.2.9.3.3.6. Condiții de eligibilitate

Suprafața eligibilă:

- P11 – terenuri agricole importante pentru dropie (*Otis tarda*) vizează terenurile situate în zone delimitate în Program la nivel de UAT LAU2,
- angajamentele în cadrul P11 sunt aplicabile pe:
  - terenurile arabile situate în UAT neeligibile pentru P5, P9.1 și P10, angajamentul este condiționat de menținerea valorii suprafeței pe toată perioada de angajament, parcelele pe care se aplică cerințele putând fi schimbate de la un an la altul,
  - pajiștile permanente situate în UAT care nu sunt eligibile pentru P1, P3.1, P3.2, P6 și P9.2 – se aplică la nivel de parcelă agricolă, neexistând posibilitatea schimbării parcelelor în perioada angajamentelor.

Beneficiarul:

- utilizează o suprafață agricolă localizată pe teritoriul României, identificabilă în IACS, situată în zonele eligibile și având o categorie de utilizare eligibilă,
- deține o suprafață minimă a fermei de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha,
- se angajează să:
  - mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de minimum 5 ani, de la data semnării acestuia; pentru angajamentele noi deschise în 2021 și 2022 se angajează să

mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de 2 ani, iar pentru cele deschise în 2023 pentru o perioadă de 1 an,

- respecte cerințele de bază relevante și cerințele specifice pachetelor de agro-mediu pentru care aplică,
- țină o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu (de bază la nivelul întregii ferme și specifice la nivelul suprafețelor aflate sub angajament).

Cerințe specifice

Sub-pachetul 11.1 – terenuri arabile importante pentru dropie (*Otis tarda*):

- fie se va înființa pajiște (varianta 11.1.1) - se vor cultiva culturi perene pe toată suprafața aflată sub angajament (leguminoase furajere – lucernă, trifoi, mixturi de leguminoase furajere cu specii de graminee perene) (P), fie se va respecta în fiecare an următorul asolament: cel puțin 20% de cereale păioase, cel puțin 40% culturi perene (leguminoase furajere – lucernă, trifoi, mixturi de leguminoase furajere cu specii de graminee perene), cel puțin 10% rapiță de toamnă (varianta 11.1.2) (P),
- cositul suprafețelor pe care s-au înființat culturi perene va începe după 1 iulie (P),
- se menține necosită până la data de 1 octombrie o suprafață de minim 20% și maxim 25% din parcelele cu culturi perene (P),
- cositul se va realiza dinspre interiorul parcelei spre exteriorul acesteia,
- cositul se face folosindu-se un dispozitiv (descriș în cadrul capitolului "Descrierea tipului operațiuni") pentru protecția păsărilor cuibăritoare la sol.

Sub-pachetul 11.2 – pajiști importante pentru dropie (*Otis tarda*):

- utilizarea fertilizanților chimici și a pesticidelor este interzisă (P),
- utilizarea tradițională a gunoiului de grajd este permisă până în echivalentul a maxim 40 kg N s.a./ha (1 UVM/ha),
- cositul va începe după 1 iulie (P),
- cositul se va realiza dinspre interiorul parcelei spre exteriorul acesteia,
- lucrările cu utilaje mecanizate nu sunt permise pe suprafața pajiștilor aflate sub angajament cu excepția celor operate cu forță animală (pentru varianta 11.2.1) (P) sau lucrările se pot efectua cu utilaje mecanizate de mică capacitate (cosit cu utilaje cu lama scurtă și viteză mică de deplasare), fiind interzisă folosirea utilajelor grele (pentru varianta 11.2.2) (P) sau lucrările se pot efectua cu utilaje mecanizate convenționale / grele, dar cositul se face folosindu-se un dispozitiv (descriș în cadrul capitolului "Descrierea tipului operațiuni") pentru protecția păsărilor cuibăritoare la sol (pentru varianta 11.2.3),
- pășunatul se va efectua cu maxim 1 UVM/ha și numai începând cu 1 iunie,
- va fi lăsată până la data de 1 septembrie o zonă necosită, de minim 10% și maxim 15% din suprafața fiecărei parcele (P),
- se interzice desfășurarea oricăror lucrări agricole pe timp de noapte.

Alte cerințe specifice ale angajamentelor sunt:

- masa vegetală cosită trebuie adunată de pe suprafața pajiștilor angajate, nu mai târziu de două săptămâni de la efectuarea cositului,
- pajiștile inundate nu vor fi pășunate și nu sunt permise lucrări cu utilaje grele pe pajiștile inundate mai devreme de două săptămâni de la retragerea apelor,
- sunt interzise aerisirea, irigarea și accelerarea drenajului natural al pajiștilor angajate,

- este interzis aratul sau discuitul pajiștilor existente în cadrul fermelor,
- beneficiarii țin o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu,
- beneficiarii măsurii vor trebui să facă dovada deținerii competențelor necesare implementării angajamentelor.

În cazul nerespectării cerințelor specifice ale angajamentelor, se aplică reduceri ale sprijinului acordat, care pot merge în unele cazuri prevăzute de sistemul de sancțiuni aplicabil M.10 până la excluderea de la plată.

Zonele eligibile pentru P11 sunt prezentate în harta (Figura 8.2.M.10.1-2 – harta P1, P2, P3, P6, P9, P11) și în lista de la Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13.

8.2.9.3.3.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În conformitate cu articolul 49(2) din Regulamentul 1305/2013, pentru măsura de agro-mediu și climă nu se aplică criterii de selecție.

8.2.9.3.3.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Plata compensatorie reprezintă 100% sprijin public nerambursabil.

Plățile compensatorii, calculate sub formă de costuri standard acoperă integral pierderile de venituri și costurile suplimentare estimate, fiind pentru Pachetul 11 – terenuri agricole importante pentru dropie (*Otis tarda*):

- sub-pachetul 11.1 – terenuri arabile importante pentru dropie (*Otis tarda*)
  - *varianta 11.1.1 - conversia terenurilor arabile în pajiște - 255 €/ha/an,*
  - *varianta 11.1.2 - zonă de protecție pentru dropie (*Otis tarda*) pe teren arabil - 100 €/ha/an,*
- sub-pachetul 11.2 – pajiști permanente importante pentru dropie (*Otis tarda*)
  - *varianta 11.2.1 – lucrări manuale pe pajiști importante pentru dropie (*Otis tarda*) - 269 €/ha/an,*
  - *varianta 11.2.2 – lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști importante pentru dropie (*Otis tarda*) - 190 €/ha/an,*
  - *varianta 11.2.3 – lucrări cu utilaje grele pe pajiști importante pentru dropie (*Otis tarda*) - 169 €/ha/an.*

Metodologiile de calcul sunt validate de către un organism independent conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18 Figura 18.4.M10.1-3 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P9-P11).

Nu sunt posibile combinații cu alte pachete pe aceleași parcele.

8.2.9.3.3.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.9.3.3.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile specifice identificate sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.3.9.2. Măsuri de atenuare

Măsurile avute în vedere pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.3.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

Precizări privind evaluare globală a măsurii se regăsesc în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.3.10. Informații suplimentare specifice operațiunii

Identificarea și definirea elementelor de referință relevante; acestea trebuie să includă standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, criteriile și activitățile minime relevante stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, cerințele minime relevante referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecția plantelor, precum și alte cerințe obligatorii relevante stabilite în dreptul național

Cerințele de bază sunt descrise la secțiunea aferentă angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Cerințele minime pentru îngrășămintele trebuie să includă, printre altele, codurile de bune practici introduse de Directiva 91/676/CEE pentru exploatarea situată în afara zonelor vulnerabile la nitrați și cerințele privind poluarea cu fosfor; cerințele minime privind utilizarea produselor de protecția plantelor trebuie să includă, printre altele, principiile generale pentru gestionarea integrată a dăunătorilor introduse de Directiva 2009/128/CE a Parlamentului European și a Consiliului, obligația de a deține o autorizație de utilizare a produselor și obligația de a urma cursuri de formare, cerințele referitoare la depozitarea în condiții de siguranță, verificarea echipamentelor destinate răspândirii produselor și norme privind utilizarea pesticidelor în apropierea apelor și a altor situri sensibile, astfel cum sunt stabilite de legislația națională

Cerințele minime referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a substanțelor de protecție a plantelor sunt prezentate la secțiunea specifică cerințelor de bază aplicabile angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Lista raselor locale aflate în pericol de abandon și a resurselor genetice vegetale în pericol de eroziune genetică

Nu este cazul.

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor agronomici, inclusiv descrierea cerințelor de referință, astfel cum se menționează la articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare, pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat și nivelul costurilor de tranzacție; dacă este relevant, metodologia respectivă trebuie să țină cont de ajutoarele acordate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1307/2013, inclusiv de plata pentru practicile agricole benefice pentru climă și pentru mediu, pentru a se exclude dubla finanțare; după caz, metoda de conversie utilizată pentru alte unități în conformitate cu articolul 9 din prezentul regulament

Ca urmare a respectării cerințelor specifice Pachetului 11 pe terenurile arabile, fermierii suferă o pierdere de venit în comparație cu cei care aplică practicile agricole convenționale. Conversia terenurilor arabile în pajiști conduce la o pierdere de venit ca urmare a diferenței de profitabilitate între cele 2 tipuri de culturi. În plus, pastrarea unei zone necosite de 20-25% din suprafața cultivată cu specii perene conduce la pierderea de venit asociată culturii pe acea suprafață, iar întârzierea cositului pe suprafețele cu specii perene (plante de nutreț) până la data de 1 iulie conduce de asemenea la o pierdere de venit de cca. 33% (similar cu cea evaluată pentru P1 pentru condiția similară) pe acele suprafețe. În cazul conversiei terenurilor arabile în pajiști se înregistrează și unele economii rezultate din neaplicarea lucrărilor de pregătire a terenului arabil și pentru sămânță în ultimii 4 ani de angajament. În același timp, există unele costuri suplimentare aferente costului de achiziție a sămânței pentru înființarea pajiștii în primul an de angajament. În cazul adaptării asolamentului există unele costuri suplimentare aferente lucrărilor de desființare a culturii pe suprafața de 20-25% lăsată nerecoltată. Economii înregistrate în urma neparcurgerii suprafeței de 20-25% la recoltare se compensează cu costurile operaționale aferente revenirii în toamnă cu utilajele de la fermă la terenul arabil lăsat nerecoltat.

Ca urmare a respectării cerințelor specifice Pachetului 11 pe suprafețele utilizate ca pajiști permanente, fermierii suferă o pierdere de venit în comparație cu cei care aplică practicile agricole convenționale. Interzicerea utilizării fertilizanților chimici conduce la o scădere a producției cu 25%, iar întârzierea cositului conduce la o pierdere de 33% din valoarea fânului obținut. Interzicerea cositului pe minim 10% și maxim 15% din suprafața fiecărei parcele aflată sub angajamente, conduce la o scădere a producției obținută față de practica agricolă convențională. De asemenea, există diferențe în privința costurilor, fermierii trebuind să lucreze mai mult pentru a combate plantele invazive dar în același timp având și unele economii prin neachiziționarea de fertilizanți chimici și pesticide. În funcție de varianta aplicată, fermierii mai înregistrează costuri suplimentare aferente lucrărilor manuale (P11.2.1) sau lucrărilor cu utilaje ușoare (P.11.2.2).

În ansamblu, practica de agro-mediu nu este la fel de profitabilă ca o practică convențională, de aceea se acordă o plată compensatorie.

Metodologia de calcul este validată de către ICPA, în calitate de organism independent, conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.4.M10.1-3 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P9-P11).

8.2.9.3.4. Pachetul 2 – practici agricole tradiționale

Submăsură:

- 10.1 - plăți pentru angajamente privind agromediul și clima

8.2.9.3.4.1. Descrierea tipului operațiunii

Pachetul 2 are în vedere creșterea nivelului de restricții aplicate prin Pachetul 1 cu scopul protejării, pe lângă biodiversitatea floristică, a speciilor de păsări/mamifere specifice pajiștilor permanente sau livezilor tradiționale utilizate extensiv prin cosit. Având în vedere eterogenitatea suprafețelor eligibile din punctul de vedere al covorului vegetal, precum și gradul crescut de dificultate al efectuării manuale a lucrărilor de cosit, prin varianta 2 a pachetului se oferă și posibilitatea folosirii de utilaje ușoare pentru efectuarea lucrărilor. Viteza mică de deplasare caracteristică acestui tip de utilaje conferă, chiar dacă nu la același nivel ca cel al lucrărilor manuale, un grad sporit de protecție speciilor de păsări care cuibăresc pe pajiștilor permanente sau livezilor tradiționale utilizate extensiv prin cosit, în comparație cu utilajele mecanizate.

Informațiile legate de descrierea zonei eligibile a Pachetului 2 – practici agricole tradiționale se regăsesc la secțiunea specifică a Pachetului 1.

Pachetul 2 poate fi aplicat doar adițional, în combinație cu Pachetul 1.

Pachetul 2 propune 2 variante aplicabile pe suprafețele de pajiști permanente sau livezi tradiționale utilizate extensiv prin cosit:

- varianta 2.1 – lucrări manuale pe pajiști permanente utilizate ca fânețe,
- varianta 2.2 – lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști permanente utilizate ca fânețe.

8.2.9.3.4.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprrijinul acordat în cadrul acestei măsuri este o plată compensatorie pentru costurile suplimentare suportate de beneficiari. Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă pe unitatea de suprafață (ha).

Sprrijinul este acordat în cadrul acestei măsuri în urma încheierii pe o perioadă de 5 ani a unor angajamente voluntare. În perioada de tranziție sprrijinul este acordat în urma asumării unor angajamente voluntare, după cum urmează:

- în anul 2021 și 2022 pentru o perioadă de 2 ani,
- în anul 2023 pentru o perioadă de 1 an.

După încheierea perioadei inițiale de 5 ani, angajamentele se pot prelungi anual, până la încheierea perioadei de implementare a PNDR 2014-2020.

8.2.9.3.4.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- Titlul V, Capitolul II și Titlul VI, Capitolul I și II din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului
- Titlul I, articolul 4, Titlul II, Capitolul 1, articolul 9 și Titlul III, Capitolul 3, articolele 43-46 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului
- Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022
- Regulamentul (UE) nr. 2094/2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19

Legislație națională:

- Cadrul Național de Implementare,
- OUG nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- Ordinul MADR nr. 45/2021 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 35 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în România, cu modificările ulterioare,
- OG nr. 4/1995 privind fabricarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar pentru combaterea bolilor, dăunătorilor și buruienilor în agricultură și silvicultură și HG 1559/2004 privind procedura de omologare a produselor de protecție a plantelor în vederea plasării pe piață și a utilizării lor pe teritoriul României,
- Ordin 1378/1071/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Comisiei interministeriale pentru autorizarea îngrășămintelor în vederea înscrierii în lista îngrășămintelor autorizate cu mențiunea RO-ÎNGRĂȘĂMÂNT, pentru utilizarea și comercializarea în România, aprobat prin Ordinul ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului și al ministrului sănătății nr. 6/22/2004,
- Ordin comun MMAP, MADR nr. 333/165/2021 privind aprobarea Codului de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, precum și

a Programului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole.

8.2.9.3.4.4. Beneficiari

Fermierii (utilizatori ai terenurilor agricole).

8.2.9.3.4.5. Costuri eligibile

Costurile eligibile în cadrul acestei măsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pentru fiecare pachet/variantă pe baza evaluării costurilor suplimentare și a pierderilor de venituri, care depășesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază, înregistrate de fermieri în urma asumării angajamentelor voluntare de agro-mediu și climă.

Costurile standard nu includ costuri tranzacționale și investiționale.

8.2.9.3.4.6. Condiții de eligibilitate

Suprafața eligibilă:

- Pachetul 2 – practici agricole tradiționale vizează terenurile agricole situate în zonele cu înaltă valoare naturală, delimitate în Program la nivel de UAT LAU2, din categoria de folosință pajiști permanente utilizate prin cosit (fânețe) sau utilizate mixt (prin pășunat și cosit pe parcursul anului de angajament), precum și suprafețele acoperite cu livezi tradiționale utilizate extensiv ca fânețe prin cosit sau utilizate mixt (prin pășunat și cosit pe parcursul anului de angajament) (variantele 2.1 și 2.2).
- angajamentele în cadrul ambelor variante ale Pachetului 2 se aplică la nivel de parcelă agricolă, neexistând posibilitatea schimbării parcelelor pe perioada angajamentelor.
- Pachetul 2 se aplică numai adițional unui angajament încheiat pentru Pachetul 1.

Beneficiarul:

- este utilizatorul unei suprafețe agricole localizată pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare și Control (IACS), situată în zonele eligibile și având o categorie de utilizare eligibilă,
- deține o suprafață minimă a fermei de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha,
- se angajează să mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de minimum 5 ani, de la data semnării acestuia; pentru angajamentele noi deschise în 2021 și 2022 se angajează să mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de 2 ani, iar pentru cele deschise în 2023 pentru o perioadă de 1 an,
- se angajează să respecte cerințele de bază relevante și cerințele specifice pachetelor de agro-mediu pentru care aplică,

- se angajează să țină o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu (de bază și specifice la nivelul suprafețelor aflate sub angajament).

Cerințe specifice ale angajamentelor

Cerința specifică Pachetului 2 – practici agricole tradiționale – varianta 2.1 – lucrări manuale pe pajiști permanente utilizate ca fânețe:

- lucrările cu utilaje mecanizate nu sunt permise pe suprafața pajiștilor și a livezilor tradiționale aflate sub angajament cu excepția celor operate cu forță animală (P).

Cerința specifică Pachetului 2 – practici agricole tradiționale – varianta 2.2 – lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști permanente utilizate ca fânețe:

- cositul se poate efectua cu utilaje mecanizate de mică capacitate (utilaje cu lama scurtă și viteză mică de deplasare), fiind interzisă folosirea utilajelor grele (P).

În plus față de acestea, celelalte cerințe specifice ale angajamentelor, pentru ambele variante ale Pachetului 2, sunt:

- masa vegetală cosită trebuie adunată de pe suprafața pajiștii aflate sub angajament nu mai târziu de două săptămâni de la efectuarea cositului,
- nu vor fi realizate însămânțări de suprafață sau supraînsămânțări (se pot face însămânțări cu specii din flora locală doar în cazurile când unele suprafețe sunt afectate accidental),
- este interzis aratul sau discuitul pajiștilor existente în cadrul fermelor care au angajamente în derulare,
- beneficiarii țin o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu,
- beneficiarii măsurii vor trebui să facă dovada deținerii competențelor necesare implementării angajamentelor sau se angajează să obțină cunoștințele și informațiile necesare sau să asigure expertiza necesară în domeniul implementării angajamentelor de agro-mediu și climă prin servicii de consiliere sau consultanță, care să vizeze cel puțin aspectele legate de identificarea parcelelor agricole, completarea și depunerea angajamentelor și cererilor de plată, măsurile de management aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerințele de bază și la cerințele specifice ale angajamentelor.

În cazul nerespectării cerințelor specifice ale angajamentelor, se aplică reduceri ale sprijinului acordat, care pot merge în unele cazuri prevăzute de sistemul de sancțiuni aplicabil Măsurii 10 până la excluderea de la plată.

Zonele eligibile pentru Pachetul 2 sunt prezentate în harta conținută de Figura 8.2.M.10.1-3 – harta P1 & P2 și în lista conținută de Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13.

8.2.9.3.4.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În conformitate cu articolul 49(2) din Regulamentul 1305/2013, pentru măsura de agro-mediu și climă nu se aplică criterii de selecție.

8.2.9.3.4.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Plata compensatorie reprezintă 100% sprijin public nerambursabil.

Plățile compensatorii, calculate sub formă de costuri standard acoperă integral pierderile de venituri și costurile suplimentare estimate, fiind pentru Pachetul 2 – practici agricole tradiționale:

- *varianta 2.1 – lucrări manuale pe pajiști permanente utilizate ca fânețe – 100 €/ha/an,*
- *varianta 2.2 – lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști permanente utilizate ca fânețe – 21 €/ha/an.*

Metodologiile de calcul sunt validate de către un organism independent conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18 Figura 18.2.M10.1-1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P1-P7).

Plățile se pot cumula pe aceeași suprafață agricolă (parcele agricole) cu plățile acordate prin Pachetul 1 - pajiști cu înaltă valoare naturală (HNV). Nu sunt posibile alte combinații de pachete pe aceleași parcele, zonele eligibile fiind diferite.

8.2.9.3.4.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.9.3.4.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile specifice identificate sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.4.9.2. Măsuri de atenuare

Măsurile avute în vedere pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.4.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

Precizări privind evaluare globală a măsurii se regăsesc în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.4.10. Informații suplimentare specifice operațiunii

Identificarea și definirea elementelor de referință relevante; acestea trebuie să includă standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, criteriile și activitățile minime relevante stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, cerințele minime relevante referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecția plantelor, precum și alte cerințe obligatorii relevante stabilite în dreptul național

Cerințele de bază sunt descrise la secțiunea aferentă angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Cerințele minime pentru îngrășăminte trebuie să includă, printre altele, codurile de bune practici introduse de Directiva 91/676/CEE pentru exploatarea situată în afara zonelor vulnerabile la nitrați și cerințele privind poluarea cu fosfor; cerințele minime privind utilizarea produselor de protecția plantelor trebuie să includă, printre altele, principiile generale pentru gestionarea integrată a dăunătorilor introduse de Directiva 2009/128/CE a Parlamentului European și a Consiliului, obligația de a deține o autorizație de utilizare a produselor și obligația de a urma cursuri de formare, cerințele referitoare la depozitarea în condiții de siguranță, verificarea echipamentelor destinate răspândirii produselor și norme privind utilizarea pesticidelor în apropierea apelor și a altor situri sensibile, astfel cum sunt stabilite de legislația națională

Cerințele minime referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a substanțelor de protecție a plantelor sunt prezentate la secțiunea specifică cerințelor de bază aplicabile angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Lista raselor locale aflate în pericol de abandon și a resurselor genetice vegetale în pericol de eroziune genetică

Nu este cazul.

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor agronomici, inclusiv descrierea cerințelor de referință, astfel cum se menționează la articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare, pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat și nivelul costurilor de tranzacție; dacă este relevant, metodologia respectivă trebuie să țină cont de ajutoarele acordate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1307/2013, inclusiv de plata pentru practicile agricole benefice pentru climă și pentru mediu, pentru a se exclude dubla finanțare; după caz, metoda de conversie utilizată pentru alte unități în conformitate cu articolul 9 din prezentul regulament

Aplicarea lucrărilor cu utilaje mecanizate de mici dimensiuni pe suprafața pajiștilor și a livezilor tradiționale utilizate extensiv aflate sub angajament în cadrul pachetului 2 sau interzicerea aplicării lucrărilor mecanizate (cu excepția celor operate cu forță animală), conduc la costuri mai mari pentru fermieri. Lucrări cum ar fi cositul manual sau întorsul fânului necesită muncă intensă și sunt mai costisitoare decât practicile mecanizate moderne. De asemenea, utilizarea echipamentelor mecanizate de mici dimensiuni, deși este mai economică decât aplicarea unor practici manuale, este mai costisitoare decât practicile mecanizate convenționale.

Metodologia de calcul este validată de către ICPA, în calitate de organism independent, conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.2.M10.1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P1-P7).

8.2.9.3.5. Pachetul 3 – pajiști importante pentru păsări

Submăsură:

- 10.1 - plăți pentru angajamente privind agromediul și clima

8.2.9.3.5.1. Descrierea tipului operațiunii

Conform prevederilor Acordului de Parteneriat, un management adecvat al pajiștilor din interiorul Ariilor Speciale de Protecție Avifaunistică (SPA) desemnate în baza Directivei Păsări este necesar a fi promovat prin măsura de agro-mediu și climă, pentru **conservarea speciilor de păsări importante la nivel european**. Având în vedere necesitatea de gestionare eficientă a resurselor financiare alocate prin FEADR măsurilor de mediu, fiind necesară o targetare a elementelor cu valoare ridicată din perspectiva conservării resurselor naturale (în special a biodiversității), a fost realizată o redeseemnare a zonelor importante pentru protecția păsărilor al căror habitat îl constituie pajiștile permanente stabilite prin PNDR 2007-2013, urmând ca noile zone identificate să fie sprijinite prin noua măsură.

Speciile vizate în continuarea acțiunilor din programul anterior sunt *Crex crex*, *Lanius minor* și *Falco vespertinus*. Aceste specii sunt prezente în număr mare în România în timp ce în alte zone din Europa se află în declin sau au dispărut. România deținea aproximativ 97% din populația europeană de *Lanius minor* (Sfrâncioc cu frunte neagră), aproximativ 58% din populația europeană de *Falco vespertinus* (Vânturelul de seară) și aproximativ 28% din populația europeană de *Crex crex* (Cârstelul de câmp) – conform Birds in Europe 2004.

Implementarea unor angajamente de agro-mediu și climă adaptate cerințelor etologice ale acestor specii de păsări asigură atingerea obiectivelor de conservare stabilite la nivel național, comunitar și internațional prin: "Action plan for the corncrake in Europe", "International Single Species Action Plan for the Conservation of the Corncrake", "European Species Action Plan for the Red-footed Falcon Falco vespertinus Linnaeus, 1766" sau descrierea speciei și amenințările identificate pentru Falco vespertinus (<http://www.birdlife.org/datazone/speciesfactsheet.php?id=3603>).

Rețeaua europeană de arii protejate Natura 2000 a fost instituită în România începând cu anul 2007, desemnarea oficială a Ariilor de Protecție Specială Avifaunistică și a Siturilor de Importanță Comunitară fiind realizată în baza H.G 1284/2007, respectiv H.G-ul 971/2011. În perioada de programare 2007-2013, în cadrul M.214 plăți de agro-mediu, protejarea celor trei specii de păsări a fost sprijinită prin introducerea unui pachet pilot a cărui suprafață eligibilă acoperea cca. 260.000 ha de pajiști permanente din zonele identificate ca Zone Importante pentru Păsări (IBA). Numărul total de UAT eligibile în cadrul pachetului a fost de 282, din care 108 UAT eligibile pentru varianta 1 – *Crex crex* și 174 UAT eligibile pentru varianta 2 – *Lanius minor* și *Falco vespertinus*.

Pentru perioada de programare 2014-2020 s-a avut în vedere continuarea eforturilor de conservare a celor trei specii de păsări, noua desemnare urmărind totodată să contribuie la implementarea Directivei Păsări, chiar în lipsa planurilor de management pentru majoritatea siturilor Natura 2000, prin includerea în zonele eligibile a celor mai reprezentative SPA-uri pentru speciile vizate. Selectarea celor mai reprezentative SPA-uri a avut în vedere, de asemenea, suprapunerea cu IBA-urile care au stat la baza desemnării anterioare a zonelor eligibile pentru Pachetul 3 al M.214. O diferență se observă în cazul desemnării zonei eligibile adresate conservării pajiștilor importante pentru *Crex crex*, unde nu există o corespondență directă între IBA-urile selectate în perioada 2007-2013 și SPA-urile selectate pentru perioada 2014-2020, pe baza reprezentativității din perspectiva numărului de perechi de păsări estimate prin formularele standard care au stat la baza desemnării siturilor. În vederea asigurării consistenței, pe lângă datele aferente fișelor standard elaborate în vederea desemnării SPA-urilor importante pentru *Crex crex* și

Lanius minor și datele obținute din raportarea distribuției speciilor pe baza articolului 12 al Directivei Păsări, s-au utilizat și datele rezultate în urma implementării unor proiecte sau rezultate în urma recensămintelor pentru *Falco vespertinus*. SPA-urile selectate sunt:

- *Crex crex* – ROSPA0028, ROSPA0033, ROSPA0114 și ROSPA0138 (primele 4 situri ca reprezentativitate prin stabilirea unui prag peste 215 perechi de păsări pe baza fișelor standard).
- *Falco vespertinus* – ROSPA0001, ROSPA0015, ROSPA0031, ROSPA0047, ROSPA0067, ROSPA0103, ROSPA0126, ROSPA0135, ROSPA0142, ROSPA0144 (primele 10 situri ca reprezentativitate prin stabilirea unui prag peste 30 perechi de păsări) și ROSPA0013, ROSPA0016, ROSPA0019, ROSPA0022, ROSPA0024, ROSPA0036, ROSPA0039, ROSPA0042, ROSPA0048, ROSPA0061, ROSPA0066, ROSPA0070, ROSPA0071, ROSPA0072, ROSPA0074, ROSPA0076, ROSPA0078, ROSPA0090, ROSPA0094, ROSPA0095, ROSPA0097, ROSPA0101, ROSPA0102, ROSPA0106, ROSPA0108, ROSPA0111, ROSPA0113, ROSPA0118, ROSPA0120, ROSPA0121, ROSPA0127, ROSPA0128, ROSPA0130, ROSPA0137, ROSPA0145, ROSPA0148 (pe baza reprezentativității, utilizând datele rezultate în urma raportării din 2014 pe articolul 12 al Directivei Păsări și recensămintelor).
- *Lanius minor* – ROSPA0001, ROSPA0002, ROSPA0015, ROSPA0016, ROSPA0017, ROSPA0019, ROSPA0029, ROSPA0073, ROSPA0100, ROSPA0119 (primele 10 situri ca reprezentativitate prin stabilirea unui prag peste 125 de perechi de păsări) și ROSPA0004, ROSPA0006, ROSPA0008, ROSPA0040, ROSPA0049, ROSPA0068, ROSPA0069, ROSPA0135 (pe baza fișelor standard și repartizării furnizată de raportarea pe art. 12 al Directivei Păsări).

Unele din siturile vizate, deși se situau în perioada 2007-2013 în zona eligibilă HNV, datorită reprezentativității speciilor de păsări vizate de Pachetul 3 al M.10, au fost incluse pentru perioada 2014-2020 în zona eligibilă pentru pachetul adresat *Crex crex* (ROSPA0028, ROSPA0033, ROSPA0114 și ROSPA0138) sau pentru pachetul adresat *Lanius minor* (ROSPA0029).

Cu scopul evaluării impactului aplicării variantei 1 – *Crex crex* a Pachetului 3 din perspectiva modificării modului de utilizare al suprafețelor de pajiști permanente situate în zonele eligibile, va fi realizată o evaluare a dinamicii suprafețelor de fânețe și pășuni. Pentru reprezentativitatea datelor analizate, evaluarea va fi realizată cel puțin pentru o perioadă de 2 ani (ex. pentru perioada 2015-2016) și ar trebui să se bazeze, în măsura disponibilității datelor, pe informații care indică situația inițială înainte de aplicarea P.3.1 al M.10 (de ex. studii tehnice utilizate pentru procesul de redeseinare). În urma acestei evaluări, în situația în care se identifică modificări semnificative (care depășesc un prag care poate fi considerat ca variație anuală normală) în modul de utilizare a pajiștilor permanente în zona vizată, vor putea fi propuse unele modificări ale variantei 1 a P.3 din M.10. Rezultatul evaluării va fi transmis și discutat cu CE. Acest exercițiu poate fi înlocuit în cazul în care un număr reprezentativ de planuri de management pentru aceste zone care au fost desemnate ca situri Natura 2000 vor fi aprobate și puse în aplicare până la acel moment, ceea ce va conduce la impunerea unor obligații specifice pentru fermieri.

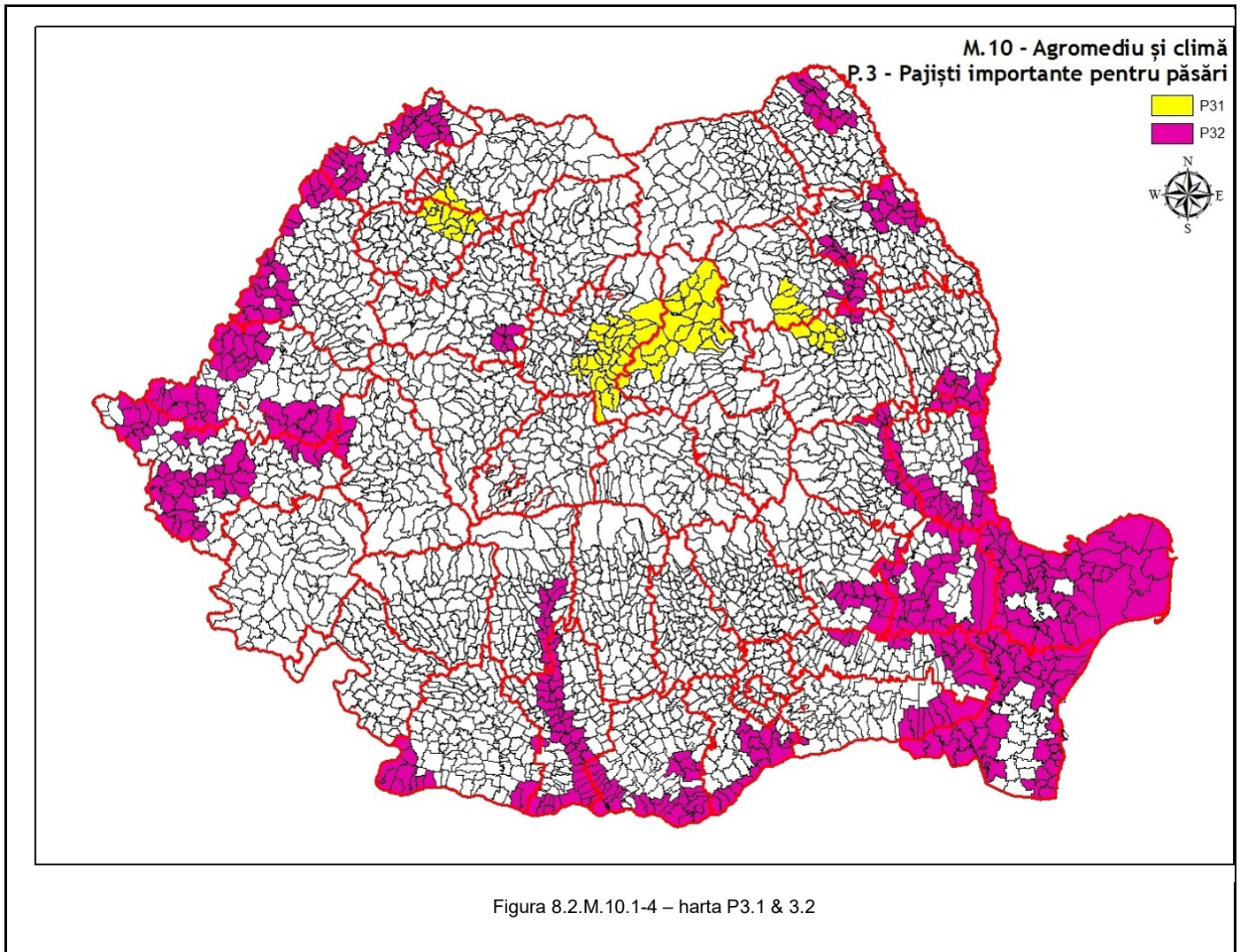
Suprafața de pajiști permanente situate în cele 567 UAT-urile eligibile (din care 83 eligibile pentru P.3.1 și 484 eligibile pentru P.3.2) este de aprox 565 mii hectare (din care 155 mii ha eligibile pentru P.3.1 și 410 mii ha eligibile pentru P.3.2). În total, zona eligibilă selectată în cadrul acestui pachet acoperă aproximativ 44,31 % din suprafața totală a SPA-urilor desemnate la nivel național (din care 7,09 % în zonele eligibile pentru P.3.1 și 37,22 % în zonele eligibile pentru P.3.2). În același timp, zona desemnată va contribui la atingerea obiectivelor de conservare stabilite pentru speciile prioritare și habitatele importante situate în 28,02 % din suprafața totală a SCI-urilor desemnate în România (din care 3,11 % în zonele eligibile pentru P.3.1 și 24,91 % în zonele eligibile pentru P.3.2). Ca o evaluare de ansamblu, zona

eligibilă propusă pentru P.3 al M.10 acoperă cca. 32,95 % din suprafața siturilor Natura 2000 desemnate în România (din care 5,64 % în zonele eligibile pentru P.3.1 și 27,31 % în zonele eligibile pentru P.3.2). În zonele selectate, pe baza datelor din fișele standard, se regăsesc cca. 35,51 % din populațiile de *Crex crex*, cca. 87,4 % din populațiile de *Falco vespertinus* și cca. 60,86 % din populațiile de *Lanius minor* estimate ca prezente în SPA-urile desemnate în România. O serie de specii cu statut nefavorabil la nivel global vor beneficia indirect de implementarea acestui pachet: *Falco cherrug*, *Coracias garrulus* și *Lanius collurio*.

Distribuția spațială a zonelor eligibile pentru acest pachet este prezentată în Figura 8.2.M10.1-4 – harta P3.1 & 3.2, iar lista zonelor eligibile la nivel UAT LAU2 este conținută de Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13.

Pachetul 3 propune 2 sub-pachete, fiecare cu câte 2 variante, aplicabile pe suprafețele de pajiști importante pentru păsări:

- sub-pachetul 3.1 – *Crex crex*,
  - varianta 3.1.1 – lucrări manuale pe pajiști importante pentru *Crex crex*
  - varianta 3.1.2 – lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști importante pentru *Crex crex*
- sub-pachetul 3.2 – *Lanius minor* și *Falco vespertinus*.
  - varianta 3.2.1 – lucrări manuale pe pajiști importante pentru *Lanius minor* și *Falco vespertinus*
  - varianta 3.2.2 – lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști importante pentru *Lanius minor* și *Falco vespertinus*.

8.2.9.3.5.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri este o plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiari. Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă pe unitatea de suprafață (ha).

Sprijinul este acordat în cadrul acestei măsuri în urma încheierii pe o perioadă de 5 ani a unor angajamente voluntare. În perioada de tranziție sprijinul este acordat în urma asumării unor angajamente voluntare, după cum urmează:

- în anul 2021 și 2022 pentru o perioadă de 2 ani,
- în anul 2023 pentru o perioadă de 1 an.

După încheierea perioadei inițiale de 5 ani, angajamentele se pot prelungi anual, până la încheierea perioadei de implementare a PNDR 2014-2020.

8.2.9.3.5.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- Titlul V, Capitolul II și Titlul VI, Capitolul I și II din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului
- Titlul I, articolul 4, Titlul II, Capitolul 1, articolul 9 și Titlul III, Capitolul 3, articolele 43-46 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului
- Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022
- Regulamentul (UE) nr. 2094/2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19

Legislație națională:

- Cadrul Național de Implementare,
- OUG nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- Ordinul MADR nr. 45/2021 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 35 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în România, cu modificările ulterioare,
- OG nr. 4/1995 privind fabricarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar pentru combaterea bolilor, dăunătorilor și buruienilor în agricultură și silvicultură și HG 1559/2004 privind procedura de omologare a produselor de protecție a plantelor în vederea plasării pe piață și a utilizării lor pe teritoriul României,
- Ordin 1378/1071/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Comisiei interministeriale pentru autorizarea îngrășămintelor în vederea înscrierii în lista îngrășămintelor autorizate cu mențiunea RO-ÎNGRĂȘĂMÂNT, pentru utilizarea și comercializarea în România, aprobat prin Ordinul ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului și al ministrului sănătății nr. 6/22/2004,

- Ordin comun MMAP, MADR nr. 333/165/2021 privind aprobarea Codului de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, precum și a Programului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole.

8.2.9.3.5.4. Beneficiari

Fermierii (utilizatori ai terenurilor agricole).

8.2.9.3.5.5. Costuri eligibile

Costurile eligibile în cadrul acestei măsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pentru fiecare pachet/variantă pe baza evaluării costurilor suplimentare și a pierderilor de venituri, care depășesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază, înregistrate de fermieri în urma asumării angajamentelor voluntare de agro-mediu și climă.

Costurile standard nu includ costuri tranzacționale și investiționale.

8.2.9.3.5.6. Condiții de eligibilitate

Suprafața eligibilă:

- Pachetul 3 – pajiști importante pentru păsări vizează terenurile agricole utilizate ca pajiști permanente, situate în zonele delimitate în Program la nivel de UAT LAU2,
- angajamentele în cadrul Pachetului 3 se aplică la nivel de parcelă agricolă, neexistând posibilitatea schimbării parcelelor pe perioada angajamentelor.

Beneficiarul:

- este utilizatorul unei suprafețe agricole localizată pe teritoriul României, identificabilă în IACS, situată în zonele eligibile și având o categorie de utilizare eligibilă,
- deține o suprafață minimă a fermei de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha,
- se angajează să mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de minimum 5 ani de la data semnării acestuia; pentru angajamentele noi deschise în 2021 și 2022 se angajează să mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de 2 ani, iar pentru cele deschise în 2023 pentru o perioadă de 1 an,
- se angajează să respecte cerințele de bază relevante și cerințele specifice pe parcelele aflate sub angajament,
- se angajează să țină o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu (de bază și specifice la nivelul suprafețelor aflate sub angajament).

Cerințe specifice ale angajamentelor

Cerințele specifice sub-pachetului 3.1 – *Crex crex*:

- cositul se poate efectua doar după data de 31 iulie (P),
- cositul se va realiza dinspre interiorul parcelei spre exteriorul acesteia,
- pășunatul se va efectua cu maximum 0,7 UVM pe hectar,
- lucrările cu utilaje mecanizate nu sunt permise pe suprafața pajiștilor aflate sub angajament, cu excepția celor operate cu forță animală (pentru varianta 3.1.1) sau lucrările se pot efectua cu utilaje mecanizate de mică capacitate (cosit cu utilaje cu lama scurtă și viteză mică de deplasare), fiind interzisă folosirea utilajelor grele (pentru varianta 3.1.2) (P),
- sunt interzise acțiunile care să conducă la accelerarea drenajului natural al pajiștilor aflate sub angajament.

Cerințele specifice sub-pachetului 3.2 – *Lanius minor* și *Falco vespertinus*:

- cositul trebuie efectuat cel mai târziu până la data de 1 iulie,
- pășunatul se va efectua cu maximum 1 UVM pe hectar,
- lucrările cu utilaje mecanizate nu sunt permise pe suprafața pajiștilor aflate sub angajament cu excepția celor operate cu forță animală (pentru varianta 3.2.1) sau lucrările se pot efectua cu utilaje mecanizate de mică capacitate (cosit cu utilaje cu lama scurtă și viteză mică de deplasare), fiind interzisă folosirea utilajelor grele (pentru varianta 3.2.2) (P).

Pentru ambele sub-pachete ale Pachetului 3, alte cerințe specifice ale angajamentelor sunt:

- utilizarea fertilizanților chimici și a pesticidelor este interzisă (P),
- utilizarea tradițională a gunoiului de grajd este permisă până în echivalentul a maxim 40 kg N sa/ha (1 UVM/ha),
- o bandă necosită, lată de 3 metri, va fi lăsată pe marginile fiecărei parcele (poate fi cosită după data de 1 septembrie),
- masa vegetală cosită trebuie adunată de pe suprafața pajiștii aflate sub angajament nu mai târziu de două săptămâni de la efectuarea cositului,
- pajiștile inundate nu vor fi pășunate mai devreme de două săptămâni de la retragerea apelor,
- nu vor fi realizate însămânțări de suprafață sau supraînsămânțări (se pot face însămânțări cu specii din flora locală doar în cazurile când unele suprafețe sunt afectate accidental),
- este interzis aratul sau discuitul pajiștilor existente în cadrul fermelor care au angajamente în derulare,
- beneficiarii țin o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu,
- beneficiarii măsurii vor trebui să facă dovada deținerii competențelor necesare implementării angajamentelor sau se angajează să obțină cunoștințele și informațiile necesare sau să asigure expertiza necesară în domeniul implementării angajamentelor de agro-mediu și climă prin servicii de consiliere sau consultantă, care să vizeze cel puțin aspectele legate de identificarea parcelelor agricole, completarea și depunerea angajamentelor și cererilor de plată, măsurile de management aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerințele de bază și la cerințele specifice ale angajamentelor.

În cazul nerespectării cerințelor specifice ale angajamentelor, se aplică reduceri ale sprijinului acordat, care pot merge în unele cazuri prevăzute de sistemul de sancțiuni până la excluderea de la plată.

Zonele eligibile pentru Pachetul 3 sunt prezentate în harta conținută de Figura 8.2.M.10.1-4 – harta P3.1 & 3.2 și în lista conținută de Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13.

8.2.9.3.5.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În conformitate cu articolul 49(2) din Regulamentul 1305/2013, pentru măsura de agro-mediu și climă nu se aplică criteriile de selecție.

8.2.9.3.5.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Plata compensatorie reprezintă 100% sprijin public nerambursabil.

Plățile compensatorii, calculate sub formă de costuri standard pentru fiecare pachet/variantă, acoperă integral pierderile de venituri și costurile suplimentare estimate, fiind pentru pachetul 3 – pajiști importante pentru păsări:

- sub-pachetul 3.1 – *Crex crex*,
  - varianta 3.1.1 – *lucrări manuale pe pajiști importante pentru Crex crex – 310 €/ha/an*
  - varianta 3.1.2 – *lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști importante pentru Crex crex – 231 €/ha/an*
- sub-pachetul 3.2 – *Lanius minor și Falco vespertinus*.
  - varianta 3.2.1 – *lucrări manuale pe pajiști importante pentru Lanius minor și Falco vespertinus – 159 €/ha/an*
  - varianta 3.2.2 – *lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști importante pentru Lanius minor și Falco vespertinus – 80 €/ha/an*.

Metodologiile de calcul sunt validate de către un organism independent conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.2.M10.1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P1-P7).

Nu sunt posibile combinații de pachete pe aceleași parcele, zonele eligibile fiind diferite.

8.2.9.3.5.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.9.3.5.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile specifice identificate sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.5.9.2. Măsuri de atenuare

Măsurile avute în vedere pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.5.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

Precizări privind evaluare globală a măsurii se regăsesc în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.5.10. Informații suplimentare specifice operațiunii

Identificarea și definirea elementelor de referință relevante; acestea trebuie să includă standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, criteriile și activitățile minime relevante stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, cerințele minime relevante referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecția plantelor, precum și alte cerințe obligatorii relevante stabilite în dreptul național

Cerințele de bază sunt descrise la secțiunea aferenta angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Cerințele minime pentru îngrășămintele trebuie să includă, printre altele, codurile de bune practici introduse de Directiva 91/676/CEE pentru exploatarea situată în afara zonelor vulnerabile la nitrați și cerințele privind poluarea cu fosfor; cerințele minime privind utilizarea produselor de protecția plantelor trebuie să includă, printre altele, principiile generale pentru gestionarea integrată a dăunătorilor introduse de Directiva 2009/128/CE a Parlamentului European și a Consiliului, obligația de a deține o autorizație de utilizare a produselor și obligația de a urma cursuri de formare, cerințele referitoare la depozitarea în condiții de siguranță, verificarea echipamentelor destinate răspândirii produselor și norme privind utilizarea pesticidelor în apropierea apelor și a altor situri sensibile, astfel cum sunt stabilite de legislația națională

Cerințele minime referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a substanțelor de protecție a plantelor sunt prezentate la secțiunea specifică cerințelor de bază aplicabile angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Lista raselor locale aflate în pericol de abandon și a resurselor genetice vegetale în pericol de eroziune genetică

Nu este cazul.

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor agronomici, inclusiv descrierea cerințelor de referință, astfel cum se menționează la articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare, pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat și nivelul costurilor de tranzacție; dacă este relevant, metodologia respectivă trebuie să țină cont de ajutoarele acordate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1307/2013, inclusiv de plata pentru practicile agricole benefice pentru climă și pentru mediu, pentru a se exclude dubla finanțare; după caz, metoda de conversie utilizată pentru alte unități în conformitate cu articolul 9 din prezentul regulament

Ca urmare a respectării cerințelor specifice Pachetului 3, fermierii suferă o pierdere de venit în comparație cu cei care aplică practicile agricole convenționale. Interzicerea utilizării fertilizanților (inclusiv a celor organici) conduce la o scădere a producției cu 25%. Întârzierea cositului în cazul

variantei 3.1 conduce la o pierdere de 50% din valoarea fânului obținut. De asemenea, există diferențe în privința costurilor, fermierii trebuind să lucreze mai mult pentru a combate manual plantele invazive dar în același timp având și unele economii prin neachiziționarea de fertilizanți chimici și pesticide. În plus, aplicarea lucrărilor cu utilaje mecanizate de mici dimensiuni pe suprafața pajiștilor aflate sub angajament în cadrul atât în cadrul variantelor 3.1.2 și 3.2.2 ale Pachetului 3 sau interzicerea aplicării lucrărilor mecanizate (cu excepția celor operate cu forță animală) pe suprafața pajiștilor aflate sub angajament în cadrul variantelor 3.1.1 și 3.2.1 ale Pachetului 3, conduc la costuri mai mari pentru fermieri. Lucrări cum ar fi cositul manual sau întorsul fânului necesită muncă intensă și sunt mai costisitoare decât practicile mecanizate moderne. De asemenea, utilizarea echipamentelor mecanizate de mici dimensiuni, deși este mai economică decât aplicarea unor practici manuale, este mai costisitoare decât practicile mecanizate convenționale. În ansamblu, această practică de agro-mediu nu este la fel de profitabilă ca o practică convențională, de aceea se acordă o plată compensatorie.

Metodologia de calcul aplicată pentru P3 al M.10 a făcut în anul 2016 obiectul unei revizuiri pe fondul identificării unei supraestimări a economiilor înregistrate din neutilizarea îngrășămintelor chimice pe pajiștile permanente. Prin actualizarea metodologiei a rezultat o reducere a cantității de îngrășămintă care nu se mai utilizează în practica de agro-mediu față de practica convențională, ținând seama de cantitățile de îngrășămintă organice generate de animalele care pot utiliza pajiștile aflate sub angajamente. Pentru a evita acordarea unor plăți disproporționate, pentru variantele 3.1 și 3.2 au fost utilizate praguri diferențiate ale cantității maxime de N s.a. permise în practica convențională, în limitele prevăzute de "Programul de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole".

Metodologia de calcul este validată de către ICPA, în calitate de organism independent, conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.2.M10.1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P1-P7).

8.2.9.3.6. Pachetul 4 – culturi verzi

Submăsură:

- 10.1 - plăți pentru angajamente privind agromediul și clima

8.2.9.3.6.1. Descrierea tipului operațiunii

Eroziunea solului, în special eroziunea solului prin apă, este un fenomen larg răspândit în România, fenomen a cărui manifestare pe termen lung, reduce viabilitatea fermelor și aduce daune mediului înconjurător. Promovarea Bunelor Condiții Agricole și de Mediu (GAEC) relevante pentru combaterea eroziunii solului reprezintă un pas important pentru înlăturarea acestei amenințări, dar există de asemenea o nevoie de a încuraja toți fermierii să treacă dincolo de respectarea GAEC prin adoptarea unor ***practici de agro-mediu ce vizează conservarea solului și a apei***. Riscul de eroziune este crescut și de faptul că multe terenuri sunt lăsate descoperite pe timpul iernii, de aceea una dintre cele mai simple măsuri de conservare a solului este încurajarea utilizării așa numitelor culturi verzi. Acestea sunt semănate imediat după recoltare și protejează solul pe timpul iernii asigurând acoperirea acestuia cu vegetație. Acest pachet de conservare a apei și a solului este disponibil în întreaga țară, el având de asemenea potențialul de a diminua riscul scurgerilor de nutrienți, în special a azotului, în timpul iernii. Astfel, pachetul poate contribui, în plus față de protecția solului, și la atingerea obiectivelor Directivei Cadru Apă, respectiv de a asigura o bună stare ecologică și chimică a tuturor apelor, dar și la atingerea obiectivelor Directivei Nitrati.

Acest pachet își propune să crească nivelul de planificare al gestiunii fermelor prin îmbunătățirea managementului culturilor.

Pachetul 4 are aplicabilitate la nivel național.

8.2.9.3.6.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri este o plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiari. Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă pe unitatea de suprafață (ha).

Sprijinul este acordat în cadrul acestei măsuri în urma încheierii pe o perioadă de 5 ani a unor angajamente voluntare. În perioada de tranziție sprijinul este acordat în urma asumării unor angajamente voluntare, după cum urmează:

- în anul 2021 și 2022 pentru o perioadă de 2 ani,
- în anul 2023 pentru o perioadă de 1 an.

După încheierea perioadei inițiale de 5 ani, angajamentele se pot prelungi anual, până la încheierea perioadei de implementare a PNDR 2014-2020.

8.2.9.3.6.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- Titlul V, Capitolul II și Titlul VI, Capitolul I și II din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului
- Titlul I, articolul 4, Titlul II, Capitolul 1, articolul 9 și Titlul III, Capitolul 3, articolele 43-46 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului
- Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022
- Regulamentul (UE) nr. 2094/2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19

Legislație națională:

- Cadrul Național de Implementare,
- OUG nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- Ordinul MADR nr. 45/2021 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 35 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în România, cu modificările ulterioare,
- Ordin comun MMAP, MADR nr. 333/165/2021 privind aprobarea Codului de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, precum și a Programului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole.

8.2.9.3.6.4. Beneficiari

Fermierii (utilizatori ai terenurilor agricole).

8.2.9.3.6.5. Costuri eligibile

Costurile eligibile în cadrul acestei măsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pentru fiecare pachet/variantă pe baza evaluării costurilor suplimentare și a pierderilor de venituri, care depășesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază, înregistrate de fermieri în urma asumării angajamentelor voluntare de agro-mediu și climă.

Costurile standard nu includ costuri tranzacționale și investiționale.

8.2.9.3.6.6. Condiții de eligibilitate

Suprafața eligibilă:

- Pachetul 4 – culturi verzi este disponibil pentru terenurile arabile situate pe întreg teritoriul național,
- pentru a se evita orice suprapunere cu standardul de eco-condiționalitate referitor la protecția solului pe timpul iernii, Pachetul 4 se poate aplica pe maximum 80% din suprafața de teren arabil aparținând unei ferme,
- angajamentele încheiate pentru Pachetul 4 sunt condiționate de menținerea valorii suprafeței pe toată perioada de angajament, parcelele pe care se aplică cerințele putând fi schimbate de la un an la altul.

Beneficiarul:

- este utilizatorul unei suprafețe agricole localizată pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare și Control (IACS) și având o categorie de utilizare eligibilă,
- deține o suprafață minimă a fermei de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha,
- se angajează să mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de minimum 5 ani, de la data semnării acestuia; pentru angajamentele noi deschise în 2021 și 2022 se angajează să mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de 2 ani, iar pentru cele deschise în 2023 pentru o perioadă de 1 an,
- se angajează să respecte cerințele de bază relevante și cerințele specifice pachetelor de agro-mediu pentru care aplică,
- se angajează să țină o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu (de bază și specifice la nivelul suprafețelor aflate sub angajament).

Cerințe specifice ale angajamentelor

Cerințele specifice ale Pachetului 4 – culturi verzi sunt următoarele:

- semănarea culturilor verzi trebuie realizată până la 30 septembrie, utilizându-se: mazărea, mazăricea, rapița, muștarul, lupinul, sulfina (P),
- utilizarea fertilizanților chimici este interzisă, doar fertilizanzii organici putând fi utilizați înaintea înființării culturilor verzi,
- biomasa formată trebuie să fie incorporată în sol cel târziu până la 31 martie (P),

- este interzis aratul sau discuitul pajiștilor existente în cadrul fermelor care au angajamente în derulare,
- beneficiarii țin o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu.
- beneficiarii măsurii vor trebui să facă dovada deținerii competențelor necesare implementării angajamentelor sau se angajează să obțină cunoștințele și informațiile necesare sau să asigure expertiza necesară în domeniul implementării angajamentelor de agro-mediu și climă prin servicii de consiliere sau consultanță, care să vizeze cel puțin aspectele legate de identificarea parcelelor agricole, completarea și depunerea angajamentelor și cererilor de plată, măsurile de management aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerințele de bază și la cerințele specifice ale angajamentelor.

În cazul nerespectării cerințelor specifice ale angajamentelor, se aplică reduceri ale sprijinului acordat, care pot merge în unele cazuri prevăzute de sistemul de sancțiuni aplicabil Măsurii 10 până la excluderea de la plată.

8.2.9.3.6.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În conformitate cu articolul 49(2) din Regulamentul 1305/2013, pentru măsura de agro-mediu și climă nu se aplică criterii de selecție.

8.2.9.3.6.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Plata compensatorie reprezintă 100% sprijin public nerambursabil.

Plățile compensatorii, calculate sub formă de costuri standard acoperă integral pierderile de venituri și costurile suplimentare estimate, fiind pentru Pachetul 4 – culturi verzi – **128 €/ha/an**.

Metodologiile de calcul sunt validate de către un organism independent conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.2.M10.1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P1-P7).

Pachetul 4 al măsurii de agro-mediu și climă (articolul 28) se poate combina pe aceeași suprafață agricolă cu pachetele 1 și 2 ale fiecărei submăsuri de agricultură ecologică (11.1 și 11.2 - art. 29). În cadrul măsurii, plățile acordate în cadrul Pachetului 4 pot fi cumulate cu plățile acordate în cadrul Pachetului 5, neexistând cerințe similare care să conducă la dubla finanțare a unor acțiuni. Plățile acordate în cadrul pachetului 4 nu pot fi cumulate cu plățile acordate în cadrul Pachetului 7, datorită cerințelor diferite aplicabile pe timpul iernii pe terenurile arabile. Nu sunt posibile alte combinații de pachete pe aceleași parcele, zonele eligibile fiind diferite.

8.2.9.3.6.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.9.3.6.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile specifice identificate sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.6.9.2. Măsuri de atenuare

Măsurile avute în vedere pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.6.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

Precizări privind evaluare globală a măsurii se regăsesc în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.6.10. Informații suplimentare specifice operațiunii

Identificarea și definirea elementelor de referință relevante; acestea trebuie să includă standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, criteriile și activitățile minime relevante stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, cerințele minime relevante referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecția plantelor, precum și alte cerințe obligatorii relevante stabilite în dreptul național

Cerințele de bază sunt descrise la secțiunea aferenta angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Cerințele minime pentru îngrășămintele trebuie să includă, printre altele, codurile de bune practici introduse de Directiva 91/676/CEE pentru exploatațiile situate în afara zonelor vulnerabile la nitrați și cerințele privind poluarea cu fosfor; cerințele minime privind utilizarea produselor de protecția plantelor trebuie să includă, printre altele, principiile generale pentru gestionarea integrată a dăunătorilor introduse de Directiva 2009/128/CE a Parlamentului European și a Consiliului, obligația de a deține o autorizație de utilizare a produselor și obligația de a urma cursuri de formare, cerințele referitoare la depozitarea în condiții de siguranță, verificarea echipamentelor destinate răspândirii produselor și norme privind utilizarea pesticidelor în apropierea apelor și a altor situri sensibile, astfel cum sunt stabilite de legislația națională

Cerințele minime referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a substanțelor de protecție a plantelor sunt prezentate la secțiunea specifică cerințelor de bază aplicabile angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Lista raselor locale aflate în pericol de abandon și a resurselor genetice vegetale în pericol de eroziune genetică

Nu este cazul.

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor agronomici, inclusiv descrierea cerințelor de referință, astfel cum se menționează la articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare, pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat și nivelul costurilor de tranzacție;

dacă este relevant, metodologia respectivă trebuie să țină cont de ajutoarele acordate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1307/2013, inclusiv de plata pentru practicile agricole benefice pentru climă și pentru mediu, pentru a se exclude dubla finanțare; după caz, metoda de conversie utilizată pentru alte unități în conformitate cu articolul 9 din prezentul regulament

Ca urmare a respectării practicilor specifice Pachetului 4, fermierii suportă costuri mai mari. Aceste costuri constau în consum crescut de combustibil pentru efectuarea lucrărilor adiționale precum și în costuri cu achiziționarea semințelor, în contextul în care cultura înființată este încorporată în sol primăvara, nemaiputând să fie valorificată. Pe de altă parte, fermierii înregistrează unele economii prin scăderea cantității de îngrășăminte administrate pentru cultura care succede cultura verde, în urma încorporării plantelor fixatoare de azot în sol, însă acestea se compensează cu unele costuri suplimentare care fac obiectul tehnologiei de înființare a culturilor verzi, dar care nu au fost luate în calcul în metodologia de calcul a plății (ex. tocat resturi vegetale, dezmiriștit, lucrări cu combinatorul). Acestea sunt premisele pentru care o plată compensatorie este acordată pentru Pachetul 4. Pentru a se evita orice suprapunere a cerințelor Pachetului 4 cu standardul GAEC4 referitor la protecția solului pe timpul iernii prin asigurarea acoperirii terenurilor agricole sau menținerea acestora nearate pe cel puțin 20 % din suprafața de teren arabil a fermei, acest pachet se poate aplica pe maximum 80% din suprafața de teren arabil aparținând unei ferme, asigurându-se astfel evitarea dublei finanțări. Totodată (prin respectarea standardelor de înverzire pe aceeași suprafața pe care se aplica standardul GAEC) este evitat și riscul de dublă finanțare cu practicile susținute prin Pilonul I.

Metodologia de calcul este validată de către ICPA, în calitate de organism independent, conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.2.M10.1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P1-P7).

8.2.9.3.7. Pachetul 5 – adaptarea la efectele schimbărilor climatice

Submăsură:

- 10.1 - plăți pentru angajamente privind agromediul și clima

8.2.9.3.7.1. Descrierea tipului operațiunii

Relația dintre fermieri și *schimbările climatice* este dublă: pe de o parte fermierii sunt afectați de schimbările climatice prin modificarea randamentelor de producție, pe de altă parte fermierii prin activitățile lor influențează bilanțul GES. Comportamentul fermierilor este în general influențat de condițiile actuale climatice având și o puternică componentă bazată pe tradiție/cunoștințe rezultate din activitățile desfășurate în trecut. Pentru reducerea vulnerabilității față de efectul prognozat al schimbărilor climatice asupra recoltelor este necesară schimbarea comportamentului actual al fermierilor în sensul flexibilizării structurii de culturi prin care să se contracareze efectele induse de schimbările climatice și să asigure o mai mare rezistență a unităților de producție. Analiza producțiilor din ultimul deceniu obținută în rețeaua de stațiuni de cercetare ASAS și analiza efectuată de ICPA, bazată pe studii privind utilizarea modelelor agro-pedo-climatice pentru prognoza recoltelor în diferite scenarii climatice, arată o tendință prin care soiurile și hibridii culturilor de primăvară (porumb, floarea soarelui, soia) timpurii și semitimpurii care ocupă în prezent un procent majoritar conduc la recolte mai mici (ca medie multianuală) decât soiurile și hibridii semi-tardivi și tardivi. Acest fapt se datorează evitării perioadelor cu stresuri mari, din ce în ce mai frecvente conform prognozelor de modificare a climei, de apă și termice din perioada înfloritului. Acest raport se va inversa în viitor, pentru a putea face față schimbărilor prognozate fermierii trebuie să-și modifice managementul fermelor introducând în cultură soiuri și hibridi cu perioade de vegetație diferite.

Pentru atenuarea efectelor schimbărilor climatice în arealele cu potențial de deșertificare există mai multe opțiuni din punctul de vedere al structurii culturilor agricole cultivate în fermă:

- Includerea în suprafața cultivată a unor culturi rezistente la secetă (sorg, mei, năut, etc.)
- Utilizarea pentru culturile tradiționale (grâu, porumb, floarea soarelui, soia, rapiță, etc) a unor soiuri și hibridi rezistente la secetă
- Utilizarea pentru culturile de primăvară (porumb, floarea soarelui, soia) a unor soiuri și hibridi timpurii sau semi-timpurii pentru care perioada de stres maxim hidric și termic (a doua jumătate a lunii iulie, august) este după perioada de maximă sensibilitate a culturilor la deficit de apă și temperaturi maxime extreme (înflorit formarea boabelor)

Deoarece schimbările climatice prevăzute sunt pe lungă durată (orizont de timp 2020, 2050) iar comportamentul fermierilor este conservator, este necesară includerea acestor alternative în managementul agricol actual la nivel de fermă chiar dacă condițiile climatice în unii ani pentru care se fac angajamentele pot fi favorabile actualei structuri de culturi. Prin cultivarea unor hibridi/soiuri cu precocități diferite fermierii sunt protejați de excesele climatice și pot câștiga experiență care să le modifice comportamentul în cazul în care predicțiile privind schimbările climatice se vor manifesta.

Activitățile agricole influențează fluxurile de GES. În acest sens o măsură activă pentru sechestrarea carbonului o reprezintă aplicarea potrivită a lucrărilor minime ale solului care contribuie și la conservarea apei din sol, deși prin utilizarea acestor tipuri de lucrări se obțin producții mai scăzute. Limitarea deficitului de apă din sol în arealele cu potențial de deșertificare se poate face prin înlocuirea lucrării de bază a solului (arat) cu metode de lucrare minimă a solului (minimum tillage) prin care este redusă cantitatea de apă evaporată din stratul superficial al solului, contribuind astfel și la reducerea necesității utilizării unor resurse suplimentare de apă. Metodele de lucrare minimă a solului (minimum tillage),

presupun renunțarea în tehnologia unei culturi la aplicarea arăturii și uneori la o parte din lucrările solului (în cazul efectuării mai multor operațiuni la o singură trecere cu utilajele), fiind o practică de eficientizare a utilizării resurselor de apă din sol și de îmbunătățire a managementului solului prin sechestrarea carbonului. Metodele minime de lucrare a solului aplicându-se independent de punerea în aplicare a IPM (managementul integrat al pesticidelor), acest pachet pilot va fi analizat după doi ani de la aprobarea PNDR 2014-2020, pentru a evalua influența aplicării metodelor minime de lucrare a solului din perspectiva creșterii utilizării pesticidelor (în special a ierbicidelor). În urma acestor evaluări, în baza analizei împreună cu DG AGRI, ar putea fi propuse modificări ale P5 care să consolideze aplicarea angajamentelor, dacă va fi necesar.

Utilizarea îngrășămintelor organice compostate permite menținerea sau ameliorarea conținutului de carbon organic din sol, prin aplicarea unei fertilizări echilibrate, cu efect direct în reducerea GES.

Noul P5 va fi introdus ca pachet pilot în zonele selectate. Desemnarea zonelor în care se va aplica P5 s-a făcut prin suprapunerea a două straturi de informații, valorile fiecărui strat fiind mediate pentru terenul agricol la nivel de UAT LAU2:

- cantitatea de apă accesibilă din sol calculată din extensia cu funcții de pedotransfer a hărții de sol 1:200.000 a României în format digital (SIGSTAR-200),
- numărul de zile de creștere definite ca numărul de zile din an în care temperatura medie a aerului este peste 5°C și raportul evapotranspirației reală față de cea potențială este mai mare de 0,5. Acest indicator a fost calculat utilizând modelul de simulare ROIMPEL, utilizând baza de date de sol SIGSTAR-200 și datele climatice pe seria de ani 1991-2000.

Prin excluderea UAT insulare și adăugarea UAT vecine în vederea omogenizării zonelor selectate, valorile prag rezultate ale indicatorilor sunt:

- maximum 65 mm apă pe profilul de sol cu rădăcini pentru cantitatea de apă accesibilă din sol (cu excepția unei UAT ptr. care se înregistrează o valoare mai mare decât pragul, respectiv de 92 mm) și
- maximum 106 zile de creștere (cu excepția unei UAT care înregistrează valoarea 111).

Validarea ipotezei pe baza căreia sunt selectate zonele este făcută prin analiza la nivel de UAT a indicatorul ESAI (Environmentally Sensitive Area Index) privind sensibilitatea arealelor la deșertificare, calculat pe baza datelor de sol, climă și management agricol, utilizând metodologia MEDALUS (*Ghid al indicatorilor cheie de deșertificare și cartografierea zonelor sensibile din punct de vedere ecologic la deșertificare*, DG Science, 1999). Prin utilizarea metodologiei MEDALUS pentru evaluarea arealelor sensibile la deșertificare a fost elaborată harta riscului la deșertificare în România cu menționarea zonelor „critice” în care efectele induse de schimbările climatice asupra agro-ecosistemelor pot fi majore. Toate zonele selectate înregistrează valori care indică încadrarea în clasa “critic”.

Conform „Metodologiei de elaborare a studiilor pedologice – indicatori eco-pedologici” capacitatea de apă utilă/accesibilă este încadrată în categoria „foarte mică” în cazul în care valorile ei sunt mai mici de 100 mm apă pe 100 cm sol (cu subdiviziuni: foarte mică <50 mm, mică 50-65 mm, mijlocie 66-80 mm, mare 81-100 mm. Limita propusă de 65 mm corespunde unei cantități de apă care în condițiile medii de evapo-transpirație în perioada de vegetație se epuizează în 7 zile. În urma calculării perioadei de creștere, solurile încadrate în această clasă au prezentat valori sub limita considerată valoare „critică”. Limita de 106 zile de creștere în prezent reprezintă arealele care conform scenariilor de schimbări climatice vor

prezenta la nivelul anilor 2020 valori corespunzătoare limitei de 75 zile care caracterizează conform aceluiași indicator arealele cu restricții severe.

Ca rezultat, se consideră că UAT cele mai potrivite pentru aplicarea măsurilor incluse în P5 sunt cele în care sunt îndeplinite simultan unele condiții care se referă la influența climei asupra practicării activităților agricole:

- cantitatea de apă accesibilă din sol se încadrează în clasele „foarte mică”,
- numărul redus de zile de creștere,
- clasa de expunere la efectele schimbărilor climatice fiind reflectată de indicatorul ESAI.

În aceste zone, cele mai sensibile din perspectiva riscurilor asociate manifestării efectelor schimbărilor climatice, fermierii care în general sunt conservatori, trebuie să fie încurajați să aducă schimbări managementului agricol pentru o tranziție de la practicile de azi la o agricultură adaptată în contextul schimbărilor climatice.

Coerența cu prevederile referitoare la practicile de înverzire: Pentru a evita orice suprapunere cu cerințele practicilor de înverzire (diversificarea culturilor), P5 se aplică numai în cazul în care suprafața de teren arabil din cadrul fermei este mai mică de 10 ha. Prin urmare, orice risc de dublă finanțare între practicile de înverzire și sprijinul acordat prin P5 este exclusă.

Zona în care se va aplica pachetul pilot adresat adaptării agriculturii la efectele schimbărilor climatice, acoperă teritoriul administrativ al unui număr de 71 UAT, suprafața de teren arabil fiind estimată la cca. 900 mii ha (Figura 8.2.M.10.1-5 – harta P5). Lista zonelor eligibile la nivel UAT LAU2 este conținută de Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13.

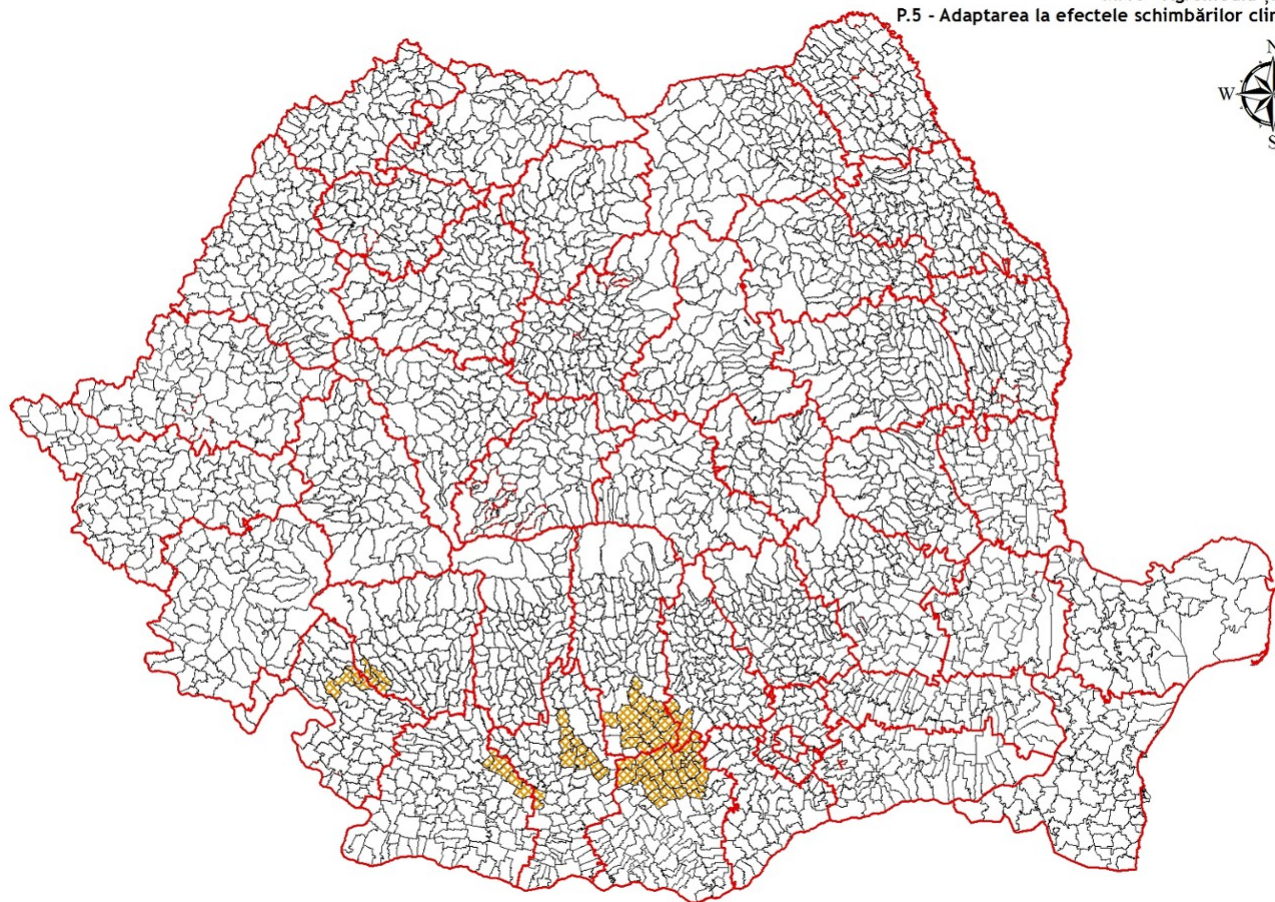

Figura 8.2.M.10.1-5 – harta P5

8.2.9.3.7.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri este o plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiari. Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă pe unitatea de suprafață (ha).

Sprijinul este acordat în cadrul acestei măsuri în urma încheierii pe o perioadă de 5 ani a unor angajamente voluntare. În perioada de tranziție sprijinul este acordat în urma asumării unor angajamente voluntare, după cum urmează:

- în anul 2021 și 2022 pentru o perioadă de 2 ani,
- în anul 2023 pentru o perioadă de 1 an.

După încheierea perioadei inițiale de 5 ani, angajamentele se pot prelungi anual, până la încheierea perioadei de implementare a PNDR 2014-2020.

8.2.9.3.7.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- Titlul V, Capitolul II și Titlul VI, Capitolul I și II din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului
- Titlul I, articolul 4, Titlul II, Capitolul 1, articolul 9 și Titlul III, Capitolul 3, articolele 43-46 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului
- Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022
- Regulamentul (UE) nr. 2094/2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19

Legislație națională:

- Cadrul Național de Implementare,
- OUG nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- Ordinul MADR nr. 45/2021 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 35 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în România, cu modificările ulterioare,
- Ordin comun MMAP, MADR nr. 333/165/2021 privind aprobarea Codului de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, precum și a Programului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole.

8.2.9.3.7.4. Beneficiari

Fermierii (utilizatori ai terenurilor agricole).

8.2.9.3.7.5. Costuri eligibile

Costurile eligibile în cadrul acestei măsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pentru fiecare pachet/variantă pe baza evaluării costurilor suplimentare și a pierderilor de venituri, care depășesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază, înregistrate de fermieri în urma asumării angajamentelor voluntare de agro-mediu și climă.

Costurile standard nu includ costuri tranzacționale și investiționale.

8.2.9.3.7.6. Condiții de eligibilitate

Suprafața eligibilă:

- Pachetul 5 – adaptarea la efectele schimbărilor climatice vizează terenurile arabile situate în zonele cu risc crescut de deșertificare, delimitate în Program la nivel de UAT LAU2,
- angajamentele încheiate pentru Pachetul 5 sunt condiționate de menținerea valorii suprafeței pe toată perioada de angajament, parcelele pe care se aplică cerințele putând fi schimbate de la un an la altul,
- numai fermierii care dețin în cadrul fermei suprafețe arabile mai mici de 10 ha sunt eligibili.

Beneficiarul:

- este utilizatorul unei suprafețe agricole localizată pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare și Control (IACS), situată în zonele eligibile și având o categorie de utilizare eligibilă,
- deține o suprafață minimă a fermei de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha,
- se angajează să mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de minimum 5 ani, de la data semnării acestuia; pentru angajamentele noi deschise în 2021 și 2022 se angajează să mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de 2 ani, iar pentru cele deschise în 2023 pentru o perioadă de 1 an,
- se angajează să respecte cerințele de bază relevante și cerințele specifice pachetelor de agro-mediu pentru care aplică,
- se angajează să țină o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu (de bază și specifice la nivelul suprafețelor aflate sub angajament).

Cerințe specifice ale angajamentelor

Cerințele specifice ale Pachetului 5 – adaptarea la efectele schimbărilor climatice sunt următoarele:

- pentru fiecare cultură de primăvară (porumb, sorg, floare soarelui, soia) angajată pe suprafața cultivată se vor utiliza concomitent, în proporții egale, cel puțin 2 hibrizi/soiuri cu precocități diferite (timpurii sau semi-timpurii și semi-tardivi sau tardivi) (P),
- fermierii care încheie angajamente, vor trebui să asigure rotația culturilor, astfel încât în 2 ani consecutivi să utilizeze minim 3 culturi diferite din cele 4 eligibile (porumb, sorg, floare soarelui, soia),

- utilizarea metodelor de lucrare minimă a solului (minimum tillage), fiind interzis aratul suprafețelor angajate (P),
- aplicarea gunoiului de grajd sub formă compostată (cantitatea maximă de gunoi de grajd care se aplică pe teren trebuie să fie în acord cu Standardele privind cantitățile maxime de îngrășăminte cu azot care pot fi aplicate pe terenul agricol definite în “Programul de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole”) (P),
- este interzis aratul sau discuitul pajiștilor existente în cadrul fermelor care au angajamente în derulare,
- beneficiarii țin o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu,
- beneficiarii măsurii vor trebui să facă dovada deținerii competențelor necesare implementării angajamentelor sau se angajează să obțină cunoștințele și informațiile necesare sau să asigure expertiza necesară în domeniul implementării angajamentelor de agro-mediu și climă prin servicii de consiliere sau consultanță, care să vizeze cel puțin aspectele legate de identificarea parcelelor agricole, completarea și depunerea angajamentelor și cererilor de plată, măsurile de management aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerințele de bază și la cerințele specifice ale angajamentelor.

În cazul nerespectării cerințelor specifice ale angajamentelor, se aplică reduceri ale sprijinului acordat, care pot merge în unele cazuri prevăzute de sistemul de sancțiuni aplicabil Măsurii 10 până la excluderea de la plată.

Zonele eligibile pentru Pachetul 5 sunt prezentate în Figura 8.2.M.10.1-5 – harta P5 și în lista conținută de Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13.

8.2.9.3.7.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În conformitate cu articolul 49(2) din Regulamentul 1305/2013, pentru măsura de agro-mediu și climă nu se aplică criterii de selecție.

8.2.9.3.7.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Plata compensatorie reprezintă 100% sprijin public nerambursabil.

Plățile compensatorii, calculate sub formă de costuri standard acoperă integral pierderile de venituri și costurile suplimentare estimate, fiind pentru Pachetul 5 – adaptarea la efectele schimbărilor climatice – **125 €/ha/an**.

Metodologiile de calcul sunt validate de către un organism independent conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.2.M10.1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P1-P7).

Pachetul 5 al măsurii de agro-mediu și climă (articolul 28) se poate combina pe aceeași suprafață agricolă cu pachetul 1 al fiecărei submăsuri de agricultură ecologică (11.1 și 11.2 - art. 29), neexistând cerințe similare care să conducă la dubla finanțare a unor acțiuni. În cadrul măsurii, plățile acordate în cadrul Pachetului 5 pot fi cumulate cu plățile acordate în cadrul Pachetului 4, neexistând cerințe similare care să

conducă la dubla finanțare a unor acțiuni. Nu sunt posibile alte combinații de pachete pe aceleași parcele, zonele eligibile fiind diferite.

8.2.9.3.7.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.9.3.7.9.1. *Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor*

Riscurile specifice identificate sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.7.9.2. *Măsuri de atenuare*

Măsurile avute în vedere pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.7.9.3. *Evaluarea globală a măsurii;*

Precizări privind evaluare globală a măsurii se regăsesc în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.7.10. Informații suplimentare specifice operațiunii

Identificarea și definirea elementelor de referință relevante; acestea trebuie să includă standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, criteriile și activitățile minime relevante stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, cerințele minime relevante referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecția plantelor, precum și alte cerințe obligatorii relevante stabilite în dreptul național

Cerințele de bază sunt descrise la secțiunea aferentă angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Cerințele minime pentru îngrășămintele trebuie să includă, printre altele, codurile de bune practici introduse de Directiva 91/676/CEE pentru exploatațiile situate în afara zonelor vulnerabile la nitrați și cerințele privind poluarea cu fosfor; cerințele minime privind utilizarea produselor de protecția plantelor trebuie să includă, printre altele, principiile generale pentru gestionarea integrată a dăunătorilor introduse de Directiva 2009/128/CE a Parlamentului European și a Consiliului, obligația de a deține o autorizație de utilizare a produselor și obligația de a urma cursuri de formare, cerințele referitoare la depozitarea în condiții de siguranță, verificarea echipamentelor destinate răspândirii produselor și norme privind utilizarea pesticidelor în apropierea apelor și a altor situri sensibile, astfel cum sunt stabilite de legislația națională

Cerințele minime referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a substanțelor de protecție a plantelor sunt prezentate la secțiunea specifică cerințelor de bază aplicabile angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Lista raselor locale aflate în pericol de abandon și a resurselor genetice vegetale în pericol de eroziune genetică

Nu este cazul.

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor agronomici, inclusiv descrierea cerințelor de referință, astfel cum se menționează la articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare, pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat și nivelul costurilor de tranzacție; dacă este relevant, metodologia respectivă trebuie să țină cont de ajutoarele acordate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1307/2013, inclusiv de plata pentru practicile agricole benefice pentru climă și pentru mediu, pentru a se exclude dubla finanțare; după caz, metoda de conversie utilizată pentru alte unități în conformitate cu articolul 9 din prezentul regulament

Ca urmare a respectării cerințelor specifice Pachetului 5, fermierii înregistrează cheltuieli suplimentare sau în unele cazuri pierderi de venituri din activitatea agricolă în urma diversificării culturilor, adaptării calendarului activităților agricole la condițiile climatice modificate și compostarea materiilor organice în vederea obținerii îngrășămintelor organice. În contextul climatic actual, fermierii care încheie angajamente pentru Pachetul 5, deși înregistrează unele economii din aplicarea lucrărilor minime (15% față de sistemul convențional), există pierderi de venituri rezultate din utilizarea hibrizilor timpurii și semitimpurii (producție cu aprox. 15% mai mică decât cea a hibrizilor semi-tardivi și tardivi). Scăderile de recoltă în sistemul minimum-tillage față de sistemul convențional sunt de 15% iar consumul de carburant este 90% față de consumul de carburant din sistemul convențional. Aplicând cerințele acestui pachet fermierii înregistrează și unele economii datorită reducerii aplicării unor activități agricole specifice tehnologiilor clasice.

Metodologia de calcul este validată de către ICPA, în calitate de organism independent, conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.2.M10.1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P1-P7).

8.2.9.3.8. Pachetul 6 – pajiști importante pentru fluturi (*Maculinea* sp.)

Submăsură:

- 10.1 - plăți pentru angajamente privind agromediul și clima

8.2.9.3.8.1. Descrierea tipului operațiunii

Pe pajiștile permanente din zona Clujului și cele situate în Obcinele Bucovinei, evaluarea **populațiilor din speciile genului *Maculinea***, specii care se regăsesc în lista speciilor animale și de vegetale de importanță comunitară care necesită protecție strictă, precizată în Anexa IV din Directiva Habitate, a arătat faptul că aici se găsește, în funcție de specie, până la 3 % din populația la nivel comunitar, aceste zone înregistrând până la 40 % din populațiile la nivel național. Cele mai reprezentative specii în aceste zone sunt *Maculinea nausithous*, *Maculinea telejus*, *Maculinea alcon* și *Eriogaster catax*. Datorită vulnerabilității, a biologiei și ecologiei deosebit de complexe, speciile de fluturi din genul *Maculinea* au beneficiat în ultimii 20 de ani de numeroase studii (ex. Planul de acțiune pentru fluturii *Maculinea* în Europa, publicat în anul 1999 în revista *Nature and Environment* nr. 97) și finanțări generoase din bugetul UE, care au permis realizarea de planuri de management fundamentate științific pentru protejarea acestor specii. Vulnerabilitatea acestor specii se datorează fragmentării și reducerii habitatului și modului de utilizare a pajiștilor cu *Sanguisorba officinalis* (sorbetrea). Cositul de 3-5 ori ca practică agricolă specifică anumitor zone joase sau de 2-3 ori în zonele înalte, dar în perioade nefaste pentru dezvoltarea fluturilor din genul *Maculinea*, constituie o practică incompatibilă cu menținerea populațiilor acestor specii. Deoarece perioada cuprinsă între jumătatea lunii iunie și jumătatea lunii august corespunde perioadei de zbor pentru *M. telejus* și *M. nausithous*, în această perioadă femelele depun ouăle pe inflorescența plantei gazdă (*Sanguisorba officinalis*), și tot în această perioadă larvele se află în interiorul inflorescențelor plantei. Abia după jumătatea lunii august majoritatea larvelor au parăsit deja inflorescențele. Unele larve de *M. nausithous* se mai află în inflorescențe și după jumătatea lunii august, până la jumătatea lunii septembrie, dar procentul lor este redus sau chiar nesemnificativ pentru populație (Timus et al. 2011). Având în vedere ciclul biologic mai sus menționat, bine studiat atât în zona Clujului, cât și în zona Bucovinei, sprijinul acordat prin Pachetul 6 va urmări promovarea cositului târziu (după data de 25 august). Este necesar a fi menționat că implementarea acestui pachet va contribui indirect la conservarea unor habitate importante specifice pajiștilor naturale și seminaturale, dar și a unor specii prioritare a căror ecologie este legată de aceste tipuri de habitate.

Zonele selectate ca eligibile în cadrul acestui pachet, încă din perioada 2007-2013, sunt situate în județul Cluj și în județul Suceava, pe teritoriul a 26 UAT, suprafața de pajiști permanente din aceste zone fiind de cca. 23.000 ha. La nivel european au fost făcuți primii pași pentru elaborarea unor planuri de acțiune adresate conservării fluturilor din genul *Maculinea* (<http://www.bc-europe.eu/index.php?id=360>).

Distribuția spațială a zonelor eligibile pentru acest pachet este prezentată în Figura 8.2.M.10.1-6 – harta P6, iar lista zonelor eligibile la nivel UAT LAU2 este conținută de Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13.

Pachetul 6 propune 2 variante, aplicabile pe suprafețele de pajiști importante pentru fluturi:

- varianta 6.1 – lucrări manuale pe pajiști importante pentru (*Maculinea* sp.),
- varianta 6.2 – lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști importante pentru fluturi (*Maculinea* sp.).

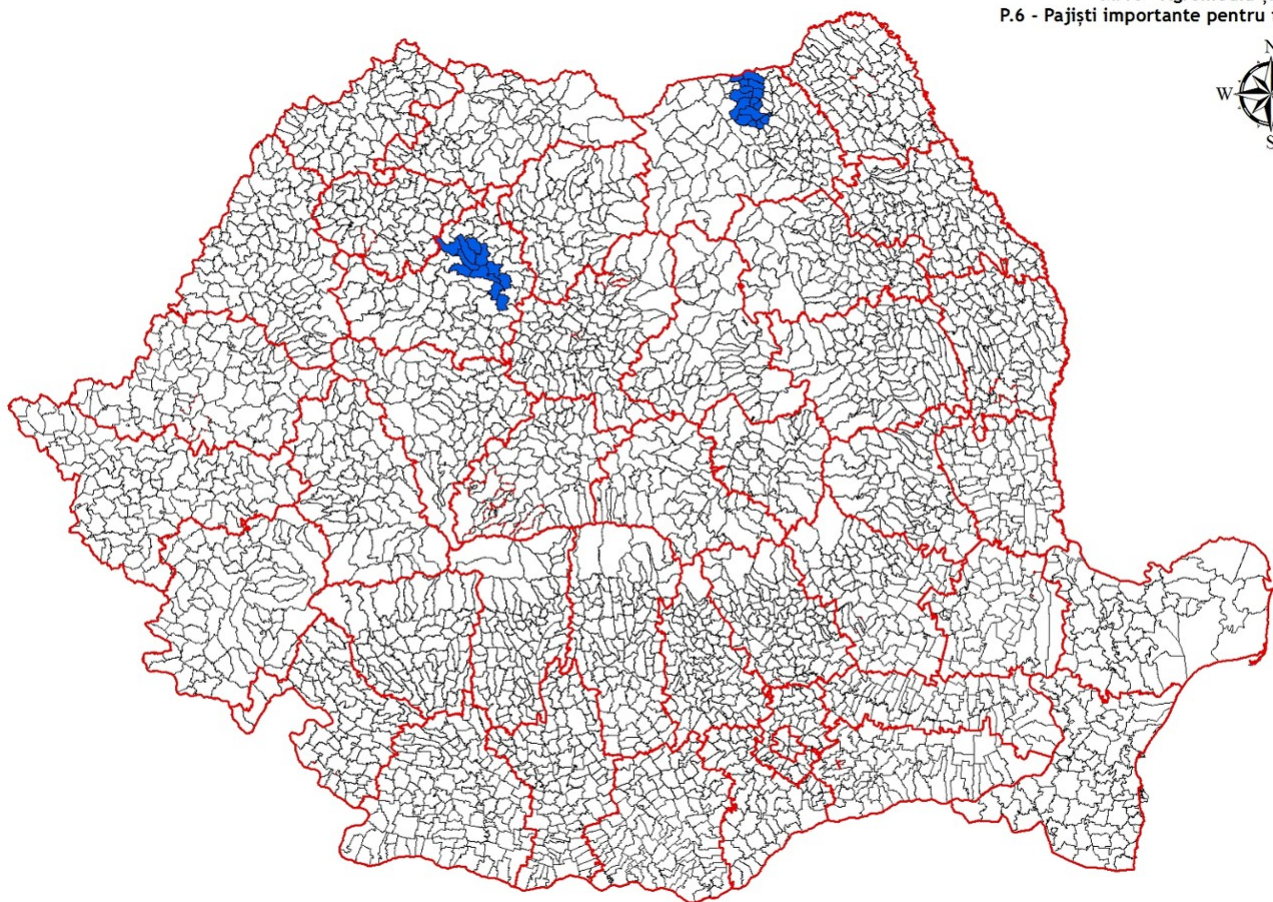

Figura 8.2.M.10.1-6 – harta P6

8.2.9.3.8.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri este o plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiari. Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă pe unitatea de suprafață (ha).

Sprijinul este acordat în cadrul acestei măsuri în urma încheierii pe o perioadă de 5 ani a unor angajamente voluntare. În perioada de tranziție sprijinul este acordat în urma asumării unor angajamente voluntare, după cum urmează:

- în anul 2021 și 2022 pentru o perioadă de 2 ani,
- în anul 2023 pentru o perioadă de 1 an.

După încheierea perioadei inițiale de 5 ani, angajamentele se pot prelungi anual, până la încheierea perioadei de implementare a PNDR 2014-2020.

8.2.9.3.8.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- Titlul V, Capitolul II și Titlul VI, Capitolul I și II din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului
- Titlul I, articolul 4, Titlul II, Capitolul 1, articolul 9 și Titlul III, Capitolul 3, articolele 43-46 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului
- Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022
- Regulamentul (UE) nr. 2094/2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19

Legislație națională:

- Cadrul Național de Implementare,
- OUG nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- Ordinul MADR nr. 45/2021 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 35 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în România, cu modificările ulterioare,
- OG nr. 4/1995 privind fabricarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar pentru combaterea bolilor, dăunătorilor și buruienilor în agricultură și silvicultură și HG 1559/2004 privind procedura de omologare a produselor de protecție a plantelor în vederea plasării pe piață și a utilizării lor pe teritoriul României,
- Ordin 1378/1071/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Comisiei interministeriale pentru autorizarea îngrășămintelor în vederea înscrierii în lista îngrășămintelor autorizate cu mențiunea RO-ÎNGRĂȘĂMÂNT, pentru utilizarea și comercializarea în România, aprobat prin Ordinul ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului și al ministrului sănătății nr. 6/22/2004,
- Ordin comun MMAP, MADR nr. 333/165/2021 privind aprobarea Codului de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, precum și

a Programului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole.

8.2.9.3.8.4. Beneficiari

Fermierii (utilizatori ai terenurilor agricole).

8.2.9.3.8.5. Costuri eligibile

Costurile eligibile în cadrul acestei măsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pentru fiecare pachet/variantă pe baza evaluării costurilor suplimentare și a pierderilor de venituri, care depășesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază, înregistrate de fermieri în urma asumării angajamentelor voluntare de agro-mediu și climă.

Costurile standard nu includ costuri tranzacționale și investiționale.

8.2.9.3.8.6. Condiții de eligibilitate

Suprafața eligibilă:

- Pachetul 6 – pajiști importante pentru fluturi (*Maculinea sp.*) vizează terenurile agricole utilizate ca pajiști permanente, situate în zonele unde au fost identificate populații reprezentative ale unor specii prioritare de fluturi din genul *Maculinea sp.*, delimitate în Program la nivel de UAT LAU2,
- angajamentele în cadrul Pachetului 6 se aplică la nivel de parcelă agricolă, neexistând posibilitatea schimbării parcelelor pe perioada angajamentelor.

Beneficiarul:

- este utilizatorul unei suprafețe agricole localizată pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare și Control (IACS), situată în zonele eligibile și având o categorie de utilizare eligibilă,
- deține o suprafață minimă a fermei de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha,
- se angajează să mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de minimum 5 ani, de la data semnării acestuia; pentru angajamentele noi deschise în 2021 și 2022 se angajează să mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de 2 ani, iar pentru cele deschise în 2023 pentru o perioadă de 1 an,
- se angajează să respecte cerințele de bază relevante și cerințele specifice pachetelor de agro-mediu pentru care aplică,
- se angajează să țină o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu (de bază și specifice la nivelul suprafețelor aflate sub angajament).

Cerințe specifice ale angajamentelor

Cerințele specifice ale Pachetului 6 – pajiști importante pentru fluturi (*Maculinea* sp.) sunt următoarele:

- utilizarea fertilizanților chimici și a pesticidelor este interzisă (P),
- utilizarea tradițională a gunoiului de grajd este permisă până în echivalentul a maxim 40 kg N s.a./ha (1 UVM/ha),
- cositul poate începe doar după data de 25 august (P),
- lucrările cu utilaje mecanizate nu sunt permise pe suprafața pajiștilor aflate sub angajament, cu excepția celor operate cu forță animală (pentru varianta 6.1) sau sau lucrările se pot efectua cu utilaje mecanizate de mică capacitate (cosit cu utilaje cu lama scurtă și viteză mică de deplasare), fiind interzisă folosirea utilajelor grele (pentru varianta 6.2) (P),
- pășunatul se efectuează cu maxim 0,7 UVM pe hectar,
- sunt interzise acțiunile care să conducă la accelerarea drenajului natural al pajiștilor aflate sub angajament.
- masa vegetală cosită trebuie adunată de pe suprafața pajiștii aflate sub angajament nu mai târziu de două săptămâni de la efectuarea cositului,
- pajiștile inundate nu vor fi pășunate mai devreme de două săptămâni de la retragerea apelor,
- nu vor fi realizate însămânțări de suprafață sau supraînsămânțări (se pot face însămânțări cu specii din flora locală doar în cazurile când unele suprafețe sunt afectate accidental),
- este interzis aratul sau discuitul pajiștilor existente în cadrul fermelor care au angajamente în derulare,
- beneficiarii țin o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu,
- beneficiarii măsurii vor trebui să facă dovada deținerii competențelor necesare implementării angajamentelor sau se angajează să obțină cunoștințele și informațiile necesare sau să asigure expertiza necesară în domeniul implementării angajamentelor de agro-mediu și climă prin servicii de consiliere sau consultantă, care să vizeze cel puțin aspectele legate de identificarea parcelelor agricole, completarea și depunerea angajamentelor și cererilor de plată, măsurile de management aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerințele de bază și la cerințele specifice ale angajamentelor.

În cazul nerespectării cerințelor specifice ale angajamentelor, se aplică reduceri ale sprijinului acordat, care pot merge în unele cazuri prevăzute de sistemul de sancțiuni aplicabil Măsurii 10 până la excluderea de la plată.

Zonele eligibile pentru Pachetul 6 sunt prezentate în Figura 8.2.M.10.1-6 – harta P6 și în lista conținută de Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13.

8.2.9.3.8.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În conformitate cu articolul 49(2) din Regulamentul 1305/2013, pentru măsura de agro-mediu și climă nu se aplică criterii de selecție.

8.2.9.3.8.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Plata compensatorie reprezintă 100% sprijin public nerambursabil.

Plățile compensatorii, calculate sub formă de costuri standard acoperă integral pierderile de venituri și costurile suplimentare estimate, fiind pentru Pachetul 6 – pajiști importante pentru fluturi (*Maculinea sp.*):

- varianta 6.1 – lucrări manuale pe pajiști importante pentru fluturi (*Maculinea sp.*) – **410 €/ha/an**
- varianta 6.2 – lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști importante pentru fluturi (*Maculinea sp.*) – **331 €/ha/an**

Metodologiile de calcul sunt validate de către un organism independent conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.2.M10.1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P1-P7).

Nu sunt posibile combinații de pachete pe aceleași parcele, zonele eligibile fiind diferite.

8.2.9.3.8.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.9.3.8.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile specifice identificate sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.8.9.2. Măsuri de atenuare

Măsurile avute în vedere pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.8.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

Precizări privind evaluare globală a măsurii se regăsesc în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.8.10. Informații suplimentare specifice operațiunii

Identificarea și definirea elementelor de referință relevante; acestea trebuie să includă standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, criteriile și activitățile minime relevante stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, cerințele minime relevante referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecția plantelor, precum și alte cerințe obligatorii relevante stabilite în dreptul național

Cerințele de bază sunt descrise la secțiunea aferentă angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Cerințele minime pentru îngrășămintele trebuie să includă, printre altele, codurile de bune practici introduse de Directiva 91/676/CEE pentru exploatarea în afara zonelor vulnerabile la nitrați și cerințele privind

poluarea cu fosfor; cerințele minime privind utilizarea produselor de protecția plantelor trebuie să includă, printre altele, principiile generale pentru gestionarea integrată a dăunătorilor introduse de Directiva 2009/128/CE a Parlamentului European și a Consiliului, obligația de a deține o autorizație de utilizare a produselor și obligația de a urma cursuri de formare, cerințele referitoare la depozitarea în condiții de siguranță, verificarea echipamentelor destinate răspândirii produselor și norme privind utilizarea pesticidelor în apropierea apelor și a altor situri sensibile, astfel cum sunt stabilite de legislația națională

Cerințele minime referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a substanțelor de protecție a plantelor sunt prezentate la secțiunea specifică cerințelor de bază aplicabile angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Lista raselor locale aflate în pericol de abandon și a resurselor genetice vegetale în pericol de eroziune genetică

Nu este cazul.

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor agronomici, inclusiv descrierea cerințelor de referință, astfel cum se menționează la articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare, pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat și nivelul costurilor de tranzacție; dacă este relevant, metodologia respectivă trebuie să țină cont de ajutoarele acordate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1307/2013, inclusiv de plata pentru practicile agricole benefice pentru climă și pentru mediu, pentru a se exclude dubla finanțare; după caz, metoda de conversie utilizată pentru alte unități în conformitate cu articolul 9 din prezentul regulament

Ca urmare a respectării cerințelor specifice Pachetului 6, fermierii suferă o pierdere de venit în comparație cu cei care aplică practicile agricole convenționale. Interzicerea utilizării fertilizanților chimici conduce la o scădere a producției cu 25%, iar întârzierea cositului conduce la o pierdere de 75% din valoarea fânului obținut. De asemenea, există diferențe în privința costurilor, fermierii trebuind să lucreze mai mult pentru a combate manual plantele invazive dar în același timp având și unele economii prin neachiziționarea de fertilizanți chimici și pesticide. În plus, aplicarea lucrărilor cu utilaje mecanizate de mici dimensiuni pe suprafața pajiștilor aflate sub angajament sau interzicerea aplicării lucrărilor mecanizate (cu excepția celor operate cu forță animală) pe suprafața pajiștilor aflate sub angajament în cadrul Pachetului 3, conduc la costuri mai mari pentru fermieri. Lucrări cum ar fi cositul manual sau întorsul fânului necesită muncă intensă și sunt mai costisitoare decât practicile mecanizate moderne. De asemenea, utilizarea echipamentelor mecanizate de mici dimensiuni, deși este mai economică decât aplicarea unor practici manuale, este mai costisitoare decât practicile mecanizate convenționale. În ansamblu, practica de agro-mediu nu este la fel de profitabilă ca o practică convențională, de aceea se acordă o plată compensatorie.

Metodologia de calcul aplicată pentru P6 al M.10 a făcut în anul 2016 obiectul unei revizuiri pe fondul identificării unei supraestimări a economiilor înregistrate din neutilizarea îngrășămintelor chimice pe pajiștile permanente. Prin actualizarea metodologiei a rezultat o reducere a cantității de îngrășămintă care nu se mai utilizează în practica de agro-mediu față de practica convențională, ținând seama de cantitățile de îngrășămintă organice generate de animalele care pot utiliza pajiștile aflate sub angajamente. Pentru a evita acordarea unor plăți disproporționate (ex. față de varianta 3.2 a M.10) au fost utilizate praguri diferențiate ale cantității maxime de N s.a. permise în practica convențională, în limitele prevăzute de "Programul de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole".

Metodologia de calcul este validată de către ICPA, în calitate de organism independent, conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.2.M10.1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P1-P7).

8.2.9.3.9. Pachetul 7 – terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru gâsca cu gât roșu (*Branta ruficollis*)

Submăsură:

- 10.1 - plăți pentru angajamente privind agromediul și clima

8.2.9.3.9.1. Descrierea tipului operațiunii

Obiectivul Pachetului 7 este asigurarea supraviețuirii și a reproducerii în zonele eligibile desemnate în cadrul măsurii a speciei *Branta ruficollis* (*gâsca cu gât roșu*), specie importantă inclusă în Anexa I a Directivei Păsări. Implementarea angajamentelor de agro-mediu și climă adaptate cerințelor etologice specifice acestei specii vor contribui și la atingerea obiectivelor stabilite prin "International Single Species Action Plan for the Conservation of the Red-breasted Goose" (Bird Life International).

Principalele specii de gâște ce ierneză pe teritoriul României sunt: gâsca de vară (*Anser anser*), gârlița mare (*Anser albifrons*), gârlița mică (*Anser erythropus*), și gâsca cu gât roșu (*Branta ruficollis*). Gârlița mică și gâsca cu gât roșu sunt incluse, de asemenea, în Lista Roșie de specii amenințate din România, și sunt specii amenințate la nivel global. Alte specii precum gâsca de semănătură (*Anser fabalis*), gâsca de zăpadă (*Anser cearulescens*), gâsca canadiană (*Branta canadensis*), gâsca călugăriță (*Branta leucopsis*) și gâsca neagră (*Branta bernicla*) sunt rare pentru țara noastră. Ele pot fi observat în zonele de iernare sporadic și în număr redus. Argumentele prezente se referă în principal la specii de gâște de pe teritoriul României, care sunt influențate de practicile agricole aplicate în zonele de habitat. Gâsca cu gât roșu este specia de gâscă cea mai amenințată din lume, populația speciei în cauză aflându-se în declin: de la 60.444 indivizi recenzați în perioada 1998-2001 la 45.000 de indivizi estimați în perioada 2012-2013 (www.redbreastedgoose.aewa.info). Printre motivele principale ce stau la baza declinului populației se numără deteriorarea habitatelor de hrănire în zonele de iernat. În România, prima gâscă poate fi observată la sfârșitul lunii octombrie, începutul lunii noiembrie, dar concentrații semnificative de gâște se formează, de obicei, la sfârșitul lunii noiembrie. Gâștele rămân pe teritoriul României până la sfârșitul lunii februarie, dar grupuri mici mai pot fi întâlnite și la începutul lunii aprilie.

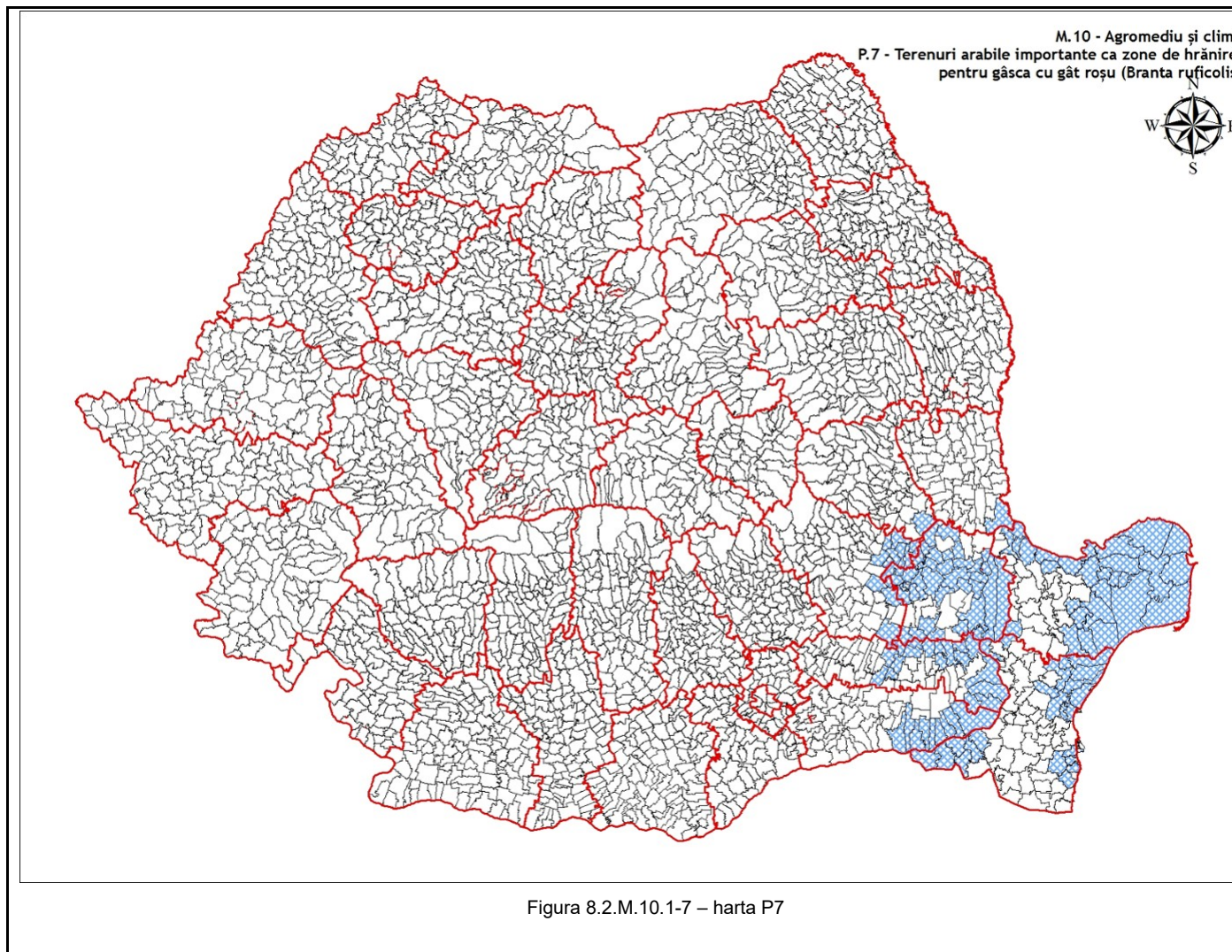
Principalele situri pentru gâsca cu gât roșu în România sunt situate în Dobrogea și zona adiacentă. În partea de nord a Dobrogei, zona principală de înoptare este situată pe malul lacului Razim. În partea centrală, zone importante au fost evidențiate pe Lacul Golovița și în partea de sud a Lacului Sinoe. În partea de sud a Dobrogei, există două situri importante, iar de-a lungul coastei Mării Negre, se găsește o zonă principală de înoptare, și anume, partea de sud-vest a Lacului Techirghiol. De-a lungul fluviului Dunărea lângă Călărași, un alt adăpost principal pentru specie este situat pe Lacul Iezeru (Dan Hulea, Societatea Ornitologică Română, 2002). Datele colectate în timpul monitorizărilor pentru gâsca cu gât roșu prin Programul Comun de Cercetare și Monitorizare (observații efectuate începând cu iarna 2000/2001 până în prezent) arată că specia folosește pentru hrănire o mare parte din zona agricolă din Dobrogea (www.redbreastedgoose.aewa.info). De asemenea, datele furnizate de gâștele echipate cu radio-transmițătoare în perioada 2010/2014 au evidențiat faptul că acestea preferă pe lângă siturile istorice și ariile vaste de teren agricol din Balta Ialomiței și Insula Mică a Brăilei și Balta Albă. Gâștele sunt specii ierbivore, iar principalele resurse de hrană pentru speciile din țara noastră sunt grâul de toamnă și orzul. Mai pot consuma și boabe de porumb și plantele de rapiță abia germinate, care asigură un aport nutritiv mult mai ridicat decât grâul de toamnă, dar acestea pot fi găsite și consumate de gâște doar la începutul iernii. Principalele zone de hrănire pentru această specie sunt reprezentate de terenuri întinse cu cereale, în special grâu de toamnă, dar și orz, secară sau triticale. Principala practică agricolă și de folosință a terenului care să asigure protejarea speciei pe termen lung este reprezentată de cultivarea unor suprafețe întinse cu aceste tipuri de culturi în Dobrogea și asigurarea de puncte de hrănire cu boabe de porumb pentru un aport suplimentar de hrană.. Suprapunerea zonelor de hrănire pentru gâște cu terenurile arabile

utilizate pentru producția intensivă de cereale duce la apariția unor potențiale conflicte privind menținerea ariilor de hrănire în bune condiții cantitative și calitative și pierderile cauzate de găște pe culturi. O altă problemă importantă se referă la schimbarea culturilor folosite în mod tradițional în Dobrogea cu plante tehnice care privează găștele de resurse de hrănire. Din acest motiv, menținerea terenurilor cu grâu de toamnă și a punctelor de hrănire cu porumb în apropierea zonelor de înnoptare pentru găște este o măsură ce poate asigura supraviețuirea speciei la nivel global.

În perioada 2014-2020, zonele eligibile pentru Pachetul 7 sunt reprezentate numai de zonele de hrănire situate la nivelul Ariilor de Importanță Avifaunistică (SPA-uri). Acestea acoperă suprafața eligibilă desemnată pentru perioada 2007-2013 care includea Ariile de Protecție Specială Avifaunistică (IBA-uri), acoperind în principal teritoriile de înnoptare. Pe lângă zonele propuse anterior (2007-2013), în vederea asigurării consistenței și omogenizării zonelor eligibile, pentru următoarea perioadă de programare vor mai fi incluse unele teritorii, pe baza datelor obținute prin echiparea găștelor cu transmițătoare satelitare instalate atât de către Societatea Ornitologică Română, cât și alți parteneri din alte State Membre. Suprafața de terenuri arabile situate în cele 126 UAT incluse în zonele eligibile este de cca. 926 mii ha. În același timp, zonele selectate acoperă peste 19% din suprafața SPA-urilor desemnate în România. Colateral, implementarea pachetului vine în sprijinul acțiunilor de protecție a speciilor și habitatelor, zona eligibilă acoperind cca. 14,19% din suprafața SCI-urilor desemnate în România. În ansamblu, Pachetul 7 acoperă cca. 13,24 % din suprafața siturilor Natura 2000 desemnate în România.

Zonele eligibile sunt prezentate în Figura 8.2.M.10.1-7 – harta P7, iar lista zonelor eligibile la nivel UAT LAU2 este conținută de Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13.

Pentru a se evita orice suprapunere cu standardul de eco-condiționalitate referitor la protecția solului pe timpul iernii, Pachetul 7 se poate aplica pe maximum 80% din suprafața de teren arabil aparținând unei ferme.

8.2.9.3.9.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprrijinul acordat în cadrul acestei măsuri este o plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiari. Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă pe unitatea de suprafață (ha).

Sprrijinul este acordat în cadrul acestei măsuri în urma încheierii pe o perioadă de 5 ani a unor angajamente voluntare. În perioada de tranziție (începând cu anul 2021) sprrijinul este acordat în urma asumării unor angajamente voluntare pentru o perioadă de 5 ani. După încheierea perioadei inițiale de 5 ani, angajamentele se pot prelungi anual, până la încheierea perioadei de implementare a PNDR 2014-2020.

8.2.9.3.9.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- Titlul V, Capitolul II și Titlul VI, Capitolul I și II din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului,
- Titlul I, articolul 4, Titlul II, Capitolul 1, articolul 9 și Titlul III, Capitolul 3, articolele 43-46 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului,
- Directiva 128/2009/EC de stabilire a cadrului de acțiune pentru utilizarea durabilă a pesticidelor
- Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022
- Regulamentul (UE) nr. 2094/2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19.

Legislație națională:

- Cadrul Național de Implementare,
- OUG nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- Ordinul MADR nr. 45/2021 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 35 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în România, cu modificările ulterioare,
- OG nr. 4/1995 privind fabricarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar pentru combaterea bolilor, dăunătorilor și buruienilor în agricultură și silvicultură și HG 1559/2004 privind procedura de omologare a produselor de protecție a plantelor în vederea plasării pe piață și a utilizării lor pe teritoriul României,
- Ordin 1378/1071/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Comisiei interministeriale pentru autorizarea îngrășămintelor în vederea înscrierii în lista îngrășămintelor autorizate cu mențiunea RO-ÎNGRĂȘĂMÂNT, pentru utilizarea și comercializarea în România, aprobat prin Ordinul ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului și al ministrului sănătății nr. 6/22/2004,
- Ordin comun MMAP, MADR nr. 333/165/2021 privind aprobarea Codului de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, precum și

a Programului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole.

8.2.9.3.9.4. Beneficiari

Fermierii (utilizatori ai terenurilor agricole).

8.2.9.3.9.5. Costuri eligibile

Costurile eligibile în cadrul acestei măsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pentru fiecare pachet/variantă pe baza evaluării costurilor suplimentare și a pierderilor de venituri, care depășesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază, înregistrate de fermieri în urma asumării angajamentelor voluntare de agro-mediu și climă.

Costurile standard nu includ costuri tranzacționale și investiționale.

8.2.9.3.9.6. Condiții de eligibilitate

Suprafața eligibilă:

- Pachetul 7 – terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru gâsca cu gât roșu (*Branta ruficollis*) vizează terenurile arabile situate în SPA-uri (Special Protection Area) reprezentative pentru *Branta ruficollis*, delimitate în Program la nivel de UAT LAU2,
- pentru a se evita orice suprapunere cu standardul de eco-condiționalitate referitor la protecția solului pe timpul iernii, Pachetul 7 se poate aplica pe maximum 80% din suprafața de teren arabil aparținând unei ferme,
- angajamentele în cadrul Pachetelor 7 se aplică la nivel de parcelă agricolă, neexistând posibilitatea schimbării parcelelor pe perioada angajamentelor.

Beneficiarul:

- este utilizatorul unei suprafețe agricole localizată pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare și Control (IACS), situată în zonele eligibile și având o categorie de utilizare eligibilă,
- deține o suprafață minimă a fermei de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha,
- se angajează să mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de minimum 5 ani, de la data semnării acestuia,
- se angajează să respecte cerințele de bază relevante și cerințele specifice pachetelor de agro-mediu pentru care aplică,
- se angajează să țină o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu (de bază și specifice la nivelul suprafețelor aflate sub angajament).

Cerințe specifice ale angajamentelor

Cerințele specifice ale Pachetului 7 – terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru gâsca cu gât roșu (*Branta ruficollis*) sunt următoarele:

- în fiecare an de angajament, după data de 15 septembrie, trebuie înființată o cultură de cereale de toamnă (grâu, orz, secară, triticale) sau de rapiță (P),
- însămânțarea cerealelor de toamnă (grâu, orz, secară, triticale) sau a rapiței trebuie finalizată înainte de data de 15 octombrie,
- pe perioada de 5 ani a angajamentelor este obligatorie înființarea în cel puțin 2 ani a culturii de porumb pe timpul verii,
- în situația în care se înființează o cultură de porumb, în anul respectiv, pe parcela angajată, cultura de toamnă este încorporată în sol până cel târziu la finalul lunii martie (P),
- parcelele angajate vor putea fi însămânțate cu porumb, dar nu mai târziu de data de 15 mai, iar porumbul nu va fi recoltat înainte de data de 15 septembrie,
- la recoltarea culturii de porumb este lăsată o suprafață nerecoltată de minim 5 % și maxim 10 % (cultura este lăsată în picioare sau culcată) sau în situația în care nu este înființată o cultură de porumb, în anul respectiv de angajament fermierul este obligat să asigure o cantitate de 100 kg de porumb boabe pe hectar, în cel puțin un punct de hrănire situat pe suprafața fiecărei parcele angajate (P),
- pesticidele și fitostimulatorii (îngrășămintele) nu pot fi folosite în perioada cuprinsă între însămânțarea culturii de toamnă și 15 martie (P),
- se interzic lucrările agricole și/sau pășunatul în perioada 15 octombrie – 15 martie,
- este interzisă folosirea metodelor de alungare a păsărilor în perioada cuprinsă între 15 octombrie și 31 martie (P),
- este interzis aratul sau discuitul pajiștilor existente în cadrul fermelor care au angajamente în derulare,
- beneficiarii țin o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu,
- beneficiarii măsurii vor trebui să facă dovada deținerii competențelor necesare implementării angajamentelor sau se angajează să obțină cunoștințele și informațiile necesare sau să asigure expertiza necesară în domeniul implementării angajamentelor de agro-mediu și climă prin servicii de consiliere sau consultanță, care să vizeze cel puțin aspectele legate de identificarea parcelelor agricole, completarea și depunerea angajamentelor și cererilor de plată, măsurile de management aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerințele de bază și la cerințele specifice ale angajamentelor.

În cazul nerespectării cerințelor specifice ale angajamentelor, se aplică reduceri ale sprijinului acordat, care pot merge în unele cazuri prevăzute de sistemul de sancțiuni aplicabil Măsurii 10 până la excluderea de la plată.

Zonele eligibile pentru Pachetul 7 sunt prezentate în Figura 8.2.M.10.1-7 – harta P7 și în lista conținută de Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13.

8.2.9.3.9.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În conformitate cu articolul 49(2) din Regulamentul 1305/2013, pentru măsura de agro-mediu și climă nu se aplică criterii de selecție.

8.2.9.3.9.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Plata compensatorie reprezintă 100% sprijin public nerambursabil.

Plățile compensatorii, calculate sub formă de costuri standard acoperă integral pierderile de venituri și costurile suplimentare estimate, fiind pentru Pachetul 7 – terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru gâsca cu gât roșu (*Branta ruficollis*) – **250 €/ha/an**.

Metodologiile de calcul sunt validate de către un organism independent conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.2.M10.1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P1-P7).

Plățile acordate în cadrul pachetului 7 nu pot fi cumulate cu plățile acordate în cadrul Pachetului 4, datorită cerințelor diferite aplicabile pe timpul iernii pe terenurile arabile. Nu sunt posibile alte combinații de pachete pe aceleași parcele, zonele eligibile fiind diferite.

8.2.9.3.9.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.9.3.9.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile specifice identificate sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.9.9.2. Măsuri de atenuare

Măsurile avute în vedere pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.9.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

Precizări privind evaluare globală a măsurii se regăsesc în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.9.10. Informații suplimentare specifice operațiunii

Identificarea și definirea elementelor de referință relevante; acestea trebuie să includă standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, criteriile și activitățile minime relevante stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, cerințele minime relevante referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecția plantelor, precum și alte cerințe obligatorii relevante stabilite în dreptul național

Cerințele de bază sunt descrise la secțiunea aferentă angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Cerințele minime pentru îngrășăminte trebuie să includă, printre altele, codurile de bune practici introduse de Directiva 91/676/CEE pentru exploatațiile situate în afara zonelor vulnerabile la nitrați și cerințele privind poluarea cu fosfor; cerințele minime privind utilizarea produselor de protecția plantelor trebuie să includă, printre altele, principiile generale pentru gestionarea integrată a dăunătorilor introduse de Directiva 2009/128/CE a Parlamentului European și a Consiliului, obligația de a deține o autorizație de utilizare a produselor și obligația de a urma cursuri de formare, cerințele referitoare la depozitarea în condiții de siguranță, verificarea echipamentelor destinate răspândirii produselor și norme privind utilizarea pesticidelor în apropierea apelor și a altor situri sensibile, astfel cum sunt stabilite de legislația națională

Cerințele minime referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a substanțelor de protecție a plantelor sunt prezentate la secțiunea specifică cerințelor de bază aplicabile angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Lista raselor locale aflate în pericol de abandon și a resurselor genetice vegetale în pericol de eroziune genetică

Nu este cazul.

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor agronomici, inclusiv descrierea cerințelor de referință, astfel cum se menționează la articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare, pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat și nivelul costurilor de tranzacție; dacă este relevant, metodologia respectivă trebuie să țină cont de ajutoarele acordate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1307/2013, inclusiv de plata pentru practicile agricole benefice pentru climă și pentru mediu, pentru a se exclude dubla finanțare; după caz, metoda de conversie utilizată pentru alte unități în conformitate cu articolul 9 din prezentul regulament

Ca urmare a respectării cerințelor specifice Pachetului 7, fermierii suferă o pierdere de venit în comparație cu cei care aplică practicile agricole convenționale. Astfel, înființarea culturii de toamnă, care în situația în care se succede cu o cultură de vară (porumb) induce costurile asociate lucrărilor de pregătire a terenurilor (ex. arat sau discuit), costurile cu achiziționarea semințelor, precum și cheltuielile aferente încorporării culturii în sol pe perioada primăverii, în condițiile în care această cultură nu poate fi valorificată de către fermieri, pierderea înregistrată fiind echivalentă cu 100 % din cheltuielile efectuate. În situația în care fermierii optează pentru menținerea culturii de toamnă în vederea valorificării producției obținute, aceștia înregistrează o scădere a producției datorită interzicerii utilizării unor metode de protecție a culturii în perioada 15 octombrie – 15 martie (ex. utilizarea pesticidelor, a metodelor de alungare a păsărilor, a utilizării fitostimulentelor). Astfel, pierderile cauzate de hrănirea păsărilor conduce la o pierdere a producției cu 25 % în cazul cerealelor sau chiar la compromiterea totală a culturii în cazul rapiței datorită faptului că găștele se hrănesc cu mugurii acestei plante în fazele incipiente de dezvoltare sau chiar dezrădăcineză plantele în zonele cu exces de umiditate. Aceste pierderi, cumulate cu scăderile de producție induse de interzicerea utilizării pesticidelor și a fitostimulatorilor în perioada 15 octombrie – 15 martie, conduc la o scădere a producțiilor, în medie, cu 40%. În situația în care nu este înființată o cultură de porumb, sunt induse cheltuieli suplimentare cu achiziționarea cantității necesare de porumb boabe, transportul acesteia la punctele de hrănire situate pe parcelele pentru care au fost încheiate angajamente și manevrarea porumbului (încărcare/descărcare). Înființarea culturii de porumb pe timpul verii fiind obligatorie pentru minim 2 din cei 5 ani de angajament, plata compensatorie a fost calculată pentru un sistem de rotație a culturilor aplicat în 3 din cei 5 ani și, de asemenea, bazat pe culturi succesive

grâu de toamnă – porumb aplicat în 2 din cei 5 ani. Pierderea de venit și cheltuielile suplimentare înregistrate în cadrul angajamentului se datorează nerecoltării producției pe 5 % din suprafața parcelor angajate în vederea asigurării hranei pentru găște. În cadrul acestui pachet fermierii înregistrează economii datorită neutilizării îngrășămintelor chimice sau a fitostimulatorilor în 3 din cei 5 ani de angajament când cultura de iarnă este valorificată. Pierderile de venit și cheltuielile suplimentare calculate în cadrul acestui pachet au fost mediate pe cei 5 ani de angajament, asigurându-se același nivel al primei compensatorii pentru fiecare an de angajament. Pentru simplificarea sistemului de implementare, în situația prelungirii anuale a angajamentelor după perioada inițială, este obligatorie înființarea culturii de iarnă, nivelul plății fiind cel calculat ca medie a schemei aplicate în primii 5 ani.

Pentru a se evita orice suprapunere a cerințelor pachetului 7 cu standardul GAEC referitor la protecția solului pe timpul iernii prin asigurarea acoperirii terenurilor agricole sau menținerea acestora nearate pe cel puțin 20 % din suprafața de teren arabil a fermei, acest pachet se poate aplica pe maximum 80% din suprafața de teren arabil aparținând unei ferme.

Metodologia de calcul este validată de către ICPA, în calitate de organism independent, conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.2.M10.1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P1-P7).

8.2.9.3.10. Pachetul 8 – creșterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abandon

Submăsură:

- 10.1 - plăți pentru angajamente privind agromediul și clima

8.2.9.3.10.1. Descrierea tipului operațiunii

Diversitatea genetică constituie un factor indispensabil pentru dezvoltarea producției agricole și a zonelor rurale. Prioritățile naționale în politicile de dezvoltare și utilizare a diversității genetice a animalelor domestice (Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030 a MADR) sunt orientate spre producerea și utilizarea durabilă a unor specii și rase cu un înalt potențial productiv, precum și spre menținerea și utilizarea raselor de animale aflate în pericol de abandon. Menținerea resurselor genetice prin creșterea numărului de animale adulte de reproducție din rasele locale tradiționale specificate care sunt în pericol de abandon conduce la constituirea unei surse de gene valoroase, bine adaptate la condițiile locale și regionale de mediu, care poate asigura o bază de progres continuu în creșterea productivității animalelor, poate contribui la diversificarea populațiilor existente la un anumit moment, poate contribui la refacerea vitalității liniilor selecționate și la refacerea rezistenței la boli. De asemenea, prin încurajarea creșterii animalelor din rase locale în pericol de abandon, se păstrează identitatea locală și valoarea cultural-istorică a acestora. În România, șeptelul femel adult de reproducție este înregistrat și actualizat în registrele genealogice ale raselor înființate și menținute de asociațiile crescătorilor de animale acreditate de către Agenția Națională pentru Zootehnie “Prof. Dr. G. K. Constantinescu” – ANZ.

Rasele aparținând celor 5 specii de animale incluse în pachetul 8 sunt rase locale și au fost selectate pentru acest pachet deoarece prin vechimea lor au o importanță cultural-istorică, dar au pierdut competiția economică cu rasele comerciale, iar fără sprijin financiar sunt amenințate cu abandonul.

Rasele locale de animale de fermă în pericol de abandon propuse în pachetul 8 au un număr de femele adulte de reproducție de rasă pură mult inferior pragurilor de la care o rasă este considerată în pericol de abandon stabilite în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1974/2005, iar numărul total de femele adulte de reproducție din aceste rase în 2014, pe specii, este următorul:

- Bovine: taurine - 312
- Bovine: bubaline - 289
- Ovine - 15.825
- Caprine - 2.464
- Suine - 72
- Ecvidee - 768

Față de aceste valori se estimează o creștere a numărului de femele adulte de reproducție de rasă pură de până la 10% pe an.

În prezent sunt 11 asociații acreditate de autoritatea competentă pentru menținerea registrelor genealogice la 16 rase. Pentru 5 rase de ecvidee registrul genealogic este condus de ANZ. Pentru fiecare rasă există un regulament de organizare și funcționare a registrului genealogic, recunoscut de ANZ, care include dispoziții privind menținerea purității rasei, precum și dispoziții privind obligațiile crescătorilor cu privire la rata minimă de înlocuire a femelelor bătrâne și evitarea consangvinizării.

ANZ în calitate de autoritate competentă, supraveghează evoluția numărului de femele înscrise în registrul genealogic precum și capacitatea tehnică a asociațiilor de înregistrare și actualizare a datelor în

registru genealogic. De asemenea, ANZ monitorizează evoluția tuturor raselor și identifică animalele din rase amenințate.

Pachetul 8 are aplicabilitate la nivel național.

8.2.9.3.10.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri este o plată compensatorie pentru pierderile de venit suportate de beneficiari. Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă pe UVM (calculat pentru femelele adulte de reproducție de rasă pură).

Sprijinul este acordat în cadrul acestei măsuri în urma încheierii pe o perioadă de 5 ani a unor angajamente voluntare. În perioada de tranziție (începând cu anul 2021), sprijinul este acordat în urma asumării unor angajamente voluntare pentru o perioadă de 5 ani. După încheierea perioadei inițiale de 5 ani, angajamentele se pot prelungi anual, până la încheierea perioadei de implementare a PNDR 2014-2020.

8.2.9.3.10.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- Titlul V, Capitolul II și Titlul VI, Capitolul I și II din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului,
- Titlul I, articolul 4, Titlul II, Capitolul 1, articolul 9 și Titlul III, Capitolul 3, articolele 43-46 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului,
- Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022,
- Regulamentul (UE) nr. 2094/2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19.

Legislație națională:

- Cadrul Național de Implementare,

- OUG nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- Ordinul MADR nr. 45/2021 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 35 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în România, cu modificările ulterioare,
- Ordin comun MMAP, MADR nr. 333/165/2021 privind aprobarea Codului de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, precum și a Programului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole.
- Hotărârea de Guvern nr. 1188/2014 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Zootehnie „Prof. Dr. G. K. Constantinescu”,
- OUG nr. 113/2002 privind identificarea și înregistrarea bovinelor în România,
- Ordinul MADR nr. 765/2009 pentru aprobarea normei privind animalele de reproducție din specia bovine,
- OUG nr. 23/2010 privind identificarea și înregistrarea suinelor, ovinelor și caprinelor, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative,
- Ordinul nr. 20/2006 pentru aprobarea normei privind animalele de reproducție din speciile ovine și caprine, cu modificările și completările ulterioare,
- Legea zootehniei nr. 72/2002, cu modificările și completările ulterioare,
- Legea calului nr. 389/2005, cu modificările și completările ulterioare,
- Ordinul MADR nr. 765/2009 pentru aprobarea normei privind animalele de reproducție din specia bovine,
- Ordinul MAPDR nr. 13/2006 pentru aprobarea normei privind animalele de reproducție din specia porcine, cu modificările și completările ulterioare,
- HG nr. 1156/2013 pentru aprobarea programului acțiunilor de supraveghere, prevenire, control și eradicare a bolilor la animale, a celor transmisibile de la animale la om, protecția animalelor și protecția mediului, de identificare și înregistrare a bovinelor, suinelor, ecvideelor, ovinelor și caprinelor.

8.2.9.3.10.4. Beneficiari

Fermierii care cresc femele adulte de reproducție de rasă pură din rasele locale în pericol de abandon.

8.2.9.3.10.5. Costuri eligibile

Costurile eligibile în cadrul acestei măsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pentru fiecare pachet/variantă pe baza evaluării pierderilor de venituri, care depășesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază, înregistrate de fermieri în urma asumării angajamentelor voluntare de agro-mediu și climă.

Costurile standard nu includ costuri tranzacționale și investiționale.

8.2.9.3.10.6. Condiții de eligibilitate

Suprafața eligibilă:

- Pachetul 8 – creșterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abandon este disponibil la nivelul întregului teritoriu național

Beneficiarii:

- dețin femele de reproducție de rasă pură locală în pericol de abandon din speciile prevăzute în program, înscrise în registrul genealogic al rasei - secțiunea principală,
- se angajează să mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de minimum 5 ani, de la data semnării acestuia,
- se angajează să respecte cerințele de bază relevante și cerințele specifice pachetelor de agro-mediu pentru care aplică,
- se angajează să țină o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu (de bază și specifice la nivelul efectivelor aflate sub angajament).

Cerințe specifice ale angajamentelor

Cerințele specifice ale Pachetului 8 – creșterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abandon sunt următoarele:

- beneficiarul se angajează să respecte regulamentul de organizare și funcționare a registrului genealogic al rasei condus de asociații acreditate de ANZ în baza art. 5 lit. a) din HG nr. 1188/2014,
- beneficiarul se angajează să mențină, pe o perioadă de 5 ani, numărul de animale femele adulte de reproducție prevăzut la încheierea angajamentului, precum și descendenții femele necesari pentru înlocuirea acestor animale până la sfârșitul programului; dacă efectivul angajat se reduce, datorită unor cauze cum ar fi îmbolnăvirea, sacrificarea, moartea sau vânzarea animalelor, beneficiarul are obligația de a notifica Agenția de Plăți și de a reface efectivul de femele adulte de reproducție, prin trecere de la tineret sau prin cumpărare; în cazul în care efectivul de animale adulte nu se va reface în maximum 6 luni de la momentul notificării, sprijinul va fi redus proporțional (P),
- beneficiarii țin o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu,
- beneficiarii măsurii vor trebui să facă dovada deținerii competențelor necesare implementării angajamentelor sau se angajează să obțină cunoștințele și informațiile necesare sau să asigure expertiza necesară în domeniul implementării angajamentelor de agro-mediu și climă prin servicii de consiliere sau consultanță, care să vizeze cel puțin aspectele legate de identificarea parcelelor agricole, completarea și depunerea angajamentelor și cererilor de plată, măsurile de management

aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerințele de bază și la cerințele specifice ale angajamentelor.

În cazul nerespectării cerințelor specifice ale angajamentelor, se aplică reduceri ale sprijinului acordat, care pot merge în unele cazuri prevăzute de sistemul de sancțiuni aplicabil Măsurii 10 până la excluderea de la plată.

Nu sunt eligibile pentru plăți în cadrul acestui pachet ecvideele utilizate preponderent în scopuri sportive sau recreative.

8.2.9.3.10.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În conformitate cu articolul 49(2) din Regulamentul 1305/2013, pentru măsura de agro-mediu și climă nu se aplică criterii de selecție.

8.2.9.3.10.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Plata compensatorie reprezintă 100% sprijin public nerambursabil.

Plățile compensatorii, calculate sub formă de costuri standard acoperă integral pierderile de venituri estimate, fiind în cadrul Pachetului 8 – creșterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abandon, următoarele:

- *Ovine – 87 €/UVM,*
- *Caprine – 40 €/UVM,*
- *Bovine (taurine și bubaline – 200 €/UVM,*
- *Ecvidee – 200 €/UVM,*
- *Porcine – 176 €/UVM.*

Metodologiile de calcul sunt validate de către un organism independent conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.2.M10.2 – scrisoare ICEADR validare metodologie calcul plăți M.10.1 P8).

Beneficiarii Pachetului 8 pot primi plăți acordate pe suprafețele agricole în cadrul celorlalte măsuri și/sau pachete.

8.2.9.3.10.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.9.3.10.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile specifice identificate, legate de utilizarea terenurilor agricole, sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

Riscurile specifice identificate, legate de creșterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abandon, sunt următoarele:

- nerespectarea criteriilor de eligibilitate referitoare la animalele de fermă din rase locale în pericol de abandon aflate sub angajament,
- boli și probleme sanitare care afectează animalele, mortalități și sacrificări de necesitate – risc sanitar,
- incidente de mediu/poluare care pot afecta animalele – risc de mediu.

8.2.9.3.10.9.2. Măsuri de atenuare

Măsurile avute în vedere pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor legate de utilizarea terenurilor agricole sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

Măsurile avute în vedere pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor legate de creșterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abandon sunt următoarele:

- verificări administrative încrucișate cu alte baze de date externe relevante,
- încheierea unor protocoale de colaborare care să asigure schimbul de informații relevante,
- elaborarea unui sistem de sancțiuni progresiv, pentru aplicarea unor reduceri proporționale cu gradul de nerespectare al angajamentelor,
- stabilirea unor norme detaliate în procedurile de implementare tehnică, privind recunoașterea situațiilor de forță majoră și situații excepționale,
- activități de instruire a asociațiilor crescătorilor de animale privind creșterea animalelor din rase locale în pericol de abandon de către ANZ.

8.2.9.3.10.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

Precizări privind evaluarea globală a măsurii se regăsesc în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.10.10. Informații suplimentare specifice operațiunii

Identificarea și definirea elementelor de referință relevante; acestea trebuie să includă standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, criteriile și activitățile minime relevante stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, cerințele minime relevante referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecția plantelor, precum și alte cerințe obligatorii relevante stabilite în dreptul național

Cerințele de bază sunt descrise la secțiunea aferentă angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Cerințele minime pentru îngrășămintă trebuie să includă, printre altele, codurile de bune practici introduse de Directiva 91/676/CEE pentru exploatațiile situate în afara zonelor vulnerabile la nitrați și cerințele privind poluarea cu fosfor; cerințele minime privind utilizarea produselor de protecția plantelor trebuie să includă, printre altele, principiile generale pentru gestionarea integrată a dăunătorilor introduse de Directiva 2009/128/CE a Parlamentului European și a Consiliului, obligația de a deține o autorizație de utilizare a

produselor și obligația de a urma cursuri de formare, cerințele referitoare la depozitarea în condiții de siguranță, verificarea echipamentelor destinate răspândirii produselor și norme privind utilizarea pesticidelor în apropierea apelor și a altor situri sensibile, astfel cum sunt stabilite de legislația națională

Nu este cazul.

Lista raselor locale aflate în pericol de abandon și a resurselor genetice vegetale în pericol de eroziune genetică

Pe baza dinamicii numărului de femele de reproducție din rasele locale (înregistrate în registrele genealogice ale raselor) în perioada 2008-2013 (Figura 8.2.M.10.1-8 – dinamica rase locale 2008-2013), ANZ a stabilit și certificat lista raselor locale în pericol de abandon în România și pericolul (gradul de risc) în care se află acestea, conf. art. 7 (3) al Regulamentului (UE) nr. 807/2014, după cum urmează:

- **Ovine:**
  - Țigaie cu cap negru de Teleorman
  - Rațca (Valahă cu coarne în tirbușon)
  - Karakul de Botoșani
  - Merinos de Suseni
  - Merinos Transilvănean
  - Merinos de Cluj
  - Merinos de Palas
  - Tigaie – varietatea ruginie
- **Caprine:**
  - Carpatina
  - Alba de Banat
- **Taurine:**
  - Sura de Stepă
- **Bubaline:**
  - Bivolul românesc
- **Ecvidee:**
  - Furioso North Star
  - Huțul
  - Gidran
  - Semigreul românesc
  - Shagya Arabă
  - Nonius
  - Lipițan
- **Porcine:**
  - Bazna
  - Mangalița

**CENTRALIZATOR PRIVIND EFECTIVELE DE ANIMALE
CARE CONSTITUIE RESURSE GENETICE
IN PERIOADA 2008-2013**

- Nr. femele adulte de reproducție -

Nr. crt.	Specia		Rasa	Anul					
				2008*	2009*	2010**	2011**	2012**	2013***
1.	Bovine	Taurine	Sura de Stepă	45	51	61	65	61	67
		Bubaline	Bivolul românesc	221	228	44	67	81	289
2.	Ovine		Tigaie-varietatea ruginie	1.151	1.271	1.521	1.521	1.120	1.120
			Rațca (Valahă cu coarne în tirbușon)	2.058	2.371	3.221	3.108	3.235	3.680
			Karakul de Botoșani	3.646	3.669	1.468	1.382	1.576	2.342
			Merinos de Palas	4.160	4.415	4.168	3.588	4.077	4.364
			Merinos de Suseni	789	978	435	420	300	300
			Merinos Transilvănean	2.163	2.396	388	319	299	268
			Merinos de Cluj	202	202	202	197	192	203
		Tigaie cu cap negru de Teleorman	3.654	4.030	3.455	3.252	3.119	3.438	
3.	Caprine		Albă de Banat	603	603	581	712	1.227	1.002
			Carpatina	3.011	3.146	3.535	2.422	2.179	1.661
4.	Cabaline		Furioso North Star	51	52	46	50	45	36
			Huțul	54	55	78	81	92	83
			Gidran	46	40	41	50	38	39
			Lipițan	236	250	332	345	337	260
			Shagya arabă	85	86	90	87	94	68
			Nonius	38	43	44	46	44	38
			Semigreul românesc	94	93	91	93	101	62
5.	Suine		Bazna	65	79	31	30	30	22
			Mangalița	260	548	35	36	33	59

*) În conformitate cu *Ordinul MADR nr.582/2008 și Ordinul MADR nr. 634/2009 privind aprobarea Listei resurselor genetice animale în stare critică, în pericol de dispariție și a celor vulnerabile, supuse programelor de conservare și utilizare în anul 2008 respectiv 2009:*

**) În conformitate cu datele de sistem gestionate de către Agenția Națională pentru Ameliorarea și Reproducție în Zootehnie "Prof.Dr.G.K.Constantinescu"(A.N.A.R.Z.) – numai femele adulte de reproducție;

***) În conformitate cu *Hotărârea de Guvern nr. 962/2013 privind aprobarea acordării ajutoarelor de minimis pentru conservarea raselor locale de animale în pericol de abandon.*

Figura 8.2.M.10.1-8 – dinamica rase locale 2008-2013

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor agronomici, inclusiv descrierea cerințelor de referință, astfel cum se menționează la articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare, pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat și nivelul costurilor de tranzacție; dacă este relevant, metodologia respectivă trebuie să țină cont de ajutoarele acordate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1307/2013, inclusiv de plata pentru practicile agricole benefice pentru climă și pentru mediu, pentru a se exclude dubla finanțare; după caz, metoda de conversie utilizată pentru alte unități în conformitate cu articolul 9 din prezentul regulament

Sprijinul pentru acoperirea pierderilor de venit și a costurilor suplimentare datorate respectării angajamentelor voluntare privind creșterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abandon este calculat după metodologia elaborată de Rețeaua de Informații Contabile Agricole (RICA) din cadrul MADR, conform prevederilor Regulamentului (CE) nr. 1242/2008. Baza de calcul pentru plățile compensatorii este producția standard (Standard Output - SO), specifică pentru fiecare specie de animal,

care a fost utilizată pentru a reflecta efectele economice ale utilizării acestor rase față de rasele convenționale.

Metodologia de calcul a SO a fost elaborată în baza unor formulare-chestionar elaborate de MADR și completate de către crescătorii de animale din rase locale în pericol de abandon din România, prin sondaj, pe un eșantion reprezentând cel puțin 50% din efectivul fiecărei rase, cu date aferente anului 2013.

Producția standard individuală pe crescător (SOindividuală) reprezintă raportul între producția standard totală (SOtotal) și numărul mediu de animale (Nr. mediu).

Prin înmulțirea SOindividuală (EUR/cap) cu numărul mediu de animale din fermă, pentru fiecare crescător, pe rase, s-a obținut producția standard pentru fiecare fermă luată în studiu, pentru fiecare rasă (SOfermă - date intermediare), astfel putând fi calculată o medie SO pe specie.

Prin diferența între valorile SOMedie pe specie în pericol de abandon obținute în baza datelor colectate pentru anul 2013 și valoarea producției standard SO 2010, calculată de RICA, pe specii comerciale de animale, ca medie a cinci ani consecutivi (2008 - 2012) EUR/cap au rezultat valorile pierderii de venit înregistrate din creșterea animalelor din rase locale în pericol de abandon, exprimată în EUR/cap.

Valoarea pierderii de venit a fost comparată cu quantumul maxim al sprijinului (EUR/cap) stabilit conf. Anexei II din Regulamentul (UE) nr.1305/2013 și coeficienților de conversie a diverselor categorii de animale în UVM (stabiliți în art. 9 și Anexa II din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 808/2014). Dacă valoarea pierderii de venit este mai mică decât quantumul maxim al sprijinului (EUR/cap), atunci valoarea plății compensatorii este egală cu valoarea pierderii de venit. Dacă valoarea pierderii de venit este mai mare decât quantumul maxim al sprijinului (EUR/cap), atunci valoarea plății compensatorii este egală cu quantumul maxim al sprijinului.

Metodologia de calcul este validată de către ICEADR, în calitate de organism independent, conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.2.M10.1-2 – scrisoare ICEADR validare metodologie calcul plăți M.10.1 P8).

8.2.9.3.11. Pachetul 9 - terenuri agricole importante ca zone de hrănire pentru acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*)

Submăsură:

8.2.9.3.11.1. Descrierea tipului operațiunii

Acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*) este o pasăre răpitoare a cărei zonă de cuibărire este restrânsă în principal în partea centrală, estică și de sud-est a Europei. Specia este considerată a fi “în declin” pe suprafața întregii arii de răspândire (http://www.mmediu.ro/uploads/files/2014-02-14_PNA.pdf), fiind estimată la 20.000 de perechi la nivel global. România oferă speciei una dintre cele mai importante zone de cuibărit. Ca rezultat al celor mai recente studii, populația de acvilă țipătoare mică din România este estimată între 2000 - 2300 de perechi, reprezentând aproximativ 22% din populația speciei la nivelul Uniunii Europene și 10% din întreaga populație la nivel global (http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm?fuseaction=search.dspPage&n_proj_id=3560.; <http://milvus.ro/wp-content/uploads/2008/02/Ghid-romana.pdf>; <http://www.sor.ro/ro/proiecte/Conservarea-acvilei-tipatoare-mici-in-Romania.html>). Conform altor surse, populația la nivel european ar fi de 16.000-22.100 perechi, adică de 32.800-44.200 indivizi, ceea ce ar reprezenta cca. 73% din populația globală (44.900-60.500 indivizi) (BirdLife International 2015 - <http://www.iucnredlist.org/details/22696022/0>).

Cele mai multe perechi cuibăritoare de acvilă țipătoare mică se găsesc în Transilvania (Regiunea 7 Centru), în vestul României și pe pantele estice ale Carpaților. Populații mici există, de asemenea, în estul, sud-estul și sudul României.

Specia cuibărește în păduri depresionare, păduri de luncă, păduri din zone de deal și de munte. Își construiește un cuib de dimensiuni mari din crengi în copaci bătrâni (von Dobay 1934, Gentz 1965, 1967, Haraszthy et al. 1996, Hoffmann 1938, Meyburg 1970, 1973, 1994, Wendland 1932 1951, 1958). În mod excepțional cuiburile sunt construite pe stânci sau direct pe pământ (Pcola 1991, Reistetter 1991). Un factor important în alegerea zonelor de amplasare a cuiburilor este prezența zonelor deschise pentru hrănire în apropiere.

Specia se hrănește în general în zone de pajiste și pe terenuri arabile. Ea vânează în zone de câmp deschis sau zone cultivate (Meyburg et al. 2004). O varietate de tipuri de habitate de câmp deschis sunt foarte importante pentru specie, deși zonele cultivate cu plante înalte, ca rapița, porumbul sau floarea soarelui, împiedică accesul la pradă (Scheller et. al. 2001). În timpul iernii ocupa o varietate de habitate incluzând zone de câmp deschis, tufărișuri și zone umede (Brooke et al. 1972, Meyburg et al. 1995).

Dieta constă în mamifere mici (*Apodemus*, *Microtus*, *Cricetus*, *Citellus*), amfibieni (*Rana*), păsări (*Alauda*, *Emberiza*, *Coturnix*), reptile (*Lacerta*, *Natrix*) și insecte (lacuste). În eco-regiunea Carpatică hrana sa preferată constă în șoareci de câmp (*Microtus arvalis*). În habitatele unde ierneză, dieta constă în principal din păsări țesător (*Quelea quelea*), mamifere mici și broaște. (Haraszthy et al. 1996, Scheller & Meyburg 1996, Vlachos & Papageorgiou 1996).

Expertiza tehnică necesară pentru dezvoltarea Pachetului 9 – managementul adecvat al terenurilor arabile cât și a pajiștilor importante ca zone de hrănire și cuibărit pentru acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*) a fost asigurat de datele obținute în cadrul proiectului LIFE08NAT/RO/000501 „Conservarea acvilei țipătoare mici în România” în cadrul căruia au fost implicați specialiști din cadrul Agenției Regionale de Protecție a Mediului Sibiu, Grupul Milvus, Societatea Ornitologică Română, Fundația ADEPT Transilvania, Colectivul Facultății de Mediu al Universității Babeș - Bolyai.

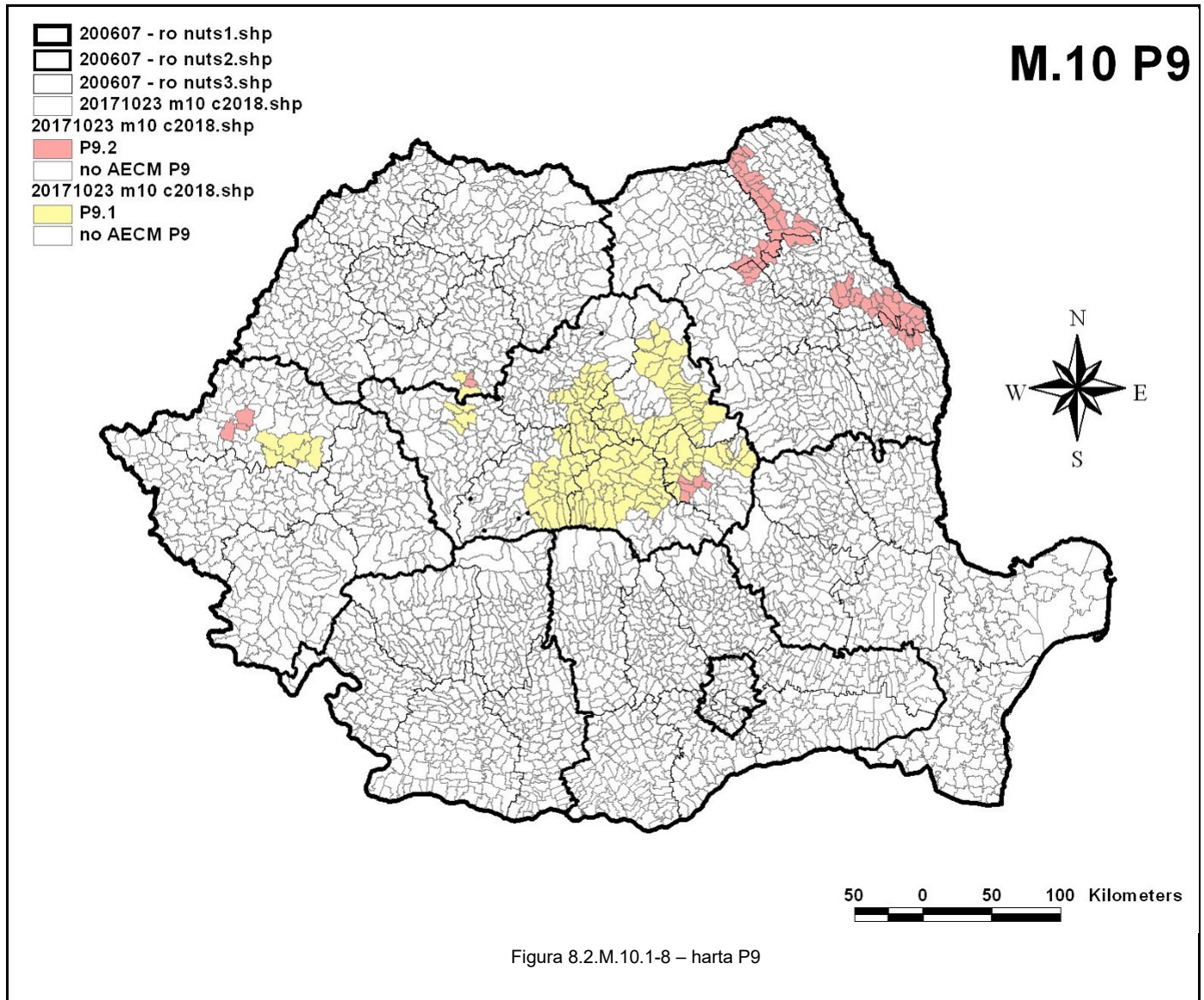
Rezultatele studiilor care au urmărit preferința de habitat a acvilei țipătoare mici efectuate în ariile protejate ROSPA0028 - Dealurile Târnavelor - Valea Nirajului, ROSPA0099 - Podișul Hârtibaciului, ROSPA0098 - Piemontul Făgărașului în anii 2010-2011 în cadrul proiectului LIFE08NAT/RO/000501 „Conservarea acvilei țipătoare mici în România” au stat la baza stabilirii cerințelor de management și pentru celelalte zone unde a fost identificată această specie. În afara acestor zone, specia este frecvent întâlnită în arealele acoperite de ROSPA0027 - Dealurile Homoroadelor, ROSPA0033 - Depresiunea și Munții Giurgeului, ROSPA0034 - Depresiunea Munții Ciucului, ROSPA0033 - Depresiunea și Munții Giurgeului, ROSPA0082 - Munții Bodoc – Baraolt,

Asigurarea unui management adecvat aplicat pe terenurile arabile și pe pajiștile permanente situate în arealul de distribuție al acestei specii, bazat pe recomandările "Ghidului pentru managementul corespunzător al habitatului acvilei țipătoare mici în România" (<http://milvus.ro/wp-content/uploads/2008/02/Ghid-romana.pdf>) și pe cele din "Planul Național de Acțiune pentru specia *Aquila pomarina*" (http://milvus.ro/wp-content/uploads/2008/02/Papp-et-al.-2013.-Plan-de-Actiune_RO.pdf), va contribui la asigurarea condițiilor de cuibărit și de hrănire necesare protecției speciei acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*). În același timp, aplicarea acestui pachet va contribui la atingerea obiectivelor generale de conservare a biodiversității, protecției apei și solului și reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră, contribuind și la încurajarea practicilor agricole tradiționale.

Astfel, suprafața terenurilor agricole utilizate ca teren arabil este de cca. 458 mii ha (conform LPIS 2017 – APIA), fiind situată pe teritoriul a 223 unități administrativ-teritoriale eligibile pentru P9.1, iar suprafața de pajiști permanente este de cca. 45 mii ha (conform LPIS 2017 – APIA), fiind situată pe teritoriul a 67 din cele 223 unități administrativ-teritoriale eligibile pentru P9.2. Distribuția spațială a zonelor eligibile pentru acest pachet este prezentată în Figura 8.2.M10.1-8 – harta P9, iar lista zonelor eligibile la nivel UAT LAU2 este conținută de Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13.

Pachetul 9 propune 2 sub-pachete, unul aplicat pe terenuri arabile și sub-pachetul aplicat pe pajiști permanente care are 2 variante:

- sub-pachetul 9.1 – terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*),
- sub-pachetul 9.2 – pajiști permanente importante ca zone de hrănire pentru acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*)
  - varianta 9.2.1 – lucrări manuale pe pajiști importante pentru acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*),
  - varianta 9.2.2 – lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști importante pentru acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*).

8.2.9.3.11.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprrijinul acordat în cadrul acestei măsuri este o plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiari. Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă pe unitatea de suprafață (ha).

Sprrijinul este acordat în cadrul acestei măsuri în urma încheierii pe o perioadă de 5 ani a unor angajamente voluntare. În perioada de tranziție sprrijinul este acordat în urma asumării unor angajamente voluntare, după cum urmează:

- în anul 2021 și 2022 pentru o perioadă de 2 ani,
- în anul 2023 pentru o perioadă de 1 an.

După încheierea perioadei inițiale de 5 ani, angajamentele se pot prelungi anual, până la încheierea perioadei de implementare a PNDR 2014-2020.

8.2.9.3.11.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- Titlul V, Capitolul II și Titlul VI, Capitolul I și II din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului,
- Titlul I, articolul 4, Titlul II, Capitolul 1, articolul 9 și Titlul III, Capitolul 3, articolele 43-46 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului,
- Directiva 128/2009/EC de stabilire a cadrului de acțiune pentru utilizarea durabilă a pesticidelor,
- Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022,
- Regulamentul (UE) nr. 2094/2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19.

Legislație națională:

- HG nr. 226/2015 privind stabilirea cadrului general de implementare a măsurilor programului național de dezvoltare rurală cofinanțate din FEADR și de la bugetul de stat,
- OUG nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul 619/2015 privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- Ordinul MADR nr. 45/2021 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 35 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în România, cu modificările ulterioare,
- OG nr. 4/1995 privind fabricarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar pentru combaterea bolilor, dăunătorilor și buruienilor în agricultură și silvicultură și HG 1559/2004 privind procedura de omologare a produselor de protecție a plantelor în vederea plasării pe piață și a utilizării lor pe teritoriul României,
- Ordin 1378/1071/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Comisiei interministeriale pentru autorizarea îngrășămintelor în vederea înscrierii în

lista îngrășămintelor autorizate cu mențiunea RO-ÎNGRĂȘĂMÂNT, pentru utilizarea și comercializarea în România, aprobat prin Ordinul ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului și al ministrului sănătății nr. 6/22/2004,

- Ordin comun MMAP, MADR nr. 333/165/2021 privind aprobarea Codului de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, precum și a Programului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole.

8.2.9.3.11.4. Beneficiari

Fermierii (utilizatori ai terenurilor agricole).

8.2.9.3.11.5. Costuri eligibile

Costurile eligibile în cadrul acestei măsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pentru fiecare pachet/variantă pe baza evaluării costurilor suplimentare și a pierderilor de venituri, care depășesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază, înregistrate de fermieri în urma asumării angajamentelor voluntare de agro-mediu și climă.

Costurile standard nu includ costuri tranzacționale și investiționale.

8.2.9.3.11.6. Condiții de eligibilitate

Suprafața eligibilă:

- Pachetul 9 – terenuri agricole importante ca zone de hrănire pentru acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*) vizează terenurile agricole utilizate ca terenuri arabile (sub-pachetul 9.1) dar care nu sunt eligibile pentru P5 sau P7 și terenuri agricole utilizate ca pajiști permanente (sub-pachetul 9.2) dar care nu sunt eligibile pentru P1, P3 sau P6, situate în zonele delimitate în Program la nivel de UAT LAU2,
- terenurile arabile eligibile pentru sub-pachetul 9.1 nu trebuie să fi fost pajiști permanente începând cu anul 2018,
- angajamentele în cadrul Pachetului 9 se aplică la nivel de parcelă agricolă, neexistând posibilitatea schimbării parcelelor pe perioada angajamentelor.

Beneficiarul:

- este utilizatorul unei suprafețe agricole localizată pe teritoriul României, identificabilă în IACS, situată în zonele eligibile și având o categorie de utilizare eligibilă,
- deține o suprafață minimă a fermei de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha,
- se angajează să mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de minimum 5 ani de la data semnării acestuia; pentru angajamentele noi deschise în 2021 și 2022 se angajează să mențină angajamentul de agro-mediu pentru o perioadă de 2 ani, iar pentru cele deschise în 2023 pentru o perioadă de 1 an,

- se angajează să respecte cerințele de bază relevante și cerințele specifice pachetelor de agro-mediu pentru care aplică,
- se angajează să țină o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu (de bază și specifice).

Cerințe specifice ale angajamentelor

Cerințele specifice sub-pachetului 9.1 – terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru acvila tipătoare mică (*Aquila pomarina*):

- cultivarea rapiței, porumbului și florii-soarelui este interzisă (P),
- 10% din suprafața fiecărei parcele aflate sub angajament va rămâne necultivată (P); suprafața necultivată va fi amplasată astfel încât suprafața compactă cultivată să nu depășească 4 ha iar lățimea minimă a benzilor care vor fi înființate în acest scop nu va fi mai mică de 3 m,
- 10% din suprafața parcelei va rămâne nerecoltată, iar cultura va rămâne în picioare până la finalul lunii februarie (P).

Cerințele specifice sub-pachetului 9.2 – pajiști permanente importante ca zone de hrănire pentru acvila tipătoare mică (*Aquila pomarina*):

- cositul va fi efectuat începând cu 1 iulie (P),
- minim 10% din suprafața fiecărei parcele aflată sub angajament trebuie menținută necosită, cositul acestora fiind permis după finalul lunii septembrie (P),
- lucrările cu utilaje mecanizate nu sunt permise pe suprafața pajiștilor aflate sub angajament cu excepția celor operate cu forță animală (pentru varianta 9.2.1) sau lucrările se pot efectua cu utilaje mecanizate de mică capacitate (cosit cu utilaje cu lama scurtă și viteză mică de deplasare), fiind interzisă folosirea utilajelor grele (pentru varianta 9.2.2) (P),
- utilizarea tradițională a gunoiului de grajd este permisă până în echivalentul a maxim 40 kg N sa/ha (1 UVM/ha),
- pășunatul se efectuează cu maxim 0,7 UVM/ha,
- pășunile inundate nu vor fi pășunate mai devreme de două săptămâni de la retragerea apelor,
- nu vor fi realizate însămânțări de suprafață sau supraînsămânțări. Se pot face însămânțări cu specii din flora locală doar în cazurile când anumite porțiuni de pajiște degradează sau sunt afectate accidental.
- este interzis drenajul parcelelor aflate sub angajament.

Pentru ambele sub-pachete ale Pachetului 9, alte cerințe specifice ale angajamentelor sunt:

- utilizarea fertilizanților chimici și a pesticidelor este interzisă (P),
- este interzis aratul sau discuitul pajiștilor existente în cadrul fermelor care au angajamente în derulare,
- beneficiarii țin o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea cerințelor de agro-mediu,
- beneficiarii măsurii vor trebui să facă dovada deținerii competențelor necesare implementării angajamentelor sau se angajează să obțină cunoștințele și informațiile necesare sau să asigure expertiza necesară în domeniul implementării angajamentelor de agro-mediu și climă prin servicii de consiliere sau consultanță, care să vizeze cel puțin aspectele legate de identificarea parcelelor agricole, completarea și depunerea angajamentelor și cererilor de plată, măsurile de management

aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerințele de bază și la cerințele specifice ale angajamentelor.

În cazul nerespectării cerințelor specifice ale angajamentelor, se aplică reduceri ale sprijinului acordat, care pot merge în unele cazuri prevăzute de sistemul de sancțiuni până la excluderea de la plată.

Zonele eligibile pentru Pachetul 9 sunt prezentate în harta conținută de Figura 8.2.M.10.1-4 – harta P9 și în lista conținută de Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13.

8.2.9.3.11.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În conformitate cu articolul 49(2) din Regulamentul 1305/2013, pentru măsura de agro-mediu și climă nu se aplică criterii de selecție.

8.2.9.3.11.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Plata compensatorie reprezintă 100% sprijin public nerambursabil.

Plățile compensatorii, calculate sub formă de costuri standard pentru fiecare pachet/variantă, acoperă integral pierderile de venituri și costurile suplimentare estimate, fiind pentru Pachetul 9:

- sub-pachetul 9.1 – terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru acvila tipătoare mică (*Aquila pomarina*) – **200 €/ha/an**
- sub-pachetul 9.2 – pajiști permanente importante ca zone de hrănire pentru acvila tipătoare mică (*Aquila pomarina*)
  - *varianta 9.2.1 – lucrări manuale pe pajiști importante pentru acvila tipătoare mică (Aquila pomarina) – 269 €/ha/an*
  - *varianta 9.2.2 – lucrări cu utilaje ușoare pe pajiști importante pentru acvila tipătoare mică (Aquila pomarina) – 190 €/ha/an.*

Nu sunt posibile combinații de pachete pe aceleași parcele, zonele eligibile fiind diferite.

Metodologiile de calcul sunt validate de către un organism independent conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.4.M10.1-3 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P9-P11).

8.2.9.3.11.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.9.3.11.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile specifice identificate sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.11.9.2. Măsuri de atenuare

Măsurile avute în vedere pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.11.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

Precizări privind evaluare globală a măsurii se regăsesc în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.9.3.11.10. Informații suplimentare specifice operațiunii

Identificarea și definirea elementelor de referință relevante; acestea trebuie să includă standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, criteriile și activitățile minime relevante stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, cerințele minime relevante referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecția plantelor, precum și alte cerințe obligatorii relevante stabilite în dreptul național

Cerințele de bază sunt descrise la secțiunea aferenta angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Cerințele minime pentru îngrășămintele trebuie să includă, printre altele, codurile de bune practici introduse de Directiva 91/676/CEE pentru exploatarea situată în afara zonelor vulnerabile la nitrați și cerințele privind poluarea cu fosfor; cerințele minime privind utilizarea produselor de protecția plantelor trebuie să includă, printre altele, principiile generale pentru gestionarea integrată a dăunătorilor introduse de Directiva 2009/128/CE a Parlamentului European și a Consiliului, obligația de a deține o autorizație de utilizare a produselor și obligația de a urma cursuri de formare, cerințele referitoare la depozitarea în condiții de siguranță, verificarea echipamentelor destinate răspândirii produselor și norme privind utilizarea pesticidelor în apropierea apelor și a altor situri sensibile, astfel cum sunt stabilite de legislația națională

Cerințele minime referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a substanțelor de protecție a plantelor sunt prezentate la secțiunea specifică cerințelor de bază aplicabile angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Lista raselor locale aflate în pericol de abandon și a resurselor genetice vegetale în pericol de eroziune genetică

Nu este cazul.

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor agronomici, inclusiv descrierea cerințelor de referință, astfel cum se menționează la articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare, pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat și nivelul costurilor de tranzacție; dacă este relevant, metodologia respectivă trebuie să țină cont de ajutoarele acordate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1307/2013, inclusiv de plata pentru practicile agricole benefice pentru climă și

pentru mediu, pentru a se exclude dubla finanțare; după caz, metoda de conversie utilizată pentru alte unități în conformitate cu articolul 9 din prezentul regulament

Ca urmare a respectării cerințelor specifice Pachetului 9 pe terenurile arabile, fermierii suferă o pierdere de venit în comparație cu cei care aplică practicile agricole convenționale. Interzicerea utilizării fertilizanților chimici nu este compensată semnificativ de utilizarea fertilizanților organici, conducând la o pierdere de producție de 25% față de practicile convenționale. În urma interzicerii utilizării pesticidelor, fermierii trebuie să lucreze mai mult pentru a combate manual plantele invazive și înregistrează unele pierderi datorate dăunătorilor. Necultivarea unei suprafețe de minim 10% din suprafața fiecărei parcele și nerecoltarea culturii pe 10% din suprafața fiecărei parcele aflate sub angajament conduce la pierderea venitului aferent producției care ar fi fost obținută în sistemul convențional pe acea suprafață. În același timp fermierii înregistrează și unele economii prin neachiziționarea de fertilizanți chimici și pesticide. Economii aferente necultivării a minimum 10% din suprafața fiecărei parcele aflate sub angajament se compensează cu pierderile datorate dăunătorilor și cu costurile suplimentare asociate lucrărilor aplicate după luna septembrie pe suprafața pe care cultura a fost lăsată în picioare. Pierderile de venit și cheltuielile suplimentare calculate în cadrul acestui pachet au fost mediate pe cele 2 tipuri predominante de culturi pe teren arabil din România – grâu și porumb.

Ca urmare a respectării cerințelor specifice Pachetului 9 pe suprafețele utilizate ca pajiști permanente, fermierii suferă o pierdere de venit în comparație cu cei care aplică practicile agricole convenționale. Interzicerea utilizării fertilizanților chimici conduce la o scădere a producției cu 25%, iar întârzierea cositului conduce la o pierdere de 33% din valoarea fânului obținut. Interzicerea cositului pe 10% din suprafața fiecărei parcele aflate sub angajamente, conduce la o scădere a producției obținută cu 10% față de practica agricolă convențională. De asemenea, există diferențe în privința costurilor, fermierii trebuind să lucreze mai mult pentru a combate manual plantele invazive dar în același timp având și unele economii prin neachiziționarea de fertilizanți chimici și pesticide.

În ansamblu, practica de agro-mediu nu este la fel de profitabilă ca o practică convențională, de aceea se acordă o plată compensatorie.

Metodologia de calcul este validată de către ICPA, în calitate de organism independent, conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.4.M10.1-3 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P9-P11).

8.2.9.4. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.9.4.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Posibilitatea de verificare și control a măsurii se bazează pe rezultatele evaluării ex-ante realizate de către Autoritatea de Management (AM) și Agențiile de Plăți, evaluare care ia în considerare rezultatele controalelor efectuate inclusiv în perioada de programare anterioară, așa cum prevede articolul 62 din Regulamentul (UE) 1305/2013.

În perioada de programare 2014-2020, se estimează că pot exista o serie de riscuri specifice dintre care enumerăm:

- perioada de depunere a cererilor de plată (depunerea cu întârziere),
- nedeclararea de către fermier a tuturor suprafețelor,
- identificarea corectă a parcelelor agricole,

- nerespectarea criteriilor de eligibilitate referitoare la suprafața aflată sub angajament,
- nerespectarea standardelor de eco-condiționalitate la nivelul fermei,
- nerespectarea cerințelor specifice măsurii pe suprafețele aflate sub angajament,
- înregistrarea inadecvată a activităților agricole relevante din punctul de vedere al angajamentelor.

8.2.9.4.2. Măsuri de atenuare

Unele din măsurile luate pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor sunt:

- revizuirea criteriilor de eligibilitate și a cerințelor specifice în vederea asigurării clarității,
- identificarea prin mijloace electronice a parcelelor agricole,
- promovarea anuală a unor ample campanii de informare a beneficiarilor prin care se diseminează informații legate de derularea corectă a angajamentelor și materiale informative disponibile online,
- beneficiarii măsurii vor trebui să demonstreze că dețin cunoștințele și informațiile relevante sau beneficiază de expertiza tehnică necesară pentru implementarea angajamentelor.

Gestionarea angajamentelor va fi făcută prin Sistemul Integrat de Administrare și Control (IACS) gestionat de Agenția de Plăți. Angajamentele asumate de către fermieri în cadrul M.10 vor fi verificate prin metode administrative și/sau pe teren (inclusiv prin vizite rapide pentru verificarea anumitor cerințe legate de respectarea anumitor date pentru efectuarea lucrărilor agricole), asigurându-se eficacitatea și eficiența acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative care vor viza angajamentele se vor baza pe informațiile înregistrate în IACS și pe verificări încrucișate cu baze de date externe relevante. Cerințele de eligibilitate legate de încadrarea în zonele eligibile și eligibilitatea cheltuielilor (ex. categoria de utilizare a terenurilor, dimensiunea fermelor și a parcelelor), menținerea suprafețelor sau a numărului de animale angajate, respectarea perioadei de angajament și a altor angajamente luate de fermieri fac obiectul verificărilor administrative. Aceste verificări se fac pe baza datelor înregistrate în IACS, pentru fiecare an de angajament (pe baza informațiilor din cererile de plată) și comparativ între fiecare an de angajament și angajamentul inițial, utilizându-se și informații de referință furnizate prin verificări încrucișate (ex. Registrul fermelor, LPIS, Registrul animalelor, Registre genealogice, etc.). Cerințele specifice și/sau de bază ale pachetelor M.10 referitoare la utilizarea fertilizanților, respectarea încărcăturii maxime de animale pe suprafețele angajate, limitarea utilizării îngrășămintelor organice și rotația culturilor pe terenuri arabile (inclusiv tipurile de culturi utilizate și unor date la care trebuie efectuate lucrările agricole) vor face obiectul controalelor administrative în cadrul IACS, inclusiv prin verificări încrucișate cu baze de date externe (ex. Registrul animalelor, etc.). Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea și nivelul adecvat al eșantioanelor de control, prin verificări vizuale și documentare care să confirme respectarea cerințelor. Selecția eșantioanelor va avea în vedere eficiența factorilor de risc aplicați, prin analiza anuală a eficacității acestora. Angajamentele selecționate pentru control pe teren vor fi controlate în momentul în care pot fi verificate cele mai multe dintre cerințele și standardele pentru scopurile selectate de control. În situațiile în care nu toate cerințele și standardele pentru scopurile selectate de control pot fi verificate la control pe teren, vor fi făcute vizite rapide la fața locului care să confirme conformarea. Ca metodă de control de bază, toate cerințele specifice și cerințele de bază vor fi verificate prin intermediul caietelor de agromediu. Verificări detaliate vor fi făcute prin teledetecție (conformitatea suprafețelor și respectarea anumitor standarde de eco-condiționalitate) și prin controale pe teren (conformitatea suprafețelor, respectarea standardelor de eco-condiționalitate la nivelul fermei și respectarea cerințelor de bază și cerințelor specifice la nivelul parcelelor aflate sub angajamente). Rezultatele controalelor pe teren vor fi

incluse în rapoartele de control, documentarea acestora fiind făcută prin mijloace tehnice specifice (măsurători GPS sau prin teledetecție, fotografii, etc.).

Pentru crearea premiselor necesare atingerii obiectivelor stabilite în cadrul priorităților vizate, va fi dezvoltat un cadru instituțional adecvat (care va presupune inclusiv delegarea anumitor funcții privind implementarea tehnică), precum și proceduri de lucru pentru activitățile de gestiune și control pe întreg fluxul procedural.

Va fi realizată o bună corelare între fluxurile procedurale destinate gestionării pachetelor M.10 (Pilonul 2) și schemelor finanțate prin Pilonul 1 al PAC, inclusiv din perspectiva funcțiilor delegate și sistemelor de sancțiuni aplicabile.

8.2.9.4.3. Evaluarea globală a măsurii;

Măsura creează premisele atingerii obiectivelor stabilite în cadrul priorităților vizate, contribuind la menținerea ecosistemelor care sunt legate de aplicarea unor practici agricole durabile, promovând utilizarea eficientă a resurselor naturale și sprijinind tranziția către o economie cu emisii reduse și adaptată la efectele schimbărilor climatice, concomitent cu promovarea unei dezvoltări durabile și echilibrate a spațiului rural. Pachetele propuse vizează continuarea eforturilor întreprinse în perioada 2007-2013 în materie de protecție a mediului prin promovarea unor practici agricole destinate menținerii zonelor cu valoare naturală înaltă (HNV), promovării practicilor agricole tradiționale/extensive, protecția habitatelor unor specii de păsări și fluturi prioritare și protecția resurselor de apă și sol împotriva eroziunii și poluării prin înființarea de culturi verzi pe terenurile arabile în timpul iernii. În plus, pentru a veni ca răspuns la provocările aduse de schimbările climatice se propune un pachet pilot prin care să fie promovate unele metode de adaptare. Prin menținerea raselor locale de animale în pericol de abandon se constituie o bază de gene valoroase, adaptate la condițiile de mediu și rezistente la boli, păstrându-se identitatea locală și valoarea cultural-istorică a acestora.

De asemenea, pentru a asigura maximizarea impactului așteptat, măsura vizează tratamentul egal al solicitanților și al diferitelor tipuri de angajamente, o cât mai eficientă și eficace utilizare a resurselor financiare în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management și Agențiile de Plăți pe baza experienței din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlabilitatea măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât și îmbunătățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor și informarea beneficiarilor, depunerea și administrarea cererilor de plată, analiza de risc și eşantionarea, controlul pe teren și supracontrolul, autorizarea plăților, monitorizarea și raportarea) vor fi elaborate de Agenția de Plăți (sau altă entitate delegată, dacă este cazul) și avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la nivelul Ministerului.

8.2.9.4.4. Angajamentele în materie de agromediu și climă

8.2.9.4.4.1. Pachetul 1 – pajiști cu înaltă valoare naturală (HNV)

8.2.9.4.4.1.1. Metode de verificare a angajamentelor

Control administrativ:

- verificare angajament și cereri de plată
- verificare încrucișată cu baze de date și raportări externe

Control pe teren:

- caiet de agro-mediu
- verificare vizuală în cadrul fermei (inclusiv prin vizite rapide la fața locului planificate pentru verificarea unor cerințe legate de respectarea anumitor date pentru efectuarea lucrărilor agricole),
- controale prin teledetecție.

Principiile privind verificarea angajamentelor, care vor fi avute în vedere la elaborarea procedurilor, sunt prezentate la secțiunea "Acțiuni de atenuare" a fișei măsurii.

Verificarea cerințelor aplicabile angajamentelor Pachetului 1:

- menținerea angajamentelor și eligibilitatea suprafețelor – verificare administrativă (pe baza datelor IACS și LPIS) prin asigurarea trasabilității angajamentelor pentru fiecare parcelă,
- interzicerea utilizării fertilizanților chimici și a pesticidelor – va fi făcută prin controale pe teren (verificare vizuală, caiet de agro-mediu),
- limitarea utilizării gunoiului de grajd – va fi făcută prin controale administrative (verificare încrucișată cu registrul animalelor) și prin controale pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu pentru aplicarea fertilizanților organici și numărul de animale),
- efectuarea cositului – va fi făcută prin controale pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu pentru data de cosit și adunatul fânului)
- limitarea încărcăturii de animale și efectuarea pășunatului – verificare administrativă (verificare încrucișată cu registrul animalelor pentru menținerea unei încărcături reduse de animale) și verificare pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu pentru menținerea unei încărcături reduse de animale pe toată perioada pășunatului și utilizarea pajiștilor inundate),
- interzicerea însămânțărilor sau supraînsămânțări – verificare pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu),
- deținerea competențelor necesare implementării angajamentelor – verificare administrativă (documente care să demonstreze accesarea serviciilor de consiliere sau consultanță).

8.2.9.4.4.2. Pachetul 10 - refugii ecologice pe terenuri arabile pentru speciile de păsări comune asociate terenurilor agricole

8.2.9.4.4.2.1. Metode de verificare a angajamentelor

Control administrativ:

- verificare angajament și cereri de plată

- verificare încrucișată cu baze de date și raportări externe

Control pe teren:

- caiet de agro-mediu
- verificare vizuală în cadrul fermei (inclusiv prin vizite rapide la fața locului planificate pentru verificarea unor cerințe legate de respectarea anumitor date pentru efectuarea lucrărilor agricole),
- controale prin teledetecție.

Principiile privind verificarea angajamentelor, care vor fi avute în vedere la elaborarea procedurilor, sunt prezentate la secțiunea "Acțiuni de atenuare" a fișei măsurii.

Verificarea cerințelor aplicabile angajamentelor Pachetului 10:

- menținerea angajamentelor și eligibilitatea suprafețelor – verificare administrativă (pe baza datelor IACS și LPIS) prin asigurarea trasabilității angajamentelor pentru fiecare parcelă,
- suprafețe neînsămânțate (verificare vizuală, teledetecție și prin caietul de agro-mediu și control administrativ),
- deținerea competențelor necesare implementării angajamentelor – verificare administrativă (documente care să demonstreze accesarea serviciilor de consiliere sau consultanță).

8.2.9.4.4.3. Pachetul 11 - terenuri agricole importante pentru dropie (Otis tarda)

8.2.9.4.4.3.1. Metode de verificare a angajamentelor

Control administrativ:

- verificare angajament și cereri de plată
- verificare încrucișată cu baze de date și raportări externe

Control pe teren:

- caiet de agro-mediu
- verificare vizuală în cadrul fermei (inclusiv prin vizite rapide la fața locului planificate pentru verificarea unor cerințe legate de respectarea anumitor date pentru efectuarea lucrărilor agricole),
- controale prin teledetecție.

Principiile privind verificarea angajamentelor, care vor fi avute în vedere la elaborarea procedurilor, sunt prezentate la secțiunea "Acțiuni de atenuare" a fișei măsurii.

Verificarea cerințelor aplicabile angajamentelor Pachetului 11 varianta 11.1:

- menținerea angajamentelor și eligibilitatea suprafețelor – verificare administrativă (pe baza datelor IACS și LPIS) prin asigurarea trasabilității angajamentelor pentru fiecare parcelă,
- interzicerea utilizării fertilizanților chimici și a pesticidelor – va fi făcută prin controale pe teren (verificare vizuală, caiet de agro-mediu),

- deținerea competențelor necesare implementării angajamentelor – verificare administrativă (documente care să demonstreze accesarea serviciilor de consiliere sau consultanță).
- interzicerea însămânțărilor sau supraînsămânțări – verificare pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu),
- efectuarea cositului – controale pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu pentru data de cosit și adunatul nutrețului),
- utilizarea dispozitivului pentru protecția păsărilor cuibăritoare la sol - verificare în teren pentru a confirma existența dispozitivului,
- limitarea încărcăturii de animale și efectuarea pășunatului – verificare administrativă (verificare încrucișată cu registrul animalelor pentru menținerea unei încărcături reduse de animale) și verificare pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu pentru menținerea unei încărcături reduse de animale pe toată perioada pășunatului și utilizarea pajiștilor inundate).

8.2.9.4.4.4. Pachetul 2 – practici agricole tradiționale

8.2.9.4.4.4.1. Metode de verificare a angajamentelor

Control administrativ:

- verificare angajament și cereri de plată
- verificare încrucișată cu baze de date și raportări externe

Control pe teren:

- caiet de agro-mediu
- verificare vizuală în cadrul fermei (inclusiv prin vizite rapide la fața locului),
- controale prin teledetecție.

Principiile privind verificarea angajamentelor, care vor fi avute în vedere la elaborarea procedurilor, sunt prezentate la secțiunea "Acțiuni de atenuare" a fișei măsurii.

Verificarea cerințelor aplicabile angajamentelor Pachetului 2:

- modul de efectuare a lucrărilor – va fi făcută prin controale pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu pentru lucrări manuale și utilaje ușoare).

8.2.9.4.4.5. Pachetul 3 – pajiști importante pentru păsări - varianta 3.1 – Crex crex

8.2.9.4.4.5.1. Metode de verificare a angajamentelor

Control administrativ:

- verificare angajament și cereri de plată
- verificare încrucișată cu baze de date și raportări externe

Control pe teren:

- caiet de agro-mediul
- verificare vizuală în cadrul fermei (inclusiv vizite rapide la fața locului planificate pentru verificarea unor cerințe legate de respectarea anumitor date pentru efectuarea lucrărilor agricole)
- controale prin teledetecție.

Principiile privind verificarea angajamentelor, care vor fi avute în vedere la elaborarea procedurilor, sunt prezentate la secțiunea "Acțiuni de atenuare" a fișei măsurii.

Verificarea cerințelor aplicabile angajamentelor Pachetului 3.1:

- menținerea angajamentelor și eligibilitatea suprafețelor – verificare administrativă (pe baza datelor IACS și LPIS) și asigurarea trasabilității angajamentelor pentru fiecare parcelă,
- interzicerea utilizării fertilizanților chimici și a pesticidelor – controale pe teren (verificare vizuală, caiet de agro-mediul),
- limitarea utilizării gunoiului de grajd – controale administrative (verificare încrucișată cu registrul animalelor) și prin controale pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediul pentru aplicarea fertilizanților organici și numărul de animale),
- efectuarea cositului – controale pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediul pentru data de cosit și adunatul fânului),
- modul de efectuare a lucrărilor – controale pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediul pentru lucrări manuale și utilaje ușoare),
- limitarea încărcăturii de animale și efectuarea pășunatului – verificare administrativă (verificare încrucișată cu registrul animalelor pentru menținerea unei încărcături reduse de animale) și verificare pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediul pentru menținerea unei încărcături reduse de animale pe toată perioada pășunatului și utilizarea pajiștilor inundate),
- interzicerea însămânțării sau supraînsămânțării – verificare pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediul),
- deținerea competențelor necesare implementării angajamentelor – verificare administrativă (documente care să demonstreze accesarea serviciilor de consiliere sau consultanță).

8.2.9.4.4.6. Pachetul 3 – pajiști importante pentru păsări - varianta 3.2 – Lanius minor și Falco vespertinus

8.2.9.4.4.6.1. Metode de verificare a angajamentelor

Control administrativ:

- verificare angajament și cereri de plată,
- verificare încrucișată cu baze de date și rapoartări externe.

Control pe teren:

- caiet de agro-mediul,
- verificare vizuală în cadrul fermei (inclusiv prin vizite rapide la fața locului planificate pentru verificarea unor cerințe legate de respectarea anumitor date pentru efectuarea lucrărilor agricole),
- controale prin teledetecție.

Principiile privind verificarea angajamentelor, care vor fi avute în vedere la elaborarea procedurilor, sunt prezentate la secțiunea "Acțiuni de atenuare" a fișei măsurii.

Verificarea cerințelor aplicabile angajamentelor Pachetului 3.2:

- menținerea angajamentelor și eligibilitatea suprafețelor – verificare administrativă (pe baza datelor IACS și LPIS) prin asigurarea trasabilității angajamentelor pentru fiecare parcelă,
- interzicerea utilizării fertilizanților chimici și a pesticidelor – controale pe teren (verificare vizuală, caiet de agro-mediu),
- limitarea utilizării gunoiului de grajd – controale administrative (verificare încrucișată cu registrul animalelor) și controale pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu pentru aplicarea fertilizanților organici și numărul de animale),
- efectuarea cositului – controale pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu pentru data de cosit și adunatul fânului),
- modul de efectuare a lucrărilor – controale pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu pentru lucrări manuale și utilaje ușoare),
- limitarea încărcăturii de animale și pășunatul – verificare administrativă (verificare încrucișată cu registrul animalelor pentru menținerea unei încărcături reduse de animale) și verificare pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu pentru menținerea unei încărcături reduse de animale pe toată perioada pășunatului și utilizarea pajiștilor inundate),
- interzicerea însămânțărilor sau supraînsămânțări – verificare pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu),
- deținerea competențelor necesare implementării angajamentelor – verificare administrativă (documente care să demonstreze accesarea serviciilor de consiliere sau consultanță).

8.2.9.4.4.7. Pachetul 4 – culturi verzi

8.2.9.4.4.7.1. Metode de verificare a angajamentelor

Control administrativ:

- verificare angajament și cereri de plată
- verificare încrucișată cu baze de date și rapoartări externe

Control pe teren:

- caiet de agro-mediu
- verificare vizuală în cadrul fermei (inclusiv prin vizite rapide la fața locului planificate pentru verificarea unor cerințe legate de respectarea anumitor date pentru efectuarea lucrărilor agricole),
- controale prin teledetecție.

Principiile privind verificarea angajamentelor, care vor fi avute în vedere la elaborarea procedurilor, sunt prezentate la secțiunea "Acțiuni de atenuare" a fișei măsurii.

Verificarea cerințelor aplicabile angajamentelor Pachetului 4:

- menținerea angajamentelor și eligibilitatea suprafețelor – verificare administrativă (pe baza datelor IACS și LPIS) prin asigurarea trasabilității angajamentelor pentru fiecare parcelă,
- interzicerea utilizării fertilizanților chimici – va fi făcută prin controale pe teren (verificare vizuală, caiet de agro-mediu),
- perioadele de înființare și încorporare a culturilor verzi și eligibilitatea culturilor – va fi făcută prin controale administrative (pe baza datelor IACS și LPIS) și prin controale pe teren (verificare vizuală la momentul la care cerințele se pot verifica, caiet de agro-mediu),
- deținerea competențelor necesare implementării angajamentelor – verificare administrativă (documente care să demonstreze accesarea serviciilor de consiliere sau consultanță).

8.2.9.4.4.8. Pachetul 5 – adaptarea la efectele schimbărilor climatice

8.2.9.4.4.8.1. Metode de verificare a angajamentelor

Control administrativ:

- verificare angajament și cereri de plată
- verificare încrucișată cu baze de date și raportări externe

Control pe teren:

- caiet de agro-mediu
- verificare vizuală în cadrul fermei (inclusiv prin vizite rapide la fața locului),
- controale prin teledetecție.

Principiile privind verificarea angajamentelor, care vor fi avute în vedere la elaborarea procedurilor, sunt prezentate la secțiunea "Acțiuni de atenuare" a fișei măsurii.

Verificarea cerințelor aplicabile angajamentelor Pachetului 5:

- menținerea angajamentelor și eligibilitatea suprafețelor – verificare administrativă (pe baza datelor IACS și LPIS) prin asigurarea trasabilității angajamentelor pentru fiecare parcelă,
- înființarea culturilor și eligibilitatea culturilor – va fi făcută prin controale administrative (pe baza datelor IACS și LPIS) și prin controale pe teren (verificare vizuală și caiet de agro-mediu),
- utilizarea gunoiiului de grajd – va fi făcută prin controale administrative (verificare încrucișată cu registrul animalelor) și prin controale pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu pentru aplicarea fertilizanților organici și numărul de animale),
- deținerea competențelor necesare implementării angajamentelor – verificare administrativă (documente care să demonstreze accesarea serviciilor de consiliere sau consultanță).

8.2.9.4.4.9. Pachetul 6 – pajiști importante pentru fluturi (Maculinea sp.)

8.2.9.4.4.9.1. Metode de verificare a angajamentelor

Control administrativ:

- verificare angajament și cereri de plată

- verificare încrucișată cu baze de date și raportări externe

Control pe teren:

- caiet de agro-mediu,
- verificare vizuală în cadrul fermei (inclusiv prin vizite rapide la fața locului planificate pentru verificarea unor cerințe legate de respectarea anumitor date pentru efectuarea lucrărilor agricole),
- controale prin teledetectie.

Principiile privind verificarea angajamentelor, care vor fi avute în vedere la elaborarea procedurilor, sunt prezentate la secțiunea "Acțiuni de atenuare" a fișei măsurii.

Verificarea cerințelor aplicabile angajamentelor Pachetului 6:

- menținerea angajamentelor și eligibilitatea suprafețelor – verificare administrativă (pe baza datelor IACS și LPIS) prin asigurarea trasabilității angajamentelor pentru fiecare parcelă,
- interzicerea utilizării fertilizanților chimici și a pesticidelor – controale pe teren (verificare vizuală, caiet de agro-mediu),
- limitarea utilizării gunoiului de grajd – controale administrative (verificare încrucișată cu registrul animalelor) și controale pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu pentru aplicarea fertilizanților organici și numărul de animale),
- efectuarea cositului – controale pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu pentru data de cosit și adunatul fânului),
- modul de efectuare a lucrărilor – controale pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu pentru lucrări manuale și utilaje ușoare),
- limitarea încărcăturii de animale și efectuarea pășunatului – verificare administrativă (verificare încrucișată cu registrul animalelor pentru menținerea unei încărcături reduse de animale) și verificare pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu pentru menținerea unei încărcături reduse de animale pe toată perioada pășunatului și utilizarea pajiștilor inundate),
- interzicerea însămânțărilor sau supraînsămânțări – verificare pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu),
- deținerea competențelor necesare implementării angajamentelor – verificare administrativă (documente care să demonstreze accesarea serviciilor de consiliere sau consultanță).

8.2.9.4.4.10. Pachetul 7 – terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru gâsca cu gât roșu (*Branta ruficollis*)

8.2.9.4.4.10.1. *Metode de verificare a angajamentelor*

Control administrativ:

- verificare angajament și cereri de plată
- verificare încrucișată cu baze de date și raportări externe

Control pe teren:

- caiet de agro-mediu

- verificare vizuală în cadrul fermei (inclusiv prin vizite rapide la fața locului planificate pentru verificarea unor cerințe legate de respectarea anumitor date pentru efectuarea lucrărilor agricole),
- controale prin teledetecție.

Principiile privind verificarea angajamentelor, care vor fi avute în vedere la elaborarea procedurilor, sunt prezentate la secțiunea "Acțiuni de atenuare" a fișei măsurii.

Verificarea cerințelor aplicabile angajamentelor Pachetului 7:

- menținerea angajamentelor și eligibilitatea suprafețelor – verificare administrativă (pe baza datelor IACS și LPIS) prin asigurarea trasabilității angajamentelor pentru fiecare parcelă,
- interzicerea utilizării fertilizanților și a pesticidelor – va fi făcută prin controale pe teren (verificare vizuală, caiet de agro-mediu),
- interzicerea activităților agricole pe timpul iernii – verificare pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu),
- perioadele de înființare și recoltare/încorporare a culturilor și eligibilitatea culturilor – va fi făcută prin controale administrative (pe baza datelor IACS și LPIS) și prin controale pe teren (verificare vizuală la momentul la care cerințele se pot verifica, caiet de agro-mediu),
- deținerea competențelor necesare implementării angajamentelor – verificare administrativă (documente care să demonstreze accesarea serviciilor de consiliere sau consultanță).

8.2.9.4.4.11. Pachetul 8 – creșterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abandon (bovine, ovine, caprine, ecvidee, porcine)

8.2.9.4.4.11.1. Metode de verificare a angajamentelor

Control administrativ:

- verificare angajament și cereri de plată
- verificare încrucișată cu baze de date și raportări externe

Control pe teren:

- caiet de agro-mediu
- verificare vizuală în cadrul fermei (inclusiv prin vizite rapide la fața locului),
- controale prin teledetecție.

Principiile privind verificarea angajamentelor, care vor fi avute în vedere la elaborarea procedurilor, sunt prezentate la secțiunea "Acțiuni de atenuare" a fișei măsurii.

Verificarea cerințelor aplicabile angajamentelor Pachetului 8:

- menținerea angajamentelor – verificare administrativă (pe baza datelor IACS și LPIS),
- cerințele referitoare la eligibilitatea și menținerea animalelor – verificare administrativă (verificare încrucișată cu registrul animalelor și cu registrele genealogice și schimb de informații cu instituțiile cu responsabilități) și verificare pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu),

- deținerea competențelor necesare implementării angajamentelor – verificare administrativă (documente care să demonstreze accesarea serviciilor de consiliere sau consultanță).

8.2.9.4.4.12. Pachetul 9 - terenuri agricole importante ca zone de hrănire pentru acvila țipătoare mică (Aquila pomarina)

8.2.9.4.4.12.1. Metode de verificare a angajamentelor

Control administrativ:

- verificare angajament și cereri de plată
- verificare încrucișată cu baze de date și raportări externe

Control pe teren:

- caiet de agro-mediu
- verificare vizuală în cadrul fermei (inclusiv prin vizite rapide la fața locului planificate pentru verificarea unor cerințe legate de respectarea anumitor date pentru efectuarea lucrărilor agricole),
- controale prin teledetecție.

Principiile privind verificarea angajamentelor, care vor fi avute în vedere la elaborarea procedurilor, sunt prezentate la secțiunea "Acțiuni de atenuare" a fișei măsurii.

Verificarea cerințelor specifice P.9:

- menținerea angajamentelor și eligibilitatea suprafețelor – verificare administrativă (IACS și LPIS), trasabilitate angajamente pe parcelă,
- interzicerea utilizării fertilizanților și a pesticidelor – controale pe teren (verificare vizuală, caiet de agro-mediu),
- perioadele de recoltare a culturilor și eligibilitatea culturilor – controale administrative (pe baza datelor IACS și LPIS) și controale pe teren (verificare vizuală la momentul la care cerințele se pot verifica, caiet de agro-mediu),
- limitarea utilizării gunoiului de grajd – controale administrative (verificare încrucișată cu registrul animalelor) și controale pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu pentru aplicarea fertilizanților organici și numărul de animale),
- efectuarea cositului – controale pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu pentru data de cosit și adunatul fânului),
- modul de efectuare a lucrărilor – controale pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu pentru lucrări manuale și utilaje ușoare),
- limitarea încărcăturii de animale și efectuarea pășunatului – verificare administrativă (verificare încrucișată cu registrul animalelor) și verificare pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu),
- interzicerea însămânțărilor sau supraînsămânțărilor – verificare pe teren (verificare vizuală și prin caietul de agro-mediu),
- deținerea competențelor necesare implementării angajamentelor – verificare administrativă (documente care să demonstreze accesarea serviciilor de consiliere sau consultanță).

8.2.9.5. Informații suplimentare specifice măsurii

Identificarea și definirea elementelor de referință relevante; acestea trebuie să includă standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, criteriile și activitățile minime relevante stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, cerințele minime relevante referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecția plantelor, precum și alte cerințe obligatorii relevante stabilite în dreptul național

Cerințele de bază sunt descrise la secțiunea aferentă angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Cerințele minime pentru îngrășămintele trebuie să includă, printre altele, codurile de bune practici introduse de Directiva 91/676/CEE pentru exploatarea situată în afara zonelor vulnerabile la nitrați și cerințele privind poluarea cu fosfor; cerințele minime privind utilizarea produselor de protecția plantelor trebuie să includă, printre altele, principiile generale pentru gestionarea integrată a dăunătorilor introduse de Directiva 2009/128/CE a Parlamentului European și a Consiliului, obligația de a deține o autorizație de utilizare a produselor și obligația de a urma cursuri de formare, cerințele referitoare la depozitarea în condiții de siguranță, verificarea echipamentelor destinate răspândirii produselor și norme privind utilizarea pesticidelor în apropierea apelor și a altor surse sensibile, astfel cum sunt stabilite de legislația națională

Cerințele minime referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a substanțelor de protecție a plantelor sunt prezentate la secțiunea specifică cerințelor de bază aplicabile angajamentelor din fișa tehnică a măsurii.

Lista raselor locale aflate în pericol de abandon și a resurselor genetice vegetale în pericol de eroziune genetică

Lista raselor locale aflate în pericol de abandon este prezentată în cadrul secțiunii specifice a Pachetului 8.

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor agronomici, inclusiv descrierea cerințelor de referință, astfel cum se menționează la articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare, pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat și nivelul costurilor de tranzacție; dacă este relevant, metodologia respectivă trebuie să țină cont de ajutoarele acordate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1307/2013, inclusiv de plata pentru practicile agricole benefice pentru climă și pentru mediu, pentru a se exclude dubla finanțare; după caz, metoda de conversie utilizată pentru alte unități în conformitate cu articolul 9 din prezentul regulament

Conform prevederilor art. 62 (2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului – ICPA București a asigurat validarea și verificarea calculelor nivelului primelor compensatorii pentru acoperirea pierderii de venit datorate angajamentelor în cadrul Pachetelor 1-7 și 9-11 ale Măsurii 10, din punct de vedere al consistenței și plauzibilității (Cap. 18.2 Figura 18.2.M10. 1-1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P1-P7, Capitolul 18.2 Figura 18.2.M10.1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P9-P11). Conform aceluiași prevederi, Institutul de Cercetare pentru Economia Agriculturii și Dezvoltare Rurală din cadrul Academiei de Științe Agricole și Silvicultură "Gheorghe Ionescu Șișești" a asigurat

validarea și verificarea calculelor nivelului primelor compensatorii pentru acoperirea pierderii de venit datorate respectării angajamentelor voluntare în cadrul Pachetului 8 privind creșterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abandon, din punct de vedere al consistenței și plauzibilității (Cap. 18.2 Figura 18.2.M10.1-2 – scrisoare ICEADR validare metodologie calcul plăți M.10.1 P8). De asemenea, pentru toate pachetele Măsurii 10 dubla finanțare cu practicile benefice pentru climă și mediu (greening) din cadrul art. 43 al Regulamentului (UE) nr. 1307/2013 sau supracompensarea sunt evitate.

Valorile parametrilor utilizați în metodologia de calcul a plăților compensatorii acordate prin pachetele Măsurii 10 au fost furnizate de Institutul de Cercetare și Dezvoltare pentru Pajiști Brașov (studii privind potențialul productiv al pajiștilor permanente și gospodărirea pajiștilor permanente), Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Agricolă Fundulea (studii privind fundamentarea tehnologiilor pentru culturile de camp), MADR, RICA, INS. Perioadele de referință ale parametrilor utilizați sunt de minimum 3 ani. În funcție de datele disponibile au fost utilizate cele mai recente valori medii calculate pe perioade de 3 până la 5 ani ale prețurilor și costurilor, în majoritatea situațiilor fiind utilizate valori medii corespunzătoare perioadei 2009-2012. Calculele pentru pachetele 5 și 8 au utilizat valoarea producției standard SO 2010, calculată de RICA ca medie a cinci ani consecutivi (2008 - 2012).

Din perspectiva cerințelor specifice fiecărui pachet/variantă, nu există diferențe semnificative ale condițiilor la nivel regional sau subregional cu efecte asupra pierderilor de venituri sau a cheltuielilor suplimentare, asigurându-se condiții similare pentru toți beneficiarii Măsurii 10 și evitându-se astfel supra sau sub-compensarea.

Combinarea pe aceeași suprafață a plăților acordate pe suprafață în cadrul acestei măsuri cu plățile directe acordate fermierilor și cu plățile acordate zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale (Măsura 13 – art. 31), datorită faptului că nu există cerințe similare, asigură evitarea dublei finanțări a unor acțiuni sau a supracompensării. Combinarea pe aceeași suprafață a plăților acordate în cadrul pachetului 5 cu plățile acordate în cadrul pachetului 4 sau pachetului 7, datorită faptului că nu există cerințe similare, asigură de asemenea evitarea dublei finanțări a unor acțiuni sau a supracompensării.

Având în vedere condițiile de eligibilitate referitoare la categoria de utilizare a terenurilor agricole în cadrul pachetelor propuse prin Măsura 10, este exclusă dubla finanțare a acțiunilor de înverzire prevăzute de art. 45 al Regulamentului (UE) nr. 1307/2013 (menținerea pajiștilor permanente). Cerințele pachetelor măsurii de agro-mediu și climă sunt superioare ca nivel de restricție față de condiția de înverzire referitoare la menține suprafețele de pajiști permanente. Cerința specifică aplicabilă de interdicere a aratului sau discuitul pajiștilor existente în cadrul fermelor care au angajamente în derulare, este stabilită pentru asigurarea consistenței angajamentelor, nefiind generatoare de pierderi de venituri și costuri suplimentare în metodologia de calcul a plăților.

Din perspectiva practicilor de înverzire prevăzute de art. 44 al Regulamentului (UE) nr. 1307/2013 (diversificarea culturilor pe terenuri arabile), în cazul:

- pachetelor 1, 2, 3, 6, 9.2 și 11.2 este evitată dubla finanțare sau supracompensarea datorită faptului că acestea nu se aplică pe terenurile arabile,
- pachetelor 4, 7, 9.1, 10 și 11.1 este evitată dubla finanțare sau supracompensarea datorită faptului că cerințele specifice care generează costuri suplimentare și pierderi de venituri nu sunt cele legate de diversificarea culturilor,
- pachetului 5 este evitată dubla finanțare sau supracompensarea prin stabilirea condiției de eligibilitate (numai fermierii care dețin în cadrul fermei suprafețe arabile mai mici de 10 ha sunt eligibili).

Din perspectiva practicilor de înverzire prevăzute de art. 46 al Regulamentului (UE) nr. 1307/2013 (zone de interes ecologic), în contextul notificării făcute de România, nu există riscul de supracompensare sau dublă finanțare cu pachetele aplicabile pe terenuri arabile (4, 5, 7, 9.1, 10 și 11.1), deoarece menținerea acestor elemente pe terenurile arabile nu constituie o cerință specifică care să fi generat costuri suplimentare sau pierderi de venituri în metodologia de calcul a plăților compensatorii pentru Măsura 10. De asemenea, notificarea făcută de România prevede faptul că suprafețele care fac obiectul măsurii de agro-mediu și climă (conform art. 28 din 1305/2013), nu se iau în considerare în calculul zonelor de interes ecologic.

Descrierea metodologiei de calcul a pierderilor de venituri și a costurilor suplimentare este prezentată în cadrul secțiunii specifice a fiecărui pachet al Măsurii 10.

8.2.9.5.1. Angajamentele în materie de agromediu și climă

8.2.9.5.1.1. Pachetul 1 – pajiști cu înaltă valoare naturală (HNV)

8.2.9.5.1.1.1. Elemente de bază

8.2.9.5.1.1.1.1. GAEC și/sau RPU relevante

Angajament: utilizarea fertilizanților chimici este interzisă

- **SMR1** – fermierii trebuie să:
  - 1.b - respecte perioadele de interdicție pentru aplicarea îngrășămintelor organice și chimice,
  - 1.c - nu depășească 170 kg N s.a./ha/an din îngrășăminte organice și cantitățile de N din îngrășăminte chimice ce se pot aplica fără studii agrochimice stabilite prin Programul de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole și să urmeze un plan de fertilizare,
  - 1.g - nu aplice îngrășăminte pe fâșiile de protecție a apelor,
  - 1.h - păstreze 3 ani evidențe ale exploatației (plan de fertilizare și documente de livrare/expediere a îngrășămintelor de origine animală),
  - 2. dețină actele de reglementare în domeniul protecției mediului și/sau gospodăririi apelor (dacă este cazul).

Angajament: utilizarea pesticidelor este interzisă

- **GAEC3** – fermierii au obligația de a nu deversa direct sau descărca pe teren produse ce conțin substanțe periculoase.
- **SMR10** – fermierii trebuie să:
  - 1. utilizeze PPP omologate,
  - 2. utilizeze PPP în scopul pentru care acestea au fost omologate și în conformitate cu instrucțiunile,
  - 3. nu utilizeze fără autorizație PPP foarte toxice (T+) și toxice (T),
  - 4. nu aplice PPP în zone de protecție a apelor și în alte zone protejate,
  - 5. respecte condițiile de depozitare, manipulare și utilizare a PPP,
  - 6. păstreze 3 ani evidențe contabile ale PPP depozitate și utilizate în exploatație.

Angajament: cositul poate începe doar după data de 1 iulie (pentru terenurile situate în UAT cu altitudini medii mai mari sau egale cu 600 m) sau după data de 15 iunie (pentru terenurile situate în UAT cu altitudini medii mai mici de 600 m)

- **SMR3** – fermierii trebuie să:
  - 1.a - respecte planul de management al SCI,
  - 1.b - urmeze procedura EIA/SEA/evaluării adecvate pentru autorizarea activităților desfășurate în SCI,
  - 2.a - nu ucidă sau captureze animale sălbatice,
  - 2.b - nu deterioreze habitatele și să nu perturbe intenționat în animalele sălbatice,
  - 2.c - nu recolteze/distruge plante sălbatice.

8.2.9.5.1.1.1.2. Cerințe minime pentru îngrășăminte și pesticide

Angajament: utilizarea fertilizanților chimici este interzisă

- Cerință de bază: Folosirea îngrășămintelor - Ordin Comun 1378/1071/2010 - Interzicerea folosirii fertilizatorilor neautorizați pentru vânzare.

Angajament: utilizarea pesticidelor este interzisă

- Cerință de bază: Fito-sanitar - HG 1559/2004, OG 4/1995, cu modificările și completările ulterioare - Este permisă utilizarea numai a acelor produse de protecție a plantelor care au fost autorizate pentru vânzare și numai în conformitate cu instrucțiunile de utilizare.

Obligațiile din legislația națională referitoare la limitarea cantității de îngrășăminte care poate fi utilizată pe terenurile agricole, la perioadele de interdicție pentru utilizarea îngrășămintelor sau la obligația de a urma un plan de fertilizare sunt conținute în cerințele de bază prevăzute de SMR1.

8.2.9.5.1.1.1.3. Alte cerințe naționale/regionale relevante

Nu este cazul.

8.2.9.5.1.1.1.4. Minim activități

„Activitate minimă”:

- efectuarea unei activități minime pe suprafețele agricole menținute în mod obișnuit într-o stare adecvată pentru pășunat sau pentru cultivare pe pajiștile permanente prin pășunat cu asigurarea unei încărcături minime de 0,3 UVM/ha cu animalele pe care le exploatează sau un cosit anual, în conformitate cu prevederile legislației specifice în domeniul pajiștilor.
- în cazul pajiștilor permanente situate la altitudini de peste 1800 m, menținute în mod natural într-o stare adecvată pentru pășunat activitatea minimă constă în pășunat, cu asigurarea unei încărcături minime de 0,3 UVM/ha, cu animalele pe care le exploatează.

8.2.9.5.1.1.2. *Practicile agricole uzuale relevante*

Utilizare a pajiștilor permanente și a livezilor tradiționale utilizate extensiv prin cosit și/sau pășunat: intensivă sau extensivă. Pajiștile permanente sunt utilizate preponderent pentru creșterea animalelor, prin cosit pentru obținerea furajelor sau prin pășunat, încărcătura de animale variind de la un caz la altul. Cositul se practică la scară largă cu mijloace mecanizate, fiind operat însă și manual în zonele mai greu accesibile. Cositul se face de 3-4 ori ca practică specifică zone joase sau de 2-3 ori în zonele înalte, începând înainte de fructificare. Prin cerința pachetului referitoare la obligativitatea cositului după anumite date, se are în vedere asigurarea autoînsămânțării. Se practică în general fertilizarea cu îngrășăminte organice, pajiștile utilizate intensiv fiind fertilizate cu îngrășăminte chimice. Sunt utilizate local substanțe de protecție a plantelor pentru eliminarea speciilor invazive sau a celor fără valoare economică. Se fac însămânțări și supraînsămânțări cu specii cu valoare economică ridicată. Riscurile sunt legate de intensivizare (utilizarea intensivă a pajiștilor sau transformarea acestora în terenuri arabile) în zonele cu potențial agricol ridicat și în zonele ușor accesibile sau de abandonul activităților agricole în zonele cu potențial agricol scăzut, în cele caracterizate de condiții pedo-climatice nefavorabile și în zonele greu accesibile.

8.2.9.5.1.2. Pachetul 10 - refugii ecologice pe terenuri arabile pentru speciile de păsări comune asociate terenurilor agricole

8.2.9.5.1.2.1. *Elemente de bază*

8.2.9.5.1.2.1.1. GAEC și/sau RPU relevante

Angajament: minim 30% din suprafața fiecărei parcele aflate sub angajament trebuie să fie nelucrată. Procentul de 30% va fi împărțit astfel:

1. o suprafață compactă fixă de minimum 10% menținută timp de 4 ani din perioada angajamentului. Această suprafață va fi doar cosită/pășunată anual după 1 august. În ultimul an de angajament suprafața respectivă va fi arată (P)
  2. două suprafețe compacte nelucrate, fiecare de minimum 10%, pot fi mutate de la un an la altul la nivelul parcelei. Suprafețele nelucrate de 10% vor fi înființate pe o perioadă de 1 an, începând cu toamna fiecărui an de angajament. La nivelul acestor suprafețe sunt interzise lucrările agricole pe o perioadă de 1 an, inclusiv arătura de toamnă.(P)
  3. cele 3 suprafețe de câte 10% pot fi amplasate la marginile parcelelor, dar la o depărtare de cel puțin 20 de metri de acestea.
- **SMR2** – fermierii au obligația să:
    - 1.a - respecte planul de management al SPA,
    - 1.b - urmeze procedura EIA/SEA/evaluării adecvate pentru autorizarea activităților desfășurate în SPA,
    - 2.a - nu ucidă/captureze intenționat păsările sălbatice,
    - 2.b - nu distrugeă cuiburile și să nu culeagă ouăle,
    - 2.c - nu perturbe păsările.

Angajament: pe cele 3 suprafețe de câte 10% lăsate necultivate în fiecare an nu se vor aplica îngrășăminte chimice

- **SMR1** – a se vedea descrierea SMR1 pentru angajamentul Pachetului 1.

Angajament: pe cele 3 suprafețe de câte 10% lăsate necultivate în fiecare an nu se vor aplica pesticide

- **GAEC3** – fermierii au obligația de a nu deversa direct sau descărca pe teren produse ce conțin substanțe periculoase.
- **SMR10** – fermierii trebuie să:
  - 1. utilizeze PPP omologate,
  - 2. utilizeze PPP în scopul pentru care acestea au fost omologate și în conformitate cu instrucțiunile,
  - 3. nu utilizeze fără autorizație PPP foarte toxice (T+) și toxice (T),
  - 4. nu aplice PPP în zone de protecție a apelor și în alte zone protejate,
  - 5. respecte condițiile de depozitare, manipulare și utilizare a PPP,
  - 6. păstreze 3 ani evidențe contabile ale PPP depozitate și utilizate în exploatație.

8.2.9.5.1.2.1.2. Cerințe minime pentru îngrășăminte și pesticide

Angajament: pe cele 3 suprafețe de câte 10% lăsate necultivate în fiecare an nu se vor aplica îngrășăminte chimice

- Cerință de bază: Folosirea îngrășămintelor - Ordin Comun 1378/1071/2010 - Interzicerea folosirii fertilizatorilor neautorizați pentru vânzare.

Angajament: pe cele 3 suprafețe de câte 10% lăsate necultivate în fiecare an nu se vor aplica pesticide

- Cerință de bază: Fito-sanitar - HG 1559/2004, OG 4/1995, cu modificările și completările ulterioare - Este permisă utilizarea numai a acelor produse de protecție a plantelor care au fost autorizate pentru vânzare și numai în conformitate cu instrucțiunile de utilizare.

Obligațiile din legislația națională referitoare la limitarea cantității de îngrășăminte care poate fi utilizată pe terenurile agricole, la perioadele de interdicție pentru utilizarea îngrășămintelor sau la obligația de a urma un plan de fertilizare sunt conținute în cerințele de bază prevăzute de SMR1.

8.2.9.5.1.2.1.3. Alte cerințe naționale/regionale relevante

Nu este cazul.

8.2.9.5.1.2.1.4. Minim activități

„Activitate minimă”: efectuarea unei activități minime pe suprafețele agricole menținute în mod obișnuit într-o stare adecvată pentru pășunat sau pentru cultivare, pe terenul arabil prin îndepărtarea vegetației prin lucrări de cosit sau discuit sau prin erbicidare cel puțin o dată pe an.

8.2.9.5.1.2.2. Practicile agricole uzuale relevante

Utilizare a terenurilor: predominant intensivă. Se utilizează la scară largă tehnologii moderne, bazate pe utilizarea îngrășămintelor chimice și a substanțelor de protecție a plantelor. Zonele eligibile sunt dominate în general de monoculturi aplicate pe suprafețe extinse. În aceste zone terenurile arabile dețin o pondere semnificativă, pașiștile permanente fiind restrânse. Acest tip de agricultură a dus în alte State Membre la înregistrarea unui declin pentru speciile de păsări comune asociate terenurilor agricole.

8.2.9.5.1.3. Pachetul 11 - terenuri agricole importante pentru dropie (Otis tarda)

8.2.9.5.1.3.1. Elemente de bază

8.2.9.5.1.3.1.1. GAEC și/sau RPU relevante

Sub-pachetul 11.1: Nu este cazul.

Sub-pachetul 11.2: Angajament: utilizarea fertilizanților chimici este interzisă

- **SMR1** – a se vedea descrierea SMR1 pentru angajamentul Pachetului 1.

Sub-pachetul 11.2: Angajament: utilizarea pesticidelor este interzisă

- **GAEC3** – fermierii au obligația de a nu deversa direct sau descărca pe teren produse ce conțin substanțe periculoase.
- **SMR10** – fermierii trebuie să:
  - 1. utilizeze PPP omologate,
  - 2. utilizeze PPP în scopul pentru care acestea au fost omologate și în conformitate cu instrucțiunile,
  - 3. nu utilizeze fără autorizație PPP foarte toxice (T+) și toxice (T),
  - 4. nu aplice PPP în zone de protecție a apelor și în alte zone protejate,
  - 5. respecte condițiile de depozitare, manipulare și utilizare a PPP,
  - 6. păstreze 3 ani evidențe contabile ale PPP depozitate și utilizate în exploatație.

Sub-pachetul 11.2: Angajament: cositul va începe după 1 iulie

- **SMR2** – fermierii au obligația să:
  - 1.a - respecte planul de management al SPA,
  - 1.b - urmeze procedura EIA/SEA/evaluării adecvate pentru autorizarea activităților desfășurate în SPA,
  - 2.a - nu ucidă/captureze intenționat păsările sălbatice,
  - 2.b - nu distrugă cuiburile și să nu culeagă ouăle,

- 2.c - nu perturbe păsările.

8.2.9.5.1.3.1.2. Cerințe minime pentru îngrășăminte și pesticide

Sub-pachetul 11.1: Nu este cazul.

Sub-pachetul 11.2: Angajament: utilizarea fertilizanților chimici este interzisă

- Cerință de bază: Folosirea îngrășămintelor - Ordin Comun 1378/1071/2010 - Interzicerea folosirii fertilizatorilor neautorizați pentru vânzare.

Sub-pachetul 11.2: Angajament: utilizarea pesticidelor este interzisă

- Cerință de bază: Fito-sanitar - HG 1559/2004, OG 4/1995, cu modificările și completările ulterioare - Este permisă utilizarea numai a acelor produse de protecție a plantelor care au fost autorizate pentru vânzare și numai în conformitate cu instrucțiunile de utilizare.

Sub-pachetul 11.2: Obligațiile din legislația națională referitoare la limitarea cantității de îngrășăminte care poate fi utilizată pe terenurile agricole, la perioadele de interdicție pentru utilizarea îngrășămintelor sau la obligația de a urma un plan de fertilizare sunt conținute în cerințele de bază prevăzute de SMR1.

8.2.9.5.1.3.1.3. Alte cerințe naționale/regionale relevante

Nu este cazul.

8.2.9.5.1.3.1.4. Minim activități

„Activitate minimă”:

- sub-pachetul 11.1: efectuarea unei activități minime pe suprafețele agricole menținute în mod obișnuit într-o stare adecvată pentru pășunat sau pentru cultivare, pe terenul arabil prin îndepărtarea vegetației prin lucrări de cosit sau discuit sau prin erbicidare cel puțin o dată pe an.
- sub-pachetul 11.2: efectuarea unei activități minime pe suprafețele agricole menținute în mod obișnuit într-o stare adecvată pentru pășunat sau pentru cultivare pe pajiștile permanente prin pășunat cu asigurarea unei încărcături minime de 0,3 UVM/ha cu animalele pe care le exploatează sau un cosit anual, în conformitate cu prevederile legislației specifice în domeniul pajiștilor.

8.2.9.5.1.3.2. Practicile agricole uzuale relevante

Utilizare a terenurilor arabile: predominant intensivă. Se utilizează la scară largă tehnologii moderne, bazate pe utilizarea îngrășămintelor chimice și a substanțelor de protecție a plantelor, a amendamentelor pentru corectarea calității solului, precum și lucrări de pregătire a solului. Zonele eligibile sunt dominate în

general de monoculturi aplicate pe suprafețe extinse. Tehnologia aplicată în majoritatea cazurilor pentru pregătirea solului în vederea înființării culturilor pe terenurile arabile este bazată pe lucrări de arat.

Utilizare a pajiștilor permanente prin cosit și/sau pășunat: intensivă sau extensivă. Pajiștile permanente sunt utilizate preponderent pentru creșterea animalelor, prin cosit pentru obținerea furajelor sau prin pășunat, încărcătura de animale variind de la un caz la altul. Cositul se practică la scară largă cu mijloace mecanizate, fiind operat însă și manual în zonele mai greu accesibile. Cositul se poate face de 3-4 ori pe an, realizându-se de regulă înainte de fructificare, pentru obținerea unei calități cât mai bune. Se practică în general fertilizarea cu îngrășăminte organice, pajiștile utilizate intensiv fiind fertilizate cu îngrășăminte chimice. Sunt utilizate local substanțe de protecție a plantelor pentru eliminarea speciilor invazive sau a celor fără valoare economică. Se fac însămânțări și supraînsămânțări cu specii cu valoare economică ridicată. Riscurile sunt legate de intensivizare (utilizarea intensivă a pajiștilor sau transformarea acestora în terenuri arabile) în zonele cu potențial agricol ridicat și în zonele ușor accesibile.

8.2.9.5.1.4. Pachetul 2 – practici agricole tradiționale

8.2.9.5.1.4.1. Elemente de bază

8.2.9.5.1.4.1.1. GAEC și/sau RPU relevante

Nu este cazul.

8.2.9.5.1.4.1.2. Cerințe minime pentru îngrășăminte și pesticide

Nu este cazul.

8.2.9.5.1.4.1.3. Alte cerințe naționale/regionale relevante

Nu este cazul.

8.2.9.5.1.4.1.4. Minim activități

„Activitate minimă”:

- efectuarea unei activități minime pe suprafețele agricole menținute în mod obișnuit într-o stare adecvată pentru pășunat sau pentru cultivare pe pajiștile permanente prin pășunat cu asigurarea unei încărcături minime de 0,3 UVM/ha cu animalele pe care le exploatează sau un cosit anual, în conformitate cu prevederile legislației specifice în domeniul pajiștilor.
- în cazul pajiștilor permanente situate la altitudini de peste 1800 m, menținute în mod natural într-o stare adecvată pentru pășunat activitatea minimă constă în pășunat, cu asigurarea unei încărcături minime de 0,3 UVM/ha, cu animalele pe care le exploatează.

8.2.9.5.1.4.2. *Practicile agricole uzuale relevante*

Cositul se practică la scară largă cu mijloace mecanizate (cel mai frecvent cu utilaje ușoare), fiind operat însă și manual în zonele mai greu accesibile. Prin Pachetul 2 se urmărește revenirea la practicile tradiționale acolo unde se practică în mod curent cositul mecanizat, dar și menținerea cositului manual pe fondul riscului de intensivizare a activităților agricole.

8.2.9.5.1.5. Pachetul 3 – pajiști importante pentru păsări - varianta 3.1 – Crex crex

8.2.9.5.1.5.1. *Elemente de bază*

8.2.9.5.1.5.1.1. GAEC și/sau RPU relevante

Angajament: utilizarea fertilizanților chimici este interzisă

- **SMR1** – a se vedea descrierea SMR1 pentru angajamentul similar al Pachetului 1.

Angajament: utilizarea pesticidelor este interzisă

- **GAEC3** – a se vedea descrierea GAEC3 pentru angajamentul similar al Pachetului 1.
- **SMR10** – a se vedea descrierea SMR10 pentru angajamentul similar al Pachetului 1.

Angajament: cositul se poate efectua doar după data de 31 iulie

- **SMR2** – fermierii au obligația să:
  - 1.a - respecte planul de management al SPA,
  - 1.b - urmeze procedura EIA/SEA/evaluării adecvate pentru autorizarea activităților desfășurate în SPA,
  - 2.a - nu ucidă/captureze intenționat păsările sălbatice,
  - 2.b - nu distrugă cuiburile și să nu culeagă ouăle,
  - 2.c - nu perturbe păsările.

8.2.9.5.1.5.1.2. Cerințe minime pentru îngrășăminte și pesticide

Angajament: utilizarea fertilizanților chimici este interzisă

- Cerință de bază: Folosirea îngrășămintelor - Ordin Comun 1378/1071/2010 - Interzicerea folosirii fertilizatorilor neautorizați pentru vânzare.

Angajament: utilizarea pesticidelor este interzisă

- Cerință de bază: Fito-sanitar - HG 1559/2004, OG 4/1995, cu modificările și completările ulterioare - Este permisă utilizarea numai a acelor produse de protecție a plantelor care au fost autorizate pentru vânzare și numai în conformitate cu instrucțiunile de utilizare.

Obligațiile din legislația națională referitoare la limitarea cantității de îngrășăminte care poate fi utilizată pe terenurile agricole, la perioadele de interdicție pentru utilizarea îngrășămintelor sau la obligația de a urma un plan de fertilizare sunt conținute în cerințele de bază prevăzute de SMR1.

8.2.9.5.1.5.1.3. Alte cerințe naționale/regionale relevante

Nu este cazul.

8.2.9.5.1.5.1.4. Minim activități

„Activitate minimă”:

- efectuarea unei activități minime pe suprafețele agricole menținute în mod obișnuit într-o stare adecvată pentru pășunat sau pentru cultivare pe pajiștile permanente prin pășunat cu asigurarea unei încărcături minime de 0,3 UVM/ha cu animalele pe care le exploatează sau un cosit anual, în conformitate cu prevederile legislației specifice în domeniul pajiștilor.
- în cazul pajiștilor permanente situate la altitudini de peste 1800 m, menținute în mod natural într-o stare adecvată pentru pășunat activitatea minimă constă în pășunat, cu asigurarea unei încărcături minime de 0,3 UVM/ha, cu animalele pe care le exploatează.

8.2.9.5.1.5.2. Practicile agricole uzuale relevante

Utilizare a pajiștilor permanente și a livezilor tradiționale utilizate extensiv prin cosit și/sau pășunat: intensivă sau extensivă. Pajiștile permanente sunt utilizate preponderent pentru creșterea animalelor, prin cosit pentru obținerea furajelor sau prin pășunat, încărcătura de animale variind de la un caz la altul. Cositul se practică la scară largă cu mijloace mecanizate, fiind operat însă și manual în zonele mai greu accesibile. Cositul se face de 3-4 ori ca practică specifică zone joase sau de 2-3 ori în zonele înalte, începând înainte de fructificare. Se practică în general fertilizarea cu îngrășăminte organice, pajiștile utilizate intensiv fiind fertilizate cu îngrășăminte chimice. Sunt utilizate local substanțe de protecție a plantelor pentru eliminarea speciilor invazive sau a celor fără valoare economică. Se fac însămânțări și supraînsămânțări cu specii cu valoare economică ridicată. Riscurile sunt legate de intensivizare (utilizarea intensivă a pajiștilor sau transformarea acestora în terenuri arabile) în zonele cu potențial agricol ridicat și în zonele ușor accesibile sau de abandonul activităților agricole în zonele cu potențial agricol scăzut, în cele caracterizate de condiții pedo-climatice nefavorabile și în zonele greu accesibile.

8.2.9.5.1.6. Pachetul 3 – pajiști importante pentru păsări - varianta 3.2 – Lanius minor și Falco vespertinus

8.2.9.5.1.6.1. Elemente de bază

8.2.9.5.1.6.1.1. GAEC și/sau RPU relevante

Angajament: utilizarea fertilizanților chimici este interzisă

- **SMR1** – a se vedea descrierea SMR1 pentru angajamentul similar al Pachetului 1.

Angajament: utilizarea pesticidelor este interzisă

- **GAEC3** – a se vedea descrierea GAEC3 pentru angajamentul similar al Pachetului 1.
- **SMR10** – a se vedea descrierea SMR10 pentru angajamentul similar al Pachetului 1.

Angajament: cositul trebuie efectuat cel mai târziu până la data de 1 iulie, iar o bandă necosită, lată de 3 metri, va fi lăsată pe marginile fiecărei parcele (poate fi cosită după data de 1 septembrie)

- **SMR2** – a se vedea descrierea SMR2 pentru angajamentul Pachetului 3.1.

8.2.9.5.1.6.1.2. Cerințe minime pentru îngrășăminte și pesticide

Angajament: utilizarea fertilizanților chimici este interzisă

- Cerință de bază: Folosirea îngrășămintelor - Ordin Comun 1378/1071/2010 - Interzicerea folosirii fertilizatorilor neautorizați pentru vânzare.

Angajament: utilizarea pesticidelor este interzisă

- Cerință de bază: Fito-sanitar - HG 1559/2004, OG 4/1995, cu modificările și completările ulterioare - Este permisă utilizarea numai a acelor produse de protecție a plantelor care au fost autorizate pentru vânzare și numai în conformitate cu instrucțiunile de utilizare.

Obligațiile din legislația națională referitoare la limitarea cantității de îngrășăminte care poate fi utilizată pe terenurile agricole, la perioadele de interdicție pentru utilizarea îngrășămintelor sau la obligația de a urma un plan de fertilizare sunt conținute în cerințele de bază prevăzute de SMR1.

8.2.9.5.1.6.1.3. Alte cerințe naționale/regionale relevante

Nu este cazul.

8.2.9.5.1.6.1.4. Minim activități

„Activitate minimă”:

- efectuarea unei activități minime pe suprafețele agricole menținute în mod obișnuit într-o stare adecvată pentru pășunat sau pentru cultivare pe pajiștile permanente prin pășunat cu asigurarea unei încărcături minime de 0,3 UVM/ha cu animalele pe care le exploatează sau un cosit anual, în conformitate cu prevederile legislației specifice în domeniul pajiștilor.
- în cazul pajiștilor permanente situate la altitudini de peste 1800 m, menținute în mod natural într-o stare adecvată pentru pășunat activitatea minimă constă în pășunat, cu asigurarea unei încărcături minime de 0,3 UVM/ha, cu animalele pe care le exploatează.

8.2.9.5.1.6.2. *Practicile agricole uzuale relevante*

Utilizare a pajiștilor permanente: intensivă sau extensivă. Pajiștile permanente sunt utilizate preponderent pentru creșterea animalelor, prin cosit pentru obținerea furajelor sau prin pășunat, încărcătura de animale variind de la un caz la altul. Cositul se practică la scară largă cu mijloace mecanizate, fiind operat însă și manual în zonele mai greu accesibile. Cositul se face de 3-4 ori ca practică specifică zone joase sau de 2-3 ori în zonele înalte, începând înainte de fructificare. Se practică în general fertilizarea cu îngrășăminte organice, pajiștile utilizate intensiv fiind fertilizate cu îngrășăminte chimice. Sunt utilizate local substanțe de protecție a plantelor pentru eliminarea speciilor invazive sau a celor fără valoare economică. Se fac însămânțări și supraînsămânțări cu specii cu valoare economică ridicată. Riscurile sunt legate de intensivizare (utilizarea intensivă a pajiștilor sau transformarea acestora în terenuri arabile) în zonele cu potențial agricol ridicat și în zonele ușor accesibile sau de abandonul activităților agricole în zonele cu potențial agricol scăzut, în cele caracterizate de condiții pedo-climatice nefavorabile și în zonele greu accesibile.

8.2.9.5.1.7. Pachetul 4 – culturi verzi

8.2.9.5.1.7.1. *Elemente de bază*

8.2.9.5.1.7.1.1. GAEC și/sau RPU relevante

Angajament: semănarea culturilor verzi trebuie realizată până la 30 septembrie, utilizându-se: mazărea, mazăricea, rapița, muștarul, lupinul, sulfina

Angajament: pachetul se poate aplica pe maximum 80% din suprafața de teren arabil aparținând unei ferme

- **GAEC4** – pe timpul iernii, terenul arabil trebuie să fie acoperit cu culturi de toamnă și/sau să rămână nelucrat după recoltare pe cel puțin 20% din suprafața arabilă totală a fermei.

Angajament: biomasa formată trebuie să fie incorporată în sol cel târziu până la 31 martie

- **GAEC6** – 2. pentru menținerea nivelului de materie organică din sol fermierii trebuie să nu incendieze miriștile arabile.

8.2.9.5.1.7.1.2. Cerințe minime pentru îngrășăminte și pesticide

Nu este cazul.

8.2.9.5.1.7.1.3. Alte cerințe naționale/regionale relevante

Nu este cazul.

8.2.9.5.1.7.1.4. Minim activități

„Activitate minimă”:

- efectuarea unei activități minime pe suprafețele agricole menținute în mod obișnuit într-o stare adecvată pentru pășunat sau pentru cultivare, pe terenul arabil prin îndepărtarea vegetației prin lucrări de cosit sau discuit sau prin erbicidare cel puțin o dată pe an.

8.2.9.5.1.7.2. Practicile agricole uzuale relevante

Utilizare a terenurilor arabile: intensivă sau extensivă. Practicile curente nu au caracter antierozional, fiind asigurată acoperirea minimă a terenurilor pe timpul iernii numai pe 20% din suprafața arabilă a fermelor, pentru conformarea la standardul de eco-condiționalitate. În general se practică fertilizarea terenurilor arabile, în special cu îngrășăminte chimice.

8.2.9.5.1.8. Pachetul 5 – adaptarea la efectele schimbărilor climatice

8.2.9.5.1.8.1. Elemente de bază

8.2.9.5.1.8.1.1. GAEC și/sau RPU relevante

Angajament: utilizarea metodelor de lucrare minimă a solului (minimum tillage), fiind interzis aratul suprafețelor angajate

- **GAEC6** – pentru menținerea nivelului de materie organică din sol fermierii trebuie să:
  - 1. nu cultive floarea-soarelui pe același amplasament mai mult de 2 ani consecutiv,
  - 2. nu incendieze miriștile arabile.

Angajament: aplicarea gunoiului de grajd sub formă compostată (cantitatea maximă de gunoi de grajd care se aplică pe teren trebuie să fie în acord cu Standardele privind cantitățile maxime de îngrășăminte cu azot care pot fi aplicate pe terenul agricol definite în “Programul de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați”)

- **SMR1** – a se vedea descrierea SMR1 pentru angajamentul Pachetului 1.

8.2.9.5.1.8.1.2. Cerințe minime pentru îngrășăminte și pesticide

Angajament: aplicarea gunoiului de grajd sub formă compostată (cantitatea maximă de gunoi de grajd care se aplică pe teren trebuie să fie în acord cu Standardele privind cantitățile maxime de îngrășăminte cu azot care pot fi aplicate pe terenul agricol definite în “Codul de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați”).

- Cerință de bază: Cerințe privind protecția apei împotriva poluării cu nitrați din agricultură - Ordin comun MMAP, MADR nr. 333/165/2021 - Limitarea cantității de îngrășăminte care poate fi

utilizată pe terenurile agricole. Fermierii trebuie să respecte perioadele în care aplicarea fertilizatorilor este interzisă. Fermierii trebuie să urmeze un plan de fertilizare.

Obligațiile din legislația națională referitoare la limitarea cantității de îngrășăminte care poate fi utilizată pe terenurile agricole, la perioadele de interdicție pentru utilizarea îngrășămintelor sau la obligația de a urma un plan de fertilizare sunt conținute în cerințele de bază prevăzute de SMR1.

8.2.9.5.1.8.1.3. Alte cerințe naționale/regionale relevante

Nu este cazul.

8.2.9.5.1.8.1.4. Minim activități

„Activitate minimă”:

- efectuarea unei activități minime pe suprafețele agricole menținute în mod obișnuit într-o stare adecvată pentru pășunat sau pentru cultivare, pe terenul arabil prin îndepărtarea vegetației prin lucrări de cosit sau discuit sau prin erbicidare cel puțin o dată pe an.

8.2.9.5.1.8.2. Practicile agricole uzuale relevante

Utilizare a terenurilor arabile: intensivă sau extensivă. Practicile uzuale nu sunt adaptate efectelor schimbărilor climatice, în special în cadrul fermelor mici, motiv pentru care, în lipsa utilizării irigațiilor la scară largă, eficiența practicării agriculturii în România este strâns dependentă de manifestarea condițiilor climatice. Soiurile timpurii nu sunt utilizate la scară largă, fiind în general mai puțin productive. Fertilizarea este făcută predominant cu îngrășăminte chimice, iar în cazurile în care se utilizează îngrășăminte organice, acestea nu sunt compostate. Acest lucru se datorează și faptului că fermele mici nu dețin platforme individuale pentru depozitarea gunoierului de grajd. Tehnologia aplicată în majoritatea cazurilor pentru pregătirea solului în vederea înființării culturilor pe terenurile arabile este bazată pe lucrări de arat.

8.2.9.5.1.9. Pachetul 6 – pajiști importante pentru fluturi (Maculinea sp.)

8.2.9.5.1.9.1. Elemente de bază

8.2.9.5.1.9.1.1. GAEC și/sau RPU relevante

Angajament: utilizarea fertilizanților chimici este interzisă

- **SMR1** – a se vedea descrierea SMR1 pentru angajamentul similar al Pachetului 1.

Angajament: utilizarea pesticidelor este interzisă

- **GAEC3** – a se vedea descrierea GAEC3 pentru angajamentul similar al Pachetului 1.

- **SMR10** – a se vedea descrierea SMR10 pentru angajamentul similar al Pachetului 1.

Angajament: cositul se poate efectua doar după data de 25 august

- **SMR2** – a se vedea descrierea SMR2 pentru angajamentul Pachetului 1 referitor la cosit.

8.2.9.5.1.9.1.2. Cerințe minime pentru îngrășăminte și pesticide

Angajament: utilizarea fertilizanților chimici este interzisă

- Cerință de bază: Folosirea îngrășămintelor - Ordin Comun 1378/1071/2010 - Interzicerea folosirii fertilizatorilor neautorizați pentru vânzare.

Angajament: utilizarea pesticidelor este interzisă

- Cerință de bază: Fito-sanitar - HG 1559/2004, OG 4/1995, cu modificările și completările ulterioare - Este permisă utilizarea numai a acelor produse de protecție a plantelor care au fost autorizate pentru vânzare și numai în conformitate cu instrucțiunile de utilizare.

Obligațiile din legislația națională referitoare la limitarea cantității de îngrășăminte care poate fi utilizată pe terenurile agricole, la perioadele de interdicție pentru utilizarea îngrășămintelor sau la obligația de a urma un plan de fertilizare sunt conținute în cerințele de bază prevăzute de SMR1.

8.2.9.5.1.9.1.3. Alte cerințe naționale/regionale relevante

Nu este cazul.

8.2.9.5.1.9.1.4. Minim activități

„Activitate minimă”:

- efectuarea unei activități minime pe suprafețele agricole menținute în mod obișnuit într-o stare adecvată pentru pășunat sau pentru cultivare pe pajiștile permanente prin pășunat cu asigurarea unei încărcături minime de 0,3 UVM/ha cu animalele pe care le exploatează sau un cosit anual, în conformitate cu prevederile legislației specifice în domeniul pajiștilor.
- în cazul pajiștilor permanente situate la altitudini de peste 1800 m, menținute în mod natural într-o stare adecvată pentru pășunat activitatea minimă constă în pășunat, cu asigurarea unei încărcături minime de 0,3 UVM/ha, cu animalele pe care le exploatează.

8.2.9.5.1.9.2. Practicile agricole uzuale relevante

Utilizare a pajiștilor permanente și a livezilor tradiționale utilizate extensiv prin cosit și/sau pășunat: intensivă sau extensivă. Pajiștile permanente sunt utilizate preponderent pentru creșterea animalelor, prin

cosit pentru obținerea furajelor sau prin pășunat, încărcătura de animale variind de la un caz la altul. Cositul se practică la scară largă cu mijloace mecanizate, fiind operat însă și manual în zonele mai greu accesibile. Cositul se face de 3-4 ori ca practică specifică zone joase sau de 2-3 ori în zonele înalte, începând înainte de fructificare. Se practică în general fertilizarea cu îngrășăminte organice, pajiștile utilizate intensiv fiind fertilizate cu îngrășăminte chimice. Sunt utilizate local substanțe de protecție a plantelor pentru eliminarea speciilor invazive sau a celor fără valoare economică. Se fac însămânțări și supraînsămânțări cu specii cu valoare economică ridicată. Riscurile sunt legate de intensivizare (utilizarea intensivă a pajiștilor sau transformarea acestora în terenuri arabile) în zonele cu potențial agricol ridicat și în zonele ușor accesibile sau de abandonul activităților agricole în zonele cu potențial agricol scăzut, în cele caracterizate de condiții pedo-climatice nefavorabile și în zonele greu accesibile.

8.2.9.5.1.10. Pachetul 7 – terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru gâsca cu gât roșu (*Branta ruficollis*)

8.2.9.5.1.10.1. *Elemente de bază*

8.2.9.5.1.10.1.1. GAEC și/sau RPU relevante

Angajament: la recoltarea culturii de porumb este lăsată o suprafață nerecoltată de minim 5 % și maxim 10 % (cultura este lăsată în picioare sau culcată) sau în situația în care nu este înființată o cultură de porumb, în anul respectiv de angajament fermierul este obligat să asigure o cantitate de 100 kg de porumb boabe pe hectar, în cel puțin un punct de hrănire situat pe suprafața fiecărei parcele angajate

Angajament: este interzisă folosirea metodelor de alungare a păsărilor în perioada cuprinsă între 15 octombrie și 31 martie

- **SMR2** – a se vedea descrierea SMR2 pentru angajamentul Pachetului 3.1

Angajament: îngrășămintele nu pot fi folosite în perioada cuprinsă între însămânțarea culturii de toamnă și 15 martie

- **SMR1** – a se vedea descrierea SMR1 pentru angajamentul Pachetului 1

Angajament: pesticidele nu pot fi folosite în perioada cuprinsă între însămânțarea culturii de toamnă și 15 martie

- **GAEC3** – a se vedea descrierea GAEC3 pentru angajamentul similar al Pachetului 1
- **SMR10** – a se vedea descrierea SMR10 pentru angajamentul similar al Pachetului 1

Angajament: în fiecare an de angajament, după data de 15 septembrie, trebuie înființată o cultură de cereale de toamnă (grâu, orz, secară, triticale) sau de rapiță

Angajament: pachetul se poate aplica pe maximum 80% din suprafața de teren arabil aparținând unei ferme

- **GAEC4** – a se vedea descrierea GAEC4 pentru angajamentul Pachetului 4

Angajament: în situația în care se înființează o cultură de porumb, în anul respectiv, pe parcela angajată, cultura de toamnă este încorporată în sol până cel târziu la finalul lunii martie

- **GAEC6** – a se vedea descrierea GAEC6 pentru angajamentul Pachetului 4

8.2.9.5.1.10.1.2. Cerințe minime pentru îngrășăminte și pesticide

Angajament: fitostimulatorii (îngrășămintele naturale) nu pot fi folosiți în perioada cuprinsă între însămânțarea culturii de toamnă și 15 martie

- Cerință de bază: Cerințe privind protecția apei împotriva poluării cu nitrați din agricultură - Ordin comun MMAP, MADR nr. 333/165/2021 - Limitarea cantității de îngrășăminte care poate fi utilizată pe terenurile agricole. Fermierii trebuie să respecte perioadele în care aplicarea fertilizatorilor este interzisă. Fermierii trebuie să urmeze un plan de fertilizare

Angajament: pesticidele nu pot fi folosite în perioada cuprinsă între însămânțarea culturii de toamnă și 15 martie

- Cerință de bază: Fito sanitar - HG 1559/2004, OG 4/1995, cu modificările și completările ulterioare - Este permisă utilizarea numai a acelor produse de protecție a plantelor care au fost autorizate pentru vânzare și numai în conformitate cu instrucțiunile de utilizare

Obligațiile din legislația națională referitoare la limitarea cantității de îngrășăminte care poate fi utilizată pe terenurile agricole, la perioadele de interdicție pentru utilizarea îngrășămintelor sau la obligația de a urma un plan de fertilizare sunt conținute în cerințele de bază prevăzute de SMR1.

8.2.9.5.1.10.1.3. Alte cerințe naționale/regionale relevante

Nu este cazul.

8.2.9.5.1.10.1.4. Minim activități

„Activitate minimă”:

- efectuarea unei activități minime pe suprafețele agricole menținute în mod obișnuit într-o stare adecvată pentru pășunat sau pentru cultivare, pe terenul arabil prin îndepărtarea vegetației prin lucrări de cosit sau discuit sau prin erbicidare cel puțin o dată pe an.

8.2.9.5.1.10.2. Practicile agricole uzuale relevante

Utilizare a terenurilor: predominant intensivă, uneori extensivă. Se utilizează la scară largă tehnologii moderne, bazate pe utilizarea îngrășămintelor chimice și a substanțelor de protecție a plantelor. Zonele eligibile sunt dominate în general de monoculturi aplicate pe suprafețe extinse. Speciile de păsări care ierneză în zonele vizate constituie o amenințare pentru fermieri datorită pagubelor pe care le produc culturilor.

8.2.9.5.1.11. Pachetul 8 – creșterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abandon (bovine, ovine, caprine, ecvidee, porcine)

8.2.9.5.1.11.1. Elemente de bază

8.2.9.5.1.11.1.1. GAEC și/sau RPU relevante

Angajament: beneficiarul se angajează să mențină, pe o perioadă de 5 ani, numărul de animale femele adulte de reproducție prevăzut la încheierea angajamentului, precum și descendenții femele necesari pentru înlocuirea acestor animale până la sfârșitul programului.

BOVINE

- **SMR7** – fermierii care dețin animale din specia bovine, în funcție de caracterul nonprofesional sau profesional al exploatației, au obligații referitoare la identificarea și înregistrarea acestora, printre care:
  - să utilizeze SNIA,
  - să înregistreze în registrul exploatației toate intrările și ieșirile de animale, precum și orice eveniment de naștere, sacrificare, etc.,
  - să dețină pașaportul bovinei,
  - să identifice animalele până la vârsta de 20 de zile și să le înregistreze în baza de date RNE.
- **SMR13** – fermierii trebuie să aplice standardele minime pentru protecția animalelor conform legislației în domeniu. Condițiile de creștere și exploatare a animalelor se stabilesc în raport cu specia, rasa, categoria de producție, gradul de dezvoltare etc. Fermierii trebuie să țină evidența efectivelor de animale, consultațiilor și tratamentelor veterinare etc.

OVINE ȘI CAPRINE

- **SMR8** – fermierii care dețin animale din speciile ovine și caprine, în funcție de caracterul nonprofesional sau profesional al exploatației, au obligații referitoare la identificarea și înregistrarea acestora, printre care:
  - să utilizeze SNIA,
  - să înregistreze în registrul exploatației toate intrările și ieșirile de animale, precum și orice eveniment de naștere, sacrificare, etc.,
  - să se asigure că toate animalele din exploatație ce au vârsta de peste 6 luni sunt înregistrate în SNIA.
- **SMR13** – a se vedea descrierea pentru bovine.

ECVIDEE

- **SMR13** – a se vedea descrierea pentru bovine.

PORCINE

- **SMR6** – fermierii care dețin animale din specia porcine, în funcție de caracterul nonprofesional sau profesional al exploatației, au obligații referitoare la identificarea și înregistrarea acestora, printre care:
  - să utilizeze SNIA,

- să înregistreze în registrul exploatației toate intrările și ieșirile de animale, precum și orice eveniment de naștere, sacrificare, etc..
- **SMR12** – fermierii trebuie să aplice standardele minime pentru protecția porcilor destinați creșterii și îngrășării conform reglementărilor în domeniu.
- **SMR13** – a se vedea descrierea pentru bovine.

8.2.9.5.1.11.1.2. Cerințe minime pentru îngrășăminte și pesticide

Nu este cazul.

8.2.9.5.1.11.1.3. Alte cerințe naționale/regionale relevante

Angajament: beneficiarul se angajează să respecte regulamentul de organizare și funcționare a registrului genealogic al rasei condus de asociații acreditate de ANARZ în baza art. 5 lit. a) din HG nr. 1188/2014.

- Cerință de bază: Obligația ca animalele să fie din rasă pură înscrise în registrul genealogic al rasei respective - secțiunea principală:
  - BOVINE: art. 1 lit. a și b din Ordinul MADR nr.765/2009 pentru aprobarea normei privind animalele de reproducție din specia bovine
  - OVINE și CAPRINE: art. 2 lit. a și b din Ordinul nr.20/2006 pentru aprobarea normei privind animalele de reproducție din speciile ovine și caprine, cu modificările și completările ulterioare
  - ECVIDEE: art. 6 lit. a din Legea calului nr.389/2005, cu modificările și completările ulterioare
  - PORCINE: art. 1 lit. a și c din Ordinul MAPDR nr. 13/2006 pentru aprobarea normei privind animalele de reproducție din specia porcine, cu modificările și completările ulterioare

Angajament: beneficiarul se angajează să mențină, pe o perioadă de 5 ani, numărul de animale femele adulte de reproducție prevăzut la încheierea angajamentului, precum și descendenții femele necesari pentru înlocuirea acestor animale până la sfârșitul programului.

- Cerință de bază: Obligația identificării animalelor:
  - BOVINE: art. 1 lit. a din OUG nr.113/2002 privind identificarea și înregistrarea bovinelor în România
  - OVINE și CAPRINE: art. 1 lit. a din OUG nr.23/2010 privind identificarea și înregistrarea suinelor, ovinelor și caprinelor, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative
  - ECVIDEE: art. 3 lit. g) și art. 6 lit. d) din HG nr. 1188/2014 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Zootehnie "Prof. dr. G. K. Constantinescu", cu modificările și completările ulterioare
  - PORCINE: art. 1 lit. a din OUG nr.23/2010 privind identificarea și înregistrarea suinelor, ovinelor și caprinelor, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative
- Cerință de bază: Obligația ca animalele să fie cuprinse în Programul acțiunilor de supraveghere, prevenire, control și eradicare a bolilor la animale, a celor transmisibile de la animale la om,

protecția animalelor și protecția mediului, de identificare și înregistrare a bovinelor, suinelor, ecvideelor, ovinelor și caprinelor, aprobat prin HG nr.1156/2013.

8.2.9.5.1.11.1.4. Minim activități

„Activitate minimă”:

- mulgerea, reproducerea animalelor și deținerea acestora în scopuri agricole.

8.2.9.5.1.11.2. Practicile agricole uzuale relevante

Creșterea animalelor din rase locale în pericol de abandon se face în România în sistem semi-intensiv și/sau în sistem extensiv.

Sistemul extensiv de creștere se practică în gospodăria familială în care se cresc animale pentru consum propriu și numai o cantitate redusă de produse se valorifică pe piața organizată. Animalele sunt crescute în adăposturi simple, fără dotare tehnică deosebită și cu practicarea furajării la pășune sau, la unele specii, în mare măsură, cu resturi menajere, la care se adaugă tărâțe, porumb, orz, ovăz, rădăcinoase, bostănoase, cartofi, lucernă, masă verde. În acest sistem performanțele zootehnice nu sunt deosebite, producția având un pronunțat caracter sezonier, mai ales pentru acoperirea consumului propriu.

Sistemul semiintensiv de creștere definește exploatarea cu un efectiv mai mare de capete de animale. Acceptarea acestui sistem de creștere a animalelor necesită adăposturi modernizate și o dotare corespunzătoare cu echipamente de furajare, adăpare și asigurarea condițiilor de microclimat.

Rasele de animale autohtone au un potențial de producție scăzut, dar se remarcă prin grad mare de adaptare la condițiile de exploatare în sistem extensiv și semi-intensiv, precum și prin rezistență mare la boli. Interesul crescătorilor pentru o anumită rasă scade dacă prin nivelul producției aceasta nu asigură eficiența în exploatare. Ca urmare, efectivul se reduce până la dispariție.

8.2.9.5.1.12. Pachetul 9 - terenuri agricole importante ca zone de hrănire pentru acvila țipătoare mică (Aquila pomarina)

8.2.9.5.1.12.1. Elemente de bază

8.2.9.5.1.12.1.1. GAEC și/sau RPU relevante

Subpachet 9.1: Angajament: cultivarea rapiței și florii-soarelui este interzisă

- **GAEC6.1** – pentru menținerea nivelului de materie organică din sol fermierii trebuie să nu cultive floarea-soarelui pe același amplasament mai mult de 2 ani consecutiv.

Subpachet 9.1: Angajament:

1. 10% din suprafața fiecărei parcele aflate sub angajament va rămâne necultivată,

2. 10% din suprafața parcelei va rămâne nerecoltată, iar cultura va rămâne în picioare până la finalul lunii februarie și

Subpachet 9.2: Angajament: minim 10% din suprafața fiecărei parcele aflată sub angajament trebuie menținută necosită, cositul acestora fiind permis după finalul lunii septembrie

- **SMR2** – fermierii au obligația să:
  - 1.a - respecte planul de management al SPA,
  - 1.b - urmeze procedura EIA/SEA/evaluării adecvate pentru autorizarea activităților desfășurate în SPA,
  - 2.a - nu ucidă/captureze intenționat păsările sălbatice,
  - 2.b - nu distruge cuiburile și să nu culeagă ouăle,
  - 2.c - nu perturbe păsările.

Subpachet 9.2: Angajament: cositul va fi efectuat începând cu 1 iulie

- **SMR2** – fermierii au obligația să:
  - 1.a - respecte planul de management al SPA,
  - 1.b - urmeze procedura EIA/SEA/evaluării adecvate pentru autorizarea activităților desfășurate în SPA,
  - 2.a - nu ucidă/captureze intenționat păsările sălbatice,
  - 2.b - nu distruge cuiburile și să nu culeagă ouăle,
  - 2.c - nu perturbe păsările.

Subpachet 9.1 și 9.2: Angajament: utilizarea fertilizanților chimici este interzisă

- **SMR1** – a se vedea descrierea SMR1 pentru angajamentul Pachetului 1.

Subpachet 9.1 și 9.2: Angajament: utilizarea pesticidelor este interzisă

- **GAEC3** – fermierii au obligația de a nu deversa direct sau descărca pe teren produse ce conțin substanțe periculoase.
- **SMR10** – fermierii trebuie să:
  - 1. utilizeze PPP omologate,
  - 2. utilizeze PPP în scopul pentru care acestea au fost omologate și în conformitate cu instrucțiunile,
  - 3. nu utilizeze fără autorizație PPP foarte toxice (T+) și toxice (T),
  - 4. nu aplice PPP în zone de protecție a apelor și în alte zone protejate,
  - 5. respecte condițiile de depozitare, manipulare și utilizare a PPP,
  - 6. păstreze 3 ani evidențe contabile ale PPP depozitate și utilizate în exploatație.

8.2.9.5.1.12.1.2. Cerințe minime pentru îngrășăminte și pesticide

Subpachet 9.1 și 9.2: Angajament: utilizarea fertilizanților chimici este interzisă

- Cerință de bază: Folosirea îngrășămintelor - Ordin Comun 1378/1071/2010 - Interzicerea folosirii fertilizatorilor neautorizați pentru vânzare.

Subpachet 9.1 și 9.2: Angajament: utilizarea pesticidelor este interzisă

- Cerință de bază: Fito-sanitar - HG 1559/2004, OG 4/1995, cu modificările și completările ulterioare - Este permisă utilizarea numai a acelor produse de protecție a plantelor care au fost autorizate pentru vânzare și numai în conformitate cu instrucțiunile de utilizare.

Obligațiile din legislația națională referitoare la limitarea cantității de îngrășămintă care poate fi utilizată pe terenurile agricole, la perioadele de interdicție pentru utilizarea îngrășămintelor sau la obligația de a urma un plan de fertilizare sunt conținute în cerințele de bază prevăzute de SMR1.

8.2.9.5.1.12.1.3. Alte cerințe naționale/regionale relevante

Nu este cazul.

8.2.9.5.1.12.1.4. Minim activități

„Activitate minimă”:

- sub-pachetul 9.1: efectuarea unei activități minime pe suprafețele agricole menținute în mod obișnuit într-o stare adecvată pentru pășunat sau pentru cultivare, pe terenul arabil prin îndepărtarea vegetației prin lucrări de cosit sau discuit sau prin erbicidare cel puțin o dată pe an.
- sub-pachetul 9.2: efectuarea unei activități minime pe suprafețele agricole menținute în mod obișnuit într-o stare adecvată pentru pășunat sau pentru cultivare pe pajiștile permanente prin pășunat cu asigurarea unei încărcături minime de 0,3 UVM/ha cu animalele pe care le exploatează sau un cosit anual, în conformitate cu prevederile legislației specifice în domeniul pajiștilor.

8.2.9.5.1.12.2. Practicile agricole uzuale relevante

Utilizare a terenurilor: predominant intensivă, uneori extensivă. Se utilizează la scară largă tehnologii moderne, bazate pe utilizarea îngrășămintelor chimice și a substanțelor de protecție a plantelor. Zonele eligibile sunt dominate în general de terenuri arabile cu monoculturi aplicate pe suprafețe extinse, având favorabilitate medie și mare pentru culturi de câmp.

Utilizare a pajiștilor permanente prin cosit și/sau pășunat: intensivă sau extensivă. Pajiștile permanente sunt utilizate preponderent pentru creșterea animalelor, prin cosit pentru obținerea furajelor sau prin pășunat, încărcătura de animale variind de la un caz la altul. Cositul se practică la scară largă cu mijloace mecanizate, fiind operat însă și manual în zonele mai greu accesibile. Cositul se poate face de 3-4 ori pe an, realizându-se de regulă înainte de fructificare, pentru obținerea unei calități cât mai bune. Se practică în general fertilizarea cu îngrășămintă organice, pajiștile utilizate intensiv fiind fertilizate cu îngrășămintă chimice. Sunt utilizate local substanțe de protecție a plantelor pentru eliminarea speciilor invazive sau a celor fără valoare economică. Se fac însămânțări și supraînsămânțări cu specii cu valoare economică ridicată. Riscurile sunt legate de intensivizare (utilizarea intensivă a pajiștilor sau transformarea acestora în terenuri arabile) în zonele cu potențial agricol ridicat și în zonele ușor accesibile.

8.2.9.6. Alte observații importante relevante pentru înțelegerea și punerea în aplicare a măsurii

Angajamentele inițiale încheiate de fermieri începând cu anul 2015 acoperă o perioadă de 5 ani de la data semnării acestora. După încheierea angajamentelor inițiale, acestea pot fi **prelungite anual**, fără a depăși perioada de implementare a PNDR 2014-2020.

În perioada de tranziție, vor putea fi deschise **angajamente noi**, după cum urmează:

- în Campania 2021 și 2022:
  - pentru o perioadă de 2 ani în cazul angajamentelor aferente pachetelor 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9 și 11;
  - pentru o perioadă de 5 ani în cazul angajamentelor aferente pachetelor 7, 8 și 10.
- în Campania 2023:
  - pentru o perioadă de 1 an în cazul angajamentelor aferente pachetelor 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9 și 11;
  - pentru o perioadă de 5 ani în cazul angajamentelor aferente pachetelor 7, 8 și 10.

O **clauză de revizuire** este prevăzută pentru angajamentele încheiate în cadrul acestei măsuri pentru a asigura ajustarea acestora în cazul modificării cerințelor de bază sau măsurilor de înverzire pe care angajamentele trebuie să le depășească. O clauză de revizuire este prevăzută pentru angajamentele încheiate în cadrul acestei măsuri, care depășesc actuala perioadă de programare, pentru a asigura ajustarea acestora la cadrul juridic al următoarei perioade de programare. În cazul în care adaptarea nu este acceptată de beneficiar, angajamentul încetează și rambursarea nu este solicitată pentru perioada în care angajamentul a produs efecte.

Angajamentele aflate în derulare se pot **transforma** într-un alt angajament prevăzut de măsurile PNDR 2014-2020, în cursul perioadei de îndeplinire a respectivului angajament, cu condiția ca angajamentul existent este consolidat în mod substanțial și conversia prezintă avantaje importante în domeniul mediului. În cazul transformării angajamentelor, se încheie un nou angajament pentru toată perioada specificată de măsura aferentă noului angajament, indiferent de perioada în care angajamentul inițial a fost deja pus în aplicare.

De asemenea, este posibilă **adaptarea** angajamentelor aflate în derulare, cu condiția ca noile angajamente să țină seama de îndeplinirea obiectivelor angajamentului inițial. Beneficiarul trebuie să îndeplinească angajamentul adaptat pentru restul duratei angajamentului inițial.

Regulile detaliate privind transformarea și adaptarea angajamentelor vor fi stabilite prin norme naționale.

Urmare a modificării PNDR 2014-2020 v.14, având în vedere faptul că modificarea propusă nu are impact asupra cerințelor specifice generatoare de costuri suplimentare și/sau pierderi de venituri, în anul 2022 nu este aplicabilă clauza de revizuire prevăzută de art. 48 al R.1305/2013.

Beneficiarii măsurii trebuie să respecte la nivelul întregii ferme standardele de eco-condiționalitate.

Pentru asigurarea premiselor necesare atingerii obiectivelor propuse, informațiile relevante referitoare la angajamente, vor fi furnizate la scară largă prin intermediul acțiunilor de **informare și publicitate** derulate la nivelul Programului. Acțiunile de informare și promovare vor fi desfășurate anual, începând cu primul an de implementare a Măsurii 10, de către instituțiile responsabile (AM PNDR, AFIR și APIA), inclusiv cele asigurate prin Asistență Tehnică (ex. caravane și campanii de promovare și/sau informare, materiale de informare publicate pe site-ul instituțiilor și pe portalul RNDR, informațiile furnizate prin formularul cererii unice de plată pe suprafață, Ghidul solicitantului, etc.).

De asemenea, beneficiarii măsurii vor trebui să **demonstreze că dețin cunoștințele și informațiile relevante sau beneficiază de expertiza tehnică** necesară pentru implementarea angajamentelor (privind aspectele legate de identificarea parcelelor agricole, completarea și depunerea angajamentelor și cererilor de plată, măsurile de management aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerințele de bază și la cerințele specifice ale angajamentelor): înainte de efectuarea celei de-a II-a plăți de către fermierii cu angajamente pe suprafețe mai mari de 300 ha și înainte de efectuarea celei de-a III-a plăți de către fermierii cu angajamente pe suprafețe de până la 300 ha. Regulile minime aplicabile vor fi stabilite prin norme naționale.

Beneficiarii care au avut anterior angajamentului curent un angajament pentru același pachet și care au demonstrat anterior conformarea la aceste cerințe, iar pe perioada de implementare a vechiului angajament nu au avut aplicate sancțiuni pentru cerințele specifice și pentru cerințele de bază nu trebuie să demonstreze deținerea de cunoștințe necesare și informații relevante sau asigurarea expertizei necesare pentru noul angajament.

Pentru atingerea acestor condiții, prin intermediul sprijinului acordat în cadrul Programului, beneficiarilor măsurii de agro-mediu și climă le vor putea fi acordate servicii de formare (Măsura 1) sau servicii de consiliere (Măsura 2), în condițiile specifice prevăzute de Program. Vor fi selectați cu prioritate ca beneficiari finali ai Măsurilor 1 și 2 fermierii care au angajamente pe suprafețe mai mici de 100 ha și fermierii care anterior nu au avut angajamente de agro-mediu.

8.2.10. M 11 - Agricultură ecologică (articolul 29)

8.2.10.1. Temei juridic

Articolul 29 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Articolul 9 din Regulamentul (UE) nr. 807/2014

Articolul 11 Regulamentul (UE) nr. 808/2014

8.2.10.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la ariile de intervenție și la obiectivele transversale

Descrierea generală a măsurii

Agricultura ecologică promovează practici agricole extensive, furnizând bunuri publice de mediu și răspunzând cererii societății pentru utilizarea practicilor agricole prietenoase cu mediul, dar și cererii crescute a consumatorilor pentru produsele ecologice. Practicile specifice agriculturii ecologice contribuie la protejarea biodiversității, menținerea fertilității și funcționalității solului, reducerea poluării resurselor de apă (prin eliminarea scurgerilor de pesticide, managementul strict al gunoiului de grajd) și îmbunătățirea managementului apei (îmbunătățirea structurii solului, reducerea riscului și severității inundațiilor și a secetei, în contextul schimbărilor climatice), reducerea emisiilor de dioxid de carbon și asigurarea unor condiții de bunăstare a animalelor (densitatea redusă a efectivelor de animale). În plus față de beneficiile acestora de mediu, acestea pot servi ca bază pentru creșterea valorii adăugate a producției agricole și dezvoltarea activităților economice la nivel local. De asemenea, prin sprijinul acordat pajiștilor utilizate în sistem ecologic se va realiza o corelare pozitivă între conservarea biodiversității și respectarea standardelor de bunăstare a animalelor. Prin sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri, fermierii vor fi încurajați să treacă de la metodele de agricultură convențională la cele specifice agriculturii ecologice, precum și să mențină aceste metode după perioada inițială de conversie.

Contribuția pozitivă de mediu a agriculturii ecologice a fost recunoscută la scară largă în variate studii științifice, de exemplu în "*Managementul durabil al resurselor naturale cu accent pe apă și agricultură*", proiect realizat de Institutul pentru Politici Europene de Mediu, Bio Intelligence Service și Institutul Ecologic (<http://www.ieep.eu/work-areas/agriculture-and-land-management/sustainable-land-use/2013/09/sustainable-management-of-natural-resources-with-a-focus-on-water-and-agriculture>), dar și în elaborarea politicilor UE, inclusiv în Planul de Acțiune European pentru Agricultură Ecologică (2014). Contribuția la reducerea efectelor schimbărilor climatice și adaptarea la acestea a fost recunoscută și de FAO (FAO (2011), *Organic agriculture and climate change mitigation. A report of the Round Table on Organic Agriculture and Climate Change. December 2011, Rome, Italy*): "*Agricultura ecologică contribuie la atenuarea efectului de seră și a încălzirii globale, prin capacitatea de a sechestra carbonul în sol. Multe practici utilizate în agricultura ecologică (de exemplu incorporarea resturilor vegetale în sol, utilizarea culturilor verzi și rotația culturilor, capacitatea legumelor și leguminoaselor de fixare a azotului în sol), cresc randamentul întoarcerii carbonului în sol, cresc productivitatea și favorizează stocarea carbonului*". În ceea ce privește pajiștile permanente, impactul pozitiv al acestora a fost recunoscut în diverse studii la nivelul Comisiei Europene, de exemplu "*Măsuri de agromediu - Privire de ansamblu asupra principiilor generale, Tipuri de Măsuri și de aplicare a acestora*" (http://ec.europa.eu/agriculture/publi/reports/agrienv/rep_en.pdf) sau în publicații de specialitate precum

“*High Nature Value Farming in Europe – 35 European countries – experiences and perspectives*”, 2012 (<http://www.bioone.org/doi/pdf/10.1659/mrd.mm126>).

Sprrijinul acordat prin această măsură va contribui la obiectivele Strategiei Europa 2020 în ceea ce privește creșterea durabilă dar și ale celui de-al 7-lea Program de Acțiune pentru Mediu în 2020 privind practicarea unei agriculturi durabile printr-un management durabil al resurselor naturale.

Unul din obiectivele *Strategiei pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung Orizont 2020-2030* elaborate de Ministerul Agriculturii cu asistență din partea Băncii Mondiale, strategie care va fi aprobată de Guvernul României în perioada următoare, este acela de a crește atât producția, cât și exportul produselor ecologice urmare creșterii cererii pe piața externă.

În România, sprijinul adresat menținerii terenurilor certificate pentru agricultura ecologică au fost introduse în PNDR 2007-2013 ca pachet al Măsurii 214, fiind sprijinită o suprafață de cca. 80 mii ha, în timp ce plățile pentru perioada de conversie au fost acordate în baza articolului 68 din Regulamentul (UE) al Consiliului nr. 73/2009, suprafața sprijinită fiind de peste 95 mii ha în anul 2012. În ceea ce privește ponderea suprafeței pe care se practică agricultura ecologică, aceasta este de 2,1% din SAU la nivelul anului 2012. Suprafața ocupată de pajiștile permanente este de 4,9 mil. ha, din care 3,4 mil. ha pășuni și 1,5 mil. fânețe, reprezentând 34 % din suprafața agricolă a României. Suprafața de pajiști permanente cuprinsă în sistemul de agricultură ecologică a înregistrat o continuă creștere până în anul 2013, ajungând la 103.701 ha. Începând cu anul 2013 această suprafață înregistrează un trend descrescător, ajungând în anul 2016 la o suprafață de 57.611 ha, din care 14.000 ha în conversie și 43.611 ha certificate. În această situație exista un real pericol de renunțare și reîntoarcere a fermierilor la sistemul de agricultură convențional și implicit reducerea de pe piață a produselor animaliere ecologice. Introducerea posibilității aplicării de angajamente pentru agricultură ecologică pe aceeași suprafață pe care se aplică și angajamente pentru pachetele aferente pajiștilor permanente din cadrul măsurii de agromediu și climă, oferă fermierilor un sistem flexibil de accesare a sprijinului financiar, adaptat nevoilor acestora, și totodată conduce la îmbunătățirea beneficiilor de mediu în aceste zone, reducându-se astfel riscul de intensivizare a activităților agricole aplicate pe pajiști.

În Strategia PNDR 2014-2020, agricultura ecologică constituie unul din instrumentele principale de minimizare a poluării apelor în cadrul sistemelor sustenabile de gestionare a terenurilor care vizează managementul îngrășămintelor, managementul de protecție a culturilor, managementul apei și managementul de protecție anti-eroziune. Prin metodele agricole ecologice prevăzute la articolul 29 se poate veni în sprijinul protecției resurselor naturale, cu efect benefic asupra calității solului, contribuind la stoparea proceselor de degradare.

Costurile eligibile în cadrul acestei măsuri acoperă doar acele angajamente care depășesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază, constituite din:

- standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI, capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013,
- criteriile relevante și activitățile minime stabilite în temeiul articolului 4, alineatul (1), litera (c), punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013,
- cerințele minime relevante pentru utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor prevăzute de legislația națională,
- alte cerințe obligatorii relevante prevăzute în legislația națională.

Legătura măsurii cu nevoile

Sprrijinul acordat în cadrul acestei măsuri va contribui la rezolvarea nevoilor privind: “*Menținerea și îmbunătățirea resurselor de apă*” (015) și “*Protecția și îmbunătățirea resurselor de sol*” (016) identificate în secțiunea 5.5 a programului.

Pentru a răspunde nevoilor identificate, sprijinul prin măsura 11 Agricultură ecologică va fi acordat în două direcții: conversia la metodele de agricultură ecologică și menținerea practicilor de agricultură ecologică. Prin urmare, sunt propuse a fi implementate două sub-măsuri:

- 11.1 sprijin pentru conversia la practicile și metodele de agricultură ecologică,
- 11.2 sprijin pentru menținerea practicilor și metodelor de agricultură ecologică.

Contribuția măsurii la Domeniile de Intervenție

- Prioritatea 4 - Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură

- o **DI 4B** - *Ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrășămintelor și a pesticidelor*

Sprrijinul acordat prin măsura 11 Agricultură ecologică va contribui la îmbunătățirea calității apei, prin evitarea utilizării pesticidelor și gestionarea strictă a gunoiului de grajd, practicarea agriculturii ecologice conducând la scăderea poluării resurselor de apă (cursurilor și corpurilor de apă de suprafață dar și a apelor subterane).

Efecte secundare

Măsura 11 este direct programată în cadrul domeniului de intervenție precizat anterior. În plus, este de așteptat ca măsura să contribuie indirect la obiectivele domeniilor de intervenție următoare:

- Prioritatea 4 - Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură

- o **DI 4A** - *Refacerea, conservarea și dezvoltarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000, în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice și în cadrul activităților agricole de mare valoare naturală, precum și a stării peisajelor europene*

Sprrijinul acordat prin măsura 11 Agricultură ecologică va contribui la conservarea biodiversității față de agricultura convențională. Principalele avantaje ale agriculturii ecologice din punct de vedere al biodiversității sunt conferite de neutilizarea îngrășămintelor chimice, a erbicidelor și pesticidelor produse sintetic, densitățile scăzute ale efectivelor de animale, utilizarea metodelor de control biologic al dăunătorilor (de exemplu, întreținerea gardurilor vii, a zonelor marginale ale terenurilor agricole și alte zone necultivate), menținerea activității biologice mai intense a solului mai aproape de regimul natural, utilizarea culturilor mixte și utilizarea mixtă a terenurilor.

- **DI 4C** - *Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului*

Sprrijinul acordat prin măsura 11 Agricultură ecologică va contribui la conservarea fertilității solului mai bine decât agricultura convențională datorită unor niveluri mai înalte de conținut de materie organică a solului, activitate biologică mai înaltă și un potențial mai mare de control al eroziunii. De asemenea, nu există poluare a solului cu pesticide sintetice în

agricultura ecologică. O mai bună structură a solului este întreținută prin aplicarea practicilor specifice agriculturii ecologice, conducând implicit la creșterea capacității de a face față problemelor legate de apă care decurg din schimbările climatice, riscul de inundații și efecte ale secetei.

- Prioritatea 5 – Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic
  - **DI 5E** - *Promovarea conservării și a secheștrării carbonului în agricultură și silvicultură*

Sprijinul acordat prin măsura 11 Agricultura ecologică va contribui la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră - din puținele evaluări referitoare la gazele cu efect de seră și ciclurile acestora în atmosferă, care au fost făcute cu privire la agricultura ecologică, studiile comparative au demonstrat reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră raportat la tona de produse alimentare în cazul agriculturii ecologice față de agricultura convențională.

De asemenea, practicile agricole specifice agriculturii ecologice vor avea impact asupra vității rurale, având în vedere că cerințele mai mari de forță de muncă la fermele ecologice față de cerințele de forță de muncă din agricultura convențională creează oportunități mai bune de ocupare a forței de muncă în zonele rurale.

Contribuția la temele orizontale "Mediu" și "Climă"

În plus, față de contribuția directă la obiectivele de mediu și schimbări climatice a practicilor agricole definite în regulamentele europene privind producția ecologică, practicile specifice agriculturii ecologice vizează, de asemenea, mai multe acțiuni suplimentare ce pot spori eforturile de atenuare a schimbărilor climatice, cum ar fi reciclarea „*in situ*” a gunoiului de grajd și compostarea resturilor vegetale, menținerea și creșterea fertilității solurilor prin culturi intercalate, etc. Agricultura ecologică este în general benefică pentru adaptarea la schimbările climatice prin adoptarea unor soluții tradiționale verificate istoric la nivel local, care compensează pe termen mediu și lung dezavantajul unui randament mai redus față de agricultura convențională. De asemenea, sunt încurajate practicile agricole care favorizează diversificarea culturilor și a elementelor tehnologice (în funcție de sezon și spațiu), adaptarea la condițiile locale (prin rase și soiuri locale, tehnici locale de îmbunătățire a cantității și calității materiei organice din sol), integrarea elementelor de peisaj ca măsură mixtă estetică și de protecție a mediului. Agricultura ecologică promovează, de asemenea, metode de gestionare a dăunătorilor bazate pe reducerea utilizării pesticidelor contribuind la punerea în aplicare a prevederilor Directivei 2009/128/EC privind utilizarea durabilă a pesticidelor.

Resursele suplimentare furnizate de **Instrumentul de redresare al Uniunii Europene** vor fi utilizate pentru finanțarea măsurii în perioada de tranziție, asigurând premisele necesare pentru o redresare economică rezilientă și durabilă, în conformitate cu obiectivele angajamentelor în materie de mediu și climă și cu noile ambiții stabilite în Pactul verde european. Astfel, prin finanțarea din EURI a cererilor de plată depuse în anul 2022 (sM.11.1) 2023 (sM.11.1 și sM.11.2) în cadrul angajamentelor privind agricultura ecologică, care sunt deosebit de benefice pentru mediu și climă, se menține nivelul de ambiție în materie de mediu al PNDR.

8.2.10.3. Domeniul de aplicare, nivelul sprijinului, beneficiarii eligibili și, dacă este relevant, metodologia de calcul al cuantumului ratei sprijinului, cu defalcare în funcție de submăsură și/sau tipul operațiunii în

cazul în care este necesar. Pentru fiecare tip de operațiune, specificarea costurilor eligibile, a condițiilor de eligibilitate, a cuantumurilor și a ratelor de sprijin aplicabile și a principiilor în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție

8.2.10.3.1. 11.1 Sprijin pentru conversia la metodele de agricultură ecologică

Submăsură:

- 11.1 - plăți pentru practici și metode de conversie către agricultura ecologică

8.2.10.3.1.1. Descrierea tipului operațiunii

Sprijinul prevăzut în cadrul acestei submăsuri se acordă pe unitatea de suprafață agricolă, fermierilor care se angajează în mod voluntar să adopte practici și metode specifice agriculturii ecologice, așa cum sunt definite în Regulamentul (CE) nr. 834/2007.

Perioada de angajament pentru conversia la metodele de agricultură ecologică este de maximum 2 ani (pentru culturi anuale) sau maximum 3 ani (pentru culturi perene). Această perioadă de angajament se aplică și în perioada de tranziție (începând cu anul 2021).

După încheierea perioadei de angajament, beneficiarii submăsurii trebuie să mențină certificarea suprafețelor care au făcut obiectul angajamentului pentru conversia la metodele de agricultură ecologică pentru o perioadă de cel puțin 5 ani de la momentul semnării angajamentului respectiv .

În perioada care urmează angajamentului pentru conversia la metodele de agricultură ecologică, fermierii pot semna angajamente pentru menținerea practicilor de agricultură ecologică (submăsura 11.2) pe suprafețele agricole certificate.

8.2.10.3.1.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Plăți compensatorii cu intensitate de 100%.

Sprijinul prevăzut în cadrul acestei submăsuri se acordă pentru operațiunile realizate în vederea conversiei la agricultura ecologică.

Submăsura conține 6 pachete:

- Pachetul 1 - culturi agricole pe terenuri arabile (inclusiv plante de nutreț) aflate în conversia la agricultura ecologică,
- Pachetul 2 - legume aflate în conversia la agricultura ecologică,
- Pachetul 3 - livezi aflate în conversia la agricultura ecologică,
- Pachetul 4 - vii aflate în conversia la agricultura ecologică,
- Pachetul 5 - plante medicinale și aromatice aflate în conversia la agricultura ecologică,
- Pachetul 6 – pajiști permanente aflate în conversia la agricultura ecologică

Sprijinul se acordă anual ca sumă fixă, pe unitatea de suprafață (hectar) ca plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiarii care încheie angajamente voluntare

pentru o perioadă de maximum 2 ani (pentru culturi anuale) și maximum 3 ani (pentru culturi perene), inclusiv în perioada de tranziție (începând cu anul 2021).

8.2.10.3.1.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- R (UE) nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a R (UE) nr. 1305/2013 și privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR),
- R (UE) nr.1306/2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului,
- R (UE) nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului,
- R (CE) nr. 834/2007, privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice, precum și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 2092/91,
- R (CE) nr. 889/2008 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 834/2007 al Consiliului privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice în ceea ce privește producția ecologică, etichetarea și controlul,
- R (CE) nr. 882/2004 privind controalele oficiale efectuate pentru a asigura verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate animală și de bunăstare a animalelor,
- Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022,
- Regulamentul (UE) nr. 2094/2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19.

Legislație națională:

- Cadrul Național de Implementare,
- OUG nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul nr. 619/2015 privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- Ordinul MADR nr. 45/2021 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 35 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,

- Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind eco-condiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în România, cu modificările ulterioare,
- Cerințele minime relevante pentru utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor prevăzute de legislația națională (Ordin comun MMAP, MADR nr. 333/165/2021, OG nr. 4/1995, OG 1559/2004),
- Ordonanța de Urgență nr. 34/2000 privind produsele agroalimentare ecologice,
- Ordin MADR nr. 895/2016 pentru aprobarea regulilor privind organizarea sistemului de inspecție și certificare, de aprobare a organismelor de inspecție și certificare/organismelor de control și de supraveghere a activității organismelor de control, în agricultura ecologică, cu modificările și completările ulterioare,
- Ordin MADR nr. 1253/2013 pentru aprobarea regulilor privind înregistrarea operatorilor în agricultura ecologică.

8.2.10.3.1.4. Beneficiari

Fermierii activi (utilizatori ai terenurilor agricole) înregistrați în sistemul de agricultură ecologică.

8.2.10.3.1.5. Costuri eligibile

Costuri standard, calculate pe baza evaluării costurilor suplimentare și a pierderilor de venit rezultate din aplicarea practicilor specifice agriculturii ecologice, care depășesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază. De asemenea, costurile standard includ costurile tranzacționale aferente inspecțiilor și certificării în agricultura ecologică, în limita a 20% din valoarea primei compensatorii, conform prevederilor art. 29(4) al R.1305/2013.

Costurile standard calculate pentru această submăsură nu includ costuri investiționale.

8.2.10.3.1.6. Condiții de eligibilitate

Suprafața eligibilă:

- terenuri agricole din categoriile de folosință încadrate ca terenuri arabile (Pachetul 1, 2 și 5), livezi (Pachetul 3), vii (Pachetul 4) și pajiști permanente (Pachetul 6),
- angajamentele în cadrul submăsurii 11.1 se aplică la nivel de parcelă agricolă, neexistând posibilitatea schimbării parcelelor pe perioada angajamentelor,
- Pachetul 6 - pajiști permanente aflate în conversia la agricultura ecologică se poate aplica atât la nivel național – varianta 6.1, cât și în combinație cu angajamente de agro-mediu și climă în cadrul Măsurii 10 pentru pachetele aplicabile pe pajiști permanente (Pachetul 1, 2, 3.1, 3.2, 6, 9.2 și 11.2), în zonele eligibile aferente acestora – varianta 6.2, prezentate în Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13,
- parcelele agricole utilizate ca pajiști permanente, pentru care se află în derulare un angajament de agro-mediu și climă, nu sunt eligibile pentru sprijinul acordat prin varianta 6.1 a Pachetului 6.

Beneficiarul:

- se încadrează în categoria **fermierilor activi** (conform definiției naționale) în înțelesul articolului 9 din R (UE) nr. 1307/2013,
- este utilizatorul unei suprafețe agricole localizate pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare și Control (IACS),
- deține o suprafață minimă a fermei de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha (0,1 ha pentru vii și livezi, arbuști fructiferi, hamei, pepiniere pomicele și viticole),
- este înregistrat, în fiecare an pentru care solicită sprijin, conform prevederilor legale, ca operator în agricultura ecologică,
- încheie pe toată durata angajamentului un contract cu un organism de control, acreditat conform prevederilor legislației naționale,
- se angajează să țină o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea angajamentelor (de bază și superioare la nivelul suprafețelor aflate sub angajament).

Cerințe specifice ale angajamentelor

- beneficiarii submăsurii trebuie să respecte practicile specifice agriculturii ecologice pe suprafețele agricole care fac obiectul angajamentului, pe toată perioada de desfășurare a acestuia,
- beneficiarii submăsurii trebuie să mențină certificarea suprafețelor care au făcut obiectul angajamentului pentru conversia la metodele de agricultură ecologică pentru o perioadă de cel puțin 5 ani de la momentul semnării angajamentului respectiv,
- beneficiarii țin o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea angajamentelor.
- beneficiarii măsurii vor trebui să facă dovada deținerii competențelor necesare implementării angajamentelor sau se angajează să obțină cunoștințele și informațiile necesare sau să asigure expertiza necesară în domeniul implementării angajamentelor de agricultură ecologică prin servicii de consiliere sau consultanță, care să vizeze cel puțin aspectele legate de identificarea parcelelor agricole, completarea și depunerea angajamentelor și cererilor de plată, măsurile de management aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerințele de bază și la cerințele specifice ale angajamentelor,
- în cazul pajiștilor permanente pentru care se încheie angajamente, se asigură pe toată perioada angajamentului o încărcătură minimă de animale de 0,3 UVM/ha.

În cazul nerespectării cerințelor specifice ale angajamentelor, se aplică reduceri ale sprijinului acordat, care pot merge în unele cazuri prevăzute de sistemul de sancțiuni aplicabil Măsurii 11 până la excluderea de la plată.

8.2.10.3.1.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În conformitate cu art. 49 (2) din R (CE) nr.1305/ 2013, în cadrul acestei sub-măsuri nu se stabilesc criterii de selecție.

8.2.10.3.1.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Plata compensatorie reprezintă 100% sprijin public nerambursabil.

Plățile compensatorii sunt calculate sub formă de costuri standard pentru fiecare din cele 6 pachete propuse. Acestea corespund unei compensări de 100% din pierderea de venituri și costuri suplimentare, pentru majoritatea culturilor.

Datorită limitelor prevăzute în Anexa II a R (UE) nr. 1305/2013, două dintre plăți acoperă doar o parte din pierderea de venituri și costuri suplimentare:

- în cazul plății compensatorii pentru conversia la agricultura ecologică pentru legume procentul este de 83% și
- plata compensatorie pentru conversie pentru plante aromatice acoperă 79% din pierderile de venituri calculate și costuri suplimentare.

Plățile compensatorii în cadrul pachetelor submăsurii 11.1 acordate pentru perioada de conversie sunt:

- Pachetul 1 – culturi agricole pe terenuri arabile (inclusiv plante de nutreț) aflate în conversia la agricultura ecologică – **293 euro/ha/an**,
- Pachetul 2 – legume aflate în conversia la agricultura ecologică – **500 euro/ha/an**,
- Pachetul 3 – livezi aflate în conversia la agricultura ecologică – **620 euro/ha/an**,
- Pachetul 4 – vii aflate în conversia la agricultura ecologică – **530 euro/ha/an**,
- Pachetul 5 – plante medicinale și aromatice aflate în conversia la agricultura ecologică – **365 euro/ha/an**,
- Pachetul 6 – varianta 6.1 – pajiști permanente aflate în conversia la agricultura ecologică – **143 euro/ha/an**,
- Pachetul 6 – varianta 6.2 – pajiști permanente aflate în conversia la agricultura ecologică cu angajament de agro-mediu și climă – **39 euro/ha/an**.

Plățile acordate în cadrul art. 29, se pot cumula cu celelalte tipuri de plăți acordate pe suprafață: plăți directe, plăți acordate în baza art. 31 ”Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice”.

Pachetul 1 al submăsurii se poate combina cu pachetele 4 și 5 ale submăsurii 10.1 de agro-mediu și climă, iar pachetul 2 al submăsurii se poate combina numai cu pachetul 4 al submăsurii 10.1 de agro-mediu și climă. Varianta 6.1 a Pachetului 6 prevăzut de submăsura 11.1 nu se poate combina pe aceleași suprafețe agricole cu Pachetele 1, 2, 3.1, 3.2, 6, 9.2 sau 11.2 ale submăsurii 10.1 de agro-mediu și climă.

Pe perioada angajamentelor este permisă pe aceeași parcelă de teren rotația culturilor de la un an la altul între pachetele 1, 2 și 5.

8.2.10.3.1.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.10.3.1.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Întrucât riscurile identificate sunt similare pentru ambele submăsuri, prezentarea acestora este realizată la din capitolul „Verificabilitate și control” din fișa măsurii.

8.2.10.3.1.9.2. Măsuri de atenuare

Întrucât măsurile întreprinse pentru reducerea riscurilor sunt aplicate pentru ambele submăsuri, prezentarea acestora este realizată la din capitolul de „*Verificabilitate și control*” din fișa măsurii.

8.2.10.3.1.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

Întrucât evaluarea generală a măsurii este similară pentru toate submăsurile, prezentarea acesteia este realizată capitolului „*Verificabilitate și control al măsurii*” din fișa măsurii.

8.2.10.3.1.10. Informații suplimentare specifice operațiunii

Identificarea și definirea elementelor de referință relevante; acestea trebuie să includă standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, criteriile și activitățile minime relevante stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, cerințele minime relevante referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecția plantelor, precum și alte cerințe obligatorii relevante stabilite în dreptul național

Identificarea elementelor relevante este realizată la lit. f „*Informații specifice măsurii*” din fișa Măsurii 11.

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor agronomici, inclusiv descrierea cerințelor de referință, astfel cum se menționează la articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare, pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat și nivelul costurilor de tranzacție; dacă este relevant, metodologia respectivă trebuie să țină cont de ajutoarele acordate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1307/2013, inclusiv de plata pentru practicile agricole benefice pentru climă și pentru mediu, pentru a se exclude dubla finanțare; după caz, metoda de conversie utilizată pentru alte unități în conformitate cu articolul 9 din prezentul regulament

Metodologia de calcul este realizată la lit. f „*Informații specifice măsurii*” din fișa măsurii.

8.2.10.3.2. 11.2 Sprijin pentru menținerea practicilor de agricultură ecologică

Submăsură:

- 11.2 - plăți pentru de menținerea de practici și metode pentru agricultura ecologică

8.2.10.3.2.1. Descrierea tipului operațiunii

Sprijinul prevăzut în cadrul acestei submăsuri se acordă pe hectar de suprafață agricolă fermierilor care se angajează în mod voluntar să mențină practici și metode specifice agriculturii ecologice, așa cum sunt definite în Regulamentul (CE) nr. 834/2007.

Angajamentele pentru menținerea agriculturii ecologice (inclusiv cele care urmează direct după perioada inițială de conversie) se încheie pentru o perioadă de 5 ani. În perioada de tranziție sprijinul este acordat în urma asumării unor angajamente voluntare, după cum urmează:

- în anul 2021 și 2022 pentru o perioadă de 2 ani,
- în anul 2023 pentru o perioadă de 1 an.

După perioada de 5 ani a angajamentelor pentru menținerea agriculturii ecologice acestea se pot prelungi anual, fără a depăși perioada de implementare a PNDR 2014-2020.

8.2.10.3.2.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Plăți compensatorii cu intensitate de 100%.

Sprijinul prevăzut în cadrul acestei submăsuri se acordă pentru operațiunile realizate în vederea menținerii practicilor de agricultura ecologică.

Submăsura conține 6 pachete:

- Pachetul 1 - culturi agricole pe terenuri arabile (inclusiv plante de nutreț) certificate în agricultura ecologică,
- Pachetul 2 - legume certificate în agricultura ecologică,
- Pachetul 3 - livezi certificate în agricultura ecologică,
- Pachetul 4 - vii certificate în agricultura ecologică,
- Pachetul 5 - plante medicinale și aromatice certificate în agricultura ecologică,
- Pachetul 6 - pajiști permanente certificate în agricultura ecologică

Sprijinul se acordă anual ca sumă fixă, pe unitatea de suprafață (hectar) și reprezintă o plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiarii care încheie angajamente voluntare pe o perioadă de 5 ani. Pentru angajamentele noi deschise în 2021 și 2022 sprijinul se acordă beneficiarilor care se angajează să mențină angajamentul pentru o perioadă de 2 ani, iar pentru cele deschise în 2023 pentru o perioadă de 1 an.

8.2.10.3.2.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- R (UE) nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a R (UE) nr. 1305/2013 și privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR),
- R (UE) nr.1306/2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului,
- R (UE) nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului,
- R (CE) nr. 834/2007, privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice, precum și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 2092/91,
- R (CE) nr. 889/2008 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 834/2007 al Consiliului privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice în ceea ce privește producția ecologică, etichetarea și controlul,
- R (CE) nr. 882/2004 privind controalele oficiale efectuate pentru a asigura verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate animală și de bunăstare a animalelor
- Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022
- Regulamentul (UE) nr. 2094/2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19.

Legislație națională:

- Cadrul Național de Implementare,
- OUG nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul nr. 619/2015 privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- Ordinul MADR nr. 45/2021 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 35 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind eco-condiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în România, cu modificările ulterioare,
- Cerințele minime relevante pentru utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor prevăzute de legislația națională (Ordin comun MMAP, MADR nr. 333/165/2021, OG nr. 4/1995, OG 1559/2004),

- Ordonanța de Urgență nr. 34/2000 privind produsele agroalimentare ecologice,
- Ordin MADR nr. 895/2016 pentru aprobarea regulilor privind organizarea sistemului de inspecție și certificare, de aprobare a organismelor de inspecție și certificare/organismelor de control și de supraveghere a activității organismelor de control, în agricultura ecologică, cu modificările și completările ulterioare,
- Ordin MADR nr. 1253/2013 pentru aprobarea regulilor privind înregistrarea operatorilor în agricultura ecologică,
- Legea cooperăției agricole nr. 566/2004.

8.2.10.3.2.4. Beneficiari

Fermierii activi (utilizatori ai terenurilor agricole) înregistrați în sistemul de agricultură ecologică.

8.2.10.3.2.5. Costuri eligibile

Costuri standard, calculate pe baza evaluării costurilor suplimentare și a pierderilor de venit rezultate din aplicarea practicilor specifice agriculturii ecologice, care depășesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază. De asemenea, costurile standard includ costurile tranzacționale aferente inspecțiilor și certificării în agricultura ecologică, în limita a 20% din valoarea primei compensatorii, conform prevederilor art. 29(4) al R.1305/2013.

Costurile standard calculate pentru această submăsură nu includ costuri investiționale.

8.2.10.3.2.6. Condiții de eligibilitate

Suprafața eligibilă:

- terenuri agricole din categoriile de folosință încadrate ca terenuri arabile (Pachetul 1, 2 și 5), livezi (Pachetul 3), vii (Pachetul 4) și pajiști permanente (Pachetul 6),
- angajamentele în cadrul submăsurii 11.2 se aplică la nivel de parcelă agricolă, neexistând posibilitatea schimbării parcelelor pe perioada angajamentelor,
- Pachetul 6 - pajiști permanente certificate în agricultura ecologică se poate aplica atât la nivel național – varianta 6.1, cât și în combinație cu angajamente de agromediu și climă în cadrul Măsurii 10 pentru pachetele aplicabile pe pajiști permanente (Pachetul 1, 2, 3.1, 3.2, 6, 9.2 și 11.2), în zonele eligibile aferente acestora – varianta 6.2, prezentate în Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13,
- parcelele agricole utilizate ca pajiști permanente, pentru care se află în derulare un angajament de agro-mediu și climă, nu sunt eligibile pentru sprijinul acordat prin varianta 6.1 a Pachetului 6.

Beneficiarul:

- se încadrează în categoria **fermierilor activi** (conform definiției naționale) în înțelesul articolului 9 din R (UE) nr. 1307/2013,
- este utilizatorul unei suprafețe agricole localizată pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare și Control (IACS),

- deține o suprafață minimă a fermei de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha (0,1 ha pentru vii și livezi, arbuști fructiferi, hamei, pepiniere pomicele și viticole),
- este înregistrat, în fiecare an pentru care solicită sprijin, conform prevederilor legale, ca operator în agricultura ecologică,
- încheie pe toată durata angajamentului un contract cu un organism de control, acreditat conform prevederilor legislației naționale,
- se angajează să țină o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea angajamentelor (de bază și superioare la nivelul suprafețelor aflate sub angajament).

Cerințe specifice ale angajamentelor

- beneficiarii submăsurii trebuie să respecte practicile specifice agriculturii ecologice pe suprafețele agricole care fac obiectul angajamentului, pe toată perioada de desfășurare a acestuia,
- beneficiarii țin o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea angajamentelor,
- beneficiarii măsurii vor trebui să facă dovada deținerii competențelor necesare implementării angajamentelor sau se angajează să obțină cunoștințele și informațiile necesare sau să asigure expertiza necesară în domeniul implementării angajamentelor de agricultură ecologică prin servicii de consiliere sau consultanță, care să vizeze cel puțin aspectele legate de identificarea parcelelor agricole, completarea și depunerea angajamentelor și cererilor de plată, măsurile de management aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerințele de bază și la cerințele specifice ale angajamentelor,
- în cazul pajiștilor permanente pentru care se încheie angajamente, se asigură pe toată perioada angajamentului o încărcătură minimă de animale de 0,3 UVM/ha.

În cazul nerespectării cerințelor specifice ale angajamentelor, se aplică reduceri ale sprijinului acordat, care pot merge în unele cazuri prevăzute de sistemul de sancțiuni aplicabil Măsurii 11 până la excluderea de la plată.

8.2.10.3.2.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În conformitate cu art. 49 (2) din R (CE) nr.1305/ 2013, în cadrul acestei sub-măsuri nu se stabilesc criterii de selecție.

8.2.10.3.2.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Plata compensatorie reprezintă 100% sprijin public nerambursabil.

Plățile compensatorii sunt calculate sub formă de costuri standard pentru fiecare din cele 6 pachete propuse. Acestea corespund unei compensări de 100% din pierderea de venituri și costuri suplimentare, pentru majoritatea culturilor.

Datorită limitelor prevăzute în Anexa II a R (UE) nr. 1305/2013, una dintre plăți acoperă doar o parte din pierderea de venituri respectiv plata compensatorie pentru menținerea practicilor de agricultură ecologică pentru legume, procentul fiind de 89% din pierderile de venituri calculate și costuri suplimentare.

Plățile compensatorii sunt calculate sub formă de costuri standard pe ha din suprafața agricolă pentru fiecare din cele 6 pachete propuse:

- Pachetul 1 – culturi agricole pe terenuri arabile (inclusiv plante de nutreț) certificate în agricultura ecologică - **218 euro/ha/an**,
- Pachetul 2 – legume certificate în agricultura ecologică – **431 euro/ha/an**,
- Pachetul 3 – livezi certificate în agricultura ecologică – **442 euro/ha/an**,
- Pachetul 4 – vii certificate în agricultura ecologică – **479 euro/ha/an**,
- Pachetul 5 – plante medicinale și aromatice certificate în agricultura ecologică – **350 euro/ha/an**,
- *Pachetul 6* – varianta 6.1 – pajiști permanente certificate în agricultura ecologică – **129 euro/ha/an**,
- *Pachetul 6* – varianta 6.2 – pajiști permanente certificate în agricultura ecologică cu angajament de agro-mediu și climă – **73 euro/ha/an**.

Plățile acordate în cadrul art. 29, se pot cumula cu celelalte tipuri de plăți acordate pe suprafață: plăți directe, plăți acordate în baza art. 31 ”*Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice*”.

Pachetul 1 al submăsurii se poate combina cu pachetele 4 și 5 ale submăsurii 10.1 de agro-mediu și climă, iar pachetul 2 al submăsurii se poate combina numai cu pachetul 4 al submăsurii 10.1 de agro-mediu și climă. Varianta 6.1 a Pachetului 6 prevăzut de submăsura 11.2 nu se poate combina pe aceleași suprafețe agricole cu Pachetele 1, 2, 3.1, 3.2, 6, 9.2 sau 11.2 ale submăsurii 10.1 de agro-mediu și climă.

Pe perioada angajamentelor este permisă pe aceeași parcelă de teren rotația culturilor de la un an la altul între pachetele 1, 2 și 5.

8.2.10.3.2.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.10.3.2.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Întrucât riscurile identificate sunt similare pentru ambele submăsuri, prezentarea acestora este realizată la capitolul de „*Verificabilitate și control*” din fișa măsurii.

8.2.10.3.2.9.2. Măsuri de atenuare

Întrucât măsurile întreprinse pentru reducerea riscurilor sunt aplicate pentru ambele submăsuri, prezentarea acestora este realizată la capitolul de „*Verificabilitate și control*” din fișa măsurii.

8.2.10.3.2.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

Întrucât evaluarea generală a măsurii este similară pentru toate submăsurile, prezentarea acesteia este realizată la capitolului „*Verificabilitate și control al măsurii*” din fișa măsurii 11.

8.2.10.3.2.10. Informații suplimentare specifice operațiunii

Identificarea și definirea elementelor de referință relevante; acestea trebuie să includă standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, criteriile și activitățile minime relevante stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, cerințele minime relevante referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecția plantelor, precum și alte cerințe obligatorii relevante stabilite în dreptul național

Identificarea elementelor relevante este realizată la lit. f „*Informații specifice măsurii*” din fișa Măsurii 11.

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor agronomici, inclusiv descrierea cerințelor de referință, astfel cum se menționează la articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare, pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat și nivelul costurilor de tranzacție; dacă este relevant, metodologia respectivă trebuie să țină cont de ajutoarele acordate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1307/2013, inclusiv de plata pentru practicile agricole benefice pentru climă și pentru mediu, pentru a se exclude dubla finanțare; după caz, metoda de conversie utilizată pentru alte unități în conformitate cu articolul 9 din prezentul regulament

Metodologia de calcul este prezentată la lit. f „*Informații specifice măsurii*”.

8.2.10.4. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.10.4.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Posibilitatea de verificare și control a măsurii se bazează pe rezultatele evaluării ex-ante realizate de către AM și Agențiile de Plăți, evaluare care ia în considerare rezultatele controalelor efectuate inclusiv în perioada de programare anterioară, așa cum prevede articolul 62 din Regulamentul (UE) 1305/2013.

În perioada de programare 2014-2020 se estimează că pot exista o serie de riscuri specifice dintre care enumerăm:

- perioada de depunere a cererilor de plată (depunerea cu întârziere a acestora),
- nedeclararea tuturor suprafețelor,
- identificarea incorectă a parcelelor agricole,
- nerespectarea criteriilor de eligibilitate referitoare la suprafața aflată sub angajament,
- nerespectarea standardelor de eco-condiționalitate la nivelul fermei,
- nerespectarea cerințelor specifice măsurii pe suprafețele aflate sub angajament,
- neînregistrarea activităților agricole relevante din punctul de vedere al angajamentelor.

8.2.10.4.2. Măsuri de atenuare

Unele măsuri luate pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor sunt:

- identificarea prin mijloace electronice a parcelelor agricole,
- promovarea anuală a unor ample campanii de informare a beneficiarilor prin care se diseminează informații legate de derularea corectă a angajamentelor,
- beneficiarii măsurii vor trebui să demonstreze că dețin cunoștințele și informațiile relevante sau beneficiază de expertiza tehnică necesară pentru implementarea angajamentelor,
- adaptarea sistemului IT la cerințele măsurii și dezvoltarea unui sistem progresiv de sancțiuni,
- a fost semnat un protocol de colaborare între MADR și AP pentru a îmbunătăți fluxul de informații cu privire la rezultatele controalelor pentru agricultura ecologică.

Gestionarea angajamentelor va fi făcută prin IACS. Angajamentele vor fi verificate prin metode administrative și pe teren (inclusiv prin vizite rapide pentru verificarea anumitor cerințe), asigurându-se eficacitatea și eficiența acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative vor viza toate angajamentele, bazându-se pe informațiile înregistrate în IACS și pe verificări încrucișate cu baze de date externe relevante. Cerințele de eligibilitate (ex. categoria de utilizare a terenurilor, dimensiunea fermelor și a parcelelor), menținerea suprafețelor, respectarea perioadei de angajament și a celorlalte angajamente fac obiectul verificărilor administrative. Aceste verificări se fac pe baza datelor înregistrate în IACS, pentru fiecare an de angajament (pe baza informațiilor din cererile de plată) și comparativ între fiecare din anii de angajament și angajamentul inițial, utilizându-se și informații de referință furnizate prin verificări încrucișate (ex. Registrul fermelor, LPIS, Registrul animalelor, etc.). Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea și nivelul adecvat al eșantioanelor de control, prin verificări vizuale și documentare care să confirme respectarea cerințelor. Selecția eșantioanelor va avea în vedere eficiența factorilor de risc aplicați, prin analiza anuală a eficacității acestora. Angajamentele selecționate pentru control pe teren vor fi controlate în momentul în care pot fi verificate cele mai multe dintre cerințele și standardele pentru scopurile selectate de control. În situațiile în care nu toate cerințele și standardele pot fi verificate la control pe teren, vor fi făcute vizite rapide la fața locului care să confirme conformarea. Ca metodă de control de bază, toate cerințele specifice și cerințele de bază vor fi verificate prin intermediul caietelor cu evidența lucrărilor aplicate. Verificări detaliate vor fi făcute prin teledetecție (conformitatea suprafețelor și respectarea anumitor standarde de eco-condiționalitate) și prin controale pe teren (conformitatea suprafețelor, respectarea standardelor de eco-condiționalitate la nivelul fermei și respectarea cerințelor de bază și a cerințelor specifice la nivelul parcelelor aflate sub angajamente). Rezultatele controalelor pe teren vor fi incluse în rapoartele de control, documentarea acestora fiind făcută prin mijloace tehnice specifice (măsurători GPS sau prin teledetecție, fotografii, etc.).

Pentru crearea premiselor necesare atingerii obiectivelor stabilite în cadrul priorităților vizate, va fi dezvoltat un cadru instituțional adecvat (care va presupune inclusiv delegarea anumitor funcții privind implementarea tehnică), precum și proceduri de lucru pentru activitățile de gestiune și control pe întreg fluxul procedural.

Mecanismele de verificare și control al măsurii includ cerințele obligatorii privind evidența documentelor autorizate asupra conformității corespunzătoare a beneficiarului cu prevederile R.834/2007, stabilită conform Anexei XII a R.889/2008 (evidența documentelor furnizată de organismele de control) precum și schimbul de informații între organismele de control și autoritățile competente, conform art.27 al R.834/2007 și R.392/2013 cu privire la statutul beneficiarului și rezultatele inspecțiilor și vizitelor

efectuate la operator de către organismul de control și verificărilor efectuate în teren de către autoritățile competente.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor și informarea beneficiarilor, depunerea și administrarea cererilor de plată, analiza de risc și eşantionarea, controlul pe teren și supracontrolul, autorizarea plăților, monitorizarea și raportarea) vor fi elaborate de Agenția de Plăți (sau o altă entitate delegată, dacă este cazul) și avizate de Autoritatea de Management, înainte de aprobării la nivelul Ministerului.

8.2.10.4.3. Evaluarea globală a măsurii;

Măsura creează premisele atingerii obiectivelor stabilite în cadrul priorităților vizate, contribuind prin promovarea agriculturii ecologice la protecția solului, menținerea ecosistemelor care sunt legate de aplicarea unor practici agricole durabile, promovând utilizarea eficientă a resurselor naturale și sprijinind tranziția către o economie cu emisii reduse și adaptată la efectele schimbărilor climatice, concomitent cu promovarea unei dezvoltări durabile și echilibrate a spațiului rural.

Pentru a asigura maximizarea impactului așteptat, măsura vizează tratamentul egal al solicitanților și al diferitelor tipuri de angajamente și o cât mai eficientă și eficace utilizare a resurselor financiare în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală. Pentru crearea premiselor necesare atingerii obiectivelor stabilite în cadrul priorităților vizate, va fi dezvoltat un cadru instituțional adecvat (care va presupune inclusiv delegarea anumitor funcții privind implementarea tehnică), precum și proceduri de lucru pentru activitățile de gestiune și control pe întreg fluxul procedural.

În urma analizei realizate de către Autoritatea de Management și Agențiile de Plăți în baza experienței acumulate în perioada 2007-2013, se poate concluziona faptul că verificabilitatea și controlabilitatea măsurii este asigurată atât în ceea ce privește formarea profesională, cât și din perspectiva îmbunătățirii procedurilor de lucru astfel încât interesele financiare ale Uniunii Europene nu sunt prejudiciate.

8.2.10.5. Informații suplimentare specifice măsurii

Identificarea și definirea elementelor de referință relevante; acestea trebuie să includă standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, criteriile și activitățile minime relevante stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, cerințele minime relevante referitoare la utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecția plantelor, precum și alte cerințe obligatorii relevante stabilite în dreptul național

Terenurile agricole pentru care se încheie angajamente trebuie să fie înregistrate ca terenuri în conversie/certificate în sistem ecologic de către un organism de inspecție și certificare autorizat, în conformitate cu Regulamentul 834/2007. Suprafețele pentru care se încheie angajamente în cadrul acestei măsuri trebuie să continue să fie înregistrate de către un organism de inspecție și certificare pe toată perioada angajamentului și să continue să fie utilizat conform metodelor de producție ecologice în conformitate cu legislația națională relevantă și cu Regulamentul CE Nr. 834/2007.

- criteriile relevante și activitățile minime stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013:
  - efectuarea unei activități minime pe suprafețele agricole menținute în mod obișnuit într-o stare adecvată pentru pășunat sau pentru cultivare pe terenul arabil se realizează prin îndepărtarea vegetației prin lucrări de cosit sau discuit sau prin erbicidare cel puțin o dată pe an, iar pe pajiștile permanente prin pășunat cu asigurarea unei încărcături minime de 0,3 UVM/ha cu animalele pe care le exploatează sau un cosit anual, în conformitate cu prevederile legislației specifice în domeniul pajiștilor. În cazul pajiștilor permanente situate la peste 1800 m, menținute în mod natural într-o stare adecvată pentru pășunat activitatea minimă constă în pășunat, cu asigurarea unei încărcături minime de 0,3 UVM/ha, cu animalele pe care le exploatează.
  - în cazul viilor și livezilor, activitatea agricolă minimă presupune cel puțin o tăiere anuală de întreținere sau cel puțin o cosire anuală a ierburilor dintre rânduri sau o lucrare anuală de întreținere a solului.
- cerințele minime relevante pentru utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor prevăzute de legislația națională;
  - **Fitosanitar** – OG 4/1995, cu modificările și completările ulterioare
    - Este permisă utilizarea numai a acelor produse de protecție a plantelor care au fost autorizate pentru vânzare și numai în conformitate cu instrucțiunile de utilizare;
    - Pot efectua tratamente fitosanitare numai persoanele care dețin autorizație pentru prestare de servicii cu produse de uz fitosanitar.
  - **Cerințe privind protecția apei împotriva poluării cu nitrați din agricultură**
    - *Ordin comun MMAP, MADR nr. 333/165/2021* - Limitarea cantității de îngrășăminte care poate fi utilizată pe terenurile agricole. Fermierii trebuie să respecte perioadele în care aplicarea fertilizatorilor este interzisă. Fermierii trebuie să urmeze un plan de fertilizare.
  - **Folosirea îngrășămintelor**
    - *Ordin Comun MADR/MMP/MS 94/1.378/1.071/2010* - Interzicerea folosirii fertilizatorilor neautorizați pentru vânzare.
- alte cerințe obligatorii relevante prevăzute în legislația națională.
  - **Agricultură ecologică** - *Ordinul MADR nr.1253/2013* - Operatorii care produc produsele ecologice sau cei aflați în perioada de conversie au obligația de a-și înregistra această activitate la Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, prin compartimentul de specialitate, și de a se supune controlului unui organism de inspecție și certificare aprobat.

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor agronomici, inclusiv descrierea cerințelor de referință, astfel cum se menționează la articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare, pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat și nivelul costurilor de tranzacție; dacă este relevant, metodologia respectivă trebuie să țină cont de ajutoarele acordate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1307/2013, inclusiv de plata pentru practicile agricole benefice pentru climă și pentru mediu, pentru a se exclude dubla finanțare; după caz, metoda de conversie utilizată pentru alte unități în conformitate cu articolul 9 din prezentul regulament

Metodologia pentru calcularea plăților compensatorii (PC) se bazează pe calculul costurilor suplimentare și a pierderilor de venit generate de angajamentele asumate pentru conformitatea cu practicile specifice agriculturii ecologice, aplicându-se următoarea formulă:

PC pe ha = pierderea de venituri + costuri suplimentare (nete) + costuri tranzacționale.

Calcularea plăților compensatorii are la bază randamentul mediu la nivel național, prețurile de producător și costurile variabile care depind de randamente.

Costurile variabile implicate sunt:

- costurile directe (semințe, îngrășăminte, protecția culturilor);
- costuri variabile cu utilajele (combustibil, reparații utilaje);
- costuri legate de forța de muncă sezonieră.

Cuantumurile plăților compensatorii depind foarte mult de pierderile de venituri, respectiv de diferențele la nivelul valorii producției. Aceste diferențe provin din diferențele de producție la hectar (randament/ha) și din prețurile de producător pentru produsele convenționale și cele ecologice. Întrucât în România nu există date cu privire la randament și la prețurile de producător pentru producția ecologică, iar la nivelul altor State Membre există foarte puține date în această privință, datele au fost estimate pe baza informațiilor de specialitate, respectiv pe baza ipotezelor. Cu toate acestea, calculele se bazează, pe cât posibil, pe date și surse de informații din România.

Elementele luate în considerare la calcularea plăților compensatorii pentru fiecare cultură, pe hectar, inclusiv pentru pajiștile permanente sunt:

- randamentele;
- prețurile de producător;
- costurile cu semințele (sau plantele);
- costurile cu îngrășămintele;
- costurile cu protecția plantelor;
- costurile cu combustibilul;
- costurile cu reparațiile utilajelor;
- costurile cu forța de muncă sezonieră;
- costuri de certificarea.

În ceea ce privește sursele de date utilizate în cadrul studiului, au fost utilizate surse naționale precum baza de date a MADR (RICA), Institutul Național de Statistică, Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare Agricolă Fundulea (INCDA), Murfatlar și <http://www.atayurt.ro/>. De asemenea, au fost utilizate date publicate de Comisia Europeană, (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/agriculture/data/database> și http://ec.europa.eu/energy/observatory/oil/bulletin_en.htm) și surse de date internaționale, cele mai multe provenind din Germania, întrucât piața din Germania reprezintă o destinație majoră pentru produsele ecologice cu originea în România. Astfel, au fost utilizate date publicate de KTBL (<http://www.ktbl.de/index.php?id=792>), de "AMI Marktbilanz ÖKO-Landbau" (<http://www.ami-informiert.de/ami-shop/ami-shop-startseite/produkte/markt-bilanz.html>), Landesanstalt für Landwirtschaft (LfL) (<https://www.stmelf.bayern.de/idb/default.html>), Bundesanstalt für Agrarwirtschaft (AWI) (<http://www.awi.bmlfuw.gv.at/idb/default.html;jsessionid=B799373721FA7520B3697C9DCD201D64>), http://www.abg.at/en/international/fees_int, etc. În funcție de disponibilitatea datelor, s-a utilizat o perioadă de referință cuprinsă între 2002 – 2013, datele din 2002 fiind actualizate cu un factor de inflație, însă cea mai mare parte a datelor sunt cele înregistrate la nivelul anilor 2010 – 2012.

Calcularea plăților compensatorii se bazează pe următoarele ipoteze:

- Producția convențională și ecologică pentru principalele culturi arabile precum și pentru legume se realizează în cadrul fermelor comerciale cu teren arabil care folosesc metode de administrare moderne;
- Ferma convențională este cea care utilizează o cotă-parte din terenul său arabil (producție vegetală), egală cu cota medie folosită la nivel național;
- Ferma ecologică comparativă folosește cotă-parte din terenul său arabil egală cu cota medie de teren în regim ecologic folosită la nivel național; nu deține efective de animale și folosește compost ecologic certificat achiziționat pentru fertilizare;
- În timpul perioadei de conversie de la producția convențională la cea ecologică, sunt îndeplinite angajamentele care depășesc standardele obligatorii relevante, cum ar fi trecerea la rotația culturilor ecologice, eliminarea utilizării îngrășămintelor chimice și a pesticidelor de sinteză; costurile variabile și costurile cu forța de muncă permanentă sunt deja la nivelul specific fermelor ecologice;
- La jumătatea perioadei de conversie, randamentul scade ca urmare a utilizării mai puțin eficiente a nutrienților (în special a azotului) din îngrășămintele ecologice;
- În perioada certificată, produsele ecologice pot fi vândute la un preț mai mare față de produsele convenționale;
- În UE există o piață competitivă care are drept rezultat stabilirea unor prețuri relativ similare pentru produse și input-uri; cu toate acestea, valoarea absolută a prețurilor poate să difere de la o regiune la alta, în funcție de cerere și de distanța față de furnizori.

Dubla compensare a pierderilor de venit și a costurilor suplimentare înregistrate în cazul producției ecologice este prevenită, dacă ferma convențională include costurile de respectare a standardelor obligatorii relevante (standardele de „greening”). Conformitatea cu aceste standarde generează costuri pentru agricultura convențională și/sau scăderi ale venitului care poate fi obținut dacă nu ar exista aceste standarde. Atâta timp cât veniturile și costurile aferente agriculturii convenționale sunt calculate luându-se în considerare aceste costuri, plata compensatorie nu le include. Așadar, PC rezultate în urma aplicării metodologiei de calcul nu conduc la o supracompensare a beneficiarilor M11, asigurând evitarea dublei finanțări a practicilor aferente aplicării standardelor de „greening” la care se face referire în art. 43 din R (UE) nr. 1307/2013. Condițiile de „greening” adoptate:

- nu afectează costurile variabile ale producției convenționale și ecologice în mod diferit (în termeni de EUR/ha) și/sau
- nu reduc randamentul și modifică valorile producției convenționale și ecologice în mod diferit (în termeni de EUR/ha).

Aceste similitudini între practicile convenționale și practicile agriculturii ecologice (manifestate implicit în costuri variabile și/sau valori ale producției similare în cazul ambelor metode de producție) conduc la justificarea nediferențierii PC rezultate, nefiind necesară deducerea unor costuri suplimentare sau a unor pierderi de venituri din plățile aferente pachetelor submăsurilor de agricultură ecologică.

Pentru realizarea analizei privind evitarea dublei finanțări în urma aplicării simultane a M.10 și M.11 P6 pe aceleași suprafețe de pajiști permanente, a fost necesară compatibilizarea celor 2 metodologii. Astfel, metodologia de calcul pentru P6 a fost structurată plecând de la premisele care au stat la baza metodologiilor de calcul pentru pajiști permanente în cadrul M.10. Evaluarea primei compensatorii acordată pentru pajiștile permanente din sistem ecologic este realizată pe baza indicatorilor utilizați în metodologia de calcul aferentă pachetelor adresate pajiștilor permanente în cadrul M10, precum și a celor specifici sistemului de agricultură ecologică. Acordarea prin P6.2 a plăților compensatorii pentru pajiștile permanente aflate în conversie sau certificate în agricultura ecologică care se află și sub angajament de agro-mediu și climă pentru Pachetele 1, 2, 3.1, 3.2, 6, 9.2 și 11.2 ale Măsurii 10 – agro-mediu și climă

vizează acoperirea pierderilor de venit și costurilor suplimentare complementare celor stabilite pentru angajamentele de agro-mediu și climă. În cazul M.10, fiind interzisă utilizarea substanțelor de protecție a plantelor, costul de achiziție al acestora, costul de aplicare și costul combaterii manuale a plantelor invazive nu au fost analizate în metodologia de calcul pentru P6.2 al M.11, acestea fiind evaluate în metodologia de calcul a plății de agro-mediu și climă. În mod similar, în cazul M.10 fiind interzisă utilizarea îngrășămintelor chimice, iar cantitatea de îngrășămintă organice fiind limitată la același prag, costul rezultat în urma aplicării îngrășămintelor nu conduce la înregistrarea de diferențe între cele 2 practici. Nici costurile implicate de lucrările necesare pentru regenerarea covorului vegetal nu sunt diferite în cazul celor 2 practici (M.10 și M.11). Păstrând însă parametrii agronomici dați de pachetele de agro-mediu aplicabile pajiștile permanente, metodologia de calcul demonstrează înregistrarea unor costuri suplimentare în cazul operatorilor în agricultura ecologică generate de un preț de achiziție mai mare al inputurilor ecologice (semințe, gunoi de grajd) decât în cazul practicii convenționale.

Costurile implicate de inspecția și certificarea în sistem ecologic constituie costuri suplimentare evaluate în cadrul metodologiei pentru P6 a M.11, fiind evaluate la nivelul estimat în metodologia inițială de calcul pentru fermele care utilizează în sistem ecologic pajiști permanente. Având în vedere însă prevederile art. 29(4) al R.1305/2013, în cazul P6.2, atât pentru sM11.1, cât și pentru sM11.2, acestea au fost limitate la 20% din cuantumul plății calculat pentru angajamentele respective.

În conformitate cu prevederile art. 62 din R (UE) nr.1305/2013, în Capitolul 18.2 (Figura 8.2.M.11-1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.11 P1-5 și Figura 8.2.M.11-2 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.11 P6) se regăsesc certificările calculelor pentru pachetele 1-5, respectiv 6 de către ICPA, în calitate de organism independent. Prin aceste declarații se confirmă caracterul adecvat al metodologiei și precizia calculelor realizate, rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor veniturilor utilizate și a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiilor, precum și caracterul adecvat al metodologiei din perspectiva evitării dublei finanțări.

Pachet	Submăsura 11.1 – conversie				Submăsura 11.2 – certificare			
	Costuri suplimentare + pierderi venit (€/ha/an)	Costuri tranzacționale (€/ha/an)	%	Plată compensatorie (€/ha/an)	Costuri suplimentare + pierderi venit (€/ha/an)	Costuri tranzacționale (€/ha/an)	%	Plată compensatorie (€/ha/an)
Pachetul 1 – culturi agricole pe terenuri arabile (inclusiv plante de nutreț)	282	11	3,8%	293	207	11	5,0%	218
Pachetul 2 – legume	483	17	3,4%	500	414	17	3,9%	431
Pachetul 3 – livezi	603	17	2,7%	620	425	17	3,8%	442
Pachetul 4 – vii	513	17	3,2%	530	462	17	3,5%	479
Pachetul 5 – plante medicinale și aromatice	348	17	4,7%	365	333	17	4,9%	350
Pachetul 6.1 – pajiști permanente certificate în agricultura ecologică	126	17	11,9%	143	113	16	12,4%	129
Pachetul 6.2 – pajiști permanente certificate în agricultura ecologică cu angajament de agromediu și climă	31	8	20,0%	39	58	15	20,0%	73

Figura 8.2.M.11

8.2.10.6. Alte observații importante relevante pentru înțelegerea și punerea în aplicare a măsurii

O **clauză de revizuire** este prevăzută pentru angajamentele încheiate în cadrul acestei măsuri pentru a asigura ajustarea acestora în cazul modificării cerințelor de bază sau măsurilor de înverzire (articolul 43 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013) pe care angajamentele trebuie să le depășească.

O clauză de revizuire este prevăzută pentru angajamentele încheiate în cadrul acestei măsuri, care depășesc actuala perioadă de programare, pentru a asigura ajustarea acestora la cadrul juridic al

următoarei perioade de programare. În cazul în care adaptarea nu este acceptată de beneficiar, angajamentul încetează și rambursarea nu este solicitată pentru perioada în care angajamentul a produs efecte.

Angajamentele aflate în derulare pentru agricultura ecologică se pot **transforma** într-un alt angajament prevăzut de măsurile PNDR 2014-2020, în cursul perioadei de îndeplinire a respectivului angajament, cu condiția respectării următoarelor condiții:

- transformarea prezintă avantaje importante în domeniul mediului,
- angajamentul existent este consolidat în mod substanțial.

În cazul transformării angajamentelor, se încheie un nou angajament pentru toată perioada specificată de măsura aferentă noului angajament, indiferent de perioada în care angajamentul inițial a fost deja pus în aplicare.

De asemenea, este posibilă **adaptarea angajamentelor** aflate în derulare pentru agricultura ecologică, cu condiția ca noile angajamente să țină seama de îndeplinirea obiectivelor angajamentului inițial. Beneficiarul trebuie să îndeplinească angajamentul adaptat pentru restul duratei angajamentului inițial.

Regulile detaliate privind transformarea și adaptarea angajamentelor vor fi stabilite prin norme naționale.

Urmare a modificării PNDR 2014-2020 v.14, având în vedere faptul că modificarea propusă nu are impact asupra cerințelor specifice generatoare de costuri suplimentare și/sau pierderi de venituri, în anul 2022 nu este aplicabilă clauza de revizuire prevăzută de art. 48 al R.1305/2013.

Beneficiarii măsurii trebuie să respecte la nivelul întregii exploatații agricole **standardele de eco-condiționalitate** stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013, prevăzute în legislația națională.

Pentru asigurarea premiselor necesare atingerii obiectivelor propuse, beneficiarii măsurii vor trebui să demonstreze că dețin **cunoștințele și informațiile relevante** sau beneficiază de expertiza tehnică necesară pentru implementarea angajamentelor. În acest sens, demonstrarea deținerii de cunoștințe necesare și informații relevante sau asigurarea expertizei necesare trebuie făcută:

- înainte de efectuarea primei plăți (până la finalul primului an de angajament) de către fermierii cu angajamente pe suprafețe mai mari de 300 ha,
- înainte de efectuarea celei de-a II-a plăți (până la finalul anului II de angajament) de către fermierii cu angajamente pe suprafețe de până la 300 ha.

Pentru atingerea acestor condiții, prin intermediul sprijinului acordat în cadrul Programului, beneficiarilor măsurii adresate agriculturii ecologice le vor putea fi acordate servicii de formare (Măsura 1) sau servicii de consiliere (Măsura 2), în condițiile specifice (inclusiv cele care vizează selecția beneficiarilor finali) prevăzute de Program.

Beneficiarii plăților adresate agriculturii ecologice care nu beneficiază de serviciile vizate de Măsura 1 sau Măsura 2, trebuie să facă dovada:

- obținerii cunoștințelor și informațiilor necesare prin prezentarea unor documente care să ateste participarea la un curs de instruire în domeniul implementării angajamentelor de agricultură ecologică sau
- asigurării expertizei prin servicii de consiliere sau consultanță în domeniul implementării angajamentelor de agricultură ecologică, care să vizeze cel puțin aspectele legate de identificarea parcelelor agricole, completarea și depunerea angajamentelor și cererilor de plată, măsurile de management aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerințele de bază și la cerințele specifice ale angajamentelor.

Agricultura ecologică este stimulată la nivelul PNDR 2014-2020 prin introducerea unor principii de selecție în cadrul măsurilor 4 (submăsurile 4.1, 4.1a, 4.2 și 4.2a), 9 (submăsurile 9.1 și 9.1a), 16 (submăsurile 16.1/16.1a și 16.4/16.4a). De asemenea, stimularea investițiilor în agricultura ecologică, la nivelul PNDR 2014-2020, este încurajată prin creșterea intensității sprijinului cu 20 p.p. față de intensitățile aplicate celorlalți beneficiari (fără a depăși 70% din valoarea eligibilă a proiectelor în cazul beneficiarilor individuali și 90% în cazul formelor asociative) în cadrul submăsurilor 4.1 și 4.1a. În plus, în cadrul submăsurii 6.1, solicitanții care integrează în planurile de afaceri operațiuni legate de agricultura ecologică pot accesa un sprijin de maximum 70.000 euro, cu 20.000 euro mai mult decât celelalte categorii de beneficiari.

8.2.11. M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (articolul 31)

8.2.11.1. *Temei juridic*

Articolele 31-32 ale Regulamentului (UE) nr. 1305/2013

8.2.11.2. *Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la ariile de intervenție și la obiectivele transversale*

Descriere generală

Suprafețe largi ale României prezintă limitări naturale ale productivității agricole care conduc la producții agricole reduse, limitări care se datorează unor condiții climatice și biofizice nefavorabile desfășurării în condiții optime a activităților agricole. Aceste suprafețe se regăsesc în special în zona Munților Carpați și ale Deltei Dunării, precum și în alte zone cu specificități ale condițiilor de climă, sol sau teren (Figura 8.2.M.13-1 – harta ANC). Totodată, o mare parte din aceste zone sunt de regulă asociate și cu o valoare ridicată a biodiversității, însă sunt amenințate de fenomenul de abandon al activităților agricole, fenomen ce poate afecta atât viabilitatea zonelor rurale, cât și factorii de mediu locali (biodiversitatea, solul sau peisajele).

În procesul de desemnare a zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (ANC), se remarcă în principal Munții Carpați – acolo unde se întâlnesc valori mari de altitudine și pantă, Delta Dunării – deoarece în acest areal se cumulează o serie de factori edafici care limitează activitatea agricolă, precum și alte zone în partea de sud și sud-est a țării sau în zone mai puțin extinse (în vestul țării) unde caracteristicile naturale conduc la scăderea productivității naturale.

Pentru cele două categorii ANC: „zone montane” (art. 32 alin. 1 lit. a) și „alte zone care se confruntă cu constrângeri specifice” (art. 32 alin. 1 lit. c) va fi utilizată desemnarea realizată în cadrul PNDR 2007-2013 (zona montană definită în baza art. 18 al Regulamentului (CE) nr. 1257/1999 și zonele semnificativ defavorizate stabilite în baza art. 19 al Regulamentului (CE) nr. 1257/1999). Noua delimitare din România a „zonelor, altele decât zona montană, care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative” (art. 32 alin. 1 lit. b), bazată pe criteriile biofizice, va fi aplicată începând cu anul 2015, înlocuind vechea desemnare a zonelor defavorizate de condiții naturale specifice (aplicate în cadrul PNDR 2007-2013 în baza art. 20 al Regulamentului (CE) nr. 1257/1999). Până în anul 2014 a fost utilizată vechea desemnare a zonelor defavorizate aferentă PNDR 2007-2013, plățile fiind acordate în baza prevederilor Regulamentului (CE) 1698/2005.

Având în vedere faptul că prin submăsura 4.3 vor fi sprijinite investiții în infrastructura secundară de irigații în zonele unde există amenajări viabile din punct de vedere economic (suprafața eligibilă în cadrul sM 4.3 fiind de cca. 620 mii ha, din totalul de 823.130 ha recomandată pentru includerea în programe de investiții prin Strategia Investițiilor în Sectorul Irigațiilor), este posibil ca pe termen mediu și lung constrângerile naturale să fie depășite în unele din aceste zone. Din acest motiv, cu scopul actualizării exercițiului curent de ajustare și implicit a gradului în care constrângerile naturale se manifestă în zona eligibilă în cadrul sM 13.2, în anul 2018 au fost reanalizate informațiile folosite în procesul de fine-tuning. În situațiile în care s-a identificat faptul că în unele zone constrângerile naturale au fost depășite

(irigații – peste 50% din suprafața agricolă a UAT sau productivități medii estimate la nivel de UAT mai mari de 80% din media UE), acestea au fost excluse din zona eligibilă a sM 13.2 începând cu anul 2019.

Datorită condițiilor legate de altitudine și pantă, o parte importantă a zonei munților Carpați întâmpină obstacole în practicarea agriculturii, obstacole materializate mai ales în scurtarea perioadei de vegetație și în costuri suplimentare asociate lucrărilor agricole, induse de condițiile de pantă. Aceste zone au fost desemnate ca „zona montană”.

În afară de zona montană, există alte zone ce sunt caracterizate în principal de o productivitate scăzută datorită acțiunii factorilor naturali restrictivi, în România factorul biofizic principal întâlnit, care conduce la apariția zonelor cu constrângeri naturale fiind cel climatic legat de apariția secetei. De asemenea, există alte zone caracterizate de o serie de particularități edafice (soluri argiloase sau nisipoase – care conduc fie la stagnarea apei, fie la un drenaj foarte rapid al acesteia), climatice (temperaturi scăzute), etc. Identificarea și desemnarea zonelor, altele decât zona montană, care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative are la bază analiza criteriilor bio-fizice, atât din punct de vedere al intensității (praguri), cât și din perspectiva extinderii (ponderea din suprafața agricolă utilizată).

Un potențial natural agricol mai scăzut față de restul țării se remarcă în zona Biosferei Deltei Dunării, unde datorită factorilor naturali legați de sol, precum și a densității scăzute a populației, menținerea activităților agricole prezintă dificultăți suplimentare, în comparație cu restul țării. Această zonă este caracterizată de omogenitatea teritoriului și a manifestării unor factori restrictivi care induc dificultăți în desfășurarea activităților economice. Încurajarea continuării activităților agricole în această zonă este importantă pentru a conserva mediul, pentru a menține peisajul rural și a conserva potențialul turistic al zonei. Aceste zone au fost desemnate ca „zone care se confruntă cu constrângeri specifice”.

Deoarece o parte din zonele cu potențial scăzut pentru agricultură sunt terenuri agricole ce suportă o agricultură mai puțin intensivă, fiind astfel caracterizate de o mai mare diversitate biologică, a fost realizată o analiză a acestor zone din care reiese o serie de suprapuneri cu zone HNV și cu zonele importante pentru unele specii sălbatice prioritare, încadrate ca zone eligibile pentru Măsura 10 - agro-mediu și climă (Figura 8.2.M.13-2 – harta suprapunere ANC cu AECM).

În acest sens, s-a observat faptul că zona montană se suprapune într-o proporție însemnată cu zonele HNV, dar și cu o parte din arealele importante desemnate ca SPA, pentru specia *Crex crex* sprijinită în cadrul Pachetului 3.1 al măsurii de agro-mediu și climă, în timp ce restul zonelor afectate de constrângeri naturale semnificative sau specifice, coincid într-o pondere ridicată cu zone desemnate ca SPA pentru conservarea speciilor *Lanius minor* și *Falco vespertinus* (Pachetul 3.2 al măsurii de agro-mediu și climă), dar și pentru *Branta ruficollis* (Pachetul 7 al măsurii de agro-mediu și climă). Există unele suprapuneri și cu celelalte pachete de agro-mediu (P5, P9, P10 și P11).

Sprijinul acordat prin această măsură urmărește o compensare economică a dezavantajelor întâmpinate de fermieri în desfășurarea activităților agricole, legate de capacitatea de producție scăzută a terenurilor agricole și de costurile suplimentare pe care le implică menținerea activităților agricole în aceste zone, diminuându-se în acest fel riscul de abandon al activităților agricole (mai ridicat în aceste zone). Prin încurajarea continuării activităților agricole în aceste zone, laolaltă cu aplicarea standardelor de eco-condiționalitate, se asigură cel puțin menținerea unor activități minime de întreținere a terenurilor agricole, cu impact benefic în protecția solului. Zonele afectate de constrângeri naturale dețin o pondere importantă din teritoriul României, suprapunându-se cu suprafețe largi de terenuri asociate ca având o Înaltă Valoare Naturală (HNV) – în procent de 48,71% din suprafața UAT-urilor eligibile sau suprafețe importante pentru biodiversitate (specii de animale sau plante prioritare și habitate importante pentru aceste specii) – în procent de 18,64% din suprafața UAT-urilor eligibile. În zonele identificate ca fiind

afectate de constrângeri naturale este importantă menținerea echilibrului de mediu stabilit între practicile agricole și condițiile naturale. Continuarea activității agricole în aceste zone deține, totodată, un rol important în conservarea peisajelor tradiționale, putând servi ca bază de dezvoltare economică prin turism rural. Contribuția măsurii va fi esențială, în special pe termen scurt, în timp ce alte măsuri, precum cea de agro-mediu și climă, vor ajuta la crearea unui sistem pe deplin funcțional, care să poată răspunde obiectivului de menținere a calității mediului și implicit a spațiului rural.

Pentru a se adresa dificultăților cu care se confruntă fermierii din aceste zone, prin intermediul acestei măsuri sprijinul va fi acordat pentru încurajarea menținerii activităților agricole în **zona montană**, în **zone care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative** și în **zone care se confruntă cu alte constrângeri specifice**.

Legătura cu nevoile identificate

Sprijinul acordat în cadrul măsurii va contribui la atingerea nevoii 16 „ Protecția și îmbunătățirea resurselor de sol”, identificată în cadrul Capitolului 4 al programului.

Pentru a răspunde nevoilor identificate, operațiunile vor fi desfășurate în cadrul a trei sub-măsuri:

- sM13.1 - plată compensatorie în zonă montană,
- sM13.2 - plată compensatorie pentru alte zone care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative,
- sM13.3 - plată compensatorie pentru alte zone afectate de constrângeri specifice.

Contribuția măsurii la Domeniile de Intervenție

Măsura va contribui la următoarea prioritate de dezvoltare rurală:

- Prioritatea 4 - Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură

DI 4C – Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului.

Prin continuarea activității agricole în zonele eligibile, respectiv practicarea unor lucrări pe terenurile agricole, concomitent cu respectarea normelor de eco-condiționalitate (norme obligatorii de gestionare în domeniul mediului, sănătății plantelor), se asigură prevenirea eroziunii solului, precum și gestionarea durabilă a acestuia, contribuind astfel la atingerea DI 4C.

Efecte secundare: Măsura 13 este programată sub Domeniul de Intervenție indicat anterior. Adițional, se așteaptă ca măsura să contribuie indirect la Prioritatea 4 - DI 4A - Refacerea, conservarea și dezvoltarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000 și în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice, a activităților agricole de mare valoare naturală, precum și a stării peisajelor europene.

Având în vedere obiectivul principal al măsurii, respectiv acela de încurajare a continuării folosirii suprafețelor agricole și evitarea abandonului (lăsarea terenului neîntreținut), este asigurată menținerea pieșajului rural și implicit a biodiversității, fiind astfel atins DI 4A.

Contribuția la tema orizontală "Mediul"

Prin sprijinul acordat în cadrul măsurii, în sensul încurajării fermierilor să își continue activitatea agricolă pe terenuri situate în zone unde practicarea agriculturii prezintă dificultăți și unde există un grad ridicat al riscului de abandon, este adresată tema orizontală privind **Mediul**.

De asemenea, prin sprijinirea continuării activității agricole, în special pe terenurile utilizate ca pajiști, se previne degradarea acestora, evitându-se astfel fenomenul de eroziune a solului și de pierdere a stratului vegetal. Astfel prin sprijinul acordat în cadrul măsurii se sprijină sechestrarea carbonului atât în biomasa cât și în sol, fiind adresată teme privind **Schimbările climatice**.

Lista cu zonele eligibile în cadrul Măsurii 13 este prezentată în Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13 din cadrul PNDR 2014-2020.

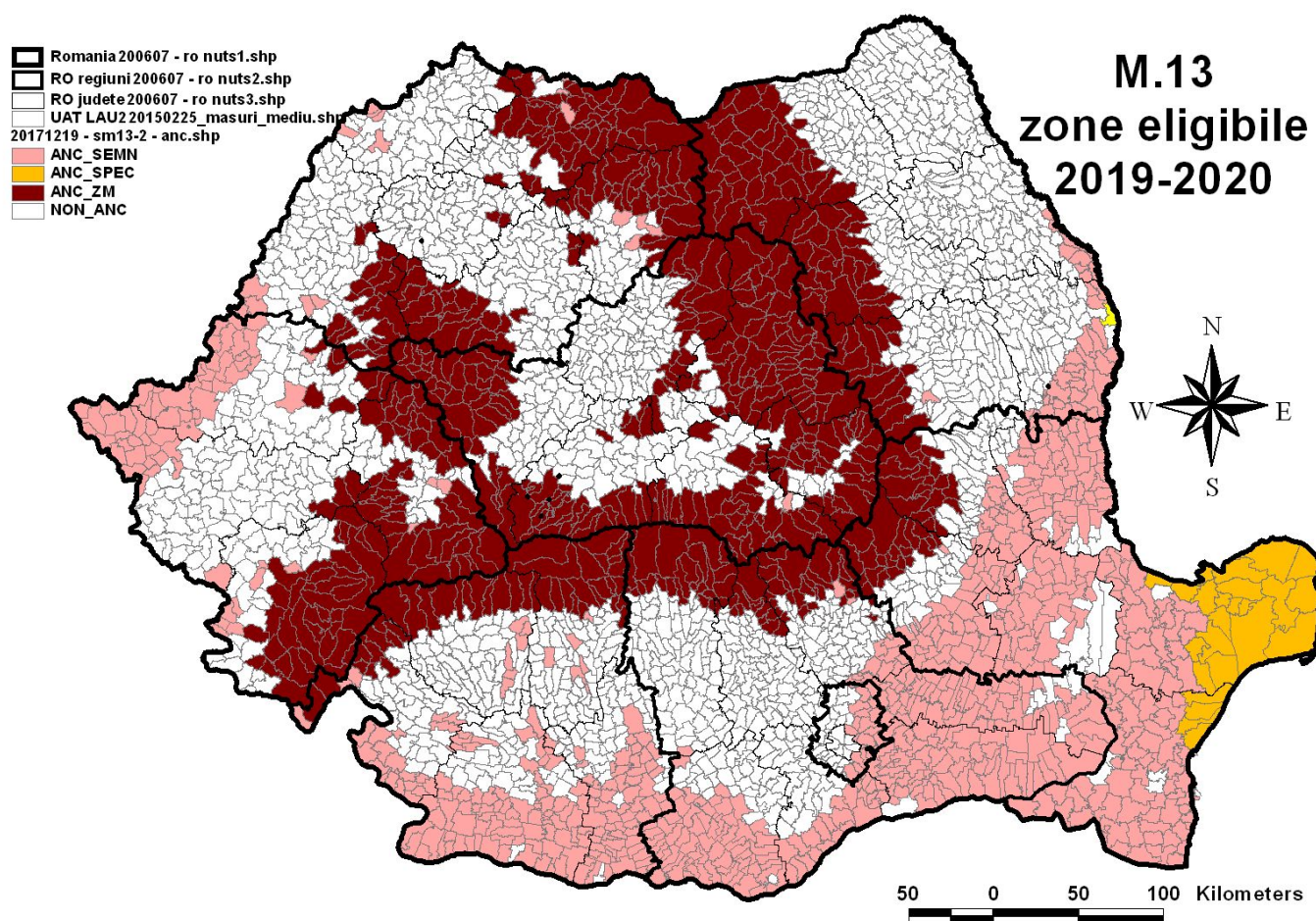

Figura 8.2.M.13-1 – harta ANC

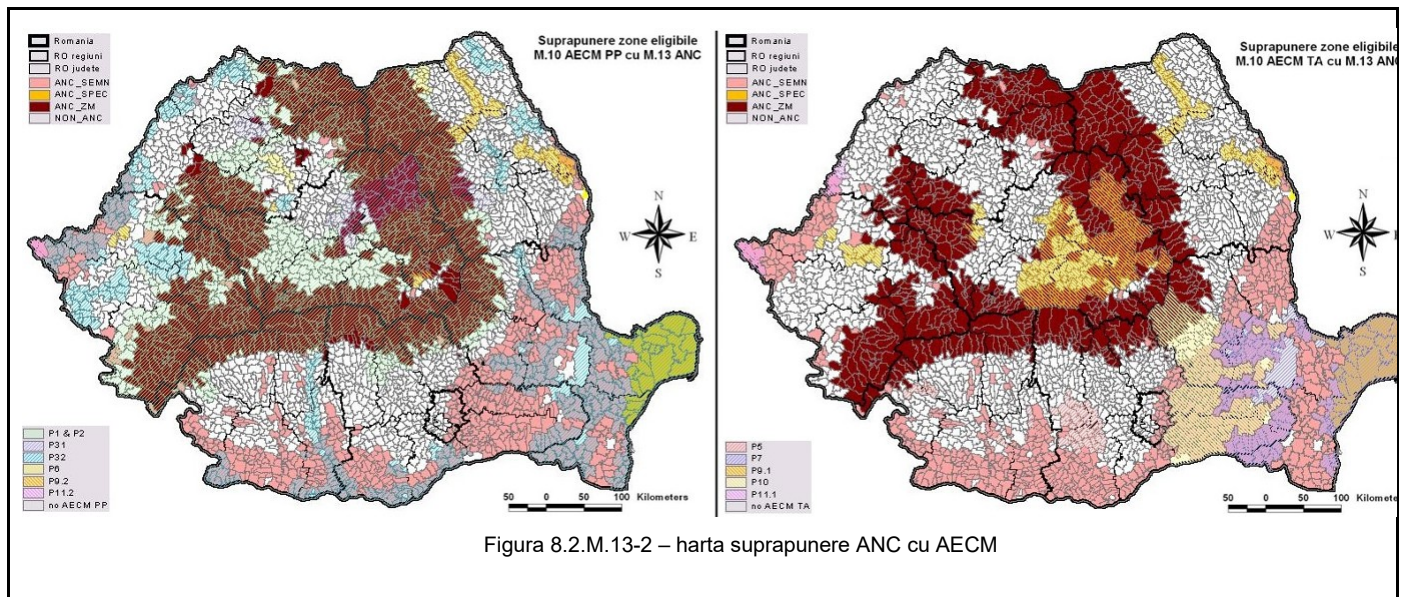

Figura 8.2.M.13-2 – harta suprapunere ANC cu AECM

8.2.11.3. Domeniul de aplicare, nivelul sprijinului, beneficiarii eligibili și, dacă este relevant, metodologia de calcul al cuantumului ratei sprijinului, cu defalcare în funcție de submăsură și/sau tipul operațiunii în cazul în care este necesar. Pentru fiecare tip de operațiune, specificarea costurilor eligibile, a condițiilor de eligibilitate, a cuantumurilor și a ratelor de sprijin aplicabile și a principiilor în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție

8.2.11.3.1. 13.1 Plăți compensatorii în zona montană

Submăsură:

- 13.1 - plată compensatorie în zonele montane

8.2.11.3.1.1. Descrierea tipului operațiunii

Submăsura 13.1 „**Plăți compensatorii în zona montană**” este un instrument prin care se sprijină (compensează fermierii) financiar utilizarea terenurilor agricole situate în zone unde producția agricolă este afectată de condițiile climatice și de relief din cauza caracteristicilor de altitudine și pantă din zonele montane (art. 32 (2) al Regulamentului (UE) 1305/2013), fiind constituită din suma suprafețelor unităților administrativ-teritoriale (LAU 2) desemnate conform criteriilor de mai jos:

- unitățile administrativ-teritoriale situate la altitudini medii mai mari sau egale cu **600 m**, limitele acestora fiind acelea ale blocurilor fizice (identificate în Sistemul Integrat de Administrare și Control), care aparțin de aceste UAT;
- unitățile administrativ-teritoriale situate la altitudini medii între **400-600 m** și care au o pantă medie egală sau mai mare de **15%**, limitele acestora fiind acelea ale blocurilor fizice (identificate în Sistemul Integrat de Administrare și Control), care aparțin de aceste UAT.

8.2.11.3.1.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă, acordată pe unitatea de suprafață (hectar) și reprezintă o compensație pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de fermierii care încheie angajamente voluntare anuale pentru continuarea activităților agricole în zonele desemnate în conformitate cu:

- art. 32 (2) din Regulamentul (UE) 1305/2013 – plăți pentru zona montană

8.2.11.3.1.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- Titlul VI Capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului,
- Articolul 9 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului,
- Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEAGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022.

Legislație națională:

- Cadrul Național de Implementare,
- OUG nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul nr. 619/2015 privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- Ordinul MADR nr. 45/2021 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 35 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în România, cu modificările ulterioare.

8.2.11.3.1.4. Beneficiari

Beneficiarii acestei submăsuri sunt **fermierii activi**.

8.2.11.3.1.5. Costuri eligibile

Costurile eligibile

Vor fi reprezentate de primele compensatorii acordate beneficiarilor, care vor acoperi pierderile de venit sau costurile suplimentare pe care fermierii le suportă, datorită constrângerilor naturale care se manifestă în zonele în care aceștia își desfășoară activitatea.

Evitarea supracompensării și a dublei finanțări

România nu va implementa plățile specifice acordate „zonelor cu constrângeri naturale”, prevăzute în cadrul Pilonului I al PAC (art. 48-49 ale Regulamentului (UE) 1307/2015, finanțat din Fondul European de Garantare Agricolă), neexistând în acest sens pericolul supracompensării sau al apariției dublei finanțări al aceluiași dezavantaj.

Combinarea măsurilor

Plățile acordate în cadrul acestei măsuri se pot cumula, pe aceeași suprafață de teren agricol, cu plățile directe acordate fermierilor (Pilonul I al PAC) și cu plățile compensatorii acordate pe suprafața agricolă (Pilonul II al PAC - dezvoltare rurală).

8.2.11.3.1.6. Condiții de eligibilitate

Condițiile de eligibilitate aplicabile în cadrul acestei submăsuri sunt următoarele:

- beneficiarul sprijinului trebuie să se încadreze în categoria fermier activ, definit în înțelesul art. 9 a Regulamentului (UE) 1307/2013 conform legislației naționale,
- beneficiarul este utilizatorul unei suprafețe agricole localizate pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare și Control (IACS), încadrată în zona eligibilă pentru Zona Montană delimitată conform prevederilor art. 32 (2) din Regulamentul (UE) 1305/2013,
- suprafață minimă a fermei este de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha (în cazurile prevăzute de condițiile specifice schemei unice de plată pe suprafață, în cazul anumitor tipuri de culturi, suprafața minimă a parcelei trebuie să fie de cel puțin 0,1 ha),
- beneficiarul se angajează, pe baze anuale, să își continue activitatea agricolă pe terenurile agricole situate în zonele afectate de constrângeri naturale.

Alte condiții în cadrul angajamentelor, pentru care în caz de neconformare se aplică reduceri ale sprijinului (care pot merge în unele cazuri prevăzute de sistemul de sancțiuni până la excludere), sunt constituite de:

- respectarea de beneficiari, la nivelul întregii ferme, a standardelor de eco-condiționalitate stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013, prevăzute în legislația națională.

8.2.11.3.1.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În concordanță cu prevederile art. 49 alin 2 al Regulamentului 1305/2013, criteriile de selecție nu sunt necesare pentru această submăsură.

8.2.11.3.1.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Fiind vorba de o plată compensatorie, sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei măsuri are o intensitate de 100%.

În scopul evitării apariției riscului supracompensării și pentru asigurarea utilizării eficiente a fondurilor, valoarea sprijinului reprezintă 80% din pierderile de venituri și costurile suplimentare cuantificate prin aplicarea metodologiei de calcul.

Pentru zona montană nivelul plății compensatorii este de **97 euro/ha/an**.

Cu scopul asigurării resurselor financiare necesare pentru implementarea sM.13.1, începând cu anul 2020, pentru suprafețele care depășesc 100 ha (intervalele de degresivitate 100,01-300 ha și peste 300 ha), valoarea sprijinului reprezintă 50% din pierderile de venituri și costurile suplimentare cuantificate prin aplicarea metodologiei de calcul. Cu toate acestea, valoarea plății nu poate fi mai mică de 25 euro/ha/an (conform Anexei II a R.1305/2013). Pentru aceste intervale de mărime a suprafețelor, baza de calcul pentru aplicarea degresivității este reprezentată de valoarea de **61 euro/ha/an**.

8.2.11.3.1.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.11.3.1.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Întrucât riscurile identificate sunt similare pentru toate submăsurile, acestea sunt prezentate la nivelul fișei măsurii.

8.2.11.3.1.9.2. Măsuri de atenuare

Întrucât riscurile identificate sunt similare tuturor submăsurilor, măsurile întreprinse pentru reducerea acestora sunt prezentate la nivelul fișei măsurii.

8.2.11.3.1.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

Întrucât evaluarea generală a măsurii este similară pentru toate submăsurile, aceasta este prezentată la nivelul fișei măsurii.

8.2.11.3.1.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Metodologia de calculare a plăților compensatorii acordate în cadrul submăsurii 13.1 este realizată la Subcapitolul „Metodologia de calculare a valorii plăților” din cadrul fișei măsurii 13.

8.2.11.3.1.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

definirea pragului pentru suprafața per exploatație pe baza căreia statul membru calculează degresivitatea plăților

Degresivitatea sprijinului financiar la nivel de angajament

În cazul fermelor cu suprafețe agricole mai mari de 50 ha (prag de la care începe aplicarea degresivității), valoarea plății scade pentru acele suprafețe agricole care depășesc această valoare:

- 1-50 ha - 100% din prima acordată pe hectar - **97 euro/ha/an**,
- 50,01-100 ha - 75% din prima acordată pe hectar - **73 euro/ha/an**,
- 100,01-300 ha - 50% din prima acordată pe hectar - **30 euro/ha/an**,
- peste 300 ha - 35% din prima acordată pe hectar - **25 euro/ha/an (*)**.

(*) În cazul în care în urma aplicării degresivității, valoarea plății compensatorii/ha ar ajunge la un nivel inferior celui de 25 €/ha, plata compensatorie acordată pe unitatea de suprafață a fost limitată la cuantumul de 25 €/ha.

[Desemnarea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice] Descrierea nivelului unității locale aplicat pentru delimitarea zonelor.

Desemnarea **Zonei Montane** a fost realizată la nivel LAU2 (fost NUTS5), reprezentat de cele 3.181 unități administrativ-teritoriale de pe întreg teritoriul României (comune, orașe și municipii conform SIRUTA - INS decembrie 2013), organizate în conformitate cu prevederile Legii 2/1968 cu modificările și completările ulterioare.

[Desemnarea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice] Descrierea aplicării metodei definite la articolul 31 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 pentru delimitarea celor trei categorii pentru zonele menționate la articolul respectiv, inclusiv descrierea și rezultatele procesului de reglare pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale și cu alte constrângeri specifice, altele decât zonele montane

Desemnarea **Zonei Montane**, nu a suferit modificări comparativ cu perioada 2007-2013, aceasta fiind realizată pe baza unuia din următoarele criterii:

1. Prezența unității administrativ-teritoriale (UAT) de bază (comune sau orașe) situată la altitudini medii mai mari sau egale cu 600 de metri, limitele acesteia fiind acelea ale blocurilor fizice (identificate în Sistemul Integrat de Administrare și Control) ce aparțin de aceste UAT,

2. Prezența unității administrativ-teritoriale de bază situată la altitudini medii între 400 – 600 metri și care are o pantă medie egală sau mai mare de 15%, limitele acesteia fiind acelea ale blocurilor fizice (identificate în Sistemul Integrat de Administrare și Control) ce aparțin de aceste UAT.

8.2.11.3.2. 13.2 Plăți compensatorii pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative

Submăsură:

- 13.2 - plată compensatorie pentru alte zone care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative

8.2.11.3.2.1. Descrierea tipului operațiunii

Submăsura 13.2 „plăți compensatorii pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative” este un instrument prin care se sprijină (compensează fermierii) financiar utilizarea terenurilor agricole situate în zone unde producția agricolă este mai redusă cantitativ și/sau calitativ din cauza unor condiții naturale nefavorabile. În aceste zone cel puțin 60% din suprafața agricolă la nivel LAU2 îndeplinește cel puțin unul dintre criteriile biofizice enumerate în anexa III a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, la valoarea indicată a pragului.

În vederea asigurării asupra faptului că în aceste zone se manifestă în continuare constrângeri naturale semnificative, identificate în urma analizării criteriilor biofizice și că aceste constrângeri naturale nu au fost depășite cu ajutorul unor investiții, prin activitatea economică sau prin metodele de producție ori sistemele agricole care compensează pierderile de venit sau costurile suplimentare, a fost efectuat un proces de ajustare (fine-tuning), în conformitate cu prevederile art. 32 alin. 3 al Regulamentului (UE) 1305/2013. Acest exercițiu a fost realizat în vederea eliminării din zonele eligibile a zonelor unde constrângerile au fost surmontate prin irigații, precum și în scopul eliminării zonelor în care practicarea unui anumit tip de agricultură este predominant (vii sau livezi), iar practicarea acestui tip de agricultură nu conduce la apariția unor pierderi sau cheltuieli suplimentare din cauza condițiilor naturale.

8.2.11.3.2.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă, acordată pe unitatea de suprafață (hectar) și reprezintă o compensație pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de fermierii care încheie angajamente voluntare anuale pentru continuarea activităților agricole în zonele desemnate în conformitate cu:

- art. 32 (3) din Regulamentul (UE) 1305/2013 – plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative.

8.2.11.3.2.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- Titlul VI Capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului,
- Articolul 9 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin

scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului,

- Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEAGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022.

Legislație națională:

- Cadrul Național de Implementare,
- OUG nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul nr. 619/2015 privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- Ordinul MADR nr. 45/2021 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 35 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordin comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în România, cu modificările ulterioare.

8.2.11.3.2.4. Beneficiari

Beneficiarii acestei submăsuri sunt **fermierii activi**.

8.2.11.3.2.5. Costuri eligibile

Costuri eligibile

Vor fi reprezentate de primele compensatorii acordate beneficiarilor, care vor acoperi pierderile de venit sau costurile suplimentare pe care fermierii le suportă, datorită constrângerilor naturale care se manifestă în zonele în care aceștia își desfășoară activitatea.

Evitarea supracompensării și a dublei finanțări

România nu va implementa plățile specifice acordate „zonelor cu constrângeri naturale”, prevăzute în cadrul Pilonului I al PAC (art. 48-49 ale Regulamentului (UE) 1307/2015, finanțat din Fondul European de Garantare Agricolă), neexistând în acest sens pericolul supracompensării sau al apariției dublei finanțări al aceluiași dezavantaj.

Combinarea măsurilor

Plățile acordate în cadrul acestei măsuri se pot cumula, pe aceeași suprafață de teren agricol, cu plățile directe acordate fermierilor (Pilonul I al PAC) și cu plățile compensatorii acordate pe suprafața agricolă (Pilonul II al PAC - dezvoltare rurală).

8.2.11.3.2.6. Condiții de eligibilitate

Condițiile de eligibilitate aplicabile în cadrul acestei submăsuri sunt următoarele:

- beneficiarul sprijinului trebuie să se încadreze în categoria fermier activ, definit în înțelesul art. 9 a Regulamentului (UE) 1307/2013 conform legislației naționale,
- beneficiarul este utilizatorul unei suprafețe agricole localizate pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare și Control (IACS), încadrată în zona eligibilă pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative, delimitate conform prevederilor art. 32 (3) din Regulamentul (UE) 1305/2013,
- suprafață minimă a fermei este de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha (în cazurile prevăzute de condițiile specifice schemei unice de plată pe suprafață, în cazul anumitor tipuri de culturi, suprafața minimă a parcelei trebuie să fie de cel puțin 0,1 ha),
- beneficiarul se angajează, pe baze anuale, să își continue activitatea agricolă pe terenurile agricole situate în zonele afectate de constrângeri naturale.

Alte condiții în cadrul angajamentelor, pentru care în caz de neconformare se aplică reduceri ale sprijinului (care pot merge în unele cazuri prevăzute de sistemul de sancțiuni până la excludere), sunt constituite de:

- respectarea de beneficiari, la nivelul întregii ferme, a standardelor de eco-condiționalitate stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013, prevăzute în legislația națională.

8.2.11.3.2.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În concordanță cu prevederile art. 49 alin 2 al Regulamentului 1305/2013, criteriile de selecție nu sunt necesare pentru această submăsură.

8.2.11.3.2.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Fiind vorba de o plată compensatorie, sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei măsuri are o intensitate de 100%.

În scopul evitării apariției riscului supracompensării și pentru asigurarea utilizării eficiente a fondurilor, valoarea sprijinului reprezintă 80% din pierderile de venituri și costurile suplimentare cuantificate prin aplicarea metodologiei de calcul. Pentru zonele care se confruntă cu alte constrângeri naturale semnificative nivelul plății compensatorii este de **62 euro/ha/an**.

Pentru UAT care au fost eligibile în perioada 2015-2018 în cadrul sM.13,2, dar care devin neeligibile în urma actualizării procesului de fine tuning, se va realiza o scădere progresivă a plăților, în limitele prevăzute la art. 31 alin. (5) al R.1305/2013:

- în anul 2019 - nivelul plății compensatorii este de **62 euro/ha/an** (reprezentând 66% din valoare plății acordate în zonele care au fost eligibile în perioada de programare 2007-2013 (*) în temeiul art. 36 lit. (a) punctul (ii) din R.1698/2005 / art. 19 al R.1257/1999) și
- în anul 2020 - **25 euro/ha/an** (20% din valoare plății acordate în zonele care au fost eligibile în perioada de programare 2007-2013 (*) în temeiul art. 36 lit. (a) punctul (ii) din R.1698/2005 / art. 19 al R.1257/1999, dar nu mai puțin de 25 euro/ha/an),
- în perioada de tranziție, în anii 2021 și 2022, nivelul plății compensatorii este de **25 euro/ha/an**, conform prevederilor articolului 7, aliniatul (4) al Regulamentului (UE) nr. 2220/2020.

(*) *Valoarea plății acordate în zonele care au fost eligibile în perioada de programare 2007-2013 în temeiul art. 36 lit. (a) punctul (ii) din R.1698/2005 / art. 19 al R.1257/1999 – ZSD (zone semnificativ defavorizate) a fost de 94 €/ha/an.*

Cu scopul asigurării resurselor financiare necesare pentru implementarea sM.13.2, începând cu anul 2020, pentru suprafețele care depășesc 100 ha (intervalele de degresivitate 100,01-300 ha și peste 300 ha), valoarea sprijinului reprezintă 50% din pierderile de venituri și costurile suplimentare cuantificate prin aplicarea metodologiei de calcul. Cu toate acestea, valoarea plății nu poate fi mai mică de 25 euro/ha/an (conform Anexei II a R.1305/2013). Pentru aceste intervale de mărime a suprafețelor, baza de calcul pentru aplicarea degresivității este reprezentată de valoarea de **39 euro/ha/an**.

8.2.11.3.2.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.11.3.2.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Întrucât riscurile identificate sunt similare pentru toate submăsurile, acestea sunt prezentate la nivelul fișei măsurii.

8.2.11.3.2.9.2. Măsuri de atenuare

Întrucât riscurile identificate sunt similare tuturor submăsurilor, măsurile întreprinse pentru reducerea acestora sunt prezentate la nivelul fișei măsurii.

8.2.11.3.2.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

Întrucât evaluarea generală a măsurii este similară pentru toate submăsurile, aceasta este prezentată la nivelul fișei măsurii.

8.2.11.3.2.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Metodologia de calculare a plăților compensatorii acordate în cadrul submăsurii 13.2 este realizată la Subcapitolul „Metodologia de calculare a valorii plăților” din cadrul fișei măsurii 13.

8.2.11.3.2.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

definirea pragului pentru suprafața per exploatație pe baza căreia statul membru calculează degresivitatea plăților

Degresivitatea sprijinului financiar la nivel de angajament

În cazul fermelor cu suprafețe agricole mai mari de 50 ha (prag de la care începe aplicarea degresivității), valoarea plății scade pentru acele suprafețe agricole care depășesc această valoare:

- 1-50 ha - 100% din prima acordată pe hectar - **62 euro/ha/an**,
- 50,01-100 ha - 75% din prima acordată pe hectar - **46 euro/ha/an**,
- 100,01-300 ha - 50% din prima acordată pe hectar - **25 euro/ha/an (*)**,
- peste 300 ha - 35% din prima acordată pe hectar - **25 euro/ha/an (*)**.

(*) În cazul în care în urma aplicării degresivității, valoarea plății compensatorii/ha ar ajunge la un nivel inferior celui de 25 €/ha, plata compensatorie acordată pe unitatea de suprafață a fost limitată la cuantumul de 25 €/ha.

[Desemnarea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice] Descrierea nivelului unității locale aplicat pentru delimitarea zonelor.

Desemnarea **Zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative** a fost realizată la nivel LAU2 (fost NUTS5), reprezentat de cele 3.181 unități administrativ-teritoriale de pe întreg teritoriul României (comune, orașe și municipii conform SIRUTA - INS decembrie 2013), organizate în conformitate cu prevederile Legii 2/1968 cu modificările și completările ulterioare.

[Desemnarea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice] Descrierea aplicării metodei definite la articolul 31 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 pentru delimitarea celor trei categorii pentru zonele menționate la articolul respectiv, inclusiv descrierea și rezultatele procesului de reglare pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale și cu alte constrângeri specifice, altele decât zonele montane

Delimitarea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative s-a făcut la nivelul unităților teritoriale (LAU2) în funcție de îndeplinirea pe cel puțin 60% din suprafața agricolă a UAT a cel puțin unui criteriu biofizic pentru delimitarea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale definit în Anexa III a *Regulamentului 1305/2013*.

Ulterior verificării îndeplinirii cerinței privind prezența unui criteriu biofizic la pragul de 60% din suprafața agricolă a UAT, a fost realizat exercițiul de ajustare (pentru eliminarea acelor UAT în care constrângerea a fost depășită), bazat pe prezența irigațiilor (suprafețele efectiv irigate în perioada 2007-2014 de peste 50% din suprafața agricolă a UAT), ponderea ridicată a suprafețelor cu vii sau livezi (cel

puțin 20% din suprafața agricolă a UAT) sau unde producțiile medii depășesc 80% din media la nivelul UE pentru grâu și porumb. Desemnarea rezultată a fost implementată în România în perioada 2015-2018.

În anul 2018 a fost actualizat procesul de fine tuning, fiind analizate informații actualizate privind aplicare airigațiilor (suprafețe agricole care au făcut obiectul proiectelor de investiții finanțate prin PNDR și suprafețele efectiv irigate în perioada 2007-2017 de peste 50% din suprafața agricolă a UAT). Aceste date, împreună cu datele actualite privind utilizarea terenurilor agricole (LPIS2017), au generat unele modificări privind criteriile de fine tuning referitoare la ponderea ridicată a suprafețelor cu culturi permanente (vii sau livezi pe cel puțin 20% din suprafața agricolă a UAT) sau la producții medii care depășesc 80% din media la nivelul UE pentru grâu și porumb. Desemnarea rezultată a fost implementată în România începând cu anul 2019.

Descrierea metodologiei de desemnare a **Zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative** este realizată în Anexa Cap. 8.2 – metodologie desemnare zone eligibile M.13.

8.2.11.3.3. 13.3 Plăți compensatorii pentru zone care se confruntă cu constrângeri specifice

Submăsură:

- 13.3 - plată compensatorie pentru alte zone afectate de constrângeri specifice

8.2.11.3.3.1. Descrierea tipului operațiunii

Submăsura 13.3 „Plăți compensatorii pentru zone care se confruntă cu constrângeri specifice” este un instrument prin care se sprijină (compensează fermierii) financiar utilizarea terenurilor agricole situate în unitățile administrativ-teritoriale care se suprapun total sau parțial cu Rezervația Biosferei Delta Dunării. Potențialul natural agricol din această zonă este mai scăzut decât în restul țării, condițiile naturale de producție fiind similare pe întreaga suprafață agricolă din această zonă, în condițiile în care pe terenurile agricole din zonă se întâlnesc o serie de constrângeri definite prin indicatori biofizici de climă și sol în Anexa III. Toate UAT-urile din acest areal sunt afectate de criteriul biofizic de Climă („deficit de apă”).

Totodată, zona acoperită de aceste UAT-uri prezintă o deosebită importanță la nivelul Uniunii din punct de vedere al obiectivelor de mediu, fiind necesară continuarea gestionării terenurilor în vederea conservării mediului, menținerea peisajului rural și conservarea potențialului turistic, teritoriul acoperit de Biosfera Deltei Dunării primind de-a lungul timpului multiple recunoașteri naționale și internaționale din punct de vedere al protecției naturii. De asemenea, Delta Dunării împreună cu celelalte unități adiacente reprezintă cel mai mare areal important ca zone umede din Europa, făcând parte din patrimoniul mondial al UNESCO.

8.2.11.3.3.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă, acordată pe unitatea de suprafață (hectar) și reprezintă o compensație pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de fermierii care încheie angajamente voluntare anuale pentru continuarea activităților agricole în zonele desemnate în conformitate cu:

- art. 32 (4) din Regulamentul (UE) 1305/2013 – plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale specifice.

8.2.11.3.3.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- Titlul VI Capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului,
- Articolul 9 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului,

- Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022.

Legislație națională:

- Cadrul Național de Implementare,
- OUG nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul nr. 619/2015 privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- Ordinul MADR nr. 45/2021 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 35 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru fermieri în România, cu modificările ulterioare.

8.2.11.3.3.4. Beneficiari

Beneficiarii acestei submăsuri sunt **fermierii activi**.

8.2.11.3.3.5. Costuri eligibile

Costuri eligibile

Vor fi reprezentate de primele compensatorii acordate beneficiarilor, care vor acoperi pierderile de venit sau costurile suplimentare pe care fermierii le suportă, datorită constrângerilor naturale care se manifestă în zonele în care aceștia își desfășoară activitatea.

Evitarea supracompensării și a dublei finanțări

România nu va implementa plățile specifice acordate „zonelor cu constrângeri naturale”, prevăzute în cadrul Pilonului I al PAC (art. 48-49 ale Regulamentului (UE) 1307/2015, finanțat din Fondul European de Garantare Agricolă), neexistând în acest sens pericolul supracompensării sau al apariției dublei finanțări al aceluiași dezavantaj.

Combinarea măsurilor

Plățile acordate în cadrul acestei măsuri se pot cumula, pe aceeași suprafață de teren agricol, cu plățile directe acordate fermierilor (Pilonul I al PAC) și cu plățile compensatorii acordate pe suprafața agricolă (Pilonul II al PAC - dezvoltare rurală).

8.2.11.3.3.6. Condiții de eligibilitate

Condițiile de eligibilitate aplicabile în cadrul acestei submăsuri sunt următoarele:

- beneficiarul sprijinului trebuie să se încadreze în categoria fermier activ, definit în înțelesul art. 9 a Regulamentului (UE) 1307/2013 conform legislației naționale,
- beneficiarul este utilizatorul unei suprafețe agricole localizate pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare și Control (IACS), încadrată în zona eligibilă pentru zone care se confruntă cu alte constrângeri specifice, delimitate conform prevederilor art. 32 (4) din Regulamentul (UE) 1305/2013,
- suprafață minimă a fermei este de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha (în cazurile prevăzute de condițiile specifice schemei unice de plată pe suprafață, în cazul anumitor tipuri de culturi, suprafața minimă a parcelei trebuie să fie de cel puțin 0,1 ha),
- beneficiarul se angajează, pe baze anuale, să își continue activitatea agricolă pe terenurile agricole situate în zonele afectate de constrângeri naturale.

Alte condiții în cadrul angajamentelor, pentru care în caz de neconformare se aplică reduceri ale sprijinului (care pot merge în unele cazuri prevăzute de sistemul de sancțiuni până la excludere), sunt constituite de:

- respectarea de beneficiari, la nivelul întregii ferme, a standardelor de eco-condiționalitate stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013, prevăzute în legislația națională.

8.2.11.3.3.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În concordanță cu prevederile art. 49 alin 2 al Regulamentului 1305/2013, criteriile de selecție nu sunt necesare pentru această submăsură.

8.2.11.3.3.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Fiind vorba de o plată compensatorie, sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei măsuri are o intensitate de 100%.

În scopul evitării apariției riscului supracompensării și pentru asigurarea utilizării eficiente a fondurilor, valoarea sprijinului reprezintă 80% din pierderile de venituri și costurile suplimentare cuantificate prin aplicarea metodologiei de calcul. Pentru zone care se confruntă cu alte constrângeri naturale specifice nivelul plății compensatorii este de **75 euro/ha/an**.

Cu scopul asigurării resurselor financiare necesare pentru implementarea sM.13.3, începând cu anul 2020, pentru suprafețele care depășesc 100 ha (intervalele de degresivitate 100,01-300 ha și peste 300

ha), valoarea sprijinului reprezintă 50% din pierderile de venituri și costurile suplimentare cuantificate prin aplicarea metodologiei de calcul. Cu toate acestea, valoarea plății nu poate fi mai mică de 25 euro/ha/an (conform Anexei II a R.1305/2013). Pentru aceste intervale de mărime a suprafețelor, baza de calcul pentru aplicarea degresivității este reprezentată de valoarea de **47 euro/ha/an**.

8.2.11.3.3.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.11.3.3.9.1. *Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor*

Întrucât riscurile identificate sunt similare pentru toate submăsurile, acestea sunt prezentate la nivelul fișei măsurii.

8.2.11.3.3.9.2. *Măsuri de atenuare*

Întrucât riscurile identificate sunt similare tuturor submăsurilor, măsurile întreprinse pentru reducerea acestora sunt prezentate la nivelul fișei măsurii.

8.2.11.3.3.9.3. *Evaluarea globală a măsurii;*

Întrucât evaluarea generală a măsurii este similară pentru toate submăsurile, aceasta este prezentată la nivelul fișei măsurii.

8.2.11.3.3.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Metodologia de calculare a plăților compensatorii acordate în cadrul submăsurii 13.3 este realizată la Subcapitolul „Metodologia de calculare a valorii plăților” din cadrul fișei măsurii 13, acoperind toate cele 3 submăsuri.

8.2.11.3.3.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

definirea pragului pentru suprafața per exploatație pe baza căreia statul membru calculează degresivitatea plăților

Degresivitatea sprijinului financiar la nivel de angajament

În cazul fermelor cu suprafețe agricole mai mari de 50 ha (prag de la care începe aplicarea degresivității), valoarea plății scade pentru acele suprafețe agricole care depășesc această valoare:

- 1-50 ha - 100% din prima acordată pe hectar - **75 euro/ha/an**,
- 50,01-100 ha - 75% din prima acordată pe hectar - **56 euro/ha/an**,
- 100,01-300 ha - 50% din prima acordată pe hectar - **25 euro/ha/an (*)**,

- peste 300 ha - 35% din prima acordată pe hectar - **25 euro/ha/an** (*).

(*) În cazul în care în urma aplicării degresivității, valoarea plății compensatorii/ha ar ajunge la un nivel inferior celui de 25 €/ha, plata compensatorie acordată pe unitatea de suprafață a fost limitată la cuantumul de 25 €/ha.

[Desemnarea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice] Descrierea nivelului unității locale aplicat pentru delimitarea zonelor.

Desemnarea **Zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale specifice** a fost realizată la nivel LAU2 (fost NUTS5), reprezentat de cele 3.181 unități administrativ-teritoriale de pe întreg teritoriul României (comune, orașe și municipii conform SIRUTA - INS decembrie 2013), organizate în conformitate cu prevederile Legii 2/1968 cu modificările și completările ulterioare.

[Desemnarea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice] Descrierea aplicării metodei definite la articolul 31 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 pentru delimitarea celor trei categorii pentru zonele menționate la articolul respectiv, inclusiv descrierea și rezultatele procesului de reglare pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale și cu alte constrângeri specifice, altele decât zonele montane

Delimitarea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale specifice, nu a suferit modificări, comparativ cu perioada de programare 2007-2013, fiind realizată prin selectarea ca eligibile a unităților administrativ teritoriale care se regăsesc în totalitate în Rezervația Biosferei „Delta Dunării”.

Zona acoperită de aceste UAT-uri prezintă o deosebită importanță la nivelul Uniunii Europene din punct de vedere al obiectivelor de mediu, fiind necesară continuarea gestionării terenurilor în vederea conservării mediului, menținerea peisajului rural și conservarea potențialului turistic, teritoriul acoperit de Rezervația Biosferei Deltei Dunării primind de-a lungul timpului multiple recunoașteri naționale și internaționale din punct de vedere al protecției naturii. De asemenea, Delta Dunării împreună cu celelalte unități adiacente reprezintă cel mai mare teritoriu considerat important ca extindere a zonelor umede din Europa, făcând parte din patrimoniul mondial al UNESCO.

Totodată, UAT-urile cuprinse în această categorie, sunt afectate de criteriul biofizic de Climă „deficit de apă”, precum și de criteriile biofizice „drenaj limitat al solului” și „proprietăți chimice nefavorabile – prezența sărurilor, a sodiului schimbabil” în proporții diferite.

8.2.11.4. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.11.4.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Posibilitatea de verificare și control a măsurii se bazează pe rezultatele evaluării ex-ante realizate de către AM și Agențiile de Plăți, evaluare care ia în considerare inclusiv rezultatele controalelor efectuate în perioada de programare 2007-2013, conform prevederilor art. 62 ale Regulamentului (UE) 1305/2013.

În perioada de programare 2014-2020, se estimează că pot exista o serie de riscuri specifice dintre care enumerăm:

- nerespectarea perioadei de depunere a cererilor de plată (depunerea cu întârziere),
- nedeclararea tuturor suprafețelor,
- identificarea corectă a parcelelor agricole,
- nerespectarea criteriilor de eligibilitate referitoare la suprafața aflată sub angajament,
- nerespectarea standardelor de eco-condiționalitate la nivelul fermei.

8.2.11.4.2. Măsuri de atenuare

Dintre măsurile luate pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor, menționăm:

- identificarea prin mijloace electronice a parcelelor agricole,
- promovarea anuală a unor ample campanii de informare a beneficiarilor prin care se diseminează informații legate de derularea corectă a angajamentelor,
- furnizarea tuturor informațiilor necesare beneficiarilor privind derularea angajamentelor, prin cererea unică de plată pe suprafață și ghiduri actualizate anual.

În plus, experiența dobândită în perioada de programare 2007-2013 a relevat faptul că sistemul de control existent a asigurat verificarea respectării condițiilor și angajamentelor asumate de beneficiari. De asemenea, sistemul de sancțiuni dezvoltat pentru măsurile 211 și 212 este unul progresiv, nivelul penalităților aplicate fermierilor fiind corelat cu impactul rezultat în urma nerespectării diferitelor tipuri de condiții specifice măsurii.

Angajamentele asumate de către fermieri în cadrul acestei măsuri vor fi verificate prin metode administrative și pe teren, asigurându-se eficacitatea și eficiența acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative vor viza toate angajamentele aflate în derulare, bazându-se pe informațiile înregistrate în sistemul informatic de administrare și control al cererilor unice de plată pe suprafață și pe verificări încrucișate cu alte baze de date relevante. Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea și nivelul adecvat al eșantioanelor de control raportate la angajamentele eligibile, prin verificări vizuale și documentare care să confirme respectarea cerințelor. Angajamentele selecționate pentru control la fața locului vor fi verificate în momentul în care pot fi verificate cele mai multe dintre cerințele și standardele pentru scopurile selectate de control.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor și informarea beneficiarilor, depunerea și administrarea cererilor de plată, analiza de risc și eșantionarea, controlul pe teren și supracontrolul, autorizarea plăților, monitorizarea și raportarea) vor fi elaborate de Agenția de Plăți (sau altă entitate delegată, dacă este cazul) și avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la nivelul Ministerului.

8.2.11.4.3. Evaluarea globală a măsurii;

Măsura creează premisele îndeplinirii obiectivelor stabilite în cadrul priorităților vizate, contribuind la menținerea activităților agricole în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale, concomitent cu promovarea unei dezvoltări durabile și echilibrate a spațiului rural.

De asemenea, măsura vizează tratamentul egal al solicitanților, o cât mai eficientă și eficace utilizare a resurselor financiare în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

În acest sens vor fi elaborate proceduri pentru toate etapele fluxului de implementare, dându-se o atenție deosebită controalelor administrative și a celor pe teren.

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management și Agențiile de Plăți pe baza experienței din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât și îmbunătățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

8.2.11.5. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

În conformitate cu articolul 31 alin. 1 din Reg. 1305/2013 calculul plăților compensatorii se bazează pe pierderea de venituri și cheltuieli suplimentare legate de agricultura practică în cele trei categorii de zone care se confruntă cu constrângeri naturale comparativ cu zonele care nu se confruntă cu astfel de constrângeri.

Metodologia aplicată de România pentru 2015 s-a bazat pe o comparație între veniturile (Standard Output - SO) pe ha între zonele afectate de constrângeri naturale și cele care nu se confruntă cu aceste constrângeri, care reflectă în termeni orientativi factorii de limitare (randamente mai mici, limitări privind utilizarea terenurilor, etc.) și, prin urmare, diferența care urmează să fie compensată.

Pe scurt, metoda utilizată a constat în următoarele etape:

(1) Evaluarea unei valori de referință la nivel național pentru SO asociat terenurilor arabile. Acest lucru s-a bazat pe statistici anuale privind suprafețele cultivate cu principalele 7 culturi pe perioada 2007-2011 (Anuarul Statistic Român), date pe baza cărora s-a calculat SO mediu.

SO aferent fiecărui tip de zonă, din cele 4 tipuri (ANC montan, ANC semnificative, ANC specifice, precum și pentru zonele fără restricții) a fost apoi calculată luând în considerare notele de bonitare (pe baza studiilor pedologice) la nivel LAU2.

(2) Evaluarea unei valori de referință pentru SO asociat pajiștilor permanente. În cazul zonelor montane s-a avut în vedere o diferențiere în funcție de pantă (teren accidentat/teren neaccidentat), utilizându-se ponderile pentru cele două categorii. Valoarea de SO pentru pășunile permanente a fost apoi calculată pentru fiecare din cele 4 tipuri de zone, luându-se în calcul notele de bonitare la nivel LAU2.

(3) Stabilirea utilizării terenurilor ca valoare procentuală (terenuri arabile/pășuni permanente) pentru cele 4 tipuri de zone (date APIA, 2014).

(4) Stabilirea valorii pierderilor de venituri pentru fiecare tip de zonă. Aceasta a luat în considerare diferența între SO aferent fiecărei dintre cele 3 tipuri de zone cu constrângeri naturale față de zona fără constrângeri.

(5) Stabilirea costurilor suplimentare induse de manifestarea factorilor limitativi pentru terenurile arabile, pentru fiecare din cele 4 tipuri de zone și evaluarea costurilor suplimentare pentru fiecare din cele 3 tipuri de zone cu constrângeri naturale față de zona fără constrângeri (date ICPA - tehnologii de utilizare a terenurilor arabile). Pentru reprezentativitate, valorile obținute au fost ponderate pentru fiecare tip de zonă în funcție de ponderea terenurilor arabile din suprafața totală de teren agricol.

Următoarele surse principale de date au fost utilizate:

- Anuarul Statistic al României: suprafețele cultivate cu principalele culturi arabile (medie pentru perioada 2007-2011),
- date APIA (februarie 2014) privind utilizarea efectivă a terenurilor în fiecare tip de zonă (cele 3 tipuri de zone care se confruntă cu constrângeri naturale, precum și pentru cele fără constrângeri),
- coeficienți SO (date RICA, ca medie pe o perioadă de 5 ani - 2008-2012),
- consumuri tehnologice în utilizarea terenurilor arabile (ICPA).

Calcululele au fost efectuate în conformitate cu art. 62 din Regulamentul (UE) 1305/2013 de către Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului (ICPA) și certificarea relevantă este în Cap. 18.

Pe parcursul anului 2015, România se angajează să revizuiască metodologia aplicată și să completeze sursele de date utilizate, necesare pentru a verifica dacă metodologia de calcul reflectă cu acuratețe diferențele reale atât în privința costurilor suplimentare cât și a pierderii de venituri din zonele respective. În anul 2016 a fost revizuită metodologia de calcul, prin completarea surselor de date utilizate cu informații privind costurile suplimentare, cu scopul de a reflecta cu acuratețe diferențele induse de factorii limitativi pentru activitatea agricolă în zonele respective.

8.2.11.6. Informații suplimentare specifice măsurii

definirea pragului pentru suprafața per exploatație pe baza căreia statul membru calculează degresivitatea plăților

Conform RGA 2010, peste 52% din suprafața agricolă utilizată a țării se regăsește în cadrul unor ferme ce depășesc pragul de 50 ha/fermă. Cu toate acestea, numărul total al fermelor din România ce depășesc pragul de 50 ha/fermă, reprezintă aproximativ 0,6%, din totalul exploatațiilor, majoritatea exploatațiilor din România (aproximativ 93%) fiind ferme mici, sub 5 ha. Luând în considerare aceste aspecte, se consideră util ca pragul de la care va începe degresivitatea plăților compensatorii să fie cel de 50 ha/fermă.

Fermele mari nu suferă același nivel al pierderilor de venit sau al costurilor suplimentare în comparație cu fermele mici (majoritare în România), datorită practicării unei agriculturi intensive, pentru a evita o supracompensare a plăților compensatorii acordate acestei categorii, pragul superior (la nivel de fermă) pentru aplicarea degresivității s-a stabilit la peste 300 ha. În acest sens, s-a luat în calcul pentru stabilirea acestui prag o dimensiune medie de 300 ha, ce a fost calculată pentru categoria fermelor mari (ferme care, conform clasificării în RO, prezintă un Standard Output de 250.000 €).

[Desemnarea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice] Descrierea nivelului unității locale aplicat pentru delimitarea zonelor.

Desemnarea **zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale** a fost realizată la nivel LAU2 (fost NUTS5), reprezentat de cele 3.181 unități administrativ-teritoriale de pe întreg teritoriul României (comune, orașe și municipii conform SIRUTA - INS decembrie 2013), organizate în conformitate cu prevederile Legii 2/1968 cu modificările și completările ulterioare.

[Desemnarea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice] Descrierea aplicării metodei definite la articolul 31 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 pentru delimitarea celor trei categorii pentru zonele menționate la articolul respectiv, inclusiv descrierea și rezultatele procesului de reglare pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale și cu alte constrângeri specifice, altele decât zonele montane

Metodologia de desemnare a zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale este prezentată în Anexa 8.2 - metodologie desemnare zone eligibile M.13.

Lista unităților administrativ teritoriale încadrate în una din categoriile prevăzute de art. 32 al Regulamentului 1305/2013 realizată conform metodologiei prezentate în Anexa Cap. 8.2 – metodologie desemnare zone eligibile M.13, este prezentată în Anexa Cap. 8.2 – lista zonelor eligibile M.10, M.11, M.13.

Zona montană este acoperită de un număr total de 658 localități, totalizând o suprafață agricolă de 1.965.358 ha.

Pentru zonele care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative, ca urmare a aplicării exercițiului de ajustare (fine tuning) au fost eliminate o serie de unități administrativ-teritoriale de nivel LAU2 în care constrângerile naturale au fost înlăturate cu ajutorul unor investiții (irigații) sau prin activitate economică (vii și livezi sau unde productivitatea normală a terenurilor prin sistemele agricole compensează pierderile de venit sau costurile suplimentare). Astfel, un număr de 757 localități au fost incluse în această categorie, suprafața agricolă fiind de 4.372.108 ha. Suprafața agricolă exclusă din zonele eligibile în urma procesului de ajustare este de 287.520 ha, fiind situată pe teritoriul a 45 UAT. Din aceasta, 245.903 ha sunt situate în 34 localități aflate în zone unde constrângerile naturale au fost depășite prin irigații, 41.617 ha situate în 11 localități aflate în zone în care peste 20% din suprafața agricolă este acoperită de vii sau livezi și 20.070 ha situate în 3 localități aflate în zone unde producțiile medii (grâu și porumb) depășesc media la nivel european.

Suprafața ocupată de cele 24 localități aflate în zonele care se confruntă cu constrângeri specifice (Delta Dunării) este de circa 5.900 km², reprezentând 2,47% din suprafața totală a României și în care suprafața agricolă este de 179.173 ha.

Astfel, situația la nivel național este prezentată în Figura 8.2.M.13-3 – suprafețe ANC.

Harta UAT-urilor încadrate în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale conform metodologiei de desemnare este prevăzută în Figura 8.2.M.13-4 – harta ANC (și zone excluse fine-tuning).

R.1305/2013 art. 23 - ANC (2019-2020)	Nr. LAU2	% LAU2	Suprafata agricola* (ha)	Suprafata agricola (%)
Art. 32(2) - ANC montan (ANC ZM)	658	20,69%	1.965.357,59	15,09%
Art. 32(3) - ANC semnificativ (ANC SEMN)	802	25,21%	4.659.627,36	35,77%
Art. 32(4) - ANC specific (ANC SPEC)	24	0,75%	179.172,66	1,38%
Total ANC (CB inainte de FT)	1484	46,65%	6.804.157,61	52,23%
Total NON ANC (CB inainte de FT)	1.697	53,35%	6.223.151,13	47,77%
TOTAL RO	3.181	100,00%	13.027.308,74	100,00%

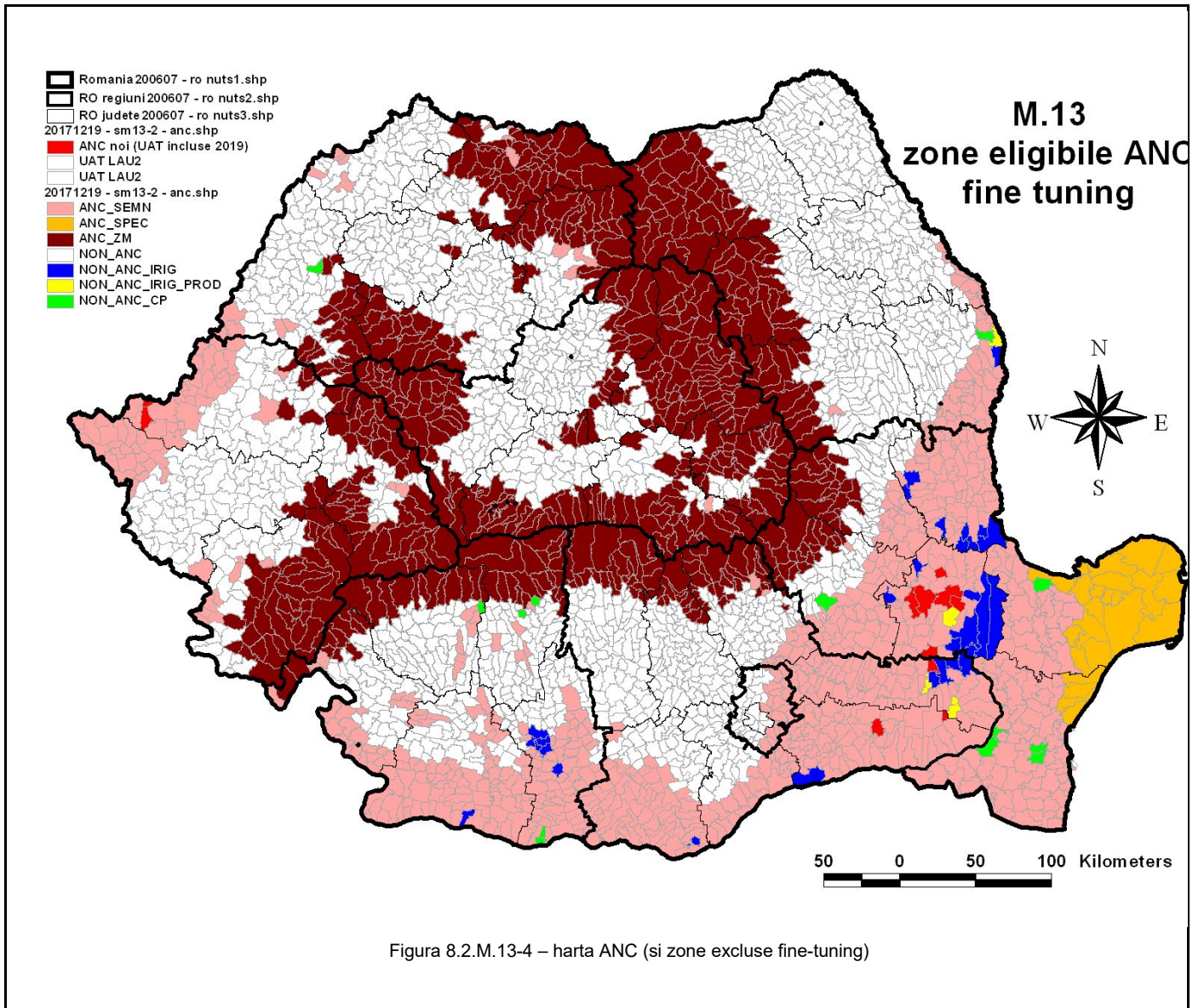
Figura 8.2.M.13-3 - suprafete ANC inainte de FT (Figura 1 - inainte de FT)

R.1305/2013 art. 23 - ANC (2019-2020)	Nr. LAU2	% LAU2	Suprafata agricola* (ha)	Suprafata agricola (%)
Art. 32(2) - ANC montan (ANC ZM)	658	20,69%	1.965.357,59	15,09%
Art. 32(3) - ANC semnificativ (ANC SEMN)	757	23,80%	4.372.107,57	33,56%
Art. 32(4) - ANC specific (ANC SPEC)	24	0,75%	179.172,66	1,38%
Total ANC (dupa FT)	1439	45,24%	6.516.637,82	50,02%
<i>NON ANC (exclus irigatii)</i>	34	1,07%	245.902,72	1,89%
<i>NON ANC (exclus culturi permanente)</i>	11	0,35%	41.617,07	0,32%
<i>NON ANC (exclus productii)</i>	3	0,09%	20.069,53	0,15%
Art. 32(4) - NON ANC (dupa FT)	45	1,41%	287.519,79	2,21%
Total NON ANC (CB si non ANC dupa FT)	1.742	54,76%	6.510.670,92	49,98%
TOTAL RO	3.181	100,00%	13.027.308,74	100,00%

Figura 8.2.M.13-3 - suprafete ANC dupa FT (Figura 2 - dupa FT)

* suprafete calculate pe baza datelor LPIS 2017 (APIA)

Figura 8.2.M.13-3 - suprafete ANC

8.2.11.7. Alte observații importante relevante pentru înțelegerea și punerea în aplicare a măsurii

-

8.2.12. M14 - Bunăstarea animalelor (articolul 33)

8.2.12.1. Temei juridic

Art. 33 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Anexa I Partea I pct. 8.2 (e) 13 al Regulamentul (UE) nr. 808/2014

Articolul 10 al Regulamentului (UE) nr. 807/2014

8.2.12.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la ariile de intervenție și la obiectivele transversale

Descrierea generală a măsurii

Principiul general al bunăstării animalelor: Bunăstarea animalelor este un domeniu complex, care poate fi afectat de numeroși factori care includ atât sănătatea fizică cât și cea psihică/mentală a animalelor. Datorită acestui fapt, s-au stabilit de comun acord de către consumatori, oamenii de știință, legiuitori și fermieri: 4 principii generale ale bunăstării animalelor cu câte 2-4 criterii, fiecare principiu fiind redat în tabelul de mai jos: hrănire bună, adăpost corespunzător, stare de sănătate bună, comportament corespunzător (Kjaernes and Keeling, 2004, Keeling și Veissier, 2005).

Principiile și criteriile bunăstării (Keeling și Veissier - 2005)

Principiul	Criteriul de bunăstare	Exemple de măsurători potențiale
Alimentație bună	Absența foamei prelungite	Aprecierea condiției corporale
	Absența setei prelungite	Accesul la apă
	Confortul la odihnă	Frecvența diferitelor poziții de odihnă, comportamentul de ridicare și așezare
Cazare bună	Confortul termic	Gâfâitul, tremuratul
	Usurința mișcării	Alunecarea sau căderea
	Absența rănilor	Aprecierea clinică a pielii, calitatea carcasei, tulburări podale
Sănătatea bună	Absența bolilor	Probleme enterice, descalificări la sacrificare
	Absența durerii induse de metodele manageriale	Evidența mutilărilor de rutină cum ar fi, tăierea cozii sau ecornare, eficiența asomării la sacrificare
Comportament corespunzător	Exprimarea comportamentului social	Lingere, agresivitate
	Exprimarea altor tipuri de comportament	Joaca, comportamentul anormal
	Relația bună om-animal	Testele de apropiere și/sau evitare
	Absența fricii generale	Testul cu obiectele noi

Animalele trăind în aceleași condiții pot trece de la un grad de bunăstare la altul, în raport cu cerințele fiziologice și de comportament. Este, de exemplu, posibil ca față de anumiți stimuli excitanți din mediu reacția animalelor să fie intensă. Bunăstarea este influențată în egală măsură de condițiile de hrănire,

adăpare, de microclimat, dar și de circuitul informațional dintre animale și mediul lor de viață. Informațiile pot influența decisiv homeostazia și mai ales modul de folosire a substanțelor și a energiei. Pentru fiecare categorie de animale informațiile trebuie să prezinte anumite caracteristici, care exercită un rol reglator în viața și comportamentul animalelor. Insuficiența unor stimuli, determină sindroamele de privare informațională, care se manifestă lent și diferit, dependent de specie, vârstă, sex și de gradul de diminuare sau de perturbare a informației. De exemplu, izolarea prelungită pe spații restrânse, închise, fără contact cu mediul natural și cu alte animale poate conduce la stres.

M.14 vizează stimularea aplicării unor standarde superioare de bunăstare a animalelor în fermele de porci și păsări, care depășesc standardele minime obligatorii, răspunzând nevoilor privind siguranța alimentară și asigurarea calității produselor alimentare prin îmbunătățirea sănătății animalelor în urma adaptării condițiilor de hrănire, adăpare și adăpostire a acestora. Prin aceasta se garantează asigurarea sănătății populației, răspunzându-se interesului consumatorilor pentru produse provenite din carne de porc și pasăre crescute în condiții superioare de bunăstare, pe fondul preferinței actuale a acestora pentru o calitate superioară a acestor produse.

În România, sprijinul privind bunăstarea animalelor a fost introdus în PNDR 2007-2013 prin M.215 – plăți privind bunăstarea animalelor. Gradul ridicat de accesare a M.215 a condus la necesitatea deschiderii în perioada 2012-2014 a trei sesiuni de deschidere a angajamentelor pentru sectorul porcine și două sesiuni pentru sectorul păsări, astfel că față de 452 exploatații în anul 2012 la demararea implementării măsurii, un număr total de 626 exploatații de creștere a porcilor și păsărilor (303 exploatații comerciale autorizate și înregistrate sanitar veterinar de porcine și 323 exploatații comerciale autorizate sanitar-veterinar de păsări) au avut angajamente în derulare. Angajamentele M.215 au fost implementate la scară largă în exploatațiile comerciale în perioada 2012-2017, ultimele angajamente implementate în baza regulilor de tranziție urmând a se încheia în anul 2019.

Din data de 30 iunie 2014 (ultima sesiune de depunere cereri de sprijin-M.215) au fost înființate, modernizate și autorizate sanitar veterinar un număr de 25 de exploatații de creștere a porcilor cu o capacitate de cca. 160.000 capete/an, 20 de exploatații de creștere a puilor de carne cu o capacitate de cca. 15.000.000 capete/an, 7 exploatații de creștere a găinilor pentru ouă de consum cu o capacitate de cca. 1.500.000 capete/an și 3 exploatații de reproducție rase grele cu o capacitate de cca. 300.000 capete/an.

În cursul anului 2016, un număr de 4.132.000 cap de porci grași, 62.953 cap scrofițe și 100.551 cap scroafe au beneficiat de condiții superioare de bunăstare, reprezentând peste 90,4% din total efective de suine crescute în România iar 219 mil. cap pui de carne, 1,16 mil. cap pui de curcă, 6,45 mil. cap găini ouătoare și 1,12 mil. cap găini de reproducție rase grele reprezentând 84% din efectivele de păsări crescute în România au beneficiat de condiții superioare de bunăstare. Astfel, potențialului actual al M.215 i se adaugă și aceste noi exploatații din perspectiva interesului de aplicare a unor standarde superioare de bunăstare a animalelor în România. Pe fondul noilor tendințe ale pieței și ale preferințelor consumatorilor, acestea pot să asigure condiții superioare de bunăstare a animalelor, contribuind la garantarea îmbunătățirii condițiilor de creștere și a sănătății animalelor, reducerea impactului de mediu (asupra factorilor de mediu apă, sol și aer), creșterea siguranței și siguranței alimentare, îmbunătățirea calității produselor din carne de porc și pasăre, dar și la menținerea și crearea de locuri de muncă în mediul rural.

Suținerea unor standarde superioare de bunăstare a păsărilor și suinelor în perioada anterioară de programare a dus la îmbunătățirea mediului și a spațiului rural prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, pulberi și amoniac din hale de exploatare a păsărilor și porcilor, cu impact pozitiv asupra comunităților locale din proximitate.

Prin M.14, România alege să promoveze încurajarea în continuare a fermierilor cu scopul adoptării la scară largă a unor standarde ridicate de bunăstare a animalelor, garantându-se astfel păstrarea caracteristicilor și creșterea calității produselor alimentare, care prin depășirea semnificativă a standardelor comerciale minime aplicabile produselor de larg consum contribuie consistent la sănătatea publică, sănătatea animalelor sau a plantelor, bunăstarea animalelor și la protecția mediului. Producția agricolă de calitate este dependentă de adoptarea acestor standarde ridicate de bunăstare a animalelor de către fermierii activi în înțelesul articolului 9 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013, care se angajează pe baze voluntare să desfășoare operațiuni constând în mai multe angajamente în favoarea bunăstării animalelor.

Aplicarea de standarde superioare de bunăstare la porci și păsări conduce la:

- reducerea incidenței bolilor și a mortalității în ferme la toate categoriile de animale,
- scăderea incidenței luptei pentru hrană corelată cu reducerea cazurilor de comportament anormal și a leziunilor traumatiche,
- scăderea incidenței folosirii medicamentelor, vaccinărilor și a altor tipuri de medicații, fapt care conduce în final la îmbunătățirea siguranței alimentare și sănătății publice, dar și la reducerea gradului de poluare a resurselor de apă,
- îmbunătățirea siguranței alimentare în urma monitorizării mai bune a condițiilor de creștere a animalelor și păsărilor,
- îmbunătățirea factorilor de mediu rezultată în urma reducerii poluării apelor și a emisiilor de gaze.

Standardele superioare de bunăstare în fermele de porci și păsări sunt direct legate de tehnologiile aplicate în ferme și îmbunătățesc starea de sănătate a animalelor, reduc consumul de medicamente, iar în secundar influențează pozitiv indicatorii tehnici și performanțele în creșterea și reproducția porcilor și păsărilor, contribuind direct la calitatea și siguranța alimentelor, toate acestea cu impact pozitiv asupra sănătății publice. În același timp, susținerea unor standarde superioare de bunăstare a păsărilor și suinelor conduce la îmbunătățirea mediului și a spațiului rural prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, pulberi și amoniac din hale de exploatare a păsărilor și porcilor. Reducerea stresului la animalele care beneficiază de condiții superioare de bunăstare a condus la diminuarea sau eliminarea unor factori ce afectează atât sănătatea, cât și performanțele productive (spor zilnic mediu, rata de conversie a furajelor, rata de reproducție, rata înbolnăvirilor și cea a mortalității, etc.) ale păsărilor și porcilor, ceea ce indică faptul că asigurarea unor standarde superioare de bunăstare a animalelor asigură o stare generală de bine acestora. Concomitent cu performanțele de producție ridicate s-au obținut rezultate deosebite în ceea ce privește ameliorarea caracterelor care influențează procentul de carne în carcasă și stratul de grăsime, ceea ce de asemenea indică îmbunătățirea în ansamblu a calității vieții animalelor care beneficiază de condiții superioare de bunăstare.

Din practica de creștere a porcinelor și păsărilor reiese că în România se cresc hibrizi performanți achiziționați din Uniunea Europeană sau care provin din fermele de reproducție care sunt populate cu categorii similare predecesorilor acestor hibrizi importați, care sunt exploatați în conformitate cu recomandările din ghidurile tehnologice de creștere. Pentru atingerea indicatorilor din țările de proveniență ai acestor hibrizi trebuie asigurate condiții superioare de bunăstare pentru o exprimare mai bună a potențialului genetic al acestora. Această exprimare a potențialului genetic este reflectată de starea bună de sănătate, de performanțele de producție obținute și ulterior de calitatea superioară a produselor rezultate.

Asigurarea de condiții superioare de bunăstare a animalelor în fermele de păsări și porci contribuie la o mai bună integrare a fermierilor în lanțul agro-alimentar și generează efecte socio-economice pozitive ca urmare a dezvoltării și promovării produselor alimentare de calitate, din care trebuie amintite

îmbunătățirea condițiilor de lucru ale fermierilor și ale angajaților din exploatațiile comerciale de creștere a păsărilor și porcilor, asigurarea și menținerea locurilor de muncă în mediul rural, dar în unele cazuri și stimularea creării de lanțuri scurte de aprovizionare.

Materia primă obținută de la porcii și păsările care beneficiază de condiții superioare de bunăstare poate contribui la obținerea de produse agroalimentare încadrate în scheme de calitate, la creșterea valorii adăugate a producției sale prin integrarea producției cu procesarea și comercializarea și la o relație cât mai directă cu consumatorul. Aplicarea standardelor superioare de bunăstare a animalelor în exploatațiile de păsări și porci autorizate sanitar veterinar și în unitățile noi de creștere va consolida și garanta respectarea standardelor UE (bunăstare a animalelor, sănătatea animalelor, siguranță alimentară și trasabilitatea produselor). Acest fapt a condus la conștientizarea de către consumatori a faptului că prosperitatea și sănătatea lor depind de calitatea factorilor naturali ai mediului în care trăiesc și de siguranța alimentelor pe care le consumă și care sunt în strânsă corelație cu nivelul bunăstării animalelor de la care provin.

Fermierii au fost și sunt interesați în a face investiții din surse proprii sau atrase, cu scopul de a corespunde standardelor superioare de bunăstarea animalelor, au perfecționat sistemele de aplicare, monitorizare și control în ferme pentru lumină, încălzire, noxe, apa de adăpare, zona de odihnă, iar în fermele de găini ouătoare au fost înlocuite cuștile convenționale cu cuști îmbunătățite și s-au modernizat tehnologiile de creștere și exploatare pentru celelalte categorii de păsări.

În secundar, aplicarea standardelor superioare de bunăstare a animalelor va contribui la reducerea emisiilor din sectorul de creștere a animalelor și la îmbunătățirea factorilor de mediu (în special prin reducerea gradului de poluare a apelor și solului).

Așadar, continuarea eforturilor de încurajare a aplicării standardelor superioare de bunăstare a animalelor este atât o obligație a Statelor Membre stipulată de art. 13 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), dar și o nevoie esențială pentru asigurarea siguranței și securității alimentare pentru cetățenii Uniunii Europene.

În acest sens, în cadrul M.14 a PNDR 2014-2020, România optează pentru încurajarea aplicării standardelor superioare de bunăstare a porcilor (Pachetul a) și a păsărilor (Pachetul b). Vor fi implementate angajamente care vizează:

- Pachetul a) Plăți în favoarea bunăstării porcinelor (plățile se acordă pentru porci grași și animale de reproducție – femele (scrofițe și scroafe):
  - Subpachet 1a - creșterea cu cel puțin 10% a spațiului alocat disponibil fiecărui animal,
  - Subpachet 2a - creșterea cu cel puțin 15% a spațiului alocat disponibil fiecărui animal,
  - Subpachet 3a - reducerea pulberilor cu 30% față de nivelul minim obligatoriu prin menținerea în limite optime a parametrilor de microclimat,
  - Subpachet 4a - îmbunătățirea condițiilor zonei de odihnă.
- Pachetul b) Plăți în favoarea bunăstării păsărilor (plățile se acordă pentru pui de carne, găini ouătoare, găini de reproducție din rase grele și pui de curcă):
  - Subpachet 1b - reducerea densității păsărilor cu 10 % față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor minime obligatorii privind suprafața minimă alocată pentru fiecare categorie de păsări,
  - Subpachet 2b - reducerea densității păsărilor cu 15 % față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor minime obligatorii privind suprafața minimă alocată pentru fiecare categorie de păsări,

- Subpachet 3b - reducerea noxelor cu 30 % față de nivelul minim obligatoriu prin menținerea în limite optime a parametrilor de microclimat.

Fermierii care se angajează pe baze voluntare să adopte standarde de bunăstare care depășesc standardele obligatorii relevante vor fi sprijiniți în cadrul acestei măsuri prin acordarea unor plăți care să acopere costurile suplimentare suportate și pierderile de venit generate de implementarea acestor angajamente.

Legătura măsurii cu nevoile identificate

Măsura, desfășurându-se pe direcțiile principale vizate de sub-pachetele enunțate anterior, răspunde nevoii identificate în cadrul programului referitoare la asigurarea unor standarde superioare de bunăstare a porcilor și păsărilor.

Sprrijinul acordat în cadrul acestei măsuri va contribui indirect și la rezolvarea nevoilor privind:

- N05 - Modernizarea sectorului de procesare a produselor agricole și adaptarea acestuia la standardele UE
- N15 - Menținerea și îmbunătățirea resurselor de apă
- N18 - Nivel redus de emisii GES din sectorul agricol și tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon
- N27 - Asigurarea unor condiții superioare de bunăstare a animalelor în fermele de suine și păsări

Contribuția măsurii la Domeniile de Intervenție

Implementarea M.14 contribuie direct la:

- Prioritatea 3: promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură
  - domeniul de intervenție 3A - îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor și organizațiilor de producători și al organizațiilor interprofesionale.

Efecte secundare

Implementarea M.14 contribuie indirect la:

- Prioritatea 4: refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură, cu accent pe următoarele aspecte
  - domeniul de intervenție 4B - ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrășămintelor și a pesticidelor
- Prioritatea 5 – Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic
  - domeniul de intervenție 5D - reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură.

Contribuția la obiectivele transversale

Prin prisma celor prezentate anterior, din perspectiva contribuției indirecte a Măsurii 14 la prioritățile și domeniile de intervenție strâns legate de protecția mediului, este evident faptul că sprijinul acordat în cadrul măsurii, în sensul încurajării adoptării standardelor superioare de bunăstare a animalelor, este adresată temelor orizontale privind *Mediul și Clima*.

8.2.12.3. Domeniul de aplicare, nivelul sprijinului, beneficiarii eligibili și, dacă este relevant, metodologia de calcul al cuantumului ratei sprijinului, cu defalcare în funcție de submăsură și/sau tipul operațiunii în cazul în care este necesar. Pentru fiecare tip de operațiune, specificarea costurilor eligibile, a condițiilor de eligibilitate, a cuantumurilor și a ratelor de sprijin aplicabile și a principiilor în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție

8.2.12.3.1. Pachetul a) Plăți în favoarea bunăstării porcinelor

Submăsură:

8.2.12.3.1.1. Descrierea tipului operațiunii

Aplicarea fiecărui standard superior de bunăstare a porcinelor aduce o serie de beneficii, care justifică în ansamblu necesitatea implementării acestui pachet în România.

Reducerea densității porcilor prin extragerea (eliminarea) unui număr suficient de animale din boxe, astfel încât spațiul disponibil animalelor rămase să crească cu 10% sau 15% față de densitatea prevăzută în cerințele obligatorii privind suprafața minimă de pardoseală alocată pentru fiecare categorie de porci, , îmbunătățirea condițiilor zonei de odihnă și reducerea pulberilor, condiții care asigură o îmbunătățire a stării de bine și de sănătate a animalelor, se reflectă atât în obținerea unor parametri superiori de mediu, cât și într-un mai bun răspuns la nevoile privind siguranța alimentară și asigurarea calității produselor alimentare.

Aplicarea celor 4 măsuri suplimentare de bunăstare (două sau o combinație a lor) determină o reducere a numărului de animale raportat la suprafața exploatației ceea ce îmbunătățește în mod direct bunăstarea porcinelor, asigură sănătatea acestora și contribuie la creșterea calității produselor alimentare. De asemenea, printr-un management mai bun al furajelor, al apei, al dejecțiilor și al condițiilor de microclimat, care contribuie la o îmbunătățire a sănătății animalelor și o utilizare mai redusă a medicamentelor, se creează parametri de protecție mai buni pentru resursele de sol, apă și aer din România.

**Subpachet 1a) - creșterea cu cel puțin 10% a spațiului alocat disponibil fiecărui animal și
Subpachet 2a) - creșterea cu cel puțin 15% a spațiului alocat disponibil fiecărui animal.**

Suprafața mai mare cu 10% sau chiar cu 15% față de standardele minime obligatorii pentru protecția porcinelor din categoriile de porci la îngrășat, scrofițe și scroafe matcă, conferă condiții de bunăstare mărite față de standardul minim obligatoriu prevăzut în legislație, prin reducerea suplimentară a stresului de coabitare. Astfel, crește frontul de furajare, se face mai ușor accesul la adăpători și se micșorează stresul produs în perioada de odihnă. Este cunoscut faptul că, în afară de furajare, la care efectivele din boxă participă simultan, celelalte acțiuni fiziologice (adăpare, defecare, odihnă) sunt dispersate în restul perioadei unei zile și sunt activități independente ale animalelor pentru care au nevoie de spațiu.

De asemena pe lângă spațiul mărit de care vor beneficia animalele populate la densitate redusă vor consuma un aer cu noxe reduse ca urmare a funcționării ventilației la nivelul corespunzător cerinței minime de densitate iar combinarea subpachetului de densitate cu subpachetul de reducere a noxelor cu

30% va conduce de fapt la asigurarea unui aer cu noxe reduse peste valoarea cerinței superioare ceea ce va amplifica efectul benefic al reducerii noxelor la categoria porci grași și animale de reproducție female (scrofițe și scroafe).

În urma alocării unui spațiu mai mare pentru coabitare s-au constatat rezultate pozitive privind reducerea canibalismului la porcul gras și rezultate pozitive privind reducerea avorturilor mecanice înregistrate la scroafe.

Creșterea cu 10% sau 15% a spațiului disponibil alocat fiecărui animal în cazul suinelor conduce la:

- reducerea mortalității în ferme la toate categoriile de creștere,
- reducere a umidității din spațiile de cazare,
- îmbunătățirea curățeniei în boxele de cazare,
- reducerea noxelor și a pulberilor din hale corelate cu o îmbunătățire a mediului ambiant, îmbunătățirea condițiilor de muncă pentru personalul angajat și o stare de sănătate mai bună a personalului muncitor,
- numărul mai scăzut de animale în spațiile de cazare îmbunătățește circulația aerului, fapt care duce la o scădere a încărcăturii microbiene, corelată cu scăderea incidenței folosirii medicamentelor și a altor tipuri de medicații care conduc printre altele și la creșterea rezistenței organismului la antibiotice,
- reducerea numărului de animale, creșterea spațiului de furajare, scăderea incidenței luptei pentru hrană și a cazurilor de comportament anormal corelată cu reducerea leziunilor traumatice.

Astfel, studiul realizat de ANSVSA în fermele care au asigurat creșterea cu cel puțin 10% a spațiului alocat disponibil fiecărui animal, a arătat reducerea mortalităților la porcul gras de la 1,7% înainte de anul 2012 la 1,5% după anul 2012, precum și creșterea numărului de porci fâțați/scroafă de la 27,9 porci înainte de anul 2012 la 30 porci după anul 2012.

Subpachet 3a) - reducerea pulberilor cu 30% față de nivelul minim obligatoriu prin menținerea în limite optime a parametrilor de microclimat

Pentru asigurarea constantelor fiziologice alături de condițiile optime de cazare, furajare, adăpare și zooigenă, este necesar ca efectivele de suine să aibă asigurat un microclimat în limite optime, aceasta asigurând reducerea nivelului noxelor din adăposturile animalelor.

Reducerea noxelor prin menținerea parametrilor de microclimat în intervalele optime conferă condiții sporite de protecție a porcilor, prevenirea bolilor și implicit reducerea stresului.

Anumite zgomote exercită efecte negative asupra sănătății și a comportamentului (stres psihic), prin efectele iritative declanșate de anumite caracteristici de intensitate și de tărie a sunetelor. Agresiunea antigenică poate fi declanșată prin inhalarea de aer cu o încărcătură microbială foarte mare, chiar dacă flora este constituită din specii inofensive. În astfel de situații animalele suprastimulate antigenic vor produce anticorpi în exces, adeseori și anticorpi față de propriile structuri (asemănătoare antigenic cu unele structuri microbiene), ceea ce se va exprima prin stres și mai apoi prin boli de autoagresiune.

Studiul realizat de ANSVSA în fermele controlate care au asigurat reducerea noxelor cu 30% față de nivelul minim obligatoriu prin menținerea în limite optime a parametrilor de microclimat a arătat:

- scăderea incidenței afecțiunilor respiratorii la animalele de reproducție femele (scroafe și scrofițe) de la 8% înainte de 2012 la 6,6% după 2012 și la porcii grași de la 18% la 1%,

- scăderea cantității de medicamente utilizate pentru tratamentele afecțiunilor respiratorii sau digestive, de la 20% înainte de 2012 la 2 % după anul 2012.

Subpachet 4a) - îmbunătățirea condițiilor zonei de odihnă.

Având în vedere comportamentul natural investigat al suinelor, este necesar ca pentru perioada de odihnă să existe o zonă uscată în permanență.

Pentru zona de odihnă, animalele au nevoie în permanență de un așternut proaspăt, uscat, distribuit zilnic pe întreaga suprafață a boxei care satisface nevoile de confort al animalelor atât fizic, cât și termic, în acest fel fiind evitat așternutul murdar și umed, factor principal în menținerea umidității în adăpost și propagarea noxelor în adăposturi.

În condiții minime, se utilizează aplicarea materialului higroscopic în primele 7 zile de la popularea fiecărui ciclu de producție și într-o cantitate redusă (50g material higroscopic/m²) pentru porcul gras (numărul de administrări este de 7 aplicări x 3,2 cicluri = 22,4 aplicări) iar în cazul scrofițelor și scroafelor se utilizează minim 50g material absorbant/m²) aplicat cu o zi înaintea populării și încă 10 zile după ce acestea se întorc în boxa în care sunt cazate în grup (nr de administrări/an = 11 aplicări x 2,3 fătări/an = 25,3 aplicări)..

În România creșterea porcului gras nu se realizează pe strat de paie ca în gospodăriile populației, ci în majoritatea exploatațiilor intensive tehnologia de creștere constă în creșterea pe podea de beton perforată (grătare) cu evacuarea dejecțiilor pe pernă de apă. Dacă s-ar folosi paie ca și așternut, acestea ar înfunda grătarele și bloca evacuarea dejecțiilor fluide ducând până la înfundarea întregului sistem de evacuare a dejecțiilor.

Paiele pot fi utilizate ca material de manevrare pe suprafețe fără grătare.

Utilizarea, ca practică superioară privind bunăstarea suinelor, de materiale higroscopice a căror aplicare garantează menținerea uscată în permanență a zonei de odihnă, este considerată benefică pentru animale.

Conform Ordinului ANSVSA 202/2006 care transpune Directiva 2008/120/CE porcii grași și animalele de reproducție female (scrofițe și scroafe) trebuie să aibă acces permanent la o cantitate suficientă de material cum ar fi paie, fân, lemn rumeguș, compost de ciuperci, turbă sau un amestec din acestea care să nu le compromită sănătatea și care să le permită activități adecvate de provocare a curiozității și contactul cu acestea.

În ceea ce privește comportamentul de grup al suinelor, mai ales atunci când sunt transferați în boxe colective pentru creștere și îngrășare, apar semne de luptă violentă, cauzele trebuie să fie cercetate imediat și trebuie luate măsuri corespunzătoare cum ar fi asigurarea de cantități mari de paie/rumeguș dacă este posibil, sau alte materiale ocupaționale pentru aceștia. Animalele expuse riscului de a fi agresate sau cele agresive în mod deosebit trebuie să fie ținute separat de grup. Pentru acestea trebuiesc prevăzute boxe de izolare în cadrul fiecărui compartiment.

Studiul realizat de ANSVSA în fermele unde s-au îmbunătățit condițiile zonei de odihnă, a arătat că utilizarea materialelor higroscopice la nivelul zonei de odihnă a condus la reducerea incidenței apariției plăgilor decubitale – escare la porcii grași de la 0,5% înainte de anul 2012 la 0,1% după anul 2012 și reducerea procentului de leziuni podale la porcii grași de la 2% înainte de anul 2012 la 1% după anul 2012.

8.2.12.3.1.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri este o plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiari. Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă pe unitatea vită mare (UVM).

Sprijinul este acordat în cadrul acestei măsuri în urma încheierii pe o perioadă de 1 an a unor angajamente voluntare în favoarea bunăstării porcinelor.

8.2.12.3.1.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime,
- Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului,
- Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022,
- Regulamentul nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului,
- Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014 al Comisiei din 11 martie 2014 de completare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de introducere a unor dispoziții tranzitorii,
- Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 808/2014 al Comisiei din 17 iulie 2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR),
- Regulamentul nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului,
- Regulamentul (UE) nr. 1310/2013 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR), de modificare a Regulamentului (UE) nr.

1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește resursele și repartizarea acestora pentru anul 2014 și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului și a Regulamentelor (UE) nr. 1307/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1308/2013 ale Parlamentului European și ale Consiliului în ceea ce privește aplicarea acestora în anul 2014,

- Directiva Consiliului 98/58 / CE a Consiliului din 20 iulie 1998 privind protecția animalelor de fermă,
- Directiva Consiliului 2008/120 / CE a Consiliului din 18 decembrie 2008 de stabilire a normelor minime de protecție a porcilor.

Legislație națională:

- HG nr. 226/2015 privind stabilirea cadrului general de implementare a măsurilor programului național de dezvoltare rurală cofinanțate din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și de la bugetul de stat,
- OUG nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul MADR nr. 619/2015 privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- Ordinul MADR nr. 45/2021 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 35 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru ferme din România, cu modificările și completările ulterioare,
- Ordinului ANSVSA nr. 202/2006 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare care stabilește standardele minime pentru protecția porcinelor,
- Ordinul ANSVSA nr. 129/2017 pentru aprobarea Normelor metodologice de monitorizare a standardelor de microclimat, în vederea asigurării statusului minim de bunăstare a porcinelor din exploatațiile comerciale,
- Ordinul ANSVSA nr. 75/2005 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind protecția animalelor de fermă.

8.2.12.3.1.4. Beneficiari

Exploatațiile comerciale din sectorul de creștere a porcinelor, autorizate sanitar veterinar, încadrate în categoria fermierilor activi (cum sunt definiți la articolul 9 din Regulamentul (UE) nr 1307/2013).

8.2.12.3.1.5. Costuri eligibile

Costurile eligibile în cadrul acestei măsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pentru fiecare sub-pachet pe baza evaluării costurilor suplimentare și a pierderilor de venit, care depășesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază (constituite din standardele de eco-condiționalitate și

obligățiile stabilite prin legislația comunitară și națională relevantă), înregistrate de beneficiari în urma asumării angajamentelor voluntare de bunăstare a porcilor.

Costurile standard nu includ costuri tranzacționale și investiționale, acestea nefiind eligibile în cadrul acestei măsuri. Cheltuielile cu medicamentele, vaccinările și alte practici care conduc la creșterea beneficiului economic pentru fermierul aflat sub angajament privind bunăstarea animalelor nu sunt eligibile.

8.2.12.3.1.6. Condiții de eligibilitate

Beneficiari

Exploatațiile comerciale din sectorul de creștere a porcinelor autorizate sanitar veterinar care își asumă voluntar angajamente în favoarea bunăstării animalelor sunt eligibile în cadrul Pachetului a) al Măsurii 14.

Plățile pentru bunăstarea porcilor pot fi acordate în cadrul măsurii/pachetului/subpachetului dacă beneficiarul:

- este fermier activ (conform definiției naționale) în înțelesul art. 9 din Regulamentul (UE) nr 1307/2013,
- este înregistrat în Registrul Național al Exploatațiilor al ANSVSA și deține un cod de exploatație,
- deține autorizație sanitară veterinară pentru întreaga exploatație cu cod ANSVSA
- se angajează să respecte cerințele de bază relevante și cerințele specifice subpachetelor pentru care aplică pe întreaga perioadă a angajamentului.

Efective de animale

Numărul maxim de cicluri de producție eligibile în cadrul M.14 pentru categoria porc gras (de la intrarea în categorie) este de 3,2 cicluri de producție pe an. Pentru categoria animale de reproducție femele (scrofițe și scroafe) este eligibil efectivul mediu anual.

În categoriile de animale neeligibile se încadrează:

- animale care nu au intrat în categorie (ex. vieri),
- porcii grași a căror populare/intrare în exploatație s-a realizat după intrarea în categorie (la o greutate medie de peste 30 kg/cap - rezultată din documenlele de livrare),
- porci grași livrați la o greutate medie de sub 96 de kg/cap (rezultată din documenlele de livrare),
- animalele reformă, cele sacrificate de necesitate și mortalitățile,
- numărul de animale care depășește capacitatea maximă anuală a exploatației.

Cerințe specifice și acțiuni în cadrul angajamentelor propuse

Cele 4 măsuri suplimentare de bunăstare disponibile vor fi aplicate printr-o combinație de minim două subpachete.

- **Subpachet 1a)** - creșterea cu cel puțin 10% a spațiului alocat disponibil fiecărui animal

Scăderea densității la porcii grași și animale de reproducție - femele (scrofițe și scroafe) prin extragerea (eliminarea) unui număr suficient de animale din boxe astfel încât spațiul alocat disponibil fiecărui animal rămas să crească cu cel puțin 10%, față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor minime obligatorii, iar suprafața de pardoseală alocată pentru fiecare categorie de porci să fie:

- Porc gras:
  - 0,605 mp – pentru porci cu o greutate vie între 50-85 kg,
  - 0,715 mp – pentru porci cu o greutate vie între 85-110 kg,
  - 1,1 mp – pentru porci cu o greutate vie peste 110 kg.
- Animale de reproducție - femele:
  - 1,804 mp – pentru scrofițe ținute în grup,
  - 2,475 mp/cap – pentru scroafe ținute în grup.
- Alte cerințe:
  - păstrarea evidențelor pentru a fi prezentate autorității de control, privind numărul maxim de animale distribuite pe suprafața respectivă, numărul de animale introduse la fiecare repopulare și mortalitățile,
  - menținerea parametrilor de ventilație corespunzători populării halei la nivelul cerinței minime de bunăstare privind densitatea.

- **Subpachet 2a)** - creșterea cu cel puțin 15% a spațiului alocat disponibil fiecărui animal

Angajamentul constă în scăderea densității la porcii grași și animale de reproducție - femele (scrofițe și scroafe) prin extragerea (eliminarea) unui număr suficient de animale din boxe astfel încât spațiul alocat disponibil fiecărui animal rămas să crească cu cel puțin 15%, față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor minime obligatorii, iar suprafața de pardoseală alocată pentru fiecare categorie de porci să fie:

- Porc gras:
  - 0,6325 mp – pentru porci cu o greutate vie între 50-85 kg,
  - 0,7475 mp – pentru porci cu o greutate vie între 85-110 kg,
  - 1,15 mp – pentru porci cu o greutate vie peste 110 kg.
- Animale de reproducție - femele:
  - 1,886 mp – pentru scrofițe ținute în grup,
  - 2,5875 mp – pentru scroafe ținute în grup.
- Alte cerințe:
  - păstrarea evidențelor pentru a fi prezentate autorității de control, privind numărul maxim de animale distribuite pe suprafața respectivă, numărul de animale introduse la fiecare repopulare și mortalitățile,
  - menținerea parametrilor de ventilație corespunzători populării halei la nivelul cerinței minime de bunăstare privind densitatea.

- **Subpachet 3a)** - reducerea pulberilor cu 30% față de nivelul minim obligatoriu prin menținerea în limite optime a parametrilor de microclimat

Angajamentul constă în:

- monitorizarea zilnică cu echipamente specializate de măsurare și control a calității aerului (a pulberilor) de către beneficiar și un buletin de analiză pe an în urma monitorizării de către entități independente, pentru ca pulberile să nu depășească următoarele valori:

- maximum 10,5 mg/mc pulberi în adăpost,
- beneficiarii au obligația de a ține evidența tuturor măsurătorilor efectuate prin înregistrarea zilnică a acestora într-un registru și de a păstra dovezile care să demonstreze că au fost atinse condițiile superioare de bunăstare.

• **Subpachet 4a)** - îmbunătățirea condițiilor zonei de odihnă

Angajamentul constă în:

- menținerea zonei de odihnă în permanență uscată astfel încât să asigure confortul animalelor prin aplicări suplimentare de materiale absorbante corespunzătoare pentru așternut (materiale higroscopice) în zona de odihnă - în primele șapte zile de la populare materialele se aplică zilnic, iar apoi de două ori /săptămână. Aceste aplicări de material higroscopic se vor efectua pe toată suprafața boxei.
- beneficiarii au obligația de a ține registre cu privire la data, cantitatea și locul în care au fost utilizate materialele absorbante.

În cadrul tuturor angajamentelor încheiate în cadrul acestui pachet, beneficiarii vor trebui să respecte standardele de eco-condiționalitate (SMR și GAEC) aplicabile animalelor și terenurilor agricole aparținând fermei și activităților agricole relevante desfășurate la nivelul fermei.

În cazul nerespectării cerințelor specifice ale angajamentelor, se aplică reduceri ale sprijinului acordat, care pot merge în unele cazuri prevăzute de sistemul de sancțiuni aplicabil M.14 până la excluderea de la plată.

8.2.12.3.1.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În conformitate cu articolul 49(2) din Regulamentul 1305/2013, pentru M.14 nu se aplică criteriile de selecție.

8.2.12.3.1.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul pentru bunăstarea animalelor are forma unei plăți anuale fixe pe unitate vită mare (UVM) și reprezintă o compensație pentru pierderile de venit și costurile adiționale suportate de fermieri. Plata compensatorie reprezintă 100% sprijin public nerambursabil. Plata se va face în întregime către fermier.

Plățile compensatorii, calculate sub formă de costuri standard acoperă integral pierderile de venituri și costurile suplimentare estimate, fiind calculate pentru fiecare subpachet pentru un ciclu de producție (pentru categoriile de porci crescute în mai multe cicluri de producție pe an - porc gras) sau pe an (pentru categoriile de porci pentru care se calculează efectivul mediu anual - animale de reproducție - femele).

Plățile acordate în cadrul subpachetului 1a nu se pot cumula cu cele acordate în cadrul subpachetului 2a. Orice alte combinații sunt posibile, plățile acordate în cadrul celorlalte subpachete putându-se cumula.

Angajamentele se aplică numai în combinație de minim 2 subpachete. Prin excepție, în anul 2018 beneficiarii pot opta pentru aplicarea independentă a angajamentelor, caz în care, cu scopul evitării

supracompensării, se va deduce o sumă echivalentă cu deducerea aplicată în cadrul subpachetului 3a (diferența dintre 3.1 și 3.2, respectiv dintre 3.1 și 3.3) pentru fiecare standard de densitate:

Pachetul a) privind acordarea plăților în favoarea bunăstării porcinelor

Nr. crt	Specificare	Porci grași		Animale de reproducție - femele	
		euro / UVM / ciclu (minim 2 subpachete începând cu 2018)	(aplicare independentă în 2018)	euro / UVM / an (minim 2 subpachete începând cu 2018)	(aplicare independentă în 2018)
	<i>Coefficient conversie in UVM, conform anexei II din Regulamentul (CE) nr. 808/2014</i>	0,3		0,5	
	Suma acordată pentru acoperirea costurilor suplimentare și a pierderii de venituri datorate aplicării măsurilor de bunăstare a animalelor				
1.	Subpachetul 1 a) – Creșterea cu cel puțin 10% a spațiului alocat disponibil fiecărui animal.	18,35	17,95	92,95	90,26
2.	Subpachetul 2 a) – Creșterea cu cel puțin 15% a spațiului alocat disponibil fiecărui animal.	29,14	28,54	149,50	145,47
	Subpachetul 3 a) – Reducerea pulberilor cu 30% față de nivelul minim obligatoriu prin menținerea în limite optime a parametrilor de microclimat				
3.	3.1 a) fără reducere a densității efectivului	13,49		89,63	
	3.2 a) cu reducerea densității de 10% a efectivului	13,09		86,94	
	3.3 a) cu reducerea densității de 15% a efectivului	12,89		85,60	
4.	Subpachetul 4 a) – Îmbunătățirea condițiilor zonei de odihnă	4,00		23,36	

Metodologiile de calcul sunt validate de către un organism independent conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.2.M14 – scrisoare ICEADR - validare metodologie calcul plăți M.14).

8.2.12.3.1.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.12.3.1.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile specifice identificate sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.12.3.1.9.2. Măsuri de atenuare

Măsurile generale avute în vedere pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii. Aspectele vizate de controalele pe teren derulate la exploatațiile de creștere a porcilor vor fi detaliate în procedurile de implementare tehnică și urmări cel puțin următoarele elemente:

Subpachet 1a) - creșterea cu cel puțin 10% a spațiului alocat disponibil fiecărui animal
și **Subpachet 2a)** - creșterea cu cel puțin 15% a spațiului alocat disponibil fiecărui animal

- documente referitoare la numărul maxim de animale distribuite pe suprafața respectivă,
- documente referitoare la numărul de animale introduse la fiecare repopulare,
- schița halei cu suprafețele de cazare,
- se măsoară suprafața netă a spațiilor de creștere a porcilor (din suprafața boxelor/compartimentelor se exclude suprafața echipamentelor de hrănire-adăpare așezate pe podea, etc.),
- se numără animale din boxele/compartimentele controlate.

Subpachet 3a) - reducerea pulberilor cu 30% față de nivelul minim obligatoriu prin menținerea în limite optime a parametrilor de microclimat

- registre privind măsurătorile zilnice și pastrarea dovezilor care să demonstreze că au fost atinse condițiile superioare de bunăstare,
- determinari în fiecare hală populată din cadrul exploatației la momentul controlului pe teren pentru măsurarea nivelului de pulberi utilizându-se echipamente specializate (detectoare de pulberi) - determinările se fac la nivelul capetelor porcilor.

Subpachet 4a) - îmbunătățirea condițiilor zonei de odihnă

- registre cu privire la data, cantitatea și locul (boxa-compartimentul și suprafața netă) în care au fost utilizate materialele absorbante,
- determinarea prin măsurători a suprafeței nete și a suprafeței uscate din boxele/compartimentele selectate la control.

8.2.12.3.1.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

Precizări privind evaluarea globală a măsurii se regăsesc în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.12.3.1.10. Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea și identificarea cerințelor naționale și a cerințelor Uniunii corespunzătoare standardelor obligatorii stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (CE) nr. 1306/2013

Comparație între baseline și standardele superioare de bunăstare a animalelor care fac obiectul angajamentelor M.14 Pachetul a) Plăți în favoarea bunăstării porcilor

Subpachet 1a) – creșterea cu cel puțin 10% a spațiului alocat disponibil fiecărui animal

Suprafața de pardoseală disponibilă
baseline:

- porci cu o greutate vie între 50-85 kg - 0,55 mp
- porci cu o greutate vie între 85-110 kg - 0,65 mp
- porci cu o greutate vie peste 110 kg - 1 mp
- scrofițe și scroafe ținute în grup - 1,64 mp, respectiv 2,25 mp

Suprafața de pardoseală disponibilă
M.14:

- porci cu o greutate vie între 50-85 kg – 0,605 mp
- porci cu o greutate vie între 85-110 kg – 0,715 mp
- porci cu o greutate vie peste 110 kg – 1,1 mp
- scrofițe și scroafe ținute în grup – 1,804 mp, respectiv 2,475 mp

Baza legală:

- Ordinul ANSVSA nr. 202/2006 care transpune Directiva UE 2008/120/EC

Subpachet 2a) - creșterea cu cel puțin 15% a spațiului alocat disponibil fiecărui animal

Suprafața de pardoseală disponibilă
baseline:

- porci cu o greutate vie între 50-85 kg - 0,55 mp
- porci cu o greutate vie între 85-110 kg - 0,65 mp
- porci cu o greutate vie peste 110 kg - 1 mp
- scrofițe și scroafe ținute în grup - 1,64 mp, respectiv 2,25 mp

Suprafața de pardoseală disponibilă
M.14:

- porci cu o greutate vie între 50-85 kg - 0,6325 mp
- porci cu o greutate vie între 85-110 kg - 0,7475 mp
- porci cu o greutate vie peste 110 kg - 1,15 mp
- scrofițe și scroafe ținute în grup - 1,886 m2, respectiv 2,5875 mp

Baza legală:

- Ordinul ANSVSA nr. 202/2006 care transpune Directiva UE 2008/120/EC

Subpachet 3a) - reducerea pulberilor cu 30% față de nivelul minim obligatoriu prin menținerea în limite optime a parametrilor de microclimat

Nivelul noxelor din adăpost baseline:

- max. 15 mg/mc pulberi

Nivelul noxelor din adăpost M.14:

- max. 10,5 mg/mc pulberi

Baza legală:

- Ordinul ANSVSA nr. 129/2017 pentru aprobarea Normelor metodologice de monitorizare a standardelor de microclimat, în vederea asigurării statusului minim de bunăstare a porcinelor din exploatațile comerciale

Subpachet 4a) - îmbunătățirea condițiilor zonei de odihnă

Baseline:

- Adăposturile pentru porci trebuie construite astfel încât să permită animalelor să aibă acces la o zonă de odihnă confortabilă din punct de vedere fizic și termic, drenată și curățată corespunzător și care să permită tuturor animalelor să se odihnească în același timp.
- Pentru aceasta se utilizează materiale higroscopice prin aplicarea în primele 7 zile de la popularea fiecărui ciclu de producție și într-o cantitate redusă (50g material higroscopic/m²) pentru porcul gras (numărul de administrări este de 7 aplicări x 3,2 cicluri/an = 22,4 aplicări/an) iar în cazul scrofițelor și scroafelor se utilizează minim 50g material absorbant/ m² aplicat cu o zi înaintea populării și încă 10 zile după ce acestea se întorc în boxa în care sunt cazate în grup(nr de administrări/an = 11 aplicări x 2,3 fătări/an = 25,3 aplicări/ an).

M.14:

- Zona de odihnă în condiții superioare de bunăstare trebuie să fie uscată în permanență prin utilizarea de materiale absorbante corespunzătoare pentru așternut.
- Pentru aceasta se aplică în primele șapte zile de la populare materialele se aplică zilnic, iar apoi de două ori /săptămână,

Baza legală:

- Ord. ANSVSA nr. 202/2006 care transpune Directiva UE 2008/120/EC

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor agronomici/zootehnici, inclusiv descrierea cerințelor de referință menționate la articolul 33 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare și pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat

Datorită faptului că, în timpul unui an calendaristic, scrofița de reproducție după fătare trece la categoria de scroafă și continuă fluxul de reproducție pentru următoarea gestație și fătare, pentru menținerea unui sistem de implementare cât mai suplu, față de M.215, prin M.14 s-a optat pentru unificarea celor două categorii de animale într-una singură și anume "categoria animale de reproducție - femele". Pe lângă simplificarea adusă, în acest fel se evită riscul apariției în sistemul de implementare a unor erori prin care un animal să facă obiectul a 2 solicitări la plată pe parcursul unui an de angajament. Practic, în ciclul de viață al unui animal de reproducție cca. 125 zile reprezintă perioada de la intrarea în categoria „scrofiță” până la momentul fătării (purceii fiind producția obținută atât în cazul scrofițelor, cât și în cazul scroafelor) și intrării în categoria „scroafă”. În categoria „scroafă”, până la reformarea animalului de reproducție, acesta stă cca. 2,5 ani (procentul de reformă planificat anual este în general de cca. 40%). Așadar, un animal de reproducție parcurge cca. 13,7% din ciclul de viață în categoria „scrofiță” și 86,3% din ciclul de viață în categoria „scroafă”, fiind justificată acordarea aceleiași plăți compensatorii bazate pe costurile estimate în metodologia de calcul propusă pentru toate animalele de reproducție - femele, plata se efectuează pentru efectivul mediu anual eligibil care a produs purcei.

Subpachet 1a) – creșterea cu cel puțin 10% a spațiului alocat disponibil fiecărui animal și **Subpachet 2a)** - creșterea cu cel puțin 15% a spațiului alocat disponibil fiecărui animal

Pierderile de venit prin reducerea numărului de animale se datorează scăderii cu 10%, respectiv cu 15%, a producției totale valorificate de porci grași, purcei (în cazul scroafelor și scrofițelor pentru reproducție). Economii realizate în cadrul acestui subpachet provin din reducerea consumului de furaje, din achiziția unui număr mai mic de purcei pentru ambele categorii, reducerea consumului cu medicamentele, reducerea cantității de material absorbant administrat pe pardoseală și din reducerea costurilor cu utilitățile (costul cu energia electrică pentru furajarea porcilor, costul cu alimentarea cu apă, costul cu transportul și împrăștierea dejectiilor, iar în cazul animalelor de reproducție female au fost luate în calcul și economia cu furajul și medicamentele pentru purceii neproduși).

Din motivele expuse la subpachetul 3a), în cazul aplicării independente a subpachetelor 1a) sau 2a), din valoarea plății rezultată pentru subpachetele de densitate a fost dedusă o sumă echivalentă cu economia estimată pentru consumul de energie utilizată pentru ventilație:

- 3% din plata integrală rezultată pentru subpachetul 3a se deduce din plata calculată pentru 1a,
- 4,5% din plata integrală rezultată pentru subpachetul 3a se deduce din plata calculată pentru 2a.

Subpachet 3a) - reducerea pulberilor cu 30% față de nivelul minim obligatoriu prin menținerea în limite optime a parametrilor de microclimat

Cheltuielile suplimentare realizate ca urmare a aplicării subpachetului provin din creșterea cheltuielilor cu consumul suplimentar de energie electrică, creșterea cheltuielilor ca urmare a monitorizării noxelor din hale (prin efectuarea a minim 1 analiză pe an de către laboratoare independente).

Totuși, în cazul aplicării acestui subpachet împreună cu unul din subpachetele de reducere a densității, efortul estimat a se realiza pentru atingerea indicatorului superior de bunăstare este mai redus decât în cazul aplicării independente, pe fondul faptului că consumul suplimentar de energie cu ventilația reprezintă un cost variabil, fiind influențat și de numărul de animale, pe lângă ceilalți factori (tipul de așternut și tipul de podea din hale, umiditate, viteza curenților de aer, condițiile de mediu locale, etc.). Nu există o relație de proporționalitate liniară între numărul de animale și nivelul pulberilor din hale. Cu scopul evitării supracompensării beneficiarilor care vor aplica acest subpachet, în funcție de subpachetul de densitate care se aplică, se propune o reducere a nivelului plății pentru subpachetul 3a) cu 3% în cazul aplicării împreună cu subpachetul 1a) și de 4,5% în cazul aplicării împreună cu subpachetul 2a).

Subpachet 4a) - îmbunătățirea condițiilor zonei de odihnă

Cheltuielile suplimentare realizate ca urmare a aplicării subpachetului provin din creșterea cheltuielilor cu achiziționarea materialelor higroscopice ca urmare a utilizării acestora pe întreaga suprafață a boxei și cu frecvență crescută.

8.2.12.3.2. Pachetul b) Plăți în favoarea bunăstării păsărilor

Submăsură:

8.2.12.3.2.1. Descrierea tipului operațiunii

Aplicarea fiecărui standard superior de bunăstare a păsărilor aduce o serie de beneficii, care justifică în ansamblu necesitatea implementării acestui pachet în România.

Reducerea densității păsărilor cu 10% sau 15% față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor obligatorii privind suprafața minimă alocată pentru fiecare categorie de păsări și reducerea noxelor cu 30% față de nivelul minim obligatoriu prin menținerea în limite optime a parametrilor de microclimat, se reflectă în mod direct și în obținerea unor parametri superiori de mediu, cât și într-un mai bun răspuns la nevoile privind siguranța alimentară și asigurarea calității produselor alimentare.

Aplicarea celor 3 măsuri suplimentare de bunăstare combinate (pachet densitate cu pachetul de noxe) determină o reducere a numărului de animale raportat la suprafața exploatației ceea ce îmbunătățește în mod direct bunăstarea păsărilor, asigură sănătatea acestora și contribuie la creșterea calității produselor alimentare. De asemenea, printr-un management mai bun al furajelor, al apei, al dejecțiilor și al condițiilor de micro-climat, care contribuie la o îmbunătățire a sănătății animalelor și o utilizare mai redusă a medicamentelor, se crează parametri de protecție mai buni pentru resursele de sol, apă și aer din România.

Subpachet 1 b) - reducerea densității păsărilor cu 10% față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor minime obligatorii privind suprafața minimă alocată pentru fiecare categorie de păsări și Subpachet 2 b) - reducerea densității păsărilor cu 15% față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor minime obligatorii privind suprafața minimă alocată pentru fiecare categorie de păsări

Suprafața mai mare cu 10% sau chiar cu 15% față de standardele minime obligatorii pentru protecția păsărilor din categoriile pui de carne, pui de curcă, găini de reproducție rase grele și găini ouătoare, conferă condiții de bunăstare mărite față de standardul minim obligatoriu prevăzut în legislație, prin reducerea suplimentară a stresului de coabitare.

Astfel, crește frontul de furajare, se face mai ușor accesul la adăpători și se micșorează stresul produs în perioada de odihnă. Este cunoscut faptul ca, în afară de furajare, la care efectivele din compartiment/cușcă participă simultan, celelalte acțiuni fiziologice (adăpare, defecare, odihnă, ouat în cazul găinilor) sunt dispersate în restul perioadei unei zile și sunt activități independente ale păsărilor pentru care au nevoie de spațiu.

De asemena pe lângă spațiul mărit de care vor beneficia păsările populate la densitate redusă vor consuma un aer cu noxe reduse ca urmare a funcționării ventilației la nivelul corespunzător cerinței minime de densitate iar combinarea subpachetului de densitate cu subpachetul de reducere a noxelor cu 30 % va conduce de fapt la asigurarea unui aer cu noxe reduse peste valoarea cerinței superioare ceea ce va amplifica efectul benefic al reducerii noxelor la toate categoriile de păsărilor.

Creșterea cu 10% sau 15% a spațiului disponibil alocat fiecărei păsări conduce la:

- reducerea mortalității în ferme de creștere și reproducție la toate categoriile de păsări,
- reducere a umidității din spațiile de cazare și menținerea unui așternut uscat,
- îmbunătățirea curățeniei în toate spațiile de cazare (creștere la sol, cuști îmbunătățite),

- reducerea noxelor din hale corelate cu o îmbunătățire a mediului ambiant, îmbunătățirea condițiilor de muncă pentru personalul angajat și o stare de sănătate mai bună a personalului muncitor,
- numărul mai scăzut de păsări în spațiile de cazare îmbunătățește circulația aerului, fapt care duce la o scădere a încărcăturii microbiene, fiind corelate cu scăderea incidenței folosirii medicamentelor, vaccinărilor și a altor tipuri de medicații care conduc printre altele și la creșterea rezistenței organismului la antibiotice,
- scăderea canibalismului,
- scăderea procentului de păsări cu penaj săracăcios,
- scăderea confiscărilor la abator,
- reducerea numărului de păsări, creșterea spațiului de furajare, scăderea incidenței luptei pentru hrană și a cazurilor de comportament anormal corelată cu scăderea incidenței apariției higromelor sau defecte ale pieptului, cât și reducerea leziunilor la nivel podal și al jaretelor,
- scăderea emisiilor de gaze toxice în aerul atmosferic.

Studiul realizat de ANSVSA în fermele de păsări unde s-a redus densitatea păsărilor cu 10% față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor minime obligatorii privind suprafața minimă alocată pentru fiecare categorie de păsări a arătat o îmbunătățire a comportamentului păsărilor, reducerea ratei de mortalitate, reducerea incidenței ratei de îmbolnăvire a păsărilor din efectiv, reducerea cu 45% a consumului de medicamente ce pot determina reziduuri în carne, iar la găinile ouătoare s-a înregistrat o creștere a procentului de ouat și menținerea acestuia în platou o perioadă mai mare, contribuind la creșterea numărului de ouă obținute pe cap de găină/an.

Subpachetul 3 b) - reducerea noxelor cu 30% față de nivelul minim obligatoriu prin menținerea în limite optime a parametrilor de microclimat

Pentru asigurarea constantelor fiziologice alături de condițiile optime de cazare, furajare, adăpare, ouat și zoonozii, este necesar ca efectivele de păsări să aibă asigurat un microclimat în limite optime, fapt care conduce la reducerea nivelului noxelor în adăposturile păsărilor.

Dacă parametrii de microclimat se mențin în limite optime, nu se acumulează gaze (CO₂, amoniac, etc.) și pulberi în exces, care sunt nocive pentru păsări și chiar pot fi reduse la un nivel care oferă condiții superioare de confort păsărilor.

Reducerea noxelor prin menținerea parametrilor de microclimat (temperatură, umiditate relativă și viteza curenților de aer) în intervalele optime conferă condiții sporite de protecția păsărilor, prevenirea bolilor și reducerea stresului.

Prin menținerea umidității așternutului cu ajutorul temperaturii și ventilației din hală în limite cuprinse între 20 – 40%, optimul fiind de 30%, se pot ține sub control gazele nocive NH₃ și CO₂ la nivelul cerințelor minime și evident se poate reduce nivelul lor, iar nivelul cerinței superioare a noxelor poate fi atins la o umiditate a așternutului de 16%.

Astfel, reducerea noxelor până la un nivel de maximum 14 ppm amoniac (NH₃) față de 20 ppm din cerința minimă de bunăstare, maximum 2100 ppm dioxid de carbon (CO₂) față de 3000 ppm din cerința minimă de bunăstare, prin monitorizarea cu echipamente specializate de măsurare și control a parametrilor de microclimat este în concordanță cu prevederile ghidului tehnologic al hibridului Lohmann, hibrid din categoria găini ouătoare crescut în procent ridicat în fermele din România, care recomandă nivelul de CO₂ sub 3000 ppm, iar NH₃ sub 20 ppm. De asemenea, recomandările din Ghidul

de creștere a hibridului de pui de carne Ross indică faptul că orice creștere a nivelului de CO₂ și NH₃ în adăposturile păsărilor afectează calitatea aerului și bunăstarea păsărilor.

Reducerea noxelor până la un nivel de maximum 14 ppm amoniac(NH₃) față de 20 ppm conduce la:

- menținerea microclimatului în condiții optime,
- îmbunătățirea calității așternutului utilizat contribuind la reducerea semnificativă a incidenței leziunilor podale, jaretelor și pieptului,
- scăderea ratei îmbolnăvirilor prin creșterea imunității naturale, acest fapt determinând implicit scăderea consumului de medicamente,
- scăderea afecțiunilor pulmonare și reducerea cazurilor de canibalism,
- creșterea procentului de ecloziune a ouălor din ferma de găini de reproducție rase grele,
- asigurarea unor condiții mai bune personalului care își desfășoară activitatea în halele de creștere a păsărilor.

Studiul realizat de ANSVSA în fermele de păsări în care noxele au fost reduse până la un nivel de maximum 14 ppm amoniac(NH₃) față de 20 ppm a arătat o scădere a ratei îmbolnăvirilor la efectivul de păsări, în special a afecțiunilor pulmonare, acest lucru determinând scăderea incidenței folosirii antibioticelor care utilizate în cantități semnificative pot determina acumularea de reziduuri în carne și ouă.

8.2.12.3.2.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri este o plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiari. Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă pe unitatea vită mare (UVM).

Sprijinul este acordat în cadrul acestei măsuri în urma încheierii pe o perioadă de 1 an a unor angajamente voluntare în favoarea bunăstării păsărilor.

8.2.12.3.2.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime,
- Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului,
- Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de

garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022,

- Regulamentul nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului,
- Regulamentul delegat (UE) nr. 807/2014 al Comisiei din 11 martie 2014 de completare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de introducere a unor dispoziții tranzitorii,
- Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 808/2014 al Comisiei din 17 iulie 2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR)
- Regulamentul nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului,
- Regulamentul (UE) nr. 1310/2013 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR), de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește resursele și repartizarea acestora pentru anul 2014 și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului și a Regulamentelor (UE) nr. 1307/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1308/2013 ale Parlamentului European și ale Consiliului în ceea ce privește aplicarea acestora în anul 2014,
- Directiva Consiliului 98/58 / CE a Consiliului din 20 iulie 1998 privind protecția animalelor de fermă,
- Directiva 1999/74 / CE a Consiliului din 19 iulie 1999 de stabilire a standardelor minime pentru protecția găinilor ouătoare,
- Directiva 2007/43 / CE a Consiliului din 28 iunie 2007 de stabilire a normelor minime de protecție a puilor destinați producției de carne.

Legislație națională:

- HG nr. 226/2015 privind stabilirea cadrului general de implementare a măsurilor programului național de dezvoltare rurală cofinanțate din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și de la bugetul de stat,
- OUG nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- OUG nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,
- Ordinul MADR nr. 619/2015 privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020,
- Ordinul MADR nr. 45/2021 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) și art. 35 alin. (3)

din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/2021 pentru aprobarea schemelor de plăți și a unor instrumente de garantare care se aplică în agricultură în anii 2021 și 2022,

- Ordinul comun MADR/MMAP/ANSVSA nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiționalitatea în cadrul schemelor și măsurilor de sprijin pentru ferme din România, cu modificările și completările ulterioare,
- Ordinul ANSVSA nr. 75/2005 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind protecția animalelor de fermă,
- Ordinul ANSVSA nr. 63 din 10 octombrie 2012 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare care stabilește standardele minime privind protecția păsărilor în fermă și în timpul transportului,
- Ordinul ANSVSA nr. 136/2006 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind standardele minime pentru protecția găinilor ouătoare cu modificările și completările ulterioare,
- Ordinul ANSVSA nr. 73/2005 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind înregistrarea exploatațiilor care dețin găini ouătoare,
- Ordinul ANSVSA nr. 30/2010 pentru aprobarea Normei sanitare privind stabilirea normelor minime de protecție a puilor destinați producției de carne.
- Ordin ANSVSA nr. 21/05.03.2018 privind condițiile de biosecuritate aplicate în exploatațiile comerciale de păsări, precum și condițiile privind mișcarea păsărilor vii și a subproduselor de la acestea.

8.2.12.3.2.4. Beneficiari

Exploatațiile comerciale din sectorul de creștere a păsărilor, autorizate sanitar veterinar, încadrate în categoria fermierilor activi (cum sunt definiți la articolul 9 din Regulamentul (UE) nr 1307/2013).

8.2.12.3.2.5. Costuri eligibile

Costurile eligibile în cadrul acestei măsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pentru fiecare sub-pachet pe baza evaluării costurilor suplimentare și a pierderilor de venituri, care depășesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază (constituite din standardele de eco-condiționalitate și obligațiile stabilite prin legislația comunitară și națională relevantă), înregistrate de beneficiari în urma asumării angajamentelor voluntare de bunăstare a păsărilor.

Costurile standard nu includ costuri tranzacționale și investiționale, acestea nefiind eligibile în cadrul acestei măsuri. Cheltuielile cu medicamentele, vaccinările și alte practici care conduc la creșterea beneficiului economic pentru fermierul aflat sub angajament privind bunăstarea animalelor nu sunt eligibile.

8.2.12.3.2.6. Condiții de eligibilitate

Beneficiari

Exploatațiile comerciale din sectorul de creștere a păsărilor autorizate sanitar veterinar, care își asumă voluntar angajamente în favoarea bunăstării animalelor sunt eligibile în cadrul acestui subpachet al Măsurii 14.

Plățile pentru bunăstare păsărilor pot fi acordate în cadrul subpachetului dacă beneficiarul:

- este fermier activ (conform definiției naționale) în înțelesul art. 9 din Regulamentul (UE) nr 1307/2013,
- deține autorizație sanitară veterinară pentru întreaga exploatație cu cod ANSVSA
- se angajează să respecte cerințele de bază relevante și cerințele specifice subpachetelor pentru care aplică pe întreaga perioadă a angajamentului.

Efective de animale

Numărul maxim de cicluri de producție eligibile în cadrul M.14 pentru categoria pui de carne este de 6,5 cicluri de producție pe an și pentru categoria pui de curcă este de 3,7 cicluri de producție pe an. Pentru categoriile găini ouătoare și găini de reproducție rase grele este eligibil efectivul mediu anual.

În consecință, pentru categoriile pentru care eligibilitatea vizează un număr maxim de cicluri de producție pe an, pentru a fi considerat eligibil, durata unei cicluri de producție trebuie să fie de minim 90% din perioada de referință a unui ciclu de referință (luată în calcul în metodologia de calcul a plăților compensatorii), iar vârsta minimă de la care animalele sunt eligibile este de 35 zile pentru categoria pui de carne și 71 zile pentru categoria pui de curcă.

În categoriile de păsări neeligibile se încadrează:

- păsările care nu au intrat în categorie (ex. pui zburati, tineret de înlocuire, cocoși de reproducție, etc.),
- păsările care nu au stat în exploatație perioada minimă de eligibilitate a ciclului de producție,
- păsările reformă, cele sacrificate de necesitate și mortalitățile,
- numărul de păsări care depășește capacitatea maximă anuală a exploatației, inclusiv rărirea (necesare pentru asigurarea densității pe întreaga perioadă a ciclului de producție).

Cerințe specifice și acțiuni în cadrul angajamentelor propuse

Cele 3 măsuri suplimentare de bunăstare disponibile vor fi aplicate printr-o combinație de două subpachete (1b cu 3b sau 2b cu 3b).

- **Subpachet 1b)** - reducerea densității păsărilor cu 10% față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor minime obligatorii privind suprafața minimă alocată pentru fiecare categorie de păsări

Angajamentul constă în:

- scăderea densității la păsări prin extragerea (eliminarea) unui număr suficient de animale, astfel încât spațiul alocat disponibil fiecărui animal rămas să crească cu cel puțin 10%, față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor minime obligatorii, astfel:
  - pui de carne – 30,00 kg/mp, 35,45 kg/mp sau 38,18 kg/mp (în funcție de densitatea practică de crescătorii de păsări în condiții minime),
  - găini ouătoare – 1.222 cmp/cap în sistem alternativ sau 825 cmp/cap în sistem cuști îmbunătățite,
  - găini reproducție rase grele – 22,73 kg/mp,
  - pui de curcă – masculi – 50 kg/mp și femele – 45,45 kg/mp,
- alte cerințe:

- documentul care precizează densitatea practică de crescătorii de păsări la cerințe minime și păstrarea evidențelor pentru a fi prezentate autorității de control privind numărul maxim de păsări distribuite pe suprafața respectivă, numărul de păsări introduse la fiecare repopulare și mortalitățile,
- menținerea parametrilor de ventilație corespunzători populării halei la nivelul cerinței minime de bunăstare privind densitatea.

- **Subpachet 2b)** - reducerea densității păsărilor cu 15 % față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor minime obligatorii privind suprafața minimă alocată pentru fiecare categorie de păsări

Angajamentul constă în:

- scăderea densității la păsări prin extragerea (eliminarea) unui număr suficient de animale, astfel încât spațiul alocat disponibil fiecărui animal rămas să crească cu cel puțin 15%, față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor minime obligatorii, astfel:
  - pui de carne – 28,69 kg/mp, 33,91 kg/mp sau 36,52 kg/mp (în funcție de densitatea practică de crescătorii de păsări în condiții minime),
  - găini ouătoare – 1.278 cmp/cap în sistem alternativ, 862 cmp/cap în sistem cuști îmbunătățite,
  - găini reproducție rase grele – 21,74 kg/mp,
  - pui de curcă – masculi – 47,83 kg/mp și femele – 43,48 kg/mp,
- alte cerințe:
  - documentul care precizează densitatea practică de crescătorii de păsări la cerințe minime și păstrarea evidențelor pentru a fi prezentate autorității de control privind numărul maxim de păsări distribuite pe suprafața respectivă, numărul de păsări introduse la fiecare repopulare și mortalitățile,
  - menținerea parametrilor de ventilație corespunzători populării halei la nivelul cerinței minime de bunăstare privind densitatea.
- **Subpachet 3b)** - reducerea noxelor cu 30% față de nivelul minim obligatoriu prin menținerea în limite optime a parametrilor de microclimat

Angajamentul constă în:

- monitorizarea zilnică de către beneficiar a nivelului noxelor pentru ca acestea să nu depășească următoarele valori:
  - maximum 14 ppm amoniac (NH₃),
  - maximum 2100 ppm CO₂,
- beneficiarii au obligația de a ține evidența tuturor măsurătorilor efectuate prin înregistrarea zilnică a acestora într-un registru și de a păstra dovezile care să demonstreze că au fost atinse condițiile îmbunătățite.

În cadrul tuturor angajamentelor încheiate în cadrul acestui pachet, beneficiarii vor trebui să respecte standardele de eco-condiționalitate (SMR și GAEC) aplicabile animalelor și terenurilor agricole aparținând fermei și activităților agricole relevante desfășurate la nivelul fermei.

În cazul nerespectării cerințelor specifice ale angajamentelor, se aplică reduceri ale sprijinului acordat, care pot merge în unele cazuri prevăzute de sistemul de sancțiuni aplicabil M.14 până la excluderea de la plată.

8.2.12.3.2.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În conformitate cu articolul 49(2) din Regulamentul 1305/2013, pentru M.14 nu se aplică criteriile de selecție.

8.2.12.3.2.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul pentru bunăstarea animalelor are forma unei plăți anuale fixe pe unitate vită mare (UVM) și reprezintă o compensație pentru pierderile de venit și costurile adiționale suportate de fermieri. Plata compensatorie reprezintă 100% sprijin public nerambursabil. Plata se va face în întregime către fermier.

Plățile compensatorii, calculate sub formă de costuri standard acoperă integral pierderile de venituri și costurile suplimentare estimate, fiind calculate pentru fiecare subpachet pentru un ciclu de producție (pentru categoriile de păsări crescute în mai multe cicluri de producție pe an - pui de carne și pui de curcă) sau pe an (pentru categoriile de păsări pentru care se calculează efectivul mediu anual - găini ouătoare și găini de reproducție rase grele).

Plățile acordate în cadrul subpachetului 1b nu se pot cumula cu cele acordate în cadrul subpachetului 2b. Plățile acordate între un subpachet privind densitatea și subpachetul cu reducerea noxelor se pot cumula.

Angajamentele se aplică numai în combinație de minim 2 subpachete. Prin excepție, în anul 2018 beneficiarii pot opta pentru aplicarea independentă a angajamentelor, caz în care, cu scopul evitării supracompensării, se va deduce o sumă echivalentă cu deducerea aplicată în cadrul subpachetului 3b (diferența dintre 3.0 și 3.1, respectiv dintre 3.0 și 3.2) pentru fiecare standard de densitate:

Pachetul b) privind acordarea plăților în favoarea bunăstării păsărilor

Nr crt	Specificare	Pui de carne		Pui de curcă		Găini ouătoare		Găini de reproducție rase grele	
	<i>Coefficient conversie in UVM, conform anexei II din Regulamentul (CE) nr. 808/2014(UVM/cap)</i>	<i>0,03</i>		<i>0,03</i>		<i>0,014</i>		<i>0,014</i>	
	Suma acordată pentru acoperirea costurilor suplimentare și a pierderii de venituri datorate aplicării măsurilor de bunăstare a animalelor	euro / UVM / ciclu	(minim 2 subpachete independente începând cu 2018)	euro / UVM / ciclu	(minim 2 subpachete independente începând cu 2018)	euro / UVM / an	(minim 2 subpachete independente începând cu 2018)	euro / UVM / an	(minim 2 subpachete independente începând cu 2018)
1.	Subpachetul 1b) – reducerea densității păsărilor cu 10% față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor minime obligatorii privind suprafața minimă alocată pentru fiecare categorie de păsări	3,19	3,11	20,34	20,08	84,41	83,66	133,73	131,98
2.	Subpachetul 2 b) - reducerea densității	4,79	4,67	30,51	30,13	126,62	125,50	200,60	197,98

păsărilor cu 15% față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor minime obligatorii privind suprafața minimă alocată pentru fiecare categorie de păsări								
Subpachetul 3 b) – reducerea noxelelor cu 30% față de nivelul minim obligatoriu prin menținerea în limite optime a parametrilor de								
3. microclimate 3.0.b) fără reducer ea densității efectivului	-	1,54	-	5,11	-	14,92	-	34,98
3.1.b) cu reducerea densității efectivului de 10% (1b)		1,46		4,85		14,17		33,23
3.2.b) cu reducerea densității efectivului de 15% (2b)		1,42		4,73		13,80		32,36

Metodologiile de calcul sunt validate de către un organism independent conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.2.M14 – scrisoare ICEADR - validare metodologie calcul plăți M.14).

8.2.12.3.2.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.12.3.2.9.1. *Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor*

Riscurile specifice identificate sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.12.3.2.9.2. *Măsuri de atenuare*

Măsurile generale avute în vedere pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a măsurii. Aspectele vizate de controalele pe teren derulate la exploatațiile de creștere a păsărilor vor fi detaliate în procedurile de implementare tehnică și vor urmări cel puțin următoarele elemente:

Subpachet 1b) - reducerea densității păsărilor cu 10% față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor minime obligatorii privind suprafața minimă alocată pentru fiecare categorie de păsări și **Subpachet 2b)** - reducerea densității păsărilor cu 15% față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor minime obligatorii privind suprafața minimă alocată pentru fiecare categorie de păsări

- documente care precizează densitatea practică de crescătorii de păsări,
- fișa tehnică de lot pe categorii de păsări, nr. maxim de păsări distribuite pe suprafața respectivă (găini ouătoare), greutate vie/suprafață (pui de carne, pui de curcă, găini de reproducție),
- documente referitoare la nr. de păsări introduse la fiecare repopulare.
- schița halei cu suprafețele de cazare,
- se măsoară suprafața totală a spațiilor de creștere a păsărilor,
- se numără păsările din cușcă/boxă/compartiment controlat.

Subpachet 3b) - reducerea noxelor cu 30% față de nivelul minim obligatoriu prin menținerea în limite optime a parametrilor de microclimat

- registre privind măsurătorile zilnice și pastrarea dovezilor care să demonstreze că au fost atinse condițiile superioare de bunăstare,
- determinări în fiecare hală populată din cadrul exploatației la momentul controlului pe teren pentru măsurarea nivelului NH₃ și CO₂ utilizându-se echipamente specializate - determinările se fac la nivelul capetelor păsărilor.

8.2.12.3.2.9.3. *Evaluarea globală a măsurii;*

Precizări privind evaluarea globală a măsurii se regăsesc în cadrul secțiunii specifice a măsurii.

8.2.12.3.2.10. Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea și identificarea cerințelor naționale și a cerințelor Uniunii corespunzătoare standardelor obligatorii stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (CE) nr. 1306/2013

Comparație între baseline și standardele superioare de bunăstare a animalelor care fac obiectul angajamentelor M.14 Pachetul b) Plăți în favoarea bunăstării păsărilor

Subpachet 1 b) - reducerea densității păsărilor cu 10% fata de densitatea rezultata din aplicarea cerintelor minime obligatorii privind suprafata minima alocata pentru fiecare categorie de păsări

Suprafață disponibilă pui de carne baseline: <ul style="list-style-type: none"> • situația I: 33 kg/mp • situația II: 39 kg/mp • situația III: 42 kg/mp 	Suprafață disponibilă pui de carne M.14: <ul style="list-style-type: none"> • situația I: 30,00 kg/mp • situația II: 35,45 kg/mp • situația III: 38,18 kg/mp
Suprafață disponibilă găini ouătoare baseline: <ul style="list-style-type: none"> • 9 găini ouătoare/mp în sistem alternativ • 750 cmp/cap - sistem cuști îmbunătățite 	Suprafață disponibilă găini ouătoare M.14: <ul style="list-style-type: none"> • 1222 cmp/cap în sistem alternativ • 825 cmp/cap în sistem cuști îmbunătățite
Suprafață disponibilă găini reproducție rase grele baseline: <ul style="list-style-type: none"> • 25 kg/mp 	Suprafață disponibilă găini reproducție rase grele M.14: <ul style="list-style-type: none"> • 22,73 kg/mp
Suprafață disponibilă pui de curcă baseline: <ul style="list-style-type: none"> • masculi - 55 kg/mp • femele - 50 kg/mp 	Suprafață disponibilă pui de curcă M.14: <ul style="list-style-type: none"> • masculi: 50 kg/mp • femele: 45,45 kg/mp

Baza legală:

- Ordin ANSVSA nr. 30/2010 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind stabilirea normelor minime de protecție a puilor destinați producției de carne
- Ordin ANSVSA nr. 136/2006 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind standardele minime pentru protecția găinilor ouătoare, cu modificările și completările ulterioare
- Ordinul ANSVSA nr. 63 din 10 octombrie 2012 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare care stabilește standardele minime privind protecția păsărilor în fermă și în timpul transportului.

Subpachet 2b) - reducerea densității păsărilor cu 15% față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor minime obligatorii privind suprafața minimă alocată pentru fiecare categorie de păsări

Suprafață disponibilă pui de carne baseline: <ul style="list-style-type: none"> • situația I: 33 kg/mp • situația II: 39 kg/mp • situația III: 42 kg/mp 	Suprafață disponibilă pui de carne M.14: <ul style="list-style-type: none"> • situația I – 28,69 kg/mp • situația II – 33,91 kg/mp • situația III – 36,52 kg/mp
Suprafață disponibilă găini ouătoare baseline: <ul style="list-style-type: none"> • 9 găini ouătoare/mp în sistem alternativ • 750 cmp/cap - sistem cuști îmbunătățite 	Suprafață disponibilă găini ouătoare M.14: <ul style="list-style-type: none"> • 1278 cmp/cap în sistem alternativ • 862 cmp/cap în sistem cuști îmbunătățite
Suprafață disponibilă găini reproducție rase grele baseline: <ul style="list-style-type: none"> • 25 kg/mp 	Suprafață disponibilă găini reproducție rase grele M.14: <ul style="list-style-type: none"> • 21,74 kg/mp
Suprafață disponibilă pui de curcă baseline: <ul style="list-style-type: none"> • masculi: 55 kg/mp • femele: 50 kg/mp 	Suprafață disponibilă pui de curcă M.14: <ul style="list-style-type: none"> • masculi: 47,83 kg/mp • femele: 43,48 kg/mp
<p>Baza legală:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ordin ANSVSA nr. 30/2010 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind stabilirea normelor minime de protecție a puilor destinați producției de carne • Ordin ANSVSA nr. 136/2006 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind standardele minime pentru protecția găinilor ouătoare, cu modificările și completările ulterioare • Ordinul ANSVSA nr. 63 din 10 octombrie 2012 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare care stabilește standardele minime privind protecția păsărilor în fermă și în timpul transportului. 	

Subpachet 3b) - reducerea noxelor cu 30% față de nivelul minim obligatoriu prin menținerea în limite optime a parametrilor de microclimat

Nivelul noxelor din adăpost baseline:	Nivelul noxelor din adăpost M.14:
---------------------------------------	-----------------------------------

- 20 ppm amoniac (NH₃)
- 3000 ppm dioxid de carbon (CO₂)

- 14 ppm amoniac (NH₃)
- 2100 ppm dioxid de carbon (CO₂)

Baza legală:

- Ordinul ANSVSA nr. 63 din 10 octombrie 2012 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare care stabilește standardele minime privind protecția păsărilor în fermă și în timpul transportului

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor agronomici/zootehnici, inclusiv descrierea cerințelor de referință menționate la articolul 33 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare și pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat

Subpachet 1b) - reducerea densității păsărilor cu 10% față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor minime obligatorii privind suprafața minimă alocată pentru fiecare categorie de păsări și **Subpachet 2b)** - reducerea densității păsărilor cu 15% față de densitatea rezultată din aplicarea cerințelor minime obligatorii privind suprafața minimă alocată pentru fiecare categorie de păsări

Pierderile de venit prin reducerea numărului de păsări se datorează scăderii cu 10%, respectiv cu 15%, a producției totale valorificate de pui de carne, găini ouătoare, găini de reproducție rase grele și pui de curcă. Economii realizate în cadrul acestui subpachet provin din reducerea consumului de furaje, achiziția de material biologic mai puțin, din reducerea costurilor cu acțiunile sanitar-veterinare și din reducerea costurilor cu utilitățile (costul cu energia electrică pentru furajarea păsărilor, costul cu alimentarea cu apă, costul cu evacuarea și transportul dejectiilor) în urma creșterii unui număr redus de păsări.

Din motivele expuse la subpachetul 3b), în cazul aplicării independente a subpachetelor 1b) sau 2b), din valoarea plății rezultată pentru subpachetele de densitate a fost dedusă o sumă echivalentă cu economia estimată pentru consumul de energie utilizată pentru ventilație:

- 5% din plata integrală rezultată pentru subpachetul 3b se deduce din plata calculată pentru 1b,
- 7,5% din plata integrală rezultată pentru subpachetul 3b se deduce din plata calculată pentru 2b.

Subpachet 3b) - reducerea noxelor cu 30% față de nivelul minim obligatoriu prin menținerea în limite optime a parametrilor de microclimat

Cheltuielile suplimentare realizate ca urmare a aplicării subpachetului provin din creșterea cheltuielilor cu consumul suplimentar de energie electrică și din creșterea cheltuielilor ca urmare a schimbării cu frecvență crescută a filtrelor de aer pentru reducerea noxelor.

Având în vedere obligativitatea accesării mai multor subpachete simultan, acest subpachet se poate aplica numai împreună cu unul cu subpachetele de reducere a densității. Astfel, efortul estimat a se realiza pentru atingerea indicatorului superior de bunăstare este mai redus decât în cazul aplicării independente (scenariu luat în calcul de metodologia de calcul, pe fondul faptului că consumul suplimentar de energie cu ventilația reprezintă un cost variabil, fiind influențat și de numărul de animale, pe lângă alți factori (umiditate, temperatură, viteza curenților de aer, etc.). Nici în cazul păsărilor nu există o relație de proporționalitate liniară între numărul de animale și nivelul NH₃ și CO₂ din hale. Cu scopul evitării supracompensării beneficiarilor care vor aplica acest subpachet, în funcție de subpachetul de densitate care se aplică, se propune o reducere a nivelului plății pentru subpachetul 3b) cu 5% în cazul aplicării împreună cu subpachetul 1b) și de 7,5% în cazul aplicării împreună cu subpachetul 2b).

Tot din aceste motive, în cazul aplicării independente a subpachetului 3b) în anul 2018, plata acordată va fi la nivelul sumei integrale rezultată din metodologia de calcul.

8.2.12.4. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.12.4.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Posibilitatea de verificare și control a măsurii se bazează pe rezultatele evaluării ex-ante realizate de către Autoritatea de Management (AM) și Agențiile de Plăți, evaluare care ia în considerare rezultatele controalelor efectuate inclusiv în perioada de programare anterioară, așa cum prevede articolul 62 din Regulamentul (UE) 1305/2013.

În perioada de implementare a PNDR 2014-2020, se estimează că pot exista o serie de riscuri specifice M.14, comune ambelor pachete, dintre care enumerăm:

- instrumente informatice neadecvate,
- perioada de depunere a cererilor de plată (depunerea cu întârziere),
- solicitări de plată incorecte,
- nedeclararea de către beneficiar a tuturor animalelor,
- nerespectarea criteriilor de eligibilitate referitoare la animalele aflate sub angajament,
- nerespectarea standardelor de eco-condiționalitate la nivelul exploatației,
- nerespectarea cerințelor specifice măsurii pentru animalele aflate sub angajament,
- boli și probleme sanitare care afectează animalele, mortalități și sacrificări de necesitate – risc sanitar,
- incidente de mediu/poluare care pot afecta animalele – risc de mediu,
- evoluții ale pieței care pot influența capacitatea fermelor beneficiare de a implementa angajamentele asumate sau care induc dificultăți financiare cu impact în desfășurarea activității fermelor,
- crearea de condiții artificiale pentru obținerea sprijinului.

8.2.12.4.2. Măsuri de atenuare

Măsurile avute în vedere pentru îmbunătățirea implementării măsurii și reducerii riscurilor legate de sprijinul acordat fermierilor care se angajează să adopte standarde de bunăstare ce depășesc standardele obligatorii relevante sunt următoarele:

- verificări administrative încrucișate cu alte baze de date externe relevante,
- încheierea unor protocoale de colaborare care să asigure schimbul de informații relevante sau verificări eficiente privind respectarea angajamentelor,
- elaborarea unui sistem de sancțiuni progresiv, pentru aplicarea unor reduceri proporționale cu gradul de nerespectare al angajamentelor și cu impactul neconformităților identificate,
- stabilirea unor norme detaliate în procedurile de implementare tehnică, privind recunoașterea situațiilor de forță majoră și situații excepționale,
- detalierea modului în care trebuie implementate angajamentele în ghidurile adresate beneficiarilor și în formularele cererilor de plată,
- detalierea condițiilor de eligibilitate și a cerințelor specifice ale angajamentelor care să asigure evitarea condițiilor artificiale,
- stabilirea unei perioade mai scurte a angajamentelor care să asigure posibilitatea adaptării activității exploatațiilor în contextul evoluțiilor nefavorabile ale pieței.

Toate operațiunile specifice angajamentelor în cadrul pachetelor și subpachetelor propuse sunt verificabile atât administrativ pe baza documentelor justificative depuse de beneficiari, cât și prin control la nivelul exploatației de animale. Verificările administrative vizează toți beneficiarii M.14, iar verificările pe teren vizează un eșantion selectat pe baza unei analize a riscurilor. Cu scopul asigurării reprezentativității eșantionului de control pe teren, în funcție de numărul de beneficiari ai fiecărui pachet și subpachet, în situații care vor fi detaliate în procedurile de implementare tehnică, controalele pe teren pot viza toți beneficiarii M.14. În cadrul controalelor pe teren, se verifică atât existența și conținutul evidențelor, registrelor și altor înregistrări relevante, cât și conformitatea acestora cu realitatea identificată în cadrul exploatațiilor la momentul controlului. Aspectele vizate de controalele pe teren vor urmări cel puțin elementele indicate la secțiunile specifice ale fiecărui subpachet.

8.2.12.4.3. Evaluarea globală a măsurii;

Creșterea numărului de ferme în care se aplică măsuri superioare măsurilor tehnologice obligatorii și îmbunătățirea nivelului de bunăstare a animalelor conduce la atingerea obiectivului global al măsurii, respectiv de îmbunătățire a competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare și de îmbunătățire a mediului și a spațiului rural, și contribuie la:

- creșterea animalelor, ținându-se cont de nevoile etologice, specie, rasă, sex, vârstă și categorie de producție,
- creșterea calității produselor, a productivității și a securității alimentelor, respectiv a siguranței consumatorului,
- promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole și gestionarea riscurilor în agricultură.

Totodată, acordarea unui sprijin financiar pentru respectarea unor standarde suplimentare de bunăstare în fermele de creștere a animalelor va contribui pe termen mediu și lung la educarea fermierilor și la acceptarea mai ușoară a noilor prevederi referitoare la acest domeniu de activitate de către fermierii români.

8.2.12.5. Informații suplimentare specifice măsurii

Definirea și identificarea cerințelor naționale și a cerințelor Uniunii corespunzătoare standardelor obligatorii stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (CE) nr. 1306/2013

Standardele obligatorii care constituie nivelul de bază, neremunerat, al angajamentelor propuse sunt prezentate în cadrul secțiunii specifice a fiecărui sub-pachet.

Cerințele minime obligatorii aferente fiecărui subpachet în parte au la bază legislația națională care transpune legislația comunitară, respectiv, regulamentele europene. Toate exploatațiile de creștere a porcilor și păsărilor autorizate sanitar veterinar sunt obligate să respecte cerințele minime de bunăstare prevăzute de legislația națională sanitară veterinară care transpune legislația comunitară.

Suplimentar, fermierii care și-au asumat voluntar angajamente de bunăstare superioară (M.215 a PNDR 2007-2013), respectă la acest moment (până la încheierea angajamentelor tranzitorii) cerințele superioare de bunăstare, fapt pentru care sunt compensați prin acordarea plăților care asigură acoperirea costurilor suplimentare și/sau a pierderilor de venituri generate de aplicarea standardelor superioare în raport cu standardele minime obligatorii prevăzute de legislația relevantă (comunitară sau națională) și cu practicile curente (care ar fi aplicate în lipsa sprijinului acordat pentru implementarea unor standarde superioare). Astfel, la momentul activării M.14, situația actuală înregistrată în România este caracterizată de implementarea unor standarde superioare de bunăstare a animalelor în majoritatea exploatațiilor comerciale, pe fondul implementării începând cu anul 2012 a M.215. Acest lucru nu s-ar fi întâmplat în lipsa unui sprijin acordat pentru asumarea unor angajamente de bunăstare care presupun aplicarea unor standarde superioare, iar aceasta este demonstrată de practicile curente ale exploatațiilor care nu au în prezent angajamente de bunăstare a animalelor în derulare, acestea aplicând standardele minime obligatorii stabilite prin cadrul legislativ relevant. Este evidentă aceasta și prin prisma faptului că aplicarea standardelor superioare de bunăstare presupune costuri suplimentare și/sau pierderi de venituri, iar exploatațiile comerciale potențial eligibile în cadrul măsurii sunt orientate spre profitabilitate și fără compensarea acestor costuri suplimentare și/sau pierderi de venituri nu ar aplica standardele superioare de bunăstare.

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor agronomici/zootehnici, inclusiv descrierea cerințelor de referință menționate la articolul 33 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare și pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat

Metodologiile de calcul sunt validate de către un organism independent conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Capitolul 18.2 Figura 18.2.M14 – scrisoare - validare metodologie calcul plăți M.14).

În prima etapă a evaluării a fost realizată o comparație între angajamentele superioare de bunăstare a animalelor propuse pentru M.14 și baseline constituit de nivelul minim neremunerat dat de obligațiile

prevăzute de legislația națională și comunitară specifică și de practicile curente aplicate în exploatațiile comerciale de creștere a porcilor și păsărilor din România. În urma analizei comparative a fiecărui standard superior cu nivelul de bază neremunerat se constată faptul că aplicarea unui angajament M.14 va conduce la generarea unor pierderi de venituri și/sau costuri suplimentare de către fermieri. De asemenea, în cazul unor angajamente, aplicarea standardelor superioare conduce și la înregistrarea unor economii față de tehnologia de creștere a animalelor în condiții de bază. Acestea au fost evaluate în metodologia elaborată de MADR prin direcția de specialitate.

Acțiunile identificate pentru fiecare tip de angajament și subpachet au fost cuantificate pe baza indicatorilor de referință relevanți din perspectiva costurilor implicate. Datele folosite în metodologia de calcul sunt colectate de APIA, de institutele de cercetare, de direcția de specialitate din cadrul MADR și de RICA, reflectând situația înregistrată în ultima perioadă (2012-2016 – porc, 2013-2015 – pasăre considerate perioade de referință în metodologia de calcul) în exploatațiile de creștere a animalelor din România. Multe din aceste date și informații sunt colectate din documentele puse la dispoziție de exploatațiile de creștere a animalelor, însă centralizarea, analiza și sintetizarea acestora asigură reprezentativitatea și relevanța indicatorilor la nivel național. Evaluarea independentă a indicatorilor utilizați în metodologia de calcul a plăților compensatorii care vor fi acordate beneficiarilor M.14 s-a realizat de ICEADR cu scopul asigurării relevanței, completitudinii, reprezentativității și rezonabilității valorilor indicatorilor utilizați în calcule. Pentru aceasta, ICEADR a urmărit ca indicatorii să fie calculați ca medii pentru o perioadă de referință relevantă (2012-2016 pentru sectorul de creștere a porcilor și 2013-2015 pentru sectorul de creștere a păsărilor), care să asigure reprezentativitatea statistică și că aceștia sunt calculați pe baza datelor specifice unei ponderi suficiente din populația statistică la care se referă (porc - 64 % din producția totală de purcei, și implicit de carne de porc și 58,3 % din total scroafe din sectorul comercial; pasăre - 90% din fermele de creștere a puilor de carne, 80% din fermele de creștere a găinilor ouă consum, 100% din fermele de găini de reproducție și 80% din fermele de creștere a puilor de curcă).

Pe lângă verificarea elementelor care au fost analizate ca pierderi de venit, cheltuieli suplimentare și/sau economii, ICEADR a verificat metodologia de calcul a fiecărui subpachet în parte, prin evaluarea corectitudinii aplicării pașilor de calcul care au condus la stabilirea valorilor plăților compensatorii propuse pentru M.14, pentru fiecare categorie de animale eligibile. Detalierea elementelor analizate în metodologiile de calcul a fost prezentată pentru fiecare subpachet la secțiunea specifică a celor 2 pachete propuse.

8.2.12.6. Alte observații importante relevante pentru înțelegerea și punerea în aplicare a măsurii

-

8.2.13. M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34)

8.2.13.1. Temei juridic

Art. 34 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013;

Anexa I, Partea 1, secțiunea 8, pct.2, lit. (e) – 14 din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 808/2014.

8.2.13.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la ariile de intervenție și la obiectivele transversale

Sprrijinul acordat prin măsura *Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor* are în vedere completarea măsurilor de conservare a biodiversității și a resurselor de sol pe terenuri forestiere din Fondul Forestier Național (FFN) aplicate prin sistemul actual de reglementare a gestionării pădurilor în România, prin promovarea de angajamente voluntare care să conducă la consolidarea gestionării durabile a terenurilor forestiere, contribuind suplimentar la conservarea și creșterea biodiversității, reducerea eroziunii solului, precum și la eforturile de combatere a schimbărilor climatice.

Suprafața FFN s-a menținut la un nivel relativ constant în timp, la nivelul anului 2012 aceasta fiind de 6.529.100 ha. Ponderea cea mai mare în cadrul FFN o dețin pădurile proprietate publică a statului (50,4% din total) urmate de cele proprietate privată a persoanelor fizice și juridice (32,6%), cele proprietate a unităților administrativ-teritoriale reprezentând cca.17%. În conformitate cu prevederile legislației silvice în vigoare, administrarea FFN, indiferent de natura proprietății, trebuie să se realizeze prin ocoale silvice, constituie în baza Codului Silvic. Până la sfârșitul anului 2011 au fost autorizate și reautorizate 466 de structuri de administrare silvică din care 326 ocoale din structura Regiei Naționale a Pădurilor Romsilva (administratorul legal al pădurilor statului) și 140 ocoale silvice private.

Suprafețele care fac parte din FFN sunt supuse regimului silvic, reprezentat de un sistem unitar de norme tehnice silvice, economice și juridice stricte privind amenajarea, cultura, exploatarea, protecția și paza FFN, în scopul asigurării gestionării durabile a resurselor forestiere. Principiile de gestionare a pădurilor instituite prin normele tehnice și legislația silvică sunt în concordanță cu cele șase criterii de gestionare durabilă a pădurilor definite de Conferința Ministerială pentru Protecția Pădurilor în Europa, precum și cu cele trei principii directoare stabilite la nivel european prin noua strategie a Uniunii Europene pentru păduri și sectorul forestier.

În conformitate cu prevederile legale în vigoare, gestionarea tuturor suprafețelor din componența FFN, trebuie să urmeze prevederile amenajamentelor silvice. Amenajamentele silvice sunt realizate în baza *Normelor tehnice pentru amenajarea pădurilor (OM 1673/2000)* care au în vedere promovarea a trei principii de gestionare a pădurilor, respectiv principiul continuității, principiul eficacității funcționale și principiul conservării și ameliorării biodiversității. Amenajamentul silvic trebuie să asigure organizarea și conducerea pădurilor spre starea lor de maximă eficacitate polifuncțională, în conformitate cu multiplele obiective ecologice și social-economice ale silviculturii, bazate pe conceptul zonării funcționale și promovarea conceptului sistemic în gospodărirea pădurilor. Suprafața minimă de fond forestier pentru care se întocmește un amenajament silvic este de 100 ha. Proprietarii care dețin păduri cu suprafețe mai mici de 100 ha se vor asocia în vederea îndeplinirii cerinței referitoare la suprafața minimă necesară pentru întocmirea unui amenajament silvic.

Furnizarea serviciilor ecosistemice specifice pădurilor este asigurată de zonarea funcțională (încadrarea în grupe funcționale a pădurii). În conformitate cu funcțiile prioritare, potrivit Codului Silvic, pădurile se împart în două grupe funcționale, respectiv Grupa I *Păduri cu funcții speciale de protecție* și Grupa II *Păduri cu funcții de producție și protecție*. Proporția pădurilor cu funcții speciale de protecție din suprafața totală a FFN este de 53,3% iar a celor cu funcții de producție și protecție de 46,7%. Pădurile încadrate în Grupa I și Grupa II funcțională sunt la rândul lor clasificate în subgrupe, respectiv categorii funcționale. Pădurile cu funcții speciale de protecție sunt împărțite în 5 subgrupe funcționale, respectiv păduri cu funcții de protecție a solului (cu 11 categorii funcționale), păduri cu funcții de protecție a apelor (cu 8 categorii funcționale), păduri cu funcții de recreere (cu 6 categorii funcționale), păduri de interes științific și de ocrotire a genofondului și ecofondului forestier (cu 14 categorii funcționale) și păduri cu funcții de protecție contra factorilor climatici și industriali (cu 12 categorii funcționale). Zonarea funcțională nu poate fi influențată de forma de proprietate în situațiile în care funcțiile protective sunt mai importante decât producția de lemn.

În scopul diferențierii măsurilor de gospodărire și a reglementării lor prin amenajamentele silvice au fost definite 6 tipuri funcționale în care au fost grupate categoriile funcționale din cele două grupe funcționale (Grupa I și Grupa II) cu grad similar de intensitate a funcțiilor atribuite arboretelor componente. Astfel, în cadrul Tipului I (TI) au fost incluse pădurile cu funcții speciale pentru ocrotirea naturii, pentru care, prin lege, este interzisă orice fel de exploatare de lemn sau de alte produse, fără avizul Academiei Române, în cadrul Tipului II (TII), păduri cu funcții speciale de protecție situate în stațiuni grele sub raport ecologic, precum și arboretele în care nu este posibilă sau admisă recoltarea de masă lemnoasă, impunându-se numai lucrări speciale de conservare. În cadrul Tipurilor III, IV, V și VI au fost încadrate arborete în care sunt permise, după caz, toate tipurile de tratamente silvice.

Întinderea și durata procesului de regenerare a unui arboret depinde de importanța funcțiilor de protecție atribuite aceluia arboret. Există o gamă largă de tratamente silvice posibil de aplicat, intensitatea intervenției în cadrul fiecărui tratament fiind diferită, cu intensitatea cea mai redusă la lucrările speciale de conservare, urmate de cele care promovează regenerarea naturală până la tratamentul tăierilor rase în suprafață de maxim 3 ha, admis pentru rășinoase și plop euramerican, respectiv tăierile în crâng la salcâm și zăvoaie.

Arborii pot fi recoltați sub formă de produse principale (se aplică tăieri al căror scop este regenerarea pădurii), produse secundare (când se aplică operațiuni culturale, în prime două treimi ale ciclului de viață), igienă (arborii uscați sau atacați de insecte, dar în limita a 1 m³/an/ha, în aceeași unitate amenajistică), produse accidentale II (similar celor de igienă, dar cu volume mai mari de 1 m³/an/ha, în păduri cu vârste mai mici de 60 ani), accidentale I (similar celor de igienă, dar cu volume mai mari de 1 m³/an/ha, în păduri cu vârste mai mari de 60 ani).

Deși gestionarea durabilă a FFN este asigurată prin cadrul de administrare creat în România, respectiv zonarea funcțională a pădurilor și administrarea acestora prin ocoale silvice în baza amenajamentelor silvice, caracterul intensiv al lucrărilor silvotehnice aplicate, reflectat prin numărul mare de intervenții, creează premiza afectării mediului natural al pădurii, contribuind la afectarea diversității biologice, eroziunea solului, creșterea emisiilor de GES etc.

Sprrijinul acordat prin sub-măsura plăți pentru angajamente de silvo-mediu are în vedere promovarea de angajamente voluntare care depășesc cerințele obligatorii relevante prevăzute în cadrul legislației naționale în domeniul gestionării pădurilor și prevederile amenajamentelor silvice, cu scopul, în principal, de a reduce numărul de intervenții silvotehnice în pădure și de a promova aplicarea de tehnologii de exploatare a lemnului cu impact redus asupra solului (silvicultură cu impact redus).

Prin asigurarea unor zone de liniște și reducerea periodicității intervențiilor silvotehnice în afara acestor zone, se urmărește în principal asigurarea condițiilor optime de cuibărit, adăpost și hrănire pentru dezvoltarea faunei specifice ecosistemelor forestiere. De asemenea, prin menținerea lemnului mort în pădure (arbori uscați, dar nedoborâți) pentru a se descompune lent, în detrimentul valorificării economice, se urmărește păstrarea unei mari varietăți de insecte xilofage (care se hrănesc cu lemn), care la rândul lor vor contribui la menținerea în pădure a unei populații stabile de păsări insectivore. Totodată, prin menținerea unei consistențe crescute a arboretelor, capacitatea pădurii de a contribui la reducerea concentrației de gaze cu efect de seră din atmosferă prin sechestrarea carbonului și adaptare la efectele schimbărilor climatice, precum și la creșterea retenției scurgerilor de suprafață (în cazul viiturilor) va fi îmbunătățită.

Sub-măsura va contribui, de asemenea, la protejarea resurselor de sol forestier, prin promovarea de tehnologii extensive de exploatare a lemnului cu impact redus al solului, respectiv utilizarea de atelaje în lucrările de rărituri, în detrimentul lucrărilor mecanizate, care în prezent sunt aplicate la scară largă. De asemenea, în arboretele tinere în care se execută lucrări de rărituri, folosirea atelajelor în faza de scos-apropiat, reduce frecvența și gravitatea rănirii arborilor rămași, afectând astfel calitatea arborilor de viitor.

Măsurile suplimentare de conservarea a biodiversității promovate prin sub-măsură vor contribui, totodată, la atingerea obiectivelor zonele Natura 2000 care se vor suprapune cu zonele aflate sub angajament (cca. 38.6% din suprafața FFN este inclusă în rețeaua de arii protejate Natura 2000).

În plus, față de conservarea biodiversității pe suprafețele forestiere existente, sprijinul acordat în baza acestei măsuri poate, de asemenea, contribui la creșterea impactului de mediu al măsurii de împăduriri și crearea de suprafețe împăduite, prin promovarea conservării biodiversității pe suprafețele de pădure nou create.

Legătura măsurii cu nevoile identificate

Prin efectele benefice în principal asupra componentelor de biodiversitate și sol, măsura se adresează nevoilor de menținere a diversității biologice și a valorii de mediu a terenurilor forestiere (*Nevoia 012*), de susținere a unui management eficient și durabil al pădurilor (*Nevoia 013*), precum și de protecție și îmbunătățire a resurselor de sol (*Nevoia 016*).

Pentru a răspunde nevoilor identificate, operațiunile vor fi desfășurate în cadrul unei sub-măsuri:

sM15.1 - plăți pentru angajamentele în materie de silvomediu și climă

Contribuția măsurii la domeniile de intervenție (DI):

DI 4A - Refacerea, conservarea și dezvoltarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000, în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice și în cadrul activităților agricole de mare valoare naturală, precum și a stării peisajelor europene

Prin asigurarea unor zone de liniște și reducerea periodicității intervențiilor silvotehnice în afara acestor zone, măsura urmărește în principal asigurarea condițiilor optime de cuibărit, adăpost și hrănire pentru dezvoltarea faunei specifice ecosistemelor forestiere, contribuind în acest fel la conservarea biodiversității, inclusiv pe suprafețele angajate situate în ariile naturale protejate. Activitățile forestiere care au ca rezultat perturbarea faunei sălbatice vor fi astfel limitate, asigurându-se condițiile necesare conservării elementelor de biodiversitate pe întregul lanț trofic (fluturi, insecte, în special insecte xilofage, păsări, mamifere mici și mari etc.).

DI 4C - Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului

Prin promovarea utilizării atelajelor în lucrările de rărituri, în detrimentul lucrărilor mecanizate, sprijinul are în vedere reducerea eroziunii solului, cu efecte asupra menținerii calității acestuia, precum și asupra reducerii scurgerilor de suprafață, inclusiv în cazuri extreme de formare a torenților și viiturilor

Efecte secundare:

Măsura 15 este direct programată sub domeniile de intervenție indicate anterior. În plus, este de așteptat ca măsura să contribuie indirect la obiectivele aferente domeniilor de intervenție următoare:

DI 4B - Ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrășămintelor și a pesticidelor

Reducerea intervențiilor silviculturale, precum și utilizarea de tehnologii de exploatare forestiere care să contribuie la reducerea eroziunii solului, vor contribui în mod secundar și la protejarea resurselor de apă, prin reducerea scurgerilor de suprafață și creșterea retenției apei în coronamentul arborilor și sol.

DI 5D - Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură

În mod secundar, prin protejarea resurselor de sol, sprijinul acordat va contribui și la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din solul forestier.

FA 5E - Promovarea sechestrării și a conservării carbonului în agricultură și silvicultură

Menținerea unei consistențe crescute în arboretele din suprafețele angajate, precum și reducerea eroziunii solului prin lucrările de exploatare forestiere, vor contribui în mod secundar la creșterea nivelului de stocare a carbonului atât în sol cât și în biomasă.

Contribuția la obiectivele transversale "Mediu" și "climă"

Aastă măsură vizează creșterea stabilității ecosistemelor forestiere și îmbunătățirea serviciilor de mediu oferite de acestea, în acest fel contribuind direct la obiectivele transversale referitoare la protecția mediului. Prin aplicarea pachetelor selectate se urmărește crearea unor condiții favorabile de adăpost, de refugiu și de asigurare a surselor de hrană pentru fauna specifică ecosistemelor forestiere. De asemenea, prin promovarea creșterii volumului de lemn mort în pădurile sub angajament se asigură păstrarea unor ecosisteme forestiere sănătoase. Totodată, aplicarea măsurii va contribui la reducerea eroziunii solului, reducerea concentrației de gaze cu efect de seră din atmosferă, adaptarea la efectele schimbărilor climatice și la îmbunătățirea capacității de retenție a apei.

8.2.13.3. Domeniul de aplicare, nivelul sprijinului, beneficiarii eligibili și, dacă este relevant, metodologia de calcul al cuantumului ratei sprijinului, cu defalcare în funcție de submăsură și/sau tipul operațiunii în cazul în care este necesar. Pentru fiecare tip de operațiune, specificarea costurilor eligibile, a condițiilor de eligibilitate, a cuantumurilor și a ratelor de sprijin aplicabile și a principiilor în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție

8.2.13.3.1. 15.1 Plăți pentru angajamente de silvo-mediu

Submăsură:

- 15.1 - plăți pentru angajamentele în materie de silvomediu și climă

8.2.13.3.1.1. Descrierea tipului operațiunii

Plățile de silvo-mediu vor fi acordate deținătorilor de terenuri forestiere din FFN care își asumă, în mod voluntar, angajamente de silvo-mediu.

Angajamentele încheiate de deținătorii de terenuri forestiere acoperă o perioadă de 5 ani de la data semnării acestora.

Plățile de silvo-mediu cuprind doar acele angajamente care depășesc cerințele obligatorii relevante prevăzute de legislația națională în domeniul silvic sau dreptul intern relevant.

Cerințele specifice pachetelor propuse în cadrul sub-măsurii sunt următoarele:

Pachetul 1 – Asigurarea de zone de liniște

1. Fiecare solicitant al sprijinului financiar delimitează o zonă de liniște compactă de cel puțin 20% din totalul suprafeței eligibile angajate, delimitată prin limite parcele/subparcele. În situația în care solicitantul deține în proprietate terenuri forestiere situate în mai multe UP-uri (administrare de același ocol silvic sau de ocoale silvice diferite), delimitarea zonei de liniște compacte de minimum 20% se va asigura la nivelul fiecărei UP. Zona de liniște compactă din cadrul unei U.P. nu poate avea o suprafață mai mică de 20 ha.

În cadrul zonelor de liniște, pentru perioada de angajament, vor fi permise doar lucrări de împădurire, ajutorarea regenerărilor naturale, întreținere a culturilor și a semințișurilor până la realizarea stării de masiv, descopleșiri, degajări, depresaje și curățiri, precum și lucrări de reconstrucție ecologică care se continuă din perioada premergătoare angajamentului.

În cazul în care pe perioada de aplicare a angajamentului în cadrul zonei de liniște apar fenomene care impun recoltarea de produse accidentale I sau II pe o suprafață mai mică de 50%, lemnul afectat va fi extras în condițiile legii. În cazul în care suprafața pe care apar fenomene care impun recoltarea de produse accidentale I sau II este de cel puțin 50%, angajamentul se încheie fără a fi necesară rambursarea sprijinului primit anterior în cadrul angajamentului.

2. Pe suprafața din angajament care nu face obiectul constituirii zonei de liniște se pot executa lucrările prevăzute de amenajamentul silvic, avându-se în vedere că pe perioada angajamentului să nu se intervină cu lucrări mai mult de o dată pe aceeași unitate amenajistică, cu excepția cazului în care este necesar să se efectueze lucrări de împădurire, ajutorarea regenerărilor naturale, întreținere a culturilor și a semințișurilor până la realizarea stării de masiv, descopleșiri, degajări, depresaje și curățiri. În situația în care pe suprafața unei unități amenajistice din afara zonei de liniște are loc un fenomen ce impune recoltarea de produse accidentale I sau II, lemnul afectat va fi extras în condițiile legii.

3. În situația în care pentru suprafața angajată, în afara zonei de liniște, există unități amenajistice încadrate în tipul funcțional TII, pentru care în amenajament sunt prevăzute lucrări speciale de conservare, aceste lucrări se vor aplica, cu excepția recoltării de masă lemnoasă.

Pentru aplicarea pachetului 1 se va avea în vedere ca:

- până la expirarea amenajamentului (sau în cazul în care angajamentul se întinde pe perioada a două amenajamente, până la expirarea celor două amenajamente silvice) volumul rămas de

recoltat prin tăieri de conservare pe toată suprafața din angajament să fie egal cu cel puțin cinci posibilități anuale de recoltare a masei lemnoase prin tăieri de conservare prevăzute în amenajamentul / amenajamentele silvice (cumulate).

Pachetul 2 – Utilizarea atelajelor la colectarea lemnului din rărituri

Pachetul 2 poate fi aplicat doar în combinație cu Pachetul 1.

Fiecare solicitant al sprijinului financiar precizează unitățile amenajistice pe care urmează să efectueze rărituri cu atelaje pe toată perioada de angajament. Unitățile amenajistice selectate trebuie să se regăsească în planul lucrărilor de îngrijire a arboretelor din amenajamentul silvic, în secțiunea rărituri. Suma suprafețelor unităților amenajistice selectate nu poate depăși jumătate din suprafața totală a unităților amenajistice precizate în planul lucrărilor de îngrijire a arboretelor din amenajamentul silvic, în secțiunea rărituri. Suprafața anuală pentru care se poate solicita sprijin este de 20% din suprafața selectată (+/-10%).

Adoptând acest pachet, solicitantul sprijinului se angajează să contracteze sau să efectueze lucrările de colectare a materialului lemnos folosind exclusiv atelaje la operațiile de adunat, scos și apropiat pe suprafața parcursă cu rărituri ce face obiectul angajamentului, până la platforma primara (punct de colectare a materialului lemnos). Lucrările de colectare trebuie să cuprindă cel puțin operația de adunat și una sau amândouă din operațiile de scos și apropiat. Distanța de colectare pentru care se solicită sprijin trebuie să fie de minimum 100 m, iar cea maximă de 2000 m. Atelajele vor fi folosite avându-se în vedere ca volumul arborelui mediu colectat să fie de cel mult 0,3 m³.

Beneficiarii sub-măsurii 8.1 Împădurirea și crearea de suprafețe împădurite vor putea aplica pentru sub-măsura 15.1 Plăți pentru angajamente de silvo-mediu numai după executarea ultimei lucrări de întreținere a plantației, considerat momentul închiderii stării de masiv, prevăzută în cadrul fișei sub-măsurii 8.1.

8.2.13.3.1.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri este de tip compensatoriu. Sprijinul este acordat anual, ca sumă fixă, acordată pe unitatea de suprafață (hectar) și reprezintă o compensație pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de deținătorii de terenuri forestiere care încheie angajamente voluntare pe o perioadă de 5 ani.

8.2.13.3.1.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE:

- **Regulamentul (UE) nr. 1306/2013** privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor CEE nr. 352/78, CE nr. 165/94, CE nr. 2799/98, CE nr. 814/2000, CE 1290/2005 și CE nr. 485/2008 ale Consiliului.

Legislație Națională:

- **Legea nr. 46/2008 Codul silvic**, cu modificările și completările ulterioare (denumită în cadrul măsurii Codul silvic),
- **Ordinul ministrului mediului și pădurilor nr. 1540 din 03.06.2011** privind *termenele, modalitățile și perioadele de colectare, scoatere și transport al materialului lemnos*, cu modificările și completările ulterioare (denumit în cadrul măsurii Ordinul 1540/2011),
- **Ordinul ministrului apelor, pădurilor și protecției mediului nr. 3814/2012** privind *neprecomptarea volumelor recoltate ca produse accidentale din pădurile zonate în tipul funcțional T II* (denumit în cadrul măsurii Ordinul 3814/2012),
- **Ordinul ministrului apelor, pădurilor și protecției mediului nr. 1648 din 31.10.2000** privind aprobarea *Normelor tehnice privind compoziții, scheme și tehnologii de regenerare a pădurilor și de împădurire a terenurilor degradate* (denumite în cadrul măsurii Normele tehnice nr.1),
- **Ordinul ministrului apelor, pădurilor și protecției mediului nr. 1672 din 07.11.2000** privind aprobarea *Normelor tehnice pentru amenajarea pădurilor* (denumite în cadrul măsurii Normele tehnice nr.2),
- **Ordinul ministrul agriculturii, pădurilor, apelor și mediului nr. 454 din 14.07.2003** privind aprobarea *Normelor tehnice pentru protecția pădurilor și a Îndrumărilor privind aplicarea Normelor tehnice pentru protecția pădurilor* (denumite în cadrul măsurii Normele tehnice nr.3)
- **Ordinul ministrului apelor, pădurilor și protecției mediului nr. 1649 din 31.10.2000** privind aprobarea *Normelor tehnice pentru îngrijirea și conducerea arboretelor* (denumite în cadrul măsurii Normele tehnice nr.4),
- **Ordinul ministrului apelor, pădurilor și protecției mediului nr. 1650 din 31.10.2000** privind aprobarea *Normelor tehnice privind alegerea și aplicarea tratamentelor* (denumite în cadrul măsurii Normele tehnice nr.5).

8.2.13.3.1.4. Beneficiari

- Proprietarii de terenuri din FFN, care pot fi:
  - proprietate privată a persoanelor fizice și juridice
  - proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale
  - proprietate privată a unităților administrativ-teritoriale
- Asociații ale proprietarilor de terenuri prevăzuți anterior.

8.2.13.3.1.5. Costuri eligibile

- Costurile eligibile în cadrul acestei măsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pentru fiecare pachet pe baza evaluării costurilor suplimentare și a pierderilor de venituri, care depășesc nivelul cerințelor obligatorii relevante, înregistrate de deținătorii de terenuri forestiere în urma asumării angajamentelor voluntare de silvo-mediu.
- Costurile standard calculate pentru sub-măsura plăți pentru angajamente de silvo-mediu includ costuri tranzacționale aferente elaborării dosarului tehnic și gestionării anuale pe parcursul duratei de implementare a angajamentului (5 ani) a informațiilor/documentelor necesare implementării Pachetului 1, în limita a 20% din valoarea primei compensatorii, conform prevederilor art. 34, alin. (3) al R.1305/2013.
- Costurile standard calculate pentru această submăsură nu includ costuri investiționale.

8.2.13.3.1.6. Condiții de eligibilitate

Suprafața eligibilă:

- Fac obiectul aplicării măsurii terenurile acoperite cu păduri și terenuri destinate împăduririi sau reîmpăduririi, cu excepția suprafețelor încadrate în tipul I funcțional (T I), cu condiția ca terenurile destinate împăduririi sau reîmpăduririi să nu reprezinte mai mult de 15% din suprafața angajată.
- Suprafața minimă pentru care se încheie angajamentul este de cel puțin 100 ha.
- Suprafețele care fac obiectul angajamentului trebuie identificate în format electronic.
- Suprafața trebuie să facă parte dintr-un amenajament silvic în vigoare (amenajamentul se consideră a fi în vigoare după ce a fost avizat procesul verbal al conferinței a II-a de amenajare, act ce semnifică începerea perioadei de aplicare a amenajamentului).

Beneficiari:

- Beneficiarul este deținătorul unei suprafețe de teren forestier din cadrul FFN, localizată pe teritoriul României,
- Beneficiarul se angajează să mențină angajamentul de silvo-mediu pentru o perioadă de 5 ani, de la data semnării acestuia,
- Beneficiarul se angajează să respecte cerințele specifice pachetelor de silvo-mediu pentru care aplică.
- Beneficiarul trebuie să dețină contract de administrare / prestări servicii silvice cu un ocol silvic autorizat.
- Beneficiarul trebuie să participe cu toată suprafața deținută de acesta într-o unitate de producție și/sau protecție.

8.2.13.3.1.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

Principii privind stabilirea criteriilor de selecție:

- Principiul prevalării funcțiilor de protecție: se va acorda prioritate aplicațiilor pentru care indicatorul ”ponderea pădurilor situate în tipul funcțional T II în total suprafață angajată” este mai mare.
- Principiul zonelor prioritare: se va acorda prioritate pădurilor situate în zone cu înaltă valoare naturală și care asigură servicii ecosistemice critice pentru protecția solului, a apei și a biodiversității (prioritizarea grupelor și subgrupelor functionale);
- Principiul proprietății: se va acorda prioritate solicitărilor depuse de deținătorii de pădure persoane fizice sau asociații ale acestora.

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.13.3.1.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Plată compensatorie cu o intensitate de 100% sprijin public nerambursabil.

Plățile compensatorii, calculate sub formă de costuri standard, acoperă pierderile de venituri și costurile suplimentare estimate, fiind următoarele:

Pachetul 1 – Asigurarea de zone de liniște: **38 €/an/ha**;

Pachetul 2 – Utilizarea atelajelor la colectarea lemnului din rărituri: **137 €/ha/an** (pentru suprafața anuală pentru care se solicită sprijin în cadrul Pachetului 2);

În cazul pădurilor cu suprafețe de peste 500 ha, cuantumul veniturilor asigurate de valorificarea masei lemnoase recoltabile sub formă de produse principale și secundare cresc în mod progresiv, astfel ca profitabilitatea exploatației forestiere este, de asemenea, îmbunătățită, apărând astfel riscul unei potențiale supracompensări.

Degresivitatea suportului financiar va fi aplicată pentru suprafețele mai mari de 500 ha, astfel că nivelul plăților va fi ajustat după cum urmează:

- 100 – 500 ha – 100% din valoarea plății
- 500,01 – 1000 ha – 85% din valoarea plății
- 1000,01 – 5000 ha – 65% din valoarea plății
- Peste 5000 ha – 50% din valoarea plății

8.2.13.3.1.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.13.3.1.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

În perioada de programare 2014-2020, se estimează că pot exista o serie de riscuri specifice dintre care enumerăm:

- posibila greutate în a înțelege cerințele specifice ale măsurii de către beneficiari fără sprijinul ocolului silvic care administrează pădurea,
- nerespectarea perioadei de depunere a cererilor de plată (depunerea cu întârziere),
- nedeclararea tuturor suprafețelor din cadrul exploatației agricole,
- identificarea incorectă a suprafețelor angajate atât la nivelul beneficiarului cât și al agenției de plăți,
- nerespectarea criteriilor de eligibilitate referitoare la suprafața aflată sub angajament,
- nerespectarea standardelor de eco-condiționalitate la nivelul exploatației agricole,
- nerespectarea cerințelor specifice sub-măsurii pe suprafețele aflate sub angajament.

8.2.13.3.1.9.2. Măsuri de atenuare

Dintre măsurile luate pentru îmbunătățirea implementării sub-măsurii și reducerea riscurilor, menționăm:

- identificarea prin mijloace electronice a parcelelor agricole din cadrul exploatației și a suprafețelor din angajament,

- promovarea anuală a unor ample campanii de informare a beneficiarilor prin care se diseminează informații legate de derularea corectă a implementării măsurii,
- definirea de proceduri clare de control, bazate și pe sistemul administrativ aplicabil în România în domeniul silvic, transpus printr-un flux de documente administrative și un sistem de control al aplicării prevederilor legale, la care se va adăuga sistemul de administrare și control specific Agenției care va implementa măsura,
- sistemul de sancțiuni dezvoltat pentru sub-măsura plăți pentru angajamente de silvomediu va trebui să fie unul progresiv, nivelul penalităților aplicate beneficiarilor să fie corelat cu impactul rezultat în urma nerespectării diferitelor cerințe prevăzute în fișa măsurii.

Angajamentele asumate de către beneficiari în cadrul acestei măsuri vor fi verificate prin metode administrative și pe teren, asigurându-se eficacitatea și eficiența acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative vor viza toate angajamentele aflate în derulare, bazându-se pe informațiile înregistrate în sistemul informatic de gestionare a cererilor de finanțare și pe verificări încrucișate cu alte baze de date relevante (inclusiv IACS și LPIS). Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea și nivelul adecvat al eșantioanelor de control raportate la angajamentele eligibile, prin verificări vizuale și documentare care să confirme respectarea cerințelor. Angajamentele selecționate pentru control la fața locului vor fi verificate în momentul în care pot fi verificate cele mai multe dintre cerințele și standardele pentru scopurile selectate de control.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor și informarea beneficiarilor, depunerea și administrarea cererilor de plată, analiza de risc și eșantionarea, controlul pe teren și supracontrolul, autorizarea plăților, monitorizarea și raportarea) vor fi elaborate de Agenția de Plăți (sau o altă entitate delegată dacă este cazul) și avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la nivelul Ministerului.

Verificarea și control măsurii se bazează pe rezultatele evaluării ex-ante realizate de către AM și Agențiile de Plăți, evaluare care ia în considerare rezultatele controalelor efectuate inclusiv în perioada de programare anterioară în cadrul unor măsuri similare, așa cum prevede articolul 62 din Regulamentul (UE) 1305/2013.

Pentru crearea premiselor necesare atingerii obiectivelor stabilite în cadrul priorităților vizate, va fi dezvoltat un cadru instituțional adecvat, inclusiv delegarea anumitor funcții privind implementarea tehnică către instituții care dețin expertiză tehnică specifică, precum și proceduri de lucru pentru activitățile de gestiune și control pe întreg fluxul procedural.

8.2.13.3.1.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management și Agențiile de Plăți pe baza experienței din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât și îmbunătățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

Verificabilitatea și controlul măsurii va fi asigurată prin prisma pregătirii profesionale cât și a îmbunătățirii continue a procedurilor de lucru la nivelul agențiilor responsabile cu implementarea măsurii, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene. În vederea asigurării expertizei tehnice necesare asigurării unor verificări eficiente, pot fi încheiate acorduri de delegare ale unor funcții specifice sau protocoale de colaborare cu instituțiile specializate.

8.2.13.3.1.10. Informații suplimentare specifice operațiunii

Definirea și justificarea dimensiunii exploatației peste care sprijinul va fi condiționat de prezentarea unui plan de gestionare a pădurilor sau a unui instrument echivalent

În România întocmirea amenajamentelor silvice este obligatorie pentru orice categorie de proprietar, indiferent de suprafața de fond forestier deținută. Toți beneficiarii măsurii trebuie să demonstreze că există amenajamente silvice în vigoare pe toată perioada angajamentului și pe toată suprafața angajată.

Definirea unui „instrument echivalent”

Nu se aplică.

Identificarea cerințelor obligatorii corespunzătoare stabilite de către legea națională a pădurilor sau a altor dispoziții relevante din legislația națională.

Fondul forestier național este supus regimului silvic (art.6 alin. (1) din *Codul silvic*). Respectarea regimului silvic este obligatorie pentru toți deținătorii de fond forestier (art.17 alin. (1) din *Codul silvic*). Codul silvic, legislația silvică subsecventă, precum și sistemul de norme tehnice silvice, economice și juridice care alcătuiesc regimul silvic cuprind **cerințele obligatorii relevante** prevăzute de legea națională a pădurilor sau de dreptul intern relevant.

Legislație cu relevanță pentru cele două pachete:

Implementarea **pachetului 1** din cadrul sub-măsurii plăți pentru angajamente de silvomediu are în vedere renunțarea la recoltarea de lemn din tăieri de igienă și tăieri de conservare pe perioadele și suprafețele specificate de fișa măsurii.

În practica curentă, bazată pe legislația națională, sunt aplicate o serie de lucrări, printre care relevante pentru măsura 15, pachetul 1, sunt:

-Tăieri de igienă, care se prevăd a se executa anual în toate arboretele care nu se vor parcurge cu lucrări de rărituri, curățiri, tăieri de conservare sau tăieri de regenerare. Volumul maxim care se poate recolta cu astfel de lucrări este de 1m³/an/ha.

-Rărituri, care se prevăd a se executa cu o periodicitate medie de 5-7 ani. În intervalul dintre intervenții se pot executa tăieri de igienă pentru valorificarea masei lemnoase aferente eliminării naturale (maxim 1m³/an/ha).

-Tăieri de conservare, care se execută în arboretele încadrate în TII cu o periodicitate medie de 7-10 ani, iar indicele de recoltare variază în funcție de starea fiecărui arboret, extragerile care depășesc 10% din volumul total al arboretului necesitând o justificare temeinică.

-Taieri de regenerare, care se prevăd a fi executate în arboretele încadrate în TIII – TVI funcționale. De regulă se prevăd 1 sau 2 intervenții pe deceniu. În intervalul dintre intervenții se pot executa tăieri de igienă pentru valorificarea masei lemnoase aferente eliminării naturale.

În cadrul angajamentului cele 4 tipuri de lucrari precizate mai sus sunt interzise pe toată perioada și pe toată suprafața zonei de liniște. In restul suprafeței angajate (până la 80%) sunt interzise toate cele patru tipuri de lucrări pe o perioadă de patru ani, cu excepția tăierilor de conservare care sunt interzise pe toată perioada angajamentului.

Pierderile de venit se referă la volumul de lemn aferent produselor de igienă care nu se recoltează pe o perioadă de cinci ani în zona de liniște și patru ani în restul suprafeței angajate de pe unitățile amenajistice pe care sunt planificate lucrări de rărituri și tăieri de igienă, precum și cel aferent produselor rezultate din tăieri de conservare pe o perioadă de cinci ani pe toată suprafața angajată planificată cu astfel de lucrări.

Pierderea de masă lemnoasă a fost echivalată cu volumele care ar fi putut fi recoltate sub forma celor două tipuri de produse (produse de igienă, aferente lucrărilor de rărituri și tăieri de igienă și produse rezultate din tăierile de conservare) pe perioada angajamentului, iar pierderea cantitativă finală este media pierderilor corespunzătoare.

Pachetul 2 urmărește promovarea practicilor de efectuare a lucrărilor de rărituri cu atelaje în detrimentul mijloacelor mecanizate, care reprezintă practica curentă, urmărindu-se totodată respectarea legislației silvice relevante.

O descriere mai detaliată a cerințelor obligatorii relevante prevăzute de legea națională a pădurilor sau de dreptul intern relevant și a practicilor uzuale specifice fiecărei cerințe de management este prezentată în cadrul capitolului ”Informații suplimentare specifice măsurii”.

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor, inclusiv descrierea cerințelor de referință menționate la articolul 34 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare și pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat

Vezi descrierea metodologiei de la capitolul corespondent la măsurii.

8.2.13.4. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.13.4.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

A se vedea descrierea capitolului similar de la sub-măsura 15.1.

8.2.13.4.2. Măsuri de atenuare

A se vedea descrierea capitolului similar de la sub-măsura 15.1.

8.2.13.4.3. Evaluarea globală a măsurii;

A se vedea descrierea capitolului similar de la sub-măsura 15.1.

8.2.13.5. Informații suplimentare specifice măsurii

Definirea și justificarea dimensiunii exploatației peste care sprijinul va fi condiționat de prezentarea unui plan de gestionare a pădurilor sau a unui instrument echivalent

A se vedea descrierea capitolului similar de la sub-măsura 15.1.

Definirea unui „instrument echivalent”

Nu se aplică.

Identificarea cerințelor obligatorii corespunzătoare stabilite de către legea națională a pădurilor sau a altor dispoziții relevante din legislația națională.

Cerințele obligatorii relevante prevăzute de legea națională a pădurilor sau de dreptul intern relevant și a practicilor uzuale specifice fiecărei cerințe de management aplicabile sub-măsurii 15.1:

Pachetul 1 - Asigurarea de zone de liniște

Angajament (P) :

- (a) Renunțarea la recoltarea lemnului din tăieri de igienă în toate arboretele care nu se vor parcurge cu lucrări de rărituri, curățiri, tăieri de conservare sau tăieri de regenerare.
  - *Practici uzuale relevante:* În arboretele în care nu sunt planificate prin amenajamentele silvice lucrări de rărituri, curățiri, tăieri de conservare sau tăieri de regenerare se executa tăieri de igienă (volumul maxim care se poate recolta cu astfel de lucrări este de 1m³/an/ha).
  - *Cerințele obligatorii relevante prevăzute de legea națională a pădurilor sau de dreptul intern relevant:* Amenajamentul silvic prevede pentru fiecare unitate amenajistică lucrările silvice ce se pot executa pe perioada de aplicabilitate a acestuia (5/10 ani). (art.19 din Codul silvic - „modul de gestionare a fondului forestier național se reglementează prin amenajamente silvice”).
- (b) Renunțarea la recoltarea lemnului din tăieri de igienă executate în arboretele parcurse cu lucrări de rărituri.
  - *Practici uzuale relevante:* Lucrările de rărituri se prevăd a se executa cu o periodicitate medie de 5-7 ani. În anii în care nu sunt executate lucrări de rărituri se executa tăieri de igienă pentru valorificarea masei lemnoase aferente eliminării naturale (volumul maxim care se poate recolta cu astfel de lucrări este de 1m³/an/ha).

- *Cerințele obligatorii relevante prevăzute de legea națională a pădurilor sau de dreptul intern relevant:* A se vedea cerințele prezentate la angajamentul (a)
- (c) Renunțarea la recoltarea lemnului din tăieri de conservare prevăzute în amenajamentul silvic.
  - *Practici uzuale relevante:* Tăierile de conservare se execută în conformitate cu prevederile amenajamentului silvic. În urma aplicării tăierilor de conservare se recoltează, pe perioada de aplicabilitate a amenajamentului, un volum de lemn care, de regulă, nu depășește 10% din volumul total al arboretului.
  - *Cerințele obligatorii relevante prevăzute de legea națională a pădurilor sau de dreptul intern relevant:* A se vedea cerințele prezentate la angajamentul (a)

Pachetul 2 - Utilizarea atelajelor la colectarea lemnului din rărituri

Angajament:

- (a) Utilizarea atelajelor la colectarea lemnului din rărituri.
  - *Practici uzuale relevante:* În practica curentă, lucrările de rărituri se realizează, în mod preponderent, cu mijloace mecanizate.
  - *Cerințele obligatorii relevante prevăzute de legea națională a pădurilor sau de dreptul intern relevant:* Amenajamentul silvic prevede pentru fiecare unitate amenajistică lucrările silvice ce se pot executa pe perioada de aplicabilitate a acestuia (5/10 ani). (art.19 din Codul silvic - „modul de gestionare a fondului forestier național se reglementează prin amenajamente silvice”). Lucrările de exploatare a masei lemnoase, inclusiv lucrările de rărituri, sunt executate în conformitate cu legislația silvică aplicabilă, în principal Ordinul 1540/2011.

Descrierea metodologiei, precum și a ipotezelor și a parametrilor, inclusiv descrierea cerințelor de referință menționate la articolul 34 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare și pierderea de venituri care rezultă din angajamentul asumat

Metodologia de calcul a costurilor standard utilizate în cadrul acestei submăsuri a fost realizată prin expertiza Institutului de Cercetări și Amenajări Silvice (ICAS).

Pachetul 1 – Asigurarea de zone de liniște:

Implementarea pachetului 1 din cadrul sub-măsurii plăți pentru angajamente de silvomediu are în vedere renunțarea la recoltarea de lemn din tăieri de igienă și tăieri de conservare pe perioadele și suprafețele specificate de fișa măsurii. Executarea lucrărilor de igienă și a celor de conservare, în conformitate cu cerințele obligatorii relevante, reprezintă practica normală.

Pentru calculul pierderilor de venit în cadrul pachetului 1 s-au utilizat date dintr-un eșantion stratificat de 139 amenajamente silvice, realizate pentru pădurilor din FFN proprietate privată a persoanelor fizice, juridice, fizice indiviză și publică/privată a unităților administrativ teritoriale, reprezentative din punct de vedere silvicultural pentru zonele de câmpie, deal și munte, s-au extras suprafețele cu volumele aferente care urmează a se recolta, pe care au fost planificate *rărituri (R)*, *tăieri de conservare (TC)* și *tăieri de igienă (TI)* (pentru definiții ale termenilor a se vedea capitolul ”Other important remarks relevant to understand and implement the measure”).

Cantitățile recoltabile se referă la deceniu, și volumele recoltabile anual s-au estimat ca fiind 1/10 din volumul recoltabil pe deceniu (respectând principiul egalității recoltelor, stipulat în *Codul Silvic*).

Pierderile de venit se referă la volumul de lemn aferent **produselor de igienă** care nu se recoltează pe perioada și de pe unitățile amenajistice din suprafața angajată.

Pierderea de masă lemnoasă a fost echivalată cu volumele care ar fi putut fi recoltate sub forma celor două tipuri de produse (**produse de igienă**, aferente **R** și **TI** și **produse** rezultate din **TC**) pe perioada angajamentului, iar pierderea cantitativă finală este media pierderilor corespunzătoare pentru patru, respectiv cinci ani. Pierderea corespunzătoare unei perioade de restricționare a tăierilor pe 4 ani se aplică suprafețelor situate în afara zonei de liniște, cu excepția suprafețelor încadrate în TII. Pierderea corespunzătoare unei perioade de restricționare a tăierilor pe 5 ani se aplică suprafețelor situate în zona de liniște și suprafețelor încadrate în TII din afara zonei de liniște.

Având în vedere că nu există studii de specialitate care să quantifice proporția volumului de masă lemnoasă ce se depreciază în timp, s-au utilizat două ipoteze de lucru. Astfel, lemnul sub forma produselor de igienă, fiind rezultatul unui proces natural de eliminare, s-a considerat că se depreciază într-un an sau în anul al-2-lea. Ca urmare, au fost realizate două variante de calcul, pe baza celor două ipoteze de lucru:

- Varianta 1 – volumul de lemn aferent produselor de igienă din ultimul an de angajament se consideră a fi pierdut;
- Varianta 2 - volumul de lemn aferent produselor de igienă din ultimul an de angajament nu se consideră a fi pierdut, acesta putând fi valorificat în anul imediat încheierii angajamentului;

Valoarea pierderilor de venit a fost calculată pe baza prețului mediu al lemnului calculat în anul 2013 și actualizat pentru anul 2016, și a volumului de masă lemnoasă ce constituie pierderea, calculat după cum a fost descris mai sus. Prețul mediu al lemnului utilizat este calculat la nivel național o dată pe an sau, după caz, o dată la mai mulți ani, de către Departamentul Pădurilor din cadrul Ministerului Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului.

Pierderea de venit medie pe fiecare din cei 5 ani de aplicare a angajamentului de silvomediu este dată de produsul dintre pierderea cantitativă medie aferentă suprafeței angajate și prețul mediu al lemnului. Valoarea astfel obținută este de **32,21 €/ha/an**, reprezentând media celor două variante de lucru prezentate mai sus. La această valoare se adaugă valoarea costurilor tranzacționale necesare implementării angajamentului, în valoare de **5,69 €/ha/an**, valoare determinată de ICAS prin asimilarea lucrărilor de elaborare a dosarului tehnic (inclusiv costurile cu realizarea hărților în format electronic) și gestionării anuale pe parcursul duratei de implementare a angajamentului a informațiilor/documentelor necesare implementării pachetului 1, cu cele aferente lucrărilor de amenajare a pădurilor (activitate prin care sunt elaborate amenajamentele silvice). Ca urmare, valoarea totală a plății compensatorii aferentă pachetului 1 este de 37,9 €/ha/an, respectiv, prin rotunjire de **38 €/ha/an**.

Costurile tranzacționale respectă limita de 20% din valoarea primei compensatorii, conform prevederilor art. 34, alin. (3) al R.1305/2013.

Pachetul 2 – Utilizarea atelajelor la colectarea lemnului din rărituri

Implementare pachetului 2 urmărește promovarea practicilor de efectuare a lucrărilor de rărituri cu atelaje în detrimentul mijloacelor mecanizate. Executarea lucrărilor de rărituri cu mijloace mecanizate este metoda cel mai des utilizată în practică, aplicată în conformitate cu cerințele obligatorii relevante.

Pentru calculul costurilor suplimentare generate de utilizarea atelajelor la executarea lucrărilor de rărituri au fost calculate, utilizând valori disponibile la nivelul anului 2014, respectiv actualizate pentru anul 2017, costurile lucrărilor de colectare a lemnului rezultat din rărituri în două scenarii: folosind tractor dotat pentru lucrări de exploatare, respectiv atelaje. Pentru calcul au fost utilizate valorile din *Normele de timp și producție unificate pentru lucrări din silvicultură* (Publicată de Regia Națională a Pădurilor, 1997). Astfel, pentru cele două scenarii, în condiții medii din punct de vedere al pantei, condițiilor de sol și distanței de colectare, s-au utilizat următoarele elemente de cheltuială: 1) manoperă, asigurări și protecție socială; 2) carburanți și lubrefianți, respectiv hrana animalelor de tracțiune; 3) întreținerea și funcționarea mijloacelor de exploatare folosite; 4) cheltuieli de amortizare.

Suprafața fondului forestier proprietate privată a persoanelor fizice, juridice, fizice indivize și publică/privată a unităților administrative teritoriale, formată din proprietăți mai mari de 100 ha, și care poate face obiectul finanțării prin această submăsură este de 2.525.000 ha.

Din datele extrase din amenajamentele silvice aferente bazei de date utilizată în cadrul studiului, ponderea suprafețelor parcurse cu rărituri este de 26,15% din suprafața FFN. Din aceleași date, rezultă volumul mediu de masă lemnoasă prevăzut a fi recoltat din rărituri. Prin înmulțirea costului suplimentar al recoltării lemnului rezultat din rărituri prin utilizarea atelajelor cu volumul mediu de masă lemnoasă prevăzut a fi recoltat în urma execuției răriturilor s-a obținut valoarea plății compensatorii ce se acordă beneficiarilor Pachetului 2, respectiv 103 €/ha/an conform studiului elaborat în anul 2014 și **138 €/ha/an** conform actualizării studiului în anul 2017 (pentru suprafața anuală pentru care se solicită sprijin în cadrul Pachetului 2).

Plățile compensatorii, calculate sub formă de costuri standard, acoperă integral pierderile de venituri și costurile suplimentare estimate.

În cadrul capitolului 18 este prezentat documentul emis de organismul independent care certifică calculele costurilor standard, în conformitate cu prevederile art. 62 din Regulamentul (UE) 1305/2013.

8.2.13.6. Alte observații importante relevante pentru înțelegerea și punerea în aplicare a măsurii

Beneficiarii măsurii trebuie să respecte la nivelul întregii exploatații agricole standardele de eco-condiționalitate stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013, prevăzute în legislația națională.

O clauză de revizuire este prevăzută pentru angajamentele încheiate în cadrul acestei măsuri pentru a asigura ajustarea acestora în cazul modificării cerințelor obligatorii pe care angajamentele trebuie să le depășească.

O clauză de revizuire este prevăzută pentru angajamentele încheiate în cadrul acestei măsuri, care depășesc actuala perioadă de programare, pentru a asigura ajustarea acestora la cadrul juridic al următoarei perioade de programare.

În cazul în care adaptarea nu este acceptată de beneficiar, angajamentul încetează și rambursarea nu este solicitată pentru perioada în care angajamentul a produs efecte.

Angajamentele aflate în derulare pentru plăți pentru angajamente de silvomediu se pot transforma într-un alt angajament prevăzut de măsurile PNDR 2014-2020, în cursul perioadei de îndeplinire a respectivului angajament, cu condiția respectării următoarelor condiții:

- conversia prezintă avantaje importante în domeniul mediului,
- angajamentul existent este consolidat în mod substanțial.

În cazul transformării angajamentelor, se încheie un nou angajament pentru toată perioada specificată de măsura aferentă noului angajament, indiferent de perioada în care angajamentul inițial a fost deja pus în aplicare.

De asemenea, este posibilă adaptarea angajamentelor aflate în derulare pentru plăți pentru angajamente de silvomediu, cu condiția ca noile angajamente să țină seama de îndeplinirea obiectivelor angajamentului inițial. Beneficiarul trebuie să îndeplinească angajamentul adaptat pentru restul duratei angajamentului inițial.

Regulile detaliate privind transformarea și adaptarea angajamentelor vor fi stabilite prin norme naționale.

Definițiile termenilor utilizați în cadrul măsurii:

Amenajamentul silvic reprezintă documentul de bază în gestionarea pădurilor, întocmit pe o perioadă de 10 (5) ani și aprobat de autoritatea care răspunde pentru silvicultură

Unitatea de producție și/sau protecție reprezintă suprafața de fond forestier pentru care se elaborează un amenajament silvic

Unitatea amenajistică (subparcelă) este unitatea teritorială elementară pentru studiul arboretelor și pentru planificarea și executarea lucrărilor silvice

Posibilitate, reprezintă volumul de lemn ce poate fi recoltat dintr-o pădure, în baza amenajamentului silvic, pe perioada de aplicare a acestuia

Tăierile de conservare (TC) cuprind lucrările prin care sunt promovate nucleele existente de regenerare naturală, prin efectuarea de extracții de intensitate redusă

Tăierile de regenerare se referă la gama de tratamente silvice aplicate pe terenurile forestiere, reprezentând un sistem de măsuri biotehnice prin care se pregătește și se realizează, în cadrul unui regim dat, trecerea arboretelor și a pădurii de la o generație la alta

Produsele de igienă sunt rezultate din procesul normal de eliminare naturală

Răriturile (R) reprezintă lucrări care se efectuează periodic în arborete tinere, prin care se reduce numărul de exemplare la unitatea de suprafață, în scopul ameliorării structurii, creșterii și calității arboretelor

Atelajul este compus din animale de tracțiune (cai sau boi) și harnașamentul aferent, utilizat pentru colectarea lemnului exploatat

Colectarea lemnului reprezintă partea procesului tehnologic în care lemnul este deplasat de la cioată până în platforma primară aflată lângă o cale permanentă de transport. Această deplasare se face, într-o primă etapă, pe trasee neamenajate, fiind continuată, în etapa următoare, pe trasee amenajate denumite căi de colectare

Adunatul este prima etapă din cadrul procesului de colectare caracterizată prin deplasarea fiecărei piese pe un traseu propriu, pe distanțe scurte, de la locul de doborâre până la locurile de concentrare a materialului lemnos

Scosul lemnului este o operație necesară în unele situații, atunci când tasoanele formate prin adunat nu se găsesc în raza de acțiune a mijloacelor principale de colectare și constă în deplasarea materialului lemnos din aceste tasoane până la următoarele confluențe

Apropiatul lemnului reprezintă operația de deplasare a sarcinilor din tasoanele formate prin adunat și/sau scos până în platforma primară ce se află lângă o instalație permanentă de transport. Se utilizează o anumită cale de apropiat amenajată corespunzător condițiilor impuse de mijloacele tehnice cu care se realizează deplasarea materialului lemnos

8.2.14. M16 - Cooperare (articolul 35)

8.2.14.1. Temei juridic

Articolul 35 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Articolul 11 din Regulamentul Delegat (UE) nr. 807/2014 al Comisiei

8.2.14.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la ariile de intervenție și la obiectivele transversale

Conform analizei SWOT, analizei nevoilor și Acordului de parteneriat, în cadrul acestei măsuri, se acordă sprijin financiar pentru a facilita cooperarea între actorii implicați în dezvoltarea rurală, pentru a-i ajuta să depășească și să aplaneze problemele tipice de natura socio-economică legate de dezvoltarea afacerilor și de asigurarea de servicii în zonele rurale sau provocările legate de mediu. Cooperarea va ajuta la abordarea dezavantajelor legate de nivelul foarte mare de fragmentare din sectorul agricol din România, cu o pondere foarte mare a fermelor mici, și va promova entitățile care colaborează pentru identificarea unor soluții noi și economii de scară.

Parteneriatul european pentru inovare privind productivitatea și durabilitatea agriculturii (PEI-AGRI) reprezintă o nouă abordare pentru promovarea inovării în agricultura europeană, în Statele Membre ale UE. În principiu, inovarea vizează crearea legăturii între știință și practică, în special prin proiecte derulate de grupurile operaționale (GO), dar și prin activități de interconectare. Conceptul încurajează eforturile de colaborare pentru realizarea de sinergii și de valoare adăugată la nivelul UE, pe baza politicilor existente, în special pe baza politicii de dezvoltare rurală și a politicii de cercetare și inovare a UE, Orizont 2020.

Produsele, practicile și procesele noi reprezintă principalele motoare pentru inovare și pentru diversificarea activităților agricole, precum și pentru îmbunătățirea competitivității economiei rurale. Analiza SWOT evidențiază existența unei lipse reale a factorilor componenți ai “culturii inovatoare” care să stimuleze astfel de rezultate în spațiul rural al României. Această situație generează un efect negativ asupra valorii adăugate și asupra viabilității afacerilor din spațiul rural, și în mod implicit, asupra nivelului de competitivitate al acestora în comparație cu nivelul existent în zona urbană.

Printre exemplele care evidențiază impactul negativ al acestei situații se numără: o gamă limitată de produse agro-alimentare recunoscute la nivel european, un nivel mai scăzut al productivității la nivelul fermelor și al sectorului de procesare, precum și al activităților de diversificare și de marketing. În plus, o mare pondere din produsele agricole exportate reprezintă produse neprocesate sau procesate primar, cu un nivel scăzut de prelucrare, generat de neutilizarea unor tehnologii și idei noi.

Inovarea poate fi încurajată și creată în diferite moduri: se poate realiza prin transfer de bune practici sau prin adaptarea tehnologiilor aplicate în alte țări, pe alte piețe sau în alte sectoare. În alte situații, inovarea se poate baza pe idei complet noi și pe cele mai moderne tehnici de cercetare. Proiectele pilot, dezvoltarea de metode de producție noi și furnizarea de servicii reprezintă modalități practice prin care se poate îmbunătăți procesul de dezvoltare socio-economică a spațiului rural.

Sprijinul financiar din cadrul măsurii va viza crearea și funcționarea GO înființate de actorii din mediul rural, precum: fermieri, cercetători, consultanți, întreprinderi sau ONG-uri - cu scopul specific de a

întreprinde în comun un proiect de dezvoltare-inovare prin care să se adreseze probleme specifice și să se valorifice oportunități din sectorul agro-alimentar și forestier. Proiectele se vor axa pe soluții inovatoare care generează beneficii directe pentru partenerii din GO și, implicit, pentru economia locală și/sau pentru condițiile de mediu și sociale în zonele rurale, inclusiv prin diseminarea rezultatelor către toți actorii interesați.

Sprrijinul acordat în cadrul acestei măsuri în contextul STP are rolul de a facilita cooperarea între actorii din sectorul pomicol, dar și între aceștia și alți actori care contribuie la realizarea obiectivelor și priorităților politicii de dezvoltare rurală a UE, pentru a-i ajuta să depășească problemele specifice sectorului.

Formarea grupurilor operaționale, dezvoltarea de proiecte-pilot, de noi produse, practici, procese și tehnologii în sectorul pomicol poate aborda problemele structurale ale pomiculturii din România (exploatații de dimensiuni mici și fragmentarea exploatațiilor, număr foarte mare de exploatații mici, etc.), efectele schimbărilor climatice, dar și nivelul redus de adaptare la cerințele pieței, prin implementarea unor soluții inovatoare care să sprijine nevoile specifice ale sectorului (de ex.: atenuarea și adaptarea la efectele schimbărilor climatice, dezvoltarea de soiuri rezistente la secetă și care consumă mai puțină apă, material săditor adaptat la condițiile pedoclimatice locale, etc.)

De asemenea, utilizarea de tehnologii inovatoare este reflectată în efectele socio-economice și de mediu, cum ar fi: creșterea producției, reducerea consumului de combustibil, îmbunătățirea condițiilor de lucru ale fermierilor, menținerea structurii solului, conservarea și îmbunătățirea caracteristicilor solului, scădere semnificativă a riscului de eroziune, creșterea rezervei de apă din sol, etc.

Pentru a răspunde nevoilor din sectoarele agricol și forestier, inclusiv cel pomicol (ca de exemplu, absența produselor cu o valoare adăugată ridicată, dimensiunea redusă a exploatațiilor agricole, lipsa inovației și decalajele tehnologice, etc) în cadrul submăsurilor 16.1. și 16.1a se va acorda prioritate proiectelor Grupurilor Operaționale (GO) care își propun obținerea de produse de înaltă calitate și promovarea de noi tehnologii, ce se încadrează în sectoarele și temele prioritare din Strategia Națională pentru Competitivitate 2014-2020 și Strategia Națională pentru Cercetare și Inovare 2014-2020 și/sau Strategia pentru cercetare-dezvoltare-inovare pe termen mediu și lung în sectorul agro-alimentar 2014-2020-2030 și GO care au în componență forme asociative (grupuri de producători sau cooperative).

Conform analizei SWOT, lanțurile alimentare locale din România trebuie consolidate și diversificate. Acestea trebuie să fie mai bine organizate și concentrate pe calitate, siguranță alimentară și pe continuitatea aprovizionării. Pentru a putea răspunde preferințelor consumatorilor și pentru o mai bună integrare pe piață a micilor producători, nivelul de profesionalism trebuie sporit, iar activitățile de promovare trebuie îmbunătățite.

Prin cooperare, micii producători pot identifica noi modalități de comercializare a unui volum mai mare de produse proprii și de atragere a unor noi categorii de consumatori.

De asemenea, pot fi dezvoltate legăturile dintre sectorul agro-alimentar și turistic, prin aprovizionarea cu produse alimentare locale.

Comercializarea produselor alimentare obținute la nivel local, prin lanțuri scurte și prin piețe locale trebuie să devină o componentă importantă a sectorului agroalimentar din România. Pentru o mare parte dintre micii fermieri, vânzarea directă a produselor proaspete ar putea reprezenta o sursă importantă de venit.

Sprijinul pentru crearea de lanțuri scurte de aprovizionare este necesar în ceea ce privește deschiderea oportunităților de piață pentru fermierii care sunt activi în sectorul pomicol, prin promovarea și vânzarea de produse aproape de sursa lor de producție, fie individual, fie în comun.

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri va contribui la înființarea de lanțuri scurte de aprovizionare prin promovarea cooperării în sectorul agro-alimentar inclusiv în sectorul pomicol, dar și cooperarea dintre producători, procesatori, comercianți, și restaurante, unități de cazare, instituții de învățământ, autorități publice și alți consumatori.

Pentru a răspunde nevoilor sectorului agricol, inclusiv din sectorul pomicol (ca de exemplu, lipsa produselor cu valoare adăugată înaltă, dimensiunea redusă a exploatațiilor agricole, etc) în cadrul submăsurilor 16.4 și 16.4a se va acorda prioritate proiectelor ce promovează produsele de înaltă calitate, piețele locale promovate de parteneriate adecvate, pe baza obiectivelor din proiecte.

Legătura măsurii cu nevoile

Sprijinul în cadrul acestei măsuri va contribui la abordarea următoarelor nevoi: Cunoștințe adecvate în rândul fermierilor (001), Adaptarea activităților de cercetare și rezultatelor cercetării la nevoile fermierilor și procesatorilor (003), Modernizarea sectorului de procesare agroalimentară și adaptarea acestuia la standardele UE (005), Lanțuri alimentare integrate (009), Menținerea diversității biologice și a valorii de mediu a terenurilor agricole și forestiere (012), Menținerea și îmbunătățirea resurselor de apă (015), Protecția și îmbunătățirea resurselor de sol (016), Adaptarea la efectele schimbărilor climatice (017), Nivel scăzut de gaze cu efect de seră (GES) din agricultură și tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon (018), Îmbunătățirea colaborării între actorii din mediul rural (024) identificate în cadrul secțiunii 4.2 a programului.

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri în contextul STP va contribui la abordarea nevoilor: Ferme pomicole competitive (02), Produse cu valoare adăugată mare și locuri de muncă în zonele pomicole (03), Grupuri de producători și cooperarea funcțională a fermierilor și părților interesate din sectorul pomicol (04), Activități de cercetare-dezvoltare-inovare adaptate la nevoile sectorului și un sector pomicol adaptat la schimbările climatice (05), identificate în secțiunea 4.2 a STP.

Pentru a răspunde nevoilor identificate, operațiunile vor fi desfășurate în cadrul a patru sub-măsuri:

- sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale ale PEI pentru productivitatea și durabilitatea agriculturii, 16.1,
- sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale ale PEI pentru productivitatea și durabilitatea agriculturii (sectorul pomicol), 16.1a
- sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare în vederea stabilirii de lanțuri scurte de aprovizionare și de piețe locale și a dezvoltării acestora, precum și pentru promovarea de activități la nivel local privind dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare și a piețelor locale, 16.4,
- sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare în vederea stabilirii de lanțuri scurte de aprovizionare și de piețe locale și a dezvoltării acestora, precum și pentru promovarea de activități la nivel local privind dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare și a piețelor locale (sectorul pomicol), 16.4a

Contribuția măsurii la domeniile de intervenție

DI 1A: *Încurajarea inovării, a cooperării și a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale*

Sprijinul acordat prin sub-măsurile 16.1 și 16.1a va contribui la promovarea inovării și cooperării în sectoarele agroalimentar și forestier, inclusiv în sectorul pomicol, prin dezvoltarea de proiecte-pilot și de noi produse, practici și tehnologii.

Sprijinul acordat prin sub-măsurile 16.4 și 16.4a pentru cooperarea dintre actori în sectorul agro-alimentar, inclusiv din sectorul pomicol, cu scopul de a comercializa produsele din lanțurile scurte de aprovizionare va facilita utilizarea metodelor inovatoare de comercializare a produselor și atragerea unor categorii noi de consumatori.

DI 1B: *Consolidarea legăturilor dintre agricultură, producția alimentară și silvicultură, pe de o parte, cercetare și inovare, pe de altă parte, inclusiv în scopul unei gestionări mai bune a mediului și al unei performanțe de mediu îmbunătățite*

Înființarea Grupurilor Operaționale în cadrul submăsurilor 16.1 și 16.1a va facilita cooperarea dintre fermieri, organismele de cercetare, universități, consultanți și alți actori relevanți din sectoarele agroalimentar și forestier pentru creșterea gradului de inovare din aceste sectoare și adaptarea rezultatelor cercetării la nevoile sectoriale.

Sprijinul acordat în cadrul sub-măsurilor 16.4 și 16.4a va încuraja utilizarea de noi procese și tehnologii în sectorul agro-alimentar, conducând la creșterea gradului de inovare din sector.

DI 3A: *Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agro-alimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor și organizațiilor de producători și al organizațiilor interprofesionale*

Dezvoltarea de proiecte-pilot, produse, noi practici și tehnologii în cadrul sub-măsurilor 16.1 și 16.1a va conduce la creșterea valorii adăugate a produselor agroalimentare și forestiere și la consolidarea rolului fermierilor și silvicultorilor în lanțul de aprovizionare.

Cooperarea dintre fermieri și alți actori în scopul dezvoltării de lanțuri scurte de aprovizionare și piețe locale sprijinite în cadrul sub-măsurilor 16.4 și 16.4a poate conduce la creșterea competitivității, a valorii adăugate a produselor și la consolidarea rolului fermierilor în lanțul de aprovizionare, influențând pozitiv viabilitatea generală a exploatațiilor pomicele.

Efecte secundare:

Sub-măsurile 16.1, 16.1a, 16.4 și 16.4a sunt programate direct în cadrul domeniilor de intervenție indicate mai sus. În plus, se estimează că sprijinul acordat în cadrul sub-măsurilor va contribui indirect la obiectivele domeniului de intervenție 2A prin dezvoltarea unor produse noi și altor proiecte care pot conduce la reducerea costurilor, creșterea randamentelor, etc.

Sprijinul acordat în cadrul sub-măsurilor va contribui indirect și la obiectivele domeniilor de intervenție 4B, 4C, 5A, 5B, 5C, 5D și 5E prin dezvoltarea de procese și tehnici noi care pot avea un impact benefic asupra mediului (de ex. prin reducerea utilizării de îngrășăminte, creșterea cantității de apă din sol, conservarea cantității de carbon din sol, prevenirea eroziunii solului, reducerea consumului de apă, etc.) sau prin proiecte care facilitează utilizarea surselor regenerabile de energie în agricultură și industria

alimentară (de ex. utilizarea deșeurilor create la nivelul fermei pentru a obține biogaz sau energie termică sau orice alt mod inovator de a obține energie curată).

Contribuția la obiectivele transversale

Mediul și schimbările climatice

Operațiunile sprijinite pot deasemenea deveni, un pilon important pentru adaptarea sectorului agricol la schimbările climatice, oferind totodată soluții eficiente și inovative cum ar fi soiuri rezistente la secetă, tehnici și sisteme cu un număr limitat de intervenții asupra solului, contribuind astfel la reducerea pierderilor de apă și a degradării solului și la conservarea și promovarea patrimoniului genetic local.

De asemenea, comercializarea produselor alimentare obținute la nivel local, prin lanțuri scurte și prin piețe locale poate avea efecte pozitive asupra mediului și climei prin reducerea consumului de energie și, implicit, a emisiilor de GES.

Inovare

Ațiunile desfășurate prin această măsură au un rol extrem de important în cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014-2020 deoarece acestea sprijină **Inovarea** și facilitează dezvoltarea, folosirea și transferul de idei, produse sau tehnologii noi pentru a îmbunătăți un anumit sistem de producție, produs, serviciu.

Totodată, prin cooperare, micii producători, inclusiv cei din sectorul pomicol, pot identifica modalități inovatoare de comercializare a unui volum mai mare de produse proprii și de atragere a unor noi categorii de consumatori.

Activitățile de dezvoltare-inovare ar permite fermierilor să capitalizeze în comun produsele obținute, să-și adapteze producția la cerințele pieței, să aibă un acces mai bun la inputuri, echipamente, credite și piață, să-și optimizeze costurile de producție, să creeze lanțuri scurte de aprovizionare și să facă față diferitelor provocări de pe piață.

8.2.14.3. Domeniul de aplicare, nivelul sprijinului, beneficiarii eligibili și, dacă este relevant, metodologia de calcul al cuantumului ratei sprijinului, cu defalcare în funcție de submăsură și/sau tipul operațiunii în cazul în care este necesar. Pentru fiecare tip de operațiune, specificarea costurilor eligibile, a condițiilor de eligibilitate, a cuantumurilor și a ratelor de sprijin aplicabile și a principiilor în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție

8.2.14.3.1. 16.1 Sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale (GO), pentru dezvoltarea de proiecte pilot, noi produse

Submăsură:

- 16.1 - sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale ale PEI pentru productivitatea și durabilitatea agriculturii
- 16.2 - sprijin pentru proiecte-pilot și pentru dezvoltarea de noi produse, practici, procese și tehnologii

8.2.14.3.1.1. Descrierea tipului operațiunii

Obiectivul specific al sub-măsurii este de a sprijini înființarea și funcționarea **Grupurilor Operaționale (GO)** cu scopul de a realiza, în comun, un proiect de dezvoltare-inovare nou prin care să se adreseze anumite probleme specifice și să se valorifice oportunitățile existente în sectoarele agro-alimentar și forestier. Proiectele se vor axa pe soluții inovatoare care vor genera beneficii directe pentru membrii GO, implicit pentru economia locală și/sau condițiile sociale și de mediu din zonele rurale, inclusiv prin diseminarea rezultatelor către toți actorii interesați. În acest sens, scopul GO este de a stimula inovarea prin furnizarea de soluții la probleme practice sau abordarea unei oportunități care poate conduce la o soluție inovatoare și de a nu continua o cercetare în mod independent.

Această sub-măsură vizează în mod specific acordarea de sprijin pentru implementarea PEI-AGRI, prin acordarea de ajutor financiar pentru înființarea și funcționarea GO și pentru costurile directe aferente derulării de acțiuni comune ce presupun "proiecte-pilot" sau "dezvoltarea de noi produse, practici, procese și tehnologii în sectoarele agricol, alimentară și forestier".

O caracteristică importantă a acestei sub-măsuri este aceea că oferă sprijin pentru costurile directe ale proiectelor pilot/de dezvoltare, care nu sunt la momentul de față sprijinite prin alte măsuri de dezvoltare rurală din PNDR 2014-2020. Proiectele sprijinite în cadrul acestei submăsuri sunt rezervate exclusiv GO.

În cazul în care proiectele GO intră sub incidența regulilor privind ajutorul de stat (în afară sectorului agricol), vor fi sprijinite doar activitățile menționate în schema de ajutor de stat corespunzătoare, în conformitate cu reglementările aplicabile privind ajutorul de stat și doar de la data intrării în vigoare a aprobării ajutorului de stat.

Sesiunile de proiecte vor viza teme specifice, identificate în conformitate cu:

- (a) prioritățile strategice ale PNDR 2014-2020, și
- (b) temele și direcțiile prioritare relevante identificate în *Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare (SNCI) pentru perioada 2014-2020 și/sau Strategia de Cercetare, Dezvoltare și Inovare pe termen mediu și lung în sectorul agro-alimentar 2014-2020-2030*.

Vor fi necesare servicii de sprijinire a inovării, care să faciliteze procesele de animare și de înființare a GO. Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală (RNDR) va avea un rol cheie în promovarea conștientizării cu privire la PEI-AGRI și la oportunitățile aflate la dispoziția GO.

RNDR va desfășura acțiuni de informare și animare la nivel național și regional, pentru a atrage interesul cât mai multor beneficiari potențiali. În plus, pagina de internet a RNDR va găzdui o secțiune dedicată PEI (portal PEI) pentru a facilita interconectarea și a disemina și atrage ideile inovatoare.

Serviciile de sprijinire a inovării pot fi furnizate și de alte entități private sau publice. Implicarea Grupurilor de Acțiune Locală (GAL) în PEI va fi, de asemenea, încurajată. GAL-urile au un rol potențial în promovarea oportunităților PEI și în diseminarea rezultatelor proiectelor la nivel local, în special în cazul în care inovarea rezultată are un potențial clar de multiplicare și, beneficii socio-economice clar definite pentru comunitățile rurale.

Pentru sub-măsura 16.1 se va avea în vedere o abordare în 2 etape. Astfel, în prima etapă se va lansa o sesiune de depunere de idei de proiecte și a cererii de exprimare de interes (CEI) pentru accesarea finanțării proiectelor, iar în etapa a doua va avea loc depunerea, evaluarea și selecția proiectului detaliat al GO.

În funcție de tema apelului de proiecte, AM va utiliza evaluatori externi cu expertiză specifică, care vor fi în măsură să realizeze evaluarea tehnică și științifică a proiectelor și a potențialului de implementare practică a proiectelor, ce pot fi contractați prin intermediul serviciilor suport pentru inovare ale RNDR/asistență tehnică.

Proiectele vor fi aprobate de Agenția de plăți după efectuarea evaluării tehnice, științifice și a potențialului de implementare practică a proiectelor de către evaluatori externi.

8.2.14.3.1.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

- rambursare a cheltuielilor eligibile efectuate și plătite, inclusiv pentru activitățile pregătitoare;
- plată în avans pentru cheltuieli de investiții, cu condiția constituirii unei garanții bancare corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu articolul 45(4) și articolul 63 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2014;

8.2.14.3.1.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislația UE

Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului

Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și ajutoarele de minimis

Legislația națională

-

8.2.14.3.1.4. Beneficiari

Grupurile Operaționale (GO).

- GO este un parteneriat
- GO este constituit din minim un partener din categoriile de mai jos și cel puțin un fermier/un grup de producători/ o cooperativă sau un silvicultor/un compozesorat/o obște de moșneni/oobște răzeșească, în funcție de tema proiectului:
  - partener cu domeniul de activitate - cercetare;

- partener cu domeniul principal de activitate în sectorul agro-alimentar sau silvic.

Pe baza temei proiectului și problemei specifice/oportunității care vor fi abordate de Grupul Operațional, alți parteneri relevanți (de ex. consilieri, ONG-uri, alți consultanți, întreprinderi private, etc.) se pot alătura parteneriatului.

Prin această sub-măsură, se poate acorda sprijin și parteneriatelor existente, dacă îndeplinesc condițiile de mai sus și dacă depun exclusiv proiecte noi.

Condițiile cu privire la forma de organizare legală a beneficiarilor vor fi detaliate în cadrul național de implementare. În toate cazurile, GO li se vor cere să aibă o identitate legală sau reguli clare de atribuire a responsabilității printre membrii GO înainte de plata sprijului.

8.2.14.3.1.5. Costuri eligibile

Cheltuielile eligibile în cadrul acestei sub-măsuri sunt limitate la:

cheltuieli generate în mod specific de înființarea și funcționarea GO și pot include, de exemplu, următoarele tipuri de cheltuieli:

- elaborarea de studii pregătitoare, studii de fezabilitate și planuri, inclusiv planul proiectului;
- cheltuieli de funcționare a GO;
- costurile directe generate în mod specific de activitățile incluse în planul de proiect depus de GO, inclusiv de diseminarea rezultatelor

Toate costurile atât pentru cooperare, cât și pentru implementarea proiectului sunt abordate prin această sub-măsură, ca sumă globală.

În cazul în care planul proiectului include și acțiuni care sunt eligibile prin alte măsuri, costurile sunt acoperite prin sub-măsura 16.1, cu respectarea ratei maxime a ajutorului și sumelor aplicabile în cadrul măsurilor respective.

Cheltuieli neeligibile:

- proiecte de cercetare independente
- proiecte ale GO din sectorul pomicol

Ajutorul se va plăti în conformitate cu normele de ajutor de stat corespunzătoare, dacă este cazul.

8.2.14.3.1.6. Condiții de eligibilitate

Pentru etapa 1

- Solicitantul potențial trebuie să fie un grup operațional potențial alcătuit din cel puțin doi parteneri sau mai mulți, așa cum este definit în secțiunea de mai sus (Beneficiari eligibili ai sM 16.1)

- Proiectul propus trebuie să respecte acțiunile comune prevăzute la art. 35 (2) (a) (b) din Reg. (UE) nr. 1305/2013 și să implice fie un "proiect pilot" în sectoarele agro-alimentar și forestier SAU "dezvoltarea de noi produse, practici, procese și tehnologii în sectoarele agro-alimentar și forestier".
- Proiectul propus trebuie să abordeze o problemă practică identificată în mod clar în sectorul agro-alimentar sau forestier care necesită o soluție nouă/inovatoare.

Pentru etapa 2

- Solicitantul se încadrează în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul a fost selectat în etapa 1;
- Solicitantul prezintă un acord de cooperare care face referire la o perioadă de funcționare cel puțin egală cu perioada pentru care se acordă finanțarea;
- Proiectul GO trebuie să fie nou și nu în derulare sau finalizat;
- GO se angajează că rezultatele proiectelor vor fi diseminate în conformitate cu articolul 57(3) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 și în deplină conformitate cu liniile directoare ale CE pentru diseminarea rezultatelor proiectului PEI, inclusiv prin RNDR și PEI la nivelul UE;
- Solicitantul va depune planul de proiect (care se încadrează în aria de cuprindere a PEI-AGRI conform prevederilor Articolului 55 din Regulamentul nr. 1305/2013) și care cuprinde în mod obligatoriu:
  - o descriere a proiectului inovator care urmează să fie dezvoltat, testat, adaptat sau implementat;
  - o descriere a rezultatelor preconizate și a contribuției la obiectivul PEI de creștere a productivității și de gestionare durabilă a resurselor;
  - o descriere a procedurilor interne pentru asigurarea transparenței în procesul de luare a deciziilor și evitarea conflictului de interese.

Alte condiții pentru sprijin:

Durata de implementare a unui proiect-pilot/de dezvoltare este de maximum 3 ani.

- **În termen de cel mult șase luni** de la finalizarea proiectului, beneficiarii acestei sub-măsuri vor disemina informațiile complete cu privire la rezultatele proiectului, astfel încât aceste rezultate să poată fi utilizate și de alte părți interesate. Plata finală în cadrul proiectului se va face numai după finalizarea acestei activități.

Conținutul planului de proiect va fi detaliat în cadrul legislativ național de implementare.

8.2.14.3.1.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În procesul de evaluare și de selecție a GO și a proiectelor comune propuse de acestea pentru a fi finanțate, se vor lua în considerare următoarele principii:

Pentru etapa 1

- Principiul sectorului prioritar în conformitate cu Strategia Națională de Competitivitate 2014-2020 și strategiei PNDR 2014-2020;

- Principiul respectării temelor și direcțiilor prioritare în funcție de Strategia Națională de Dezvoltare-Cercetare și Inovare 2014-2020 și/sau *Strategia de Cercetare - Dezvoltare - Inovare pe termen mediu și lung în sectorul agro-alimentar 2014-2020-2030*
- Principiul produselor de calitate, dezvoltarea de produse sau tehnologii cu valoare adăugată mare;

Pentru etapa 2

- Principiul sectorului prioritar, conform Strategiei Naționale pentru Competitivitate 2014-2020 și strategiei PNDR 2014-2020;
- Principiul conformității cu temele și direcțiile prioritare, conform Strategiei Naționale de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014-2020 și/sau *Strategiei de Cercetare, Dezvoltare și Inovare pe termen mediu și lung în sectorul agro-alimentar 2014-2020-2030*;
- Principiul produselor de calitate, dezvoltarea de produse sau tehnologii cu valoare adăugată mare;
- Principiul structurii adecvate de parteneriat pe baza obiectivelor proiectului;
- Principiul asocierii (Grupurile Operaționale care au în componență lor grupuri de producători sau cooperative din sectorul agricol, respectiv composesorate, obști de moșneni, obști răzesești, din sectorul forestier).

Principiile de selecție vor fi detaliate suplimentar în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile din articolul 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, în scopul de a asigura tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acelor resurse în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.14.3.1.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Intensitatea ajutorului este 100%.

Etapa I

Sprijinul calculat pentru activitățile efectuate în etapa I nu trebuie să depășească următoarele praguri:

- 4% din costul total eligibil al proiectului GO, pentru proiectele cu un cost total eligibil între 5.000 la 50.000 de euro;
- 3% din costul total eligibil al proiectului GO, pentru proiectele cu un cost total eligibil între 50.001-150.000 de euro;
- 2,5% din costul total eligibil al proiectului GO, pentru proiectele cu un cost total eligibil între 150.001-250.000 de euro;
- 1.5% din costul total eligibil al proiectului GO, pentru proiectele cu un cost total eligibil între 250.001-500.000 de euro.

Etapa II

Valoarea maximă a sprijinului public este de **500.000 de euro**, inclusiv sprijinul **afereant etapei I**.

Intensitatea sprijinului nerambursabil va fi de **100% din totalul cheltuielilor eligibile, cu excepția** acțiunilor care sunt eligibile în cadrul altor măsuri ale PNDR. În acest caz costurile sunt acoperite în conformitate cu rata maximă a ajutorului și sumele aplicabile în cadrul acestor măsuri în afară de cazul în care se aplică regulile privind ajutorul de stat și se impune o limită inferioară. Cu toate acestea, valoarea

maximă a cheltuielilor care sunt eligibile în cadrul altor măsuri nu va depăși valoarea maximă acordată în cadrul submăsurii 16.1.

Cheltuielile de funcționare ale GO, **efectuate în etapa II**, nu vor depăși 35% din valoarea maximă a sprijinului acordat pentru proiectul depus. Acestea pot fi reprezentate de: închirierea sălii de întâlnire, costurile de deplasare la locul de întâlnire, costurile generate de activitatea entității care asigură coordonarea, alte costuri de închiriere (de ex. – diferite echipamente).

Parteneriatele pot beneficia de majorarea intensității sprijinului public pentru investiții/ acțiuni/operațiuni eligibile prin alte submăsuri PNDR, cu respectarea Anexei II la Regulamentul UE 1305/2013.

Dacă proiectele GO intră sub incidența normelor privind ajutoarele de stat (în afara sectorului agricol) valoarea maximă a sprijinului public, inclusiv pentru activitățile aferente etapei I, va fi acordat în conformitate cu Regulamentul privind ajutoarele *de minimis* nr. 1407/2013 și nu va depăși 200.000 de euro/beneficiar timp de trei ani fiscali.

8.2.14.3.1.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.14.3.1.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile generale sunt identificate în secțiunea corespunzătoare din cadrul Măsurii 16.

- Riscurile specifice asociate cu punerea în aplicare a acestei sub-măsuri pot fi generate de neîndeplinirea obiectivelor proiectului de către grupul operațional și de problemele legate de organizarea internă a GO, inclusiv de managementul financiar al proiectului.

8.2.14.3.1.9.2. Măsuri de atenuare

Acțiunile generale de atenuare sunt prezentate în secțiunea corespunzătoare din cadrul Măsurii 16.

Acțiunile specifice de atenuare legate de această sub-măsură sunt:

- AM-PNDR va selecta GO pe baza unui proces de selecție public și transparent și se va asigura că GO are proceduri interne de organizare și de funcționare corespunzătoare. Importanța tehnică și științifică a proiectelor propuse va fi evaluată luând în considerare costurile totale ale proiectelor.
- De asemenea, având în vedere caracterul inovator al submăsurii, AM va aplica o abordare în două etape, pentru a ajuta la atenuarea riscurilor înainte de acordarea unei sume de sprijin mai mari pentru operațiunile GO.

Pentru a se asigura cerințele minime de calitate pentru planurile de proiect **care vor fi depuse în etapa II** (conținut, structură, temă, etc.):

- cheltuielile aferente etapei I vor deveni eligibile doar dacă parteneriatul depune proiectul în etapa II

- cheltuielile aferente etapei I vor fi rambursate așa cum este descris în secțiunea Sume și rate de sprijin (aplicabile), dacă:

- ideea de proiect depusă în etapa I este eligibilă și selectată;
- parteneriatul depune proiectul în etapa II și proiectul este eligibil în această etapă.

8.2.14.3.1.9.3. *Evaluarea globală a măsurii;*

Evaluarea generală a măsurii este prezentată în secțiunea corespunzătoare din Măsura 16.

8.2.14.3.1.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică pentru subvenții pe baza cheltuielilor eligibile efectuate și plătite.

8.2.14.3.1.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Specificarea caracteristicilor proiectelor pilot, ale clusterelor, ale rețelelor, ale lanțurilor scurte de aprovizionare și ale piețelor locale

Prin proiect-pilot se înțelege implementarea de noi produse, practici, procese și tehnologii în sectorul agroalimentar și sectorul forestier, la scară mică, pentru a permite evaluarea impactului, beneficiilor și punctelor slabe înainte de implementarea la scară largă.

8.2.14.3.2. 16.1a Sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale, dezvoltarea de proiecte pilot, produse și procese

Submăsură:

- 16.1 - sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale ale PEI pentru productivitatea și durabilitatea agriculturii
- 16.2 - sprijin pentru proiecte-pilot și pentru dezvoltarea de noi produse, practici, procese și tehnologii

8.2.14.3.2.1. Descrierea tipului operațiunii

Obiectivul specific al sub-măsurii este de a sprijini înființarea și funcționarea **Grupurilor Operaționale (GO)** cu scopul specific de a consolida legăturile dintre sectorul pomicol și sectorul de cercetare-inovare. În acest scop, membrii GO vor realiza, în comun, un proiect dezvoltare-inovare nou, prin care să se adreseze anumite probleme ale fermierilor din sector, sau să se valorifice oportunitățile existente în sectorul pomicol. În acest sens, scopul GO este de a stimula inovarea prin furnizarea de soluții la probleme practice sau abordarea unei oportunități care poate conduce la o soluție inovatoare și de a nu continua o cercetare în mod independent.

Această sub-măsură vizează în mod specific acordarea de sprijin pentru implementarea PEI-AGRI, prin acordarea de ajutor financiar pentru înființarea și funcționarea GO și pentru costurile directe aferente derulării de acțiuni comune ce presupun "proiecte-pilot" (Art.35(2)(a)) sau "dezvoltarea de noi produse, practici, procese și tehnologii în sectorul pomicol" (Art 35(2)(b)).

Dezvoltarea de noi practici și tehnologii în sectorul pomicol se adresează, în principal, adaptării tehnologiilor existente la necesitățile specifice ale fermierilor în zonele/domeniile în care nu sunt folosite în prezent.

O caracteristică importantă a acestei sub-măsurii este aceea că oferă sprijin pentru costurile directe ale proiectelor-pilot/de dezvoltare, care, în prezent, nu sunt sprijinite prin alte măsuri de dezvoltare rurală din PNDR 2014-2020. Proiectele sprijinite în cadrul acestei submăsurii sunt rezervate exclusiv GO, dar nu și altor tipuri de beneficiari.

RNDR va desfășura acțiuni de informare și animare la nivel național și regional, pentru a atrage interesul cât mai multor beneficiari potențiali. În plus, pagina de internet a RNDR va găzdui o secțiune dedicată PEI (portal PEI) pentru a facilita interconectarea și a disemina și atrage ideile inovatoare.

Pentru sub-măsura 16.1a se va avea în vedere o abordare în 2 etape. Astfel, în prima etapă se va lansa o sesiune de depunere de idei de proiecte și a cererii de exprimare de interes (CEI) pentru accesarea finanțării proiectelor, iar în etapa a doua va avea loc depunerea, evaluarea și selecția proiectului detaliat al GO.

În funcție de tema apelului de proiecte, AM va utiliza evaluatori externi cu expertiză specifică, care vor fi în măsură să realizeze evaluarea tehnică și științifică a proiectelor și a potențialului de implementare practică a proiectelor, ce pot fi contractați prin intermediul serviciilor suport pentru inovare ale RNDR/asistență tehnică.

Proiectele vor fi aprobate de Agenția de plăți după efectuarea evaluării tehnice, științifice și a potențialului de implementare practică a proiectelor de către evaluatori externi.

În cazul în care proiectele GO intră sub incidența regulilor privind ajutorul de stat (în afară sectorului agricol), vor fi sprijinite doar activitățile menționate în schema de ajutor de stat corespunzătoare, în conformitate cu reglementările aplicabile privind ajutorul de stat și doar de la data intrării în vigoare a aprobării ajutorului de stat.

8.2.14.3.2.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

- rambursare a cheltuielilor eligibile efectuate și plătite, inclusiv pentru activitățile pregătitoare;
- plată în avans pentru costurile de investiții, cu condiția constituirii unei garanții bancare corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu articolul 45(4) și articolul 63 din Regulamentul 1305/2014.

8.2.14.3.2.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislația UE

Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului

Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis

Legislația Națională

-

8.2.14.3.2.4. Beneficiari

Grupurile Operaționale (GO)

- GO este un parteneriat;
- GO este constituit din minim un partener din categoriile de mai jos și cel puțin un fermier/un grup de producători/ o cooperativă din sectorul pomicol;
- Partener cu domeniul de activitate de cercetare (de ex.: producție/procesare/ambalare fructe), corespunzător temei proiectului;
- Partener care are ca activitate principală procesarea/comercializarea fructelor din sectorul pomicol sau producția de ambalaje și alte produse destinate sectorului ca domeniu principal de activitate, în concordanță cu tema proiectului.

Pe baza temei proiectului și problemei specifice/oportunității care vor fi abordate de Grupul Operațional, alți parteneri relevanți (de ex. consilieri, ONG-uri, alte consultanți, întreprinderi private, etc.) se pot alătura parteneriatului.

Se poate acorda sprijin prin această sub-măsură și parteneriatelor existente, dacă acestea îndeplinesc condițiile de mai sus și dacă depun exclusiv proiecte noi.

Condițiile cu privire la forma de organizare legală a beneficiarilor vor fi detaliate în cadrul național de implementare. În toate cazurile, GO li se vor solicita să aibă o identitate juridică sau reguli clare de atribuire a răspunderii între membrii GO înainte de plata sprijinului.

8.2.14.3.2.5. Costuri eligibile

Cheltuielile eligibile în cadrul acestei sub-măsuri sunt limitate la cheltuieli generate în mod specific de înființarea și funcționarea GO și pot include, de exemplu următoarele tipuri de cheltuieli:

- elaborarea de studii pregătitoare, studii de fezabilitate și planuri, inclusiv a planului de proiect;
- cheltuieli de funcționare ale GO
- costurile directe determinate în mod specific de activitățile incluse în planul de proiect depus de GO, inclusiv diseminarea rezultatelor.

Costurile directe vizează în principal costurile cu investițiile, însă nu sunt limitate la acestea.

Toate costurile atât pentru cooperare cât și pentru implementarea proiectului sunt acoperite prin această sub-măsură, ca sumă globală.

În cazul în care planul proiectului include și acțiuni care sunt eligibile prin alte măsuri, costurile sunt acoperite prin sub-măsura 16.1a, în conformitate cu rata maximă și sumele de sprijin aplicabile în cadrul măsurilor respective.

Cheltuieli non-eligibile:

- proiecte de cercetare independente.

Ajutorul se va plăti în conformitate cu regulile și schemele de ajutor de stat corespunzătoare, dacă este cazul.

8.2.14.3.2.6. Condiții de eligibilitate

Pentru etapa 1

- Solicitantul propus trebuie să fie un grup operațional potențial alcătuit din cel puțin doi parteneri sau mai mulți, așa cum este definit în secțiunea de mai sus (Beneficiari eligibili ai sM 16.1a)
- Proiectul propus trebuie să respecte acțiunile comune prevăzute la art. 35 (2) (a) (b) din Reg. (UE) nr. 1305/2013 și să implice fie un "proiect pilot" în sectorul pomicol SAU "dezvoltarea de noi produse, practici, procese și tehnologii în sectorul pomicol".

- Proiectul propus trebuie să abordeze o problemă practică identificată în mod clar în sectorul pomicol care necesită o soluție nouă/innovatoare.

Pentru etapa 2

- Solicitantul se încadrează în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul a fost selectat în etapa 1;
- Solicitantul va depune un acord de cooperare care face referire la o perioadă de funcționare cel puțin egală cu perioada pentru care se acordă finanțarea;
- Proiectul GO va fi nou și nu va fi în curs de desfășurare sau finalizat;
- GO se angajează că rezultatele proiectelor vor fi diseminate în conformitate cu articolul 57 (3) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 și în deplină conformitate cu orientările CE pentru diseminarea rezultatelor proiectului PEI, inclusiv prin intermediul rețelei RNDR și PEI la nivelul UE;
- Solicitantul prezintă planul de proiect (care se încadrează în aria de cuprindere a PEI-AGRI, conform prevederilor Articolului 55 din Regulamentul nr. 1305/2013) și care cuprinde în mod obligatoriu:
  - o descriere a proiectului inovator care urmează să fie dezvoltat, testat, adaptat sau implementat;
  - o descriere a rezultatelor preconizate și a contribuției la obiectivul PEI de creștere a productivității și de gestionare durabilă a resurselor;
  - o descriere a procedurilor interne pentru asigurarea transparenței în procesul de luare a deciziilor și evitarea conflictului de interese.

Alte condiții pentru sprijin:

- Durata de implementare a unui proiect pilot/de dezvoltare este de maximum 3 ani.
- **În termen de cel mult șase luni** de la finalizarea proiectului, beneficiarii acestei sub-măsuri vor disemina informații complete cu privire la rezultatele proiectului, astfel încât aceste rezultate să poată fi utilizate și de alte părți interesate. Plata finală în cadrul proiectului se va face numai după finalizarea acestei activități.

Conținutul planului de proiect va fi detaliat în cadrul național de implementare.

8.2.14.3.2.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

În procesul de evaluare și de selecție a GO și a proiectelor comune propuse de acestea pentru a fi finanțate, se vor lua în considerare următoarele principii:

Pentru etapa 1

- Principiul respectării temelor și direcțiilor prioritare în funcție de Strategia Națională de Dezvoltare-Cercetare și Inovare 2014-2020 și/sau *Strategia de Cercetare - Dezvoltare - Inovare pe termen mediu și lung în sectorul agro-alimentar 2014-2020-2030*
- Principiul produselor de calitate, dezvoltarea de produse sau tehnologii cu valoare adăugată mare;

Pentru etapa 2

- Principiul structurii adecvate de parteneriat pe baza obiectivelor proiectului;
- Principiul produselor de calitate, dezvoltarea de produse sau tehnologii cu valoare adăugată mare;
- Principiul asocierii (Grupurile Operaționale care au în componența lor grupuri de producători sau cooperative din sectorul pomicol).
- Principiul conformității cu temele și direcțiile prioritare în conformitate cu Strategia Națională de Dezvoltare Cercetare și Inovare 2014-2020 și/sau Strategia de Cercetare - Dezvoltare - Inovare pe termen mediu și lung în sectorul agro-alimentar 2014-2020-2030

Principiile de selecție vor fi detaliate suplimentar în legislația națională ulterioară și vor avea în vedere prevederile din articolul 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, în scopul de a asigura tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acelor resurse în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.14.3.2.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Intensitatea ajutorului este 100%.

Etapa I

Sprijinul calculat pentru activitățile efectuate în etapa I nu trebuie să depășească următoarele praguri:

- 4% din costul total eligibil al proiectului GO, pentru proiectele cu un cost total eligibil între 5.000 la 50.000 de euro;
- 3% din costul total eligibil al proiectului GO, pentru proiectele cu un cost total eligibil între 50.001-150.000 de euro;
- 2,5% din costul total eligibil al proiectului GO, pentru proiectele cu un cost total eligibil între 150.001-250.000 de euro;
- 1.5% din costul total eligibil al proiectului GO, pentru proiectele cu un cost total eligibil între 250.001-500.000 de euro.

Etapa II

Valoarea maximă a sprijinului public este de **500.000 de euro**, inclusiv sprijinul **afereant etapei I**.

Intensitatea sprijinului nerambursabil va fi de **100% din totalul cheltuielilor eligibile, cu excepția acțiunilor care sunt eligibile în cadrul altor măsuri ale PNDR**. În acest caz costurile sunt acoperite în conformitate cu rata maximă a ajutorului și sumele aplicabile în cadrul acestor măsuri în afară de cazul în care se aplică regulile privind ajutorul de stat și se impune o limită inferioară. Cu toate acestea, valoarea maximă a cheltuielilor care sunt eligibile în cadrul altor măsuri nu va depăși valoarea maximă acordată în cadrul submăsurii 16.1.

Cheltuielile de funcționare ale GO, **efectuate în etapa II**, nu vor depăși 35% din valoarea maximă a sprijinului acordat pentru proiectul depus. Acestea pot fi reprezentate de: închirierea sălii de întâlnire, costurile de deplasare la locul de întâlnire, costurile generate de activitatea entității care asigură coordonarea, alte costuri de închiriere (de ex. – diferite echipamente).

Parteneriatele pot beneficia de majorarea intensității sprijinului public pentru investiții/ acțiuni/ operațiuni eligibile prin alte submăsuri PNDR, cu respectarea Anexei II la Regulamentul UE 1305/2013.

Dacă proiectele GO intră sub incidența normelor privind ajutoarele de stat (în afara sectorului agricol) valoarea maximă a sprijinului public, inclusiv pentru activitățile aferente etapei I, va fi acordat în conformitate cu Regulamentul privind ajutoarele *de minimis* nr. 1407/2013 și nu va depăși 200.000 de euro/beneficiar timp de trei ani fiscali.

8.2.14.3.2.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.14.3.2.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile generale sunt identificate în secțiunea aplicabilă de la Măsura 16.

- Riscurile specifice asociate cu punerea în aplicare a acestei măsuri pot fi generate de neîndeplinirea obiectivelor proiectului de către grupul operațional și de problemele legate de organizarea internă a GO, inclusiv de managementul financiar al proiectului.

8.2.14.3.2.9.2. Măsuri de atenuare

Acțiunile generale de atenuare sunt prezentate în secțiunea aplicabilă de la Măsura 16.

Acțiuni specifice de atenuare legate de această sub-măsură sunt:

- AM-PNDR va selecta GO pe baza unui proces de selecție public și transparent și se va asigura că GO are proceduri interne de organizare și de funcționare corespunzătoare. Relevanța tehnică și științifică a proiectelor propuse va fi evaluată luând în considerare costurile totale ale proiectelor, în funcție de prioritățile de dezvoltare rurală.
- De asemenea, având în vedere caracterul inovator al submăsurii, AM va aplica o abordare în două etape, pentru a ajuta la atenuarea riscurilor înainte de acordarea unei sume mai mari de sprijin pentru operațiunile GO.

Pentru a se asigura cerințele minime de calitate pentru planurile de proiect **care vor fi depuse în etapa II** (conținut, structură, temă, etc.):

- cheltuielile aferente etapei I vor deveni eligibile doar dacă parteneriatul depune proiectul în etapa II

- cheltuielile aferente etapei I vor fi rambursate așa cum este descris în secțiunea Sume și rate de sprijin (aplicabile), dacă:

- ideea de proiect depusă în etapa I este eligibilă și selectată;
- parteneriatul depune proiectul în etapa II și proiectul este eligibil în această etapă.

8.2.14.3.2.9.3. *Evaluarea globală a măsurii;*

Evaluarea generală a măsurii este prezentată în secțiunea aplicabilă din cadrul Măsurii 16.

8.2.14.3.2.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică pentru subvenții pe baza cheltuielilor eligibile efectuate și plătite.

8.2.14.3.2.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Specificarea caracteristicilor proiectelor pilot, ale clusterelor, ale rețelelor, ale lanțurilor scurte de aprovizionare și ale piețelor locale

Prin proiect-pilot se înțelege implementarea de noi produse, practici, procese și tehnologii în sectorul pomicol, la scară mică, pentru a permite evaluarea impactului, beneficiilor și punctelor slabe, înainte de implementarea la scară largă.

8.2.14.3.3. 16.4 Sprijin acordat pentru cooperare orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare

Submăsură:

- 16.4 - sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare în vederea stabilirii de lanțuri scurte de aprovizionare și de piețe locale și a dezvoltării acestora, precum și pentru promovarea de activități la nivel local privind dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare și a piețelor locale

8.2.14.3.3.1. Descrierea tipului operațiunii

În cadrul acestei sub-măsuri se va acorda sprijin prin Instrumentul de redresare al Uniunii Europene (EURI), în baza Regulamentului (UE) 2020/2094 al Consiliului din 14 decembrie 2020. Astfel, această sub-măsură deschide o cale către o redresare economică rezistentă, durabilă prin promovarea cooperării între actorii locali, în scopul comercializării produselor agroalimentare prin intermediul lanțurilor scurte de aprovizionare și pieței locale, cu impact asupra economiei locale, calității alimentelor și mediului.

Sub-măsura nu presupune numai cooperarea dintre fermieri, procesatori, comercianți alimentari cu amănuntul, restaurante, hoteluri și alte forme de cazare în mediul rural, ci și realizarea de parteneriate cu organizații neguvernamentale și autorități publice.

Sprijinul se acordă pentru costuri de cooperare și investiții tangibile și/sau intangibile pentru promovarea unor proiecte comune care implică cel puțin două entități care cooperează pentru:

- Crearea/dezvoltarea unui lanț scurt de aprovizionare/piețe locale (cu produse alimentare) și/sau
- Activități de promovare referitoare la crearea/dezvoltarea unui lanț scurt (sau lanțuri scurte) de aprovizionare (cu produse alimentare) și la piața locală deservită de acest lanț/aceste lanțuri.

8.2.14.3.3.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

- rambursare a cheltuielilor eligibile efectuate și plătite efectiv;
- plată în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu articolul 45(4) și articolul 63 din Regulamentul 1305/2014.

8.2.14.3.3.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislația UE

Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de

coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului

Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis

R (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022.

REGULAMENTUL (UE) 2020/2094 AL CONSILIULUI din 14 decembrie 2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19.

Legislația națională

HG nr. 226/2015 privind stabilirea cadrului general de implementare a măsurilor programului național de dezvoltare rurală cofinanțate din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și de la bugetul de stat, cu modificările și completările ulterioare.

8.2.14.3.3.4. Beneficiari

Parteneriatele constituite din cel puțin un partener din categoriile de mai jos și cel puțin un fermier sau un grup sau o organizație de producători/o cooperativă care își desfășoară activitatea în sectorul agricol.

- Fermieri;
- Microîntreprinderi și întreprinderi mici;
- Organizații neguvernamentale;
- Autorități publice;
- Unități școlare, sanitare, de agrement și de alimentație publică.

Pe baza temei proiectului și problemei specifice/oportunității care vor fi abordate de parteneriatul constituit, alți actori relevanți se pot alătura parteneriatului.

Se poate acorda sprijin prin această sub-măsură și parteneriatelor existente, dacă acestea îndeplinesc condițiile de mai sus și dacă depun exclusiv proiecte noi.

Condițiile legate de forma de organizare a parteneriatului vor fi detaliate în cadrul național de implementare.

8.2.14.3.3.5. Costuri eligibile

- Costurile generale ale proiectului (trebuie să se încadreze în maximum 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd construcții - montaj și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd investiții în achiziții simple sau acțiuni specifice sM 16.4)
- Studii/planuri;
- Costurile de funcționare a cooperării;
- Costurile directe ale proiectelor specifice corelate cu planul proiectului;
- Costurile de promovare.

Sprrijinul se va acorda pentru activitățile prevăzute pentru îndeplinirea obiectivelor din cadrul planului de proiect.

Cheltuieli neeligibile

- cheltuielile aferente submăsurilor 4.1 și 4.1a

8.2.14.3.3.6. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul se încadrează în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul va depune un acord de cooperare care face referire la o perioadă de funcționare cel puțin egală cu perioada pentru care se acordă finanțarea;
- Pentru proiectele legate de lanțurile scurte de aprovizionare, solicitantul va depune un studiu/plan, privitor la conceptul de proiect privind lanțul scurt de aprovizionare;
- Pentru proiectele legate de piețele locale, solicitantul va prezenta un concept de marketing adaptat la piața locală care să cuprindă, dacă este cazul, și o descriere a activităților de promovare propuse.
- Proiectul de cooperare propus va fi nou și nu va fi în curs de defășurare sau finalizat;
- Dacă este cazul, solicitantul va respecta definițiile cu privire la lanțurile scurte de aprovizionare și piețele locale stabilite în conformitate cu prevederile din articolul 11 din Regulamentul (UE) nr. 807/2014 și descrise în secțiunea *Informații specifice operațiunii* din fișa măsurii.
- Produsele care fac obiectul planului de marketing trebuie să fie incluse în Anexa I la TFUE.

8.2.14.3.3.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

Proiectele comune propuse în cadrul acestei sub-măsuri vor fi selectate pe bază de cereri de proiecte. Criteriile de selecție a proiectelor vor urmări următoarele principii:

- Principiul reprezentativității cooperării, respectiv numărul de parteneri implicați;
- Principiul structurii adecvate de parteneriat, pe baza obiectivului proiectului;
- Principiul valorii adăugate (parteneriatele care produc și comercializează produse cu valoare adăugată mare, care participă la scheme de calitate naționale și europene, produse din sistemele agricole HNV etc.);
- Principiul “piețelor locale” (de ex, distanță geografică mai mică între punctul de producție și punctul de vânzare).

- Principiul accesului la finanțare în sensul prioritizării solicitanților care nu au beneficiat de fonduri europene din PNDR 2014-2020 prin sM 16.4 și a celor similare eligibile prin sM 19.2.

Principiile de selecție vor fi detaliate suplimentar în legislația națională ulterioară și vor avea în vedere prevederile din articolul 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, în scopul de a asigura tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acelor resurse în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.14.3.3.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Ponderea sprijinului nerambursabil este de **100% din totalul cheltuielilor eligibile.**

În cazul în care planul de proiect include, de asemenea, acțiuni care sunt eligibile în cadrul altor măsuri (4.2 și 4.2a), atunci costurile sunt acoperite din sub-măsura 16.4, în conformitate cu rata de bază a ajutorului de 50%, conform Anexei II la Regulamentul UE 1305/2013 și cu sumele aplicabile în cadrul acelor măsuri. Cu toate acestea, valoarea maximă a cheltuielilor eligibile în cadrul altor măsuri nu va depăși valoarea maximă acordată în cadrul submăsurii 16.4.

Parteneriatele pot beneficia de majorarea intensității sprijinului public pentru investiții/ acțiuni/ operațiuni eligibile prin alte submăsuri PNDR, cu respectarea Anexei II la Regulamentul UE 1305/2013.

Valoarea maximă a sprijinului este de **250.000 de euro.**

Costurile de funcționare a cooperării nu vor depăși 10% din valoarea maximă a sprijinului acordat pe proiect depus.

Toate costurile sunt acoperite de această măsură ca o valoare globală.

Intensitatea ajutorului este de 100%.

8.2.14.3.3.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.14.3.3.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile generale sunt identificate în secțiunea aplicabilă din cadrul măsurii 16.

8.2.14.3.3.9.2. Măsuri de atenuare

Acțiunile generale de atenuare sunt identificate în secțiunea aplicabilă din cadrul măsurii 16.

8.2.14.3.3.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

Evaluarea generală a măsurii este prezentată în secțiunea aplicabilă din cadrul măsurii 16.

8.2.14.3.3.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică pentru subvenții pe baza cheltuielilor eligibile efectuate și plătite.

8.2.14.3.3.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Specificarea caracteristicilor proiectelor pilot, ale clusterelor, ale rețelelor, ale lanțurilor scurte de aprovizionare și ale piețelor locale

Prin lanț scurt se înțelege acea configurație a lanțului alimentar care nu implică mai mult de un intermediar între producător și consumator.

Prin intermediar se înțelege acea entitate care achiziționează produsul de la fermier în scopul comercializării. Procesatorul nu este considerat intermediar dacă procesează materia primă proprie sau procesarea reprezintă o acțiune de prestare de servicii către fermier, cel din urmă deținând controlul asupra produsului și condițiilor de comercializare (ex.: stabilirea prețului).

Sesiunile de depunere de proiecte se pot axa în mod deosebit pe consolidarea pieței locale pentru produsele fabricate/prelucrate la nivel local. Aceasta este o formă specifică de lanț scurt de aprovizionare, bazat atât pe numărul de intermediari *cât și* pe distanța geografică dintre punctul de producție/procesare și punctul de vânzare.

Ținând cont de specificitățile geografice naționale, "piața locală" este definită drept o rază de comercializare care nu depășește 75 km de la exploatarea de origine a produsului.

Se va avea în vedere distanța geografică dintre punctul de producție/procesare și punctul de vânzare pentru produsele fabricate/prelucrate la nivel local. Aceasta este o formă specifică de lanț scurt.

Se va avea în vedere distanța medie dintre așezările principale și cheltuielile posibile de transport, combustibil și al rețelei de transport rutier, care ar putea aduce un profit rezonabil, ar contribui la reducerea poluării și conservarea proprietăților produsului.

8.2.14.3.4. 16.4a Sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare

Submăsură:

- 16.4 - sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare în vederea stabilirii de lanțuri scurte de aprovizionare și de piețe locale și a dezvoltării acestora, precum și pentru promovarea de activități la nivel local privind dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare și a piețelor locale

8.2.14.3.4.1. Descrierea tipului operațiunii

În cadrul acestei sub-măsuri se va acorda sprijin prin Instrumentul de redresare al Uniunii Europene (EURI), în baza Regulamentului (UE) 2020/2094 al Consiliului din 14 decembrie 2020. Astfel, această sub-măsură deschide o cale către o redresare economică rezistentă, durabilă prin promovarea cooperării între actorii locali, în scopul comercializării produselor agroalimentare prin intermediul lanțurilor scurte de aprovizionare și pieței locale, cu impact asupra economiei locale, calității alimentelor și mediului.

Sub-măsura nu presupune numai cooperarea dintre fermieri, procesatori, comercianți alimentari cu amănuntul, restaurante, hoteluri și alte forme de cazare în mediul rural, ci și realizarea de parteneriate cu organizații neguvernamentale și autorități publice.

Sprijinul se acordă pentru costuri de cooperare și investiții tangibile și/sau intangibile pentru promovarea unor proiecte comune care implică cel puțin două entități care cooperează pentru:

- Crearea /dezvoltarea unui lanț scurt de aprovizionare/piețe locale;
- Activități de promovare referitoare la crearea /dezvoltarea unui lanț (sau lanțuri) scurt/e de aprovizionare și la piața locală deservită de acest lanț/aceste lanțuri.

8.2.14.3.4.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

- rambursarea cheltuielilor eligibile efectuate și efectiv plătite;
- plată în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu articolul 45(4) și articolul 63 din Regulamentul 1305/2014;

8.2.14.3.4.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislația UE

Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de

coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului

Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis

R (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022

REGULAMENTUL (UE) 2020/2094 AL CONSILIULUI din 14 decembrie 2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19.

Legislația națională

HG nr. 226/2015 privind stabilirea cadrului general de implementare a măsurilor programului național de dezvoltare rurală cofinanțate din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și de la bugetul de stat, cu modificările și completările ulterioare.

8.2.14.3.4.4. Beneficiari

Parteneriatele constituite din minim un partener din categoriile de mai jos și cel puțin un fermier sau un grup sau o organizație de producători/o cooperativă care își desfășoară activitatea și desfășoară activitatea în sectorul pomicol:

- Fermieri;
- Microîntreprinderi și întreprinderi mici;
- Organizații neguvernamentale înregistrate conform legislației naționale;
- Autorități publice;
- Unități școlare, sanitare, de agrement și de alimentație publică.

Pe baza temei proiectului și problemei specifice/oportunității care vor fi abordate de parteneriatul constituit, alți actori relevanți se pot alătura parteneriatului.

Se poate acorda sprijin prin această sub-măsură și parteneriatelor existente, dacă acestea îndeplinesc condițiile de mai sus și dacă depun exclusiv proiecte noi.

Condițiile legate de forma de organizare a parteneriatului vor fi detaliate în cadrul național de implementare.

8.2.14.3.4.5. Costuri eligibile

- Costurile generale ale proiectului (trebuie se încadreze în maximum 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd construcții - montaj și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd investiții în achiziții simple sau acțiuni specifice sM 16.4a)
- Studii/planuri;
- Costurile de funcționare a cooperării;
- Costurile directe ale proiectelor specifice corelate cu planul proiectului;
- Costurile de promovare.

Srijinul se va acorda pentru activitățile prevăzute pentru îndeplinirea obiectivelor din cadrul planului proiectului.

Cheltuieli neeligibile

- cheltuielile aferente submăsurilor 4.1 și 4.1a

8.2.14.3.4.6. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul se încadrează în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul prezintă un acord de cooperare care face referire la o perioadă de funcționare cel puțin egală cu perioada pentru care se acordă finanțarea;
- Pentru proiectele legate de lanțurile scurte de aprovizionare, solicitantul prezintă un studiu/plan, privitor la conceptul de proiect privind lanțul scurt de aprovizionare;
- Pentru proiectele legate de piețele locale, solicitantul prezintă un concept de marketing adaptat la piața locală care include, dacă este cazul, și o descriere a activităților de promovare propuse;
- Partenerii care sunt fermieri din sectorul pomicol își desfășoară activitățile agricole într-una din unitățile administrativ-teritoriale din anexa din Cadrul Național de Implementare aferentă STP (exceptând culturile în sere și solarii);
- Partenerii care sunt grupuri de producători, cooperative, organizații de producători din sectorul pomicol își desfășoară activitățile agricole într-una din unitățile administrativ teritoriale din anexa Cadrul Național de Implementare aferentă STP (exceptând culturile în sere și solarii).
- Proiectul de cooperare propus trebuie să fie nou și nu în curs de desfășurare sau finalizat;
- Dacă este cazul, solicitantul va respecta definițiile cu privire la lanțurile scurte de aprovizionare și piețele locale stabilite în conformitate cu prevederile din articolul 11 din Regulamentul (UE) nr. 807/2014 și descrise în secțiunea *Informații specifice operațiunii* din fișa măsurii.
- Produsele care fac obiectul planului de marketing trebuie să fie incluse în Anexa I la TFUE.

8.2.14.3.4.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

- Principiul reprezentativității cooperării, respectiv numărul de parteneri implicați;
- Principiul structurii adecvate de parteneriat pe baza obiectivului proiectului;
- Principiul valorii adăugate (parteneriatele care produc și comercializează produse cu valoare adăugată mare, care participă la scheme de calitate naționale și europene, produse din sisteme agricole HNV, etc.);

- Principiul “piețelor locale” (i.e. distanța geografică mai mică dintre punctul de producție și punctul de vânzare).
- Principiul accesului la finanțare în sensul prioritizării solicitanților care nu au beneficiat de fonduri europene din PNDR 2014-2020 prin SM 16.4a și a celor similare eligibile prin SM 19.2.

Principiile de selecție vor fi detaliate suplimentar în legislația națională ulterioară și vor avea în vedere prevederile din articolul 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, în scopul de a asigura tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acelor resurse în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.14.3.4.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Ponderea sprijinului nerambursabil este de **100% din totalul cheltuielilor eligibile.**

În cazul în care planul de proiect include, de asemenea, acțiuni care sunt eligibile în cadrul altor măsuri (4.2a și 4.2), atunci costurile sunt acoperite din sub-măsura 16.4, în conformitate cu rata de bază a ajutorului de 50%, conform Anexei II la Regulamentul UE 1305/2013 și cu sumele aplicabile în cadrul acelor măsuri. Cu toate acestea, valoarea maximă a cheltuielilor eligibile în cadrul altor măsuri nu va depăși valoarea maximă acordată în cadrul submăsurii 16.4a.

Parteneriatele pot beneficia de majorarea intensității sprijinului public pentru investiții/ acțiuni/ operațiuni eligibile prin alte submăsuri PNDR, cu respectarea Anexei II la Regulamentul UE 1305/2013.

Valoarea maximă a sprijinului este de **250.000 de euro.**

Costurile de funcționare a cooperării nu vor depăși 10% din valoarea maximă a sprijinului acordat pe proiect depus.

Toate costurile sunt acoperite din această sub-măsură ca o valoare globală.

Intensitatea ajutorului este de 100%.

8.2.14.3.4.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.14.3.4.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile generale sunt identificate în secțiunea aplicabilă din cadrul măsurii 16.

8.2.14.3.4.9.2. Măsuri de atenuare

Acțiunile generale de atenuare sunt identificate în secțiunea aplicabilă din cadrul măsurii 16.

8.2.14.3.4.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

Evaluarea generală a măsurii este prezentată în secțiunea aplicabilă din cadrul măsurii 16.

8.2.14.3.4.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică pentru subvenții pe baza cheltuielilor eligibile efectuate și plătite.

8.2.14.3.4.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Specificarea caracteristicilor proiectelor pilot, ale clusterelor, ale rețelelor, ale lanțurilor scurte de aprovizionare și ale piețelor locale

Prin lanț scurt de aprovizionare se înțelege un lanț de aprovizionare care nu include mai mult de un intermediar între producător și consumator.

Prin intermediar se înțelege acea entitate care achiziționează produsul de la fermier în scopul comercializării. Procesatorul nu este considerat intermediar dacă procesează materia primă proprie sau procesarea reprezintă o acțiune de prestare de servicii către fermier, cel din urmă deținând controlul asupra produsului și condițiilor de comercializare (ex.: stabilirea prețului).

Sesiunile de depunere de proiecte se pot axa în mod deosebit pe consolidarea pieței locale pentru produsele fabricate/prelucrate la nivel local. Aceasta este o formă specifică de lanț scurt de aprovizionare, bazat atât pe numărul de intermediari, cât și pe distanța geografică dintre punctul de producție/procesare și punctul de vânzare.

Ținând cont de specificitățile geografice naționale, "piața locală" este definită drept o rază de comercializare care nu depășește 75 km de la exploatarea de origine a produsului.

Se va avea în vedere distanța geografică dintre punctul de producție/procesare și punctul de vânzare pentru produsele fabricate/prelucrate la nivel local. Aceasta este o formă specifică de lanț scurt.

Se va avea în vedere distanța medie dintre așezările principale și cheltuielile posibile de transport, combustibil și al rețelei de transport rutier, care ar putea aduce un profit rezonabil, ar contribui la reducerea poluării și conservarea proprietăților produsului.

8.2.14.4. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.14.4.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile generale identificate pentru punerea în aplicare a măsurii 16 sunt:

- Având în vedere caracterul inovator al acestei măsuri și lipsa unei culturi privind cooperarea dintre agricultori și alte entități, există riscul ca oportunitățile de finanțare să nu fie percepute corect de către potențialii beneficiari. Acest lucru poate duce la depunerea de proiecte care nu reușesc să abordeze corect elementele-cheie ale măsurii (obiective, cheltuieli și tipuri de proiecte)

eligibile, etc.) sau pentru eșecul de a contracta întregul buget alocat, din cauza interesului scăzut la nivelul beneficiarilor.

- Un alt risc este din cauza posibilelor dificultăți atât în evaluarea inițială a planurilor de proiect și în progresele realizate în punerea lor în aplicare efectivă din cauza lipsei de experiență sau de capacitate a AM/AP.
- Dificultatea de a defini costurile rezonabile pentru diferite elemente ale investițiilor intangibile, inclusiv costurile totale ale operațiunii.
- Nerespectarea parțială sau totală a unui proiect de cooperare din cauza abandonului partenerilor

8.2.14.4.2. Măsuri de atenuare

Acțiunile generale atenuante pentru măsura 16 sunt:

- Pentru a prezenta procedurile, documentele de punere în aplicare a programului vor cuprinde elemente de accesare a măsurii (cerere, documentele specifice care trebuie anexate, tip de beneficiari, termeni de eligibilitate, obligații, restricții și interdicții, criteriile de selecție și scorurile aferente, cheltuielile eligibile și metode de raportare, rata și suma sprijinului, descrierea controalelor care trebuie efectuate și consecințele în caz de nerespectare a angajamentelor). Pentru a informa beneficiarii potențiali cu privire la oportunitățile oferite de măsură, normele de aplicare vor fi publicate pe pagina de internet a AM-PNDR. În plus, Autoritatea de Management va organiza informarea pentru a explica conținutul măsurii prin utilizarea Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală.
- Consolidarea capacității administrative a autorităților care implementează (de exemplu, prin acțiuni de instruire) pentru a permite evaluarea inițială a planurilor de proiect și implementarea corectă a acestora.

8.2.14.4.3. Evaluarea globală a măsurii;

- Având în vedere **riscurile potențiale** în punerea în aplicare a măsurii, identificate de AM și AP (cum ar fi riscul ca oportunitățile de finanțare nu sunt percepute corect de potențialii beneficiari care duc la depunerea de proiecte care nu reușesc să abordeze corect elementele-cheie ale sub-măsurii), precum și **acțiunile de atenuare** (cum ar fi campanii de informare și o abordare în două etape în selectarea proiectelor), AM și AP sunt încrezătoare că măsura poate fi pusă în aplicare fără obstacole majore.
- De asemenea, în urma analizei efectuate de Autoritatea de Management și Agenția de Plăți, pe baza experienței dobândite în perioada de programare 2007-2013, se poate concluziona că verificabilitatea și controlabilitatea măsurii sunt asigurate în ceea ce privește îmbunătățirea procedurilor de lucru, astfel încât interesele financiare ale Uniunii Europene nu vor fi prejudiciate.

8.2.14.5. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică pentru subvenții pe baza cheltuielilor eligibile efectuate și plătite.

8.2.14.6. Informații suplimentare specifice măsurii

Specificarea caracteristicilor proiectelor pilot, ale clusterelor, ale rețelelor, ale lanțurilor scurte de aprovizionare și ale piețelor locale

-

8.2.14.7. Alte observații importante relevante pentru înțelegerea și punerea în aplicare a măsurii

- Este posibil ca beneficiarul, pe parcursul implementării proiectului, să realizeze că ideea în curs de testare/dezvoltare nu generează rezultatele preconizate și că se impune oprirea sau ajustarea proiectului.
- În cazul în care rezultatele intermediare indică faptul că planul inițial al proiectului poate fi ajustat în conformitate cu obiectivele proiectului, atunci se poate conveni asupra ajustării planului de proiect și asupra continuării finanțării, în limitele bugetului inițial al proiectului.
- În cazul în care proiectul trebuie oprit, din cauza nerespectării planului de proiect, atunci toate costurile înregistrate până la acel moment vor fi rambursate. În cazul în care GO a respectat planul de proiect, așa cum s-a stabilit, atunci nu vor exista consecințe financiare pentru beneficiar – cu excepția investițiilor în infrastructură/ capacități de producție și procesare, care vor fi rambursate.

Situațiile descrise mai sus se aplică doar în cadrul sub-măsurilor 16.1 și 16.1 a.

8.2.15. M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36)

8.2.15.1. Temei juridic

Art. 36 coroborat cu art. 37 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

8.2.15.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la arile de intervenție și la obiectivele transversale

Descrierea generală a măsurii

Producția agricolă este profund dependentă de schimbările climatice, situație care impune facilitarea accesului fermierilor la asigurări prin intermediul cărora să-și compenseze parțial pierderile rezultate în urma dezastrelor naturale sau altor fenomene nefavorabile. Astfel de scheme de gestionare a riscurilor trebuie să poată acoperi, pe lângă pierderile provocate de către fenomenele climatice nefavorabile (inundații, secetă, eroziuni ale solului etc.) și pe cele cauzate de boli ale animalelor și plantelor, infestări cu organisme dăunătoare și incidente de mediu (deversări de deșeuri toxice etc.), oferind o protecție de ansamblu fermierilor care se confruntă cu întreruperi ale activității și/sau pierderi ale producției din cauza unor astfel de incidente.

Dintre noile instrumente de management al riscului prevăzute de Măsura 17, România a ales să promoveze stimularea implicării fermierilor în scheme de prevenire și gestionare a riscurilor prin intermediul sprijinului pentru prima de asigurare.

Situația curentă

Riscuri

Sectorul agricol este în general expus la următoarele categorii de riscuri:

1. fenomene climatice nefavorabile, cum ar fi grindină, furtuni, vânturi puternice, ploi de lungă durată sau secetă, expunerea la căldură sau frig excesiv și variații extreme de temperatură înaltă și scăzută - **[riscuri climatice]**;
2. boli și probleme sanitare care afectează plantele și animale - **[fitosanitar/sanitar veterinar]**;
3. incidente de mediu/poluare care pot afecta atât plantele, cât și animalele - **[risc de mediu]**.

În România, **riscul climatic** are unul dintre cele mai ridicate niveluri dintre statele UE, expunând culturile agricole la o frecvență crescută de factori climatici, cu pierderi de producție de peste 30% care afectează aproape toate regiunile țării în ultimii ani. Având o medie anuală de una până la trei culturi afectate de șocurile climatice, pentru toate regiunile în perioada 1990-2012, cel mai mare număr de evenimente a fost înregistrat în special în regiunile de Sud-Est, Sud-Muntenia, București-Ilfov și regiunile Sud-Vest Oltenia (de exemplu, o medie de 8 evenimente au afectat producția de porumb în unele părți ale regiunii Sud Muntenia).[1]

Apariția unor focare de boli și dăunători de carantină la culturile agricole, precum și a unor boli epidemice la animale au generat pierderi la nivelul exploatațiilor agricole din România, în ultimii ani. Chiar dacă riscul fitosanitar și sanitar veterinar reprezintă o amenințare pentru afacerile fermierilor, nivelul generic al acestuia a fost redus considerabil în ultimii ani, atât prin punerea în aplicare de

reglementări fito-sanitare și sanitar veterinar sustinute, cât și prin educarea fermierilor pentru adoptarea de măsuri de prevenire.

Incidentele de mediu au o frecvență rară și o zonă limitată de impact, prin urmare **riscul de incidente de mediu** este generic redus la nivel de țară.

Zone de incidență. Suprafața agricolă utilizată din România acoperă, în total, 13,3 milioane de hectare (ha)[2] împărțite în:

- 8,3 milioane ha de teren arabil;
- 4,5 milioane ha de pășuni și fânețe;
- 0,3 milioane ha culturi permanente;
- 0,2 milioane ha grădini familiale.

În ceea ce privește structura fermelor, exploatațiile agricole din România sunt împărțite în două mari categorii:

- un număr limitat de exploatații agricole de medii și mari dimensiuni (între 5-100 ha și mai mult de 100 ha), reprezentând mai mult de 70% din suprafața agricolă totală;
- un număr foarte mare de ferme foarte mici (mai puțin de 5 ha) care acoperă restul suprafeței agricole.

Opțiunile curente de diminuare a riscurilor. În contextul de mai sus, schemele de asigurări private actuale acoperă, în primul rând, sectorul cereale și sunt utilizate mai ales de către fermierii mari. Suprafața totală asigurată pe piața privată în perioada 2014-2017 este de cca 1,8 milioane ha/an a reprezentat cca 22% din totalul terenului arabil al României, adunând un total de prime brute subscrise de aproximativ 17 milioane EUR/an. În plus, mai mult de 80% din instrumentele de asigurări agricole, în ceea ce privește suprafața asigurată, au fost emise pentru exploatațiile agricole mari și asociațiile agricole, restul de 20% fiind deținute de “micii” fermieri sub 10 ha).

Riscurile climatice catastrofale precum seceta, inundațiile din revărsare de râuri sau alte cursuri de apă, ploile persistente și excesive, temperaturile extrem de scăzute sub limita biologică de rezistență a plantelor, sau riscurile sistemice similare sunt acoperite doar de un număr redus de societăți de asigurare. Tipurile de riscuri acoperite de obicei de societățile de asigurare aferente domeniului agricol sunt: ploaia torențială, furtuna/vijelia, grindina, alunecarea/prăbușirea/surparea de teren, înghețul timpuriu de toamnă, înghețul târziu de primăvară, boli chirurgicale, obstetricale, infecțioase și interne. Asigurările care acoperă riscuri în agricultură în România sunt asigurări facultative, de aceea tipurile de riscuri subscrise diferă de la o societate de asigurare la alta. Organismele dăunătoare plantelor și incidentele de mediu nu sunt acoperite de societățile de asigurare.

Pentru facilitarea gestionării corespunzătoare a riscurilor la nivelul sectorului agricol, prin intermediul PNDR, a fost introdusă submăsura 17.1 *Contribuții la primele de asigurare* prin se va încuraja participarea fermierilor la instrumente de gestionare a riscurilor prin suportarea din fondurile PNDR a unei părți din prima de asigurare eligibilă plătită de fermier.

Legătura măsurii cu nevoile

Sprejtinul prin această măsură va contribui la nevoia nr. 10 *Managementul riscului în agricultură* și totodată la nevoia nr. 1 *Cunoștințe adecvate în rândul fermierilor* din secțiunea 4.2 a programului.

Pentru a răspunde nevoilor identificate, sprijinul acordat prin măsura 17. Managementul riscului va fi acordat prin sub-măsurile 17.1 Contribuții la primele de asigurare.

Contribuția la domeniile de intervenție

DI 3B – Sprijinirea gestionării și prevenirii riscurilor la nivelul exploatațiilor

Prin introducerea sprijinului pentru prima de asigurare în vederea susținerii fermierilor pentru asigurarea riscurilor care le pot afecta producția agricolă această sub-măsură va contribui direct la obiectivul *Sprijinirea gestionării și prevenirii riscurilor la nivelul exploatațiilor*.

Contribuția la obiectivele transversale

Măsura contribuie la obiectivele transversale privind *clima* și *mediul* prin:

- facilitarea dezvoltării unor modele de analiză a riscurilor și a procedurilor aferente pentru evaluarea și gestionarea riscurilor schimbărilor climatice;
- stabilirea, consolidarea sau modificarea schemelor de asigurare și de compensare a riscurilor actuale pentru a ajuta fermierii să aibă un rol activ și colectiv în diminuarea incertitudinii economice a sectorului cauzată de schimbările climatice;
- punerea în aplicare a unor sisteme de compensare în funcție de riscurile din anumite regiuni ale țării;
- promovarea utilizării culturilor rezistente la schimbările climatice, coroborată cu practicile agricole corespunzătoare.

[1] Evaluarea politicii curente de gestionarea a riscului în agricultură din România, Raport al Băncii Mondiale – 27 noiembrie 2013

[2] Date ale Institutului Național de Statistica pentru anul RGA 2010

8.2.15.3. Domeniul de aplicare, nivelul sprijinului, beneficiarii eligibili și, dacă este relevant, metodologia de calcul al cuantumului ratei sprijinului, cu defalcare în funcție de submăsură și/sau tipul operațiunii în cazul în care este necesar. Pentru fiecare tip de operațiune, specificarea costurilor eligibile, a condițiilor de eligibilitate, a cuantumurilor și a ratelor de sprijin aplicabile și a principiilor în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție

8.2.15.3.1. 17.1 Contribuții la primele de asigurare

Submăsură:

- 17.1 - Prime de asigurare a culturilor, a animalelor și a plantelor

8.2.15.3.1.1. Descrierea tipului operațiunii

Prezenta sub-măsură are rolul de a încuraja fermierii să participe la scheme de asigurare private în vederea gestionării corespunzătoare a riscurilor care le pot afecta producția agricolă.

Totodată, prin această sub-măsură se urmărește stimularea fermierilor pentru a beneficia de asigurare și extinderea sferei riscurilor asigurabile de către societățile de asigurare care, în prezent, pot afecta semnificativ performanțele exploatațiilor agricole.

Sprijinul va fi acordat fermierilor care au contracte de asigurare a culturilor sau efectivelor de animale conform condițiilor reglementate prin prezenta sub-măsură și va acoperi o parte din prima de asigurare eligibilă plătită.

Dupa primul an de implementare, Ministerul Agriculturii si Dezvoltarii Rurale va realiza o analiza a contractelor de asigurare care au beneficiat de sprijin, in vederea stabilirii unui nivel de referinta a primei de asigurare eligibile.

Condițiile de eligibilitate pe care trebuie să le îndeplinească beneficiarii și contractele de asigurare sunt reglementate la secțiunea 8.2.15.3.1.6

8.2.15.3.1.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Rambursarea unei părți din prima de asigurare eligibilă plătită de către fermierii activi în baza contractelor de asigurare încheiate în condițiile reglementate în secțiunea 8.2.15.3.1.8.

8.2.15.3.1.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislația UE

Art.66, art.67 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime;

Art.43, art. 49 din Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European si al Consiliului de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 922/72, (CEE) nr. 234/79, (CE) nr. 1037/2001 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului.

Legislația națională

Legea nr. 236/2018 privind distribuția de asigurări.

Legea nr. 237/2015 privind autorizarea și supravegherea activității de asigurare și reasigurare, cu modificările și completările ulterioare.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020 și pentru modificarea art. 2 din Legea nr. 36/1991 privind societățile

agricole și alte forme de asociere în agricultură, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 104/2015, cu modificările și completările ulterioare.

Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 619/2015 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la art. 1 alin. (2) și (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020 și pentru modificarea art. 2 din Legea nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură, precum și a condițiilor specifice de implementare pentru măsurile compensatorii de dezvoltare rurală aplicabile pe terenurile agricole, prevăzute în Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 cu modificările și completările ulterioare.

8.2.15.3.1.4. Beneficiari

Beneficiarii sprijinului sunt **fermierii activi**, conform definiției în sensul art.9 din Reg. (UE) nr. 1307/2013, respectiv a legislației naționale.

8.2.15.3.1.5. Costuri eligibile

Primele de asigurare aferente contractelor de asigurare care îndeplinesc condițiile prevăzute în secțiunile 8.2.15.3.1.6 și 8.2.15.3.1.11 la care fermierii au subscris, pentru a se asigura împotriva pierderilor rezultate ca urmare a evenimentelor menționate în cadrul sub-măsurii.

8.2.15.3.1.6. Condiții de eligibilitate

Condiții de eligibilitate cu privire la beneficiar:

- Beneficiarul compensației trebuie să fie fermier activ conform definiției în sensul art.9 din Reg. (UE) nr. 1307/2013 respectiv a legislației naționale prevăzute la punctul 8.2.15.3.1.3 în anul pentru care solicită sprijinul;
- Fermierul trebuie să încheie cu o societate de asigurare un contract de asigurare pentru riscuri prevăzute de prezenta sub-măsură și să se angajeze să plătească valoarea integrală a primei de asigurare în cuantum și la termenele prevăzute în contract;
- Fermierul utilizează terenuri agricole (cu excepția suprafețelor cultivate cu struguri pentru vin) și/sau deține, crește sau exploatează animale;
- Fermierul încheie contractul de asigurare pentru toate suprafețele cultivate cu același tip de cultură/ pentru întreg efectivul de animale aferent aceleiași specii existente în cadrul exploatației. În cazul plantațiilor pomicele/ viticole se va asigura întreaga suprafață plantată cu aceeași specie.

Condiții de eligibilitate cu privire la contractul de asigurare:

- Contractul de asigurare acoperă cel puțin unul din riscurile prevăzute în cap. 8.2.15.3.1.11. În situația în care contractul de asigurare cuprinde și alte riscuri decât cele eligibile, prima de asigurare aferentă riscurilor neeligibile va fi menționată distinct în contractul de asigurare;

- Contractul de asigurare acoperă pierderile cauzate de riscurile enumerate care distrug peste 20% din producția medie anuală a fermierului în perioada de trei ani imediat anterioară sau într-o perioadă medie de trei ani bazată pe perioada imediat anterioară de cinci ani, excluzând valorile minime și maxime (franșiză atinsă). Pierderea de producție se raportează la nivel de cultura/plantație/specie. În acest scop, producția asigurată luată în calcul la stabilirea valorii eligibile a primei de asigurare este egală cu producția medie anuală a fermierului în perioada de trei ani imediat anterioară sau într-o perioadă medie de trei ani bazată pe perioada imediat anterioară de cinci ani, excluzând valorile minime și maxime. Pentru fermierii cu un istoric mai mic de 3 ani și pentru culturile noi, producția medie anuală a fermierului poate fi determinată în funcție de producția medie înregistrată în zona respectivă. În funcție de practica companiilor de asigurare, producția medie poate fi estimată, fie pe baza datelor colectate la nivel județean atât de Institutul Național de Statistică (INS) prin Direcțiile sale teritoriale, cât și de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale prin Direcțiile pentru agricultură județene, agregate cu acordul ambelor părți, ulterior validate de către INS și transmise la EUROSTAT sau ca medie a zonei, stabilită de către societățile de asigurare pe baza datelor disponibile de la fermierii din zona limitrofă, aflați în portofoliul acestora, coroborate cu alte criterii legate de condițiile pedoclimatice, varietatea culturilor, etc.

În cazul în care în producția asigurată este mai mare decât producția medie anuală a fermierului, prima de asigurare suplimentară rezultată din diferența de producție nu va face obiectul subvenționării. Aceasta va fi evidențiată în mod distinct în cadrul contractului de asigurare din punct de vedere valoric.

În cazul în care în contractul de asigurare se prevede posibilitatea acordării despăgubirilor și în situația în care franșiza atinsă este mai mică de 20%, prima de asigurare suplimentară rezultată din scăderea franșizei sub 20% nu va face obiectul subvenționării. Aceasta va fi evidențiată în mod distinct în cadrul contractului de asigurare atât din punct de vedere valoric, cât și în cadrul clauzelor contractuale.

- Contractul de asigurare pentru culturi agricole/ plantații se încheie pe an agricol, iar pentru culturile cu mai multe recolte pe an (culesuri, coase) contractul de asigurare se încheie pentru toate recoltele care urmează a se realiza;
- Contractul de asigurare prevede compensarea cel mult a costurilor totale aferente reparării pierderilor cauzate de riscurile asigurate;
- Contractul de asigurare nu impune cerințe sau mențiuni legate de tipul sau cantitatea producției viitoare.

8.2.15.3.1.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

Nu e cazul - Măsurile legate de gestionarea riscurilor sunt exceptate de la această cerință.

8.2.15.3.1.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Rata **sprijinului public nerambursabil** acordat în cadrul acestei submăsuri va fi de **70%** din valoarea primei de asigurare eligibile și plătite efectiv de către fermier.

Rambursarea sprijinului se va face în maximum 2 tranșe de plată: în situația în care beneficiarul optează pentru rambursarea sprijinului în două tranșe de plată, prima cerere de plată se va depune după plata a cel puțin 50% din valoarea primei de asigurare, iar a doua cerere de plată se va depune după plata integrală a primei aferente contractului de asigurare.

8.2.15.3.1.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.15.3.1.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Principalele riscuri în implementarea sub-măsurii 17.1 sunt legate de dificultăți în schimbul de date dintre societățile de asigurări și agenția de plăți.

8.2.15.3.1.9.2. Măsuri de atenuare

Prin măsură se asigură contribuția la primele de asigurare corespunzătoare contractelor de asigurare încheiate de fermieri cu societățile de asigurare care pot desfășura activitate de asigurare pe teritoriul României.

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și Agenția de Plăți vor colabora cu societățile de asigurare din România prin intermediul unor protocoale de colaborare sau a schimbului de informații necesare verificării contractelor de asigurare și a fluxului de informații necesare.

8.2.15.3.1.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management și Agenția de Plăți se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii, astfel încât să nu se prejudicieze interesele UE.

8.2.15.3.1.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu este cazul.

8.2.15.3.1.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Descrierea mecanismelor pentru a se asigura că nu se acordă o supracompensare

Prin măsură se asigură contribuția la primele eligibile de asigurare corespunzătoare contractelor de asigurare la care fermierii au subscris și au plătit integral valoarea primelor prevăzute în contractul de asigurare.

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și Agenția de Plăți vor colabora cu societățile de asigurare din România prin intermediul unor protocoale de colaborare sau a schimbului de informații necesare verificării contractelor de asigurare și a fluxului de informații necesare.

Pentru evitarea supracompensării, potrivit fișei măsurii, nu pot fi încheiate mai multe contracte de asigurare pentru aceeași cultură/specie.

[Asigurarea culturilor, a animalelor și a plantelor] Descrierea condițiilor care trebuie îndeplinite pentru ca contractele de asigurare să fie eligibile pentru sprijin, pentru a include cel puțin: (a) riscurile specifice asigurate (b) pierderile economice specifice acoperite;

Riscurile eligibile care pot face obiectul contractului de asigurare:

- Fenomene climatice nefavorabile, respectiv:
  - secetă
  - arșiță
  - inundații
  - grindină
  - îngheț (timpuriu de toamnă, de iarnă sau târziu de primăvară)
  - ploi torențiale sau ploi excesive și de lungă durată
  - furtună, vijelie, uragan sau tornadă.
- Infestări cu organisme de carantină dăunătoare plantelor prevăzute în Hotărârea Guvernului nr. 563/2007 pentru aprobarea normelor metodologice de aplicare a Ordonanței Guvernului nr. 136/2000 privind măsurile de protecție împotriva introducerii și răspândirii organismelor de carantină dăunătoare plantelor sau produselor vegetale în România, cu modificările și completările ulterioare.
- boli ale animalelor care figurează în Anexa II la Reg. (UE) nr. 652/2014 de abrogare a Deciziei 2009/470/CE a Consiliului și care nu fac obiectul despăgubirilor prin alte programe cu finanțare europeană sau națională. Lista bolilor eligibile va fi stabilită în Ghidul solicitantului pe baza agreării cu ANSVSA și societățile de asigurare.

Potrivit prevederilor art.37 alin.(2) din Regulamentul 1305/2013, producerea unui fenomen climatic nefavorabil sau a infestării cu organisme de carantină dăunătoare plantelor trebuie să fie recunoscute în mod oficial de către autoritățile competente din România.

Alte condiții pe care trebuie să le îndeplinească contractele de asigurare:

- Contractele de asigurare prevăd riscurile asigurate, producția asigurată, suma asigurată, valoarea primei de asigurare, perioada asigurată, franșiza, condițiile și modalitatea de despăgubire.
- Contractele de asigurare prevăd rambursarea daunelor în cazul apariției fenomenelor climatice menționate anterior care pot fi asimilate dezastrului natural sau al apariției unei infestări cu organisme de carantină dăunătoare plantelor recunoscute oficial de autoritățile naționale.
- Fermierii vor putea opta pentru modificarea/extinderea nivelului de acoperire (de ex. includerea riscurilor asigurate neeligibile, modificarea franșizelor deductibile, alți termeni contractuali) – prin plata unor prime de asigurare suplimentare ce vor fi evidențiate distinct în contractul de asigurare și care nu vor face obiectul subvenționării. În cazul în care modificările conduc la o diminuare a valorii primei de asigurare, obiect al subvenției, beneficiarul este obligat să notifice AFIR, în vederea recalculării valorii sprijinului aferent primei de asigurare eligibile revizuite și recuperării diferenței.
- Contractele de asigurare sunt valabile până la data terminării recoltatului pentru ultima cultură asigurată care face obiectul respectivului contract, cum este prevăzut în Lista cu lucrarile aferente culturii/plantatiei respective în baza căreia a fost încheiat contractul de asigurare;
- Valoarea franșizei deductibile luată în considerare la stabilirea valorii primei eligibile este de minimum 10% din dauna sau din suma asigurată aferentă suprafeței/ speciei de animale daunate sau în funcție de cele specificate în contractul de asigurare;
- Contractele de asigurare pentru infestarea cu organisme de carantină dăunătoare plantelor trebuie să prevadă obligativitatea respectării de către fermieri a normelor fito-sanitare pentru eradicarea și prevenirea răspândirii organismelor dăunătoare plantelor.

Pierderi economice specifice acoperite:

- cheltuielile tehnologice de producție efectuate de fermieri în baza devizului/fișei tehnologice până la data producerii riscului asigurat sau, după caz în funcție de tipul asigurării, valoarea producției pierdute la nivelul culturilor/ plantațiilor/ speciilor de animale asigurate.

[Asigurarea culturilor, a animalelor și a plantelor] Regulile care trebuie folosite pentru stabilirea modului de calculare a proporției în care a fost distrusă producția medie anuală a unui fermier

Ulterior notificării societății de asigurare de către fermierul asigurat cu privire la producerea daunei ca urmare a evenimentelor prevăzute în contractul de asigurare, societatea de asigurare realizează propria expertiză tehnică pentru constatarea daunei și cuantificarea pagubei produse.

Constatarea producerii fenomenului va fi realizată la nivel de tip de cultură/specie. Având în vedere prevederile art. 37, alin (2), paragraful al doilea din Regulamentul 1305/2013, în cazul fenomenelor climatice nefavorabile, evenimentul se consideră a fi produs atunci când asiguratorul, pe baza recunoașterii emise de către autoritățile competente și a altor date oficiale comunicate de autorități, stabilește prejudiciul verificând pe teren daunele suferite de cultură și existența cauzalității între eveniment și daune, inclusiv pe parcele adiacente și că pierderea a depășit 20% din producția medie anuală a fermierului.

[fonduri mutuale pentru fenomenele climatice nefavorabile, bolile animalelor și ale plantelor, infestările cu dăunători și pentru incidentele de mediu] principii pentru metode de finanțare, constituirea și gestionarea

fondurilor mutuale, în special pentru a include (a se vedea lista din anexa 1 din Regulamentul (UE) nr. 808/2014)

-

[Fonduri mutuale pentru fenomene climatice cu efecte adverse, boli ale animalelor și ale plantelor, infestări parazitare și pentru incidente de mediu] În cazul în care sursa compensației financiare care urmează să fie plătită din fondul mutual este un împrumut comercial, durata minimă și durata maximă a împrumutului comercial

-

[Instrumentul de stabilizare a veniturilor] principii pentru metode de finanțare, constituirea și gestionarea fondurilor mutuale (pentru acordarea plăților compensatorii către agricultori), pentru a include în special (a se vedea lista din anexa 1 la Regulamentul (UE) nr. 808/2014)

-

[Instrumentul de stabilizare a veniturilor] În cazul în care sursa compensației financiare care urmează să fie plătită din fondul mutual este un împrumut comercial, durata minimă și durata maximă a împrumutului comercial

-

8.2.15.4. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.15.4.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

-

8.2.15.4.2. Măsuri de atenuare

-

8.2.15.4.3. Evaluarea globală a măsurii;

-

8.2.15.5. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu este cazul.

8.2.15.6. Informații suplimentare specifice măsurii

Descrierea mecanismelor pentru a se asigura că nu se acordă o supracompensare

-

[Asigurarea culturilor, a animalelor și a plantelor] Descrierea condițiilor care trebuie îndeplinite pentru ca contractele de asigurare să fie eligibile pentru sprijin, pentru a include cel puțin: (a) riscurile specifice asigurate (b) pierderile economice specifice acoperite;

-

[Asigurarea culturilor, a animalelor și a plantelor] Regulile care trebuie folosite pentru stabilirea modului de calculare a proporției în care a fost distrusă producția medie anuală a unui fermier

-

[fonduri mutuale pentru fenomenele climatice nefavorabile, bolile animalelor și ale plantelor, infestările cu dăunători și pentru incidentele de mediu] principii pentru metode de finanțare, constituirea și gestionarea fondurilor mutuale, în special pentru a include (a se vedea lista din anexa 1 din Regulamentul (UE) nr. 808/2014)

-

[Fonduri mutuale pentru fenomene climatice cu efecte adverse, boli ale animalelor și ale plantelor, infestări parazitare și pentru incidente de mediu] În cazul în care sursa compensației financiare care urmează să fie plătită din fondul mutual este un împrumut comercial, durata minimă și durata maximă a împrumutului comercial

-

[Instrumentul de stabilizare a veniturilor] principii pentru metode de finanțare, constituirea și gestionarea fondurilor mutuale (pentru acordarea plăților compensatorii către agricultori), pentru a include în special (a se vedea lista din anexa 1 la Regulamentul (UE) nr. 808/2014)

Nu este cazul.

[Instrumentul de stabilizare a veniturilor] În cazul în care sursa compensației financiare care urmează să fie plătită din fondul mutual este un împrumut comercial, durata minimă și durata maximă a împrumutului comercial

Nu este cazul.

8.2.15.7. Alte observații importante relevante pentru înțelegerea și punerea în aplicare a măsurii

Definiții:

Pierderi economice – orice pierdere substanțială de producție sau orice cheltuieli suplimentare suportate de un fermier drept rezultat al unor măsuri excepționale întreprinse de acesta cu scopul reducerii efectelor cauzate de evenimente prevăzute în sub-măsură;

Fenomene climatice nefavorabile – fenomene meteorologice, cum sunt înghețul, inundațiile, seceta, grindina, furtuna, etc. care pot fi asimilate unor dezastre naturale;

Infestare cu dăunători - apariția uneia sau mai multor specii de dăunători într-o zonă sau locație unde numărul și impactul acestora sunt în prezent sau au potențial să atingă un nivel intolerabil;

Suma asigurată – suma maximă în limita căreia asiguratorul plătește despăgubirea în baza contractului de asigurare a producției. În cazul stabilirii sumei asigurate la valoarea producției, despăgubirea nu trebuie să depășească valoarea producției pierdute la nivelul culturii asigurate, iar în cazul raportării la cheltuielile de producție, despăgubirea nu trebuie să depășească cheltuielile tehnologice de producție efectuate de fermieri în baza devizului/ fișei tehnologice până la data producerii riscului asigurat.

Fransiza atinsă - procentul din producția asigurată reprezentând pierderea de producție sub nivelul căreia beneficiarul nu are dreptul la despăgubire.

Franșiza deductibilă - partea suportată de persoana pagubită definită în funcție de cele specificate în contractul de asigurare .

Alte informații privind sM 17.1:

Pentru implementarea sub-măsurii 17.1 va fi deschisă o sesiune de depunere anuală a documentației pentru finanțare, urmand ca perioada de depunere si, daca se va considera necesar, etapele in care va fi organizata sesiunea sa fie stabilite ulterior de către AM PNDR în urma consultării AFIR. Având în vedere posibilitatea epuizării fondurilor alocate acestei sub-măsuri, deschiderea unei noi sesiuni de depunere se realizează după evaluarea încadrării documentațiilor pentru finanțare depuse în bugetul disponibil acestei sub-măsuri, sub rezerva existenței fondurilor.

Etapele ce trebuie parcurse pentru implementarea sM 17.1 sunt:

- semnarea contractului de asigurare de către solicitant;
- depunerea on-line de către solicitant, în vederea finanțării, a documentației (inclusiv contractul de asigurare în vigoare, însoțit de dovada plății a cel puțin 50% din valoarea primei de asigurare) la agenția de plăți;
- verificarea eligibilității documentației și încadrarea sumei admise, conform cererii de finanțare, în bugetul disponibil acestei sub-măsuri;
- semnarea de către beneficiar a Deciziei de finanțare, dacă cererea de finanțare a fost declarată ca fiind eligibilă, și depunerea on-line a cererii/primei cereri de plată la agentia de plăți;
- depunerea on-line de către beneficiar a celei de a doua cereri de plată pentru primirea sprijinului, la agenția de plăți, după plata integrală a primei aferentă contractului de asigurare, în situația în care beneficiarul optează pentru rambursarea sprijinului în două tranșe de plată;
- autorizarea plății pentru cererile de plată eligibile;
- efectuarea plății către beneficiarii eligibili.

8.2.16. M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)

8.2.16.1. *Temei juridic*

Art. 42-44 din Regulamentul (UE) Nr. 1305/2013

Art. 32-35 din Regulamentul (UE) Nr. 1303/2013

8.2.16.2. *Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la ariile de intervenție și la obiectivele transversale*

În cadrul acestei măsuri se va acorda sprijin prin Instrumentul de Redresare al Uniunii Europene (EURI), în baza Regulamentului (UE) 2020/2094 al Consiliului din 14 decembrie 2020, pentru implementarea strategiilor actuale (sM 19.2), iar din fondurile provenite din cadrul financiar multianual se acordă sprijin pentru pregătirea strategiilor care vizează următoarea perioadă de programare (sM 19.1), implementarea strategiilor actuale (sM 19.2) și asigurarea cheltuielilor de funcționare și animare ale GAL (sM19.4) în perioada 2021- 2022. Continuitatea intervențiilor la nivelul teritoriilor LEADER asigură o dezvoltare durabilă socio-economică, în special în contextul actual provocat de COVID-19.

LEADER este un instrument important pentru România în sporirea dezvoltării economice și sociale a zonelor rurale, reducerea disparităților dintre urban-rural și promovarea incluziunii sociale. Experiența actuală reflectă o capacitate de dezvoltare la nivel local ce nu răspunde în totalitate nevoilor locale, în special în ceea ce privește colaborarea între partenerii publici și privați, iar abordarea strategică trebuie încurajată și dezvoltată prin plasarea acesteia sub responsabilitatea comunității.

În România, implementarea abordării LEADER și a Grupurilor de Acțiune Locală (GAL) a început în perioada 2007-2013 prin intermediul PNDR. În perioada 2011-2012, teritoriul a fost acoperit de 163 de GAL-uri selectate, acoperind o suprafață de cca. 142.000 km², reprezentând aproximativ 63% din teritoriul eligibil și circa 58% din populația eligibilă LEADER.

În noua perioadă de programare se urmărește acoperirea întregului teritoriu eligibil LEADER pentru o dezvoltare echilibrată teritorială, care să asigure masa critică pentru implementarea corectă și eficientă a strategiei și eficientizarea costurilor de funcționare.

Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC) reprezintă o modalitate de implementare ce permite partenerilor locali să elaboreze strategia de dezvoltare rurală, în baza analizei nevoilor și priorităților specifice teritoriului.

În cadrul SDL se dorește selectarea unui set coerent de măsuri adaptate priorităților specifice teritoriului și valorificarea potențialul autentic local al teritoriului. LEADER va contribui la dezvoltarea zonelor rurale, inclusiv a orașelor mici cu o populație de maximum 20.000 de locuitori (va fi indicată mai târziu o listă a zonelor în care LEADER va contribui), și va facilita implementarea proiectelor cu o abordare inovativă multisectorială și transversală, pentru a sprijini nevoile populației din teritoriul eligibil LEADER și a îndeplini obiectivele Strategiei Europa 2020.

Ca un criteriu general de complementaritate, FEDR și FSE, prin instrumentul de finanțare DLRC-POR, va sprijini acțiunile de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității în mediul urban pentru

localități cu peste 20.000 de locuitori, în timp ce FEADR va sprijini GAL-uri în zonele rurale și în orașele mici cu mai puțin de 20.000 de locuitori. Finanțarea LEADER prin Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) va fi realizată din FEADR.

În perioada de programare 2007-2013, având în vedere durata scurtă a apelului de selecție pentru investițiile privind infrastructura de broadband în spațiul rural, cauzată de constrângerea semnării contractelor de finanțare până la 30.06.2014, cât și de timpul limitat pentru potențialii beneficiari de a implementa proiectele până la finalizarea perioadei de programare, o serie de proiecte tehnice/cereri de finanțare au fost respinse pe motive de neîndeplinire a cerințelor tehnice/admisibilitate. În actuala perioadă de programare nu sunt prevăzute constrângeri de timp similare, care să împiedice GAL-urile să includă proiectele de infrastructură de bandă largă ca parte din strategiile de dezvoltare locală. Pentru a asigura îmbunătățirea calității proiectelor de infrastructură de bandă largă, GAL-urile vor realiza sesiuni de animare/informare înainte de lansarea apelurilor aferente măsurii de broadband, unde pot fi invitați inclusiv specialiști în domeniul rețele TIC. Autoritatea de Management și Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală vor încuraja și sprijini implementarea proiectelor de infrastructură de bandă largă dacă acestea sunt incluse în strategiile de dezvoltare locală.

În situația în care, la nivelul teritoriilor vizate de Strategiile de Dezvoltare Locală au fost realizate investiții în infrastructură de bandă largă din alte surse de finanțare private sau se constată dificultăți majore pentru implementarea acestui tip de investiție, coroborat cu proiecte de același tip finanțate prin POC, GAL-urile pot finanța operațiuni conexe infrastructurii de bandă largă care să creeze premisele unei dezvoltări locale eficiente prin interconectarea nevoilor cu oportunitățile care impactează comunitatea locală, cum ar fi: platforme colaborative, alfabetizare digitală etc. Capacitatea de dezvoltare a comunității la nivel local în ceea ce privește colaborarea între autoritățile publice, mediul privat și cetățeni nu răspunde în totalitate nevoilor existente, astfel GAL-ul poate interveni ca un facilitator cheie de întărire a guvernancei locale.

Având în vedere experiența din perioada de implementare a PNDR 2007-2013, finanțarea măsurilor de valorificare a resurselor locale și de promovare a specificității locale este relevantă pentru a menține caracterul inovator al abordării LEADER. Totodată, urmărind aceleași obiective generale și specifice ale Politicii Agricole Comune ale U.E. și ale PNDR, programul LEADER, presupune dezvoltarea comunităților locale într-o manieră specifică, adaptată nevoilor și priorităților acestora.

Valoarea adăugată a abordării LEADER derivă din acele inițiative locale care combină soluții ce răspund problematicii identificate la nivelul comunităților locale, reflectate în acțiuni specifice acestor nevoi.

Legătura măsurii cu nevoile:

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri va contribui la satisfacerea nevoilor „Reducerea gradului de sărăcie și a riscului de excluziune socială”(019), „Infrastructură de bază și servicii adecvate în zonele rurale” (020), „Creșterea și diversificarea numărului de locuri de muncă în zonele rurale” (021), “Patrimoniul local conservat” (022), “Dezvoltarea locală prin abordarea LEADER” (023), “Îmbunătățirea colaborării între actorii din mediul rural” (024), “Accesul la infrastructura modernă TIC” (025), așa cum au fost identificate în Cap. 4.2 al programului.

Pentru a răspunde nevoilor identificate, operațiunile vor fi desfășurate în cadrul a patru sub-măsuri:

- sprijin pregătitor, sM19.1,
- sprijin pentru implementarea acțiunilor în cadrul strategiei de dezvoltare locală, sM19.2,
- pregătirea și implementarea activităților de cooperare ale Grupului de Acțiune Locală, sM19.3,

- sprijin pentru cheltuieli de funcționare și animare, sM19.4.

Contribuția măsurii la domeniile de intervenție

Deși programată în totalitate în cadrul DI 6B, proiectele din cadrul Strategiilor de Dezvoltare Locală pot contribui domeniile de intervenție așa cum sunt prevăzute în regulamentele specifice dezvoltării rurale.

Asigurarea sinergiei dintre priorități va conduce la revitalizarea și dezvoltarea zonelor LEADER. Sprijinul acordat prin Prioritatea 6, Domeniul de Intervenție 6B pentru îmbunătățirea infrastructurii locale de bază contribuie la îmbunătățirea calității vieții populației din zonele LEADER și atractivitatea satelor.

LEADER, prin caracterul său transversal contribuie la obiectivele de dezvoltare rurală identificate la nivelul PNDR 2014-2020. Inovarea este unul dintre elementele principale ale abordării LEADER. Prin urmare, LEADER va încuraja proiectele inovative ce sunt în acord cu obiectivele din Reg. (EU) nr. 1305/2013 și cu obiectivele de dezvoltare locală ale comunității.

Sprijinirea conservării patrimoniului local și a tradițiilor contribuie nu numai la sporirea calității vieții în zonele LEADER, ci și la stimularea activităților de turism rural, dezvoltarea produselor locale și crearea de locuri de muncă. Proiectele sprijinite la nivelul strategiilor de dezvoltare locală au un impact pozitiv asupra obiectivelor FEADR.

Cele mai semnificative oportunități pentru LEADER se regăsesc în următoarele domenii de acțiune:

- contribuția la diversificarea activităților economice non-agricole și încurajarea micilor întreprinzători din spațiul LEADER;
- crearea, îmbunătățirea și diversificarea facilităților de dezvoltare economică, infrastructura fizică locală la scară mică, inclusiv broadband și servicii conexe precum și a serviciilor de bază;
- creșterea atractivității zonelor LEADER și diminuarea migrației populației, în special a tinerilor;
- îmbunătățirea incluziunii sociale inclusiv în ce privește grupurile minoritare/ etnice, protejarea și conservarea patrimoniului natural și cultural rural;
- diversificarea ofertei turistice, încurajarea inițiativelor de dezvoltare locală cu un grad ridicat de integrare socio-economică teritorială.

GAL-urile reprezintă soluția concretă, transformarea în realitate a potențialului pe care comunitățile locale îl pot valorifica pentru a se putea înscrie în această nouă abordare a dezvoltării satului european, o abordare prin care se încurajează întoarcerea și/sau stabilirea tinerilor în teritoriul LEADER și dezvoltarea economică, socială și culturală a acestuia. Pentru a sprijini acest demers se pune accentul pe: stimularea parteneriatelor, transferul de cunoștințe și implementarea inițiativelor inovative, dar mai ales, pe implicarea reală a cetățenilor în deciziile strategice pe termen lung etc.

Contribuția la obiectivele transversale:

Mediu și climă

Prin măsurile de interes local ce ar putea fi finanțate prin LEADER 2014-2020 se au în vedere și acțiunile de atenuare a schimbărilor climatice prin promovarea de soluții inovative care să răspundă nevoilor identificate în acest sens în SDL. De asemenea, prin LEADER sunt încurajate investițiile ce vizează eficientizarea energiei și a consumului de apă, crearea și dezvoltarea de activități neagricole privind identificarea și utilizarea energiilor din surse regenerabile, promovarea utilizării surselor de caldură pe bază de biomasă, crearea și dezvoltarea de sisteme de producere și distribuție a biogazului la nivel de

comunitate, contribuind astfel la dezvoltarea competitivității locale, servicii de bază și a unei economii locale cu emisii scăzute de carbon.

Inovarea

Grupurile de Acțiune Locală joacă un rol important în dezvoltarea comunității. Prin capacitatea acestora de a întruni interesele membrilor comunităților locale, GAL-urile pot identifica soluții inovatoare la problemele existente la nivel local. Inovarea în cadrul LEADER constă, așadar, în modul în care GAL-urile abordează oportunitățile și provocările identificate la nivel local și în modul în care reușesc să crească interesul pentru dezvoltarea proiectelor inovative de utilitate publică și/sau cu impact economic, social, cultural și natural. Astfel, la nivelul unei comunități locale, acțiunile inovative presupun finanțarea unor investiții/servicii care sunt sprijinite prin FEADR și asigură îndeplinirea obiectivelor din SDL. În cadrul SDL pot fi dezvoltate măsuri inovative în orice domeniu pentru care au fost identificate nevoi specifice la nivelul comunității locale. Măsurile inovative pot viza inclusiv domenii precum: eficiența energetică și promovarea energiei din surse regenerabile, TIC, patrimoniu material și imaterial inclusiv patrimoniu natural de interes local, piețe agricole, agroalimentare pentru produsele locale, grupuri vulnerabile și comunități dezavantajate etc.

Implementarea abordării LEADER

Pentru a fi eligibilă, Strategia de Dezvoltare Locală (SDL) trebuie să fie elaborată pe baza unei abordări de jos în sus. Activitățile LEADER pot să corespundă diferitelor tipuri de activități prevăzute de Regulamentul 1305/2013, inclusiv cele legate de activitățile de promovare a incluziunii sociale și a reducerii sărăciei și să contribuie astfel la OT9 – Promovarea incluziunii sociale, combaterea sărăciei și discriminării din Acordul de Parteneriat al României. De asemenea, prin SDL pot fi sprijinite și alte activități care răspund obiectivelor economice și de mediu precizate în Regulament.

Grupurile de Acțiune Locală vor structura strategia de dezvoltare locală în funcție de obiectivele PNDR 2014-2020 și în funcție de nevoile identificate în analiza diagnostic din SDL. Valoarea adăugată a LEADER reiese din faptul că strategiile trebuie să promoveze inovarea și să reflecte modalitatea în care aceasta este abordată în cadrul proceselor și activităților specifice. Se va acorda prioritate în selecție SDL-urilor care propun măsuri prin care se ating obiectivele transversale ale PNDR (inovarea, schimbări climatice și acțiuni de mediu).

LEADER, ca abordare inovatoare, bazată pe cooperare și implementată într-o anumită regiune, generează valoare adăugată în respectiva regiune în special datorită implicării de jos în sus a populației și a participării integrate a reprezentanților sectoarelor economice. Valoarea adăugată a SDL poate fi generată atât de caracterul inovator al intervenției prin LEADER, cât și de impactul generat de aceasta la nivelul respectivului teritoriu. Cuantificarea valorii adăugate se va realiza cu ajutorul indicatorilor specifici propuși în fiecare SDL.

LEADER generează valoare adăugată în teritoriu prin :

- Capacitatea instituțională creată și consolidată prin parteneriate;
- Dezvoltarea resurselor umane și utilizarea de know-how;
- Identificarea unor soluții locale creative pentru problemele existente la nivel local;
- Dezvoltarea proiectelor de utilitate publică și/sau cu impact economic, social, cultural și natural;
- Dezvoltarea identității locale;
- Schimburi de experiență și bune practici inter-teritoriale și trans-naționale.

Grupul de acțiune local (GAL)

GAL este un parteneriat privat - public activ. Parteneriatul local care elaborează Strategia de Dezvoltare Locală va fi format din diferiți actori privați și publici reprezentativi, care vor fi definiți în liniile directoare naționale. Sarcinile ce revin GAL, conform art.34 al Regulamentului (UE) nr. 1303/2013 sunt obligatorii și esențiale pentru implementarea cu succes a SDL și vizează:

- consolidarea capacității actorilor locali relevanți de a dezvolta și implementa operațiunile, inclusiv promovarea capacităților lor de management al proiectelor;
- conceperea unei proceduri de selecție nediscriminatorii și transparente și a unor criterii obiective în ceea ce privește selectarea operațiunilor, care să evite conflictele de interese, care garantează că cel puțin 51 % din voturile privind deciziile de selecție sunt exprimate de parteneri care nu au statutul de autorități publice și permite selecția prin procedură scrisă;
- asigurarea, cu ocazia selecționării operațiunilor, a coerenței cu strategia de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității, prin acordarea de prioritate operațiunilor în funcție de contribuția adusă la atingerea obiectivelor și țințelor strategiei;
- pregătirea și publicarea de cereri de propuneri sau a unei proceduri permanente de depunere de proiecte, inclusiv definirea criteriilor de selecție;
- primirea și evaluarea cererilor de finanțare depuse;
- selectarea operațiunilor, stabilirea cuantumului contribuției și prezentarea propunerilor către organismul responsabil pentru verificarea finală a eligibilității înainte de aprobare;
- monitorizarea implementării strategiei de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității și a operațiunilor sprijinite și efectuarea de activități specifice de evaluare în legătură cu strategia respectivă.

În structura parteneriatului, a elaborării și a implementării SDL trebuie să se asigure promovarea egalității dintre bărbați și femei și a integrării de gen, cât și prevenirea oricărei discriminări pe criterii de sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală.

Partenerii economici privați, precum și alți reprezentanți ai societății civile vor reprezenta cel puțin 51% la nivel decizional. Reprezentanții orașelor vor reprezenta maximum 25% la nivel decizional (organisme de conducere ale GAL-ului și comitet de selecție) și raportat la populația acoperită într-un teritoriu GAL.

Aria de aplicabilitate a strategiilor de dezvoltare locale (SDL)

LEADER se aplică în teritorii coerente cu o populație cuprinsă între 10.000 – 100.000 de locuitori, reprezentate de Unități Administrativ Teritoriale - comune și Unități Administrativ Teritoriale - orașe mici cu o populație de maximum 20.000 de locuitori. Având în vedere densitatea redusă a populației în zona Delta Dunării de 11, 94 loc/km², pentru această zonă se va accepta un prag minim de 5.000 locuitori. Aceste limitări asigură un echilibru adecvat între o masă critică de actori implicați și identificarea regională a zonelor. Legăturile dintre urban și rural reprezintă un instrument foarte important pentru dezvoltarea unei zone, vizând creșterea incluziunii sociale și reducerea sărăciei. Suprafața eligibilă totală LEADER este de 228.754 km², cu o populație de 11.359.703 locuitori. Acoperirea vizată a teritoriului și a populației eligibile LEADER este de 100%, cu un număr estimat de 120 GAL-uri.

Selectarea SDL

Selectarea strategiilor de dezvoltare locală se va realiza în baza unei singure proceduri publice de selecție, care va fi elaborată la nivelul MADR și care va presupune verificarea eligibilității și aplicarea criteriilor de selecție, urmând a fi stabilit în cadrul național de implementare un punctaj minim pentru selecția

strategiilor de dezvoltare locală. În cadrul procesului de selecție, Strategiile de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității sunt selectate de un comitet constituit în acest scop din reprezentanți ai Agenției de Plăți, Autorității de Management și dacă este necesar, vor face parte din comitetul de selecție și experți externi. Se va organiza o singură sesiune de selecție a GAL în cadrul LEADER 2014-2020, nu mai târziu de 2 ani de la aprobarea AP (conform Reg. (UE) nr. 1303/2013).

Alocarea financiară pentru SDL

După selecție, alocarea inițială financiară pentru SDL (formată din alocarea aferentă sub-măsurilor 19.2 și 19.4) se va stabili astfel:

- 80% din alocarea totală pentru SDL va fi împărțită în funcție de populația și suprafața totală a teritoriului eligibil LEADER, rezultând o valoare pe locuitor și km²;
- 20% din alocarea totală pentru SDL se acordă SDL-urilor care obțin nivelul cel mai înalt de calitate, rezultat ca urmare a procesului de selecție.

În situația în care există diferențe între teritoriul eligibil LEADER și teritoriul acoperit de SDL-urile selectate, sumele rămase disponibile (aferente populației și suprafeței neacoperite în urma procesului de selecție) vor contribui la majorarea procentului minim de 20%.

Astfel, după selecție, GAL-urile care vor obține punctajul de calitate, își vor revizui planul financiar, care va fi propus spre aprobare Autorității de Management.

Calendarul indicativ de selecție GAL va cuprinde două etape:

- Etapa 1: Sprijin pregătitor pentru elaborarea Strategiilor de Dezvoltare Locală;
- Etapa 2: Selecția SDL.

Criterii de eligibilitate pentru evaluarea SDL

- Parteneriatul trebuie să fie constituit din minimum 51% reprezentanți ai mediului privat și ai societății civile;
- Organizațiile din mediul urban vor reprezenta maximum 25% la nivel decizional;
- Populația care provine din orașele mici nu va depăși 25% din totalul populației acoperite din teritoriu;
- Teritoriul acoperit de GAL trebuie să fie omogen;
- Prezența unui singur GAL pe teritoriul eligibil LEADER;
- Teritoriul cu o populație cuprinsă între 10.000 – 100.000 de locuitori, reprezentat de Unitati Administrativ Teritoriale - comune si Unitati administrativ Teritoriale - orașe mici cu o populație de maximum 20.000 de locuitori. Pentru zona Deltei Dunării se va accepta un prag minim de 5.000 locuitori;
- Strategia de dezvoltare locală prezintă toate elementele menționate în secțiunea ”Conținutul SDL-urilor”;
- Strategia este coerentă (contribuie la obiectivele strategice din PDR, reflectă nevoile de dezvoltare din teritoriu identificate în analiza SWOT și strategia este relevantă în ceea ce privește prioritățile și obiectivele stabilite).

Principii privind stabilirea criteriilor de selecție pentru strategiile de dezvoltare locală:

- Principiul selecției teritoriilor cu densitatea redusă, cu zone dezavantajate în conformitate cu hărțile identificate în PDR sau/și cu zone cu potențial natural (NATURA 2000, HNV);
- Principiul selecției parteneriatelor care au în componență preponderent sectorul privat și societate civilă, organizații a unei minorități locale – inclusiv minoritatea romă, organizații ale tinerilor, mediului și a femeilor, forme asociative, relevante pentru teritoriu;
- Principiul selecției strategiilor care conțin intervenții în infrastructura socială, acțiuni adresate minorităților locale (în special minoritatea romă), intervenții în infrastructura de bandă largă, scheme de calitate, măsuri care implică asocierea;
- Principiul selecției calității SDL, reflectată inclusiv de caracterul inovativ al strategiei.

Criteriile de selecție vor fi stabilite și detaliate în cadrul național de implementare pentru selecția SDL. Pentru elaborarea SDL este necesară o implicare activă a partenerilor privați și publici, prin consultarea acestora, pe baza principiului abordării de jos în sus.

Conținutul SDL-urilor

SDL va cuprinde cel puțin următoarele elemente de conținut și structură:

- a. definirea teritoriului și a populației acoperite;
- b. analiza nevoilor de dezvoltare și a potențialului zonei, inclusiv o analiză a punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și riscurilor;
- c. descrierea obiectivelor, descrierea caracterului integrat și inovator al strategiei și ierarhizarea obiectivelor, descrierea măsurilor, inclusiv ținte măsurabile și dacă este cazul, descrierea obiectivelor care vizează cooperarea;
- d. descrierea procesului de implicare a comunităților locale în elaborarea strategiei;
- e. descrierea planului de acțiune privind transpunerea obiectivelor în măsuri;
- f. descrierea mecanismelor de gestionare, monitorizare, evaluare și control a strategiei;
- g. planul financiar al strategiei, cu alocare pe obiectivele majore;
- h. descrierea parteneriatului local, constituit prin respectarea cerințelor menționate anterior;
- i. descrierea structurii organizatorice și a competențelor necesare ale angajaților GAL, prin care să se asigure îndeplinirea tuturor atribuțiilor specifice, inclusiv a celor de monitorizare, evaluare și control;
- j. descrierea mecanismelor de evitare a posibilelor conflicte de interese conform legislației naționale;
- k. descrierea complementarității și/sau contribuției la obiectivele altor strategii relevante (naționale, sectoriale, regionale, județene etc.);
- l. demonstrarea valorii adăugate a măsurilor propuse în SDL, prin stabilirea de criterii de eligibilitate, criterii de selecție, intensitatea sprijinului în concordanță cu specificul teritoriului acoperit și indicatori specifici relevanți pentru măsurile respective.

Detalii privind etapa de implementare a strategiilor

Pe parcursul implementării, în funcție de performanța dovedită de GAL în evaluarea proiectelor, Agenția de Plăți poate delega către GAL anumite sarcini de verificare, în baza unui acord de delegare.

Pe parcursul implementării, AM va stabili cel puțin o etapă de evaluare a implementării SDL-urilor selectate. Una dintre evaluări va fi realizată în vederea finalizării evaluării intermediare a PNDR. AM va stabili un sistem de redistribuire a alocării financiare, în funcție de performanțele înregistrate de GAL în implementarea obiectivelor propuse prin strategie, dar și corecta implementare a fondurilor UE prin GAL.

Pentru GAL-urile care nu vor atinge nivelul de performanță prestabilit de către AM prin cadrul național de implementare, ca urmare a evaluării intermediare, vor fi aplicate măsuri corective proporționale cu nerealizarea gradului de performanță stabilit, iar sumele disponibilizate vor fi redistribuite către GAL-urile performante, în baza nevoilor identificate de către acestea.

Detaliile cu privire la sistemul de redistribuire și criteriile de evaluare care vor fi aplicate în vederea evaluării performanței (ex.: nivelul de contractare și de plată, rata de eroare a evaluării proiectelor, animarea teritoriului), vor fi detaliate în cadrul național de implementare.

AM PNDR poate stabili mai multe etape de evaluare a performanțelor GAL, corelate cu atingerea obiectivelor SDL.

GAL-urile vor beneficia de alocări suplimentare, provenite din fondurile disponibile la nivelul M19. Modalitatea de distribuire a fondurilor către GAL-urile ce îndeplinesc criteriile de evaluare se va detalia în cadrul național de implementare.

Totodată, GAL-urile vor beneficia de alocări suplimentare provenite din fondurile disponibile pentru perioada de tranziție. Distribuirea acestor fonduri se realizează în funcție de suprafața și populația vizată de SDL, către GAL-urile care îndeplinesc anumite criterii de performanță și demonstrează capacitatea de gestionare a fondurilor suplimentare. Mecanismul de distribuire și criteriile vor fi detaliate în cadrul național de implementare.

8.2.16.3. Domeniul de aplicare, nivelul sprijinului, beneficiarii eligibili și, dacă este relevant, metodologia de calcul al cuantumului ratei sprijinului, cu defalcare în funcție de submăsură și/sau tipul operațiunii în cazul în care este necesar. Pentru fiecare tip de operațiune, specificarea costurilor eligibile, a condițiilor de eligibilitate, a cuantumurilor și a ratelor de sprijin aplicabile și a principiilor în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție

8.2.16.3.1. 19.1 Sprijin pregătitor

Submăsură:

- 19.1 - Sprijin pregătitor

8.2.16.3.1.1. Descrierea tipului operațiunii

Sprijinul pregătitor constă în sprijinul acordat parteneriatelor privat-publice locale pentru elaborarea strategiei de dezvoltare locală.

Elementele sprijinului pregătitor sunt:

- Un proces de consultare realizat la nivel local. Acest proces care vizează întocmirea strategiei de dezvoltare locală, reprezintă o oportunitate ideală pentru parteneriat de a implica, în mod activ, actori locali și organizații noi. În acest fel, parteneriatul poate analiza nu numai nevoile și oportunitățile de dezvoltare, ci și mecanismul de implicare activă a populației.
- Sprijinul pregător cuprinde și acțiuni de construcție instituțională și de creare de rețele, cu scopul de a pregăti și implementa o strategie integrată de dezvoltare locală pentru o anumită zonă.

Un obiectiv principal vizează creșterea capacității de colaborare, necesară pentru elaborarea unor strategii integrate, ceea ce va oferi actorilor locali și reprezentanților din diferite domenii de activitate posibilitatea de a lucra împreună și de a interacționa în favoarea comunităților din teritoriile LEADER.

Evitarea dublei finanțări:

GAL-urile care au beneficiat de sprijin pregător în perioada de programare 2007-2013 pot beneficia de acest tip de sprijin și în perioada 2014-2020, în concordanță cu condițiile stipulate în legislația comunitară și națională, precum și în cadrul național de implementare.

Activitățile pregătitoare specifice pentru perioada 2014-2020 nu pot fi finanțate din fonduri aferente perioadei 2007-2013.

Pentru evitarea dublei finanțări pentru GAL-urile care beneficiază de sprijin financiar pentru funcționare în perioada de programare 2007-2013, activitățile și cheltuielile aferente acestora vor fi evidențiate, monitorizate și verificate distinct, în conformitate cu legislația specifică în vigoare (de ex: atribuții distincte în fișele de post, program de muncă destinat exclusiv atribuțiilor specifice, evidență contabilă distinctă etc.).

GAL-urile autorizate pentru funcționare în perioada 2014-2020, pot beneficia de sprijinul pregător în scopul elaborării SDL care vizează următoarea perioadă de programare. Sursa de finanțare pentru acest tip de sprijin este constituită din fondurile aferente LEADER pentru perioada de tranziție. Atât parteneriatele noi, cât și GAL-urile existente pot beneficia de acest sprijin. GAL-urile care implementează SDL aferentă perioadei de programare 2014-2020, pot beneficia de acest tip de sprijin cu condiția respectării măsurilor privind dubla finanțare.

8.2.16.3.1.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Rambursarea cheltuielilor eligibile suportate și plătite efectiv.

8.2.16.3.1.3. Trimiteri la alte acte legislative

Ordonanța de Guvern nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu completările și modificările ulterioare

8.2.16.3.1.4. Beneficiari

- un parteneriat existent autorizat conform OG 26/2000;
- un nou parteneriat – fără personalitate juridică.

Parteneriatele existente/noi se vor forma în baza unui Acord de Parteneriat specific LEADER.

Prevederile din Acordul de Parteneriat specific LEADER vor respecta principiile LEADER și vor fi detaliate în cadrul național de implementare.

În cazul unui parteneriat care nu este autorizat ca asociație, reprezentarea va fi realizată de o entitate juridică privată sau publică din cadrul parteneriatului, cu sediul social/punct de lucru/sucursală în teritoriul acoperit de potențialul GAL, desemnată de respectivul parteneriat. Sprijinul pregător pentru elaborarea SDL care vizează următoarea perioadă de programare este acordat atât parteneriatelor existente cât și celor nou formate.

8.2.16.3.1.5. Costuri eligibile

Cheltuieli pentru:

- a. activități de consultare, animare și organizare de grupuri de lucru în vederea elaborării SDL, inclusiv costurile de personal pentru aceste activități;
- b. consultanță tehnică și financiară în vederea elaborării SDL, inclusiv costuri de personal, achiziția de informații, date necesare elaborării SDL și studii ale zonei.

8.2.16.3.1.6. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Parteneriatele aferente unor teritorii care se suprapun nu sunt eligibile pentru sprijinul pregător;
- Grupuri alcătuite din parteneri care să reprezinte sectorul public și privat, economic și social din teritoriul eligibil, în care reprezentanții sectorului privat și a societății civile reprezintă cel puțin 51% (cu un acord formal semnat de fiecare membru);
- Grupurile trebuie să reprezinte un teritoriu omogen care să respecte spațiul eligibil pentru implementarea LEADER, cu o populație cuprinsă între 10.000 – 100.000 de locuitori. Pentru zona Deltei Dunării se va accepta un prag minim al populației de 5.000 de locuitori. Teritoriul eligibil LEADER cuprinde Unități Administrativ-Teritoriale-comune și poate cuprinde Unități Administrativ-Teritoriale-orașe mici cu o populație de maximum 20.000 locuitori.

Acordarea Sprijinului pregător destinat elaborării SDL, ce are ca sursă de finanțare fondul de tranziție, se realizează cu respectarea condițiilor de eligibilitate aferente parteneriatului, teritoriului și strategiei, conform regulamentelor aplicabile următoarelor perioade de programare:

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Grupurile sunt alcătuite din parteneri care reprezintă sectorul public și privat, economic și social din teritoriul eligibil (cu un acord formal semnat de fiecare membru), în care niciun grup de interese nu controlează procesul decizional;

- Grupurile trebuie să reprezinte un teritoriu omogen care să respecte spațiul eligibil pentru implementarea LEADER, cu o populație și o suprafață care să asigure viabilitatea GAL și utilizarea eficientă a fondurilor. Pentru zona Deltei Dunării se va accepta un prag minim al populației de 5.000 de locuitori. Teritoriul eligibil LEADER cuprinde Unități Administrative-Teritoriale-comune și poate cuprinde Unități Administrative-Teritoriale-orașe mici cu o populație de maximum 20.000 locuitori.
- Parteneriatele aferente unor teritorii care se suprapun nu sunt eligibile pentru sprijinul pregătitor

8.2.16.3.1.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

- Principiul selecției parteneriatelor care dovedesc expertiză pentru realizarea activităților de consultare, animare și grupuri de lucru în vederea elaborării SDL / nu se aplică pentru sprijinul pregătitor finanțat din fondurile de tranziție;
- Principiul structurii parteneriatului (se va acorda prioritate reprezentării semnificative a sectorului privat și a societății civile, organizațiilor reprezentative a minorităților – inclusiv minoritatea romă și a asociațiilor, prezența zonelor care nu au beneficiat de finanțare LEADER în perioada 2007-2013 / pentru sprijinul pregătitor finanțat din fondurile de tranziție: prezența zonelor care nu au beneficiat de finanțare LEADER în perioada 2014-2020);
- Principiul densității populației din teritoriul vizat de parteneriat (se acordă prioritate teritoriului cu densitate redusă a populației);
- Principiul parteneriatelor care vizează un număr mai mare de unități administrative teritoriale.

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii Europene în materie de dezvoltare rurală.

8.2.16.3.1.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul pregătitor va fi acordat până la suma maximă de 20.000 Euro valoare publică nerambursabilă pentru SDL depusă de parteneriat, astfel:

- Costurile pentru animare (descrise la lit. a secțiunea cheltuieli eligibile) vor fi de maximum 10.000 Euro, acordate proporțional cu numărul de locuitori existent la nivelul teritoriului vizat (maximum 100.000 de locuitori). Prin urmare, alocarea financiară va fi 0,1 Euro/locuitor.
- Costurile legate de elaborarea strategiei (descrise la lit. b) se vor încadra în suma maximă de 10.000 de euro, indiferent de mărimea teritoriului și populația acoperită de SDL.

Sprijinul pregătitor destinat elaborării SDL pentru perioada următoare de programare, provenit din fondurile de tranziție, va fi acordat până la suma maximă de 30.000 Euro valoare publică nerambursabilă pentru SDL depusă de parteneriat, astfel:

- Costurile pentru animare (descrise la lit. a secțiunea cheltuieli eligibile): se va acorda în funcție de numărul de locuitori existent la nivelul teritoriului vizat, respectiv 0,22 Euro/locuitor și nu va depăși 15.000 Euro.

- Costurile legate de elaborarea strategiei (descrise la lit. b) se vor încadra în suma maximă de 15.000 de euro, indiferent de mărimea teritoriului și populația acoperită de SDL.

Nu se acordă avans.

Intensitatea sprijinului nerambursabil pentru această sub-măsură este 100%.

Rambursarea costurilor eligibile se va realiza în două etape:

- Costurile pentru animare pot fi rambursate după finalizarea tuturor activităților aferente animării. **În situația în care parteneriatul nu depune o SDL în vederea selecției, sumele plătite vor fi recuperate;**
- Costurile pentru elaborarea SDL vor fi rambursate doar pentru SDL-urile declarate eligibile de către Autoritatea de Management, ulterior procesului de evaluare a SDL. **Acordarea sprijinului pentru acest tip de cheltuieli nu este condiționată de selectarea SDL, ci exclusiv de eligibilitatea acesteia.**

8.2.16.3.1.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.16.3.1.9.1. *Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor*

-

8.2.16.3.1.9.2. *Măsuri de atenuare*

-

8.2.16.3.1.9.3. *Evaluarea globală a măsurii;*

-

8.2.16.3.1.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplica.

8.2.16.3.1.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Descrierea elementelor obligatorii ale dezvoltării locale plasate sub responsabilitatea comunității (denumită în continuare „DLRC”) din care este compusă măsura LEADER: sprijinul pregătitor, implementarea operațiunilor din cadrul strategiei de DLRC, pregătirea și implementarea activităților de cooperare ale Grupului de acțiune locală (denumit în continuare „GAL”), costurile de funcționare și animare, menționate la articolul 35 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

-

Descrierea modului de utilizare a kitului de inițiere LEADER menționat la articolul 43 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, ca tip specific de sprijin pregătitor, dacă este relevant;

-

Descrierea sistemului de depunere permanentă a solicitărilor pentru proiecte de cooperare în cadrul LEADER, menționat la articolul 44 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

Procedura și calendarul pentru selectarea strategiilor de dezvoltare locală

-

Justificarea selecționării pentru implementarea strategiei de dezvoltare locală a zonelor geografice a căror populație nu se încadrează în limitele prevăzute la articolul 33 alineatul (6) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

-

Coordonarea cu celelalte fonduri structurale și de investiții europene (denumite în continuare „ESI”) în ceea ce privește DLRC, inclusiv posibila soluție aplicată în ceea ce privește utilizarea opțiunii fondului principal, și orice complementarități globale între fondurile ESI pentru finanțarea sprijinului pregătitor

-

Existența sau inexistența posibilității de a achita avansuri

-

Definirea sarcinilor Autorității de Management, ale agenției de plăți și ale GAL-urilor în cadrul LEADER, în special în ceea ce privește procedura de selecție nediscriminatorie și transparentă și criteriile obiective pentru selectarea operațiunilor menționate la articolul 34 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

-

Descrierea mecanismelor de coordonare prevăzute și a complementarităților asigurate cu operațiuni sprijinite prin alte măsuri de dezvoltare rurală, în special în ceea ce privește: investițiile în activități neagricole și ajutorul la înființarea întreprinderii acordat în temeiul articolului 19 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, investiții în temeiul articolului 20 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 și cooperarea în temeiul articolului 35 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, în special în ceea ce privește implementarea unor strategii de dezvoltare locală prin parteneriate public-privat

-

8.2.16.3.2. 19.2 Sprijin pentru implementarea acțiunilor în cadrul strategiei de dezvoltare locală

Submăsură:

- 19.2 - Sprijin pentru implementarea operațiunilor în cadrul strategiei de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității

8.2.16.3.2.1. Descrierea tipului operațiunii

Sprijinul în cadrul acestei sub-măsură se acordă pentru implementarea măsurilor din cadrul Strategiilor de Dezvoltare Locală ale GAL-urilor selectate.

În strategiile elaborate vor fi incluse măsuri care ating obiectivele SDL, contribuie la obiectivele FEADR (așa cum sunt stabilite la art. 4 din Regulamentul UE nr. 1305/2013) și sunt conforme cu prioritățile strategice identificate în Acordul de Parteneriat și PNDR și generează valoare adăugată în teritoriu. GAL va realiza selecția proiectelor din cadrul SDL pe baza unei evaluări documentate care va demonstra temeinicia și imparțialitatea deciziei privind selecția proiectelor, aplicând criteriile de selecție adecvate specificului local, prin intermediul Comitetului de Selecție, alcătuit din membrii parteneriatului local. Pentru asigurarea principiilor de transparență a procesului de selecție, GAL va respecta condițiile minime obligatorii de publicitate, care vor fi definite în cadrul național de implementare.

LEADER poate avea un rol principal în ceea ce privește stimularea unei abordări inovatoare pentru dezvoltarea zonei eligibile. Inovarea va fi încurajată printr-un proces decizional, flexibil și descentralizat cu privire la acțiunile care vor fi implementate.

Inovarea se poate concretiza la nivel local în tipuri de proiecte de servicii, produse, tehnologii, activități economice, forme de organizare, proiecte demonstrative cu caracter experimental, cu rezultate ce pot fi transpuse în practică și prin care se corelează acțiuni principale într-un context nou etc. Inovarea trebuie să fie evaluată cu referire la situația locală, ca o abordare inovatoare la nivelul teritoriului acoperit de GAL și care este posibil să fie existentă în alt teritoriu.

Măsurile cu caracter inovativ implementate prin LEADER trebuie să fie în concordanță cu obiectivele prestabilite în strategie și totodată să aducă valoare adăugată și/sau impact economic, social, cultural și natural în teritoriu.

Parteneriatele (viitoare GAL-uri) vor include în SDL justificări referitoare la necesitatea finanțării măsurilor care se regăsesc la nivel național, reflectând astfel valoarea adăugată pe care aceste măsuri o determină la nivelul teritoriului vizat.

GAL-urile vor asigura valoarea adăugată a măsurilor care vor fi sprijinite prin LEADER prin stabilirea criteriilor de eligibilitate/selecție, intensitatea sprijinului și indicatori specifici relevanți pentru măsurile respective, în conformitate cu analiza teritorială și nevoile financiare.

Tipuri de acțiuni neeligibile:

Deși GAL-urile vor avea flexibilitatea de a finanța proiecte bazate pe nevoile identificate în SDL, operațiunile asociate următoarelor măsuri nu sunt eligibile pentru sprijin prin SDL:

- Sprijin pentru schimburi pe termen scurt la nivelul conducerii exploatațiilor și pădurilor, precum și pentru vizite în exploatații și în păduri; (Art 14/ Reg. 1305/2013);

- Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor (Art 21 (a)/ Reg. 1305/2013);
- Plățile pentru agromediu și climă (Art 28/ Reg. 1305/2013);
- Agricultură ecologică (Art. 29/Reg. 1305/2013);
- Plăți Natura 2000 și plăți legate de Directiva-cadru privind apa (Art 30/ Reg. 1305/2013);
- Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (Art 31/ Reg. 1305/2013);
- Plățile pentru bunăstarea animalelor (Art 33/ Reg. 1305/2013);
- Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (Art. 34/Reg. 1305/2013);
- Sprijin pentru gestionarea riscurilor (Art 36/ Reg. 1305/2013).

8.2.16.3.2.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv;
- Sume forfetare care nu depășesc limitele cuantumului stabilite în PNDR pentru aceleași tipuri de operațiuni la care se aplică acest tip de sprijin;
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art 63 ale R. (CE) nr. 1305/2013;
- Instrument financiar conform condițiilor detaliate în cap. 8.1.

8.2.16.3.2.3. Trimiteri la alte acte legislative

- Legea nr. 31/1990 din 16 noiembrie 1990 privind societățile comerciale
- Ordonanță de Urgență nr. 44 din 16 aprilie 2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale
- Ordonanță de Guvern nr. 26 /2000 cu privire la asociații și fundații
- Legea nr. 215 din 23 aprilie 2001 a administrației publice locale

8.2.16.3.2.4. Beneficiari

- Entități private/publice, stabilite prin fișa măsurii din SDL, cu respectarea prevederilor din Reg. UE 1305/2013.
- GAL-uri pentru anumite operațiuni de interes public pentru comunitate și teritoriul respectiv identificate în SDL , pentru care niciun alt solicitant nu-și manifestă interesul și se aplică măsuri de evitare a conflictului de interese. Pentru aceste proiecte, în etapa de verificare a eligibilității, Agenția de Plăți va realiza verificări suplimentare și se va asigura de faptul că GAL a aplicat corespunzător criteriile de eligibilitate și selecție stabilite în cadrul SDL.

8.2.16.3.2.5. Costuri eligibile

- Cheltuielile vor fi conforme cu cele din SDL și vor respecta prevederile Regulamentului (UE) nr.1303/2013 și nr. 1305/2013.
- Cheltuielile prevăzute în art. 69(3) al Reg (UE) nr. 1303/2013 nu sunt eligibile.

8.2.16.3.2.6. Condiții de eligibilitate

- Operațiunile implementate prin LEADER trebuie sa îndeplinească cel puțin condițiile generale de eligibilitate prevăzute în Regulamentul (EU) nr. 1305/2013 și cele prevăzute în cap. 8.1 din PNDR și să contribuie la atingerea obiectivelor stabilite in Strategia de Dezvoltare Locală. În cadrul național de implementare se vor stabili condiții generale minime de eligibilitate aplicabile sub-măsurii 19.2. Pentru a fi eligibile, toate cheltuielile aferente implementării proiectelor din cadrul SDL trebuie să fie efectuate pe teritoriul GAL. Pentru anumite proiecte de servicii, care vor fi detaliate în cadrul național de implementare, cheltuielile pot fi eligibile și pentru acțiuni realizate în afara teritoriului GAL, dacă beneficiul sprijinului se adresează teritoriului GAL
- Limitele admise pentru dimensiunea economică a exploatațiilor agricole sprijinite prin LEADER vor fi stabilite de GAL-uri în baza analizei SWOT din SDL, cu respectarea:
  - limitei minime de 4.000 SO pentru investiții care pot fi asimilate art. 17 pct. 1(a);
  - limitei minime de 8.000 SO pentru operațiuni care pot fi asimilate art. 19 alin (1) lit (a) pct (i);
  - intervalului 4.000 – 7.999 SO pentru operațiuni care pot fi asimilate art. 19 alin (1) lit (a) pct (iii).
- În cazul sectorului pomicol, vor fi luate în considerare pentru sprijin doar speciile eligibile și suprafețele incluse în Anexa din Cadrul Național de Implementare aferentă STP. Nu se supun zonării din anexa aferentă STP, culturile în spații protejate exceptând cultura de căpșuni în sere și solarii și pepinierele.

8.2.16.3.2.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

- Procedura de selecție nediscriminatorie și transparentă a proiectelor va fi stabilită în strategia de dezvoltare locală de către GAL și va fi aprobată de AM prin selecția strategiei;
- GAL-urile vor evalua documentele și vor selecta proiectele, pe bază de criterii coerente și relevante, prin intermediul unui proces public de selecție.
- Pentru toate măsurile, GAL-urile vor aplica criterii de selecție locale, precizate în SDL și care au fost stabilite în conformitate cu obiectivele acesteia.

8.2.16.3.2.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Ponderea maximă a intensității sprijinului public nerambursabil din totalul cheltuielilor eligibile este de **până la 100%** - până la un maxim de 200.000 de euro/proiect.

Valoarea maximă a sprijinului poate fi majorată cu maximum 25%, până la valoarea de 250.000 euro în cazul contractelor de finanțare care aplică procedura de achiziții publice, cu condiția justificării necesității ajustării prețului și a valorii devizelor generale conform legislației naționale.

Se vor aplica regulile de ajutor *de minimis* în vigoare, conform prevederilor Regulamentului UE nr. 1407/2013.

Pentru acțiunile care se regăsesc în obiectivele măsurilor de dezvoltare rurală, GAL va stabili intensitatea sprijinului în limita maximă prevăzută în Regulamentul (UE) nr. 1305/2013.

Intensitatea sprijinului pentru măsurile care nu sunt cuprinse în Anexa 2 a Reg. (UE) nr. 1305/2013 va fi stabilită de GAL-uri astfel:

- pentru operațiunile generatoare de venit: până la 90%
- pentru operațiunile generatoare de venit cu utilitate publică – până la 100%
- pentru operațiunile negeneratoare de venit: până la 100%.

Intensitatea și valoarea sprijinului vor fi stabilite de către fiecare GAL în funcție de:

- obiectivele și prioritățile SDL;
- specificul local (ex: interes colectiv, importanța strategică, accesul public la rezultatele operațiunii, caracteristicile inovatoare ale proiectului la nivel local, bugetul disponibil etc.).

8.2.16.3.2.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.16.3.2.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

-

8.2.16.3.2.9.2. Măsuri de atenuare

-

8.2.16.3.2.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

-

8.2.16.3.2.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

8.2.16.3.2.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Descrierea elementelor obligatorii ale dezvoltării locale plasate sub responsabilitatea comunității (denumită în continuare „DLRC”) din care este compusă măsura LEADER: sprijinul pregătitor, implementarea operațiunilor din cadrul strategiei de DLRC, pregătirea și implementarea activităților de cooperare ale Grupului de acțiune locală (denumit în continuare „GAL”), costurile de funcționare și animare, menționate la articolul 35 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

-

Descrierea modului de utilizare a kitului de inițiere LEADER menționat la articolul 43 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, ca tip specific de sprijin pregătitor, dacă este relevant;

-

Descrierea sistemului de depunere permanentă a solicitărilor pentru proiecte de cooperare în cadrul LEADER, menționat la articolul 44 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

Procedura și calendarul pentru selectarea strategiilor de dezvoltare locală

-

Justificarea selecționării pentru implementarea strategiei de dezvoltare locală a zonelor geografice a căror populație nu se încadrează în limitele prevăzute la articolul 33 alineatul (6) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

-

Coordonarea cu celelalte fonduri structurale și de investiții europene (denumite în continuare „ESI”) în ceea ce privește DLRC, inclusiv posibila soluție aplicată în ceea ce privește utilizarea opțiunii fondului principal, și orice complementarități globale între fondurile ESI pentru finanțarea sprijinului pregătitor

-

Existența sau inexistența posibilității de a achita avansuri

-

Definirea sarcinilor Autorității de Management, ale agenției de plăți și ale GAL-urilor în cadrul LEADER, în special în ceea ce privește procedura de selecție nediscriminatorie și transparentă și criteriile obiective pentru selectarea operațiunilor menționate la articolul 34 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

-

Descrierea mecanismelor de coordonare prevăzute și a complementarităților asigurate cu operațiuni sprijinite prin alte măsuri de dezvoltare rurală, în special în ceea ce privește: investițiile în activități neagricole și ajutorul la înființarea întreprinderii acordat în temeiul articolului 19 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, investiții în temeiul articolului 20 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 și cooperarea în temeiul articolului 35 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, în special în ceea ce privește implementarea unor strategii de dezvoltare locală prin parteneriate public-privat

-

8.2.16.3.3. 19.3 Pregătirea și implementarea activităților de cooperare ale Grupului de Acțiune Locală

Submăsură:

- 19.3 - Pregătirea și punerea în aplicare a activităților de cooperare ale grupului de acțiune locală

8.2.16.3.3.1. Descrierea tipului operațiunii

Sprrijinul din cadrul acestei sub-măsuri este oferit pentru:

- Componenta A – Asistență tehnică pregătitoare, pentru proiectele de cooperare ale GAL-urilor selectate
- Componenta B – Implementarea activităților de cooperare ale GAL-urilor selectate

În cadrul LEADER, cooperarea (interteritorială sau transnațională) este un mod de a îmbunătăți perspectivele și strategiile locale, de a obține acces la informații și idei noi, de a învăța din experiența altor regiuni sau țări, de a stimula și sprijini inovarea, de a dobândi aptitudini și a obține mijloace pentru îmbunătățirea calității serviciilor furnizate.

Pentru GAL-urile din România, cooperarea transnațională reprezintă o oportunitate excelentă pentru a avea acces la experiențele existente în alte state europene și de a se conecta și integra în comunitatea europeană LEADER.

Această sub-măsură va finanța proiectele de cooperare transnațională (dintre România și alte state europene) și de cooperare interteritorială (în cadrul teritoriului României) între GAL-uri din România și parteneriatele de tip DLRC sau alte parteneriate, ca de exemplu un grup de parteneri publici și privați locali pe un teritoriu rural/urban, care implementează o strategie de dezvoltare locală.

Acțiunile de cooperare sunt eligibile pentru sprijin dacă acestea contribuie la atingerea obiectivelor SDL. În acest sens, în elaborarea SDL-urilor, se va avea în vedere includerea obiectivelor care vizează cooperarea.

Proiectele de cooperare transnațională sunt îngreunate de reguli de administrare diferite aferente statelor membre. În acest sens, GAL-urile care intenționează să realizeze proiecte de cooperare pot fi sprijinite, în principal, de Rețeaua Europeană de Dezvoltare Rurală și de Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală, având acces la bazele de date și solicitând sprijin/consiliere.

Proiectele de cooperare interteritorială sau transnațională sunt complexe prin natura lor și pot fi dificil de implementat de către GAL-urile care nu au experiență în acest domeniu. Pentru a facilita implementarea proiectelor de cooperare, se poate acorda asistență tehnică pregătitoare în acest sens, cu condiția ca Grupurile de Acțiune Locală să poată demonstra că au în vedere implementarea unui proiect concret de cooperare.

Selecția proiectelor de Asistență tehnică pregătitoare și a proiectelor de cooperare se va realiza de către AM PNDR, în cadrul unui sistem de depunere permanentă a solicitărilor. Procedurile administrative naționale relevante și o listă a costurilor eligibile vor fi publicate cel târziu în termen de 2 ani de la data aprobării PNDR.

Proiectele vor fi aprobate nu mai târziu de 4 luni de la data depunerii cererii. În conformitate cu art 44 al Reg UE nr 1305/2013, toate proiectele de cooperare transnațională aprobate vor fi comunicate CE de către AM.

Prin asistența tehnică pregătitoare se acordă sprijin pentru realizarea activităților premergătoare unui proiect de cooperare, cum ar fi:

- întâlniri,
- deplasări interne/externe în Europa;
- studii, achiziția de date și informații necesare etc.

Acordarea și rambursarea sprijinului nu sunt condiționate de depunerea unui proiect de cooperare.

Activitățile privind implementarea proiectelor de cooperare includ, printre altele:

- promovarea unor produse, practici, procese și tehnologii noi;
- organizarea unor procese de lucru comune, prin partajarea echipamentelor și resurselor;
- crearea unor lanțuri scurte alimentare și a unor piețe locale;
- promovarea grupurilor de producători;
- acțiuni care sprijină grupurile vulnerabile;
- activități culturale comune care contribuie la obiectivele SDL;
- abordările colective ale proiectelor de mediu;
- proiecte pilot care vizează oricare dintre acțiunile de mai sus;
- schimbul de experiență și bunele practici privind dezvoltarea locală;

Responsabilitățile fiecărui partener în cadrul acțiunii de cooperare vor fi detaliate în cadrul proiectului de cooperare și al unui Acord de Parteneriat, inclusiv abordarea uniformă a activităților din acord, semnat de toți partenerii care participă la proiect. Acest document trebuie să includă referințe cu privire la bugetul general planificat, obiectivele proiectului, activitățile pentru implementarea comună și realizarea acestora, rolul fiecărui partener, un calendar de activități pentru implementarea proiectului și contribuția financiară finală a fiecărui partener în cadrul proiectului. Proiectele de cooperare vor fi implementate sub responsabilitatea unui partener coordonator.

8.2.16.3.3.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Rambursarea cheltuielilor eligibile suportate și plătite efectiv

8.2.16.3.3.3. Trimiteri la alte acte legislative

-

8.2.16.3.3.4. Beneficiari

Grupurile de Acțiune Locală autorizate de AM PNDR pentru perioada de programare 2014-2020 vor beneficia de sprijin prin PNDR.

8.2.16.3.3.5. Costuri eligibile

- Costurile privind asistența tehnică pregătitoare: costurile aferente misiunilor tehnice, întâlnirilor, atelierelor de lucru, studiilor, achiziția de date și informații necesare, costurile de transport, masă și cazare, etc;
- Costurile proiectelor de cooperare din teritoriul național (cooperare inter-teritorială), sau costurile proiectelor de cooperare între teritoriile naționale și teritoriile altor state europene (cooperarea transnațională): costurile aferente acțiunilor comune de instruire, întâlniri, ateliere de lucru, organizare de evenimente, networking legate de acțiunea comună, publicații comune, costurile administrative, costuri legate de promovare, achiziția/închirierea de echipamente/bunuri aferente proiectului de cooperare, etc.
- **Costuri neeligibile privind asistența tehnică pregătitoare:**
  - Cheltuielile aferente activităților desfășurate în afara Europei;
  - Cheltuielile privind investițiile;
  - Alte costuri care nu fac obiectul pregătirii proiectelor de cooperare;
- **Costuri neeligibile privind implementarea proiectelor de cooperare:**
  - Cheltuielile aferente simplului schimb de experiență neconcretizat într-o acțiune comună. De asemenea, nu sunt eligibile cheltuielile legate de teritoriile din afara Europei. Nu sunt eligibile cheltuielile conform art. 69 (3) din Regulamentul 1303/2013.

8.2.16.3.3.6. Condiții de eligibilitate

Condițiile principale de eligibilitate pentru asistența tehnică pregătitoare pentru proiectele de cooperare sunt:

- intenția de cooperare trebuie să se regăsească în SDL;
- solicitantul trebuie să fie un GAL autorizat la nivel național pentru perioada de programare 2014-2020;
- prezentarea unui plan de acțiune în cadrul proiectului pentru asistența tehnică pregătitoare;
- în situația în care acțiunile pregătitoare se concretizează cu semnarea unui Acord de Cooperare și de Parteneriat, sunt eligibile numai cheltuielile pregătitoare efectuate înainte de semnarea acestuia;
- Acțiunile pregătitoare sunt eligibile dacă sunt realizate pe teritoriul GAL sau pe teritoriul potențialilor parteneri.

Condițiile principale de eligibilitate pentru implementarea proiectelor de cooperare sunt:

- integrarea în strategia teritoriului - acțiunile de cooperare trebuie să contribuie la obiectivele din strategia de dezvoltare locală;

- proiectul trebuie să vizeze activități concrete comune;
- partenerul/inițiatorul unui proiect de cooperare din România trebuie să fie un GAL autorizat la nivel național pentru perioada de programare 2014-2020;
- prezentarea unui plan financiar, care să includă contribuțiile tuturor partenerilor. Nivelul sprijinului acordat GAL-ului care participă la proiectul de cooperare trebuie să fie relaționat cu partea din acțiunea comună pe care proiectul de cooperare este planificat să o livreze.
- demonstrarea necesității și oportunității proiectului, printr-o descriere concretă, care să conțină inclusiv intervalul de timp stabilit pentru derularea proiectului.

8.2.16.3.3.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

Principiile care vor sta la baza selecției proiectelor de asistență tehnică pregătitoare:

- Principiul complexității acțiunilor propuse;
- Principiul selecției proiectelor care presupun mai mulți potențiali parteneri.

Principiile care vor sta la baza selecției proiectelor de cooperare sunt:

- Principiul selecției proiectelor care integrează aspecte legate de dezvoltare durabilă (proiecte care includ aspecte economice, sociale și de mediu, în conformitate cu Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă);
- Principiul selecției proiectelor prin care se facilitează implementarea acțiunilor care se adresează grupurilor de producători, asociațiilor și parteneriatelor;
- Principiul prioritizării proiectelor în care coordonatorul proiectului va fi un GAL recunoscut la nivel național;
- Principiul selecției proiectelor care vizează accesarea de piețe noi pentru produsele locale și dezvoltare de lanțuri scurte de producție și desfacere;
- Principiul selecției proiectelor care promovează transfer de noi tehnologii sau inovare;
- Principiul selecției proiectelor care promovează valorificarea potențialului turistic/ecoturist local;
- Principiul selecției proiectelor care promovează acțiuni care sprijină grupurile vulnerabile, inclusiv minorități;
- Principiul selecției proiectelor care se încadrează în teritoriul ITI (Delta Dunării) sau zona montana.

8.2.16.3.3.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Cuantumul maxim al sprijinului nerambursabil va fi de 200.000 de euro/GAL, cumulată pentru proiectele de asistență tehnică pregătitoare și proiectele de cooperare.

Valoarea maximă a sprijinului nerambursabil pentru componenta A va fi după cum urmează:

- 5.000 euro pentru intenția de a desfășura proiecte de cooperare transnațională;
- 2.000 euro pentru intenția de a desfășura proiecte de cooperare interteritorială.

Intensitatea sprijinului pentru proiectele de cooperare este de până la 100%.

8.2.16.3.3.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.16.3.3.9.1. *Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor*

-

8.2.16.3.3.9.2. *Măsuri de atenuare*

-

8.2.16.3.3.9.3. *Evaluarea globală a măsurii;*

-

8.2.16.3.3.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

8.2.16.3.3.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Descrierea elementelor obligatorii ale dezvoltării locale plasate sub responsabilitatea comunității (denumită în continuare „DLRC”) din care este compusă măsura LEADER: sprijinul pregătitor, implementarea operațiunilor din cadrul strategiei de DLRC, pregătirea și implementarea activităților de cooperare ale Grupului de acțiune locală (denumit în continuare „GAL”), costurile de funcționare și animare, menționate la articolul 35 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

-

Descrierea modului de utilizare a kitului de inițiere LEADER menționat la articolul 43 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, ca tip specific de sprijin pregătitor, dacă este relevant;

-

Descrierea sistemului de depunere permanentă a solicitărilor pentru proiecte de cooperare în cadrul LEADER, menționat la articolul 44 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

Procedura și calendarul pentru selectarea strategiilor de dezvoltare locală

-

Justificarea selecționării pentru implementarea strategiei de dezvoltare locală a zonelor geografice a căror populație nu se încadrează în limitele prevăzute la articolul 33 alineatul (6) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

-

Coordonarea cu celelalte fonduri structurale și de investiții europene (denumite în continuare „ESI”) în ceea ce privește DLRC, inclusiv posibila soluție aplicată în ceea ce privește utilizarea opțiunii fondului principal, și orice complementarități globale între fondurile ESI pentru finanțarea sprijinului pregător

-

Existența sau inexistența posibilității de a achita avansuri

-

Definirea sarcinilor Autorității de Management, ale agenției de plăți și ale GAL-urilor în cadrul LEADER, în special în ceea ce privește procedura de selecție nediscriminatorie și transparentă și criteriile obiective pentru selectarea operațiunilor menționate la articolul 34 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

-

--

Descrierea mecanismelor de coordonare prevăzute și a complementarităților asigurate cu operațiuni sprijinite prin alte măsuri de dezvoltare rurală, în special în ceea ce privește: investițiile în activități neagricole și ajutorul la înființarea întreprinderii acordat în temeiul articolului 19 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, investiții în temeiul articolului 20 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 și cooperarea în temeiul articolului 35 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, în special în ceea ce privește implementarea unor strategii de dezvoltare locală prin parteneriate public-privat

-

8.2.16.3.4. 19.4 Sprijin pentru cheltuieli de funcționare și animare

Submăsură:

- 19.4 - Sprijin pentru costurile de funcționare și animare

8.2.16.3.4.1. Descrierea tipului operațiunii

Sprijinul din cadrul acestei sub-măsură este acordat pentru costurile de funcționare și activitățile de animare ale GAL-urilor selectate.

Grupul de Acțiune Locală este responsabil de reușita implementării SDL pentru teritoriul acoperit. Prin urmare, este necesar un management profesionist cu resurse corespunzătoare. În acest context, desfășurarea eficientă a activității GAL-urilor reprezintă un aspect important al sprijinului acordat în cadrul acestei măsuri.

Evaluarea proprie și monitorizarea permanentă trebuie axate pe valoarea adăugată a abordării LEADER, eficiența și eficacitate pentru a asigura un management adecvat.

Pe lângă sarcina principală de implementare a strategiei, GAL preia funcțiile administrative principale, respectiv:

- pregătirea și publicarea apelurilor de selecție, în conformitate cu SDL;
- animarea teritoriului;
- analiza, evaluarea și selecția proiectelor;
- monitorizarea și evaluarea implementării strategiei;
- verificarea conformității cererilor de plată pentru proiectele selectate (cu excepția situațiilor în care GAL este beneficiar);
- monitorizarea proiectelor contractate;
- întocmirea cererilor de plată, dosarelor de achiziții aferente costurilor de funcționare și animare;
- aspecte specifice domeniilor: financiar, contabilitate, juridic, resurse umane etc.

Activitățile de animare sunt importante pentru stimularea procesului de dezvoltare locală și trebuie să fie proporționale cu nevoile identificate de GAL la nivelul teritoriului.

GAL trebuie să utilizeze diferite mijloace pentru a informa comunitatea locală cu privire la posibilitățile de granturi existente pentru finanțarea proiectelor (întâlniri și evenimente publice, mass media locală, pliante și publicații proprii, pagini de internet) inclusiv prin intermediul membrilor GAL).

8.2.16.3.4.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art 63 ale R. (CE) nr. 1305/2013.

8.2.16.3.4.3. Trimiteri la alte acte legislative

-

8.2.16.3.4.4. Beneficiari

Grupuri de Acțiune Locală autorizate de AM PNDR pentru perioada de programare 2014-2020.

8.2.16.3.4.5. Costuri eligibile

Pentru funcționarea GAL, sunt eligibile costurile legate de managementul implementării strategiei, respectiv costurile de funcționare, costurile de personal, costurile de instruire, costurile legate de comunicare, costurile financiare, precum și costurile legate de monitorizarea și evaluarea strategiei, conform articolului 34 (3) (g) Regulamentul 1303/2013.

În acest context, pentru funcționarea GAL, sunt eligibile următoarele:

- cheltuieli de personal;
- cheltuieli pentru servicii de consultanță tehnică și financiară și expertiză legată de implementarea strategiei GAL,
- cheltuieli aferente sediului administrativ al GAL (închiriere și dotarea) din teritoriul GAL. Pentru GAL-urile din zona Deltei Dunării se pot accepta și cheltuieli aferente pentru cel de-al doilea sediu care poate fi situat în afara teritoriului GAL;
- cheltuieli pentru echipamente și consumabile necesare funcționării GAL;
- cheltuieli pentru organizarea întâlnirilor GAL și ale comitetului de selecție,
- cheltuieli pentru comunicare, transport și utilități;
- costuri de audit;
- costuri legate de monitorizarea și evaluarea implementării strategiei;
- cheltuieli de participare la întâlniri organizate de entități care activează în domeniul dezvoltării rurale, pe teme de interes care sunt în legătură cu SDL;
- cheltuieli cu achiziția unui singur mijloc de transport de către fiecare GAL (autovehicul sau ambarcațiune pentru zona Delta Dunării) cu o valoare maximum 18.000 euro fără TVA;
- cheltuieli ocazionate de utilizarea, întreținerea, asigurarea mijlocului de transport achiziționat, precum și orice alte cheltuieli conexe; instruirea și/sau dezvoltarea competențelor angajaților GAL privind implementarea SDL;
- instruirea liderilor locali din teritoriul GAL privind implementarea SDL prin seminarii și grupuri de lucru;
- cheltuieli pentru animare (activități de promovare sau informare).

Conform articolului 35 (1) (e) al Regulamentului (UE) nr. 1303/2013, **costurile eligibile pentru animare** sunt costurile pentru facilitarea schimbului între părțile interesate, pentru furnizarea de informații, pentru promovarea strategiei și pentru sprijinirea beneficiarilor în vederea pregătirii cererilor de finanțare.

8.2.16.3.4.6. Condiții de eligibilitate

- Costurile de funcționare și cheltuielile de animare trebuie să fie asociate direct implementării SDL.
- Costurile de funcționare și cheltuielile de animare sunt eligibile doar după aprobarea strategiei de dezvoltare locală. Costurile pentru funcționare și activitățile de animare, vor fi suportate pe teritoriul GAL, cu excepția deplasărilor la instituțiile cu care GAL colaborează și participării la întâlniri organizate de entități care activează în domeniul dezvoltării rurale, pe teme de interes care sunt în legătură cu SDL, unde costurile sunt eligibile și dacă se realizează în afara teritoriului GAL. Pentru GAL-urile din zona Deltei Dunării sunt eligibile și costurile pentru funcționare legate de cel de-al doilea sediu care poate fi situat în afara teritoriului GAL

Costurile de funcționare vor viza și activități specifice pentru a consolida capacitatea GAL. GAL-ul trebuie să prevadă proceduri și instrucțiuni cu privire la evaluarea/ monitorizarea proprie a SDL; acestea reprezintă un instrument care contribuie la managementul GAL și la colectarea de date utile la nivelul programului.

Cheltuielile de funcționare se vor acorda în funcție de performanța GAL-ului în procesul de implementare a strategiei, care va fi stabilită pe baza evaluării activității acestuia.

8.2.16.3.4.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

Nu se aplică.

8.2.16.3.4.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Rata sprijinului public nerambursabil este de **100%**.

La nivelul fiecărei strategii de dezvoltare locală, costurile de funcționare și de animare pentru fiecare SDL nu trebuie să depășească 20% (25% pentru Delta Dunării) din costurile publice totale efectuate pentru această strategie. În cazul Deltei Dunării, procentul de 25% acordat pentru costurile de funcționare și animare are în vedere particularitățile acestui teritoriu, cu o densitate redusă a populației și cu costuri de transport și logistice mai mari comparativ cu restul teritoriului, determinate de geografia zonei.

Urmare a semnării contractului de finanțare, GAL-ul selectat poate solicita Agenției de Plăți plata unui avans aferent costurilor de funcționare și animare.

Cuquantumul avansului nu poate depăși 50% din sprijinul public legat de costurile de funcționare și de animare.

8.2.16.3.4.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.16.3.4.9.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

-

--

8.2.16.3.4.9.2. Măsuri de atenuare

-

8.2.16.3.4.9.3. Evaluarea globală a măsurii;

-

8.2.16.3.4.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplica.

8.2.16.3.4.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

Descrierea elementelor obligatorii ale dezvoltării locale plasate sub responsabilitatea comunității (denumită în continuare „DLRC”) din care este compusă măsura LEADER: sprijinul pregătitor, implementarea operațiunilor din cadrul strategiei de DLRC, pregătirea și implementarea activităților de cooperare ale Grupului de acțiune locală (denumit în continuare „GAL”), costurile de funcționare și animare, menționate la articolul 35 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

-

Descrierea modului de utilizare a kitului de inițiere LEADER menționat la articolul 43 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, ca tip specific de sprijin pregătitor, dacă este relevant;

-

Descrierea sistemului de depunere permanentă a solicitărilor pentru proiecte de cooperare în cadrul LEADER, menționat la articolul 44 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

Procedura și calendarul pentru selectarea strategiilor de dezvoltare locală

-

Justificarea selecționării pentru implementarea strategiei de dezvoltare locală a zonelor geografice a căror populație nu se încadrează în limitele prevăzute la articolul 33 alineatul (6) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

-

Coordonarea cu celelalte fonduri structurale și de investiții europene (denumite în continuare „ESI”) în ceea ce privește DLRC, inclusiv posibila soluție aplicată în ceea ce privește utilizarea opțiunii fondului principal, și orice complementarități globale între fondurile ESI pentru finanțarea sprijinului pregătitor

-

Existența sau inexistența posibilității de a achita avansuri

-

Definirea sarcinilor Autorității de Management, ale agenției de plăți și ale GAL-urilor în cadrul LEADER, în special în ceea ce privește procedura de selecție nediscriminatorie și transparentă și criteriile obiective pentru selectarea operațiilor menționate la articolul 34 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

-

Descrierea mecanismelor de coordonare prevăzute și a complementarităților asigurate cu operațiuni sprijinite prin alte măsuri de dezvoltare rurală, în special în ceea ce privește: investițiile în activități neagricole și ajutorul la înființarea întreprinderii acordat în temeiul articolului 19 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, investiții în temeiul articolului 20 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 și cooperarea în temeiul articolului 35 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, în special în ceea ce privește implementarea unor strategii de dezvoltare locală prin parteneriate public-privat

-

8.2.16.4. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.16.4.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

Riscurile generale identificate pentru implementarea măsurii 19 vizează în principal conflictul de interese.

Potențiale riscuri specifice cu privire la AM/AP:

- Ritm lent în implementarea măsurii din cauza lansării întârziate a sesiunii de selecție a SDL și/sau perioada lungă de evaluare și selecție a SDL

Potențialele riscuri specifice cu privire la selecția Strategiei de Dezvoltare Locală:

- Nivel scăzut de know-how și de capacitate administrativă și financiară a GAL
- SDL nu reflecta toate nevoile reale din teritoriu
- Lipsa Indicatorilor măsurabili

Potențialele riscuri specifice cu privire la beneficiarii privați, beneficiari publici și GAL-uri:

- Conflicte de interes în selectarea proiectelor
- Costuri de management nejustificate
- Procedurile de licitație pentru beneficiarii publici
- Rezonabilitate costurilor
- Sisteme inadecvate de verificare și control
- Selecție deficitară a solicitanților
- Sistem IT slab

8.2.16.4.2. Măsuri de atenuare

Pentru a îmbunătăți implementarea măsurii și a reduce riscurile, pot fi luate în considerare următoarele acțiuni corespunzătoare riscurilor identificate:

Cu privire la riscul general:

- GAL va descrie în SDL mecanismele de evitare a posibilelor conflicte de interese și va elabora proceduri de selecție nediscriminatorii și transparente, care vor include regulile generale în materia conflictului de interese, stabilite în legislația națională. Astfel, orice persoană care face parte din structurile de verificare a proiectelor care este angajată în orice fel de relație profesională sau personală cu promotorul de proiect sau are interese profesionale sau personale în proiect, poate depune proiecte cu obligația de a prezenta o declarație în scris în care să explice natura relației/interesul respectiv și nu poate participa la procesul de selecție a proiectelor. Respectarea acestor obligativități va fi verificată de structurile teritoriale ale Autorității de Management/Agenției de Plăți.

Potențiale riscuri specifice cu privire la AM/AP:

- AP lansează cu prioritate cererile de proiecte aferente sub-măsurii 19.1 – Sprijin Pregătitor, pentru a preveni întârzieri în ceea ce privește implementarea Strategiilor de Dezvoltare Locală.
- AP/AM planifică o perioadă de evaluare adecvată;
- AM/AP va stabili criteriile de selecție clare, obiective și transparente pentru selectarea strategiilor.

Potențialele riscuri specifice cu privire la Strategia de Dezvoltare Locală:

- Verificarea capacității administrative se va realiza prin descrierea sarcinilor prevăzute în SDL, care asigură atribuțiile minime prevăzute pentru funcțiile de evaluare, monitorizare și control. Controlul privind capacitatea administrativă se va realiza prin verificări periodice ale structurii organizatorice. AM se va asigura de păstrarea capacității administrative pe toată perioada de implementare a SDL.
- Identificarea nevoilor reale se va realiza prin animarea teritoriului și prin implicarea actorilor locali. Astfel, în procesul de evaluare a SDL, se va analiza de către Comitetul de Selecție modalitatea prin care s-a realizat animarea în teritoriu, care va fi certificată prin documente justificative.
- AM va elabora proceduri prin care se va asigura includerea indicatorilor măsurabili și verificabili în SDL și RNDR va oferi instruire pentru GAL-uri.

Potențialele riscuri specifice cu privire la beneficiarii privați, beneficiarii publici și GAL-uri:

- Se vor realiza controale la fața locului prin reverificarea întregii documentații de achiziții (în original), pe un eșantion determinat pe baza unei analize de risc. Pe site-ul Agenției de Plăți se va crea un portal pentru publicarea anunțurilor de achiziții pentru beneficiarii privați. Aceștia pot publica on-line invitațiile de participare și anunțurile de atribuire pentru licitațiile organizate în cadrul proiectelor finanțate prin PNDR. Agenția de Plăți va elabora documentații standard pentru a fi utilizate de către beneficiarii publici. Vor fi realizate formate de documentații de atribuire în care cerințele de calificare, factorii de evaluare și ponderea acestora vor fi predeterminate.
- Procedura verificării de către GAL a cererilor de plată va permite prevenirea și identificarea posibilelor nereguli sau erori. Cererile de plată vor conține documente suport pentru cheltuielile suportate pentru care se aplică rambursarea. De asemenea, se vor realiza activități de informare a beneficiarilor privind implementarea corectă a proiectelor și respectarea legislației actualizate, precum și metode de evitare a neregulilor.
- Introducerea unui sistem de verificare a rezonabilității costurilor la nivelul FEADR. Actualizarea instrucțiunilor de achiziții aplicabile beneficiarilor privați în conformitate cu legislația în vigoare.
- Creșterea eficienței sistemelor de control în toate fazele de verificare a unui proiect.
- Instruirea personalului administrativ al GAL-ului în ceea ce privește evaluarea și controlul proiectelor și stabilirea unor criterii clare, transparente și verificabile de selecție a beneficiarilor și informarea potențialilor beneficiari asupra acestora. Crearea unui sistem online de *Întrebări și Răspunsuri* pentru clarificarea posibilelor întrebări ale GAL-urilor cu privire la implementare.
- Sistemul IT existent la nivelul Agenției de Plăți se va actualiza și optimiza cu noile fluxuri administrative și cu măsurile PNDR 2014-2020.

8.2.16.4.3. Evaluarea globală a măsurii;

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management și Agenția de Plăți pe baza experienței din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii atât prin

prisma pregătirii profesionale cât și prin îmbunătățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

8.2.16.5. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

Nu se aplică.

8.2.16.6. Informații suplimentare specifice măsurii

Descrierea elementelor obligatorii ale dezvoltării locale plasate sub responsabilitatea comunității (denumită în continuare „DLRC”) din care este compusă măsura LEADER: sprijinul pregătitor, implementarea operațiunilor din cadrul strategiei de DLRC, pregătirea și implementarea activităților de cooperare ale Grupului de acțiune locală (denumit în continuare „GAL”), costurile de funcționare și animare, menționate la articolul 35 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

-

Descrierea modului de utilizare a kitului de inițiere LEADER menționat la articolul 43 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, ca tip specific de sprijin pregătitor, dacă este relevant;

-

Descrierea sistemului de depunere permanentă a solicitărilor pentru proiecte de cooperare în cadrul LEADER, menționat la articolul 44 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

Procedura și calendarul pentru selectarea strategiilor de dezvoltare locală

-

Justificarea selecționării pentru implementarea strategiei de dezvoltare locală a zonelor geografice a căror populație nu se încadrează în limitele prevăzute la articolul 33 alineatul (6) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

-

Coordonarea cu celelalte fonduri structurale și de investiții europene (denumite în continuare „ESI”) în ceea ce privește DLRC, inclusiv posibila soluție aplicată în ceea ce privește utilizarea opțiunii fondului principal, și orice complementarități globale între fondurile ESI pentru finanțarea sprijinului pregătitor

-

Existența sau inexistența posibilității de a achita avansuri

-

Definirea sarcinilor Autorității de Management, ale agenției de plăți și ale GAL-urilor în cadrul LEADER, în special în ceea ce privește procedura de selecție nediscriminatorie și transparentă și criteriile obiective pentru selectarea operațiunilor menționate la articolul 34 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

În urma unui proces de consultare, actorii relevanți de la nivel național, regional și local au decis că LEADER 2014 – 2020 va fi finanțat dintr-un singur fond, respectiv PNDR (monofond).

Definirea sarcinilor:

Autoritatea de Management pentru PNDR are următoarele sarcini principale:

- Selecția proiectelor pentru Sprijinul Pregătitor;
- Lansare apelurilor pentru selecția parteneriatelor privat-publice;
- Evaluarea strategiilor de dezvoltare locală;
- Selectarea GAL-urilor în baza unei proceduri publice de selecție și emiterea deciziilor de autorizare GAL;
- Lansarea apelurilor de selecție pentru sprijinul pregătitor pentru cooperare și implementarea proiectelor de cooperare;
- Evaluarea și selecția proiectelor privind sprijinul pregătitor și implementarea proiectelor de cooperare;
- Monitorizarea implementării axei LEADER și raportarea către CE.

Agenția de Plăți are următoarele sarcini principale:

- verificarea eligibilității, verificare în implementare și verificare financiară a proiectelor selectate de GAL;
- evaluarea proiectelor pentru sprijin pregătitor;
- verificarea în implementare a proiectelor privind sprijinul pregătitor și implementarea proiectelor de cooperare;
- verificarea, autorizarea și efectuarea plăților în cadrul măsurii.

GAL are următoarele sarcini principale:

- Elaborarea, dezvoltarea, implementarea, evaluarea și monitorizarea SDL;
- Evaluarea și selectarea proiectelor din cadrul SDL;
- Verificarea conformității cererilor de plată pentru proiectele selectate de GAL, cu excepția proiectelor în cadrul cărora este beneficiar.

Pe parcursul implementării, în funcție de performanța dovedită de GAL în evaluarea proiectelor, Agenția de Plăți poate delega către GAL anumite sarcini de verificare, printr-un acord de delegare.

Descrierea mecanismelor de coordonare prevăzute și a complementarităților asigurate cu operațiuni sprijinite prin alte măsuri de dezvoltare rurală, în special în ceea ce privește: investițiile în activități neagricole și ajutorul la înființarea întreprinderii acordat în temeiul articolului 19 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, investiții în temeiul articolului 20 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 și cooperarea în temeiul articolului 35 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, în special în ceea ce privește implementarea unor strategii de dezvoltare locală prin parteneriate public-privat

-

8.2.16.7. Alte observații importante relevante pentru înțelegerea și punerea în aplicare a măsurii

-

8.2.17. M21 - Sprijin temporar cu caracter excepțional acordat fermierilor și IMM-urilor care au fost afectați în mod deosebit de criza COVID-19 (articolul 39b)

8.2.17.1. Temei juridic

Articolul 39b , Regulamentul (UE) nr. 1305/2013;

În baza **Regulamentului (UE) nr. 872/2020** de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013.

8.2.17.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la ariile de intervenție și la obiectivele transversale

În urma declarării la nivel global a pandemiei de COVID-19 de către Organizația Mondială a Sănătății (OMS) în data de 11 martie 2020, au fost instituite o serie de restricții pe teritoriul României prin Decretul nr. 195 din 16 martie 2020 și Decretul 240/2020 din 15 aprilie 2020. Astfel, a fost instituită starea de urgență pe întreg teritoriul României din data de 16.03.2020 până în data de 15.05.2020.

Din data de 17 martie 2020 a fost adoptată Ordonanța Militară nr. 1 prin care au fost închise temporar restaurante, hoteluri, cafenele, cluburi, cazinouri, sedii ale asociațiilor și a altori localuri publice (sectorul HORECA), (art.1) fiind interzise evenimentele în spații deschise (târguri), iar prin celelalte Ordonanțele Militare s-au luat măsuri care au influențat negativ activitățile crescătorilor de animale.

Fermierii din Romania au fost afectați într-un mod fără precedent de consecințele pandemiei de COVID-19. Restricțiile extinse de circulație instituite în statele membre, cazurile de îmbolnăviri la nivelul anagajaților, precum și închiderea piețelor, restaurantelor și a unităților turistice au creat perturbări în cascadă atât în desfășurarea activităților tehnologice, dar și în relațiile economice pe lanțul agroalimentar. Prin urmare, aceste constrângeri au condus la probleme majore de lichidități și de flux de numerar pentru fermieri.

În luna mai a anului 2020, la nivelul României s-a instituit *stare de alertă*, iar situația cu privire la numărul îmbolnăvirilor, se afla în trend ascendent, aspect care determină menținerea sau impunerea unor noi restricții. Prin urmare, premisele ca activitatea HORECA să revină la normal sunt incerte, astfel încât există așteptări ca, în perioada imediat următoare, criza sectorului agroalimentar să se adâncească generând consecințe pe termen mediu și lung.

În urma analizării ultimelor date statistice, precum și a informațiilor de ordin calitativ, printre sectoarele economiei cele mai puternic afectate este și sectorul agricol, iar în cadrul acestuia ramurile care au avut cele mai mult de suferit se numără zootehnia (bovine, ovine, caprine), legumicultura și pomicultura.

Sectorul bovine

În urma analizei comparative între anii 2019 și 2020 (martie - mai) observăm faptul că numărul de bovine sacrificate în luna martie a crescut cu 10% datorită aprovizionării populației și creării de stocuri. În lunile aprilie, mai a scăzut cu 9,09% , respectiv 11,86%. Obsevăm o scadere accelerată a ratei de sacrificare provocată de cererea diminuată pe piața a cărnii proaspete, și nu numai.

O analiză comparativă asupra perioadei martie-mai a anului 2019 și perioada martie-mai a anului 2020, arată faptul că prețurile medii pe carcasă de vită rămân relativ constante. Prin urmare, constrângerile

legate de achiziționarea imputurilor, respectarea condițiilor crescute de igienă și scăderea valorificării animalelor vii sunt elemente care se reflectă clar în fluxul de numerar al acestei categorii de fermieri.

În acest context, pe fondul tuturor acestor constrângeri, fermierii nu pot valorifica animalele, aspect ce la rândul lui generează costuri ridicate de întreținere, iar pierderile financiare resimțite la nivelul fermierului sunt majore, drept pentru care unii dintre aceștia ori recurg la restrângerea sau încetarea temporară a activității sau chiar ajung să intre în faliment.

Restricțiile impuse de Situația de Urgență au generat pierderi și în rândul crescătorilor de bovine lapte. Interzicerea mobilității forței de muncă, imposibilitatea livrărilor laptelui crud materie primă către prim cumpărător, oprirea livrărilor procesatorilor de lapte către retail și HORECA, interzicerea aprovizionării de către fermieri a automatelor de vânzare directă a laptelui către populație, oprirea Programului de distribuție a laptelui și produselor lactate către unitățile școlare și preșcolare sunt doar câteva din motivele care au contribuit la destabilizarea economică a fermierilor.

Totodată, o mare parte a fermierilor furnizează lapte către prim producători pentru a putea fi valorificat în cadrul Programului pentru școli care constă în distribuirea de lapte și produse lactate către elevi. Începând cu data de 11 martie a.c., cursurile școlare au fost suspendate în unitățile de învățământ fapt ce a condus la situația în care produsele contractate, gata de livrat, să nu mai poată fi distribuite beneficiarilor și să riște depășirea datei durabilității minimale stabilite.

Cantitatea de lapte colectată de Prim-cumpărători de la fermieri, centralizată de Agenția de Plăți și Intervenții în Agricultură (APIA), în perioada Martie – Iunie 2020, a avut o scădere de 6.43%, față de aceeași perioadă a anului 2019.

Vânzările către retail, în perioada Stării de Urgență, au scăzut cu aproximativ 22-23%, conform datelor oferite de Asociația Patronală Română din Industria Laptelui (APRIL).

Față de lunile martie- mai ale anului 2019, consecințele pandemiei s-au resimțit în: creșterea prețurilor la furaje, în special la furajele concentrate, între 6,2-18%, creșterea prețului energiei cu aproximativ 2,11%, la medicamente cu aproximativ 1,56%. La acestea, se adaugă cheltuielile cu măști de protecție, mănuși de unică folosință și dezinfectanți, ocazionate de măsurile de protecție împotriva COVID-19, luate pe perioada stării de urgență.

Toate aceste costuri au generat o serie de cheltuieli suplimentare atât pentru fermierii care au fost nevoiți să țină în exploatare animalele ajunse la perioada de sacrificare, dar și pentru fermierii care cresc vaci de lapte.

Sectorul ovine și caprine

În mod similar problemelor din sectorul bovin, în sectorul ovine și caprine s-a înregistrat de asemenea scăderi ale producției valorificate. Astfel, în perioada martie-aprilie care a coincis cu perioada sărbătorilor pascale numărul animalelor sacrificate în anul 2020 a fost cu 7,5 % mai mic decât în aceeași perioadă a anului precedent. Scăderea s-a menținut și în luna mai a acestui an, când numărul de animale sacrificate a fost cu 5,8 % mai mic decât cel înregistrat în luna mai a anului precedent.

Prin urmare, scăderea valorificării animalelor sacrificate, constrângerile legate de achiziționarea imputurilor, respectarea condițiilor crescute de igienă sunt elemente care se reflectă în fluxul de numerar al acestei categorii de fermieri și a produs dezechilibre de natură financiară și funcțională a fermierilor.

Dat fiind contextul actual, în care fermierii nu pot valorifica animalele, se generează costuri ridicate de întreținere, iar pierderile financiare resimțite la nivelul fermierului sunt majore, drept pentru care unii dintre aceștia ori recurg la restrângerea sau încetarea temporară a activității sau chiar ajung să intre în faliment.

Sectorul legume- fructe și cartofi

Dat fiind situația excepțională generată de pandemia COVID-19, prin instituirea stării de urgență urmată de starea de alertă, s-a suspendat activitatea sectorului HORECA, unde producătorii agricoli din sectorul legume- fructe și cartofi comercializau pe lanțul scurt o cantitate de cca. 50% din producția proprie, astfel că aceștia nu au mai putut livra marfa către destinațiile menționate.

Totodată, piețele agroalimentare și-au restrâns programul de lucru, iar cererea de legume, fructe și cartofi a scăzut ca urmare a restricțiilor instituite prin ordonanțele militare. Închiderea piețelor, târgurilor agroalimentare, punctelor de desfacere a dus la scăderea cererii de consum din partea categoriei beneficiarilor din zonele respective și implicit a valorificării producției a legumelor- fructelor și cartofilor.

Fermierii au înregistrat și înregistrează pierderi provocate de criza economică generată de COVID -19 și prin efectuarea unor cheltuieli suplimentare ca urmare a:

- Obligatorității legislației în vigoare privind achiziționarea de aparatură, echipamente de protecție, instrumentar (termoscanere, măști, mănuși, dezinfectanți) și substanțe, solvenți (igenizare, salubritate) specific pentru dezinfecție, obligatorii în dotarea fermelor.
- Restricționării circulației cetățenilor în anumite județe/localități, între anumite ore a dus la unele dificultăți în a asigura necesarul forței de muncă și anume lipsa și/sau numărul redus de muncitori sezonieri în perioada recoltărilor, cauzând nerecoltarea în totalitate a producției.
- Reglementările în domeniul transportului de persoane (angajaților permanenți, zilieri) privind distanțarea socială, dezinfectările mijloacelor de transport, respectiv același tarif pentru numărul redus la 50% de persoane pe mijloc autorizat de transport de persoane, a generat costuri suplimentare și disfuncționalități privind orele de program de lucru pentru angajați datorită lipsei de mijloace de transport adaptate cerințelor COVID19.

Prin urmare, din datele transmise de organizațiile de producători și grupurile de producători, în perioada martie-august 2020, urmare a pandemiei de Coronavirus COVID 19, aceștia au întâmpinat și continuă să întâmpine dificultăți în desfășurarea activității conform obiectului de activitate respectiv comercializarea.

În această perioadă producătorii agricoli din acest sector s-au confruntat, cu o scădere considerabilă a cererii pe piață, ceea ce a impactat în sens negativ cifra de afaceri determinând în rândul fermierilor chiar reconsiderarea suprafețelor cultivate, respectiv renunțarea la anumite culturi, reorientarea către varietăți/soiuri de legume ce pot intra în producție în perioada imediat următoare.

Astfel, în termeni financiari analiza sectorului de legume arată o scădere dramatică a cantității de legume valorificate în perioada martie - mai 2020 față de aceeași perioadă a anului 2019, respectiv de 55 %.

În ceea ce privește sub-sectorul de producție a cartofilor, a înregistrat pierderi majore reflectate în scăderea drastică a valorificării producției, respectiv 80% în luna august a anului 2020 față de anul 2019.

Totodată, în sectorul pomicol, din analiză rezultă că se urmează în mare parte trendul sectorului de legume și cartofi, înregistrându-se astfel scăderi ale producției valorificate la nivelul anului 2020 față de

anul 2019 de 55 % la cireșe, peste 80% la caise, 52% la piersici, între 20% - 40% la căpșuni, zmeură și mure.

Legătura măsurii cu nevoile:

Fermierii au fost profund afectați de consecințele pandemiei de COVID-19, iar efectele acesteia se vor resimți la nivel extins în perioada următoare, având în vedere faptul că situația instaurată produce efecte socio-economice în lanț pe termen mediu și lung. Restricțiile de circulație instituite, precum și închiderea obligatorie a magazinelor, a piețelor în aer liber, a restaurantelor și a altor unități ospitaliere au creat perturbări economice în sectorul agricol și au condus la probleme legate de lichidități, dar și de flux al producției pentru fermieri.

Sprrijinul acordat prin această măsură va contribui la atenuarea efectelor generate de pandemia de COVID-19, în special în ceea ce privește producția primară, iar acțiunile pentru compensarea pierderilor producătorilor primari în sectorul agricol vor contribui la restabilirea echilibrului economic în special la nivelul sectorului agricol.

Contribuția măsurii la domeniile de intervenție

Prin urmare, aceste intervenții răspund **DI 2A** – *Îmbunătățirea performanței economice a tuturor fermelor și facilitarea restructurării și modernizării fermelor, în special în vederea creșterii participării și orientării spre piață, cât și a diversificării agricole.*

8.2.17.3. *Domeniul de aplicare, nivelul sprijinului, beneficiarii eligibili și, dacă este relevant, metodologia de calcul al cuantumului ratei sprijinului, cu defalcare în funcție de submăsură și/sau tipul operațiunii în cazul în care este necesar. Pentru fiecare tip de operațiune, specificarea costurilor eligibile, a condițiilor de eligibilitate, a cuantumurilor și a ratelor de sprijin aplicabile și a principiilor în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție*

8.2.17.3.1. Sprijin temporar cu caracter excepțional acordat fermierilor care au fost afectați în mod deosebit de criza COVID-19

Submăsură:

- M21 - Sprijin temporar cu caracter excepțional acordat fermierilor și IMM-urilor care au fost afectați în mod deosebit de criza COVID-19 (articolul 39b)

8.2.17.3.1.1. Descrierea tipului operațiunii

Sprrijinul are în vedere atenuarea problemelor legate de lichidități care periclitează continuitatea activităților agricole, respectiv a producției primare în agricultură, în special în sectoarele zootehnic (bovine, ovine și caprine), legume– fructe și cartofi, ca fiind cele mai afectate de impactul COVID 19.

În cadrul acestei măsuri, vor fi sprijiniți fermierii din sectorul zootehnic, respectiv crescătorii de bovine, ovine- caprine dar și cei din sectorul vegetal, respectiv legume – fructe și cartofi având în vedere pierderile suferite din cauza pandemiei de COVID- 19, pe bază de sumă forfetară raportată la dimensiunea fermei.

8.2.17.3.1.2. Tip de sprijin

Tip de sprijin: Granturi

Sprijinul va fi acordat sub formă de sumă forfetară care urmează să fie plătită pe baza unei cereri de sprijin aprobată de autoritatea competentă în termenele prevăzute de Regulamentul 1305/2013 cu completările și modificările ulterioare.

8.2.17.3.1.3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

R(UE) nr. 1305/2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului;

R (UE) nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a R (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a R (CE) nr. 73/2009 al Consiliului;

R (CE) nr. 1242/2008 de stabilire a unei tipologii comunitare pentru exploatații agricole;

R (UE) nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime;

Actul Delegat (UE) nr. 480/2014 de completare a R (UE) nr. 1303/2013;

R (UE) nr. 215/2014 al Comisiei de completare a R (UE) nr. 1303/2013.

Legislație Națională

Legea nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii cu modificările și completările ulterioare;

Ordonanță de urgență nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale cu modificările și completările ulterioare;

Ordonanța Guvernului nr. 8/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale cu modificările și completările ulterioare;

Ordonanță de urgență nr. 3 din 18 martie 2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020;

Ordonanța Militară nr. 1 din 17 martie 2020 privind unele măsuri de primă urgență care privesc aglomerările de persoane și circulația transfrontalieră a unor bunuri;

Decretul nr. 195/2020 din 16 martie 2020 privind instituirea stării de urgență pe teritoriul României;

Decretul 240/2020 din 15 aprilie 2020 privind prelungirea stării de urgență pe teritoriul României;

Hotărâre nr. 24 din 14.05.2020 privind aprobarea instituirii stării de alertă la nivel național și a măsurilor de prevenire și control al infecțiilor, în contextul situației epidemiologice generate de virusul SARS-CoV-2.

8.2.17.3.1.4. Beneficiari

Beneficiarii acestei măsuri sunt fermierii activi conform definiției în sensul art. 9 din Reg. (UE) nr. 1307/2013, respectiv legislației naționale, din sectorul creșterii bovinelor, ovinelor, caprinelor și din sectorul legume- fructe și cartofi.

8.2.17.3.1.5. Costuri eligibile

Sprrijinul se acordă fermierilor din sectorul zootehnic respectiv bovine, ovine –caprine și celor din sectorul legume- fructe și cartofi în vederea reluării fluxului tehnologic normal al fermei și menținerea viabilității fermelor.

8.2.17.3.1.6. Condiții de eligibilitate

Condiții de eligibilitate generale:

- Solicitantul trebuie să fie fermier activ conform definiției în sensul art. 9 din Reg. (UE) nr. 1307/2013, respectiv a legislației naționale și să fie înregistrat la APIA cu cerere unică de plată pentru anul 2020;
- Solicitantul nu poate primi sprijin decât o singură dată în cadrul acestei măsuri, prin PNDR 2014-2020;

Condiții de eligibilitate specifice sectorului bovine:

- Solicitantul deține **minimum 5 UVM și maximum 90 UVM** femele adulte din specia bovine, înregistrate în RNE, cu condiția de a avea înscrise minimum 5 UVM femele adulte din specia bovine pe fiecare unitate de producție (exploatație) cu cod ANSVSA;
- Fiecare femelă adultă din specia bovine pentru care se solicită sprijin, trebuie să aibă vârsta de minimum 24 luni la data de 1 iulie 2020;

Condiții de eligibilitate specifice sectorului ovine – caprine:

- Solicitantul deține minimum 50 capete femele adulte din specia ovine/caprine, înregistrate în RNE pe fiecare unitate de producție (exploatație) cu cod ANSVSA;

- Fiecare femelă adultă din specia ovine/caprine pentru care se solicită sprijin, trebuie să aibă vârsta de minimum 12 luni la data de 1 iulie 2020;

Condiții de eligibilitate specifice sectorului legume– fructe și cartofi

- Solicitantul are cerere unică de plată eligibilă în campania 2020 pentru una sau mai multe culturi aferente următoarelor coduri de cultură (APIA):
  - **351** (Legume proaspete anuale în câmp)
  - **353** (Tomate)
  - **3537** (Tomate pentru industrializare)
  - **354**(Castraveți)
  - **3547** (Castraveți pentru industrializare)
  - **251** (Cartofi timpurii, semitimpurii de vară)
  - **253** (Cartofi târzii)
  - **2517** (Cartofi timpurii, semitimpurii de vară pentru industrializare)
  - **359, 360, 361, 362, 363** (Legume în solarii: tomate, castraveți, ardei, varză, vinete)
  - **355, 356, 357, 358** (Legume în sere: tomate, castraveți, ardei, varză)
  - **654** (Caiși și zarzari)
  - **6547** (Caiși și zarzări pentru industrializare)
  - **655** (Piersici)
  - **656** (Cireși și vișini)
  - **6567** (Cireși și vișini pentru industrializare)
  - **801** (Zmeur)
  - **802** (Coacăz)
  - **803** (Căpșuni)
  - **804** (Alți arbuști fructiferi)
  - **971** (Teren sub sere și solarii cultivate)
- Solicitantul are o suprafață minimă de 0,1* ha legume - fructe cultivate în spații protejate (sere și/sau solarii);
- Solicitantul are o suprafață minimă de 0,3** ha legume cultivate în câmp, fructe și cartofi;

*excepție fac parcelele cultivate cu legume în spații protejate (sere și/sau solarii) a căror suprafață minimă trebuie să fie 0,03 ha- conform legislației;

**excepție fac parcelele cultivate cu fructe a căror suprafață minimă trebuie să fie 0,1 ha- conform legislației.

8.2.17.3.1.7. Principii în ceea ce privește stabilirea de criterii de selecție

Nu se aplică.

8.2.17.3.1.8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Cuantumul sprijinului este de maximum 7000 Euro/fermier/exploatație după cum urmează:

Sprrijinul pentru sectorul bovine/exploatație va fi:

- între 5 UVM - 10 UVM - 1000 Euro
- între 11 UVM - 20 UVM - 2500 Euro
- între 21 UVM – 30 UVM - 3500 Euro
- între 31 UVM – 40 UVM - 4750 Euro
- între 41 UVM – 50 UVM - 5000 Euro
- între 51 UVM – 60 UVM - 6000 Euro
- între 61 UVM - 90 UVM - 7000 Euro

Sprrijinul pentru sectorul ovine-caprine/exploatație va fi:

- între 50 -100 capete - 500 Euro
- între 101-200 capete - 800 Euro
- între 201-300 capete - 1300 Euro
- între 301-400 capete - 1700 Euro
- între 401- 500 capete - 2100 Euro
- peste 500 capete - 2500 Euro

Sprrijinul pentru sectorul legume- fructe și cartofi/exploatație va fi:

a) legume cultivate în câmp, fructe și cartofi

- între 0,3 Ha - 1 Ha - 700 Euro
- între 1,01 Ha - 3 Ha - 1200 Euro
- între 3,01 Ha - 5 Ha - 3000 Euro
- între 5,01 Ha - 10 Ha - 4000 Euro
- peste 10 Ha - 5000 Euro

b) legume, fructe cultivate în spații protejate (sere și solarii)

- între 0,1 Ha - 0,3 Ha - 700 Euro
- între 0,31 Ha – 0,5 Ha - 1200 Euro
- între 0,51 Ha – 1 Ha - 3000 Euro
- între 1,01 Ha - 2 Ha - 4000 Euro
- peste 2 Ha - 5000 Euro

În cazul în care un fermier are o exploatație mixtă (zootehnic și vegetal sau sector zootehnic - specii de animale diferite sau sector vegetal culturi anuale sau perene diferite), care se încadrează în aria de eligibilitate, sprijinul poate fi cumulată până la valoarea maximă de 7000 Euro/fermier/exploatație.

Suma forfetară urmează să fie plătită pe baza unei cereri de sprijin aprobată de autoritatea competentă în termenele prevăzute în Regulamentul 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare.

Beneficiarii care accesează măsura 21, măsură specifică de acordare a unui sprijin temporar cu caracter excepțional, în cadrul FEADR, ca răspuns la epidemia COVID 19 din cadrul PNDR 2014-2020, se vor supune prevederilor **Comunicării Comisiei Europene C(2021) 564 din 28 ianuarie 2021 privind**

Cadrul temporar în materie de ajutor de stat în contextul pandemiei COVID-19, în ceea ce privește cumulul de sprijin.

8.2.17.3.1.9. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.17.3.1.9.1. *Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor*

- riscul ca oferta de sprijin să nu fie atractivă pentru toți potențialii beneficiari;
- riscuri în depunerea și prelucrarea cererilor de plată luând în calcul termenele impuse de regulament
- risc de achiziție a animalelor înainte de aplicarea măsurii pentru a beneficia de sprijinul acordat prin M 21

8.2.17.3.1.9.2. *Măsuri de atenuare*

- acțiuni de promovare a măsurii;
- stabilirea unui cadru național de implementare adecvat: se vor detalia verificările și metodologia specifică acolo unde este cazul;
- stabilirea, ca și condiție de eligibilitate, pentru exploatațiile din sectorul de bovine/ovine-caprine a vârstei de 24 luni, respectiv 12 luni la data de 1 iulie 2020, pentru femele adulte. Acest termen de referință a avut în vedere acordarea ajutorului pentru exploatațiile care au deținut efective de animale pe perioada stării de urgență/alertă.

8.2.17.3.1.9.3. *Evaluarea globală a măsurii;*

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management și Agenția de Plată se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii astfel încât să nu se prejudicieze interesele UE.

8.2.17.3.1.10. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

-

8.2.17.3.1.11. Informații suplimentare specifice operațiunii

8.2.17.4. Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile și/sau tipurile de operațiuni

8.2.17.4.1. Riscul (riscurile) în implementarea măsurilor

-

8.2.17.4.2. Măsuri de atenuare

-

8.2.17.4.3. Evaluarea globală a măsurii;

-

8.2.17.5. Metodologia de calculare a cuantumului sprijinului, dacă este relevant

-

8.2.17.6. Informații suplimentare specifice măsurii

8.2.17.7. Alte observații importante relevante pentru înțelegerea și punerea în aplicare a măsurii

Exploatație agricolă – reprezintă o unitate tehnico-economică de sine stătătoare, cu o gestiune unică și care desfășoară activități agricole prin utilizarea suprafețelor agricole și/sau creșterea animalelor sau activități de menținere a terenurilor agricole în bune condiții agricole și de mediu, fie ca activitate principală, fie ca activitate secundară. Exploatația poate fi compusă din una sau mai multe unități de producție situate pe teritoriul României, utilizate pentru activități agricole și gestionate de un fermier; unitate de sine stătătoare atât tehnic, cât și economic, presupune utilizarea în comun a forței de muncă și a mijloacelor de producție (terenuri, mașini și echipamente agricole, clădiri etc.); gestiunea unică a exploatației agricole înseamnă că există o persoană sau un grup de persoane care are răspunderea juridică și economică a acesteia.

9. PLAN DE EVALUARE

9.1. Obiective și scop

O declarație privind obiectivele și scopul planului de evaluare, bazată pe garantarea faptului că sunt întreprinse activități de evaluare suficiente și adecvate, în special pentru a furniza informațiile necesare pentru conducerea programului, pentru rapoartele anuale de implementare din 2017 și 2019 și pentru evaluarea ex post și pentru a se garanta că sunt disponibile datele necesare pentru evaluarea PDR.

Conform prevederilor art. 56 din Regulamentul nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind fondurile europene structurale și de investiții, Autoritatea de Management (AM) elaborează un plan de evaluare (PE). În timpul perioadei de programare, AM asigură efectuarea evaluărilor, inclusiv a evaluărilor privind eficacitatea, eficiența și impactul programului, pe baza planului de evaluare. Scopul Planului de Evaluare este să se asigure că sunt întreprinse activități adecvate și într-un număr suficient pentru evaluarea programului și că sunt disponibile resurse suficiente și adecvate pentru a acoperi nevoile de evaluare comune și specifice programului. Planul de Evaluare ține cont de lecțiile învățate în perioada de programare 2007-2013 și are, în special, rolul de :

- a stabili rolurile și responsabilitățile celor implicați în activitatea de evaluare, în vederea facilitării unui dialog cât mai constructiv între aceștia;
- a demara activitățile de evaluare a programului încă dintr-o fază incipientă a implementării acestuia;
- a asigura că datele solicitate pentru evaluare vor fi disponibile la momentul oportun în formatul adecvat;
- a realiza o interconectare între activitățile de monitorizare, evaluare și raportare, care să asigure un nivel ridicat al calității rezultatelor activităților de evaluare;
- a pune bazele unei strategii de comunicare a rezultatelor evaluărilor către factorii de decizie și către publicul interesat;
- a furniza informațiile necesare pentru coordonarea programului și pentru a completa Raportul Anual de Implementare consolidat prezentat în anul 2017;
- a furniza informațiile necesare pentru a arăta progresul intermediar înregistrat în îndeplinirea obiectivelor și pentru a completa Raportul Anual de Implementare consolidat prezentat în anul 2019;
- a sprijini activitățile de evaluare desfășurate de către Grupurile de Acțiune Locală, având în vedere că evaluarea programului se completează cu informațiile rezultate din activitățile de evaluare derulate la nivelul Grupurilor de Acțiune Locală;
- a asigura activitatea de evaluare a sub-programului tematic;
- a asigura pregătirea evaluării ex-post în conformitate cu prevederile art. 78 din Regulamentul nr. 1305/2013.

9.2. Guvernanță și coordonare

Scurtă descriere a mecanismului de monitorizare și de evaluare pentru PDR, identificând principalele organisme implicate și responsabilitățile lor. Explicație privind modul în care activitățile de evaluare sunt legate de implementarea PDR în termeni de conținut și de calendar.

Organismele implicate și responsabilitățile acestora

Responsabilitățile legale de monitorizare și evaluare sunt descrise în Regulamentul nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind fondurile europene structurale și de investiții (CPR), Regulamentul nr. 1305/2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului nr. 1698/2005 al Consiliului, Regulamentul nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului nr. 1305/2013 care stabilește reguli detaliate cu privire la aplicarea cadrului comun de monitorizare și evaluare a politicii de dezvoltare rurală, precum și Regulamentul (UE) nr. 2220/2020 de stabilire a anumitor dispoziții tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) în anii 2021 și 2022 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013, (UE) nr. 1306/2013 și (UE) nr. 1307/2013 în ceea ce privește resursele și aplicarea regulamentelor respective în anii 2021 și 2022 și a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 în ceea ce privește resursele și repartizarea unui astfel de sprijin pentru anii 2021 și 2022.

Atribuțiile legate de monitorizare și evaluare sunt îndeplinite de AM și cele două agenții de plăți, în calitate de actori principali, precum și de alți actori secundari.

Autoritatea de Management

Autoritatea de Management (AM) are responsabilitatea generală pentru funcționarea și guvernarea sistemului de monitorizare și de evaluare, inclusiv pentru calitatea PE, pregătirea la timp și comunicarea rezultatelor. AM se asigură că există un sistem electronic de informații pentru înregistrarea, stocarea, gestionarea și raportarea datelor relevante privind programul și implementarea acestuia și că PE este în concordanță cu acest sistem.

Pe lângă cerințele de monitorizare și evaluare (M&E) aferente raportărilor naționale, AM prezintă Comisiei Europene și date relevante privind indicatorii operațiunilor selectate pentru finanțare și finalizate și întocmește Raportul Anual de Implementare (RAI). De asemenea, Autoritatea de Management monitorizează calitatea implementării programului prin intermediul indicatorilor și transmite Comitetului de Monitorizare informațiile și documentele necesare pentru monitorizarea progresului programului.

AM organizează evaluările și activitățile aferente conform Planului de Evaluare. Acest proces include asigurarea evaluării contribuției PNDR la obiectivele fiecărei priorități cel puțin o dată în perioada de programare – această necesitate se reflectă în cerințele pentru întocmirea RAI consolidate depuse în 2017 și 2019 și în cerințele de evaluare ex post. AM se asigură că evaluările programului sunt în conformitate cu sistemul de M&E, inclusiv în ceea ce privește încadrarea în timp. De asemenea, Autoritatea de Management este responsabilă și de comunicarea rapoartelor de evaluare către Comisia Europeană și către publicul larg, precum și de publicarea acestora.

AM prezidează Comitetul de Coordonare a Evaluării, gestionează evaluarea și asigură furnizarea datelor relevante, coordonează evaluările prin structura responsabilă de realizarea activităților de evaluare, facilitează cooperarea între părțile interesate implicate în monitorizare și evaluare și asigură consolidarea capacității părților interesate.

AM colectează date specifice prin structurile proprii pentru măsurile a căror implementare se află în propria responsabilitate. În programul anterior, în general, a existat o coordonare și o cooperare bună între AM și alți furnizori principali de date, precum și un cadru instituțional clar și stabil, care a condus la simplificarea aprobării rapoartelor de monitorizare și evaluare de către Comitetul de Monitorizare și de Comisie. Pe baza acestei experiențe, AM va gestiona procesul de monitorizare și evaluare a programului pentru eficientizarea implementării și realizării activităților din Planul de evaluare. În acest sens, AM va întreprinde din timp demersuri pentru a asigura furnizarea datelor necesare pentru realizarea evaluărilor,

punând bazele unei colaborări de durată (pe perioada de implementare a Planului de evaluare) cu principalii furnizori de date. De asemenea, sistemul de monitorizare va asigura din timp colectarea datelor necesare evaluărilor.

Agențiile de plăți

Agencia pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR) și Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) au roluri importante de gestionare și de furnizare a datelor pentru activitățile de monitorizare și de evaluare. AFIR este responsabilă de primirea și înregistrarea cererilor de finanțare, contractarea proiectelor pentru măsurile PNDR delegate de AM și, de asemenea, este responsabilă pentru funcția de plată pentru toate măsurile din PNDR.

APIA este responsabilă de primirea formularelor cererilor de angajament și de plată pentru măsurile de plăți compensatorii pe suprafață.

Interfața IT curentă între agențiile de plăți va facilita transferul și gestionarea datelor solicitate pentru monitorizare și evaluare. Cele două AP vor furniza mare parte a datelor solicitate pentru RAI prin sistemul de date. Prin urmare, cele două AP vor lucra în parteneriat strâns cu Autoritatea de Management pe aspecte legate de monitorizare și evaluare, inclusiv printr-un grup de lucru tehnic comun și prin participare la activitățile Comitetului de Coordonare a Evaluării.

Comitetul de Monitorizare

Conform prevederilor art. 74, alin. 1, lit. (b) și (d) ale Regulamentului nr. 1305/2013, Comitetul de Monitorizare examinează activitățile și realizările legate de progresele înregistrate în punerea în aplicare a planului de evaluare și analizează și aprobă rapoartele anuale de implementare înainte de a le transmite Comisiei Europene.

Comitetul de Coordonare a Evaluării

AM va constitui un Comitet de Coordonare a Evaluării (CCE) pentru a sprijini procesul de monitorizare și de evaluare și a asigura relevanța și realizarea la timp a activităților aferente, inclusiv disponibilitatea datelor, informațiilor și contactelor relevante pentru evaluatori. De asemenea, CCE va permite interacțiunea cu și între parteneri și alte părți interesate. Având un rol de consultanță tehnică și operațională, CCE va monitoriza procesul de evaluare în timpul perioadei de implementare a programului. Având în vedere lecțiile din programul anterior, responsabilitățile CCE vor fi definite clar, fiind de asemenea necesară participarea pro-activă a membrilor săi.

CCE va include reprezentanții AM, inclusiv reprezentanții structurilor responsabile de monitorizare și evaluare, reprezentanții celor două agenții de plată, reprezentanții altor instituții care gestionează Fonduri Europene Structurale și de Investiții (Fonduri ESI) și experți ai institutelor de cercetare sau alte entități care pot contribui la procesul de evaluare.

Grupurile de lucru tehnice

Deși nu s-au stabilit grupuri de lucru tehnice în perioada anterioară, AM și/sau CM pot stabili organizarea unor grupuri de lucru tehnice. Acestea vor fi sub-grupuri ale Comitetului de Coordonare a Evaluării care vor oferi sprijin pe aspecte de natură tehnică care depășesc expertiza CCE (de exemplu, se pot constitui asemenea grupuri de lucru pe aspecte de mediu, cum ar fi conservarea solului și naturii sau pe Leader).

Beneficiari

Beneficiarii sunt implicați în procesul de monitorizare și evaluare în două modalități. În primul rând, li se solicită să furnizeze informații necesare pentru monitorizare și evaluare prin cererile de finanțare și de plată PNDR și prin alte documente și să participe la diferite sondaje de evaluare. În al doilea rând, beneficiarii sunt implicați prin organizațiile lor reprezentative (asociațiile fermierilor, asociațiile IMM-urilor, etc.) ca parteneri în CM.

Grupurile de Acțiune Locală

GAL-urile vor oferi informații relevante pentru monitorizarea și evaluarea PNDR. Aceasta include realizarea autoevaluărilor în timp util (a GAL-urilor individuale) și monitorizarea Strategiilor de Dezvoltare Locală (SDL). RNDR va fi implicată în consolidarea capacității de realizare a acestor acțiuni, prin elaborarea unor ghiduri operaționale de evaluare și prin acțiuni de instruire.

Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală

Rolul de sprijin al RNDR la îmbunătățirea eficienței PNDR include contribuția la monitorizare și evaluare în calitate de partener al AM și al părților interesate în sens mai larg. Activitățile sale permanente se concretizează și prin creșterea nivelului de conștientizare, activități de comunicare (inclusiv diseminarea informațiilor privind evaluarea către părțile interesate), consolidarea capacității, etc. între și pentru organizațiile membre. De asemenea, RNDR este o platformă simplă pentru dezvoltarea informațiilor calitative aferente și a schimbului de informații și bune practici care pot fi introduse în sistemul de evaluare. În perioada anterioară de programare, activitățile de rețea în ceea ce privește monitorizarea și evaluarea, inclusiv utilizarea măsurii de Asistență Tehnică (AT) și a resurselor RNDR pentru a îmbunătăți capacitatea de sprijin a M&E, s-au desfășurat mai puțin eficient, având în vedere timpul scurt în care au fost derulate acțiunile, ca urmare a suspendării activității rețelei. Lecțiile învățate vor fi avute în vedere pentru perioada 2014-2020 (extinsă până la 2022, în contextul aplicării regulilor tranzitorii). Implicarea Rețelei în activitatea de evaluare se va concretiza în colectarea informațiilor necesare acestor activități, în diseminarea rezultatelor evaluărilor, precum și în desfășurarea activităților de întărire a capacității administrative.

Evaluatorii

Evaluările PNDR se vor face de către evaluatori care sunt independenți față de autoritățile responsabile de implementarea programului (i.e. independenți față de MADR și față de agențiile de plăți). O lecție din perioada anterioară este că evaluatorii trebuie să fie suficient de familiarizați cu PNDR. Pentru a efectua evaluările, evaluatorii vor obține informații și/sau date de la o gamă largă de părți interesate care se ocupă de monitorizare și evaluare, inclusiv: AM, AP (APIA&AFIR), CCE, autoritățile și agențiile regionale, furnizorii de date și alte instituții și organizații relevante, grupurile de lucru tehnice, GAL-urile și RNDR. În procesul de evaluare, evaluatorii vor coopera și se vor coordona împreună cu CCE și grupurile tehnice, vor pregăti și prezenta metodologia de evaluare și vor realiza evaluările în conformitate cu caietul de sarcini. Evaluatorii vor pregăti și prezenta rapoartele de evaluare a calității, în conformitate cu planificările agreeate. Activitățile de evaluare vor fi coordonate cu activitățile de monitorizare și de evaluare pentru Pilonul I, precum și cele prevăzute pentru alte fonduri structurale și de investiții ale UE.

AM intenționează inițierea din timp a tuturor demersurilor necesare pentru contractarea unui 'evaluator permanent' la începutul programului care va acorda asistență tehnică AM pentru implementarea Planului de Evaluare pe tot parcursul implementării programului.

Furnizorii de date și alte instituții și organizații relevante

Alte organizații sunt surse de informații, de date și de expertiză, ceea ce este (potențial) util pentru monitorizarea și evaluarea PNDR. Printre acestea se numără Institutul Național de Statistică, Eurostat, etc. Se vor face demersurile necesare, după caz, cu organizațiile relevante pentru a furniza date corecte și în timp util (cantitative și calitative) pentru monitorizare și evaluare. În timpul perioadei anterioare au existat întârzieri în furnizarea datelor din cauza întârzierii asigurării datelor de către furnizorii de date. În plus, una din principalele probleme întâmpinate în activitățile de evaluare a reprezentat-o derularea cu dificultate a procedurilor de achiziții publice. Pentru remedierea acestei situații, AM intenționează o mai bună planificare, inclusiv inițierea din timp a tuturor demersurilor necesare pentru contractarea unui 'evaluator permanent' la începutul programului pentru organizarea furnizării de date.

9.3. Subiecte și activități de evaluare

Descriere indicativă a temelor și activităților de evaluare preconizate, inclusiv, dar nu numai, îndeplinirea cerințelor în materie de evaluare prevăzute în Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 și în Regulamentul (UE) nr. 1305/2013. Descrierea include: activitățile necesare pentru evaluarea contribuției fiecărei priorități a Uniunii din PDR, astfel cum sunt menționate la articolul 5 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, la îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare rurală prevăzute la articolul 4 din regulamentul menționat, evaluarea valorilor indicatorilor de rezultat și de impact, analiza efectelor nete, aspectele tematice, inclusiv subprogramele, aspectele transversale, rețeaua rurală națională, contribuția strategiilor DLRC; (b) sprijinul planificat pentru evaluare la nivel de GAL; (c) elementele specifice programului, cum ar fi activitatea necesară pentru dezvoltarea metodologiilor sau pentru abordarea unor domenii de politică specifice.

Evaluarea analizează realizările și contribuția Programului Național de Dezvoltare Rurală la îndeplinirea obiectivelor PAC, a strategiei Uniunii Europene pentru o creștere inteligentă, sustenabilă și inclusivă, în raport cu situația socio-economică și a mediului în zonele rurale și cu Acordul de Parteneriat. Totodată, evaluarea va urmări contribuția PNDR la realizarea priorităților de dezvoltare rurală, precum și rezultatele și impactul programului. Prin urmare, evaluarea va contribui la îmbunătățirea implementării programului și va fi folosită ca bază pentru modificarea programului.

Temele de evaluare pentru PNDR vor avea în vedere nevoile specifice de evaluare și monitorizare identificate pe parcursul implementării programului, care vor acoperi cel puțin următoarele teme: evaluarea indicatorilor de rezultat și de impact, analiza efectului net, aspecte tematice (incluzând sub-programul), aspectele orizontale, utilizarea Asistenței Tehnice, contribuția la strategiile de dezvoltare locală & principiul parteneriatului, RNDR, sprijinul prevăzut pentru evaluarea la nivelul GAL-urilor, elementele specifice programului – activitatea necesară pentru dezvoltarea metodologiilor ori pentru a răspunde nevoilor specifice anumitor zone (de exemplu zone montane defavorizate), inclusiv referitoare la obiectivele transversale. Activitatea de evaluare va asigura toate informațiile necesare realizării Rapoartelor Anuale de Implementare prezentate în anii 2017 și 2019 precum și a evaluării ex post. Totodată, evaluările vor analiza schimbările înregistrate ca urmare a intervențiilor programului, efectul net al programului, implementarea acestuia, inclusiv complementaritatea și sinergiile cu celelalte fonduri structurale și de investiții. Pentru perioada 2014-2020, cel puțin o dată va fi evaluat modul în care fondurile europene acordate României prin FEADR contribuie la realizarea fiecărei priorități de dezvoltare rurală, precum și a obiectivelor transversale. De asemenea, activitatea de evaluare va permite

colectarea datelor necesare pentru stabilirea valorii indicatorilor complementari de rezultat. Alte evaluări pot avea în vedere anumite teme specifice.

În PE anual, AM va propune și evaluări ad-hoc și studii în funcție de necesitățile care apar în perioada de implementare a programului, care au rolul de a spori nivelul de flexibilitate în furnizarea de reacții la noi nevoi de evaluare. De asemenea, AM va anticipa și gestiona dificultățile întâmpinate în perioada de programare anterioară, legate, în principal, de derularea procedurilor de achiziții publice care au condus la întâzieri în realizarea activității de evaluare.

Activitățile de evaluare se împart în 4 categorii, după cum urmează: pregătirea evaluărilor, evaluarea propriu-zisă, diseminarea informațiilor și activități legate de raportare și demersuri întreprinse ca urmare a activității de evaluare (follow-up).

1. Activități privind pregătirea evaluărilor

În etapa de pregătire a evaluărilor, se vor desfășura o serie de activități privind:

- Revizuirea întrebărilor comune de evaluare (inclusiv a legăturilor cu indicatorii);
- Elaborarea unor întrebări de evaluare specifice programului, prin consultarea părților interesate, a Comitetului de Coordonare și a grupurilor tehnice de lucru;
- Identificarea tipurilor de date care vor fi colectate și examinarea surselor de informații, inclusiv datele suplimentare, de exemplu referitoare la obiectivele transversale;
- Agrearea cu furnizorii de date cu privire la disponibilitatea datelor;
- Completarea elementelor lipsă și acoperirea punctelor slabe identificate în colectarea datelor;
- Planificarea unor evaluări ad-hoc și studii pentru a răspunde nevoilor care pot apărea pe parcursul implementării PNDR 2014-2020;
- Pregătirea caietului de sarcini (termenii de referință) și coordonarea procedurii de licitație.

2. Activități privind evaluarea propriu-zisă

Activități de evaluare ale PNDR realizate de *evaluatori*:

- Pregătirea și implementarea unor metodologii de evaluare adecvate, inclusiv a unor bune practici colectate, consolidate și diseminate la nivelul Uniunii Europene;
- Colectarea, procesarea, analizarea și sintetizarea datelor și informațiilor relevante de la Autoritatea de Management:
  - Pentru analizarea efectelor multiple ale intervențiilor și a sinergiilor dintre activități/măsuri,
  - Pentru selectarea metodelor de evaluare și pentru realizarea evaluării indicatorilor complementari de rezultat și a indicatorilor specifici programului,
  - Pentru selectarea metodelor de evaluare și realizarea evaluării impactului programului,
  - Pentru realizarea unor evaluări ad-hoc și studii necesare pentru a răspunde nevoilor de evaluare care pot apărea pe parcursul implementării PNDR 2014-2020.
- Analiza contribuțiilor PNDR la obiectivele generale ale PAC, obiectivele Europa 2020 și aspectele transversale (inovare, mediu, schimbările climatice) și contribuția intervențiilor specifice, inclusiv Leader, implementarea strategiilor de dezvoltare locală și RNDR;
- Analiza realizărilor programului față de obiectivele PNDR;
- Răspunsuri la întrebările legate de evaluare;
- Concluzii și recomandări legate de elaborarea și implementarea programului.

3. Activități legate de diseminarea informațiilor

Activitățile de raportare și comunicare a rezultatelor evaluării sunt în sarcina AM. Astfel, AM va utiliza versiuni sintetizate sau extrase din rapoartele de evaluare pentru a informa părțile interesate și factorii de decizie. Aceste rapoarte vor fi diseminate prin canale de informare ale AM și diverse mijloace mass-media, inclusiv prin publicațiile și evenimentele Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală.

4. Activitățile de raportare și acțiunile întreprinse în urma activității de evaluare

Activitățile de evaluare de mai sus vor fi raportate în secțiunea specifică din Raportul Anual de Implementare (RAI). O raportare mai detaliată a activităților de evaluare se va face în cele două RAI consolidate prezentate în 2017 și 2019. Acestea vor necesita o planificare avansată detaliată. RAI consolidate necesită activități analitice suplimentare privind progresul PNDR. În consecință, activitățile de evaluare pregătitoare se vor finaliza înainte de elaborarea draftului RAI, astfel încât rezultatele acestora să poată fi incluse în rapoarte.

Raportul de evaluare ex post - care va fi depus la serviciile CE până cel târziu 31 decembrie 2026 - va încheia toate sarcinile și activitățile de evaluare. Evaluarea ex post va analiza eficacitatea și eficiența programului și contribuția sa la strategia Uniunii pentru o creștere inteligentă, sustenabilă și inclusivă, va oferi răspunsuri la întrebările legate de evaluare și va veni cu concluzii și recomandări pentru politica de dezvoltare rurală.

Rezultatele evaluărilor PNDR vor fi avute în vedere la elaborarea Raportului de progres privind punerea în aplicare a Acordului de Parteneriat care trebuie transmis Comisiei Europene în 2017 și 2019, până la 31 august.

Pe baza rezultatelor evaluărilor, autoritățile responsabile vor întreprinde măsuri de îmbunătățire a implementării programului și, după caz, vor modifica programul.

9.4. Date și informații

Scurtă descriere a sistemului de înregistrare, stocare, gestionare și raportare a informațiilor statistice privind implementarea PDR și furnizarea datelor de monitorizare pentru evaluare. Identificarea surselor de date care urmează să fie utilizate, a datele care lipsesc, a eventualelor aspecte instituționale legate de furnizarea datelor și a soluțiilor propuse. Această secțiune trebuie să demonstreze că datele sistemele de management corespunzătoare vor fi operaționale în timp util.

Sistemul de informații statistice cu privire la implementarea și monitorizarea PNDR pentru evaluare

Agențiile de plăți - AFIR și APIA - folosesc sisteme de baze de date numite SPCDR (AFIR), respectiv IACS (APIA) pentru a înregistra, stoca și gestiona informațiile de monitorizare a PNDR care vor fi necesare pentru a monitoriza și evalua progresul către obiectivele și țintele programului.

În vederea creării sistemului de monitorizare și evaluare, Autoritatea de Management și agențiile de plăți vor identifica necesarul de date și modalitatea de colectare, sursele acestor date și termenele la care datele trebuie să fie disponibile inclusiv pentru noile măsuri și sub-programul tematic. Totodată, având în vedere că datele vor fi furnizate de către beneficiari și de instituțiile implicate în implementarea fizică și financiară a programului, pe baza experienței din perioada 2007-2013 furnizorii de date vor fi informați în

timp util atât despre conținutul Planului de evaluare cât și cu privire la necesarul de date, în special despre importanța raportării unor date corecte, concrete și în timp util.

Sursele principale de informații pentru aceste baze de date sunt formularele de cerere (de finanțare și de plată) și contractele/angajamentele beneficiarilor.

Calitatea datelor este asigurată prin verificările care pot duce la corectarea datelor care se fac în fazele de evaluare/selecție/verificare pe teren a proiectelor. De asemenea, la nivel central se vor face verificări cu privire la încadrarea proiectelor pe Priorități și Domenii de intervenție așa cum sunt descrise în fișele măsurilor. În plus, indicatorii financiari (angajamentele, plățile efectuate) sunt verificați prin reconcilieri lunare și anuale efectuate cu direcțiile de specialitate.

Astfel, SPCDR va structura rapoartele de monitorizare în conformitate cu regulamentul de implementare și cu instrucțiunile aferente. Datele cu privire la sprijinul care nu se acordă prin proiect (de ex. pentru plăți pe agro-mediu) vor fi furnizate prin IACS.

O planificare mai bună pentru această perioadă, inclusiv o evaluare mai cuprinzătoare a sistemului IT care să acopere cerințele din noul cadru de implementare (de raportare și flux de informații), împreună cu finalizarea în timp util a cadrului instituțional și a procedurilor detaliate vor permite evitarea problemelor din perioada anterioară când sistemul IT nu a fost complet operațional încă de la început din cauza multiplelor modificări de legislație și de procedură care au condus la modificarea acestuia. Totodată, această planificare va permite depășirea blocajelor și dificultăților legate inclusiv de inconsistența datelor, în special pentru măsurile de sprijin pe suprafață și va conduce la o funcționalitate îmbunătățită a sistemului.

Pentru desfășurarea activităților de monitorizare și evaluare, data estimativă pentru actualizarea sistemului informatic din perioada 2007-2013 pentru a răspunde cerințelor noi din perioada de programare 2014 – 2020 este trimestrul IV 2015.

Surse de date care trebuie folosite

Coordonarea evaluării în conformitate cu cerințele legale necesită colectarea unor date relevante în legătură cu indicatorii comuni și specifici programului. Tipurile și sursele de date importante pentru evaluare sunt:

- Datele de monitorizare, inclusiv pentru rezultatele programului, vor fi furnizate de beneficiari și instituțiile implicate în implementarea fizică și financiară a programului și vor fi colectate din sursele identificate în documentele de ghidare elaborate de serviciile COM în contextul definirii CMES (*cererea de finanțare, cerererea de plată, IACS, baza de date a Agenției de Plată, a furnizorului de servicii de formare sau consultanță, etc*). Aceste date de monitorizare vor fi colectate și agregate într-o bază de date de APIA & AFIR și structurile proprii ale AM și trimise la AM central. Încă din momentul elaborării procedurilor se va avea în vedere necesarul de date pentru realizarea evaluărilor din Planul de evaluare. Se vor stabili, în mod oficial, procedure clare pentru furnizarea de date și agregare, inclusiv responsabilitățile instituțiilor specifice, luându-se în considerare specificitatea inclusiv a noilor măsuri. În prezent există acorduri de delegare între instituțiile care sunt implicate direct în acest proces, urmând ca acestea să fie actualizate în contextul specificului PNDR 2014-2020 (extins până la 2022, în contextul aplicării regulilor tranzitorii), incluzând necesarul de date pentru noile acțiuni/măsuri. Pentru a evita imposibilitatea obținerii datelor necesare realizării evaluărilor, încă de la momentul lansării măsurilor, instituțiile implicate în gestionarea acestora vor identifica datele și sursele necesare furnizării informațiilor conform CMES, în vederea construirii unei baze de date în care să se regăsească informațiile

necesare realizării evaluărilor prevăzute în PE. În plus, în activitatea de pregătire a evaluărilor vor fi identificate nevoile de date complementare, sursele, precum și metodele de colectare, care, având în vedere numărul mare de beneficiari ai PNDR, vor fi bazate, în majoritatea cazurilor, pe eșantionare.

- Datele dezagregate vor fi colectate de la non-beneficiari (pentru grupul de control/analiza contrafactuală) și/sau din eșantioanele reprezentative ale sectorului (analiza sectorială) prin sondaje regulate (inclusiv RICA, Ancheta Structurală în Agricultură (ASA), cercetări specifice pe țară).
- Datele specifice vor fi colectate în mod periodic, prin diferite instituții/ministere pe diferite priorități de DR și domenii de intervenție.
- Datele statistice vor fi folosite pentru analiza sectorială de context și agregate în conformitate cu cerințele UE. Datele statistice preluate de AM de la instituțiile abilitate să furnizeze date oficiale vor fi utilizate de AM în evaluare.

9.5. Planificare

Principalele puncte de referință din perioada de programare și descrierea indicativă a termenelor necesare pentru a se asigura că rezultatele sunt disponibile la momentul oportun.

Jaloanele majore includ RAI consolidate prezentate Comisiei în 2017 și 2019, și evaluarea ex post, cu detaliile rezumate în *Fig. Chp. 9.5*.

Mai jos se află un sumar orientativ cu planificarea principalelor activități necesare pentru a asigura finalizarea activităților de evaluare împreună cu rezultatele:

Stadiu - Activități - Data (stabilită)

- *Guvernanță*
  - Stabilirea Comitetului de Coordonare a Evaluării -> 2015
  - Planificarea resurselor pentru evaluare și consolidarea capacității -> 2014
  - Schema organizațională a sistemului de M&E - 2014
  - Pregătirea strategiei de comunicare -> 2014 - 2015
  - Pregătirea caietului de sarcini și a procedurilor de licitație și realizarea unei proceduri de licitație pentru RAI consolidat 2017 -> 2015
  - AM intenționează să lanseze procedura de achiziție publică pentru selectarea evaluatorului on-going, în a doua parte a anului 2015
  - Pregătirea caietului de sarcini și a procedurilor de licitație și realizarea unei proceduri de licitație pentru RAI consolidat 2019 -> 2017
  - Prezentarea/discutarea RAI la Comitetul de Monitorizare -> 2016 - 2026
  - Monitorizarea strategiei de comunicare -> 2018 - 2026
  - Pregătirea caietului de sarcini și a procedurilor de licitație și realizarea unei proceduri de licitație pentru evaluarea ex post -> 2022 - 2023
- *Pregătire*
  - Revizuirea abordărilor metodologice potențiale pentru evaluarea rezultatelor și impactului -> 2016
  - Revizuirea întrebărilor & criteriilor de evaluare -> 2015
  - Revizuirea surselor potențiale de colectare a datelor; Identificarea datelor necesare și a surselor potențiale, inclusiv a nivelelor de referință -> 2014-2015

- Pregătirea sistemului de colectare a datelor -> 2014-2015
- Pregătirea metodologiei -> 2015
- *Implementarea*
  - RAI standard (2016, 2018, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026)
  - Evaluarea rezultatelor intervențiilor PNDR și contribuția la domeniile de intervenție (DI) în cadrul priorităților DR, răspunsuri la întrebările de evaluare, concluzii și recomandări cu privire la elaborarea & implementarea programului, evaluarea folosirii fondurilor de AT, inclusiv descrierea implementării sub-programului inclus în program (RAI consolidat prezentat în 2017) -> 2017
  - Evaluarea rezultatelor intervențiilor PNDR și contribuție la DI în cadrul priorităților DR; contribuții la obiectivele transversale de DR, la eficacitatea, eficiența și impactul PDR și la cele trei obiective generale ale PAC; contribuție la realizarea țintelor principale UE2020 și a strategiei Uniunii, inclusiv la obiectivele tematice CSC și la progresul realizat pentru a asigura o abordare integrată a utilizării FEADR și a altor fonduri UE pentru a sprijini dezvoltarea teritorială, inclusiv SDL; răspunsuri la întrebările de evaluare și concluzii și recomandări cu privire la elaborarea și implementarea programului (RAI consolidat prezentat în 2019) -> 2019
  - Evaluarea rezultatelor intervențiilor PNDR și contribuție la DI în cadrul priorităților DR; contribuții la obiectivele transversale de DR, la eficacitatea, eficiența și impactul PDR și la cele trei obiective generale ale PAC; contribuție la realizarea țintelor principale UE2020 și a strategiei Uniunii, inclusiv la obiectivele tematice CSC și la progresul realizat pentru a asigura o abordare integrată a utilizării FEADR și a altor fonduri UE pentru a sprijini dezvoltarea teritorială, inclusiv SDL; folosirea fondurilor de AT; răspunsuri la întrebările de evaluare și concluzii și recomandări cu privire la elaborarea și implementarea programului (ex post 2026) -> 2026
- *Diseminarea*
  - Revizuirea și diseminarea constatărilor evaluărilor -> 2017-2026

Jaloane/rezultate majore	Termen limită pentru depunerea la CE
<p>Rapoartele anuale privind implementarea (RAI) programului de dezvoltare rurală pentru anul calendaristic anterior (Raportul depus în 2016 va acoperi anii calendaristici 2014 și 2015) depuse la Comisie.</p> <p>Rapoartele anuale vor oferi informații cu privire la implementarea programului și a priorităților sale, inclusive date financiare, indicatorii comuni și indicatorii specifici programului și valorile țintă cuantificate inclusiv, dacă este cazul, cu privire la modificările valorice ale indicatorilor de rezultat și, începând cu raportul anual care trebuie prezentat în 2017, ale obiectivelor de etapă definite în cadrul de performanță. Datele transmise se vor referi la valorile indicatorilor pentru operațiunile implementate complet și de asemenea, pentru operațiunile selectate. De asemenea, acestea vor prezenta acțiunile întreprinse pentru a îndeplini condiționalitatea ex ante și orice aspecte care afectează performanța programului, și măsurile de rectificare întreprinse.</p> <p>RAI consolidate care va fi depus în 2017 va prezenta și progresul realizat către îndeplinirea obiectivelor programului, inclusive descrierea implementării sub-programelor incluse în program.</p> <p>RAI depus în 2019 va include informații suplimentare și va evolua progresul către realizarea obiectivelor programului și contribuția acestuia la realizarea strategiei Uniunii pentru o creștere inteligentă, sustenabilă și inclusive.</p>	<p>30 iunie 2016 și 30 iunie în fiecare an până în 2026 (versiunile consolidate ale RAI prezentate în 2017 și 2019)</p>
Raport de evaluare ex post	Cel târziu 31.12.2026

9.6. Comunicare

Descrierea modului în care rezultatele evaluării vor fi comunicate beneficiarilor țintă, inclusiv o descriere a mecanismelor stabilite pentru urmărirea utilizării rezultatelor evaluării.

Această secțiune descrie modul în care rezultatele activităților de evaluare vor fi disponibile pentru diferiți destinatari țintă (pentru cine) pentru a le acoperi nevoile de informații (ce), responsabilii cu diseminarea acestor rezultate (cine), canalele de informare care vor fi utilizate (cum) și planificarea (când) pentru a monitoriza folosirea rezultatelor din procesul de evaluare. Planul de comunicare va fi monitorizat și revizuit, atunci când este necesar. Planul general este prezentat în **Fig. Chp. 9.6** Astfel, concluziile și recomandările evaluărilor vor fi diseminate către toate entitățile interesate.

Pentru asigurarea valorificării rezultatelor și constatărilor evaluărilor, Autoritatea de Management, prin Unitatea de Evaluare, va solicita, periodic, structurilor responsabile, un stadiu al implementării acestora, în acest scop fiind stabilite structuri responsabile și calendare de implementare. În vederea analizării stadiului recomandărilor și a rezultatelor acestora, vor fi organizate întâlniri periodice și vor fi solicitate raportări, iar pe baza concluziilor se va putea stabili dacă evaluarea a avut sau nu rezultate și a condus la o îmbunătățire a procesului de implementare a programului, această activitate urmând a face obiectul monitorizării în cadrul Comitetului de Coordonare a Evaluării.

CE	PENTRU CINE	CINE	CÂND	CUM
Constatări evaluării PNDR cu privire la nevoia de îmbunătăți implementarea programului	AM, AP, CM, CE, grupurile de lucru, CCE, RNR, beneficiari, publicul general	AM (inclusiv secțiunea de comunicare)	În conformitate cu RDR (Art. 76(3))	Rapoarte de evaluare (inclusiv rezumate); prezentările evaluatorului; website; evenimente;
Constatări cu privire la realizările și impactul intervențiilor PNDR	AM, AP, CM, CE, grupurile de lucru tehnice, CCE, RNR, beneficiari, publicul general	AM (inclusiv secțiunea de comunicare)	Monitorizarea RAI consolidate 2017 & 2019 și evaluarea ex post	Rapoarte de evaluare (inclusiv rezumate); prezentările evaluatorului; evenimente; ateliere de lucru/ grupuri pe aspecte specifice (focus groups); website
Rezultatele, efectele și impactul intervențiilor sprijinite	Factorii de decizie politică	AM	În conformitate cu RDR (Art. 76(3))	Rezumatul rapoartelor de evaluare; întâlniri interne
Monitorizarea și revizuirea planului de comunicare	AM	AM	Anual, din 2016 (în urma depunerii RAI)	Întâlniri inteme/ateliere de lucru

Fig. Chp. 9.6

9.7. Resurse

Descriere a resurselor necesare prevăzute pentru implementarea planului, inclusiv o indicare a capacității administrative, date, resurse financiare, nevoi TI. Descrierea activităților de consolidare a capacităților prevăzute pentru a garanta că planul de evaluare poate fi pe deplin pus în aplicare.

Resurse umane

În cadrul Autorității de Management precum și în cadrul agențiilor de plăți există structuri care desfășoară activități de monitorizare, responsabilitatea evaluării aparținând unei structuri distincte din cadrul AM. Evaluările vor fi, în principal, externalizate. Experiența acumulată în perioada 2007-2013 de personalul din cadrul acestor structuri este valorificată în planurile și activitățile de monitorizare și evaluare desfășurate în perioada 2014-2020 (extinsă până la 2022, în contextul aplicării regulilor tranzitorii).

Instruirea și consolidarea competențelor profesionale ale personalului responsabil de monitorizare și evaluare este un proces continuu care implică acțiuni de training, grupuri de lucru și schimburi de experiență cu alte state membre. De asemenea, vor fi avute în vedere și ateliere de lucru privind analiza contrafactuală, participarea activă în cadrul Rețelei Europene de Evaluare și colaborarea cu mediul academic și cu structurile societății civile care desfășoară activități de evaluare. În perioada 2007-2013, resursele umane au reprezentat principala problemă în desfășurarea activităților de evaluare, având în vedere numărul redus de personal. În aceste condiții, pentru următoarea perioadă de programare, după aprobarea Planului de evaluare, se va elabora un plan specific cu privire la capacitatea de evaluare, care va identifica nevoile și va prezenta activitățile întreprinse pentru consolidarea capacității administrative. În anul 2014, responsabilii de evaluare și monitorizare au participat la sesiuni de training unde au fost discutate teme de monitorizare ale PNDR 2014-2020, aceste activități continuând și pe parcursul anului 2015, inclusiv pe teme de evaluare.

Totodată, pentru consolidarea capacității administrative, în prezent, la nivelul AM PNDR s-a constituit un Compartiment de evaluare responsabil de punerea în aplicare a planului de evaluare, una dintre componentele Planului anual constând în activitățile de întărire a capacității administrative.

Resurse financiare

Activitățile legate de monitorizarea și evaluarea programului sunt finanțate prin măsura de AT din cadrul PNDR, valoarea indicativă a fondurilor fiind de 5.000.000 €. Distribuția fondurilor alocate evaluării programului se face anual pe baza Planului anual de achiziții și a bugetului previzionat pentru activitatea de evaluare programată în anul respectiv având la bază PE.

O estimare fezabilă va fi realizată doar odată cu planificarea detaliată a evaluărilor. În plus, pentru punerea în aplicare a Planului de Evaluare, prin măsura de Asistență Tehnică urmează a fi stabilite anual, în planul de achiziții publice, alocările estimative prevăzute pentru desfășurarea proiectelor de evaluare.

Resurse materiale

Pentru desfășurarea activităților de monitorizare și evaluare, sistemul informatic din perioada 2007-2013 va fi actualizat pentru a răspunde cerințelor noi din perioada de programare 2014-2020.

Sistemul de gestionare a datelor va fi actualizat începând cu momentul în care sunt finalizate ghidurile și procedurile aferente măsurilor ce urmează a fi lansate, astfel încât să fie funcțional în timp util pentru colectarea datelor de monitorizare și evaluare. Menționăm că sistemul informatic utilizat pentru

implementarea PNDR 2007-2013 este modular, proiectat pentru a permite extinderea ulterioară și integrarea cu alte sisteme informatice.

Consolidarea capacității pentru alți actori implicați în sistemul de evaluare.

Pentru membrii Comitetului de Monitorizare sunt întreprinse acțiuni de conștientizare a rolului și importanței activităților de evaluare, aceștia fiind permanent informați cu privire la rezultatele procesului de monitorizare și evaluare.

În scopul unui proces eficient și calitativ de evaluare a programului, grupurile de acțiune locală vor furniza o serie de informații referitoare la activitatea desfășurată de acestea. În acest sens, pentru GAL-uri se vor desfășura acțiuni de conștientizare privind furnizarea de date și informații adecvate necesare procesului de evaluare.

10. PLAN DE FINANȚARE

10.1. Contribuții anuale ale FEADR (EUR)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Total
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	0,00	1.704.551.556,89	1.703.025.061,67	1.132.784.738,79	1.128.191.900,06	1.125.468.518,00	1.138.479.352,00	1.180.768.127,00	967.049.892,00	10.080.319.146,41
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	0,00	18.709.105,11	18.692.350,33	12.433.410,21	15.422.480,94	16.457.086,00	1.447.842,00	238.725,00	0,00	83.400.999,59
Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 -	0,00	0,00	29.896.000,00	41.326.000,00	41.111.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	112.333.000,00

Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.										
Total FEADR (fără EURI)	0,00	1.723.260.662,00	1.751.613.412,00	1.186.544.149,00	1.184.725.381,00	1.141.925.604,00	1.139.927.194,00	1.181.006.852,00	967.049.892,00	10.276.053.146,00
Din care rezerva de performanță [articolul 20 din Regulamentul (UE) nr.1303/2013]	0,00	103.395.639,72	103.303.044,72	68.713.088,94	68.616.862,86	68.515.536,24	68.395.631,64	0,00	0,00	480.939.804,12
Articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - EURI(NGEU)/ Operațiunile care primesc finanțare din resursele suplimentare menționate la articolul 58a alineatul (1)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	204.761.482,00	487.332.328,00	692.093.810,00
Total (FEADR + EURI)		1.723.260.662,00	1.751.613.412,00	1.186.544.149,00	1.184.725.381,00	1.141.925.604,00	1.139.927.194,00	1.385.768.334,00	1.454.382.220,00	10.968.146.956,00

Suma totală indicativă pentru FEADR și EURI a sprijinului preconizat pentru obiectivele legate de schimbările climatice	5.164.512.400,20	Ponderea din suma totală orientativă, pentru FEADR și NGEU, a sprijinului preconizat pentru obiectivele legate de schimbările climatice (%)	47,09
Suma totală indicativă, pentru FEADR, a sprijinului preconizat pentru obiectivele legate de schimbările climatice	4.879.473.342,20	Ponderea din suma totală orientativă, pentru FEADR, a sprijinului preconizat pentru obiectivele legate de schimbările climatice (%)	47,48
Suma totală indicativă pentru NGEU a sprijinului preconizat pentru obiectivele legate de schimbările climatice	285.039.058,00	Cota din suma totală indicativă pentru NGEU a sprijinului preconizat pentru obiectivele legate de schimbările climatice	41,19

Ponderea contribuției totale a FEADR și NGEU pentru articolul 59 alineatul (6) (%)	4.379.467.713,00	Ponderea contribuției totale a EURI pentru articolul 59 alineatul (6) (%)	39,93
Contribuția totală a FEADR pentru articolul 59 alineatul (6)	4.130.057.655,00	Ponderea contribuției totale a FEADR pentru articolul 59 alineatul (6) (%)	35,84
Ponderea contribuției totale a NGEU pentru articolul 59 alineatul (6) (%)	249.410.058,00	Ponderea contribuției totale a EURI pentru articolul 59 alineatul (6) (%)	36,04

10.2. Rata unică a contribuției din FEADR pentru toate măsurile, defalcată în funcție de tipul de regiune, astfel cum se menționează la articolul 59 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Articol care stabilește rata maximă a contribuției.	Rata aplicabilă a contribuției FEADR	Rata minimă aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata maximă aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	83.45%	20%	85%
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	74.29%	20%	75%

10.3. Defalcare în funcție de măsură sau de tipul de operațiune cu o rată specifică a contribuției FEADR (în EUR pentru perioada totală cuprinsă 2014-2022)

10.3.1. M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare		Rata aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă a contribuției FEADR în conformitate cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pentru perioada 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare aflate sub responsabilitatea autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare sub responsabilitatea Autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, 2014-2022 (%)	Instrumente financiare Suma orientativă din FEADR - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (EUR)	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	83.45%					0,00 (2A) 0,00 (2B) 0,00 (3A) 0,00 (3B) 0,00 (P4) 0,00 (5D)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul	89.32%					3.035.912,00 (2A) 1.201.902,00 (2B) 42.892,00 (3A) 48.292,00 (3B) 473.760,00 (P4) 115.876,00 (5D)

	19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)						
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%					0,00 (2A) 0,00 (2B) 0,00 (3A) 0,00 (3B) 0,00 (P4) 0,00 (5D)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	74.29%					0,00 (2A) 0,00 (2B) 0,00 (3A) 0,00 (3B) 0,00 (P4) 0,00 (5D)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)	89.74%					80.700,00 (2A) 34.250,00 (2B) 0,00 (3A) 0,00 (3B) 0,00 (P4) 0,00 (5D)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate	100%					0,00 (2A) 0,00 (2B) 0,00 (3A)

	din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.						0,00 (3B) 0,00 (P4) 0,00 (5D)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI (NGEU)/Regiuni mai puțin dezvoltate & Regiunile ultraperiferice & Insulele mici din Marea Egee în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	100%					0,00 (2A) 0,00 (2B) 0,00 (3A) 0,00 (3B) 0,00 (P4) 0,00 (5D)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)	100%					0,00 (2A) 0,00 (2B) 0,00 (3A) 0,00 (3B) 0,00 (P4) 0,00 (5D)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI(NGEU) / Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 %	Main	100%					0,00 (2A) 0,00 (2B) 0,00 (3A) 0,00 (3B) 0,00 (P4) 0,00 (5D)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE)	100%					0,00 (2A)

din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)						0,00 (2B)
							0,00 (3A)
							0,00 (3B)
							0,00 (P4)
							0,00 (5D)
Total (EAFRD only)						0,00	5.033.584,00
Total (EURI only)						0,00	0,00
Total (EAFRD + EURI)						0,00	5.033.584,00

10.3.2. M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare		Rata aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă a contribuției FEADR în conformitate cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pentru perioada 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare aflate sub responsabilitatea autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare sub responsabilitatea Autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, 2014-2022 (%)	Instrumente financiare Suma orientativă din FEADR - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (EUR)	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	83.45%					160.224,00 (2B) 2.272.300,00 (3A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%					0,00 (2B) 0,00 (3A)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor	Main	74.29%					0,00 (2B) 57.946,00 (3A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin	100%					0,00 (2B) 0,00 (3A)

depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.						
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI (NGEU)/Regiuni mai puțin dezvoltate & Regiunile ultraperiferice & Insulele mici din Marea Egee în sensul Regulamentul (CEE) nr. 2019/93	Main	100%					0,00 (2B) 0,00 (3A)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI(NGEU) / Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	100%					0,00 (2B) 0,00 (3A)
Total (EAFRD only)						0,00	2.490.470,00
Total (EURI only)						0,00	0,00
Total (EAFRD + EURI)						0,00	2.490.470,00

10.3.3. M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare		Rata aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă a contribuției FEADR în conformitate cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pentru perioada 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare aflate sub responsabilitatea autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare sub responsabilitatea Autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, 2014-2022 (%)	Instrumente financiare Suma orientativă din FEADR - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (EUR)	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	83.45%		93.45%		86.081.136,00	1.543.383.156,00 (2A) 81.400.000,00 (2C+) 255.957.002,00 (3A) 366.900.000,00 (5A) 493.736.145,00 (5D) 220.490.631,00 (6A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%				0,00	0,00 (2A) 0,00 (2C+) 0,00 (3A) 0,00 (5A) 0,00 (5D) 0,00 (6A)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate	Main	74.29%		84.29%		718.126,00	4.287.437,00 (2A) 0,00 (2C+) 2.942.457,00 (3A)

regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27							0,00 (5A) 1.745.888,00 (5D) 1.622.410,00 (6A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%				0,00	0,00 (2A) 0,00 (2C+) 0,00 (3A) 0,00 (5A) 0,00 (5D) 0,00 (6A)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EUR) NGEU - EURI (NGEU)/Regiuni mai puțin dezvoltate & Regiunile ultraperiferice & Insulele mici din Marea Egee în sensul Regulamentul (CEE) nr. 2019/93	Main	100%					0,00 (2A) 0,00 (2C+) 0,00 (3A) 0,00 (5A) 0,00 (5D) 0,00 (6A)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EUR) NGEU - EURI(NGEU) / Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25	Main	100%					0,00 (2A) 0,00 (2C+) 0,00 (3A) 0,00 (5A) 0,00 (5D) 0,00 (6A)

pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27							
Total (EAFRD only)						86.799.262,00	2.972.465.126,00
Total (EURI only)						0,00	0,00
Total (EAFRD + EURI)						86.799.262,00	2.972.465.126,00

Contribuția totală a Uniunii rezervată pentru operațiunile care intră în sfera de aplicare a articolul 59 alineatul (6) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EUR)	862.382.033,00
--	----------------

out of which EAFRD (EUR)	862.382.033,00
---------------------------------	----------------

out of which EURI (EUR)	0,00
--------------------------------	------

10.3.4. M05 Refacerea potențialului de producție agricolă afectat de dezastre naturale și de evenimente catastrofale și instituirea unor măsuri de prevenire corespunzătoare (articolul 18)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare		Rata aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă a contribuției FEADR în conformitate cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pentru perioada 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare aflate sub responsabilitatea autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare sub responsabilitatea Autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, 2014-2022 (%)	Instrumente financiare Suma orientativă din FEADR - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (EUR)	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	83.45%					18.153.940,00 (3B)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%					0,00 (3B)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor	Main	74.29%					709.682,00 (3B)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a	100%					0,00 (3B)

depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.						
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI (NGEU)/Regiuni mai puțin dezvoltate & Regiunile ultraperiferice & Insulele mici din Marea Egee în sensul Regulamentul (CEE) nr. 2019/93	Main	100%					0,00 (3B)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI(NGEU) / Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	100%					0,00 (3B)
Total (EAFRD only)						0,00	18.863.622,00
Total (EURI only)						0,00	0,00
Total (EAFRD + EURI)						0,00	18.863.622,00

10.3.5. M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare		Rata aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă a contribuției FEADR în conformitate cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pentru perioada 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare aflate sub responsabilitatea autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare sub responsabilitatea Autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, 2014-2022 (%)	Instrumente financiare Suma orientativă din FEADR - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (EUR)	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	83.45%		93.45%		962.385,00	208.997.438,00 (2A) 0,00 (2B) 770.376,00 (5C) 220.509.990,00 (6A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)	89.32%				0,00	0,00 (2A) 418.882.533,00 (2B) 0,00 (5C) 0,00 (6A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate	100%				0,00	6.000,00 (2A) 0,00 (2B) 0,00 (5C)

	din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.						0,00 (6A)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	74.29%		84.29%		7.791,00	432.004,00 (2A) 0,00 (2B) 297.160,00 (5C) 5.197.477,00 (6A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)	89.74%				0,00	0,00 (2A) 1.201.067,00 (2B) 0,00 (5C) 0,00 (6A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%				0,00	0,00 (2A) 0,00 (2B) 0,00 (5C) 0,00 (6A)

<p>Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59</p> <p>alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI (NGEU)/Regiuni mai puțin dezvoltate & Regiunile ultraperiferice & Insulele mici din Marea Egee în sensul Regulamentul (CEE) nr. 2019/93</p>	Main	100%					83.849.750,00 (2A)
							0,00 (2B)
							24.429.000,00 (5C)
							118.057.000,00 (6A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)	100%					0,00 (2A)
							126.617.372,00 (2B)
							0,00 (5C)
							0,00 (6A)
<p>Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59</p> <p>alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI(NGEU) / Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27</p>	Main	100%					0,00 (2A)
							0,00 (2B)
							0,00 (5C)
							2.200.000,00 (6A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)	100%					0,00 (2A)
							0,00 (2B)
							0,00 (5C)
							0,00 (6A)

Total (EAFRD only)	970.176,00	856.294.045,00
Total (EURI only)	0,00	355.153.122,00
Total (EAFRD + EURI)	970.176,00	1.211.447.167,00

10.3.6. M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare		Rata aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă a contribuției FEADR în conformitate cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pentru perioada 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare aflate sub responsabilitatea autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare sub responsabilitatea Autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, 2014-2022 (%)	Instrumente financiare Suma orientativă din FEADR - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (EUR)	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	83.45%				0,00	1.086.034.535,00 (6B)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%				0,00	0,00 (6B)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor	Main	74.29%				0,00	19.810.714,00 (6B)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14	100%				0,00	0,00 (6B)

depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.						
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI (NGEU)/Regiuni mai puțin dezvoltate & Regiunile ultraperiferice & Insulele mici din Marea Egee în sensul Regulamentul (CEE) nr. 2019/93	Main	100%					0,00 (6B)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI(NGEU) / Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	100%					0,00 (6B)
Total (EAFRD only)						0,00	1.105.845.249,00
Total (EURI only)						0,00	0,00
Total (EAFRD + EURI)						0,00	1.105.845.249,00

10.3.7. M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare		Rata aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă a contribuției FEADR în conformitate cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pentru perioada 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare aflate sub responsabilitatea autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare sub responsabilitatea Autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, 2014-2022 (%)	Instrumente financiare Suma orientativă din FEADR - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (EUR)	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	83.45%				0,00	9.503.208,00 (5E)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%				0,00	0,00 (5E)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor	Main	74.29%				0,00	1.056.952,00 (5E)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14	100%				0,00	0,00 (5E)

depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.						
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI (NGEU)/Regiuni mai puțin dezvoltate & Regiunile ultraperiferice & Insulele mici din Marea Egee în sensul Regulamentul (CEE) nr. 2019/93	Main	100%					0,00 (5E)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI(NGEU) / Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	100%					0,00 (5E)
Total (EAFRD only)						0,00	10.560.160,00
Total (EURI only)						0,00	0,00
Total (EAFRD + EURI)						0,00	10.560.160,00

10.3.8. M09 - Înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură (articolul 27)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare		Rata aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă a contribuției FEADR în conformitate cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pentru perioada 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare aflate sub responsabilitatea autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare sub responsabilitatea Autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, 2014-2022 (%)	Instrumente financiare Suma orientativă din FEADR - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (EUR)	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	83.45%					0,00 (3A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)	89.32%					31.748.074,00 (3A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a	100%					0,00 (3A)

	articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.						
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	74.29%					0,00 (3A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)	89.74%					637.926,00 (3A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%					0,00 (3A)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI (NGEU)/Regiuni mai puțin dezvoltate &	Main	100%					0,00 (3A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală	100%					0,00 (3A)

Regiunile ultraperiferice & Insulele mici din Marea Egee în sensul Regulamentul (CEE) nr. 2019/93	din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)						
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI(NGEU) / Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	100%					0,00 (3A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)	100%					0,00 (3A)
Total (EAFRD only)						0,00	32.386.000,00
Total (EURI only)						0,00	0,00
Total (EAFRD + EURI)						0,00	32.386.000,00

10.3.9. M10 - Agromediu și climă (articolul 28)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare		Rata aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă a contribuției FEADR în conformitate cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pentru perioada 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare aflate sub responsabilitatea autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare sub responsabilitatea Autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, 2014-2022 (%)	Instrumente financiare Suma orientativă din FEADR - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (EUR)	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	83.45%				0,00	898.021.363,00 (P4) 0,00 (5A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%					14.327.000,00 (P4) 0,00 (5A)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor	Main	74.29%				0,00	14.760.301,00 (P4) 0,00 (5A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin	100%					0,00 (P4) 0,00 (5A)

depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.						
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI (NGEU)/Regiuni mai puțin dezvoltate & Regiunile ultraperiferice & Insulele mici din Marea Egee în sensul Regulamentul (CEE) nr. 2019/93	Main	100%					146.760.000,00 (P4) 0,00 (5A)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI(NGEU) / Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	100%					0,00 (P4) 0,00 (5A)
Total (EAFRD only)						0,00	927.108.664,00
Total (EURI only)						0,00	146.760.000,00
Total (EAFRD + EURI)						0,00	1.073.868.664,00

10.3.10. M 11 - Agricultură ecologică (articolul 29)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare		Rata aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă a contribuției FEADR în conformitate cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pentru perioada 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare aflate sub responsabilitatea autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare sub responsabilitatea Autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, 2014-2022 (%)	Instrumente financiare Suma orientativă din FEADR - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (EUR)	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	83.45%				0,00	368.092.210,00 (P4)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%					0,00 (P4)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor	Main	74.29%				0,00	2.006.861,00 (P4)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14	100%					0,00 (P4)

depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.						
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI (NGEU)/Regiuni mai puțin dezvoltate & Regiunile ultraperiferice & Insulele mici din Marea Egee în sensul Regulamentul (CEE) nr. 2019/93	Main	100%					102.650.058,00 (P4)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI(NGEU) / Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	100%					0,00 (P4)
Total (EAFRD only)						0,00	370.099.071,00
Total (EURI only)						0,00	102.650.058,00
Total (EAFRD + EURI)						0,00	472.749.129,00

10.3.11. M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (articolul 31)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare		Rata aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă a contribuției FEADR în conformitate cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pentru perioada 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare aflate sub responsabilitatea autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare sub responsabilitatea Autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, 2014-2022 (%)	Instrumente financiare Suma orientativă din FEADR - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (EUR)	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	83.45%				0,00	1.857.472.751,00 (P4)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%					0,00 (P4)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor	Main	74.29%				0,00	6.467.476,00 (P4)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14	100%					0,00 (P4)

depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.						
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI (NGEU)/Regiuni mai puțin dezvoltate & Regiunile ultraperiferice & Insulele mici din Marea Egee în sensul Regulamentul (CEE) nr. 2019/93	Main	100%					0,00 (P4)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI(NGEU) / Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	100%					0,00 (P4)
Total (EAFRD only)						0,00	1.863.940.227,00
Total (EURI only)						0,00	0,00
Total (EAFRD + EURI)						0,00	1.863.940.227,00

10.3.12. M14 - Bunăstarea animalelor (articolul 33)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare		Rata aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă a contribuției FEADR în conformitate cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pentru perioada 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare aflate sub responsabilitatea autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare sub responsabilitatea Autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, 2014-2022 (%)	Instrumente financiare Suma orientativă din FEADR - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (EUR)	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	83.45%					793.521.730,00 (3A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%					98.000.000,00 (3A)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor	Main	74.29%					2.000.000,00 (3A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14	100%					0,00 (3A)

depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.						
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI (NGEU)/Regiuni mai puțin dezvoltate & Regiunile ultraperiferice & Insulele mici din Marea Egee în sensul Regulamentul (CEE) nr. 2019/93	Main	100%					0,00 (3A)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI(NGEU) / Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	100%					0,00 (3A)
Total (EAFRD only)						0,00	893.521.730,00
Total (EURI only)						0,00	0,00
Total (EAFRD + EURI)						0,00	893.521.730,00

10.3.13. M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare		Rata aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă a contribuției FEADR în conformitate cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pentru perioada 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare aflate sub responsabilitatea autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare sub responsabilitatea Autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, 2014-2022 (%)	Instrumente financiare Suma orientativă din FEADR - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (EUR)	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	83.45%					94.967.500,00 (P4)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%					0,00 (P4)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor	Main	74.29%					1.000.000,00 (P4)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14	100%					0,00 (P4)

depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.						
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI (NGEU)/Regiuni mai puțin dezvoltate & Regiunile ultraperiferice & Insulele mici din Marea Egee în sensul Regulamentul (CEE) nr. 2019/93	Main	100%					0,00 (P4)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI(NGEU) / Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	100%					0,00 (P4)
Total (EAFRD only)						0,00	95.967.500,00
Total (EURI only)						0,00	0,00
Total (EAFRD + EURI)						0,00	95.967.500,00

10.3.14. M16 - Cooperare (articolul 35)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare		Rata aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă a contribuției FEADR în conformitate cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pentru perioada 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare aflate sub responsabilitatea autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare sub responsabilitatea Autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, 2014-2022 (%)	Instrumente financiare Suma orientativă din FEADR - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (EUR)	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	83.45%				0,00	0,00 (3A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)	89.32%				0,00	15.736.990,00 (3A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a	100%				0,00	0,00 (3A)

	articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.						
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	74.29%				0,00	0,00 (3A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)	89.74%				0,00	2.802.110,00 (3A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%				0,00	0,00 (3A)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI (NGEU)/Regiuni mai puțin dezvoltate &	Main	100%					0,00 (3A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală	100%					36.109.000,00 (3A)

Regiunile ultraperiferice & Insulele mici din Marea Egee în sensul Regulamentul (CEE) nr. 2019/93	din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)							
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI(NGEU) / Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	100%					0,00 (3A)	
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)	100%					600.000,00 (3A)	
Total (EAFRD only)							0,00	18.539.100,00
Total (EURI only)							0,00	36.709.000,00
Total (EAFRD + EURI)							0,00	55.248.100,00

10.3.15. M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare		Rata aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă a contribuției FEADR în conformitate cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pentru perioada 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare aflate sub responsabilitatea autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare sub responsabilitatea Autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, 2014-2022 (%)	Instrumente financiare Suma orientativă din FEADR - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (EUR)	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	83.45%					84.315.399,00 (3B)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%					0,00 (3B)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor	Main	74.29%					3.889.055,00 (3B)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14	100%					0,00 (3B)

depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.						
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI (NGEU)/Regiuni mai puțin dezvoltate & Regiunile ultraperiferice & Insulele mici din Marea Egee în sensul Regulamentul (CEE) nr. 2019/93	Main	100%					0,00 (3B)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI(NGEU) / Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	100%					0,00 (3B)
Total (EAFRD only)						0,00	88.204.454,00
Total (EURI only)						0,00	0,00
Total (EAFRD + EURI)						0,00	88.204.454,00

Pentru operațiunile puse în aplicare în conformitate cu articolul 37 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr.		rata de contribuție orientativă (%)	
---	--	--	--

1305/2013, vă rugăm să furnizați contribuția totală orientativă planificată a Uniunii (EUR)			
Pentru operațiunile puse în aplicare în conformitate cu articolul 39 litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, vă rugăm să furnizați contribuția totală orientativă planificată a Uniunii (EUR)		rata de contribuție orientativă (%)	
Pentru operațiunile puse în aplicare în conformitate cu articolul 38 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, vă rugăm să furnizați contribuția totală orientativă planificată a Uniunii (EUR)		rata de contribuție orientativă (%)	
Pentru operațiunile puse în aplicare în conformitate cu articolul 39 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, vă rugăm să furnizați contribuția totală orientativă planificată a Uniunii (EUR)		rata de contribuție orientativă (%)	
Pentru operațiunile puse în aplicare în conformitate cu articolul 37 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, vă rugăm să furnizați contribuția totală orientativă planificată din EURI (EUR)	0,00	rata de contribuție orientativă (%)	
Pentru operațiunile puse în aplicare în conformitate cu articolul 38 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, vă rugăm să furnizați contribuția totală orientativă planificată din EURI (EUR)		rata de contribuție orientativă (%)	
Pentru operațiunile puse în aplicare în conformitate cu articolul 39 litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, vă rugăm să furnizați contribuția totală orientativă planificată din EURI (EUR)		rata de contribuție orientativă (%)	
Pentru operațiunile puse în aplicare în conformitate cu articolul 39 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, vă rugăm să furnizați contribuția totală orientativă planificată din EURI (EUR)		rata de contribuție orientativă (%)	

10.3.16. M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare		Rata aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă a contribuției FEADR în conformitate cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pentru perioada 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare aflate sub responsabilitatea autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare sub responsabilitatea Autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, 2014-2022 (%)	Instrumente financiare Suma orientativă din FEADR - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (EUR)	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	83.45%				0,00	0,00 (6B)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)	89.32%				0,00	647.608.306,00 (6B)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin	100%				0,00	0,00 (6B)

	aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.						
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	74.29%				0,00	0,00 (6B)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)	89.74%				0,00	8.826.365,00 (6B)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%				0,00	0,00 (6B)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI	Main	100%					0,00 (6B)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și	100%					28.000.000,00 (6B)

(NGEU)/Regiuni mai puțin dezvoltate & Regiunile ultraperiferice & Insulele mici din Marea Egee în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	35, pentru dezvoltarea locală din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)						
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI(NGEU) / Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	100%					0,00 (6B)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35, pentru dezvoltarea locală din cadrul axei LEADER, la care se face referire la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, și pentru operațiunile prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (a) punctul (i)	100%					0,00 (6B)
Total (EAFRD only)						0,00	656.434.671,00
Total (EURI only)						0,00	28.000.000,00
Total (EAFRD + EURI)						0,00	684.434.671,00

10.3.17. M20 - Asistență tehnică pentru statele membre (articolele 51-54)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare		Rata aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă a contribuției FEADR în conformitate cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pentru perioada 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare aflate sub responsabilitatea autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare sub responsabilitatea Autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, 2014-2022 (%)	Instrumente financiare Suma orientativă din FEADR - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (EUR)	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	83.45%					209.552.459,00
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%					0,00
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor	Main	74.29%					0,00
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14	100%					0,00

depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.						
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI (NGEU)/Regiuni mai puțin dezvoltate & Regiunile ultraperiferice & Insulele mici din Marea Egee în sensul Regulamentul (CEE) nr. 2019/93	Main	100%					22.821.630,00
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - articolul 59 alineatul (4) litera (ea) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (EURI) NGEU - EURI(NGEU) / Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	Main	100%					0,00
Total (EAFRD only)						0,00	209.552.459,00
Total (EURI only)						0,00	22.821.630,00
Total (EAFRD + EURI)						0,00	232.374.089,00

10.3.18. M21 - Sprijin temporar cu caracter excepțional acordat fermierilor și IMM-urilor care au fost afectați în mod deosebit de criza COVID-19 (articolul 39b)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare		Rata aplicabilă a contribuției FEADR 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă a contribuției FEADR în conformitate cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, pentru perioada 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare aflate sub responsabilitatea autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (%)	Rata aplicabilă instrumentelor financiare sub responsabilitatea Autorității de management - articolul 59 alineatul (4) litera (d) cu articolul 59 alineatul (4) litera (g) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, 2014-2022 (%)	Instrumente financiare Suma orientativă din FEADR - articolul 59 alineatul (4) litera (d) - 2014-2022 (EUR)	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
Articolul 59 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Regiunile mai puțin dezvoltate, regiunile ultraperiferice și insulele mici din Marea Egee, în sensul Regulamentului (CEE) nr. 2019/93	Main	83.45%					147.212.252,41 (2A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.	100%					0,00 (2A)
Articolul 59 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor în perioada 2007-2013 a reprezentat sub 75 % din media UE-25 pentru perioada de referință, dar al căror PIB pe cap de locuitor	Main	74.29%					1.534.761,59 (2A)
	Articolul 59 alineatul (4) litera (e) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 - Operațiuni finanțate din fondurile transferate în FEADR prin aplicarea articolului 7 alineatul (2) și a	100%					0,00 (2A)

depășește 75 % din PIB-ul mediu al UE-27	articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.							
Total (EAFRD only)						0,00	148.747.014,00	
Total (EURI only)						0,00	0,00	
Total (EAFRD + EURI)						0,00	148.747.014,00	

10.4. Defalcare indicativă pe măsură pentru fiecare subprogram

Numele subprogramului tematic	Măsură	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
SUBPROGRAMUL TEMATIC PENTRU SECTORUL POMICOL	M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	0,00
	M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15)	0,00
	M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	307.660.136,00
	M05 Refacerea potențialului de producție agricolă afectat de dezastre naturale și de evenimente catastrofale și instituirea unor măsuri de prevenire corespunzătoare (articolul 18)	0,00
	M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	0,00
	M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20)	0,00
	M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)	0,00
	M09 - Înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură (articolul 27)	2.780.088,00
	M10 - Agromediu și climă (articolul 28)	0,00
	M 11 - Agricultură ecologică (articolul 29)	0,00
	M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (articolul 31)	0,00
	M14 - Bunăstarea animalelor (articolul 33)	0,00
	M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34)	0,00
	M16 - Cooperare (articolul 35)	13.228.980,00
	M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36)	0,00

	M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)	0,00
	M20 - Asistență tehnică pentru statele membre (articolele 51-54)	0,00
	M21 - Sprijin temporar cu caracter excepțional acordat fermierilor și IMM-urilor care au fost afectați în mod deosebit de criza COVID-19 (articolul 39b)	0,00

11. PLAN DE INDICATORI

11.1. Plan de indicatori

11.1.1. P1: Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, silvicultură și zonele rurale

11.1.1.1. 1A) Încurajarea inovării, a cooperării și a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
T1: procentajul cheltuielilor în temeiul articolelor 14, 15 și 35 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 în raport cu cheltuielile totale pentru PDR (aria de intervenție 1A)	0,52
Cheltuielile publice totale prevăzute pentru PDR	12.701.797.568,32
Cheltuieli publice (aria de intervenție 1A)	66.077.765,62

Indicator(i) de rezultat planificat (planificați) 2014-2022

Denumirea măsurii	Denumirea indicatorului	Valoare	Din care finanțate de EURI
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Cheltuieli publice totale în EUR (cursuri de formare, schimburi privind fermele, demonstrații) (1.1-1.3)	5.634.847,71	0,00
M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15)	Cheltuieli publice totale EUR (2.1 - 2.3)	2.992.947,60	0,00
M16 - Cooperare (articolul 35)	Cheltuieli publice totale EUR (16.1 - 16.9)	57.449.970,31	36.709.000,00

11.1.1.2. 1B) Consolidarea legăturilor dintre agricultură, producția alimentară și silvicultură, pe de o parte, și cercetare și inovare, pe de altă parte, inclusiv în scopul unei gestionări mai bune a mediului și al unei performanțe de mediu îmbunătățite

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
T2: Numărul total de operațiuni de cooperare sprijinite în cadrul măsurii de cooperare [articolul 35 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013] (grupuri, rețele/clustere, proiecte pilot...) (aria de intervenție 1B)	423,00

Indicator(i) de rezultat planificat (planificați) 2014-2022

Denumirea măsurii	Denumirea indicatorului	Valoare	Din care finanțate de EURI
M16 - Cooperare (articolul 35)	Numărul de grupuri operaționale PEI care urmează să fie sprijinite (înființare și funcționare) (16.1)	36,00	0
M16 - Cooperare (articolul 35)	Numărul de alte forme de operațiuni de cooperare (grupări, rețele/grupuri, proiecte-pilot...) (16.2-16.9)	337,00	150,00

11.1.1.3. 1C) *Încurajarea învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în sectoarele agricol și forestier*

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
T3: Numărul total al participanților formați în conformitate cu articolul 14 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (aria de intervenție 1C)	19.960,00

Indicator(i) de rezultat planificat (planificați) 2014-2022

Denumirea măsurii	Denumirea indicatorului	Valoare	Din care finanțate de EURI
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Formare/dobândirea de competențe (1.1) - număr de participanți la cursuri de formare	19.960,00	0,00

11.1.2. P2: Creșterea viabilității fermelor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor;

11.1.2.1. 2A) Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea sporirii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
T4: procentajul exploatațiilor agricole cu sprijin prin PDR pentru investiții în restructurare sau modernizare (aria de intervenție 2A)	0,12
Numărul de exploatații agricole cu sprijin prin PDR pentru investiții în restructurare sau modernizare (aria de intervenție 2A)	4.822,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru obiectiv

Denumirea indicatorului de context	Valoarea anului de referință
17 Exploatații agricole (ferme) - total	3.859.040,00

Indicator(i) de rezultat planificat (planificați) 2014-2022

Denumirea măsurii	Denumirea indicatorului	Valoare	Din care finanțate de EURI
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Formare/dobândirea de competențe (1.1) - număr de participanți la cursuri de formare	9.255,00	0
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Formare/dobândirea de competențe (1.1) - Cheltuieli publice totale pentru formare/dobândirea de competențe	3.428.841,84	0
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Cheltuieli publice totale în EUR (cursuri de formare, schimburi privind fermele, demonstrații) (1.1-1.3)	3.488.841,84	0
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Numărul de exploatații care beneficiază de ajutor pentru investiții în exploatațiile agricole (4.1)	4.822,00	0
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Totalul cheltuielilor publice pentru investiții în infrastructură (4.3)	188.627.310,00	0
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Investiții totale în EUR (publice + private)	2.280.937.631,22	0
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Cheltuieli publice totale EUR (4.1)	1.645.646.649,70	0
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Cheltuieli publice totale EUR	1.834.273.959,70	0
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	Numărul de beneficiari (exploatații) care beneficiază de ajutor la înființare pentru fermele mici (6.3)	36.719,00	5.626,00
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	Investiții totale în EUR (publice + private)	327.689.311,10	83.849.750,00
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	Cheltuieli publice totale EUR	327.689.311,10	83.849.750,00
M21 - Sprijin temporar cu caracter excepțional acordat fermierilor și IMM-urilor care au fost afectați în mod deosebit de criza COVID-19 (articolul 39b)	Cheltuieli publice totale EUR	178.473.638,10	0
M21 - Sprijin temporar cu caracter excepțional acordat fermierilor și IMM-urilor care au fost	Numărul de exploatații care beneficiază de sprijin	122.986,00	0

afecțați în mod deosebit de criza COVID-19 (articolul 39b)			
---	--	--	--

11.1.2.2. 2B) Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special, a reînnoirii generațiilor

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
T5: procentajul exploatațiilor agricole cu investiții/planuri de afaceri pentru tinerii fermieri sprijinite prin PDR (aria de intervenție 2B)	0,37
Numărul de exploatații agricole cu investiții/planuri de afaceri pentru tinerii fermieri sprijinite prin PDR (aria de intervenție 2B)	14.325,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru obiectiv

Denumirea indicatorului de context	Valoarea anului de referință
17 Exploatații agricole (ferme) - total	3.859.040,00

Indicator(i) de rezultat planificat (planificați) 2014-2022

Denumirea măsurii	Denumirea indicatorului	Valoare	Din care finanțate de EURI
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Formare/dobândirea de competențe (1.1) - număr de participanți la cursuri de formare	7.488,00	0
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Formare/dobândirea de competențe (1.1) - Cheltuieli publice totale pentru formare/dobândirea de competențe	1.383.845,87	0
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Cheltuieli publice totale în EUR (cursuri de formare, schimburi privind fermele, demonstrații) (1.1-1.3)	1.383.845,87	0
M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15)	Numărul de beneficiari consiliați (2.1)	400,00	0
M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15)	Cheltuieli publice totale EUR (2.1 - 2.3)	192.000,00	0
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	Numărul de beneficiari (exploatații) care beneficiază de ajutor la înființare pentru tinerii agricultori (6.1)	14.325,00	2.325,00
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	Numărul de beneficiari (exploatații) care beneficiază de ajutor pentru investiții în activități neagricole în zonele rurale (6.4)	0,00	0
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	Numărul de beneficiari (exploatații) care beneficiază de transferul plată (6.5)	0,00	0
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	Investiții totale în EUR (publice + private)	585.967.245,64	126.617.372,00
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	Cheltuieli publice totale EUR (6.1)	585.967.245,64	126.617.372,00
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	Cheltuieli publice totale EUR	585.967.245,64	126.617.372,00

11.1.2.3. 2C+) Îmbunătățirea performanței economice a pădurilor

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
Km de drumuri forestiere realizați prin proiectele finanțate	909,00

Indicator(i) de rezultat planificat (planificați) 2014-2022

Denumirea măsurii	Denumirea indicatorului	Valoare	Din care finanțate de EURI
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Investiții totale în EUR (publice + private)	96.695.118,70	0
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Cheltuieli publice totale EUR	96.695.118,70	0

11.1.3. P3: Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv a sectoarelor de prelucrare și comercializare a produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură

11.1.3.1. 3A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor de producători și al organizațiilor interprofesionale

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
T6: procentajul exploatațiilor agricole care primesc sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri/organizații de producători (aria de intervenție 3A)	0,06
Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri/organizații de producători (aria de intervenție 3A)	2.280,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru obiectiv

Denumirea indicatorului de context	Valoarea anului de referință
17 Exploatații agricole (ferme) - total	3.859.040,00

Indicator(i) de rezultat planificat (planificați) 2014-2022

Denumirea măsurii	Denumirea indicatorului	Valoare	Din care finanțate de EURI
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Formare/dobândirea de competențe (1.1) - număr de participanți la cursuri de formare	0,00	0
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Formare/dobândirea de competențe (1.1) - Cheltuieli publice totale pentru formare/dobândirea de competențe	0,00	0
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Cheltuieli publice totale în EUR (cursuri de formare, schimburi privind fermele, demonstrații) (1.1-1.3)	48.000,00	0
M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15)	Numărul de beneficiari consiliați (2.1)	10.000,00	0
M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15)	Cheltuieli publice totale EUR (2.1 - 2.3)	2.800.947,60	0
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Numărul de operațiuni care au beneficiat de sprijin pentru investiții (de exemplu, în exploatații agricole, în prelucrarea și comercializarea produselor agricole) (4.1 și 4.2)	412,00	0
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Investiții totale în EUR (publice + private)	619.332.007,06	0
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Cheltuieli publice totale EUR	308.411.956,62	0
M09 - Înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură (articolul 27)	Numărul de operațiuni care au beneficiat de sprijin (grupurile de producători înființate)	109,00	0
M09 - Înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură (articolul 27)	Numărul de exploatații care participă la grupurile de producători care beneficiază de sprijin	1.090,00	0

M09 - Înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură (articolul 27)	Cheltuieli publice totale EUR	36.143.259,23	0
M14 - Bunăstarea animalelor (articolul 33)	Număr de beneficiari	549,00	0
M14 - Bunăstarea animalelor (articolul 33)	Cheltuieli publice totale EUR	1.021.235.673,75	0
M16 - Cooperare (articolul 35)	Numărul de exploatații agricole care participă la cooperare/promovare locală împreună cu participanții din lanțul de aprovizionare (16.4)	1.048,00	300,00
M16 - Cooperare (articolul 35)	Cheltuieli publice totale EUR (16.1 - 16.9)	57.449.970,31	36.709.000,00

11.1.3.2. 3B) Sprijinirea prevenirii și a gestionării riscurilor la nivelul fermelor

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
T7: procentajul exploatațiilor care participă la sisteme de gestionare a riscurilor (aria de intervenție 3B)	0,14
Numărul exploatațiilor agricole care participă la un sistem de gestionare a riscurilor (aria de intervenție 3B)	5.300,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru obiectiv

Denumirea indicatorului de context	Valoarea anului de referință
17 Exploatații agricole (ferme) - total	3.859.040,00

Indicator(i) de rezultat planificat (planificați) 2014-2022

Denumirea măsurii	Denumirea indicatorului	Valoare	Din care finanțate de EURI
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Formare/dobândirea de competențe (1.1) - număr de participanți la cursuri de formare	0	0
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Formare/dobândirea de competențe (1.1) - Cheltuieli publice totale pentru formare/dobândirea de competențe	0	0
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Cheltuieli publice totale în EUR (cursuri de formare, schimburi privind fermele, demonstrații) (1.1-1.3)	54.060,00	0
M05 Refacerea potențialului de producție agricolă afectat de dezastră naturale și de evenimente catastrofale și instituirea unor măsuri de prevenire corespunzătoare (articolul 18)	Numărul de beneficiari pentru acțiuni preventive (5.1) - exploatații agricole	300,00	0
M05 Refacerea potențialului de producție agricolă afectat de dezastră naturale și de evenimente catastrofale și instituirea unor măsuri de prevenire corespunzătoare (articolul 18)	Numărul de beneficiari pentru acțiuni preventive (5.1) - entități publice	125,00	0
M05 Refacerea potențialului de producție agricolă afectat de dezastră naturale și de evenimente catastrofale și instituirea unor măsuri de prevenire corespunzătoare (articolul 18)	Cheltuieli publice totale EUR (5.1)	22.709.558,07	0
M05 Refacerea potențialului de producție agricolă afectat de dezastră naturale și de evenimente catastrofale și instituirea unor măsuri de prevenire corespunzătoare (articolul 18)	Cheltuieli publice totale EUR (5.1 - 5.2)	22.709.558,07	0
M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36)	Numărul de exploatații agricole care beneficiază de ajutor pentru prima de asigurare (17.1)	5.000,00	0
M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36)	Cheltuieli publice totale EUR (17.1)	106.274.004,23	0
M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36)	Cheltuieli publice totale (EUR) (17.1) - din care se sprijină pragurile minime de pierdere sub 30 %	0,00	0
M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36)	Numărul de exploatații agricole care participă la fonduri mutuale (17.2)	0	0
M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36)	Cheltuieli publice totale EUR (17.2)	0	0
M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36)	Cheltuieli publice totale (EUR) (17.2) - din care se sprijină pragurile minime de pierdere sub 30 %	0	0

M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36)	Numărul de exploatații agricole care participă la instrumentul de stabilizare a veniturilor (17.3)	0	0
M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36)	Cheltuieli publice totale EUR (17.3)	0	0
M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36)	Cheltuieli publice totale (EUR) (17.3) - din care se sprijină pragurile minime de pierdere sub 30 %	0	0

11.1.4. P4: Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor legate de agricultură și silvicultură

Agricultură

Indicator(i) de rezultat planificat (planificați) 2014-2022

Denumirea măsurii	Denumirea indicatorului	Valoare	Din care finanțate de EURI
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Formare/dobândirea de competențe (1.1) - număr de participanți la cursuri de formare	3.217,00	0
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Formare/dobândirea de competențe (1.1) - Cheltuieli publice totale pentru formare/dobândirea de competențe	530.400,00	0
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Cheltuieli publice totale în EUR (cursuri de formare, schimburi privind fermele, demonstrații) (1.1-1.3)	530.400,00	0
M10 - Agromediu și climă (articolul 28)	Suprafață (ha) inclusă în măsuri de agromediu și climă (10.1)	1.072.075,00	485.000,00
M10 - Agromediu și climă (articolul 28)	Cheltuieli publice pentru conservarea resurselor genetice (10.2)	0,00	0
M10 - Agromediu și climă (articolul 28)	Cheltuieli publice totale EUR	1.235.918.802,48	146.760.000,00
M 11 - Agricultură ecologică (articolul 29)	Suprafață (ha) - conversie la agricultura ecologică (11.1)	165.000,00	110.000,00
M 11 - Agricultură ecologică (articolul 29)	Suprafață (ha) - menținerea agriculturii ecologice (11.2)	375.000,00	235.000,00
M 11 - Agricultură ecologică (articolul 29)	Cheltuieli publice totale EUR	541.764.680,43	102.650.058,00
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (articolul 31)	Zona (ha) - zone muntoase (13.1)	1.270.000,00	0
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (articolul 31)	Suprafață (ha) - alte zone cu constrângeri naturale semnificative (13.2)	3.850.000,00	0
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (articolul 31)	Suprafață (ha) - zone cu constrângeri specifice (13.3)	149.000,00	0
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (articolul 31)	Cheltuieli publice totale EUR	2.172.326.837,93	0

Pădure

Indicator(i) de rezultat planificat (planificați) 2014-2022

Denumirea măsurii	Denumirea indicatorului	Valoare	Din care finanțate de EURI
M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34)	Zone în cadrul contractelor privind mediul forestier (15.1)	1.265.000,00	0
M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34)	Cheltuieli publice totale EUR	115.147.753,81	0
M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34)	Cheltuieli publice pentru acțiuni privind resursele genetice (15.2)	0	0

11.1.4.1. 4A) Refacerea, conservarea și dezvoltarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000 și în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice, a activităților agricole de mare valoare naturală, precum și a stării peisajelor europene;

Agricultură

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
T9: procentajul terenurilor agricole care fac obiectul contractelor de gestionare pentru sprijinirea biodiversității și/sau a peisajelor (aria de intervenție 4A)	11,02
Terenuri agricole care fac obiectul contractelor de gestionare pentru sprijinirea biodiversității și/sau a peisajelor (ha) (aria de intervenție 4A)	1.466.562,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru obiectiv

Denumirea indicatorului de context	Valoarea anului de referință
18 Terenuri agricole - SAU totală	13.306.130,00

Pădure

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
T8: procentajul pădurilor/al altor suprafețe împădurite care fac obiectul unor contracte de gestionare pentru sprijinirea biodiversității (aria de intervenție 4A)	18,75
Păduri/alte suprafețe împădurite care fac obiectul unor contracte de gestionare pentru sprijinirea biodiversității (ha) (aria de intervenție 4A)	1.265.000,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru obiectiv

Denumirea indicatorului de context	Valoarea anului de referință
29 Păduri și alte terenuri împădurite (PATI) (000) - total	6.747,91

11.1.4.2. 4B) Îmbunătățirea gestionării apelor, inclusiv a gestionării îngrășămintelor și a pesticidelor;

Agricultură

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
T10: procentajul terenurilor agricole care fac obiectul contractelor de gestionare pentru îmbunătățirea gestionării apei (aria de intervenție 4B)	12,87
Terenuri agricole care fac obiectul contractelor de gestionare pentru îmbunătățirea gestionării apei (ha) (aria de intervenție 4B)	1.712.562,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru obiectiv

Denumirea indicatorului de context	Valoarea anului de referință
18 Terenuri agricole - SAU totală	13.306.130,00

Pădure

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
T11: procentajul terenurilor forestiere care fac obiectul contractelor de gestionare pentru îmbunătățirea gestionării apei (aria de intervenție 4B)	0
Terenuri forestiere care fac obiectul contractelor de gestionare pentru îmbunătățirea gestionării apei (ha) (aria de intervenție 4B)	0

Indicator de context utilizat ca numitor pentru obiectiv

Denumirea indicatorului de context	Valoarea anului de referință
29 Păduri și alte terenuri împădurite (PATI) (000) - total	6.747,91

11.1.4.3. 4C) Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului

Agricultură

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
T12: procentajul terenurilor agricole care fac obiectul contractelor de gestionare pentru îmbunătățirea gestionării solului și/sau pentru prevenirea eroziunii solului (aria de intervenție 4C)	4,97
Terenuri agricole care fac obiectul contractelor de gestionare pentru îmbunătățirea gestionării solului și/sau pentru prevenirea eroziunii solului (ha) (aria de intervenție 4C)	661.700,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru obiectiv

Denumirea indicatorului de context	Valoarea anului de referință
18 Terenuri agricole - SAU totală	13.306.130,00

Pădure

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
T13: procentajul terenurilor forestiere care fac obiectul contractelor de gestionare pentru îmbunătățirea gestionării solului și/sau pentru prevenirea eroziunii solului (aria de intervenție 4C)	0,84
Terenuri forestiere care fac obiectul contractelor de gestionare pentru îmbunătățirea gestionării solului și/sau pentru prevenirea eroziunii solului (ha) (aria de intervenție 4C)	57.000,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru obiectiv

Denumirea indicatorului de context	Valoarea anului de referință
29 Păduri și alte terenuri împădurite (PATI) (000) - total	6.747,91

11.1.5. P5: Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic

11.1.5.1. 5A) Eficientizarea utilizării apei în agricultură

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
T14: procentajul terenurilor irigate care trec la utilizarea unui sistem de irigații mai eficient (aria de intervenție 5A)	294,28
Terenuri irigate care trec la utilizarea unui sistem de irigații mai eficient (ha) (AI 5A)	392.745,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru obiectiv

Denumirea indicatorului de context	Valoarea anului de referință
20 Terenuri irigate - total	133.460,00

Indicator(i) de rezultat planificat (planificați) 2014-2022

Denumirea măsurii	Denumirea indicatorului	Valoare	Din care finanțate de EURI
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Numărul de operațiuni care au beneficiat de sprijin pentru investiții (4.1, 4.3)	363,00	0
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Suprafață (ha) vizată de investiții în vederea economisirii de apă (de exemplu, un număr mai mare de sisteme de irigație eficiente...)	362.745,00	0
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Investiții totale în EUR (publice + private)	437.500.718,78	0
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Cheltuieli publice totale EUR	437.500.718,78	0
M10 - Agromediu și climă (articolul 28)	Suprafață (ha) (de exemplu, reducerea terenurilor irigate)	0,00	0
M10 - Agromediu și climă (articolul 28)	Cheltuieli publice totale EUR	0,00	0

11.1.5.2. 5B) Eficientizarea utilizării energiei în sectorul agroalimentar

Nu a fost selectată nicio măsură în cadrul strategiei pentru această arie de intervenție.

11.1.5.3. 5C) Facilitarea furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor, a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare, în scopul bioeconomiei

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
T16: Totalul investițiilor în producția de energie din surse regenerabile (EUR) (aria de intervenție 5C)	30.016.687,00

Indicator(i) de rezultat planificat (planificați) 2014-2022

Denumirea măsurii	Denumirea indicatorului	Valoare	Din care finanțate de EURI
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	Numărul de beneficiari (exploatații) care beneficiază de ajutor la înființare/sprrijin pentru investiții în activități neagricole în zonele rurale (6.2 și 6.4)	146,00	139,00
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	Investiții totale în EUR (publice + private)	30.016.687,00	27.611.161,00
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	Număr de operațiuni	146,00	139,00
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	Cheltuieli publice totale EUR	25.741.018,15	24.429.000,00

11.1.5.4. 5D) Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
UVM în cauză prin investiții în gestionarea șeptelului cu scopul de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră și/sau amoniac (IA 5D)	226.000,00
T17: procentajul de UVM vizate de investiții în gestionarea șeptelului în vederea reducerii emisiilor de GES și/sau de amoniac (aria de intervenție 5D)	4,15
T18: procentajul terenurilor agricole care fac obiectul contractelor de gestionare pentru reducerea emisiilor de GES și/sau de amoniac (aria de intervenție 5D)	10,35
Terenuri agricole care fac obiectul contractelor de gestionare pentru reducerea emisiilor de GES și/sau de amoniac (aria de intervenție 5D)	1.376.990,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru obiectiv

Denumirea indicatorului de context	Valoarea anului de referință
18 Terenuri agricole - SAU totală	13.306.130,00
21 Unități vită mare - total	5.444.180,00

Indicator(i) de rezultat planificat (planificați) 2014-2022

Denumirea măsurii	Denumirea indicatorului	Valoare	Din care finanțate de EURI
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Formare/dobândirea de competențe (1.1) - număr de participanți la cursuri de formare	0,00	0
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Formare/dobândirea de competențe (1.1) - Cheltuieli publice totale pentru formare/dobândirea de competențe	0,00	0
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	Cheltuieli publice totale în EUR (cursuri de formare, schimburi privind fermele, demonstrații) (1.1-1.3)	129.700,00	0
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Numărul de operațiuni care au beneficiat de sprijin pentru investiții (de exemplu, stocarea gunoiului de grajd, tratarea gunoiului de grajd) (4.1, 4.4 și 4.3)	660,00	0
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	UVM în cauză prin investiții în gestionarea șeptelului cu scopul de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră și amoniac	226.000,00	0
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Investiții totale în EUR (publice + private)	754.233.687,18	0
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Cheltuieli publice totale EUR	586.030.788,18	0

11.1.5.5. 5E) Promovarea conservării și sechestrării carbonului în agricultură și silvicultură

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
T19: procentajul terenurilor agricole și forestiere care fac obiectul contractelor de gestionare care contribuie la sechestrarea și conservarea carbonului (aria de intervenție 5E)	0,81
Terenuri agricole și forestiere în cadrul contractelor de management care vizează promovarea sechestrării/conservării carbonului (ha) (aria de intervenție 5E)	161.700,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru obiectiv

Denumirea indicatorului de context	Valoarea anului de referință
18 Terenuri agricole - SAU totală	13.306.130,00
29 Păduri și alte terenuri împădurite (PATI) (000) - total	6.747,91

Indicator(i) de rezultat planificat (planificați) 2014-2022

Denumirea măsurii	Denumirea indicatorului	Valoare	Din care finanțate de EURI
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)	Suprafață (ha) care urmează să fie împădurită (stabilire - 8.1)	1.700,00	0
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)	Cheltuieli publice totale EUR (8.1)	12.762.235,72	0
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)	Suprafață (ha) care urmează să fie stabilită în sisteme agroforestiere (8.2)	0	0
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)	Cheltuieli publice totale EUR (8.2)	0	0
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)	Cheltuieli publice totale EUR (8.3)	0	0
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)	Cheltuieli publice totale EUR (8.4)	0	0
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)	Cheltuieli publice totale EUR (8.5)	0	0
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)	Număr de operațiuni (investiții care îmbunătățesc reziliența și valoarea de mediu a ecosistemelor forestiere) (8.5)	0	0
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)	Cheltuieli publice totale EUR (8.6)	0	0

11.1.6. P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale

11.1.6.1. 6A) Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă;

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
T20: Locuri de muncă create în cadrul proiectelor sprijinite (aria de intervenție 6A)	21.940,00

Indicator(i) de rezultat planificat (planificați) 2014-2022

Denumirea măsurii	Denumirea indicatorului	Valoare	Din care finanțate de EURI
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Numărul de beneficiari ai sprijinului pentru investiții (în prelucrarea și comercializarea produselor agricole) (4.2)	340,00	0
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Investiții totale în EUR (publice + private)	531.541.696,78	0
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Cheltuieli publice totale EUR	264.685.517,33	0
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	Numărul de beneficiari (exploatații) care beneficiază de ajutor la înființare/sprijin pentru investiții în activități neagricole în zonele rurale (6.2 și 6.4)	4.048,00	1.194,00
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	Investiții totale în EUR (publice + private)	421.435.608,19	134.404.881,96
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	Cheltuieli publice totale EUR	379.778.353,41	120.257.000,00

11.1.6.2. 6B) Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale

Indicator(i)-țintă 2014-2022

Denumirea indicatorilor țintă	Valoare-țintă 2025
T21: procentajul populației rurale vizate de strategiile de dezvoltare locală (aria de intervenție 6B)	100,00
Populația rurală vizată de strategiile de dezvoltare locală (aria de intervenție 6B)	9.610.132,00
T22: procentajul populației rurale care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite (aria de intervenție 6B)	42,87
T23: Locuri de muncă create în cadrul proiectelor sprijinite (Leader) (aria de intervenție 6B)	4.300,00
Populație netă care beneficiază de servicii îmbunătățite	4.120.000,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru obiectiv

Denumirea indicatorului de context	Valoarea anului de referință
1 Populație - total	21.355.849,00
1 Populație - rural	45,00
1 Populație - intermediar	0,00
1 Populație - definiția specifică a zonelor rurale utilizată pentru obiective T21; T22 și T24 (dacă este relevant)	0

Indicator(i) de rezultat planificat (planificați) 2014-2022

Denumirea măsurii	Denumirea indicatorului	Valoare	Din care finanțate de EURI
M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20)	Numărul de operațiuni care au beneficiat de sprijin pentru elaborarea dezvoltării rurale pentru planurile de management N2000/HNV (7.1)	0	0
M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20)	Numărul de operațiuni care au beneficiat de sprijin pentru investiții în infrastructuri de mici dimensiuni, inclusiv investițiile în energia din surse regenerabile și economisirea energiei (7.2)	1.060,00	0
M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20)	Numărul de operațiuni care au beneficiat de sprijin pentru investiții în servicii de bază la nivel local pentru populația rurală (7.4)	0,00	0
M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20)	Nr. de operațiuni care au beneficiat de sprijin pentru investiții în infrastructura turistică/recreativă (7.5)	0	0
M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20)	Numărul de operațiuni care au beneficiat de sprijin pentru studii/investiții în patrimoniul cultural și natural rural, inclusiv siturile HNV (7.6)	574,00	0
M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20)	Numărul de operațiuni care au beneficiat de sprijin pentru investiții în transferul de activități pentru motive de mediu/calitate a vieții (7.7)	0	0
M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20)	Numărul de operațiuni Altele (7.8)	0	0
M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20)	Populație care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite (7.1; 7.2; 7.4; 7.5; 7.6; 7.7)	4.120.000,00	0
M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20)	Cheltuieli publice totale EUR	1.312.511.347,87	0
M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub	Număr de GAL-uri selectate	239,00	0,00

responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)			
M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)	Populația vizată de GAL	9.610.132,00	0,00
M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)	Cheltuieli publice totale (EUR) - asistență pregătitoare (19.1)	6.990.183,83	0
M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)	Cheltuieli publice totale (EUR) - sprijin pentru implementarea operațiunilor în cadrul strategiei DLRC (19.2)	595.645.590,98	28.000.000,00
M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)	Cheltuielile publice totale (EUR) - pregătirea și punerea în aplicare a activităților de cooperare ale Grupului de acțiune locală (19.3)	11.096.052,40	0
M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)	Cheltuieli publice totale (EUR) - sprijin pentru costurile de funcționare și animare (19.4)	146.013.171,41	0

11.1.6.3. 6C) Sporirea accesibilității, a utilizării și a calității tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC) în zonele rurale

Nu a fost selectată nicio măsură în cadrul strategiei pentru această arie de intervenție.

11.2. Prezentare generală a producției planificate și a cheltuielilor planificate pe măsură și pe zonă de interes (generate automat)

Măsuri	Indicatori	P2			P3		P4			P5					P6			Total
		2A	2B	2C+	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C	
M01	Formare/dobândirea de competențe (1.1) - număr de participanți la cursuri de formare	9,255	7,488		0				3,217				0					19,960
	Formare/dobândirea de competențe (1.1) - Cheltuieli publice totale pentru formare/dobândirea de competențe	3,428,841.84	1,383,845.87		0				530,400				0					5,343,087.71
	Cheltuieli publice totale în EUR (cursuri de formare, schimburi privind fermele, demonstrații) (1.1-1.3)	3,488,841.84	1,383,845.87		48,000	54,060			530,400				129,700					5,634,847.71
M02	Numărul de beneficiari consiliați (2.1)		400		10,000													10,400
	Cheltuieli publice totale EUR (2.1 - 2.3)		192,000		2,800,947.6													2,992,947.6
M04	Investiții totale în EUR (publice + private)	2,280,937,631.22		96,695,118.7	619,332,007.06					437,500,718.78			754,233,687.18		531,541,696.78			4,720,240,859.72
	Cheltuieli publice totale EUR	1,834,273,959.7		96,695,118.7	308,411,956.62					437,500,718.78			586,030,788.18		264,685,517.33			3,527,598,059.31
M05	Numărul de beneficiari pentru acțiuni preventive (5.1) - exploatații agricole							300										300
	Numărul de beneficiari pentru acțiuni preventive (5.1) - entități publice							125										125
	Cheltuieli publice totale EUR (5.1 - 5.2)							22,709,558.07										22,709,558.07

M06	Investiții totale în EUR (publice + private)	327,689,311.1	585,967,245.64							30,016,687			421,435,608.19		1,365,108,851.93
	Cheltuieli publice totale EUR	327,689,311.1	585,967,245.64							25,741,018.15			379,778,353.41		1,319,175,928.3
M07	Cheltuieli publice totale EUR												1,312,511,347.87		1,312,511,347.87
M08	Cheltuieli publice totale EUR (8.1)											12,762,235.72			12,762,235.72
M09	Cheltuieli publice totale EUR					36,143,259.23									36,143,259.23
M10	Suprafața (ha) inclusă în măsuri de agromediu și climă (10.1)						1,072,075								1,072,075
	Suprafață (ha) (de exemplu, reducerea terenurilor irigate)							0							0
	Cheltuieli publice totale EUR						1,235,918,802.48	0							1,235,918,802.48
M11	Suprafață (ha) - conversie la agricultura ecologică (11.1)						165,000								165,000
	Suprafață (ha) - menținerea agriculturii ecologice (11.2)						375,000								375,000
	Cheltuieli publice totale EUR						541,764,680.43								541,764,680.43
M13	Zona (ha) - zone muntoase (13.1)						1,270,000								1,270,000
	Suprafață (ha) - alte zone cu constrângeri naturale semnificative (13.2)						3,850,000								3,850,000
	Suprafață (ha) - zone cu constrângeri specifice (13.3)						149,000								149,000
	Cheltuieli publice totale EUR						2,172,326,837.93								2,172,326,837.93

M14	Număr de beneficiari				549										549
	Cheltuieli publice totale EUR				1,021,235,673.75										1,021,235,673.75
M15	Zone în cadrul contractelor privind mediul forestier (15.1)						1,265,000								1,265,000
	Cheltuieli publice totale EUR						115,147,753.81								115,147,753.81
M16	Numărul de exploatații agricole care participă la cooperare/promovare locală împreună cu participanții din lanțul de aprovizionare (16.4)				1,048										1,048
	Cheltuieli publice totale EUR (16.1 - 16.9)				57,449,970.31										57,449,970.31
M17	Cheltuieli publice totale EUR (17.1)					106,274,004.23									106,274,004.23
	Cheltuieli publice totale (EUR) (17.1) - din care se sprijină pragurile minime de pierdere sub 30 %					0									0
M19	Număr de GAL-uri selectate												239		239
	Populația vizată de GAL												9,610,132		9,610,132
	Cheltuieli publice totale (EUR) - asistență pregătitoare (19.1)												6,990,183.83		6,990,183.83
	Cheltuieli publice totale (EUR) - sprijin pentru implementarea operațiunilor în cadrul strategiei DLRC (19.2)												595,645,590.98		595,645,590.98
	Cheltuielile publice totale (EUR) - pregătirea și punerea în aplicare a activităților de cooperare ale												11,096,052.4		11,096,052.4

	Grupului de acțiune locală (19.3)																
	Cheltuieli publice totale (EUR) - sprijin pentru costurile de funcționare și animare (19.4)													146,013,171.41			146,013,171.41
M21	Cheltuieli publice totale EUR	178,473,638.1															178,473,638.1
	Numărul de exploatații care beneficiază de sprijin	122,986															122,986

11.3. Efecte secundare: identificarea contribuțiilor potențiale ale măsurilor/submăsurilor de dezvoltare rurală programate în temeiul unei anumite arii de intervenție la alte arii de intervenție/obiective.

AF din PA	Măsură	P1			P2			P3		P4			P5					P6		
		1A	1B	1C	2A	2B	2C+	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C
2A	M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	X		X	P															
	M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)				P			X					X	X	X					
	M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)				P			X										X		
	M21 - Sprijin temporar cu caracter excepțional acordat fermierilor și IMM-urilor care au fost afectați în mod deosebit de criza COVID-19 (articolul 39b)				P															
2B	M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	X		X		P														
	M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15)	X		X		P														
	M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)				X	P		X										X		
2C+	M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)							P												
3A	M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	X		X				P												
	M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15)	X		X				P												
	M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)							P					X	X						
	M09 - Înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură (articolul 27)		X		X			P												
	M14 - Bunăstarea animalelor (articolul 33)							P			X					X				
	M16 - Cooperare (articolul 35)		X		X			P			X	X	X	X	X	X	X			
3B	M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	X		X					P											
	M05 Refacerea potențialului de producție agricolă afectat de dezastre naturale și de evenimente catastrofale și instituirea unor măsuri de prevenire corespunzătoare (articolul 18)				X			X	P											
	M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36)								P											
5A	M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)												P	X						
	M10 - Agromediu și climă (articolul 28)											X	P			X				

11.4. tabel pentru a arăta modul în care sprijinul mediu măsurî/scheme sunt programate pentru a atinge unul sau mai multe obiective de mediu/climatici

11.4.1. Terenuri agricole

11.4.1.1. M10 - Agromediu și climă (articolul 28)

Tipul operațiunii sau grupul de tipuri de operațiuni	Tipologia angajamentelor de agromediu și climatice	Total cheltuieli (EUR)	Suprafața totală (ha) în funcție de măsură sau tipul de operațiuni	Biodiversitate - aria de intervenție 4A	Gestionarea apei IA 4B	Gestionarea solurilor IA 4C	Reducerea emisiilor de GES și de amoniac - aria de intervenție 5D	Sechestrarea/conservarea carbonului - aria de intervenție 5E
Pachetul 9 - terenuri agricole importante ca zone de hrănire pentru acvila țipătoare mică (Aquila pomarina)	Întreținerea și sistemele de mare valoare naturală (de exemplu, arabil, pajiști de cosit tehnici, parte a muncii, lăsând miriștilor de iarnă în zonele de cultură), introducerea de practicile de pășunat extensiv, conversia terenurilor arabile în pășuni.	3.040.245,80	1.500,00	X	X		X	
Pachet 7: terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru gâsca cu gât roșu (Branta ruficollis)	Întreținerea și sistemele de mare valoare naturală (de exemplu, arabil, pajiști de cosit tehnici, parte a muncii, lăsând miriștilor de iarnă în zonele de cultură), introducerea de practicile de pășunat extensiv, conversia terenurilor arabile în pășuni.	169.733.466,72	95.000,00	X	X			

Pachet 3: pajiști importante pentru păsări	Întreținerea și sistemele de mare valoare naturală (de exemplu, arabil, pajiști de cosit tehnici, parte a muncii, lăsând miriștilor de iarnă în zonele de cultură), introducerea de practicile de pășunat extensiv, conversia terenurilor arabile în pășuni.	144.373.421,26	155.000,00	X	X		X	
Pachet 5: adaptarea la efectele schimbărilor climatice	Reducerea suprafețelor irigate și/sau a frecvenței de irigare, tehnici de irigare	0,00	0,00			X	X	
Pachetul 11 - terenuri agricole importante pentru dropie (Otis tarda)	Întreținerea și sistemele de mare valoare naturală (de exemplu, arabil, pajiști de cosit tehnici, parte a muncii, lăsând miriștilor de iarnă în zonele de cultură), introducerea de practicile de pășunat extensiv, conversia terenurilor arabile în pășuni.	1.193.681,39	2.925,00	X	X		X	
Pachetul 10 - refugii ecologice pe terenuri arabile pentru speciile de păsări comune asociate terenurilor agricole	Întreținerea și sistemele de mare valoare naturală (de exemplu, arabil, pajiști de cosit tehnici, parte a muncii, lăsând miriștilor de iarnă în zonele de cultură), introducerea de practicile de pășunat extensiv, conversia terenurilor arabile în pășuni.	88.060,00	150,00	X	X		X	

Pachet 6: pajiști importante pentru fluturi (Maculinea sp.)	Întreținerea și sistemele de mare valoare naturală (de exemplu, arabil, pajiști de cosit tehnici, parte a muncii, lăsând miriștilor de iarnă în zonele de cultură), introducerea de practicile de pășunat extensiv, conversia terenurilor arabile în pășuni.	22.946.842,96	7.500,00	X	X		X	
Pachet 1: pajiști cu înaltă valoare naturală (HNV)	Întreținerea și sistemele de mare valoare naturală (de exemplu, arabil, pajiști de cosit tehnici, parte a muncii, lăsând miriștilor de iarnă în zonele de cultură), introducerea de practicile de pășunat extensiv, conversia terenurilor arabile în pășuni.	664.983.898,01	650.000,00	X	X		X	
Pachet 2: practici agricole tradiționale	Întreținerea și sistemele de mare valoare naturală (de exemplu, arabil, pajiști de cosit tehnici, parte a muncii, lăsând miriștilor de iarnă în zonele de cultură), introducerea de practicile de pășunat extensiv, conversia terenurilor arabile în pășuni.	75.040.799,67	110.000,00	X			X	
Pachet 8 - creșterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abandon	Altele	1.561.233,51		X				

Pachet 4: culturi verzi	Acoperirea solului, tehnici arabile, cultivare redusă, agricultură de conservare	152.957.153,15	160.000,00		X	X	X	X
-------------------------	--	----------------	------------	--	---	---	---	---

11.4.1.2. M 11 - Agricultură ecologică (articolul 29)

Submăsura	Total cheltuieli (EUR)	Suprafața totală (ha) în funcție de măsură sau tipul de operațiuni	Biodiversitate - aria de intervenție 4A	Gestionarea apei IA 4B	Gestionarea solurilor IA 4C	Reducerea emisiilor de GES și de amoniac - aria de intervenție 5D	Sechestrarea/conservarea carbonului - aria de intervenție 5E
11.2 - plăți pentru de menținerea de practici și metode pentru agricultura ecologică	338.494.791,06	375.000,00	X	X	X		
11.1 - plăți pentru practici și metode de conversie către agricultura ecologică	203.269.889,37	165.000,00	X	X	X		

11.4.1.3. M 12 - Natura 2000 și plățile în temeiul Directivei-cadru privind apa (articolul 30)

Submăsura	Total cheltuieli (EUR)	Suprafața totală (ha) în funcție de măsură sau tipul de operațiuni	Biodiversitate - aria de intervenție 4A	Gestionarea apei IA 4B	Gestionarea solurilor IA 4C	Reducerea emisiilor de GES și de amoniac - aria de intervenție 5D	Sechestrarea/conservarea carbonului - aria de intervenție 5E
12.3 - plăți compensatorii pentru zonele agricole incluse în planurile de management al bazinelor hidrografice							
12.1 - plăți compensatorii pentru zonele agricole Natura 2000							

11.4.1.4. M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)

Submăsura	Total cheltuieli (EUR)	Suprafața totală (ha) în funcție de măsură sau tipul de operațiuni	Biodiversitate - aria de intervenție 4A	Gestionarea apei IA 4B	Gestionarea solurilor IA 4C	Reducerea emisiilor de GES și de amoniac - aria de intervenție 5D	Sechestrarea/conservarea carbonului - aria de intervenție 5E
8.1 - sprijin pentru împădurire/crearea de suprafețe împădurite	12.762.235,72	1.700,00	X	X	X		X
8.2 - sprijin pentru înființarea și întreținerea unor sisteme agroforestiere							

11.4.2. zonele forestiere

11.4.2.1. M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34)

Tipul operațiunii sau grupul de tipuri de operațiuni	Total cheltuieli (EUR)	Suprafața totală (ha) în funcție de măsură sau tipul de operațiuni	Biodiversitate - aria de intervenție 4A	Gestionarea apei IA 4B	Gestionarea solurilor IA 4C
Pachet 2: utilizarea atelajelor la colectarea lemnului din rărituri	34.544.326,15	57.000,00			X
Pachet 1: asigurarea de zone de liniște	80.603.427,66	1.265.000,00	X		

11.4.2.2. M 12 - Natura 2000 și plățile în temeiul Directivei-cadru privind apa (articolul 30)

Submăsura	Total cheltuieli (EUR)	Suprafața totală (ha) în funcție de măsură sau tipul de operațiuni	Biodiversitate - aria de intervenție 4A	Gestionarea apei IA 4B	Gestionarea solurilor IA 4C
12.2 - plăți compensatorii pentru zonele forestiere Natura 2000					

11.4.2.3. M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)

Submăsura	Total cheltuieli (EUR)	Suprafața totală (ha) în funcție de măsură sau tipul de operațiuni	Biodiversitate - aria de intervenție 4A	Gestionarea apei IA 4B	Gestionarea solurilor IA 4C
8.5 - sprijin pentru investiții care îmbunătățesc reziliența și valoarea de mediu a ecosistemelor forestiere					

11.5. Țintă și realizare specifice programului

Indicator(i) țintă specifici

Codul	Denumirea indicatorilor țintă	Arie de intervenție	Valoare-țintă 2025	Unitate
	Km de drumuri forestiere realizați prin proiectele finanțate	2C+	909,00	Număr
RO-TA1	Procentajul de ferme de dimensiuni mici sprijinite prin PDR pentru investitii in restructurare sau modernizare	2A	4,10	%
<p>Comment: Numărul fermelor mici cuprinse între 8000/11999 PS in anul de baza 2010 este 60997.</p> <p>S-a adaugat indicatorul in scopul urmaririi in implementare a gradului de atingere a obiectivelor din startegie. Aria de interventie vizata de indicator este 2A si 5D, submasura 4.1.</p>				
RO-TA4	Procentajul de ferme de dimensiuni cuprinse între 12 000 - 50 000 PS sprijinite prin PDR pentru investitii pentru tinerii fermieri	2B	25,75	%
<p>Comment: Numărul fermelor cuprinse între 12.000 - 50.000 PS in anul de baza 2010 este 53 073. S-a adaugat indicatorul in scopul urmaririi in implementare a gradului de atingere a obiectivelor din strategie. Aria de interventie vizata de indicator este 2B submasura 6.1.</p>				
RO-TA3	Procentajul terenurilor viabile pentru irigații care trec la utilizarea unui sistem de irigații mai eficient	5A	63,35	%
<p>Comment: Indicatorul de context utilizat ca numitor pentru obiectiv, este indicatorul de context specific A45 - Suprafața acoperită de infrastructura viabilă pentru irigații utilizată în trecutul recent 619.916,00 ha.</p> <p>Indicatorul de target utilizat este indicatorul comun Terenuri irigate care trec la utilizarea unui sistem de irigații mai eficient (AI 5A) 392.745,00 ha</p>				
RO-TA2	Procentajul de ferme de dimensiuni medii sprijinite prin PDR pentru investitii in restructurare sau modernizare	2A	4,75	%
<p>Comment: Numărul fermelor medii cuprinse între 12.000/250.000 PS in anul de baza 2010 este 63645. S-a adaugat indicatorul in scopul urmaririi in implementare a gradului de atingere a obiectivelor din startegie. Aria de interventie vizata de indicator este 2A si 5D, submasura 4.1.</p>				

Indicatori de realizare specifici

Codul	Denumirea indicatorului de realizare	Măsură	Arie de intervenție	Producția planificată	out of which EURI	Unitate
-------	--------------------------------------	--------	---------------------	-----------------------	-------------------	---------

RO-OA 21	Beneficiari (exploatații) din zona montană care beneficiază de ajutor de instalare pentru tinerii agricultori	M06	2B	1.774,00	0,00	numar
RO-OA 22	Beneficiari (exploatații) din zona montană care beneficiază de ajutor pentru ferme mici	M06	2A	5.121,00	1.740,00	numar
RO-OA3	Beneficiari din categoria cooperative/grupuri de producatori sprijiniti prin submasura 4.1	M04	2A, 5D	170,00	0,00	numar
RO-OA15	Cheltuială publică realizată pentru RNDR	M20	1A	0,00	0,00	euro
RO-OA14	Cheltuială publică realizată pentru cheltuielile directe (care nu implică implementare de proiect)	M20	1A	0,00	0,00	euro
RO-OA16	Cheltuială publică realizată pentru proiecte de informare și comunicare	M20	1A	0,00	0,00	euro
RO-OA17	Cheltuială publică realizată pentru proiecte de monitorizare și evaluare	M20	1A	0,00	0,00	euro
RO-OA18	Cheltuială publică realizată pentru proiecte referitoare la construcția capacității administrative, gestionarea și implementarea programului	M20	1A	0,00	0,00	euro
RO-OA12	Evenimente de informare publica finantate prin masura de asistenta tehnica	M20	1A	0,00	0,00	numar
RO-OA4	Exploatații membre in cooperative/grupurile de producatori sprijinite prin submasura 4.1	M04	2A, 5D	1.580,00	0,00	numar
RO-OA19	Exploatații din zona montană care beneficiază de ajutor pentru investiții în exploatațiile agricole	M04	2A, 5D	352,00	0,00	numar
RO-OA2	Ferme medii sprijinite prin submasura 4.1 (12.000/250.000 PS)	M04	2A, 5D	1.690,00	0,00	numar
RO-OA1	Ferme mici sprijinite prin submasura 4.1 (8000/11999 PS)	M04	2A, 5D	1.914,00	0,00	numar
RO-OA5	Fermierii care isi transfera exploatația și drepturile de plată (beneficiari ai submasurii 6.5)	M06	2A	3,00	0,00	numar
RO-OA7	Infrastructură de apă/apă uzată finantata prin submasura 7.2	M07	6B	5.500,00	0,00	km
RO-OA8	Infrastructură educațională și socială	M07	6B	270,00	0,00	numar de grădinițe și

	finantata prin submasura 7.2					creșe/instituții de învățământ secundar superior agricol/after schools
RO-OA6	Infrastructură rutieră de interes local finantata in cadrul submasurii 7.2	M07	6B	4.100,00	0,00	km
RO-OA 24	Operațiuni din zona montană care au beneficiat de sprijin pentru investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural	M07	6B	176,00	0,00	numar
RO-OA 23	Operațiuni din zona montană care au beneficiat de sprijin pentru investiții în crearea și modernizarea infrastructurii de bază la scară mică	M07	6B	330,00	0,00	numar
RO-OA 20	Operațiuni din zona montană care au beneficiat de sprijin pentru investiții în prelucrarea și comercializarea produselor agricole	M04	3A, 6A	88,00	0,00	numar
RO-OA9	Operațiuni sprijinite pentru investiții în infrastructura forestieră	M04	2C+	83,00	0,00	nr.
RO-OA11	Participanti la actiunile de instruire finantate prin masura de asistenta tehnica	M20	1A	0,00	0,00	numar
RO-OA13	Personal platit din masura de asistenta tehnica (ale caror salarii sunt cofinantate din bugetul masurii)	M20	1A	0,00	0,00	numar
RO-OA10	Proiecte finantate prin masura de asistenta tehnica	M20	1A	0,00	0,00	numar

Comment: Indicatorul face referire la AT. DI 1A a fost selectat din meniul predefinit de sistem desi masura contribuie la capacitatea administrativă la nivelul autorităților responsabile de implementarea PNDR în corelare cu AP ce prevede sprijinirea implementării eficiente a politicii de resurse umane, prin corelarea intervențiilor de la nivelul FESI. Cu toate ca AT a fost alocata la DI 1A, de fapt contribuie la toate DI-urile. Comentariul se aplică și pentru OA 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18.

12. FINANȚARE NAȚIONALĂ SUPLIMENTARĂ

În ceea ce privește măsurile și operațiunile care intră în sfera de aplicare a articolul 42 din tratat, un tabel privind finanțările naționale suplimentare per măsură în conformitate cu articolul 82 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, inclusiv sumele per măsură și indicarea conformității cu criteriile în temeiul regulamentului privind dezvoltarea rurală.

Măsură	Finanțare națională suplimentară în perioada 2014-2022 (în EUR)
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	0,00
M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15)	0,00
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	0,00
M05 Refacerea potențialului de producție agricolă afectat de dezastre naturale și de evenimente catastrofale și instituirea unor măsuri de prevenire corespunzătoare (articolul 18)	0,00
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	0,00
M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20)	0,00
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)	0,00
M09 - Înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură (articolul 27)	0,00
M10 - Agromediu și climă (articolul 28)	0,00
M 11 - Agricultură ecologică (articolul 29)	0,00
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (articolul 31)	0,00
M14 - Bunăstarea animalelor (articolul 33)	0,00
M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34)	0,00
M16 - Cooperare (articolul 35)	0,00
M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36)	0,00
M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)	0,00
M20 - Asistență tehnică pentru statele membre (articolele 51-54)	0,00
M21 - Sprijin temporar cu caracter excepțional acordat fermierilor și IMM-urilor care au fost afectați în mod deosebit de criza COVID-19 (articolul 39b)	0,00
Total	0,00

12.1. M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)

Indicație privind conformitatea operațiunilor cu criteriile din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

12.2. M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15)

Indicație privind conformitatea operațiunilor cu criteriile din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

12.3. M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)

Indicație privind conformitatea operațiunilor cu criteriile din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

12.4. M05 Refacerea potențialului de producție agricolă afectat de dezastre naturale și de evenimente catastrofale și instituirea unor măsuri de prevenire corespunzătoare (articolul 18)

Indicație privind conformitatea operațiunilor cu criteriile din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

12.5. M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)

Indicație privind conformitatea operațiunilor cu criteriile din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

12.6. M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20)

Indicație privind conformitatea operațiunilor cu criteriile din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

12.7. M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)

Indicație privind conformitatea operațiunilor cu criteriile din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

12.8. M09 - Înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură (articolul 27)

Indicație privind conformitatea operațiunilor cu criteriile din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

12.9. M10 - Agromediu și climă (articolul 28)

Indicație privind conformitatea operațiunilor cu criteriile din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

12.10. M 11 - Agricultură ecologică (articolul 29)

Indicație privind conformitatea operațiunilor cu criteriile din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

12.11. M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (articolul 31)

Indicație privind conformitatea operațiunilor cu criteriile din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

12.12. M14 - Bunăstarea animalelor (articolul 33)

Indicație privind conformitatea operațiunilor cu criteriile din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

--

12.13. M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34)

Indicație privind conformitatea operațiunilor cu criteriile din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

12.14. M16 - Cooperare (articolul 35)

Indicație privind conformitatea operațiunilor cu criteriile din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

12.15. M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36)

Indicație privind conformitatea operațiunilor cu criteriile din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

12.16. M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)

Indicație privind conformitatea operațiunilor cu criteriile din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

12.17. M20 - Asistență tehnică pentru statele membre (articolele 51-54)

Indicație privind conformitatea operațiunilor cu criteriile din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

12.18. M21 - Sprijin temporar cu caracter excepțional acordat fermierilor și IMM-urilor care au fost afectați în mod deosebit de criza COVID-19 (articolul 39b)

Indicație privind conformitatea operațiunilor cu criteriile din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

-

13. ELEMENTELE NECESARE PENTRU EVALUAREA AJUTOARELOR DE STAT

În ceea ce privește măsurile și operațiunile care nu intră în domeniul de aplicare al articolului 42 din tratat, tabelul schemelor de ajutoare care intră sub incidența articolului 81 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 și care urmează a fi utilizate pentru implementarea programelor, inclusiv titlul schemei de ajutoare, precum și contribuția din FEADR, cofinanțarea națională și finanțarea națională suplimentară. Compatibilitatea cu normele Uniunii privind ajutoarele de stat trebuie să fie asigurată pe întreaga durată a programului.

Tabelul trebuie să fie însoțit de un angajament din partea statului membru potrivit căruia, în cazul în care normele privind ajutoarele de stat sau condițiile specifice din cadrul unei decizii de aprobare a ajutoarelor de stat impun acest lucru, aceste măsuri vor fi notificate individual în temeiul articolului 108 alineatul (3) din tratat.

de minimis	Denumirea sistemului de ajutoare	FEADR (EUR)	Cofinanțare națională (EUR)	Finanțare națională suplimentară (EUR)	Total (EUR)
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	Schema 4.2 - Investiții; Schema 4.2 - Investiții consultanță; Schema 4.3 - Investiții infrastructură silvică, Schema IF de creditare cu partajarea riscului pentru sM 4.2 și 4.2a	178.953.318,00	31.441.262,48		210.394.580,48
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	Schema 6.2 - Sprijin activități neagricole; Schema 6.4 - Sprijin dezvoltare și modernizare activități neagricole; Schema IF de creditare cu partajarea riscului pentru sM 6.4	381.785.003,00	35.489.233,70		417.274.236,70
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)	Sprijin pentru prima împădurire și crearea de suprafețe împădurite	10.560.160,00	2.202.076,00		12.762.236,00
M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34)	Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor	95.967.500,00	19.180.253,87		115.147.753,87
M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)	Sprijin pentru proiectele implementate prin submăsura 19.2 care nu intră în sfera de aplicabilitate a art. 42 TFUE;	321.401.332,00	35.711.259,00		357.112.591,00
Total (EUR)		988.667.313,00	124.024.085,05	0,00	1.112.691.398,05

13.1. M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)

Denumirea sistemului de ajutoare: Schema 4.2 - Investiții; Schema 4.2 - Investiții consultanță; Schema 4.3 - Investiții infrastructură silvică, Schema IF de creditare cu partajarea riscului pentru sM 4.2 și 4.2a

FEADR (EUR): 178.953.318,00

Cofinanțare națională (EUR): 31.441.262,48

Finanțare națională suplimentară (EUR):

Total (EUR): 210.394.580,48

13.1.1.1. Indicații*:

Schema 4.2 - Stimularea dezvoltării regionale prin realizarea de investiții, pentru procesarea și marketingul produselor agricole în vederea obținerii de produse neagricole - Exceptare pe categorii în conformitate cu prevederile Art. 13 -14 din R (UE) nr. 651/2014 - GBER

Ajutorul va fi acordat în baza schemei de ajutor de stat "Stimularea dezvoltării regionale prin realizarea de investiții, inclusiv în sectorul pomicol, pentru procesarea și marketingul produselor agricole în vederea obținerii de produse neagricole", aprobată prin Ordinul Ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale nr. 3433 din 31 decembrie 2015, cu modificările și completările ulterioare și în baza schemei de ajutor de stat – „Stimularea dezvoltării regionale prin realizarea de investiții, inclusiv în sectorul pomicol, pentru procesarea și marketingul produselor agricole în vederea obținerii de produse neagricole” în cadrul PNDR 2014-2020, aprobată prin Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr.1198/13.06.2018, modificat prin Ordinul nr. 359/30.12.2020 și prin OMADR nr. 506/2023.

Schema 4.2 - Sprijin pentru servicii de consultanță în vederea implementării proiectelor de investiții, pentru procesarea și marketingul produselor agricole în vederea obținerii de produse neagricole ca parte a costurilor generale a proiectelor - R (UE) nr. 1407/2013 - de minimis

Ajutorul va fi acordat în baza schemei de ajutor de minimis "Sprijin pentru servicii de consultanță în vederea implementării proiectelor de investiții, inclusiv în sectorul pomicol, pentru procesarea și marketingul produselor agricole în vederea obținerii de produse neagricole și a produselor din sectorul pomicol", aprobată prin Ordinul Ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale nr. 285 din 7 martie 2016 cu modificările și completările ulterioare.

Schema 4.3 - Sprijin acordat întreprinderilor pentru investiții necesare dezvoltării, modernizării sau adaptării infrastructurii silvice - Exceptare pe categorii - în conformitate cu prevederile art. 40 R(UE) nr. 702/2014 - ABER SA 46038(2016/XA).

Ajutorul va fi acordat în baza schemei de ajutor de stat „Sprijin acordat întreprinderilor pentru investiții necesare dezvoltării, modernizării sau adaptării infrastructurii silvice”, aprobată prin Ordinul Ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale nr. 877 din 02 august 2016, modificat prin OMADR nr. 349/2020.

Schema de ajutor de minimis "Imprumuturi cu partajarea riscului la nivel de portofoliu finanțate din PNDR" - R (UE) nr. 1407/2013 - de minimis

Ajutorul va fi acordat în baza schemei de ajutor de minimis aprobate prin Ordinul Ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale nr. 1353/ din 3 septembrie 2018 și publicat în M Of. nr. 783bis din 12 septembrie

2018, prelungit prin Ordinul nr. 342/11.12.2020, modificat și completat prin OMADR nr. 161/2021 și prin OMADR nr. 555/2023.

Având în vedere că legislația europeană aplicabilă ajutoarelor de minimis a fost revizuită, actuala schemă de minimis va fi adaptată, până la data de 30.06.2024, în vederea corelării cu prevederile *Regulamentului UE nr. 2831 din 13 decembrie 2023 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis.*

13.2. M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)

Denumirea sistemului de ajutoare: Schema 6.2 - Sprijin activității neagricole; Schema 6.4 - Sprijin dezvoltare și modernizare activității neagricole; Schema IF de creditare cu partajarea riscului pentru sM 6.4

FEADR (EUR): 381.785.003,00

Cofinanțare națională (EUR): 35.489.233,70

Finanțare națională suplimentară (EUR):

Total (EUR): 417.274.236,70

13.2.1.1. Indicații:*

Schema 6.2 - Sprijin pentru înființarea de activități neagricole în zone rurale - R (UE) nr. 1407/2013 - de minimis

Schema 6.4 - Sprijin pentru dezvoltarea și modernizarea activităților neagricole desfășurate în cadrul IMM microîntreprinderilor și întreprinderilor mici din zonele rurale - R (UE) nr. 1407/2013 - de minimis

Ajutorul va fi acordat în baza schemei „Sprijin acordat microîntreprinderilor și întreprinderilor mici din spațiul rural pentru înființarea și dezvoltarea activităților economice neagricole”, aprobate prin Ordin al Ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale nr. 1731 din 13.07.2015 prelungit prin Ordinul nr. 307/26.10.2020 și modificat și completat prin OMADR nr. 263/2021.

Schema de ajutor de minimis "Imprumuturi cu partajarea riscului la nivel de portofoliu finanțate din PNDR" - R (UE) nr. 1407/2013 - de minimis

Ajutorul va fi acordat în baza schemei de ajutor de minimis aprobate prin Ordinul Ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale nr. 1353/ din 3 septembrie 2018 și publicat în M Of. nr. 783bis din 12 septembrie 2018, prelungit prin Ordinul nr. 342/11.12.2020, modificat și completat prin OMADR nr. 161/2021 și prin OMADR nr. 555/2023.

Având în vedere că legislația europeană aplicabilă ajutoarelor de minimis a fost revizuită, actualele scheme de minimis vor fi adaptate, până la data de 30.06.2024, în vederea corelării cu

prevederile *Regulamentului UE nr. 2831 din 13 decembrie 2023 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis.*

13.3. M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)

Denumirea sistemului de ajutoare: Sprijin pentru prima împădurire și crearea de suprafețe împădurite

FEADR (EUR): 10.560.160,00

Cofinanțare națională (EUR): 2.202.076,00

Finanțare națională suplimentară (EUR):

Total (EUR): 12.762.236,00

13.3.1.1. Indicații*:

Exceptare pe categorii - în conformitate cu prevederile art. 32 din R (UE) nr. 702/2014 (ABER).

Schema de ajutor de stat - SA 45892(2016/XA) modificată și completată cu SA 50855(2018/XA), SA 59745(2020/XA) și SA 101988(2022/XA).

13.4. M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34)

Denumirea sistemului de ajutoare: Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor

FEADR (EUR): 95.967.500,00

Cofinanțare națională (EUR): 19.180.253,87

Finanțare națională suplimentară (EUR):

Total (EUR): 115.147.753,87

13.4.1.1. Indicații*:

Exceptare pe categorii - în conformitate cu prevederile art. 37 din Regulamentul (UE) nr. 702/2014 (ABER).

Schema de ajutor de stat - SA 47012(2016/XA), modificată prin SA 52220 (2018/XA), SA 56548 (2020/XA) și SA 101987(2022/XA).

13.5. M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)

Denumirea sistemului de ajutoare: Sprijin pentru proiectele implementate prin submăsura 19.2 care nu intră în sfera de aplicabilitate a art. 42 TFUE;

FEADR (EUR): 321.401.332,00

Cofinanțare națională (EUR): 35.711.259,00

Finanțare națională suplimentară (EUR):

Total (EUR): 357.112.591,00

13.5.1.1. Indicații*:

Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 - de minimis

Ordinul nr. 107/2017 modificat prin Ordinul nr. 308/26.10.2020 și prin OMADR nr. 504/2023.

Având în vedere că legislația europeană aplicabilă ajutoarelor de minimis a fost revizuită, actuala schemă de minimis va fi adaptată, până la data de 30.06.2024, în vederea corelării cu prevederile *Regulamentului UE nr. 2831 din 13 decembrie 2023 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis.*

14. INFORMAȚII PRIVIND COMPLEMENTARITATEA

14.1. Descrierea mijloacelor pentru realizarea complementarității și a coerenței:

14.1.1. Alte instrumente ale Uniunii și, în special, cu fondurile ESI și cu pilonul 1, inclusiv cu ecologizarea, precum și cu alte instrumente ale politicii agricole comune

În Acordul de Parteneriat (AP) cu UE pentru 2014-2020, RO propune o abordare integrată a investițiilor UE pentru asigurarea complementarității utilizării FESI și atingerii obiectivelor tematice comune. Modalitatea practică prin care la nivel instituțional se vor asigura sinergiile și coerența între intervențiile din FESI, este crearea unui **mecanism instituțional de coordonare** structurat pe 3 nivele: i) **comitet de monitorizare al AP**, ii) **5 sub-comitete tematice** și iii) **4 grupuri de lucru funcționale** sub responsabilitatea și coordonarea MFE. Rolul mecanismului este să asigure coordonarea strategică și complementară pe parcursul implementării AP și a programelor finanțate din FESI, urmărind coerența, sinergiile și demarcarea cu alte programe/instrumente naționale/europene. Coordonarea intervențiilor prin mecanismul menționat, va viza programele finanțate din FESI și celelalte programe UE: ORIZONT 2020, EaSI, FSUE, LIFE+, etc.

a. Asigurarea complementarității dintre FEADR și alte FESI

În contextul AP și cu atenția FESI s-au analizat toate posibilitățile de asigurare a complementarității și sinergiilor dintre instrumentele FESI în abordarea nevoilor din zonele rurale și pentru a facilita implementarea pe teren, asigurându-se transparența cu respectivele remiteri ale diverselor instrumente.

Evitarea dublei finanțări cu FESI, în conf. cu art. 65 (11) din R 1303/2013, se va asigura prin demarcarea: ex-ante în termeni de beneficiari, operațiuni și medii de rezidență și prin protocoale și schimburi de informații între autoritățile responsabile. Autoritățile responsabile își vor transmite reciproc la aprobarea fiecărui raport de selecție și ori de câte ori va solicita una dintre părți, lista proiectelor selectate pentru finanțare și care s-ar putea afla în situația de dublă finanțare.

Alte detalii privind mecanismele de demarcare și asigurare a complementarității se regăsesc în Cadrul Național de Implementare.

Cercetare, dezvoltare, inovare

Programul Operațional Regional (POR) – investiții în crearea, modernizarea și extinderea entităților de inovare și transfer tehnologic și finanțarea activităților specifice a acestora - Axa Prioritară (AP) 1, Prioritatea de Investiții (PI) 1.1;

Programul Operațional Competitivitate (POC) – modernizarea infrastructurii și a capacității CD existente și crearea de noi infrastructuri (inclusiv pan-europene) în domenii identificate de Strategia Națională de CDI 2014-2020 ca domenii de specializare inteligentă, încurajarea investițiilor private în CD și stimularea parteneriatelor între instituțiilor CD și mediul de afaceri (AP 1, PI 1a și 1b);

Programul Operațional Capital Uman (POCU) – investiții pentru parteneriate între instituții de învățământ și actori din CDI pentru dezvoltarea de noi programe de studii doctorale-post-doctorale cu aplicații directe în economie; activități de cercetare și de colaborare în rețea pentru tinerii cercetători pentru crearea de sinergii între cercetare și inovare (AP6, PI 10ii);

Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) – acțiuni inovative în sectorul agro-alimentar și forestier prin sprijinirea înființării de GO în *PEI-AGRI* (proiecte-pilot, dezvoltarea de noi produse, practici, procese/tehnologii, transferul de bune practici, inclusiv diseminarea rezultatelor către toți actorii interesați) (P1).

Infrastructura TIC

POC – investiții pentru dezvoltarea accesului și a infrastructurii rețelelor NGN/NGA conf. cu Planul Național pentru Dezvoltarea Infrastructurii NGN și Strategia Națională Agenda Digitală pentru RO (AP2, PI 2a, 2b, 2c);

PNDR – infrastructura TIC la scară mică prin abordarea LEADER (P6). Se vor asigura sinergii între investițiile din FEDR și FEADR (LEADER) prin demarcarea teritorială a investițiilor. LEADER acoperă zonele aferente UAT - comune și UAT - orașe mici cu o populație de max. 20.000 locuitori. Finanțarea infrastructurii de internet în bandă largă - rețea de distribuție și rețea de acces, va fi bazată pe harta zonelor eligibile pentru acest tip de investiții („zone albe”) în care nu există infrastructură de internet în bandă largă conf. NGA, hartă ce va fi elaborată de autoritățile abilitate și va fi pusă la dispoziția GAL-urilor. Va exista un protocol de colaborare între MADR și Ministerul pentru Societatea Informațională care va permite schimbul de informații referitoare teritoriile acoperite de GAL-urile care si-au prevăzut în SDL măsuri de tip infrastructură de internet în bandă largă , asigurându-se astfel evitarea suprapunerilor (P6).

Infrastructură rutieră

PNDR – investiții în drumuri de acces la fermă și la exploatații forestiere, construcția, extinderea și/sau modernizarea rețelei de drumuri de interes local din spațiul rural, în special pentru cele care asigură legătura cu principalele drumuri și căi de transport (P2, P6);

POR - reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri județene (infrastructura secundară de transport) ce asigură conectivitatea, directă/indirectă, cu rețelele europene de transport (TEN-T) coordonate cu planurile de dezvoltare regională (AP6, PI 6.1);

Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM) – construcția, modernizarea și reabilitarea coridoarelor majore de transport TEN-T (AP1, PI 7i, 7a, 7b).

Dezvoltarea afacerilor

POR - întreprinderi mijlocii non-agricole în zonele rurale și IMM-uri și micro-întreprinderi non-agricole în zonele urbane – AP2, PI 2.1, 2.2;

POCU - sprijină crearea de întreprinderi cu profil non-agricol în mediul urban. Furnizarea de servicii personalizate de consiliere (ex. elaborare plan de afaceri, consultanță juridică, contabilitate, marketing și dezvoltarea afacerilor etc.), formare profesională antreprenorială și alte forme de sprijin (de exemplu, mentorat) în faza de înființare și post înființare; Sprijin acordat IMM - urilor deja înființate (cu un istoric de funcționare până la un an) prin acordarea de subvenții pentru a crea noi locuri de muncă în IMMurile existente și furnizarea de servicii de consiliere și formare profesională antreprenorială și alte forme de sprijin (de exemplu, mentorat) pentru dezvoltarea afacerii în mediul urban. - AP3, PI 8iii;

PNDR – investiții în **întreprinderi agricole** indiferent de mediul de rezidență; procesarea și marketingul produselor agricole (incluse în Anexa I de la TFUE), rezultatul procesării produsului agricol poate fi produs Anexa I și produs neinclus în lista cuprinsă în Anexa I de la TFUE (non-Anexa I); Sunt excluse

produsele pescărești. Înființarea de activități non-agricole de către microîntreprinderi și întreprinderi mici în mediul rural; crearea și dezvoltarea de activități non-agricole de către microîntreprinderi și întreprinderi mici deja existente în mediul rural, pe baza unui plan de afaceri.

PNDR vizează acordare de consultanță pentru elaborarea și implementarea planului de afaceri pentru activitatea propusă în microîntreprinderile și întreprinderile mici nou înființate și deja existente în domeniul agricol (sprijin pentru tineri fermieri și ferme mici) și în domeniul non-agricol (mediul rural) (P2, P3, P6);

POPAM - investiții pentru microîntreprinderile din domeniul pescuitului, întreprinderi mici și mijlocii din domeniul acvaculturii și întreprinderi mici și mijlocii în domeniul procesării produselor piscicole, inclusiv sprijin pentru demararea afacerii; furnizare de servicii de consiliere în domeniul pescuitului și acvaculturii; crearea de servicii de gestionare, de înlocuire și de consiliere pentru fermele de acvacultură; achiziționarea de servicii de consiliere de natură tehnică, științifică, juridică, ecologică sau economică pentru ferme piscicole (PU 1, 2, 4, 5).

Infrastructură turistică

PNDR - investiții private, în domeniul non agricol, realizate de către microîntreprinderi și întreprinderi mici ce vizează infrastructura agro-turistică de cazare, servicii de agrement și alimentație publică în spațiul rural (P6);

POPAM - investiții pentru diversificarea activităților de pescuit și acvacultură către alte activități (inclusiv turism) (PU1, 2);

POR - investiții în infrastructura turistică, inclusiv în stațiunile balneare, climatice și balneo-climaterice realizate de autorități publice locale și parteneriate între acestea în concordanță cu strategiile de dezvoltare locală (AP 7, PI 7.1).

Infrastructură socială și servicii aferente

POR - investiții în infrastructura de servicii sociale fără componentă rezidențială (centre de zi, centre „respiro”, centre de consiliere psiho-socială, etc.) în urban și rural și investiții în locuințe de tip familial, apartamente de tip familial, locuințe protejate, etc. (AP8, PI 8.1);

PNDR – investiții în infrastructura socială la scară mică (after-school, infrastructură ante-preșcolară) în mediul rural (P6). Prin LEADER se pot finanța investiții în infrastructura socială pe teritoriul eligibil LEADER, care vor fi complementare cu măsurile de incluziune socială finanțate prin POCU.

POCU – măsuri soft de incluziune socială – complementare cu măsurile de investiții în infrastructura socială finanțate LEADER, cu accent pe comunitățile marginalizate (creșterea calității serviciilor sociale la nivelul comunității, abordări inovative în furnizarea serviciilor sociale, servicii sociale integrate cu accent pe grupurile vulnerabile, dezvoltarea competențelor profesioniștilor din domeniu, proiecte soft integrate pentru comunitățile dezavantajate, etc.) (AP 4, PI 9ii, AP 5). Demarcarea investițiilor în domeniul infrastructurii sociale între LEADER și POCU, va fi realizată pe tipuri de operațiuni;

POC - extinderea punctelor de acces public la informații (PAPI) ca centre de resurse pentru dezvoltarea de noi proiecte, centre de cunoaștere comunitară, în comunitățile vulnerabile selectate pentru sprijin prin POCU, POR și PNDR (DLRC și non-DLRC) și grupuri vulnerabile din comunitățile mai dezvoltate (AP 2, PI 2c).

Infrastructură de apă/apă uzată

PNDR finanțează construcția, extinderea și/sau modernizarea rețelei publice de apă și apă uzată în aglomerările între 2000 și 10.000 l.e. care nu sunt propuse a fi finanțate prin **POIM** (AP 3, PI 6ii), dar sunt parte din Master Planurile regionale (P6). Complementaritatea dintre intervențiile PNDR și POIM va fi asigurată printr-o metodologie transparentă elaborată de către fiecare operator regional și agreată de comun acord cu AM-urile implicate. În contextul în care investițiile prioritare pentru RO privind respectarea angajamentelor de țară, în conf. cu Directiva 91/271/CEE sunt îndeplinite până în 2018, se vor realiza investiții în localitățile rurale din aglomerările sub 2000 l.e. Demarcarea se va realiza pe baza unui **protocol** de colaborare între AM-urile celor două programe și prin implicarea operatorilor regionali în etapa de elaborare și avizare a documentațiilor tehnice aferente proiectelor;

POPAM - investiții:

- de îmbunătățire a infrastructurii aferente acvaculturii și pisciculturii, inclusiv în instalațiile de colectare a deșeurilor și a deșeurilor marine - dacă investiția presupune și intervenții pentru tratarea apei uzate;
- în instalații pentru tratarea apei uzate provenite din fermele de acvacultură;
- în instalații pentru tratarea apei uzate provenite din unități de procesare a peștelui (PU1, 2, 5).

Patrimoniul Cultural

POR – măsuri ce vizează siturile de patrimoniu universal în mediile de rezidență urban și rural (UNESCO), patrimoniul cultural, situri de interes național (clasa A) în urban și rural și siturile de patrimoniu cultural-local (clasa B) din mediul urban - AP 5, PI 5.1;

PNDR - investiții asociate cu restaurarea, conservarea și dotarea clădirilor/monumentelor din patrimoniul cultural imobil, în zonele rurale, de interes local (clasa B); construcția, extinderea și/sau modernizarea drumurilor de acces ale așezămintelor monahale de clasa B; restaurarea, conservarea și accesibilizarea așezămintelor monahale (pentru mănăstiri incluse în clasa B); modernizarea, renovarea și/sau dotarea așezămintelor culturale (P6).

Dezvoltare locală

POR (AP 9, PI 9.1) prin instrumentul de finanțare DLRC, va sprijini acțiunile de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității în mediul urban pentru localități cu peste 20.000 de locuitori, în timp ce și **POCU** (AP 5, PI 9vi) finanțează măsuri „soft” complementare precum sprijinul pentru elaborarea SDL, proiecte soft integrate pentru reducerea sărăciei și combaterea excluziunii sociale în comunitățile dezavantajate în aceleași zone, etc.;

PNDR - susține GAL-urile care își desfășoară activitatea în UAT - comune și UAT - orașe mici cu o populație de maximum 20.000 locuitori. Proiectele de infrastructură pentru servicii sociale vor fi finanțate prin LEADER, urmând ca prin POCU - DLRC să fie finanțate măsurile „soft” complementare (sprijin - accesul și participarea la educație și formare, stimulente financiare acordate comunităților marginalizate, dezvoltare de servicii sociale etc.) celor susținute prin PNDR (P6);

POPAM – sprijin pentru GAL-uri pentru pescuit (FLAG-uri) ce vizează dezvoltarea și valorificarea potențialului economic al zonelor de pescuit și acvacultură. Sprijinul oferit FLAG-urilor pentru stimularea competitivității pisciculturii și dezvoltarea durabilă a zonelor piscicole completează sprijinul oferit GAL-urilor pentru dezvoltarea economică a zonele rurale și orașelor mai mici de 20.000 de locuitori. În cazul

unei suprapuneri geografice între un LAG și un FLAG, demarcarea se va realiza: (i) SDL-urile vor fi distincte - POPAM va finanța zonele pescărești și persoanele implicate în sectorul piscicol, iar PNDR nu va viza nicio investiție în acest sector; (ii) compoziția parteneriatelor va fi diferită - POPAM va finanța acele parteneriate ce includ actori din domeniul pescăresc, iar PNDR va sprijini parteneriatele ce includ actori implicați în dezvoltare rurală și care nu sunt implicați în sectorul pescuitului. POPAM susține investiții realizate de GALP în comunitățile costiere și interioare care depind de pescuit și acvacultură, inclusiv diversificarea activităților de pescuit și ale sectoarelor maritime.

Coordonarea și complementaritatea intervențiilor finanțate FEADR, FEDR, FEPAM și FSE va fi asigurată de CM pentru AP prin GL desemnat pentru armonizarea intervențiilor DLRC (GL IV);

Infrastructură educațională

POR - reabilitarea și modernizarea infrastructurii educaționale antepreșcolare și universitare urbane, construcția și reabilitarea infrastructurii preșcolare și școlare urbane și rurale și reabilitarea/modernizarea, echiparea infrastructurii școlilor profesionale și tehnice/liceelor tehnologice în urban și rural (exceptând unitățile cu profil agricol din rural) (AP 10, PI 10.1);

PNDR - Extinderea și modernizarea (inclusiv dotarea) instituțiilor de învățământ secundar superior, filiera tehnologică cu profil de resurse naturale și protecția mediului și a școlilor profesionale în domeniul agricol; înființarea și modernizarea (inclusiv dotare) grădinițelor, doar cele din afara incintei școlilor, în mediul rural (P6);

Investițiile în infrastructură vor fi completate de sprijin pentru asigurarea infrastructurii TIC în școli (**POC** - PI 2c) și de sprijin pentru îmbunătățirea învățământului antepreșcolar, primar, secundar și terțiar prin programe de tip „școală după școală”, pregătirea personalului didactic, reformarea curriculumului școlar obligatoriu, etc. (**POCU** - PI 10.1, 10.2).

Instruire

POCU – activități pentru creșterea accesului și participării la programele de formare profesională continuă și inițială, acțiuni de consiliere profesională și tutorat, activități de colaborare între universități, instituții de învățământ terțiar non-universitar și alți actori pentru dezvoltarea de noi programe doctorale-post-doctorale cu aplicare directă în economie, etc. și finanțarea formării profesionale de scurtă durată în domenii non-agricole și a celei de lungă durată. Pentru formarea profesională de lungă durată în domeniul agricol și agro-alimentar, finanțarea este exclusiv **POCU** (PI 10.3, 10.4);

PNDR - Sprijin pentru cursurile de formare profesională de scurtă durată în domeniul agricol și agro-alimentar (ex: inițiere, perfecționare), cu perioade diferențiate de pregătire, în funcție de nivelul de pregătire al fermierilor, tinerilor fermieri, procesatorilor din industria agro-alimentară, fermierilor care au angajamente de agromediu și climă și de tematica programului de formare profesională (P1).

Gestionarea riscului

PNDR - gestionarea riscului în agricultură prin subvenționarea primei de asigurare (P3);

POIM - acțiuni de informare și conștientizare publică privind managementul riscului (AP 5, PI 5ii).

Energie regenerabilă

POR - valorificarea resurselor regenerabile pentru producerea/utilizarea energiei electrice și termice în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și locuințe (AP 4, PI 4.1);

POIM – investiții în realizarea/modernizarea capacităților de producere a energiei electrice și termice în centrale pe biomasă și biogaz, centrale geotermale și în extinderea/modernizarea rețelelor de distribuție a energiei electrice (AP 6, PI 4a);

PNDR - investiții în:

- exploatații agricole și în unități procesatoare a produselor agricole pentru producerea de energie regenerabilă pentru consum propriu și numai ca parte din proiectul de investiții
- procesarea biomasei în produse intermediare (ex. peleți) pentru comercializare sau consum propriu pentru investițiile în domeniul non-agricol (microîntreprinderi și întreprinderi mici din spațiul rural) (P5);

POPAM – investiții:

- ce cresc eficiența energetică și promovează conversia întreprinderilor din domeniul acvaculturii la sursele de energie regenerabile (hidraulică, solară, eoliană);
- în cadrul unităților de procesare a peștelui în surse regenerabile de energie (solară, eoliană) (PU 2, 5).

Eficientizarea utilizării resurselor

PNDR – investiții în:

- reducerea consumului de energie în fermă și în unitățile procesatoare, ca și componentă într-un proiect de investiții
- eficientizarea consumului de apă (P5);

POR – investiții pentru creșterea eficienței energetice în clădirile publice (autorități și instituții publice centrale/locale), rezidențiale și în sistemele de iluminat public din zonele urbane (AP 3, PI 3.1, AP 4, PI 4.1);

POPAM – investiții în:

- reducerea consumului de energie în domeniul piscicol și maritim (ferme piscicole și unități de procesare a peștelui);
- creșterea eficienței energetice și promovarea conversiei întreprinderilor din domeniul acvaculturii la sursele de energie regenerabile;
- prelucrarea și comercializarea produselor pescărești și de acvacultură ce contribuie la economia de energie sau ce reduc impactul asupra mediului (PU 1, 2, 5);

POIM – investiții pentru creșterea eficienței energetice prin modernizarea sistemelor centralizate de furnizare a energiei termice din București și 7 orașe selectate (AP 7, PI 4c, 4iii).

Natura 2000

POIM: sprijin pentru elaborarea și implementarea planurilor de management pentru siturile Natura 2000 cu accent pe măsurile de îmbunătățire a statutului de conservare a speciilor și habitatelor (AP 4, PI 6d);

POCA: sprijin pentru dezvoltarea capacității administrative a instituțiilor și autorităților publice implicate în gestionarea rețelei Natura 2000 (AP 2);

PNDR: sprijinul pentru fermierii ce urmează practicile adecvate de gestionare a terenurilor, contribuind la protejarea speciilor și habitatelor în zonele Natura 2000, va fi acordat prin angajamente voluntare sub M10 și indirect, prin M13 și M11.

Cadastru

Sprijinul acordat din **POR** pentru înregistrarea cadastrală a proprietăților publice și private din zone rurale selectate (AP 11, PI 11.1) va completa sprijinul acordat din **PNDR** pentru investiții în ferme și zone rurale și va facilita accesul beneficiarilor la finanțarea din PNDR (P2, P3, P6).

b. Complementaritatea FEADR - FEAGA

Complementaritatea și demarcarea dintre Pilonul I și Pilonul II vor fi asigurate printr-un mecanism de coordonare la nivelul MADR, compus din autoritățile și departamentele cu responsabilități pentru instrumentele relevante. Mecanismul va funcționa inclusiv printr-un schimb permanent de informații între departamentele responsabile și, ex-ante, prin delimitarea acțiunilor/investițiilor eligibile prin FEAGA și FEADR, după caz, pentru evitarea dublei finanțări.

Pentru evitarea dublei finanțări între PNDR și PNS al României în Sectorul Vitivinicol aprobat și/sau Programul Național Apicol (PNA) aprobat, **PNDR** va ține cont, pe parcursul derulării programelor, de lista acțiunilor/operațiunilor eligibile în programele mai sus menționate și/sau dimensiunea acestora și/sau momentul accesării programelor pentru evitarea dublei finanțări. Detaliile privind evitarea dublei finanțări vor fi stabilite prin mecanisme procedurale naționale.

De sprijinul privind înființarea și funcționarea grupurilor de producători (GP), acordat prin PNDR 2014-2020, vor putea beneficia numai GP înființate după 01.01.2014 și recunoscute conf. legislației specifice. Unui fost membru al unei organizații de producători (OP) din sectorul fructelor și legumelor i se va permite apartenența la un GP eligibil la sprijin în măsuri destinate GP (PNDR), doar dacă acesta a renunțat la calitatea de membru înainte de 01.01.2014.

Nu vor fi eligibile pentru sprijinul acordat prin PNDR (măsurile de investiții) cheltuielile cuprinse în programele operaționale, urmând a se face o verificare încrucișată între AFIR și APIA pentru fiecare solicitant OP.

Membrii OP pot beneficia de măsurile PNDR cu condiția să nu fi primit același sprijin prin Programul Operațional Legume-Fructe.

Protocolul încheiat între cele două agenții de plăți (APIA și AFIR) contribuie la evitarea dublei finanțări prin asigurarea unui flux de informații referitoare la proiectele finanțate din FEAGA de către potențialii beneficiari PNDR.

Plata de bază (SAPS) și plata redistributivă - sprijin direct acordat fermierilor printr-o plată pe ha eligibil condiționată de îndeplinirea statutului de fermier activ și respectarea eco-condiționalității. **Plata redistributivă, așa cum este implementată în RO** prevede acordarea unei plăți suplimentare pe hectar pentru primele 30 ha.

PNDR - acordarea unei plăți forfetare (pe baza unui plan de afaceri) pentru dezvoltarea fermelor mici (SM 6.3).

Complementaritatea dintre programele finanțate din **FEGA - PNDR**, privind **fermele mici**, se asigură dacă fermierii înrolați de cel puțin 1 an în **schema simplificată pentru micii fermieri (FEGA)**, vor alege să își transfere permanent exploatarea către alt fermier. Prin **PNDR (SM 6.5)** aceștia vor putea primi echivalentul a 120% din cuantumul anual al sprijinului pentru care ar fi fost eligibili în schema simplificată din Pilonul I.

Plata pentru tineri fermieri - plată suplimentară/ha pentru fermierii sub 40 de ani pentru 5 ani pe o suprafață de max. 90 ha. RO nu a ales să definească anumite criterii adiționale legate de competențele adecvate și/sau de cerințe legate de formare pentru fermierii ce solicită acest tip de plată, tocmai pentru a furniza această plată de jos în sus pentru un număr mai mare de fermieri. **SM 6.1 PNDR** susține stabilirea pentru prima dată a tinerilor fermieri, ca șefi/conducători unici ai unei exploatații agricole pe baza unui plan de afaceri și care au competențe adecvate în acest sens.

Ajutoarele naționale de tranziție (TNA) - ajutor de tip phasing-out, pentru susținerea din fonduri naționale a anumitor sectoare importante specificului agriculturii RO. Acordarea lor vizează și asigurarea continuității de funcționare/dezvoltare pentru fermele ce primesc acest sprijin.

Plata pentru practici agricole benefice pentru climă și mediu (înverzire – art. 43 Reg. 1307/2013)

Adoptarea practicilor specifice agriculturii ecologice sau menținerea acestora prin M11 și adoptarea unor metode agricole extensive conform pachetelor M10, completează ca impact aplicarea unor standarde de bază ce au ca scop protecția mediului (eco-condiționalitate, înverzire). Dacă fermierii trebuie să asigure **menținerea pajiștilor permanente** pentru conformarea la standardul de înverzire (art. 45 al R 1307/2013), prin aplicarea M10 se urmărește aplicarea unor standarde superioare de gestionare a acestor suprafețe bazate pe reducerea inputurilor, a densității de animale ce utilizează pășunile și stabilirea unor perioade când trebuie efectuate lucrările pe pajiștile permanente. **Diversificarea culturilor pe terenuri arabile** (standard de înverzire - art. 44 al R 1307/2013) sunt completate de aplicarea unor metode agricole cu impact superior din perspectiva obiectivelor de mediu, promovate prin M10 (ex. P 4 și P 7) sau prin M11 (P 1, 2 și 5 ale ambelor submăsurii). Tot din perspectiva standardelor de înverzire legate de **diversificarea culturilor pe terenurile arabile**, complementaritatea este asigurată și prin aplicarea noului P 5 al M10, prin extinderea zonelor de aplicabilitate a standardelor fermelor cu terenuri arabile de dimensiuni mai mici (sub 10 ha) și la fermele mici ce nu au obligativitatea conformării la acest standard de înverzire. Aplicarea standardului de înverzire legat de **menținerea elementelor de peisaj** (art. 46 al R 1307/2013) este complementar acțiunilor promovate prin M10 și 11 pe terenurile arabile, maximizându-se potențialul de atingere a obiectivelor de mediu vizate în PAC. Cu privire la zonele de interes ecologic pentru zonele având culturi intercalate și culturi verzi implementate de RO, dubla finanțare cu P 4 – M10, este exclusă prin condiția conf. căreia acest pachet poate fi aplicat pe maximum 80% a terenului arabil din fermă. Este important de menționat și că aplicarea măsurilor de dezvoltare rurală (în special a M10 și 11) de către fermierii ce au obligativitatea conformării la standardele de înverzire prevăzute de R 1307/2013 nu ridică riscul dublei finanțări a unor acțiuni sau a supracompensării unor fermieri, și excluderea riscului fiind verificată în perioada pregătirii calculului de ajutor relevante sub Pilonul II. Toate acțiunile prevăzute de măsurile de plăți compensatorii acordate pe suprafață, din Pilonul II, fiind complementare regulilor aplicabile în schemele de plată finanțate prin Pilonul I al PAC.

14.1.2. Dacă un stat membru a ales să prezinte un program național și un set de programe regionale, astfel cum se menționează la articolul 6 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, cu informațiile privind complementaritatea între acestea

Nu se aplică.

14.2. Dacă este relevant, informații privind complementaritatea cu alte instrumente ale Uniunii, inclusiv LIFE

Programul ORIZONT 2020 oferă sprijin financiar parteneriatelor între cercetare și practică pentru proiecte inovatoare, inclusiv în ceea ce privește atenuarea și adaptarea la schimbările climatice în agricultură, utilizarea eficientă a resurselor și a materiilor prime, precum și în ceea ce privește practicarea unei agriculturi durabile. Prin **PNDR** se va acorda sprijin pentru înființarea de grupuri operaționale (în cadrul Parteneriatului European pentru Inovare) pentru realizarea de proiecte-pilot și dezvoltarea de noi produse, practici, procese. Odată formate, aceste grupuri operaționale, în parteneriat cu grupuri din alte state membre, vor putea accede la oportunitățile oferite de instrumentul Orizont 2020. În complementaritate cu proiectele legate de atenuarea și adaptarea la schimbările climatice și managementul sustenabil al resurselor naturale finanțate din ORIZONT 2020, PNDR 2014-2020 va asigura sprijin în mod sinergic prin măsuri de conservare a biodiversității pe terenurile forestiere și agricole (M10; M15) și măsuri suport de consiliere și formare (M1, M2) precum și prin asigurarea accesului fermierilor la instrumente de gestionare a riscurilor (M17).

Programul Uniunii Europene pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială (EaSI) oferă sprijin financiar pentru a testa în practică idei de reformă, pentru evaluarea acestora și pentru dezvoltarea ulterioară a celor mai bune idei la o scară mai amplă în statele membre, contribuind la atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020 pentru locuri de muncă (inclusiv în economia “verde”) și incluziune socială. În mod complementar, **PNDR** contribuie la crearea de locuri de muncă și la creșterea gradului de incluziune socială în mod implicit prin sprijinirea înființării și dezvoltării întreprinderilor în domeniul agricol și non-agricol.

Fondul de Solidaritate al Uniunii Europene (FSUE) oferă sprijin financiar statelor membre care sunt afectate de catastrofe naturale majore, inclusiv provocate de schimbările climatice. În mod sinergic, **PNDR** furnizează sprijin pentru alte practici de gestionare a terenurilor și infrastructură (irigații), cu intenția de a ajuta la combaterea și adaptarea la schimbările climatice.

Se vor asigura sinergii între programul **LIFE+** și **PNDR** prin promovarea acelor activități finanțate din **PNDR** care completează proiectele integrate din cadrul **LIFE+** în domeniul biodiversității, a apei, a atenuării și adaptării la schimbările climatice, etc. De asemenea, soluțiile, metodele și abordările validate prin programul **LIFE+** (de exemplu, în domeniul tehnologiilor inovatoare) vor fi promovate prin intermediul **PNDR**, în acord cu strategiile europene în domeniul protecției mediului și schimbărilor climatice.

Conform **Cadrului European pentru Strategiile Naționale de Incluziune a Romilor până în 2020**, statele membre trebuie să se asigure că fondurile disponibile, inclusiv prin **PNDR**, vor fi accesibile minorității rome. Drept pentru care, în cadrul **PNDR**, în timp ce toate măsurile sunt deschise pe o bază non-discriminatorie, un puternic accent va fi pus pe sprijinul minorității rome în contextul **LEADER** prin intermediul Strategiilor de Dezvoltare Locală. Prin urmare, se intenționează prioritizarea strategiilor de

dezvoltare locală care promovează proiecte dedicate problemelor specifice minorității rome, acordându-se punctaj suplimentar în procesul de selecție. Vor fi stimulate acțiuni de animare și promovare LEADER care se vor adresa tuturor comunităților locale, potențiale teritorii GAL (inclusiv semnificativ populate cu cetățeni români aparținând minorităților naționale, dintre care și minoritatea de etnie romă.

Intervențiile finanțate prin PNDR, în mod complementar cu investițiile din **FEDR, FSE și FC** vor contribui la obiectivele stabilite prin **Strategia de dezvoltare sustenabilă integrată a Deltei Dunării 2030**.

Instrumentul ITI va fi utilizat, prin contribuția tuturor Programelor FESI 2014-2020, într-un areal format din 38 de unități administrativ teritoriale din cadrul Rezervației Biosfera Delta Dunării, Județul Tulcea și nordul Județului Constanța. Conform protocolului semnat de Ministerul Fondurilor Europene, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și Asociația pentru Dezvoltarea Intercomunitară ITI DD, cele patru entități împart responsabilități comune privind implementarea Strategiei de Dezvoltare Integrată Durabilă a Deltei Dunării (SIDD). Coordonarea operațiunilor sprijinite din finanțare europeană prin Programele Operaționale ale celor trei ministere va fi realizată de **Grupul Funcțional de Lucru (GLF)** ITI Delta Dunării, având reprezentanți din fiecare Autoritate de Management. Atribuțiile GLF vor consta în analiza implementării mecanismul ITI și aprobării rapoartelor trimestriale prezentate MFE, cu privire la stadiul contractării, implementării și finalizării proiectelor depuse în cadrul axelor relevante ale Programelor pentru ITI Delta Dunării în raport cu calendarele asumate, va propune măsuri necesare pentru depășirea problemelor de natură să afecteze buna utilizare a mecanismului ITI, stabilirea criteriilor pentru selecția proiectelor din cadrul ITI DD, precum și revizuirea alocărilor financiare.

Proiectele dezvoltate în teritoriul **ITI** vor fi analizate de ADI ITI DD pentru a fi emis un aviz din punctul de vedere al relevanței acestora cu obiectivele SIDD. În urma coformării, proiectele vor urma circuitul uzual de depunere la Autoritățile de Management sau Organisme Intermediare pentru selecție, evaluare, contractare din alocările indicative pentru SIDD. Informații cu privire la proiectele contractate și plățile aferente sub alte măsuri de dezvoltare rurală care pot contribui la SIDD vor fi furnizate de AM PNDR pentru scopurile de monitorizare ADI ITI DD asupra contribuției generale FEADR. Având în vedere că în cadrul teritoriului ITI se vor realiza strategii de dezvoltare locală LEADER ce vor fi finanțate din alocările indicative dedicate ITI prin PNDR 2014-2020, pentru asigurarea coerenței și corelării intervențiilor dintre SIDD și strategiile locale ADI ITI DD vor întreprinde o analiză de conformitate cu strategiile de dezvoltare locală ale GAL-urilor cu obiective SIDD, înainte ca SDL să urmeze procedurile uzuale FEADR pentru selecția GAL-urilor. Membrii ADI –ITI vor participa la reuniunea comitetului de selecție cu membrii din MADR- AM PNDR și AFIR, când aplicațiile GAL-urilor din Delta Dunării vor fi evaluate.

După finalizarea Strategiei Integrate de dezvoltare durabilă pentru Delta Dunării și a planului de acțiune, autoritățile de management și ADI ITI DD, prin Grupul Funcțional de Lucru, vor stabili necesarul de finanțare pentru ITI Delta Dunării. De asemenea, se va realiza o revizuire anuală a alocărilor din cadrul măsurilor PNDR 2014-2020 în funcție de gradul de utilizare al acestor sume.

În mod complementar cu investițiile din **FEDR, FC, FEPAM, FSE**, intervențiile prin **PNDR** vor contribui la cei patru piloni ai **Strategiei UE pentru Regiunea Dunării (SUERD)** prin investiții în active fizice, dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor, servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale, transfer de cunoștințe și acțiuni de informare, agro-mediu și climă, cooperare și LEADER. Intervențiile din PNDR pe județele riverane Dunării vor fi monitorizate în mod distinct de către Autoritatea de Management pentru PNDR.

15. DISPOZIȚIILE DE IMPLEMENTARE A PROGRAMULUI

15.1. Desemnarea de către statul membru a tuturor autorităților menționate la articolul 65 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, precum și o descriere sumară a structurii de management și de control ale programului solicitate în temeiul articolului 55 alineatul (3) litera (i) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 și măsurile în temeiul articolului 74 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

15.1.1. Autorități

Autoritatea	Denumirea autorității:	Directorul autorității	Adresă	E-mail
Managing authority	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) - Direcția Generală de Dezvoltare Rurală (AM PNDR)	Director General	București, B-dul Carol I, nr. 2-4, sector 3, codul poștal 030163, oficiul poștal 37	mihai.herciu@madr.ro
Certification body	Autoritatea de Audit constituită pe lângă Curtea de Conturi a României	Președinte	București, strada Gral. Ernest Broșteanu, nr. 20, sector 1, cod poștal 101528	aron.popa@rcc.ro
Accredited paying agency	Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR)	Director General	București, Strada Știrbei Vodă, număr 43, Sector 1	cabinet@afir.info

15.1.2. Descriere sumară a structurii de gestionare și de control a programului și modalitățile de examinare independentă a reclamațiilor

15.1.2.1. Structura de gestiune și control

Baza legală

Conform prevederilor art. 8 (1) (m) (i) și art. 65 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat prin FEADR, Statul Membru trebuie să creeze cadrul legislativ, de reglementare și administrativ pentru a asigura o protecție eficace a intereselor financiare ale Uniunii.

Pentru **România**, sistemul instituțional de administrare, control și implementare este alcătuit din:

- **Autoritatea de Management (AM PNDR)**, reprezentată de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) - Direcția Generală Dezvoltare Rurală (DGDR-AM PNDR), care are în responsabilitate funcția de implementare și managementul Programului;
- **Agencia de Plăți**, reprezentată de Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR), care are în responsabilitate funcția de plată;
- **Organismul de Certificare**, reprezentat de Autoritatea de Audit constituită pe lângă Curtea de Conturi a României care are în responsabilitate certificarea veridicității, integralității și acurateței conturilor Agențiilor de Plăți acreditate.

Având în vedere că la nivelul României funcționează două agenții de plăți pentru derularea fondurilor comunitare, respectiv AFIR pentru FEADR și Agenția de Plăți și Intervenție în Agricultură (APIA)

pentru FEAGA, a fost constituit **Organismul de Coordonare**, în vederea acționării ca unic interlocutor al celor două agenții cu Comisia Europeană. Acreditarea agențiilor de plăți și a organismului de coordonare revine în responsabilitatea **Autorității Competente**, constituită în cadrul MADR.

a) Autoritatea de Management

Autoritatea de Management pentru PNDR în România - AM PNDR, conform prevederilor art. 66 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, este MADR, prin Direcția Generală Dezvoltare Rurală. Autoritatea de Management este responsabilă de managementul și implementarea eficientă, eficace și corectă a programului.

În vederea îndeplinirii responsabilităților legate de monitorizare și evaluare, AM PNDR se asigură că există un sistem electronic adecvat și sigur pentru înregistrarea, păstrarea, gestionarea și raportarea informațiilor statistice cu privire la program și la implementarea acestuia, pentru a putea transmite Comisiei Europene informațiile solicitate conform prevederilor regulamentelor europene. De asemenea, AM va avea atribuții de implementare a anumitor măsuri din PNDR, precum și atribuții legate de publicitatea programului și de informarea instituțiilor care participă la implementarea PNDR, a potențialilor beneficiari și a Comitetului de Monitorizare și gestionarea Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală.

În baza art. 66 alin. 2 din Regulamentul nr. 1305/2013, AM PNDR poate delega atribuții de implementare a anumitor măsuri către agenția de plăți. Cu toate acestea, AM păstrează întreaga responsabilitate pentru managementul și implementarea eficientă și corectă a sarcinilor delegate și se asigură că sunt instituite dispoziții corespunzătoare care să permită celorlalte organisme să obțină toate datele și informațiile necesare pentru executarea acestor sarcini și că aceste organisme vor transmite către AM toate informațiile necesare care rezultă din rolul acestora în managementul și raportarea referitoare la PNDR. AM va implementa măsurile 1 și 2, Asistența tehnică (pentru nevoile proprii) și Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală (parțial) și va realiza selecția Grupurilor Operaționale în cadrul măsurii 16 și sub-măsurii 16.1a într-un comitet comun cu AFIR, a GAL-urilor în cadrul Leader și a proiectelor de cooperare aferente măsurii 19.

Pentru asigurarea corectitudinii și eficienței gestionării atribuțiilor delegate, AM PNDR va monitoriza respectarea funcțiilor delegate.

b) Agenția de plăți

Agenția de plăți acreditată conform art.7 al Regulamentului (UE) 1306/2013 pentru implementarea măsurilor cu finanțare din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală este AFIR, agenție acreditată anterior pentru PNDR 2007-2013.

AFIR are o structură formată din:

- O unitate centrală de coordonare;
- 8 Centre Regionale;
- 41 Oficii Județene.

În cadrul AFIR, la nivel central, regional și județean există personal cu atribuții pentru implementarea FEADR (atât pentru sarcinile specifice funcției de plată, cât și pentru cele rezultate în urma delegării de către AM PNDR). AFIR este responsabilă de evaluarea criteriilor de eligibilitate și de selecția proiectelor aferente măsurilor și sub-măsurilor 4 (inclusiv 4.1a, 4.2a), 6, 7, 8, 9 (inclusiv 9a), 10, 11, 13, 15, 16.1

(partial), 16.1a (partial), 16.4, 16.4a, 17, 19 (parțial), Asistență Tehnică (pentru nevoile proprii), RNDR (partial). Pentru anumite măsuri, aceste funcții sunt sub-delegate către cea de-a doua agenție de plată – APIA, respectiv măsurile 10, 11, 13 și sub-măsura 6.5. În ceea ce privește măsurile 8 și 15, datorită caracterului specific al acestora, unele atribuții privind implementarea vor fi sub-delegate unor instituții cu expertiză relevantă.

Prin dezvoltarea unei structuri de implementare, management și control, AFIR asigură:

- a. verificarea eligibilității cererii, a procedurii de alocare a sprijinului, precum și a conformității cu regulile comunitare, înainte de autorizarea plății;
- b. păstrarea unor evidențe contabile exhaustive și corecte privind plățile efectuate;
- c. efectuarea verificărilor stipulate în legislația comunitară și națională;
- d. prezentarea documentelor de către beneficiari, în termenele și formatele prevăzute de regulile comunitare și naționale;
- e. accesibilitatea documentelor și păstrarea lor într-o manieră care să asigure validitatea, legalitatea, precum și menținerea lor într-o formă completă de-a lungul timpului, inclusiv a documentelor electronice prevăzute în legislația comunitară și națională.

În concordanță cu normele comunitare, AFIR rămâne în totalitate responsabilă de legalitatea și respectarea termenelor de plată, inclusiv de protejarea intereselor financiare ale Uniunii Europene, precum și de declararea cheltuielilor către Comisie și de gestionarea corespunzătoare a evidențelor contabile.

c) Organismul de certificare

Autoritatea de Audit, constituită pe lângă Curtea de Conturi a României, reprezintă organismul de certificare pentru fondurile ce vor fi derulate în cadrul PNDR 2014-2020, conform art.9 al Regulamentului (UE) nr. 1306/2013.

Autoritatea de Audit furnizează un aviz, elaborat în conformitate cu standardele de audit acceptate la nivel internațional, privind exhaustivitatea, exactitatea și veridicitatea conturilor anuale ale agențiilor de plăți, buna funcționare a sistemului de control al acestora și legalitatea și corectitudinea cheltuielilor a căror rambursare a fost solicitată Comisiei Europene. Avizul menționează, de asemenea, dacă examinarea pune la îndoială afirmațiile făcute în declarația de gestiune.

d) Organismul de Coordonare

România are două agenții de plăți, una pentru efectuarea plăților acordate din FEADR, respectiv AFIR, iar cea de-a doua, APIA - pentru plățile aferente FEAGA. Astfel, conform art.7, alin (4) al Regulamentului (UE) nr.1306/2013, a fost constituită Direcția pentru Coordonarea Agențiilor de Plăți, ca structură în cadrul MADR, în calitate de organism de coordonare, care acționează ca unic interlocutor cu Comisia Europeană.

e) Autoritatea Competentă

Autoritatea Competentă este organizată la nivelul MADR și este responsabilă de transmiterea către Comisia Europeană a documentului de acreditare a AFIR, APIA și a Organismului de coordonare, precum și a documentelor ce descriu funcțiile acestora.

f) Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA)

APIA este agenția de plăți responsabilă pentru implementarea schemelor din cadrul Pilonului I al Politicii Agricole Comune. AFIR va delega către APIA implementarea măsurilor pe suprafață, respectiv Agro-mediu și climă (M10), Agricultură ecologică (M11), Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (M13) și Bunăstarea animalelor (M14), precum și sub-măsura 6.5 Plăți pentru fermierii eligibili pentru schema pentru micii fermieri care transferă permanent proprietatea către alt fermier. Cu toate acestea, AFIR rămâne în continuare responsabilă pentru implementarea eficientă și corectă a atribuțiilor delegate.

15.1.2.2. Modalități de examinare a reclamațiilor

În România, Departamentul pentru Luptă Antifraudă (DLAF) deține calitatea de instituție de contact pentru Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF).

DLAF acționează pe bază de autonomie funcțională și decizională, independent de alte autorități și instituții publice. DLAF este instituția responsabilă pentru coordonarea implementării *Strategiei Naționale de Luptă Antifraudă pentru Protecția Intereselor Financiare ale Uniunii Europene în România* și a *Planului de acțiune* aferent.

DLAF asigură, sprijină și coordonează, după caz, îndeplinirea obligațiilor ce revin României privind protecția intereselor financiare ale UE, în conformitate cu prevederile art. 325 din Tratatul privind funcționarea UE.

Autoritatea desemnată responsabilă pentru raportarea oricăror nereguli din FEADR este AFIR, care transmite rapoarte privind orice nereguli către DLAF.

Primirea și soluționarea reclamațiilor

Primirea, soluționarea, precum și termenele de soluționare a reclamațiilor sunt stabilite conform prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a contestațiilor.

La cererea Comisiei, România, prin autoritățile responsabile de managementul și controlul PNDR, examinează reclamațiile depuse la Comisia Europeană. La cererea Comisiei, aceasta este informată cu privire la rezultatele examinărilor respective.

Publicul va fi informat privind posibilitățile de înaintare a reclamațiilor și procedurile aplicabile, prin:

1. Pagina web a AM PNDR și AFIR;
2. Adresă de e-mail;
3. Afișe de informare.

15.2. Componenta preconizată a comitetului de monitorizare

În conformitate cu prevederile art. 47 din Regulamentul nr. 1303/2013, în termen de maximum trei luni de la data notificării privind decizia Comisiei de adoptare a Programului Național de Dezvoltare Rurală, în scopul de a asigura eficiența, eficacitatea și corectitudinea punerii în aplicare a acestuia, se va institui Comitetul de Monitorizare pentru PNDR 2014 – 2020 (CM).

Procesul de selectare a partenerilor pentru constituirea CM s-a realizat pe baza unei metodologii transparente prin selectarea membrilor sectorului privat de către reprezentanții fiecărui sector vizat de PNDR. Procesul s-a derulat în două etape între septembrie 2014 – februarie 2015 și componenta CM a fost aprobată prin Ordinul MADR nr. 334/2015. Funcționarea și activitatea CM se va baza pe Regulamentul de organizare și funcționare elaborat de către secretariatul Comitetului de Monitorizare, care va fi aprobat în cadrul primei reuniuni a CM. CM funcționează pe toată perioada de implementare a PNDR 2014-2020.

Componenta Comitetului de Monitorizare PNDR 2014-2020 este postată pe site-ul ministerului.

Structura Comitetului de Monitorizare

CM este o structură națională de tip partenerial, fără personalitate juridică, cu rol în asigurarea performanței PNDR și eficienței implementării acestuia. Activitatea acestuia va respecta Codul european de conduită aprobat prin Regulamentul Delegat nr. 240/2014 privind Codul european de conduită referitor la parteneriat, în cadrul fondurilor structurale și de investiții europene.

CM este prezidat de AM PNDR. Partenerii în CM vor fi reprezentați în conformitate cu principiul european al parteneriatului, asigurându-se în același timp și o reprezentare echilibrată a partenerilor publici și privați.

Astfel, membrii CM sunt desemnați din rândul următoarelor categorii:

- autorități competente naționale, regionale, locale,
- reprezentanți ai mediului academic,
- organizații ale societății civile,
- parteneri economici și sociali - asociații profesionale, sindicale, patronale care își desfășoară activitatea în domeniul agriculturii, industriei alimentare și dezvoltării rurale,
- parteneri din domeniul protecției mediului ori al schimbărilor climatice,
- reprezentanți ai GAL-urilor,
- parteneri care au responsabilități de promovare a egalității de șanse și nediscriminării.

Principiile aplicabile pentru selecția și funcționarea acestui cadru partenerial sunt următoarele: respectarea guvernancei pe mai multe niveluri, valorificarea experienței, a bunelor practici și know-how-ului partenerilor relevanți, asigurarea asumării de către toate părțile implicate a intervențiilor programate și asigurarea coordonării cu alte autorități de management.

Selectarea partenerilor privați s-a făcut ținându-se cont de următoarele criterii:

a) Relevanța sectorului în care își desfășoară activitatea organizația din perspectiva politicii de dezvoltare rurală 2014-2020. În acest sens, au fost identificate următoarele sectoare relevante: agricultură (sector zootehnic și sector vegetal, organizații reprezentative atât pentru fermele mari cât și pentru fermele mici), industrie alimentară, irigații, silvicultură, pomicultură, infrastructura rurală, patrimoniu

cultural, formare profesională și consultanță, protecția mediului și schimbări climatice, instrumente financiare, activități non-agricole (IMM-uri, turism, meșteșugărit), organisme însărcinate cu promovarea integrării sociale, egalității de gen și nediscriminării și LEADER.

b) Reprezentativitatea organizației în cadrul sectorului în care își desfășoară activitatea (număr membri, aria de acoperire);

c) Activitatea organizației desfășurată, inclusiv în implementarea PNDR 2007-2013 și implicarea proactivă în procesul de consultare pentru elaborarea PNDR 2014-2020.

În ceea ce privește partenerii publici reprezentați în CM, aceștia reprezintă următoarele sectoare:

1. Agricultură
2. Sanitar veterinar și siguranța alimentelor
3. Protecția mediului
4. Silvicultură
5. Dezvoltare regională
6. Integrare socială, egalitate de gen și nediscriminare (National Roma Contact Point)
7. Managementul fondurilor europene
8. Cercetare
9. Întreprinderi mici și mijlocii cu accent pe zona de turism și meșteșugărit.

Plecând de la aceste criterii, procesul de selectare a organizațiilor care respectă criteriile menționate a avut în vedere desemnarea reprezentanților acestor sectoare pe baza propunerilor venite chiar din partea asociațiilor care activează în domeniile vizate. AM PNDR a identificat organizațiile cele mai reprezentative în cadrul sectorului în care își desfășoară activitatea, cu relevanță din perspectiva politicii de dezvoltare rurală, cu respectarea principiului european al parteneriatului. În interesul valorificării experienței din faza de pregătire a Programului Național de Dezvoltare Rurală, instituțiile participante în cadrul Comitetului Consultativ Tematic pentru Dezvoltare Rurală Agricultură și Pescuit, precum și în cadrul grupurilor de lucru constituite la nivelul acestuia, au fost de asemenea avute în vedere la constituirea CM.

Ulterior constituirii CM, în funcție de evoluția procesului de implementare a PNDR 2014-2020, componența acestuia poate fi revizuită sau completată cu alți membri reprezentativi.

Reprezentanții Comisiei pot, din proprie inițiativă, să participe la lucrările CM, având rol consultativ.

Funcții ale Comitetului de Monitorizare

1. CM se reunește cel puțin o dată pe an și examinează implementarea programului și progresele înregistrate în îndeplinirea obiectivelor acestuia. În acest scop, CM ia în considerare datele financiare, indicatorii comuni și specifici programului, inclusiv modificările valorice cu privire la

- indicatorii de rezultat și progresele în vederea atingerii valorilor țintă cuantificate și a obiectivelor de etapă definite în cadrul de performanță și, dacă este cazul, rezultatele analizelor calitative;
2. CM va examina orice aspect care afectează performanța programului, inclusiv concluziile evaluărilor performanței;
  3. CM este consultat și emite un aviz în termen de patru luni de la adoptarea deciziei de aprobare a programului, în ceea ce privește criteriile de selecție a operațiunilor finanțate, care se revizuiesc în funcție de necesitățile de programare;
  4. CM este consultat cu privire la orice modificare a programului propusă de AM PNDR;
  5. CM examinează activitățile și realizările legate de progresele înregistrate în punerea în aplicare a planului de evaluare a programului;
  6. CM examinează acțiunile din cadrul programului legate de îndeplinirea condiționalităților ex ante care intră în sfera responsabilităților AM PNDR și este informat cu privire la acțiunile legate de îndeplinirea condiționalităților ex ante;
  7. CM poate formula observații în ceea ce privește implementarea și evaluarea programului, incluzând acțiuni legate de reducerea sarcinii administrative pentru beneficiari;
  8. CM participă la rețeaua rurală națională pentru a face schimb de informații cu privire la implementarea programului;
  9. CM analizează și aprobă rapoartele anuale de implementare, înainte de a le transmite Comisiei.

Secretariatul Comitetului de Monitorizare

Secretariatul CM va fi asigurat de AM PNDR care va fi responsabil de pregătirea documentelor legate de monitorizare, rapoarte, ordinea de zi și elaborarea minutilor întâlnirilor.

15.3. Dispoziții prin care să se asigure publicitatea programului, inclusiv prin intermediul rețelei rurale naționale, făcând referire la Strategia de informare și de publicitate menționate la articolul 13 din Regulamentul (UE) nr. 808/2014

Responsabilitățile Autorității de Management

Conform articolului 66, alin. 1, lit. (i) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, AM PNDR are obligația să asigure publicitatea în favoarea programului, inclusiv prin intermediul rețelei rurale naționale, prin informarea potențialilor beneficiari, a organizațiilor profesionale, a partenerilor economici și sociali, a organismelor implicate în promovarea egalității între bărbați și femei, precum și a organizațiilor neguvernamentale în cauză, inclusiv a organizațiilor de protecție a mediului, cu privire la posibilitățile oferite de program și la normele privind accesul la finanțare, precum și prin informarea beneficiarilor cu privire la contribuția Uniunii și informarea publicului larg cu privire la rolul Uniunii în cadrul programului.

Conform articolului 13 din Regulamentul nr. 808/2014, strategia de informare și publicitate va fi trimisă, spre informare, către Comitetul de Monitorizare nu mai târziu de 6 luni după aprobarea PNDR. AM PNDR va informa CM cel puțin o dată pe an cu privire la progresele înregistrate în punerea în aplicare a strategiei de informare și publicitate și la rezultatele obținute, precum și cu privire la acțiunile de informare și publicitate planificate pentru a fi efectuate în anul următor. De asemenea, conform articolului 66, alin. 1, lit. (c) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, AM PNDR are obligația să se asigure că beneficiarii și celelalte organisme participante la implementarea operațiunilor sunt informați cu privire la

obligățiile care le revin ca urmare a acordării ajutorului și utilizează fie un sistem separat de contabilitate, fie o codificare contabilă adecvată pentru toate tranzacțiile aferente operațiunii.

În îndeplinirea responsabilităților referitoare la publicitate, AM PNDR va avea în vedere prevederile anexei III din Regulamentul de Implementare nr. 808/2014 și va întreprinde măsurile necesare pentru ca beneficiarii sprijinului acordat prin FEADR să fie informați și să își îndeplinească obligațiile de publicitate pentru sprijinul primit prin FEADR.

AM are responsabilitatea de a conduce, împreună cu agenția de plăți, procesul general de comunicare, și de a gestiona Rețeaua Națională pentru Dezvoltare Rurală în asigurarea acțiunilor de publicitate pentru PNDR. Strategia de informare și publicitate elaborată de către AM va constitui baza planului de comunicare a rețelei.

La nivelul AM PNDR a fost constituit un grup de lucru în care sunt cooptați și reprezentanți ai agențiilor de plăți în vederea elaborării strategiei de informare și publicitate pentru PNDR 2014-2020. În prezent, a fost elaborat un prim draft, au fost identificate acțiunile prioritare, și a fost stabilită delimitarea atribuțiilor de informare ale RNDR și ale celorlalte entități responsabile de implementarea Programului. În paralel, se creionează planul de acțiune al Rețelei pentru asigurarea corelării cu acțiunile programate în strategia de informare și publicitate. Ulterior consultării Comitetului de Monitorizare cu privire la strategia de informare și publicitate, urmează a fi elaborat primul plan anual de comunicare.

Obiectivul principal al strategiei de informare și publicitate

Acțiunile de informare și publicitate privind PNDR trebuie să asigure conștientizarea publicului larg și în mod special a:

- potențialilor beneficiari, în vederea accesării fondurilor europene destinate dezvoltării rurale, inclusiv lansarea de sesiuni individuale, conținutul măsurilor și condițiile de primire a sprijinului și a regulilor de implementare a proiectului;
- administrațiilor publice naționale și locale, organizațiilor profesionale, partenerilor economici și sociali, organizațiilor neguvernamentale.

Comunicarea trebuie să fie clară, concisă, concretă, adaptată publicului țintă și coerentă la nivel județean, regional și central, pe durata întregii perioade de implementare a programului. Aceasta se articulează în jurul a trei principii:

- *flexibilitatea* (capacitatea de a răspunde rapid la semnalele venite din mediul intern și extern);
- *transparența* (capacitatea de a furniza informație obiectivă și corectă referitoare la PNDR și la contribuția UE);
- *eficiența* (utilizarea optimă a resurselor în vederea atingerii impactului maxim).

AM PNDR, împreună cu agenția de plăți, va elabora o strategie de informare și publicitate care va cuprinde:

- a. obiectivele și grupurile țintă de potențiali beneficiari;
- b. descrierea conținutului acțiunilor de informare și publicitate;
- c. bugetul indicativ al strategiei;
- d. descrierea organelor administrative, inclusiv resursele de personal responsabile pentru punerea în aplicare a măsurilor de informare și publicitate;

- e. descrierea rolului jucat de Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală și a modului în care planul de comunicare solicitat în temeiul art. 54 (3) (vi) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 va contribui la susținerea aplicării strategiei;
- f. descrierea modului în care măsurile de informare și publicitate vor fi evaluate în termeni de vizibilitate și conștientizare a publicului țintă, precum și pentru aprecierea rolului jucat de fondurile europene pentru dezvoltare rurală și de UE;
- g. o actualizare prin planuri anuale de comunicare pentru stabilirea activităților de informare și publicitate care urmează a fi efectuate în anul următor.

Implementarea strategiei de informare și publicitate privind PNDR va fi asigurată de către Direcția Generală Dezvoltare Rurală, în calitate de AM PNDR, împreună cu Agențiile de plată completată de activitatea RNDR.

Strategia va fi implementată prin Planuri de comunicare anuale, întocmite de AM PNDR împreună cu toate entitățile implicate în activitatea de informare și publicitate. Planul de comunicare anual va fi prezentat spre informare membrilor CM, la ultimul Comitet de Monitorizare din fiecare an și va prezenta activitățile care vor fi efectuate în anul următor.

Strategie de informare și promovare va cuprinde și acțiuni referitoare la sub-programul tematic. În același timp se vor desfășura și acțiuni particularizate în funcție de specificul măsurilor ce se vor derula prin sub-program.

Măsuri de informare a potențialilor beneficiari

AM PNDR împreună cu agențiile de plată vor pune la dispoziția potențialilor beneficiari informații privind fluxul accesării fondurilor alocate, condițiile de eligibilitate, procedurile administrative legate de accesul la finanțare, procedura de examinare a cererilor de finanțare, criteriile de selecție a proiectelor, precum și numele persoanelor de contact la nivel național, regional și local responsabile cu activitatea de informare și comunicare privind PNDR.

Activitățile de comunicare sunt specifice pentru faze diferite de implementare, astfel:

- *Faza 1: pregătirea lansării PNDR* - Activitățile de comunicare aplicabile: campanii de informare și prezentare, realizare și distribuire de materiale tipărite și campanie multimedia de informare generală și tehnică, evaluare necesități și modalități de informare.
- *Faza 2: lansarea PNDR și a măsurilor de finanțare* - Activitățile de comunicare aplicabile: campanii de informare și promovare generală, campanii publicitare de conștientizare și convingere pentru accesarea fondurilor disponibile, campanii de prezentare a exemplelor de bună practică, campanii publicitare de informare, mediatizare PNDR, evenimente publice de informare și prezentare specifică și tehnică, realizare și distribuire de materiale de informare.
- *Faza 3: derularea PNDR și a măsurilor de finanțare* - Activitățile de comunicare aplicabile: campanii de informare specifică și tehnică, campanii publicitare de informare și promovare pentru accesarea și derularea fondurilor europene, campanii de promovare a exemplelor de bună practică, mediatizare Program, evenimente publice de informare și prezentare tehnică, realizare și distribuire de materiale de informare.

Acțiunile de informare a publicului larg cu privire la rolul jucat de Comunitate în cadrul PNDR și la rezultate

Publicul larg va fi informat cu privire la rolul pe care îl are UE în implementarea PNDR prin:

- campanii de informare, de promovare și publicitare. Pentru informarea publicului larg vor avea loc campanii specifice, în mod deosebit cu privire la aprobarea programului de Comisia Europeană și despre începutul implementării PNDR (pentru a acoperi o gamă cât mai largă de potențiali beneficiari). La sfârșitul acestei perioade, campaniile vor fi organizate în scopul informării publicului cu privire la rezultate, experiența dobândită și beneficiarii care au accesat FEADR.
- Portal unic de internet care va facilita accesul la informațiile de interes public disponibile inclusiv pe alte pagini de internet (RNDR, Agenții de plată). Aceste informații vor reflecta, în special, contribuția și principalele realizări ale PNDR la prioritățile Strategiei Europa 2020 (locuri de muncă, dezvoltare economică și dezvoltare sustenabilă), la prioritățile de dezvoltare rurală ale Uniunii și la Acordul de Parteneriat.
- Publicarea unor rapoarte anuale cu privire la implementarea PNDR care vor continua pe toată perioada implementării, până la evaluarea rezultatelor acestuia.
- Menționarea în mod explicit a contribuției UE pe toate materialele tipărite și multimedia, în cadrul tuturor evenimentelor și activităților de comunicare, precum și pe toate mijloacele de comunicare ale AM PNDR, Agențiilor de plată și RNDR.

Rolul Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală în activitățile de informare și de publicitate referitoare la programul de dezvoltare rurală

Una dintre sarcinile RNDR va fi elaborarea unui Plan de comunicare a rețelei, ca parte a planului de acțiune, care va completa întreaga Strategie de informare și publicitate a Programului Național de Dezvoltare Rurală. Planul de comunicare va fi corelat cu obiectivele politice generale, va cuprinde sarcini și un calendar clar de realizare, cu desemnarea explicită a grupurilor țintă. Instrumentele de comunicare și modalitățile de comunicare vor fi stabilite în așa fel încât să răspundă cerințelor diferitelor grupuri-țintă și ale publicului larg.

Activitățile de informare și de comunicare desfășurate de către RNDR vor fi complementare cu activitățile similare aferente programului desfășurate de către structurile responsabile. Având în vedere specificul Rețelei, aceste activități se vor axa în principal pe acțiuni de informare la nivel local și la nivelul Grupurilor de Acțiune Locală, exemple de bune practici, precum și implicarea multiplicatorilor de informații în activitatea de promovare a PNDR, etc.

De asemenea, conform pct. 1.4 din Anexa III a Regulamentului nr. 808/2014, acțiunile de informare și comunicare vor avea în vedere următoarele instituții și părți interesate:

- a. Autoritățile urbane și rurale și alte autorități publice competente, partenerii economici și sociali și organismele relevante care reprezintă societatea civilă (inclusiv parteneri din domeniul protecției mediului, organizații neguvernamentale și organisme însărcinate cu promovarea integrării sociale, egalității de gen și nediscriminării).
- b. Centrele de informare privind Europa și reprezentanțele Comisiei, precum și birourile de informare ale Parlamentului European din statele membre.
- c. Institutele de învățământ și cercetare.

Instrumentele și activitățile utilizate de UR pentru a facilita procesele de conectare în rețeaua RNDR pot cuprinde **Instrumente de diseminare a informațiilor** precum: instrumente media (e-mailing, telefonie, sms, etc.), materiale informative și publicitare, baza de date, forumuri de discuții, cursuri de instruire, pagină web, schimburi de experiență și bune practici etc.

Notificarea privind acordarea sprijinului

AM PNDR și AFIR se vor asigura că notificarea beneficiarilor privind acordarea sprijinului cuprinde informații privind finanțarea acțiunii din Programul Național de Dezvoltare Rurală co-finanțat din FEADR, precum și cu privire la măsura și prioritatea din care provine sprijinul.

Responsabilitățile beneficiarilor

Beneficiarii PNDR vor asigura transparența utilizării fondurilor europene prin acțiuni care vor facilita vizualizarea informațiilor privind finanțarea obținută, a termenelor de implementare a proiectului, a autorității contractante și a detaliilor relevante privind realizarea activității, prin următoarele modalități și cu respectarea tuturor prevederilor din Anexa III a Regulamentului de Implementare nr. 808/2014, art. 2.2.: Amplasarea de elemente publicitare explicative, astfel încât să fie ușor vizibile pentru public, atât ca amplasare, cât și ca realizare, astfel:

- pentru investiții care au obținut finanțare de peste 500.000 de euro se vor amplasa panouri stradale;
- pentru investiții care au obținut finanțare de peste 50.000 de euro (valoare totală eligibilă) și la sediile tuturor Grupurilor de Acțiune Locală se vor amplasa plăcuțe;
- pentru activități care au obținut finanțare mai mică de 50.000 de euro (valoare totală eligibilă) se vor amplasa afișe;
- pe bunurile achiziționate prin activitățile finanțate se vor aplica autocolante;

Menționarea pe paginile de internet ale beneficiarilor, dacă există și dacă fac obiectul activităților finanțate, a contribuției FEADR și postarea unui link către site-ul Comisiei, conform prevederilor din Anexa III din Regulamentul de Implementare nr. 808/2014, part. 2, art. 2(b)

Menționarea pe materialele tipărite și multimedia, dacă există și dacă fac obiectul activităților finanțate, a contribuției FEADR;

Facilitarea mediatizării activității finanțate prin PNDR ca exemplu de bună practică, la solicitarea Autorității Contractante a beneficiarului.

15.4. Descrierea mecanismelor menite a asigura coerența în ceea ce privește strategiile de dezvoltare locală implementate în cadrul LEADER, activitățile preconizate în cadrul măsurii de cooperare menționate la articolul 35 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, măsura referitoare la serviciile de bază și la reînnoirea satelor în zonele rurale menționată la articolul 20 din regulamentul respectiv, precum și alte fonduri ESI

În cadrul LEADER, GAL-urile elaborează și implementează SDL-uri prin intermediul cărora sunt identificate pe principii ascendente și partenoriale, între mediul privat și cel public local, nevoile și prioritățile de dezvoltare locală specifice unui anumit teritoriu. M16 sprijină înființarea și funcționarea grupurilor operaționale (GO) pentru dezvoltarea de proiecte pilot, noi produse, practici, procese și tehnologii în sectoarele agricol, alimentar și forestier, cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare, prin dezvoltarea de lanțuri scurte și de piețe locale, precum și activitățile de promovare adaptate contextului local, servind drept catalizator pentru dezvoltarea comunității rurale. Complementaritatea dintre GO și GAL este dată și de aria teritorială diferită a celor două abordări. În timp ce GAL este strict limitat teritorial, GO nu este limitat la o anumită dimensiune teritorială. GAL-

urile pot reprezenta un partener activ în dezvoltarea GO, prin diseminarea la nivel local a informațiilor cu privire la oportunitățile PEI și prin încurajarea proiectelor inovative la nivelul SDL. Acțiunile de cooperare împreună cu acțiunile sprijinite prin SDL ale teritoriului și planurile de dezvoltare locală ale regiunii vor contribui, printr-o abordare complementară, la atingerea obiectivelor PNDR.

În procesul de elaborare și de implementare a SDL, partenerii locali vor ține cont de nevoile locale și de posibilitatea de a include caracteristici inovatoare în context local ca și acțiuni complementare proiectelor de cooperare inovative.

M07 vizează preponderent investiții în infrastructura de bază la scară mică și investiții pentru conservarea patrimoniului cultural. Deși tipurile de investiții prevăzute prin M19 și prin M07 pot viza, potențial, aceleași tipuri de investiții, prin M19 se asigură finanțarea serviciilor de bază și investițiilor la scară mică pentru reînnoirea satelor în zonele eligibile LEADER, cu o valoare maximă a proiectelor de 200.000 euro. Prin selectarea proiectelor de la nivel local, GAL va urmări consolidarea coerenței teritoriale. Principiile privind stabilirea criteriilor de selecție în cadrul M07 prioritizează proiectele care au, de asemenea, relevanță sau sunt complementare cu alte investiții sprijinite la nivel național sau regional: (ex. principiul conectivității în vederea asigurării legăturii cu principalele căi rutiere și alte căi de transport, principiul rolului multiplu în sensul accesibilizării agenților economici, a zonelor turistice, a investițiilor sociale, accesibilizarea altor investiții finanțate din fonduri europene, principiul prioritizării investițiilor care vin în completarea celor finanțate prin POS Mediu și/sau POIM). GAL-urile vor propune operațiuni relevante care răspund nevoilor identificate la nivel local. Acestea vor fi implementate în conformitate cu planurile de dezvoltare a municipalităților și a satelor în zonele rurale și a serviciilor de bază oferite de acestea, realizându-se astfel complementaritatea cu proiectele dezvoltate la nivel național/regional, prin M7. În același timp, măsura de cooperare, care, prin obiectivele sale, vizează sprijinirea fermierilor, întreprinderilor și altor entități în vederea încurajării cooperării cu privire la dezvoltarea de proiecte inovatoare, ajută la potențarea rezultatelor și proiectelor demarate prin M07 și M19, ajutând la crearea de beneficii economice, de mediu și sociale pentru populația din mediul rural.

Ca parte din abordarea LEADER, proiectele de cooperare transnațională (dintre România și alte SM) și de cooperare inter-teritorială (în cadrul teritoriului României) vor putea fi implementate de GAL-uri. Noul program va pune accent pe finanțarea operațiunilor care vizează valorificarea resurselor locale și promovarea specificului local, inclusiv prin măsura de cooperare.

Sprijinul acordat prin M06 se acordă pentru crearea și dezvoltarea unor noi activități economice în zonele rurale, atât pentru anumite categorii de afaceri în domeniul agricol, cât și pentru diversificarea activităților în general, dincolo de diversificarea activităților cu profil agricol.

În vederea asigurării evitării suprapunerilor investițiilor finanțate prin M6, 7 și 19, RO va lua măsuri în procesul de programare pentru evitarea dublei finanțări ale aceleiași investiții, prin verificarea în baza de date a Agenției de Plăți. Se va asigura astfel că investițiile finanțate prin M19, implementate de către grupurile de parteneri din domeniul public și din cel privat de pe teritoriul LEADER (care abordează una sau mai multe dintre prioritățile UE în materie de dezvoltare rurală conf. art. 2 (19) R (UE) nr. 1303/2013) nu se vor suprapune cu alte investiții finanțate inclusiv prin M7 și vor demonstra coerența cu alte instrumente relevante din teritoriu. Având în vedere faptul că LEADER 2014 – 2020 va fi finanțat doar din FEADR (mono-finanțare) nu au fost definite fonduri principale. Ca un criteriu general de demarcație, FEDR și FSE vor sprijini acțiunile de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității în mediul urban, în timp ce FEADR va sprijini GAL-uri în zonele rurale și în orașele cu mai puțin de 20.000 de locuitori. POR, prin instrumentul de finanțare DLRC, va sprijini acțiunile de

dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității în mediul urban pentru localități cu peste 20.000 de locuitori.

În cazul demarcării operațiunilor din cadrul SDL cu cele specifice DLRC - POCU, complementaritatea operațiunilor va fi asigurată printr-o demarcare pe DI, astfel proiectele de infrastructură pentru servicii sociale vor fi finanțate prin PNDR, urmând ca prin POCU să fie finanțate măsurile soft complementare (sprijin pentru accesul și participarea la educație și formare, stimulente financiare acordate comunităților marginalizate, dezvoltare de servicii sociale etc.) celor susținute prin PNDR.

În vederea asigurării complementarității intervențiilor ce vizează infrastructura de internet în bandă largă – rețea de distribuție și rețea de acces, se aplică demarcarea teritorială a intervențiilor cu cele finanțate prin POC; astfel, prin M19 se acoperă zonele aferente comunelor și orașelor cu populație mai mică de 20.000 de locuitori. Finanțarea va fi bazată pe harta zonelor eligibile pentru acest tip de investiții („zone albe”) din punct de vedere al existenței infrastructurii de internet în bandă largă, harta ce va fi elaborată de autoritățile abilitate.

FEPAM va susține investițiile efectuate de către actorii din sectorul pescuitului (FLAG-uri), în vederea promovării creșterii economice, incluziunii sociale, creării de locuri de muncă și acordării de sprijin pentru angajare și mobilității forței de muncă în comunitățile costiere și interioare care depind de pescuit și acvacultură, inclusiv diversificarea activităților de pescuit și alte sectoare maritime.

Specificații privind ITI/Delta Dunării/SUERD

- Intervențiile finanțate din **FEADR**, în mod complementar cu investițiile din **FEDR, FSE și FC**, vor contribui la obiectivele stabilite prin **Strategia de dezvoltare sustenabilă integrată a Deltei Dunării 2030** printr-o alocare indicativă de **168 mil. €** (FEADR și contribuție națională) care va viza M4, M6, M7 și M19. **M10 contribuie complementar la obiectivele SIDD DD privind protejarea mediului și a resurselor naturale, fără a avea o alocare indicativă. Pentru a evolua contribuția M.10, gradul de accesare va face obiectul monitorizării în perioada curentă de programare.**
- În mod complementar cu investițiile din **FEDR, FC, FEPAM, FSE**, intervențiile prin **FEADR** vor contribui la cei patru piloni ai **Strategiei UE pentru Regiunea Dunării (SUERD)** prin investiții în active fizice, dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor, servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale, transfer de cunoștințe și acțiuni de informare, agro-mediu și climă, cooperare și LEADER. Alocarea financiară pentru aceste intervenții va fi alocarea totală a programului, respectiv **9,473 mld . € (FEADR și contribuție națională).**
- În cadrul AP cu UE pentru perioada 2014-2020, RO propune o abordare integrată a investițiilor UE. Mecanismul de coordonare structurat pe trei niveluri (strategic, interinstituțional tematic, operațional), stabilit la nivelul AP (cap. 2.1), va asigura coerența intervențiilor, urmărind complementaritățile și sinergiile reliefate în fazele de programare pentru atingerea obiectivelor tematice comune (OT).
- La nivel operațional, în cadrul Grupului de Lucru Funcțional pentru abordări noi se vor constitui colective formate din reprezentanți ai autorităților de management, organismelor intermediare și, după caz, ai punctului național de contact pentru romi, organismului unic pentru FSE (Single body for ESF), ministerelor responsabile de politicile publice relevante, ADR-urilor. Pentru arile care necesită o abordare integrată a intervențiilor vor fi stabilite principiile de implementare cele mai adecvate (coordonarea lansării apelurilor de proiecte, punctaje suplimentare, criterii de selecție care să garanteze abordarea integrată a finanțării, selecție comună). Aceste principii vor fi

formalizate în cadrul unor protocoale de coordonare asumate de autoritățile de management implicate.

15.5. Descrierea acțiunilor care vizează reducerea sarcinii administrative pentru beneficiari, menționate la articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

Experiența din perioada 2007-2013 a evidențiat faptul că povara administrativă la nivelul beneficiarilor și al autorităților a avut consecințe negative în ceea ce privește procesul de selecție a proiectelor, creând în același timp probleme și în implementare.

Principalele dificultăți întâmpinate în implementarea proiectelor pentru infrastructura de bază au fost legate de nivelul mare de complexitate și durata de execuție a proiectelor. De asemenea, pentru realizarea investițiilor a fost necesară obținerea unui număr mare de autorizații emise de diverse autorități, ceea ce a îngreunat procesul de implementare pentru beneficiari. În plus, a existat o dificultate în aplicarea conceptului de proiecte integrate de dezvoltare sub forma intervențiilor concentrate, interconectate, în zone clar definite.

De asemenea, din verificarea criteriilor de selecție pentru proiectele de investiții în perioada de programare 2007-2013 s-a constatat faptul că o parte din acestea au fost utilizate de către beneficiari pentru crearea unor condiții artificiale care să permită obținerea sprijinului. În aceste condiții, în elaborarea fișelor măsurilor care vor fi implementate în perioada 2014-2020 s-a ținut cont de experiența anterioară, în sensul eliminării criteriilor de selecție care ar putea conduce la riscuri în implementare.

Totodată, în vederea analizării poverii administrative a beneficiarilor privați ai fondurilor ESI, în perioada ianuarie-noiembrie 2014, Ministerul Fondurilor Europene a derulat proiectul "Analizarea poverii administrative a beneficiarilor Fondurilor Europene Structurale și de Investiții". Scopul acestui proiect a fost să identifice cele mai potrivite măsuri în vederea reducerii poverii administrative pentru beneficiarii privați ai fondurilor ESI. Recomandările evaluatorilor se referă, în general, la reducerea numărului de documente, simplificarea procesului achizițiilor publice și elaborarea unei baze de date cu prețuri de referință, reducerea perioadei de evaluare a proiectelor, măsuri care deja au fost avute în vedere.

În vederea fluidizării și reducerii termenelor de la depunerea proiectelor până la selecția acestora, pentru simplificarea proceselor și, în general, pentru creșterea eficienței implementării programului, se au în vedere următoarele:

- Evitarea elaborării politicii ad hoc și verificarea sistematică a propunerilor legislative față de cerințele PNDR pentru asigurarea coerenței legislative,
- Îmbunătățirea comunicării referitoare la PNDR și la cerințele de implementare cu toate instituțiile implicate pentru corelarea cu frecvențele modificări legislative,
- Introducerea graduală a posibilității de depunere on-line în vederea reducerii perioadei de timp precum și a costurilor necesare pentru depunerea proiectelor,
- Reducerea numărului de documente solicitate la depunerea proiectelor, rămânând ca o serie de documente să fie prezentate la contractare, pentru fluidizarea procesului de depunere a proiectelor,
- Disponibilitatea unor proiecte model pentru finanțarea anumitor tipuri de investiții realizate prin PNDR în vederea sprijinirii potențialilor beneficiari ai programului în elaborarea proiectelor,
- Evaluarea continuă a proiectelor depuse în vederea scurtării termenelor de la depunerea la contractarea proiectelor,

- Elaborarea bazei de date cu prețuri de referință pentru mașini, utilaje și echipamente specializate care pot fi achiziționate prin măsurile de investiții aferente PNDR 2014-2020 în scopul reducerii poverii administrative la nivelul beneficiarilor,
- Elaborarea unor modele standard de către AFIR în vederea sprijinirii beneficiarilor în aplicarea corectă a procedurilor de achiziții,
- Utilizarea costurilor standard pentru costuri legate de înființarea și reconversia plantațiilor pomicole în cadrul sub-măsurii 4.1a, pentru struguri de masă în cadrul sub-măsurii 4.1, iar în cadrul Sub-măsurii 8.1 pentru lucrări de înființare a culturilor. Costurile standard vor conduce la eliminarea achizițiilor private și la asigurarea rezonabilității costurilor,
- Utilizarea costurilor standard pentru infrastructură (HG nr. 363/2010) în vederea asigurării rezonabilității costurilor.

Simplificările propuse vor fi monitorizate, evaluate și îmbunătățite în mod continuu și la timp, prin următoarele mecanisme:

- monitorizarea modului în care răspunde sistemul privind depunerea on-line și îmbunătățirea acestuia în timp util, astfel încât beneficiarii să poată depune cererile de finanțare în condiții optime,
- actualizarea și completarea periodică a Bazei de date cu prețuri de referință instituită și aprobată prin act normativ național;
- evaluarea anuală a modului de organizare a sesiunilor și a alocărilor disponibile în ceea ce privește numărul de proiecte depuse și timpul de evaluare necesar AFIR în vederea îmbunătățirii modului de organizare a sesiunilor, pentru a limita timpul de decizie privind aprobarea proiectelor.

De asemenea, în contextul evaluărilor programului, vor fi analizate și acțiunile propuse pentru simplificare.

15.6. Descrierea modului de utilizare a asistenței tehnice, inclusiv a acțiunilor legate de pregătirea, gestionarea, monitorizarea, evaluarea, informarea și controlul programului și de implementarea acestuia, precum și a activităților referitoare la perioadele de programare precedente sau ulterioare menționate la articolul 59 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

Descrierea generală

Fondurile de asistență tehnică (AT) din FEADR vor sprijini acțiunile de pregătire, gestionare, monitorizare, evaluare, informare și comunicare, colaborare în rețea, soluționare a reclamațiilor, control și audit pentru PNDR. Unul din obiectivele principale ale utilizării AT îl constituie întărirea capacității administrative la nivelul autorităților responsabile de implementarea PNDR în corelare cu Acordul de Parteneriat.

Măsura de AT contribuie la implementarea efectivă, eficientă, corectă și transparentă a PNDR prin următoarele tipuri de activități:

- a. realizarea de studii, documentații, cercetări etc;
- b. creșterea competențelor administrative/ de management ale personalului de la nivelul beneficiarilor măsurii,
- c. sprijinirea activităților de implementare și control,

- d. dezvoltarea și actualizarea software-ului necesar derulării programului, asigurarea suportului tehnic și logistic necesar;
- e. monitorizarea și evaluarea programului;
- f. sprijinirea activităților CM;
- g. implementarea strategiei de informare și promovare a PNDR;
- h. îmbunătățirea controlului și auditului la nivelul autorităților responsabile de implementarea programului;
- i. implementarea de acțiuni în vederea eliminării corupției cu impact asupra managementului financiar al programului, transparenței cheltuielilor și eficienței controalelor;
- j. implementarea de acțiuni de întărire a capacității administrative a autorităților responsabile de managementul, implementarea și controlul PNDR;
- k. implementarea de acțiuni de reducere a sarcinii administrative .

Domeniul de aplicare AT este:

- Acțiuni legate de punerea în aplicare a FEADR. *Pentru FEADR aceste funcții sunt îndeplinite de AM, AFIR, APIA, Organismul de coordonare (OC), Autoritatea Competentă (AC), instituții cu funcții delegate și CM.*
- Înființarea și funcționarea RNDR.

AT nu va sprijini:

- acțiunile de consolidare a capacităților administrative care nu sunt legate de administrarea și utilizarea fondurilor FEADR;
- alte funcții îndeplinite de alte organisme în implementarea PNDR;
- costurile aferente organismului de certificare.

Se vor finanța:

- proiecte de AT contractate cu respectarea legislației naționale în domeniul achizițiilor publice;
- cheltuieli efectuate direct care nu necesită implementarea sub formă de proiect.

La începutul fiecărui an, la nivelul beneficiarilor de AT se întocmește Planul anual al acțiunilor de AT ce cuprinde nevoile de bunuri și servicii ce urmează a fi achiziționate pentru buna implementare a PNDR. Acțiunile cu impact multianual, cele de monitorizare - evaluare și comunicare și publicitate incluse în planurile anuale de AT sunt corelate cu planul de evaluare și strategia de informare și publicitate elaborate pentru perioada de implementare a PNDR. În cap. 11.5 au fost introduși indicatori de output specifici pentru monitorizare. Nu s-au stabilit valori de realizare 2023 asociate acestora, având în vedere că indicatorii nu sunt legați de performanță și ținte.

Tipul sprijinului

- elaborarea de studii, cercetări, analize, expertize, etc. cu caracter general sau specific, inclusiv pentru închiderea perioadei de programare 2007-2013;
- activități de instruire, organizarea de seminarii, ateliere de lucru, schimburi de informații și experiență, inclusiv la nivel comunitar, vizite de studiu, etc. pentru creșterea competențelor administrative și de management ale personalului organismelor implicate în derularea PNDR;
- activități strict legate de managementul și derularea programului, desfășurate de beneficiarii măsurii de AT;

- dezvoltarea și actualizarea sistemului informatic de gestiune a fondurilor alocate României, inclusiv dezvoltarea și actualizarea website-ului PNDR;
- achiziționarea de echipamente informatice, pedagogice, materiale de documentare, de birotică, licențe software și echipamente specifice desfășurării activităților de control etc., necesare derulării PNDR;
- activități de monitorizare a Programului;
- activități de evaluare a Programului, inclusiv evaluarea ex-ante a programului următor și evaluarea ex-post a PNDR 2007-2013;
- activități necesare pentru pregătirea perioadei de programare post 2020;
- implementarea strategiei de informare și promovare a PNDR;
- sprijin pentru înființarea și funcționarea RNDR;

Beneficiari

- AM - PNDR;
- AFIR
- APIA;
- AC;
- OC;
- RNDR;
- ANSVSA
- Garda Forestieră.

În cazul APIA, AC, OC, costurile de AT vor fi eligibile dacă sunt direct legate de managementul, auditul, monitorizarea și controlul implementării PNDR.

Pentru instituțiile care au delegate de către AM și AFIR implementarea acțiunilor legate de verificare și control sunt eligibile doar costurile necesare achiziționării de echipamente ce sunt utilizate în acest sens.

Costuri eligibile

- plata salariilor și a stimulentei salariale inclusiv plata contribuțiilor sociale datorate de angajat și angajator, ale personalului implicat în managementul și controlul programului de la nivelul beneficiarilor măsurii de AT, respectiv AM, AFIR, OC și AC;
- plata stimulentei salariale inclusiv plata contribuțiilor sociale datorate de angajat și angajator ale personalului APIA implicat, la toate nivelurile, în gestionarea măsurilor de dezvoltare rurală delegate, proporțional cu atribuțiile prevăzute în fișa postului. Numărul persoanelor ce vor beneficia de stimulente salariale, va fi stabilit în urma derulării contractului ce va avea ca obiect servicii de audit a personalului APIA în vederea stabilirii gradului de implicare în măsurile delegate FEADR ;

Pentru personalul AFIR, APIA, AC și OC se va elabora o procedură în cadrul căreia se va defini categoria de personal ce beneficiază de salarii și/sau stimulente (categorie ce are peste 50% din atribuții de serviciu constituite din sarcini de management și control pentru FEADR). În acest scop se va întocmi lunar un plan de raportare și verificare a personalului ce are atribuții de implementare și control pentru FEADR. Atribuțiile de serviciu constituite din sarcini de management, implementare și control pentru FEADR se pot cuantifica fie ca pondere a acestora din totalul atribuțiilor de serviciu fie ca pondere a timpului alocat acestora din totalul timpului de lucru.

Entitățile beneficiare (AFIR, APIA, AC și OC) vor implementa un sistem informatic de gestiune a performanțelor personalului.

- cheltuieli cu achiziționarea prin cumpărare /închiriere/leasing operațional de autoturisme/ambarcațiune (acolo unde este cazul) pentru AM, AFIR, APIA, OC și AC;
- cheltuieli pentru formarea personalului AM, AFIR și APIA proportional și în legătură cu utilizarea lor în scopul implementării PNDR;
- cheltuieli cu achiziția de echipamente specifice necesare desfășurării activităților delegate către ANSVSA și Garda Forestieră;
- plata cheltuielilor de chirie, întreținere și funcționare a sediilor AM și AFIR;
- plata cheltuielilor de întreținere și funcționare a autoturismelor AM, AFIR, APIA AC și OC achiziționate prin AT pentru deplasările care au ca obiect strict măsurile de dezvoltare rurală (în cazul APIA, AC și OC);
- cheltuieli privind asigurarea transportului (intern și internațional), cazarea și masa, diurna (în limitele prevăzute de instituțiile UE) personalului AM, AFIR și pentru participanții din instituțiile publice/private de la nivel național sau european la acțiunile finanțate prin AT;
- cheltuieli privind asigurarea transportului (intern și internațional), cazarea și masa, diurna (în limitele prevăzute de instituțiile UE) personalului APIA pentru deplasările care au ca obiect măsurile de dezvoltare rurală delegate;
- cheltuieli cu onorariile personalului implicat în proiectele de AT;
- cheltuieli pentru materiale informative, de promovare, traduceri și interpretare pentru activitățile prevăzute în Cap. 15.6;
- cheltuieli cu achiziția și întreținerea echipamentelor informatice, pedagogice, materiale de documentare, de birotică, licențe și dezvoltare de software, precum și echipamente specifice desfășurării activităților de management, control, audit, monitorizare PNDR etc. pentru AM, AFIR, APIA (în cazul APIA pentru bunurile/serviciile care au ca obiect măsurile de dezvoltare rurală delegate);
- cheltuieli cu achiziția și întreținerea echipamentelor informatice, licențe și dezvoltare de software, precum și echipamente specifice desfășurării activităților de management, control, audit, monitorizare PNDR, etc. pentru APIA (utilizate la implementarea măsurilor de mediu și climă finanțate prin PNDR, proporțional și în legătură cu utilizarea lor în scopul PNDR);
- cheltuieli pentru închirierea de spații adecvate, bunuri, logistică necesare derulării activităților finanțate prin AT;
- cheltuieli pentru auditul financiar al acțiunilor finanțate prin AT;
- cheltuieli cu înființarea și funcționarea RNDR;

Lista nu este exhaustivă. Pentru alte tipuri de cheltuieli trebuie să existe o justificare fundamentată, astfel încât să se asigure îndeplinirea obiectivelor măsurii, precum și că acele cheltuieli sunt direct legate de implementarea PNDR.

Verificările cheltuielilor directe din AT (administrative și la fața locului) vor fi externalizate către o entitate independentă față de autoritatea de plată.

Condiții de eligibilitate

- respectarea legislației naționale în domeniul achizițiilor publice cu privire la selectarea furnizorilor de servicii, bunuri sau lucrări. Această regulă nu se aplică acțiunilor AT, reprezentate de cheltuieli efectuate direct și care nu necesită implementare sub formă de proiect;

- finanțarea operațiunilor AT se va realiza numai din FEADR, în vederea evitării dublei finanțări;
- implementarea proiectelor AT va respecta principiile utilizării eficiente a fondurilor publice, egalității de șanse, nediscriminării și transparenței.

Criteriile de selecție ale furnizorilor de servicii, bunuri sau lucrări se stabilesc conform prevederilor legislației naționale privind achizițiile publice, în vigoare.

Sume și rate de sprijin

Sprijinul este de 100% din totalul cheltuielilor eligibile.

16. LISTĂ DE ACȚIUNI CARE SĂ IMPLICE PARTENERII

16.1. a. Nivel tehnic - Constituirea Comitetului Consultativ Tematic pentru Dezvoltare Rurală Agricultură și Pescuit CCT DRAP

16.1.1. Subiectul consultării corespunzătoare

În contextul procesului de consultare pentru pregătirea perioadei de programare 2014-2020, la nivelul Guvernului României a fost aprobat Memorandumul cu tema „Aprobarea acțiunilor și documentelor privind pregătirea accesării și implementării fondurilor europene în perioada 2014-2020”, în baza căruia a fost constituit Comitetul Consultativ Tematic pentru Dezvoltare Rurală, Agricultură și Pescuit (CCT DRAP), conform prevederilor pct. 2 al Anexei 2 privind Organizarea și funcționarea cadrului partenerial pentru programarea fondurilor europene destinate unei dezvoltări inteligente, durabile și incluzive 2014-2020 ca structură partenerială organizată pentru domeniile privind dezvoltarea rurală, agricultura și pescuitul. CCT DRAP își desfășoară activitatea atât prin reuniuni în plen, cât și pe Grupuri de lucru stabilite corespunzător domeniilor în dezbatere, cu asigurarea reprezentării echilibrate a instituțiilor și organizațiilor menționate în Anexa I la PNDR.

CCT DRAP este alcătuit din 33 de membri, reprezentanți ai instituțiilor din administrația publică centrală, ai organizațiilor socio-economice, ai societății civile și ai organizațiilor și instituțiilor locale, iar la nivelul său sunt constituite 6 Grupuri de Lucru.

Au fost implicate, la nivel extins, și categoriile de organizații din mediul economic, social, academic și din societatea civilă. În anexa nr. 1 la Cap.16 PNDR se regăsește lista partenerilor cooptați în grupurile de lucru constituite.

Prin desemnarea partenerilor cuprinși în grupurile tehnice consultative s-a urmărit acoperirea domeniilor vizate de Programul Național de Dezvoltare Rurală, astfel încât documentul să poată aborda, în mod eficient, provocările specifice ale fiecărei direcții de dezvoltare rurală.

CCT DRAP are rol consultativ, fiind constituit în acord cu principiile orizontale privind egalitatea între femei și bărbați, nediscriminarea și dezvoltarea durabilă, pe baza analizelor și orientărilor strategice formulate în cadrul grupurilor de lucru. Procesul de consultare s-a desfășurat cu respectarea principiilor Codului european de conduită referitor la parteneriat (Regulamentul (UE) no. 240/2014).

Au fost organizate 5 întâlniri CCT DRAP în perioada august 2012 – iunie 2014.

16.1.2. Sinteza rezultatelor

Principalele elemente ale PNDR 2014-2020 (conținut, strategia de dezvoltare rurală 2014-2020, măsurile selectate în cadrul programului, alocări financiare, indicatori PNDR, implementarea principiilor orizontale (egalitatea de șanse, nediscriminare, dezvoltare durabilă) și principiile alcătuirii Comitetului de Monitorizare au fost supuse consultării și validării CCT DRAP. În ultima reuniune a fost supus dezbaterii conținutul programului care a făcut obiectul consultărilor în grupurile de lucru. Principalele observații ale membrilor CCT DRAP au vizat necesitatea introducerii în PNDR 2014-2020 a măsurii Natura 2000,

analiza oportunității introducerii măsurii privind schemele de calitate și solicitarea reducerii bugetului măsurii transfer de cunoștințe.

În urma acestor solicitări, AM a precizat că în lipsa planurilor de management Natura 2000, care conduc la imposibilitatea elaborării și implementării unei măsuri compensatorii pentru aceste zone, prin PNDR 2014-2020 se va încerca o mai bună orientare a pachetelor adresate protecției habitatelor importante pentru unele specii sălbatice. Ulterior, pe perioada de implementare a Programului, după aprobarea unui număr suficient de planuri de management, în urma analizelor care vor fi făcute cu scopul identificării incompatibilității în aplicare a Măsurii 10 în siturile Natura 2000, urmează a se analiza posibilitatea elaborării unei măsuri compensatorii adresate acestor zone.

Referitor la schemele de calitate, s-a clarificat faptul că din analiza SWOT nu a reieșit nevoia introducerii acestei măsuri, pe parcursul procesului de consultare partenerii contribuind activ la identificarea și prioritizarea nevoilor și stabilirea priorităților de finanțare. Față de solicitările de reducere a alocării pentru măsura transfer de cunoștințe, AM a precizat că inițial bugetul programat pentru actuala măsură a fost mai mic, dar în urma recomandărilor evaluatorului ex-ante, aceste alocări au fost majorate pentru a fi corelate cu nevoile identificate în urma analizei și pentru a asigura îndeplinirea obiectivului acestei măsuri care reprezintă o măsură orizontală, suport pentru celelalte măsuri ale programului.

16.2. b. Constituirea Grupurilor de Lucru la nivel tehnic

16.2.1. Subiectul consultării corespunzătoare

Au fost constituite 6 Grupuri de Lucru (GL) în vederea pregătirii PNDR.

- GL Agricultură și Industrie alimentară –10 întâlniri
- GL Mediu –7 întâlniri
- GL Inovare și formare profesională –7 întâlniri
- GL Dezvoltare Economică în spațiul rural –8 întâlniri
- GL LEADER –8 întâlniri
- GL Instrumente Financiare – 3 întâlniri

Grupurile de Lucru au contribuit la elaborarea analizelor sectoriale specifice, a strategiilor naționale necesare fundamentării procesului de accesare a fondurilor europene, propun și dezbat aspecte legate de domeniile prioritare de intervenție și alocările financiare aferente, indicatorii specifici de rezultat, grupuri țintă, categorii de potențiali beneficiari, cu respectarea prevederilor reglementărilor comunitare.

Au fost consultate Descrierea generală, Analiza SWOT și identificarea nevoilor, Strategia pentru PNDR 2014-2020, precum și Fișele măsurilor pentru noua perioadă de programare.

Calendarul consultărilor în cadrul Grupurilor de Lucru a fost următorul:

- Analiza SWOT – 43 zile (28 iunie – 9 august 2013),
- Strategia de dezvoltare rurală a României pentru perioada 2014-2020 - 15 zile (22 noiembrie - 6 decembrie 2013)
- Fișele măsurilor - 8 zile (25.02.2014 – au fost transmise materialele, 4-7 martie - organizarea GL)

Precizăm că partenerii implicați în elaborarea documentelor programatice au avut posibilitatea de a face comentarii și de a transmite observații pe toată perioada, de la momentul lansării spre consultare până la definitivarea fișelor măsurilor ca urmare a discuțiilor din cadrul grupurilor de lucru.

În data de 21 martie 2014 prima varianta completă a PNDR 2014-2020 a fost publicată pe site-ul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, documentul fiind postat la secțiunea Documente în dezbateri.

Principalele măsuri ale Programului au făcut obiectul unei noi runde de consultări în GL Agricultură și Industrie Alimentară, GL Dezvoltare Economică în Spațiul Rural și Leader, în săptămână 23-27 iunie 2014, anterior prezentării Programului în CCT DRAP.

După transmiterea programului în data de 1 iulie 2014 și primirea observațiilor din partea serviciilor Comisiei Europene a mai fost organizată o nouă rundă de întâlniri, pentru prezentarea modalității în care AM a abordat aceste observații.

16.2.2. Sinteza rezultatelor

Rezultatele întâlnirilor din cadrul GL s-au concretizat în îmbunătățirea analizelor, a strategiei, a fișelor măsurilor și a secțiunilor orizontale ale PNDR. Acestea au fost diseminate prin intermediul minutelor transmise membrilor Grupurilor de lucru care au avut posibilitatea de a interveni cu observații pe marginea acestora. De asemenea, pe site-ul MADR - www.madr.ro au fost publicate, în permanență, documentele privind noua perioadă de programare .

Procesul de consultare a fost extrem de transparent și a avut caracter participativ, dezbaterile purtându-se nu doar între partenerii sociali și AM, dar și între diverși parteneri sociali. S-a înregistrat o participare activă și constructivă, propunerile fiind preluate în track, direct pe fișele măsurilor.

În cadrul elaborării strategice a PNDR 2014-2020, nevoile identificate au fost prioritizate, iar selectarea măsurilor a avut în vedere capacitatea reală de soluționare a acestor nevoi.

În ceea ce privește dezbateri fișelor măsurilor propuse în PNDR, acestea s-au concentrat cu preponderență asupra prevederilor privind „Beneficiarii”, „Principii privind stabilirea criteriilor de selecție”, „Cheltuieli eligibile” și „Condiții de eligibilitate”. Sintetizând principalele propuneri cu caracter general au vizat:

- îmbunătățirea PNDR 2014-2020 prin introducerea de noi măsuri (RO PAC, LAPAR – ex: ferma mică, consultanță);
- categoriile de beneficiari, categorii de proiecte eligibile și intensitatea sprijinului acordat (LAPAR, ROMPAN, membrii grupurilor de lucru tehnice);
- îmbunătățirea subprogramului pomicol (PRODCOM, Societatea Română a Horticultorilor, CERASUS- grup COTNARI).
- Propunere orizontală – prioritizarea investițiilor agricole, non-agricole, investiții în infrastructura publică, proiectele din cadrul strategiilor de dezvoltare locală implementate prin LEADER în teritoriul ITI Delta Dunării.
- sublinierea importanței M1 și M2 în domeniul agroalimentar și silvic, pentru promovarea bunelor practici în agricultură și silvicultură (utilizarea și gestionarea apei, conștientizarea utilizatorilor de

teren asupra riscurilor fenomenelor climatice extreme și practicilor inadecvate de management a solului etc.)

Sinteza propunerilor primite din partea membrilor grupurilor de lucru este prezentată în anexa nr. 2 la prezentul capitol.

16.3. c. Nivel non-tehnic: Conferințe naționale – 2 întâlniri/Conferințe regionale – 7 întâlniri

16.3.1. Subiectul consultării corespunzătoare

A avut loc consultare publică cu privire la nevoile de dezvoltare rurală, prioritățile României și la domeniile de finanțare. Scopul acestor întâlniri a fost de a se obține cât mai multă informație de la potențialii beneficiari ai noului program, astfel încât versiunea finală a PNDR 2014-2020 să răspundă așteptărilor acestora. Conferințele au fost organizate în perioada Noiembrie 2013-Aprilie 2014 și au implicat, în total, un număr de 4768 de participanți.

Conferințele la nivel central au implicat părțile interesate de la nivel național, precum autoritățile publice, asociațiile și toate organizațiile ce operează la nivel național.

Conferințele la nivel regional au fost implementate în cele 7 regiuni din România. Au fost implicate părțile interesate de la nivel regional și local precum și potențialii beneficiari finali.

16.3.2. Sinteza rezultatelor

În cadrul conferințelor realizate la nivel național și regional participanții și-au exprimat în general opiniile cu privire la partea de implementare a programului.

Feedback-ul primit din partea acestora a fost analizat, rezultând că părțile interesate și implicate în agricultura românească (fermieri, oameni de afaceri, beneficiari și potențiali beneficiari ai PNDR etc.) își doresc:

- *un program cu proceduri simple în care aspectele legate de birocrație să fie inexistente. Această simplificare a procedurilor se referă implicit și în îmbunătățirea relațiilor dintre autoritățile implicate în program și potențialii beneficiari.*
- *sprijinul pentru micile ferme familiale, sprijinul pentru instalarea tânărului fermier sau sprijinul pentru înființarea de activități non-agricole în zonele rurale. Toate aceste aspecte propuse au fost luate în considerare de către MADR și realizate în fișele de măsură elaborate.*

Considerăm că rezultatele obținute în urma acestui exercițiu au dus la îmbunătățirea noului PNDR 2014 – 2020, care răspunde nevoilor și așteptărilor celor implicați în acest domeniu.

16.4. d. Informarea și consultarea beneficiarilor – Call Center: contactarea beneficiarilor PNDR 2007-2013 și ai potențialilor beneficiari ai PNDR 2014-2020

16.4.1. Subiectul consultării corespunzătoare

Pe lângă conferințele de la nivel central și regional s-a realizat și un dialog direct cu (potențialii) beneficiari prin intermediul unui call center, de către GBI Consulting, consorțiul care asigură asistență tehnică în pregătirea PNDR 2014-2020, care are ca scop consolidarea dialogului atât cu beneficiarii PNDR actuali, cât și cu cei potențiali. Obiectivele generale au fost: diseminarea de informații privind oportunitățile și cerințele noului PNDR și obținerea de feedback privind experiența beneficiarilor aferentă PNDR 2007-2013 și de contribuții pentru noul program.

Acest proces de comunicare directă a acoperit toate regiunile din România și beneficiari potențiali ai tuturor măsurilor PNDR 2014-2020. În perioada 29.10.2013 - 12.03.2014 informația a fost diseminată către un nr. de 135.137 beneficiari ai PNDR 2007-2013 și potențiali beneficiari ai viitorului PNDR..

16.4.2. Sinteza rezultatelor

Majoritatea participanților au solicitat simplificarea procedurilor, reducerea numărului de documente solicitate de către Agenția de Plăți și a timpului necesar pentru Agenția de Plăți pentru procesarea cererilor de finanțare și a cererilor de plată. Pentru proiectele de investiții, participanții au semnalat dificultățile derulării procedurilor de achiziții publice. Beneficiarii intervievați au afirmat că se confruntă și cu dificultăți în elaborarea planurilor de afaceri solicitate în cadrul documentației aferente proiectelor și în a obține cofinanțarea privată pentru a le duce la bun sfârșit proiectele.

Noile măsuri ale PNDR 2014 – 2020 au în vedere simplificarea procedurilor și a documentației pentru viitoarele proiecte întreprinse prin PNDR.

16.5. e. Site-ul MADR: <http://www.madr.ro/ro/programare-2014-2020-pndr.html>

16.5.1. Subiectul consultării corespunzătoare

Consultarea tuturor variantelor de lucru ale PNDR, inclusiv formularea comentariilor prin intermediul platformei PNDR și adresei de e-mail s-a realizat prin intermediul site-ului MADR mai sus menționat, ce cuprinde secțiunea dedicată dezvoltării rurale pentru perioada 2014-2020; Platforma www.pndr2020.ro; Adresă de e-mail: viitorulpndr@madr.ro

16.5.2. Sinteza rezultatelor

Analiza propunerilor și preluarea acelorora cu impact pozitiv pentru dezvoltarea rurală.

În perioada iulie 2013-august 2014 au fost transmise de către potențialii beneficiari aproximativ 90 de petiții. O treime a acestor solicitări au vizat sub/masurile 6.1 și 6.3 în ceea ce privește condițiile de eligibilitate.

16.6. (Opțional) explicații sau informații suplimentare pentru completarea listei de acțiuni

În procesul de selectare a partenerilor s-a ținut cont de următoarele criterii: relevanța sectorului în care își desfășoară activitatea organizația, (agricultură și industrie alimentară, mediu, incluziune socială, cercetare – inovare, consiliere, formare profesională, sprijinirea IMM-urilor, conservarea tradițiilor, culturii, turism, păduri), reprezentativitatea organizației în cadrul sectorului în care își desfășoară activitatea, precum și activitatea organizației desfășurată până în prezent.

Principiile aplicabile acestui cadru partenerial sunt următoarele: respectarea guvernantei pe mai multe niveluri, valorificarea experienței, a bunelor practici și know-how-ului partenerilor relevanți, asigurarea asumării de către toate părțile implicate a intervențiilor programate.

Elementele agreate de către Comitetul Interinstituțional pentru elaborarea Acordului de Parteneriat (CIAP) și, după caz, de celelalte comitete consultative au fost incluse în documentele de programare privind dezvoltarea rurală.

În ceea ce privește procesul de consultare în cadrul CCT DRAP, în prima reuniune au fost structurate acțiunile CCT DRAP și ale grupurilor de lucru formate în cadrul acestui comitet. A fost prezentat proiectul de Regulament de Organizare și Funcționare al CCT DRAP, componența Grupurilor de lucru și calendarul estimativ al activităților CCT DRAP și al grupurilor de lucru până în luna ianuarie 2013.

Cea de-a doua reuniune CCT DRAP a avut ca scop (i) prezentarea evoluției activităților din grupurile de lucru, care s-a materializat prin (ii) prezentarea principalelor elemente ale primului draft al analizei socio-economice a dezvoltării rurale în România. În urma discuțiilor purtate, au fost aduse completări pentru îmbunătățirea documentului.

Cea de-a treia reuniune a prevăzut (i) prezentarea principalelor etape parcurse de la ultima reuniune a CCT DRAP până în prezent, cu privire la elaborarea documentelor programatice și (ii) prezentarea și validarea analizei socio-economice a dezvoltării rurale.

În cea de-a 4-a reuniune au fost prezentate și dezbătute (i) analiza SWOT și (ii) nevoile identificate pentru dezvoltarea rurală din perspectiva cerințelor UE.

Principalele elemente ale PNDR 2014-2020 (conținut, strategia de dezvoltare rurală 2014-2020, măsurile selectate în cadrul programului, alocări financiare, indicatori PNDR, implementarea principiilor orizontale (egalitatea de șanse, nediscriminare, dezvoltare durabilă) și principiile alcătuirii Comitetului de Monitorizare au fost supuse consultării și validării CCT DRAP în cadrul celei de-a 5-a reuniuni.

Principalele propuneri primite din partea partenerilor pe parcursul procesului de consultare privind conținutul PNDR au vizat îmbunătățirea PNDR 2014-2020 prin introducerea de noi măsuri - respectiv ferma mică, consultanță; propuneri ce vizează categoriile de beneficiari, categorii de proiecte eligibile și intensitatea sprijinului acordat, precum și propuneri de îmbunătățire a subprogramului pomicol.

Dintre acestea, au fost acceptate propuneri referitoare la dezvoltarea infrastructurii rurale, construcția și/sau modernizarea fermelor, racordarea la utilități a fermelor și clădirilor, mărirea intensității sprijinului pentru zonele defavorizate, pentru investițiile care conduc la un lanț scurt de aprovizionare local, dotarea infrastructurii de irigații, diminuarea plafonului maxim al dimensiunii fermei mici, diminuarea plafonului minim de la instalarea tinerilor fermieri.

Nu au fost preluate propuneri precum diminuarea plafonului minim pentru ferma mică (valoarea producției standard), întrucât această diminuare nu justifică sprijinul, în contextul în care este urmărită creșterea viabilității exploatațiilor agricole și încurajarea intrării acestora pe piață, nu a fost acceptată introducerea întreprinderilor sociale în lista potențialilor beneficiari, din motive ce țin de cadrul legislativ specific. Propunerea de eliminare a condiției de eligibilitate ca 80% dintre angajați să aibă domiciliul în mediul rural a fost, de asemenea, neacceptată întrucât indicatorii țintă, prevăzuți în cadrul acestei sub-măsuri a PNDR, vizează crearea de noi locuri de muncă în mediul rural. De asemenea, recomandarea de punctare suplimentară în faza de selecție a GAL-urilor cu experiență în actuala perioadă de programare nu a fost acceptată deoarece prevederile regulamentelor europene fac referire la selecția viitoarelor strategii de dezvoltare locală pe principii concurențiale și nediscriminatorii.

Alte propuneri ale partenerilor au vizat aspecte legate de implementare, în special nevoia de a eficientiza și simplifica procedurile administrative și de a îmbunătăți accesul la asigurarea cofinanțării pentru proiectele de investiții. Au fost luate în considerare următoarele măsuri: reducerea perioadei de procesare a cererilor de finanțare; în ceea ce privește dificultățile în elaborarea planurilor de afaceri solicitate în cadrul documentației aferente proiectelor, vor fi puse la dispoziție proiecte standard; de asemenea, având în vedere dificultățile privind derularea procedurilor de achiziții publice, vor fi utilizate documente standardizate și baze de date cu prețuri de referință pentru mașini, utilaje și echipamente specializate, ceea ce va elimina procedurile de achiziție pentru beneficiarii privați și va conduce la reducerea poverii administrative la nivelul acestora. Colaborarea cu grupurile de lucru constituite în cadrul CCT DRAP a presupus o consultare extinsă, fiind primită o contribuție variată din partea tuturor partenerilor economici, sociali și de mediu. De aceea, având în vedere diversele categorii sociale implicate în consultări, precum și faptul că o mare parte a observațiilor nu erau conforme cu regulamentele Uniunii Europene, unele dintre observații nu au putut fi preluate în PNDR 2014-2020.

În urma procesului de consultare, inputul cel mai valoros a fost în etapa de identificare a nevoilor, întrucât recomandările au venit de la părțile interesate și implicate direct în agricultura românească (fermieri, oameni de afaceri, beneficiari ai PNDR etc.), urmare a constatării din practică a nevoilor și a acțiunilor concrete care trebuie sprijinite în cadrul noului program. Astfel, s-a pus accent pe lecțiile învățate din perioada de programare 2007-2013, dar și pe continuarea susținerii acelor măsuri ce au avut un impact pozitiv în perioada anterioară.

17. REȚEA RURALĂ NAȚIONALĂ

17.1. Procedura și calendarul înființării rețelei rurale naționale (denumită în continuare NRN)

RNDR va fi înființată și va începe implementarea Planului de Acțiune propriu nu mai târziu de 12 luni de la aprobarea PNDR. Etapele principale și programul de înființare a RNDR sunt:

1. Înființarea unui **Grup de Lucru Strategic (GLS)** la nivelul MADR ce va decide cu privire la abordarea strategică privind animarea rețelei, inclusiv logica intervenției, stabilirea obiectivelor, prioritizarea acțiunilor și alocarea resurselor financiare/umane. Aceste aspecte vor contribui la realizarea unui **Plan de Acțiune Multi-Anual (PAM) pentru RNDR** care să asigure continuitatea activităților pe parcursul întregii perioade a programului. **GLS va funcționa până la finalizarea PAM al RNDR.**

Termen indicativ pentru înființarea GLS: Trim. I 2015 (realizat)

Termen indicativ pentru elaborarea PAM: Trim. II 2015 (în curs de finalizare)

2. Înființarea unui **Comitet Național de Coordonare permanent (CNC)** pentru consultări și decizii privind planificarea strategică a noii RNDR. Se vor stabili criteriile de eligibilitate clare pentru calitatea de membru în CNC, pentru a asigura reprezentativitatea și o reprezentare teritorială și socială echilibrată.

Termen indicativ: Trim III 2015

3. Înființarea unui serviciu RNDR în cadrul AM ce va reprezenta **Unitatea de Sprijin a Rețelei (USR) centrală**, format dintr-o echipă de experți ce vor asigura managementul RNDR. Crearea componentei regionale a USR prin implicarea personalului AM PNDR existent la nivel regional (CDRJ –Centre de Dezvoltare Rurală Județene /CRDR- Centre Regionale de Dezvoltare Rurală). Întregul personal USR va beneficia de instruire suplimentară în scopul asigurării capacității administrative .

Termen indicativ: Trim IV 2014 (realizat)

4. Finalizarea **Planului de Acțiune Anual (PAA)** pentru Anul 1 al USR. PAA va operaționaliza PAM al RNDR din punctul de vedere al activităților pe termen scurt și mediu sprijinite de USR. PAA va cuprinde obiective și indicatori clari, o descriere a sistemului de monitorizare și evaluare a acestora, pentru a asigura o monitorizare adecvată a activităților.

PAA, inclusiv planul de comunicare al RNDR va fi consultat și agreat cu CNC și va fi corelat cu Strategia de informare/publicitate a PNDR 2014-2020.

Termen indicativ: Trim III 2015

5. **Lansarea RNDR** ca și componentă importantă a PNDR 2014-2020.

Termen indicativ: maximum 12 luni după aprobarea programului

17.2. Organizarea planificată a rețelei, mai exact a modului în care vor fi implicate organizațiile și administrațiile active în domeniul dezvoltării rurale, inclusiv partenerii, menționați la articolul 54 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, și a modului în care vor fi facilitate activitățile în rețea

Participarea și reprezentarea actorilor relevanți

Calitatea de membru al RNDR va fi informală și permisă tuturor instituțiilor publice, organizațiilor actorilor relevanți, grupurilor din cadrul comunităților și persoanelor interesate sau implicate în dezvoltarea rurală din România – inclusiv toate grupurile de acțiune locală LEADER și alte grupuri DLRC prevăzute în Acordul de Parteneriat. Membrii rețelei vor participa la activitățile RNDR și vor beneficia de acestea.

Conferința națională a RNDR va fi organizată o dată pe an cu scopul de a mobiliza actorii relevanți din mediul rural.

Guvernarea și gestionarea rețelei

RNDR va acționa sub jurisdicția AM și va fi guvernată de CNC.

CNC se va întruni de cel puțin două ori pe an.

Temele pentru organizarea activităților ce fac obiectul sprijinului acordat prin RNDR, vor ține cont de prioritățile PNDR și vor fi stabilite de AM-PNDR cu consultarea periodică a Comitetului Național de Coordonare a RNDR.

Acțiunile de coordonare și de facilitare a RNDR vor fi asigurate de USR cu două componente din cadrul AM: o **structură centrală** și **structuri regionale**. Anumite funcții ale USR pot fi externalizate sau delegate, după caz cu respectarea prevederilor legale referitoare la achizițiile publice.

Procesele de conectare în rețea

Funcția de bază a RNDR va consta în facilitarea schimbului de informații, practici, experiențe, idei și resurse în rândul tuturor actorilor relevanți din domeniul rural. Operaționalizarea RNDR nu se va putea realiza fără aceste procese de conectare în rețea. Cu toate acestea, realizarea proceselor va necesita timp, ele nefiind asigurate în mod automat prin înființarea USR.

Conform experiențelor dobândite de alte rețele rurale în perioada 2007-2013, vor fi facilitate următoarele **procese generale de conectare în rețea**:

1. Facilitarea accesului ca membru RNDR, în special prin folosirea mijloacelor new media.
2. Implicarea eficientă a actorilor relevanți;
3. Asigurarea unei abordări unitare și informări permanente privind dezvoltarea rurală;
4. Colectarea, analiza și diseminarea de bune practici;
5. Schimburi de experiențe și cunoștințe/know-how între actorii locali;
6. Activități pentru dezvoltarea capacităților de cooperare și inovare;
7. Cooperare și acțiuni realizate în comun.

Procesul de activare și de animare a noii RNDR va începe cu colaborarea activă dintre USR și grupurile de actori relevanți. Această colaborare se va realiza pe baza unei abordări comune, în paralel cu activități

specifice care vor viza grupurile mai dificil de cooptat, cum ar fi minoritățile (inclusiv etnia romă) sau grupurile cu nevoi specifice.

Odată cooptați în cadrul rețelei, acești actori vor beneficia și vor contribui totodată la o înțelegere comună a PNDR, a oportunităților oferite de acesta și a unei politici de dezvoltare rurală mai amplă. USR va colecta exemple de bune practici de la membrii rețelei și beneficiarii PNDR, în scopul diseminării către alți actori relevanți prin mijloace new media, publicații, seminarii, pagina web, etc.)

USR va reuni diferiți actori relevanți în vederea participării la acțiuni de formare profesională, precum și schimburi directe de cunoștințe și de experiențe. Un grup-cheie pentru acțiunile de instruire va fi reprezentat de Grupurile de Acțiune Locală (GAL) însă vor fi identificate și nevoile de instruire ale altor grupuri-țintă.

RNDR va participa și va contribui activ la activitățile Rețelei Europene de Dezvoltare Rurală (REDR) și ale Rețelei Parteneriatului European pentru Inovare (PEI). Pe lângă consolidarea relațiilor cu alte țări, printre beneficiile activităților realizate la nivel european se vor număra: schimb de experiențe și de cunoștințe, identificarea de oportunități de cooperare transnațională și folosirea în comun a resurselor.

De asemenea, RNDR va realiza schimburi periodice de informații cu rețelele rurale - naționale și regionale - din alte State Membre.

Acțiunile de conectare la rețea sunt necesare în vederea dezvoltării și implementării de proiecte comune. Această cooperare se poate realiza între antreprenori, GAL-uri, sau se poate concretiza în noi parteneriate între fermieri, consultanți și cercetători, sub forma grupurilor operaționale din cadrul Parteneriatului European pentru Inovare (PEI).

Toate elementele de mai sus vor contribui la creșterea nivelului de conștientizare în rândul actorilor din mediul rural.

Instrumente pentru conectarea la rețeaua rurală

Instrumentele/activitățile utilizate de USR pentru a facilita procesele de conectare în RNDR pot fi:

- **Instrumente de dezvoltare a cunoștințelor precum:** – studii analitice; grupuri de lucru tematic; grupuri de lucru pe aspecte specifice; colectarea de exemple de proiecte tip, de bune practici și de studii de caz; etc.
- **Instrumente de diseminare a informațiilor precum:** instrumente media, audiovizual (radio, televiziune, video etc) materiale informative și publicitare (publicații, comunicate de presă, fișe informative și alte rapoarte), baza de date, forumuri de discuții, cursuri de instruire, utilizarea multiplicatorilor de informații, pagină web, helpdesk, - etc. De asemenea, se vor transmite informații specifice prin intermediul campaniilor de e-mailing, telefonice, sau prin sms.
- **Instrumente de schimb de experiență și cooperare precum:** ghiduri de cooperare, baze de date cu informații de contact; instrumente de identificare a partenerilor, evenimente de cooperare/târguri etc.

Se va acorda o atenție deosebită pentru a realiza un echilibru între utilizarea de instrumente electronice de conectare în rețea on-line și activitățile/instrumentele relevante și accesibile comunităților “off-line” care nu au posibilități de acces la internet.

17.3. O descriere sumară a principalelor categorii de acțiuni care urmează să fie întreprinse de către rețeaua rurală națională în conformitate cu obiectivele programului

Planul multi-anual de Acțiune pentru RNDR va fi realizat în conformitate cu obiectivele acțiunii de conectare în cadrul rețelei, așa cum sunt acestea evidențiate în Articolul 54(2) R (UE) 1305/2013:

- a. Sporirea nivelului de implicare a actorilor relevanți în implementarea dezvoltării rurale;
- b. Îmbunătățirea calității implementării programelor de dezvoltare rurală;
- c. Informarea publicului larg și a potențialilor beneficiari cu privire la politica de dezvoltare rurală și la oportunitățile de finanțare;
- d. Stimularea inovării în agricultură, sectorul agroalimentar, silvicultură și zonele rurale.

Stimularea inovării în mediul rural se va face prin:

- furnizarea de formare și de interconectare destinate GAL-urilor
- asistență tehnică pentru cooperare interteritorială și transnațională
- facilitarea interconectării cu consultanți, experți și alte entități specializate și interesate în activități de inovare
- formarea consultanților de inovare

Activitatea de Suport pentru Inovare va fi înființată în cadrul USR. Pentru a facilita networkingul/interconectarea între fermieri, grupuri de producători, entități de cercetare-dezvoltare – inovare, consultanți și alte entități interesate, mai ales consultanți în vederea asistării la identificarea unor potențiale proiecte de cooperare ce urmează a fi dezvoltate în cadrul măsurii etc.

Pe parcursul înființării RNDR, se vor lua decizii cu privire la abordarea strategică de dezvoltare a intervenției logice, stabilirea obiectivelor, prioritizarea acțiunilor și alocarea financiară/ de resurse umane.

Planul multi-anual de acțiune pentru RNDR va acoperi integral obligațiile stipulate la Articolul 54(3) al R (UE) 1305/2013 și va include o descriere a modului în care vor fi identificați și implicați actorii relevanți și va respecta indicatorii comuni CMEF și își va defini proprii indicatori specifici în vederea monitorizării performanței rețelei.

În funcție de complexitatea activităților specifice legate de inovare, AM va decide oportunitatea externalizării parțiale sau totale a acestor activități, inclusiv a activității de instruire a consultanților pentru inovare.

Pentru Anul 1 de activitate vor fi vizate printre altele următoarele priorități:

A. Publicitate și informare privind PNDR 2014-2020, cu accent specific pe activitățile de informare și de comunicare destinate potențialilor beneficiari și publicului larg ;

B. Acțiuni de instruire și de conectare la rețea pentru GAL-uri și alte grupuri cheie de actori din spațiul rural;

C. Acțiuni de conectare la rețea pentru consultanți și serviciile de sprijin pentru inovare, și totodată facilitarea identificării de parteneri pentru măsura de Cooperare (Art. 35), aceste activități fiind esențiale

pentru încurajarea unei „culturi a inovării” în rândul fermierilor și a altor actori relevanți implicați în dezvoltare rurală;

D. Conectarea grupurilor operaționale în cadrul Parteneriatului European pentru Inovare (PEI) pentru productivitatea și durabilitatea agriculturii prin facilitarea accesului la rezultatele Rețelei PEI europene și colaborarea cu grupurile operaționale de la nivel european;

E. Inițierea activității de colectare a exemplelor de proiecte de succes și bune practici care să acopere toate prioritățile programului de dezvoltare rurală;

F. Activități legate de participarea și contribuția la Rețeaua Europeană de Dezvoltare Rurală (REDR) și Rețeaua Europeană PEI.

Prioritățile suplimentare pentru anii următori vor viza printre altele:

G. Facilitarea de schimburi tematice și analitice între actorii relevanți din spațiul rural și diseminarea concluziilor;

H. Facilitarea cooperării dintre GAL-uri, în special prin oferirea de servicii de consiliere pentru proiectele de cooperare inter-teritorială și transnațională;

I. Diseminarea concluziilor acțiunilor de monitorizare și evaluare;

17.4. Resursele disponibile pentru înființarea și funcționarea rețelei rurale naționale

Conform Articolului 51(2) R (UE) 1305/2013, pentru măsura de Asistență Tehnică din PNDR se va rezerva o sumă destinată înființării și funcționării RNDR.

Sprrijinul FEADR va fi utilizat pentru funcționarea RNDR și implementarea Planului de Acțiune a RNDR de către structurile implicate, prin:

a) implementarea activităților al căror beneficiar este USR, implicit AM PNDR, în vederea asigurării unei abordări unitare și informări permanente, diseminare de informații privind dezvoltarea rurală, prin instrumente precum: evenimente, study visit, cursuri, livrabile, social media etc.

b) implementarea activităților ai căror beneficiari pot fi entități cu caracter public sau privat nonprofit, asociații, fundații, parteneriate, având calitatea de membri ai RNDR care desfășoară activități și proiecte conform PMA, în vederea facilitării proceselor de cooperare și a acțiunilor realizate în comun, dezvoltării capacității de inovare, schimbului de experiență și cunoștințe între actorii locali etc.

Având în vedere dimensiunea spațiului rural al României, nevoile acestuia și experiențele existente în România cu privire la rețeaua rurală, această sumă este estimată la aproximativ 15 milioane euro. Bugetul RNDR va fi utilizat exclusiv pentru activitățile RNDR. AM se va asigura că beneficiarii vor dispune de personal cu competențe în domeniu în vederea desfășurării activităților RNDR în mod eficient. Personalul USR va trebui să dețină aptitudini/calificări relevante pentru facilitarea activităților de networking.

În vederea asigurării eficiente și efective a RNDR, echipa USR va asigura gestionarea activităților Rețelei privind implementarea Planului de Acțiune și va fi formată din cel puțin 24 de persoane din cadrul AM, din care minim 8 persoane la nivel central AM și minim 16 persoane la nivel regional.

În cazuri excepționale, care urmează a fi definite în Cadrul Național de Implementare, anumite activități vor putea fi delegate către entități relevante pentru activitățile USR.

18. O EVALUARE EX ANTE A POSIBILITĂȚII DE A VERIFICA, CONTROLA ȘI A RISCULUI DE EROARE

18.1. Declarație a Autorității de Management și a agenției de plăți privind posibilitățile de a verifica și de a controla măsurile sprijinite din cadrul PDR

Baza legală

R (UE) Nr. 1305/2013, R (UE) Nr. 1303/2013, R (UE) Nr. 1306/2013

În conformitate cu articolul 62 din Regulamentul UE 1305/2013, **Autoritatea de Management (AM) și Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR), în calitate de agenție de plăți pentru PNDR, au realizat în comun o analiză a fiecărei măsuri din Program în vederea stabilirii** posibilității de a verifica și controla măsurile care urmează să fie incluse în PNDR 2014-2020.

În urma acestei analize, **AM și AFIR s-au asigurat cu privire la verificabilitatea acțiunilor finanțabile pe baza condițiilor de eligibilitate și selecție introduse în program, iar acolo unde au fost identificate potențiale riscuri în implementare au fost adoptate, de comun acord, acțiuni de reducere.** În acest demers, cele două entități au utilizat experiența anterioară, respectiv Planul de Acțiune stabilit pentru PNDR 2007-2013 pentru identificarea principalelor cauze care au determinat rata de eroare și acțiunile preventive întreprinse și măsurile corective luate pentru reducerea sau înlăturarea acestora.

AM și AFIR au definit condițiile de eligibilitate, respectiv criteriile de eligibilitate, solicitanții eligibili, angajamentele și alte obligații, astfel încât acestea să fie măsurabile și verificabile. În scopul de a asigura transparența și interpretarea uniformă în implementarea măsurilor, AM și AFIR s-au asigurat că sunt stabilite definiții exacte ale termenilor specifici astfel încât să se evite interpretarea individuală a lor. Îndeplinirea condițiilor de eligibilitate trebuie să fie demonstrată de către un solicitant la momentul depunerii cererii de ajutor și la depunerea cererii/cererilor de plată subsecvente.

În acest sens, în cazul **investițiilor private**, pentru PNDR 2014-2020 s-a agreat utilizarea unei baze de date cu prețuri de referință pentru a asigura rezonabilitatea costurilor, bază de date care va acoperi categoriile cele mai comune ale investițiilor private. Baza de date cu prețuri de referință este operațională din octombrie 2014 și a fost aprobată prin Ordinul MADR nr. 1571/15.10.2014. Va fi elaborat un nou portal public pe site-ul AFIR unde vor fi publicate toate procedurile de achiziții private. Portalul va fi operațional după aprobarea procedurilor de implementare. În cazul **investițiilor publice**, procedurile de achiziții se derulează conform legislației naționale. Regulile și procedurile de achiziții publice vor fi reflectate în Ghidurile solicitanților și în manualele de proceduri. Respectarea lor din partea solicitanților și prin urmare verificarea acestora de către AFIR va asigura punerea în aplicare a principiilor economicității, eficienței, eficacității, transparenței. Modele standard vor fi puse la dispoziție de către AFIR în vederea sprijinirii beneficiarilor în aplicarea corectă a procedurilor de achiziții. Selectarea organismelor care furnizează servicii de formare (în anumite cazuri) și servicii de consultanță pentru beneficiarii finali și, unde este relevant, implementarea asistenței tehnice sunt, de asemenea, obiectul normelor privind achizițiile publice, iar AMt va asigura elaborarea unor proceduri adecvate ale căror prevederi să asigure conformitatea cu această cerință.

Gestionarea cererilor de plată se va face astfel încât să se asigure prevenirea și descoperirea eventualelor nereguli sau greșeli. Se va utiliza sistemul IT de la nivelul AFIR.

Sistemul informatic utilizat pentru implementarea PNDR 2007-2013 este modular, proiectat pentru a permite extinderea ulterioară și integrarea cu alte sisteme informatice. După aprobarea procedurilor și ghidurilor pentru noile măsuri, sistemul IT va fi actualizat pentru a deveni operațional în timp util, având în vedere, în mod deosebit, necesitatea utilizării acestuia în procesul de plată.

În ceea ce privește **măsurile cu plăți compensatorii**, identificarea prin mijloace electronice a parcelelor agricole, promovarea anuală a unor ample campanii de informare a beneficiarilor prin care se diseminează informații legate de derularea corectă a angajamentelor, precum și serviciile de formare sau consultanță creează premisele reducerii riscului de apariție a erorilor în implementarea măsurilor.

Sistemul de control instituit pentru verificarea acestor măsuri presupune atât efectuarea controalelor administrative pentru toate angajamentele noi și cele aflate în derulare, cât și verificări pe teren prin eșantionare pentru beneficiarii și angajamentele care prezintă un risc mai ridicat.

În urma evaluării realizate împreună de AM și agentia de plăți, pe baza experienței din perioada 2007-2013, cele două entități s-au asigurat de verificabilitatea și controlul măsurilor incluse în Program.

18.2. Declarație a organismului independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile de implementarea programului, care să confirme caracterul adecvat și precis al calculării costurilor standard, a costurilor suplimentare și a pierderilor de venit

În conformitate cu prevederile art. 62 din Regulamentul (UE)1305/2013, când sprijinul este acordat pe baza costului standard sau a costului suplimentar și a pierderii de venit, un organism independent funcțional trebuie să efectueze calculul și să confirme acuratețea. Următoarele organisme au avut acest rol:

- sM 1.1 - Ministerul Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene,
- sM4.1a - Academia de Științe Agricole și Silviculturale "Gheorghe Ionescu Șișești "
- M8 - Institutul Național de Cercetări și Amenajări Silviculturale, Institutul de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului (ICPA), Institutul de Cercetare pentru Economia Agriculturii și Dezvoltare Rurală (ICEADR)
- M10 – Institutul de Cercetare pentru Economia Agriculturii și Dezvoltare Rurală, Institutul de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului (ICPA),
- M11 - Institutul de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului (ICPA),
- M13 - Institutul de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului (ICPA),
- M14 - Institutul de Cercetare pentru Economia Agriculturii și Dezvoltare Rurală,
- M15 - Institutul Național de Cercetări și Amenajări Silviculturale.

Aceste organisme sunt independente funcțional de Autoritatea de Management pentru PNDR și dețin expertiza necesară pentru realizarea calculului referitor la standardele de cost.

Fișele tehnice ale măsurilor respective includ metodologia de calcul a sumei sau ratei de sprijin certificate de organismele independente funcțional menționate mai sus.

Caracterul adecvat al metodologiei și precizia calculelor realizate, precum și rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor, precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiilor care se aplică pentru calculul platilor compensatorii/costurilor standard care vor fi acordate sunt confirmate prin declarațiile furnizate de fiecare dintre organele independente și prezentate în cadrul acestui capitol.

INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU
PEDOLOGIE AGROCHIMIE ȘI PROTECȚIA MEDIULUI – ICPA București
Bd. Mărăști nr. 61, 011464 sect. 1 București, ROMÂNIA
Cont: RO72RZBR0000060000671307 – Raiffeisen BANK Agenția Dorobanți,
Cont: RO30TREZ7015069xxx006353 – ATP București
Cod fiscal nr.: RO 18107639 Reg. Comerțului: J40/18719/2005
Tel.: +40-0213184458, 0213184349; Fax: +40-0213184348
Web: <http://www.icpa.ro> E-mail: office@icpa.ro
CP nr. 71 OFICIUL POȘTAL 32

București, 25.06.2014

Nr. înregistrare

1480/25.06.2014

**DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI (STUDIULUI)
ȘI PRECIZIA CALCULELOR,**

în temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului

În conformitate Art. 62 Posibilitatea de a verifica și de a controla măsurile din cadrul Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, care stipulează: „...În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea programului și care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele sau confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor. În programul de dezvoltare rurală se include o declarație care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor”,

noi,

**INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU PEDOLOGIE, AGROCHIMIE ȘI
PROTECȚIA MEDIULUI – ICPA București,**

în calitate de autor al componentei

“PIERDERILE DE VENIT PENTRU TERENURILE AGRICOLE CARE URMEAZĂ A FI ÎMPĂDURITE”,

din cadrul studiului

„Studiu privind costurile medii ale lucrărilor de împădurire pentru terenurile agricole și neagricole și pierderile de venit pentru terenurile agricole care urmează a fi împădurite (elemente aferente Măsurii 8.1 din PNDR 2014-2020”

(realizat în cadrul procesului de programare pentru PNDR 2014-2020)

confirmăm prin prezenta declarație caracterul adecvat al metodologiei (studiului) și precizia calculelor realizate în cadrul componentei menționate mai sus, precum și rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor costurilor și veniturilor utilizate, precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiei.

Director General,

Cătălin SIMOTA

Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului

Figura 18.2.M08.1-2 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți (pierdere venit)

**INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU
PEDOLOGIE AGROCHIMIE ȘI PROTECȚIA MEDIULUI – ICPA București**
 Bd. Mărăști nr. 61, 011464 sect. 1 București, ROMÂNIA
 Cont: RO72RZBR0000060000671307 – Raiffeisen BANK Agenția Dorobanți,
 Cont: RO30TREZ7015069xxx006353 – ATP București
 Cod fiscal nr.: RO 18107639 Reg. Comerțului: J40/18719/2005
 Tel.: +40-0213184458, 0213184349; Fax: +40-0213184348
 Web: <http://www.icpa.ro> E-mail: office@icpa.ro
 CP nr. 71 OFICIUL POȘTAL 32

**DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI (STUDIULUI)
ȘI PRECIZIA CALCULELOR,**

în temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului

În conformitate Art. 62 Posibilitatea de a verifica și de a controla măsurile din cadrul Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, care stipulează: "...În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea programului și care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele sau confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor. În programul de dezvoltare rurală se include o declarație care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor",

noi,

**INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU PEDOLOGIE, AGROCHIMIE ȘI
PROTECȚIA MEDIULUI – ICPA București,**

în calitate de organism independent în temeiul Art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

**"STUDIUL PRIVIND CALCULUL COMPENSAȚIILOR PENTRU MĂSURILE DE AGROMEDIU-
CLIMĂ".**

confirmăm prin prezenta declarație caracterul adecvat al metodologiei (studiului) și precizia calculelor realizate în cadrul acestuia, precum și rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor costurilor și veniturilor utilizate, precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiei privind calcularea nivelului plăților compensatorii pentru Masura 10- Agromediu și clima care urmează a se acorda în România în perioada 2014-2020 conform art. 28 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013. Certificăm de asemenea că plățile compensatorii propuse asigură evitarea dublei finanțări.

Director General,
Cătălin SIMOTA

Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului

Figura 18.2.M10.1-1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.10.1 P1-P7

Institutul de Cercetare pentru Economia Agriculturii și Dezvoltare Rurală

Bulevardul Mărăști Nr. 61, sector 1, București, cod 011464, CIF 14777032
Tel: +4021.313.60.87, Tel/Fax: +4021.313.60.96 E-mail: office@iceadr.ro, www.iceadr.ro

A.S.A.S.		
INSTITUTUL DE CERCETARE PENTRU ECONOMIA AGRICULTURII ȘI DEZVOLTAREA RURALĂ		
INTRARE NR.	IEȘIRE NR. 361	
Ziua 12	una 02	an 2015

Către,

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE

În atenția Doamnei Secretar General Adjunct Mihaela CIUCIUREANU,

Analizând datele atașate scrisorii nr. 185159/12.02.2015, vă transmitem următoarea:

DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI ȘI PRECIZIA CALCULELOR,

În temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului, În conformitate cu art. 62 posibilitatea de a verifica și de a controla măsurile din cadrul Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, care stipulează: "...În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea programului și care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele sau confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor. În programul de dezvoltare rurală se include o declarație care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor",

noi,

**Institutul de Cercetare pentru Economia Agriculturii și Dezvoltare Rurală
din cadrul Academiei de Științe Agricole și Silvicultură „Gheorghe Ionescu Șișești”,**

în calitate de organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea PNDR,

confirmăm prin prezenta declarație *caracterul adecvat al metodologiei și precizia calculelor realizate, precum și rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor veniturilor utilizate, precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiei pentru calculul plăților compensatorii pentru asumarea angajamentelor specifice Pachetului 8 - Creșterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abandon din Măsura 10.1 – Agromediu și climă a PNDR 2014-2020.*

De asemenea, confirmăm că *este exclusă dubla finanțare a practicilor benefice pentru climă și mediu*, în conformitate cu art. 9 alin. (1) din Regulamentul delegat (UE) al Comisiei nr. 807/2014 de completare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de introducere a unor dispoziții tranzitorii, *calculul plăților compensatorii ținând cont doar de pierderile de venit legate de angajamentele care depășesc practicile obligatorii relevante prevăzute la art. 43 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului.*

Director

Dr. Ing. Alexandru LĂPUȘAN

Figura 18.2.M10.1-2 – scrisoare ICEADR validare metodologie calcul plăți M.10.1 P8

**INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU
PEDOLOGIE AGROCHIMIE ȘI PROTECȚIA MEDIULUI – ICPA București**
Bd. Mărăști nr. 61, 011464 sect. 1 București, ROMÂNIA
Cont: RO72RZBR0000060000671307 – Raiffeisen BANK Agenția Dorobanți
Cont: RO30TREZ7015069xxx006353 – ATCP București
Cod fiscal nr.: RO 18107639 Reg. Comerțului J40/18719/2005
Tel.: +40-0213184458, 0213184349 Fax: +40-0213184348
Web: <http://www.icpa.ro> E-mail: office@icpa.ro
CP nr. 71 OFICIUL POȘTAL 32

București, 01.07.2014

DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI ȘI PRECIZIA CALCULELOR,

în temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului

În conformitate cu art. 62 posibilitatea de a verifica și de a controla măsurile din cadrul Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, care stipulează: "... În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea programului și care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele sau confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor. În programul de dezvoltare rurală se include o declarație care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor",

noi,

**Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și
Protecția Mediului – ICPA București**

în calitate de organism independent în temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

confirmăm prin prezenta declarație *caracterul adecvat al metodologiei și precizia calculelor realizate, precum și rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor veniturilor utilizate, precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiei (studiului) privind calcularea nivelului plăților compensatorii care urmează a se acorda în România în perioada 2014 – 2020, conform art.29 din Regulamentul (UE) nr.1305/2013. Certificăm de asemenea că plățile compensatorii propuse asigură evitarea dublei finanțări.*

Director General

Cătălin SIMOTA

Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului

Figura 18.2.M11-1 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.11 P1-5

**INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU
PEDOLOGIE AGROCHIMIE ȘI PROTECȚIA MEDIULUI – ICPA București**
Bd. Mărăști nr. 61, 011464 sect. 1 București, ROMÂNIA
Cont: RO72RZBR000006000671307 – Raiffeisen BANK Agenția Dorobanți,
Cont: RO30TREZ7015069xxx006353 – ATPC București
Cod fiscal nr: RO 18107639 Reg. Comerțului J40/18719/2005
Tel.: +40-0213184458, 0213184349; Fax: +40-0213184348
Web: <http://www.icpa.ro> E-mail: office@icpa.ro
CP nr. 71 OFICIUL POȘTAL 32

București, 23.02.2015

Nr. Inregistrare 391

DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI ȘI PRECIZIA CALCULELOR,

În temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului

În conformitate cu art. 62 posibilitatea de a verifica și de a controla măsurile din cadrul Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, care stipulează: "... În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea programului și care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele sau confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor. În programul de dezvoltare rurală se include o declarație care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor",

noi,

**Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și
Protecția Mediului – ICPA București**

În calitate de organism independent în temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

confirmăm prin prezenta declarație *caracterul adecvat al metodologiei și precizia calculelor realizate, precum și rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor veniturilor utilizate, precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiei (studiului) privind calcularea nivelului plăților compensatorii pentru pajisti permanente care urmează a se acorda în România în perioada 2014 – 2020, conform art.29 din Regulamentul (UE) nr.1305/2013. Certificăm de asemenea că plățile compensatorii propuse asigură evitarea dublei finanțări.*

Director General

Cătălin SIMOTA

Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului

Figura 18.2.M11-2 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.11 P6

INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU
PEDOLOGIE AGROCHIMIE ȘI PROTECȚIA MEDIULUI – ICPA București
Bd. Mărăști nr. 61, 011464 sect. 1 București, ROMÂNIA
Cont: RO72RZBR0000060000671307 – Raiffeisen BANK Agenția Dorobanți,
Cont: RO30TREZ7015069xxx006353 – ATP București
Cod fiscal nr.: RO 18107639 Reg. Comerțului: J40/18719/2005
Tel.: +40-0213184458, 0213184349; Fax: +40-0213184348
Web: <http://www.icpa.ro> E-mail: office@icpa.ro
CP nr. 71 OFICIUL POȘTAL 32

București, 25.06.2014

Nr. înregistrare

1482/25.06.2014

**DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI (STUDIULUI)
ȘI PRECIZIA CALCULELOR,**

în temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului

În conformitate Art. 62 Posibilitatea de a verifica și de a controla măsurile din cadrul Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, care stipulează: "...În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea programului și care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele sau confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor. În programul de dezvoltare rurală se include o declarație care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor",

noi,

**INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU PEDOLOGIE, AGROCHIMIE ȘI
PROTECȚIA MEDIULUI – ICPA București,**

în calitate de autor al studiului

**"STUDIUL CU PRIVIRE LA DELIMITAREA ZONELOR CARE SE CONFRUNTĂ CU CONSTRÂNGERI
NATURALE SAU CU ALTE CONSTRÂNGERI SPECIFICE ȘI AJUSTAREA (FINE TUNING) ZONELOR,
ALTELE DECÂT ZONELE MONTANE CARE SE CONFRUNTĂ CU CONSTRÂNGERI NATURALE
SPECIFICE"**

realizat în cadrul procesului de programare pentru PNDR 2014-2020,

confirmăm prin prezenta declarație caracterul adecvat al metodologiei (studiului) și precizia calculelor realizate în cadrul acestuia, precum și rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor costurilor și veniturilor utilizate, precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiei.

Director General,

Cătălin SIMOTA

Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului

Figura 18.2.M13 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.13

București, 12.12.2016
Nr. 4401

**DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI ȘI PRECIZIA CALCULELOR
în temeiul prevederilor art. 62 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al
Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European
Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului**

Conform prevederilor alin (2) al art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, în cazul ajutoarelor acordate pe baza unor costuri standard sau a unor costuri suplimentare și a pierderilor de venit, Statele Membre se asigură că toate calculele relevante sunt adecvate și exacte și că sunt realizate în prealabil printr-o metodă de calcul corectă, echitabilă și care poate fi verificată. În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea programului și care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele sau confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor. În acest scop, a fost elaborată de Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului – ICPA București prezenta declarație, care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor plăților compensatorii acordate în cadrul Măsurii 13.

În urma elaborării metodologiei care reevaluează față de versiunea anterioară costurile suplimentare înregistrate de utilizatorii de terenuri agricole situate în zone care se confruntă cu constrângeri naturale, noi

Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului – ICPA București, în calitate de autor al studiului și organism independent în raport cu AM PNDR, confirmăm prin prezenta declarație

- ✓ faptul că față de metodologia certificată prin declarația noastră nr. 1482/25.06.2014, care evalua pierderile de venituri înregistrate de utilizatorii de terenuri agricole situate în zonele eligibile, au fost evaluate și costurile suplimentare înregistrate în cadrul angajamentelor pentru Măsura 13

și

- ✓ caracterul adecvat al întregii metodologii și precizia calculelor care stau la baza primelor propuse, precum și rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor costurilor și veniturilor utilizate, precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiei de calcul a plăților compensatorii acordate în cadrul Măsurii 13.

Director General

Cătălin SIMOTA
Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului – ICPA
București

Figura 18.2.M13-2 – scrisoare ICPA validare metodologie calcul plăți M.13

București, 12.12.2016

Nr. 4400

**DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI ȘI PRECIZIA CALCULELOR
în temeiul prevederilor art. 62 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al
Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European
Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului**

Conform prevederilor alin (2) al art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, în cazul ajutoarelor acordate pe baza unor costuri standard sau a unor costuri suplimentare și a pierderilor de venit, Statele Membre se asigură că toate calculele relevante sunt adecvate și exacte și că sunt realizate în prealabil printr-o metodă de calcul corectă, echitabilă și care poate fi verificată. În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea programului și care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele sau confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor. În acest scop, a fost elaborată de Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului – ICPA București prezenta declarație, care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor plăților compensatorii acordate în cadrul Măsurii 10.

În urma analizei metodologiei propuse de MADR, care evaluează costurile suplimentare și pierderile de venituri înregistrate în cadrul angajamentelor de agro-mediu și climă pentru pachetele aplicate pe pajiști permanente (Pachetul 1, Pachetul 3 și Pachetul 6), în raport cu economiile rezultate din aplicarea acestor angajamente, noi

Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului – ICPA București, în calitate de organism independent în raport cu AM PNDR, confirmăm prin prezenta declarație

✓ faptul că față de metodologia certificată prin declarația noastră nr. 434/27.02.2015, care supraevalua economiile înregistrate în cadrul angajamentelor de agro-mediu și climă pentru Pachetele 1, 3 și 6, au fost reevaluate pe baze fundamentate economiile realizate în urma neutilizării îngrășămintelor chimice

și

✓ caracterul adecvat al întregii metodologii și precizia calculelor care stau la baza primelor propuse, precum și rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor costurilor și veniturilor utilizate, precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiei de calcul a plăților compensatorii acordate în cadrul Măsurii 10.

Director General

Cătălin SIMOTA

Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului – ICPA
București

MINISTERUL DEZVOLTĂRII REGIONALE,
ADMINISTRAȚIEI PUBLICE ȘI
FONDURILOR EUROPENE

Direcția Generală Programare, SMIS, Coordonare Sistem și Evaluare Programe Europene

Către: Florentina TUDOR - Director general, Autoritatea de Management pentru PNDR

Referitor: Adresa MADR Nr. 235154/09.05.2017, privind metodologia aplicabila proiectelor de formare profesională finanțate în cadrul PNDR 2014-2020 Măsura 01 - Formare Profesională, Submăsura 1.1 - „Sprijin pentru formarea profesională, precum și a acțiunilor pentru dobândirea de competențe”

Stimată doamnă director general,

Având în vedere:

- atribuțiile MDRAPFE privind coordonarea fondurilor europene structurale și de investiții 2014-2020, respectiv a procesului de elaborare, negociere, modificare, monitorizare și evaluare a implementării Acordului de parteneriat 2014-2020 și programelor finanțate prin fondurile europene structurale și de investiții 2014-2020
- și
- atribuțiile specifice Direcției Generale Programare, SMIS, Coordonare Sistem și Evaluare Programe Europene privind participarea la coordonarea dezvoltării, armonizării și funcționării cadrului legislativ, instituțional și procedural pentru Fondurile ESI și în conformitate cu prevederile art. 62, alin. 2 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013,

prin prezenta vă comunicăm că *Metodologia privind determinarea costului unitar standard*, aferentă Măsurii 01 din PNDR 2014-2020 - Submăsura 1.1 „Sprijin pentru formarea profesională, precum și a acțiunilor pentru dobândirea de competențe”, elaborată de către MADR cu sprijinul Grupului de lucru aprobat prin OMADR nr.83/03.04.2017, a fost analizată și, în consecință, vă confirmăm caracterul adecvat și precizia calculelor.

Cu stimă,

Mihaela TODER
Director General

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU PEDOLOGIE
AGROCHIMIE ȘI PROTECȚIA MEDIULUI – ICPA București

Bd. Mărăști nr. 61, cod postal 011464, sect. 1, București, ROMÂNIA
Cont: RO72RZBR00006000671307 – Raiffeisen BANK Agenția Dorobanți,
Cont: RO30TREZ7015069XX006353 – Trezoreria Sector 1 București
Cod fiscal nr.: RO 18107639 ; Reg. Comerțului: J40/18719/2005;
Tel.: +40 - 021.318.43.49; Fax: +40 - 021.318.43.48
Web: <http://www.icpa.ro>; E-mail: office@icpa.ro

București,

DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI ȘI PRECIZIA CALCULELOR

În temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/ 2013 din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/ 2005 al Consiliului

În conformitate cu art. 62 *Posibilitatea de a verifica și de a controla măsurile* din Regulamentul (UE) nr. 1305/ 2013, care stipulează: "...În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea programului și care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor. În programul de dezvoltare rurală se include o declarație care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor",

noi,

**Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului -
ICPA București**

în calitate de organism independent, în temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/ 2013

confirmăm prin prezenta declarație caracterul adecvat al metodologiei și precizia calculelor realizate, precum și rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor veniturilor utilizate, precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiei privind calcularea nivelului plăților compensatorii pentru [terenurile arabile și pașiștile permanente care vor fi acordate în cadrul Pachetelor 9, 10 și 11 ale Măsurii 10 - agro-mediul și climă / pașiștile permanente care vor fi acordate în cadrul Pachetului 6 al ambelor sub-măsuri ale Măsurii 11 - agricultură ecologică] care urmează a se acorda în România în baza PNDR 2014-2020. Certificăm, de asemenea faptul că plățile compensatorii propuse asigură evitarea dublei finanțări, atât în cazul aplicării individuale, cât și în cazul aplicării în combinațiile prevăzute în Program cu alte măsuri / sub-măsuri / pachete / variante.

Director General,
Cătălin SIMOTA

**Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului -
ICPA București**

Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare în Silvicultură "MARIN DRĂCEA"		
INTRARE	Nr.	28625
IEȘIRE		
An	Luna	Zi
2013	XII	15

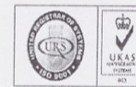
MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE ÎN
SILVICULTURĂ "MARIN DRĂCEA"

CIF: RO 34638446, J23/1947/2015

B-dul Eroilor, nr.128, Voluntari, jud. Ilfov, cod postal 077190

Fax: 021/3503245; tel: 021/3503238; 021/3503240;

http://www.icas.ro; e_mail: icas@icas.ro; e_mail: organizare.icas@yahoo.com

Nr. Certificat: 01688
ISO 14001:2015

DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI ȘI PRECIZIA CALCULELOR

În temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/ 2013 din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/ 2005 al Consiliului,

în conformitate cu art. 62 *Posibilitatea de a verifica și de a controla măsurile* din Regulamentul (UE) nr. 1305/ 2013, care stipulează: "...În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea programului și care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor. În programul de dezvoltare rurală se include o declarație care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor",

noi,

Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Silvicultură "Marin Drăcea"

în calitate de organism independent, în temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/ 2013, autor al studiului

"Actualizarea costurilor standard acordate prin submăsura 8.1 Sprijin pentru prima împădurire și crearea de suprafețe împădurite și prin submăsura 15.1 Plăți pentru angajamente de silvomediu, din cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020"

confirmăm prin prezenta declarație caracterul adecvat al metodologiilor privind calcularea nivelului plăților aferente sub-măsurilor 8.1 și 15.1 din cadrul PNDR 2014-2020, precizia calculelor realizate, inclusiv rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor costurilor și veniturilor utilizate, precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodelor

Director

Dr. ing. Romică TOMESCU

Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Silvicultură "Marin Drăcea"

Figura 18.2.M08.1-1 – scrisoare ICAS validare metodologie calcul plăți (înființare și întreținere)

Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare
în Silvicultură "MARIN DRĂCEA"

INTRARE Nr. 28625
IEȘIRE
An 2013 Luna XII Zi 15

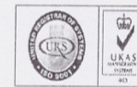
MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE ÎN
SILVICULTURĂ "MARIN DRĂCEA"

CIF: RO 34638446, J23/1947/2015

B-dul Eroilor, nr.128, Voluntari, jud. Ilfov, cod postal 077190

Fax: 021/3503245; tel: 021/3503238; 021/3503240;

http://www.icas.ro; e_mail: icas@icas.ro; e_mail: organizare.icas@yahoo.com

ALLCERT
Nr. Certificat: 01688
ISO 14001:2015

DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI ȘI PRECIZIA CALCULELOR

În temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/ 2013 din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/ 2005 al Consiliului,

în conformitate cu art. 62 *Posibilitatea de a verifica și de a controla măsurile* din Regulamentul (UE) nr. 1305/ 2013, care stipulează: "...În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea programului și care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor. În programul de dezvoltare rurală se include o declarație care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor",

noi,

Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Silvicultură "Marin Drăcea"

în calitate de organism independent, în temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/ 2013, autor al studiului

"Actualizarea costurilor standard acordate prin submăsura 8.1 Sprijin pentru prima împădurire și crearea de suprafețe împădurite și prin submăsura 15.1 Plăți pentru angajamente de silvomediu, din cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020"

confirmăm prin prezenta declarație caracterul adecvat al metodologiilor privind calcularea nivelului plăților aferente sub-măsurilor 8.1 și 15.1 din cadrul PNDR 2014-2020, precizia calculelor realizate, inclusiv rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor costurilor și veniturilor utilizate, precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodelor

Director

Dr. ing. Romică TOMESCU

Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Silvicultură "Marin Drăcea"

Figura 18.2.M15.1 – scrisoare ICAS validare metodologie calcul plăți M.15

Institutul de Cercetare pentru Economia
Agriculturii și Dezvoltare Rurală

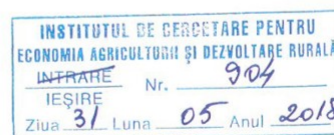
Bulevardul Mărăști Nr. 61, sector 1, București, cod 011464, Tel: + 4021.313.60.87, Tel/Fax: + 4021.313.60.96
E-mail: office@iceadr.ro, web: www.iceadr.ro

Către

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
Direcția Politici în Zootehnie

Doamnei Director Maria TOMA

Stimată Doamnă Director,

Analizând datele atașate Adresei nr. 258647/31.05.2018, vă transmitem următoarea:

**DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI ȘI
PRECIZIA CALCULELOR,**

**Institutul de Cercetare pentru Economia Agriculturii Și Dezvoltare Rurală din
cadrul Academiei de Științe Agricole și Silvice "Gheorghe Ionescu Șişesti",**
în calitate de organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile
responsabile pentru implementarea PNDR,

Confirmăm prin prezenta declarație *caracterul adecvat al metodologiei și precizia
calculului realizate, precum și rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor veniturilor utilizate,
precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiei pentru calculul costurilor de producție
pentru porc gras, animale de reproducție (scroafe și scrofițe), pui de carne, pui de curcă, găini
ouătoare și găini de reproducție, în vederea includerii M14 – Bunăstarea animalelor în PNDR
2014-2020.*

Cu deosebită considerație,

Dr. ing. Ana URSU
Director ICEADR

Figura 18.2.M14 – scrisoare ICEADR validare metodologie calcul plăți M.14

ACADEMIA DE ȘTIINȚE AGRICOLE ȘI SILVICE
"Gheorghe Ionescu-Șișești"
B-dul Mărăștii 61, 011464, București, România
Tel: +40-21-318.44.55; Fax: +40-21-318.44.78;
E-mail: secretariat@asas.ro, Internet: <http://www.asas.ro>

CABINET PREȘEDINTE

Nr. 6679/3.11.2021

**DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL
METODOLOGIEI (STUDIULUI) ȘI PRECIZIA CALCULELOR,**

în conformitate cu prevederile Regulamentului 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului, cu modificările și completările ulterioare, art. 62 „Posibilitatea de a verifica și a controla măsurile”:

„(...) (2) Dacă ajutorul se acordă pe baza unor costuri standard sau a unor costuri suplimentare și a pierderilor de venit, statele membre se asigură că toate calculele relevante sunt adecvate și exacte și că sunt realizate în prealabil printr-o metodă de calcul corectă, echitabilă și care poate fi verificată. În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea programului și care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele sau confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor”.

Noi,

ACADEMIA DE ȘTIINȚE AGRICOLE ȘI SILVICE
„GHEORGHE IONESCU-ȘIȘESTI”

în calitate de organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile cu actualizarea costurilor standard pentru investițiile în pomicultură și elaborarea costurilor standard pentru operațiunile noi care se pot sprijini prin intermediul costurilor standard în pomicultură pentru următoarea perioadă de programare în contextul PAC 2021-2027

din cadrul contractului

„Actualizarea și elaborarea costurilor standard pentru investițiile în pomicultură și viticultură în contextul PAC 2021-2027. Lot 1. Servicii cu privire la actualizarea costurilor standard și elaborarea costurilor standard pentru operațiunile noi care se pot sprijini prin intermediul costurilor standard pentru investițiile în pomicultură”
(finanțat prin fonduri europene prin Programul FEADR cap.15.6 - Asistență Tehnică din PNDR 2014-2020)

138

confirmăm prin prezenta declarație *caracterul adecvat al metodologiei (studiului) și precizia calculelor* realizate în cadrul Asocierii formată din Institutul de Cercetare-Dezvoltare pentru Pomicultură Pitești-Mărăcineni, Argeș (ICDP), Institutul de Cercetare pentru Economia Agriculturii și Dezvoltare Rurală București (ICEADR), Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Biotehnologii în Horticultură Ștefănești (INCDBH) și Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului (INCDPAPM-ICPA).

PRESEDINTE,

Prof. univ. emerit dr. ing. dr. h. c. Valeriu TABARA

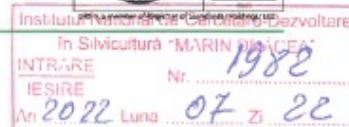
139

Figura 18.2. M4.1a- Declarație privind caracterul adecvat al Metodologiei (Studiului) și precizia calculelor costurilor standard în pomicultură (2

MINISTERUL CERCETĂRII, INOVĂRII ȘI DIGITALIZĂRII
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE
ÎN SILVICULTURĂ „MARIN DRĂCEA”

CIF: RO 34638446, J23/1947/2015
B-dul Eroilor nr.128, Voluntari, jud. Ilfov, cod poștal 077190
Fax: 021/3503245; tel: 021/3503238, 021/3503240;
http://www.icas.ro; e_mail: icas@icas.ro; office@icas.ro
Operator de date cu caracter personal înregistrat sub numărul 36421

DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI (STUDIULUI) ȘI PRECIZIA CALCULELOR,

În temeiul art. 82 din Regulamentul (UE) nr. 2115/2021 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021 de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 și (UE) nr. 1307/2013, care stipulează "În acest scop, organisme independente din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile cu punerea în aplicare a planului strategic PAC și care dispun de expertiza corespunzătoare efectuează calculele sau confirmă caracterul adecvat și acuratețea calculelor"

INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE ÎN SILVICULTURĂ "MARIN DRĂCEA"

în calitate de organism independent, cu expertiză în domeniu,

confirmăm prin prezenta declarație caracterul adecvat al metodologiei (studiului), acuratețea calculelor și rezonabilitatea ipotezelor pentru **Fundamentarea tehnică și financiară a intervenției de împădurire a terenurilor agricole și neagricole**, respectarea art. 70, respectiv art. 73 din cadrul Regulamentului (UE) nr. 2115/2021, precum și fundamentarea costurilor standard, a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiei elaborate în cadrul contractului "Achiziționarea serviciilor de elaborare a studiilor pentru stabilirea costurilor standard care vor face obiectul intervențiilor privind plățile de silvo-mediu, împădurirea terenurilor agricole și pentru înființarea perdelelor de protecție naturale cu lățime mică pentru culturile agricole la nivelul fermelor, inclusiv pentru plantațiile pomicole și viticultură, în baza art. 65, respectiv art. 68, din propunerea de Regulament privind planurile strategice PAC 2021-2027" nr. C/20/1/0/S/0/21/3/0/21/0/00/05/S0 din data 25.11.2021.

Verificarea metodologiei și a rezultatelor obținute, respectiv certificarea caracterului corect și adecvat s-a realizat la nivelul Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare în Silvicultură "Marin Drăcea" în cadrul unei comisii din cadrul căreia au făcut parte experți diferiți față de cei nominalizați pentru elaborarea metodologiei (studiului).

Director general,
dr. ing. Șerban-Octavian DAVIDESCU

Figura 18.2.M08.1-3 – scrisoare ICAS validare metodologie calcul plăți 2022 (înființare, întreținere, împrejmuire, îngrijire)

INSTITUTUL DE CERCETARE PENTRU ECONOMIA AGRICULTURII ȘI DEZVOLTARE RURALĂ	
INTRARE	Nr. 167
IEȘIRE	
Ziua 13	Luna 04 Anul 2023

Institutul de Cercetare pentru Economia Agriculturii și Dezvoltare Rurală

Bulevardul Mărăști nr. 61, sector 1, București, cod postal 011468, CIF 14777032
Telefon: 021/313.60.87; Fax: 021/313.60.96; E-mail: office@iceadr.ro; Web: www.iceadr.ro

DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI ȘI PRECIZIA CALCULELOR PRIVIND PIERDEREA DE VENIT AGRICOL

În temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 *privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului și art. 82 din Regulamentul (UE) nr. 2115/2021 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 și (UE) nr. 1307/2013, care stipulează că un organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile cu punerea în aplicare a Programului Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) 2014-2020 / Planului Strategic PAC 2023-2027 și care dispune de expertiza corespunzătoare, confirmă caracterul adecvat și acuratețea calculelor:*

INSTITUTUL DE CERCETARE PENTRU ECONOMIA AGRICULTURII ȘI DEZVOLTARE RURALĂ

în calitate de organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea PNDR și a Planului Strategic, cu expertiză în domeniu,
confirmăm prin prezenta declarație caracterul adecvat al metodologiei de calcul pentru determinarea cuantumului pierderii de venit agricol pentru terenurile împădurite, furnizată de Direcția Generală Dezvoltare Rurală – Autoritate de management pentru PNDR din cadrul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, respectiv fundamentarea costurilor standard, a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiei și rezonabilitatea ipotezelor, inclusiv acuratețea calculelor pentru determinarea costurilor standard, precum și respectarea prevederilor art. 22 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 și art. 70 din Regulamentul (UE) nr. 2115/2021.

DIRECTOR

Dr. ing. Vili DRAGOMIR

INSTITUTUL DE CERCETARE PENTRU ECONOMIA AGRICULTURII ȘI
DEZVOLTARE RURALĂ

Figura 18.2.M08.1-4 – scrisoare ICEADR validare metodologie calcul plăți 2023 (pierdere de venit)

19. DISPOZIȚII TRANZITORII

19.1. Descrierea condiții tranzitorii pe măsură

Baza legală: PNDR 2007 – 2013, R1698/2005, R1974/2006, R335/2013, R1305/2013, R1310/2013

Conf. art.71, (1) din R1698/2005, cheltuielile sunt eligibile din bugetul PNDR 2007-2013, dacă sunt plătite de către agenția de plăți până cel târziu la 31.12.2015.

Conf. cu art.3 din R1310/2013, începând cu 01.01.2014, plățile din bugetul PNDR 2014-2020 pentru angajamente conf. regulilor PNDR 2007-2013 se pot derula atunci când bugetul PNDR 2007-2013 este epuizat sau după 31.12.2015, oricare dintre acestea survine primul.

Pentru orice alte plăți tranzitorii și anume angajamentele nefinalizate din perioada 2007-2013 ce sunt plătite din fonduri pentru 2014 – 2020, RO va asigura respectarea prevederilor art. 3 (2) (c) din R 1310/2013, conf. căruia aceste operațiuni tranzitorii sunt clar identificate în sistemul de gestiune și control.

Rata de co-finanțare aplicabilă în măsura corespondentă PNDR 2014 – 2020 va trebui aplicată pentru aceste plăți.

1. M02 – corelată cu măsura M143 din PNDR 2007-2013:

Sumele plătite din bugetul 2014-2020 sunt aferente cheltuielilor legate de contractele semnate până la 31.12.2015 în temeiul măsurii 143 prevăzută în PNDR 2007-2013. Suma necesară este de 255.000 € FEADR.

2. M04 – corelată cu următoarele măsuri din PNDR 2007-2013:

- **M121** - 35.500.000 € FEADR
- **M123** - 31.000.000 € FEADR
- **M125** - 100.000.000 € FEADR

Din alocarea PNDR 2014-2020 se vor plăti sumele aferente cheltuielilor legate de contractele semnate până la 31.12.2015 în temeiul măsurilor 121, 123, 125 prevăzute în PNDR 2007-2013. Estimativ, ultimul an pentru plată va fi 2018.

3. M06 – corelată cu următoarele măsuri din PNDR 2007-2013:

- **M112**

Sumele plătite din bugetul 2014-2020 sunt aferente cheltuielilor legate de contractele semnate până la 31.12.2015 în temeiul măsurii 112 prevăzută în PNDR 2007-2013. Valoarea estimată este de 14.000.000 € FEADR. Estimativ, ultimul an pentru plată va fi 2018.

- **M141**

În cadrul M 141 s-au semnat decizii de finanțare în 2012 (*o tranșă va fi plătită din PNDR 2014-2020*) și 2013 (*două tranșe vor fi plătite din PNDR 2014-2020*).

Sumele plătite din bugetul 2014-2020 sunt aferente cheltuielilor legate de angajamentele semnate până la 31.12.2015 în temeiul măsurii 141 prevăzută în PNDR 2007-2013.

Suma necesară este de 40.000.000 € FEADR, estimativ, plățile finale se vor realiza în 2018.

- **M313**

Sumele plătite din bugetul 2014-2020 sunt aferente cheltuielilor legate de contractele semnate până la 31.12.2015 în temeiul măsurii 313 componenta a și b prevăzute în PNDR 2007-2013.

Suma estimată este de 14.500.000 € FEADR 2014 – 2020. Estimativ, ultimul an pentru plată va fi 2018.

- **M312**

Sumele plătite din bugetul 2014-2020 sunt aferente contractelor semnate până la 31.12.2015 în temeiul măsurii 312 prevăzută în PNDR 2007-2013, care fac obiectul unor litigii cu soluție nefavorabilă agenției de plăți, debite constituite ca urmare a unor decizii judecătorești, contestații admise privind plățile, soluționate favorabil de agenția de plăți. Suma necesară este de cca. 2.700.000 € FEADR.

4. M07 – corelată cu măsura M322 și M313 componenta c din PNDR 2007-2013:

Sumele plătite din bugetul 2014-2020 sunt aferente cheltuielilor legate de contractele semnate până la 31.12.2015 în temeiul măsurilor 322 și 313 componenta c, prevăzute în PNDR 2007-2013. Suma estimată a se plăti din FEADR 2014 - 2020 este de 136.000.000 €. Estimativ, ultimul an pentru plată va fi 2018.

5. M08 – corelată cu măsura M221 din PNDR 2007-2013:

Începând cu 2016, din bugetul M08 se vor efectua plăți pentru angajamentele încheiate în temeiul măsurii 221 prevăzută în PNDR 2007-2013. Bugetul estimat pentru plata angajamentelor ce depășesc perioada 2007-2013 este de 510.000 € FEADR. Din bugetul PNDR 2014-2020 se vor efectua plăți aferente acestor angajamente pe toată durata de implementare a programului (inclusiv 2023).

6. M09 – corelată cu măsura M142 din PNDR 2007-2013:

Pentru aprox. 33 de grupuri de producători din PNDR 2007-2013 cu contracte cu plăți anuale pentru o perioadă de 5 ani, care la data de 31.12.2015 nu au toate tranșele de plată efectuate, se vor efectua plăți din FEADR 2014-2020 în valoare de 3.700.000 €, estimativ până la finalul lui 2018.

7. M10/11 – corelată cu măsura M214 din PNDR 2007-2013:

PNDR 2007-2013 prevede faptul că angajamentele de agro-mediu se încheie de beneficiari pentru o perioadă de 5 ani.

După data de 31.12.2015, bugetul necesar efectuării plăților pentru angajamentele încheiate în PNDR 2007-2013, va fi asigurat din alocarea M10 a PNDR 2014-2020 (pentru P 1 - 4, 6 și 7) și din alocarea M11 (P 5). În 2014, prin aplicarea prevederilor art. 41b al R 1974/2006, nu au fost încheiate noi angajamente de agro-mediu prin M214, motiv pentru care după 2017 nu vor mai fi angajamente în derulare încheiate între 2007-2013.

Începând cu momentul aplicării M10 și M11 ale PNDR 2014-2020, clauza de revizuire prevăzută în fișa măsurii din PNDR 2007-2013, în baza prevederilor art. 46 R 1974/2006, va fi aplicată beneficiarilor M214 cu angajamente aflate în derulare.

Datele furnizate de IACS indică:

- suma de 170.000.000 € (FEADR) necesară efectuării plăților pentru vechile angajamente încheiate în vechiul cadru juridic, ce va fi asigurată din alocarea M10 a PNDR 2014-2020 și
- suma de 16.500.000 € FEADR necesară efectuării plăților pentru vechile angajamente încheiate în vechiul cadru juridic, ce va fi asigurată din alocarea M11 a PNDR 2014-2020.

Termenul estimat pentru efectuarea ultimelor plăți este 2018.

8. M13 – corelată cu măsurile M211/212 din PNDR 2007-2013:

Sumele plătite din bugetul 2014-2020 sunt legate de angajamentele asumate în temeiul măsurilor M211 și M212 prevăzute în PNDR 2007-2013, rezultate din reinstrumentări, plăți sistate pentru verificări administrative și juridice, cereri ce nu au fost plătite din cauza unor erori de cont sau de date de identificare, beneficiari care ca urmare a unei hotărâri judecătorești sunt declarați eligibili pentru o sumă mai mare decât cea stabilită inițial sau obțin anularea debitelor, alte spețe similare.

Suma estimată este de 3.600.000 € FEADR.

9. M14 – corelată cu măsura M215 din PNDR 2007 – 2013:

PNDR 2007-2013 prevede angajamente pentru bunăstarea animalelor pentru o perioadă de 5 ani.

După data de 31.12.2015, plățile aferente angajamentelor încheiate în PNDR 2007-2013 vor fi asigurate din alocarea M14 a PNDR 2014-2020.

Începând cu 2015, clauza de revizuire prevăzută în baza prevederilor art. 46 al R 1974/2006 va fi aplicată beneficiarilor M215 cu angajamente aflate în derulare, pentru ajustarea angajamentelor la noul cadru juridic.

Datele furnizate de IACS arată că suma de 392.000.000 € FEADR este necesară efectuării plăților pentru vechile angajamente încheiate în PNDR 2007-2013, ce va fi asigurată din alocarea M14.

Termenul estimat pentru efectuarea ultimelor plăți este sfârșitul lui 2019.

10. M19 - corelată cu măsurile M41 și sM431.2 din PNDR 2007-2013:

Sumele plătite din bugetul 2014-2020 sunt aferente cheltuielilor legate de contractele semnate până la 31.12.2015 în temeiul măsurilor M41 și sM431.2 prevăzute în PNDR 2007-2013.

Suma estimată a se plăti din FEADR 2014 - 2020 este de 36.500.000 €. În funcție de componenta vizată de tranziție, estimativ ultimul an de plată va fi 2018 (măsurile multianuale/ măsurile de investiții).

Asistența tehnică (AT)

Conform R1698/2005 se pot încheia angajamente noi pentru operațiuni de AT în PNDR 2007 – 2013, în 2014 și 2015 pentru evaluarea ex-ante a noilor programe, costurile de pregătire (de acțiuni comune), pentru elaborarea SDL și pentru cheltuielile referitoare la alte activități pregătitoare necesare pentru a asigura continuitatea.

Plățile din PNDR 2014-2020 sunt permise în temeiul art. 59 din R1303/2013 (CPR).

AT din PNDR 2007-2013 și din PNDR 2014-2020 se poate derula în paralel, în 2014 și 2015.

19.2. Tabel indicativ de reportare

Măsuri	Contribuția totală din partea Uniunii planificată pentru perioada 2014-2022 (în EUR)
M01 - Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare (articolul 14)	0,00
M02 - Servicii de consiliere, servicii de gestionare a fermei și servicii de înlocuire în cadrul fermei (articolul 15)	255.000,00
M04 - Investiții în active fizice (articolul 17)	166.500.000,00
M05 Refacerea potențialului de producție agricolă afectat de dezastre naturale și de evenimente catastrofale și instituirea unor măsuri de prevenire corespunzătoare (articolul 18)	0,00
M06 - Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor (articolul 19)	71.200.000,00
M 07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (articolul 20)	136.000.000,00
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor (articolele 21-26)	510.000,00
M09 - Înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură (articolul 27)	3.700.000,00
M10 - Agromediu și climă (articolul 28)	170.000.000,00
M 11 - Agricultură ecologică (articolul 29)	16.500.000,00
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (articolul 31)	3.600.000,00
M14 - Bunăstarea animalelor (articolul 33)	392.000.000,00
M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (articolul 34)	0,00
M16 - Cooperare (articolul 35)	0,00
M17 - Gestionarea riscurilor (articolul 36)	0,00
M19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) (art. 35 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013)	36.500.000,00

M20 - Asistență tehnică pentru statele membre (articolele 51-54)	0,00
M21 - Sprijin temporar cu caracter excepțional acordat fermierilor și IMM-urilor care au fost afectați în mod deosebit de criza COVID-19 (articolul 39b)	0,00
Total	996.765.000,00

20. SUBPROGRAME TEMATICE

Numele subprogramului tematic
SUBPROGRAMUL TEMATIC PENTRU SECTORUL POMICOL

Documente

Titlul documentului	Tipul documentului	Data documentului	Referința locală	Referința Comisiei	Checksum	Fișiere	Data trimiterii	Trimis de
Anexa Subprogram pomicol v.18	20 Subprograme tematice - anexă	31-01-2024		Ares(2024)2238503	734525192	Anexa Subprogram pomicol v.18	25-03-2024	nandrtui
Document explicativ IP v.18	11 Plan de indicatori - anexă	01-02-2024		Ares(2024)2238503	2732260274	Document explicativ IP v.18	25-03-2024	nandrtui

